

747 - CİLD 2

YEDİNCİ BÖLÜM

BARLA VE İKİNCİ ISPARTA HAYATI

(25 Şubat 1926 - 25 Nisan 1935)

HZ. ÜSTADIN BARLA HAYATI, DÖRT BÖLÜM VE BİR SON FASILDA DEĞERLENDİRİLECEKTİR.

748

749

BARLA HAYATI BİRİNCİ KISIM

Hazret-i Üstad bu tarihe kadar, yani Barla'ya ayağını bastığı güne kadar, Van'dan ayrılalı bir seneden on gün eksik... Onun mübarek yaşı da elliden(1) bir ay eksik...

Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın Barla hayatı, vesika ve belgelerle ve yazılmış risale ve mektuplar senedleriyle -ilk ve eski hayatına nisbetle- daha çok zengin ve rengin olmasına rağmen, onun önünde adeta mebhut ve mütehayyir kaldım. Hangi tarafını yâd edeyim? Hangi yönünü yazayım?.. diye hayalimin önünde sahipsiz bir deniz suretini alan Üstad'ın BARLA HAYATI beni bir kaç gün düşündürüp durdurdu.

Risale-i Nur'un te'lifinde cilvelenen ilâhî inayet tecellilerini mi? Yoksa o Hazretin ruhuna inen şu'le-feşan ilhamatın, kalbine ifaza olunan çuşacûş feyiz ve Nurların, aklına i'ta olunan binlerce esrar ve hikmetlerin suretlerini mi ele alayım?.. Halbuki bunları daracık ibarelerle kâğıt üstüne kalemle tasvir etmek, bilhassa ve bilhassa benim gibi kimselerin haddinin çok çok üstünde bir mes'eledir.

Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın salâhiyetli ve kalemi seyyal bir evlâd-ı manevisi ve yüksek bir talebesi olan zatın kaleme almış olduğu Barla hayatını düşündüm. Edibane, şâirane pek parlak ve çok güzel ve coşkun bir tasvir... Fakat benim takib ettiğim tarz, daha çok delil ve vesikalara dayanan, senedli, sağlam rivayetlere istinad eden mukayeseli ve menkıbeli olması için, daha başka bir şekildir. Öyle ise şu edibane, şâirane tasvir cihetini büyük Tarihçe-i Hayat kitabına havale ederek, bu kitabın mukaddemesinde arz ettiğim veçhile, onun her safha hayatının yalnız dış keyfiyetini ve zahire sızan yönünü ele almakla; ehl-i dünyanın ona reva gördüğü zulümlü bed-muamelelerinin şekillerini, onun da onlara karşı gösterdiği sabırlı, istikrarlı, muhkem ve metin tavırlarını.. Ve dağlar kadar sağlam ve rasin olan azm ve iradesinin sızıntıları olan etvar ve hareketlerini.. Aynı zamanda ehl-i dünyanın haksız ve kanunsuz zulümlü muamelelerine karşı hak ve gerçek, susturucu cevabî mukabelelerini.. Ve bunların yanında kudsî cihadının mu'in ve yardımcıları olan kendi talebe ve kardeşlerine karşı gösterdiği mürebbilik ve mürşidlik hallerinin vasıf ve modellerini.. Ayrıca da Risale-i Nurların te'lif ve neşir hizmetlerinde takib etmiş olduğu sevk ve idare tedbirlerinin esaslarını kaydetmeye çalışacağız.

Buna başlamadan önce de Barla hayatı hakkında hülâsalı ve küçük bir tasvir yapmak isteriz:

(1) Hazret-i Üstad'ın 1877 Mart'ında dünyaya gelmiş olduğu hesabına göredir.

750

BARLA DENİNCE

Evet, Barla denince, insanın aklına hemen Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi(2) ve Risale-i Nur eserleri gelir. Tabii ki Bediüzzaman'ı bilen, işiten ve ilgilenenler ve Risale-i Nurları okuyan ve duyan kimselerin aklına gelir ancak...

Yine Barla denince: Ecneblerin dinsiz komitelerinin plânlarıyla, yerli tinetsiz hempalarını bulup, Türkiye'de dinsizlik rejiminin uygulandığı en karanlık devirler hatırlanır. Aynı zamanda, Kur'an dellallığını uhdesine alarak din adına manevi cihadını başlatan Hazret-i Bediüzzaman'ın aziz şahsında; dine karşı yapılan su-i hareketlerin, zulümlerin, cebir, zorbalık ve tuğyanların hüküm sürdüğü dönem tahattur edilir.

Yine Barla denince: Bir taraftan bin seneden beri İslâm dini ve Kur'an'ın aleyhinde zındık kâfirlerin terâküm etmiş olan düşmanlık, ğayz ve kinlerinin zehirli iğrenç kusuntuları (*) hatırlandığı gibi... Öbür tarafta İslâm dininin temel kaidelerinin evham, vesvese ve şüphelerin paslarından arındırılıp temizlenerek yeniden parlamayıp cilâlanmasına vesile olmuş ve olacak olan Risale-i Nur eserlerinin zuhuru, tulu'u ve inkişafı göz önüne gelir.

Hülâsa: Mübarek Barla ismi, bir taraftan dinsiz kâfirlerin azgın tuğyanlarının dönemini hatırlattığı gibi.. Öbür taraftan me'yus ehl-i imana müjde ve beşâret meltemlerini, sürûr ve ferah nesimini, ümit ve canlılık esintilerini ve bu dinin ebedîliğinin kırılmaz, mukabele edilmez hüccet ve burhanlarının elmas kılincinin parıldamasını, ışıldamasını bildiren ve gösteren ve ilâhî va'adlerin ve mev'ud zaferlerin bad-ı sabasının güzel rayiha ve kokularını koklattıran devreleri hatırlattırır, gözler önünde canlandırır ve hakeza!..

NOT Hazret-i Üstad'ın Barla Hayatının daha güzel, daha canlı edibane ve şairane tasvirini görmek isteyenler, büyük Tarihçe-i Hayat kitabında çok güzel ve edebî bir beyanla tarif ve tasviri yapılmıştır. Oraya havale ederiz. Biz de bu makamda onu düşünüp bu kısacık tarif ile iktifa ediyoruz.

(2) Zarif bir tevafuktur ki: Üstad Bediüzzamanın eski lakabı olan KURDÎ kelimesi, cifir ve ebced hesabıyla 234 rakamını gösterdiği gibi, Barla isminin ebcedi makamı da yine aynı rakamı göstermektedir. Bu zarif tevafukla, Barla ismi hakiki müsemması bulmuş olarak ve yeryüzünde ve dünyada bu ismin hürmetle anılmasına ve mübarekiyet kazanmasına vesile olmuş olarak; isim ile müsemma birbirlerini bulmuş ve artık Hazret-i Üstad eski lâkabını bırakmış, Kürdî'yi Nursî yapmıştır, Belki bu remizli mana ile artık Barla'lı olmuştur denilebilir.(.)

(.:) Bu tevafukâ ve bulan zata Barekellahü elfün... M.Sungur.

(*) Misal için aynı günlerde yayınlanan "Resimliay "dergisi Nisan 1927'deki sayısında iğrenç bir insan iskeleti çizerek altında da "Ahirete inanır mısınız?" yazısını bir anket tarzında koymuş ve Türkiyede yaşayan Abdullah Cevdet, Abdülhak Hamid ve Ercümen Ekrem gibi meşhur dinsizlerin menfi fikirlerini de neşretmiştir.

751

ISPARTA MERKEZİNDEN BARLA NAHİYESİNE GETİRİLİŞİ

Bilinmiyen Târaflarıyla Said-i Nursi kitabında; Üstad'ı Eğridir'den Barla'ya muhafız olarak getiren, Isparta'nın Gelendost ilçesinin Yenice köylüsü jandarma eri Şevket Demiray'dan rivayet edildiğine

göre;(3) 1926 yılının birinci cemresinin düştüğü bir zamanda, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Barla'ya, sekiz buçuk sene kalacağı en mübarek bir menziline gelmiş bulunuyordu. Birinci cemrenin düştüğü günler ise, 20 Şubat günlerine rastlar. Bediüzzaman'ı Eğridir'den Barla'ya götüren jandarma erinin bu hadiseden dolayı halk arasında şöhret kazandığı ve "Bediüzzaman'ı Barla'ya götüren Şevket" diye lâkablandığı söylenmektedir.

Hadiseyi Jandarma Şevket Demiray'dan dinliyoruz:

"Eğridir pazarından(4) bir gün sonra, sabahleyin beni Belediyeden çağırdılar. Gittim. Orada kaymakam, jandarma kumandanı, Belediye encümen azaları ve bir de kırk yaşlarında gözükken başında sarığı, sırtında cübbesi olan, bakışları heybetli bir zat-vardı. Jandarma kumandanı bana hitaben:

"Bak oğlum, bu Hoca efendiyi alıp Barla'ya götüreceksin. Bu zat meşhur Bediüzzaman Said Efendi'dir. Vazifen çok mühimdir. Oraya karakola teslim edince, evrakları imzalatır, döner durumu buraya da bildirirsin" dedi.

Baş üstüne diye vazifeyi aldım.. ve oradan Hoca Efendi ile çıktım. Yolda "Hocam sen benim atamsın, kusura bakma, ne yapalım vazifedir" dedim. İskeleye geldik, orada bir kayıkçı ile anlaştık. Elli kuruşa götürmeyi kabul etti. Kayık parasını Bediüzzaman Efendi çıkardı verdi. Sonra on kuruşu vererek, bir kilo çekirdeksiz kuru üzüm aldırdı. Kayığa binerken, eşya olarak elinde bir sepeti, sepetin içinde çay demliği ve bir kaç bardak, bir tane seccade.. Diğer elinde de bir kelam-ı kadim vardı. Gemide iki kayıkçı ile kayıkçının tanıdığı bir zat, iki de biz, beş kişiydik. Öğleden sonra idi. Hava soğuktu. Günlerden birinci cemrenin düştüğü zamandı. Göl, yer yer buz tutmuştu. Önde kayıkçının biri, elinde uzun bir sopa ile buzları kırarak yelkenli kayığa yol açıyordu. Bediüzzaman Efendi, yolda bize birer parça kuru üzüm ve Şark işi pestil ikram etti.

Dikkatle haline bakıyordum; son derece sâkin ve mu'tedil idi. Etraftaki dağları ve gölü seyrediyordu. Parmakları ince uzun idi. Sanki içinde elektrik yanıyor gibi pırlıl pırlıl parlıyordu. Taşlı gümüş bir yüzüğü, sırtında çok kıymetli kumaştan bir abası vardı.

(3) Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi, 6. Baskı S: 262

(4) Eğridir pazarı o günlerden beri hep perşembe günü oluyor. Buna göre Hazret-i Üstad'ın Barla'ya ayak bastığı gün mübarek cuma günüdür, denilebilir. A.B.

752

Günler bu mevsimde kısa olduğu için hemen ikinci namazı vakti girmişti. Kayıkta namaz kılmak istedi. Kayığın yönünü kibleye çevirdik. "Allahü Ekber" diye bir sada duydum. Ömrümde bu şekilde heybetli ve haşmetli bir tekbir alışı ilk defa duymuştum. Öyle bir tekbirle namaza durdu ki; hepimiz adeta ürperdik. Hali hiç bir hocanın haline benzemiyordu. Biz kayığı kiblede ayırmamaya çalışıyorduk. Selâm verdikten sonra bize döndü ve "Beli kardeşim, zahmet ettiniz!" dedi.

Çok nâzik ve efendi bir adamdı. İki saatlik bir deniz yolculuğundan sonra Barla iskelesine çıktık. İskeleye korucu Burhan dolaşıyordu. Ona seslendim. Geldi. Hocanın sepetini, postunu elinden alıp merkebe yükledik. Bu esnada gemici Mehmet, bekçinin tüfeğini alarak korudaki keklikleri avlamak istedi. Fakat Bediüzzaman mani oldu. "Şimdi bahar yakındır. Bunların yavrulama mevsimidir, yazıktır.

Beni dinlerseniz vazgeçin" diye ateş etmelerine mani oldu. Keklikler de uçtular, adeta başımızın üstünde bizi takib eder gibi üstümüzden uçtular.

Ben tüfeğimi sol omuzuma astım. Hoca Efendinin sol koluna girdim. Yavaş yavaş bir saat kadar yayan yürüdükten sonra, Barla'ya ulaştık. Sahilden uçan keklikler, Barla'ya kadar üzerimizden ayrılmadılar.

Akşam yaklaşmıştı. Barla'daki Akmescid'in yanında bulunan karakola indik. Orada nahiye müdürü Bahri Baba ve karakol kumandanı vardı. Bediüzzaman Efendi'yi onlara teslim edip, evrakı imzalattım. Geceyi orada geçirdikten sonra, sabahleyin tekrar Eğridir'e döndüm.(5)"

İşte, Hazret-i Bediüzzaman Said-i Nursi mübarek Barla'ya ayak bastığı gün, Van'dan ayrılalı on bir ay yirmi gün geçmiş oluyordu. Barla onun üçüncü sürgün yeri olmuştu. Mübarek ve aziz ömrü de tam elli yaşını doldurmak üzere idi. Hicri takvime göre olsa 51 yaşını dolduruyordu.

Üstad, Şevket Demiray'ın anlattığına göre Barla'ya geldiği ilk gecesini karakolda misafir geçirir. Sabahleyin nahiye müdürü Bahri Baba, Barla'nın eşrafından olan Muhacir Hafız Ahmed'e: (Ahmed Karaca) "Hoca Efendi'ye bir yer bulununcaya kadar evindeki misafirhanesinde misafir etmesini teklif etmiş. O da bu teklifi tereddütsüz kabul ederek, koca Bediüzzaman'ı alıp evine götürmüş ve o aziz ve şerif misafire mihmandar olmuştu. Muhacir Hafız Ahmed Efendi, gözünün nuru ve aziz misafiri olan Bediüzzaman'ı misafirhanesine götürmüş..ve bir odayı ruh u canı ile ona tahsis etmişti. Dellal-ı Kur'an olan Hazret-i Üstad bir hafta kadar; ilerde büyük ve güzide talebelerinden birisi olacak olan mübarek muhacir Hafız'ın evinde kalmış ve ona misafir olmuştur.

(5) Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi, 6. Baskı S: 263

753

Şimdi, Hazret-i Bediüzzaman'ın "mihmandarı" ulvi şerefine nail olan Muhacir Hafız Ahmed'in bilahere Hulusi Bey'e mahrem bir sır şeklinde anlattığı bir hatırasını, Hacı Hulusi Bey'in lisanıyla dinliyeceğiz. Hatırayı kaydetmeden önce, Muhacir Hafız Ahmed'in kimliği hakkında bir iki şey yazıyoruz.

MUHACİR HAFİZ AHMED KİMDİR?

Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın mihmandarı Muhacir Hafız Ahmed Barla'da 1948 yılında vefat etti. Rumeli'den muhacir olarak geldikleri için, unvanı Muhacir Hafız Ahmed olmuştur.

Bediüzzaman Hazretleri Barla'yı ilk şereflendirdiği günlerde, onun evinde bir hafta kadar misafir kaldığı bu zat, Barla halkının eşraf ve zenginlerinden olduğu için, aynı zamanda bir din adamı olması hasebiyle de, bu mihmandarlığın ulvi müstesna şerefine münasib görülmüş ve nahiye müdürü tarafından ilk önce kendisine bu mihmandarlık teklif' edilmiş.. o da o teklifi ruh-u canıyla kabul ederek, Bediüzzaman gibi bir din rehberinin mihmandarlığı şerefine nail olmuştur. Allah rahmet eylesin, amin...

MUHACİR HAFİZ AHMED'İN HATIRASI:

Yazacağımız hatıra, Bediüzzaman'ı evinde misafir ettiği, o çok şerefetli ilk günlerine ait, mahrem ve sırlı şekilde Albay Hacı Hulusi Bey'e anlatmış, ben de bizzat Hulusi Ağabeyden aynen şöyle dinlemiştim:

"Üstad Hazretleri bizim evde misafir kaldığı günlerde, kendisine hususi ve müstakil bir oda tahsis ettik. Serbestçe abdestini alıp ibadetini yapsın diye..."

Biz gecelerde onun yattığını görmedik. Bir gece geç saatlerde uyanmışım. Baktım ki, bizim köşk sallanıyor, adeta gidip geliyor. Üstad ise, odasında "FERDUN-HAYY'ÜN

KAYYUM'UN-HAKEM'ÜN-ADL'ÜN KUDDÜS'ÜN"(1) diye sesli bir şekilde ve aheste aheste zikrediyor. O, her bir "FERD'ÜN-HAYY'ÜN..."

(1) Merhum hulusi agabayden şu zikir hakkında başka tarz riveyetler varsada, ancak şahsen ben böyle duyduğumu çok iyi harlıyorum. A.B.

754

dedikçe, köşkümüz de adeta onun zikrinin ahengine ayak uydurmuş gibi, raksa gelip sallanıyordu. Hemen bizim hanımı uyandırdım. "Kalk manzaraya bak!" dedim.. ve "Galiba Devlet kuşu başımıza kondu.Hanım da dikkat etti, o da hissetti.

O gece biz hanımla şöyle bir karara vardık: "Madem ki Cenab-ı Hak bu büyük insanı bize misafir etmekle bu lütfu yaptı. Bizde bu gecedan itibaren artık bacı kardeş gibi yaşayacağız.Karı-kocalık münasebetlerimiz artık hiç olmayacak..:' dedik.

Hakikaten Muhacir Hafız Ahmed, Üstad Hazretleri Barla'da bulunduğu müddetçe, hanımını sık sık ikaz eder, dermiş ki: "Ne yapıp yapıp, yaptığımız va'de vefa gösterelim. Bu zatı hep memnun etmeliyiz Barla'dan memnun olarak ayrılmalıdır. Eğer hata etsek, bu zat bizi yakar." Bu hikaye Barlalılarca da meşhurdur.

BARLA'LI SİDDİK SÜLEYMAN'IN HATIRASI:

Sıddık Süleyman, Barla'da Muhacir Hafız Ahmed'den sonra; -O zaman çok genç olmasına rağmen- Üstad Bediüzzaman'ın büyüklüğünü, manevî kemalâtını ve yüce din rehberliğini anlamış bir insan... Hazret-i Üstad Barla'ya geldikten kısa bir müddet sonra, onun hususî hizmetine girmiş ve en hassas bir şekilde Üstad'ının arzularını anlıyarak, sekiz küsûr sene zarfında Üstad'ın hususi bir çok hizmetlerini görmüş olduğu halde; daima Üstad'ını memnun etmiş, hiç bir vakit gücendirmemiştir. Sıddık Süleyman'ın bu üstün meziyetlerinden dolayı, Hazret-i Üstad ,ona "SİDDİK" ünvanını vermiş ve artık isim ve şöhreti "Sıddık Süleyman" olmuştur. Ne bahtiyarlık, ne mutluluk ona... Allah rahmet eylesin. Sıddık Süleyman, 6 Mayıs 1965'de Barla'da vefat etmiş ve Barla mezaristanına defnedilmiştir. 1962 yılında bir yaz mevsimi Barla'daki evinde ziyaret ettiğimiz ve çorbasını içtiğimiz merhum Sıddık Süleyman Ağabey, Üstad'ıyla ilk tanışmasını ve hizmetine giriş şeklini şöyle anlatmıştı:

755

"Hazret-i Üstad Barla'ya geldiği senenin ilk baharında tanışmışım. Hadise şöyle oldu: Bir bahar günü ikindiden sonra idi. Barlalı bir kısım gençlerle birlikte, köyün aşağı dere kısmından gelip, köyün içinden geçen yolun kenarında toplanmış, konuşuyorduk. O güne kadar kendisiyle tanışıp da konuşmamışım. Çünkü henüz çok gençtim. Fakat Üstad'ın hemen her gün sabah evinden çıkıp kırlara gittiğini ve akşama doğru eve döndüğünü görüyordum. O günü yağmur yağmış, yerler çamurdu. Hazret-i Üstad, bizim toplanıp konuştuğumuz yerin onbeş metre kadar ötesinden geçiyordu. Eliyle bize selâm işaretini verdi. Selâmını aldık. Baktım ki, mübareğin bir ayağında ayakkabısı var, ötekisinde yok.

Ayakkabısının birisi yırtılmış elinde.. Dayanamadım, "Gideyim bu muhtereme bir yardım edeyim" dedim. Arkasından yürüdüm. O evine taraf gidiyordu. Kendisine arkadan yaklaştım. Yürürken bir ara başını çevirdi ve bana: "Gel kardeşim!" dedi.

Beraber evine çıktık. Çeşmeden su getirdim. Ayakkabılarını yıkadım. Ellerine su döktüm. İsmimi sordu. "Süleyman" dedim. Sonra bana: "İşin olmadığı zaman arasıra gel!" dedi.

İşte o gün, bugün, artık kendisinden ayrılamadım. Onun nurlu ve tatlı sözleri beni kendisine bağladı. Hemen hemen her gün yanına gider, hizmetlerini görür, verdiği ders ve sohbetlerini dinlerdim. O da ekser hususi işlerini bana yaptırırdı"

BİR SADAKAT HATIRASI

(SİDDİK SÜLEYMANIN SADAKATI HAKKINDA BİR NAKİL)

Hz. Üstad Bedi'iz-zaman'ın hizmetkarlarından Hüsnü Bayramoğlu Ağabey 26 Şubat 1995 günü Urfada kalabalık bir cemaat huzurunda anlattı:

Bir gün Üstadımız bize demişti ki: "Ben Barlada iken, (1926-1934) nahiye müdürünün hanımı - dindarlığından - beni görmek, ziyaret etmek istemiş.. Bir gün kocasıyla birlikte menzilime gelmişler. Kadın, ayakkabılarını dış kapıdaki merdivenlerin başında (odunluğun yanında) bırakmış, kocası ise, ayakkabılarıyla beraber yukarı çıkmıştı. Ben, onları yukarıda odamda oturttum, ders yapmaya başladım. Tam o sırada kalbime geldi ki; "ya şimdi Siddik Süleyman kapıya gelse, bir kadının ayakkabılarını orada görse, kalbine ne gelecek acaba" dedim...

Sonra misafirler gittiler, Siddik Süleyman geldi.. Ona:"Biraz evvel kapıya geldin mi?" diye sordum. "Evet, geldim Üstadım" dedi. "Kapıda ne gördün" dedim. Dedi:" Bir kadının ayakkabıları vardı, onun için girmedim" "peki aklına ne geldi?" "Hiç!.." dedi. "Bir ziyaretçi kadın Üstadla görüşüyor" dedim,

756

ben de yukarı çıkmadım, İşte, sizlerin de Siddik Süleyman gibi olmanızı istiyorum."

(Not: Aynı bu hadiseye benzer bir sadakat dersi de Mehmet Fırıncı'nın hatıratında vardır.) İstersen bak : "Son Şahitler-3, Sh:243)

ÜSTAD'IN BARLA'DAKİ HAYATI

Şimdi Üstad'ın Barla hayatının seyrine dönüyoruz:

Hazret-i Üstad, Muhacir Hafız Ahmed'in evinde bir hafta kadar misafir kaldıktan sonra, eskiden köyün toplantı yeri olan iki odalı ahşap bir evi ona tahsis ederler. Hazret-i Bediüzzaman Said-i Nursi'nin sekiz buçuk sene kalacağı ve hayatının, iman ve Kur'anın feyizdar nurlu dersleri ve hizmetleri noktasında en verimli, en semeradar bölümünü içinde geçireceği Nur'un ilk ve çekirdek medresesi işte bu ev olacaktır.

Evet, bu menzil, tam Üstad'ın aradığı bir yerdi. Hemen bitişiğinde mescid.. Önünde, muazzam ve muhteşem, belki bir kaç asırlık bir çınar ağacı.. Altında, gece gündüz durmadan lahutî ahenkli sesiyle harıl harıl akan bir çeşme vardır.

Menzil, fihakika manzara itibariyle çok güzeldir. Ön tarafında Barla'nın bağ ve bahçeleri, daha biraz ötede mübarek şirin, masmavi "Eğridir gölü" vardır.

BARLA NAHİYESİ

Barla köyü veya nahiyesi, mevki' itibariyle çok güzel, lâtif ve şirindir. Buz gibi, ab-ı hayat gibi, selsebil gibi çeşmeleri ve pınarları... Bahar aylarında dolup taşan dereleri ve göklere ser çekmiş, kardan sarıklı yüce dağları vardır. Barla'da yer yer Nurların te'lifine menzil olmuş, Cennet misal mevki'leri vardır. Karadut, Karakavak, Mezaristanındaki Ardıç ağaçları, Karaca Ahmed Sultan, Bey deresi ve Cennet bahçesi... Daha daha Barla'nın etrafında çeşitli mesafelerde bulunan Koca pınar, Taşlıpınar, Deliklipınar... Hele üç dört saat mesafedeki Çam

Dağı, Tomus kayası.. ve Nurların te'lifine, müellifinin ibadet ve münacaatlarına menzil olmuş ve Hazret-i Üstad'ın "Ben burayı Yıldız Sarayı'na değişmem" dediği Çam Dağı tepesindeki yüksek ağacın başında yapılmış "Üstü açık odacık" Nur köşkü vesaire... pek şirin, çok tatlı ruh-efza, dil-küşa menziller ve yerleri vardır.

757

Hazret-i Üstad Barla'dan 1934 yazında(6) ayrıldıktan sonra ve 1954 yazında Emirdağı'ndan Isparta'ya gelip Barla'yı ziyareti arasında, tam yirmi bir sene geçmişti. Barla'yı ve yirmi bir sene evvel sekiz buçuk sene oturduğu menzilin, doğduğu yer olan Nurs Köyüne ve babasının evine benzetiyordu. Barla'yı 1954'de ziyareti sırasında, çok heyecanlı bir halet-i ruhiye içerisinde, Nurs köyüne ve ondaki babasının evine şiddetli bir benzerlik içinde olduğunu çok garib bir tarzda müşahede ederek gelmiş, bu mevzuda o sıra şunları yazmıştı:

"Risale-i Nur'un birinci medresesi ve tarlası olan Barla karyesine 25 senelik bir müfarakattan sonra, aynen meskat-ı re'sim Nurs karyesine karşı olan sıla-i rahimden daha ziyade bir saikle geldim, gördüm ki: Aynen Nurs köyünün vaziyetindeki o eski medresem gibi.. ve Nurs'taki babamın aynı hanesi gibi...(7)"

Hülâsa: Barla köyü ve çevresi, temiz ve soğuk sularıyla, lâtif havasiyle, yaylalı mesiregâhlı menzilleriyle, Üstad Hazretlerinin tam arzu ettiği, inziva ve uzlet halet-i ruhiyesine uygun, sâkin ve mübarek bir karye idi.

Barlalı Muhacir Hafız Ahmed ve Siddık Süleyman gibi, diğer yerli Müslaman halk da, Bediüzzaman'ın yüce kemalâtını az zaman zarfında anlamış ve takdir etmişlerdi. Bir nahiy müdürü ve bir muallimden başka, bütün köy halkı ona karşı son derece hürmetkârlık içine girmiş, kimisi kâtiplik vazifelerinde bulunmuş.. Kimisi samimi talebe olmuş.. bir kısmı ahiret kardeşi, bazısı ciddî dost ve muhibb, bazısı da onun hususi hizmetlerinde bulunmuş ve iyi komşuluk yapmıştır. Barla halkı böylece aşağı yukarı hepsi de Bediüzzaman Hazretlerinin hürmetkârları olmuş, iman ve Kur'an derslerinden istifade etmeye başlamışlardı.

Muhacir Hafız Ahmedler, Hafız Tefvikler, Hafız Halidler, Siddık Süleymanlar, Abdullah Çavuşlar, Mustafa Çavuşlar, Mes'udlar, Mübarek Süleymanlar, Muallim Ahmed Galibler ve saireler...

İşte Hazret-i Bediüzzaman Barla'ya, böyle temiz fitratlı, samimi Müslüman insanların samimi dostlukları içinde hayatını sürdürerek, Barla'nın-yukarda mevki' ve menzil adları verdiğimiz yerler gibi-

hemen her gün kırlarına, deniz kenarına, yahud da Barla'nın bağlarına, mesiregâhlarına gider, ya te'lif vazifesiyle, ya tashih işleriyle, yada tefekküratla meşgul olurlardı.

1962'de Barla'daki evinde ziyaret ettiğimiz merhum Siddık Süleyman Ağabey, bize Barla'nın etrafındaki dağ ve tepelerini, dere ve kayalıklarını

(6) Tatlı bir tevafuktur ki Hz.Üstad, 1934 yılında Barla'dan ayrıldığı vakit, Ağustos ayı sonları idi. 20 sene sonra geldiği zaman yine aynı ayın sonu idi.

(7) Nurun İlk Kapısı Mukaddemesi

758

göstererek: "Üstadımız Barla'ya geldikten sonra, hemen her gün şuralara çıkar, akşamleyin evine dönerdi. Hatta diyebilirim ki: Barla'nın şu gördüğünüz hiç bir dağ ve tepesinin, dere ve

bayırının, bağ ve bahçelerinin bir karış yeri yoktur ki, Üstadımızın mübarek ayakları değmemiş olsun. En sarp ve dik kayalıklara da çıkar, zirvesinde oturur, afakı seyreder, tefekkür ederdi." diye konuşmuştu.

Merhum Siddık Süleyman'ın bu hükmünü te'yid eden Mustafa Sungur Ağabeyin de şu rivayetidir: "Üstad'ımız bir gün Barla'daki dağ ve tepeleri bize göstererek: "Ben Barla'da iken, gençlik zamanımda bu dağ ve dereleri gezer dolaşırdım. En sarp kayalıklara bile çıkardım" mealinde buyurmuşlardı dedi.

DÜNYA'DA OLUP BİTENLER

(Hazret-i Üstad Van'dan alınıp Barla'ya getirildiği günden, ayrıldığı güne kadar Dünyada ve Türkiye'de olup bitenler)

Hazret-i Üstad Bediüzzaman, Barla'ya sürgün gönderildiği seneler, Türkiye'de dinsizlik rejimini yerleştirmek için, çoktan beri plân kurup pusuda fırsat bekleyen gizli zındık komiteler; yeni hükûmetin, "hilâfetin ilgası ve lâdinî Cumhuriyet prensibini benimsemesi" gibi inkılablı hareketlerini, kendi plân ve projelerine müsaid ve esnek bularak, fırsat ganimeti ve müsaid zemin addederek zehirlerini kismaya başladılar. Başta İslâm dininin kök ve temelleri olan İmanın erkânına karşı gazete ve kitaplarla alenî olarak hücumu geçtiler. o zamanki hükûmet, buna da fikir ve vicdan hürriyeti diyordu... Kimisi haşri inkâr, kimisi melaike ve cinlerin vücudunu inkâr, kimisi Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.) peygamberliğini tezyif, kimisi Arap düşmanlığı altında Kur'an-ı Azimüşşan için, haşa çöl kanunu diye inkâr ve tezyif şeklinde meydana çıktılar. Lâdinî cumhuriyetin, onların zehirli fikirlerine, açık ve esnek kanunlarında, fikir ve vicdan hürriyeti namı altındaki hükümlerine dayanarak, serbest zehir saçtılar. Halbuki bunları yapanlar, güya bir kaç sene önce İslâm dini müdafii olan Osmanlı ve Türk idiler. Lâkin hükûmeti idare edenlerin içinde bile, bu gizli zındık komitelerin adamları, belki Türkiye'deki gizli şubelerinin reisleri de var idi. Böylece bir taraftan Meclis'ten çıkan esnek kanunlara, bir taraftan da hükûmette mühim mevkiler işgal etmiş adamlarına sırtlarını dayayarak, zehirler saçmaya, açıktan açığa gazete ve kitaplarla küfrî olan fikiratlarını yaymaya başladılar.

İşte Üstad Bediüzzaman, bu dinsiz, zındık komitelerin bütün plân ve desiselerinin kökünü kazıyacak şekilde, Kur'an'dan aldığı küllî ilham şu'leleri ile; akıl, mantık ve hikmet meydanında eserler vücuda getirdi. Barla da hiç bir zaman boş durmadı. Mütemadiyen imanının erkânını tahkim edecek il

mî ve aklî eserlerle, imanın tüm hakikatlarını ispat edecek ve gizli dinsiz komitelerinin sinsi ve sistemli yaygaralarını kökünden kazıyıp tar ü mar edecek eserler te'lif etti. Yazdığı eserler, Kur'an'ın ve imanın etrafında delinmez, kırılmaz çelikten manevi bir sur oldu. Böylece ehl-i imanın imanlarını bütün şüphe ve vesveselerden mahfuz kıldığı gibi, inkârcı dinsizlerin gayızlı, kinli tüm plân ve projelerini akim bıraktı. Ağzlarını tıkadı. Âlemde ilim ve akıl meydanında onları hayvandan yüz derece aşağı düşürdü ve hakeza!..

Gerçi Hazret-i Üstad yalnızdı. Maddeten eli kolu bağlıydı. Maddî hiçbir şeye de sahip değildi, garibtî, fakirdi. Lâkin o, her şeyin sahibi olan Rabbine, Mevlâsına tam dayandığı için, onun Rabbi ona bu yokluklar içinde tükenmez varlıklar ihsan etti. Kur'an'ın manevi, nevvar ilim âleminin kapısını ona açtı. Artık o herşeyi bulmuştu. Kâinat tılsımını açmıştı. Herşeyin hakikatına aşinalık peyda etmişti. Onun Rabbi ona: "Yürü kulum!" demişti. O da, bu iman ile. Rabbinin emirleri yolunda yürüdü. Dünya dinsizlerinin tüm plânlarını Allah'ın izniyle alt-üst

etti. Davası olan iman esaslarını her türlü baskı zulüm ve işkenceye rağmen Türkiye'de biiznillah bayraklaştırdı.

İşte Hazret-i Üstad'ın 1923 Mayıs'ında Ankara'yı terk edip, Van'a gittikten.. Ve sonra Van'dan sebepsiz olarak alınıp menfadan menfaya gezdirildikten.. Ve en son götürülüp Barla'ya iskân ettirildikten, ta 1934 yıllarına kadar; Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti, filvaki' dinsiz habîs ifsad komitelerine fırsat verecek, fakat ehl-i imanın din hakkında, İslâmiyet hakkında söz hakkını ve müdafaa hukukunu bütün bütün kesecek ve kısacak olan veya belki öyle olmadığı halde, tatbikattaki hükümleri öyle görünen ve öyle tatbik edilen şu gelecek kanunları kabul etmiş, meclisten çıkarmıştı!

1- 3 Mart 1340 (16 Mart 1924) tarih ve 430 sayılı kanunla tevhid-i tedrisat kanunu... Bu kanunla din dersleri Türkiye'de tamamen kaldırılmış, Kur'an mektepleri, dinî terbiyegâhlar büsbütün kapatılmış, yalnız okullarda felsefi dersler okutulmuş oluyordu.

2- 25 Teşrin-i Sani 1341 (8 Aralık 1925) Tarih ve 671 sayılı kanunla, Şapka serpuşununun iktisası hakkındaki kanun...

3- 3 Teşrin-i Sani 1341 (14 Aralık 1925) Tarih ve 677 sayılı kanunla, Tekye ve zaviyelerin kapatılmasına.. Şeyh, Halife ve mürid gibi unvanların men' ve ilgasına dair kanun...

Bu kanunla tarikat denilen manevî, ruhî ve vicdanî ihtiyacın ve beşerin ister istemez bu manevî ihtiyaçlara muhtaç oluşunun mefhumları yasaklanmasını ve dinin bir yönüyle bazı hakikatlarının mahfazaları olan bu gibi bekçiliklerin ortadan kaldırılmasını ön görüyordu. O ise, dinsiz komitelerin işine çok iyi gelmekte idi. Ve fırsatlarınada bir ganimetti.

4- 17 Şubat 1926 tarih ve 743 sayılı kanunla evlenme akdinin yalnız evlendirme me'muru tarafından yapılabileceğine dair kanun..

Bu kanunla, dinî nikâhın hükmü resmîyette yasaklanmış olmakla, yine fırsat bekleyen dinsiz komitelerin ellerinde bir silâh teşkil ediyordu. O ise ki tüm dünyada ve Avrupada nikahlar din adamlarınca, kiliselerce akdedilmektedir.

5- 10 Nisan 1928'de İsmet İnönü ve 20 arkadaşı tarafından meclise verilen teklifle; Anayasa'dan dinî istilâhlar ve tabirler tamamen silindi...(8)

6- 20 Mayıs 1928 tarih ve 1288 sayılı kanunla, beyn-el milel Erkamın kabulü hakkındaki kanun...

Bu kanunla tüm İslâm âleminde bin seneden beri kullanılmakta olan rakamlar şeklinin yasaklanması demektir. Bu da, yine din düşmanlarının elinde, ehl-i imana karşı iyi bir fırsat ve hücum zemini teşkil etmişti.

7- 14 Kasım 1928 tarih ve 1353 sayılı kanunla, yine umum İslâm milletlerinin bin seneden ziyade müşterek yazısı olan, Kur'an hattı yasaklarla kaldırılıyor ve lâtin harfleri onun yerine (Türk harfleri diye) ikame ediliyordu.

Bu da yine gizli dinsiz ve müfsid komitelerin ehl-i imana hücumlarına iyi bir zemin ve silâh teşkil ediyordu.

8- 1928 Anayasası hazırlanırken 1924 Anayasasının 2. Maddesindeki "Devletin dini İslâmdır" hükmü İnönü'nün bir teklifiyle Anayasa'dan çıkarılmıştır. Böylece resmen devletin dini artık yoktu, dinsiz demektir.

9- 26 Teşrin-i Sani 1934 tarih ve 2590 sayılı kanunla; Efendi, bey, paşa gibi lâkab ve unvanların kaldırılmasına dair kanun...

Bu kanun umuma ve herkese şamil olduğu, halka ve din ehline hususi bakmadığı için, bir gün dahi geçerliliğini koruyamamış, sükût etmişti.

10- 3 Kânun-u evvel (Yani Ocak) 1934 tarih ve 2596 sayılı kanunla, bazı kisvelerin giyilmesini yasaklayan kanun...(9)

Bununla, yine gizli dinsiz komiteler çok yararlanmışlardı. Çünkü hem eski milli kisve, hem de dinî kıyafetler artık yasak... Yaşlı müttaki bir zat, o eski elbiseyi giyse, külâhını taksa; kanunî yasak bir tarafa, din düşmanı herifler hemen "Gericilik hortladı" diye yaygara basarlardı.

11- 1934 yılında, yine İnönü'nün bir teklifi üzerine, beş yüz sene müddetince müslümanların ibadetgâhı olmuş, Koca Sultan Mehmed Fatih'in fetih ve cihadının bir yadigarı olan AYASOFYA CAMİİ yine eski putların mahzeni haline getirildi, ismine de Müze denildi.(10)

(8) 50 yılın tutanağı S: 52

(9) Notlu içtihadlı TC.Anayasası,1967 Baskı, Dr. Servet Armağan

(10) 50 yılın tutanağı, S: 36

761

12- Bu kanunlara benzer diğer bir hadise ise, 1932'lerde, Kur'an'ın tercümesi meselesi ve cami'lerde Türkçe ezan gibi namazın içinde bile Türkçe olarak okutturulması(11) dedikodusu ortalıkta dolaşmış oldu. Dinsiz farmasonlar, henüz niyette olan bu acib cinayeti gerçekleştirmek için durmadan körüklüyorlardı. Bununla camilerde Türkçe ezan ve kamet gibi, Kur'anı da Türkçeleştirerek namaz sûreleri yerine okutulmak niyeti apaçık gözükmekteydi. Bundan asıl hedef, dinsiz komitelerin sinsisi

olan Şu niyeti idi: "Kur'an Türkçe'ye tercüme edilsin, ta ne mal olduğu bilinsin." Yani onun lüzumlu, hikmetli, i'cazlı, mu'cizli, faydalı tekrarları; Türkçe tercümesinde lüzumsuz olduğu görünsün, neticesinde de mü'minlerin imanları zedelensin, i'tikadları sarsılsın diye...

İŞte Hazret-i stad Bediüzzaman, üstte sıraladığımız kanunların esnek ve müsaid deliklerinden girip, İslâmın kudsî harimine el atmak isteyen benzeri menhus niyet ve Őeytan plânların farkına varmış, Kur'anın i'caz merkezinden aldığı ilham ıŐıklarıyla; o mahud planların kökünü ilmî kanunlarla kal' edecek eserler yazmış, mukabeleler de bulunmuştu. Tam o sıralarda te'lif edilen 29. Mektubun hemen hemen tamamını Kur'anın i'cazına hasretmiŐ.. Ve Kur'anın tercümeye gelmez bir kitap olduğunu ispatlamıŐtı. Üstadın yrttĞu bu hizmeti ile ve ma'hud plânlara karşı arslanlar gibi ilmî ve aklî Şekilde mukabele edip durması ile; ehl-i imanı Őard u hrrem ettiği gibi, ehl-i kfrn kfriyatlarını ve menhus niyetlerini de tar u mar etmişti.

Bu mezkûr hadise hakkında Hazret-i Bediüzzaman, Denizli hapsinden çıktıktan ve Emirdağı'na geldikten bir kaç ay sonra, yani 1945 Nisan'ında kaleme aldığı bir risalesinde böyle der:

"... Bundan oniki sene evvel işittim ki, en dehşetli ve muannid bir zındık, Kur'an'a karşı su-i kastını tercümesiyle yapmaya başlamış ve demiş ki: "Kur'an tercüme edilsin, ta ne mal olduğu bilinsin." Yani lüzumsuz tekrarı herkes görsün ve tercümesi onun yerinde okunsun, diye dehşetli bir plân çevirmiş. Fakat Risale-i Nur'un cerh edilmez hcetleri kat' ispat etmiş ki: Kur'an'ın hakiki tercümesi kabil değil.. Ve lisan-ı nahv olan lisan-ı Arabî yerinde Kur'an'ın meziyetlerini ve nüktelerini başka lisan muhafaza edemez.. Ve her harfi on adetten bine kadar sevab veren kelimat-ı Kur'aniyenin mu'cizane ve cem'iyetli tabirlerinin yerini beşerin ad ve cz' tercümeleri tutamaz, onun yerinde camilerde okunmaz diye Risale-i Nur her tarafta intıŐarı ile o dehşetli planı akim bıraktı...(12) "

(11) Nitekim 22 Ocak 1932'de bedbaht bir hafız, İstanbul Yerebatan Camii'nde cemaate Türkçe olarak Kur'an diye bir Őyler okumak küstahlığını yapmıştı. (Bkz. 50 yılın Tutanağı S: 51).

(12) Şualar -Enver Neşriyat S: 233.

762

İŞte yukarda tarih ve sayı numaralarını verdiğimiz inkılblı kanunların en Şiddetli bir Şekilde tatbikatları yanında, bir de din ve vicdan hürriyetinin ve cumhuriyet ilkeleri ve milliyet hâkimiyeti ve iradesinin mevcudiyetinden de söz edilmekteydi. Amma tatbikat ve hükümde hiç bir eserleri görünmüyordu. Din ehli ve İslâm alimlerinin, adı geçen kanunlarla kskıvrak elleri kolları bağlanmış, Dine karşı aşikâr bir sûrette saldırıya geçen din düşmanlarının alenî Şüphe ve vesveseler ika' etmelerine müsaade edilmişti. Mukabil cevap vermek için alimlerin müdafaa hukukları büsbütün bağlayıcı Şekilde bir tatbikat eseri görünmekteydi. O ise ki o, ne din ve vicdan hürriyetinin, ne de cumhuriyet icabı ve insan hakları ilkelerinin ve ne de umum dünyada tatbik edilen bir lâiklik mefhumunun ilke ve icabları idi.

Herkes susmuş, hayret ve ŐaŐkınlık içerisinde o acı ve ürpertici manzarayı seyrediyordu. Bazı mücahid ve hamiyetperver insanlar da, hiç bir Şey yapamıyor, oturup acı acı düŐünüyordu. Mehmet Akif gibi hamiyetperver ve mücahid bazı zatlar ise, yurdunu terk ve başka diyara hicret etmek Şeklinde soluk alıyorlardı. Elmalılı Muhammed Hamdi efendi gibi bazı zatlar da, çareyi evine kapanıp çıkmamak ve bir Şeye karışmamak tarzında bulmuşlar idi.

İşte bu çok acib, acı manzaraya ve her türlü zulüm ve baskıya rağmen yalnız birisi susmamış idi. O da Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi idi. Bu söylediklerimiz aynı hakikattir. Dine ait tek bir eserin, bir risalenin hatta bir sahifenin bile neşri yasak edilmiş iken, hatta küçücük çocuklara Kur'an okutulmak bile şiddetli bir sûrette men' edilmekte iken Bediüzzaman, Barla'nın dağlarında, derelerinde ve bağlarında imanî risalelerini durmadan te'lif ediyordu. Zahire göre onun muhatapları, Barla halkından bir kaç ma'sum ve rençber insanlardı. Bu durumda kanunların, onun bu şahsî ve hususî meşguliyetine müdahale hakkı yoktu. Çünkü yazdığı şeyler yalnız imana dair, Kur'ana ait şeylerdi. Hem de hususî ve hâs idi.

Evet durum böyle idi. Amma devrin her bir me'murunun kendisi kanundu. Hüküm kanunların değil, me'murlarınındı. Bediüzzaman'ın her çeşit siyasî ahvalden uzak, politiklardan ârî olan şu imanî ve Kur'anî hizmetini söndürmek ve kendisini susturmak için her türlü zulmü, her bir

alçaklığı irtikab ediyorlardı. Hususi tek bir küçük oda gibi menziline bile, tek bir adama dahi imana ait ders vermesini, müdahale edip men' edecek kadar ileri gidiyorlardı.

Lâkin heyhat!.. Bediüzzaman'ı hiç bir beşeri kuvvet durduramıyordu ve durduramazdı da... Sekiz buçuk senelik Barla ve sekiz buçuk aylık Isparta hayatında tam yüz altı adet (13) Risale te'lif etti ve fedakâr muhlis talebeleri vasıtasıyla muhtaç ehl-i imana ulaştırılması için var gücüyle gayret sarf etti.. Ve biiznillah muvaffak da oldu.

(13) Lahikalar, 27. Mektup olduğundan ve bunun 1. cildi ve ilk kısmı Barla'da teşekkül etmiş olduğundan, bununla birlikte yazılan Risalelerin mecmuu tam 106 adettir.

763

İşte, Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Barla Hayatı tablosunun böylece küçücük ve muhtasar bir fihristeciğini kaydettikten sonra, cereyan eden hadiselerin ve hizmet safhalarının cüz'iyatına geçiyoruz. Bunları da bir kaç bölüm halinde arz etmeye çalışacağız..

Birinci bölümde, yazdığı Risale-i Nurlar vasıtasıyla, gerek mübarek zatına, gerekse Risale-i Nurdaki kudsî hakikatlara karşı alâka peyda eden ve talebeliğine giren bazı zatların hatıra ve telâkkilerini..

İkinci bölümde: ehl-i dünyanın ve idarecilerin ona karşı uyguladıkları

muamelelerin ve nüfuzunu kırma kampanyasının tarzını.. Ve Bediüzzaman'ın da, bunlara karşı çok mecbur olduğunu zaman yaptığı cevabî mukabelelerini ve talebelerini bu gibi şer ve mekirlere karşı ikaz, tedbir ve irşad suretlerini..

Üçüncü bölümde, Risale-i Nurların ilk intişar şekli ve te'sir sahasını..

Dördüncü bölümde, Nur risalelerinin te'lif şekli ve tarih sıralamasını kaydetmeye çalışacağız. İnşallah!..

764

BİRİNCİ KISIM: HATIRALAR VE TELÂKKİLER

Kaydedeceğimiz hatıra ve telâkkilerde, o zamanki saff-ı evvel Nur talebelerinin gerek Risale-i Nur'a karşı, gerekse Hazret-i Üstad'ın aziz şahsiyetine karşı duydukları takdir ve şükran hislerini ifade

ettikleri gibi, bilâhare de aziz Üstad'ları olan Hazret-i Bediüzzaman'da gördükleri yüce evsaf ve bâlâ ahlâkları hakkında zaman zaman hatıralar ve menkıbeler nev'inden dile getirdikleri bazı rivayetler şeklindedir.

Biz, evvela saff-ı evvel olan o zamanki Nur talebelerinin yazılı beyanlarından Risale-i Nur ve Hazret-i Üstad hakkında kaleme aldıkları mektuplarının mecmuundan, takdir ve senalarını ihtiva eden telâkkilerinden bazılarını.. Saniyen: şifahî olarak rivayetler şeklinde gelen menkıbeli hatıralarından da mühim bir kısmını kaydetmeye çalışacağız. Barla Lahikası kitabı, şu yazılı telâkkilerin envaiyle doludur. Hususan Kur'an hattıyla olan Barla Lahikası asıllarında...

Bu telâkkiler ve rivayetli menkıbelere geçmeden önce de; o sıralarda Türkiye'de siyâsî sahada icra edilen bazı muamele ve icraat nevilerinden bazı nümuneleri de yukarıda yazılanların tamamlayıcısı olarak burada kaydetmeyi muvafık bulduk.

OLAYLAR VE İCRAATLAR

1- 29 Haziran 1925'de, Şeyh Said'in idamiyle beraber tüm Şark'ta ne kadar tekye ve zaviyeler varsa hepsi resmen kapatıldı.

2-15 Ağustos 1925'de Ankara İstiklâl Mahkemesi tarikat-ı salahiyyeye mensub onbir kişiyi ölüm cezasına çarptırdı.

3- 11 Nisan 1926'da İtalyan Başbakanı Musolini'nin ve İngilizlerin doğu Akdeniz ile ilgili olarak verdiği demeç üzerine, kabine kısmî seferberlik kararı aldı. Millet arasında büyük heyecanlar cereyan ediyordu.

4- 13 Temmuz 1926'da İzmir'de M.Kemal Paşa'ya su-i kast teşebbüsüyle ilgili görülen 13 kadar meb'us ve İstiklal savaşı komutanlarından iki üç zat idam edildi.

Su-i kâd hadisesi 15-16 Haziran 1926'da, İzmir'de su-i kâda teşebbüs etmek isteyenler, sözde bir ihbar üzerine bir şey yapamadan yakalandılar.

18 Haziranda Ankara İstiklal Mahkemesi İzmir'e gönderildi ve orada görevlendirildi. 20 Haziranda geniş çaplı tutuklamalar oldu. Tutuklananların arasında bazı milletvekilleri, ordu kumandanları da vardı. İlk başta Kâzım Karabekir'de bunların içindeydi.

765

4- Temmuz 1926'da Kâzım Karabekir Paşa ile Ali Fuad Paşa İzmir İstiklal Mahkemesinde yargılanıp ifade verdiler. 13 Temmuz 1926 günü mahkeme davayı sonuçlandırdı ve 13 i'dam kararı verdi. Aynı gecede o i'dam kararı infaz edildi.

5- 20 Ağustos 1926'da Ankara İstiklâl Mahkemesi Ankara'da cereyan eden aynı davanın ikinci bölümünü karara bağladı. Bu davaya İttihadçıların davası deniliyordu. Eski Maliye Bakanı Doktor Nazım ile Milletvekili Hilmî ölümüne mahkûm edildiler. Bu davada meşhur Hüseyin Cahit de yargılandıysa da, beraat etti. Yine bu davada, gıyabında ölüm cezası verilen meşhur Kara Kemal, 27 Ağustos 1926 günü intihar etti.

6- 5 Aralık 1926'da İzmir su-i kasıd davasında suçları görülmediği halde, bazı paşalar mecburi emekliye sevk edildi.

7- 20 Mayıs 1927'de Türkiye Cumhuriyeti dahilindeki tüm resmi binaların kapılarında, duvarlarında, eski yazı ile yazılmış tuğra ve benzeri yazıların kaldırılmasına dair 1057 sayılı kanun kabul edildi. Bu kanun gereğince İstanbul Üniversitesi binası alınındaki altınlarla yazılı âyetler de beton sıva ile kapatıldı.(14)

8- 3 Şubat 1928'de İstanbul'da ilk Türkçe hutbe okundu.

9- 23 Aralık 1930'da Menemen hadisesi vuku' buldu. Askeri istiklal mahkemesi o çevrede bir çok masum insanı da idam etti.

10- 18 Temmuz 1932'de Ezan resmen Türkçeleştirildi.

11- 1 Şubat 1933'de Bursa'da yeni ezana karşı ayaklanmalar oldu.

12- 26 Şubat 1934'de İstanbul'un bazı evlerinin kafesli pencereleri resmen kaldırıldı.

13- 1 Şubat 1935'de cami olarak kapatılan Ayasofya camii, Müze şeklinde açıldı.

14- 5 Ocak 1937'de İnönü ve yüz elli üç arkadaşının teklifi ile altı ok mefhumu Anayasaya konu ve Anayasalaştırıldı (15)

15- 1 Eylül 1939'da 2.Cihan Harbi başladı. Alman orduları Polonya'ya girdi.

16- 9 Nisan 1940'da Alman orduları Danimarka ve Norveç'e girdi.

17- 7 Nisan 1940'da Köy Enstitüleri kanunu kabul edildi. Milli Eğitim Bakanı, Hasan Ali Yücel idi. Bu okullarda Allahsızlık ve dinsizlik dersleri körpe dimağlara zerk ediliyordu.

(14) Bunun misallerinden olarak, biz çocukken babam bize anlatıyordu: "Bizim köy odasının kapısında eski yazı ile "Fi tarihinde tamir edilmiştir" yazısının kaldırılması için bizim nahiye müdürü geldi, resmen burayı sıvatmam için emir verdi" dedi. A.B.

(15) 1950 seçimlerinde propaganda konuşmasında, İnönü halka' anayasa'dan altı oku kaldıracagım" diyebiliyordu. A.B.

766

18- 19 Aralık 1941 İstanbul'da ekmekler karneye bağlandı.

19- 19 -Mart 1945'de Sovyetler Birliği Türkiye'ye sert ve ağır bir nota verdi.

20- 6 Ağustos 1945'de Japon saatine göre sabah 08, 15'de Hiroşima adasına Amerikalılar tarafından Atom bombası atıldı.

21- 9 Temmuz 1946'da Ankaranın ünlü altıokçu valisi Nevzat Tandoğan intihar etti.

22- 25 Mayıs 1948'de C.H.P gurubunda "İslâm İlâhiyyat fakültesi" kurulması kararlaştırıldı.

HATIRA VE TELÂKKİLERE GEÇİYORUZ:

Zaman ve zemin ve o sıra yapılan icraat ve muamelelerin gerçek veçhesinin iyice anlaşılabilmesi için birkaç sahife üstteki hadise ve icraat nümunelerine ek bir izah olması için son olaylar ve icraatlar

bölümünü de ilave etmeyi uygun bulduk. Simdi Üstad'ın talebelerinin Hazret-i Üstad'a ve Risale-i Nura karşı duydukları his ve telâkkilerine geçiyoruz:

Evvelâ Barlalı Nur talebelerinin telâkkilerinden başlıyoruz:

Birincisi: Barla'lı âlim, fazıl Hafız Halid Tekin Efendi'dir. Bu zat, 1891 Barla doğumlu olup, 1946'da İstanbul'da vefat etti. Hazret-i Üstad Barla'da iken, onunla ahiret kardeşliği akdetme şerefine nail olmuş ve Bediüzzaman Hazretlerinin bir muhatabı olarak; bir çocuğunun 1930 yılında sekiz yaşında iken vefatı üzerine ONYEDİNCİ MEKTUB gibi mühim bir risalenin yazılmasına vesile olmuş bir zattır. Allah rahmet eylesin, amin...

Merhum Hafız Halid'in takriz mektubu ve telâkki hisleri şöyledir:

"Risale-i Nur'un müellifi Bediüzzaman nadire-i cihan, hadim-i Kur'an Said-i Nursi (R.A) hakkında hissiyatımdan binden birini beyan ediyorum:

Üstadım kendisi Nur ism-i celiline mazhurdur. Bu ism-i şerif kendileri hakkında bir ism-i A'zamdır. Kendi karyesinin ismi Nurs.. Validesinin ismi Nuriye.. kadiri üstadının ismi

Nureddin.. Nakşi üstadının ismi, Seyyid Nur Muhammed.. Kur'an üstadlarından, Hafız Nurî:. Hizmet-i Kur'aniyede hususî üstadı Zinnureyn.. Fikrini ve kalbini tenvir eden, Ayet-i Nur olması ve müşkil mesailini izaha vasita olan nur temsilatı, gayet kıymetdardır. Resailinin mecmuuna Risale-i Nur tesmiyesi, Nur ismi onun hakkında İsm-i A'zam olduğunu te'yid etmektedir.

Risale-i Nur adlı harika te'lifatının bir kısmı, Arabi olmakla beraber, Risale-i Nur eczaları şimdiye kadar 119'a balığ olmuştur. Her bir risale kendi mevzuunda harikadır. Gayet yüksek olmakla beraber, Onuncu Söz ismiyle iştihar eden Haşre dair olan risalesi pek harikadır, cami'dir.

767

Ulemaca sırf naklî olan haşri ve neşri, gayet kuvvetli ve kat'i delâil-i akliye ile ispat etmiştir. Onunla çokların imanını kurtarmıştır.

Ayetinin sırrıyla diyebilirim ki: Risale-i Nur bir kamer-i ma'rifettir ki; şems-i hakikat olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın nurunu istifaza eylemiş ki olan meşhur kaziye-i felekiyeye masadak olmuştur. Hem diyebilirim ki; Üstad'ım Kur'an hakkında bir kamer hükmünde olup, Sema-i Risaletin şemsi olan Resul-i Ekrem Aleyhissalatü Vesselâm'dan nuru istifade edip, Risale-i Nur şeklinde tezahür etmiş.

Üstad'ım, başkalarında nadiren bulunan mümtaz hasletlerinden, zâhiri tavrının pek fevkinde bir vaziyet gösteriyor. Zahir hale bakılırsa, ilm-i hali bilmiyor gibi görünür. Birden bakarsın bir derya kesiliyor. Me'zun olduğu miktarı ve Resul-ü Ekrem Aleyhissalatü Vesselâm'dan istifade derecesi nisbetinde söyler. Resul-ü Ekrem Aleyhissalatü Vesselâm'dan cihet-i istifadesi olmadığı vakitlerde, yeni ay gibi mahviyet gösterir. Bende nur yok, kıymet yok der. Bu hasleti de tam tevazu dur.. hadisiyle tam âmil olmasıdır.

İşte bu haslet icabatındandır ki; bizim gibi talebelerinden bazı mesail-i ilmiyede muhalefet bulunsa, onların sözlerini, içinde arar. Hak bulunduğu vakit; tamam-ı tevazu' ile ve lezzetle kabul ederek teslim eder. Maşaallah der:

"Siz benden daha iyi bildiniz. Allah razı olsun" der. Hak ve hakikatı, nefsin gurur ve enaniyetine daima tercih eder. Hatta ben bazı mes'elelerde muhalefet ediyordum. Bana karşı gayet mültefit, memnunane bir tavır alır.. Eğer yanlış yapsam, güzelce damarıma dokunmıyarak beni ikaz eder. Eğer güzel bir şey söylemiş isem, çok memnun olur.

Üstadım bilhassa hikmet-i hakikiye fenninde, yani hikmet-i Şeriat ve İslâmiyet noktasında pek harikadır.. Ve hikmet-i beşeriyede dahi çok ilerdedir. Hatta o ilimde Eflatun ve İbn-i Sina'yı geçmiş diyebilirim...

Sünûhat isminde bir risalesinde gördüm ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm âlem-i manada bir medresede, ona ders verdiğini görmüş. O ders-i maneviyeye binaen İŞARAT ÜL İ'CAZ namındaki harika tefsiri yazmış(16). Bana bir gün dedi ki:

"Harb-i umumi hadisat ve netaicleri mani' olmasa idi, İşarat-ül İ'cazı, Allah'ın tevfiği ve izni ile altmış cild yazacaktım. İnşallah Risale-i Nur ahîren o mutasavver harika tefsirin yerini tutacak"

(16) İşarat-ül t'caz, Sünûhat risalesinden çok evvel yazıldığı için, Sünûhattaki o rü'ya bu hadisede olmaması lâzımdır. Lâkin küçüklüğünde görmüş olduğu rü'ya üzerine feyiz ve nurlarla coşan kalb ve ruhunun; ve bilâhare Van'da İngiliz Müstemlekât nâzırının verdiği beyanatı üzerine galeyana gelen hamiyet ve gayreti neticesi olarak İşarat-ül İ'cazı yazdığı kesindir.A.B.

768

Üstad'ımızla yedi sekiz sene müsahabetim esnasında mühim meşhudatım çoktur. Fakat elkatretü tedüllü alelbahr mucibince, deryaya delâlet maksadı ile bu fıkra kâfi görüldü. Çünkü Üstad'ımdan iftirak zamanı idi. Acele yazdım.

Hafız Halid(17)"

.İKİNCİSİ: Şamda vazifeli zabıt olan babasının yanında henüz çocuk iken, babasıyla birlikte, Bediüzzaman Hazretlerinin 1911 yılı ilk baharında Emeviye camiinde irad etmiş olduğu hutbesini dinlemiş, sonraları da gelip Barla'ya yerleştiğinde Üstad Bediüzzaman'ın da Barla'ya gelmesi ile, ona kâtiplik, talebelik ve hizmetkârlık yapmaya başlamış, Barla'lı Şamlı Hafız Tevfik (Göksu) Efendidir. Vefatı 1965'de Barla'da...

Bir rivayette, ehl-i kalb ve âlim olan Şamlı Tevfik'in babası, henüz Şam'da iken, oğlu Hafız Tevfik'e, Bediüzzaman Hazretlerini göstererek: "Bak oğlum! İlerde bu zata hizmet edeceksin. Sakın ola ki, hizmetinde fütûr getirmiyeyin" demiştir diye söylenmektedir.

İşte merhum Şamlı Hafız Tevfik, Üstad'ı Bediüzzaman Said-i Nursî ve Risale-i Nur eserlerinin manevî makamı ve muazzam hizmetleri karşısında telâkkisini şöyle dile getirmektedir: (Bazı bölümler alıyoruz)

"...Her yüz senede Cenab-ı Hak bir müceddid-i din gönderiyor" Hadis-i Şerifine mazhar ve masadak ve mazhar-ı tam olan Mevlana eş-Şehir Kutb-ül Arifin, Gavs-ül- vâsilîn, varis-i Muhammedî, Kâmilüt-tarikat-il Aliyye vel müceddidiyye Halid-i zül cenahayn kuddise sirrühü ilh...

... Üstad'ım kendine ait medh u senayı kabul etmiyor. Fakat Risale-i Nur, Kur'an'a ait olup, medh u sena Kur'anın esrarına aittir. Üstadımla Hazret-i Mevlana'nın bir kaç farkı var.

Birisi: Hazret-i Mevlânâ, Zülcenahayndır. Yani hem Kadirî, hem nakşî tarikat sahibi iken, nakşilik tarikatı onda daha galibtir.

Üstadım, bil'akis kadirî meşrebi ve Şazelî mesleği daha ziyade onda hûkmediyor...

İkinci fark: Üstad'ım kendi şahsiyetini merciiyetten azlediyor. Yalnız Risale-i Nur'u merci' gösteriyor. Hazret-i Mevlânâ Halid'in şahsiyeti ise, kutbul irşad, merci-ül hâs vel-âmm olmuştur.

Üçüncü fark: Hazret-i Mevlânâ Halid Zülcenahayndır. Fakat zamanın muktezasıyla ilm-i tarikatı ve sünnet-i seniyyeyi esas tutmak niyetiyle tarikatı daha ziyade tutmuşlar, o noktada sarf-ı himmet etmişler...

(18) Barla Lahikası, S: 118

769

Üstadım ise, şu dehşetli zamanın muktezasıyla ilm-i hakikatı ve hakaik-i imaniye cihetini iltizam ederek, tarikata üçüncü derecede bakmışlar.

Elhasıl: Baştaki hadis-i şerifin "Her yüz sene başında dini tecdid edecek bir müceddidi gönderiyor" müjdesinin ihbarına muvazi olarak Hazret-i Mevlânâ Halid, ekser ehl-i hakikatın tasdikiyle 1200 senesinin yani 12. Asrın müceddididir.

Madem tam yüz sene sonra, aynen dört cihette tevafuk ederek, Risale-i Nur eczaları aynı vazifeyi görmüş, kanaat verir ki; nass-ı hadis ile Risale-i Nur tecdid-i din hususunda bir müceddid hükmündedir..(18) "

Ve Şamlı Hafızdan rivayet yoluyla iki hatıra:

1- Konyalı Mustafa Demirci rivayetiyle Barla'lı Şamlı Hafız Tefvik'ten naklen mühim haber:

"Birgün Üstad bana: "Kazmayı, Küreği al gideceğiz " dedi.:Gittik. Bir uçurumun kenarına vardık. Orada "Sırr-ı İna a'taynayı yazdırmaya başladı.. biz yazarken yağmur geldi. Ben: "Üstadım ıslanacağız" deyince, "öyle mi?" diyerek ellerini iki yana açıp dua etti. Baktım, yağmur etrafımıza yağdığı halde biz ıslanmıyoruz.

Ben Üstada : " Biz sizden korktuk" deyince, Üstad: "Hayır, bu benden değil, hizmet ettiğimiz makamdan geliyor" dedi.

(Son Şahitler-4 Sh:211)

2- Bursalı Sami Pala kanalıyla gelen ve Ali Sarıçam'ın rivayetiyle nakledilen Barlalı, Şamlı Hafız Tefvik merhumun bir hatırası:

"Sene 1961... Daha Nur Câmiasına yeni girmiştim. Barla'da, Üstadımızın vefatının birinci sene-i devriyesi dolayısıyla mevlid okunacaktı. Muzaffer Arslan ile beraber ben de gittim.

Mevlidde olanlardan aklımda kalanlar: Siddık Süleyman, Şamlı Hafız Tefvik, Hakkı Efendi, Mübarek Süleyman, Sungur, Bayram, Dr. Sadullah, Bekir Berk ve daha çok kalabalık kardeşler vardı. Mevlid bitince kardeşler dağıldı. Yalnız kaldım. Baktım, resmi astsubay elbiseli bir zat, yanında genç kardeşlerle beraber Şamlı Hafız Tefviğin evini soruyorlar. Bende onlarla beraber gideyim dedim.

Hafız Tefvik ağabey: bizi kabul etti. Kardeşler, sormaya başladı: "Üstadla nasıl tanıştınız? Yazarken Üstadın yanında müsvedde var mı idi? Nasıl söylüyor, siz nasıl yazıyordunuz? V.s." Şamlı Ağabey, "ben de geleyim (oda)'ya da, yerinde anlatayım" diyerek hep beraber, çınarın ve mescidin yanındaki sofalı odaya gittik.

Merhum Şamlı Hafız Tefvik Ağabey anlatmaya başladı.

"Babam zabıt idi. İstanbul'da dedem beni gezdirirken, acâib kıyafetli bir adam gördük. Başında kavuk, ayağında şalvar, belinde kaması vardı. Herkes gibi ben de hayretle bakıyordum. Dedem: "O'na Bediüzzaman derler." Dedi. Bu şekilde tâ çocukluğumda Üstadı tanımış idim.

Babam vazife ile Şam'a tayin olunca, ailemle beraber bende Şam'a gittim. Orada hafız oldum ve yazıyı öğrendim. Babam orada vefat edince, dedem gelerek beni Barla köyüne getirdi.

Hemen Büyük Cami'ye müezzin tayin oldum. Camiin imamı olan imam efendide Üstadı giyaben iyi bilirmiş. Üstadın Barla'ya geldiğini ve Yokuşbaşındaki odaya yerleştiğini işitince, İmam efendi, bana: "Ziyaretine gidelim." dedi. Birkaç defa ziyaret ettik, fakat hiç konuşmuyordu. Yatağı bir tahta ranzada idi. Duvara asılı bir torbada Kur'an-ı Kerim vardı. Başka bir kitap görünmüyordu. İlk gidişte bize çay yaptı ve verdi. Amma kederli duruyor ve konuşmuyordu. İmam efendi de O'nun bir derya olduğunu biliyormuş.

"Nasıl yapalım da konuşuralım, bir mes'ele soralım. Peygamberimiz Mi'rac'a rûhen mi, yoksa bedenen mi gitti, diye soralım" dedik. Böylece konuşurmaya umuyorduk. Yine bize çay verdi. İmam efendi sordu: "Efendim ülema farklı söylüyor. Acaba Mi'rac bedenen mi, ruhen mi?" deyince Üstad sağa sola baktı. Ve bana "Hafız, yazın var mı?" ben "Güzel yazarım efendim" "Öyleyse, al şu defteri" dedi ve başladı söylemeye. İşte ilk def'a Mi'rac bahsi böyle yazıldı. Tek sayfa olarak tam 35 sayfa yazmışım. Üstad, yazdıklarına baktı, "Yazın güzelmiş" dedi. "Sen bana lâzımsın. Amma ben asabiyim. Herkesle geçinemem, sen tedbirli ol." Ben de "Efendim, ben de tiryakiyim. Sigara içmeden yapamam. Ne yapacağız?" dedim.

Üstad, "O zaman, (Besa, arnavut yemini) yapalım. Ben kızınca, sen birşey deme. Sen kızınca, gidip sinekleri dağıtırsın" dedi.

ÜÇÜNCÜSÜ: Yalvaçlı Muallim Ahmet Galib Keskin Bey'dir. (1900-1940)

Bu zat, Barla'da muallimlik yaparken, Bediüzzaman Hazretleri de oraya gelmiş ve onunla tanışmıştır. Bediüzzamanın ilmüne, fazlına, kemaline, takvasına, cihadına hayran kalmış, âşık olmuştu. Risale-i Nur ve Üstad Bediüzzaman hakkında Arapça, Farsça ve Türkçe olarak çok güzel ve parlak medhiyeler şiirler, kasideler yazmış. Aynı zamanda Risale-i Nur'un yazılmasında, tebyizin de çok kıymetli hizmetleri sebkât etmiştir. 1935 Eskişehir hapis hadisesinde bulunmuş. Fakat Hazret-i Üstad müdafaalarında onu kurtarmak için Ahmed Galib Bey'in kendisiyle münasebetlerinin çok az olduğunu te'vil ederek ifade etmiş, nihayet Eskişehir hapsinden üç ay sonra, doksan mazlumla birlikte erken tahliye edilenlerle beraber olmuştur.

771

İşte bu zat parlak şiirlerle Risale-i Nur ve Üstad hakkındaki telâkkîlerini şöyle dile getirmiştir: Türkçe bir şüri: (Birkaç mısra'ını alıyoruz)

Adem-i ilm-i hakikattır sözün
Tercüman-ı kenz-i vahdettir sözün.
Hazret-i Haktan atay-ı mahzıdır.
Neş'e-i Şit-i hüviyettir sözün,
Ders-i hikmetten bütün ulvî beyan,
Misl-i İdris-i pür-hikmettir sözün.
Mevc-i tufan-ı dalâletten siper,
Keşti-i Nuh-u selâmettir sözün,
Vahdetin esrarını ilân eden
Ol Halil-veş asl-ı millettir sözün,
Bahş-ı zezem eyler ehl-i hayrete,
İsmail-i feyz-i hürmettir sözün.
Hak cemaliyle kemalin gösteren,
Hüsn-ü Yusuf-tan işaretir sözün,
Yokluk içre varlığa kaim olan,
Sabr-ı Eyyüb-u metanettir sözün.
Ehl-i idlali eden zir ü zeber,
Sanki Harun-u fesahattir sözün,
Asker-i calut-u küfrü mahveden,
Savt-ı Davud-u hilâfettir sözün.
Sed çeker kâfir olan ye'cûclere,
Çünkü Zülkarneyn-i kudrettir sözün.
Mürdeyi ihya, körü bina eder,
Nefha-i İsa-i fitrattır sözün,
Ahmed'in mi'racını eyler beyan,
Şerh-i ahkâm-ı nübüvvettir sözün,
Hak Tâlâ daima pür-nur ede,

Çünkü irfan-ı saadettir sözün,
Ba'sı ba'del mevte kaim hüccetin
Çok aziz mazhariyettir sözün.
Söz değil özdür bütün tibyanınız,
Vech-i Hakk'a hep işaretir sözün.
Lübb-ü lübb-ü ma'rifettir, ma-hasal
Yüz yüze Hakk'a itaattir sözün.
Hep kelimullahi nâtik şerhidir,
Kenz-i i'caz-ı risaletir sözün
Şan-ı Üstad'da ne dersin galiba,
Az ki bir, iman-ı hayrettir sözün..."
Ahmed Galib"(19)

(19) Barla lahikası aslan S: 97

772

Muallim Ahmed Galib merhumun Türkçe bir şiiri de, Mektubat mecmuası, 28. Mektubun sonlarına doğru kitapta neşredilmiştir. Ehemmiyetine binaen, hem ilk asıllarda hem yeni yazı mektubatlarda Üstad tarafından neşrettirilmiştir. Bu şiirin başında da, Hazret-i Üstad şu cümleyi yazmıştır: "Sözlerin tebyizinde kıymettar hizmeti sebkât eden muallim Ahmed Galib'in fıkrasıdır."

Bu şiirinden de bir kaç beyit almakla aslına havale ediyoruz:

"Elde Kur'an gibi Burhan-ı hakikat varken,
Münkiri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir."
Sözün özdür ey can, tekellüf değil!
Ledün ilminin zübde-i pâkidir.
Bu sümmettedarik tasannuf değil.
Bu bir hikmet-i Nur'u irfandır.
Ki ehvavı lağvu tefelsüf değil.
Müzekki-i nefsu müsafi-i ruh,
Mürebbi-i dildir, Tasavvuf değil.
Ki var ma'nevî, hayrettim Galiba

Beyanım bu yolda tazarruf değil.

Çok işte hak onu muvaffak ede,

Tevafuk, makam-ı tavakkuf değil.

Ahmed Galib" (20)

DÖRDÜNCÜSÜ : Barla'ya bağlı "Bedre" köyünde santral Sabri, Nur iskele me'muru Sabri, Hulusi-i Sani Sabri, Nur iskelesi nazırı Sabri, Hoca Sabri gibi Bediüzzaman Hazretlerinin

iltifatlarına mazhar olmuş Sabri Arseven Efendi'dir. Bu zat 1954 yılında bir trafik kazasında şehid olduğu zaman, onun cenaze namazına Üstad Hazretleri Isparta'dan gelmiş ve namaza bizzat iştirâk etmiştir. Doğumu: 1893 - Vefatı: 1954'dür.

İşte bu zat, Albay Hacı Hulusi Bey'den sonra, bilhassa Barla Lahikası kitabını çok samimi takrizleriyle, arizalarıyla, medihalarıyla tezyin etmiş, âlim, kâmil, fazıl, sadık ve saduk bir zattır. Santrallık vazifesini, özellikle Hazret-i Üstad Kastamonuya gittikten sonra, oradan Isparta'ya gön

(20) Mektubat S:391

773

derilen mektup ve risaleler evvelâ Eğridir yoluyla ona gelir. O da kar-kış demeden, aynı günde bunların bir suretini İslâm köyüne Hafız Ali Efendi'ye ulaştırırdı. Bu yüzden kendisine Hazret-i Üstad tarafından "Santral Sabri" yahut da "Nur İskele Nazırı Sabri" unvanları verilmiştir.

Bu zat Risale-i Nur ve Üstad'ı Bediüzzaman hakkında telâkki ve hissiyatını ifade eden pek çok mektuplar yazmıştır. Biz bütün bunların içinden sadece bir iki nümune almakla iktifa ediyoruz.

Bir mektubunun bir parçası şöyledir:

"Müşrik ve münkirleri mağlub ve ilzam eden ve son sistem malzeme-i cihadiye-i vahdaniyyeyi havî ve cami', kuvvet ve resaneti çelik, kıymet ve ehemmiyeti elmas ve cevahir ve akik bir kal'a-misal olan Otuzuncu Söz'ün istinsahına muvaffak oldum.(21)"

İkinci bir mektubundan: "Sözler namında olan bahr-i muhit-i nurda iki seneyi mütecaviz bir zamandan beri seyr ü seyahatımın semere ve neticesini görüp bilmek hususunda, şimdiye kadar zemin ve zaman müsaid olmadığından sermaye-i ticaretimin ne derecelere çıktığında, daha doğrusu bir ticaret edinebildim mi, yoksa edinemedim mi; mütereddid ve mütehayyir idim. Hamden-lillah bu şehri rahmet ve mağfirette, inayet-i Rabbaniye ve muvanet-i peygamberiye ve da'avat-ı üstadaneleri berekâtiyle sermaye-i ilmiye-i evveliye-i bendeganemin yüzde doksan dokuz derece yükseldiğini fehmettim. O menabi-i ilmiye ve temsilât-ı hakikiye, meclislerimi o kadar tezyin ve tenvir etmektedir ki; arz etmekten acizim...

Beşerin pek ziyade ayağını kaydıran şu asırda, gayetle harika ve fevkalhad cihazat ve malzemeyi neşreden Nur fabrikasından her nevi techizatı almak farz olduğunu bilip, her türlü sena, sitayişe bihakkin seza ve lâıyk bulunan ve hiç bir suretle riyava hamli imkânsız olan müessese sahib-i a'zamına ne derecelerde îfay-i şükran ve arz-ı minnattarî eylesem, yine hakkiyle vazife-i zimmetimi eda etmiş olamıyacağım efendim:

Sabri(22)"

Üstte arz ettiğim veçhile, Sabri Efendi'nin bu takrizleri pek çoktur. Meraklıları Barla Lahikası kitabına havale ederek bu iki kısa nümune ile iktifa ediyoruz.

Merhum Santral Sabri Efendi'nin takrizlerini buraya kaydetmemiz münasebetiyle bir iki hatırasını da bu makamda dercetmeyi münasip gördük.

BİRİNCİ HATIRASI: Biizat Tahirî Mutlu Ağabeyden şöyle dinlemiştik. Tahiri Ağabey de Merhum Santral Sabri'den dinlediğini anlattı:

(21) Barla Lahikası S: 27

(22) Aynı eser, S: 28

774

"Üstadımız Barla'ya geldikten sonra, başlattığı Risale-i Nur te'lifatiyle ve bizlere müşfikane iman dersleri vermesi münasebetiyle bir gün bana demişti ki: "Siz padişah çocukları olduğunuz için, yanıma ders almaya gelmek değil, belki ben sizlere ders vermek için ayağınıza getirildim. Çünkü eskide, padişahlar çocuklarını medreseye hocaların yanına göndermiyorlardı. Belki memlekette iyi âlim, iyi üstad kim ise, onları bulur, sarayına götürür, çocuklarını okuttururlardı.

Aynen öyle de, sizler de İslâmiyete büyük hizmetleriniz ve ecdadınızın İslâm bayraktarlığı yapmaları hasebiyle, Cenab-ı Hak sizleri bir padişah çocuğu gibi yanıma ders almaya göndermeyip, belki beni sizin ayağınıza getirerek ders verdirdi." mealinde dinlemiştik.

İKİNCİ HATIRASI: Santral Sabri Ağabeye Hazret-i Üstad'ın hediye etmiş olduğu bir cübbesinin harika vak'asiyle ilgilidir. Bu rivayet yine Tahirî Ağabey ve Mustafa Sungur Ağabeylerden gelmektedir:

"Bir gün Bedre yakınlarındaki bir korulukta yangın çıkıyor. Sabri Efendi bu alevleri ne yaptıysa söndüremiyor, önliyemiyor. En sonunda aklına bir şey geliyor; Sırtındaki Ustad'ından yadigâr ve hediye olarak bulunan mübarek cübbeyi çıkararak, ateş alevlerine doğru uzatıyor. Dalga dalga yayılmak istidadı gösteren kızıl alevlere böyle sesleniyor: "Yak, işte yakabilirsen! Bu Bediüzzaman'ın cübbesidir. Haydi bakalım yakabilecek misin?" diyerek ateşe doğru mübarek cübbeyi uzatarak ilerliyor.

Az sonra alevler çekilmeye başlıyor ve zaifleniyor ve nihayet yavaş , yavaş sönüp gidiyor.

Bu hadise Hazret-i Üstad'a da intikal etmiş, sevgili Üstad tebessüm ederek, sadık talebesi mübarek Santral Sabri Efendi'ye şöyle demiş: "Keçel-i keçel. Beni orman koruyucusu mu yaptın" diye iltifatlarda bulunmuştur.

775

EĞRİDİR NUR TALEBELERİ(23)

Eğridir denince; hemen insanın aklına Risale-i Nur'un hizmet ve inkişafı bakımından, pek büyük bir hadise gelir. O da Eğridir'de o zaman kıdemli Yüzbaşı İbrahim Hulusi Yahyagil'in Risale-i Nur'a iltihak ve intisabıdır.

Evet, 1927 yılı son ayında, Mardin'in Cezire kazasından Manisa'ya tayini yapılan kıdemli Yüzbaşı İbrahim Hulusi Yahyagil, Manisa'da fazla durdurulmadan bir iki ay kadar sonra, yani 1928'in ilk ayında Eğridir'e tayini çıkar. Eğridir'in dağ talimgâhında kıdemli istihkâm yüzbaşısı olarak vazife alır. Bir sene kadar Eğridir'de kaldıktan sonra, Eğridir'in cami cemaatından meczub Şeyh Mustafa veya Hafız Mustafa vasıtasıyla Risale-i Nurları tanımaya başlar. Ve 14 Nisan 1929'da Şeyh Mustafa ile birlikte Barla'ya birlikte gider. Hayatının son nefesine kadar kendisine imam ve rehber tanıyıp, yoluna baş koyarak, üstad edineceği aziz Üstad'ın ziyaretine gider. Kıdemli Yüzbaşı İbrahim Hulusi Yahygil'in Hazret-i Üstad'ı bu

ziyaretiyle, Risale-i Nur'a intisab ve iltihakı büyük bir hadise ve Risale-i Nur'a mühim bir kuvvet teşkil etmiştir.

O zamanlar kıdemli yüzbaşı, şimdi âlem-i ahirete göçmüş Emekli Albay Hacı İbrahim Hulusi Bey, Risale-i Nur dairesinde ihlas, sadakat, azm ve sebatta daima birinciliği muhafaza ettiği, aynı zamanda Risale-i Nur'un Mektubat ve Lem'alar mecmuasının ekserisi onun suallerinin cevapları olarak zuhûr ettiği ve tam elli sekiz sene Risale-i Nur dairesine menfaat, bereket, şeref ve meziyetten başka.. İhlas örneği olmaktan ve Nur talebelerinin sair ehl-i iman cemaatleriyle olan uhuvvetlerini te'mine medar merkezîyet teşkil eden büyük bir şahsiyet olarak Nurlara ve Nur cemaatine fayda vermekten gayrı, son nefesine kadar hiç bir zararı, hiç bir tedbirsizliği ve haşa hiç bir taşkınlığı görülmiyen büyük bir insan olduğu ve umum Nur talebelerinin ağabeyisi durumunda bulunduğu için, bu makamda onun kısaca bir hayat tarihçesini kaydetmek yerinde olur. Daha sonra onun Risale-i Nur ve Üstad'ı hakkındaki telâkki ve ihtisaslarını dile getiren yazılı takriz mektuplarından örnekler vereceğiz. Daha sonra da bazı şifahî hatıra ve menkıbeli rivayetlerine geçeceğiz.

(23) Bu tertib ve sıralama Barla merkezinden muhitine doğru uzanan bir sıralamadır. Yoksa talebelik kide mi ve derecesi sıralaması değildir.

776

İBRAHİM HULUSİ YAHYAGİL'İN KISACA HAYAT TARİHÇESİ

Merhum Hulusi Bey kendi okuduğu Delâil-ül Hayrat kitabının kapağına yazmış olduğu kısacık tarihçe•i hayatından; Ve gerek şahsen dinlediğimiz, gerekse sair kimselerin dinlediği rivayetlerden ve N.Şahiner'in neşrettiği kısımlarından bir karma yaparak kısaca hayat tarihçesini kaydetmek istedik.

Hacı İbrahim Hulusi Yahyagil: Hicri 1313-Rumi 1312-Miladi 1896 senesi Ramazan-ı Şerifinin birinci gecesi teravih namazından sonra, Elaziz'in "Kesrik" köyündeki evlerinde dünyaya gelmiştir.

Babasının adı Mehmed Hüsrev, annesinin adı Nazife'dir.

İlk tahsilini Elaziz çarşı camii imamı Sarı Hafızdan, askerî rüşdiyeyi de Elaziz'de, İ'dadi tahsilini de iki senesini Erzincan'da, bir senesini de İstanbul Çengelköy İ'dadisinde bitirdikten sonra, Harbiye mektebine girdi.

Harbiye okulunda iken, Birinci Cihan Harbi patladı. Bir müddet sonra, askerlik ihzarî talimini gördükten sonra, Rumi 8 Teşrin-i Evvel 1330'da (Miladi 23 Kasım 1915) onsekiz yaşında iken mülâzım namzedi olarak orduya katıldı. Çanakkale'deki üçüncü ordu, dokuzuncu fırka, yirmibeşinci piyade alayında vazife aldı.

26 Temmuz 1331'de Anafarta Conk Bayırı muharebesinde bulundu. Yüzü, göğsü ve sol omuzundan yaralandı. Tedaviden sonra yine firkasına döndü.

24 Teşrin-i sani 1331'de mülâzım-ı sani oldu. Nisan 1332'de Kafkas cephesine hareket etti.

Hulusi Bey, Anafartalar muharebesini anlatırken: "O günü bütün subay ve erler abdest almıştı. Su bulamayanlar da teyemmüm etmişlerdi. Anafarta zaferi işte böylesi subay ve erlerin imanlarıyla kazanılmışken, bilâhare bazı tarihçiler bütün bu şerefi bir tek şahsa vermeye çalışmışlar."

Kafkas cephesine giderlerken; İstanbul üzerinden aynı yılın başlarında kömür yerine odunla işliyen bir trenle Karadeniz'e gittiler. İlk önce Karadeniz sahillerinde çeşitli harplerde bulundu. Eylül 1332'de Erzincan batısına kadar ric'at muharebelerinde bulundu. Bundan sonra teşkil edilen Kafkas teşkilâtına katıldı ve 9. Kafkas alayı 26. Tabur (Kafkas hücum taburu) 9. Bölük ve sonra 9. Kafkas alayı makineli tüfek bölüklerinde ve 1333 sonunda ileri harekatta Ermeni ve bolşeviklerle yapılan muharebeleri takib ederek; Gence ve Bakû'nun zabtı için yapılan muharebelere ve Karabağın temizlenmesi hareketinde bulundu.

777

Mütareke olunca da, evvela Batum'a, oradan da Trabzon'a döndü. Trabzon'dan bölüğüyle birlikte 25. taburun makineli bölüğünü alarak bu kıt'a ile Niksar, Erbağa, Tokat ve Sivas'a kadar geldi. Burada izne ayrılarak memleketine döndü. İzinden sonra 15. alayın 3. taburunun 10. bölüğüne nakledildi. Bu alayın 17. taburuyla istiklal harplerine iştirak üzere Gaziantep, Sakarya muharebelerine iştirâk etti. Gaziantep'e gitmeden önce de, Elaziz'den ayrılırken Derik yoluyla Mardin'e, buradan da Urfa'nın kurtuluşu için; gayr-i resmi yardımlarda bulunmak üzere, Viranşehir geldiklerinde Milli aşireti çeteleri tarafından esir alındı. Bir ay kadar bunların elinde esir kaldıktan sonra, serbest bırakıldı. Viranşehir ile Urfa ortasında bir kamp kurarak Urfa'daki Fransızların Mardin'in Ermeni ve Hıristiyanlarıyla muhaberelerini kesmek ve aynı zamanda Urfa'nın kurtuluşunda çalışan kimselere, harp usulünü bilen adam yetiştirmekte idi.

Hulusi Bey bu sıralarda mülâzım-ı sani, Üsteğmen oldu. Daha sonra, 15. fırka, 56. alay 4. ve 8. bölük komutanlıklarında bulundu. 1338 Ağustosunda 45. alay 8. bölükle yine istiklal harplerine iştirâk etti. 21 Ağustos 1338'de Yüzbaşı oldu.

Teşrin-i Sani 1339'da Elaziz'deki 15. alay 4. bölüğüne, daha sonra da 8. bölüğüne komutan tayin edildi.

12.6.1341'de(1925) yarıda kalmış olan tahsilini İstanbul'da bitirerek 1927 başlarında yeniden orduya iltihak etti. İlk tayini Mardin Cizre'ye çıktı. Cizre'de iken mektupla Bitlis'li Şeyh Muhammed Küfrevî'nin halifelerinden tarik-ı Nakşı-bendiye inabesini aldı. Cezirede iken Midyat tarafındaki eşkiya çetelerinin takiblerinde de bulundu.

1927 Eylül'ünde Cizre'den batıya gönderildi. Manisa'daki 16. fırka 44. alay, 1. taburunda iken; 16 Kânun-u Sani 1928'de Eğridir askeri dağ talimgâh muallimliğine nakledildi.

Eğridir'de iken 14 Nisan 1929'da Üstad'ı Bediüzzaman Hazretlerini Barla'da resmi elbisesiyle ziyaret etti. Bu tarihten sonra İbrahim Hulusi Yahyagil bütün gücüyle Risale-i Nurun neşir hizmetine koyuldu.

6 Teşrin-i evvel 1930'da tayini Elaziz'deki 17. fırka 25. alay 6. bölüğe nakledildi.

Elaziz'de çeşitli askeri hizmetlerde bulunduktan sonra, 1933 yılında Binbaşılığa terfi edildi. 1938 Mayıs'da Sivas Küçük kursu müdürlüğüne ve orada iken birinci ordu, birinci ve ikinci manevralarıyla beraber Tunceli (Dersim) hareketinde bulundu.

1940 Ağustosunda Yarbaylığa yükseldikten sonra, Elaziz'den Hekimhan Askerlik Şube Başkanlığına ve 1941 Aralık ayında da Elaziz askerlik

778

şube reisliğine ve 1943 Kânun-u sanisinde Konya Karapınar askerlik şubesine.. 1943 Ağustosunda 41. tümen, 19. piyade alayı kumandanlığı birinci muavinliğine getirildi. Ve 1944 Ağustosunda albaylığa terfi edilerek, 10 Aralık 1945 de Kars Askerlik şubesine ve 1946 Ağustosunda da Sarıkamış askerlik daire başkanlığına tayin edildi.

30 Eylül 1948'de Urfa askerlik daire başkanlığına nakli yapıldı. 3 Ocak 1950'de emekliye ayrılmak üzere 7. koldu komutanlığına dilekçe verdi. 23 Ocak 1950'de, Urfa Askerlik Dairesinden, Denizli'de askerlik dairesini teşkil etmek üzere Denizli'ye nakledildi. Ve 3 Mayıs 1950'de Denizli askerlik dairesinden emekliye ayrıldı. Böylece Hulusi Bey'in otuzaltı senelik askerlik hayatı sona ermiş oldu.

Hacı İbrahim Hulusi Yahyagil 26 Temmuz 1986 Cumartesi akşamı saat 10 sıralarında 91 yaşında olduğu halde, Hakk'ın rahmetine kavuştu. Allah bin rahmet eylesin. Amin.

HULUSİ BEYİN ÜSTAD BEDİÜZZEMEN HAKKINDAKİ TELÂKKİLERİ

Hulusî Bey'in Risale-i Nur ve Üstad'ı Bediüzzaman Said-i Nursi hakkındaki telâkki ve ihtisaratını, evvela Barla lahika mektuplarında merkez teşkil eden yazılı ifade ve beyanlarından iki üç örnek verdikten sonra, şifahî ve hususî bazı rivayetlerinden de bir iki misal kaydedeceğiz:

1- Üstad'ına yazdığı bir mektubunda:

"... Risale-i Nur gerçik zahiren sizin eserinizdir. Fakat nasilki Kur'an-ı Mübin Allah'ın kelâmı iken, Seyyid-i Kâinat, Eşref-i mahlûkat Efendimiz nâsa tebliğ vasita olmuştur. Siz de bu asırda yine o ferman-ı A'zamın nurlarından bugünün karmakarışık sarhoş insanlarına emr-i hakla hitab ediyorsunuz. Öyle ise, o Hakim-i Rahim, size bu eseri yaptırtan, o nurları ayak altında bırakmaz. Elbette ve elbette fanilerden belki de hiç ümit edilmediklerinden sâhipler, hafızlar; ikinci üçüncü, hatta onuncu derecede mübelliğler, nâşirler halk buyurur i'tikadındayım...(24)

2- Yine üsttekinin aynı mealinde olarak bir ara Hazret-i Üstad'ın bir anket tarzında talebelerinin fikirlerini, Risale-i Nur'a karşı telâkkilerini yoklamak kabilinden "Acaba vazifem bitmiş midir? Yazılan risaleler kâfi midir?.." şeklindeki suallerine, Hulusi Bey ezcümle şunları yazmıştır:

"... Madem bu hizmet münhasıran re'yinizle değil, istihdam olunuyorsunuz.. Nasıl mübelliğ-i Kur'an, Fahr-i Cihan, Habib-i Yezdan sallallahü aleyhi ve sellem efendimiz Hazretleri bir gün

(24) Barla lahikası, Envar neşriyat, S: 14

779

ferman-ı celilini tebliğ buyurmakla, aynı zamanda vazife-i Risaletin hitamına remzen işaret eylemişti. Muhterem Üstad'ın da, hizmeti kâfi görülürse, bildirilir kanaatindeyim...(25)"

3- Yine Hulusi Bey'in; Nur risalelerinin ifade tarzı hakkında Üstad hazretlerinin bir çeşit fikir yoklama anketine cevap olarak yazdığı uzun mektubundan şu satırlar:

"... Sabri Efendi kardeşimiz ne güzel takdir etmiş, Maşaallah Maşaallah!.. Kimin haddidir ki, bu nurlarda yanlışlık bulsun.

Evet, bazı ibareler belki edebiyat denilen şeye tam muvafık düşmüyormuş... Bunda da isabet var. Çünkü edebiyat satılmıyor. Kur'andan nurlar gösteriliyor.

Bu fakir kardeşiniz bu sözleri okuduğum zaman, Üstad'ımı temsil eder gibi bir hal alıyorum. Tabiratinizla, şivenizle okumak bana ol kadar zevkli, lezzetli geliyor ki tarif edemem, onun için bir harfe dokunmayı azim bir günah işliyorum telâkki ediyorum.. (26)"

4- Hulusi Bey'in; Üstad'ının zatına ve Kur'andan aldığı şehrahına karşı sadakatının, samimiyetinin bir büyük örneği ve ihlâsının bir azim nümûnesi her mektubunda görüldüğü gibi, bilhassa şu gelecek sözlerinde çok açık ve nümâyandır:

"... Taharri-i hakikat ile ömür geçirirken, mukadderat bu asî biçarevi de beş sene evvel şah-ı nakşibend hazretlerinden Muhammed el-Küfrevî hazretlerine doğru açılan tarikat-ı nakşibendiye idhal eylemişti. Sonra muvakkat bir küsûf neticesi olarak yol kaybolmuş, zulûmat ve dikenler içinde kalınmış iken; Nurlu sözlerinizle zulmetten nura, girdaptan selamete, felâketten saadete çıktım. Elhamdülillahi haza min fadli Rabbi..."

Ferman buyuruyorsunuz ki: "İmanı kurtarmak zamanıdır?." Ale'r re's vel ayn!..(27)"

5- Yine üstteki ifadelerinin aynı mealinde olarak başka bir mektubunda Hulusî Bey şöyle der:

".. Hocam, bana ve dinliyen her zevil-akla: "Tarikat zamanı değil. İmanı kurtarmak zamanıdır. Beş vakit namazını hakıyla eda et, Namazın nihayetindeki tesbihleri yap, ittiba-ı sünnet et, yedi kebari işleme!" dersini vermiştir.

Ben gerek bu derse, gerek Risalet-ün Nur ile verilen derslere Kur'andan istinbat buyurarak gösterdiği hakikatlara karşı Allah'ın tevfiğiyle can u dil

(25) Aynı eser S: 45

(26) Ayne eser S:12

(27) Üstad'dan tashihli asıl Barla mektupları S: 2

780

den "BELİ!..." dedim, tasdik ettim.. Ve bana böylece hakikat dersini veren bu zata ömrümde ilk defa olarak "Üstad!" dedim.. Hata etmedim, isabet ettim..(28)"

İşte Albay Hacı Hulusî Bey'in -tesbit ettiğimiz kadarıyla- sadece Üstad'ının Barla hayatında ona yazıp göndermiş olduğu otuz yedi adet mektupları içerisinde nümunelik gösterdiğimiz sadakatkar ifadeleri gibi, daha bir çok nümuneler göstermek mümkündür. Fakat bunlar maksada kâfi geldiğinden kısa kesiyorum.

Evet, Hacı Hulusi Bey, Hazret-i Üstad'ın bizzat ifadeleri ile; "Mektubatın ekserisi ve Lem'aların bazıları ve Sözlerin ahirki risaleleri, onun iştiyak ve gayreti; ve çok yerinde pek mühim olan suallerinin cevabları olarak te'lif edildiğini kaydettiği gibi... Henüz Hulusi Bey Üstadıyla tanışıp görüşmezden çok zaman evvel, Bediüzzaman Hazretleri onu ma'nen muhatap ittihaz ederek, sözler mecmuasında bir kısım temsilatını hep asker ve askerlik vazifesiyle alâkadar şekilde yazmıştır.(29) Ayrıca da 27. Mektup olan lahikaların teşekkül etmesine ve mebde' teşkil etmesine ve ona başlanmasına onun hararetli ve çok halisane yazdığı mektupları vesile olmuştur.

Hülâsa: Hulusi Bey, Bediüzzaman'ın saff-ı evvel olan sabikin-i evvelîn talebelerinin birinci, müstesna talebe ve sahabilere olup, çok seçkin ve mümtaz simalarındandır.

ŞİFAHİ BEYANLARI

Şimdi de merhum Hulusi Beyin Üstad'ının ulvî şahsiyeti ve yüce mazhariyetleriyle ilgili şifahi olarak bize ve bu arada bir çok kimselere anlatmış olduğu hatıralarının mühim kısımlarından da bir kaç nümune alacağız. Bu hatıralar çoktur. Muhterem Hulusi Ağabeyimizle görüştüğümüz her defasında bir iki hatırasını mutlaka dinlemişizdir. Bir çok insan da bunları dinlemiş ve duymuştur. N.Şahiner "Aydınlar Konuşuyor" ve "Son Şahitler-1" de bunların bir çoğunu bir araya getirerek neşretti. Dinlediğimiz ve duyduklarımızla Şahiner'inki birbirine mutabık gelirse, te'kid için onun kitaplarına da atıflar yapacağız.

(28) Barla lahikası, Envar neşriyat S:15

(29) Aynı eser, Mukaddeme S:10

781

HULUSİ BEY'İN ŞİFAHİ HATIRALARI

BİRİNCİ HATIRASI; (Eğridir'de iken, iki sene zarfında Üstad Hazretlerini altı defa ziyaret eden Hulusi Bey ilk ziyaretiyle ilgili hatırasını şöyle anlattı:)

"... Eğridir'de iken, cami' cemaatından ve ev komşumuz meczub Şeyh Mustafa(*) adında bir zat vardı. Camiden her çıkarken, müteaddit defalar bana: "Senin derdinin dermanı Barla'dadır. Orada bir zat vardır, Onu ziyaret etmelisin!" diyordu. Şeyh Mustafa, kendi el yazısı olan Üstadın bir Risalesini bana vermişti. Okumamı söyledi. Fakat öyle bir yazı ki, yazıdan başka her şeye benziyordu. O risaleden fazla bir şey istifade edemedim.

Nihayet 14 Nisan 1929'da, Dağ talimgâhından üç tane at tedarik ederek, ben, meczub Şeyh Mustafa, bir nefer asker ve iki zat daha Barla'ya doğru yola düştük. Yolda nöbetleşerek atlara binildi. Tabiri caiz ise adeta Hazret-i Ömer'in kölesiyle birlikte Kudüs şehrine yolculuk yaptığı şekilde gittik. Nihayet Barla'ya vardık. Ben daha önceleri, yani 1925 yıllarında Bediüzzaman Said-i Kûrdî diye bir zat duymuştum. Fakat onu bir tarikat şeyhi olarak tasavvur ediyordum. Kendi kendime "Elbet bir gün onu bulur ziyaret eder, intisab ederim" diyordum. Bu ilk ziyaretimde o niyet ve sâikle gidiyordum.

Barla'nın Karaca Ahmet Sultan mevkiine gelmiştik. Orada taze bir abdest aldık ve Barla'ya doğru gidiyorduk. Fakat ben çok heyecanlıydım. "Ya bu zat, iç yüzümüzü okur da, günahlarımızı görür, kabul etmezse!.." diye düşünüyordum. Ama yok, o zat âli-cenablık yaptı. Kusur ve hatalarımıza göre muamele yapmadı. Elhamdülillah bizi kabul etti, içeri aldı. İçeriye odasına girdik, ziyaret ettik. Henüz

ayakta idik, oturmamıştık. Herhangi bir şey de söylememiştim.. Benim kolumdan tuttu ve "Kardeşim! Ben şeyh değilim, imamım. İmam-ı Rabbani, İmam-ı Gazali gibi bir imamım" dedi.

Oturmamızı emretti, oturduk.. Konuşmaya, sohbeta başladı. Mukadder suallerimizi cevablandırarak bir çok mes'elelerimize temas etti, halletti. Kendi şive tarzıyla konuşuyordu. İşte bu ilk sohbeta benim gönlüm artık hakikat ateşiyle tutuşmaya başladı. Meseleyi kavradım. O zatın nasıl bir vazifeye muvazzaf olduğunu anladım. Bütün kalbimle ona teslim oldum. İmanî ve Kur'anî olan hizmet yoluna ben de girdim. İşte Risale-i Nur'un parlaması da Elhamdülillah o tarihte başladı.

Hazret-i Üstad, sohbet ederken, hep Şeyh Mustafa'yı muhatab alıyordu. Şeyh Mustafa ise, Hazret-i Üstad'ın hitap ve tevcihlerine dayanamıyor, kalkıp kalkıp yer değiştiriyordu. Bazan çocukça hareketler yapıyordu. Hazret-i Üstad da, arada sırada lâtifeden ona tokat da vuruyordu. O da; "Efendim Hulusî Bey'i size ben getirdim" diyordu.

(*) Şeyh Mustafa 1890 yılında Egirdirde dünyaya gelmiş, 1959 sonlarında vefat etmiştir. Cezbe halleri ve kerametleri çok görülen bu zat ,âlim bir insandı. A.B.

782

Sohbet hayli uzun sürmüştü. Üstad çok coşmuştu. Bütün müşkillerimizi halletti. Umum mukadder suallerimize de kâfi ve şâfi cevablar verdi. Veda edip ayrıldık. Artık Risale-i Nur'un dairesine iman hizmeti içine girmiş oldum:(30) gece gündüz durmadan risale yazıp çoğaltmaya başladım."

İKİNCİ HATIRASI: (İlk ziyaretten sonra Eğridir'de iken diğer ziyaretleri)

"İlk ziyaretimizden sonra, Eğridir'de bulunduğum iki sene zaman zarfında beş defa daha Üstad'ı Barla'da ziyaret ettim. Bu ziyaretlerimin birisinde kalkıp veda' ediyordum. Üstad bana: "Kardeşim! uzaklığın alâmeti olan mektuplaşmak adetim değildir. Fakat sen yazabilirsin." dedi.

İşte elhamdülillah, Hazret-i Üstad'ın bu izni üzerine bir çok mes'elelere dair sualler sormak üzere mektuplar yazdım. Bu mektuplaşmalar MEKTUBAT mecmuasının tulu'una bir sebep oldu.(31)"

ÜÇÜNCÜ HATIRASI: "Yine ziyaretlerimin birisinde, vedâlaşıp ayrılırken, İLAMA köyüne uğrayacağımı da söyledim. Üstad bana: "Ben de cami' için dağa, odun getirmeye gidecektim" dedi. Vedalaşıp ayrıldık. Biz ilâma'ya doğru gidiyorduk. Birden Ustad Hazretleri zihnime ilişti, "Şimdi âniden önümüze çıkmasın" diye düşünürken, birden baktım; oduna giden kafilenin önünde Üstad bir merkebe binmiş geliyor. Ben Hazret-i Üstad, beni görüp de merkebinden inmesin diye yol kenarındaki büyük bir ağacın arkasına saklandım. Üstad tam yaklaşınca, âniden çıkıp ellerine sarıldım. Üstad'ın elinde bir parça kuru ekmeğin parçası vardı. Onu merkebin üstünde giderken yiyormuş. Beni görür görmez, hemen o ekmeğin kalanını bana uzattı. Ben de aldım öptüm, başıma koydum. Ayak üstü biraz konuştuk, konuşma esnasında kendi şivesiyle bana: "Kardeşim şemşiyen yok mu?" diye söyledi. Ben üstümdeki muşambayı gösterdim. Yine ayrılmak için izin istedim, tam ayrılırken, bir daha bana: "Kardeşim şemşiyen yok mu?" dedi. Biz asker olduğumuz için şemsiye taşımıyorduk. Yine üzerimdeki muşambayı gösterdim ve ayrıldım.

Giderken düşündüm, şemsiye yağmur içindir. Halbuki havada hiç yağmur alâmeti yoktu, apaçıktı. Ayrıldığımızda Üstad: "Peki kardeşim Allah'a ismarladık" deyip gitmişti. Biz de yolumuza devam ettik. Az sonra sağnak şeklinde müthiş bir yağmur geldi. Öyle ki yolun sağında, solunda seller kalkıyordu.

Amma baktım ki yağmur yağdığı halde bize değmiyor. Allah Allah! dedim, yoksa yağmur bizim yolun üstünde mi yağmıyor?.. atımı sellerin kattığı yerlere sürdüm. Fakat baktım hayır, yağmur hususî olarak

(30) Hacı Hulusi Bey gibi, bir çok insan Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın böyle tek bir sohbetiyle; veya bazıları onu uzaktan görmesiyle, vahut da onun nevvâr ve feyyaz olan mübarek simasını bir defa müşahede etmesiyle; Hakka ve hakikata aşinalık peyda etmiş, Ruhunda, hayatında büyük bir inkılab olmuş ve bütün ruhu canıyla Bediüzzaman'a talebe olarak İslâm'a ve Kur'an'a hâdim olmuş olanlar pek çoktur.A.B.

(31) Aydınlar konuşuyor S: 86

783

bize değmiyor. Anladım ki; o zat, (Hazret-i Üstad) yağmurun yakında geleceğini hissetmiş ve kalben Allah'a niyaz etmiş ki böyle oluyor.

Dört saat kadar yağmur altındaki yolculuğumuzda Eğridir'e kadar yürüdük. Hiç ıslanmadan vardık(32)

Hulusî Bey, bu hadise için: "Bu benim için bir sır idi. Üstadın hayatı boyunca bunu kimseye fâş etmedim. Fakat Üstad'ın vefatından sonra bu sırrı da benden çıkarttınız." şeklinde ifade buyuruyorlardı.

Hacı Hulusi Bey'in Barla'da Üstad Hazretlerini ziyaretleri ile ilgili anlatmış olduğu müteferrik bazı hatıraları daha vardır. Onlardan da bir kaçını zikredelim:

1- "Benim onu ziyaretlerimde, yanında gördüğüm kitaplar şunlardı: Kur'an-i Kerim, Hafız Şirazi'nin bir eseri, bir de Gûmüşhaneli Şeyh Ahmed Ziyaeddin'in üç ciltlik Mecmuat-ül Ahzab kitabı..."

2- "Bir ziyaretimde çay yapıldı. İçiyorduk. Ben güya nezaket ve edep yapıyorum düşüncesiyle, bardağın dibinde bir parmak kadar çay bıraktım, içmedim. Üstad Hazretleri bana baktı, tebessüm ederek: "Kardeşim sen sünnet bilmez?" diye lâtifekârane ders verdi. Artık o gün bugün, bardağın dibinde çayın zerresini de bırakmamaya başladım"

3- "Yine ziyaretlerimin birisinde, meşhur Hüseyin-i Cisrînin "Risale-i Hamidiye" eserinin bahsi geçmişti. O kitabı daha önceleri okuduğum için, güya kendimi malumat sahibi bilerek: "O kitabı okumuşum efendim" dedim ve 1322'de te'lif edildiğini söyledim.

Üstad bana tebessüm içinde bir baktı. Kitabın te'lif tarihi için: "yakın, yakın kardeşim..." dedi. Biraz sonra da, buyurdular ki: "Evet kardeşim, Risale-i Nur bütün o gibi kitaplara ateş verdi, ışıktandırdı."

4- "1916'da, Şeyh Rıza Tâlebanî'nindir diye elime geçen Farsça "Ya Resulallah Çıbaşed çün sek-i ashab-ı kehf..." olan kasideyi, bilâhare Üstad'la tanıştıktan sonra, ona bir mektupla göndermiş ve kasidenin içinde bahsi geçen "Ashab-ı kehf in köpeği" gibi, beni de Risale-i Nur şakirtleri içinde, Ashab-ı Kehf'in Kitmiri g'ibi kabul buyurun" diye yazmışım.

(32) Bu hadisenin aynine benzer bir iki hadise de, şöyledir: 1- Üstad'ın talebelerinden Eğridir'li Demirci Salih'in rivayet ve şehadetiyle nakledilmiştir. Şöyle ki;1954 yılı Kurban Bayramı'nda Eğridir'den Barla'ya kayıkla üstadla beraber yapılmış bir yolculukta, denizin müthiş fırtınası yanında,

gökten boşanan yağmurdan herkes sıril-sıklam olmuşken; Hz.Üstad'a tek bir damla suyun değmemiş olmasıdır. (Bkz. tafsilat: Son Şahitler-2, S: 82)

2- Barlalı Şamlı Hafız Tevfik'in rivayetinde, Hz. Üstad kırdı bir risale yazdırırken yağmur'un geldiğini.. ve duasıyla yağmurun kendilerine değmediğibeyanhatırasıdır.Bu hatıra, az yukarıda tafsilatıyla kayıtlıdır. A.B.

784

Üstad Hazretlerinin yazdığı cevapta: "İnşaallah kardeşim, sen bu zamanda Ashab-ı Kehf'in birincilerinden olacaksın. Biz senin mektubundan KITMİR kelimesini kaldırdık. Sen de kaldır!" diye emir buyurmuşlardı.

Bilâhare ziyaretine gittiğimde, bana: "Kardeşim! Bu beyt, Şeyh Rıza'nın değil, çünkü o heccavdır(Hicivci). Mevlânâ Camî'nindir.(33)" diye tashih buyurdular.

Hazret-i Üstad Mevlânâ Camî'nin bahsi geçmesi münasebetiyle şunu da söylemişlerdi ki: "Mevlana Celaleddin-i Rumi, Molla Ahmed-i Cezeri ve Mevlânâ Camî'nin aşk meşrebindeki makamları birdir."

Bilâhare kendileri, Mevlânâ Camî'nin o beytini 27. Sözün zeyli olan sahabeler bahsini te'lif ettiğinde onun başına yazdılar."

5- Hacı Hulusi Bey'in bir de 1929 yılı içerisinde Üstad'ıyla görüşükten üç gün sonra, yani 17 Nisan 1929'da gördüğü rü'ya ile ilgili bir hatırası ve izahı vardır. Hulusî Bey bu rü'yayı gördükten üç sene sonra, onun tabirini Üstad'ından sorması münasebetiyle, Hazret-i Üstad da o rü'yayı mühim bir risaleye mevzu yapmış ve o vesileyle bir risale vücuda gelmiştir.

Rü'yanın sureti ve sarıklı genç mes'elesi:

Hacı Hulusî Bey, mezkûr rü'ya hakkında şöyle diyordu:

"Rü'yada gördüğüm sarıklı genç, beni ilk defa Üstad'a götüren meczub Şeyh Mustafa idi. Şeyh Mustafa sakallı iken, onu ben rü'yada sakalsız, bıyiksız bir delikanlı suretinde görmüştüm. O zat, mübarek bir meczub olduğu için çocuk meşrebiydi. Rü'ya içinde elinde bir leblebi tablası vardı. Fakat tablada leblebi çok azdı. Ben tablasından leblebi almak için elimi uzatınca, birden tabla leblebiyle dolmuştu. Rü'yada onun daha bazı acaib hallerini ve hareketlerini görmüş ve Üstada yazmıştım"

Hacı Hulusî Bey, bu mes'eledede bazı zatların sun'î şekilde kendilerini o sarıklı genç tasavvur etmelerine üzülüyordu. Ve "Halbuki o mes'ele sun'îlikten uzak olması lâzımdır. Hem de herkesin o olabilme ihtimali vardır. Onu inhisar altına almamak lâzımdır. Edenler ne oldu sanki!.. Evet, herkes evvela gençtir. Ve her bir genç nur talebesi de o olabilme imkânı vardır. Bu açık kapılı ihtimal içindir ki, her zaman da öylesi ferdlerin çıkması mümkündür." diyordu (34)"

(33) Gerçekten Şeyh Rıza Talebanî'nin veya diğer adıyla Şeyh Rıza Kürdî'nin Bağdad'daki türbesinin taşında bu beyitler onundur diye yazılmıştır. Türbesi Şeyh Abdul-Kadir-i Geylan'nin mevkii civarındadır, diye Hûlasat-üt Tarih, Muhammed Emin Zeki 364. sahifesinde yazılıdır.

(34) Hz.Üstad'ımız 1955 senesinde, Isparta'da bir gün "Ben bir zaman o sarıklı genç Ceylandır demiştim... Hakikatta o bir kişi değildir. Muteaddit kişilerdir" demişlerdi. Evet, gerçekten Hz.Üstad

Risale-i Nur'un hizmet-i imaniyesinde istihdam edilmiş bazı zatlara o sarıklı genç olabileceklerine - teşvik tarzında- iltifatlarda bulunmuştur. M.Sungur.

785

6- Yine Hulusi Bey, henüz Eğridir'den ayrılmadan, Üstad'ın ziyaretleriyle ilgili bir hatırası da şöyledir:

"1930 senesi ilk ayında Üstad Hazretlerinin ziyaretine gitmiştik. O günlerde Mareşal Fevzi Çakmakla Fahreddin Paşa (Altay) Eğridir'e gelmişlerdi. Hazret-i Üstad: "Kardeşim! Fevzi Çakmak ile Fahreddin Paşa bana selâm göndermişler. Ben de onlara Onuncu Söz'ü

göndermek istedim. Fakat ben bunlardan yalnız birisine göndermek istiyorum. Hangisine göndereyim?: ' diye sormuşlardı. Ben de efendim, biz Fevzi Paşa'yı dindar biliyoruz. İsterseniz ona gönderelim, dedim.

Hazret-i Üstad, "Yok yok! Siz Fahreddin Paşa'ya gönderin" dedi. Kırmızı kalemimi eline aldı, kitabın üstüne "Bana bir selâm göndermişsiniz, ben de selâmınıza mukabil bu kitabı sana gönderiyorum." diye yazdı. Ben de Onuncu Söz'ü Üstad'dan alarak Fahreddin Paşa'ya postalamak üzere adını ve adresini yazdım ve postaya verdim.

Fahreddin Paşa, Konya'da ikinci ordu kumandanı iken, Menemen veya Kubilay Hadisesinde İstiklal Mahkemesi reisliğine getirildi. Astı, kesti, yaptığını yaptı.

Hazret-i Üstad'ın Fevzi Paşaya değil, Fahreddin Paşa'ya Onuncu Söz'ü göndermesinde şöyle bir hikmet ve mana fehmettim ki: "Yani dikkat et! Ölüm var!.. Haşır ve ahiret var.. Öyle bir vazifenin başına geldiğin zaman, zulüm etme! Adaletten ayrıılma!.." gibi ihtarlar veriyordu. Nitekim aynı senenin sonunda, yani 23 Aralık 1930'da cereyan eden Menemen vakasına selahiyetli bir kimse olarak gönderileceğini ihbar edip bildiriyor gibi idi"

7- Hulusi Bey'den, ayrı bir hatıra:

"Bir gün ders esnasında bize: "Eğer siz eski zamanda olsaydınız, bu dersleri ve hakikatları gelip dinlemek ve almak için, kilometreler uzaktan buraya diz üstü sürüne sürüne gelirdiniz." diye buyurmuşlardı.

Bu hadiseyi te'yiden, Emirdağlı Merhum Mehmet Çalışkan Ağabey de şöyle bir hatıra anlatmışlardı: -
Mealın

"Bir gün Üstad'ımız bize: "Siz nasıl bir Üstad'ın talebeleri olduğunuzu bilmiyorsunuz. Eğer bilseydiniz, uzak mesafelerden diz üstü emekliye emekliye gelirdiniz.." şeklinde söylemişlerdi.

8- Yine Hulusi Beyden: "Barla'da Üstad Hazretlerini ziyaretlerimin sonuncusu idi. Eğridir'den tayinim çıkmıştı. Maddeten hayli uzağa gidiyordum. Ayrılacaktım. Amma çok üzülüyordum. Bu ayrılığa nasıl tahammül edeceğim diye çok düşünüyordum. Üstad benim çok üzülüğümü anlamıştı. Bana hitaben: "Sana askerce emrediyorum, merak etmiyeceksin, üzülmiyeceksin!" dedi. Üstad'ın bu sözleri ile, sanki ateşe su döküldü gibi bütün üzüntülerim bir anda yok oldu."

786

İşte Merhum Albay Hacı Hulusi Bey'in Üstad'ın Barla hayatı ile ilgili şifahî hatıralarının dinlediğimiz ve kaydettiğimiz kadarıyla- en önemli kısımları bunlardan ibarettir. Sair hatıralarını da inşaallah tarih sırasına göre kaydetmeye gayret edeceğiz.

Hulusî Bey'in hatıraları başında, kendisinin Üstad Hazretlerine Barla'ya yazdığı mektuplarının sayısı için 37 diye kaydetmiştik. Buna mukabil Hazret-i Üstad Mektubat mecmuası büyük çoğunluğunu onun suallerine cevablar şeklinde tezahür ettiği ve Mektubatın o kısımları bâşında onun ismiyle hitab edildiği gibi, ayrıca Üstad'ın sadece Barla'da iken ona cevaben yazdığı hususî mektuplarının sayısı on iki tanedir.

Hulusî Bey'in diğer bazı hatıraları ve hayatı hakkında geniş bilgi 1. Baskı Son Şahitler-1 kitabının 33-35. sayfelerindedir. Müracaat edilebilir.

787

HAKKI TIĞLI'NIN TELÂKKİLERİ

Eğridir Nur talebelerinden Avukat (Dava vekili) Hakkı Tıǒlı efendinin hatıra ve telakileri :

(Bu zatın hayat ve vefatı hakkında maalesef fazla bir bilgimiz yoktur. Yalnız "kendisinin 1875 doğumlu olduğu ve 1935'te Eskişehir hadisesinde Hz. Üstadla birlikte bir müddet hapis yattığını ve 1957'de, bir Kaymakamın Hz. Üstadı kanunsuz olarak Eğridir'e girmesine mani' olması hadisesinde Eğridir Demokratları olarak Ankaraya hadiseyi tel'in eden bir yazı yazdığını ve ilk sıralarında Eğridir'de müftülük yapan Hüseyin Hüsnü Efendi'nin kardeşi olduğunu ve Nur talebelerinin maddî kıdem sırasına göre birincilerinden olup, Hazret-i Üstad'a ve Risale-i Nur'a bağlılığı, sadakatı yüksek derecede bir zat olduğunu, müftü kardeşi Hüseyin Hüsnü Efendi'nin ehl-i dünyaya kapılarak 1931'lerde oğlu Tevfik Tıǒlı vasıtasıyla Barla'da Üstad'a eziyet vermesinden, ondan alâkasını kesip reddettiğini, hususi mesleği ise, dava vekilliğini yaptığını biliyoruz.)

Bu zatın Üstad'la olan hususi ve şifahî hatıraları zabtedilmiş değildir. Fakat Üstad Bediüzzaman'a ve Risale-i Nur'a karşı hissiyat ve telâkkilerini dile getiren yazılı bir kaç takriz mektupları vardır. Bu takrizlerden nümûne için bir iki bölüm alıyoruz.

Hakkı Efendi'nin bir fıkrasının başında Hazret-i Üstad şunları yazmıştır: "Şu fıkra hakiki ve birinci kardeşim Hakkı Efendinindir."

Ayrıca Hakkı Efendi'nin ismi ve bahsi "Onuncu Lem'a" olan şefkat tokadları risalesinde ve 28. Mektubun içinde ve 27.Lemada da geçmektedir.

Hakkı Efendinin birinci fıkrasının hülâsası şöyledir:

"Mükerreren mütalâa ve kiraet ederek, arş kadar yüksek eseriniz hakkında mütalâa serdine bir kelime, hatta bir nokta ilavesine kendimde cür'et ve kudret bulamadığımdan dolayı, bu babta bir mütalâa dermeyanına imkân göremiyorum. Yalnız çok yüksek, cihan kadar kıymetli mübarek eserleri okuyup cehaletimiz hasebiyle idrak edebildiğimiz kadar istifade ve istifazaya çalışarak müstefid olabilmek, bizim için büyük bir ni'mettir.(35)"

Hakkı Efendi'nin ikinci hülâsalı ve câmi' fıkrası:

"İşbu cihan-kıymet eserin mütalâasında, nasıl bulduğumuz istifsar buyruluyor.. Dekaik-ı hikmet ve hakaik-ı ilmiye ile tezyin ve tersim edilmiş yüksek eser hakkında bir mütalaâ serd etmek bidaâmın fevkindedir.(36)"

(35) Barla lahikası, Envar neşriyat S: 25

(36) Aynı eser, S: 32

788

Dr. YUSUF KEMAL'İN TELÂKKİLERİ

Eğridir Nur talebelerinden mühim ve sadık ve bahtiyar bir zat da doktor Yusuf Kemal'dir. Bu zatın hayat ve vefatı kısaca şöyledir: 1900 yılında Ispartanın Uluborlu kazasında dünyaya geldi. İstanbul Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra, Samsun ve Eğridirde vazife yaptı. Daha sonra Isparta merkezinde baştabiblik yaptı. Daha sonrada İstanbul'da aynı vazifeyi yaptı. Emekli olduktan sonra 1969'da Uluborluda vefat etti.(1) Risalelerde ismi geçen Eczacı

Efendi ile bu Doktor Yusuf Kemal aynı şahıs mıdır, değil midir? bilemiyoruz. Fakat Hazret-i Üstad'ın Barla Lahikası'nda: "Merhaba ey kendi hastalığını teşhis edebilen bahtiyar doktor, samimi ve aziz dostum...(37)" diye hitap ettiği zat, bu doktordur. Gerçi Barla lahikasında bir de doktor İbrahim vardır. Fakat Doktor İbrahim'in nereli olduğunu ve Risale-i Nurla ne derece alâkadar olduğunu bilemiyoruz. Amma doktor Yusuf Kemal'in yazdığı takrizli mektuplarında çok samimi ve ulvî hislerin ifadesi vardır.

İşte bu zatın Hazret-i Üstad ve Risale-i Nur hakkındaki hissiyat ve telâkkilerini ifade eden bir iki mektubu:

"Hocam! emaneten bendenizde bulunan iki kitabı emrediyorsunuz. Bendeniz de yalvarıyorum ki; gelecek hafta takdim edeceğim. Çünkü küçüğünü iki defa, büyüğünü bir defa okuyabildim. İhatamın darlığı veya aczim dolayısıyla idrakim de kıttır. Binaenaleyh, sizin o muhteşem temsillerinizi bir defa daha okumak istiyorum ki, cüz'î küllî bir alâka olabilsin.

Yarab! O ne büyük mantık.. O ne büyük müskit beyan ve tarz-ı telâkki!.. Ah Üstadım, bu mübarek dinin mübecceliyetini idrak ve ihata ve takdirde, size ve ancak size medyûn ve minnettaınm.

Li-sebeb-in min-el esbab dinî akidelerimin azim bir inkılâbı var. Nur risalelerinden aldığım dinî ve insanî ve vicdanî ve iktisadî ve ilmî dersler bana hayatta muvaffakiyet verecektir.

Doktor Yusuf Kemal (38) "

İkinci mektubundan:

"Tam manalarıyla mefhumlarını kavramak idrakinde olmadığım o yüksek eserlerinizi fırsat buldukça okuyorum. İrşad-ı aliyeleri unutulmaz şaheser hatıralardır. Mezarıma kadar dini akidelerinizin esiri ve kurbanıyım.

Üstadım! Sizin sözleriniz benim dini muhayyilemi cidden değiştirdi ve daha sevimli bir mecraya sevk etti. Şimdi bendeniz, doktorların düşündüğü gibi düşünmüyorum.

Doktor Yusuf Kemal(39)"

(1) Son Şahitler-4 S:383

(37) Barla Lahikası, S: 52

(38) Barla Lahikası, Envar neşriyat S: 41

(39) Aynı eser, S: 42

789

ISPARTALI NUR TALEBELERİ

Isparta ve civarında 1926-1935 yılları arasında Üstad Bediüzzaman'a ve Risale-i Nur'a sadıkane talebe olmuş çok bahtiyar kimseler vardır. Bunların içinde asker, zabıt, ulema, meşayih, hoca, hafız, esnaf ve hülâsa yediden yetmişe kadar çok çeşitli insan sınıfları vardır. Bunlardan bir çoğunun Risale-i Nur ve Üstad hakkında yazmış oldukları takriz mektupları ve fıkraları da vardır. Fakat mezkûr yazılı telâkkilerin hepsini buraya almak mümkün olmayacaktır. Zaten bu zatların takriz mahiyetindeki fıkraları kısmen "Barla Lahikası" kitabında toplanmıştır. Biz bu saff-ı evvel olan ali-kadr insanların içinden nümûne için sadece üç dört zatın hissiyatlarının tercümanı olan fıkralarından birer ikişer parağraf almakla iktifa etmek mecburiyetindeyiz. Tafsilâtını arzu edenleri Barla Lahikalarına havale ederiz.

Birincisi: İstikamet şehidi ve Üstad'ının kurbanı ve bedeli merhum Binbaşı Asım beydir. Bu zatın hayatı hakkında da maalesef fazla bir bilgiye sahip değiliz. Yalnız N.Şahiner'in tesbitlerinde, merhum Binbaşı Asım Bey'in (Ahmed Asım Önerdem) 1877 yılında (Hz. Üstadla aynı senede doğmuş) İzmitte doğmuş ve askerliğini Trablusgarp, Şam, Muğla, Tefenni ve Manisada geçirmiş, daha sonra Burdur'a gelmiştir. Burada iken, Nasûhîzade Şeyh Mehmed Efendi delaletiyle Bediüzzaman Hz.leriyle görüşmüştür.. (Bkz. Son Şahitler-5, Sh:144) Hazret-i Üstad Bediüzzaman Burdur'a geldiği zaman ve sonra Barla'da buldukları günlerde, ona can u gönülden samimi talebe olmuş, Nur risalelerini el yazısıyla çok istinsah etmiş.. Ve üstad'ına bir çok samimi ve âli hislerin tercümanlığını yapan mektuplar yazmış bir zattır. Yazdığı mektuplarından birisinde; O Mektubu Üstad'ına yazdığı tarih için: "dört sene evvel Burdur'a geldiğimde kardeşimiz Şeyh Muhammed Efendi'nin delâlet ve tavassutu ile muhabereye başlanmış..."

ifadesinden ve: "... Bilâ-fasıla otuzdört sene olan hayat-ı askeriyemde..(40)" gibi beyanından anlıyoruz ki, bu zatın Risale-i Nur'a talebe oluşu 1929-1930 yıllarındadır. 1935 Nisanında Eskişehir hadisesi dolayısıyla Isparta'da onun da sorgulanması yapılmak üzere mahkemeye celb edilmiş, mahkeme koridorunda sorgulanmasını beklerken; "Her şeyi dos doğru söylesem, belki sevgili Üstadıma zarar gelebilir. Doğruyu söylemezsem, yalana girmem ihtimali vardır" diyerek, Cenab-ı Hak'tan o anda ruhunun teslim alınmasını niyaz etmiş ve hemen orada ruhunu Rabbine teslim etmiş olduğunu biliyoruz. Daha önceleri yazmış olduğu bir mektubunda, nezretmiş olduğu Üstad'ına bedelen vefat va'di de böylece gerçekleşmiş oluyordu.(41) Bu çok acip ve şayan-ı ibret vak'ayı TAN gazetesi,sekiz Mayıs 1935 nüshasında, baş haber olarak verdiği gibi, Haz

(40) Barla Lahikası,Envar neşriyat, S:32

(41) Osmanlıca Lem'alar, S: 743

790

ret-i Üstad Eskişehir mahkeme müdafaasında bir kaç kez dile getirmiştir.(42) Bu acib hadiseyi tarihi sırasında tekrar ele almak niyetiyle burada bu işaretle iktifa ediyoruz.

İşte bu ehl-i kalb, Velî, büyük insan alî-cenab asker merhum binbaşı Asım Bey'in Risale-i Nur ve Üstad'ı Bediüzzaman hakkındaki telâkkî ve ihtisaslarından bir iki nümûne:

1- "Üstad'ımı bu fakire lütuf ve kereminden ihsan buyuran kadîr-i mutlak, ezel ve ebed sultanı Cenab-ı Hayy-ı Layemut Hazretlerine her dakikada yüzbinlerce hamd ve şükür etsem -ki ediyorum- yine yüzbinde bir borcumu ifa edemem. Lehül-hamdü vel rînnet, haza min fadli rabbi!..

Pür-taksir olan bu fakir, bilâ-fasıla otuz dört sene olan hayat-ı askeriyemde muktaza-i beşeriyet, az çok ma'siyet, fırtına ve dalgalarına tutulmuş, vazife-i diniye-i uhreviye ve ubudiyet ciheti pek çok noksan kalmış ve hab-ı gaflet perdesine bürünmekle imrar-ı hayat etmiş olduğumu şimdi anlıyorum... Ve kusurlu geçmiş zamanlarıma pişman ve nâdim olup, evvelki güldüklerime şimdi ağlıyorum. Bu da siz Üstad'ıma ve Risalelerimize kavuşmakla hasıl olmuştur, Ki yüzbinlerce şükür Cenab-ı Hak sizi bu fakire ihsan buyurdu.

Dört sene evvel Burdur'a geldiğimde, kardeşimiz Şeyh Muhammed Efendi'nin delâlet ve tavassutu ile muhabereye başlanmış ve binnetice hikmetresan ve nur-efşan ve müşkil-küşa ve kâinatın muamma-i tilsimini açan anahtarları bu fakirin eline veren, yine o Risalelerdir. İşte o baha takdir edilemeyen o anahtarlar, öyle mücevherat ve pırlanta elmaslardır ki, ne diyeyim..

iktidarsızlığımdan lisanım ve kalemim tercümanı olamıyor, aciz kalıyor. Şeriat, hakikat ve ma'rifet hazine ve definelerini küşad edecek ve eden ancak ve ancak bu Nur Risale-i şerifeleridir...(43)"

2- "Üstad-ı Ekremim!

Bu kere ikmaline muvaffak olabildiğim üç risale-i şerife ki, "24, 29, 31. mektubun beşinci lem'ası, "Mirkat-i Sünnet" risaleleri beray-i tashih menzur-u üstadanelerine buyurulmak üzere takdim edildi. Risale-i Şerifelerin cümlesi birer hakikat nuru fıskıran, birer gülistan-ı cihandır. Hele Otuzbirinci Mektub'un lem'aları ki "Minhac-ı Sünnet" ve gerekse, "Tiryak u marazil bid'at" olan "Mirkat-üs-Sünnet" okunmaya doyulmaz. Okundukça hissedilen manevi sürûr ve füyuzatın had ve hududu bulunmaz bir umman-ı feyizdir. Bazı cümleler oluyor ki; namazdan evvel ve sonra fakirhaneye gelen ihvana müteaddit defalar okuyup feyizleniyoruz. Hele Giritli Hasan Efendi(44) göz yaşlarından kendisini alamıyor. Malûm-u Üstadaneleri, kendisi Kadîrî şeyhidir. Zat-ı Üstadanelerine ve bahusus Gavs-ül a'zam Şeyh-i Geylanî Hazretlerine merbutiyet ve muhabbeti derece-i nihayettedir...(45)"

(42) Barla lahikası, Envar S: 80

(43) Barla lahikası, Envar S: 63

(44) Bu zat Hazret-i Üstad ile Burdur'da ahiret kardeşliği akdetmiş, ehl-i kalb mübarek bir insandır.A.B.

(45) Aynı eser, S: 68

791

3- Merhum Binbaşı Asım Bey'in şu gelecek şiiri de, onun Hazret-i Üstad Bediüzzaman ve Risale-i Nur hakkındaki telâkkisinin derecesini göstermeye kâfi bir ölçüdür:

"Münezzehdir şununattan hep ilham-ı İlahîdir.

Okurken nur alır vicdan sutûr-u bîtenahîdir,

Nasıl bir vecd içinde anladım bilsen bu âsarı,

Bu ayetler gibi nuranî ve lahuti bu efkârı,

Riyadan, kibirden her maasiden münezzehdir,

Kelâm-ı layezaliden gelen bir nur müferrahdır.

Measir mi, eser mi, müncelî yoksa müessir mi?

İlahi bir seradan berk vuran hayret-feza sır mı?

Anılmaz, anlatılmaz sırr-ı vahdet'ten haberlerdir

Sen ey gafil beşer! Bil nefsinî gör ki ne şeylerdir.

Bütün kevn valihu hayran!.. Düşündükçe serencamın,

Kerim hayretle hürmetle anar namın, büyük namın.

Asım(46)"

792

793

ISPARTA'DAN İKİNCİ BÜYÜK BİR NUR TALEBESİNİN TELÂKKİSİ:

YÜZBAŞI RE'FET BEY

Bu da, merhum Asım Bey gibi, müstakim ve ehl-i takva bir zat olan emekli yüzbaşı Re'fet beydir. Vefatı 1974'dür. Merhum Re'fet Bey'in (Barutçu) şahsını, sohbetlerini, derslerini çok gördüğümüz ve dinlediğimiz halde; onun hayatı, askerliği, nereli olduğu, ne zaman emekli

olduğu hakkında bir bilgi maalesef tesbit edememiştir. N.Şahiner de onun vefat tarihinden başka bir şey kaydetmemiştir.Sadece 1906'da İşkodra da doğduğunu yazmıştır.Bu büyük zatların hususî ahvali, gelecek nesiller için tarihî çok ehemmiyetli şeyler ise de;Üstadın hayatı olan bu kitapta, yazılmasa da kitaba bir eksiklik vermez. Burada Re'fet Bey ve diğer zatlar için mühim olan şey, o zatların hakikat olarak Risale-i Nur ve Hazret-i Üstad'la olan alâkalarının keyfiyetidir.

İşte Re'fet Bey, ta 1920'lerden beri Üstad Bediüzzaman'ı gıyaben tanımış ve takib etmiş bir zattır. Bilâhare de 1930'larda Barla'da Üstad Bediüzzaman'ı ziyaret etmiş, mesleğini ve Kur'an hizmetindeki müstakim ve metin olan manevî caddesini tanımış ve mesleğini benimseyip ona ruhu canıyla talebe olmuştur. Merhum Re'fet Bey'in sadakat ve vefadarlığının bir alâmeti olarak da, Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın her üç hapis hadisesinde ona arkadaş ve cihad safında ona asker olmasıdır.

(46) Osmanlıca Barla Lahikası aslı, S: 81

Bu zat, 1930'da Üstad Bediüzzaman Hazretlerini gidip Barla'da ziyaret ettikten sonra, Hulusi Bey gibi, birden bire parlamış, terakki etmiş ve en yüksek Nur talebeleri sınıfına dahil olmuştur. Zaten Hazret-i Bediüzzaman'la halis niyetlerle görüşen herkes, derecesine göre öyle olmuştur.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri de, emekli yüzbaşı Re'fet Bey'i Hulusi Bey kadar sevmiş, ona çok büyük iltifatlarda bulunmuş, has talebelerinin merkezine dahil etmiştir. Ayrıca Hazret-i Üstad, Re'fet Bey'in 1934'ler de Barlada, kendisiyle ve Risale-i Nurla bir kez daha tanışıp talebe olduğunu yazmaktadır.(47) Hazret-i Üstad ona bazen "Nur Kumandanı"(48) bazen de "Kur'an aşığı" gibi iltifatlarda bulunmuş ve taltif etmiştir.

Re'fet Bey, yalnız Barla hayatında Hazret-i Üstad'a, gerek müstakil, gerekse arkadaşlarıyla birlikte yazdığı takrizli fıkra ve mektuplarıyla ve Hazret-i Üstad'ın da ona yirmi iki tane hususi, beş tane de umumi ve müşterek hitab eden çok mühim ve çok orijinal mektuplar yazmasıyla; Barla lahikasını Hulusi Bey'den ve Bedre'li Sabri Hoca'dan sonra, en çok süslendiren o olmuştur. Ayrıca da Risale-i Nur'un Mektubat mecmuasının ekseri Hulusi Beyin suallerinin cevapları neticesinde vücuda geldiği gibi, Lem'alar mecmuasının bazıları da Re'fet Bey'in müştakane suallerinin semeresi olmuştur.

(47)İlk baskı Barla Lahikası, Envar, S: 185

(48) Şualar, Envar Neşriyat, S: 474

794

İşte merhum emekli yüzbaşı Re'fet Bey'in Risale-i Nur ve Üstad'ı Bediüzzaman Said-i Nursi hakkındaki duygularını ve takdir hislerini dile getiren yazılı takrizli mektuplarından bir iki nümune:

1- "Bu defa Süleyman vasıtasıyla Yirmibeşinci Sözü, tashih olmak üzere huzur-u âlinize takdim ediyorum " İ'caz-ı Kur'an" el-hak bir şaheserdir. İhtiva ettiği hayret-bahş hakaik itibariyle, âsar-ı aliyenin en mühimmidir. Mu'cizat-ı Ahmediyeyi de okudum. Çok mükemmel ve ruha ulviyet ve inkişaf bahşeden çok kıymetli bir eserdir. Şu kadar ki, Mu'cizat-ı Ahmediye'nin en büyüğü Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyan olduğuna göre; i'caz-ı Kur'anın ruhumda husule getirdiği tebeddülât ve münderecatından ettiğim istifade çok azimdir Bu eserinizle ayet-i celilesinin muhtevelî olduğu şümüllü ve pek azametli maani-i ulviye ispat edilmiş oluyor. Bugünkü

terakkiyat-ı medeniye ve ihtiraat-ı beşeriyeyi kendi mahsulât-ı fikriyeleri addeden ve bir hazine-i hakaik olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanı mühmel bırakarak Avrupa'dan ilim ve irfan dilencililiği yapan ve akıllı geçinen gafil; beşerin dünyevi ve uhrevî saadetini te'min edecek maaliyat ve desatir-i muazzama ile memlu bulunan bu âsâr-ı muhteşemeyi bir nazar-ı insaf ve bir teyakkuz-u arifane ile mütalâa etselerdi, dalmış oldukları hab-ı gafletten pek çabuk uyanacaklardı. Fakat heyhat!.. Bizler arpa ambarı içinde açlıktan ölen tavuklara benzeriz. Elimizde bir mecmua-i hakaik dururken, ona karşı göz yumar ve başkalarından istiane ederiz.

İ'caz-ı Kur'an'ın yüksekliği hakkında ne yazsam azdır. Kalemim onu tavsiften acizdir. Kudreti kalemiyim olsaydı, hakkını vermeye çalışırdım.Olmadığı için acizane olarak sözümü kesiyorum. Kemal-i hürmetle ellerinizden öper, hizmet-i Kur'anîyede sabit olmam hakkındaki duanızı talep ve istirham ederim efendim.

Re'fet (49)" .

Merhum Yüzbaşı Re'fet Bey'in Şifahî Hatıraları:

Bu hatıraların bir kısmı Bediüzzaman Hazretlerinin 1920'lerde İstanbul'daki hayatına ait olup o kısımda kaydedilmiştir. Barla ve Isparta hayatıyla ilgili olanlarından bazı bölümlerini burada kaydedeceğiz. Merhum şöyle der:

"1930 yıllarında Isparta'da şube reisi olan eniştemin yanında bulunuyordum. Hergün kütüphaneye gidiyordum. Bir gün kütüphanedeki me'murlar, âlimler mevzuunda konuşurken, söz Bediüzzaman'dan açılmıştı. Memur arkadaş, Bediüzzaman Hoca Efendi'nin Barla Nahiyesinde oldu

(49)İlk baskı Barla Lahikası, Envar Neşriyat, S: 48

795

ğunu söyleyince, heyecanlandım. "Allah Allah!" Ben o zatı mütarake yıllarından tanırım, hemen ziyaretine gideyim" dedim. Bunun üzerine bazıları: "Aman gitme, sonra seni mimlerler" dedi. Bu sözler çok garibime gitmişti. Ne demek istiyorlardı?.. "Ben mimi cimi bilmem, öyle şeylere metelik verenlerden değilim"

Ziyaretçileri Üstad'la görüştüren Bekir Ağa diye bir zatı buldum. İki at temin ettik. Bağ ve bahçelerden geçerek gidiyorduk. Yollarda köylüler bizim Barla'ya gittiğimizi anlıyor ve "Hocaya selâm söyleyin" diye bağıyorlardı. Saatler süren uzun bir at yolculuğundan sonra Barla'ya geldik. Hemen üstad'ın evine indik. Bize, Üstad'ın Paşakayası'na (Karakavak) gittiğini söylediler. Hemen ayağımızın tozu ile Paşakayası'na gittik. Barla'ya yirmi dakikalık bir mesafede... Bol suları, bahçeler arasındaki bu mevki de, Üstad beyazlar içinde kitapları ile haşır ü neşir çalışıyordu. Hürmetle varıp ellerini öptük. Ziyaretine varmadan önce kendisine Isparta'dan mektup yazmışım. Beyazılda ilk defa uzaktan gördüğümü ifade etmişim. Bana gönderdiği cevabî mektubunda: "Kardeşim ben seni ta o zaman talebeliğe kabul etmişim." diyor. Ben mektupta askerliğimden hiç bahsetmediğim halde, bana: "Ben sende asker ruhu görüyorum" demişti. İlk ziyaretim bu duygular içerisinde tahakkuk etmişti"

İKİNCİ BİR ZİYARET

Merhum Emekli Yüzbaşı Re'fet Ağabey Üstad'ı ikinci defa ziyareti hususunda da şöyle der:

"Tenekeci Küçük Mehmed Efendi ile, bir de oğlum Bedreddin yanımda olduğu halde, Isparta'dan İslam köyüne kadar vasıta ile, oradan da Barla'ya kadar yaya olarak gitmiştik. Üstad uzun uzun sohbet etmişti. Zevkle dinlemiştik. Ziyaretimiz esnasında, bizim yaya olarak

geldiğimizi anlamış idi. "Madem bu kardeşlerim benim için yorulmuşlar, ben de alâ-küllü hal sizi Karaca Ahmed Sultan'a kadar teşyi' etmek mecburiyetindeyim." deyince, biz onun nezaketi karşısında çok mahcub olmuştuk. Aman efendim, nasıl olur dedik.

"Siz benim için yoruldunuz, ben de sizin için biraz yorulayım" diyordu. Çok rica ederek bu fikrinden vazgeçirdik. Yoksa bizi Karaca Ahmed Sultan'a kadar uğurlıyacaktı.(50)"

(50) Nurs Yolu, S: 91-92

796

Re'fet Beyin Isparta Merkeziyle İlgili Hatıraları

Hazret-i Üstad, 1934 yılı Ağustos ayında Barla'dan Isparta'ya getirilmişti. Barla'da tam kontrol edemiyoruz diye tedbir olarak ehl-i hükümet onu Isparta'nın merkezine getirmişlerdi. Hazret-i Üstad Isparta Merkezinde sekizbuçuk ay kadar durdurulmuş, sonra Eskişehir hadisesi sebebiyle 1935 Nisanında Eskişehir'e götürmüşlerdi. Re'fet Beyin Üstad'ıyla beraber Isparta'da geçirmiş olduğu tatlı hatıralarından bazılarını da şöyle anlatmıştı:

"Isparta'nın Ada kahvesi denilen mevki'deki bağ içinde iki katlı bir evde Üstad'la beraber bulunduğumuz zaman, Hüsrev Altınbaşak ile birlikte Nur risalelerini yazarak çoğaltıyor ve yazdıklarımızı zaman zaman tashih ediyorduk. Bir gün yine tashihat yapıyorduk. Üstad üst kattaydı. Bir ara kapı tıkırdadı ve hemen açıldı. Ne görelim, Üstad Hazretleri elindeki bir çay tepsisinde iki bardak çay ile içeri girdi. Biz heyecan ve mahcubiyetle aman Üstadım! deyip fırladık ve elinden tepsiyi almak istedik. Elini havaya kaldırarak "Yok, yok... Ben size hizmet etmeye mecburım" dedi. Aman Ya Rabbi!.. bir de mecburiyet ekliyordu. Bu ne tevazu', bu ne nezaket... Ben bu nezaket ve tevazu'u ne mekteb-i aliyyede, ne mekteb-i harbiyyede, ne de ailemde hiç bir yerde görmedim.(51)

ISPARTA'DAN ÜÇÜNCÜ BÜYÜK NUR TALEBESİ

HAFIZ ALİ

"Nur fabrikası sahibi" unvanı ile meşhur, Ispartanın İslam köyü kasabasından Hafız Ali Efendi de, Hazret-i Üstad henüz Barla'da iken, ona şakirt olmuş ve pür-aşk ve şevk ve gayret ile Nur risalelerini yazıp çoğaltmakla, Kur'an ve iman hizmetinin Nurlu dairesinde büyük bir rükün olma şerefine nail olmuş ve Risale-i Nur talebelerinin saff-ı evvellerinin mümtaz simalarından birisi olmuştur.

Bu zat, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Eskişehir hapsinden 1936'da çıktıktan ve Kastamonu vilâyetine gönderildikten sonra, İslam köyü ve civarı Nur talebelerinden bir hey'et teşkil etmiş, gece gündüz durmadan Nur Risalelerini bir matbaa gibi el yazılarıyla çoğaltıp neşretmek için, çok büyük gayretler sarf etmiş Nurun büyük bir kahramanıdır. Adeta insanlardan yapılı bir matbaa makinası gibi, bir fabrika gibi Nur Risalelerini çoğaltmak için sarfettiği gayret ve yaptığı büyük hizmetlerinden dolayı: "Nur Fabrikası sahibi" unvanını kazanmıştır. Merhum Atabeyli Tâhiri Mutlu gibi büyük velî insan, 1935'lerden sonra, Merhum Hafız Ali Efendi'nin Nur fabrikası dairesinde yetişen şahsiyetlerden birisidir. Hafız Ali Efendinin ihlâs ve safveti, samimiyet ve sadakatı en bâlâ derecelerdeydi. Hazret-i Üstad'ın on

(51) Nurs Yolu, S: 91

797

798

da gördüğü samimî ihlâs ve safveti misal vererek tüm Nur talebelerinin onun gibi olmalarını istemiş ve Nur talebelerine onun ihlâs ve samimiyetini nümüne-i iktida göstermiştir.

Hazret-i Üstad Hafız Ali'nin ihlâsını nümüne olarak gösterdiği mektubunda şunlan kaydeder:

"...Kardeşlerimizden İslam köylü Hafız Ali Efendi, kendisine rakib olacak diğer bir kardeşimiz hakkında gösterdiği hiss-i uhuvveti çok kıymetli gördüğüm için size beyan ediyorum:

O zat yanıma geldi: "Ötekinin hattı kendisinin hattından iyi olduğunu söyledim. O daha çok hizmet eder" dedim. Baktım ki: Hafız Ali kemal-i samimiyet ve ihlâs ile, onun tefevvuku ile iftihar etti, telezzüz eyledi. Hem Üstad'ının nazar-ı muhabbetini celbettiği için memnun oldu. Onun kalbine dikkat ettim; gösteriş değil, samimi olduğunu hissettim. Cenab-ı Hakk'a şükrettim ki, kardeşlerim içinde bu âlî hissi taşıyanlar var. İnşallah bu his büyük hizmet görecektir. Elhamdülillah yavaş yavaş o his civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor...(52)"

Hazret-i Üstad'ın bu tahsînkâr ifade ve beyanları münasebetiyle; Hafız Ali Efendi hakkında Tâhirî Ağabeyden çok defa duymuş olduğum bir hatırasını burada nakletmek istiyorum: "Hüsrev Ağabey, Isparta'da GÜL FABRİKASI heyetini teşkil ederek, İslâm Köyündeki Nur fabrikası tarzında çalışmaya başladıktan sonra; Isparta civarındaki umum talebelerin çalışma nizamını kendisine bağlamak ve kendisinin direktifleri istikametinde hizmet hareketlerini idare etmek istiyordu. Hafız Ali Efendi onun bu halini uygun bulmamaktaydı. Dolayısıyla bir rekabet meselesi mevzu-u bahis olmuştu. Hazret-i Üstad Kastamonu da olduğu halde, bu hali hissediyor ve bazı mektuplarında işaretlerle ihsas ediyordu. Rekabet ve ikilik istemiyor, birlik ve beraberlik, ihlâs ve vîfak içinde rekabet istiyordu. Tâbii bu durumda, Hüsrev Ağabeyin hususi meşrebi, hali ve yaşayışı itibarıyla, gelip de Hafız Ali'ye iktida etmesi mümkün değildi.

Bunun üzerine, Hafız Ali Efendi beni çağırıyor. "Kardeşim gel Ispartaya gideceğiz." dedi.. Ve bütün yazı malzemelerini, kâğıtları, mürekkepleri ne varsa hepsini topladık ve ikimiz geceleyin onları yanımıza alarak doğrudan Isparta'ya, Hüsrev Ağabeyin evine gittik. Hafız Ali Efendi ondan hem kıdemli hemde yaşlı olduğu halde, kalktı onun elini öptü. Ben de öptüm ve bütün yazı malzemelerini kendisine teslim ederek: "Artık sizin emrinizdeyiz" dedik. Böylece Hafız Ali ihlâs ve samimiyetteki yüksek derecesini bir daha göstermiş oldu. Üstadımız da bu hadiseye fevkalâde memnun olmuş ve tebrik etmişti.

(52) Barla Lahikası, 1.baskı-Envar-Sh.88

799

Tahiri Ağabeyden Hafız Ali Hakkında Bir Hatıra Daha

"Üstad'ımız Kastamonu'ya gittikten sonra; yazdığı risale, mektup vesaire ne varsa, adres olarak Bedreli Santral Sabri Efendi'ye teslim edilmek üzere Eğridirdeki Çilingir Ali Efendi adresine gelirdi. Santral Sabri Efendi de, onları alır o gece yazar, ferdası gün, İslâm köylü Hafız Ali Efendi'ye ulaştırırdı. Buradan da sair yerlerdeki Nur talebelerine ulaştırılırdı. Santral

Sabri Efendi, insan hali bazen geç kaldığında; Hafız Ali Efendi evinin damına çıkar, yüzünü Bedreye doğru çevirir ve şöyle bağırırdı: "Keçel-i keçeli, indallah mes'ulsun!.."

Daha bu hatıralar gibi merhum Hafız Ali'nin ihlâs, samimiyet, sadakat ve velâyetinin alâmetleri olan hadiseler saymakla bitmez.

Merhum Hafız Ali Efendi, 17 Mart 1944 senesinde, Denizli hapisanesinde hem gurbet diyarı, hem din için, Kur'an için mahpusluğu sırasında zehirlendirilerek şehiden vefat hadisesini tafsilâtli olarak zaman ve tarihi sırasında kaydetmeye çalışacağımızdan; şimdi burada onun, Üstad Hazretleri Barla Hayatı sırasında Üstad'ına ve Risale-i Nurlara karşı duyduğu samimi kanaat ve telâkkilerinden yazılı bir iki nümûne arzedeceğiz. Kendisinden gelen, yani üstadı hakkında şifahi hatıralar maalesef bize ulaşmış değildir. Fakat yazılı takriz fıkraları çoktur.

Birinci nümune: Üstad'ına bedelen (On sene sonra) şehid olacağını(53) bildiren fıkrasından:

"Eyyühel-Üstad-ül muhterem!

Hayatımın her safhasından kıymetli ve o hayatı pervane misal bir emrinin infazına ateşte yakmaya her an hazır olduğum kıymetli Üstad'ım!

Evet, değil böyle hakikat uğrunda, hatta bu kıymetli hediye-i ihsan eden padişah-ı zîşan için o hediye-i sarfetmekte tereddüt edilmez. Öyle de Üstadım, bize emanet olarak ve ne zaman alınacağı meçhul olan hayatın ve her zaman emrine âmâde ve hazır olduğum Cenab-ı Mün'immin o emanet üzerine ne gibi emri vaki' olsa, inşaallah bila-tereddüt emanetini iadeye hazırız. Madem, siz o padişahı-i bizevalin kurbiyet-i ilâhiyyesinde aynı emrini tebliğe me'mur bulunuyorsunuz. Öyle ise, hem mübarek sözünüz hak ve aynı rahmettir.. Hem efendim bahçivan-misal fidanları büyütme üzere hayvanat-ı muzırranın taarruzundan bir an evvel kurtarmak için aşağı dallar kesilir ki, ta yükselsin.. O fidanların hiç bir cihette hakları yoktur ki, bunu timar eden ve hayatımıza sebep olan, bizi bazen rencide ediyor diyemezler. Zira hal-i asıllarıyla kalsa idiler, bir muzır hayvan dahi koparacaktı ve topraktaki kökü de tefessüh edecekti, yok olacaktı.

(53) Hafız Ali'nin bu mektubunu 1934 yılı içinde yazmış olduğunu kuvvetli ihtimal ile düşünüyoruz. Şehitliği ise, 1944'dür.A.B.

800

Evet Üstad'ım, mübalağasız pür-kusurlukta mislim olmadığını nefsim bile bazen kabul ettirdiğim, yalnız pür-zünûb talebenizi; dizlerime değil, belime değil, boğaz çukuruma değil, belki de boyundan aşağı ve belki dahilimin de siyah çamurlarla mezc olduğu ve tefessüh etmeye başladığı bir zamanda, Hızır gibi yetişip ve misl-i Lokman Kur'an-ı Hakimin şifahanesinden lemaan eden muamelelerle tedaviye başladınız. Hayat ismine lâyük bir hayat bahşına vesilesiniz. O hayatı ihsan edene ve vesile olanın uğruna o hayatı ifna etmemek (*) kâr-ı akıl mıdır?

Hem bir hasta ameliyata muhtaç olduğunu bilmelidir.. Ve hastasını gece gündüz tedavi altında bulunduran eczacıya karşı yüzbinlerle teşekkür ve o eczacıya eczahaneyi teslim eden hakim-i pür-kemal, kadir-i bî-misal hazretlerine nihayetsiz hamd ve şüküre borçluyuz.. Ve bu borcumu ifa edemediğimden pek mükedderim. Allah ü Teâlâ sizden ebeden razı olsun. Hafız Ali (R.A.)”

Hazret-i Üstad'ın da dipnotundan anlaşıldığı gibi; Hafız Ali Efendi, Binbaşı Asım Bey'le beraber aynı mana ve aynı ruhta olarak, ikisi de 1934 yılında yazdıkları mektuplarında Üstadlarına -kalblerinin son derece samimiyetleri ile- bedel olarak vefat etmelerini niyaz etmişlerdi. Aynı senede ve müteakip seneler içerisinde Üstad'ları ve Risale-i Nur aleyhinde hazırlanan gizli imha plânlarını hissetmişler, bedel ve fidye olarak ahirete gitmeye can atmışlardı. Bir kaç ay sonra Asım Bey, Eskişehir hadisesiyle hazırlanan su-i kast plânlarının fidyesi ve bedeli olmuş ve bu noktada birinci dereceyi almıştır. Hafız Ali Efendi ise, on sene sonra, yine aynı su-i kast plânlarının bir başka bedeli olarak da, vazifesini ifa ederken Denizli hapisanesinde şehadet rütbesiyle Üstad'ına bedel olarak ahirete gitmiştir.

Acib bir tevafuktur ki; ruhlarını Üstad'larına feda etmek isteyen bu iki alî cenab, sıddık zatın fidye hakkındaki mektupları da, Barla Lahikasında yan yana gelmiş, orada da birinci sırayı Âsım Bey'in mektubu almıştır. Rahmetullahi aleyhima ecmain.

İKİNCİ NÜMUNE: Hafız Ali'nin Risale-i Nur'a ve Üstad'a karşı çok samimi kanaat ve hissiyatını bildiren başka fıkralarından bazı bölümler:

"Sözler öyle hazık bir doktor ki; gözsüzlere hidayet-i hak ile göz, kalbsizlere -inhidam-ı kat'iyeye uğramamış ise- kalb.. ve şuurunda çatlaklık yoksa tenvir ile düşünceye.. Ve "nereden, nereye, necisin?" sual-i müşkilin halli ile insanlığın iktiza ettiği insaniyeti bahşediyor.(55)"

(*)Benim bedelime şehid olacağını hissetmiş, kuvvet-i ihlâsının kerameti olarak haber veriyor. Haber verdiği gibi şehid oldu. Said-i Nursi(54)

(54) Barla Lahikssı,(1.baskı) Envar Neşriyat, S: 80

(55) Barla Lapikası, Envar Neşriyat, S:28

801

"... Evet Üstad'ım, madem şu zamanda iki mühim cereyan-ı azimenin birisinin kumandasını Cenab-ı Hak size tahmil etmiş, bütün dünya Kur'anın beyan ve esrarından ma'nen sizi dinliyor, İnşallah her vakit dinliyecek.. Bu manevî muharebe zamanında, netice-i muharebe yalnız insanların izmihlâline değil, belki bütün mevcudatın netice-i tahribini taşıyan ve isti'mal eden muharriblerdir. Öyle ise siz yalnız bize değil, ila-yevm-il-kıyam bakî kalacak Müslüman yavrularının yaralanmaması için zırh ve bir endahte, dünyayı saran güruh-u hazeleyi boğucu dumanlar içinde bırakan Kur'an-ı Hakimin son sistem malzeme-i mübarekelerini icada vesilesiniz. Var ol sevgili Üstad'ım!..(56)"

ÜÇÜNCÜ NÜMUNE: Hafız Ali'nin Risale-i Nur'dan dersini ne tarzda anladığını gösteren fıkrasından:

"Muhterem Üstad'ım!

Otuzbirinci Mektub'un On dördüncü Lem'ası'nın İkinci Makamı'nı bir defa kendim okudum, pek cüz'î istifade ile beraber dimağımda bir lezzet hissettim. İkinci ve üçüncü tekrarlarımda öyle bir zevk-i ruhanî uyandırdı ki: Eğer kalb ve kalemim ruhuma tercüman olabilseler, belki bir derece siz Üstad'ıma minnettarane arza cür'et eylerdim. Heyhat! Ne kalbim ve ne kalemim ve ne ruhum!.. Acz ile önüme çıktılar ve i'tiraf-ı kusur ediverdiler.

Sevgili Hocam! Sözler ünvanı ile neşr-i envar ve feth-i bab-ı rahmet eden envar-ı Kur'aniye, esasen has, mahsus bir sikke-i hatemi taşımaktadırlar. Her bir parçasından şümullu rahmet-i İlâhiyye cüz'i-küllî bir kapısı var gösteriyor ve göstermekle kapıları açık bırakıyorlar.(57)"

(56) Aynı eser, Envar Neşriyat, S:67

(57) Aynı eser, Envar Neşriyat, S:69

802

803

ISPARTA'NIN DÖRDÜNCÜ BÜYÜK NUR HADİMİ

AHMET HÜSREV BEY (ALTINBAŞAK) 'DIR.

Bu zat, Risale-i Nur hizmetinde bilhassa yazı ve neşir işinde en büyük payelere ulaşmış, şöhreti tavsiften müstağnidir. Üstadı Hazret-i Bediüzzaman'ın her üç hapsinde de beraber bulunmuş, azm-i metin ve cehd-i rasin sahibi bir insandır. Üstad Bediüzzaman onun çok büyük ve unutulmaz hizmetleri için, merhum Hüsrev Ağabeye büyük iltifat ve taltiflerde bulunmuş, Nur risaleleri içinde ismi en çok geçen zatlardan birisi belki birincisidir.

Ayrıca, Hazret-i Üstad'ın Barla'da iken Kur'an'ın yazısında ve matbu' şeklinde keşfettiği tevafuk mu'cizesini, Üstad'ın ta'rifleri istikametinde yazan ve bitiren yine o zattır. Bu yüzden de Hazret-i Üstad'ın ayrıca büyük teveccühlerini kazanmış ve "Mu'cizeli Kur'an'ın kâtibi, Nurun Kahramanı" gibi taltif nişanlarını almış mes'ud bir şahsiyettir.

Ben şahsen merhum Hüsrev Ağabeyle müteaddit defalar görüştüm. 1962 yılında onunla beraber karakolda nezarete bulunduğumuz gibi, aynı da'vadan mahkemelik olduk ve yine birlikte beraat ettik.

Ziyaretlerimin birisinde, kendisinden şu hatırayı bizzat dinlemiştim, şöyle demişti:

"Ben bir ara Üstad'ımızın bedeline ahirete gitmeye dair ciddi arzumu kendilerine arz ettim. Üstadımız: "Hayır, Hayır! " dedi ve "Sen benden sonra onbeş yirmi sene daha yaşayacaksın.. Ve hem kendi vazifeni, hem de benim vazifemi yapacaksın!" demişlerdi"

Gerçekten merhum Hüsrev Ağabey Üstad Hazretlerinin vefatından sonra tam on yedi sene daha yaşadı.. Ve bir nevi kendi vazifesi olan Kur'an'ın hattını muhafaza etme hizmetini bihakkın ifa eyledi. Ancak üzümlere söyliyelim ki; Üstad'ının ikinci vasiyeti ve emri olan onun vazifesini tamamiyle yapamadı ve göremedi. Nur talebelerinin en çok muhtaç oldukları bir hengâmda, herkesin ona karşı hüsn-ü zannı ve muhabbeti varken; Üstad gibi ve Üstadın yerinde Nur cemaatinin arasındaki birlik ve beraberliği, uhuvvet ve muhabbeti te'mine medar davranış ve hareket göstermesi mümkün iken; hususi meşreb galebesinden ve vazifesinin muhabbetinden onu yapamadı. Risale-i Nurun bir çok vazife ve hizmetlerinden birisi ve her zamanda da geçerli ve hak bir da'vası olan Kur'an hattını muhafaza hizmeti içerisinde, diğer çok mühim ve pek büyük hizmet ve vazifeleri ihmal etti. Her ne ise Allah bin rahmet eylesin amin...

Şimdi merhum Ahmet Hüsrev Altınbaşak Ağabeyin, Hazret-i Üstad'ın Barla ve Isparta hayatında Risale-i Nur'a ve Üstad'a karşı yazılı samimî kanaât ve telâkkilerinden sadece örnek vermekle iktifa edeceğiz:

804

1- "Risalelerin yüksekliğine ve güzelliğine ve lâtifliğine aciz lisanımla, kısa aklım ile ve zaif idrâkimle, hayrette kaldığım şöyle dursun, bilâ-kayd her okuyanı bizzarure tahsine sevk

ediyor. Cenab-ı Hakk'a ne kadar hamd eylesem, şükür eylesem, bu lüufların hakkını ödeyemem. Hüsrev(58)"

2- "Sevgili ve muhterem Üstad'ım efendim!

Bizi maddîve manevîtenvir eden, yükselten ve erişilmez feyizlere müstağrak kılan Risalelerinize mâlikiyetimden ve lâıyk olmadığım halde, bu şerefe nâiliyetimden dolayı, Cenab-ı Hakk'a bînihaye teşekkür etmekteyim. Gerek bu şerefe nail olmaklığıma vesile olduğunuzdan ve gerekse âtiyen bu

hususta üzerimize terettib eden vazife-i Kur'anîyede muvaffakiyet kazanacağımızı tebşir etmekte olduğunuzdan dolayı, duyduğum pek büyük bir sürûrle müftehirim üstadım. Hakkınızda hatırımıza gelmiyen ni' metlerin en güzeliyle dünyevî ve uhrevî mes'ud olmanızı her vakit için dua etmekteyim..!(59)"

(58) Barla Lahikası,(1.baskı) Envar Neşriyat, S: 40

(59) Barla Lahikası, Envar Neşriyat, S: 46

805

ISPARTA'NIN BEŞİNCİ BÜYÜK NUR HADİMİ TAHİRİ MUTLU:

Evet, Isparta Nur talebelerinden Kur'an ve İman hizmetinde hadim-i Nur olmuş büyük ve mümtaz simalardan birisi ve belki bir cihette birincisi de, Atabeyli Merhum Tahiri Mutlu dur. Umum Nur talebelerinin gülü, sevgili ağabeyisi, gerçek samimi insan, hakiki mü' min, sadık, sıddık ve masduk Nurcu ve büyük velâyet sahibi iken, şuuren hissettirilmemiş büyük Veli insan Tâhiri Ağabey, her ne kadar üst tarafta isim ve unvanları ve kısacık hayat ve hatıraları kaydedilen Nur talebelerinin saff-ı evvellerinden görünmüyorsa da, lâkin saff-ı evvel cemaatinin en hayırlı âhiri ve hatemidir denilebilir. 1935 yılından sonra Risale-i Nur'un hizmetine giren ve Nur fabrikasının büyük rükünleri arasına katılan ve Hazret-i Üstad'ın Denizli ve Afyon hapishanesinde beraber bulunan bahtiyar ve kahraman bir ruhtur.

Merhum Tahiri Mutlu, Üstad'ının pek çok takdir, taltif ve teveccühlerine mazhar olmuş, efrad-ı ailesiyle birlikte Risale-i Nur'un yazılmasına, intişarına hizmet etmiş mes'ud ve mutlu bir mü'mindir. Denizli ve Afyon hapishanelerinde (Bilhassa Afyon hapsinde) Nur talebelerinin uhuvvet ve hizmet hususunda merkeziyetini teşkil etmiş ve bu noktadan da ayrıca Üstad'ının hususî nazar-ı istihsanını kazanmış büyük bir insandır.

Denizli hapsinde, Hazret-i Üstad'ın Şark'tan beraberinde getirmiş olduğu mübarek abasını, Merhum Hafız Ali'ye teberru' etmeyi niyet etmişken, fakat Hafız Ali'nin vefatıyla, o mübarek cübbe ve maşlahı onun yerine, Hazret-i Üstad'ın eliyle yazılmış bir senedle Tahiri Ağabeye verilmiştir.

Benim şahsen merhum Tahiri Ağabeyle uzun arkadaşlığım vardır. Şam'da, Beyrut'da, Hicaz'da beraber uzun günlerimiz geçti. Şam'da iken, bir gün büyük bir alimin ziyaretine beraber gitmiştik. O günü Tahiri Ağabey, Hazret-i Üstad'ın kendisine hediye etmiş olduğu müarek kırmızı abasını giymiş, sarığını da sarmıştı. Ziyaretine gittiğimiz o büyük alim zat; Tahiri Ağabeyin hal ve etvarına dikkat ile bakıyordu. Onun oturuşu, tevazu'u, mahviyeti, edeb ve nezaketi gibi kâmilâne hareketlerine hayran olarak demişlerdi ki: "Bu zatın emsali ancak selef-i salihin asrında bulunabilir. Gerçekten Bediüzzaman gibi büyük bir zata lâayık bir talebesi ve yetiştirmiş olduğu kâmil bir insandır."

Tahiri Mutlu Ağabey hakkında, çok zaman Mustafa Sungur Ağabeyin Hazret-i Üstad'dan rivayet etmekte olduğu bir hatırası vardır ki, çok mühimdir ve Tâhiri Ağabeyin kemalâtını gösteren büyük bir delildir. Hatıra şöyledir:

806

"Bir gün Üstad'ımızın huzurunda Risaleden okunuyordu." İnsan olan bir insan diyebilir ki: "Benim Halıkım bu dünyayı bana hane yapmış, güneş bir lambamdır. Yıldızlar benim elektriklerimdir. Yeryüzü

çiçekli-miçekli halılarla serilmiş benim bir beşiğimdir" der Allah'a şükreder." cümleleri okunurken, Hazret-i Üstad, Tahiri Ağabeye teveccüh ederek: "Tahiri! İşte sen böyle diyebilirsin.." dedi. "

Bu hatırayı te'kiden benim de şahsen şahidi olduğum bir hadise de şöyledir:

1955 senesi sonbaharında Isparta'ya, Üstad Hazretlerinin ziyaretine gitmiştim. Bir sabah dersinde hazır olan herkesin eline birer Siracun-Nur kitabı verildi. Sıra ile her biri bir miktar okuyor, sonra Üstad'ımızın emriyle yanındakine veriliyor ve o da okuyordu. Okunan risale Dördüncü Şua olan ayet-i hasbiye risalesiydi. İmanın yüksek mertebelerinden bahseden bir yer geçti. Hazret-i Üstad tam o esnada, Tahiri Ağabeye: "Tahiri! Senin imanın bundan aşağı değildir." dedi. Tahiri Ağabey ise, boynunu bükerek elhamdülillah dedi.

Tahiri Ağabeyin ebediyen unutulmaz pek büyük bir hizmeti de, tevafuk mu'cizesini izhar eden Kur'anımızın tab'ı hususunda gösterdiği gayret, yaptığı fedakârlık pek azim ve çok büyüktür. Köydeki tarlalarının tamamını ve evini sattı, getirdi, Kur'anın tab' masrafı için ortaya koydu. Onun gösterdiği bu acib fedakârlık halen hatırlarda yaşamaktadır.

Tevafuklu Kur'anı, ilk evvela merhum Hüsrev Ağabey yazmaya muvaffak olduğuna gibi, Tahiri Ağabey de onun ilk olarak tab' edilip Müslümanların eline geçmesine en büyük vesilelik şerefini aldı.

Hülâsa: Tahiri Mutlu Ağabeyin hizmeti, fedakârlığı, cesareti, feragatı, ihlâsı, sadakatı ve ubudiyetinin evsafı ta'dat ile bitmez, kemalâtına erişilmez, hakiki mü'min bir insandı. Allah ü Zülcelâl Hazretleri Tahiri Ağabeyin ruhuna dünyalar durdukça, saatlerin aşireleri birbirine darb edilmesi sayısınca rahmetler, nurlar indirsin amin!..

Tahiri Ağabeyimizin hizmet hatıralarını bu kitapta diğer büyük Nur talebeleri gibi, her sırası ve tarihi geldikçe yâd etmeğe çalışacağız. Onun bir kaç parça mahkeme müdafaalarından başka lahikalarda takrizli mektup ve fıkraları yoktur. Nur talebeleri kardeşlerinin fıkralarını kendi hissiyatı ve malı olarak addettiği için idi belki...

Eskişehir hapsinden sonra yazılan Kastamonu ve Emirdağ lahika'larında, Hazret-i Üstad onun isminden ve kıymettar, yüce hizmetlerinden çok defalar bahsetmiştir. Amma bu makamda merhum Tahiri Ağabeyin yazılı fıkralarından söz edemeyeceğiz, çünkü dediğimiz gibi onun yazılı bir fıkrası yoktur. Fakat onun şifahî olan bazı hatıralarından azıcık bahsedeceğiz.

807

İşte Tahiri Ağabey diyorki:

"Üstad Hazretleri Barla da bulunduğu yıllarda, yani 1930 senesinde ismini duymuştum. Fakat bilfiil Risale-i Nur hizmetine girmemişim. Risale-i Nur hizmetine başlamam 1935'ten sonra olmuştu. O yıllarda (Üstad Barla'da iken) bizim Atabey'den ve civar köylerden Üstad'ın

yanına giden ve ona talebe olanlar vardı. Küçük Lütfü, Mes'ud, Hafız Ali ve küçük Zühdi gibi...Bu arkadaşlar daha sonra Eskişehir hapsine de girmişlerdi.Küçük Lütfü Eskişehir hapsinden döndükten sonra vefat etmişti. Kendisi Hafız Ali'nin de akrabası olurdu. Cenazesine biz de gitmiştik. Definden sonra, merhum Hafız Ali Efendi, İmam, Hafız Mustafa'ya beni göstererek: "Lütfü'nün yerini boş bırakmıyalım... Tahirî, Lütfü'nün yerini alır." demişti. Demek kısmetimiz varmış, Cenab-ı Hak nasib etti. (60)"

Merhum Tahiri Ağabeyin diğer hatıraları, Hazret-i Üstad'ın 1936 yılında Kastamonu'ya gitmesinden sonraki yıllara aittir. İnşallah onları da yerinde ve zamanında kaydedeceğiz.

İşte Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin 1926-1935 yılları arasında, Barla ve Isparta hayatında ona talebe olmuş, manevî cihad-ı diniyesi safında asker olmuş, hizmetkâr olmuş, ilmine fazlına ve kemaline hayran olmuş, Nuruna pervane olmuş çok bahtiyar insan vardır. Bunların birçoğu da Hazret-i Üstad ve Nur Risaleleri hakkında hissiyatlarını ifade eden takriz mektupları kaleme almışlar, fıkralar yazmışlardır. Barla Lahikasında -Bilhassa eski yazı asıllarında- bu fıkraların bir çoğu kaydedilmiştir. Saff-ı evvel ve sabikîn-i evvelîn olan bu bahtiyar nurlu zümrenin içinde büyük âlimler, şeyhler, hafızlar ve zabitler çoktur. Ceberut ve tuğyan dönemi olan o devirde bu zatların her tehlikeyi göze alarak, Bediüzzaman Hazretlerinin Nur dairesine, Kur'an kal'asına, iman gemisine dahil olmaları ve onunla birlikte ve onun manevi ordusunda mücahid birer asker olmaları, Asr-ı Saadet'teki sahabelerin kudsî hallerini andırır bir tarzdadır. Belki bu noktadan denilebilirki, şimdiye kadar ümmet-i Muhammedde (A.S.M.) din için, iman için, Kur'an için hizmet ve cihad yapanların içinde, bunların yaptıkları hizmet ve ettikleri fedakârlıktan dolayı -zamanın ve asrın dehşetine

(60) Son Şahitler-2, S: 89

808

binaen- Rahmet-i İlâhiyyeden alacakları ecir ve mükâfât, sahabelerden sonra ikinci derecede gelir.

Nasıl ki, sahabelere, bilhassa Bedir harbinde bulunan sahabelere.. ve sonra ikinci derecede Uhud harbinde savaşanlarına sair sahabeler yetişmediği gibi; Ümmet-i Muhammed'de (A.S.M) yetişen en harika kutublar, müçtehid ve allâmeler de, nasıliki ecir ve mükâfatta ve küllî fazilette sahabelerin en küçüğünün derecesine yetişemiyorlar. Öyle de Nur talebelerinin bu saff-ı evvellerine de sair Nur talebeleri yetişemez ve ulaşamazlar denilebilir. Bilhassa bunların Eskişehir hapsinde bulunanlarına... Sonra ikinci ve üçüncü derecede olarak Denizli ve Afyon hapsinde bulunanlarına...

Belki olabilir ki; Hazret-i Üstad'ın 1960'lara kadar yazdığı risalelere, tetimmeler, zeyiller, haşiyeler ve umum lahika mektupları vasıtasıyla bazı Nur talebeleri ilim ve malûmatta ileri de olsalar; fakat fedakârlık, ihlâs ve sadakatta, safvet-i kalb ve samimiyette, o saff-ı evvelin sabikîn-i evvelinlerine ulaşamaz ve erişemezler. Hele onlara karşı rüçhaniyeti ise, asla da va edemezler. Her ne ise...

İşte bu nokta için, bizim gibi nâehillerin yazacakları tarihçe, -ne kadar tafsilâtlı da olsa Üstad'ın hayatıyla birlikte o bahtiyar zümre olan saff-ı evvel Nur talebelerinin hayatlarını da kâfi derecede içine almadığından aslında kısa ve noksan olur. Zira istikbal ve nesl-i atî bizlerden bu saff-ı evvel olan sadık ve bahtiyar Nurcular hakkında geniş ma'lumat isteyeceklerdir. Tek tek her birisinin kısacık da olsa hayat tarihçelerini soracaklardır. Neden o

kâmil ve mücahid ve bahtiyar insanların hayatlarına dair kâfi ma'lumât hazırlayıp bırakmadınız? diye bizleri tevbih edeceklerdir. Hakları da vardır.

Evet, henüz zaman ve fırsat tamamen elden kaçmamışken; N.Şahiner kardeşimizin yaptığı kısmen çok kısa, kısmen iyi araştırmasının tamamlayıcısı olacak geniş bir taharrînin yapılması behemahal lâzımdır kanaatindeyim. Hiç olmazsa Eskişehir, Denizli ve Afyon hapsinde Üstad'la beraber bulunmuş olan zatların her birisinin ismini, babasının ismini, doğum ve vefat tarihlerini, Risale-i Nura karşı yaptığı hizmetlerinin özetini, nerede doğup büyüdüğünü, hususi mesleğini, Risale-i Nur'a hangi tarihte intisab

ettiğini ve Bediüzzaman Hazretleriyle birlikte hangi hapislerinde bulduklarını ve Risale-i Nur'a ve üstad'a nasıl ve ne gibi hizmetleri sebkat ettiğini gösterir kısacık birer biyografilerinin mutlaka hazırlanması lazımdır, belki de zarurîdir kanatindeyim.

Lakin bu kitapta - Üst tarafta da arz ettiğimiz gibi - adı ve ünvanı belli ve lahikalarda takriz yazıları mevcut zatların bile herbirsinin, yalnız takriz fıkralarındaki hatraları gibi, birer kısacık hal tercümelerini de derc etmiş olsak; o fasıl tek başına büyük bir kitap kadar olacaktı. Bunun için bu kitapta o zatlardan ancak bir kaçının telâkî ve takrizlerinden nümunelik bazı bölümler seçerek dercedebildik. İnşallah bir meraklı ve mevzuun ehmmiyetini müdrük bir kardeşimiz veya bir hey'et bu işi üzerine alır da, bu pek büyük işi ve çok ehmmiyetli vazifeyi imkânların elverdiği ölçüde yapmasını bütün kalbimle niyaz ediyorum.

809

BARLA HAYATI İKİNCİ KISIM

810

BARLA HAYATI

İKİNCİ KISIM

Bu bölümü, ehl-i dünyanın, daha doğrusu gizli dinsiz ve zındık komitenin desiseli zâlimane planlarını şuursuzca uygulamaya koyulmuş ehl-i hükmün ve idarecilerin Hazret-i Üstad'a ve onun Kur'ani ve imanî hizmetlerine vicdansızca ilişmelerine ve Üstad'ın da, onlara karşı mecburiyet tahtında kaldığı zamanlarda verdiği cevabî mukabelelerine hasredeceğiz.

Hazret-i Üstad'a ilişmeler ve ta'cizlerin aşikâre bir surette başlama tarihi Risale-i Nurdan edindiğimiz malûmata göre 1928 yılıdır diyebiliriz. Üstad Bediüzzaman da 1928 yılı için Tuğyanların zuhuru(61)" diye tavsif ettiği gibi; aynı yıl içinde Nur mücahitlerinin giriştikleri mücahedelerin de Hak, doğru ve istikamette olduğunu beyan eder.

1929 yılı için de: "Dine taşıyane hüçûm(62)" diye kaydetmektedir. 1935'den 1945'e kadarki on yıl zaman için de: "Dalâletin savlet tarihleri(63)" diye zikretmiştir.

Buna göre, kendisinin tamir ettirip, elindeki vesika ve belgelere dayanarak imamlık ettiği mescidine ilk ilişme tarihinin de 1928 olduğunu yazar.(64) Hem aynı tarih, Bitlisin Motki ve Sason bölgesinde şapka ve harf inkılabına karşı ayaklanma hadisesi oldu. Tepeleme ve imha hareketi diye adlandırılmış 2.Tümenin ayaklanmayı kanlı ve geddard bir şekilde bastırmış ve arkasından tehcir ve tenkil işlemleri başlatılmıştı.

Halbuki 1928'de hükûmetin çıkardığı hususî af kanunu ile; bazı istisnalar hariç, bütün Şark menfileleri memleketlerine iade edildiler, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi ve bir iki zat daha istisnalar içinde bırakıldı. Göstermelik olarak da, müstesna bırakılan bu bir iki zat ise,(65) bunlardan birisi, İstanbul'da binlerce hemşehrilerinin ve İstanbul'un zengin Müslüman

tüccarlarının içinde gayet müreffeh bir hayat yaşamaktaydı. Öbürü de yine bir vilâyette resmen müftülük yapıyor, Doğu vilâyetleri hariç her yere gidebiliyordu.

(61) Şualar, Envar Neşriyat, S: 656

(62) Aynı eser, S: 660

(63) Aynı eser, S: 661

(64) Osmanlıca Sikke-i Tasdik, S: 75

(65) Mektubat, S: 373

812

Böylece Şark'ın meşhur şeyhleri, aşiret reisleri ve ağaları bir iki istisna hariç herkes kendi memleketlerine, aşiretlerinin başına döndü. Fakat Bediüzzaman'ın istisnalığı çok başka idi. Kasaba, kaza ve vilâyetlere, hatta Barla'nın bitişiğindeki bir köye dahi gitmek münhasıran ona yasaktı. Tek başına bir köyde iskana tabi' tutulmuş, hiç kimseyle bilhassa Şarklı olan bir hemşehrisi ile görüşmesi kesinlikle yasak edilmişti. En yakın bir yere gidebilmesi dahi nahiye müdürünün iznine bağlıydı. Bütün bunlar yetmemiş gibi, hususi üç dört kişilik mescidindeki ibadet şekline de, mescid içinde hususi Ezan-ı Muhammedisine de ve yine iki üç kişilik cemaatle namaz kılmasına da müdahale ediliyordu. Hatta 1930'lardan sonraki yıllarda sırf imanî ve uhrevî ve dinî bir meseleyi öğrenmek için yanına gelen herkese dikkat ediliyor, bazan karakola celb edilip sorgulamaları yapılıyordu. Yine bütün bunlar yetmiyormuş gibi, Hazret-i Üstad'ın imanî ve Kur'anî olan risalelerine karşı duyulan alâka ve muhabbeti kırmak ve bozmak için çeşitli iftira ve yalan kampanyası da resmî ellerle yürütülüyordu. Bunlardan birisi, birinci derecede Hazret-i Üstad'ın Kürtlüğü işa'aya çalışılıyordu. Bundan maksat, ta ki onunla bağlanan ve Türk olan talebelerinin millî asabiyetleri tahrik olsun diye... Bu işde eğitilmiş vicdansız bir muallim Barla'ya yerleştirilerek, hem MIT hesabına Üstad'ın tüm hareketleri rapor ediliyor, hem de gençler arasında Üstad'ın Kürtlüğü menfi bir şekilde propaganda ediliyordu. Bundan bir şey çıkarmayınca, bu defa aynı muallim kanalıyla ve onun aldatılmış Müftü babasının yardımıyla, Barla'da Bediüzzaman'a karşı "Türk Yurdu" namı altında bir fesat ocağı açtırılıyordu. Barla'lı gençlere, Risale-i Nura karşı rekabet olsun diye Cengiz ve Hülâgu gibi keferelerin hayat hikayeleri anlatılmaktaydı. Güya bu bir Türk milliyetçiliği'ydi. Bir taraftan da Hazret-i Üstad'ın geçim meselesi dedikodu yapılıyordu ve hakeza...

O aziz insan, o kahraman kumandan, o büyük hamiyetkâr insan, o en keskin ferasetli vatanperver, o en hakiki milliyetçi.. Ve o ilimde sultan, ma'rifette hakan, o dinde en müstakim rehber, en hakikatlı allâme olan Bediüzzaman -ki o tarihlerden altı sene önce, Ankara'da Millî Hükûmetin ileri gelenleri ve başta Reis-i Cumhuriyet, orada beraberlerinde çalışması için maddî olan herşeyi, her ikbali ayaklarının önüne sermişlerken, her mevkii bezl etmişlerken ve tüm arzularının yerine getirileceğini ta'ahhüd etmişlerken;- şimdi ise, aynı adamların emriyle, fasık bir nahiye müdürünün, bir jandarma çauuşunun eliyle böylesi tazyiklere ve sıkıntılara maruz bırakılıyordu.

Evet, o vicdansızca taarruzların, o alçakça keyfi muamelerin, o zendeka hesabına küfrî uygulamaların başlangıcı da, Barla hayatı itibarıyla 1928'den 1934'lere kadar çeşitli suret ve şekillerde uygulanıyordu. 1934'de ise, bu muameleler en vicdansızca ve katmerli bir zulüm suretini almış, hususi mescidinin kapısı kilitlenip mühürlenmekle kendini göstermişti.

813

Bediüzzaman'ın Barla'daki hususi mescidindeki ibadetine ve hususî surette iman dersi sohbetlerine, 1929-1932 ve 1934'te olmak üzere, üç defa fi'î tecavüzler yapılmıştı. Son defasında mescidini

kapatmak ve kapısını mühürlemek suretinde olmuştu. Menemen hadisesinden bir sene sonraya rastlayan ikinci tecavüz ve tahrik hadisesi zamanında, Isparta'daki Nur talebelerinin bazıları da karakollara çağrılmış ve tehditlerde bulunulmuştu.(66)Anlaşılan odur ki; plân aslında genişçe hazırlanmıştı. Çünkü nihayette Hazret-i Bediüzzaman'ı 1934 senesi yaz aylarında Barla'dan alıp Isparta merkezine getirmişlerdi.

Hazret-i Üstad'ın, bu keyfi, küfrî muameleler karşısında rahatsızlığı ve sıkıntısı çok ziyade idi. Bu alçakça bed-muameleler onun izzetine, şehamet-i fitriyesine çok fazla dokunmuştu. Hayatında en cebbar ve zalim kumandanlara karşı tezellüle tenezzül etmemiş olan Hazret-i Bediüzzaman gibi bir insanın, böyle bir kaç fasık ve vicdansız me'murlar tarafından ta'ciz edilmesi şüphesizki, onun asabına çok dokunmuştu. Maddî kuvvetle karşı koymak ise, onun hayatında ve mesleğinde yeri yoktu. 1929 dan 1934 de kadar zaman zaman ona reva görülen bed muamelelere karşı münafıkların başını dağıtacak nitelikte; İlim, akıl, hikmet ve hakikat meydanında elmas kılıncı gibi kuvvetli ve cerh edilmez birer cevabî mukabele yazmakla yetiniyordu.

Bu risaleler ve cevaplar Onüçüncü Mektub, Onaltıncı Mektup ve onun zeyli, Yirmisekizinci Mektub'un Dördüncü Mes'elesi, Yirmidokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısmı olan Hücumat-ı Sitte ve onun zeyli olan Es'ile-i Sitte risalesi ve Yirmiikinci Lem'a gibi risalelerdir.

Bu risaleler; hakikat, ilim ve mantık sahasında onları ağız açamıyacak şekilde susturuyordu. Evet susturuyordu amma, hakikat noktasında mağlub oldukları zaman, bu defa hükûmet kuvvetine dayanarak, maddî kuvvete müracaat ediyorlardı. Halbuki, hak ve hakikat maddi kuvvette değil, ilimde, akılda ve hukukta idi.

Bu yüzden, Hazret-i Üstad'ın bu zulümlü keyfi işkencelere, tâğiyane taarruz ve bed muamelelere karşı izzet-i imaniyesi ve şehamet-i fitriyesi dahilden heyecana gelmiş, asabına şiddetle dokunmuştu. Bir sene zarfında, yani 1934 senesi içinde dokuz tane mübarek dişlerinin düşmesiyle(67) kendini göstermişti. Bu zulümlü, tecavüzlü sene içinde İzmir zelzelesi de vuku' bulmuştu(68). Hazret-i Üstad, o zelzele münasebetiyle küçük bir risale te'lif etmiş(*), dinsiz maddiyunların o zelzeleyi tesadüfî ve tabîî diye yorumlama

(66) Osmanlıca Lem'alar, S: 151

(67)Osmanlıca fihrist risalesi S:87

(68) Osmanlıca lemalar S:154

(*)Ondördüncü Söz'ün hatimesi olan "gafil kafaya bir tokmak ve bir ders-i ibret" risalesidir.

814

larına karşı ağızlarına tokmak gibi ilmî bir şamar olarak vurmuş ve kapatmıştı.

Az üstte temas ettiğimiz 1928'de çıkan af kanununda Hazret-i Üstad müstesna bırakıldığı gibi, 28 Temmuz 1933 yılında çıkan ikinci ve umumi bir af kanunu da ona yine isabet etmiyordu. Üstad yine müstesna idi. En canî kimseler bile bu umumi af kanunundan yararlanırken, Hazret-i Bediüzzaman bunun dışında idi.

Üstad'ın bazı dostları ve talebeleri hatta resmi bazı zatlar, çıkan bu yeni umumi af ve önceki af münasebetiyle: "Neden vesika için müracaat etmiyorsun?" Yani çıkan af kanunundan

yararlanarak serbestlik belgesini almak için neden baş vurmuyorsun?" şeklindeki istifham ve istifsarlara karşı, Hazret-i Üstad özetle: "Ben ehl-i dünyanın mahkûmu değ'ilim. Çünkü hiç bir şeylerine karışmadım. Bilâkis onlara yardım edecek davranışlarda bulundum. Beni zulmen haksız yere nefyettiler. Nefyettiler ne ise de, diğer umum menfiler usulü ve kanunu ile benimle muamele yapmadılar. Beni özel muamelelere tabi' tuttular. Öyle ise, benim bu durumda onlara müracaatım demek, zulümlerini, haksızlıklarını okşamak ve onlara dalkavukluk etmek demektir. Hem bana karşı yapılan bu bed muameleler, benim din âlimi olmam hasebiyledir. O ise, bu muameleler odurum da bir zendeka hesabına olmuş oluyordu. Öyle ise, benim onlara müracaat etmemle, zındıklık mesleğini okşamak ve dinden (Bin Kere Haşa) pişmanlık göstermek demektir." diye az üstte isimleri yazılan risalelerde tafsilâtiyle cevapları mevcuttur.

İKİ GAYE İÇİN TAZYİK

Evet, Hz. Üstad'ın da kaydettig'i gibi, gerçekten ehl-i dünyanın Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ı maddeten, gayet sebebsiz bir şekilde sıkıştırmalarının iki gayesi vardı.

Birincisi: O katmerli zulümlere, o vahşiyane bed muamelelere, o zındıkça uygulamalara karşı Bediüzzaman'ın da, mazlum olan Menemen hadisesinde olduğu gibi, maddi topuza el atıp karşı koymasını ve bir hadise çıkarmasını te'min etmeye ma'tuftu. Ta ki, Türkiye'de dinin ve hakikatlerinin son hâmesi ve bekçisi ve son ışığı olan Bediüzzaman'ı ve talebelerini de o bahane ile imha etsinler, artık karşılarında hiç bir engel kalmasın...

İkinci gayeleri: Birinci gayedeki maksat te'min edilmezse; kendisini tazyiklerle, vicdansızca keyfî muamelelerle sıkıştırma sıkıştırma, sabrını tüketip kendilerine dahalete mecbur eylemek.. ve onu da bazı biçare ulema namı altındaki hocalar gibi saç sakal metruş, Londra papazlarının giydikleri serpuşu başına koydurup ve sütire pantolon giydirerek teslim almaktı.. Ve artık ondan sonra istedikleri her fıski, her dinsizliği gayet serbestçe ve müma

815

naatsız icra etmekte. Evet bunların gayeleri münhasıran bunlardan ibaretti.

Fakat milyonlarla defa heyhat!.. Hazret-i Bediüzzaman, yüce dağlar gibi dik ve vakur olan başını hiç bir vakit eğmedi, eğmeye tenezzül etmedi, teslim olmadı. Vahşice olan zulümlerini, dinsizliklerini her vesileyle yüzlerine çarptı. İmanından, dininden, vicdanından zerrece taviz vermedi. Allah'a dayandı, ona tevekkül etti.. Ve imanıyla Allah'ın hikmetlerine i'timat etti.Yirmi sekiz sene zulüm, eza ve cefalarına göğüs gerdi. Her belâyı, her musibeti gülerek karşıladı. Başındaki sarığını, sırtındaki cübbesini, ayağındaki şalvarını çıkarmadı, indirmede. İzzet-i imaniyyesinden, ilmî vakarından bir zerre dahi feda etmedi. Sünnet-i seniyye yolundan bir saniye dahi şaşmadı. Müfsit zındık komitelerinin Bediüzzaman hakkında takib ettikleri o iki gaye ve maksadların gibi, tüm plan ve projelerini hakikat noktasında, ilim meydanında tar ü mar etti. Onların güvendikleri ve en akıllı zannettikleri Avrupa'nın dinsiz ve materyalist felsefesini ve feylosoflarını ilmen, aklen hayvandan yüz derece aşağı düşürdü. Hakikat ve ilim meydanında bütün dünya kâfirlerini dize getirdi. İman kal'asını korumaya muvaffak oldu ve hakeza!.. Evet Onun sayılan bu hizmetlerinin şahitleri olan Risale-i Nur eserleri ve sadık nur talebeleri meydandadır.

İşte, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Barla hayatı, hususiyle 1929'dan sonraki hayatının elemli, musibetli ve sıkıntılı olan hal ve durumunu şu fezleke ile bağladıktan sonra; cereyan eden hadiselerin teferruatına da bakmaya çalışacağız. Ama maalesef hadiseleri tam olarak, tarihi sırasına göre kaydetmek zor olacaktır. Çünkü bir hikmete binaen yazılan risale ve

mektupların hiç birisine tarih konulmadığından, hangisi hangisinden evvel ve sonra olduğu hakkında çoğu zaman kesin bir kanaata varmak mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla o hadiseleri dile getiren risalelerin tarihsiz olmaları sebebiyle, hadiselerin de tarih sırasına göre konulması her zaman mümkün olmuyor. Ancak buna rağmen risalelerin te'lif sıralarını bulmak için uyguluyacağımız usul gibi, bazı karine ve emarelerle cereyan etmiş hadiselerin tarih sıralamasını bulmak için bazı ip uçları bulunabileceğini de söyleyebiliriz. Şöyle ki:

Meselâ, 1928'de çıkan menfiler hakkındaki af kanunu ve geri memleketlerine iadelerine dair olan kanun ile herkesten önce Bediüzzamanın serbest bırakılması lâzım gelirken, bu serbestliğin verilmemesi üzerine: "Neden serbestlik belgesi için müracaat etmiyorsun?" diyen dost ve talebelerine verdiği cevapta: "... Dört senedir buradayım...(69)" ifadesiyle 1930'a kadar kendisine karşı uygulanan tarassud ve nezaretlerin devam ettiğini göstermekle beraber; bu hadiseyi biraz daha dile getiren on üçüncü mektupta ise; o tarihe kadar henüz ufak-tefek bazı ilişmeler ve Onun hususî mescidine ve ezanına dokunmalar vaki'

(69) Mektubat, Sözler Yayinevi, S: 49

816

olmakla birlikte, bilfiil zulümlü tecavüz vaki olmamıştı. Fakat bundan sonra, yani 1931'de Tevfik Tıgılı'nın muallim olarak Barla'ya tayininden sonra, artık fiilî tecavüzlerin cereyan ettiğini görmekteyiz.

Evet, adı geçen muallimin Barla'ya yerleştirilmesinden sonra, aynı muallim ilk başta Hazret-i Üstad'a dost ve talebe şeklinde yaklaştı. Fakat bir müddet sonra, birdenbire Üstad'ın aleyhinde çalışmaları aleniyete çıktı. MİT hesabına Üstad'ın tüm hareketlerini raporlamaya başladı. Habbeyi kubbe gösteren, yalan ve iftira dolu ihbarlarda bulundu. Bu da yetmemiş gibi Üstad'a karşı Türk milliyetçiliğini köy halkına ve gençlerine aşlamak bahanesiyle güya Bediüzzamana karşı rekabet diye "Türk Yurdu" ismi altında bir fesad ocağını, gizli talimatlar gereğince açtı. Bu fesad ocağında, Bediüzzaman'ın aleyhine iftiralı yalanlar düzmeye başladı. Bu muallimin babası da Eğridir müftüsü idi. Oğlu tarafından ve oğlunun köye kasd-ı mahsusla yerleştirenler cânibinden kandırılmış ve aldatılmıştı. Önceleri bu zat da Bediüzzaman'ın en sadık talebelerinden olan Hakkı Tıgılı Efendi vasıtasıyla Hazret-i Üstad'a karşı çok takdîrkârlık ve dostluk içindeydi. Bilâhare oğlunun söylediklerine inanarak, Bediüzzaman'dan teberrî etti, oğlunu desteklemeye başladı. Hatta aynı zat, Üstad'ın imamlık ve vaizlik belgelerini tasdik edeceğim diye va'detmişken; tasdik etmek şöyle dursun, Üstad'ın aleyhine ileri geri konuşmaya başlamıştı. Böylece Eğridir kaymakamı, müftüsü ve muallim Tevfik Tıgılı ve Barla nahiye müdürü iş birliği içinde, Üstad'ın aleyhinde çalışma içine girmişlerdi. Hazret-i Üstad, köydeki adı geçen muallim hadisesinden çok müteessirdi. Bilhassa müftünün davranışından ve oğlunun münafıkane hareketinden(70) ziyadesiyle rahatsız olmuş, müftüyü bu hareketinden ikaz etmek üzere oldukça sert iki ihtarname kendisine yollamıştı.

Birinci İhtar: (Bu ihtarname bilâhare, ehemmiyetine binaen yirmisekizinci mektubun gayr-ı münteşir olan dördüncü mes'elesinin üçüncü noktası olarak kaydedilmiştir.)

"Hem acınacak, hem çok teessüf edilecek bir mesele: Garaibdendir ki; bir zat, ehl-i ilim iken, bize karşı muaveneti ve bize hücum edenlere karşı müdafaası vazife-i diniyesi iken, tama' yüzünden ve vehim ve korkaklık sebebiyle, sonra evlâda şefkati -fakat meş'um bir şefkaticihetiyle bana karşı zendekanın hücumunu teshil etti. Belki bilmiyerek nüfûzumu kırmak perdesi altında Sözler namındaki Envar-ı Kur'aniyenin kıymeti

(70) Hazret-i Üstad, o zamanki muallim Tevfik Tıǧlı için her ne kadar "Vıcdansız muallim" tabirini kullanmış ve ondan çok rahatsız olmuşsa da, bilâhare onu affedip hakkını helal ettiğini söylerler. Hatta bu adam 1957 seçimlerinde D.P'den meb'us adaylığını koyduğu zaman, bazı Nur talebeleri onun aleyhinde çalışmalarını da Hz. Üstad'ın men ettiğine İspartalı Nur talebeleri şehadet ederler. A.B.

817

ni düşürtmek ve muhtaçları o Nurlardan soǧutmak hizmetinde -bilerek veya bilmiyerek- alet oldu. Ve zendekanın propagandasını yapan ve bu defaki tecavüzü ihzar eden veledine, o meş'um şefkat ile yardım ediyor. Çok defa müracaatla beraber imamlık vesikamı tasdik etmedi. Geçen sene bana hususi camiiimde namazımı ta'til ettiren yine bunlar imiş.. Ve bunun vehmi sebebiyet vermiştir. Altı senedir sabrettim. Sana karşı bir şey demedim. Artık yeter. Bir iki kelime senin menfaatin için söyleyeceğim: Efendi! Eğer sen vehim yüzünden korkup böyle yapıyorsan, o korku pek ehemmiyetsizdir. Asıl şimdi kork ki; gayet dehşetli bir hataya düştün. Müthiş bir korku sana müteveccihdir.

Eğer hubb-u câh yüzünden böyle yapıyorsan; ehl-i iman nazarında bundan sonra bu vakaları işitenler sana karşı ne düşünecekler, düşün, aklını başına al! O tama' ve vehim ve şefkat yüzünden ne kadar zayı' ettiğini anla! Tövbenin kapısı açıktır. Zararın neresinden dönsen kârdır..."

İKİNCİ İHTARI:

"Eğridir müftüsüne son ihtar:

Eski bir dost ve ilim noktasında bir arkadaş olmak üzere sizinle bir hasb-i hal edeceğim. İkimize taalluk eden mühim bir musibet-i diniyeyi size haber veriyorum. Bunun telâfisine mümkün olduğu kadar beraber çalışmalıyız. Şöyle ki:

Zatınız, herkesten ziyade, hizmetimize taraftar ve hararetle himayetkâr olmak lâzım gelirken; maatteessüf meçhul sebeblerle aksimize tarafgirane ve bize karşı soǧukça rakibane baktığınızdan, oğlunuzu bu köyde yerleştirip ona dost, ahabab buldurmak için çalıştınız. Neticesinde burada öyle bir vaziyet hasıl olmuş ki; mahiyetini düşündükçe, senin bedeline ruhum titriyor Çünkü

kaidesinde bu vaziyetten gelen günahlardan, seyyiattan siz mes'ulsünüz.

Zehire tiryak namı vermekle, tiryak olmadığı gibi, zendeka hissiyatını veren ve dinsizliğe zemin ihzar eden bir hey'etin vaziyetine ne nam verilirse verilsin, "Genç Yurdu" denilsin, hatta mübarekler yurdu denilsin, ne denilirse denilsin o mana değişmez. Başka yerlerde "Genç Yurdu" Türklük Meclisi, teceddüt mahfeli" gibi isim ve unvanlarla bulunan hey'etler başka şekillerde zararsız bir surette bulunabilirler. Fakat bu köyde madem sekiz senedir(71) ki, sırf esasat-ı imaniye ve usul-ü hakaik-ı diniye ile meşgulüz. Elbette bu köyde bize karşı muannidane bir

(71) Üstad'ın bu son ihtarını 1934'de yazıldığı anlaşılıyor. A.B.

hey'etin takib edeceği esas; İmansızlığa ve usul-ü diniyeye muhalif, hatta zendeka hesabına bir hareket yerine girer. Bilinsin bilinmesin, netice öyle çıkar. Çünkü bu havalide umumca tebeyyün etmiş ki, siyaset cereyanlarıyla alâkadar değilim. Belki yalnız hakaik-i diniyye ile

meşgulüz. Şimdi burada birisi bize muhalif hareket etse; Hükûmet hesabına olamaz. Çünkü mesleğimiz siyasî değil. Hem yeni bid'alar hesabına da olamaz çünkü hakikî meşgalemiz, esasat-ı İmaniye ve Kur'anıyedir. Hem resmi Diyanet dairesinin emirleri hesabına dahi değil, çünkü emirlerini tenkit ve muhalefet meşgalesi bizi kudsi hizmetimizden menettiği için, o meşgaleyi başkasına bırakıp onunla meşgul olmuyoruz. Mümkün olduğu kadar o emirlere karşı temas ettirmemeye çalışıyoruz. Öyle ise, sekiz senedir bu cereyan-ı imanî merkezi olan bu köyde bize karşı muhalefetkârane ve mütecavizane vaziyet alan; ne nam verilirse verilsin, muhalefeti zendeka hesabına ve imansızlık namına kaydedilecek..

İşte sizin ilminize ve makam-ı içtimainize ve mensab-ı fetvanıza ve bu havalideki nüfuzunuza ve evlâd hakkındaki müfrit şefkatinizden gelen teşvikkârane muavenetinize istinad ederek; burada hem beni hem seni pek ciddi alâkadar edecek bir vaziyet vücuda geliyor. Ben kendim burada muvakkatım,(72) islâhına da mükellef değilim. Belki bir derece mes'uliyetten kurtulabilirim. Fakat zatınız hem sebep, hem nokta-i istinad olduğunuzdan, o vaziyetten gelen müthiş meyveler defter-i a'malinize geçmemek için her şeyden evvel bu vaziyeti islâh etmelisiniz.. Veyahut oğlunu buradan çek!.. O, daimi senin manevi zararına günah işliyecek tezgâhı tebdil etmeye çalış. Zatınıza bu tezgâhın mahsulâtından nümûne olarak sizin hesabınıza, bana muhalif suretinde gelen yalnız iki küçük nümûneyi göstereceğim:

BİRİNCİSİ: Benim haddimden çok fazla hüsn-ü zanda bulunan ve harekâtımı herkesten ziyade hak telâkkî eden bir ehl-i ilim, sana i'timaden oğlunuza meslekçe dostluk etmiş. O adam bir gün yanıma geldi. Hususî odamda namazımı kılmak vakti geldi. Benimle beraber cemaatle kılmak onun yanında çok ehemmiyetli olduğu halde, gizli ezan-ı Muhammediyi (A.S.M.) işitmekten kulağı müteneffirane, havfdan gelen istikrah ile kalktı kaçtı. Bu işe sen fetva ver!.. Fahr-ı Âlemin (A.S.M.) en nurani, leziz, kudsî kelimâtını işitmekten kaçan bir kulağın altında olan kalbte bulunan iman ne hale girdiğini sen söyle! Bu böyle olsa, başka câhil, yahud gençler o meslekte nasıl boya alırlar, kıyas ediniz. Benimle beraber bu işe ağlayınız!

(72) Hazret-i Üstad, Barla'dan yakında ayrılacağını ve orada muvakkaten bulunduğunu da remzen ima etmektedir. A.B.

İKİNCİSİ: Bir dostum var idi, takvası ifrat derecesinde idi. Benim yanıma geldiği vakit, ahirete ait en güzel parçaları bana gösteriyordu ve ihtar ediyordu. Zatınız onu bir derece benden soğutmak ve senin oğluna dost yapmak suretinde onunla konuşmuşsunuz... İşte o zat, o telkinattan sonra, geçen Ramazanda bir gün bana Hülâgu ve Cengiz vakalarını okutmak için gösterdi. "Aman bunları oku!" dedi. Ben kemal-i teaccüb ve hayretten dedim: "Kardeşim sen divane mi oldun? Benim Delail-i Hayrat'ı okumaya vaktim yok. Böyle zalemelerin sergüzeşt-i zalimanelerini bu Ramazan-ı Şerifte bana okutmak fikrini, hissini nereden kaptın?" dedim.

Haftada iki defa yanıma gelen o has dostumu, iki ayda bir defa göremedim. Fakat hakkında inayet vardı o halden kurtuldu. Her ne ise, bu neviden olan elim hadiseler çoktur. Hakikatlı bir kardeşimin neseben kardeşi olduğunuzdan haşinane değil, mülayimane bir surette olan bu dertleşmekten gücenmeyiniz.

Said-i Nursi"

Haşiye: Hiç kimseye söylemediğim, hatta düşünmesini de istemediğim, Kur'anî hizmetimde zarar veren bir haleti söyleyeceğim:

Zatınız bir zaman bize dost görüldüğünüzden, senin oğlun talebe gibi yanıma geliyordu, ciddî istifadeye çalışıyordu. Değil bana sıkıntı vermek, ihtar etmesi ciddi telâkki ediyordu. Vakta ki, zatınız bana karşı rakibane bir vaziyet aldınız, oğlunuz da o vaziyetin te'siriyle öyle bir şekle girdi ki: En mutî talebeden, en merhametsiz bir düşman vaziyetine geldi. O zamandan beri çektiğim sıkıntıların ve hizmet-i Kur'aniyemize gelen zararların kısm-ı a'zamı oğlunuzun yüzünden ve senin o rakibane vaziyetinden geldiğine şüphe kalmadı. Senin nüfûzun ve şerefın olmasaydı, oğlun böyle şeylere müdahale edemezdi. Her ne ise, sizi bütün bütün gücendirmemek için kısa kesiyorum. Kardeşim Hakkı Efendi'nin hatırı için ben hakkımı helâl ederim. Fakat bizi istihdam eden ve hizmetine kabul eden Kur'an-ı Hakimin darbesinden korkmalı, belki o helâl etmez.

Said-i Nursi(73)"

İşte Hazret-i Üstad'ın son derece mecburiyet tahtında kaleme aldığı bu iki ihtarnamenin mahiyetinden de anlaşıldığı gibi, hükûmet bu gibi muhbirlerin yaygaralı raporları neticesinde evhamlanmış ve mesele Ankara'ya kadar aksettirilmiştir. Nihayet 1934 yılı Ağustos ayında Hazret-i Üstad'ı Barla'dan Isparta merkezine nakletmelerine sebebiyet vermişlerdi.

(73) Barla Lahikası, Envar Neşriyat S:196

820

Üstad Bediüzzaman Hazretleri Barla'da bulunduğu müddet zarfında, bir kaç Ütane nahiye müdürünün el değiştirdiği fehmediliyorsa da, 1931 yılında muallim Tefik Tıgılı ile beraber Barla'ya tayinleri yapılan Nahiye müdürü Cemal Can'ın hatıralarında ise; kendisinin 1931 yılından 1936 yılına kadar Barla'da kaldığını söyler.(74)

Şimdi de Hazret-i Üstad'ın Barla'da ta'mir ettirmiş olduğu hususî mescidine üç defa taarruz hadiselerine dair bizzat Üstad'ın beyanlarından bazı parağraflar alıyoruz:

"Mescidimize iki defa taarruz edildi. Ahirki defada kapadılar. Ondan iki veya üç sene mukaddem, yine mübarek bir misafirin gelmesiyle gayet vahşiyane ve zalimane tecavüz edildiği için, her taraftan benden sual edildi...(75)"

Buna göre, Hazret-i Üstad'ın mescidine yapılan son taarruz hadisesi 1933'ün son aylarında veya 1934'ün ilk aylarında olmuştur. İlk ve birinci taarruz hadisesinde, ihtiyar bir misafirin gelmesiyle, Hazret-i Üstad ona mescid içinde LAİLÂHEİLLALLAH tevhid kelimesinin dakik bir nüktesini ders vermekte iken, bizzat eski nahiye müdürünün gelip müdahale etmesiyle vuku' bulmuş ve bu tarih 1929'da olduğu anlaşılmaktadır.(76)

İkinci taarruz hadisesi ise: 1932 veya 33'te bir cuma gecesinde, Burdur'dan misafir gelen eski Şarklı muhacirlerden Şebab isminde Üstad'ın bir hemşehrisinin yanına camiye gelmesi üzerine, müdür Cemal Can jandarmalar göndererek, cami içinde misafiri yakalayıp getirmelerini emretmiş. Fakat jandarmalar namazın tesbihatı sonuna kadar bekledikleri için, müdür bey öfkelenmiş, arkalarından kır bekçisini de göndermiş.. Nihayet masum misafiri alıp karakola getirmişler. Bu hadise dahi Üstad Hazretlerini çok fazla rencide etmiş ve ziyadesiyle üzmüştür. İzzet-i imaniyesi galeyane gelmiş ve hadisenin zendeka hesabına zulümlü, keyfi, küfrî tecavüz şeklini Yirmi Sekizinci Mektub'un Dördüncü Mes'ele'sinde şiddetli bir şekilde dile getirmiştir.

Üçüncü taarruz hadisesinin ise, 1934 baharında vuku' bulduğu anlaşılmaktadır. Amma bu defaki taarruzda, onun hususi mescidini kapatmak ve kapısını mühürlemek suretinde zuhûr

etmiştir. Ayrıca da bu tarihten itibaren hariçten gelen hiç bir ziyaretçiyi yanına gelmesine müsaade etmemişler ve nihayet bir kaç ay sonra, Hazret-i Üstad'ı Barla'dan alıp, Isparta merkezine nakletmişlerdir.(77)

(74) Son Şahitler-1 "2 Baskı" S: 206

(75) Osmanlıca fihrist Risalesi S: 73

(76) Osmanlıca Sikke-i Tasdik, S: 75

(77) Mektubat, Sözler Yayınevi, S: 370

821

Bu vicdansızca kabih ve çirkin ve zalimane muamelelerin mahiyetlerinin iyice anlaşılması için, Hazret-i Üstad'ın yapılan bu taarruzlara karşı kaleme almış olduğu cevabî Risale ve mektuplarının tamamını buraya almak mecburiyetindeyiz. Bu risaleler, Onüçüncü Mektub'un Birinci Kısım, Onaltıncı Mektub'un tamamı ve onun arkasındaki zeyli.. ve Yirmisekizinci Mektub'un dördüncü mes'elesi. Ve Yirmidokuzuncu Mektub'un Altıncı Kısım olan Hücumat-ı Sitte risalesi ve Onun arkasındaki Esile-i Sitte.. Ve Yirmiikinci Lem'a risalesidir.

Şimdi sıra ile isimleri yazılan risalelerdeki o zulüm ve tecavüzleri dile getiren kısımları dercediyoruz:

1- Onüçüncü mektub

Aziz kardeşlerim!

Hâl ve istirahatımı ve vesika için adem-i müracaatımı ve hâl-i âlem siyasetine karşı lâkaydlığımı pek çok soruyorsunuz. Şu sualleriniz çok tekerrür ettiğinden, hem mânen de benden sorulduğundan; şu üç suâle, Yeni Said değil, belki Eski Said lisaniyle cevap vermeye mecbur oldum.

Birinci Suâliniz: İstirahatın nasıl? Hâlin nedir?

Elcevap: Cenâb-ı Erhamürrâhimîn'e yüz bin şükür ediyorum ki; ehl-i dünyanın bana ettiği envâ-ı zulmü, envâ'-ı rahmete çevirdi, Şöyle ki:

Siyaseti terk ve dünyadan tecerrüd ederek bir dağın mağarasında âhireti düşünmekte iken, ehli dünya zulmen beni oradan çıkarıp nefyettiler. Hâlik-ı Rahîm ve Hakîm o nefyi bana bir rahmete çevirdi.

Emniyetsiz ve ihlâsı bozacak esbaba mâruz o dağdaki inzivayı; emniyetli, ihlâslı Barla Dağlarındaki halvete çevirdi. Rusya'da esarete iken niyet ettim ve niyaz ettim ki, âhir ömrümde bir mağaraya çekileyim. Erhamürrahâhimin, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faidesini verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini, zaîf vücuduma yükledi. Yalnız Barla'da, iki-üç adamda bir vehhamlık vardı. O vehhamlık sebebiyle bana eziyet verildi. Hattâ o dostlarım, güya istirahatimi düşünüyorlar; Halbuki o vehhamlık sebebiyle hem kalbime, hem Kur'anın hizmetine zarar verdiler. Hem ehl-i dünya bütün menfilere vesika verdiği ve cânileri hapisten çıkarıp afvettikleri halde, bana zulüm olarak vermediler. Benim Rabb-ı Rahîm'im, beni Kur'an'ın hizmetinde ziyade istihdam etmek ve Sözlere

822

miyle envâr-ı Kur'aniyeyi bana fazla yazdırmak için, dağdağasız bir surette beni şu gurbette bırakıp, bir büyük merhamete çevirdi. Hem ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli rüesâları ve şeyhleri, kasabalarda ve şehirlerde bırakıp akrabalarıyla

beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri halde, beni zulmen tecrid etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşehrilerimi, -bir-iki tanesi müstesna olmak üzere- yanıma gelmeye izin vermedi. Benim Hâlik-ı Rahîmim, o tecridi, benim hakkımda bir azîm rahmete çevirdi. Zihnimi sâfi bırakıp, gıll ü gıştan âzâde olarak Kur'an-ı Hakîm'in feyzini, olduğu gibi almaya vesile etti. Hem ehl-i dünya, bidayette, iki sene zarfında iki âdi mektub yazdığımı çok gördü. Hattâ şimdi bile, on veya yirmi günde veya bir ayda bir-iki misafirin sırf âhîret için yanıma gelmesini hoş görmediler, bana zulmettiler. Benim Rabb-ı Rahîm'im ve Hâlik-ı Hakîm'im, o zulmü bana merhamete çevirdi ki, doksan sene mânevî bir ömrü kazandıracak şu şuhûr-u selâsede, beni bir halvet-i mergûbeye ve bir uzlet-i makbûleye koymağa çevirdi. "Elhamdülillâhi alâ külli hal" işte hâl ve istirahatim böyle...

İkinci Sualiniz: Neden vesika almak için müracaat etmiyorsunuz?

Elcevap: Şu mes'eledede ben kaderin mahkûmuyum, ehl-i dünyanın mahkûmu değilim. Kadere müracaat ediyorum. Ne vakit izin verirse, rızkıma buradan ne vakit keserse, o vakit giderim. Şu mânanın hakikatı şudur ki: Başa gelen her işte iki sebep var; biri zâhirî, diğeri hakikî. Ehl-i dünya zâhirî bir sebep oldu, beni buraya getirdi. Kader-i İlâhî ise, sebep-i hakikîdir; beni bu inzivaya mahkûm etti. Sebep-i zâhirî zulmetti; sebep-i hakikî ise adalet etti. Zâhirîsi şöyle düşündü: "Şu adam, ziyadesiyle ilme ve dine hizmet eder, belki dünyamıza karışır" ihtimaliyle beni nefyedip üç cihetle katmerli bir zulüm etti. Kader-i İlâhî ise: Benim için gördü ki, hakkıyla ve ihlâsla ilme ve dîne hizmet edemiyorum; beni bu nefye mahkûm etti. Onların bu katmerli zulmünü muzâaf bir rahmete çevirdi. Mâdemki nefyimde kader hâkimdir ve o kader âdildir; ona müracaat ederim. Zâhirî sebep ise, zâten bahane nev'inden birşeyleri var. Demek onlara müracaat mânasızdır. Eğer onların elinde bir hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu.

Başlarını yesin, dünyalarını tamamen bıraktığım ve ayaklarına dolaşsın, siyasetlerini büsbütün terkettiğim halde; düşündükleri bahaneler, evhamlar, elbette asılsız olduğundan, onlara müracaatla o evhamlara bir

823

hakikat vermek istemiyorum. Eğer uçları ecnebi elinde olan dünya siyasetine karışmak için bir iştiham olsaydı; değil sekiz sene, belki sekiz saat kalmıyacak, tereshuh edecekti, kendini gösterecekti. Halbuki sekiz senedir bir tek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım. Dört senedir burada taht-ı nezarete

bulunuyorum; hiçbir tereşşuh görünmedi. Demek Kur'an-ı Hakîm'in hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir ulviyeti var ki, çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzüle meydan vermiyor.

Adem-i müracaatımın ikinci sebebi şudur ki: Haksızlığı hak zanneden adamlara karşı hak dâva etmek, bir nevi haksızlıktır. Bu nevi haksızlığı irtikâb etmek istemem.

Üçüncü Suâliniz: Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın? Bu kadar safahat-ı âleme karşı tavrını hiç bozmuyorsun? Bu safahatı hoş mu görüyorsun? Veyahut korkuyor musun ki, sükût ediyorsun?

Elcevap: Kur'an-ı Hakîmin hizmeti, beni şiddetli bir surette siyaset âleminden men'etti. Hattâ düşünmesini de bana unutturdu. Yoksa bütün sergüzeşt-i hayatım şâhiddir ki, hak gördüğüm meslekte gitmeye karşı korku elimi tutup menedememiş ve edemiyor. Hem neden korkum olacak? Dünyaya ile, ecelimden başka bir alâkam yok. Çoluk çocuğumu düşüneneğim yok. Malımı düşüneneğim yok. Hânedanımın şerefini düşüneneğim yok. Riyâkâr bir şöhret-i

kâzibeden ibaret olan şan ve şeref-i dünyeviye'nin muhafazasına değil, kırılmasına yardım edene rahmet... Kaldı ecelim. O, Hâlik-ı Zülcelâlin elindedir. Kimin haddi var ki, vakti gelmeden ona ilişsin. Zaten izzetle mevti, zilletle hayata tercih edenlerdeniz. Eski Said gibi birisi, şöyle demiş:

Belki hizmet-i Kur'an, beni hayat-ı içtimâiye-i siyasiye-i beşeriyeyi düşünmekten menediyor. Şöyle ki: Hayât-ı beşeriye bir yolculuktur. Şu zamanda, Kur'anın nuriyle gördüm ki, o yol bir bataklığa girdi. Mülevves ve ufûnetli bir çamur içinde kafile-i beşer düşe kalka gidiyor. Bir kısmı, selâmetli bir yolda gider. Bir kısmı, mümkün olduğu kâdar çamurdan, bataklıktan kurtulmak için bâzı vasıtaları bulmuş. Bir kısm-ı ekseri; o ufûnetli, pis, çamurlu bataklık içinde karanlıkta gidiyor. Yüzde yirmisi, sarhoşluk sebebiyle, o pis çamuru misk û amber zannederek yüzüne gözüne bulaştırıyor. düşerek kalkarak gider, tâ boğulur. Yüzde sekseni ise; bataklığı anlar, ufûnetli, pis olduğunu hisseder.. fakat mütehayyirdirler,

824

selâmetli yolu göremiyorlar...

İşte bunlara karşı iki çare var:

Birisi: Topuz ile o sarhoş yirmisini ayıltmaktır.

İkincisi: Bir nur göstermekle mütehayyirlere selâmet yolunu irâe etmektir

Ben bakıyorum ki; yirmiye karşı seksen adam, elinde topuz tutuyor. Halbuki o bîçâre ve mütehayyir olan seksene karşı hakkıyla nur gösterilmiyor. gösterilse de bir elinde hem sopa, hem nur olduğu için emniyetsiz oluyor. Mütehayyir adam, "Acaba nurla beni celbedip topuzla dövmek mi istiyor?" diye telâş eder. Hem de bâzan, ârızalarla topuz kırıldığı vakit, nur dahi uçar veya söner.

İşte o bataklık ise, gafletkârane ve dalâlet-pîşe olan sefihane hayat-ı içtimâiye-i beşeriyedir. O sarhoşlar; dalâletle telezzüz eden mütemerridlerdir. O mütehayyir olanlar, dalâletten nefret edenlerdir, fakat çıkamıyorlar.. kurtulmak istiyorlar, yol bulamıyorlar, mütehayyir insanlardır. O topuzlar ise, siyaset cereyanlarıdır. O nurlar ise, hakaik-ı Kur'aniyedir. Nûra karşı kavga edilmez, ona

karşı adâvet edilmez. Sırf şeytân-ı râcimden başka ondan nefret eden olmaz. İşte ben de Nûr-u Kur'anı elde tutmak için deyip, siyaset topunuzu atarak, iki elim ile nûra sarıldım. Gördüm ki; Siyaset cereyanlarında hem muvâfıkta, hem muhalifte o nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkünde ve onların garazkârane telâkkiyatlarından müberra ve sâfi olan bir makamda verilen ders-i Kur'an ve gösterilen envâr-ı Kur'aniyeden hiç bir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham etmemek gerektir. Meğer dinsizliği ve zendekayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan sûretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola...

Elhamdülillâh, siyasetten tecerrüd sebebiyle, Kur'an'ın elmas gibi hakikatlarını propaganda-i siyaset ittihamı altında cam parçalarının kıymetine indirmedim. Belki gittikçe o elmaslar kıymetlerini her taifenin nazarında parlak bir tarzda ziyadeleştiriyor. Said-i Nursî

825

2-“...Eğer dersiniz: Sana Said-i Kürdî derler Belki sende unsuriyetperverlik fikri var; o işimize gelmiyor.

Ben de derim: Hey efendiler! Eski Said ve Yeni Said'in yazdıkları meydanda, Şâhid gösteriyorum ki; Ben ferman-ı kat'îsiyle, eski zamandanberi menfî

milliyet ve unsuriyet-perverliğe, Avrupa'nın bir nevi frenk illeti olduğundan, bir zehr-i katil nazariyle bakmışım.. Ve Avrupa, o firenk illetini İslâm içine atmış; tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O firenk illetine karşı eskidenberi tedaviye çalıştığımı; talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar Mâdem böyledir; hey efendiler!. Herbir hâdiseyi bahane tutup, bana sıkıntı vermeye sebep nedir acaba? Şarkta bir nefer hatâ etse, garpta bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek.. veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle, Bağdat'ta bir dükkâncıyı esnafılık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdis-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek, hangi usûl iledir? Hangi vicdan hükmeder? Hangi maslahat iktiza eder?..

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Hâlimi, istirahatimi düşünen ve her musîbete karşı sabr ile sükûtumu istiğrab eden dostlarımın şöyle bir sualleri var ki: "Sana gelen zahmetlere, sıkıntılara nasıl tahammül ediyorsun? Halbuki eskiden çok hiddetli ve izzetli idin, ednâ bir tahkire tahammül edemezdin?"

Elcevap: İki küçük hâdiseyi ve hikayeyi dinleyiniz, cevabını alınız! Birinci Hikâye: İki sene evvel benim hakkımda bir müdür sebepsiz, gıyabımda tezyifkarâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damariyle müteessir oldum. Sonra Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle şöyle bir hakikat kalbe geldi, sıkıntıyı izale edip, o adamı da bana helâl ettirdi. O hakikat şudur:

Nefsime dedim: Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsıma ve nefsim'e ait ise; Allah ondan râzi olsun ki, benim nefsimin ayıplarını söylesin. Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevkeder ve gururdan beni kurtarmaya yardımcıdır. Eğer yalan söylemiş ise, beni riyanın ve riyanın esas olan şöhret-i kâzibeden kurtarmağa yardımcıdır. Evet, ben nefsim ile müsâlâha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akreb bulunduğunu biri söylese veya

826

gösterse;- ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir. Eğer o adamın tahkiratı, benim îmâna ve Kur'ana hizmetkârlığım sıfatıma ait ise, o bana ait değil. O adamı, beni istihdam eden Sâhib-i Kur'an'a havale ediyorum. O Azîzdir, Hakîmdir. Eğer sırf beni sövmek, tahkir etmek çürütmek

nev'inden ise; o da bana ait değil. Ben menfi ve esir ve garib ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükmedenlere âittir; Bir insanın elindeki esirini tahkir etmek, sâhibine aittir; o mûdafaa eder. Madem hakikat budur, dedim. O vâkiayı olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessûf sonra anlaşıldı ki, Kur'an onu helâl etmemiş...

İkinci Hikâye: Şu senede işittim ki, bir hâdisе olmuş(*). O hâdisenin vukuundan sonra yalnız icmâlen vukuunu işittiğim halde, o vâkıa ile ciddî

alâkadar imişim gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de pek nâdir olarak bir mes'ele-i îmâniyeyi bir dostuma yazardım. Hattâ dört senede kardeşime birtek mektup yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi menediyordum, hem de ehl-i dünya beni menediyordu. Yalnız bir-iki ahab ile, haftada bir def'a görûşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise; ayda bir-ikisi bâzı bir-iki dakika bir mes'ele-i âhirete dâir benimle görüşüyordu. Bu gurbet hâlimde; garib, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvâfık olmıyan bir köyde, her şeyden, herkesten men'edildim. Hattâ dört sene evvel, harap olmuş bir câmiyi tâmir ettirdim. Memleketimde imamlık ve vâizlik vesikam elimde olduğundan, o câmide dört senedir (Allah kabûl etsin) imamlık ettiğim halde, şu mübârek geçen Ramazanda

mescide gidemedim. Bâzan yalnız namazımı kıldım. Cemâatle kılınan namazın yirmibeş sevabından ve hayrından mahrum kaldım.

İşte başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel, o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. İnşâallah devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum ki: Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik, ayıplı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslâh-ı hâl eder; hem ona keffaret-üz-zünûb olur. Dünya misafirhanesinin safâsını çok gördüm; azıcık cefasını görsem, yine şükrederim. Eğer îmâna ve Kur'an'a hizmetkârlığım cihetiyle ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafası bana ait değil. Onu, Azîz-i Cebbâra ha

(*) Bu Hadise ,1930 da vuku'bulan Ağrı dağı isyanıdır..veya aynı senenin aralık ayında zühûreden Menemen vak'asıdır. A.B.

827

vale ediyordum. Eğer asılsız ve riyaya sebep ve ihlâsı kırarak bir şöhet-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkımda bozmak murad ise, onlara rahmet. Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhet kazanmak, benim gibi adamlara zarardır. Zannederim; Benim ile temas edenler beni bilirler ki; şahsıma karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum. Hattâ kıymetdar, mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli def'a tekdir etmişim. Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürtmek, ıskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim hakaik-ı îmâniye ve Kur'aniyeye ait ise; beyhûdedir. Zîra Kur'an yıldızlarına perde çekilmez. "Gözünü kapayan, yalnız kendi görmez, başkasına gece yapamaz."

DÖRDÜNCÜ NOKTA: Evhamlı bir kaç suâlin cevabıdır:

Birincisi: Ehl-i dünya bana der: "Ne ile yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tenbelce oturanları ve başkasının sa'yi ile geçinenleri istemiyoruz: "

Elcevap: Ben iktisad ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamağa da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz. Şu mes'elenin îzahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, mâdem ehli dünya evhamlı bir sûrette soruyorlar; ben de derim ki: Küçüklüğümden beri halkların malını kabûl etmemek -velev zekât dahi olsa- hem maaşı kabul etmemek -yalnız bir-iki sene Dâr-ül Hikmet-il İslâmiyede dostlarımin icbarıyla kabul etmeye mecbur oldum- hem maîşet-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabul ettirmek için çok çalıştılar, kabûl etmedim. "Öyle ise nasıl idare edersin?" denilse, derim: Bereket ve ikrâm-ı ilâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de; fakat Kur'an hizmetinin kerâmeti olarak, erzak hususunda ikrâm-ı ilâhî olan berekete mazhar oluyorum. sırrıyla, Cenâb-ı Hak'ın bana ettiği ihsânâtı yâdedip, bir şükr-ü mânevî nev'inde birkaç nümunesini söyleyeceğim. Bir şükr-ü mânevî olmakla beraber, korkuyorum ki, bir riya ve gururu ihsas ederek o mübarek bereket kesilsin. Çünkü müftehirâne gizli bereketi izhar etmek, kesilmesine sebep olur. Fakat ne çare, söylemeye mecbur oldum.

828

İşte Birisi: Şu altı aydır otuzaltı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne miktar kifayet (Hâşiye) edecek, bilmiyorum.

İkincisi: Şu mübârek Ramazanda, yalnız iki haneden bana yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten memnû'um. Mütebâkisi, bütün Ramazanda benim idareme bakan mübarek bir hanenin ve sâdik bir arkadaşımlı olan, o hane sahibi Abdullah Çavuş'un ihbarı ve şehadetiyle; üç ekmeğe, bir kıyye pirinç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pirinç, onbeş gün Ramazandan sonra bitmiştir.

Üçüncüsü: Dağda, üç ay bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, -hergün ekmekle beraber yemek şartıyla- kâfi geldi. Hattâ Süleyman isminde mübarek bir misafirim vardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günü idi; dedim ona: Git ekmeğe getir. İki saat, her tarafımızda kimse yok ki, oradan ekmeğe alınsın. "Cum'a gecesi senin yanında bu dağda beraber duâ etmek arzu ediyorum." dedi. Ben de dedim

kal. Sonra hiç münasebeti olmadığı halde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktık. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker ile çayımız vardı. Dedim: "Kardeşim, bir parça çay yap." O ona başladı, ben de derin bir dereye bakan bir katran ağacı altında oturdum. Müteessifane şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğiz?.. diye düşünmede iken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim; gördüm ki: Koca bir ekmeğe, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim:"Süleyman müjde! Cenâbı Hak bize rızık verdi." O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvanat-ı vahşiye hiçbiri ilişmemiş... Yirmi-otuz gündür hiç bir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmeğe, ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzere iken, dört sene sâdik bir siddîkım olan müstakîm Süleyman, ekmekle aşığıdan çıka geldi.

Dördüncüsü: Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel, eski olarak almıştım. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört buçuk lira ile idare ettim. Bereket, iktisad ve rahmet-i ilâhiye bana kâfi geldi.

İşte şu nûmuneler gibi çok şeyler var ve bereket-i ilâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahr için

(Haşiye) : Bir sene devam etti.

829

zikrediyorum zannetmeyiniz, belki mecbur oldum... Hem benim için iyiliğe bir medâr olduğunu düşünmeyiniz. Bu bereketler, ya yanıma gelen hâlis

dostlarıma ihsandır; veya hizmet-i Kur'aniyeye bir ikramdır; veya iktisadın bereketli bir menfaatıdır; veyahut: "Yâ Rahîm, yâ Rahîm!" ile zikreden ve yanımda bulunan dört kedinin rızıklarıdır ki, bereket sûretinde gelir, ben de ondan istifade ederim. Evet hazin mırmırlarını dikkatle dinlesen, "Yâ Rahîm, yâ Rahîm" çektiklerini anlarsın.

Kedi bahsi geldi, tavuğu hâtıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta, yumurta makinesi gibi pek az fâsıla ile her gün rahmet hazînesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem bir gün iki(*) yumurta getirdi, ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum: "Böyle olur mu?" dedim. Dediler: "Belki bir ihsan-ı ilâhîdir." Hem şu tavuğun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı şerifin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazanda bu mübarek hali bir ikrâm-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana

hizmet edenlerin şüphemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti; hemen o başladı.. beni yumurtasız bırakmadı.

İkinci Vehimli Suâl: Ehl-i dünya diyorlar ki: Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmıyacaksın? Seni serbest bıraksak, belki dünyamıza karışırsın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip, halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?

Elcevap: Yirmi sene evvelki Dîvan-ı Harb-i Örfî'de ve Hürriyetten daha evvel zamanda çoklara mâlûm hal ve vaziyetim ve "İki Mekteb-i Mueibetin Şehâdetnâmesi" nâmında o zaman Divan-ı Harbteki müdafaatım kat'î gösterir ki; değil kurnazlık, belki edna bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellükkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirir, kendini çekmez; iğfal ve aldatmaya daima çalışır. Halbuki bana karşı en mühim hücumlara ve tenkitlere mukabil tezellüle tenezzül etmedim. "Tevekkelü Alellah," deyip, ehl-i dünyaya arkamı çevirdim. Hem de âhireti bilen ve dünyanın hakikatını keşfeden, akli varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alakasız, tek başıyla bir adam; hayat-ı ebediyesini dünyanın bir-iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez..feda etse, kurnaz olmaz, belki ebleh bir dîvane olur. Ebleh bir dîvânenin elinden ne gelir ki, onun ile uğraşılınsın.

Amma zâhiren târik-i dünya bâtinen tâlib-i dünya şüphesi ise,

(*) Hadisenin aslı, 2 değil 3 yumurtadır.Belgesi ve izahı gelecektir.A.B.

830

sırrınca: Ben nefsimi tebrie etmiyorum.. nefsim her fenalığı ister Fakat şu fâni dünyada, şu muvakkat misafirhânedede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömürde, az bir lezzet için; ebedî, daimî hayatını ve

saâdet-i ebediyesini berbad etmek, ehl-i aklın kârı değil.. Ehl-i aklın ve zîşuurun kârı olmadığından, nefs-i emmârem ister istemez akla tâbi olmuştur

Üçüncü Vehimli Suâl: Ehl-i dünya diyorlar ki: Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun? Eğer beğenmiyorsan bize muâsızın; biz muâsızlarımızı ezeriz?

Elcevap: Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat karışmıyorum. Çünkü: Ben başka maksaddayım; başka noktalar benim kalbimi doldurmuş,

başka şeyleri düşünmeye kalbimde yer bırakmamış. Sizin vazifeniz ele bakmaktır, kalbe bakmak değil.. Çünkü: İdarenizi, âsâyışınızı istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâıyk olmadığınız halde "kalb de bizi sevsin" demeye!.. Kalbe karışsanız?! Evet, ben nasıl bu kış içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum, fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum. Öyle de: Hâl-i âlemin salâhını temenni ediyorum, duâ ediyorum ve ehl-i dünyanın ıslâhını arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum. Çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne vazifemdir, ne de iktidarım var...

Dördüncü Şüpheli Suâl: Ehl-i dünya diyorlar ki: O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı? Sana nasıl emîn olabiliriz ki; fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsın?

Elcevap: Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber; memleketimde, talebe ve akrabam içinde, beni dinliyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyanıza karışmadığım halde; diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garip, zaif, âciz, bütün kuvvetiyle âhirete müteveccih,

ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, îmân ve âhîret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bâzı ehli âhîreti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazariyle bakan bir insan; semeresiz tehlikeli dünyanıza karışsa, muzaaf bir dîvane olmak gerektir...

BEŞİNCİ NOKTA: Beş küçük mes'eleye dâirdir:

Birincisi: Ehl-i dünya bana diyorlar ki: Bizim usûl-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımızı ve sûret-i telebbüsümüzü ne için sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muâsızsın?"

Ben de derim: Hey Efendiler! Ne hak ile bana usûl-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Halbuki siz, beni hukuk-u medeniyetten ıskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan mem

831

nu' bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfîyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bıraktınız ve sonra vesika verdiğiniz halde, sebepsiz beni tecrid edip -bir-iki tane müstesna- hiçbir hemşehri ile görüştürmediniz. Demek beni efrâd-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz. Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez. Siz bana dünya kapısını kapadınız; ben de âhîret kapısını çaldım; rahmet-i ilâhiye açtı. Âhîret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karmakarışık usûl ve âdâtı ona nasıl teklif edilir? Ne vakit beni serbest bırakıp memleketime iâde edip hukukumu verdiniz, o vakit usulünüzün tatbikini istiyebilirsiniz.

İkinci Mes'ele: Ehl-i dünya diyorlar ki: "bize ahkâm-ı diniyeyi ve hakaik-ı İslâmiyeyi ta'lim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle neşriyat-ı dîniye yapıyorsun? Sen mâdem nefye mahkûmsun, bu işlere karışmaya hakkın yok."

Elcevap: Hak ve hakikat inhisar altına alınmaz! İmân ve Kur'an nasıl inhisar altına alınabilir? Siz dünyanın usûlünü, kanununu inhisar altına alabilirsiniz. Fakat hakaik-ı îmâniye ve esâsât-ı Kur'aniye, resmî bir şekilde ve ücret mukabilinde dünya muamelâtı sûretine sokulmaz. Belki bir mevhibe-i îlâhiye olan o esrar, hâlis bir niyet ile ve dünyadan ve huzûzâtı nefsâniyeden tecerrüd etmek vesilesiyle o feyizler gelebilir. Hem de sizin o resmî dâireniz dahi memlekette iken beni vâiz kabul etti, tâyin etti. Ben o vâizliği kabûl ettim, fakat maaşını terkettim. Elimde vesikam var. Vâizlik, imamlik vesikasıyla her yerde amel edebilirim. Çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfîler mâdem îade edildi, eski vesikalarımın hükmü bâkîdir:

Sâniyen: Yazdığım hakaik-ı îmâniyeyi doğrudan doğruya nefsim hitab etmişim. Herkesi dâvet etmiyorum. Belki ruhları muhtaç ve kalbleri yaralı olanlar, o edviye-i Kur'aniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız medâr-ı maîşetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, haşre dâir bir risalemi tab'ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vâli, o risaleyi tedkik edip, tenkid edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

Üçüncü Mes'ele: Benim bâzı dostlarım, ehl-i dünya bana şüpheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için, benden zâhiren teberri ediyorlar; belki tenkid ediyorlar. Halbuki kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinablarını, o ehl-i dünyaya sadâkate değil, belki bir nevi riyaya, vicdanazlığa hamledip, o dostlarıma karşı fena nazarla bakıyorlar.

832

Ben de derim: Ey âhîret dostlarım! Benim Kur'ana hizmetkârlığımdan teberri edip kaçmayınız. Çünkü, inşaallah benden size zarar gelmez. Eğer faraza musîbet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberri ile kurtulamazsınız. O hal ile musîbete ve tokada daha ziyade istihkak kesbedersiniz. Hem ne var ki, evhama düşüyorsunuz?..

Dördüncü Mes'ele: Şu nefiy zamanımda görüyorum ki: Hodfuruş ve siyaset bataklığına düşmüş bâzı insanlar, bana; tarafgirâne, rakîbâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadam.

Hey efendiler! Ben îmânın cereyanındayım. Karşımda îmânsızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alakam yok. O adamlardan ücret mukabilinde iş görenler, belki kendini bir derece mâzur görüyor. Fakat ücretsiz hamiyet namına bana karşı tarafgirâne, rakîbâne vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek; gayet fena bir hatâdır. Çünkü: Sabıkan isbat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alâkadar değilim. Yalnız, bütün vaktimi ve hayatımı hakaik-ı îmâniye ve Kur'aniyeye hasr ve vakfetmişim. Mâdem böyledir, bana eziyet verip rakîbâne ilişen adam düşünsün ki, o muamelesi zendeka ve imânsızlık nâmına imana ilişmek hükmüne geçer.

Beşinci Mes'ele: Dünya mâdem fânidir. Hem mâdem ömür kısadır. Hem mâdem gayet lüzumlu vazifeler çoktur. Hem mâdem hayat-ı ebediye burada kazanılacaktır. Hem mâdem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir Müdebberi var. Hem mâdem ne iyilik ve ne fenalık cezasız kalmayacaktır. Hem madem sırrınca teklif-i mâlâyutak yoktur. Hem mâdem zararsız yol, zararlı yola müreccaktır. Hem mâdem dünyevî dostlar ve rütbeler, kabir kapısına kadardır.

Elbette en bahtiyar odur ki, dünya için âhireti unutmasın; âhiretini dünyaya fedâ etmesin; hayat-ı ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın; mâlâyânî şeylerle ömrünü telef etmesin; kendini misafir telâkki edip misafirhane sahibinin emirlerine göre hareket etsin; selâmetle kabir kapısını açıp saâdet-i ebediyeye girsin... (Hâşiye)

3- Onaltıncı Mektubun Zeyli

Ehl-i dünya sebepsiz, benim gibi âciz, garib bir adamdan tevehhüm edip binler adam kuvvetinde tahayyül ederek, beni çok kayıplar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında, bir-iki gece kalmaklığımı müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "Said ellibin nefer kuvvetindedir, onun için serbest bırakmıyoruz."

(Hâşiye) : Bu mâdemler içindir ki; şahsıma karşı olan zulumlere, sıkıntılara aldırılmıyorum ve ehemmiyet vermiyorum. "Meraka değmiyor" diyorum ve dünyaya karışmıyorum. S. NURSI

833

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya? Bütün kuvvetinizle dünyaya çalıştığınız halde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz? Divâne gibi hükmediyorsunuz? Eğer korkunuz şahsımdan ise, ellibin nefer değil, belki bir nefer elli def'a benden ziyade işler görebilir Yâni, odamın kapısında durup bana "Çıkmayacaksın" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'ana ait dellâllığımdan ve kuvve-i mâneviye-i îmâniyeden ise; ellibin nefer değil, yanlısınız! Meslek itibariyle elli milyon kuvvetindeyim; haberiniz olsun! Çünkü, Kur'an-ı Hakîm'in kuvvetiyle sizin dinsizleriniz dahil olduğu halde, bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim envâr-ı îmâniye ile, onların fûnûn-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kal'alarını zîr ü zeber etmişim. Onların en büyük dinsiz

feylesoflarını, hayvandan aşağı düşürmüşüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın tevfiğiyle beni o mesleğimin bir mes'elesinden geri çeviremezler; inşaallah mağlûb edemezler!..

Mâdem böyledir, ben sizin dünyanıza karışmıyorum, siz de benim âhiretime karışmayınız! Karışsanız da beyhûdedir:

Takdîr-i Hudâ, kuvve-i bâzû ile dönmez

Bir şem'a ki Mevlâ yaka, ûflemekle sönmez.

Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edip, âdeta korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmiyen ve ittihama medâr olmayan şeyhlik, büyüklük, hânedan, aşîret sahibi, nüfuzlu, etbâ çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvaliyle alâkadâr olmak, hattâ siyasete girmek, hattâ muhalif olmak gibi bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler. Hattâ hapiste ve hariçteki, yâni kendilerince kabil-i afv olmaları dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdeta herşeyden men'ettiler. Fenâ ve fânî bir adamın, güzel ve bâkî şöyle bir sözü var:

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,

Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.

Ben de derim:

Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varasa

Kur'anın feyziyle, hâdiminde de:

Şaşırılmaz ilmi, susmaz sözü vardır;

Yanılmaz kalbi, sönmez nûru vardır.

Çok dostlarla beraber bana nezaret eden bir kumandan, mükerreren suâl ettiler: "Neden vesika için müracaat etmiyorsun? İstida vermiyorsun?"

834

Elcevap: Beş-altı sebep için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

Birincisi: Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki onların mahkûmu olayım; onlara müracaat edeyim. Ben, Kader-i ilâhînin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var, ona müracaat ediyorum.

İkincisi: Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakînen îmân edip bildim. Onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Mâdem vatanımda bâkî kalmıyacağım; beyhude ona karşı çabalamak, oraya gitmek bir şeye yaramıyor. Mâdem her yer misafirhanedir; eğer misafirhane sahibinin rahmeti yâr ise, herkes yârdır, her yer yarar. Eğer yâr değilse, her yer kalbe bârdır ve herkes düşmandır.

Üçüncüsü: Müracaat, kanun dairesinde olur. Halbuki bu altı senedir bana karşı muamele keyfi ve fevk-al-kanundur. Menfîler Kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukuk-u medeniyetten ve belki hukuk-u dünyeviyeden ıskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevk-al-kanun muamele edenlere, kanun nâmına müracaat mânasız olur.

Dördüncüsü: Bu sene buranın müdürü benim nâmıma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre Karyesi'nde, tebdil-i hava için birkaç gün kalmağa dâir müracaat etti; mûsaade

etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacıma cevab-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde fâidesiz bir tezellül olur.

Beşincisi: Haksızlığı hak iddia edenlere karşı hak dâva etmek ve onlara müracaat etmek, bir haksızlıktır; hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve hakka karşı hürmetsizliği irtikâb etmek istemem vesselâm.

Altıncı Sebep: Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil; çünkü onlar da bilirler ki, siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki bilerek veya bilmiyerek zendeka hesabına, benim dîne merbutiyetimden beni tâzib ediyorlar. Öyle ise, onlara müracaat etmek, dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zendekayı okşamak demektir. Hem ben onlara müracaat ve dehâlet ettikçe; âdil olan kader-i ilâhî, beni onların zâlim eliyle tâzib edecektir. Çünkü onlar diyânete merbutiyetimden beni sıkıyorlar. Kader ise, benim diyanette ve ihlâsta noksaniyetim var; ara sıra ehl-i dünyaya riyakârlıklarımın için beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, kader der: "Ey riyakâr! Bu müracaatın cezasını çek!" Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: "Bizi tanıyorsun, sıkıntıda kal!"

Yedinci Sebep: Mâlûmdur ki, bir me'murun vazifesi, hey'et-i içtimaiyeye muzır eşhâsa meydan vermemek ve nâfi'lere yardım etmektir. Hal

835

buki beni nezaret altına alan me'mur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama daki îmânın lâtif bir zevkini îzah ettiğim vakit, -bir cûrm-û meşhud hâlinde beni yakalamak gibi- çok zaman yanıma gelmediği halde, o vakit gûya bir kabahat işliyorum gibi yanıma geldi. İhlâs ile dinliyen o bîcâreyi de mahrum bıraktı; beni de hiddete getirdi. Halbuki burada bâzı adamlar vardı; o onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra edepsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek sûrette buldukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı. Hem mâlûmdur ki: Zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zabıt olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Halbuki bir senedir hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i milliyeye iki mühim zat, kaç def'a odamın yanından geçtikleri halde, kat'a ve asla ne benim ile görüştüler ve ne de hâlimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorlar.. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından... gûya ben onları yutacağım gibi kaçıyorlar. İşte şu adamlar gibi eczâsı ve me'murları bulunan bir hükûmeti, hükûmet diyerek merci' tanıyıp müracaat etmek, kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı Antere gibi diyecekti:

Eski Said yok; Yeni Said ise, ehl-i dûnya ile konuşmayı mânasız görüyor. Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar! Mahkeme-i Kübrâ'da onlarla muhâkeme olacağız der, sükût eder.

Adem-i müracaatımın sebeplerinden,

Sekizincisi: "Gayr-ı meşrû' bir muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu" kaidesince, âdil olan kader-i îlâhî, lâıyk olmadıkları halde meylettiğim şu ehl-i dünün zâlim eliyle beni tâzib ediyor. Ben de bu azâba müstahakım deyip sükût ediyordum. Çünkü: Harb-i Umumîde Gönüllü Alay Kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında kıymetdar talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra "Hutuvat-ı Sitte" gibi eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, İngilizlerin İstanbul'a tasallutu altında, İngilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebepsiz esaret altına alanlara yardım ettim. İşte onlar da bana, o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya'da esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyı, burada bu dostlarım bana üç ayda çektirdiler. Halbuki, Ruslar, beni Kürd Gönüllü Kumandanı sûretinde,

Kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazariyle bana baktıkları halde, beni dersten men'etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zâbitlerin kısm-ı ekserîsine ders veriyordum. Bir def' a

836

Rus Kumandanı geldi, dinledi. Türkçe bilmediği için siyasî ders zannetti; bir def' a beni men'etti; sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı câmi yaptık. Ben imamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler; ihtilâttan men'etmediler; beni muhabereden kesmediler. Halbuki bu dostlarım, gûya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların menfaat-i îmâniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebep yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken; üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar; ihtilâttan men'ettiler. Vesikam olduğu halde dersten, hattâ odamda hususî dersimi de men'ettiler, muhabereye sed çektiler. Hattâ vesikam olduğu halde, kendim tâmir ettiğim ve dört sene imamlık ettiğim mescidimden beni men'ettiler. Simdi dahi cemaat sevabından

beni mahrum etmek için, -dâimî cemaatim ve âhiret kardeşlerim- mahsus üç adama dahi imamet etmemi kabûl etmiyorlar.

Hem istemediğim halde, birisi bana iyi dese, bana nezaret eden me'mur kıskanarak kızıyor.. Nüfûzunu kırayım, diye vicdansızcasına tedbirler yapıyor; âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Haktan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddeî olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel sen söyle, bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de, Ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münâfıklar var. Münâfık kâfirden eşedir. Onun için, kâfir Rus'un bana çektirmediğini çektiriyorlar...

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve saâdet-i ebediyenize hizmet ediyorum! Demek hizmetim hâlis, Lillâh için olmamış ki aksü'l-amel oluyor. Siz ona mukabil, her fırsatta beni incitiyorsunuz. Elbette Mahkeme-i Kübrâda sizinle görüşeceğiz derim.

Said-i Nursî

4- 28. Mektubun Dördüncü Risalesi Olan Dördüncü Meselesi:

(İhvanlarıma, medâr-ı intibah bir hâdise-i cüz'iyeye dâir bir suâle cevaptır)

Aziz Kardeşlerim!

Suâl ediyorsunuz ki: Câmî-i Şerîfinize, Cum'a gecesinde sebepsiz olarak, mübarek bir misâfirin gelmesiyle tecavüz edilmiş. Bu hâdisenin mahiyeti nedir? Neden sana ilişiyorlar?

Elcevap: "Dört Nokta"yı, bilmeceburiye Eski Said lisaniyle beyan edeceğim. Belki ihvanlarıma medâr-ı intibah olur, siz de cevabınızı alırsınız.

837

Birinci Nokta: O hâdisenin mâhiyeti; hilâf-ı kanun ve sırf keyfî ve zendeka hesabına, Cum'a gecesinde kalbimize telaş vermek ve cemaate fütur getirmek ve beni misafirlerle görüştürmemek için bir desise-i şeytaniyye ve münâfıkane bir taarruzdur. Garâibdendir ki, o geceden evvel olan perşembe günü tenezzüh için bir tarafa gitmiştim. Avdetimde güya iki yılan birbirine eklenmiş gibi uzunca siyah bir yılan sol tarafımdan geldi, benim ile arkadaşımın ortasından geçti. Arkadaşıma, o yilandan dehşet alıp korktun mu, diye sordum:

- Gördün mü?

O dedi:

- Neyi?

Dedim:

- Bu dehşetli yılanı!

Dedi:

- Yok, görmedim ve göremiyorum.

- "Fesühânallah!" dedim. "Bu kadar büyük bir yılan ikimizin ortasından geçtiği halde nasıl görmedin?"

O vakit hâtırıma bir şey gelmedi. Fakat sonra kalbime geldi ki: "Bu sana işârettir; dikkat et!" Düşündüm ki gecelerde gördüğüm yılanlar nev'indedir. Yâni, gecelerde gördüğüm yılanlar ise, hıyânet niyetiyle her ne vakit bir me'mur yanıma gelse, onu yılan sûretinde görüyordum. Hattâ bir def' a müdüre söylemiştim: "Fenâ niyetle geldiğin vakit seni yılan sûretinde görüyorum; dikkat et!" demiştim. Zâten selefini çok vakit öyle görüyordum. Demek şu zâhiren gördüğüm yılan ise, işârettir ki, hıyânetleri bu def' a yalnız niyette kalmıyacak, belki bilfiil bir tecavüz sûretini alacak. Bu def'aki tecavüz -çendan- zâhiren küçük imiş ve küçültölmek isteniliyor; fakat vicdansız bir muallimin teşvikiyle ve iştirâkiyle o me'murun verdiği emir; câmi' içinde namazın tesbihatında iken, "O misafirleri getiriniz!" diye jandarmalara emretmiş. Maksat da beni kızdırmak, Eski Said damariyle bu fevkalkanun, sırf keyfî muameleye karşı, koymak ile mukabele etmekte. Halbuki o bedbaht bilmedi ki: Said'in lisanında, Kur'an'ın tezgâhından gelen bir elmas kılınc varken, elindeki kırık odun parçasıyla müdafaa etmez; belki o kılıncı böyle istimâl edecektir. Fakat jandarmaların akılları başlarında olduğu için; hiçbir devlet, hiçbir hükûmet namazda, câmi'de, vazife-i dîniye bitmeden ilişmediği için namaz ve tesbihatın hitamına kadar beklediler. Me'mur bundan kızmış; "Jandarmalar beni dinlemiyorlar" diye kırbekçisini arkasından göndermiş. Fakat Cenâb-ı Hak, beni böyle yılanlarla uğraşmaya mecbur etmi

838

yor

İhvanlarıma da tavsiyem budur ki: Zaruret-i kat'îye olmadan, bunlarla uğraşmayınız. "Cevabül ahmakı essükût" nev'inden, tenezzül edip onlarla konuşmayınız! Fakat buna dikkat ediniz ki: Canavar bir hayvana karşı kendini zayıf göstermek, onu hücumla teşçi ettiği gibi; canavar vicdanı taşıyanlara karşı dahi dalkavukluk etmekle zayıf göstermek, onları tecavüze sevkeder. Öyle ise dostlar müteyakkız davranmalı, tâ dostların lâkaydlıklarından ve gafletlerinden, zendeka taraftarları istifade etmesinler.

İkinci Nokta: ayet-i kerimesi fermaniyle: Zulme değil yalnız âlet olanı ve taraftar olanı, belki ednâ bir meyil edenleri dahi, dehşetle ve şiddetle tehdit ediyor. Çünkü: Rızâ-yı küfür, küfür olduğu gibi; zulme rızâ da zulümdür.

İşte bir ehl-i kemal, kâmilâne, şu âyetin çok cevâhirinden bir cevherini şöyle tâbir etmiştir:

Muîn-i zâlimîn dünyada erbâb-ı denâettir;

Köpektir zevk alan, sayyâd-ı bî-insâfa hizmetten.

Evet; bâzıları yılanlık ediyor, bâzıları köpeklik ediyor... Böyle mübarek bir gecede, mübarek bir misafirin, mübarek bir duâda iken, hafiyelik edip, güya cinayet yapıyormuşuz gibi ihbar eden ve taarruz eden, elbette bu şiirin meâlindeki tokada müstahaktır.

Üçüncü Nokta:

Suâl: Mâdem Kur'an-ı Hakîm'in feyziyle ve nuriyle en mütemerrid ve müteannid dinsizleri islâh ve irşad etmeye Kur'an'ın himmetine güveniyorsun. Hem bilfiil de yapıyorsun. Neden senin yakınında bulunan bu mütecavizleri çağırıp irşad etmiyorsun?..

Elcevap: Usûl-ü Şerîatın kaide-i mühimmesindedir:

Yâni: "Bilerek zarara râzı olana şefkat edip lehinede bakılmaz." İşte ben çendan Kur'an-ı Hakîm'in kuvvetine istinaden dâva ediyorum ki: "Çok alçak olmamak ve

yılan gibi dalâlet zehirini serpmekle telezzûz etmemek şartı ile en mütemerrid bir dinsizi birkaç saat zarfında ikna' etmezsem de, ilzam etmeye hazırım. Fakat, nihayet derecede alçaklığa düşmüş bir vicdan ki, bilerek dinini dünyaya satar ve bilerek hakikat elmaslarını pis, muzır şişe parçalarına mübadele eder derecede münafıklığa girmiş insan sûretindeki yılanlara hakaiki söylemek; hakaika karşı bir hür metsizliktir. darb-ı meseli gibi oluyor. Çünkü, bu işleri yapanlar, kaç def'a hakikatı Risale-i Nurdan işittiler.. Ve bilerek, hakikatları zendeka dalâletlerine karşı çürütmek istiyorlar. Böyleler, yılan gibi zehirden lezzet alıyorlar.

839

Dördüncü Nokta: Bana karşı bu yedi senedeki muameleler, sırf keyfi ve fevk-al-kanundur. Çünkü: Menfilerin ve esîrlerin ve zindandakilerin kanunları meydandadır. Onlar kanunen akrabasıyla görüşürler, ihtilâttan men'olunmazlar. Her millet ve devlette ibâdet ve tâat, tecavüzden masûndur. Benim emsallerim, şehirlerde akrabalarıyla ve ahbablarıyla beraber kaldılar. Ne ihtilâttan, ne muhabereden ve ne de gezmekten men' olunmadılar. Ben, men' olundum. Ve hattâ câmiime ve ibâdetime tecavüz edildi. Şâfiîlerce, tesbihat içinde Kelime-i Tevhidin tekrarı sünnet iken, bana terkettirilmeye çalışıldı. Hattâ Burdur'da eski muhacirlerden Şebab isminde ümmî bir zat, kayınvalidesiyle beraber tebdil-i hava için buraya gelmiş. Hemşehrilik itibariyle benim yanıma geldi. Üç müsellâh jandarma ile câmiden istenildi. O me'mur, hilâf-ı kanun yaptığı hatâyı setretmeye çalışıp: "Afvedersiniz! Gücenmeyiniz, vazifedir" demiş. Sonra, "Haydi git: ' diyerek ruhsat vermiş. Bu vâkıya sâir şeyler ve muameleler kıyas edilse anlaşılır ki: Bana karşı sırf keyfî muameledir ki; yılanları, köpekleri bana musallat ediyorlar. Ben de tenezzül etmiyorum ki, onlarla uğraşayım. O muzırların şerlerini def etmek için, Cenâb-ı Hakk'a havale ediyorum. Zâten sebep-i tehcir olan hâdiseyi çıkaranlar, şimdi memleketlerindedirler. Ve kuvvetli rüesâlar, aşâirlerin başındadırlar. Herkes terhis edildi. Başlarını yesin; dünyalarıyla alâkam olmadığı halde beni ve iki zât-ı âheri müstesna bıraktılar. Buna da peki dedim. Fakat o zatlardan birisi, bir yere müftû nasbolunmuş, memleketinden başka her tarafı geziyor ve Ankara'ya da gidiyor. Diğeri, İstanbul'da kırk binler hemşehrilere içinde ve herkesle görüşebilir bir vaziyette bırakılmış. Halbuki bu iki zat; benim gibi kimsesiz, yalnız değiller. mâşâallah büyük nüfuzları var. Hem... Hem... Halbuki, beni bir köye sokmuşlar; en vicdansız insanlarla beni sıkıştırmışlar. Yirmi dakikalık bir köye altı senede iki def'a gidebildiğim gibi, o köye gitmek ve birkaç gün tebdil-i hava için ruhsat verilmediği bir derecede beni, muzâaf bir istibdat altında eziliyorlar. Halbuki bir hükûmet ne şekilde olursa olsun, kanunu bir olur. Köyler ve şahıslara göre ayrı ayrı kanun olmaz. Demek hakkımdaki kanun, kanunsuzluktur. Buradaki me'murlar; nüfûz-u hükûmeti, ağrâz-ı şahsiyede istimâl ediyorlar. Fakat, Cenâb-ı Erhamürrahimîn'e yüzbinler şükür ediyorum ve tahdîs-i ni'met sûretinde derim ki: "Bütün onların bu tazyikat ve istibdatları; envâr-ı Kur'aniyeyi ışıklandıran gayret ve himmet ateşine, odun parçaları hükmüne geçiyor; iş'âl ediyor, parlatıyor. Ve o tazyikleri gören ve gayretin hararetiyle inbisat eden o envâr-ı Kur'aniye; Barla yerine bu vilâyeti, belki ekser memleketi bir medrese hükmüne getirdi. Onlar, beni bir köyde mahpus zannediyor. Zındıkların rağmına olarak, bil'akis Barla, kürsî-i ders olup, Isparta gibi çok yerler medrese hükmüne geçti..."

840

5- Yirmidokuzuncu Mektup - Altıncı Kısımın Dördüncü Desise-i Şeytaniyesi:

“Şeytanın telkini ile ve ehl-i dalâletin ilkâatiyle, bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkileri işgal eden bâzı mülhidler, kardeşlerimi aldatmak ve asabiyet-i milliyelerini tahrik etmek için diyorlar ki: "Siz Türksünüz. Mâşâallah, Türklerde her nevi ulema ve ehl-i

kemal vardır. Said bir Kürddür. Milliyetinizden olmyan birisiyle teşrik-i mesâi etmek hamiyet-i milliyeye münâfidir?"

Elcevap: Ey bedbaht mülhid! Ben Felillâhilhamd Müslümanım.

Her zamanda, kudsî milletimin üçyüz elli milyon efradı vardır. Böyle ebedî bir uhuvveti te'sis eden ve duâlarıyla bana yardım eden ve içinde Kürdlerin ekseriyet-i mutlakası bulunan üçyüz elli milyon kardeşi, unsuriyet ve menfî milliyet fikrine fedâ etmek ve o mübarek hadsiz kardeşlere bedel, Kürd namını taşıyan ve Kürd unsurundan addedilen mahdut birkaç dinsiz veya mezhepsiz bir mesleğe girenleri kazanmaktan yüzbin def'a istiâze ediyorum!.. Ey mülhid! Senin gibi ahmaklar lâzım ki, Macar kâfirleri veyahut dinsiz olmuş ve frenkleşmiş birkaç Türklere muvakkaten, dünyaca dahi faidesiz uhuvvetini kazanmak için; üçyüz elli milyon hakikî, nuranî, menfaatdar bir cemâatin bâki uhuvvetlerini terketsin. Yirmialtıncı Mektub'un Üçüncü Mes'elesinde, delilleriyle menfî milliyetin mahiyetini ve zararlarını gösterdiğimizden ona havale edip, yalnız o Üçüncü Mes'elenin âhirinde icmâl edilen bir hakikatı burada bir derece îzah edeceğiz. Şöyle ki:

O Türkcülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan hamiyet-fürûş mülhidlere derim ki: "Dîn-i İslâmiyet milletiyle ebedî ve hakikî bir uhuvvet ile, Türk denilen bu vatan ehl-i îmâniyle şiddetli ve pek hakikî alâkadarım.. Ve bin seneye yakın, Kur'an'ın bayrağını cihanın cihât-ı sottesinin etrafında galibane gezdiren bu vatan evlâdlarına, İslamiyet hesabına mûftehirane ve tarafdarane muhabbetdarım. Sen ise ey hamiyet-fûruş sahtekâr! Türkün mefahir-i hakikiye-i milliyesini unutturacak bir sûrette mecâzî ve unsurî ve muvakkat ve garazkârâne bir uhuvvetin var. Senden soruyorum: Türk Milleti yalnız yirmi ile kırk yaş ortasındaki gafil ve heveskâr gençlerden ibaret midir? Hem onların menfaati ve onların hakkında hamiyet-i milliyenin iktiza ettiği hizmet, yalnız onların gafletini ziyadeleştiren ve ahlâksızlıklara alıştıran ve menhiyata teşçi' eden frenk-meşrebane terbiyede midir? Ve ihtiyarlıkta onları ağılattırarak olan muvakkat bir güldürmekte midir? Eğer hamiyet-i milliyeye bunlardan ibaret ise; ve terakki ve saadet-i hayatiye bu ise; evet, sen böyle Türkcü isen ve böyle milliyet-perver isen; ben o Türkcülüğten kaçıyorum, sen de benden kaçabilirsin! Eğer zerre miktar hamiyet ve şuurun ve

841

insafın varsa; şimdiki taksimata bak, cevap ver Şöyle ki:

Türk Milleti denilen şu vatan evlâdı altı kısımdır. Birinci kısmı, ehl-i salâhat ve takvâdir. İkinci kısmı, musibettede ve hastalar tâifesidir. Üçüncü kısmı, ihtiyarlar sınıfıdır. Dördüncü kısmı, çocuklar tâifesidir. Beşinci kısmı, fakirler ve zaifler tâifesidir. Altıncı kısmı, gençlerdir. Acaba bütün evvelki beş tâife Türk değiller mi? Hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mu? Acaba altıncı tâifeye sarhoşçasına bir keyf vermek yolunda, o beş tâifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak; hamiyet-i milliyeye midir? Yoksa o millete düşmanlık mıdır?.. "Elhükümü Lil'ekser" sırrınca, eksere zarar dokunduran düşmandır; dost değildir!

Senden soruyorum: Birinci kısım olan ehl-i îmân ve ehl-i takvânın en büyük menfaati, firenkeşrebâne bir medeniyette midir? Yoksa hakaik-ı îmâniyenin nurlariyle saâdet-i ebediyeyi düşünüp, müştak ve açık oldukları tarîk-ı hakta sülûk etmek ve hakiki teselli bulmakta mıdır? Senin gibi dalalet-pişe hamiyet-füruşların tuttuğu meslek; müttakî ehl-i îmanın mânevi nurlarını söndürüyor ve hakikî tesellilerini bozuyor ve ölümü, idam-ı ebedî ve kabri, daimî bir firak-ı lâyezâlî kapısı olduğunu gösteriyor.

İkinci kısım olan musîbetzede ve hastaların ve hayatından me'yûs olanların menfaati; frenkeşrebane, dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Halbuki o bîçâreler bir nur isterler, bir teselli isterler. Musibetlerine karşı bir mûkâfat isterler.. Ve onlara zulmedenlerden intikamlarını almak isterler. Ve yakınlaştıkları kabir kapısındaki dehşeti def'etmek istiyorlar. Sizin gibilerin sahtekâr hamiyetiyle, pek çok şefkate ve okşamaya ve timar etmeye çok lâyük

ve muhtaç o bîçâre musibetzedelerin kalblerine iğne sokuyorsunuz! Başlarına tokmak vuruyorsunuz! Merhametsizcesine ümitlerini kırıyorsunuz. Ye's-i mutlaka düşürüyorsunuz!.. Hamiyet-i milliye bu mudur? Böyle mi millete menfaat dokunduruyorsunuz?..

Üçüncü taife olan ihtiyarlar, bir sülûs teşkil ediyor. Bunlar kabre yakınlaşıyorlar, ölüme yaklaşıyorlar, dünyadan uzaklaşıyorlar, âhirete yaşıyorlar. Böylelerin menfaati ve nuru ve tesellisi, Hülâgû ve Cengiz gibi zâlimlerin gaddarâne sergüzeştlerini dinlemesinde midir?. Ve âhireti unutturacak, dünyaya bağlandıracak, neticesiz, mânen sukut, zâhiren terakki denilen şimdiki nevi hareketinizde midir?. Ve uhrevî nur, sinemada mıdır?. Ve hakikî teselli, tiyatrodadır mı? Bu bîçâre ihtiyarlar hamiyetten hürmet isterlerken, mânevî bıçakla o bîçâreleri kesmek hükmünde ve "îdam-ı ebedîye sevk ediliyorsunuz" fikrini vermek ve rahmet kapısı tasavvur ettikleri kabir kapısını; ejderha ağzına çevirmek, "Sen oraya gideceksin" diye mânevî kulağına üflemek; hamiyet-i milliye ise, böyle hamiyetten yüzbin def'a "El'iyâzü Billâh!..."

842

Dördüncü tâife ki, çocuklardır. Bunlar, hamiyet-i milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da, zaaf ve acz ve iktidarsızlık noktasında; merhametkâr, kudretli bir Hâlikî bilmekle ruhları inbisat edebilir, istidatları mes'ûdâne inkişaf edebilir. İleride, dünyadaki müthiş ehval ve ahvâle karşı gelebilecek bir tevekkül-ü îmânî ve teslim-i İslâmî telkinatiyle o mâsumlar hayata müştâkane bakabilirler. Acaba, alâkaları pek az olduğu terakkiyat-ı medeniye dersleri ve onların kuvve-i mâneviyesini kıracak ve ruhlarını söndürecek, nursuz sırf maddî felsefî düsturların tâliminde midir? Eğer insan bir cesed-i hayvânîden ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı; belki bu mâsum çocukları muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye tâbir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdiğiniz bu firengî usûl, onlara çocukcasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir menfaati verebilirdi. Mâdemki o mâsumlar hayatın dağdağalarına atılacaklar, mâdemki insandırlar; elbette küçük kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında, büyük maksatlar tevellüd edecek. Mâdem hakikat böyledir; onlara şefkatin muktezası, gayet derecede fakr ve aczinde, gayet kuvvetli bir nokta-ı istinadî ve tükenmez bir nokta-ı istimdadî; kalblerinde îmân-ı billâh ve îmân-ı bil-âhiret suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir validenin, veledini bıçakla kesmesi gibi, hamiyet-i milliye sarhoşluğuyla, o bîçâre mâsumları mânen boğazlamaktır. Cesedini beslemek için, beynini ve kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahşiyane bir gadirdir, bir zulümdür.

Beşinci tâife, fakirler ve zaifler tâifesidir. Acaba, hayatın ağır tekâlifini fakirlik vasıtasıyla elîm bir tarzda çeken fakirlerin ve hayatın müdhiş dağdağalarına karşı çok müteessir olan zaiflerin, hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mudur? Bu biçârelerin ye'sini ve elemi artıran ve sefih bir kısım zenginlerin mel'abe-i hevesatı ve zâlim bir kısım kavîlerin vesîle-i şöhret ve şekaveti olan firenk-meşrebane ve perde-bîrûnâne ve fir'avnane medeniyet-perverlik nâmı altında yaptığınız harekâta mıdır? Bu biçâre fukaraların fakirlik yarasına merhem ise; unsuriyet fikrinden değil, belki İslâmiyetin eczahane-i kudsiyesinden çıkabilir. Zaiflerin kuvveti ve mukavemeti, karanlık ve tesadûfe bağlı, şuursuz tabîî felsefeden alınmaz; belki hamiyet-i İslâmiye ve kudsi İslâmiyet milliyetinden alınır!..

Altıncı tâife, gençlerdir. Bu gençlerin gençlikleri eğer dâimî olsaydı; menfî milliyetle onlara içirdiğiniz şarabın muvakkat bir menfaati bir, faidesi olurdu. Fakat o gençliğin lezzetli sarhoşluğu; ihtiyarlıkla elemle ayılması ve o tatlı uykunun ihtiyarlık sabahında esefle uyanmasıyla, o şarabın humarı ve sıkıntısı onu çok ağlattırarak ve o lezzetli rû'yanın zevalindeki elem, ona çok hazin teessûf ettirecek. "Eyvah! Hem gençlik git

843

ti, hem ömür gitti, hem müflis olarak kabre gidiyorum; keşki aklımı başıma alsaydım" dedirecek. Acaba bu tâifenin hamiyet-i milliyeden hissesi, az bir zamanda muvakkat bir keyf

görmek için, pek uzun bir zamanda teessüfle ağlattırmak mıdır? Yoksa onların saâdet-i dünyeviyeleri ve lezzet-i hayatiyeleri, o güzel, şirin gençlik ni'metinin şükrünü vermek sûretinde, o ni'meti sefahet yolunda değil, belki istikamet yolunda sarfetmekle; o fâni gençliği, ibadetle manen ibka etmek ve o gençliğin istikametiyle Dâr-ı Saâdette ebedî bir gençlik kazanmakta mıdır? Zerre miktar şuurun varsa söyle!..

Elhâsıl: Eğer Türk Milleti, yalnız altıncı tâife olan gençlerden ibaret olsa ve gençlikleri daimî kalsa ve dünyadan başka yerleri bulunmasa, sizin Türkçülük perdesi altındaki firenkmeşrebane harekâtınız hamiyet-i milliyeden sayılabilir. Benim gibi hayat-ı dünyeviyeye az ehemmiyet veren.. ve unsuriyet fikrini, firengî illeti gibi bir maraz telâkki eden.. ve gençleri nâ-meşrû' keyf ve hevesattan men'e çalışan.. ve başka memlekette dünyaya gelen bir adama, "O Kürddür, arkasına düşmeyiniz." diyebilirdiniz ve demeye bir hak kazanabilirdiniz. Fakat, mâdemki Türk nâmı altında olan şu vatan evlâdı, sâbikan beyan edildiği gibi altı kısım. Beş kısma zarar vermek ve keyflerini kaçırmak, yalnız bir tek kısma muvakkat ve dünyevî ve âkıbeti meş'um bir keyf vermek, belki sarhoş etmek; elbette o Türk Milletine dostluk değil, düşmanlıktır.

Evet, ben unsurca Türk sayılmıyorum; fakat, Türklerin ehl-i takvâ tâifesine ve musibetzedeler kısmına ve ihtiyarlar sınıfına ve çocuklar tâifesine ve zaifler ve fakirler zümresine bütün kuvvetimle ve kemâl-i iştiyakla müşfikane ve uhuvvetkârane çalışmışım ve çalışıyorum. Altıncı tâife olan gençleri dahi, hayat-ı dünyeviyesini zehirlettirecek ve hayat-ı uhreviyesini mahvedecek ve bir saat gûlmeye bedel, bir sene ağlamayı netice veren harekât-ı nâmeşruadan vazgeçirmek istiyorum. Yalnız bu altı-yedi sene değil, belki yirmi senedir Kur'andan ahzedip Türkçe lisaniyle neşrettiğim âsar meydandadır.

Evet Lillâhilhamd, Kur'an-ı Hakîm'in mâden-i envârından iktibas edilen âsâr ile, ihtiyar tâifesinin en ziyade istedikleri nur gösteriliyor. Musibetzedelerin ve hastaların tiryak gibi en nâfi ilâçları eczahane-i kudsiye-i Kur'aniyede gösteriliyor.. Ve ihtiyarları en ziyade düşündüren kabir kapısı, rahmet kapısı olduğu ve îdam kapısı olmadığı, o envâr-ı Kur'aniye ile gösterildi.. Ve çocukların nazik kalblerinde

hadsiz mesâib ve muzır eşyaya karşı, gayet kuvvetli bir nokta-i istinad ve hadsiz âmâl ve arzularına medâr bir nokta-i istimdat Kur'an-ı Hakîm'in mâdeninden çıkarıldı ve gösterildi ve bilfiil istifade ettirildi.. Ve fukaralar ve zuafâlar

844

kısmını en ziyade ezen ve müteessir eden hayatın ağır tekâlifi, Kur'an-ı Hakîm'in hakaik-ı îmâniyesiyle hafifleştirildi.

İşte bu beş tâife ki, Türk Milletinin altı kısmından beş kısmıdır; menfaatlerine çalışıyoruz. Altıncı kısım ki, gençlerdir. Onların iyilerine karşı ciddî uhuvvetimiz var. Senin gibi mülhidlere karşı hiçbir cihetle dostluğumuz yok! Çünkü: İlhada giren ve Türkün hakikî bütün mefâhir-i milliyesini taşıyan İslâmiyet Milliyetinden çıkmak isteyen adamları Türk bilmiyoruz. Türk perdesi altına girmiş frenk telâkki ediyoruz! Çünkü, yüzbin def'a Türkcüyûz deyip dâva etseler, ehl-i hakikatı kandıramazlar. Zîra; fiilleri, harekâtları, onların dâvalarını tekzib ediyor.

İşte ey firenk-meşrebler ve propagandanızla hakikî kardeşlerimi benden soğutmağa çalışan mülhidler! Bu millete menfaatiniz nedir? birinci taife olan ehl-i takva ve salâhatın nurunu söndürüyorsunuz. Merhamete ve timar etmeye şâyân ikinci tâifein yaralarına zehir serpiyorsunuz. Ve hürmete çok lâyık olan üçüncü tâifenin tesellisini kırılıyorsunuz, ye's-i mutlaka atılıyorsunuz.. Ve şefkate çok muhtaç olan dördüncü tâifenin bütün bütün kuvve-i mâneviyesini kırılıyorsunuz ve hakikî insanîyetini söndürüyorsunuz.. Ve muavenet ve yardıma

ve teselliye çok muhtaç olan beşinci tâifenin ümidlerini, istimdatlarını akîm bırakıp, onların nazarında hayatı, mevtten daha ziyade dehşetli bir sûrete çeviriliyorsunuz. İkaza ve ayılmağa çok muhtaç olan altıncı tâifesine, gençlik uykusu içinde öyle bir şarap içiriliyorsunuz ki; o şarabın humarı pek elîm, pek dehşetlidir. Acaba bu mudur hamiyet-i milliyeniz ki, o hamiyet-i millîye uğrunda çok mukaddesatı fedâ ediliyorsunuz. O Türkcülük menfaati, Türklere bu sûretle midir? Yüz bin def'a El'iyâzü billâh.

Ey efendiler! Bilirim ki, hak noktasında mağlûb olduğunuz zaman, kuvvete müracaat edersiniz. Kuvvet hakta olduğu, hak, kuvvette olmadığı sırıyla; dünyayı başıma ateş yapsanız, hakikat-ı Kur'aniyeye fedâ olan bu baş size eğilmeyecektir. Hem size bunu da haber veriyorum ki: Değil sizler gibi mahdut, mânen millet nazarında menfur bir kısım adamlar, belki binler sizler gibi bana maddî düşmanlık etseler, ehemmiyet vermeyeceğim ve bir kısım muzır hayvanattan fazla kıymet vermeyeceğim. Çünkü: Bana karşı ne yapacaksınız? Yapacağınız iş, ya hayatıma hâtime çekmekle veya hizmetimi bozmak suretiyle olur. Bu iki şeyden başka dünyada alâkam yok. Hayatın başına gelen ecel ise, şuhud derecesinde kat'î îmân etmişim ki; tagayyür etmiyor, mukadderdir. Mâdem böyledir; Hak yolunda şehadet ile ölsem, çekinmek değil, iştiyâk ile bekliyorum. Bahusus ben ihtiyar oldum, bir seneden fazla yaşamayı zor düşünüyorum. Zâhirî bir sene ömrü, şehadet vasıtasıyla kazanılan hadsiz bir

845

ömr-ü bâkiye tebdil etmek; benim gibilerin en âli bir maksadı, bir gayesi olur. Amma hizmet ise, Felillâhilhamd, hizmet-i Kur'aniye ve îmâniyede Cenâb-ı Hak, rahmetiyle öyle kardeşleri bana vermiş ki; vefatım ile, o hizmet bir merkezde yapıldığına bedel, çok merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölüm ile susturulsu; pek çok kuvvetli diller benim dilime bedel konuşacaklar, o hizmeti idâme ederler. Hattâ diyebilirim: Nasılki bir tane tohum toprak altına girip ölmesiyle bir sünbül hayatını netice verir; bir

taneye bedel, yüz tane vazife başına geçer. Öyle de; mevtim, hayatımdan fazla o hizmete vasıta olur ümidini besliyorum!.."

6- 29. Mektubun Altıncı Riasalesi Olan Altıncı Kısımın Zeyli:

Es'ile-i Sitte

(İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, şu mahrem zeyil yazılmıştır. Yâni: "Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!" denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahut silmek için yazılmıştır. Avrupa'nın insaniyet-perver maskesi altında vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın!. Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zâlimlerin görmiyen gözlerine sokulsun! Ve bu asırda, yüzbin cihette "Yaşasın Cehennem!" dedirten mimsiz medeniyet-perestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhâldir.)

- ayet girilecek

Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir sûret aldığından; çok bîçâre ehl-i îmâna ettikleri zâlimane ve dinsizcesine tecavüz nev'inden; bana, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tâmir ettiğim bir mâbedimde, hususî bir-iki kardeşimle hususî ibadetimde, gizli ezan ve kametimize müdahale edildi. "Ne için Arabca kamet ediyorsunuz ve gizli ezan okuyorsunuz?" denildi. Sükûtta sabrım tükendi. Kabil-i hitab olmayan öyle vicdansız alçaklara değil; belki milletin mukadderatiyle, keyfî istibdat ile oynayan fir'avun-meşreb komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid'a ve ilhad!.. Altı sualime cevab isterim.

Birincisi: Dünyada hükûmet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyen yamyamların, hattâ vahşî canavar bir çete reisinin bir usûlü var, bir düstur ile hükmeder. Siz hangi usûlle bu acib tecavüzü yapıyor

846

sunuz? Kanununuzu ibraz ediniz!.. Yoksa bâzı alçak me'murların keyiflerini, kanun mu kabûl ediyorsunuz? Çünkü: Böyle hususî ibâdâtta kanun yapılmaz ve kanun olamaz!..

İkincisi: Nev'-i beşerde, hususan bu asr-ı hürriyette ve bilhassa medeniyet dairesinde; hemen umumiyetle hüküm-fermâ "Hürriyet-i Vicdan" düsturunu kırmak ve istihfaf etmek ve dolayısıyla nev'-i beşeri istihkar etmek ve îtirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz?.. Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize "İlâdînî" ismi vermekle ne dîne ne dinsizliğe ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde; dinsizliği mutaassıbane kendine bir din ittihaz etmek tarzında, dîne ve ehl-i dîne böyle tecavüz, elbette saklı kalmıyacak!.. Sizden sorulacak!.. Ne cevap vereceksiniz?.. Yirmi hükûmetin en küçüğünün îtirazına karşı dayanamadığınız halde, nasıl yirmi hükûmetin birden îtirazını hiçe sayar gibi hürriyet-i vicdaniyeyi cebrî bir sûrette bozmağa çalışıyorsunuz.

Üçüncüsü: Mezheb-i Hanefînin ulviyetine ve safiyetine münâfî bir sûrette vicdanını dünyaya satan bir kısım ulemâ-is-sû'un yanlış fetvalariyle; benim gibi Şâfi-ül-Mezheb adamlara, hangi usûl ile teklif ediyorsunuz?.. Bu meslekte milyonlar etbâi bulunan Şâfiî Mezhebini kaldırıp, bütün Şâfiîleri Hanefileştirdikten sonra, bana zulüm sûretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usûlüdûr denilebilir. Yoksa, keyfî bir alçaklıktır; Öylelerin keyfine tâbî değiliz ve tanımayız!..

Dördüncüsü: İslâmiyet ile eskidenberi imtizaç ve ittihad eden, ciddî dindar ve dinine samimî hürmetkâr Türklük Milliyetine bütün bütün zıd bir sûrette, firengilik mânasında, Türkçülük nâmiyle, tahrifdârâne ve bid'akârâne bir fetvâ ile: "Türkçe kamet et!" diye, benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usûlledir? Evet, hakikî Türklere pek hakikî dostane ve uhuvvetkarâne münasebetdar olduğum halde, böyle sizin gibi frenk-meşreberin Türkçülüğü ile hiçbir cihette münasebetim yoktur, Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanun ile?.. Eğer milyonlarla efradı bulunan ve binler senedenberi milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakiki bir vatandaşı ve eskidenberi cihad arkadaşı olan Kürdlerin milliyetini kaldırıp, onların dilini onlara unutturduktan sonra; belki, bizim gibi ayrı unsurdan sayılanlara teklifiniz, bir nevi usûl-i vahşiyane olur. Yoksa sırf keyfîdir. Eşhasın keyfine tebaiyet edilmez ve etmeyiz!..

Beşincisi: Bir hükûmet, kendi raiyetine ve raiyet kabûl ettiği adamlara herbir kanunu tatbik etse de; raiyet kabûl etmediği adamlara, kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: "Mâdem biz raiyetiniz değiliz, siz de bizim hükûmetimiz değilsiniz!.."

Hem hiçbir hükûmet, iki cezayı birden vermez. Bir katili, ya hapse

847

atar, veyahut îdam eder Hem hapisle ceza, hem îdamla ceza bir yerde vermek, hiçbir usûlde yoktur!

İşte, mâdem vatana ve millete hiçbir zararım dokunmadığı halde; beni sekiz senedir, en yabanî ve hariç bir milletten cânî bir adama dahi yapılmayan bir esaret altına aldınız. Cânileri afvettiğiniz halde, hürriyetimi selbedip, hukuk-u medeniyeden ıskat ederek muamele ettiniz. "Bu da vatan evlâdıdır" demediğiniz halde; hangi usûl ile, hangi kanun ile bîcâre milletinize rızâları hilâfına olarak tatbik ettiğiniz bu hürriyetşiken usûlünüzü, benim gibi her cihetle size yabancı bir adama teklif ediyorsunuz? Mâdem Harb-i Umumîde ordu kumandanlarının

şehadetiyle, vasita olduğumuz çok fedakârlıkları ve vatan uğrunda cansiperâne mücahedeleri cinayet saydınız.. Ve bîcâre milletin hüsn-û ahlâkını muhafaza ve saadet-i dünyeviye ve uhreviyelerinin te'minine pek ciddî ve te'sirli çalışmayı hıyânet saydınız.. Ve mânen menfaatsiz, zararlı, hatarlı, keyfî, küfrî frenk usûlünü kendinde kabûl etmiyen bir adama sekiz sene ceza verdiniz. (Şimdi ceza yirmisekiz sene oldu.) Ceza bir olur. Tatbikını kabul etmedim; cezayı çektirdiniz. İkinci bir cezayı cebren tatbik etmek, hangi usûl ile olur? Altıncısı: Mâdem sizlerle, îtikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran, küllî bir muhalefetimiz var. Siz dîninizi ve âhiretinizi, dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz. Elbette, mâbeynimizde tahmininizce- bulunan muhalefet sırrıyla, biz dahi hilâfınıza olarak; dünyamızı, dînimiz uğrunda ve âhiretimize her vakit fedâ etmeye hazırız. Sizin, zâlimane ve vahşiyane hükmünüz altında bir-iki sene zellâne geçecek hayatımızı, kudsî bir şehadeti kazanmak için fedâ etmek; bize âb-ı kevser hükmüne geçer. Fakat Kur'an-ı Hakîm'in feyzine ve işârâtına istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız! Kahhar bir el ile, Cennetiniz ve mahubunuz olan dünyadan tardedilip ebedî zulûmata çabuk atılacaksınız! Arkamdan pek çabuk sizin Nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek, yanıma gönderilecek. Ben de huzur-u îlâhîde yakalarını tutacağım. Adâlet-i ilâhiye, onları esfel-i sâfilîne atmakla intikamımı alacağım!..

Ey din ve âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz, bana ilişmeyiniz!.. İlişseniz, intikamım muzâaf bir sûrette sizden alınacağını biliniz, titreyiniz!.. Ben rahmet-i îlâhîden ümîd ederim

ki: Mevtim, hayatımdan ziyade dîne hizmet edecek ve ölümüm başınızda bomba gibi patlayıp başınızı dağıtacak! Cesaretiniz varsa ilişiniz!.. Yapacağınız varsa, göreceğiniz de var!.. Ben bütün tehdidatınıza karşı, bütün kuvvetimle bu âyeti okuyorum:

848

7-22.Lem'a

Isparta'nın âdil vâlisine ve adliyesine ve zabıtasına, (en mahrem ve en hâs ve hâlis kardeşlerime mahsus olarak yirmi iki sene evvel Isparta'nın Barla nahiyesinde iken yazdığım gayet mahrem bu risaleciğimi Isparta milletiyle ve hükûmetiyle alâkadarlığını gösterdiği için) takdim ediyorum. Eğer münasip görülse, ya yeni veya eski harfle daktilo ile bir kaç nüsha yazılsın ki, yirmi beş otuz senedir esrarımı arıyanlar ve tarassud edenler de anlasınlar ki; gizli hiçbir sırrımız yok.. Ve en gizli bir sırrımız, işte bu risaledir; bilsinler!

Said-i Nursî

Bu mes'ele "Üç İşaret" tir

BİRİNCİ İŞARET : Şahsıma ve Risale-i Nura ait mühim bir sual.

Çoklar tarafından deniliyor ki: Sen, ehl-i dünyanın dünyasına karışmadığın halde, nedendir ki, her fırsatta onlar senin âhiretine karışıyorlar. Halbuki hiçbir hükûmetin kanunu, târik-üddünya ve münzevîlere karışmıyor?

Elcevap: Yeni Saidin bu suâle karşı cevabı sükûttur Yeni Said:"Benim cevabımı kader-i ilâhî versin" der. Bununla beraber mecburiyetle, emaneten istiâre ettiği Eski Said'in kafası diyor ki: Bu suale cevap verecek, Isparta vilâyetinin hükûmetidir ve şu vilâyetin milletidir. Çünkü bu hükûmet ve şu millet, benden çok ziyade bu sualin altındaki mânâ ile alâkadarlırlar. Madem binler efradı bulunan bir hükûmet ve yüzbinler efradı bulunan bir millet benim bedelime düşünmeye ve müdafaa etmeye mecburdur.. Ben neden lüzumsuz olarak müddeîlerle konuşup müdafaa edeyim. Çünkü dokuz senedir ben bu vilâyetteyim; gittikçe daha ziyade dünyalarına arkamı çeviriyorum. Hiçbir halim de mestur kalmamış. En gizli, en mahrem risalelerim dahi

hükûmetin ve bazı meb'usların ellerine geçmiş. Eğer ehl-i dünyayı telâşa ve endişeye düşürecek dünyevî bir karışmak hâlim ve karıştırmak teşebbüsüm ve fikrim olsaydı, bu vilâyet ve kazalardaki hükûmet, dokuz sene dikkat ve tecessüs ettikleri halde ve

849

ben de çekinmiyerek yanıma gelenlere esrarımı beyan ettiğim halde, hükûmet bana karşı sükût edip ilişmediler. Eğer milletin ve vatanın saadetine ve istikbaline zarar verecek bir kabahatim varsa, dokuz senedenberi valisinden tut, köy karakol kumandanına kadar kendilerini mes'ul eder. Onlar kendilerini mes'uliyetten kurtarmak için, hakkımda habbeyi kubbe yapanlara karşı, kubbeyi habbe yapıp beni müdafaa etmeye mecburdurlar Öyle ise bu sualin cevabını onlara havale ediyorum.

Amma şu vilâyetin milleti, umumiyetle benden ziyade beni müdafaa etmek mecburiyetleri şundandır ki; bu dokuz senedir hem kardeş, hem dost, hem mübârek olan bu milletin hayat-ı ebediyesine ve kuvvet-i îmanîyesine ve saadet-i hayatiyesine bilfiil ve maddeten te'sirini gösteren yüzer risalelerle

çalıştığımızı ve hiçbir dağdağa ve zarar, hiç kimseye o risaleler yüzünden gelmediği ve hiçbir garazkârane tereşşühat-ı siyasiye ve dünyeviye görülmediği ve "LİLLÂHİL HAMD" şu Isparta vilâyeti, eski zamanın Şam-ı Şerîfinin mübârekiyetini ve Âlem-i İslâmın medrese-i umumîsi olan Mısır'ın Câmi-ül-Ezher'i mübârekiyeti nev'inden, kuvve-i îmaniye ve salâbet-i dîniye cihetinde bir mübârekiyet makamını Risale-i Nur vasıtasıyla kazanarak bu vilâyette, îmanın kuvveti, lâkaydlığa ve ibadetin iştiyakı, sefahete hâkim olmasını ve umum vilâyetlerin fevkinde bir meziyet-i dindarâneyi Risale-i Nur bu vilâyete kazandırdığından, elbette bu vilâyetteki umum insanlar, hattâ faraza dinsizi de olsa, beni ve Risale-i Nur'u müdafaaya mecburdur. Onların çok ehemmiyetli müdafa hakları içinde, benim gibi vazifesini bitirmiş ve "LİLLÂHİL HAMD" binlerle şâkirdler benim gibi bir âcizin yerinde çalışmış ve çalıştığı hengâmda, ehemmiyetsiz cûz'î hakkım beni müdafaaya sevketmiyor. Bu kadar binlerce dâva vekilleri bulunan bir adam, kendi dâvasını kendi müdafa etmez.

İKİNCİ İŞARET :Tenkidkârâne bir suale cevaptır...

Ehl-i dünya tarafından deniliyor ki: Sen neden bizden küstün? Bir defa olsun hiç müracaat etmeyip sükût ettin. Bizden şiddetli şekvâ edip, "bana zulmediyorsunuz!" diyorsun. Halbuki bizim bir prensibimiz var; bu asrın muktezası olarak hususî düsturlarımız var. Bunların tatbikini sen kendine kabul etmiyorsun. Kanunu tatbik eden zâlim olmaz. Kabul etmiyen isyan eder. Ezcümle: Bu asr-ı hürriyette ve bu yeni başladığımız cumhuriyetler devrinde, müsavat esası üzerine tahakküm ve tagallübü kaldırmak düsturu, bizim bir kanun-u esasımız hükmüne geçtiği halde, sen kâh hocalık, kâh zahidlik suretinde teveccüh-ü âmmeyi kazanarak, nazar-ı dikkati kendine celbederek, hükûmetin nüfuzu haricinde bir kuvvet, bir makam-ı içtimâî elde etmeye çalıştığın, zâhir hâlin ve eski zamandaki macerâ-yı hayatının delâletiyle anlaşılıyor. Bu hal ise, şimdiki tabir ile; burjuvaların müstebidâne tahakkümleri içinde hoş görünebilir. Fakat bizim tabaka-i avâmın intibahiyle ve galebesiyle tezahür eden tam

850

sosyalizm ve bolşevizm düsturları, bizim daha ziyade işimize yaradığı için, o sosyalizm düsturlarını kabul ettiğimiz halde, senin vaziyetin bize ağır geliyor. Prensiplerimize muhalif düşüyor. Onun için sana verdiğimiz sıkıntıdan şekvâya ve küsmeye hakkın yoktur?

Elcevap: Hayat-ı içtimâiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinattaki kanun-u fitrata muvâfık hareket etmezse; hayırlı işlerde ve terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip

hesabına geçer. Madem kanun-u fitrata tatbik-i harekete mecburiyet var; elbette fitrat-ı beşeriyeyi değiştirmek ve nev-i beşerin hilkatindeki hikmet-i esasıyeyi kaldırmakla, mutlak müsavat kanunu tatbik edilebilir. Evet ben, neseben ve hayatça avam tabakasındanım.. Ve meşreben ve fikren, "müsâvât-ı hukuk" mesleğini kabul edenlerdenim.. Ve şefkaten ve İslâmiyetten gelen sırr-ı adalet ile, burjuva denilen tabaka-i havassın istibdat ve tahakkümlerine karşı eskidenberi muhalefetle çalışanlardanım. Onun için bütün kuvvetimle adalet-i tâmmehinde zulüm ve tagallübün ve tahakküm ve istibdadın aleyhindeyim.

Fakat nev-i beşerin fitratı ve sırr-ı hikmeti, müsâvât-ı mutlaka kanununa zıddır. Çünkü Fâtır-ı Hakîm, kemal-i kudret ve hikmetini göstermek için, az bir şeyden çok mahsûlat aldırır ve bir sahifede çok kitabları yazdırır ve birşey ile çok vazifeleri yaptırdığı gibi, beşer nev'i ile de binler nev'in vazifelerini gördürür.

İşte o sırr-ı azîmdendir ki: Cenab-ı Hak, insan nev'ini binler neveleri sünbül verecek ve hayvanatın sair binler neveleri kadar tabakat gösterecek bir fitratta yaratmıştır. Sair hayvanat gibi kuvâlarına, lâtifelerine, duygularına had konulmamış; serbest bırakıp hadsiz makamatta gezecek istidat verdiğiinden, bir nevi iken binler nevi hükmüne geçtiği içindir ki; arzın halifesi ve kâinatın neticesi ve zîhayatın sultanı hükmüne geçmiştir.

İşte nev-i insanın tenewvünün en mühim mâyesi ve zenbereği; müsabaka ile, hakiki îmanlı fazilettir. Fazileti kaldırmak, mahiyet-i beşeriyenin tebdiliyle, aklın söndürülmesiyle, kalbin öldürülmesiyle, ruhun mahvedilmesiyle olabilir Evet şu hürriyet perdesi altında müdhiş bir istibdadı taşıyan şu asrın gaddar yüzüne çarpılmaya lâyük iken; ve halbuki o tokada müstahak olmayan gayet mühim bir zâtın yanlış olarak yüzüne savrulan kâmilâne şu sözün:

Ne mümkün zulmile, bîdâd ile, imha-yı hürriyet;

Çalış idraki kaldır, muktedirsen âdemiyetten.

Sözünün yerine, bu asrın yüzüne çarpmak için ben de derim:

Ne mümkün zulmile, bîdâd ile, imha-yı hakikat;

Çalış kalbi kaldır, muktedirsen âdemiyetten.

Veyahud:

Ne mümkün zulmile, bîdâd ile, imha-yı fazilet;

Çalış vicdanı kaldır, muktedirsen, ademiyetten.

851

Evet, îmanlı fazilet, medar-ı tahakküm olmadığı gibi, sebep-i istibdat da olamaz. Tahakküm ve tagallüb etmek, faziletsizliktir. Ve bilhassa ehl-i faziletin en mühim meşrebi, acz ve fakr ve tevazu' ile hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye karışmak tarzındadır. "LİLLAHİL HAMD" bu meşreb üstünde hayatımız gitmiş ve gidiyor. Ben kendimde fazilet var diye fahr suretinde dâva etmiyorum. Fakat nîmet-i İlâhiyyeyi tahdis suretinde şükretmek niyetiyle diyorum ki: Cenab-ı Hak fazl ve keremiyle, ulûm-u imaniye ve Kur'âniyyeye çalışmak ve fehmetmek faziletini ihsan etmiştir. Bu ihsan-ı İlâhîyi bütün hayatımda "LİLLAHİL HAMD" tevfik-ı İlâhî ile şu millet-i İslâmiyenin menfaatine, saadetine sarfederek; hiçbir vakit vasıta-i tahakküm ve tagallüb olmadığı gibi, ekser ehl-i gafletçe matlub olan teveccüh-ü nas ve hüsn-ü kabul-ü halk dahi, mühim bir sırta binaen benim menfûrumdur; onlardan kaçıyorum. Yirmi sene eski hayatımı zâyi ettiği için onları kendime muzır görüyorum. Fakat Risale-i Nuru beğenmelerine bir emare biliyorum, onları küstürmüyorum.

İşte ey ehl-i dünya! Dûnyanıza hiç karışmadığım ve prensiplerinizi hiçbir cihet-i temasım bulunmadığı ve dokuz sene esarettteki bu hayatımın şehadetiyle yeniden dünyaya karışmaya hiçbir niyet ve arzum yokken, bana eski bir mütegalib ve daima fırsatı bekleyen ve fikr-i istibdat ve tahakkümü taşıyan bir adam gibi yapılan bunca tarassut ve tazyikiniz, hangi kanun iledir? Hangi maslahat iledir? Dünyada hiçbir hükümet böyle fevk-al-kanun ve hiçbir ferdin tasvîbine mazhar olmıyan bir muameleye müsaade etmediği halde, bana karşı yapılan bu kadar bed muamelelere, yalnız değil benim küsmem, belki eğer bilse nev-i beşer küser, belki kâinat küsüyor!..

ÜÇÜNÇÜ İSARET Mağlatalı dîvânesesine bir sual... Bir kısım ehl-i hüküm diyorlar ki: Madem sen bu memlekette duruyorsun; şu memleketin cumhurî kanunlarına inkiyad etmek lâzım gelirken, sen neden inziva perdesi altında kendini o kanunlardan kurtarıyorsun... Ezcümle: şimdiki hükûmetin kanununda, vazife haricinde bir meziyeti, bir fazileti kendine takıp, onunla bir kısım millete tahakküm edip nüfûzunu icra etmek, müsavat esasına istinad eden cumhuriyetin bir düsturuna münâfidir. Sen neden vazifesiz olduğun halde elini öptürüyorsun? Halk beni dinlesin diye hodfuruşane bir vaziyet takınıyorsun?

Elcevap: Kanunu tatbik edenler evvelâ kendilerine tatbik ettikten sonra başkasına tatbik edebilirler: Siz kendinize tatbik etmediğiniz bir düsturu başkasına tatbik etmekle, herkesten evvel siz düsturunuzu, kanununuzu kırılıyorsunuz(*) ve karşı geliyorsunuz..Çünkü bu müsavat-ı mutlaka kanunu

(*) Nitekim , 26 Teşrin-i sanı (Aralık) 1934 tarih ve 2590 sayılı kanunla: Efendi, bey ,paşa ,ağa gibi lakap ve ünvanların kaldırılması müeyyide altına alınmışken, bir gün dahi meriyeti söz konusu olmamış..En başta zamanın reis-i cumhuru bu kanunu ilk günün de bozmuş, uymamıştır.A.B.

852

nun bana tatbikini istiyorsunuz. Ben de derim; ne vakit bir nefer, bir müşîrin makam-ı içtimaîsine çıkarsa ve milletin o müşîre karşı gösterdikleri hrmet ve teveccühe iştirak ederse.. ve onun gibi, o teveccüh ve hürmete mazhar olursa: ve yahut o müşîr, o nefer gibi âdîleşirse ve o neferin sönük vaziyetini alırsa.. ve o müşîrin vazife haricinde hiçbir ehemmiyeti

kalmazsa; hem eğer, en zeki ve bir ordunun muzafferiyetine sebebiyet veren bir erkân-ı harb reisi, en aptal bir neferle teveccüh-ü ammede ve hürmet-i muhabbette müsavata girerse; o vakit sizin bu müsavat kanununuz hükmünce bana şöyle diyebilirsiniz: "Kendine hoca deme! Hürmeti kabul etme! Faziletini inkâr et! Hizmetçine hizmet et! Dilencilere arkadaş ol!"

Eğer deseniz: Bu hürmet ve makam ve teveccüh, vazife başında olduğu vakte mahsustur ve vazifedarlara hasdır. Sen vazifesiz bir adamsın; vazifedarlar gibi milletin hürmetini kabul edemezsin!.

Elcevap: Eğer insan yalnız bir cesedden ibaret olsa.. ve insan dünyada lâyemûtâne daimî kalsa.. ve kabir kapısı kapansa.. ve ölüm öldürülse.. o vakit vazife yalnız askerlik ve idare me'murlarına mahsus kalırsa; sözünüzde dahi bir mânâ olurdu. Fakat madem insan yalnız cesedden ibaret değil.. cesedi beslemek için; kalb, dil, akıl, dimağ koparılıp o cesede yedirilmez. Onlar imha edilmez. Onlar da idare ister.

Ve madem kabir kapısı kapanmıyor ve madem kabrin öbür tarafındaki endişe-i istikbal her ferdin en mühim mes'alesidir. Elbette milletin itaat ve hürmetine istinad eden vazifeler, yalnız milletin hayat-ı dünyeviyesine ait içtimaî ve siyasî ve askerî vazifelere münhasır değildir. Evet, yolculara seyahat için vesika vermek bir vazife olduğuna gibi, ebed tarafına giden

yolculara da hem vesika, hem o zulümatlı yolda nur vermek öyle bir vazifedir ki, hiçbir vazife o vazife kadar ehemmiyetli değildir. Böyle bir vazifenin inkârı, ölümün inkârıyla ve her gün dâvâsını, cenazelerinin mührüyle imza edip tasdik eden otuzbin şahidin şهادetini tekzib ve inkâr etmekle olur. Madem mânevî hâcât-ı zaruriyeye istinad eden mânevî vazifeler var.. Ve o vazifelerin en mühimmi, ebed yolunda seyahat için pasaport varakası; ve berzah zulümatında kalbin ceb feneri; ve saadet-i ebediyenin anahtarı olan îmandır ve îmanın ders ve takviyesidir. Elbette o vazifeyi gören ehl-i mârifet

herhalde küfrân-ı nimet suretinde kendine edilen nîmet-i İlahiyyeyi ve fazilet-i İmaniyeyi hiçe sayıp, sefihler ve fâsıkların makamına sukut etmiyecektir. Kendini, aşağıların bid'alariyle, sefahetleriyle bulaştırmıyacaktı!.. İşte beğenmediğiniz ve müsavatsızlık zannettiğiniz inziva bunun içindir.

İşte bu hakikatla beraber, beni işkence ile tâciz eden sizin gibi enaniyette ve bu kanun-u müsavatı kırmakta fir'avunluk derecesinde ileri giden mütekebbirlere karşı demiyorum. Çünkü mütekebbirlere karşı teva

853

zu, tezellül zannedildiğinden, tevazu' etmemek gerektir. Belki ehl-i insaf ve mütevâzi' ve âdil kısmına derim ki: Ben FELİLLÂHİL-HAMD kendi kusurumu, aczimi biliyorum. Değil müslûmanlar üstünde mütekebbirane bir makam-ı ihtiram istemek, belki her vakit nihayetsiz kusurlarımı, hiçliğimi görüp, istiğfar ile teselli bulup, halklardan ihtiram değil, dua istiyorum. Hem zannederim, benim bu mesleğimi, benim bütün arkadaşlarım biliyorlar. Yalnız bu kadar var ki: Kur'an-ı Hakîmin hizmeti esnasında ve hakaik-i İmaniyenin dersi vaktinde o hakaik hesabına ve Kur'an şerefine o makamın iktiza ettiği izzet ve vakar-ı ilmiyeyi ders vaktinde muhafaza edip, başımı ehl-i dalâlete eğmemek için, o izzetli vaziyeti muvakkaten takınıyorum. Zannederim, ehl-i dünyanın kanunlarının haddi yoktur ki, bu noktalara karşı çıkabilin!

Cây-ı Hayret Bir Tarz-ı Muamele: Malûmdur ki; her yerde ehl-i maârif, mârifet ve ilim noktasında muhakeme eder. Nerede ve kimde mârifet ve ilmi görse, meslek itibariyle ona karşı bir dostluk ve bir hürmet besler Hatta düşman bir hükûmetin bir profesörü bu memlekete gelse, ehl-i maârif, onun ilim ve mârifetine hürmeten onu ziyaret ederler ve ona hürmet ederler. Halbuki İngilizin en yüksek meclis-i ilmiyesinin, Meşihat-ı İslâmiyeden sorduğu altı sualin cevabını altıyüz kelime ile Meşihat-ı İslâmiyeden istedikleri zaman, bura maârifinin hürmetsizliğine uğrayan bir ehl-i mârifet, o altı suale altı kelime ile mazhar-ı takdir olmuş bir cevap veren.. ve ecnebilerin en mühim ve hükemaların en esaslı düstûrlarına hakiki ilim ve mârifetle muaraza edip galebe çalan.. ve Kur'andan aldığı kuvvet-i mârifet ve ilme istinaden Avrupa feylesoflarına meydan okuyan.. ve Hürriyetten altı ay evvel İstanbul'da hem ulemâyı ve hem de mekteblileri münazaraya davet edip kendisi hiç sormadan suallerine noksansız olarak doğru cevap veren.. (Hâşiye) ve bütün hayatını bu milletin saadetine hasreden ve yüzer risale, o milletin Türkçe olan lisaniyle neşredip o milleti tenvir eden.. hem vatandaş, hem dindaş, hem dost, hem kardeş bir ehl-i marifete karşı en ziyade sıkıntı veren ve hakkında adâvet besliyen ve belki hürmetsizlik eden; bir kısım maârif dairesine mensub olanlarla az bir kısım resmî hocalardır.

İşte gel bu hale ne diyeceksin? Medeniyet midir? Maârifperverlik midir? Vatanperverlik midir? Milliyetperverlik midir? Cumhuriyetperverlik midir? Hâşâ! Hâşâ! Hiç hiçbirşey değil.. Belki bir kader-i ilâhîdir ki, o kader-i ilâhî, o ehl-i marifet adamın dostluk ümid ettiği yerden adavet gösterdi ki, hürmet yüzünden ilmi riyaya girmesin ve ihlâsı kazansın...

(Haşiye) : Yeni Said diyor ki: şu makamda Eski Said'in iftihakârane söylediği şu sözlere ben iştirak etmiyorum. Bu risalede sözü ona verdiğim için susturamıyorum. enaniyetlilere karşı bir parça enaniyetini göstereyim, diye sukût ediyorum. S:NURSI

854

HATİME

Kendimce cây-ı hayret ve medar-ı şükran bir taarruz.

Bu fevkalâde enaniyetli ehl-i dünyanın enaniyet içinde o kadar haseasiyet var ki, eğer şuuren olsa idi, keramet derecesinde veyahud büyük bir deha derecesinde bir muamele olurdu. O muamele de şudur: Kendi nefsim ve aklım bende hissetmedikleri bir parça riyakârane enaniyet vaziyetini, onlar enaniyetlerinin hassasiyet mizaniyle hissediyorlar gibi, şiddetli bir surette ben hissetmediğim enaniyetimin karşısına çıkıyorlar. Bu sekiz dokuz senede, sekiz dokuz defa tecrübem var ki, onların zâlimâne bana karşı muamelelerinin vukuundan sonra, kader-i îlâhîyi düşünüp "ne için bunları bana musallat etti" diye nefsimin desiselerini arıyordum. Her defada, ya nefsim şuursuz olarak enaniyete fitrî meyletmiş veyahud bilerek beni aldatmış, anlıyorum. O vakit, kader-i îlâhî, o zâlimlerin zulmü içerisinde hakkımda adalet etmiş, derdim. Ezcümle; bu yazın arkadaşlarım güzel bir ata beni bindirdiler. Bir seyrangâha gittim. Şuursuz olarak nefsimde hodfuruşâne bir keyf arzusu uyanmakla, ehl-i dünya öyle şiddetli o arzumun karşısına çıktılar ki, yalnız o gizli arzuyu değil, belki çok iştihalarımı kestiler. Hatta ezcümle, bu defa Ramazandan sonra, eski zamanda gayet büyük, kudsî bir imâmın bize karşı gaybî kerametiyle iltifatından sonra, kardeşlerimin takvâ ve ihlâsları ve ziyaretçilerin hürmet ve hüsn-ü zanları içinde -ben bilmiyerek- nefsim müftehirâne, gûya müteşekkirâne perdesi altında riyakârane bir enaniyet vaziyetini almak istedi. Birden bu ehl-i dünyanın hadsiz hassasiyetle ve hatta riyakârlığın zerrelerini de hissedebilir bir tarzda, birden bana iliştiler. Ben Cenab-ı Hakka şükrediyorum ki, bunların zulmü bana bir vasıta-i ihlâs oldu..

ZULMET ALEMİNDEN NUR İKLİMİNE

Burada, ehl-i dünyanın Hazret-i Bediüzzaman'a reva gördüğü zulümlü, zulümatlı, katı ve çirkin hadiselerin kesafetli dumanlarından arınıp, çıkıp; onun mübarek rahmet-feşan Barla hayatındaki Nurlu, ziyadar levhalarından bazılarına atf-ı nazar edip biz de beraber nur ve feyz alalım:

855

İbadet ve Münacâtları:

Evet, Hazret-i Üstad Bediüzzaman her yönüyle olduğu gibi, ibadet ve münacât yönüyle de harikulâdedir denilebilir. Zira gecelerdeki münacât ve duaları, yalvarış ve yakarışları emsaline -Bu zamanda- rastlanmaz bir biçimdedir. Başta Van'daki hizmetkâr ve talebelerinin, sonra Barla'daki, Kastamonu'daki, Emirdağ'ndaki, hapishanelerde ve Isparta'daki yüzlerce şahid talebelerinin şehadetleriyle, her gece istisnasız olarak yatsı namazından sonra çok az bir uykuyu müteakib, ertesi gün kuşluğuna kadar yaptığı ibadet, okuduğu evrad ve ezkâr ve ettiği münacâtlar gariptir, emsalsizdir, harikadır.

Hatta Barla halkının umumen, hususiyle ev komşularının şehadetleriyle, "Bediüzzaman'ın ne zaman yatıp, ne zaman kalktığını görmemişiz. Gecenin her saatinde onun münacatlarının yanık sesini duyuyoruz.(78)" diye ifade etmeleridir.

Barla halkının bu şehadetini te'yid eden, az üstte geçen Hulusî Bey'in rivayetiyle muhacir Hafız Ahmed'den nakledilmiş hatıra ile, ayrıca Hulusî Bey'in bizzat kendi müşahedesine dayanarak anlattığı hatırası da şöyledir: "Ben Eğridir'de iken Hazret-i Üstad'ı ziyaretlerimden birisinde, bir gece yanında kalmıştım. Hazret-i Üstad sabahlara kadar uyumadan zikir ve tesbih ettiler. Çok az uyudu veya uyur gibi yapıyordu.79

(78) Büyük Tarihçe-i Hayat, S:135

(79) Son Şahitler-1, I.Baskı, S: 37

856

BİR GÜNDE ÜÇ YUMURTA

Hazret-i Üstad'ın yaşayışı giyimde, yemek ve içmekte çok sâfi ve sade idi. Onun kendi ikrariyle yedi sene zarfında çamaşır, papuç, elbise vesaire için sadece yedi banknot ile idare ettiğini kaydetmektedir.(80) Bu böyle olduğuna gibi, yemesi içmesini de ikram ve bereket yüzünden çok az ve basit bir masraf ile idare etmiştir.

Bu bereket ve ikramın neveleri çoktur. Şahitleri ise, pek çoktur. Isparta'da, Kastamonu'da ve Emirdağ'ndaki talebe ve hizmetkârları bu ikram ve bereketlerin çeşitlerine çok kere şahid olmuşlar, bazen bire on arttığını görmüşlerdir. Lahika mektuplarında bunlar kısmen ibret nümunesi için kaydedildiğinden o yerlere havale ederek; sadece Hazret-i Üstad'ın Barla'da bulunduğu sıralarda bir tavuğunun bir günde üç yumurta getirmesi hadisesini nümüne için buraya kaydediyoruz. Her ne kadar Hazret-i Üstad bu hadiseyi On Altıncı Mektup'ta "Bir günde iki yumurta..." şeklinde kaydetmişse de, onun aslı iki değil, üç yumurta olduğu Hazret-i Üstad'ın eliyle yazılmış bir yazısında görüldüğü gibi, halen Barla'da (1987 itibariyle) hayatta olan Abbas Mehmed Kara da şahitlik yapmaktadır. Hazret-i Üstad'ın kendi el yazısındaki fikrada hadise şöyle yazılıdır:

"... Bir tavuğum var. Bu kışta yumurta makinesi gibi pek az fasıla ile her gün rahmet hazinesinden bana birer yumurta getiriyordu. Hatta harika olarak Nevruzun arefesinde hem kuluçkaya oturdu, hem dört beş saat zarfında üç(81) yumurta getirdi. İkisi kat'iyen onun yumurtası.. yalnız birisinde pek az bir şüphem oldu. Ben hayrette kaldım, dostlarımdan sordum: "Böyle olur mu?" dedim. Dediler: "Vuku' yok, belki bir ihsan-ı ilâhidir..."

Barla'lı Abbas Mehmet Kara ise şöyle diyor:

"Bir akşam üzeri idi, namaz için Yokuşbaşı meşidine gelmiş, ezan bekliyorduk. Hoca efendi elinde bir odunla tavuğu kovuyordu. Tavuğu niçin kovduğunu sorduk.. Tavuk oradan oraya kaçıp gidiyordu. Üstad odunu arkasından atıyor, tavuğu dışarı çıkarmak istiyordu. Biz arkadaşlarla bunun sebebini sorduk. Bize cevaben: "Bu tavuk dün iki tane, bugün ise üç tane yumurta getirdi. Benim iktisad kaidemi bozuyor. Bu sebepten kovuyorum." Dedi. (82)"

(80) Mektubat, S: 69

(81) Üstad'ın el yazısında evvela "üç yumurta" yazılmış, sonra onu çizmiş, üstünde iki yumurta şeklinde düzeltilmiştir. A.B.

(82) Son Şahitler-3, S: 29-31

857 ÇINAR AĞACI BAŞINDAKİ KÖŞK

Hazret-i Üstad Bediüzzaman, Barla'daki asıl menzilin önündeki muhteşem çınar ağacının dalları arasında kendisine yazlık bir köşk yaptırmış, odasının balkonundan oraya çıkmak için de bir merdiven kurdurmuştu. Bahar ve yaz aylarında, bilhassa yaz ayları gecelerinde orada kalır, evrad ve ezkârı

orada okurlardı. Gündüzleri de ekseriya tefekkür vazifelerini bazen de tashihat işlerini orada yaparlardı.

Bir günde bir tavuğunun üç yumurta getirdiğini gösteren üstadın mektubu

858

BEDİÜZZAMANIN TEFEKKÜR SİSTEMİ

Evet. Hazret-i Bediüzzaman'ın tefekkür sistemi değişik, ayrıdır. Müctehidler, kutuplar ve allâmelerin her birisinin de tefekkür sistemleri meşreplerine göre değişik ve ayrıdır. Kimisi, tefekkürü kalb ve enfüs dairesinde; kimisi rabıta-i mevt ve mürakabede görmüş ve yapmışlardır. Fakat Bediüzzaman Hazretlerinin tefekkürü hem çok başka, hem de çok ileri ve küllidir. Belki denilebilir ki; Asr-ı Saadet'ten bu yana yetişen allâmeler, müctehidler, kutuplar ve imamlar arasında Bediüzzaman'ın tefekkür sistemi en küllî ve en farikalı ve en ileri safhadadır. Bundandır ki, menzilin önündeki Çınar ağacı başındaki köşkünde olduğu gibi, Çamdağ'ın zirvesindeki katran ağacının tepesinde yaptırdığı ve "Bunu İstanbul'daki Yıldız sarayına değişmem" dediği köşkünde (83) ve bunlar gibi yüksek tepeler ve ağaçların başlarında hep âlemin âfakını dikkatle seyreder, kâinat sahifelerini derince mütalâa eder, tefekkür içine dalar, hikmet ayetlerini okurlardı. Risale-i Nurların imanî ve tevhidî umum risaleleri, Hazret-i Üstad'ın bu nevi tefekkürlerinin silsilesini teşkil eder mahiyettedir. O Hazretin tefekkür mesleğ'inde nasıl bir derece ve merhalede olduğunu anlamak ve bilmek isteyenler, onun Nur risalelerine baksınlar yeter. Bu mevzu'da fazla beyan abes olur.

Sadede dönüyoruz: Hazret-i Üstad'ın menzili önündeki muhteşem ve muazzam olan çınar ağacından bir münasebetle, bir eserinde; Cenab-ı Hakk'ın ehadiyyet-i zatiyyesi sırrıyla bütün kâinata tasarrufunu o ağacın hayatîyet, şekil ve vaziyetinden misal verir ve ispat ederek şöyle bahseder:

"Kâinat bir şecere hükmünde olduğu için, her bir şecere kâinatın hakaikına misal olabilir. İşte biz de şu odamızın önündeki muhteşem ve muazzam çınar ağacını kâinata bir misal-i musağğar hükmünde tutup, Kâinata cilve-i ehadiyyeti onun ile göstereceğiz...(84)" başlıyarak mezkûr çınar ağacı lisaniyle Cenab-ı Hakk'ın ehadiyyet cilvelerini ve tek başıyla kâinatı zerreden güneşlere kadar nasıl idare ettiğini ispat ederek tahkik eder. İstiyen o risaleye müracaat edebilir.

Hazret-i Üstad'ın, Çamdağ'daki köşkünde ise; daha nuranî, daha revnakdar tefekkürlerle kâinat kitabının sahifelerini mütalâaları sonucu hakk-el yakinin en bâlâ derecelerindeki imaniyle hissettiği âlî zevklerine had ve payan yoktur. Mektubat kitabının üçüncü ve dördüncü mektublarında bu yüce tefekkürlerin ve bu pek âli hislerin bir derece tercümanlığı yapılmıştır. Bir iki örnek veriyoruz:

"Hamisen: Bir mektupta, buradaki hissiyatıma hissedar olmak arzusunu yazmıştın. İşte binden birini işit:

(83) Bu köşkü hem de evinin önündeki Çınar ağacı başındaki köşkünü. talebesi ve sadık bahtiyar hizmetkârı Barlılı Merhum Abdullah Çavuş kendi ellerivle yapmıştır. A.B.

(84) Sözlür, Envar Neşriyat, S: 610

859

Bir gece yüz tabakalık irtifa'da, bir katran ağacının başındaki yuvada, semanın yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne baktım; Kur'an-ı Hakimin kaseminde ulvî bir nur-u i'caz ve parlak bir sırr-ı belâğat gördüm.

Evet, .seyyar yıldızlara ve istitar ve intişarlarına işaret eden şu ayet, gayet ğalî bir nakş-ı san'at ve âlî bir levha-i ibret nazar-ı temaşaya gösteriyor.

Evet, şu seyyareler, kumandanları olan güneşin dairesinden çıkıyorlar, sabit yıldızlar dairesine girerek, semada yeni yeni nakışları ve san'atları gösteriyorlar. Bazen kendileri gibi parlak bir yıldız omuz omuza verir, güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Ba'zen küçük yıldızlar içine girip

bir kumandan suretini gösteriyorlar. Hususiyle bu mevsimde, akşamdan sonra ufukta zühre yıldızı ve fecirden evvel diğer parlak bir arkadaşı gayet şirin ve güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Sonra vazife-i teftişiyelerini ve nakş-ı san'atta mekiklik hizmetini ifadan sonra, yine dönüp sultanları olan güneşin şa'saali daireaine girip gizleniyorlar.Şimdi şu "Hünnes Künnes" tabir edilen seyyarelerle şu zeminimizi kâinat fezasında birer gemi, birer teyyare suretinde kemal-i intizamla döndüren ve seyr ü seyahat ettiren zatın haşmet-i Rububiyetini ve şa'saa-i saltanat-ı ulûyetini güneş gibi parlaklığıyla gösteriyorlar.

Bak, bir saltanatın haşmetine ki; gemileri ve tayyareleri içinde öyleleri var ki, bin defa küre-i arz kadar bir cesamette ve bir saniyede sekiz saat mesafeyi kat' eden sür'attedir!..

İşte,. böyle bir sultana ubudiyet ve imanla intisab etmek ve şu dünyada ona misafir olmak ne kadar âlî bir saadet, ne derece büyük bir şeref olduğunu kıyas et.

Sonra Kamere baktım: ayetinin gayet parlak bir nur-u i'cazı ifade ettiğini gördüm. Evet, Kamerin takdiri ve tedviri ve tedbir ve tenviri.. ve zemine ve güneşe karşı gayet dakik bir hesabla vaziyetleri o kadar hayret-feza, o derece harikadır ki; Onu öyle tanzim eden ve takdir eden bir kadîre hiç bir şey ağır gelmez. Onu öyle yapan her şeyi yapabilir fikrini temaşa eden her bir zişuura ders verir. Hem öyle bir tarzda güneşi takib ediyor ki; bir saniye kadar yolunu şaşırıyor... Zerre kadar vazifesinden geri kalmıyor.

Dikkatle bakana dedirtiyor.Hususan Mayısın ahirinde olduğu gibi, bazı vakitte ince hilâl şeklinde süreyya menziline girdiği vakit, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı suretini ve süreyya bir salkım suretini gösterdiğinden; o yeşil sema perdesi arkasında hayale nuranî, büyük bir ağacın vücudunu tahayyül ettirir. Güya o ağaçtan bir dalının bir sivri ucu, o perdeyi delmiş, bir salkı

860

mıyla beraber başını çıkarmış, süreyya ve hilâl olmuş.. Ve sair yıldızlar da o gaybî ağacın meyveleri olduğunu hayale telkin eder. İşte teşbihinin letafetini, belâgatını gör!..

Sonra, ayeti hatırıma geldi ki; Zemin musahhar bir sefine bir merkub olduğunu işaret ediyor. O işaretten kendimi feza-i Kâinata sür'atle seyahat eden pek büyük bir geminin yüksek bir mevkiinde gördüm. At ve gemi gibi bir merkube binildiği,zaman kıraatı sünnet olan ayetini okudum.

Hem gördüm ki: Küre-i Arz, şu hareketiyle, sinema levhalarını gösteren bir makine vaziyetini aldı. Bütün semavatı harekete getirdi. Bütün yıldızları muhteşem bir ordu gibi sevke başladı. Öyle şirin ve

yüksek manzaraları gösterdi ki; ehl-i fikri mest ve hayran eder: Fesûbhanallah! dedim, ne kadar az bir masrafla ne kadar çok ve büyük ve garib ve acib, âli ve gâfi işler görülüyor ..(85)"

DÖRDÜNCÜ MEKTUPTAN:

"Aziz kardeşlerim! Ben şimdi Çam dağında yüksek bir tepede büyük bir çam ağacının tepesinde bir menzilde bulunuyorum. İnsten, tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit, hayalen sizleri yanımda bulur, bir hasb-ı hal ederim. Sizinle müteaelli olurum. Bir mani' olmazsa, bir iki ay burada yalnız kalmak arzusundayım. Barla'ya dönsem, arzunuz veçhile sizden ziyade müştak olduğum şifahî bir müsahabe çaresini arıyacağız. Şimdi bu çam dağında hatıra gelen iki üç hatırayı yazıyorum:

Birincisi: Bir parça mahrem bir sırdır. Fakat senden sır saklanmaz. Şöyle ki:

Ehl-i hakikatın bir kısmı, nasıl ki ism-i vedûd'a mazhardırlar ve a'zamî bir mertebede o ismin cilveleriyle, mevcudatın pencereleriyle Vacib-ül Vücuda bakıyorlar.. Öyle de, şu hiç ender hiç olan kardeşiniz, yalnız hizmet-i Kur'an'a istihdamı hengâmında ve o hazine-i bînihayenin

dellâlı olduğu bir vakitte, ism-i Rahim ve ism-i Hakim mazhariyetine medar bir vaziyet verilmiş.. Bütün sözler o mazhariyetin cilveleridir. İnşaallah o sözler sırrına mazhardırlar

İkincisi: Tarik-ı Nakşî hakkında denilen: "Der tarik-ı nakşi bendî lazım amed çar-ı terk.. Terki dünya, terk-i ukba, terk-i hestî, terk-i terk"

861

olan fıkra-ı ra'na birden hatıra geldi. O hatıra ile beraber, birden şu fıkra tulû' etti:

"Der tarik-ı acz-i mendi lazım-amed çar-ı çiz.. Fakr-ı mutlak, acz-i mutlak, Şükr-û mutlak, Şevk-i mutlak ey aziz"

Sonra, senin yazdığın "Bak kitab-ı kâinatın safha-i renginine.." olan rengin ve zengin şiir hatırıma geldi. O şiir ile semanın yüzündeki yıldızlara baktım. Keşki şair olsaydım, bunu teknil etseydim, dedim. Halbuki şiir ve nazma isti'dadım yok iken yine başladım.. Fakat nazım ve şiir yapamadım, nasıl hutur ettiyse, öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et!.."

İşte birden hatıra gelen şu:

Dinle de yıldızları, şu hutbe-i şirinine,

Nâme-i nurîn-i hikmet bak ne takrir eylemiş.

Hep beraber nutka gelmiş, hak lisaniyle derler:

"Bir Kadir-i Zûlcelâl'in Haşmet-i Sultanına,

Birer burhan-ı nur-efşanız biz, Vücud-u sania,

Hem vahdete, hem kudrete şâhitleriz biz..

Şu zeminin yüzünü yaldızlayan,

Nazenin mu'cizatı çün melek seyranına,
Şu Semanın arza bakan, cennete dikkat eden,
Binler müdakkik gözleriz biz, (Haşiye)
Tûba-ı Hilkatten Semavat şakkına,
Hap kehkeşan ağsana
Bir Cemil-i Zülcelal'in dest-i hikmetiyle takılmış
Pek güzel meyveleriz biz.
Şu semavat ehline birer mescid-i seyyar,
Birer hâne-i devvar , birer ulvî âşiyâne..
Birer misbah-i nevar, gemi-i cebbar,
Birer teyyereleriz biz .
Bir Kadir-i Zülkemaal'in, bir Hakim-i Zülcemal'in;
Birer Mu'cize-i Kudret,birer harika-i san'at-ı Halıkane,
Birer nadire-i hikmet, irir dâ+ye-i Hilkat,
Birer nur âlemiyiz biz
Böyle yüzbin dil ile yüzbin burhan gösteririz,
İşittiririz insan olan insana,
Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü,
Hem işitmez sözümüzü, Hak söyliyene ayetleriz biz.
Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize müsebbihiz, zikrederiz abîdane..
Kehkeşanın halka-i kübrasına mensub birer meczublarız biz..(86)"

(Haşiye) Yani, cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığın olan zeminin yüzünde hadsiz mu'cizat-ı kudret teşhir edildiğinden, semavat âlemindeki melaikeler, o mu'cizatı, o harikaları temaşa ettikleri gibi.. Ecrâm-ı semaviyenin gözleri olan yıldızlar dahi, güya melekler gibi, zemin yüzündeki nâzenin masnuatı gördükçe, cennet âlemine bakıyorlar.. Ve o muvakkat

harikaları bakî bir surette cennette dahi temaşa ediyorlar gibi bir zemine, bir cennete bakıyorlar.. Yani o iki âleme nezaretleri var demektir. S.NURSI

(86) Mektubat S: 19

Ve daha bunlar gibi nümûneleri, Hz. Bediüzzaman'ın tefekküratını gösteren, yirmi altıncı lem'anın ricaları içinde ve Barla lahikasının hususî mektuplarında ve sair Nur Risalelerinde göstermek mümkündür. Fakat bu iki nümûneyle burada iktifa ediyoruz

863

HZ. ÜSTADIN TERBİYE, İRŞAD VE TEZKİYE SİSTEMİ

Ma'lumdur; İnsan mükerrem bir mahluk olmakla beraber, nefis enaniyet his ve şeytan cihetinden; Kötü ahlak ve süfli işlere mübteladır. Onun terbiye, irşad ve tezkiyesi için, büyük mürşitler, tarikat pirleri ve aktaplar çeşitli metod ve sistemler uygulamışlardır. Bunlar, İslam aleminde yetişen mürşidlerin İslam dini dairesindeki metodlarıdır.. Birde, umum beşeriyet için Peygamberlerin terbiye ve irşadları vardır ki o da ayrı bir meseledir.

İslamın büyük mürşid ve allameleri , kimileri açıklıklar, riyazetler ve çilelerle nefsi öldürmek veya itaata getirmek yolunu.. Kimileride, kalp aleminde adetsiz zikr-i hafiyi çektirerek, gönül cihetinden başlayıp fethetmek suretiyle, nefsi inkiyada getirmek yolunu.. kimileride doğrudan doğruya sünnet-i seniyyeye ittibaan, âyat-ı ilahiyeyi tefekkür etmek ve ölümü ve dünyanın fâniliğini düşünüp, ahirete müteveccih olarak ubudiyet-i mahza yolunu ihtiyar etmişlerdir. Ve hülâsa:" " sırrıyla, Allahın vücûb-u vücud ve vahdaniyyet delilleri mahlukatın nefesleri kadar var olduğu gibi, Ona giden yol ve tariklerinde adet, şekil ve biçimleride o kadardır. Ancak Hz. Üstadın ifade buyurdıkları ki; "Bütün hak tarikler Kur'andan alınmıştır. Fakat tarikatların bazıı, bazısından daha kısa, daha umumiyetli ve daha selametli oluyor." Bu noktanın izahını, Üstadın "Dört hatve "hakkındaki risalesine havale ederim.

Az üstte, nasıki, Hz. Üstadın "Tefekkür sistemini"nin tarzı, şimdiye kadar gelen metodlardan ayrı, değişik, hâs ve orjinal olduğuna dair-kariha ve idrâkimiz kaderince -bazı köşelerini arzetmeye çalıştığımız gibi; Onun terbiye ve irşad sistemininde, - zaman ve zeminin durumuna göre- değişik ve başka ve müstakil ve ayrı olan metodunda bazı uçlarını göstermeye çalışacağız.

Evet, Hz.Üstadın terbiye ve irşad sistemi, - umumiyeti itibariyle - ikna'kâr dersleridir. Nefis ve şeytanı ilzam ve iskât eden Nurun mıkna'tis tesirli dersleri nefis ve şeytanı ilzam ettikleri gibi; hissiyatıda tatmin edip, ruh ve kalbide nurlandırır.

Hem bu ders tarzındaki terbiye ve irşad sistemi değişik ve hâs olmakla beraber, küllî e umumîdir. Müstakil ve ayrı olmakla birlikte, âsan olup istiyen ve talip olan herkese ve her sınıf insanlara şamildir. Hem yeni ve orjinal olmakla beraber, doğrudan doğruya İslamın esas temellerine istinad eder. Ve nihayet; Nurun mesleği Sahabelerin meslek ve meşrebinin bu zamanda parlak bir aynasıdır diyebiliriz.

İşte, Hz. Üstad Bediüzzamanın ve Nurların bu sisteminin, yani meslek ve meşrebinin arzedildiği tarzda; değişiklik, müstakillik, orjinallik ve

864

cadde-i kübralığının çok kısa bazı izahlarını yapmaya çalışacağız.Fazla uzatılmaması için tafsilata girişmeyeceğiz.

Mevzua girmeden önce, şunu ehemmiyetle kaydetmeliyiz ki; Risale-i Nurun mesleği, yani Nurun ve müellifinin hizmet, hareket ve manevî cihadının topyekün umumî tazahuru; Kuranın, İslamın iman ve akidesinin ana temelleri ve büyük erkân ve esasları.. ve sahabe ve selef-i salihinin en çok üzerinde

titredikleri ve muhafazalarına çalıştıkları olan Kur'an ve İman ve İslamın küllî prensiblerinin muhafızlığı, nöbettarlığı, kalacılığı ve hüşyar bekçiliği olarak görünmektedir. Aynı zamanda, İslamın ruhuna en çok aşına olan Sahabe ve selef-i salihinin ubudiyet, ihlas ve tefekkür mesleklerinin bu zamanda en doğru ve en berrak bir ifadesi ve bir ikamesidir. Hem, İman cihetinden akıl ve tefekkür itibarıyla; İslam ve iman ve Kur'anın yüzer tılsımlarının keşşafı, hallalı ve mübeyyinidir.

Evet, nurların ve müellifinin hizmet ve hareket ve mesleğinin topyekûn olarak huviyet ve mahiyeti vegane ve hedefi böyle olduğu gibi; umumî, yarı umumi ve hâs olarak onun üç çeşit irşad ve terbiye metodlarında beraber muhtevidir. Biz bu üç tarz irşad ve terbiye metodlarından çok kısa ifadelerle bazı taraflarını göstermeye çalışacağız.

1- Umuma bakan irşad ve terbiye sistemi: Bunun izahı iki tarzda olabilir.

A- Alem-i İslamın çeşitli meslek ve meşrepler ehli ulema ve maşayihıyla ve ayrıca, ehl-i iman olan müslüman cemaatleri ve ferdleriyle samimi uhuvvet içinde bulunmak, münakaşaya sebep olacak teferruata dair meseleleri deşmemek ve konuşmamak.. ve bütün hak tarikatların esas mesleklerini hak tanıyarak, hususî veya bid'at sayılabilen işlerine ilişmemek.. ve geçmişteki ve şimdiki ulema ve meşayihine karşı edep ve hürmet içinde olmak.. ve hususî iş ve meselelerde kimseyi tenkid etmemek... ancak şuda vardır ki; İslam alemi içindeki ayrı ayrı meşreb ve meslekler erbabı olan zatların, tefrikaya, ihtilafa ve dolayısıyla parçalanarak za'fiyete düşmemelerini ve çok gayret ve himmet bekliyen İslamın hizmetlerine el birliğiyle sarılmalarını ; ve kelimetullahı 'la için birlik ve uhuvvet ve samimi tesanüd ve ihlas içinde bulunmalarını -emr-i bil ma'ruf cihetinde- ihtar eden dersleri, ikaz ve irşadlarında vardır. Mesela "Uhuvvet Risalesi, 20. Lema- İhlas Risalesi ve Hücumat-ı Sitte Risalesi" gibi dersler...

İşte Bediüzzaman Hazretleri kendi hayat ve fiiliyatında bu tarzı Risalelerinde yazdığı gibi- aynende yaşamıştır. Hatta bidatlı hallere dokunan bazı risalelerini umumi neşirden kaldırmasında bunun delilidir.

B- Risale-i Nur dairesi ile teması ve dostluğu olan ehl-i iman müslümanlara karşı gayet şefkat ve müsamaha içinde muamelelerde bulunup;

865

zamanın dehşetli olması hesabıyla - azimet ve ağır tarafı değil, kolay ve rahmet cihetini göstererek; " Beş farz namazını kılıyorsa, yedi kebairi yapmıyorsa" onu Risale-i Nur dairesi içinde kabul etmesidir. Bu durum, hem Hz. Üstadın hayatında, hemde Risale-i Nur kitapları içerisinde zâhir ve ayandır. Delil getirmeyede lüzum yoktur.

2- Yarı umumî terbiye ve irşad metodu da yine iki şekildedir.

Birinci Şekli : Risale-i Nurun pek geniş olan dairesi içine girmiş, lâkin dünya meşgalesi, derdi maişet vesaire gibi sebeplerden dost ve muhibb olarak bulunan ve sayıları pek çok bulunan bu insanlara müteveccih ders ve irşad ve idare metodudur ki; üstadın hayatında bizzat ondan, yada Nur Risalelerinden ders almış kimseler -velev bir tek derste olsa- onları taltif edip müjdelemesidir. Elbetteki bu müjde ve âlfihimmetlilik şüphesiz çok yüksek ve Rahmet bir makamdan ve gayet umumi ve muhit bir nurdan gelmektedir. Bu mesele, Risale-i Nurun birçok yerlerinde bulunmaktadır. Uzatmamak için, havale edip kısa kesiyoruz.

İkinci Şekli: Risale-i Nurun hizmetiyle ciddî alakadar ve nurlardan her fırsatta istifade etmeye çalışan kimselere müteveccih ders ve irşatlardır. Nurun bir mektubunu veya ona müteallik bir hizmetini bir yerden diğer bir yere Allah için götürmeleri büyük mükâfat müjdeleriyle taltif etmesi ve onları daha çok şevke getirip celbetme ve terbiye ve irşadıdır ki, çok muazzamdır. İslamın hikmetli siyasetinde fevkalade orjinal ve câzib bir metoddur. Bu meseleninde delil ve örnekleri Nurun Lahikalarında çokça bulunmaktadır. Havale ederek kısa kesiyoruz.

3- Hz. Üstadın zatının ve Nurların Hâs olan 3. irşad metoduda, yine iki tarzda mulahaza adilebilir.

Birinci Tarz: Risale-i Nurun neşir hizmetlerini, ders işlerini, tebliğ vazifelerini, medreseler vesaire gibi Nurun umurlarını; Nurun kanun ve kaideleri çerçevesinde ve samimî ihlas, rizay-ı hak, uhuvvet, ittihad ve muhabbet gibi düsturları içinde hizmet görenlere müteveccih irşad, ikaz ve terbiye metodudur. Bunların izahları lahika mektublarında açıktır. Mesela " Talebeler, Nâşirler, Sahipler , Erkânlar , varisler" gibi tabirlerle ifade edilmiştir. Nurun talebeleri olarak vasıflanan bu zümre, hem teşvik ve tebşir edilmekte, hemde zaman zaman şiddetli ikaz edilmektedir. "A'zamî ihlas, A'zamî sadakat, A'zamî sebat, A'zamî fedakarlık" gibi ta'birlerle bu zümrenin dersleri verilmiş ve verilmektedir. Bunların yanında ubudiyet, Takva, Azimet vesaire gibi daima zahmet, hizmet ve külfet istiyen işleri yüklenme hususunda bu zümrenin düsturları olarak irşad edilmiştir.

İkinci Tarz: Hz. Üstadın zatı ile çok yakından münasebettar bir irşad ve terbiye modelidir ki; Çok hâs ve özeldir. Bu metod bilhassa Hz. üstadın

866

hizmetinde bulunmuş zatlara hususiyle müteveccihdir. Hz. Üstad bu hususî dairedaki zatlara karşı fedakârlık, sadakat, metanet, ihlas, kahramanlık vesaire gibi, onları asker tarzında talim ve terbiye etmiş, bazen de bir muallim, bir hoca-i dâna, bir mürşid-i ekmel vaziyetiyle onları derslendirmiştir.

Hz. Üstad, hâs dairedaki bu talebelerine, özel olarak kendi hususî tarz-i hizmetini ve-ta'bir caizse-hâs meşrebini öğretmiştir. Fakat bu hususî terbiye metoduna mazhar talebelerin ayrı ayrı isti'dadlarda olması hasebiyle, herbirisi şu hususî tarzın, bir cihetinin bir parçasını alabilmişlerdir. Bu meselenin izahına girişirsek, hayli uzun olacaktır. Burada bu kadarıyla iktifa edip , Üstadın son hayat faslında, bu meselenin şumuluna giren bir bahsin izah edildiği yere havale eder, kısa keseriz.

BARLA'DAN VAN'A İLK MEKTUP

Hazret-i Üstad Barla'ya ilk geldiği günlerde yazıldığı anlaşılan alttaki mektubu, gerçi tarihini kesin olarak bilmiyoruz. Lâkin merhum Molla Abdulmecid Efendi'nin henüz Ergani'de olduğu bir zamanda yazıldığına göre, herhalde 1926-1928 yılları arasındadır. Mektup, görüleceği üzere çok rikkatli, pek hazindir. Van'daki bir kaç talebesine birden ve beraberce yazılmış, vatan hasreti -Bir insan olarak- Hazret-i Üstad'da da tesirini acıklı bir şekilde göstermiştir. İfade tarzı ve üslubu ağılıyor ve ağılattırıyor bir tarzdadır.

867

Mektup aynen şöyledir:

(87)

Abdulmecid Nuh, Hasan, Ömer, Haydar, Yasin! ..

Mektubunuzu aldım. Bu gurbet havasında, vatan kokusunu duydum. Uzaktan uzağa hazin nağamat-ı vataniyenin, hissiyatımın tellerine dokunmasıyla hoşça dinledim.

Her birinize ayrı birer mektup yazmak ruhum isterdi. Fakat bu dakikada muvaffak olamıyorum, gücenmeyiniz. Bir mektupta her birinizle ayrı ayrı konuşacağım:

Evvela: Kardeşim Abdülmecid Efendi! Senin mektubunu aldığım günün gecesinde, rü'yada gördüm ki; Ergani'deki kardeşim Abdülmecid yanıma gelmiş, Merhum büyük kardeşimden bana mektub gelmiş.. sabahleyin hikâye ettim.. Biraz sonra bir mektub elime verildi... Baktım ki ahiret kardeşim Abdülmecid'in imzası var. Demek sen de Abdülmecid gibi bir kardeşimsin. Hem Abdülmecid'den büyük bir kardeşsin. İşte bu vakıya binaen seni o günden itibaren isminizle en hâs talebeler, kardeşler içine dahil edip, her sabah ne kazanıyorsam, peder ve valideme ve hakikî ve çoğu âlem-i berzahta bulunan kardeşlerime verdiğim gibi; senin defteri a'maline yazılmak için dergâh-ı ilâhiye niyaz ediyorum. Sen dahi beni uhrevî kazancına teşrik et!

Saniyen: Ey Nuh Bey! Ora havalisinde pek çok bulunan talebelerim, kardeşlerim içinde sen kahraman çıktın. Beni her vesile ile aradın.. Molla Hamid'le beraber beni buldun.. Van kardeşlerimle görüştürdün. Bahtiyar ol! Senin gibi ciddî gayretli bir dost, yanımda kıymettardır. Bugünden sonra sen de Abdülmecid Efendi gibi isminizle duamda ve kazancımda dahil oldun.

Niyet ettiğiniz ziyaret-i beytullah ise;

meşverete ihtiyaç bırakmıyor.. Mümkün ve kolay ise gidebilirsin.

Salisen: Ömer Efendi kardeşim! Sen şeyh Fethullah ve Hazret(88) gibi çok sevdiğim ve çok ihtiram ettiğim mübarek zatlara mensub olduğundan, onların namına ve hesabına seni çok düşünüyorum. Sen de onlardan aldığın ders iledir ki; gaflet ve gurur veren dünyevi me'muriyetlerde bulunduğun halde, benim gibi kûşe-i nisyan ve gurbette olanı unutmuyorsun. Cenab-ı Hak sizi o mübarek zatlardan marziyatı dairesinde muhafaza etsin.. Âlem-i berzahta onların kafilesinden ayırmasın..

(88) Şeyh Fethullah herhalde meşhur Şeyh Fethullah-ı Verkanisî'dir. Hazret ise, malum ve meşhur ve ma'ruf olan Nurşinli Muhammed Ziyaeddin (Hazret)'dir. Ömer efendi ise, Üstad Van'da bulunduğu sıralarda ve sonraları evkaf me'murluğunu yapmış Vanlı Ömer Efendi'dir. A.B.

868

Rabian: Ey Şeyh Hasan! Senin küçük mektubun bana büyük geldi. Ağlattırırken, güldürdü. Sen ve Muhammed Salih benim için pek kıymettar iki kardeş ve iki talebesiniz.. Siz duamda ve kazancımda dahilsiniz. Hem tev'ziat zamanında o yüksek kametinle çoklardan evvel hayalen görünüyorsunuz. Fakat gurbet arkadaşım Muhammed Salih'in halini çok merak ediyorum, dünyada ise, benim hususî selâmımı tebliğ et!..

Hamisen: Orada iseler, Molla Şükrüllah, Molla Yasin, Molla Resul, Molla Yusuf, Molla Ma'ruf, Molla Abdurrahman ve Şeyh Hasan'ın biraderzadesi Fehmi, Gevaşlı Molla Abdülhakim ve Molla Abdülvahhab ve Fakah Haydar ve Molla Hamid'in valideleri ve Nuh Bey'in kayınbiraderi Fahrî ve Abdülmecid Efendi'nin mahdumları gibi kardeşlere ve hayalimde kendileri bulunup isimlerini yazmadığım umum dostlara ve kardeşlere selâm ve dua ediyorum ve dualarını istiyorum.

Bu gurbette benim halet-i ruhiyemi anlamak isterseniz, Şu gelecek fıkralara bakınız, ağlamama ağlayınız!..

Evet, ahiretine pek ciddî çalışan pek çok mübarek zatlar, kazandılar, gittiler. Ben beraber çalışmadım, gafletten uyandım. Fakat heyhat, yalnız ve müflis kaldım.. Ve bu hal hatıra geldikçe böyle bağırarak ağlarım:

"Bir ticaret yapmadım nakd-i ömür oldu heba.

Yola geldim.. Lâkin göçmüş cümle kervan bîhaber.

Ağlayıp, nâlân edip, düştüm yola تنها garib,

Dide giryan, sine berryan, akıl hayran bîhaber..

Elbakî hüvel bakî

Kardeşiniz

Said-i Nursi(89)"

ŞAM'DAN BARLA'YA BARLA'DAN ŞAM'A MEKTUPLAŞMA

11 Őevval 1346 - 25 Kasım 1928.. ve 25 Zilka'de 1346 - 29 Aralık 1928'de Hazret-i Üstad'ın hemşiresi Alime Hanım'ın Üstad'a yazdığı iki mektup.. ve Hazret-i Üstad'ın ona cevabı:

Bu mektuplaşmalar, herhalde 1928'de menfiler için çıkan af kanunu münasebetiyle, Hazret-i Üstad'ın hemşiresi ve eniştesi; Üstad'ın da serbest bırakılacağını zannettiklerinden mektuplarını öyle yazmışlar. Fakat. heyhat, nerede ve ne gezer?..

Çünkü mektuplardan birisinde Üstad'ın hemşiresi merhume Hanım: "Ne niyettesiniz, nereye gitmeyi düşünüyorsunuz?" Şeklinde istifsar etmiştir.

(89) Müntehap dosyası Barla asılları,. Sıra No: 5

869

Fakat ne gezer, ehl-i dünyanın çıkarttığı af kanunları Bediüzzaman'ın semtinden bile geçmiyordu.. Yani lâstikli ve keyfî kanun içinde kanunsuzluk ve keyfilik ve zulümkârlık vardı. Hazret-i Üstad Bediüzzaman da, bir risalesinde bu meseleye temas ediyor ve kendisini efrad-ı milletten saymadıklarını ve onu kanunlar dışında müstesna bıraktıklarını yazıyordu. Her ne ise...

Üstad Bediüzzaman'ın öz hemşiresi merhume Hanımın Şam'dan yazdığı bir mektubu aynen Şöyledir:

"Muazzez biraderim Said-ül Meşhur Efendi!

Efendim, evvela arz-u hulûs ve ihtiramla, kemal-i iştiyakla selâmımızı zât-ı âlinize takdim ettikten sonra, hatır-ı vâlâlarınızı istifsar eylerim. Gerçi bizden sual buyursanız, lehülhamd cümlemiz kemal-i sıhhat ve afiyetteyiz. Siz dahi der-sıhhat olmanızı Cenab-ı Hak'tan niyaz ve temennî eylerim.

Elyevm Şam'da, Salihye mahallesinde ikamet ediyoruz. Hiç bir keder ve merakımız yok. Ancak pek uzun bir müddetten beri sizin ahvalinizden ve nerede kaldığınızdan ve hangi cihette

bulduğunuzdan haberdar olmadığımız için ziyadesiyle merak ve endişedeyiz.

Hemşireniz

Hanım"

Üstad'ın hemşiresi merhume Hanım yazdığı mektuplarının altındaki isim ve imza yerinde Arapça, şeklindedir. Klişesi N.Şahiner'in "Bilinmiyen Taraflarıyla Said-i Nursi" kitabındadır. Mektubun altındaki isim ve imza kısmının noktaları konmadığı gibi, ismin harfleri de hece şeklinde yazılmıştır. İbarenin noktalı ve terkibli şekli şöyle olur:

Manası: öz hemşireniz, size dua eden ve dua istiyen -Hanım-" demektir.

İsim ve imzanın noktasız ve hece harfleriyle yazılmasının hikmeti şu olsa gerektir: Kadın olduğu için yazıda ve mektupta bile, haya perdesini örtmesi içindir. Eskilerde müttakîye, âlime kadınlar isimlerinin sarîh okunmaması için noktasız ve hece şeklinde yazarlarmış.

870

Hazret-i Üstad'ın bu mektuplara verdiği cevabı ise:

Aziz kardeşim!

Evvela: Sizlere selâm ederim.. O mübarek şehirlerdeki mübarek makamlarda duanızı isterim. Duanıza pek çok muhtacım. Oradaki ahbablara, bâhusus kardeşim Molla Abdülmecid'e, Şeyh İsa'nın mahdumu Muhammed Ali Bey'e çok selâm ederim, duasını isterim. Onu çok merak ediyordum.. Elhamdülillah siz de, o da sıhhattesiniz.

Benim halimi soruyorsun.. Cenab-ı Hak Hakim ve Rahim olduğundan, başa gelen her işte hikmet içinde bir eser-i rahmet hissediyorum. Şimdi bir köyde imamım. Yalnız olarak dağlarda kader-i İlähi beni gezdiriyor.

Sizlere ve Şam'a çok müştakım. Şu misafirhane-i dünyada mülâkat nasib olmazsa da, inşaallah öteki âlemde Rahmet-i İlähiye bizi görüştürecektir.

Benim ne niyette olduğumu ve nereye gideceğimi soruyorsun. Hiç bir niyetim yoktur. Rahman-ı Rahim olan Halıkıma tefviz-i umur etmişim. İnşallah başka yere gidersem, size mektup yazarım. Mektup yazmak adetim değil, fakat sırf duanızı almak için size yazacağım

Said-i Nursi(90)"

Hazret-i Üstad'ın mektubunun son paragrafı, nihayet derecede câlib-i dikkattir. Tevekkülün şahikasından konuşuyor. Hiç bir niyette olmadığını söylemesiyle, her şeyini, her işini ihtiyariyle mutlak bir şekilde Allah'ın hikmetine bırakıp, onun emrini ve iznini beklediğini iş'ar ediyor. Bu ise tevekkül makamının, Rıza mertebesinin en bâla derecesidir. Ehl-i dünyanın eliyle yapılan işlerin arkasında kaderin hükmü ve hikmetin tasarrufu olduğunu hakk-el yakin görüyor, iman ediyor ve i'timad ediyor.

Hazret-i Üstad'ın hemşiresi Merhume "HANIM"ın bahsi olmuşken; başka bir vesile ile Prof. Dr. M.Said Ramazan Elboti den 13.10.995 tarihinde aldığı bir mektubunun son kısmında, Merhume Hanım ve

zevci Molla Saidi gördüğü gibi, zevcesi Hanımda görmüştüm. Merhume Hanım, çok takva ve salah ehli bir kadın idi.”

(90)Üstan. hemşiresi Hamm ile yaptığı mektuplaşma hadiseleri, Bilinmeyen Taraflarıyla Saidi Nursi, 6. Baskı S: 282 dedir

A.B. (89) Müntehap dosyası Barla asılları,. Sıra No: 5

871

872

BİRADERZADESİ ABDURRAHMAN'IN KENDİSİNE GÖNDERDİĞİ

MEKTUP VE VEFAT HADİSESİ

Üstad Bediüzzaman'ın biraderzadesi Abdurrahman, amcasından 1923 yılında ayrılmış, Ankara'da kalmıştı. Orada evlenmiş, bir memuriyete girmiş, hayata atılmıştı. Dolayısıyla amcası Bediüzzaman'ın rızasına uygun bir davranış değildi bu...

Amcası Bediüzzaman Said-i Nursî ise, Ankara'dan ayrılarak Van'a gitmişti. Orada iki sene kaldıktan sonra, Şeyh Said hadisesi bahanesiyle onu da garbî Anadoluya nefyetmişlerdi. Üstad Bediüzzaman Barla'da Nurlar ın telifine başlamış, Onuncu Söz Haşır Risalesini Kur'an hattıyla tab'ettirmişti.

Merhum Abdurrahman 1928 yılı içinde Onuncu Söz'den bir nüsha elde etmiş ve amcası Bediüzzaman'a Ankara'dan bir mektup yazarak, muhabere ve muvasalayı başlatmış idi. Amcasından altı senedir ayrılmıştı. Bunu büyük bir hata saymakta idi ve bu hatasının bağışlanmasını amcasından istirham ediyordu. Yaptığı hatasının farkında idi. Eline geçen Onuncu Söz, içtimaî hayattan aldığı manevi yaralannın tedavisinde Hakîm-i Lokman gibi

873

bir tabib, bir tiryak gibi olmuştu. Bu te'sir ve his içerisinde amcasına mektup yazmıştı. Mektubunda, Nurlara sahip çıkıyor ve te'lif edilen Risalelerden birer nüsha istiyordu ki yazıp çoğaltsın diye... Hz. Üstad, geç de olsa bu vefadar levhaya çok mesrur olup ona Risaleler göndermeyi düşündüğü günlerde, birden onun vefat haberini alıyordu. Bu vefat haberi, Hz. Üstadı -bir insan olarak- ziyadesiyle mükedder etmişti. Birkaç gün bu üzüntü ve teessürle son derece hüzünlü günler yaşarken, bir kaç gün sonra, Kuleönünden Hafız Mustafa ve diğer gençler, bir kaç ay sonra Hulusî Bey Risale-i Nura intisap etmeleriyle, Üstadın keder ve üzüntüleri bir derece zail olmuşsa da, fakat Abdurrahman'ın vefat acısını bir türlü unutamıyordu. Bu vefat hadisesini çok süzışli bir şekilde 26. Lem'anın 12. Ricasında uzun bir fasıl halinde dile getirmiş ve bu acıklı vefat hadisesi tasvirinin akabinde de imanın acip tesirini zekretmiştir.

Bir insan olarak, akrabalanna karşı şefkat hissi üstadda da elbette ki vardı. 1928'de Abdurrahman'ın vefatı, 944'de hemşiresi Hanımın ve aynı senede biraderzadesi Fuad'ın vefatları.. ve 1947'de amcazadelerinden Molla Davud'un vefatı ve 1951'de de küçük kardeşi Molla Muhammedin vefatı gibi, akrabalarından böyle vefat haberlerini duydukça, onları Nur Risalelerinde ve Nur mektuplarında - derecelerine göre- bahseder, üzüntü ve kederlerini dile getirirdi.

İşte Abdurrahman'ın 1928'de Ankara'dan kendisine yazdığı mektubundan ve sonra onun vefat hadisesinden bahseden 26. Lem'anın 12. Ricası:

“On İkinci Rica: Bir zaman Isparta Vilâyetinin Barla nahiyesinde nefy namı altında, işkenceli bir esaretle yalnız ve kimsesiz bir köyde ihtilâttan ve muhabereden men'edilmiş bir vaziyette hem hastalık, hem ihtiyarlık, hem de gurbet içinde gayet perişan bir halde iken; Cenab-ı Hak kemal-i merhametinden, Kur'an-ı Hakîmin nüktelerine, sırlarına dair benim için medar-ı tesellî bir nur ihсан etmişti. Onunla o acı, elîm, hazîn vaziyetimi unutmaya çalışıyordum. Vatanımı, ahbabımı, akaribimi unutabiliyordum. Fakat "vâ-hasretâ" birisini unutamıyordum. O da; hem biraderzâdem, hem manevî evladım, hem en fedakâr talebem, hem en cesur bir arkadaşım olan merhum Abdurrahmân idi. Altı yedi sene evvel benden ayrılmıştı. Ne o benim yerimi biliyor ki yardıma koşsun, teselli versin; ve ne de ben onun vaziyetini biliyordum ki, onunla muhabere edeyim, dertleşeyim.. Benim bu ihtiyarlık vaziyeti zamanımda; öyle fedakâr, sadık birisi bana lâzımdı. Sonra birden birisi bana bir mektub verdi. Mektubu açtım gördüm ki: Abdurrahmânın mahiyetini tam gösterir bir tarzda bir mektub ki, o mektubun bir kısmı Yirmi Yedinci Mektubun fıkraları içinde, üç zahir kerameti gösterir bir tarzda, dercedilmiştir. O mektub beni çok ağlattırmiş ve el'ân da ağlattırıyor. Merhum Abdurrahmân o

874

mektubla pek ciddî ve samimî bir surette; dünyanın ezvakından nefret ettiğini ve en büyük maksadı bana yetişip küçüklüğünde benim ona baktığım gibi, o da ihtiyarlığında bana hizmet etmektir. Hem, dünyada benim hakikî vazifem olan neşr-i esrar-ı Kur'aniyede, muktedir kalemiyle bana yardım etmektir. Hattâ mektubunda yazıyordu: "Yirmi otuz risaleyi bana gönder, herbirisinden yirmi otuz nüsha yazıp ve yazdıracağım: diyordu. O mektub, bana dünyaya karşı kuvvetli bir ümid verdi. Deha derecesinde zekâyâ mâlik ve hakikî evladın çok fevkinde bir sadakat ve irtibatla bana hizmet edecek böyle cesur bir talebemi buldum diye; o işkenceli esareti, o kimsesizliği, o gurbeti, o ihtiyarlığı unuttum. O mektubdan evvel İman-ı bil-Âhirete dair tabettirdiğim Onuncu Sözün bir nüshası eline geçmişti. Gûya o risale ona bir tiryak idi ki; altı yedi sene zarfında aldığı bütün mânevi yaralarını tedavi etti. Gayet kuvvetli ve parlak bir iman ile ecelini bekliyor gibi bana o mektubu yazmış. Bir iki ay sonra Abdurrahman vasıtasıyla yine mes'ûdane bir hayat-ı dünyeviye geçirmek tasavvurunda iken, "vâ-hasretâ" birden onun vefat haberini aldım. Bu haber o derece beni sarsdı ki; beş senedir daha o te'sir altındayım. O vakit bulunduğam işkenceli esaret ve yalnızlık ve gurbet ve ihtiyarlık ve hastalığım; on derece onların fevkinde bana bir firkat, bir rikkat, bir hüznün verdi. Benim merhume validemin vefatiyle hususi dünyamın yarısı, onun vefatiyle vefat etmiş diyordum. Abdurrahmânın vefatiyle de, baki kalan öteki yarı dünyam da vefat etti gördüm. Dünyadan bütün bütün alâkam kesildi. Çünkü o dünyada kalsaydı; hem dünyadaki vazife-i uhreviyemin kuvvetli bir medarı; ve benden sonra tam yerime geçecek bir hayr-ül-halef; ve hem de bu dünyada en fedakâr bir medar-ı teselli, bir arkadaşım olabilirdi.. ve en zekî bir talebem, bir muhatab ve Risale-i Nur eczalarının en emin bir sahibi ve muhafızı olurdu. Evet, insaniyet itibariyle böyle bir zayıf, benim gibi insanlara çok hırkatlıdır; yandırıyor. Gerçi zâhiren tahammûle çalışıyordum; fakat ruhumda şiddetli fırtına vardı. Eğer arasına Kur'anın nurundan gelen tesellî teskin etmeseydi, benim için dayanmak mümkün olamayacaktı. O zaman Barla derelerine, dağlarına yalnız gidip geziyordum. Hâli yerlerde oturup o teessürat-ı hazîne içinde, eski zamanda Abdurrahmân gibi sadık talebelerimle geçirdiğim mes'udane hayat levhaları sinema gibi hayalimden geçtikçe, ihtiyarlık ve gurbetin verdiği sür'at-i teessür mukavemetimi kırıyordu. Birden nin sırrı inkişaf etti. Bana "YÂ BÂKÎ ENTE-L-BÂKÎ! YÂ BÂKÎ ENTEL-BÂKÎ!" dedirtti ve onunla hakikî tesellî verdi..."

Ve Şimdi Abdurrahman'ın bahsedilen kerametkâr garip mektubunun metni:

875

(Hulûsi Bey'in selefi, yirmi altı yaşında vefat eden biraderzâdem Abdurrahman'ın, vefatından iki ay evvel yazdđđı mektubdur)

“Ellerinizi öperim, duanızı dilemekteyim. Sıhhat haberinizi, irşad edici olan "Onuncu Söz" risalenizle beraber Tahsin Efendi vasıtasıyla aldım, çok teşekkür ederim. Evvelce gerçi emrinize muhalefet ederek muhterem ve değerli amcamdan ayrıldđđıma pişman olmuş isem de ve itâbınıza müstehak olmuş isem de, bu da mukadder imiş.. Ve Cenâb-ı Hakk ın emir ve iradesiyle ve belki de bizim için hayırlı olduğu için oldu. Binâenaleyh ben cehalet sâikasıyla bir kusur yaptım ve belâsını da çektim. Bundan sonra çekmemek için afvınızı rica ve duanızı dilerim.

Aziz mamom(*) Şunu da burada arzedeyim ki: Himaye ve himmetiniz sâyesinde, din ve âhiretime dokunacak ef'al ve harekâttan kendimi muhafaza ettim ve etmekte berdevamım. Gerçi dñnyanın değerersiz çok musibetlerini gördüm ve çektim ve birçok da lezâiz ve safâsını gördüm, geçirdim. Hiç bir vakit ve hiçbir zaman unutmadım ki: Bunların hepsi hebâ olduğu ve dñnyanın Allah için olmayan lezâiz ve safâsı neticesi zillet ve Şedid azab olduğunu ve

dñnyada Allah için ve Allah'ın emir buyurduğu yollarda çekilen ve çekilmekte olan mezâhim neticesi sonu, lezzet ve mûkâfat olduğunu bildiğim ve iman ettiğimden, fenâ Őeylerin irtikâbından kendimi muhafaza edebildim. Bu his ve bu fikir ise terbiye ve himmetinizle zihnimde ve hayâlimde yer yapmıştır. Hakikat böyle olduğunu bildiğim için bütün meőakkatlere Şükür ile beraber sabretmekteyim.

Şimdi amcacığım ve büyük üstadım! Habîs olan nefsimle mücadele edebilmek ve onun hevâ ve bilâhare elem verici olan arzularını yapmamak ve dinlememek için teehhül etmek mecburiyetinde kaldım ve Şimdi artık her cihetle Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve keremiyle rahatım. Kimsenin dediğini Şer ise duymamazlığa gelir ve kimse -ile fenâ hasletleri kapmamak için ihtilât etmemekteyim. Dairede müddet-i mesâiden hariç zamanlarımı kendi evimde Cenâb-ı Hakk'ın Şükrü ile geçiriyorum. Bundan başka ey amca! sizden sonra Şimdiye kadar en çok beni ikaz ve fenâ Şeylerden men'eden, üstad-ı âzam ve mürşidim olan bu âyet-i kerîmeden duyduğum ve hissettiğimdir:

(*) Kürdçe amcacığım demektir

876

Ve öyle biliyorum ki; o günde pek yakındır (Hâőıye 1).

duam bu ve itikadım böyledir ve böyle iman ederim: (Hâőıye 2)

(Hâőıye) *Biraderzâdeniz Abdurrahman

Demek Onuncu Söz onun hakkında bir mürşid-i hakikî hükmüne geçmiştir ki birden onu derece-i velâyete çıkararak Şu üç kerâmeti söylettirmiőtir. Benden sekiz sene evvel ayrılmış. Onuncu Söz eline geçmiş, mektubun başında söylediği gibi çok azîm istifade edip, sekiz sene zarfında aldığı kirleri onunla silmiőtir. Hattâ tayyedilmiő, mektubunun diğer bir parçasında Onuncu Söz ün Őevkinden

demiş: "Yazdığın Sözler'in hepsini bana gönder, kendi hattımla herbirisinden otuzar nüsha yazar ve yazdırırım. Tâ intişar edip kaybolmasın:" İşte böyle bir kahraman vârisi kaybettim. Ruhuna elfâtıha.

Said-i Nursi

(Haşiyeye 1) Câ-yi dikkattir, vefatını haber veriyor.

(Haşiyeye 2)Hem İman ile gideceğini ilân ediyor.

(Haşiyeye)Âhir nefesteki kelimat-ı imaniyeyi âhir-i mektubunda zikretmesi dünyadankahramancasına imanını kurtarıp öyle gideceğine işaret eder. S.Nursi

877

Bediüzzaman Barla'da bulunduğu 8,5 yılda çeşitli yol ve vasıtalarla talebe ve dostlarıyla mektuplaşıyordu. Bu mektuplar ya elden hususi olarak, veya posta vasıtasıyla geliyordu. Yukarıda, ona gelen mektuplardan bazılarının zarfları görülmektedir. Zarf yazılarından birisi: "Barla'da şeref-Mukim Bediüzzaman Said Efendi Hazretlerine arz ve takdim. " Birisinde de "Isparta, Eğridir Kazası Barla nahiyesinde muş-şemdinî mescidinde" diye yazılı.

878

AĞAÇ BAŞINDAKİ EKMEK

Gaybî ekmek hadisesinin Onaltıncı Mektup'ta bir nebze bahsi geçmekte ise de, Hazret-i Üstad onu "Bir günde bir tavuğunun üç yumurta getirmesi" meselesi gibi, tafsilâtını terk ile hülâsasını yazmıştır. O çok acib, harika ve gaybî hadisenin dahası vardır. Ağaç başındaki ekmeğin tazeliği, sıcaklığı ve iki gün iki adamın ondan yemesi ve bitmemesi gibi uzun hikâyesi vardır.

"Mübarek" unvanını alan Süleyman Efendi ve Siddık Süleyman o ekmeğin artanını Barla'ya getirmiş ve teberrükten bazı Nur talebelerine de tattırmışlardır. Üstad'ın ifadesiyle bu ekmek hadisesi On Altıncı Mektup'ta yazılı olduğundan oraya havale ederek, onun hakkında mevsuk ve sağlam ananeli rivayetleri elde edemediğimizden burada bu kadarıyla iktifa ediyoruz. Lehülhamd velminnet, o ekmekten küçük bir parça halen bir yerde bulunmaktadır.

MU'CİZELİ KUR'AN

1932-1933 yıllarında Hazret-i Üstad'ın Kur'an'ın i'caz lem'alarını ve delillerini çeşitli şekil ve sûretlerde kaydetmeye başladığı sıralarda, Kur'anın, ayet, cümle, kelime ve harflerinin de, Kur'ana yakışır mu'cizane şekilde bir kasdî intizam dahilinde dizilişlerini görmüş, hissetmiş.. Ve Kur'anın gözle görünecek bir i'caz vechini keşfedip kaydetmiştir. Bu mevzuda "RUMUZAT-I SEMANİYE" risalesi Kur'anın bu nevi i'caz delillerine en parlak bir aynadır. Kur'anın ayet, kelam, kelime ve cümlelerinin adetleri gibi bir çok noktalardan tevafukları ile, i'cazının çok acib ve hayretbahş ışıkları kaydedilmisiyle beraber, harflerinin hece itibarıyla olan sayılarında da pek garib i'caz parıltıları görülmüş ve yazılmıştır. Hususan eskiden beri ulema arasında câri olan Ebced ve Cifir hesabıyla çok acip tarihî vak'alara ve istikbal hadiselerine i'caz-kârane bir şekilde işaret ettiklerini de görüp göstermektedir. Fakat bu Risale çok ince ve derindir. Harflerin, kelimelerin tevafukları ve Ebcedî değerlerinin hem tevafukları hem de dünya hadiselerine bakması gibi geniş ve derin olmasından herkes hemen o risaleyi okumakla kavrayamaz.

İşte Hazret-i Üstad Bediüzzaman Kur'an'ın i'caz nükteleriyle fikren meşgul olduğu o sıralarda, Kur'anın mevcut ve matbu' on beş satırlı berkenar osmanlı nüshalarında "ALLAH" ve "RABB" lâfızlarının mevcut sahifelerde harika bir tarzda alt alta gelme ve karşiki sahifelere bakıp tevafuk etme sırlarını keşfetmiş, mevcut Ber-kenar mushaflarda bu işaretlere işaret

879

ler koymuştur. Kur'anın beşer ihtiyari haricinde fitrî olarak yazılışındaki acib, harika ve zahir i 'caza çok ziyadesiyle ehemmiyet vermiş ve bu mübarak acib tevafukların tanzimini bir derecede göze gösterecek kırmızı mürekkeble yazdırmak üzere, yakın talebelerini bu hizmete çağırmıştır. Mevcud ber-kenar mushafların sahife ve satır durumlarını hiç bozmadan, sadece durak ve keşidelerin bir derece tevafuku kaydıran mevcut vaziyetlerini düzeltmek suretiyle harika acib tevafuk mu'cizesinin tezahür edeceğini talebelerine bildirmiş ve o şekilde yeniden yazılmasını emretmiştir. Bu işi de, evvelâ cüzler halinde muhtelif talebelerine göndererek, hattı güzel bir kaç talebesine tevzi' etmişti. Yazısı güzel olan talebelerinden bir kaç kişi her birisi bir miktar yazmış.. Fakat bu işte o sırada en çok muvaffak olan Ispartalı merhum Hüsrev Altınbaşak'dır. Diğer yazarlar ise, Hüsrev Ağabeyin bu başarısını görünce, bu vazifeyi tamamen ona bırakmışlardır. Hüsrev Ağabey de bu işte canla başla, aşk ve şevk içinde çalışarak; Hazret-i Üstad'ın işaret ettiği bu tarzda yeni tevafuklu Kur'andan hayatının sonuna kadar dokuz nüsha yazmaya muvaffak olmuştur. Allah bin rahmet eylesin amin.

YILDIZLARDA GÖRÜLEN HARİKA ŞEHAPLAR

Kur'anın üstte mezkûr yeni i'cazı keşfedildiği sene içerisinde, yıldızlar arasında bir çok şahapların bir gecede harika şekilde kayması, o civarda görülmüş ve meşhur olmuştur. Evet Kur'anın sahifelerinde görülen o zahir ve bâhir i'caz nakşının keşfedildiği sene, bir gece şehap ve yıldızların kayması ve düşmesi hadisesi, mu'tadın çok fevkinde olarak vaki' olmuş.. Hazret-i Üstad da, o hadise üzerine "Yıldız mektubu" adını verdiği hitab ile talebelerine o meseleyi anlatan bir mektup kaleme almıştır. Bu mektupta, Kur'anın vahy ile nüzûl sırasında şahapların daha acib bir şekilde ve zarif bir tarzda düşme hadisesini; Kur'anın nüzûliyle çok yakın ilgisi olduğundan bahseden bazı ayetlerin işaretlerini kaydettikten sonra; o sene zarfında

keşfedilen Kur'anın gözle görülebilen zâhir i'cazının delili olan kelime tevafukatiyle ilgili olarak da, o sene içinde vaki' olan şahapların düşme hadisesini buna bir işaret hissetmiş ve hususî şekilde kanaat getirmiş ve o mektupta bu hakikata imalı bir tarzda temas etmiştir. Mektup aynen şöyledir:

880

881

882

"YILDIZ MEKTUBU"

Aziz siddik kardeşlerim, Hizmet-i Kur'anıyede çalışkan arkadaşlarım

Sabri, Hüsrev, Hafız Ali, Re' fet, Lütfü, Rüşdü!

Size cemaziyel-ahir ayında vuku' bulan bir hadise-i semaviye münasebetiyle bir mes'ele beyan edeceğim. Şöyle ki:

Hazret-i Zat-ı Ahmediye (A.S.M)'nin zuhuru zamanında

ayetenin bir nümunesini gösterir bir tarzda, recm- i şeyatine alâmet olan yıldızların düşmesi kesretle vuku' bulmuştur. Ehl-i tahkikin nazarında; O zaman vahy zamanı geldiğinden vahye şüphe gelmemek için kâhinler gibi gaybî ve cinler vasıtasıyla semavî haberlerine karışanlarına set çekmeye alâmet ve işaret olmakla beraber; zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, cin ve inse meb'us olarak teşrifinde semavat ehlince bir şenlik, bir bayram gibi bir alâmet-i sürur olduğunu ehl-i keşif ve hakikat hükmetmişlerdir. Hem o mebus zat (A.S.M.) ehl-i küfür ve dalâlet için bir niran-ı muhrika.. Ve ehl-i hidayet için envar-ı müşrika menba'ı olduğundan, gaybî ve semavî bir işarettir.

883

Şimdi şu cemaziyel-ahirde emsali görülmemiş bir tarz da, gece saat dörtte başlayıp, beş ve beşbuçuğa kadar devam eden yıldızların düşmesi ehemmiyetli bir hadise-i semaviyedir. Semavatın hadisatı zemimize baktığı cihetle; herhalde o hadisatın dahi, küre-i arzda bir eseri olacaktır. Cenab-ı Hakkın rahmetine sığınmalıyız ki, niran-ı muhrika yapmasın.. Envar-ı müşrikaya çevirsin!..

Evet nasıl ki; Kur'an-ı Hakimin sûrelerinde, ayetler birbirine bakar, işaret ederler. Öyle de; Cenab-ı Hakk'ın bir Kur'an-ı kebiri olan şu kâinatın ulvî, süflî sûreleri dahi birbirine bakar, birbirinin nüktelerini izhar ederler. Sema sûresinde, bizim gibi lafza-i Celâli yalnız kırmızı yazmak değil, belki Nur yıldızıyla lafza-i Celâl gibi yazılan yıldızlar ve o yıldızlardan fıskıran nuranî noktalar, elbette bir işaret fişekleri hükmünde birer sırrı ilân ettiğinin o mu'ciznüma semavî sûrenin şanındandır. Kendimizce bir fâ'l-i hayr addetmeliyiz.

SANİYEN : Sizde semavatın kırmızı yıldızlarını andıran Kur'an- daki ism-i celâlin iki bin sekiz yüz altı (2806) defa tekerrürü, Kur'an aemasını o nuranî yıldızlarla zinetlendirmiş.. Ve o adetlerin sahifeler, yapraklar, sûreler itibariyle birbirine manidar münasebat-ı tevafukiyeleri daha ziyade letafetini, zinetini güzelleştirmiş.

Bu defa, size kendi nüsha-i Kur'anıyemi gönderiyorum. Bu nüshamda size gönderilen listeye göre işaretler koydum. İsm-i celâl ve ism-i Rabbe ayrı ayrı işaret vaz' edildi.

İsm-i celâlin tevafukat-ı adediyesi hem muntazamdır, hem manidardır. Fakat bir parça dikkat ister. Çünkü risalelerde görülen tevafuk gibi, daima sahife sahifeye bakmıyor. Bazen, sahife

mukabiline değil, belki bir arkasına veya arkasının mukabiline bakar. Bazen bir yaprak atlar, bazen bir sahife, iki sahifenin mecmuuna bakar. Mesela Otuzbeşinci sahfede on üç (13) adet, lafza-i Celâl gelir. Arkasında sekiz, sonra beş geliyor. Demek o on üç adet bu iki rakama birden bakar ki; o da on üç ediyor ve hakeza... Hem bazen bir sahife, iki sahifenin mecmuuna bakmakla beraber, aynı suretinde iki adet gelir, her biri onun bir cüz'ünü gösterir. Meselâ sûre-i tevbede 188. sahfede onaltı lafza-i Celâl geliyor: Arkasında altı geliyor, altının arkasında on geliyor. Beraber yukardan okunsa onaltı olur, tevafuk eder. Sûre-i Ahzabın yine sahife 422'de onaltı ism-i celâl geliyor... Zahiri tevafuku yok. Halbuki bir sahife daha evvel on gelir ve mukabilinde altı var, terki edile, on altı olur, tevafuk eder.

Hem bazen İsm-i Rabb ile beraber tevafuk eder.. Bazen sahife sahifeye değil, yaprak yaprağa bakar. Hem bazen sahife rakamına bakar. Dokuz rakamı Çok defa sahife rakamına baktığı için, tevafuktan çıktığını

hissettim.(91) Her ne ise, siz de tedkik edersiniz, sonra meşveretinizle gizli tevafukatı gösterecek rakamları yazacağız. Yeni yazdığımız Kur'andan, tensib ettiğiniz takdirde kaydedeceğiz. Başta yüzelli sahifede, elli bir defa yedi ve sekiz geliyor. Yirmi sekizde sekizdir, yirmi üçte yedidir. Bu yedi, sekiz birbirine muvafık kabul edilmiş.. Yediden sekize, sekizden yediye geçmekle tevafuk bozulmuyor. Bu iki rakamın Kur'anda mühim sırları bulunduğu hissedildi.

SALİSEN : Hazret-i Zat-ı Ahmediye (Aleyhisselâm) nasıl bir şecere-i kübra olduğunu.. Ve Asfiya ve Evliya ve Siddikiyn, o şecere-i nuraniyenin meyveleri.. Ve mesâlik ve turuk, onun dalları olduğunu gösterir bir silsile-i azime, eskiden kalma ve eskimiş bir silsilename yanımda var. Onu güzelce tebyiz etmek için, hattı güzel, cedvelde mahareti bulunan zatları istiyorum. Şimdilik Hûsrevle Tenekeci Mehmed Efendi; Bekir Ağa'da bulunan ölçü ile onbeş tabaka kağıtla beraber, Hafız Ali'nin haber gönderdiği vakit gelsinler...(92)"

Mektubun devamı başka mevzular olduğu için buraya kaydedilmedi.

Ve daha bu nûmuneler g'ibi Nur ve Nuraniyat âlemiyle ilgili birçok örnekler vermek mümkündür. Risale-i Nur'un Mektubat kısmı ve Barla Lahikası'ndaki Üstad'ın mektuplarında, Nur Âlemiyle alakadar birçok hatıralar vardır. Bu bahsi onlara havale ederek ve bu makamda Tarihçe-i Hayat'ta dercedilmiş risale ve mektupları da düşünerek bunlarla iktifa etmek isteriz.

(91) Elhasıl: Bazı esrar-ı gaybiye için tevafukat şeklini değiştiriyor. Lafza-i Celâlin diğer latif ve cazibedar ve manidar bir tevafuku şudur ki; Başta fatiha sahifesiyle beraber yüz elli bir sahifede, elli bir defa yedi ile sekiz geliyor. S.NURSI.

(92) Barla Lahikası,son baskı Envar Neşriyat, S:286

BARLA HAYATI ÜÇÜNCÜ KISIM

(Nur Risalelerinin te'lif şekli, neşir keyfiyeti ve te'sir sahası hakkındadır) Üstad'ın Büyük Tarihçe-i Hayatı,Risale-i Nurun te'lif şeklini, intişarını ve te'sir sahası keyfiyetini en güzel bir şekilde dile getirmiş ve tarifini yapmıştır. Biz, daha biraz geniş ve mufassal ve değişik olan mevzuumuza, o çok parlak ve hakikatlı ta'riften bazı bölümler alarak girmek isteriz. O tarif elhak çok yüksek ve küllîdir... Ezcümle ilk tarihçelerin başındaki şu cümle (DÜNYA İLİM VE İRFAN SAHASINA TÜRKİYE'DEN BİR GÜNEŞ DOĞUYOR(93))girişinden sonra, şöyle devam ediyor:

"RİSALE-İ NUR'UN TE'LİF VE NEŞRİ:

Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretleri öyle müşkil, öyle ağır vaziyetler altında Risale-i Nur külliyyatını te'lif ediyor ki, tarihte hiç bir ilim adamının karşılaşmadığı zorluklara ma'ruz kalıyor. Fakat sönmiyen bir azm, irade ve hizmet aşkına mâlik olduğu için; yılmadan, yıpranmadan, usanıp bıkmadan bütün kuvvetini sarfederek emsalsiz bir sabr ve tahammül ve ferağat-ı nefis ile, bu millet ve memleketi komünizm ejderinden, mason afetinden, dinsizlik istilâsından muhafaza edecek -eden ve etmekte olan- ve âlem-i İslâmî ve beşeriyeti tenvir ve irşadda büyük bir rehber olan bu harikulâde Risale-i Nur eserlerini meydana getiriyor. Yüz otuz parça olan Risale-i Nur külliyyatının te'lifi yirmi üç senede hitama eriyor. Nur Risaleleri şiddetli ihtiyaç zamanında te'lif edildiğinden, her yazılan risale gayet şifalı bir tiryak ve ilâç hükmünü taşıyor.. Ve öylede te'sir edip pek çok kimselerin mane'vî hastalıklarını

tedavi ediyor. Risale-i Nuru okuyan her bir kimse, gya o risale kendisi için yazılmış gibi bir halet-i ruhiye içinde kalarak, büyük bir iştiyak ve şiddetli bir ihtiyaç hissederek mütalâa ediyor.

Nihayet oyle eserler vücuda geliyor ki: Bu asır ve gelecek asırların bütün insanların imanî, İslâmî, fikr, ruhî, kalbî, aklî ihtiyaçlarına tam cevab verecek ve kâfi gelecek Kur'an hakikatlar ihсан ediyor...

(93) 1951-1952 de neşredilen Tarihelerde bu cümle yer almaktaydı. A.B:

886

Risale-i Nurların te'lifı ve neşriyatı, şimdiye kadar misli görülmemiş bir tarzdadır. Bediüzzaman Said-i Nursi, kendi eliyle Risaleleri yazıp teksir edecek bir yazıya mâlik değildir. Yarım mmidir. Bunun için ktiplere sür'atle söyler ve sr'atle yazılır. Günde bir iki saat te'lifatla meşgul olarak; on, oniki ve bir, iki saatte yazılan harika eserler vardır.

Üstad Bediüzzaman'ın te'lif ettiği risaleleri, talebeler elden ele ulaştırmak suretiyle müteaddit nüshalar yazarlar. Yazılan nüshaları müellifine getirirler. Müellif yanlışlarını düzeltir. Bu tashihati yaparken eserin aslı ile karşılaştırmadan kontrol eder. Hatta yirmi, yirmibeş, otuz sene evvel te 'lif ettiği bir eseri tashih ederken aslına bakmaz.

Yazılan risaleleri, etraf köylerden ve kazalardan ziyarete gelenler, büyük bir merak, bir iştiyakla alıp gidiyorlar ve el yazılarıyla çoğaltıp neşrediyorlardı.

Üstad Bediüzzaman Kur'an'dan başka hiç bir kitaba müracaat etmeden, te'lifat zamanında yanında hiç bir kitap bulundurmadan Nur risalelerini te'lif etmiştir...

Risale-i Nur'un neşir keyfiyeti de tarihte hiç bir eserde görülmemiştir. şöyle ki: Kur'an hattını muhafaza etmek hizmetiyle de muvazzaf olan Risale-i Nur'un, muhakkak Kur'an yazısıyla neşredilmesi lâzımdı. Eski yazı yasak edilmiş ve matbaaları kaldırılmıştı. Bediüzzaman'ın parası, serveti de yoktu. Fakirdi, dünya meta'ıyla alâkası yoktu. Risaleleri el ile yazarak çoğaltanlar da, ancak zarurî ihtiyaçlarını te'min ediyorlardı. Risale-i Nur'u yazan ve okuyanlar karakollara götürülüyor, işkence ve eziyetler yapılıyor, hapsilere atılıyordu. Bediüzzaman aleyhindeki hkmet eliyle yaptırılan propaganda ve tazyiklerle, her tarafa dehşetler saçılıyor, ahalî Hazret-i stad'a yaklaşmaya, ondan din, iman dersi almaya cesareti kalmıyacak derecede evhamlandırılıyordu. Vaktiyle de din adamlarının, hakikatperestlerin sırf dindar

oldukları için darağaçlarında can vermeleri, bir korku ve yılđınlık havası meydana getirmişti. Hüküm sürmekte olan eşedd-i zulüm ve istibdad-ı mutlak içinde ehl-i diyanet sukût-u mutlak'a mahkûm edilmişti. Ne dinin hakikatlarından bahseden hakiki bir risale neşrettiriliyor ve ne de o hakikatlar millete ders verdiriliyordu. Bu suretle İslâmiyet ruhsuz bir ceset haline getirilmeye çalışılıyor, din-i İslâmın mahiyeti ve esaslarını ders vermek kat'iyen men'ediliyordu...

Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretleri, Barla'da sekiz sene kadar kalmıştı. Ekser zamanlarını kırlarda, bağ ve bahçelerde geçiriyordu. İki  saat kadar uzaklıkta تنها dağlara veya bağlara çekilir, Nur risalelerini te'lif eder bir taraftan da te'lif ettiği risaleler Isparta ve havalisinde el yazısıyla istinsah edilip kendisine gönderildiğinde, bunları tashih ederdi. Bir gün içinde

887

hem tashihat yapar, hem gidip gelme beş saat kadar süren yerlere yaya olarak gider, hem aynı günde üç dört saatını te'lifata hasreder ve hem de çoğu zaman yemeğini kendisi hazırlardı. O zamanlarda kırk kadar yerde risaleler; Risale-i Nur'a müştak ilk talebeleri tarafından el yazılılarıyla çoğaltılıyordu. Üstad yazılıp kendisine gelen bu kitapları sırtına yüklenir; dağ, bağ ve kırlara gider, orada tashihlerini yapar, akşam evine dönerdi.

Nefye mahkûm edilmiş olarak, zamanın en dehşetli zulmüne ma'ruz bırakılmış ve kimseyle görüşmesine müsaade edilmemiştir. Fakat o, yokluk içinde tükenmez bir varlığa kavuşmuştu. Çünkü o, Âlem-i İslâm ve insaniyeti tenvir ve irşad edecek Kur'an'dan gelen iman hakikatlarını te'lif ediyor ve aynı zamanda neşir ediyordu...(94) "

İşte,büyük tarihçeden özetle ve mealen aldığımız bu ifadelere göre, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi 1926 baharından başlayarak 1949'da bitirdiği ve tam tamına Kur'anın nüzûlu gibi yirmiüç senede te'lif edip tamamladığı "RİSALET ÜN NUR, RESAİLİN NUR, RİSALE-İ NUR ve RİSALEİN NUR" adlarıyla müsemma Kur'anın hakikatlar hazinesinden lema'an eden Nur risalelerinden, sadece Barlada ve Isparta merkezinde dokuz sene zarfında yüzyirmi altı adedini telif eder. Bunlara bir de, 1925'de Burdur'da te'lif ettiği "Nur'un İlk Kapısı" kitabı ve 1920'den 1923 yılına kadar yazdığı ve bunlardan üç dört tanesini kısmen veya tamamen Burdur, Isparta ve Barla'da tamamladığı Arabî risalelerinin zeyilleri ile birlikte mecmuu olan on yedi adet risaleleri de mezkûr rakama ilave etsek, yüz kırk dört (144) adet olur. Eğer Eski Said'in eserlerinden olan çok kıymetli NOKTA risalesini de buna ekleysek yüz kırkbeş (145) adede baliğ olur.

Amma sadece sekiz buçuk senelik Barla hayatında Risale-i Nur adıyla başlattığı Türkçe te'lifatından olan Risalelerin sayısı ise, büyük risale olarak, tam yüz dördttür (104). Bilâhare 1934-1935 yılında Isparta merkezinde te'lif etmiş olduğu üç adet risaleler de buna inzımam etse, yüzyedi olur. Eğer yirmidokuzuncu mektubun sekizinci kısmı olan "RUMUZAT-I SEMANİYE'nin sekiz adet küçük risalelerinin her birisini ayrı bir risale kabul edip buna ekleysek; tam yüz onaltı (116) adet risale olur. Buna gör, Mesnevideki Arabi risalelerin mecmuu ile birlikte, Risale-i Nur'un parça parça tüm risalelerin mecmuu ise, yüzelli üç (153) adettir.

Hazret-i Üstad, te'lif ettiği Nur risalelerinin adedi için, Eskişehir hapis hadisesinde yaptığı mahkeme müdafaasında; Barla ve Isparta'da telifi yapılan yüzyedi (107) adet risalelere, Arabilerin mecmuunu ondört risale sayarak; "hep yüzyirmi (120) Risale" diye zikretmiştir. Herhalde o zamanlar

(94) Büyük Tarihçe-i Hayat S:130-134

888

gayr-i matbu" ve gayr-ı münteşir bulunan, Mesnev-i Arabinin baş tarafındaki "Lem'alar, Reşhalar, ve Lasiyyemalar"ın üç adet risaleleri bu sayıya dahil edilmediği anlaşılmaktadır. Bunların yanında, yine Barla'da te'lif ve tertibi yapılmış "Kur'an Nurlarından bir Nur" isimli Arapça bir eseri de -ki bizim tercümemiz olan Arabi Mesnevinin sonunda neşredildi- Mezkûr rakama ilave edilmediği anlaşılıyor.

Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Eski Said ve Yeni Said dönemlerinde vücuda getirdiği-i Risaleler beraber hesap edilse, tam yüz doksanaltı (196) adede(95) baliğ oluyor. Hem, hepsi de öz metin olarak te'lifleri yapılmış Risaleler dir.

TE'LİF NASIL YAPILIYORDU?

(Mevzu ile alâkadar bir mukaddeme)

Te'lifin, eski zamanlardan beri alışıla gelen şekli şöyledir ki: Selâhiyetli bir âlim, herhangi dinî ve ilmî bir mevzuda, naklî veya aklî delilleri bir araya getirip; ihtiyaç hasıl olmuş olan bir mevzuun meselelerini ilim sahasında yanyana getirip perçinleştirmesi ile; bir risale, eğer daha büyük ise, bir kitap haline getirmesinden ibaret idi. Te'lifatın bir nev'i de tasnifattır. Tasnif ise, sınıflandırma demektir. Yani mesela mevcut ve fakat müteferrik olan namaz, oruç, hac vesaire gibi çok yönlü fikhî ilmihal gibi mes'elelerin; Bab-bab, sınıf-sınıf ayırarak, her bir mevzuu makamı ve sırasına dizmekten ibarettir.

Eski İslâm Uleması arasında te'lifat mevzuu ile ilgili çok mühim bir kaide de şudur ki: ortaya atılmış herhangi dinî bir mes'ele veya dini ilgilendiren şüphe verici, zihin karıştırıcı veya akide sarsıcı bir mevzuu aydınlatmak ve şüpheleri izale etmek maksadıyla ; eskiden ona dair bir eser yazılmış ve meselehalledilmişse; ve bir boşluk kalmamışsa; aynı mevzuda ikinci bir eserin yazılmaması.. Ancak o mevcut eserin bazı tarafları daha biraz izah ve şerh icab ediyorsa, ona bir takım şerhler ve ek haşiyeler yapılabilmesi keyfiyetidir.

Ulema arasındaki bu ihlâslı kaideye göre; İslâm dini adına yapılacak bir te'lif veya tasnifin bir mesbuku, yani geçmişte onu halleden bir eserin mevcut olmaması lâzımdır. Buna göre, bir eserin vücuda getirilmesi için,

(95) Üstad'ın yegeni merhum Abdurrahman, amcası Bediüzzaman Hazretlerinin eski eserlerinin bazılarının dış kapaklarında, yekûn eserlerin isim listesini verniektedir. Bunların içinde bir kapakta isim listesi içinde bir de "Rumuzat" diye bir eserden bahsetmektedir. Eğer bu eser, küçük "Rumuz" adlı eserden ayrı(*) ise, o zaman görmedigimiz bu eserle beraber, Bediüzzaman Hazretlerinin yekûn te'lifatı tam tamına yüzdoksanaltı (196) adede baliğ olmuş olur. Değilse 195'tir.

(*) Evet ayırdır.. ve "Rumuzat" eseri meşur "Ta'likat"ın eklerinden ibarettir.. ve Allaha şükür bu her iki eser tab' edildiler. A.B

889

muhakkak ve mutlaka bir boşluğun olması ve Müslümanların ona mübrem ihtiyaçlarının bulunması lâzımdır.

Bu ihlâsdarâne pek mühim nokta içindir ki, eski İslâm âlimlerinin yaptıkları te'lifat, iki ana kanal içinde cereyan edip gelmiştir:

1- Metinler

2- Şerhler

Bundan dolayıdır ki: Şimdiye kadar te'lif edilmiş İslâm ulemasının eserleri böyle iki kısım olarak cereyan edip gelmiştir. Yani, metin ve şerhleri.. Buna göre te'lif ve tasnif şekilleri de iki çeşit halindedir.

Birisi: Naklî ve rivayet yoluyla, bir çok geçmiş İslâm âlimlerinin eserlerinden nakiller yaparak ve kitaplarına atıflarda bulunarak, aynı zamanda büyük ve zengin kütüphanelerden istifade ederek, bir eser vücuda getirmektir.

İkincisi: İlham ve sünûhata dayanarak kalbine ışıklanan ilham parıltılarından kıvılcımlar alıp, başka kitaplara müracaat etmeden, ilmî dirayeti, idrâk ve ihatası nisbetinde bir kitap meydana getirmektir.

Bu ikinci kısma misal getirmek icab ederse, başta Gavs-ı Geylanî'nin Muhyiddin-i Arabî'nin ve Mevlânâ Celâleddin-i Rumi'nin te'lif ettikleri bir kısım eserleri gibi...

İşte bu küçük ve basit girişten sonra, Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretlerinin yaptığı te'lifatin şekline geliyoruz.

A - RİSALEYİ NUR'UN TEL'İF ŞEKLİ

Evet, o Hazretin hem eski(96) hem de yeni te'lifatı şu ikinci kısım te'lif şeklinin en parlağı ve en müstesnası olarak, ilham ve sünûhatın parıltılarıyla, kalbine doğan, aklına ışıklanan hakikatların mücerred özü ve mahiyeti üzerine, kuvve-i hayalîyesi ona suretler giydirecek, kuvve-i ilmiyesi de ifade ve beyanlarda bulunarak, mübarek ağzına gelen kelimelerin kâğıt üzerine nakşedilmesinden ibarettir.

Bu mübalağasız gerçeğin şahitleri yüzlerce. En başta 1918-1923 yıllarında ona kâtiplik yapmış biraderzadesi merhum Abdurrahman'ın şahitliğinden(97)' tut, ta 1950'lere kadar yapılan yoğun te'lifat devresinde yanınada kâtiplik etmiş, hizmetkârlık yapmış bir çok insanın şahadetlerine kadar...

(96) 1914'e kadar olan Üstad'ın eski eserlerinin ekserisi de yine sünûhat kabilinden olarak çok öz ve hülâsa oldukları ve çok meselelerin halline yönelik te'lif edildiği halde, âniden Üstad ezbere söyler, kâtipleri de yazarlardı. Onun için "Hem eski eserleri hem yeni eserleri" tabirini kullandık. A.B.

(97) Asar-ı Bediyye, S: 634

890

Evet, Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın yazdığı eserlerinin yüzde doksan beşi; yanında yazacak bir kâtip varsa, o ezbere söyler, kâtipi de yazardı. Çok nadir olarak bazen yazacak kâtip bulunmaz.. kendisi kendine mahsus yazısıyla yazmaya mecbur olurdu. Risalelerin en derin ve en mühimleri dağda, bağda, kırlarda, bazen de yağmur altında yazılmış olanlarıdır. Meselâ İktisad Risalesi gibi bir iki saat zamanda te'lif edilen risaleler olduğu gibi, te'lif esnasında kısa aralıklarla büyük risaleler de te'lif edilir, tekmiil ettirilirdi. Risaleler yazıldığı an, müellif çok süratli söyler, kâtip zor ulaştırırdı. Bu risalelerden bazıları vardır ki; te'lif müddeti çok kısa olduğu halde, şimdi sür'atli şekilde okunsa da, o müddet zarfında belki de bitirilemez haldedir. Halbuki te'lif esnasında müellifin telâffuzu ve kelimeyi söylemesi vardır. Bir de kâtipin onu anlayıp kâğıda yazması vardır ki; okumaktan çok uzun sürmesi lâzımdır. Demek ki te'lifte tayy-ı zaman hakikatı mutlaka ve her zaman vakidir.

Risale-i Nurun te'lif keyfiyeti, şu yazıldığı tarzda olduğuna delil ve şahid; en başta müellifin ifade ve beyanlarıdır. Bir kaç nümune arz ettikten sonra, te'lif anında hazır bulunmuş veya o anda yazı ile müsveddesini yazmış bazı şahid kâtiblerin şahadetlerini de yazacağız:

1- Risaleler ilham ve sünûhatın mahsûlü olduklarının keyfiyeti hakkında Üstad'ın ifadeleri:

1- "Hakaika dair mesailde, külliyatları ve bazen de tafsilâtları sünûhat-ı ilhamiye nev'inden olduğundan, hemen umumiyetle şüpheşizdir, kat'îdir. Onların hususunda sizlere bazı müracaat ve istişarem, tarz-ı telâkkisine dairdir. Onlar hakikat ve hak olduklarına dair değildir. Çünkü hakikat

olduklarına tereddüdüm kalmıyor. Fakat münasebat-ı tevafukiyeye dair işaretler mutlak ve mücmel ve küllî surette sünûhat-ı İlhamiyedir. Tafsilât ve teferruatta bazen perişan zihnim karışır, noksan kalır, hata eder Bu teferruatta hatam, asla ve mutlaka zarar iras etmez. Zaten kalemim olmadığından ve kâtip her vakit bulunmadığından tabiratım pek mücmel ve nota hükmünde kalır, fehmi işkâl eder...(98)"

2- "Cevabların aslı sünûhat olmakla beraber, tafsilatında fikrim karışarak yanlış edebilir...(99)"

"...Eskiden beri sıkıntılı ve münkabız olduğum zaman, en zahir hakikatları dahi beyan edemediğimi, belki bilmediğimi yakın dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni

(98) Barla Lahikası, Envar Neşriyat, S: 99

(99) Avnı eser, S: 207

891

dersten, te'liften men' etmekle beraber; en mühim sözler ve risaleler, en sıkıntılı ve hastalıklı zamanımda, en sür'atli bir tarzda yazılması doğrudan doğruya bir İna-yet-i Rabbaniye ve bir ikram-ı Rabbanî ve bir keramet-i Kur'aniye olmazsa nedir?..(100)"

4- "Hem yazılan eserler, risaleler ekseriyet-i mutlakası hariçten bir sebep gelmeden, ruhumdan tevellüd eden bir hâcete binaen anî ve def'î olarak ihsan edilmiş.. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit , demişler : " Şuzamanın yaralarına devadır" intişar ettikten sonra, ekser kardeşlerimden anladım ki; tam bu zamanda ihtiyaca muvafık ve lâyük bir ilâç hükmüne geçiyor .(101)"

Daha bu dört nümûneler gibi birçok örnekler gösterebiliriz ki, Risale-i Nurların asılları ilham ve sünûhatın ışıklarıdır. "İhtar aldım. Ruhuma ihtar edildi, kalbime geldi..." gibi hep aynı hakikata işaret eden ifadelerin Nur risalelerinde yüzer defa tekrarları vardır.

KÂTİP VE HİZMETKÂRLARININ ŞEHADETLERİ

Üstadın te'lif anlarındaki vaziyetini bizzat müşahede etmiş müsvedde kâtibleri ve o anda hazır bulunmuş bazı zatların şehadetlerini yazıyoruz:

Birincisi: Merhum Albay Hacı Hulusî Yahyagil'dir. Şifahen bir kaç defa kendisinden bizzat dinlemişimdir ki, diyordu: "Ben Eğridir'de iken, Üstad'ı ziyaretlerimin birisinde te'lif anını gördüm. Te'liften önce, kendisine hâs tarz-ı şivesiyle çok mütevazi' bir şekilde sohbet yapmakta iken, birden fırlayarak somyasının üstüne çıktı... Ve gayet ciddileşerek: "Şimdi hocalık vazifesi başladı" dedi.. Kalem kâğıt getirtti.. Ve yazdırmaya başladı. Gayet sür'atle

söylüyordu. Dikkat ettim, göğsünden harıltilar, gıcırtilar gibi sesler geliyordu. Durmadan söylüyordu. Hatta te'lif anındaki şive tarzı dahi tamamen değişti..."

İkincisi: Bediüzzaman'ın müsvedde kâtiplerinden ve ahiret kardeşlerinden Barlalı Hafız Halid Efendi'nin yazdığıdır, şöyle diyor:

"...Zahir hale bakılırsa, ilmihali bilmiyor gibi görünüyor. Birden bakarsın bir derya kesiliyor. Me'zun olduğumuz miktarı ve Resul-ü Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâm'dan istifade derecesi nisbetinde söyler. Resul-iEkrem'den (A.S.M.) cihet-i istifadesi olmadığı vakitler de, yeni ay gibi mahviyet gösterir. "Bende Nur yok, kıymet yok!" der....(102)"

Üçüncüsû: Barla'lı Abdullah Çauuş, Süleyman Sami, Hafız Halid ve

(100) Mektubat, Sözlere Yayınevi S: 384

(101) Aynı eser, S: 385

(102) Barla Lahikası, Envar Neşriyat, S: 108

892

Hafız Tevfik'lerin beraberce; "On Dokuzuncu Mektup" olan Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesinin sonunda kaleme aldıkları şu ifadeleridir:

"Evet biz müsveddeyi yazıyorduk, Üstad'ımız da söylüyordu. Yanında hiç kitap yoktu, hiç müracaat da etmiyordu. Birden bire gayet sür'atli söylüyordu. Biz de yazıyorduk. İki üç saatte, otuz kırk sahife yazıyorduk. Bizim de kanaatımız geldi ki: Bu muvaffakiyet, Mu'cizat-ı Nebeviyenin bir kerametidir.: (103)"

Dördüncüsû: Yine Hulusi Bey'in Üstad'dan rivayet ettiği bir ifadesidir. Şöyle diyordu:

"Bir defasında Üstad'ımızı ziyaretimde, Risale-i Nur'un te'lifindeki sühuletli muvaffakiyet meselesi mevzu olmuştu. Bu münasebetle Hazret-i Üstad buyurmuşlardı ki: "Bir risaleyi te'life başladığım an, yani bir mes'ele-i imaniye kalbe geldiği vakit, birden bakıyorum, ikiyüz ayat-ı Kur'aniye imdadıma geliyor."

Beşincisi: Hazret-i Üstad'ı ve te'lif şeklini görmemiş fakat buna muttali' olmuş olan, Hindistan'ın yetiştirdiği büyük alim, mücahit insan, müttaki ve kamil mü'min olan Mevlana Hasan en Nedevî'nin bu mevzudaki beyanı ve görüşü şöyledir:

1975 yılında, Hicaz'da Urfa Müftüsü Halil Gönenç, Salih Özcan, Muzaffer Aydın'ın içinde bulunduğu bir hey'et kendisiyle görüştüklerinde, onlara Üstad hakkında şunları demiştir:

"Bizler bir kitap te'lif ettiğimiz zaman, milyonluk zengin kütüphanelerin ortasında otururuz.. O kitabı çeker bakar, bu kitabı çeker bakarız, öylece bir kitap yazarız.Bu, bizim yaptığımıza te'lif denilmez... Halbuki Bediüzzaman Şeyh Said-i Nursi'nin kütüphanesi ise dağ ve derelerdir. İşte hakiki te'lifat onunlğine denilir. O bizim bütün İslam ulemasının şeyhidir ve üstadıdır..."

B- Risale-i Nurların Neşir Keyfiyeti:

Risale-i Nurun neşir keyfiyetinden maksadımız, onun nasıl ve ne gibi vasıtalarla Müslümanlar arasında yayıldığı hususudur. Bu babta Hazret-i Ustadın Büyük Tarihçe-i Hayatında şu malûmat(104) verilmektedir:

"Üstad Bediüzzaman'ın te'lif ettiği risaleleri, talebeler elden ele ulaştırmak suretiyle müteaddit nüshalar yazarlar, yazılan nüshaları müellifine getirirlerdi. Müellif, müstensihlerin yanlışlarını düzeltirlerdi. Üstad bu tashihâtı yaparken eserin aslı ile karşılaştırmadan kontrol ederdi..."

(103) Mektubat, S: 201

(104) Buradaki mâ' lumat, az üstte kısmen, te'lif keyfiyeti bölümünde geçmiş olmakla birlikte, neşir keyfiyeti bölümü ile de ilgisi fazla olduğundan, bazı kısımları tekrarlandı.

893

Yazılan risaleleri etraf köylerden ve kazalardan gelenler, büyük bir merak ve iştîyak ile alıp gidiyorlar ve el yazısıyla çoğaltarak neşreliyorlardı...(105)"

İşte bu öz ve kısa malûmatın ser-levhası altında; Nur risalelerinin nuranî akisleri çok az bir zaman içinde nasıl elden ele, dilden dile ve kalbden kalbe cereyan ve seyeran edip yayıldığını isbat etmeye çalışacağız.Evet, İslâm ümmetinin akide ve imanına en korkunç küfrî saldırıların başlatıldığı o kap-kara günlerde; ehl-i imanın imdadına rahmet-i ilâhiyye tarafından ulaşan ve gönderilen o ziyadar eserler, o nevvâr ve feyyaz ziyalar, o beşaretkâr ve tesellidâr lemalar, o kahraman-ı Nur olan Risaleler; elbette saha-i zuhura çıktıklarında, ehl-i imanın en çok muhtaç olduğu ve kesafetli katı ye's-i mutlak tufanına maruz kaldıkları bir vakitte, kalbden kalbe manevî ve nuranî mevceler halinde yayılacaktı ve yayılmayada hakkı vardı.

Evet, Risale-i Nur, imanın nurudur. Nurun ise, yayılmasına karşı maddî hiç bir şey hâil ve engel olamazdı. Hem nurun aksi, aslının hassasını taşıdığı için, sadece onun okunmasıyla değil, işitilmesi, duyulması da büyük te'sirler yapar, yayılmasını sağlardı. Yayılınca da, şüphe ve vesveseler defolur, kesif ve karanlıklı bulutlar dağılır, imanlar kuvvetlenir ve kurtulurlardı.

Bundandır ki, Nur Risalelerini yazanlara karşı Hazret-i Üstad çok minnettarlık hissediyor ve onları tebrik edip alkışlıyordu. Hatta kendi şahsı için bir risaleyi yazan ve yazdıranlara da, büyük büyük teşviklerde bulunur, şevklerini artıracak taltifler yapardı. Talebelerini "Elmas kalemli kahramanlar" diye vasıflandırır. Zaten Nurları ciddî şekilde görüp okuyanlar ondan ayrılmıyor, kalbi ve ruhu ondan ma'nevî büyük zevkler, hazlar alarak, imanları vicdanları cilalanıyordu.

Böylece cebrî kanunlarla yasaklanmış olan İslâm yazısı, Nur risalelerinin elle çoğaltılmasıyla muhafaza işi de yapıldığı gibi, matbaalara ihtiyaç bırakmıyacak şekilde nurlar yayılıp dağılıyordu.

Hazret-i Üstad bu mevzuda da, yani Risale-i Nurları yazıp çoğaltmaya dair yaptığı teşvikler ve taltifler hususunda irşadkâr yazıları çoktur. Sadece bir iki küçük nümune vermek isteriz:

1- "...Maksadım, ona o risaleyi yazdırmakla onu has talebeler dairesine idhal etmektir. Yoksa ona o zahmeti vermezdim.(106)"

"...Sizin bu defa yazdığınız "Söz" ziyade hoşuma gittiği için, evvelce

(105) Büyük Târihçe, S:131

(106) Barla Lahikası ilk baskı Envar Neşriyat, S:169

894

sana dediğim gibi, başka hatlara nisbeten senin hattın gözüme eski dost görüldüğünün sırrını anladımki; merhum biraderzadem Abdurrahman'ın hattına benziyor. Bu hat kendini göstermeli.. İhtiyakın oldukça böyle intihap ettiğin Risaleleri yazarsanız mübarek olur. Hulusi, Abdurrahman'ın yerine çendan geçmiş.. Şu yazı müşabeheti bana müjde ediyor ki; bir Abdurrahman Re'fet'ten de çıkacak. Mürekkebe hakkında düşündüğün iyidir. Elde gezecek, güzel olmak şartıyla sabit olsun, kendinize yazdığınız parlak olsun, Çünkü mütalâaya ihtiyak ve ihtihayı açar.(107)"

3- "...Böyle zamanda hakaik-ı imaniye ve esrar-ı şeriat ve sünnet-i seniyyeye hizmet eden mübarek halis kalemlerden akan siyah nur veya ab-ı hayat hükmünde olan mürekkeblerin bir dirhemi, şühedanın yüz dirhem kanı hükmünde yevm-i mahşerde size faide verebilir. Öyle ise onu kazanmaya çalışınız...(108)"

İşte bu küçük iki-üç nümuneler gibi, Hazret-i Üstad yazı hususunda çok teşviklerde bulunmuştur. Bilhassa Kastamonu'ya götürüldükten sonra, yüzlerce defalar hep böyle Risale-i Nur yazarları teşvik etmiş, yazarları has talebeler olarak kabul ettiğini ve onları hususi dualarına dahil ettiğini yazmıştır. Böylece Risale-i Nur'ların intişarı; Onuncu Söz ve Ayet-el Kübra Risaleleri hariç. Ta, 1946'lara kadar hep böyle el yazılarıyla çoğaltılmış ve neşredilmiştir.

Isparta vilâyeti ve civarı, nurları elle yazıp çoğaltma işinde en büyük merkezîyet teşkil etmiş, yüzler kalemlerle Nur risalelerini yazan kahramanlara yatak olmuştur. Sonraları, Kastamonu vilâyeti de bu işe el atmış, onun bir kazası olan İnebolu kazası "Küçük Isparta" unvanını almıştır.

Hazret-i Üstad da, elle yazılan bu risalelerin ve büyük mecmuaların bir çok nüshalarını tashih için gözden geçirmiş, yanlışları varsa, kendi mübarek kalemîyle düzeltmelerde bulunmuştur.

Nur Risalelerinin elle yazılma dönemi, en çoğu 1936'dan 1946 yılları arasındadır. Bundan önce de Risaleler elle çokça yazılmışsa da, bu on senelik zaman zarfında o hizmet çok hızlanmış, yüzlerce hatta binlerce kitaplar elle yazılmıştır.1948-1951 arasında Afyon hapsi hadisesinde ve sonrasında müddei umuminin tesbit ettiği kadarıyla; teksir edilenlerle beraber altıyüz bin nüsha olarak Nur risaleleri resmi zabıtlara geçmiştir. Bu hadise ise, hakikat olarak, dünya tarihinde emsaline rastlanmamış harika ve acib bir hadisedir.

Hazret-i Üstad Bediüzzaman henüz Barla'da iken, İstanbul ile de muhaberelemi olmuş, oradaki eski dost ve talebelerine de risaleler göndermiş

(107) Barla Lahikası, S: 197

(108) Lem'alar, Envar Neşriyat, S:156

895

ve matbaa ile mümkünse teksirini, yoksa el yazılarıyla yazmalarını teşvik etmiştir. Risale-i Nurlann intişar keyfiyeti çok hülâsalı olarak işte böyledir.

896

C - RİSALE-İ NUR'UN TE'SİR SAHASI

Bu bölüme, Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin bir kaç cümlesiyle girmek istiyoruz: Nurların te'sir sahası, bütün zulümlü tazyik ve sebepsiz katı tedbirlere rağmen, gerçekten Üstad'ın ifade buyurdıkları gibi -Nurların tamamı henüz te'lif edilmemişken de- çok büyüktür, harikadır denilebilir.

Evet Üstad Bediüzzaman'ın, yirmisekizinci mektubun dördüncü meselesi gayr-ı münteşir olan üçüncü noktasında tafsilini kaydettiği husus için, özetle şöyle der:

"Ehl-i siyaset çoktan beri anlamışlar ki: Ben siyasetle alâkadar değilim. Degil şimdi, hatta on seneye yakındır ki Eûzü billâhihi mineş şaytani ves siyaseh deyip siyaseti her cihitle atmışım. Hiç bir ehl-i siyaset, hiç bir hükümet benim meşgul olduğum sırf hakaik-ı imaniyeye karşı ilişmeye hiç bir kanunları muvafakat etmiyor. Demek, beni sıkın ve sıkıştırın ve yedi senedir (Şimdi yirmisekiz sene oldu.)(109) "müthiş bir esarete durduran zendeka ile telezzüz edenlerdir. Fakat o zendeka ehli bilsinler ve haberleri olsun ki; Kuran'ın elmas kılıncıyla onların belini kırmışım. Onlara karşı gâlibim. Yalnız hükümet bize karışmasın, ben tek başımla Kur'an-ı Hakimin himmetiyle bu havelideki zindekalara meydan okuya bilirim. Fakat maatteessüf desise-i şeytaniye ile bezi memurları elde ediyorlar. O perde altında bana hucum ediyorlar. İste beni mağlup eden bu haldir...(110)

Evet Üstad'ın bu ifadesi gayet derece gerçektir, mübalağasızdır. Çünkü kendisi o zamanlar tek başıyla o havalideki, yani Isparta ve civarındaki dinsizliği yaymak isteyen zındıklara mukabele ederse, acaba yüzer hakiki, halis, fedaiî mü'min talebeleriyle beraber olsa, bütün dünya zındıklarına ilim ve akıl meydanında ve hakikat sahasında galebe edemez mi? Evet, gerçek ve hakikat olarak ilim meydanında ve hak ve hakikat sahasında tüm dünya dinsizlerinin belini kırmış ve onları susturmuştur. Amma hakikat ve ilim meydanında mağlub düşen o denî münafıklar, o rezil dinsizler; her alçaklığa her denâete ve her rezalete baş vurarak münafıkâne desiseler ile hükümetin maddî kuvvetini elde ediyor ve Bediüzzaman'ın şahsî ve beşerî cihetine karşı maddî kuvvet ile çıkıyorlardı. O ise, kuvvet hakta olduğuna, hak kuvvette olmadığına göre.. Ve o noktadan maddeten herşeye sahib olan o dinsiz zındıkları maddi hiçbir şeyi olmıyan Bediüzzaman Hazretlerinin açtığı manevî cihadına karşı ma'nen, tamamen mağlub oldukları gibi, eninde sonunda maddeten de mağlub olacakları kat'idir ve şüphesizdir.

(109) Parantez içindeki cümle bilahere 1954'de Ustad tarafından ilâve edilmiştir. A.B.

(110) El yazma mektubat, Kur'an hattı, S: 648

897

Yine aynı manaları te'kid ve takviye eden Hazret-i Bediüzzaman'ın bir diğer beyanı da şöyledir:

"...Cenab-ı Erhammürrahimine yüz binler şükrediyorum ve tahdis-i ni'met suretinde derim ki: Batün onların bu tazyikat ve istibdatları, Envar-ı Kuraniyeyi ışıklandırın gayret ve himmet ateşine odun parçaları hükmüne geçiyor, iş'al ediyor.. ve o tazyikleri gören ve geyretin herreti ile inbisat eden envar-ı Kuraniye;Barla yerine bu vilayeti, belki ekser memleketi bir medrese hükmüne gerirdi. Onlar, beni bir köyde maphus zannediyor.. Zındıkların rağmen olarak, bil'âkis Barla kürsiy-i ders olup, Isparta gibi çok yerler medrese hükmüne geçti. Elhamdülillah-i haza min fazli rabbi!..(111)"

Evet, O müceddid-i ululazm olan Hazret-i Bediüzzaman hak söylüyor, hakikat konuşuyor.. Ehl-i dünyanın, o güneş-misal nurlar menba'ı ve volkan gibi enerji kaynağı olan bu zatın imanî ve Kur'anî hizmetine engel oluruz, onu sustururuz, onun nurlarının te'sir sahasını daraltırız veya keseriz diye,

ona reva gördükleri maddî zulüm ve tazyikleri; onun yüce dağlar gibi metin azm ve iradesini kamçalamış.. Ve onun güneşler kadar parlak ve enerjik hizmet

himmelerini parlatmış.. Ve onun kalb ve ruhundaki cennetler kadar nuranî feyz ve imanını dalgalandırmaya vesile olmuştur. Çünkü Allah cc . ona yürü kulum! demişti.

Evet, O hazretin, Kur'an'ın ezeli, tükenmez hazinesinden istihraç ettiği hakikat Nurları, böylece dinsiz zındıkları hakikat noktasında mağlub ve perişan ettiği ve o nurlar, o zındıklara bir niran-ı muhrika olup bütün plânlarını tar ü mar edip yaktığı gibi; muhtaç ve me' yus ve mutehayyir ehl-i imanın kalb ve ruhlarını da cennetten esen ve revh ve reyhanı veren meltemler gibi okşamış, nurlandırmış, teselli ve beşaretler vermiştir.

Böylece Nurların te'sir sahası, müsbet ve menfi iki kutup halinde cereyan edip dalgalanırken, bir tarafında Nur, ziya, feyz ve iman, revh ve reyhan bahşediyor.. Öbür tarafında, imana karşı kabiliyetini kaybetmiş kalbsiz münafıkların, zındıklıkla telezzüz eden mülhid dinsizlerin kafalarına inen ateşli saika, bellerini kıran çelikten balyoz.. Ve nihayet bütün plânlarını tar ü mar eden karşı gelinmez, mağlub edilmez kudsi bir deha olarak karşılıklarına dikilmiştir.

Bu sözlerimiz mübalağa değildir. Nur risaleleri bu evsafa olduğuna, onları gören akl-ı selim sahibi bütün insanlar hüküm edip tasdik etmektedir.

Fakat az üstte kaydettiğimiz gibi, maddî ve beşerî ve dünyevî sahada, dinsizler her fırsatta hükümetlerin desteğini kendilerine sağlayabilmiş ve

(111) Mektubat S: 373

898

onun bazı esnek kanunlarını kendilerine siper etmiş oldukları için; Risale-i Nur müellifini ve onun faziletli, mücahit, imanlı Nur talebelerini menfalara, zindanlara attırabilmişlerdir. "İşlerini bitirdik, susturduk ve kurtulduk" dedikleri en zulümlü ve zulmetli günlerde bile, Risale-i Nur'un te'sirati, bir bakarlar; başka bir mecraadan yol bulmuş yayılıyor... Hapse koydurturlar; Hapisteki insanlar salah-ı hal kesbediyor, Nurlara sarılıyor ve adliye daireleri nurlanıyordu. Bediüzzaman'ı sürgünden sürgüne en hücre yerlere gönderiyorlar.. bu defa bakarlar ki, hiç ümit etmedikleri yerlerde ve insanlarda Nurlar tesirini icra ediyor, sahasını genişletiyordu. "Güneş balçıkla sıvanmaz" sözü ve darb-ı meseli, Risale-i Nur'un işinde çok parlak ve güzel görünüyordu. Din düşmanı zındıklar, ne yaptılarsa, hangi yola, hangi desiseye baş vurdularsa, ona çare bulamadılar, zaptedemediler, önüne sed olamadılar ve olduramadılar...

Ehl-i iman arasında Risale-i Nurlann yaptığı müsbet te'sirlere gelince:

Evvelâ: Sadece Hazret-i Üstad Barla'da iken, Isparta vilâyeti ve çevresi Nur talebelerinin yazdıkları takriz mektupları.. Ve Üstad'larının ve Risale-i Nur'un etrafında pervane-misal gösterdikleri samimi şevk ve hareketleri, hatta ruhlarını bile feda edecek derecede harika incizabları; Risale-i Nurların çok kısa bir zamanda nasıl büyük bir te'sir sahasını oluşturduğunu göstermeye kâfidir.

Evet bu, öyle olduğu gibi; İslam dininin maddî tüm kaynaklarını kapatmak ve kurutmak için girişilen azgın zulümlerin o çok kesif ve kapkaranlık günlerinde, mütehayyir ve seregerdan kalan avam-ı ehl-i iman; "Acaba İslâmiyette bir hakikatsızlık mı vardır ki, bu kadar tahribata ve tecavüzlere uğruyor" diye

çâresiz ve mütereddid kaldıkları bir hengâmda; Şark'ta olsun, Garp'ta olsun, birden duyarlar ki: "Mürşid-i ümmet olan Hazret-i Bediüzzaman bir eser yazmış, İslâm'ın ve Kur'anın ve İman'ın bütün hakikatlarını akıl ve ilim ve hikmet

meydanında ispat etmiştir. Dinsiz zındıklar, ilim meydanında ona karşı mağlub olmuşlar, onun yazdıklarını çürütemiyorlar, karşı çıkamıyorlar. Belki batıl ve fasık ve maddeci felsefeleri esfel-i safiline sukût ediyor," diye olan bu haber ve saadet müjdesi, değ'il sadece memleketimizdeki mütehayyir olan ehl-i imanın imanlarını kurtarmak; belki hatta Hint ve Çin'deki Müslümanların bile imanlarını takviye ediyor, şüphe ve vesveselerden kurtarıyordu.

Bu hakikata, Hazret-i Üstad Bediüzzaman da eserlerinin bir kaç yerinde işaret etmiştir. Ezcümle yirmialtıncı mektubun birinci mebhasında, Kastamonu ve Emirdağ-1 lahika mektuplarında bu hakikatın bazı köşelerini izhar etmiştir. İşte Kastamonu lahikasında yer alan mezkûr hakikatın beyanı için şöyle der:

899

"...Risale-i Nurun mümtaz bir hasiyeti: İmanın en son ve en küllî istinad noktasını kuvvetli ve kat'i beyan olduğundan, bu hasiyet Ayet-el Kübra risalesinde fevkal'ade parlak görünüyor.. Ve bu acib asırda mübareze-i küfür ve iman en son nokta-i istinada sirayet ederek, ona dayandırıyor.

Meselâ nasıl ki, gayet büyük bir meydan muharebesinde ve iki tarafın bütün kuvvetleri toplandığı bir sahrada, iki tabur çarpışıyorlar. Düşman tarafı en bûyük ordusunun cihazat-ı muharribesini kendi taburuna imdat ve kuvve-i maneviyesini fevkal'ade takviye için her bir vasıtayı isti'mal ederek, ehl-i iman taburunun kuvve-i maneviyesini bozmak ve efradının tesanüdünü kırmak için her vesileyi kullanır, ehemmiyetli bir istinatgâhını kendine temayül ettirerek; ihtiyat kuvvetini dağıtır. Müslüman taburunun her bir neferine karşı, cemiyet ve komitecilik ruhiyle mütesanid bir cemaat gönderir. Bütün bütün kuvve-i maneviyesini mahvetmeye çalıştığı bir hengâmda, Hızır gibi biri çıkar, o tabura der: "Me'yus olma! Senin öyle sarsılmaz bir nokta-i istinadın ve öyle mağlub edilmez muhteşem orduların ve tükenmez ihtiyat kuvvetlerin var ki, dünya toplansa karşısına çıkamaz.. Senin şimdilik mağlûbiyetinin bir sebebi; bir cemaate ve bir şahs-ı maneviye karşı bir neferi göndermendir. Çalış ki, her bir neferin istinat noktaları dairelerinden ma'nen istifade ettiği kuvvetli kuvv-i maneviye ile bir şahs-ı manevî ve bir cem'iyet hükmüne geçsin." dedi ve tam kanaat verdi.

Aynen öyle de, ehl-i imana hücum eden ehl-i dalâlet ; bu asır cemaat zamanı olduğu cihetle, cem'iyet ve komitecilik mayesiyle bir şahs-ı mânevî ve bir ruh-u habis olmuş. Müslüman Âlemindeki vicdan-ı umumî ve kalb-i küllîyi bozuyor.. Ve avamın taklidî i'tikadlarını himaye eden İslâmî perde-i ulviyeyi yırtıyor.. ve hayat-ı imaniyeyi yaşatan, an'ane ile gelen hissiyatı mütevariseyi yandırıyor. Her bir Müslüman tek başıyla bu dehşetli yangından kurtulmaya me'yusane çabalarken; Risale-i Nur, Hızır gibi imdada yetişti... Kâinatı ihata eden son ordusunu (Kâinatı dağıtamayan o orduyu bozamaz) gösterip ve ondan mukavemetsûz maddimanevi imdat getirmek hizmetinde harika bir emirber nefer olarak Ayet-ül Kübra risalesini İmam-ı Ali (R.A.) keşfen görmüş, ehemmiyetle göstermiş.. temsildeki sair noktaları tatbik ediniz, ta o sırrın hülâsası size görünsün.(112)"

Emirdağ-1 lahikası kitabından: (Bu bahsin evveli sindeki ki mevzu' burada beraber düşünülürse, mevzu daha da iyi anlaşılır)

"...Bu zamanda onun bir mu'cizesi (Kur'anın) ve nuru olan Risale-i Nur dahi felsefe-i maddiyeden gelen dehşetli dalâlet-i ilmiyeye karşı avam-ı ehl-i imanın taklidî olan imanlarını, o dalâlet-i ilmiyenin savletin

(112) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 94

900

den kurtarıp, umum ehl-i imana bir nokta-i istinat.. Ve yakın ve uzaklarda olanlara dahi zabtedilmez bir kal'a hükmüne geçmiştir ki: Bu emsalsiz dehşetli dalâletler içinde, yine avamı mü'minînin imanını şüphelerden ve İslâmiyetini hakikatsızlık vesveselerinden muhafaza ediyor.

Evet her tarafta, hatta Hind ve Çin'de ehl-i iman; bu zamanın çok dehşetli dalâletinin galebesinden; "Acaba İslâmiyette bir hakikatsızlık mı var ki sarsılmış" diye şüpheyeye ve vesveseye düştüğü vakit, birden işitir ki; "Bir risale çıkmış, İmanın bütün hakikatlarını kat'î ispat eder, felsefeyi mağlub edip zendekayı susturuyor." diye anlar.. Birden o şüphe ve vesvese zail olup imanı kurtulur ve kuvvet bulur...(113)"

Hazret-i Üstad'ın bu iki beyaniyle de ve maddetende görülmüş ve görülmekte olan Risale-i Nurun tiryak gibi, şifa ve ilaç gibi te'siratıyla; hakikat ve gerçek olarak, me'yus ehl-i imanın kuvve-i maneviyelerini takviye ettiği ve i'tikatlarını şüphe ve vesvese sarsıntılarında vikaye ettiği kat'i ve şüphesizdir.

Bu da'vanın -uzak da olsa- bir delili olarak, Şair-i meşhur merhum Mehmed Akif Beyin Osmanlıca matbu "SAFAHAT" eserinin ikinci kitabının yirmidokuzuncu sahifesinde; Süleymaniye cami'i va'az kürsüsünde temsilî bir şekilde İslam aleminin hal-i hazır mevcut durumunu dile getiren "Kardeşim Fatin Hocaya" başlıklı uzun temsilli mısra'larında Hind ve Çin'deki müslümanların hissiyatlarını dile getirmiş olan ezcümle şu iki satırıdır:

"Varsa ümmidimiz Osmanlıların şevketidir, Onu bir kere işitsek bu saadet yetişir."

Bu hakikata dair bir küçücük misalcik da kendi hayatımdan vermek istiyorum:

1925'lerde sürgüne yollanmış ve dönmüş olan amucamlarımdan Bekir Badıllı, bizler küçük çocukken; Hazret-i Üstad'ın mahkemelerde yaptığı merdane müdafaalarından mealen bir iki cümle anlatıyor ve bize tercüme edip izah ediyordu. Cümle şu idi: "Ben size karşı bazı müdahinler gibi tazarr-u sinnurî ve tabasbus-u kelbî yapamam..."

Biz küçük çocuklar bunları duyunca heyecanlanıyorduk, İmanımız adeta coşuyor, kuvv-i maneviyemiz canlanıyordu.

Evet, Hazret-i Üstad Bediüzzaman, böylece beşyüz sene'ye yakın bir zamanda mukaddes İslâm Hilafetine bayraktarlık yapmış bu millet ve memleketin âfakında ve iman kal'asının burcunda, nur ve ziya saçan bir güneş gibi doğmuş, Müslümanların iman ve akidelerinin sarsılmaz, zede

(113) Emirdag-1, S: 91

901

lenmez, ezelfi muhkem istinat noktalarını göstermiş ve ispat etmiş olmakla; mezkur vazifeleri ve tecdid ve ihya görevini gerçekten yaptığına şüphe kalmamıştır. İslâm Âleminin dinî büyük şahsiyetleri de o hakikatı kabul ve tasdik etmişlerdir. Nitekim bu kitabın üst taraflarında bazı nûmuneleri geçtiği gibi, biraz ileriki sahifelerinde de Hazret-i Bediüzzaman'ın gerçek bir din mücahidi, bir hakikat allâmesi, bir maneviyat rehberi ve müstakim bir hidayet önderi olduğunu i'tiraf etmişler ve etmektedirler.

Risale-i Nur eserleri, sadece ilim açısından akıllara maddi te'sirler yapıyor değildi. Belki onun asıl hakikî te'siri ve câzibedar cemali ve mıknatıs gibi vicdanları teshir eden ve ateşlendiren, şevk ve hareket veren şey; Ondaki Nur ve ruh mesabesinde olan samimi ihlâsı ve Kur'an'a berrak cam gibi ayine olmasıyla; manevî dalgalar halinde ehl-i imanın hem akıllarında, hem kalblerinde, hem vicdanlarında, hem de hissiyatlarında büyük büyük, vecidler ve te'sirler icra ediyordu.

Bu ahirki hakikata da Hazret-i Üstad, yirminci Lem'a olan İHLÂS risalesinde şöyle işaret etmiştir:

"...Evet, kuvvet hakta ve ihlâsta olduğuna bir delil, şu hizmetimizdir. Bu hizmetimizde bir parça ihlâs, bu davayı ispat eder ve kendi kendine delil olur. Çünkü yirmi seneden fazla kendi memleketimde ve İstanbul'da ettiğimiz hizmet-i ilmiye ve diniyeye mukabil, burada yedisekiz senede yüz derece fazla edildi. Halbuki kendi memleketimde ve İstanbul'da, burada benimle çalışan kardeşlerimden yüz, belki bin derece fazla yardımcıları varken; burada ben yalnız, kimsesiz, garib, yarım ümmî, insafsız me'murların tarassudat ve tazyikatleri altında yedi sekiz sene sizinle ettiğimiz hizmet; yüz derece eski hizmetten fazla muvaffakiyeti gösteren manevi kuvvet; sizlerdeki ihlâstan geldiğine şüphem kalmadı. Hem i'tiraf ediyorum ki: Samimî ihlâsınızla; şan ve şeref perdesi altında nefsimi okşayan riyadan beni bir derece kurtardınız.. İnşallah tam ihlâsa muvaffak olursunuz, beni de tam ihlâsa sokarsınız...(114)"

Hazret-i Üstad'ın bu son derece samimi ifadeleriyle; ilk nur talebelerinin, bilhassa Isparta ve civarı samimi insanların büyük bir payesi ve şerefi vardır.

(114) Lem'alar, S:151

902

ÜÇÜNCÜ BÖLÜME BİR HATİME

BÜYÜK ŞAHSİYETLERİN TELAKKİLERİ

Az yukarda işaret edilmiş İslâm âleminin dinî ve içtimaî büyük şahsiyetleri, Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin yaptığı imanî hizmetinin azametini ve ilmi büyük ve fevkalâde dehasını ne şekil ve nasıl kabul edip karşıladıklarını gösterir ifade ve beyanlarından bazı örnekler vermek istedik. Din âlimlerinin görüş ve telâkkileri yanı sıra, devlet ricelinin, askerî erkân ve kumandanlarının da, içtimaiyatçı ve siyaset adamlarının da, psikolog, sosyolog ve tarihçilerinin de ve nihayet gönül ehli büyük velî insanların da; Bediüzzaman Said-i Nursi hakkında görüş ve telâkkilerini birlikte arz etmeliyiz. Bütün bunları tesbit etmek için de Bediüzzaman'ın çocukluk, tahsil ve gençlik devrelerine, bilâhare de Risale-i Nur ile yaptığı Kur'anî hizmet safhalarına dönüp bakmak gerekmektedir.

Evvelâ: Onun çocukluk zamanlarındaki acib harika, ilâhî zekâsı ve fitrî kabiliyet ve isti'dadını bizzat müşahede eden Şark vilâyetlerindeki büyük allâme ve Velî zatlardan, başta Şeyh Abdurrahman-ı Tağî Hazretleri, Şeyh Fehim-i Arvasî, Şeyh Muhammed Celâlî, Şeyh Muhammed-ül Küfrevî, Şeyh Fethullah-ı Verkanisî, Siirtli Şeyh Fethullah Efendi, Nurşinli Muhammed Ziyaeddin (Hazret), Bitlisli Şeyh

Muhammed Emin Efendi.. Ve onun ilk hocalarından Seyyid Nur Muhammed gibi zatlar, Bediüzzaman'a karşı ne kadar şefkatkâr, ne kadar takdirkârane hürmetkâr davrandıkları ve onu nasıl bir sevgi ve şefkatle karşıladıklarını bu kitabın baş taraflarında delil ve vesikalarıyla kaydetmişizdir.

Saniyen:Tahsilini bitirip Şark'taki güzide simalarla mülâkat yapmak üzere yaptığı seyahatler neticesinde, Şark'taki bütün ulema ve meşayih Bediüzzamanın ilminin Vehbî ve harika ve erişilmez seviyede olduğuna kanaat getirerek hükmetmeleri ve tasdik ederek; Ona, "Bediüzzaman" unvanını lâıyk görmüş olmaları hadisesidir. Bu da kitabın baş taraflarında vesikalarıyla kaydedilmiştir.

Salisen: 1898'de Bitlis'ten Van'a gittiği zaman ve gitmeden önce, Bitlis'te geçen iki senelik hayatında tüm medrese alimlerince ona lâıyk görülerek verilmiş olan Bediüzzaman unvan-ı liyakatını, başta Bitlis Valisi merhum Ömer Paşa ve sonra Van valilerinden Hasan Paşa ve Tahir Paşa.. Ve Van'daki bütün mektep muallimleri; Ona o lâıyk ve muvafık unvanını hep tasdik ederek: "Beli!.. Bediüzzamanlık unvanı bu zata layıktır ve müstehaktır" demeleridir.

Rabian: 1907'de Van'dan İstanbul'a gittiği zaman, Padişah Abdülhamid Han'ın mabeyn hükûmetiyle yaptığı merdane ve pervasız mülâkatları, bilâ

903

hare de aynı hükümetin tedbirleriyle tımarhane ve hapishaneye konulduğu zaman, ilgili paşalar ve doktorlarla yaptığı konuşmalar.. Ve ondan önce de, İstanbul Şekerci hanında yaptığı emsalsiz i'lânât üzerine, münazara için gelen din âlimleri, felsefeciler, siyasîler ve mütefenninlerin hepsi bil-ittifak, Bediüzzaman'ın ilminin harikalığına, pâyansızlığına şahadet etmeleri ve "Bediüzzamanlık" unvanını manen tasdik edip imza etmeleri hadisesidir. Bunların da vesika ve belgeleri bu kitabın ilgili yerlerinde kaydedilmiştir.

Hamisen: Meşrutiyet'in ilânı üzerine yaptığı içtimaî ve siyasî konuşmaları, okuduğu nutukları ve yazdığı makaleleriyle; siyaset adamları, askerî erkân ve umum ulema, yine onun Bediüzzamanlığını hayretle müşahede edip tasdik etmeleri hadisesidir.

Sadisen: Gerek Otuz bir Mart hadisesi öncesinde, gerekse Divan-ı Harb-i Örfi mahkemelerinde yaptığı müdafaaları üzerine; dost ve düşman herkes onun harika, acib bir insan olduğuna zimnen hükmetmeleri vak'asıdır.

Ve daha gele gele, 1910'da te'lif ettiği "Münazarat" ve "Muhakemat" eserlerinde pervasızca ve harika şekilde ortaya koyduğu dinî ve içtimaî ilim ve irfan, sonraları da Şam'da verdiği Hutbe ile, Şam ulemasının onu kemal-i hayret içinde karşılayıp tasdik etmeleri ve daha sonraları Sultan Reşad ve İttihad ve Terrakkî cem'iyetindeki milliyetçi hamiyetperver büyük devlet adamları şahsiyetlerin ona karşı gösterdikleri son derece samimi hüsn-ü alâka ve hürmetleri de bu gerçeğin açık bir delilidir.

Bunlardan başka, I.Cihan harbinde Bediüzzamanın gösterdiği acib fedakârlıklar ve harika kahramanlıklarıyla; başta Harbiye Nazırı Enver Paşa olmak üzere, Kumandan Kel Ali Paşa, Halil Paşa, Hariciye Nazırı Talat Paşa ve Van Valisi Cevdet Bey ve sair askerî kumandanlar, mülkî erkân; Bediüzzamanın kahramanlık ve vatanseverlik cihetini de son derece takdir ederek Bediüzzamanlığını tasdik etmeleridir.

Hele Rusyadaki esaretinde, Rus Başkumandanını beş paraya saymıyarak ve ölümün yüzüne gülerek kıyam etmeme hadisesi, ta Amerikanın Askerî istihbarat arşivlerine kadar gidip kaydedilmesi gibi, Rusyada esir Türk, Alman ve Avusturya zabitlerince müşahede edilmesiyle, Onu fevkalâde metin, imanlı, kahraman bir kumandan olduğunu tasdik etmeleriyle; yine onun Bediüzzamanlık ünvanını zımnen kabul ve tasdik edip imza atmalarıdır.

Esareten firar hadisesi, zaten başlı başına harikaların harikasıdır. Tek başına, Rusça bilmediği halde, Rusya'yı uzunluğuna firar suretinde keserek Varşova, Viyana ve Sofya'ya uğrayarak İstanbul'a kadar selâmet içinde gelmesi, evet gerçekten harika bir hadisedir.

904

İstanbul'a geldikten sonra da, İngilizlere karşı verdiği cansiperane mücadelesi ve İngilizlerin başpapazının suallerine verdiği veciz, harika cevablar; İngilizlerce de Bediüzzaman'ın kahramanlığı ve vatanseverliği görülüp kabul edilmekle de, onun Bediüzzamanlığı onlarca da bir nevi kabul edilmiş olmasındır.

Daha sonra, onun bu harika ve bir ordu kadar te'sirli mücadelelerini gören ve takib eden Ankara hükûmet ricali, Bediüzzamanı ısrar ve tekrar ile Ankara'ya -taltif için- çağırmaları ve sonra da; Meclis başkanı, bil'aherede reis-i Cumhur M.Kemal Paşa'ya karşı namaz ve dinin şeairi hakikatlarını ve tatbiklerinin lüzumunu pervasızca ve hiç çekinmeden haykırması da yine bu davanın başka bir nişanesidir.

Bunlardan başka 1925'den 1953 yıllarına kadar tüm dünya dinsizlerinin, gizli-âşikâr ifsadatlarına karşı Kur'an namına, iman hesabına yaptığı yirmi sekiz senelik manevi cihadı ve kudsî mücadelesi; Onun nasıl bir din rehberi, . Kur'an hakikatlarının bir mübelliği ve dellalı.. Ve müstakim, şaşmaz bir hidayet abidesi olduğuna bütün ilim erbabı, insaf ve vicdan dünyası görüp ma'nen tasdik etmekle; yine onun o ünvanının ancak ona lâıyk ve muvafık olabileceğine zımnî ve sükûtî karar vermiş olmaları hadisesidir.

Evet bütün bu yazılanlar bu kitapta, delil ve belgelerle ispatlı olarak kaydedilmiş ve edilmektedir.

Şimdi burada, baştaki davamız olan İslâm Âleminin dinî, içtimaî ve siyasî büyük şahsiyetlerinin Bediüzzaman hakkındaki görüşlerinin beyanına geçiyoruz. Buna da Hazret-i Üstad'ın sadece 1907'den sonraki hayatıyla ilgili vak'alardan söz ederek gireceğiz. Onun bu tarihten önceki çocukluk devresi ve tahsil hayatı, tafsilatıyla bu kitapta kaydedilmiş olmakla beraber, belki o fasılda cereyan eden hadiseler başka sebeblere de hamledilebilir. Lâkin 1907'den sonra, İstanbul dairesindeki Osmanlının büyük din âlimleri ve siyasî şahsiyetlerinin Bediüzzaman hakkında görüşlerine artık hiç bir kimse bir şey diyemeyecektir.

İşte, Birincisi: Üstad Bediüzzaman Said-i Kürdî ve sonra Said-i Nursi Hazretlerinin 1907-1909 yılları arasında İstanbul'da iken, oraya gelen Mısır Cami-ül Ezher Reisi Şeyh Bahid Hazretleriyle yaptığı mülâkat neticesinde, Şeyh Bahid'in: "Ben bu gençle münazara edip galebe çalamam. Zira, ben de Osmanlı ülkesinde zuhur eden hürriyet hakkında onun beyan ettiği aynı kanaattaydım. Fakat Bediüzzamanın, o çok geniş ve dağınık meselenin bir kitapla ancak izahı yapılabilir iken; İki cümleyle gayet veciz ve cami' şekilde ifade, etmesine hayran kaldım. Bu zatla münazara edilmez.(115)" gibi samimi i'tiraflarıyla; İslâm Ale

minin hem din hem dünya ve içtimaiyyat sahasında selâhiyyetli o allâme zatın, o şekilde kanaat izhar etmesi; Bediüzzaman hakkında İslâm Âleminden gelen telâkkî örneklerinin birincisidir.

İkincisi: Yine aynı senelerde ve sonrasında (Belkide 1926 lardan sonra) Mısırlı meşhur âlim ve Garb'ın bir çok dil ve felsefelerine âşina allâme Abdülaziz Çaviş, o sıra Bediüzzamanın neşreylediği makale ve nutuklarını okuduktan sonra, Mısır'ın en büyük gazetesi olan "EL

EHRAM" ceridesinde "Bediüzzaman -Fatın-ül Asr" başlığı altında seri makaleler neşrederek, onun ilâhî, harika bir fart-ı zekâyâ sahip olduğunu ilân etmiştir.(116)

Üçüncüsü: 1911 haziranında resmî bir ziyaret maksadıyla İstanbul'a gelen Japon başkumandanı Maraşal NOGİ'nin Meşihat-i İslamiyeden sorduğu pek mühim suallere ancak Bediüzzamanın halletmesiyle Başkumandanın büyük takdirlerini celbetmesi ve Bediüzzamanla dostluk kurması hadisesidir. Bu bahisde, kitabımızın ilgili bölümünde tafsilatıyla geçmiştir.

Dördüncüsü: Mütareke yıllarında Mısır'a hicret eden Osmanlı devletinin son Şeyh-ül İslâmı Mustafa Sabri Efendi, Mısır'da Risale-i Nur'a sahip çıktığını ve Nur Risalelerini Cami-ül Ezher'in hususî bir mevkiine koydurduğunu ve hatta Risale-i Nurları Arapçaya tercüme etmek için dikkatle müteveccih olduğu vakit, "Bunun hakiki tercümesi işimiz değil, yine ancak onu tercüme edebilecek onun müellifidir" şeklinde itiraflarda bulunduğ.. Ayrıca da Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın, kendisi gibi Türkiye'yi terk etmeyip orada kalışının en isabetli şey olduğunu.. Ve onun Türkiye'de siyasî sahada değil, imanî ve manevî sahada başlattığı dinî cihadı en doğru şey olduğunu itiraf etmesidir(117)

Beşincisi: Osmanlı ülkesinin son asırda en büyük ve müstesna edebiyat üstadı ve istiklal marşının aziz şairi merhum Mehmet Akif Bey, gerek 1918'de açılan Dar-ül Hikmet-il İslâmiye genel sekreterliği zamanında, gerekse de ilk millet meclisi döneminde me'b'usluğu sırasında ve daha sonra Mısır'daki 1926-1936 yıllarında ta vefatına kadar, her mecliste sırası ve yeri geldikçe, daima Bediüzzaman'ın harika dehasından, üstün ve erişilmez idrâkinden, ilminden ve fazlından senakârane söz etmesi ve medhetmesidir.

Mehmet Akifden rivayet edenlerin başında üstad Hazretleri gelmektedir, bir mektubunda şöyle der: (Bu mektup 22/3 1951 de yazılmıştır)

"...İşarat-ül İ'caz umum Risale-i Nur'un bir fihristesi bir listesi ve o Nur bahçesinin bir fidanlığı ve sırr-ı İ'caz-ı Kur'anın bir menbai olduğunu gördüm. Gayet ince ve derin olduğu için şimdye kadar alimler pek

(116) Bediüzzaman hakkında verilen konferans, S: 25

(117) Sabık Şeyh-ül İslâm merhum Mustafa Sabri Efendi'nin bu sözleri ve rivayetlerinin me'hazı için bak: "Risale-i Nur hakkında verilen konferans S: 25. ve Son Şahitler-2 S: 32... Ve Mısır'da 1947-50 sıralarında talisil yapan Emirdağlı Kılınç Ali'nin rivayetleri..Ayrıca (Bkz. Emirdağ-1 asıllanna...)

azını anlamışlardı. Fakat kimin eline geçmiş ise, fevkalâde takdir etmiş ve emsalsiz demiş. Hatta Dar-ül Hikmet'te merhum şair Mehmed Akif demiş ki: "En büyük alim odur ki, bu tefsiri anlasın.. değil ki emsalini yapabilsin!.." Hakikaten ben de merhum Mehmed Akif gibi derim: Dehşetli eski harp içinde avcı hattında, bazen de at üzerinde îcazdaki İ'cazın en ince münasebatını görmek ve onlarla tam meşgul olmak ve koca dehşetli harbin tehlikesi onu müşevveş etmemek.. Ve incimad derecesindeki soğuk içinde avcı hattında o incecik i'caz münasebetlerini herşeyden daha ehemmiyetli görmek; Eski Said'in hakikaten hizmet-i Kur'anîyede harika bir fedakârlığıdır...(118)"

Mehmet Akif Bey'den rivayet edenlerin bir kaçının isimleri de şöyledir:

1- Gazeteci Yazar Merhum Eşref Edip Fergan Bey

2- İlk dönem Erzurum milletvekili Mehmet Salih Yeşiloğlu.

3- Milli Savunma Bakanlığında yirmibeş sene hizmet eden Ankaralı Meşhur Osman Nuri Hoca'dır.

Gelen bu rivayetlerden birisinde: "Bir üdeba meclisinde, Merhum Mehmed Akif: "Viktor Hugolar, Şekispirler, Dekartlar edebiyat ve felsefede, Bediüzzamanın ancak birer talebesi olabilirler:" demiştir.(119)

Başka bir rivayette, Mehmet Akif'in Dar-ül Hikmet-il İslâmiye genel sekreterliği sırasında bir mecliste: "Bediüzzaman'ın konuştuğu yerde bize ancak sükût düşer" demiştir.

Diğer bir rivayette: "Mehmet Akif: "Biz Darül-Hikmet'te iken, Bediüzzaman söze başladı mıydı, biz hayran hayran onu dinledik.(120)" demiştir.

Mehmet Akif'in söylediği bu sözleri gibi, bir rivayet de Üstad'ın hizmetkârlarından Mustafa Sungur'un, Üstad'ı Bediüzzaman'dan duyduğu rivayettir. Aynen şöyle dedi:

"Bir gün Üstad'ımız, Mehmet Akif den söz açılması münasebetiyle buyurmuşlardı ki: "DarülHikmet azaları içinde bana en yakın ve en hürmetkâr Mehmet Akif idi. Hatta bir gün Darül Hikmet azasından İzmirli İsmail HakkıEfendi, benim gıyabımda bir şeyler söylemek istemiş, ona mukabil Mehmet Akif karşılık vererek demiş ki: (Mealen) "Eğer kendilerine biz alimiz diyorlarsa, Bediüzzaman'ın yazdığı bir İşarat-ül İ'cazını anlayabilsinler."

Böylece Mehmet Akif Hazretleri, Bediüzzaman'ın hayranı olup, onun yazdığı eserlerinden çok zaman ilhamlar alarak, şiirlerinde o hakikatları

(118) Muntebah Dosya No: 74

(119) Konferas:Z.Gündüzalp S:25

(120) Muntebah Dosya müteferrik mektuplar, Sıra No: 22

907

kaydettiğini bir çok kimseler rivayet etmiştir.

Altıncısı: 1908'lerden 1920'lere kadar umum Osmanlı Şeyh-ül İslamları Bediüzzamana karşı hürmet ve takdir içinde buldukları keyfiyettir. Bir misal vermek icab ederse; 1911 yılında İstanbul'a gelen Japon(*) baş kumandanının, Şeyh-ül İslâmlıktan sorduğu müşkil ve çetin suallerini cevablandırmak

üzere, Şeyh-ül İslâm Bediüzzaman'a müracaat etmiş ve Bediüzzamanın vermiş olduğu ilmî ve mantıkî cevapları Meşihat adına kumandana aktarılmıştır.

Ayrıca da 1920'lerde İngilizlerin İstanbul'a tasallutları hengâmında onun Anglikan Kilisesi'nin Baş papazı tarafından, İslâm Meşihatından (Şeyhül İslâmlık) sorduğu altı tane suallerinin cevablandırılması için de, yine Bediüzzaman'a müracaat edilmiş, Bediüzzaman Hazretleri de o hengâmeye muvafık olacak tokmak gibi cevapları vermiştir. Hem ayrıca da 1918'de Şeyh-ül İslâm Musa Kâzım Efendi'nin, padişaha takdim ettiği arizalarda, Bediüzzaman Said-i Kürdî Efendinin Darül-hikmet'e alınması hususunda ve bilâhare de kendisinin ilmiyede kaymakamlık manasında kullanılan "MAHREC" payesiyle taltifi konusunda gösterdiği hürmet ve ifade ettiği ihtiram ve sevgi kelimeleri de bu davaya kâfi delildir.(121)

Şeyh-ül İslâm Musa Kâzım'dan sonra gelen, Şeyh-ül İslâm Nuri Efendi ve nihayet Şeyh-ül İslâm Mustafa Sabri Efendi'ler, hepsi de Bediüzzaman'ın ilmîne, fazlına, kemaline ve fitrî ilâhî zekâsına hayran olmuş ve takdir hislerini ifade etmişlerdir.

Yedincisi: Ağır şartlar ve bağlayıcı tazyikler altında olmalarına rağmen; ve Bediüzzaman Hazretleri hakkında hükümetler tarafından menfice resmî propagandalar yapıldığı halde, Türkiye Cumhuriyeti Diyanet Riyaseti Dairesi Hocaları, en başta Aksekili Ahmed Hamdi Efendi olmak üzere.-Birinci Reis Serafeddin Yaltkaya hariç- bütün başkanları ve yüksek kurul azaları; Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın ilmîne, faziletine ve dirayetine karşı hayran

(*) Japon baş kumandanı bahsi az yukarıda geçmekle beraber, burada tekrar edilmesi bilerek olmuştur.Çünkü burada ondan bahis dolaylıdır.A.B.

(121) Son Devrin İslâm Akademisi, Sadık Albayrak, S:197

908

lık ve hürmetkârlıklarını ifade etmekten çekinmemiş, her zaman ona yardım etmek istemişlerdir. Ve bunu pek çok müsbet ve ilmî raporlarıyla da tasdik etmişlerdir.(122)

Evet, Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan 1987 yılına kadar, Diyanet İşleri Reislerinden Ş.Yaltkaya hariç, başta Ahmed Hamdi Akseki, M.Eyyüb Sabri, Hasan Hüsnü Erdem, Ömer Nasuhi Bilmen, Ali Rıza Hakses, Tevfik Gerçeker, İbrahim Elmalı ve iki Lütüfî Doğan'dan ikincisi(123) Süleyman Ateş, Tâyyar Altıkulaç(124) olmak üzere bu ana kadar sadece iki reis müstesna, diğerleri hepsi Risale-i Nuru ve Üstad Bediüzzaman'ı son derece takdir ederek ihtiram içinde bulunmuşlardır. Bunlardan bir çoğunun Hazret-i Üstadla bazı hatıraları da olmuş ve bazıları üstad Bediüzzaman hakkında hususi görüşlerini de beyan etmişlerdir. Bu hatıra ve görüşler kısmen bu kitabın baş taraflarında kaydedilmiştir.

Ezcümle: Türkiye Cumhuriyeti ikinci Diyanet reisi Ahmed Hamdi Efendi(125) Diyanet Reisliğine geçtikten sonra, Hazret-i Üstad ve Risale-i Nurla 1947'lerde başlayarak, çok yakından alâkadar olmaya başladı.Üstad Bediüzzaman'la bazı muhaberelede bulundu ve o tarihlerde Nur risalelerinden iki takımı ısrarla istemişti. Hazret-i Üstad da, 1949'da Afyon hapsinden çıktıktan sonra, 1950 başlarında kendisine iki Nur takımı hazırlatmış ve göndermişti. O da bu kitapları hususî şekilde cildleterek, bir takımın üstünde kendi ismini yazdırmış ve hususî kütübhanesine koymuş. Diğer takımı da Diyanet Dâiresi kütübhanesine hediye etmiştir.(126) Daha sonra da vefatından az önce, kendi zengin olan

kütübhanesini de içindeki bir takım Nur risaleleriyle birlikte Diyanetin kütübhanesine hediye ile devretmiştir.

(122) "Diyanet İşleri Reisliği Nurculuk hakkında ne diyor" kitabı bunun şahididir.

(123) Birinci Lütfi Doğan, Doktor Lütfi Doğan'dır.Aslen Konya-Ermnek kazası Gargar köyünden olup,bir arda Çoruma yerleşmiş olan bu zat, dışardan elde ettiği bazı diplomalar sayesinde ve bazı siyasi kanallarla o makama, her nasılsa ulaşmış bir insan...

(124) Tayyar Altıkulaç, talebeliği sırasında Risale-i Nurlardan kısmen okuduğunu ve Üstad Bediüzzaman ve Risale-i Nur'a karşı değil, bazı Nur talebelerinin, Hazret-i Üstad'ın manevî makam ve şahsiyetine karşı duydukları hususî kanaat ve hislerine karşı bazı itirazları olduğunu bizzat bana anlatmışlardı. A.B.

(125) Ahmed Hamdi Akseki, Antalya-Elmalı kazası, Güzel nahiyesine bağlı Akseki köyünde doğmuştur. Medrese tahsilini İstanbul'da bitirmiş, T.C.Hükümetlerinde 1924-1939 arası, Diyanet müşavere kurulu azalığı ve başkanlığında,1939-1947 arası Diyanet Reis muaviniği...1947-51 arası Diyanet reisliği yapmış ve 1.9.1951 tarihinde vefat etmiştir. Allah Rahmet eylesin. (Bkz. Diyanet Dergisi, Sayı: 336)

(126) Nurun mezkûr o iki takımı, halen de Diyanet dairesi kütübhanesinde mevcuttur.

909

MERHUM AHMED HAMDİ EFENDİ'DEN İKİ RİVAYET VE NAKİL

1- Hazret-i Üstad'ın yakın talebelerinden Abdullah Yeğin Ağabey anlattı:(2. baskıda Abdullah Yeğin Ağabey hatırasını ufak bazı düzeltmelerle tashih etti.)

"Biz 1948 veya 49'da, birkısım üniversite talebeleriyle Ahmed Hamdi Efendi'yi, Keçiören'deki evinde ziyaret etmiştik. Bizi kütübhanesinin bulunduğu salonda kabul etti. Üstad Bediüzzaman hakkında bazı şeyler sormak istedik. Bunun üzerine Ahmed Hamdi Efendi konuşmaya başladı: "Ben size Bediüzzaman Hazretlerinin nasıl bir âlim, nasıl harika bir zekâyâ sahip olduğunu şöyle kısaca anlatayım" diyerek kütübhanesinden kalın cildli iki kitabı göstererek dedi ki: "Bu kitabı görüyorsunuz, işte Bediüzzaman Hazretleri bu iki kitabı iki kere okusun, hepsini ezber edebilecek harika bir hafızaya, o nisbette de zekâyâ mâlik ve sahiptir." dedi.. ve bize: "Risale-i Nurları hiç çekinmeden okuyunuz, yegâne okunacak eserdir. Ancak zaman naziktir." diye tavsiyede bulundu.

2- Kastamonu'da Üstad Bediüzzaman'ın komşusu Şevket isminde bir tüccar ile Merhum Ahmed Hamdi Efendi arasında cereyan etmiş bir hadise ve hatırayı rivayet eden Tillolu merhum Tahsin Efendi'dir. Tahsin Efendi Üstad Hazretleriyle Kastamonu'da tanışmış, bazı hizmetlerinde ve Nurların yazı işinde bulunmuş bir zattır... Şöyle anlattı:

Üstad'ın ev komşusu olan tüccar Şevket Efendi, komşu olduğu halde Hazret-i Üstad'ın ziyaretine hiç gelmemiş ve görüşmemişti. Bu zat bir ara İstanbul'a ticari iş için gitmiş, oradan da bir kaç günlüğüne Yalova'ya teneffüs kastıyla gitmiş. Yalova'daki bir otelin bir odasına kalabalık insanların girip çıktığını görmüş. "Burada ne var" diye sormuş. Aksekili Ahmed Hamdi Efendinin o odada misafir olduğunu söylemişler. Kendisi de, gideyim ben de bir ziyaret edeyim demiş, varmış elini öpmüştür.A.Hamdi Efendi hemen kendisinin nereli olduğunu sormuş. O da "Kastamonuluyum" der demez, Hamdi Efendi kendisine yer göstermiş ve oturmasını söylemiştir. Ziyaretçiler biraz azalınca, Ahmed Hamdi Efendi

tüccar Şevket Efendiye: "Kastamonu'da çok büyük bir zat vardır, sen onunla görüştün mü?" diye sormuş.

Şevket Efendi ise; "O zat benim ev komşum olduğu halde, maalesef hiç görüşemedim." demesi üzerine, Ahmed Hamdi Efendi ona: "Hata etmişsin, çok hata etmişsin!." Diyerek, Hazret-i Üstad'ın yüce kemalâtını lâıyk olduğu veçhiyle sena etmeye başlamış ve tekrar Şevket Efendi'ye dönerek: "Bediüzzaman gibi bir zat Kastamonu'da, üstelik ev komşun olsun da görüşmezsin!" şeklinde sitem etmiştir.

Bunun üzerine Şevket Efendi Kastamonu'ya döner dönmez, ilk işi beni

910

bulup Hazret-i Üstad'ın ziyaretine gitmek oldu.

Tahsin Aydın (127)"

İşte Türkiye Cumhuriyeti Diyanet Reislerinden en başta Aksekili Ahmed Hamdi Efendi olmak üzere Hasan Hüsnü Erdem, Ömer Nasuhi Bilmen, Ali Rıza Hakses ve Tevfik Gerçeker.. Ayrıca da Diyanet İşleri Müşavere Kurulu başkanlarından Hasan Fehmi Başoğlu, büyük alim ve yine Din İşleri Müşavere kurulu azalarından M.Şehid Oral ve Ahmed Hamdi Kasaboğlu gibi en selahiyetli âlim zatlar, hemen hepsi Üstad Bediüzzaman Hazretlerini görmüş, tanımış.. Ve ilim, fazl ve kemalâtını takdir etmiş büyük şahsiyetlerdir. Bu zatlar Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığında vazifeli oldukları dönemlerde bir çok

defalar mahkemelerce Nur Risaleleri Diyanet İşlerine tetkik için havale edildiği zaman, aynı zatların riyasetlerinde otuz kadar müsbet raporları vârid olmuştur. Bunlardan, sadece 1964 tarihine kadar sadır olmuş rapordardan yirmi dört tanesi bir kitap halinde neşredilmiştir.

Böylece, yukarda adları yazılan o muhterem zatların Üstad Bediüzzaman ile ilgili bir kısım hatıraları da bu kitapta dercedilmiş olmakla beraber, aynı zatlardan bazılarının Bediüzzaman hakkındaki hususî kanaat ve görüşlerinden bazı bölümlerin de buraya derci münasib görüldü:

1- ALİ RIZA HAKSES: (1967 yılında Diyanet İşleri Başkanlığını yaptı. Ondan önce iki yıl din işleri yüksek kurulunda başkanlık yaptı.)

Bu zat, Bediüzzaman Hazretlerinin ilmine, fazlına, kemalâtına ve İslâm dinine ettiği büyük hizmetlerine ait şunları söyler:

"...O ilim adamıydı. İlm-i dine ahkâm-ı dine vâkıf olan bir zattı. Böyle bir zata "Bilgisi kıttır" falan diyen olamaz... O, ilmینی münazaralarda ortaya koymuş bir insan... Bütün İstanbul uleması (Onun ilmine karşı) aciz kalmış.. Sonra; "Siz Darül Hikmet'e lâıyksınız!" diye onu en yüksek ilim müessesesine tayin etmişlerdi.

Fevkalâde zekî ve hazır-cevab bir insan.. Ona kimse; "Cahil, şudur budur" diyemez. O kendini ortaya koymuş bir insandır. Hikmet-i İslâmiyeye vâkıf bir insandı. Nefsinde râsih bir zattı.

Hangi fenden sorsalar, hep altından kalkardı. Onun kadrini; ilmi olan, maneviyatı olan bilir.

Mesaiki ola şer'î, ona molla bilir derler.

Ledün ilmîni hemîn, ehli ile Mevlâ bilir derler.

(127) Bu hatırayı Urfa'da bir müddet hayatını geçirdikten sonra orada vefat etmiş olan Tillolu Tahsin Aydın Efendi bize bir çok defa anlattığı gibi, N. Şahiner de "Son Şahitler-3 S: 105'de ayrıca neşretti.A.B.

911

Belki o zat-ı âlî-kadr, sahib-i ilm-i ledündür. Eğer öyle idi ise, elbette onunla kimse başa çıkamaz. Allah öyle ilim sahiblerini korur. Eserleri İslâmî eserler... Kur'anın manalarına aykırı bir mana vermemiş, âlimane tefsir etmiş. Verildiği mahkemelerde, hep beraat etmiştir. Nur Risalelerinde dinî bir mahzur yoktur. Bizim kanaâtımız öyledir. Son zamanlarda inzivaya çekilmişti. Üç beş zeytinle vakit geçirdi. Biz yemek peşinde koşarken, o maneviyat âleminde yükseliyordu.(128)"

2- TEVFİK GERÇEKER: (Aynı zamanda hukukçu olan bu zat, 1962-1963 yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı yaptı. C.H.P'nin o dönem iktidarında; bir devlet bakanıyla, Diyanet işleri başkan muavini, emekli general Saadeddin Evrin'in ma'rifetiyle; Risale-i Nur aleyhinde hazırlattırılan sahte raporlara, reddiyelere; imzasını direnerek atmıyan Diyanet reisi büyük alim Hasan Hüsnü Erdem'in, zorlattırılarak emekliliğe sevk ettirilmesinden sonra, Diyanet işleri başkanlığına getirilmiş bir zattır.

Ne diyor bu zat, Hazret-i Bediüzzaman ve Risale-i Nurlar hakkında:

"...Benim nazarımda onlar (Risale-i Nurlar) İslâmî fikirlerdir. Üstad gibi zatlar vasıta ve araçtır. İslâmiyet sağlam temeller üzerine müessesidir. Hatta akıl ile tearuz etse' akıl asıl i' tibar, nakil ise te'vil olunur. Bediüzzaman buna ilaveten şöyle diyor: "Fakat o akıl, akıl olsa gerektir. (129)"

Bugünle geçmiş arasında bir fark görmüyorum. Sonra bizim işimiz de değil.. Herkes Said-i Kürdî gibi fedakârlık gösterip diyar diyar gezemez. Şimdi biz kesemizi, midemizi düşünüyoruz...(130) "

3- ÖMER NASUHİ BİLMEN: Diyanet reisliğini de yapmış olan bu zatın İslâmî kıymetli eserleri olup, Osmanlı Devletinin yetiştirmiş olduğu son büyük alimlerindendir.)

Üstad Bediüzzaman hakkındaki görüşü, veciz bir iki cümleden ibarettir. Bunu da nakil ve rivayet eden, gazeteci-yazar Vehbî Vakkasoğlu'dur. Şöyle anlattı:

"Hocamız Ömer Nasuhi Efendî, Yüksek İslam Enstitüsünde Kelâm hocalığı yaparken, bir talebe arkadaşımız, bir gün hocamıza, ders esnasında şöyle bir sual tevcih etti: "Hocam! Sizin de eserleriniz var, neden bunları okuyanlar bir "Nasuhîcilik" meydana getirmiyor ? Eserlerinizi alan götürür, kütüphanesine kor, herhangi bir hareket göstermez. Amma Risale-i Nurları okuyanlar bir bakarsınız, hemen birbirlerini buldular ve bir hareket ve faaliyet içine girdiler. Bunun sebebi nedir?"

(128) Aydınlar Konuşuyor, S:114

(129) Muhakemat-Bediüzzaman- S:10, Envar Neşriyat

(130) Aydınlar Konuşuyor, S:133

912

Hocamız Ömer Nasuhi Efendi: "Bunun cevabını burada değil, hususi bir yerde vereyim" dedi. Ve kitapları çıkınlayarak dersten çıktı. Biz de arkasına düştük. Fatihteki otobüs durağında, otobüse bindi. Biz de aynı otobüse bindik. Otobüs içinde de bizi görünce; sual soran arkadaşımızı eliyle işaret ederek yanına çağırdı. Biz de yaklaştık ve "Oğlum! Said-i Nursi nin kulağına yukardan üfliyenler var.. Bizim eserlerimiz ise, mevcutlardan bir derlemedir. İşte sebebi budur"dedi.

4- AHMED HAMDİ KASABOĞLU: (On iki sene Mısır'da tahsil yapan bu zat, uzun müddet Diyanet İşleri Başkanlığında müşavere kurulu azalığını yaptı. İslâmî ilimlerde sahib-i salâhiyet bir insandı. 1986 Ramazanında vefat etti. Allah Rahmet etsin).

İşte bu zat, Bediüzzaman'ın ilmî dirayeti ve İslâmî hizmetleri hakkında şunları söylüyor:

"...Onun fikirleri İslâmî idi.. Haliyle İslâmî fikirlerin yayılmasını iyi karşılarım. Karihasi çok genişti. Hayalleri kolay kolay başka bir kimsenin hatırına gelmezdi. Bazı teşbihleri vardır, hadiseleri bu teşbihlerle canlandırır. Teşbihleri ve hayalleri çok kuvvetliydi.

Said-i Nursinin gayesi, maksadı; İslâmiyete elinden geldiği kadar hizmet etmek, İslâmiyeti yaymaktı. Onun gayesi buydu. Çok ibadetle meşgul olurdu...(131)"

5- LÜTFÜ DOĞAN: (Bu zat, Bayburtlu olup; Diyanet işleri başkanlığını yapmış olan Ermenekli ve sonra Çorumlu Doktor Lütfü Doğan değildir. 1966'da din işleri yüksek kurulu azalığı,1967'de Diyanet işleri başkanlığı yaptı. Daha sonraları Erzurum Senatörü olarak meclise girdi.Halen bu zat, Refah Partisinde millet vekilidir.)

İşte bu zat diyor ki:

"Merhum Üstad Bediüzzaman'la benim vicahî görüşme imkânım olmadı. Kendilerini gıyabî olarak tanıyorum. İlmine itimad ettiğim bazı muhterem zevatın Said-i Nursi hakkındaki müşahedelerini bizzat dinleme imkânım olmuştu. Bunlardan birisi; Büyük İslâm âlimi merhum Muhammed Şehid Oral Efendi(132).. İkincisi de: Halen El-aziz müftüsü Muhterem Hacı Ömer Bilginoğlu Efendidir. Bu her iki şahıs da, Merhum Bediüzzaman hakkındaki müşahedelerinde; kendisinin ilim, vera', takva ve fazilet sahibi bir kimse olduğunu bizzat müşahede ettiklerini, ilmî vukufiyetinin derinliği, ilmiyle âmil bir insan olmasının hayranı olduklarını bizzat ifade etmişlerdir.

(131) Aydınlar Konuşuyor, S:116

(132) M.Şehid Oral, Diyanet Müşavere kurulu azalarından büyük bir İslam alimi idi.A.B.

913

Muhammed Şehid Oral Bediüzzaman için: "Esasat-ı İslâmiyeye vâkif bir zattı" diye hükmederdi. Hasan Fehmi Başoğlu da(133)yüksek ilmi şahsiyetinden M.Şehid Oral merhuma daima bahsedermiş. Ömer Efendinin de, kendisiyle sohbeti çok olmuş, o da Bediüzzamanın ilmine, fazlına hayrandır. (134)"

İşte Osmanlıların başta Şeyh-ül İslâmları olmak üzere dini şahsiyetlerinin en önde gelenleri.. Ve Darül-Hikmet-il İslâmiyenin fâzıl büyük allâmelerinden bir çoğu -yukarda kaydedildiği veçhile- Bediüzzaman'ın ilmine, fazlına, kemalâtına karşı hürmet ve takdir içinde buldukları gibi; Türkiye Cumhuriyeti Diyanet Riyasetindeki yetkili büyük alimleri de Üstte nümuneleri yazıldığı üzere- aynı şeyi paylaşmışlardır.

Şimdi, dahil ve hariç, dinî şahsiyetlerden başka, bir de hukukçu, içtimaiyatçı, asker, tabib ve gazeteci-yazar mütehassis ve selâhiyetli şahsiyetlerden birkaç örnek verelim:

(Türkiye'de ve hariç Âlem-i İslâm'da bir çok allâme ve siyaset adamı şahsiyetlerin, Risale-i Nur ve müellifi Bediüzzaman Said-i Nursi hakkındaki telâkkilerini hâvî sözlerini burada sıralamak mümkün, fakat makamın kabiliyeti kaldırmamaktadır. Onun için tarih sırasında o büyük zatların bazılarının da telâkkilerini kaydetmek va'diyle; burada sadece mühim zatlardan bir kaç nümune vermek isteriz. Daha tafsilat arzu edenler N.Şahiner'in araştırıp derlediği "Aydınlar Konuşuyor" ve "Son Şahitler-1,2,3,4,5" cild kitaplarına müracaat edebilirler.)

1- Ord.Prof.Dr.Fahreddin Kerim Gökay: (İstanbul Eski valilik ve Belediye reisliğini yapmış, elçilik ve bakanlık görevlerinde bulunmuş, ayrıca da mütarake yıllarında kurulan Hilal-i Ahdar (Yeşilay) cemiyetinin kuruculuğunu yapmış bir zattır.)

Bu zat, Bediüzzaman Said-i Nursi ve eserleri hakkında ezcümle şöyle demiştir:

"Ben Said Efendi'yi yalnız bir din adamı değil, sosyal düşüncelere mâlik, kafasını ışılatmış bir ilim adamı olarak tanıdım... Memlekete en sıkıntılı ve buhranlı günlerde hizmet etmiş bir zattır. Kuva-i Milliye hareketini desteklemiştir..."

Said-i Nursi, devrinde yaşamış ve fikirlerini ortaya koymuş bir insandır. O fikirler, zamanın icab ettiği davalara esas teşkil etmiştir. Onun tarihe mal olmuş sözleri hakkında düşünülür, beğenilir beğenilmez, o efkâr-ı umumiyenin vereceği bir karardır...

(133) Merhum Hasan Fehmi Başoğlu ise, Bediüzzaman ile Meşrutiyet döneminde bir hatırası olmuş, o hatıra bu kitabın ilgili yerinde dercedilmiştir. Bu merhuma da Allah rahmet eylesin amin.A.B.

(134) Aydınlar Konuşuyor, S: 91

914

Bu halde, bu gibi adamlar tarihe mal olmuş. Bu adamlar hakkında hakiki hükmü tarih verecektir.

Benim tanıdığım Said-i Nursî; memlekete, millete faydalı olmaya çalışmış bir adam.. Fikri neyse söylemiş, konferans vermiş, va'az etmiş, yazı yazmış bir adam.. Başka ne yapabilir?

Milli harekette Ankara'ya g'itmiş, kendisini hürmetle karşılamışlar ve ayakta alkışlanmış. Böyle bir adamın ne yapmak istediği sorulmaz. Çünkü eserleri ve yaptığı meydandadır.(135)"

2- Prof.Dr.ALİ NİHAT TARLAN: (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Eski Türk Edebiyatı hocalığında yarım asır hizmet etmiş ve bir çok eser bırakmış bir insan.)

Bu zat, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin şahsiyeti. eserleri ve hizmeti hakkında ezcümle şöyle fikir beyan eder:

"Said-i Nursî, hakiki bir Müslüman, hem de çok kültürlü bir Müslümandı. İslami fikirlerin yayılışı benim şahsen en büyük emelimdir... Bence hakiki her Müslüman, Nurcudur. Sonra benim kanaatım şu ki: Anadolu'yu komünizme karşı koruyan İslâmî hareket.. Ve bilhassa Nur talebeleridir.

Said-i Nursi; İslâmî, ahlakî umdeleri yaymaktan başka, hiç bir fikir takib etmemiştir. Buna ise, memleketimizin büyük bir ihtiyacı vardır. Birinin yıkmak istediğini, o yaptı. Ona minnettarım. İslam ağacını budadı. Budayınca altından İslâmın yeni ve taze fidanları fıskırdı...(136)"

3- Prof.Dr.KEMAL BIYIKOĞLU: (Erzurum Atatürk- Üniversitesi eski Rektörü)

Bu zat, Bediüzzaman ve Risale-i Nur'un yaptığı hizmetleri hakkında özetle telâkkisini şöyle açıklamıştır:

“Tanzimattan itibaren manevî değerlerini yavaş yavaş kaybederek materyalistleşen ve bu yüzden manevî çöküntüye uğrayan cemiyetimizin yeniden dirilmesi, silkinip kendine gelmesi için, Said-i Nursi örf, adet ve ananelerimize sıkı sıkıya sarılmamız, bencil duygulardan uzaklaşarak, kendimizi karşılık gözetmeden memleket hizmetine adamamız gerekleri üzerinde durmuştur...

Said-i Nursi, bir cemiyetin ilerlemesinin, çağın ilerlemesine ayak uydurabilmesinin maneviyatsız, sadece pozitif ilimle mümkün olamayacağını; müsbet ilimler sahasında çok çalışmakla beraber manevî değerlere; yani örf, adet ve geleneklerimize ve dinî inançlarımıza da lâyıkiyla yer vermek,

(135) Aydınlar Konuşuyor, S:147

(136) Aydınlar Konuşuyor, S:150

915

materyalizmden kurtularak silkinmek zorunda olduğumuzu anlatmak istemiş.. Cemiyetimizi hakiki ak günlere götürmek ve manevi huzur ve sükûna kavuşturmak istemiş ve bunun için yegâne doğru yolun İslâm dinine sarılmak olduğunu ifade etmiştir...(137) ”

4-Prof.Dr.SÜLEYMAN YALÇIN: (Tıp sahasında dahili ihtisas ve özellikle karaciğer mütehassısı bölümünde çok değerli, imanlı hazık bir hekimdir. Şimdi Aydınlar Ocağı başkanlığını da yürütmektedir.)

İşte Süleyman Yalçın'ın, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi ve Risale-i Nur hizmeti hakkındaki görüş ve telakkilerini şöyle dile getirmektedir:

Said-i Nursi'yi bir idealin, İslâm imanının mücadelesini veren bir mübarek şahsiyet olarak tanıyorum.

Bir süre için, inkılâbın ilk heyecanlı yıllarında "Kemalizm" veya "Altı ok" prensibi diye ileri sürülen görüşün nesillere benimsetilmesi gayreti de bu inanma ihtiyacını doyuramamıştır. Hatta açlığı daha da artırmıştır. Zira bu "ilkeler" hiç bir ideoloji haysiyetine sahip olmıyan; ne insan, ne de kâinat meselesine zerrece temas etmiyen bazı iddia ve temennilerdi. Bundan dolayı rahmetten mahrum çorak toprak gibi, insan ve bilhassa genç adamın ruhu ve kafası kendini doyurucu bir fikrin, bir imanın açlığına düşürmüştür.

İşte bu ihtiyaç ve açıklıktır ki; Said-i Nursî 'nin ustaca serptiği fikir.. Ve bir Velî sabrı içinde sürdüğü çileli hayatının örnek misalleriyle süslenmesi, onun davasının tutmasının başlıca saikleridir.. (138)

5- M.RAİF OGAN: (Edebiyat ve Hukuk fakülteleri mezunu.. Uzun süre muallimlik ve müdürlük yapmış, bir çok mecmua ve gazeteler de dinî ve millî yazılar yazmış ve kıymetli bir çok eser bırakmış imanlı ve hamiyetli bir zattır.)

Bu zat telâkkilerini hülâsaten şöyle kaydetmiştir:

"...Nurculuk hareketi orjinal bir harekettir. Bütün manasıyla müteferrik İslâm kavimlerinin hepsini bir hamur yapmak için çalışmıştı Bediüzzaman...

Said-i Nursi'nin maksadı: Bu zat, bu asırda imansızlık moda olduğu ve çoğaldığı için, Müslümanlığın iman esasını ele alarak müslümanlar arasında bir vahdet meydana getirmek ve bütün Müslüman unsurlarını uyandırmak istiyordu.

Doğu Anadolu'da dini ilimlerle müsbet ilimleri bir arada okutacak "Medreset-üz Zehra" isminde bir üniversite açmak istiyordu. Meşrutiyet yıl

(137) Aynı eser, S: 30

(138) Aynı eser, S:139

916

larında burada (İstanbul'da) verdiği konferanslarda, daima kürtlere ayrılmamak, beraber olmak ve parçalanmamayı telkin ederdi, nasihat ederdi.

Otuz bir Mart'ta onu mahkûm edemediler. Divan-ı Harp karar verinceye kadar mevkuf kalmıştı, mahkûm olmadı..(139)"

6- CEVAD RIF'AT ATILHAN: (Emekli General, osmanlı ordusunun yetiştirdiği Kahraman asker, imanlı bir mücahitti. Allah rahmet eylesin.)

Bu zat, Üstad Bediüzzaman Hazretleri hakkında 1951-52'de yazdığı makalelerinde ezcümle şunları söylüyordu:

"Nuru bir çok muzlim vicdanları aydınlatmış, kudreti bir çok zaif imanlı insanlara cesaret vermiş, dehası bir çok nasibsiz insanların ruhuna ilham serpmiş olan bu büyük adam; hiç şüphe yoktur ki Said-i Nursi Hazretleridir.

Ondan fazilet ve fedakârlık dersi alan, bir çok yolunu şaşırılmış insanlar, kendilerini mes'ud ve aydınlık bir sahranın ortasında bulmuşlardır. Dehası ve celâdeti kadar, imanı da kuvvetli olan bu muhterem insan; yirmi beş yıllık istibdat ve zulmete gözlerini kırpmadan göğüs geren ve onun korkunç işkence adaletsizliğine imandan doğan bir cür'etle karşı koyan tek şahsiyettir. Bütün Müslüman dünyası bu kutbun câzibesinden kendisini kurtaramamıştır. Türkiye'nin ıssız ve تنها bir köşesinde doğan bu nur, ziyasını Pakistanlara, Endonezyalara kadar yaymış ve kendisiyle beraber milletimizin de şan ve şerefine payeler eklemiştir.

Ne yazıktır ki; bağrımızdan fıskırmış, bize şeref kazandırmış, kararmış gönüllerimizi aydınlatmış, dalâlet yoluna sapmış insanları hak yoluna getirmiş olan bu muhteşem ve mübarek insan, bizden hürmet yerine sadece tazyik ve zulüm görmüştür...(140)"

BİR İKİ ÖRNEK DE ÂLEM-İ İSLÂMDAN

BİRİNCİ ÖRNEK: PAKİSTAN MAARİF VEKİLİNİN VEKİLİ ALİ EKBER ŞAH'TIR: Bu zat, 1951'de Pakistan maarif vekâleti yardımcılığını yürütmekte iken, Türkiye'ye gelmiş, Üstad Bediüzzaman'la görüşmüştür.

Bilahare Pakistan SİND ÜNİVERSİTESİ İlahiyat Fakültesi dekanlığına getirilmiş büyük alim din ve devlet adamı muhterem Seyyid Ali Ekber Şah, Üstad Bediüzzaman hakkında ezcümle şunları söylemiştir:

"Ben kırk senedir Âlem-i İslâm'da aradığımı Türkiye'de buldum. Bediüzzaman, yalnız büyük Türk milletinin değil, bütün İslâm Âlemi'nindir.

(139) Aydınlar Konuşuyor, S:167

(140) Büyük Tarihçe S: 593

917

Ondan Âlem-i İslâmın mukadderatına dair pek çok soracaklarım vardı. Bütün müşküllerimi kendileriyle görüştüğüm bir saat içinde halledildi. Şimdi memleketime büyük müjdelere dönüyorum. İslâm Âleminde bir çok büyük hizmetler başarmış faziletli ve yüksek alimler gelmiş, geçmiştir. Bunların çoğu mükâfatlarını da, ya mülk ve servet, yahut şeref ve şöret şeklinde elde etmişlerdir. Halbuki Bediüzzaman'ın evinde bugün yakacak bir lambası da yoktur...(141) ”

İKİNCİ ÖRNEK: PAKİSTAN ESKİ TALEBE CEMİYETİ BAŞKANI -ŞİMDİ PAKİSTAN KARAÇİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ VE TÜRKOLOJİ KÜRSÜSÜ BÖLÜM BAŞKANI PROF.DR. MUHAMMED SABİROĞLU'nun talebe cemiyeti başkanı olduğu sıralarda yazdığı iki yazısından bazı paragraflar:

“...Burada mühim bir kitap neşretmek istiyorum, bunun için yazıyorum. Bu hususta halkçıları tanıttırıyorum ki, bunlar Türklere karşı çalışmışlar...”

“Bu mektubumdan sonra, size mühim bir mektup yazacağım. Ve bunda niçin Üstad'ın İslâm dünyasının en büyük bir şahsiyeti olduğu ve bunun gibi hiç bir adam ne Endonezya, ne Hind yarımadası, ne Arap ve ne de Amerika'da- çıkmadığı gösterilecek...”

“...Ben bir Pakistanlı Müslüman, Türkiye'ye hiç gitmedim. Said-i Nursi'yi görmedim. Lâkin İstanbul Üniversitesi Nur talebelerinin neşrettikleri kitaplardan bazı parçaları mütalâa ederek, hakikî, ruhanî bir lezzet hissettim. Ve şimdi bu uzak diyarda bir Nur şakirdi oldum. Ana dilim Urduca'da yazılmış bu gibi eserler yok. Ve Nursi gibi bir din kahramanı Hindistan ve Pakistan'da yok. Bu bir hakikattir...(142) ”

ÜÇÜNCÜ ÖRNEK: İRAK'TAN:

Irak -Rabat-ı Ulema reisi muhterem allâme Emced Zuhâvî'nin 1952'de İstanbul ağır ceza mahkemesi, Gençlik Rehberi kitabından Bediüzzaman'a beraet verilmesi üzerine gönderdiği tebrik telgrafı şöyledir:

“Sebilürreşad mecmuasına-İstanbul

Büyük İslâm âlimi Bediüzzaman Hazretlerinin beraet kararı bizleri sonsuz bir sevinç içerisinde bıraktı. Bu sevincimize vesile olan o adil hükme istinaden, Türk mahkemesine ve fahrî avukatlarına teşekkürlerimizi, Üstad ve kardeşlerimize tebriklerimizi mecmu'anız vesitasıyla bildiririz

İRAK-EMCED ZUHAVİ (143) ”

Daha bunlar gibi: Mısır talebe cemiyetinden, İranlı Sünnî müslümanla

(141) Risale-i Nur Müellifi Said Nur-Eşref Edip S:117

(142) Büyük Târihçe S: 593

(143) Aynı eser, S: 604

918

rın lideri Seyyid Abdullah'tan (144), Suriye İhvan-ı Müslimin cemiyeti reislerinden, Yunanistan, Finlandiya ve Almanya'daki İslâm âlimlerinden gelen mektup ve yazılarından bir çok nûmuneler arz edebilirdik. Fakat bahis çok uzayacak. Tafsilat, büyük Tarihçe-i Hayat eseri "Risale-i Nur ve Hariç Âlem-i İslâm" bölümündedir.

GÖNÜL EHLİNDEN BİR İKİ HABER

Bu faslı kapatırken; Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın maddî âlemde ilmî, amelî, ahlâkî, millî ve vatanî kemalât ve hizmetlerini bir nebze dile getiren kadirşinas, hakperest insanlardan çok az bir kısmının nûmunelik bazı sözlerini naklettiğimiz gibi, bu arada bir de gönül gözü nurlanmış maneviyat ehli ve gönül erlerinden de bazı örnekler vererek bu faslı hüsn-ü hatimeye bağlamak icab ediyor. Bu mevzu ile ilgili olarak, kitabımızın baş tarafında gaybî işaretler nev'inden kaydettiğimiz nûmuneler gibi, Hazret-i Bediüzzaman'ın manevî ve dinî mücahadatına başladığı ilk günlerinden, ta vefatına kadarki zamanlarında yaşamış gönül ehli bazı veli zatların ona karşı ma'nen kalbî ve ruhî irtibat, incizab ve telâkkilerinden de -tafsilâta girişmeden- bazı misaller verelim:

BİRİNCİSİ: Şark'ta hayli ün yapmış, ehl-i sünnet dairesinde istikametkârane irşadlara muvaffak olmuş, gönül ehli Cezireli Şeyh Seyda Hazretleridir. Bu zatın yakını ve mahrem-i esrarı halifelerinden bazı zatlar. Karabüklü Mustafa Usman Efendi'ye bir sır şeklinde demişlerdir ki: "Şeyh Seyda hazretleri her seher vakti, yüzünü garba doğru çevirerek, kalben o tarafa müteveccih olurlardı. Bunun sırrını sorduğumuzda: "Cenab-ı Hak'tan yeryüzüne inen feyiz ve nurların bu sırada en evvel Bediüzzaman Hazretlerinin kalb ve ruhuna küll halinde indiğini, sonra onun vasıtasıyla sair evliyaullah'a tevzi olduğunu; bu yüzden kendisinin de garbe doğru teveccüh etme mecburiyetinde olduklarını söylemişlerdi."

İKİNCİSİ: Burdurlu Hacı Rahmi Sultan'ın hâs müridlerinden Nasuhizade Şeyh Muhammed Efendi'nin Hazret-i Üstad'a hitaben yazmış olduğu bir arızasında; manevî âlemde kendisinin,

bizzat Hazret-i Üstad'ın yüksek ruhaniyetlerini müşahede etmesinden bahsetmiş, Hazret-i Üstad da o arızayı kabul ederek Barla lahikası asıllarına derceylemişlerdir.(145)

ÜÇÜNCÜSÜ: Denizli Kahramanı âşık Velî Hasan Feyzi Efendi, manevi müşahede ve keşfiyatlarına dayanarak: "Vallahi ezelden bunu ben eyledim ezber, Risale-i Nurdur vallah o son müceddid-i Ekber.(146)"

(144) Bu zat,1925'de Şeyh Said isyanıyla ilgisi görülerek, İstanbul'daki evinden alınıp Diyarbakır İstiklal Mahkemesi'nde idama mahkum edilmiş "Hakkarili Seyyid Taha-yı Neri'nin torunu Seyyid Abdülkadir Bey'in, küçük oğludur.

(145) Osmanlıca Barla Lahikası S:111

(146) Osmanlıca Sikke-i Tâsdik S: 217

Ve "Kab-ı kavseynden alıp dersimi bildim ki ayan, O güzel nur-u bedi' manevî sultan olacak.(147)" gibi ifadeleriyle ve Hazret-i Üstad'ın da onun o gibi ifade ve beyanlarını kabul ederek Nur risalelerinde neşretmesiyle; yazı sahibi zatın manevî ve keşfi bir surette Hazret-i Üstad'ın maneviyat âleminde çok yüksek ve çok büyük mertebe ve makamlara sahib olduğunu hissetmesidir.

DÖRDÜNCÜSÜ: Ehl-i hakikat bir alim olan Kastamonulu Mehmed Feyzi Efendi'nin; Hazreti Üstad'ın yüce ahlâk, ubudiyet ve kemalâtına dair kaleme aldığı fıkrası, Bediüzzaman'ın nasıl bir velâyet-i kübranın mazharı olduğuna tek başıyla büyük bir delildir. Bu fıkra büyük Tarihçe-i Hayat kitabı, Kastamonu hayatında ve bu kitabın Emirdağ-1 faslı bölümünde dercedilmiştir.

Bu dört nümuneler gibi daha bir çok nümuneler sıralamak mümkündür. Eskişehir Muttalib köyünden Hacı Hilmî Efendi'nin Bediüzzaman hakkındaki samimi itirafları ve seyyah-ı meşhur Urfalı Şeyh Muhammed Harranî'nin Üstad Bediüzzaman hakkındaki çok alenî şekildeki. gaybî ihbarları ve Konyanın Kadın Han Kazası Ladik Köyünde medfün bulunan Ahmet Ağanın acib ifade ve beyanları gibi; bilinen, bilinmeyen bir çok gönül ehli zatların Hazret-i Üstad'a karşı gösterdikleri samimî incizab ve teveccühleri vardır. Bütün bunları buraya dercetmiş olsaydık, bahis çok fazla uzayacaktı. Arife işaret yeter kabilinden kısa kesiyoruz.

BU MAKAMA UYGUN GÜZEL BİR HATIRA

Aslen Elazizli olup, Ispartanın Sütluçe ve Eğirdir kazalarında 1926-1930 yılları arasında nahiye müdürlüğü ve Kaymakam vekilliği yapmış İHSAN ÜSTÜNDAĞ demişki:

“ Bir köy meselesi için ben, Eğirdir mal müdürü, bir eczacı ve kazanın doktoru Kemal Bey 1930 yılı içinde, Kayıkla Barlaya gidiyorduk.Yolda dinî meselelerde sohbet oldu. Eczanın inancı zaifti. “Madem Allah var diyorsunuz, Allah şerri ne için yarattı?” diyerek, uluhiyeti bir nevi inkar ediyordu. Biz mantıkan onu ikna’ edemeyince, “sus fazla konuşma! yoksa seni göle atarız” dedik.. ve “Barla'ya gidiyoruz, orada Şeyh Efendiye (Üstad Bediüzzamana) sor, cevabını alırsın” diyerek, kendisine Bediüzzamandan bahsettik. Barlaya vardık, Belediye reisinin evine misafir olduk. Henüz kahveleri içmeden, Bediüzzamana gideceğimizi haber göndermiştik. Bizi kabul etmiş, gittik, bizi ayakta karşıladı.. ve:“Benim sizi ziyaret etmem gerekirken, siz ziyaretime geldiniz.” dedikten sonra, biz henüz birşey sormadan, kendisi “Hayır ve Şer” bahsini açtı..ve:“Şimdi size şerrin nasıl hayır olabileceğini anlatacağım” dedi.

(147) Osmanlıca Siraccûnur S: 333

Biz taaccub edip şaşırдық. Şu misali verdi: “ Kangıran olmuş bir kolu kesmek şer değil hayırdır. Çünkü kol kesilmezse, vücut gidecek. Demek Allah bu şerri hayır için yaratmıştır.”

Sonra, doktor ile eczacıya dönüp: “Siz doktor ve eczacısınız, bunları daha iyi bilirsiniz” deyince, eczacı kireç gibi bembeyaz oldu. Hiçbir kelime konuşamıyordu. Üstad başka bir temsil söyledi : “ Bir hindinin altına yumurta konsa ve bu yumurtaların bir kaç tanesi bozulsa, diğerlerinden hindiler çıksa, “Bu iş şer oldu” denilirmi? Çünkü yumurtadan çıkan her hindi, beşyüz yumurta kıymetindedir.” sonra kalbin tıbbî izahını yaptı. Geniş ilmî bilgiler verdi.

Birkaç gün sonra, Dr. Kemal Bey bana: "Ben kalbin bu kadar güzel ilmî bir izahını profesörlerden bile işitmemişim." dedi.

(Son Şahitler-4,Sh.300)

BAŞKA BİR HATIRA

Barlalı Bahri Çağlar Ağabey demişki: "Birgün Üstada, (Barlaya) Afyon tarafından elleri bağlı deli bir çocuk getirmişlerdi.Ellerini çözünce insanlara saldırmış. Hz.Üstad, çocuğu getirenlere sordu:" Niçin ellerini bağlamışsınız? çözün ellerini"dedi. Çocuğun ellerini çözdüler. Çocuk gayet sâkin, uslu durdu ve şifa buldu."

(Son Şahitler-5 , Sh.75)

921

BARLA HAYATI DÖRDÜNCÜ KISIM

(Nur Risalelerinin te'lif, tanzimi ve tarih sıralaması)

Bu bölümde üç mesele vardır:

- 1- Risale-i Nur'un te'lif tarzı
- 2- Te'lif edilen Risalelerin tanzimi, yani isimlendirilerek sırasına ve makamına konulması vesaire...
- 3- Risale-i Nurların te'lif tarihleri ve hangisinin önce, hangisinin sonra te'lif edildikleri meselesidir.

Bu üç meseleden birincisi, üst taraflarda yazılı "Üçüncü bölümün te'lif şekli ve neşir keyfiyetinde bir derece muhtasaran temas edilmiş ve te'lif şeklinin ana hatlarıyla tarifi yapılmıştır. Burada ise, te'lif tarzınının sebep ve mahiyeti hakkında muhtasar bir tahlil düşünmekteyiz.

Evet, Risale-i Nurların "Te'lif sebepleri" ve tabiri caiz ise, "Esbab-ı te'lif" veya "Esbab-ı Vürûd" meseleleri için diyebiliriz ki: Yirmi üç sene zarfında vücuda gelen imanî hakikatlara dair bu Risalelerin en ilmî ve en vâzih ve en büyük risalelerinin ekseriyet-i mutlakası, âdeta zahirî hiç bir sebep ve sual yokken, müellifin ruhunda tevellüd ederek, manevî bir ihtiyaca veya emre binaen te'lifi yapılmıştır. Nur Risalelerinin diğer kısımları olan Mektubat ve Lem'alar'ın ekserisi, sorulan bazı cüz'î sualler, te'liflerine zahir bir sebep olmuş, fakat sualin cüz'iyetine göre değil, ilmî ve küllî kaideler çerçevesinde mesele ele alınmış ve muazzam

Risaleler vücuda gelmişlerdir. Mesela Hulusî Bey'in, cüz'î bir rü'yasının tabirini istemesi üzerine yazılan Risale gibi... Ve mesela Refet Bey'in coğrafyaya dair cüz'î bir suali münasebetiyle te'lif edilen muazzam O ikinci lem'a gibi ve hakeza...

Lâkin "SÖZLER" bölümünün tamamı başta olmak üzere, Mektubat ve Lem'alann bir kısmı, Şuaların da ekserisi, zâhiri herhangi bir sebep yokken, müellif'in ruhundan coşan bir manevî sâikten ve bir manevî ihtiyaç neticesinde te'lifleri gerçekleşmiştir.

Risale-i Nur'un te'lif tarzı, başka hiç bir te'life benzememektedir. Adeta Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın bu asırda bir mu'cize-i maneviyesi olarak, bir çok risaleleri Kur'anın -tabiri caiz isenüzûlü tarzında def'î ve anî bir sûret

te ve müellifin yanında müracaat edilecek me'haz hiç bir kitap bulunmadığı halde zuhura gelmişlerdir.

Nurların yirmi üç senede te'lifinin tamamlanması ciheti de, Kur'anın nüzûl şekline benzer bir tarzda olduğu gibi; zaman ve mekân itibariyle de onun te'lif tarzı yine Kur'anın nüzûl tarzına bir yönüyle benzemektedir. Bu ise Kur'an'ın bu asırdaki ilhamî bir tefsiri ve berrak bir ayinesi olduğunu izhar ve irae etmektedir.

Nur müellifinin de yazdığı gibi; inkıbaz, hastalık, zehirlenme, hapis ve tazyikler, onun te'lifine mani' olmak değil, bilâkis, en sıkıntılı, hastalıklı ve en ağır şartlar altında te'lif edilen Risaleler, üslupça, külliyet-i manaca en parlak, en ulvisi olmuşlardır. Hem de imanın en şirin meyvelerini, en derin sırlarını keşf edip meydana çıkarmak suretinde...

Meselâ, Eskişehir hapisanesinde te'lif edilen "Otuzuncu Lem'a, İkinci Şua." Ve Denizli hapsinde te'lif edilen "Meyve Risalesi" hususan "Yedinci Sekizinci ve Dokuzuncu meyveleri.." Hem Afyon hapsinde müthiş bir zehirlenmeden sonra ve hemen akabinde te'lif edilen "El Hücet-üz Zehra" Risalesi gibi...

Halbuki: Umum insanların fitrî ve değişmez bir hal ve hasletidir ki; zihin ve fikirlerine basit menfi bir hareket, bir haber, bir söz ilişirse, değil öyle imanî, yüksek ve geniş hakikatları içine alan dakik ve ilmî risaleleri te'lif etmek, belki basit bir mektubu da yazamazken; Risale-i Nurlann mezkûr tarzda, en ağır şerait ve sıkıcı ahval içerisinde te'lifleri, hem de en parlak bir üslupla, en berrak bir tarz-ı beyanda zuhurları, elbette Mevlânâ Cami'nin, Celâleddin-i Rumi'nin Mesnevisi hakkında;

Yani: "Ben o âli-cenabın evsafı hakkında ne diyeyim, O bir peygamber değil amma, kitap sahibidir" dediğinin hakikatı Bediüzzaman hakkında hakikat olarak daha çok lâyük ve muvafık olsa gerektir.

Evet, Hazret-i Bediüzzamanın te'lif tarzı, az yukarda beyan edilen şekilde olduğuna hiç bir tereddüt ve şüphe bırakmayacak surettedir. Pek çok şahid-i sadık zatların şehadeti ve yazılı delil ve belgeler mevcuttur. Nitekim üst taraflarda da bu davanın bazı belgeleri kaydedilmiştir.

Demiştik ki: Risalelerin mutlak ekseriyetinin te'lifi, zâhirî bir sebep olmaksızın vücuda gelmişlerdir. Fakat bu bahsettiğimiz kaziye, sadece zâhirî sebepler cihetiyledir. Amma manevî ve gizli ve görünürde kendini göstermeyen sebepler mevcuttu diyebiliriz. Çünkü âlemde, dünya dinsizlerinin müştereken uygulamaya hazırladıkları gizli ve desiseli projeleri mevcuttu.

Özellikle Türkiye Müslümanlarına ve sonra tüm Âlem-i İslâma tatbik edecekleri bir çok plânları tatbika hazır durumdaydı. Maddeten ve cebr-i keyfî ile bu plânları kısmen maddi şekillerini tatbik edecek yerli tinetsiz adamlarını bulmuşlardı. Ayrıca manevî ve imanî ve felsefi sahalarda şüphe ve vesveseler ika' etmekle de, bir çok menhus niyet ve programları da paket paket uygulamaya hazırıldı.

İşte Hazret-i Bediüzzaman, dünya dinsizlerinin, farmason ve masonlarının müşterek olarak hazırlamakta oldukları ve belki de hazır vaziyete getirmiş oldukları en gizli ve en desiseli ve en şeytanî plânlarını dahi, ruhunun dekaik-âşına ve hurdebinî radarıyla, kalbinin kâinat-şümûl teleskoplarıyla, aklının hakîmâne, nihayet hassas feraset ve idrakiyle hissetmiş, anlamış ve sezmişti. Ona göre; belki maddi âlemde kuvvet ve ordulara muhtaç olan siyaset ve topuz yoluyla bazı maddî tatbikatçıları durdurmaye, veya bertaraf etmeye tevessül edememişse de lâkin bunların esastan ve kökten plân ve

projelerini zirü zeber eden ve dinsiz, farmason komitelerin hempalarını perişan ve rüsvay eden akıl, mantık ve ilim meydanındaki mücadele ve mücahadesi muzafferiyetle ve gâlibiyet ile neticelenmiştir, denilebilir.

İşte Üstad Bediüzzaman'ın zâhirde bir sebep olmaksızın gerçekleştirdiği imanî ve akidevî te'lifatı, böylece ruhunun fevkelade keskin radarlarıyla sezdiği manevî sebep ve ihtiyaç noktasından bakılırsa; tam asrın hastalıklarına deva, dertlerine şifa, içtimaî emraza tiryak gibi ilâç oldukları anlaşılmış ve anlaşılmaktadır. Bundan dolayı Risalelerin bir çoğunun te'lif sebebi görünmemişse de, fakat arz ettiğimiz gibi, öyle muazzam ve küllî manevi sebepleri mevcut ve vâridi diyebiliriz.

Bu mes'elenin bu kadarcık izahını; üçüncü bölümde başka diğer yönleriyle birlikte bir derece izahının yapıldığını göz önünde bulundurarak şimdilik burada bu kadarıyla iktifa ediyoruz.

İKİNCİ MES' ELE: Te'lif edilen Risalelerin tanzimi, yani sırasına dizilerek isimlendirilmeleri ve makamlarına konulmaları.. ve bilahâre çeşitli isimler altında mevcut risalelerden mecmualar tanzim ettirilmesi keyfiyettir. Bu da yine te'lifi gibi, ilham ve ihtarların manevî hükümleri altında cereyan etmiştir. Şöyle ki:

SÖZLER olsun, Mektubat olsun ve hakeza Lem'alar ve Şualar olsun, içindeki risalelerinin ilk te'lifleri anında; "Bu falanca söz" veya "falanca mektup" diye adlandırılarak te'lif edilmiş değildir. Meselâ "Onuncu Söz" ilk te'lif edildiğinde, ismi "Onuncu Söz" değil "Haşır Risalesi"dir. Zaten Onuncu Söz te'lif edildiği zaman, henüz birden dokuza kadar olan "Küçük Sözler" telif edilmiş değildir.

Keza, "Yirmibeşinci Söz" te'lif edildiğinde, ismi sadece "Mu'cizat-ı

924

Kur'aniye Risalesidir" ve hakeza, umum risaleler aşağı yukarı bu şekildedir. Te'lif edildikten bir müddet sonra, onun tertibi ve sıralaması yine müellifi tarafından yapılmakta idi.

Bu mevzuun böyle olduğunun te'kid-i olarak, risale-i Nur müellifi Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin şu gelecek ifadeleridir:

1- "...Fihrist risalesi yirmi senelik risalelerin bir kısmının fihristesidir. İçindeki risalelerin bir kısmının asılları Darül-Hikmet'ten başlar. Hem Fihristede numaraları, te'lif tertibiyle değildir. Mesela Yirmi İkinci Söz, Birinci Söz'den.. Ve Yirmi İkinci Mektup, Birinci Mektup'tan daha evvel yazılmıştır.. Bunlar gibi çok var...(148)"

2- Yine Hazret-i Üstad, Otuz Üçüncü Mektub'un, Birinci Mektubtan önce te'lif edildiğini kaydeder.(149)

3- Onsekizinci Söz'ün, Yirmi Beşinci Söz'den sonra te'lif edildiğini yazmaktadır.(150)

Ve daha bunlar gibi, Hazret-i Üstad'ın bu mevzuda beyanları çoktur ki Risale-i Nur te'lif edilirken, sırasına göre dizilerek te'lif anında o sıra murat edilmiş değildir. Belki te'liflerinden bir müddet sonra, yine Hazret-i Üstad tarafından ma'nevî ihtarlarla yer ve makamları tesbit edilmiştir.

Buna göre, Risale-i Nurun te'lifinin bu ciheti de, Kur'anın nüzulüne benzer bir tarzda, sünûhât ve ilhamlarla yapıldığı gibi, onun Risalelerinin makamları da, dizilişleri de öyle olmuştur.

Yanlış anlaşılmasın; Kur'an-ı Hakim, manasıyla, lâfzıyla ve her yönüyle vahy-i mahz olup doğrudan doğruya perdesiz, vasitasız Allah'ın kelâmıdır. Risale-i Nur ise, Kur'anın mukaddes manalarının denizinden ilhamlar ve sünûhâtlar yoluyla gelen reşhalar ve katrelerdir. Ona göre, Risale-i Nurların lâfız ve kelimeleri değil, amma bunları canlandıran ve ruhları mesabesinde olan mücerred manaları - bazen külliyyat, bazen de tafsilâtlarıyla- ilham ve sünûhatlardır... Bu cihetten Risale-i Nurlarda, emsaline göre görülen farklılık ve derc edilen şirin manalar, şeksiz ve şüphesiz hak ve gerçektirler. Lâkin Nurların lâfız ve kelimeleri müellifin kendi ilmî seviye ve karihasıyla o manalara giydirdiği libaslar veya onların mahfazalarıdır. Bu noktadan Risalelerde lâfız ve kelimeler cihetinde bazı farklar düşmüştür. Bu ise bir te'lif için gayet normaldir. Bunlar nüsha farklarıdır. Çünkü Kur'andan başka ve diğer peygamberlerin kitaplarından gayri hiç bir risale

(148) Osmanlıca Lem'alar, S: 745

(149) Osmanlıca Afyon Müdafaaanesi, S: 26

(150) Barla Lahikası, Envar Neşriyat, S: 27

925

vahy değil, Kur'an değildirler. Öyle olduğu için de, Hazret-i müellif nüsha farklarını kaldırmak ve bir tek tarz yapmak cihetinde çalışmamış ve çalıştırmamıştır.

Nüsha farkı meselesini, keyfiyetini, sebep ve mahiyetini ayrı bir fasılda genişçe ele almak va'diyle şimdi sadedimize dönüyoruz.

Evet, Kur'anın bu asırdaki en parlak ayinesi ve iman hakikatlarının en ziyadar ve berrak bir makesi olan Risale-i Nurların te'lifi gibi; tertib ve tanzimi de garibtir, orjinaldir. Hem ilham ve ihtarların tasarruf ve hükümleriyledir. Bu hakikatın bir kaç misal ve delilini bizzat Hazret-i müellifin sözlerinden verelim:

Birinci misal: "Otuzuncu Mektup pek parlak tasavvur edilmişti. Fakat yerini İşarat-ül 'caza verdi. (151)"

İkinci Misal: Tahminen 1941'lerde Kastamonu'da yazdığı bir mektubunda kendi eski eserleri hakkında şöyle demiştir:

“Saniyen: Bu günlerde Selahaddin'in İstanbul'dan getirdiği “Habbe Katre, Şemme, Habab” gibi Arabî risalelere baktım, gördüm ki: Yeni Said'in doğrudan doğruya harekât-ı kalbiyesinde müşahede ettiği hakikatlar, Risale-i Nur'un çeçikirdikleri hükmündedir. Zaten bunlar, hem “Şu'le ve Zehre”, Risale-i Nur'un Arabî parçalarıdır. Onlar doğrudan doğruya benim nefsimin dersi olduğu için, Arabî ve kısa ibarelerle ifade edilmiş, başka adamlar nazara alınmamış. O

zaman başta şeyhül-islam ve Darül-Hikmet azaları ve İstanbul'un büyük alimleri tahsin ve takdirle karşıladılar. Bunlar yeni Said'in eserleri olduğundan, Risale-i Nur'un eczalarıdır. Eski Said'in ise, Arabî risalelerinden yalnız İşarat-ül 'caz, Risale-i Nurda en mühim mevki' almış.. Hem her iki Said'in iştirâkiyle bir tek Ramazanda, iki hilâl ortasında te'lif edilen ve kendi kendine ihtiyarım hâricinde bir derece manzum şeklini alan, İşarat-ül 'caz kıt'asında elli altmış sahife, Türkçe olarak "LEMAAT" namındaki risale dahi, Risale-i Nura girebilir. Maatteessüf bir nüsha elde edemedim. Herkesin hoşuna gittiği için matbu' nüshaları kalmamış.

Hem Eski Said'in ilm-i mantık noktasında bir şâheser hükmünde bulunan gayr-ı matbu' "Ta'likat"dan süzülen i'cazlı bir îcaz-ı harikada ve müdakkik ulemaları hayret ve tahsin ile dikkate sevk eden matbu' "Kızıl îcaz" nâmındaki Risale-i mantikiye, Risale-i Nurla bağlanmasına...(152)"

İşte Hazret-i Üstad'ın Kastamonu hayatında yazdığı bu mektubunda da, Risale-i Nurların tertib ve tanziminin nasıl gerçekleştiği hususunda fi

(151) Osmanlıca Mektubat, S: 290

(152) Osmanlıca Kastamonu Lahikası, S: 255

926

kir vermektedir. Fakat Üstad henüz Kastamonuda iken, kendi eski eserlerinden bazılarının Risale-i Nura bağlanması hakkında bir ihtar almışsa da, ancak mevki' ve makamlarını bildirilmediği için belirtmemiştir. O tarihten hayli zaman sonra, Emirdağı'na geldiğinde o eski eserlerinin, Nurların içindeki yer ve makamları da, ma'nevi ihtar ile bildirilmiş ve tesbit edilmiştir. Emirdağı'nda kaleme almış olduğu bir mektubunda bu mevzuda şöyle demiştir:

VE ÜÇÜNCÜ MİSAL: "İhtar edilen ikinci nokta: Madem Arapça altmış dörde girdik (1364 Hicri-1945 Miladi) îşarat-ı gaybiye hükmüyle; Risale-i Nur tekemmül etmiş olur. Eğer Rumi tarihi olsa, daha bir iki senemiz var....Halbuki çok mühim yerlerde yazılmıyan ve te'hir edilen risaleler kalmış. Mesela Otuzuncu Mektup, Otuz İkinci Mektup.. Ve Otuz Bir ve Otuz İkinci Lem'alar gibi ehemmiyetli mertebeler boş kalmış.

Kalbime ihtar edilmiş ki: "Eski Said'in en mühim eseri ve Risale-i Nur'un fatihası, Arabî ve matbu' olan İŞARATÜL İ'CAZ tefsiri, Otuz İkinci Mektup olacak ve olmuş.. Ve Eski Said'in en son te'lifi ve yirmi gün Ramazanda te'lif edilen ve kendi kendine manzum gelen LEMAAT risalesi, otuz ikinci lem'a olması.. ve Yeni Said'in en evvel hakikattan şühûd derecesinde kalbine zâhir olan Arabi ibaresinde KATRE, HABBE, ŞEMME, ZERRE, HABAB, ZEHRE, ŞU'LE ve onların zeyillerinden ibaret büyükçe bir mecmua, Otuz Üçüncü Lem'a olması ihtar edildi. Hem Meyve, Onbirinci Şua' olduğu gibi.. Denizli Müdafaaanesi de, On İkinci Şua'.. Ve Hapiste ve sonra yazılan küçük mektuplar mecmuası, Onüçüncü şua' olması ihtar edildi. Ben de aziz kardeşlerimin tensiblerine havale ediyorum. Demek bir kaç mertebede kapı açıktır. Bizlere daha iyi tetimmeler yazdırılabilir. (153)"

Hazret-i Üstad'ın 1945 senesinde kaleme aldığı bu mektubunda nurların tanzim ve tertibinin son safhasını beyan ettiği gibi, o tarihten sonra te'lif edilecek ve edilmiş olan Arapça Hülâsatül Hülâsa, EL-HÜCCETÜZ ZEHRA, AFYON MAHKEME MÜDAFAANAMESİ.. ve daha sonraları, yani 1950'den sonra, HUTBE-İ ŞAMİYE'nin tercümesi ve Hanımlar Rehberi'nin tetimmeleri ve Nur Âleminin Bir Anahtarı eserinin parçaları gibi risaleleri de haber vermektedir.

Bu verilen misallerle, tüm Risale-i Nurların te'lifi gibi, tertib ve tanzimi de, böyle manevi ihtar ve ilhamların tasarruf ve hükümleri altında gerçekleştiğine artık şüphe kalmamış oluyor.

Gelelim, mevcut risalelerden alınan risaleler ve parçalarla çeşitli isimler altındaki mecmuaların tanzimine:

(153) Emirdağ -1 Kitabı, S: 64

Risale-i Nur'un bir çok yerlerinden edindiğimiz bilgiye göre, 1926 senesi başında te'lifine başlanan Nur Risaleleri, ta 1942'nin ortalarına kadar, çoğu zaman her bir risale, tek başına ve müstakil olarak yazılır ve neşredilirdi. Ancak Yirmi Yedinci Mektup namı altındaki lahika mektupları mecmuası ve bir de tektük sözler, Mektubat ve Lem'alar mecmuaları sırasına göre bazı nur talebelerinde bir arada bulunabiliyordu. Fakat 1942-43'de zâhiri hiç bir sebep yokken, Kastamonu'da Hazret-i Üstad, Risaleleri toplu mecmualar halinde cildlettirerek büyük kitaplar haline getirmeye başladı.

HÜCCETULLAH-İL BALİGA, MİFTAHA-UL-İMAN, MU'CİZAT-I KUR'ANİYE, MU'CİZAT-I AHMEDİYE, İRŞAD-ÜL GÂFİLİN, GENÇLERİN İKAZNAMESİ gibi isim ve ünvanlar altında, bazı risalelere aynı mevzudaki diğer bazı risaleleri zeyiller ve lahikalar yaparak toplattırdı. Denizli hapsi olan 1943-44 tarihindeki vak'adan bir iki sene sonra, yani 1945-46 senelerinde bu isimler daha da inkişaf ve tekemmül ederek; Nur Risalelerinden daha başka ünvanlarla mecmualar tanzim etmeye başladı. "ASAY-I MUSA, ZÜLFİKÂR, SIRACÜN NUR, SİKKE-İ TASDİK-İ GAYBİ, GENÇLİK REHBERİ, ZÜHRET- ÜN NUR, İMAN HAKİKATLARI, TİRYAK, RAHMET VE ŞEFKAT İLAÇLARI, TILSIMLAR MECMUASI" gibi küçük büyük mecmualar çıkararak neşrettirdi. Bu mecmualardan bazısının teşekkülü birer sebebe dayanmıştır. Meselâ beş adet risale ve bir çok lahika mektuplarından teşekkül eden Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasının ilk teşekkül sebebi; 1940-41'lerde İstanbul'da Şarklı meşhur Şeyh ve Hocanın; Hazret-i Üstad'ın işaret-i gaybiye hususunda bazı ayetlerden istihrac edip beyan ettiği mes'elelere aklı ermiyerek, biraz da korkaklık ve kıskançlık eseri olarak, yaptığı itirazları üzerine evvela "MÜHR-Ü TASDİK" bilâhare de Sikke-i Tâsdik-i Gaybi olarak muazzam ve harika mecmua meydana çıktı.(154)

Hazret-i Üstad bu mevzuda, yani risalelerin sebepsiz olarak mecmualar halinde teşekkülü hususunda, bir mektubunda şöyle der:

"... Hiç bir sebep yokken, birden bire Risale-i Nur'u büyük mecmualar şeklinde yaptırmaya hapsimizden beş ay evvel başladık. Bunda büyük bir inayet-i ilâhiye olduğuna şüphem kalmadı.. Ve feylosofların mağlubiyetinin hikmetini anladık. Çünkü içtima'da, eczaların kuvvetinden çok ziyade bir kuvvet, hususan müdafaa vakitinde içtima' ve tesanüdden ileri geliyor.(155)"

Başka bir eserinde, Nur risalelerinden mecmuaların tasnifine dair Hazret-i Üstad'ın bir emri:

"Buraca faydası görülen haşre dair parçaları Onuncu Söz'ün ahınnde toplayıp, birer lahikası hükmüne gelmiştir...(156)"

(154) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 407

(155) Emirdag-1, S: 61

(156) Osmanlıca Kastoamonu-1 S: 211

Ve daha bu mevzuda bir çok örnek verebiliriz. Lâkin meselenin anlaşılmasına kifayet ettiği için kısa kesiyoruz

DÖRDÜNCÜ KISMIN ÜÇÜNCÜ MESELESİ

(Nur risalelerinin te'lif tarihlerine göre sıralanmaları)

Birkaç defa, bu kitapta mevzuda bahis olduğu vechile; Nur risalelerinin telif sıraları, şimdi elimizde mevcut SÖZLER, MEKTUBAT, LEM'ALAR, ve ŞUALAR'ın diziliş ve tertiblerine, sıraya göre te'lifi yapılmamıştır. Mevcud tanzim ve tertib, te'liflerinden bir müddet sonra yapılmıştır. Te'lif edilen risalelerin mevzu' ve ehemmiyetine göre makamlarına -manevî ihtarla- yerleştirilmiştir. Az üst tarafta, bu tanzim ve tertibin de, te'lifi gibi ilham ve sünûhatların manevî emriyle olduğu örneklerle gösterilmiştir.

Nasıl ki, Kur'an-ı Azimüşşan'ın nüzûlü tamamlandıktan sonra, onun mevcut tertib ve tanzimi yine vahye istinaden peygamberimiz tarafından yapılmış ve bu tertib ve tanzim sûrelerin nüzûl sırasına göre olmamıştır. Mesela Kur'an'dan en evvel nazil olan "İkra' sûresi, mushaf tertibi itibariyle Kur'anın en son cüz'ünün ahirlerine dercedilmiştir. Hatta Mekî ve Medenî surelerin Kur'anda dizilişleri dahi, nüzûl tertibi sırasına göre değil, belki mevcut tanzim bilâhare vahye dayanan bir emre göre yapıldığı rivayet edilmiştir.

Öyle de: Eğer tabiri caiz olursa, Risale-i Nurların tertib ve tanzimi de buna yakın bir tarzda, (amma bununki sünûhat ve ilhamların manevî emir ve işaretleriyle) yapıldığına pek çok vesikalar, şâhidler vardır. Nitekim bazı belgelerini de gösterdik.

Nur Risalelerinin telif tarihleri meselesine gelince:

Bizim bilmediğimiz bir hikmete binaen, Hazret-i Üstad te'lif ettiği risalelere, yazdığı mektuplara hiç bir zaman tarih koymamış ve kullanmamıştır. Onun için günü gününe Risalelerin te'lif tarihlerini bulmamıza imkân yoktur. Lâkin seneler itibariyle bazı ip uçlarını da bulmak mümkün... Bunu da yine Hazret-i Üstad'ın çeşitli sebeb ve vesilelerle, bazı gaybî işaretler veya müdafaalar vesilesiyle tesbit ettiği bazı tarihlerden söz etmiş ve kaydetmiştir. Bizim bu hususta yegâne merciimizde o tesbitlerdir.

Şimdi bu mevzuda ilk önce Nur risalelerinde geçen bazı ifade ve beyanların küllî ve umumilerinden birkaç örnek verdikten sonra, bulabildiğimiz kadarıyla, tek tek risalelerin te'lif senelerini ve hangisi hangisinden evvel ve sonra te'lif edildiğini gösterir bir cedvel sunmaya çalışacağız.

929

Mevzu'a girmeden önce, iki noktayı -bahsimizle münasebeti ziyade olduğundan- kaydetmek isteriz:

BİRİNCİ NOKTA : Risale-i Nur adı altında geniş, vâzıh, mufassal olan nurlu risalelerin te'lif başlangıcı her ne kadar 1926 senesinin ilk baharından itibaren ise de; fakat 1920'lerden itibaren te'lifine başlanıp, 1923 baharında sona eren Arabi Risalelerin mecmuu ile, sonra 1925 yılı içerisinde BURDUR, ISPARTA ve BARLA'da tamamlanan ve fakat tab' edilemeyip el yazısı tek nüsha halinde kalan dört adet Arapça risalelerle birlikte onaltıyı bulan harika, derin, vecîz Arabî risaleler dahi Risale-i Nur'a dahil olduğundan, her münasebet geldikçe, Hazret-i

Üstad tarafından bazen yüz yirmi, bazen de yüz otuz parça Risale diye ifade edilen adetlerin beyanında, her zaman adı geçen on altı adet Arabilerin mecmuu ile beraber sayılmaktadır. Bu itibarla, Nurun te'lif başlangıcı bir cihette 1921 yılıdır denilebilir. Nitekim Hazret-i Üstad da bazı eserlerinde bu manayı te'kid etmektedir. Ezcümle; 1935 senesi içinde Eskişehir mahkemesine karşı yaptığı müdafaa'da der ki: "Risale-i Nur nâmı altında yüz yirmibeş Risale yirmi sene zarfında te'lif edilmiş.

Yine aynı müdafaanamesinde: “Nur risalelerinin bir çoğu dört beş sene evvel, bir kısmı da sekiz sene evvel, bir kısmı da on üç sene evvel te'lif edilmişlerdir(158)” demektedir.

Amma RİSALE-İ NUR adını verdiği Türkçe ve mufassal olan Risalelerin te'lif başlangıcı için, 1925 tarihini vermektedir(159) ki; Burdur'a ilk menfi olarak getirildiğinde, on üç dersten ibaret olan NUR'UN İLK KAPISI'nın te'lif tarihidir.

İKİNCİ NOKTA: Risale-i Nur eserleri, küçük-büyük mecmualar haline getirildiğinde, Nur talebeleri bazı zatlar, o mecmualardan bazılarının başında "RİSALE-İ NUR KÜLLİYATINDAN falanca risale" tabirini yazdılar. Bunu Hazret-i Üstad da gördü, herhangi bir şey demedi. Lâkin kendisi hiç bir zaman re'sen o tabiri kullanmadı. Bu tabir, Üstad'ın sağlığında neşredilen daha çok Osmanlıca mecmuaların, sadece Isparta'da teksiri yapılanların bazısının başında yazıldı. İnebolu o tabiri hiç kullanmadı. Hatta merhum Ceylan'ın 1947'de Eskişehir'de yazıp teksir ettiği İkinci Şua' risalesinin başında da yazılmadı. Lâkin bu böyle olmakla birlikte, bu tabir bilhassa Hazret-i Üstad'ın vefatından sonra umumileşti. Adeta Nur risalelerinin ayrılmaz bir unvanı ve parçası oldu. Hatta bazı nâşirler bu tabiri Risale-i Nur silsilesine

(157) Osmanlıca Lem'alar S: 781

(158) Aynı eser, S: 764 .

(159) Osmanlıca Sikke-i Tasdik, S: 85

930

dahil edilmemiş ve müstakilen telif edilmiş Hazret-i Üstadın eski bir eseri olarak mevcut bazı risalelerin başına da yazdılar. Amma bence düşünmeden yazdılar.

Aslında "KÜLLİYAT" tabiri, daha çok edebiyatçı şâirlerin yazdıkları şiirlerinin mecmuuna itlak olunan bir tabirdir. "Külliyat-ı Sa'dî, Külliyat-ı Fuzuli Külliyat-ı Eb'ul Beka" gibi...

Gerçi her bir müellifin de yazdığı eserlerinin mecmuuna ma'na itibariyle külliyat tabiri verilebilir. Lâkin umumi örfde, şiirler tarzında olmıyan müelliflerin eserleri için bu tabir kullanılmamıştır ve kullanılmaz. Belki sadece edebiyatçı ve divan şairleri olan şairlerin yazdıkları şiirlerinin ve divan-ı edebiyata dahil edilen kasidelerinin tümü için külliyat tabiri kullanılırdı. Osmanlılar da umum edebiyatçı şairlerin divanlarına birden "Divan-ı edebiyat" denilmektedir. Amma bu tabir ve terim neden risale-i Nurlara da verildi? ve Risale-i Nurlar için neden bu derece umumileşti, bilemiyoruz. Her ne ise...

Şimdi mevzuumuza dönüyor ve Nur risalelerinin te'lif tarihlerini gösteren cedvelin tanzimine geçiyoruz.

Cedvele geçmeden önce, genel olarak Nur risalelerinin te'lif tarihleri hususunda Hazret-i Üstad'ın değerlendirmelerinden bir iki nümune kaydedelim:

1- “Risale-i Nurun en nurâni cüzlerinin te'lif hengâmı ve tekemmül zamanı olan 1349 H. (1931 M.) tarihine tam tamına tevafukla işaret eder...(160)”

2- “... 1347 (1929) ederek Risalet-ün Nur intişarının fevkalade parlaması tarihine tam tamına tevafukla bakar...(161)”

Gösterilen bu iki tarihte, ekser Nur risalelerinin te'lifleri gerçekleştiği anlaşıldığı gibi; Türkiye'nin belki dünyanın bir çok yerinde duyulması ve parlaması hadisesi de gerçektir. Çünkü 1926 başlarında te'lif edilen ve aynı sene içerisinde İstanbul'da tab' ettirilip intişar eden "Onuncu Söz Haşir Risalesi" dünya dinsizlerinin, özellikle İngiliz Mason teşkilâtının Türkiye üzerinde gerçekleştirmek istediği müthiş ve korkunç dinsizlik plânlarını akim bıraktı. Sedd-i Zülkarneyn gibi, o dinsizlik plânının istilâsına mani oldu. İlim ve akıl meydanında bu hadise gerçektir, mübalâğasızdır. Lâkin kuvvet ve zorbalık tarafı, hükûmetin mail ve müsaid kanunlarından istifade yolunu elde etti ve onu kendisine alet edebildi. Kanunlar gölgesinde maddî sa

(160) Şualar.Envar Neşriyat, S: 653

(161) Aynı eser, S: 663

931

hada, plânlarının bir yönü olan bir çok tahribatı gerçekleştirebildiler. Gerçi ilim ve akıl meydanında mağlub düşenlerin kuvvete müracaat etmeleri bir zaafiyet ve aşağılığın alâmetidir. Amma dinsiz masonların her alçaklığı irtikab etmeleri ise, şiarlarıdır. Lâkin fermanınin değışmez hükmiyle, netice ve akibette onlara bu dünyada da darbe ineceği muhakkaktır ve belki de şimdiden inmiştir.

CEDVELDEN ÖNCE ZARURİ BİR İZAH DAHA

1926 yılında te'lif edilen ve Kur'an hattı olan Osmanlıca tab' edilip intişar eden Haşir Risalesi'nin kapağına "Onuncu Söz" ismi de yazıldığına göre, aynı senede, fakat onuncu Söz'den sonra Küçük Sözler, yani birden dokuza kadar sözlerin te'lif edildiğini de gösterir. Gerçi Küçük Sözler'in asılları Nurun İlk Kapısı'nda da mevcuttur. Fakat oradaki tarz-ı ifade ve temsillerinin şekli az değışiktir ve hâs bir ifade ve üslûb iledir. Amma Barla'da yazılan Küçük Sözler, müellifin tabiriyle "Avam lisaniyle" ve kolay anlaşılır tarzdadır.

Yine bu cümleden olarak, "Yirmi İkinci Söz"ün, Birinci Söz'den, yani Küçük Sözler'den önce te'lif edildiğini Hazret-i Üstad yazıyor.(162) Buna göre 1926 yılı başlarında evvela Onuncu Söz'ün, sonra da Yirmi İkinci söz'ün te'lif edildiğini ve Onuncu Söz henüz tab'a gitmeden önce, Küçük Sözler'in de aynı sene zarfında te'lif edilmesiyle; birden dokuza kadar olan Küçük Sözlerin rakam sırasına göre, Haşir Risalesi "Onuncu Söz" ismini aldığıni fehmeyoruz. Ancak aynı sene içinde, yirmi ikinci söz onuncu sözden sonra ve Küçük Sözlerden önce te'lif edildiğini Üstad'ın beyaniyle bildiğimiz gibi, aynı bu sene içinde daha hangi risalelerin te'lif edildiğini bilemiyoruz.

NUR RİSALELERİNİN TE'LİF TARİHİNİ GÖSTEREN CEDVEL

A-SÖZLER BÖLÜMÜ

RİSALE İSMİ TE'LİF TARİHİ ME'HAZİ

Birden dokuza kadar sözler 1926 Osmanlıca Lem'alar S.745

Onuncu Söz 1926 Matbu' nüshanın üstündeki

tarih: 1342 dir

Onbir, Oniki ve Onüçüncü

(162) Osmanlıca lem'alar,S:745 ve Nurun ilk Kapısı eserindeki Tevhid Lem'aları

932

Sözler (13. sözün 1. makamı) Bir ma'haz bulunamadı

Ondördüncü Söz Me'hazı bulunamadı

Ondördüncü Sözün hatimesi ve Zeyli 1933 Aynı risalenin dipnotu

Onbeş, Onaltı ve Onyedinci

Sözler Tarihleri bilinemedi

Onsekizinci Söz 1927 Envar Naşriyat-Barla

Lahikası S:27

Ondokuzuncu Söz Bilinemedi

Yirminci, Yirmibirinci, (20.Sözün birinci makamı 1930)

Yirmikinci Sözler 1926 1930 Osmanlıca lem'alar S:312 ve

20. Sözün ikinci makamının

başı

Yirmiüçüncü Söz Bilinemedi

Yirmidördüncü Söz Bilinemedi

Yirmibeşinci Söz 1927 Osmanlıca Sikke-i Tas.S:78

Yirmialtıncı Söz Bilinemedi

Yirmiyedinci Söz ve Zeyli 1929 Başındaki tarif ve Hulusî

Beyin rivayeti

Yirmisekizinci Söz 1928 Kuvvetli tahminlerle

Yirmisekizinci Sözün 2.

Makamı lasiyemalar Kesin bilinemedi

29.30.31.32. Sözler ve (30.Sözün 1. Makamı 1929) 1928 Yılları pencereler 1928 Yılları arasında oldukları kesindir

B-MEKTUBAT BÖLÜMÜ

RİSALE İSMİ TE'LİF TARİHİ ME'HAZİ

Birinci mektup(163) 1929 Osmanlıca lem'alar S:754

İkinci Mektup 1930 Son Şahitler S:62

Üçüncü Mektup 1930 Çam dağında yaz ayları Aynı

eser S:42

Dördüncü,beşinci altıncı mek. 1930-31 Buna dair bazı emareler var.

Yedinci ve Sekizinci Mektuplar Tarihleri bilinemedi

(163) Birinci mektup yirmiikinci mektubtan sonra te'lif edilmiştir. Osmanlıca Lem. S: 754

933

Dokuzuncu mektup 1930 Son Şahitler S:47

Onuncu, Onbirinci Onikinci Mektuplar Bilinemedi

Onüçüncü Mektup 1929 Mektubat S:48

Ondördüncü Mektup Te'lif edilmemiştir.

Onbeşinci Mektup Bilinemedi

Onaltıncı Mektup 1930-31 Mektubat S:47

Onaltıncı Mektubun Zeyli 1931 Osmanlıca Lem'alarS:96

Onyedinci Mektup 1930 Son Şahitler S:43

Onsekizinci Mektup Tespit edilemedi.

Ondokuzuncu Mektup(164) 1929 Osmanlıca Sikke-i Tas. S:70

Yirminci Mektup 1928 Osmanlıca Zsikke-i Tas. S:78

Yirmibir ve Yirmi İkinci Mektuplar Tespit edilemedi

Yirmi Üçüncü Mektup 1933 Son Şahitler-1S:42

Yirmidördüncü Mektup 1928 Osmanlıca Sikke-i Tas. S:78

Yirmibeşinci Mektup Te'lif edilmedi

Yirmialtıncı Mektup 1932 Aynı Risalenin ifadeleri

Yirmialtıncı Mektubun 1931 Aynı Mektubun muhteviyatı

ikinci kısmı

Yirmiyedinci Mektup Umum Lahika Mekmtuplarıdır.Başlangıcı1929, nihayeti 1960'dır.

Yirmisekizinci Mektup

Birinci parçası 1931 Aynı Metubun ifadesi

28.Mektup, İkinci parça 1933 Osmanlıca Mek.S:598

29.Mektup, Birinci kısım 1934 Son Şahitler-1S:42

Otuzuncu Mektup,İşarat-ül İ'caz dır 1916 Matbu Nüshası

Otuzbirinci Mektup, Otuzbir

Lem'alardan ibarettir.

Otuzikinci mektup, matbu' ve

manzum lemaattır. 1921 Matbu' nüsha

Otuzüçüncü Mektup

Pencereler Risalesi 1929 Birinci mektup'tan önce te'lif

edildiğine göre...

(164) Bu mektub otuzbirinci sözden sonra te'lif edilmiştir. Osmanlıca Sikke-i Tasdik, S: 70

934

C - LEM'ALAR BÖLÜMÜ

RİSALE İSMİ TE'LİF TARİHİ ME'HAZI

Birinci, ikinci, üçüncü dördüncü

Lem'alar 1932 Bazı karinelerle

Beşinci ve altıncı lem'alar Te'lif edilmemiştir

Yedinci Lem'a 1932 Osmanlıca Lem'alar S.79

Sekizinci Lem'a 1933 Kasım Ayı Aynı eser sh.79

Dokuzuncu Lem'a 1932 Aynı eser sh.79

Onuncu Lem'aa (Şefkat

Tokatları) 1934 Bazı emarelerle

Onbirinci Lem'a 1933 Tahminen

Onikinci Lem'a 1934 Barla Lahikası Refet beyin

suallerinde...

Onüçüncü Lem'a

(Hikmet-ül İstiaze) Tesbit edilemedi

Ondördüncü Lem'a 1934 Tahminen

Onbeşinci Lem'a Risale-i Nurların Sözler, Mektubat ve Lem'aların onbeşincisine kadar kısmının fihristidir. 1934 Isparta

Onaltıncı Lem'a 1934 Tahminen

Onyedinci Lem'a 1933 Osmanlıca Lem'alar S:346 Onsekizinci Lem'a 1934 Kasım Ayı Osmanlıca Lem'alar

S:79

Ondokuzuncu Lem'a 1935 Ramazandan sonra Ispartada Yirminci ve Yirmibirinci

Lem'alar 1934 Kat'î Barlada.

Yirmikinci Lem'a 1934 Isparta'da kesin

Yirmiüçüncü Lem'a Tesbit edilemedi

935

Yirmidördüncü Lem'a 1934 Isparta'da kesin.

Yirmibeşinci Lem'a 1934 Isparta'da Kat'i

Yirmialtıncı Lem'a 1934 Ekser ricaları Isparta'da kat'i Yirmiyedinci Lem'a 1935-36 Eskişehir Müdafaaanamesi Yirmisekizinci Lem'a 1935 Eskişehir Hapsinde

Yirmidokuzuncu Lem'a 1935 Eskişehir Hapsinde

Otuzuncu Lem'a 1935-36 Eskişehir Hapsinde

Otuzbirinci Lem'a onbeş şuadan ibarettir.

Otuzikinci Lem'a bir cihette matbu Lemaat eseridir.

Otuzüçüncü Lem'a 1921-23 Mesnev-i Arabidir.

Ç-ŞUALAR BÖLÜMÜ:

RİSALE İSMİ TE'LİF TARİHİ ME'HAZİ

Birinci şua 1936 Te'lif, 1938 Tebyiz.Başındaki

tarifden

İkinci şua 1936 Eskişehir Hapsi

Üçüncü şua 1937 Kastamonu Osmanlıca

Kastomonu-2 Lahikası S:47

Dördüncü şua 1938 Tahminen

Beşinci şua' 1938 Kastamonu Lahikası Osmanlıca

S:35

Altıncı şua ' Tesbit edilemedi

Yedinci şua 1938 diğer bir me'haz de 1941 Osmanlıca Sikke-i Tâsdik S:90

Sekizinci şua 1942 Aynı Eser S:90

Dokuzuncu şua 1940 Onbeşinci Lem'adan sonra Tesbit edilmedi Nurların fihristi

Onuncu şua 1940 Denizli Hapsi 1944 Denizli Hapsi

Onbirinci şua 1943-44 Denizli Hapis Mektupları

936

Ondördüncü şua 1943-44 Afyon Mahkemesi Müdafaaanesi ve hapisane mektupları

Onbeşinci şua 1948-49 1949 Afyon Hapsi

NURLARIN TE'LİFİYLE İLGİLİ MÜHİM BİR KAÇ NOKTA

Birincisi: Üstte tanzim ettiğimiz cedvelde görüldüğü gibi, Nur risalelerinin kesin tarihleri tam tamına maalesef tesbit edilememiştir. Sözler bölümününki daha azdır. Fakat otuzüç adet sözlerin te'lif başlangıcıyla sona ermiş tarihleri 1926-1931 yılları arasında olduğu kesindir. Ancak Sözler'in te'lifi yapılırken aynı zamanda arada mühim bazı mektupların da te'lifleri

aynı tarihler de olmuştur. Amma Sözlerin tek tek tamamının, sene olarak te'lif tarihlerini maalesef bulamadık. Hele günü ise, hiç belli değildir. Mektubat bölümünün tarih sıralaması nisbeten daha bellidir.

İkinci Nokta: Hazret-i Üstad Nur risalelerinden birisinin te'lifine başladığı zaman ve başlarken; O risalenin bir nevi' şemasını çizer tarzında, içindeki mevzuların noktalarını veya nüktelerini başta kaydeder. "Şu söz, şu kadar nüktelerden veya noktalardan veya makamlardan ibarettir" diye önceden belirler.

Üçüncü Nokta: Risale-i Nurların kâffesi için, yüz otuz risale tabirleri çokca nurlarda medar-ı bahis olur. Bu tabir, bir keyfiyetin azametini ifadedir. Yoksa Risale-i Nurun manevî azameti ve fevakaladde kıymetliliği ve orjinallik vasıfları taşıması gibi; maddetende büyük ve hacimce kalın ve çok kabarık risalelerin kemiyeti murad değildir.

Geçmişteki büyük ve dahî bazı İslam müelliflerinin ekseriya tasnifat yoluyla te'lif ettikleri on cildlik, yirmi cildlik büyük eserleri gibi; Sahifeler cildler ve muhteva itibarıyla çok kabarık ve büyük oldukları gibi, Risale-i Nurların da o derecelerde büyüklüğü diye bir şey mevzu' bahis değildir. Umum risaleler yanyana gelse belki de eski İslam müelliflerinin meselâ büyük eb'adlı bir onbeş cildlik eserlerinden üç-dört cildi kadar da oluyabilir.

Lâkin herkesçe bilindiği gibi, Nur risaleleri tasnif değil, metin olarak te'lifdirler. Şerh değil, özdürler. Kabuk ve kışır değil, halis lübbdürler. Hem îcaz-ı i'cazînin bir şu'lesi olarak cevamiül kelimdirler. Hem vakıf malı olmuş ve selef ve halefin arasında müştereken mütedavil ma'lûmat ve birbirinden nakil ve rivayetlerin tafsilâtı da değildirler. Belki Nur Risaleleri, müellifinin de bir çok defa beyan ve ifadeleriyle; Kur'an'dan gelmiş ve İslâm'ın

937

ukde-i esasiyeleri olan temel bilgilerin ruhu mesabesinde ki hakikat ilminden istihraç edilmiş mücmel ve müceh hakikatlar manzumesidirler. Bu i'tibarla ve binler ehl-i hakikat ulemanın da şehadet ve ikrarıyla; Risale-i Nur'un bazen bir cümlesi başka kitapların bir kaç satırı kadar.. Ve bir satırı bir sahifeleri kadar.. ve bir sahifesi başkalanmn bir risalesi kadar hakikatları câmi' olduğu kesindir ve meydandadır.

İşte bu noktadan ve keyfiyet cihetinin şu muazzam hakikatından dolayı, Risale-i Nurlar için "Yüzotuz parça" tabiri hiç bir zaman kemiyetinin fevkalâde büyüklüğünden değil, keyfiyetinin azamet ve ihtişamını ve câmi' ve külliliğini i'lândan ibarettir.

Dördüncü Nokta: Cedvelde de görüldüğü gibi; Risale-i Nurların te'lif tertibi; -mübalağasız bir hakikat olarak- herhangi bir sıra takib etmemektedir. En başta SÖZLER BÖLÜMÜ, te'lifte sıra takib etmediği gibi; MEKTUBAT VE LEM'ALAR kısmı da, bazıları sözlerin te'lifi içinde, bazen de birbirleri içinde te'lif edildikleri gibi; sıra tertibi de takib edilmemiştir. 1,2,3, ta otuz, otuzüç kadar rakamlar ve isimler verilerek dizilmeleri; te'lifinden bir müddet sonra tahakkuk etmiş ve ihtiva ettikleri mevzuların ehemmiyetine göre ve hem yine ihtar ve sünûhatların manevî iş'arlarıyla makamlarına yerleştirilmişlerdir. Nitekim üst taraflarda bu hususa dair bazı vesikalar takdim edilmiştir.

Bir İhtar:

Son zamanlarda bazı zevzek cahil-cühelanın veya sinsî maksadlı perde altında bir takım müfsitlerin işaa ettikleri; Risale-i Nur hakkında tahrif iftiralarına cevap olarak delil ve ispata dayanan belge ve vesikalarla mücehhez bir fasıl buraya dercedilmişti ki, bütün o işaaların aslı

faslı hiç bir hakikata dayanmayan boş bazı teranelerden ibaret olduğu ispatlanmıştı. Ancak onu buraya değil, Hazret-i Üstad'ın vefatından sonraki "zeyl" kısmı içinde dercedilmesi daha uygun görülerek buradan kaldırılmıştır. Ayrıca, yine, "Zeyl" kısmına Risale-i Nurları sadeleştirme düpedüz bir tahrif ameliyesi olacağına da dercetmiş bulunuyoruz.

İLMÎ, DİNÎ, FIKHÎ VE TASAVVUFÎ BAZI SUAL VE CEVABLARI

Hazret-i Üstad Barla'da bulunduğu yıllarda, başta Hulusi Bey olmak üzere Re'fet Bey, Şeyh Mustafa, Binbaşı Asım vesaire bazı talebeleri bir çok mevzularda Üstad'a husûsî ve umumî sualler sormuşlardır. Hazret-i Üstad ise, suallerin değerine göre cevablar vermiş. Bu suallerin cevablarından en

938

mühim olanları Mektubat ve Lem'alar'a, Risale olarak girmişlerdir. Risalelik makamından bir derece aşağı kısımları da lahikada kalmıştır. Risalelere geçen kısımlar malûm ve münteşir ve geniş izahlı ve Risale makamında bulunduğu; bunların içinden sadece dünyanın ömrü hakkında vürûd eden bir hadisin ilmî tahkikatıyla ilgili olan parçayı kaydetmek isteriz. Bunu da lahikalardan kayd edeceğimiz

cevabların akabinde dercetmek niyetindeyiz.Şimdi Barla Lahikası'na geçmiş sualler kısmından umuma faydalı olan bir kaçını alıyoruz. Bunları da bir kaç sınıfa ayırarak sıraya koyuyoruz:

1- Fikhî mes'eleler

2- İtikadî mes'eleler

3- Gıybet ve kazf-ı muhsanattan zecr..

FIKHÎ VE DİNİ MES'ELELERDEN

KFFARET MESELESİ

Aziz, Sıddık, müdakkik kardeşim Re'fet Bey!

Sorduğın suale en kolay ve ruhsatlı cevap senin cevabındır. Mülteka şerhi Damad'ın ve Merakayilfelah ikisi demişler: İki Ramazan için bir keffaret kâfidir. Müteaddit vak'alara bir keffaret kifayet eder. Çünkü tedahül vardır.. Ve demişler.

Hakikat nokta-i nazarında bu meselede azimet var, ruhsat var. Azimet hali: Kuvveti müsaid ise, her Ramazan için ayrı bir keffaret var. Fakat ruhsat ciheti; tedahül sırrına binaen, müteaddit Ramazan için bir keffaret farz, ayrı ayrı keffaret müstehab derecesinde kalır. Bu keffarete manay-ı ukubetle manay-ı ibadet ikisi dahil, münderiç olduğu için; hem kerhen icbar edilmeyecek, hem tedahül eder.

Aziz Kardeşim, Fikh-ül Ekber olan esasat-ı imaniye ile meşgul olduğumuz için, nakle ve ehl-i içtihadın medarikine ve meahizine bakan dekaik-ı mesail-i fer'iyeye zihnim şimdilik ciddî müteveccih olamıyor. Zaten yanımda da kitaplar olmadığı gibi, vaktim de yoktur ki müracaat edeyim. Hem Ulema-yı İslam o kadar tedkikat-ı saibe yapmışlar ki; fûruata dair tedkikat-ı amikaya ihtiyaçları kalmamış. Eğer hakiki ihtiyaç hissetseydim, böyle fûruata dair müçtehidinin derin me'hazlerine gidip, bazı beyanatta bulunacaktım. Belki de daha o nevi hakaika meşguliyet zamanları gelmemiş...(165)”

(165) Barla Lahikası, S:351

939

FIKHİ MESELEDEN DIŞLERİN KAPLANMASI HAKKINDA:

“1932 tarihli sualinize şimdilik etrafiyla cevap veremiyorum. Fakat bu mesele ile münasebettar bir iki mes'ele-i şeriati icmalen yazıyorum. Şöyle ki:

Abdest vaktinde ağız yıkamak farz değil, sünnettir: Fakat gusül hengamında ağızını yıkamak farzdır. Az bir şey de yıkanmadık kalsa olmaz, zarardır. Onun için dişleri kaplamak lehinde ulemalar fetva vermeye cesaret edemiyorlar. İmam-ı A'zam ile İmam-ı Muhammed (R.A) gümüş ve altından dişlerin yapılmasına fetvaları, sabit kaplama hakkında olmamak gerektir. Halbuki bu diş meselesi umum-ul belva suretinde o derece intişarı var ki, ref i kabil değil. Ümmeti bu belva-i azimeden kurtarmak çaresini düşündüm.. Birden kalbime bu nokta geldi: “Haddim ve hakkım değil ki, ehl-i içtihadın vazifesine karışayım!..”

Fakat bu umum-ul belva zaruretine karşı, fetvalara tarafdar olmadığım halde, diyorum ki: Eğer mütedeyyin bir hekim-i hazıkın gösterdiği ihtiyaca binaen kaplama sureti olsa, altındaki diş, ağızın

zahirisinden çıkar, batın hükmüne geçer. Gusülde yıkanmaması guslü iptal etmez. Çünkü üstündeki kaplama yıkanıyor, onun yerine geçiyor.

Evet, cerihaların üstündeki sargıların zarar için kaldırılmadığından, ceriha yerine yıkanması şer'an o yaranın gasli yerine geçtiği gibi, böyle ihtiyaca binaen sâbit kaplamanın yıkanması dahi dışın yıkanması yerine geçer, guslü iptal etmez. Vel-ilmû indallah! madem ihtiyaca binaen bu ruhsat oluyor. Elbette yalnız süs için, ihtiyaçsız dişleri kaplamak veya doldurmak bu ruhsattan istifade edemez. Çünkü, hatta zaruret derecesine geldikten sonra, böyle umum-ul belvalar eğer bilerek su-i ihtiyarıyla olsa, o zaruret ibahaya sebebiyet vermez. Eğer bilmiyerek olmuş ise, zaruret için elbette cevaz var.

SAİD-İ NURSI(166)''

FIKHÎ MESELEDEN CEMAAT ADETİNİN EFDALİYETİ HAKKINDA

"Rabian: Sorduğun suallere dair yanımda kitap bulunmadığı için Hanefi ulemasının kavillerini ve ehadis rivayetlerini şimdilik bilmiyorum. Fakat bence böyle efdaliyet meselesinde kabulü ammeyi ihsas eden adet-i cemaat medar-ı tercihtir. Adet-i İslamiye nasıl gelmiş, o daha efdaldır.

(166) Barla Lahikası, S:351

940

Birinci sualiniz: Eğer Kur'an okunurken, namazın, tesbihatin tetimmesi ise; Kibleye karşı duranlar vaziyetlerini bozmamak evlâdır. Yalnız müezzinin önündeki adam arkasını çevirsin, yahut çekilsin. Eğer Kur'an müstakil olarak okunursa, okuyana karşı teveccüh etmek evlâdır. Hem cihat-ı sitte ile mukayyed olmıyan ruh kulağıyla dinliyen adam, kibleye karşı teveccüh etse ve cismani kulağıyla dinliyen adam okuyana karşı teveccüh etse evlâdır.

İkinci sualiniz: Cemaatin iştiyakını ve okuyanın niyetine göre efdaliyet tahavvül eder.

Üçüncü sualiniz: Üç ihlâs bir fatiha muhtasar bir hatim hükmünde olduğundan ona vakit tahdit edilmez. Her vakitte gayet müstahsendir.

Dördüncü sualiniz: Kelâmını değil yalnız müezzin, her bir musallî her bir namazın selâmından sonra söylemesi şâfiice sünnettir. Hanefice dahi müezzin için her namazda sünnet olması gerektir...(167)

FIKHÎ VE DİNÎ SUALLERDEN

LAYUHTÎLİK MESELESİ

"Aziz Kaddeslerim, Üstad'ınız layuhtî değil.. Onu hatasız zannetmek hatadır. Bir bahçede çürük bir elma bulunmakla, bahçeye zarar vermez. Bir hazinede silik para bulunmakla, hazineyi kıymetden düşürmez. Hasenenin on sayılmasıyla, seyyenin bir sayılmak sırıyla insaf odur ki, bir seyyie, bir hata görünse de, sair hasenata karşı kalbi bulandırıp i'tiraz etmemek gerektir...

Biliniz kardeşlerim ve ders arkadaşlarım, benim hatamı gördüğünüz vakit, serbestçe bana söylemeniz mesrur olacağım. Hatta başıma vursanız, Allah razı olsun diyeceğim. Hakkın hatırını muhafaza için başka hatırlara bakılmaz...(168)''

İTİKADÎ VE DİNÎ MES'ELELERDEN OLAN

MÜSLİM-İ GAYR-İ. MÜ'MİN MESELESİ

“Müslim-i gayrı mü'min ve mü'min-i gayr-i müslimin manası şudur ki: Bidayet-i hürriyette İttihatçılar içine girmiş dinsizleri görüyordum ki;

(167) Barla Lahikası, Envar Neş'riyat, S:251

(168) Aynı eser ilk baskı Envar neşriyat S: 99

941

İslâmiyet ve Şeriat-ı Ahmediye; Hayat-ı içtimaiye-i beşeriye ve bilhasaa siyaset-i Osmaniye için gayet nâfi' ve kıymettar desatir-i aliyeyi câmi' olduğunu kabul edip, bütün kuvvetleriyle şeriat-ı Ahmediyeye taraftar idiler. O noktada Müslüman, yani iltizam-ı hak ve hak tarafdarı oldukları halde, mü'min değildiler. Demek Müslim-i gayr-ı mü'min itlakına istihkak kesbediyordular. Şimdi ise, firenk usûlüne ve medeniyet namı altında bid'akârane ve şeriatşikenane cereyanlara tarafdar olduğu halde; Allah'a, ahirete, Peygambere imanı da taşıyor ve kendini de mü'min biliyor. Madem hak ve hakikat olan Şeriat-ı Ahmediyenin kavanînini iltizam etmiyor ve hakiki tarafgirlik etmiyor, gayr-ı müslim bir mü'min oluyor.

İmansız İslâmiyet sebab-i necat olmadığı gibi, bilerek İslâmiyetsiz iman dahi dayanamıyor, belki necat veremiyor denilebilir.(169)"

İÇTİMAİ AKİDEYE TAALLUK EDEN BİR MESELE

(ZEYDİLER HAKKINDA)

“Saniyen: Yemen İmamı olan Zeydiler seyyidi hakkındaki sualiniz hakikaten ehemmiyetli ve yümünlüdür. Fakat meymenetsiz bir zamana rast geldi. Hem zihnim kapalı, hem hal müsaid değil, hem ve hem... Yalnız bu kadar var ki; meşhur İmam-ı Zeyd, Sâdât-ı azimeden ve eimme-i âl-i beytdendir. Ve müfrit şiaları reddeden ve deyip, Hazret-i

Ebubekir ve Hazret-i Ömer'den teberriyi kabul etmiyen ve o iki halife-i zişanı hürmet edip kabul eden bir zattır. Onun etba'ları şiaların en mu'tedili ve sünûsidir. Bunlar hem ehl-i insaf ve hem çabuk hakkı kabul eder bir taifedir. İnşallah Vehhabilerin tahribatını tamire sebep oldukları gibi, ehl-i sünnet velcemaatten, Zeydilerin inhirafları dahi istikamet kesbedip ehl-i sünnete iltihak edip imtizac edecekler.

Bu ahirzaman çok çalkalanıyor.. Bu fitne-i ahirzaman acib şeyler doğuracağını ihsas ediyor...(170)"

YİNE FIKHA VE AKİDEYE TAALLUK EDEN

YEDİ KEBAİR MESELESİ

“...Hem mektubunuzda yedi kebaire soruyorsunuz. Kebair çoktur. Fakat Ekber-ül kebaire ve mûbikat-ı seb'a tabir edilen günahlar yedidir.

(170) Aynı eser, S:106

942

“Katl, Zina, şarap, Ukuk-u valideyn (Yani kat'-ı sıla-ı rahim) kumar, yalancı şahadetlik, dine zarar verecek bid'alara tarafdar olmaktır.(171)”

GIYBET VE KAZF-I MUHSANAT MESELESİ

“ Gıybet şu ayetin kat'î hükmiyle nazar-ı Kur'anda gayet menfûr ve ehl-i gıybet gayet fena ve alçaktırlar: Gıybetin en fena ve en şeni'i ve en zalimane kısmı: Kazf-ı muhsanat nev'idir. Yani gözü ile görmüş dört şâhidi gösteremiyen bir insan, bir erkek veya kadın hakkında zina isnad etmek, en şeni' bir günah-ı kebaire ve en zalimane bir cinayettir. Hayat-ı içtimaiye-i ehl-i imanı zehirler bir hiyanettir. Mes'ud bir ailenin hayatını mahveden bir gadırdır.

Evet, sûre-i Nur bu hakikatı o kadar şiddetle göstermiş ki, vicdan sahibini titretiyor ve tüylerini ürpertiyor:

şiddetle ferman ediyor ve diyor ki: “Gözü ile görmüş dört şâhidi gösteremiyen merdud-üş şahadettir. Ebedî şahadetlerini kabul etmeyiniz. Çünkü yalancıdırlar.”

Acaba böyle kazfe cesaret eden hangi adam var ki, gözü ile görmüş dört şahidi gösterebilir. Kur'an-ı Hakim bu şartı koşturmakla, böyle şeylerde şakk-ı şefe etmeyiniz, bu kapıyı kapayınız demektir.

tehdidiyle öyleleri münafık gibi ehl-i imanın hayat-ı içtimaiyelerini böyle işa'alar ile ifsad ediyorlar, ifade ediyor... Bilhassa böyle gıybet, ehl-i namus ve ehl-i haysiyet hakkında olsa.. ve bilhassa ehl-i ilim hakkında olsa.. ve bilhassa akıldan hariç bir tarzda olsa; mesela namuslu bir zat, kendi gayet yakışıklı, her cihetle mükemmel ve ailesine kemal-i i'timadı olduğu halde; hiç bir cihette ona mukabil gelemiyen ve onun hizmetkârı hükmünde ve ona nisbeten çirkince bir insan ve dünyada onların içtimainı hiç bir fitrat ve vicdan kabul etmediği bir surette o biçare ailesini o surette gıybet etmek, bu nevi gıybetin en şeni'dir.

Böyle eşna' gıybetin sebebi, olsa olsa; insanın dest-i ihtiyarında olmiyan bir muhabbet vasıtasıyla, yine kadınların kıskançlığından ve habbeyi kubbe görüp ve kendi iffetini göstermekle başkasını ittiham etmek

(171) Aynı eser, 2. baskı S:335

(172) Barla Lahikası, ilk baskı Envar Neşriyat, S:154

943

nev'inden bu nevi şayialar meydana alıyorlar. Bu işaadan tevbe etsinler... Yoksa kahr-ı ilâhî gelmesi kaviyyen me'muldur. Öyle iftira edenler, böyle iftiraya maruz kalacakları, cezay-ı amelleri olmak ihtimalini düşünsünler. Said-i Nursi (172) ”

DİNÎ VE TASAVVUFÎ MES'ELELERDEN BİRİNCİSİ:

LETAİF-İ AŞERE MESELESİ

Aziz siddik kardeşim Re'fet Bey!

Mektubunda letaif-i aşereyi sual ediyorsun. Şimdi tarikatı ders vermek zamanında olmadığım için; tarik-ı Nakşi muhakkiklerinin letaif-i aşereye dair eserleri var. Şimdilik vazifemiz ise, istihrac-ı esrar

olduğundan, mevcut mesaili nakil değildir. Gücenme tafsilat veremiyorum. Yalnız bu kadar derim ki: Letaif-i aşereyi, İmam-ı Rabbani: Kalb, Ruh, Sır, hafi, ahfa, insanda anasır-ı erba'ının her bir unsurundan o unsura münasib bir latife-i insaniye tabir ederek, seyr ü sülûkde her mertebede bir latifenin terakkiyatı ve ahvalinden icmalen bahsetmiştir. Ben kendimce görüyorum ki; İnsanın mahiyet-i camiasında ve istidad-ı hayatiyesinde çok letaif var.. Onlardan on tanesi iştihar etmiş. Hatta hükema ve ulema-i zahire dahi O letaif-i aşerenin pencereleri veya numûneleri olan havass-ı hamse-i zahire ve havas-i hamse-i batına diye o letaif-i aşereyi başka bir surette hikmetlerine esas tutmuşlar. Hatta avam ve havas beyninde taarûf etmiş olan insanın letaif-i aşeresi, ehl-i tarikin letaif-i aşeresiyle münasebettardır.

Mesela: Vicdan, a'sab, hiss, akıl, heva, kuvve-i şeheviye, kuvve-i adabiye gibi letaifi; kalb, ruh, ve sırra ilâve edilse; letaif-i aşereyi başka bir surette gösterir. Daha bu letaifden başka saika, şaika ve hiss-i kabl-el vuku' gibi çok letaif var. Bu meseleye dair hakikat yazılsa çok uzun olur. Vaktim de kısa olduğundan kısa kesmeye mecbur oldum.(173)"

İKİNCİSİ: VEFATTAN SONRA BAZI

VELİLERİN TASARRUFLARI HAKKINDA

"Saniyen: Gavs-ı A'zam gibi memattan sonra hayat-ı hızıriyyeye yakın bir nevi hayata mazhar olan evliyalar vardır. Gavs'ın hususî ism-i A'zamı "Ya Hayy" olduğu sırrıyla, sair ehl-i kuburdan fazla hayata mazhar olduğu gibi; gayet meşhur Ma'ruf-u Kerhî denilen bir Kutb-u A'zam ve Şeyh Ha

(173) Barla Lahikası; İlk baskı Envar Neşriyat S: 203

944

yat-ül Harranî denilen bir kutb-u azim Hazret-i Gavs'dan sonra, mematları hayatları gibidir. Beynel evliya meşhur olmuştur.(174)"

ÜÇÜNCÜSÜ: İBRAHİM HAKKÎ'NİN

İSM-İ A'ZAM CÛ'DUR DEMESİNİN MANASI:

"İkinci sualin: İbrahim Hakkı "CÛ' " ism-i a'zamdır" demesinin muradını bilmiyorum. Zahiren manasızdır, belki de yanlışır. Fakat İsm-i Rahman, madem çoklara nisbeten ism-i A'zam vazifesini görüyor. Manevî ve maddî Cu' ve açıklık, o ism-i A'zamin vesile-i vüsûlü olduğuna işareten mecazî olarak "CU' " ism-i A'zamdır" yani bir İsm-i A'zama bir vesiledir denilebilir. (175)"

DÜNYANIN ÖMRÜ

İlmî ve dinî ve âkidevî bir mesele olan dünyanın ömrü hakkında vürud eden bir hadis-i şerif'in tahkikatı hakkında:

"İkinci kısım: Yeni yazdığımız Kur'anın başında âyat-i Kur'aniyenin adedi altıbin altıyüz altmışaltı (6666) olmakla; envar-ı Kur'aniye ve Hakikat-ı Furkaniye eyyam-ı şeriye ile altıbin altıyüz altmış altı (6666) sene kadar küre-i Arzda hükmü cereyan edeceğine işaret ettiğine dair

sualinize, o vakit zihnim başka yere müteveccih olduğu için, izahlı cevap veremedim. Sonra bana ihtar edildi ki: "Asım'ın (RH) suali ehemmiyetlidir, cevap ver!" Ben de o ihtara binaen üç esasla bir parça izah edeceğim..

Birinci esas: Nasilki Nur-u Muhammedî ve Hakikat-ı Ahmediye Aleyhissaelâtü Vesselâm divan-ı Nübüvvetin hem Fatıhası, hem hatimesidir. Bütün Enbiya onun asl-ı nurundan istifade etmeleri ve hakikat-ı diniyenin neşrinde onun muinleri ve vekilleri hükmünde oldukları, Nuru Ahmedî Aleyhissalâtü Vesselâm cebhe-i Âdemden ta Zat-ı mübarekine müteselsilen tezahür edip, neşr-i nur ederek intikal ede ede, tâ zuhur-u etemle kendinde cilveger olmuştur. Hem mahiyet-i kudsiye-i Ahmediye Aleyhissalatû Vesselam -Risale-i Mi'racda kat'î bir surette isbat edildiği gibi- şu şecere-i kâinatın hem çekirdek-i aslîsi, hem en ahir ve en mükemmel meyvesi olmuş.. Öyle de, Hakikat-ı Kur'aniye zaman-ı Âdemden şimdiye kadar Hakikat-ı Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselam ile beraber müteselsilen enbiyaların suhuf ve kütüblerinde nurlarını neşr ederek, gele gele tâ nüsha-i kübrası ve mazhar-ı etemmi olan Kur'an-ı

(174) Aynı eser, 5:193

(175) Aynı eser, S:203

945

Azimüşşan suretinde cilveger olmuştur.. Ve bütün enbiyanın usûl-u dinleri ve esas-ı şariatları ve hulasa-i kitabları Kur'anda bulunduğu ehl-i tahkik ve ehl-i hakikat ittifak etmişler. Bu sırta binaen, fetret-i mutlakanın zamanı ihraç edildikten sonra, rivayet-i meşhure ile: " zamanı Âdemden kıyamete kadar eyyam-ı şeriye ile tabir edilen yedibin seneden fetret-i mutlakanın zamanı tarh edildikten sonra, altıbin altıyüz altmışaltı (6666) sene kadar Din-i İslâmın sırrını neşr eden hakikat-ı Kur'aniye küre-i arzda ayrı ayrı perdeler altında neşr-i envar edeceğine âyatın adedi işaret ediyor demektir.

İkinci esas: Malumdur ki, küre-i arzın mihverî üstündeki hareketiyle gece-gündüzler.. ve medar-ı senevi üstündeki hareketiyle seneler hasıl oluyor. Güneşle beraber her bir seyyarenin, belki sevabitin de ve Şems-i Şumusun dahi her birinin mihverî üstünde eyyam-ı mahsusalarını gösteren bir hareketi ve medarı üzerinde everanı dahi bir nevi seneleri gösteriyor. Halık-ı arz ve semavatın hitabat-ı ezeliyesinde o eyyam ve seneleri dahi irade ettiğine delili şudur ki; Furkan-ı Hakimde:

(1)

(2)

gibi âyetler isbat ediyorlar.. Evet, kış günlerinde ve şimal taraflarında gurub ve tulu' mabeyninde dört saatlik gününden.. ve bu iklimde kışda sekiz dokuz saatlikten ibaret olan eyyamlardan tut, tâ güneşin mihverî üstünde bir aya yakın mahsus gününden tut, tâ kozmoğrafyanın rivayetine göre tabiriyle Kur'anda nâmı ilan edilen şemsimizden büyük "Şİ'RA" namındaki diğer bir şemsin, belki bin seneden ibaret olan gününden dahi tut git, ta Şems-üs Şümûsun mihverî üstündeki ellibin seneden ibaret bir tek yevmine kadar eyyam-ı Rabbaniye var.

İşte semavat ve arzın Rabbi ve şems-üş şümûsun ve şî'ranın halıkı hitab ettiği vakit, o semavat ve arzın ecramına ve âlemlerine bakan kudsî kelâmında o eyyamları zikreder ve zikretmesi gayet yerindedir.

Madem eyyamın lisan-ı şerîde böyle itlakatı vardır, İlm-i tabakat-ul-arz ve coğrafya ve tarih-i beşeriye ulemasınca nev-i beşerin yedibin sene değil, belki yüzbinler sene

geçirdiğini teslim de etsek; "Ademden kıyamete kadar ömr-ü beşer yedibin senedir" olan rivayet-i meşhurenin sıhhatine ve beyan ettiğimiz altı bin altıyüz altmış altı sene Nur-u Kur'an hüküm-ferma olduğuna münafi olmaz ve cerh edemez. Çünkü eyyam-ı şeriyenin,

Secde sûresi ,Ayat: 5

(2) Maaric sûresi , Ayet: 4

946

dört saatten ellibin seneye kadar hükmü ve şumulü var. Fakat nefs-ül emirdeki eyyamın hakikatı o rivayet-i meşhurede hangisi olduğu, şimdilik bu dakikada kalbime inkişaf ettirilmedi. Demek o sırrın inkişafı münasib değil.

Üçüncü esas: Şu mes'elede şimdilik delilini gösteremeyeceğim bir müddeayı beyan ediyorum. Şöyle ki:

Şu dünyamızın bir ömrü; ve şu dünyadaki küre-i arzın dahi ondan kısa diğer bir ömrü; küre-i arzda yaşayan nev-i insanın daha kısa bir ömrü rdırBu bir biri içinde üç nevi mahlûkatın ömürleri saatin içindeki dakika, saniye, saatları sayan çarkların nisbeti gibidir.

Nev-i insanın ömrü, küre-i arzın iki hareketiyle hasil olan malûm eyyam ile olduğu gibi; zihayatin vücuduna mazhar olduğu zamanından itibaren küre-i arzın ömrü ise, merkez-i irtibatı olan, şemsin hareket-i mihveriyesi ile hasil olan eyyam ile olması hikmet-i Rabbaniyeden uzak değildir. Şu halde nev-i insanın ömrü yedibin sene eyyam-ı malume-i arziye ile olsa, küre-i arzın hayatına menşe' olduğu zamandan harabiyetine kadar eyyam-ı şemsiye ile ikiyüz bin seneyi geçer. Alem-i bekadan ayrılıp küremize bakan sems-üş-şûmusun işaret-i Kur'aniye ile her günü ellibin senelik olmasına binaen, yedi bin sene o eyyam ile, yüzyirmi altı milyar sene yaşarlar. Demek eyyam-ı şeriye tabir ettiğimiz eyyam-ı Kur'aniyede bunlar da dahil olabilir. Semavat ve arzın Halıkı semavat ve arza bakan bir kelâmıyla semavat ve arzın sebep-i hilkatı ve çekirdek-i aslisi ve en mükemmel ahir meyvesi olan Habib-i Ekrem Aleyhisselâtu Vesselâm'a karşı hitabında o eyyamları istimal etmek, Kur'anın ulviyetine ve muhatabının kemaline yakışır aynı belâğattır.

(Haşiye) Bu hesap Şamlı Hafız, Kuleönünde Mustafa ve arkadaşı Hafız Mustafa'nın Şehadetiyle bir dakika zarfında ezber yazılmıştır. Sene üçyüz altmış gün hesabına göredir. Kusur var ise, bakılmamak gerektir. (176)

Said-i Nursi

ÜSTADIN ŞAHSÎ VE HUSUSÎ HAYATI

O Hazretin Barla'da sürdürdüğü manevi cihad-ı ekberinin düsturları olan Risale-i Nur eserlerini te'lif ve tashih ve neşir hizmetleri yanında.. Ve talebelerini ikaz, teşvik, terğib ve irşad vazifelerinden başka, bir de onun hususi ve şahsî hayatı hakkında bir iki noktaya temas etmek yerinde olur.

947

Şahsî ve hususî hayatı denince de, hususi ibadet, zikir ve tesbih, tazarru ve münacat şekli yanında; yemesi, içmesi, iktisad ve kanaatı, istiğnası ve hakeza... Uykusu, giyimi, temizliği, iffeti muhafazası, nezaheti.. Ve talebe ve dostlarına ve diğer Müslüman halka karşı muâşeret âdabı, insanî muameleleri ve tevazu' ve saire gibi şeyler muraddır.

Onun hususi ahvali; lahikalar kitaplarında yer alan yakın talebelerinin yazdıkları takriz mahiyetindeki mektuplarında.. Ve ayrıca bugüne kadar yazılmış hayat tarihçelerinde ve buraya kadar, belki vefatına kadar olan hayatına dair kitabımızın çeşitli kısımlarında müteferrik şekilde kaydedilmişlerdir. Ancak kısmen de olsa, bunları bir arada muhtasar bir fihriste şeklinde cem' etmeyi uygun bulduk. Bunu da sadece Barla ve Isparta hayatında görülen, duyulan ve kaydedilen kısımlarından derliyeceğiz.

Evvelâ: Üstad Hazretlerinin hususî ibadeti, zikir ve tesbihleri keyfiyetini ele almak istiyoruz. Nasıl ki, rivayet yoluyla gelen bu hususî ahvalinin bazı köşelerine temas edilmiş, bir çok risale ve mektuplarda da kaydedildiği üzere, onun hiç bir zaman değişmeyen müstemir bir adeti olarak:

Her zaman yatsı namazını kıldıktan sonra, hemen yatağına girip uzanır.. ikibuçuk-üç saat sonra da kalkar, abdest alır ve evrad ve ezkâriyle meşgul olur. Onun sünnet-i Seniyyeye tam mutabık olan bu adeti, kış ve yaz asla değişmeden devam ettiği, hizmetinde bulunmuş bütün hizmetkârlarının şehadetiyle sâbittir. Aynı zamanda, -Çok mühim bir nur hizmeti olmazsa atısı namazından sonra, ta ertesi günü kuşluk vaktine kadar ziyaretçi kabul etmediği de sâbit hallerindedir.

Geceleri kalktığında, iki rek'ât teheccüd namazını edadan sonra; 1922'lerde Yuşa' tepesinde inzivaya çekildiği günlerinden beri kendisine vird edinmiş olduğu başta CEVŞEN-ÛL KEBİR münacaatını ve ism-i A'zamı tazammun eden altı Esmâ-i Hüsnayı.. Ve ayrıca da Van'da Erek dağında bulunduğu sıralarda, MECMUATÛL AHZAB kitabından seçmiş olduğu bazı mübarek vird ve duaları.. Bunların yanında bir de hususî olarak Kur'an'dan alıp vird edindiği hizipleri okur, tazarru' ve münacâtlarda bulunur, ta sabah namazı vakti olan fecre kadar...

Sabah namazından sonra da, bitirememiş dua ve virdleri varsa, seccadesinden kalkmadan oturur, onları da bitirir ve bunların hitamından sonra

(176) Elyazma yirmidokuzuncu mektupta Rumûzat-ı Semaniye Sh. 165

da, iki rek'at Duha namazını da kılar.. Daha sonra kalkar, kahvaltısını yapar. Kahvaltıdan sonra da Risale-i Nur'un ya te'lifi veya tashihiyle meşgul olmaya başlar...

Hazret-i Üstad Barla'da iken, hususî hayatının bu kısmı -yazıldığı tarzda tehalüf etmeden hep devam ettiğini, bize bizzat Barlalı Merhum Sıddık Süleyman anlatmıştı.

948

YEMESİ VE İÇMESİ:

Bu hususta, yine merhum Sıddık Süleyman'dan aldığımız malûmata göre, Hazret-i Üstad'ın Barla hayatında yemesi ve içmesi, çok sade ve ucuz, fakat mugaddî ve safî olup, iktisadın zirvesinde olarak devam etmiştir. Barla'daki hayatında bu böyle olduğu gibi, Kastamonu ve Emirdağ'ında da aynı şekilde cereyan etmiştir. Yediği şeyler, sade ve basit, fakat besleyici ve temiz ve taze şeylerden olurdu. Bir öğünlük yemeğine, çok az taze fındık kadar bir tereyağı.. Taze inek yoğurdu, taze günlük

yumurta, çok az pirinç veya şehriyeden çorba yapar veya yaptırır yerlerdi. İyi zeytin yağını da kullanırdı. Günde bir iki defa da açık çaydan bir iki bardak içerlerdi.

Barla'da onun bu çorbası, ilk başlarda onun ilk mihmandarı olan merhum Muhacir Hafız Ahmed Efendi'nin evinde yapılırdı. Bazen de kendileri çorbasını hazırlarlardı. Daha sonraki yıllarda, bazen talebesi Abdullah Çavuş'un evinde, bazen de Sıddık Süleyman'ın evinde hazırlanırdı.

Talebelerinin evlerinde yapılıp gelen yemeklerinin temel maddelerini veya karşılığını mutlaka kendisi verdiği veya ödediği gibi, ayrıca da bir kaç kuruş getirme götürme ve pişirme gibi şeyler için de bazen verirlerdi.

Hediye, ne olursa olsun, karşılıksız asla kabul etmezlerdi.

GIYİMİ VE TEMİZLİĞİ:

Üstad'ın giyim ve temizliği de erişilmez biçimdedir denilebilir. Giydiği her şeyini haftada en az bir defa mutlaka yıkar, temizler veya temizlettirirdi. Giydiği şeyler hem eski-meski, hem de çok ucuz şeylerdendi. Yedi sene zarfında çamaşır, çorap ve ayakkabı gibi şeyler için sadece yedi banknot ile idare ettiğini, Onaltıncı Mektub'ta(177) kendisi beyan etmişlerdir. Hem eski olarak satın aldığı bir paltoyu da, on sene müddetinde giydiğini(178) kaydetmişlerdir.

Van'dan sürgün olarak çıktıktan, tâ Eskişehir hapsine kadar olan on senelik hayatında, her şey dahil tüm masrafları sadece yüz banknottur.(179)

Hazret-i Üstad'ın iç çamaşırları daima kalın Amerikan bezindendi. iç çamaşırları uzun ve geniş olurdu. Çorapları da daima beyaz pamuk ipliğinden yapılmış çoraplardı. Ayakkabıları ise, yaz kış hep mest lastiklerindendi. Ayağına giydiği şalvar, Diyarbekir tipi, hâki renk kumaşandı. Cübbesi kısa kollu aba tipi siyah bezdendi. Yakalı gömlek hayatında hiç giymemiştir. Her 15 günde bir, mübarek saç ve bıyığına kına yakarlardı. Mübarek saçları epey uzundu.

(177) Mektubat S: 748 (Omanlıca)

(178) Aynı eser, S:754

(179) Aynı eser

949

Hazret-i Üstad Barla'da iken, namaza duracağı zaman -Hacı Hulusi Bey'in rivayetiyle- Üst üste giydiği iki çift beyaz pamuk çorabından, üsttekini çıkarır, alttaki temizini ayağında bırakır, öyle namaz kılar.

Abdestini, hiç el değmemiş sudan alırdı. İbriğinin ağzına başkasının bir parmak ucu da temas etse, onu döktürür taze sudan getirtirirdi.

Yaz aylarında talebe ve dostlarının bazen karşılığı verilerek hediye olarak getirdikleri meyve çeşitlerini, evvelâ bir kaç gün müze gibi odasının duvarlarına astırır, onları tefekkürle seyrederek dururdu. Bürüşüp bozulacağı zaman yemeye başlardı. Bazı seneler o meyveler iki ay kadar dururdu...

İFFET VE NEZAHETİ:

Bu meselede söz söylemek zaid olur. Zira Bediüzzaman'ın hem memleketteki gençlik devresi hayatında, hem İstanbul'daki şa'şaalı içtimaî hayatında, hem de sair zamanlarda; iffetin, nezahetin zirve-i balâsında olduğu binlerce değil, milyonlarca insanların şehadetiyle sabittir. Bu hususda da bu kitabın bazı yerlerinde bir kısım vesika ve belgeler dercedilmiştir. Onlara iktifaen burada bunu bu kadarıyla bırakıyoruz.

ADAB-I MUAŞERETİ:

İnsanî kemalatın ve hadis-i şerifinin gösterdiği ahlâk-ı âliye numûnelerinin, bu zamanda Nebiy-i zışan Aleyhissalâtü Vesselâm'ın vâris-i mutlakı olarak, en bâlâ derecede olduğuna şehadet eden şahidlerin haddi hesabı yoktur.

Hazret-i Üstad'ın büyük Tarihçe-i Hayatında onun bu ahlâk-ı âliyesinden bazı örnekler verilmiştir. Hülâsası şudur ki:

Ehl-i iman olan yaşlı insanlara, hastalara, fakirlere, çocuklara karşı pür-samimiyet içinde uhuvvetkârane alâkadar olur, hallerini sorar, gayet ciddi ve samimî bir şekilde müteveccih olurlardı. Hele köylü rençberlere, dağdaki çobanlara karşı daha çok samimî alâkadarlık gösterir, uhuvvet içinde dinî nasihatlar da bulunur, akd-i uhuvvet ederlerdi.

Bu mevzuda daha geniş bilgi, Barlalı Hafız Halid Efendi'nin yazdığı takrizli fıkrasına ve Tarihçe-i Hayatta yazılmış bazı örneklerine havale ederek kısa kesiyoruz.

950

HAZRET -İ ÜSTAD'IN ŞEMALİ

Onun şemali hakkında; yani boyu, kameti, teninin rengi, gözleri, saçı, bıyığı ve bunların renkleri ve vasıfları ve saire eşkâlinin tarifine dair şimdiye kadar yazılmış tarihçe-i hayatlarda pek fazla birşey yazılmış değildir. Herhalde, Hazret-i Üstad kendi sağlığında bu gibi hususî ahvalinin yazılmasıyla nazarı dikkati kendi mübarek şahsına çevirmek istemeyişindedir. Amma şimdi bu hususun da yerli yerince araştırılıp kaydedilmesi zamanı gelmiş, belki de geçmiştir tahmin ediyorum. Zira, inanıyorum ki, gelecek nesiller sadece onun siyah beyaz bir kaç fotoğrafını kâfi görmeyecek ve onun şemalini soracaklardır. İşte biz de bu niyet ve noktadan hareket ile, bir başlangıç olarak tesbit ettiğimiz kadarıyla, bazı şeyler kaydetmeye çalışacağız. Kaydedeceğimiz şemali, sadece kendi müşahedelerime dayanarak yazacağım. İlerde belki bunlar daha da tekmil ettirilebilir.

1- Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın boyu, kameti; gençliğinde çekilmiş fotoğraflarından ve ulaşan hususî bazı rivayetlerden anlaşıldığına göre; uzun boyluların ortası olarak, tahminen boyu 1,85 civarındadır. Ben 1953 yıllarında ve sonrasında bir kaç kez gördüğüm şekliyle zayıf, fakat iri kemikli, boyunu bir altmış civarında tahmin ediyorum.

2- El, kol ve parmak kemikleri sert ve iri idi.

3- Mübarek kolları uzun idi.

4- Elleri iri, parmakları sert ve uzun idi.

5- Ayakları ince ve uzun idi.

6- Ayak parmaklarından baş parmağı yanındaki parmak ile yanındaki parmak, tırnağı yakınına kadar bitişik ve birleşik idi(180)

7- Sakları, yani ayaklarının baldır kısmı ince ve uzun idi.

8- Beli ince ve zarif idi.

9- Belden yukarı kısmı, alt kısmına göre geniş idi.

10- Göğsü ve iki omuzu arası, ihtiyarlığına rağmen genişçe idi.

11- Boynu ince ve uzun idi.

12- Gençliğinde saçı ve bıyığı sık ve siyah imiş.

13- Mübarek alını geniş idi.

14- Alnındaki çizgileri -gördüğüm kadarıyla- hatları uzunca idi.

15- Mübarek gözleri irice idi.

16- Gözlerinin rengi mavi-yeşil ortasında bir renkteydi.

(180) Bu hususta Üstad'ın bizzat ifatleleri lahikalada mevcut olduğu gibi, hizmetkârlarının da müşahedeleriyle sabittir.

951

17- Gözlerinin beyazında, âsar-ı şecaat gösteren kırmızı damarcıklarla süslü idi.

18- Mübarek kirpikleri uzun idi.

19- Kaşları gür ve ileriye doğru dik idi.

20- Mübarek yüzleri müdevver idi.

21- Mübarek burnu, koç burnu gibi, iri ve eğik idi.

22- Mübarek ağzı büyükçe ve genişçe idi.

23- Mübarek çenesi kalın ve iri idi.

24- Teninin ve yüzünün rengi, buğday renginde olup, fakat beşâset ve heybetle karışık bir kırmızılık nümayan idi.

Benim şahsen Hazret-i Üstad'ı bir kaç defa ziyaretlerimde müşahede ettiğim kadarıyla, ancak bu kadarını tesbit edebildim. Ümidim kavidir ki; bu mevzu'da daha detaylı şekilde tesbitler yapılacaktır.

BİR GARABET

Burada bir nokta-i garabet kaydetmek isterim ki: İnsanların hemen hepsinin sima rengi, saç ve göz rengine göre olur. Başka bir tabirle; Saç ve göz renkleri, sima rengine uygun şekilde olur. Mesela saç

sarı olanların, ekseriya gözleri mavi, siması sarışın olur. Veya yine çoğunlukla, gözleri mavi olanların, saç renkleri sarı veya kırmızı.. yüz simalarının rengi de buna uygun olarak sarışın gibi bir şekilde olur.

Halbuki; Hazret-i Bediüzzaman'da bu husus tamamen değişik ve başka şekilde idi. Onun gözleri mavi-yeşil arasında bir renkte olduğu halde; Saçları siyah, sima rengi ise, buğday tenli idi.

Hatta benim kendi müşahedelerime göre, onun her iki gözlerinin rengi mavi cins bir levnde görüldüğü halde, dikkatlice bakıldığı zaman, iki gözünün arasında renkte fark vardı. Birisi; yeşile mail bir mavi.. Öbürü sarıya mail bir yeşil renkteydi. Ancak bu ta'rif ettiğim şekildeki renkler, hangisi sağ gözünde, hangisi solunda olduğunu hatırlıyamıyorum.

Evet gerçekten, Hazret-i Bediüzzaman'ın gözleri çok başka idi. Hemen her zaman bir çok kimseler tarafından onun en çok dikkat çeken mübarek gözlerimmiş. Müsbet ve menfi bir çok insanlar onun fevkalâde, acib, parlak ve berrak gözlerinden bahsetmişlerdir.

Evet, Bediüzzaman'ın mübarek gözleri; cemel, şefkat ve rahmetin tecelli ettiği anlarda, Nurlar lemaen eden birer lüks gibi ünsiyetler, merhamet ve şefkatler saçtığı gibi; Celâl ve heybet tecellilerinde de, artık onun mübarek

952

gözlerine bakılmaz bir tarzda celâl ve heybet neşrederdi. Bu bir gerçektir. Mübalağa değildir. Onun yanında talebelik ve hizmetkârlık yapmış bir çok zatlar bu durumu bir çok defalar müşahede etmiş ve dile getirmişlerdir.

HZ. ÜSTADIN FITRÎ VE HAS KOKUSU

Evet, nasıki sahih rivayetlerle gelen en başta Resul-i Ekrem'in (A.S.M.); ve sonra Hulefa-i Raşidininin ve merteye merteye diğer bazı sahabe ve kâmil Evliyaların da, her birisinin kendisine hâs, fitrî kokuları olduğu gibi; Hz. Üstad Bediüzzaman dahi, evvela sünnet-i seniyye ittibaen her zaman güzel raihalı kokuları sürünmesi neticesi, onun odası ve elbiselerinden güzel kokuların raihaları hep gelmekte idi. Bu kokulardan -gençlik devrelerinde- gelen haberler ve yazılı lahikalara göre -"Tefarik" denilen bir kokuyu, daha sonraları ise yalnız "Gülyağı" nı sevmiş ve sürmüştür.

Birde bunların dışında ayrıca Üstadın bütün hayat fasıllarında elinin temas ettiği şeylerden ve elbise, çamaşır ve eşyasından rayihalanan hususî ve fitrî bir kokusununda var olduğu hakkında bir çok insanların rivayetleri vardır.. Ve bu durum gayet meşhurdur. Hz. Üstadın hayatta kalmış hususî talebe ve hizmetkârlarından ben çok duymuşum, sende sorabilirsin.

Bu vaziyetin birçok nevilerinden numune için sadece Emirdağ hayatından iki şahidin iki rivayetini kaydediyoruz.

1- Hz. Üstadın Emirdağ hayatında hemen hemen her vakit kendi evlerinde onun çamaşırını yıkayan ve çorbasını pişiren merhum Mehmed Çalışkan Ağabey haber veriyorki: "Üstadın çamaşırını bizim evde yıkanır. Çamaşırının kirli olduğu hiç belli etmezdi.. Daima çamaşırını misk gibi kokardı."

(Son Şahitler-4,Sh.58)

2- Yine Emirdağlı Mehmet alışkanın yeğeni M.Zeki alışkan diyor ki: “Birgün Üstadın kirli amaşlarını sepetle Osman alışkan amcalarıma götürüyordum. Yolda burnuma gül kokusu gelmişti, sepeti yere dökerek içine baktım. Kirli diye götürdüğüm amaşlılar misk gibi kokuyordu.

(Son şahitler-4, Sh.79)

İşte, bu iki sadık şâhidin haberleri böyledir. Bunlar gibi daha birçok rivayet ve haberleri kaydedebiliriz: Ama bence bu iki nümüne maksad için, yani hadisenin sıdkı için kâfidir.

Evet , Hz. Üstadın şu fitrî kokusuna âşına olan zatlar, onun eşyasından seneler sonrada aynı kokuyu koklayabildiklerini söylerler.

953

SON FASIL

BARLA'DAN ISPARTA'YA NAKİL

Üst tarafta da arza alışmiştik; 1930'larda cereyan eden Ağrı isyanı veya Ağrı dağı hadisesi üzerine Hazret-i Üstad'a ve mescidine ilişildiği ve huzuru kaırıldığı gibi, 1931'lerde de Zilan deresi ve Muş ovası faciası ve katliamı üzerine, yine kendisine sıkıntılar verilmiş ve güya o gibi dünyevî hadiselerle onun da ilişkisi varmişçasına ona karşı bedbahtça tedbirler alınmişti. Yine aynı yıllarda, yani 23 Aralık 1930'larda çıkan ve daha doğrusu kasden ihdas edilen Menemen mazlum ve ma'hud hadisesi üzerine de, daha şiddetli bir surette onun hususî ibadetine ve mescidine tecavüz edilmişti. Daha sonraki yıllarda ,yani 1934 yılı başlarında tekrar bazı bahanelerle Üstad'a ilişilmiş, hususî ibadetine ve mescidine, bu defa sadece ilişilmekle de kalmayıp, mescidini resmen kapatmak ve mühürlemek suretiyle tecavüz edildi. Ve bu hadise sonrasında da, ta Isparta'ya nakledilinceye kadar bir kaç ay, gelen misafirlerle Üstad'ı görüştürmemek ve muhaberelerine sed çekmek şeklinde alçakça tedbirler alınmişti. Böylece 1934 yılı ilk yarısı içerisinde Hazret-i Üstad'a karşı uygulanan alçakça bed muamelelerden, onun şehamet-i imaniyyesi ve fitrî celadet, cesaret ve izzeti galeyana gelmiş, ona çok dokunmuş ve bu sıkıntılar neticesinde dört beş ay içerisinde dokuz tane mübarek dişlerinin düşmesine sebebiyet vermiştir.(181)

Lâkin bütün o zulümlü tedbir ve baskılara rağmen; imanlı, cesur, feragatkâr talebeleri hiç bir engel tanımadılar. Çeşitli yol ve vasıtalarla üstadlarıyla olan muhaberelerini devam ettirdiler. Ne yapıp yapıp gizli olarak üstadlarının yanına gelmeyi başardılar. Nurun hizmetini aksatmadılar. Kaymakam ve nahiye müdürü ise, evhamlarından acz içinde ırpınmaktaydılar. Köyde MİT hesabına Hazret-i Üstad'ın hareketlerini raporlayan ve Üstad tarafından “ Vicdansız muallim (182) ” lakabıyla lakablanan bir muallim de mütemadiyen bu evhamı, habbeyi kubbe yaparak körüklemeye devam ediyordu. Isparta valisi de bu evham rüzgârına kapıldı. Sanki memlekette siyasî bir durum varmişçasına, Ankara'ya raporlar yollandı. Ankara hükümeti de bu raporlara inandı ve telâşlandı gibi göründü. "Telâşlandı gibi" diyorum. Çünkü Bediüzzaman'a karşı yapılan muameleler ve ihdas edilen kasdî hareketler hep maksatlıydı. Hem Ankara, hem mahallî hükümet onu çok iyi biliyorlardı ki; Bediüzzaman öylesi neticesiz hadiselere bulaşacak bir insan değildir. Memleketin huzur ve sükûnu, asayiş ve emniyeti uğruna herşeyini feda etmiştir. Evet bütün bunları çok iyi biliyorlardı. Her ne ise...

(181) Osmanlıca fihrist kitabı, S: 87

954

Nihayet 1934 yılı yaz mevsimi ortalarında, kuvvetli ihtimale göre Ağustos ayı içinde, Bediüzzaman'ın Barla'dan alınıp, Isparta merkezine nakil edilmesine dair Ankara'dan emir geldi. Isparta Valisi Mehmed Feyzi Daldal da yazılı bir emir çıkararak Bediüzzaman'ın Isparta merkezine nakli hususunda ilgililere talimat verdi. Güya Barla'da kontrollerinde tutamadıkları Bediüzzaman'ın gizli maksadlarını burada yakından kontrol etmek için ona üçüncü bir sürgün ve nefy icra edildi. Böylece Hazret-i Üstad ikinci defa olarak Isparta Vilâyet merkezine getirilmiş oluyordu.

NAKİL TARİHİ:

Nakil hadisesinin kesin olarak günü ve ayı belli değildir. Fakat Hazret-i Üstad'ın Barla'dan Isparta'ya teşrifi münasebetiyle; Ispartalı Nur talebelerinin, gelen emsalsiz bir yağmur hadisesini kaleme almaları vesilesiyle yazdıkları fıkralarında, nakil hadisesinin 1934 yılı yaz ortalarında gerçekleştiğini yazarlar(183). Ancak bu yaz mevsimi ortası hangi aydır belirtilmemiştir.

Bunun yanında, 20 Nisan 1934'de Bedreli Hoca Sabri Efendi, Üstad'ına hitaben yazıp Barla'ya gönderdiği mektubuyla, emekli yüzbaşı Re'fet Beyin 11 Temmuz 1934 Carşamba günü Isparta'dan Barla ya Üstad'ına yazdığı mektup;(184) Hazret-i Üstad'ın ağustos ayı içinde veya temmuz ayı sonlarında nakledildiğine kuvvetle hükmedilebilir. Buna göre mesela ağustos ayı başında Barla'dan ayrılmış olsa, Üstad'ın Barla'daki hayatı tam tamına sekiz sene, beş ay, on gün olmuş oluyordu.

955

ÜSTAD'IN BARLADAKİ MESCİDİNE SON TAARRUZ NASIL OLDU?

Hadisenin şahidlerinden birisi olan Barlalı Şem'î Güneş, hadiseyi şöyle anlatmış:

“Nahiye müdürü Cemal Can'ın ma'rifetiyle, bir kır bekçisi ve bir kaç jandarma erini önceden Cami'in içinde ve etrafında gizleterek, ezan ve kamet vaktini beklemişler. Nihayet üç beş masum insan camiye gelmişler. O zaman Hazret-i Üstad'ın mescidinde ona müezzinlik yapan Şem'i Güneş, mescid içerisinde Ezan-ı Muhammediyi yavaş bir sesle okumaya başlamış. Masum köylülerden üç beş tanesi de, namazlarını kılmak için mescide girmişler. Tam o esnada büyük bir kabahat işlemişler gibi, cürm-ü meşhûd halinde, bu temiz Müslüman köylüler yakalanıp Barla dan Eğridir'e sevk edilmişler.” Tarihin en vahşî devirlerinde bile yapılamayan bu yüz karası rezilce taarruzu Şem'î Güneş (185) şöyle anlatmış:

“Tevfik Tiğlı Barla'da muallimdi. Ezan-ı Muhammediye düşman gibi idi. Bir gün bana: "Neden sen hocanla birlikte ulu'l-emre itaât etmiyorsunuz?" dedi.

Ben: “tangır tungur bilmem!” dedim. Meğer benim için tuzak hazırlamakta imiş. Ne ise, hocanın (Bediüzzaman'ın) mescidini bastılar. Abdullah Çavuş, Mustafa Çavuş, Sıddık Süleyman ve beni aldılar, nezarete koydular. Diğer bir kaç kişiyi ise, serbest bıraktılar. Sonra bizi Eğridir'e götürdüler. Hem de tarlanın içinde yaya olarak götürdüler. Eğridir de bizi hapishaneye tıktılar. Bizimle hiç kimseyi konuşturmuyorlardı. Başımızda her zaman nöbetçi bekletiyorlardı.

Bir gün “Şem'î Güneş gel!” dediler. Beni aldılar, götürdüler. Bir albay, bir yarbay, bir de savcı vardı. Savcı bana: “Senin Hocan ne güzel uydurmuş ismini ve soyadını birbirine” dedi.

Soracaklarımıza doğru cevap vereceğine yemin et! dedi ve devamla:

“O Kürd'e yüz yirmi beşbin lira para gelmiş, onunla ne kadar malzeme aldınız?” dediler.

Ben kendimi sağırılığa vurdum. “Biz de bezleme diye ekmeğe deriz.” dedim.

Savcı bey kızı.. Ve “Top tüfek ve endahteyi soruyorum” dedi... “Ne kadar mevcudunuz var?”

Bende bu defa duyarak cevap verdim: “Efendim, Türk hükümeti bir gemi gibidir. Geminin içindeki alet ve edavatı kullanan da sizlersiniz. Onun topu, tüfeği değil, dirliği ve normal bir yaşayışı bile yoktur.” dedim.

(185) Şem'i Güneş, Bediüzzaman'ın fahri müezzini,1974 Mayıs'ında doksanbir yaşında olduğu halde dar-ı bekaya irtihal etmiştir.R.H.

959

Albayın birisi bana sordu: “Senin çoluk çocuğun var mı?”

Vardır dedim.

Doğruyu söylemezsen seni asacaklar dedi.

Ben tekrar evvelki cevabıma dönerek dedim ki:“Bu zat, ancak Kur'anın dellâlidir. Topa tüfeğe ihtiyacı yoktur. Onun topu da, tüfeği de hep Kur'andır.” dedim.

Hâkim, söze başladı: “O kürd bunları demir gibi mıhlamış. Sır vermezler” dedi. O günü öyle geçti. Bilâhere bizi mahkemeye çıkarttılar.

Mahkeme de bize: “Arapça ezanı kim okudu?” dediler.

Bu defa ben yine sağır numarası yaparak, işitmemiş gibi cevap vermeden durdum.

Hâkim bana dönerek:“Süleyman sen misin?” dedi

Ben “Hava kış da, bir iki gün evvel geldik” diye cevap verdim.

Hakim: “Senin adın ne?” dedi.

Ben: “ Efendim, ilk günü handa yattık” dedim.

Hakim, hiddet etti: “Bırakın şu budalay!...” dedi.

Ve ne ise, böylece bizi serbest bıraktılar... Evimize geldik. (186)”

İşte Huzret-i Üstadi böylece, Barla'dan Ispartaya nakledecekleri günlerde, Ispartalı bazı nur talebelerini de karakollara çağırılmışlar (187) ve tehditlerde bulunmuşlardı. Öyle anlaşılıyor ki; mazlum olan Menemen hadisesinin akabinde benzeri bir hadisenin oyunları plânlanmaktaydı. Yoksa hakikatta Hazret-i Üstad Bediüzzamanın İmanî ve Kur'anî ve ilmî meşgalelerden başka, dünyanın hiçbir hadisesiyle alâkası yoktu. Bunu zamanın idarecileri de çok iyi biliyorlardı. Biliyorlardı amma, gizli ifsad komitelerinin iğfal ve aldatmalarına kapılan bizimkiler, kendi vatanlarında bilerek veya bilmeyerek onların sipahîliklerini icra ediyorlardı.

(186) Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi, 2. Baskı S:275

(187) Osmanlıca Sikke-i Tasdik S:17

957

958

BİR SU-İ KASD HAREKETİ

Benim Isparta ve civarı bazı Nur talebelerinden duyduğum kadarıyla; Hazret-i Üstad'ın Barla'dan Isparta'ya nakli yapılırken, bir plân mucibince Barla ile Isparta arasındaki yolun bir kıvrımında, Üstad'a su-i kasd etmek üzere bir kaç asker veya jandarmayı pusuya yatırmışlar, Hazret-i Üstad'ı beklemişler. Fakat hıfz ve eman-i İlâhîde olduğu bir çok vak'a ve hadiselerle sâbit olmuş olan Hazret-i Bediüzzaman, ma'hut pusu mahalline ulaşmadan önce, muhafızları ile birlikte bir kestirmeden yolunu değiştirmiş ve o su-i kasd plânı da akim kalmıştır.

Bu hadisenin mevsûk delilleri olan rivayet veya müdellel belgeleri gerçi elimizde mevcut değildir. Hazret-i Üstad'ın da buna işaret edici bir beyanı yoktur. Lâkin hadise dilden dile ulaşmış ve yayılmıştır. Hem o su-i kasd hadisesini teyid eden, Eskişehir'e götürülürken imhası için verilen gizli iş'ar vemüteakib senelerde bir çok defalar ona gizlice verilen zehirler hatta bu hadiseden bir sene sonra Eskişehir hapsi içinde Üstad'a zerk edilen zehir hadisesi bu su-i kasdın bir delili ve ikinci bir teşebbüsüdür. Bunlar ayrıca ileride ispatlı şekilde ele alınacaktır. Şimdi sadede dönüyoruz.

HAZRET-İ BEDİÜZZAMAN ISPARTADA

Evet, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi 1934 yılı temmuz sonu veya ağustos başlarında Barla'dan Isparta vilâyet merkezine nakledildi. Fakat Hazret-i Üstad'ın Barla gibi yayla bir yerden, yazı oldukça sıcak geçen ve tozu toprağı bolca olan Isparta merkezine getirildiğinde, buranın havasıyla imtizaç edemeyeceğinin telâşî içinde iken, Isparta'nın bağ ve gülistanlarını bazı talebeleriyle birlikte gezmeye çıkarlar. Bu gezinti Üstad'a ferahlık değil, çok üzüntü vermişti. Zira, Menemen vakası vesilesiyle yapılan bir çok zulümler ve idamlardan sonra, ceza ve itab olarak gelen İzmir zelzelesi..ve bunun arkasında iki üç sene aradan sonra da; din düşmanı gizli habis zındıkların plân ve şeytaniyetiyle Isparta civarında aynı yalancı hadisenin bir taklidini ihdas etmek için, evvelâ Hazret-i Üstad'ın hususî mescidindeki hususî ve gizli ezan ve ibadetini bahane ederek, Barla'daki mescidini kapamaları.. Ve Hazreti Üstad'ı ihtilât ve muhabereden men' ve Barlalı masum bazı talebelerini Eğridire götürüp mahkemelerde ifadelerini almak, hem Ispartadaki bazı Nur talebelerini karakollara celbedip tehdit etmek gibi(188) zendeka hesabına yapılan zulmetli zulümler neticesinde de, Isparta vilâyetinde başlayan kuraklık ve susuzluk, Isparta'yı kasıp kavurmaktaydı. Hazret-i Üstad da Isparta'nın bağ ve bostanlarında görmüş olduğu o acı man

(188) Osmanlıca Lem'alar, S: 151

959

zaraya çok ziyade müteessir olmuş ve Isparta ahalisine çok acımişti. Bütün kalb ve ruhuyla, umum rahmetlerin, şefkatlerin hakiki sâhibi olan Cenab-ı Erham-ür Rahimine yönelmiş, yağmur ve rahmet için dua etmiş ve kalben Allah'a niyazda bulunmuştu. Kesin bilinmemekle beraber, ya aynı günü,

yahut ertesi günü Isparta'ya emsali vuku' bulmayan öyle bir yağmur gelmiş ki: Isparta'nın derelerini taşırmış, toz ve toprağını yatıştırmış, ona taze bir nesim-i nevbahar getirmişti.

Hadiseyi- Yağmur hadisesini-bizzat Isparta'lı Nur Talebelerinin kaleminden dinliyelimi

"...Isparta vilâyeti sekiz seneden beri Risale-i Nur'un müellifini sinesinde saklamıştı... Ve Barla gibi şirin bir nahiyesinde Cenab-ı Hakk'ın lutuf ve keremiyle muhafaza etmişti. Bu müddet zarfında yavaş-yavaş, intişar eden Risale-i Nurdan binler adam Isparta'da imanlarını takviye etmişlerdi. Bilhassa gençler pek çok istifade ve istifaza etti.

Vakta ki, Üstadımızın Barla gibi lâtif ve şirin bir mahaldaki sıkıntılı ve pek acıklı ve en katı kalbleri ağlatan işkenceli esareti bitti. Risale-i Nur'un müellifi olan Üstad'ımızın nazarları Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle Isparta'ya müteveccih oldu. Evhama düşen bazı zalim ehl-i dünyanın teşebbüskârane harekât-ı zahiriyyesi bir sebep-i âdi olarak, Üstad'ımız Ispartaya getirildi. Fakat Üstad'ı mızın teşrif ettiği zaman, yaz mevsiminin en hararetili zamanıydı. Yağmurlar kesilmiş, Isparta'yı iska eden sular azalmış, bir kısım-ı mühimminin menba'ı kesilmiş.. Ağaçlar sararmaya, otlar kurumaya, çiçekler buruşmaya başlamıştı. Risale-i Nur'un en ziyade intişar ettiği mahal, Isparta olduğu için, Risale-i Nur hakkındaki inayet-i Rabbaniyeyi pek yakından temaşa eden Risale-i Nur'un şâkirtleri olan bizler bir vakiya daha şâhid olduk. Bu hadise ise, müellifin Isparta'ya' teşrifini müteakib, bir asır içinde bir veya iki defa vukua gelen, bu yaz mevsimindeki yağmurun kesretle yağması olmuştur. Pek harika bir surette yağın bu yağmur, Isparta'nın hertarafını tamamen iska etmiş, nebatata yeniden hayat bahşedilmiş, bağlar ve bahçeler başka bir letafet kesbetmiştir. Ekserisi hemen hemen ziraatla iştigal eden halkın yüzleri, Risale-i Nur'un nâil olduğu inayetten ve bereketinden olan bu yağmurdan istifade ederek gülmüş, ruhları inbisat etmiştir. Cenab-ı Hak rahmetiyle bu yaz mevsiminin bu şiddetli ve hararetili vaziyetini, baharın en letafetli, en şirin ve en hoş vaziyetine tebdil etti. Güya Risale-i Nur yüz ondokuz parçasıyla müellifi olan Üstad'ımıza, bir taraftan hoş-âmedi etmek ve mahzun kalbine teselli vermek ve gamnâk olan ruhunu tatyib etmek.. Ve diğer taraftan da, sekiz seneden beri yaşadığı Barla'yı unutturmak ve o muhteşem Çınar ağacını ve dostlarını ve alâkadar olduğu şeylerden gelen firak hüznünü hatırlatmamak için; Cenab-ı Hakk'tan yüzün

960

dokuz risalenin eliyle, yüz ondokuz bin kelimeleri diliyle dua etti.. Ve yağmur istedi... Cenabı Hak öyle bereketli bir yağmur ihsan etti ki; bir misli Doksanüç tarihinde yağdığını ihtiyarlarımızdan işitiyoruz, Ki bu tarih Üstad'ımızın velâdetine tesadüf etmekle beraber; bu umumî hadiseyi- rahmet olan kesretli yağmur, hususî bir surette Risale-i Nura baktığına bir delili de şudur ki:

Risale-i Nur'un neşrine vasita olan Üstad'ımız geldiği gün, Isparta'yı gayet hararetili ve yağmursuzluktan toz-toprak içinde görmüş.. Barla gibi bir yayladan gelip, böyle bir yerde dayanamayacağım diye telâş ediyordu. Üçüncü ve dördüncü günü bahçeleri kısmen gezdiği vakit, sebze, ot ve çiçeklerin susuzluktan buruştuklarını görerek, gayet müteessirane su istiyor ve yağmur talep ediyordu. Arkadaşımız olan Bekir Bey'den değirmenleri çeviren suyu göstererek: "Isparta'nın suyu bu kadar mıdır?" diye sormuştu. Bekir Bey cevap verdi: "Gölcüğün suyu kesilmiş gelmiyor. Isparta'nın dörtte birini sulayan bu sudan başka yoktur." dedi.

Üstad'ımız Isparta'da çok talebeleri bulunduğundan ruhen yağmurun gelmesini istiyordu. Aynı günde öyle bir yağmur geldi ki; elli seneden beri Isparta böyle bir hadiseyi görmemiş..O yağmur yüzde doksan dokuz menfaat vermiştir.

Bundan anlaşılıyor ki; o tevafuk, tesadüfi değil. Bu rahmet, Isparta'ya rahmet olan Risale-i Nur'a bakıyor. Lillahilhamd bu kerem-i ilâhî neticesi olarak Üstad'ımız: "Isparta, Barla'yı bana unutturdu. Unutamıyacağım bir şey varsa, o da her yerde olduğu gibi, Barla'da bulunan ciddî dost ve talebelerimdir" diyor.

Mustafa, Lütfi Rüştü, Hüsrev Bekir Bey, Re'fet(189)"

Ve bu hadiseye paralel olarak, Isparta'ya gelen yağmur vak'asından dört beş ay önce; Hazret-i Üstad'ın Barla'daki mescidinin kapatılması ve ziyaretçilerinin men'i üzerine, Barla'da başlayan kuraklık ve Hazret-i Üstad'ın yaptığı dualar neticesinde gelen yağmur hadisesini kaleme alan Barlalı Nur talebelerinin de bir fıkraları vardır. Bu fıkraya uzun olduğu için, buraya alamadık. İstiyenler Osmanlıca Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasına (sahife 10) bakabilirler.

BİR HATIRA

Üstadın Barla'dan Isparta'ya nakli ile ilgili, Isparta'daki eski büyük talebeleinden Tenekeci Mehmed Efendi (Mehmet Süzer) şöyle bir hatıra anlattı:

Osmanlıca Sikke-i Tasdik S: 9

961

"Üstad'ın Barla'dan Isparta'ya gelmesine yakın günlerde bir mektubu geldi. Mektupda "Kardeşim ben burada muallim ve nahiye müdürünün ezalarına tahammül edemez hale geldim. Beni çok rahatsız ediyorlar. Kırlara dahi çıkamaz oldum. Rutubetli odada, kabirde yaşar gibi yaşıyorum."

Mektubu alır almaz, kendi kendime "bu Vali dinsiz değildir" diyerek doğruca valiye gittim. Sabah erken, sekizde gitmişim. Kâtip hayrola telâşlısın, bir şeyin mi var? diye sordu. Ben, valiye bir mektub vereceğim dedim. Kâtip, Vali dokuz da gelecek... mektubu bana ver, ben vereyim, diye elimden mektubu aldı.

Kâtip, mektubu vali beyin masasına bıraktı. Vali gelince mektubu açıp okumuş, cebine koymuş.. Kimin getirdiğini bile sormamış.

Ertesi günü, Hazret-i Üstad'ı Barla'dan Isparta'ya getirmişlerdi.(190) yine Üstad, eskiden Burdur'dan Isparta'ya geldiği zaman, kaldığı medreseye inmişti. Geldiği saatte de ben ziyaretine gitmişim. Mübarek Üstad'ım bana:

"Koku mu aldın da hemen geldin!.." diye lâtife etti. Eski medresede beş on gün kaldıktan sonra, Kelle Mehmed'in evine gitti. Orada bir kaç gün kaldıktan sonra da, Şükrü Efendi'nin köşküne geçti.. ve burada yedi ay kadar kaldı."

Tenekeci Mehmed Efendi'nin bir de Eskişehir hapis hadisesiyle ilgili hatırası da vardır. Onu da hemen burada kaydediyoruz:

“Sonra Eskişehir hadisesi oldu. Üstad'ın yanına gelip giden ne kadar talebesi varsa, onları da taharri ettiler. Bir arkadaş geldi, bizi de haberdar etti. Evde ne kadar Nur risaleleri, İslami ve dinî kitaplar varsa hepsini bahçeye gömdüm. On sekiz tane polis geldi. Soba borularının deliklerine kadar aradılar. Neticede "Aramada bir şey bulunmadı" diye zabıt tutup gittiler. Fakat ben yine hazırlanıyordum. Bizi de Üstad'la beraber Eskişehire götürecekler diye... Guslettim, toparlanıyordum. Amma beni götürmediler.

Hadiseden sonra, fırka kumandanı Şükrü Paşa'ya gittik. Dahiliye Vekiline kafa tutuyordu. "Nedir bu hal?" diye bağıyordu. Ben burada bostan korkuluğu muyum? Dışardan asker getiriyorlar. Ben bu işi yapamaz mıydım" diyordu.

Üstad'ı götürüyorlardı, dayanamadım, ben de gitmek istedim. Üstad'a koştum, elini öptüm. Üstad bana sırtını döndü. "Sen durma git buradan,

(190) Valinin ismi M.Feyzi Daldal mı bilemiyoruz.Vali Beyi Üstad'ın Ispartalı talebelerine halini şikayet eden bir tek mektubu üzerine Üstad'ı hemen Barla'dan getirecek durum ve yetki de değildir gibi geliyor bana... Olsa olsa, bir tevafuk eseri olarak Üstad'ın Barla'dan Isparta'ya nakledilmesine emirler ve kararlar verildiği günlerde, mektup hadisesi de buna denk gelmiş olabilir.A.B.

962

sen bizimle gelme" diye beni ikaz etti..(191)”

İşte Isparta'ya iman abidesi, Kur'an dellâli ve İslam dininin belki de son büyük müceddidi ve nur-u Kur'an nâşiri aziz misafir Hazret-i Bediüzzamanın böylece üstte hadisesi yazılı, gelen yağmur rahmetiyle; gamnâk olan kalbini, mahzun olan ruhunu ve müteessir ve mükedder olan hatırını tatyib etmek ve Barla yaylasını ona unutturmak ve aynı zamanda Risale-i Nurların Isparta'ya medar-ı rahmet ve bereket olduğunu göstermek için, Cenab-i Erhamürrahiminin rahmet deryası böylece coşmuş ve galeyana gelmişti. Havası i'tidal bulan Ispartayla, Hazret-i Üstad artık imtizac etmeye ve ünsiyet etmeye başlamış olarak, Isparta' da sevgili talebelerinin arasındaydı. Ispartalı ehl-i hamiyet zengin Nurcu bir zat da, kendi hususî ve güzel manzaralı köşkünü(192) Isparta'nın aziz misafiri ve gözünün nuru ve medar-ı fahri olan Üstad Bediüzzaman'a ve onun Nur hizmetine tahsis etmişti. Üstad Hazretleri de Şükrü Efendi'nin bu samimi hareketini kabul etti ve köşke yerleşti. Burada Risale-i Nurun devam eden te'lifine de başladı. O ana kadar te'lif etmiş olduğu bütün Nur risalelerini tanzim, tertib ve tashihlerini de güzelce yaptı ve yaptırdı. Hem yine o sıralarda Nur risalelerinin geniş tarifli umumî bir fihristesini de tanzim etmeyi ve ettirmeyi başlattı. Ayrıca da te'lif edilmemiş olan Lem'aların te'liflerini de yürütmeye başladı.

ISPARTA'DA TE'LİF EDİLEN RİSALELER

Isparta vilâyet merkezinde, 1934 Ağustosundan, 1935 Nisanına kadar yedi-sekiz ay zarfında te'lif edilen risalelerin -yukarıda bahsi geçtiği üzere- başlıcaları şunlardan ibarettir:

- 1- Yirmibirinci Lem'a İhlas Risalesi
- 2- Yirmidördüncü Lem'anın mühim bir kısmı
- 3- Yirmibeşinci Lem'anın tamamı...

4- Yirmialtıncı Lem'anın büyük bir kısmı

5- Ondokuzuncu Lem'a...

Bu risaleler -bilenlerin ve görenlerin şehadetiyle- filhakika çok mühim, şifalı ve devalı risalelerdir. Isparta'da en son te'lif edilen Risale, Ondokuzuncu Lem'adır. Bu Lem'a iktisad meselesini muazzam şekilde izah ediyor ki, memleketin ferden ve cemiyeten terakkisi için pek muazzam, çok hakikatlı ve son derece te'sirli bir risaledir.

(191) Son Şahitler-2 S: 213

(192) Bu köşk Isparta'nın o zamanki durumuna göre iki katlı, bağlar içinde güzel manzaralı ahşap bir evdir.

963

REFET BEYİN HATIRASI

Isparta'da 1934 yılında te'lif edilen 26. Lem'a olan ihtiyarlar risalesinin te'lifi ile ilgili, merhum emekli yüzbaşı Re'fet Bey şöyle bir hatırasını anlatmıştır:

"Birgün Hazret-i Üstad bizi çağırıyor, kalem: kâğıt hazırlamamızı söyledi ve "Yirmi Altıncı Lem'a, ihtiyarlar hakkındadır... yirmialtı rica'yı ihtiva eder.. "Birinci Rica" dedi ve yazdırmaya başladı.

Beş altı rica yazdırdı, öylece kaldı. Aradan bir müddet geçti. Bu arada diğer risalelerden bazı parçalar da yazdırırdı. Yine bir gün bizi çağırarak, kaldığı yerden hiç sormadan, "Nerede kalmıştık, biraz okuyun" gibi bir şey demeden, kaldığı yerden yirmi altıncı lem'aya devam etti.

Her zaman sabah erken yanına, hizmetine gidiyordum. Bir gün biraz geç kalmıştım. Yanına girdiğimde; "Kardeşim biraz evvel gelseydin, yanındaki kadı Zeynel Efendi'yi göstererek, bu zata verdiğim ders, kader risalesine güzel bir zeyl olurdu" dedi.

Gelen misafirin kadere dair suallerini cevablandırmış ve kader mevzuunda ona ders vermişti.

Biz bütün bu gibi hallerinden anlıyorduk ki; Onun eserleri ilham-ı İlâhî ve sünûhattırlar. Ancak kalbine doğduğu zaman yazdırabiliyordu (193)"

Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın Isparta'daki hayatı, tam Nur hizmeti bakımından, hem de maddî istirahatı noktasından, ilk başlarda çok huzurlu, neşeli ve saadet içindeydi. Çünkü Risale-i Nur'un birden bire daha çok intişar etmesiyle, iman ve Kur'an hizmeti ve fütûhâtı da o nisbette geniş çapta yapıldığı, imanlar kurtulduğu, dinî hissiyat kuvvetlendiği, şüphe ve vesveseler def edildiği için; Hazret-i Üstad son derece huzur, neş'e ve ferah içindeydi. Lâkin dalâlet ehli durmadı ve bu vaziyet zındıklık hislerine hoş gelmedi. Adeta inkişaf eden bu iman ve Kur'an hizmeti ve neticesinde hasıl olan o nuraniyyet, onları çıldırtmıştı. Çünkü plânları boşa gitmiş, tutmamıştı. Halbuki onlar; Onu da Menemen gibi sahte bir hadise ile imha etmek.. Yahut da hükûmetin eliyle sıkı takip ve kontrollarla ellerini kollarını bağlamak, hizmet ettirmemek veya susturmak idi plânları... Amma hayır, bu ikisi de, plânlarının iki tarafı da tutmamıştı. Yeniden faaliyete geçti zendeka komitesi...

Geniş çaplı bir plân hazırladılar. Sâf müslüman halktan Risale-i Nur ile ve Üstad Bediüzzaman'la yakından ve uzaktan alâkadar olanların isimlerini tesbite başladılar. Eskişehir hadisesinden çok önce isim tesbit işini bitirmiş ve hazırlamışlardı. Sıra bahane bulmaya ve hadise çıkarmaya gelmişti...

(193) Nurs yolu S:96

964

Çalıştılar.. Her alçaklığa, her münafıklığa baş vurdular.. Ve nihayet bir bahane uydurdular:

Eğridir'de Risale-i Nurla uzaktan alâkadar yarı meczub bir adamın,oradaki bir jandarma çavuşu ile yaptığı ufak bir ağız münakaşasını(194) büyüttüler, büyüttüler... Güya memleket çapında siyasî bir hareket, bir ayaklanma varmışçasına yaygaralar, feryatlar kopardılar. Ankara'yı ve hükûmeti de ayaklandırıdılar.

ZİYADAR LEVHALAR

Az ilerde, Eskişehir hadisesi öncesi tezgâhlanan planların tafsilatına dönmek üzere; burada Hazret-i Üstad'ın Isparta'da geçen sekiz-dokuz aylık hayatının nurani safhalarına ve ziyadar taraflarına dönüp temaşa edelim:

Evet, o Hazret'in, Isparta'da en kıymetli talebe ve dostları içerisinde geçirmiş olduğu kısacık hayatı, hakikaten çok tatlıdır, nurlu ve saadetlidir. Burada yapılan iman hizmeti ve te'sir sahası genişleyen Kur'an dersleriyle, onun hayatı son derece huzur ve mutluluk içindedir. Çünkü gayesi, yegâne gayesi; imanların kurtulması ve hissiyat-ı diniyenin inkişaf etmesiydi.

Hazret-i Üstad'ın Barla'dan Isparta'ya nakil edilmesiyle, içtimaî hayatla bir derece temasları olduğu için, burada yapılan te'lifat -dikkat edilirse-, âdeta içtimaî hayatın bir nevi iman dersleri olduğu görülecektir. Hastalar Risalesi, İhtiyarlar Risalesi, İktisad Risalesi ve hanımlarla ilgili ailevî bağlar hakkında olan yirmi dördüncü lem'a gibi mühim Risaleler, içtimai hayatı daha çok ilgilendiren derslerdir.

Hem Üstad'ın sekiz-dokuz aylık Isparta'daki hayatında nurların umumî bir tashih ve tanzimi yapılmış ve toptan bir gözden geçirme işi de gerçekleşmişti. Böylece Hazret-i Üstad, adeta yakında gelecek ağır ve zulümlü hadise ve musibetlere hazırlanmak üzere, Nur risalelerini Isparta ve civarındaki sadık, sıddık ve sadûk, kahraman ve gayyur talebelerine tevdi' ve teslim etmiş oluyordu.

Isparta'da, Hazret-i Üstad'ın da başında bulunduğu Risale-i Nurun mezkûr inkişafı, fütûhâtı ve te'siratiyle rayihalanan iman ve Kur'an derslerinin manevî güzel kokuları,Isparta ve civarına ervah-ı tayyibeyi celbe medar bir durum almış olduğundan; o sıralarda, bilhassa Peygamberimizle (A.S.M.) alâkadar olarak görülen sadık rü'yalar, hissedilen ma'nevî işaretlerle; Nur talebelerinin kalblerini feyiz ve nurlarla okşamış ve coşturmuştu. Hamiyet ve gayretlerini pür-heyecan ve hareket içinde ihtizaza getirmişti.

(194) Osmanlıca Siracun NurS:288

965

İşte, o sıra Isparta'da Nur Talebelerinin hissettikleri manevî işaretlerden ve gördükleri sadık rü'yalardan bir iki nümûneyi arz etmek istiyoruz. Bu rü'yaları o zaman ilk olarak tesbit edip kaleme alan, Isparta sıddıkı merhum Süleyman Rüşdü ağabeydir. Bu hususda bir lahika mektubu şeklinde bir fıkra yazmış, onun bu fıkrası ziyade ehemmiyetine binaen, yirmiyedinci mektup lahikalar kitabına dercedilmiş, daha sonraları sekizinci lem'anın parlak fıkraları içinde Hazret-i Üstad tarafından kaydedilmiştir.

İşte Merhum Rüşdü Çakın Ağabeyin fıkrasından birinci rü'ya:

“Risale-i Nur şâkirdlerinden RIZA görüyor: Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm camide Hazret-i Ebu Bekir-i Sıddık'a (R.A) emrediyor:

“Çık, hutbe oku!” Ebu Bekr-i Sıddık (R.A) koşarak minberin en yukarı basamağına kadar çıkar, hutbe okur. Hutbe içinde cemaate der ki: "Bu söylediğim hakikatların izahatı yirmidokuzuncu sözdendir.”

İKİNCİ RÜ'YA: “Risale-i Nur şakirtlerinden Osman Nuri diyor ki; Rü'yada şemail-i şerife muvafık gâyet nuranî bir sûrette Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı oturduğu yerde dayanmış bir vaziyette gördüm. Bu anda bir sada geldi ki: “Hazret-i Peygamber'in yaveri geliyor! Kapılar birdenbire kendi kendine açıldı. Risale-i Nur nâşirlerinin Üstadı olan zat içeriye girdi. Hazret-i Peygamber (A.S.M.) Üstad'ımıza şefkatkârane iltifat göstererek dayandığı vaziyetten doğruldu. Ben de ağlayarak uyandım:”

ÜÇÜNCÜ RÜ'YA: “Risale-i Nur şakirtlerine köşkünü tahsis eden Şükrü Efendi, rü'yada ona diyorlar ki: "Senin o köşküne Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm gelmiş. O da koşarak gidip Hazret-i Peygamberi çok nuranî ve sürurlu bir halde bulup ziyaret etmiş.”

DÖRDÜNCÜ RÜ'YA: "Risale-i Nur şakirtlerinden Nazmi'dir. Rü'yasında ona diyorlar ki: Risale-i Nur şâkirdleri imansız ölmezler. Kabre iman ile girerler...(195)

Bu sadık rü'yalar gibi o sıra müşahede edilen harika tevafuklar, kerametkârane haller ile, Risale-i Nur talebeleri aziz Üstad'ları ile birlikte Isparta'da geçirdikleri nuranî, feyizdar hayatları böylece iman dersleri ve Kur'an hizmeti içinde sürüp gitmekte iken; münafıklar ve zındık din düşmanları bu vaziyeti çekemediler. Hamiyetkâr, dindar, himmetperver, yüksek hasletli, imanlı ve faziletli olan Nur talebelerini sinesinde saklayan Isparta vilayeti, her yerde olması imkân dahilinde olan, bir de maalesef münafık, kalbsiz, milliyetsiz, tinetsiz insanlık tortusu bazı adamları da barındırıyordu. Sadece Isparta'ya mahsus değil, her yerde de bu böyledir. İşte o münafıklar, başta Hazret-i Üstad olmak üzere tüm Nur talebelerinin o samimane,

(195) Osmanlıca Sikke-i Tasdik S:13

966

dindarane, kardeşane pek sıcak, çok harareti hizmet ve hareketlerini; körlüklerinden, kalbsizliklerinden, nâmertliklerinden ve tinetsizliklerinden bir siyasî hareket ve faaliyet şeklinde iftiralı yorumlarla hükûmete ve hükûmet içine sızmış gizli farmason komite mensublarına durmadan raporladılar. Hükûmeti evhama boğdurup fuzulî ve boş, adeta delice hareket etmesine sebebiyet verdiler.

Üstad Hazretleri, gerçi Eskişehir hadisesinde yaptığı mahkeme müdafaalarında, "Isparta muhbirleri veya münafık muhbirler" tabirlerini bilahare Isparta'daki çok kıymetli, hamiyetkâr talebelerinin hatırı için ta'dil etmiş, umumi bir tabirle değiştirmiştir. Lâkin hadisenin başlangıcında Ispartanın beceriksiz belki kasıtlı MİT muhbirleri, ya münafıklıklarından veya aczlerinden habbeyi kubbe yaparak meseleyi yalandan, iftiradan mürekkebe sözlerle şişirmişler ve yanlış değerlendirmelere sebebiyet vermişlerdi.

ESKİŞEHİR HADİSESİNİN BAŞLANGICI

Hadise, az yukarda da kaydedildiği veçhile, bir plân dahilinde farmason zındıklar tarafından hazırlığı yapılmış, bahane faslına gelince de; Isparta'nın Eğridir kazasında, Risale-i Nurla biraz alâkadar yarı meczub bir zatın bir jandarnia çavvşuyla yaptığı cüz'î ve hususî bir ağız münakaşası vesile edilerek, memleket çapında bir siyasî hareket varmış gibi renk verilmiş ve taharrilere girilmiştir. Gerek MİT, gerekse yerli münafık muhbirleri iş birliği ile; ilk önceleri genişçe bir tarama hareketiyle, bir çok masum insanın isim ve adresleri tesbit edilmişti. Yani tuzak ve plân serilmiş ve kurulmuştu. Hazret-i Üstad bunu hissediyordu. Lâzım gelen ihtiyat tedbirlerini almıştı ve almaktaydı. Lâkin çare yoktu, zendaka komitesi hadiseyi plânladıkları gibi mutlaka ihdas edeceklerdi.. Ve nitekim de ettiler.

ÜSTAD BEDİÜZZAMAN'IN MENZİLİNE BASKIN

Üstad'ın menziline bilfiil henüz baskın işi yapılmamışken, 1935 senesi Kurban bayramı olan 16 Nisan gününde, Hazret-i Üstad, zahirde görülmiyen fakat dalâlet ehlinin perde altında hazırlamakta oldukları ve tüm hareketlerinin gizliden gizliye nezaret altında tutulduğunu ve saire.. geniş plânlarını sezmiş ve hissetmişti. Bunun için zaman zaman hiç bir şey yokken hiddetlenir, talebelerini tedbirli olmaları için ikaz ederdi. Hatta kurban bayramında kimseyle görüşemeyeceğine dair bir iki satırlık yazı yazdırarak kapısına astırmıştı. Yazı aynen şöyledir:

“Kalben rahatsız olduğum dolayısıyla, Kurban Bayramında Süleyman Efendi, Şamlı Hafız Tevfik, Abdullah Çavuş ve Mustafa Çavuş'tan

967

başka kimseyi kabul etmiyorum. Affedersiniz, gücenmeyiniz. Said-i Nursi(196)”

Üstad'ın bu ihtiyatının hikmeti bilâhare anlaşıldı. Onun bu dikkat ve ihtiyatına rağmen kurban bayramı günlerinde bir polisi onun kapısı önüne diktirdiler. "Kimler geliyor, kimlerle görüşüyor?" gibi mantıksız, kanunsuz ve sebepsiz olarak Üstad'ın harekâtını nezaret altına almışlardı.

Bayram bitti... Kapısında bekliyen polis de gitmişti, amma bu defa gizli münafık muhbirleri vasıtasıyla her şeyini, her hareketini daha çok gizlice roparlamaya devam ediyorlardı. Hazret-i Üstad hazırlanmakta olan plânı ve tasarlanan zalimane niyetlerini anlıyordu. Ona göre lâzım gelen ve evham verecek işlerden elinden geldiğince kaçınıyor ve tedbirlerini alıyordu. Lâkin raporlar çok hâince münafıkane tanzim edilip peş-peşe Ankara'ya yollanmakta devam ediyordu. Bunların bu sebepsiz ve zalimane gizli plân ve niyetleri yüzünden Hazret-i Üstad'ın çok sevdiği kır gezintilerini adeta

(196) Barla Lahikası, ilk baskı Envar Neşriyat S: 233

967

iptal etmiş gibi evinden hiç çıkmamaktaydı.

Nihayet tarih 17 Nisan 1935... Hazret-i Üstad bir iki talebesiyle birlikte Isparta şehrinin haricine teneffüs kasdiyle gezmeye çıkıyor.(197) Biraz temiz havada gezindikten sonra; birden bire görünürde hiç bir sebep yokken,Hazret-i Üstad hiddetleniyor ve ehl-i dünyaya şiddetli bir surette gıyablarında bağırıyordu.

Hadiseyi, o günü üstad'la beraber bulunmuş talebelerinin, bilâhare kaleme aldıkları şekliyle alalım:

“Hem musibetin aynı gününde Üstad'ımız gezmekten dönerken. Hüsrev ve Mehmed'in ihbarıyla birden bire sebepsiz ehl-i dünyaya karşı hiddete başladı. Yirmibeş sene evvel Divanı Harbi Örfî'de kendi idam kararını beklerken; sebepsiz, kalbsiz rütbeli iki adam mahpus olduğu koğuşa tahkir için geldikleri zaman, gayet acib bir surette söylediği o hale mahsus meşhur bir şetmi üç defa zalim ve garazkâr ehl-i dünyaya karşı sarfediyor ve "Benden ne istiyorsunuz?.." diye bağırarak tekrar ediyor, sonra susuyordu. Aynı dakikada zabıta, köşkü basmak için yedi sekiz polis köşkün etrafına girdikleri zamana tevafuk ediyordu.(198)”

Böylece taarruz hadisesini, vukuundan evvel Hazret-i Üstad te'vilsiz ve açık surette hissettiği gibi; Risale-i Nur talebelerinin bir çoğu da kalben ve ruhen hissetmiş, fakat tafsilâtına şuurları taalluk etmemiştir. Bu mübarek hassas kalbli Nur talebelerinin hissettikleri hadise hakkında

çok şeyler yazılmıştır. Burada onları kaydetmek epey uzun olur. Onun için meraklıları Sikke-i Tâsdik-i Gaybî kitabının baş taraflarına ve Barla lahikasına havale deriz.

İşte Eskişehir hapis hadisesi ilk hazırlıkları ve ilk baskınları 20 Nisan 1935 gününde kendisini göstermişti. Hazret-i Üstad'ın oturduğu menzinde polis arama yapmış, mevcut bütün kitaplarına el konulmuş ve aynı günde Hazret-i Üstad hükûmet ve emniyete götürülmüştü. İfadeleri alınmış ve o günü Üstad serbest bırakılmıştı. Ancak bu arada ilk tevkifler günü olan 25 Nisan ile şu ilk baskın ve taharriler arasındaki birkaç günlük müddetin, hangi gününde yeniden Hazret-i Üstad ve Nur talebeleri toplattırılmış olduğuna dair bir bilgi mevcut değildir.

20 Nisan 1935 gününde Hazret-i Üstad'ın menzilinden polis tarafından alınan kitaplarının bir kaç günlüğüne tahkik edilmek için alınacağı ve sonra iade edileceği belirtilerek, o günü Hazret-i Üstad'ı zahiren ve siyaseten serbest bırakmışlardı. Üstad kaç gün serbest kaldığını bilmemekle beraber, bu arada Hazret-i Üstad Isparta C.Savcılığına hakikat-ı hali beyan eden bir istid'a verdi. Amma aynı hakikat olan bu dilekçesinin kanunlar muvacehesinde nazara alınarak

(197) Aynı eser Neşriyat S: 213

(198) Osmanlıca Sikke-i Tasdik S:17

969

adaletli düşünceleri şöyle dursun, hadiseyi âcizlik ve beceriksizlik veya gayr-ı kanunî, keyfî emirlere bendeliklerinden, çok büyük şa'şaalara büyüttüler. Ankara zahirde telâş ve heyecan içinde büyük çapta bir hareket içine girmişti. Devrin Başbakanı İsmet İnönü, başka bahaneler uydurarak, hadise münasebetiyle Şark vilâyetlerine seyahate gitti.(199) İçişleri Bakanı Şükrü Kaya da Ankara'dan yüz jandarma, yirmi polis ile, yanına da emniyet genel müdürünü ve jandarma genel komutanını alarak, trenle Isparta'ya hareket etti.

Bunlar Ankara'dan Isparta'ya, gele dursunlar... Biz bu arada Üstad Hazretlerinin Isparta müdde-i umumisine vermiş olduğu istid'asını okuyalım:

“İSPARTA CUMHURİYET MÜDDE-İ UMUMİLİĞİNE

Dokuz senedir beni bu memlekette sebepsiz olarak ikamete mecbur ettiler. Hariçle ihtilâttan men' olduğum için çalışmadım, perişan bu gurbette kimsesiz kaldım. On üç senedenberi, beni bu vilâyette tanıyanların tasdikleri altında, siyasetle hiç bir cihetle alâkam kalmadığına delilim şudur ki: On üç seneden beri bir gazeteyi okumadığımı ve dinlemediğimi, sekiz sene oturduğum Barla halkı ile işhad ediyorum. On üç sene, bu zamanda siyasetin lisanı olan gazeteyi dinlemeyen, işitmiyen, istemeyen bir adamın siyasetle alâkası olmadığı.. Ve sekiz aydan beri merkez-i vilâyette, bütün buradaki benimle temas edenlerin şهادetleriyle, siyasete taalluk eden hiç bir meseleye temas etmediğimi gösterebilirim. Bu halimle beraber, bu senenin Kurban bayramında fitraten sohbetten hoşlanmadığım için, hiç kimseyi kabul etmediğimi gösterir bir iki satırlık yazı ile kapımda yazdığım ve hiç bir kimse de gelmediği halde, bu mübarek bayramın dört gününde bir polis bulundurmamak suretiyle; benim gibi garib, ihtiyar, hastalıklı bir adama şüphe isnat ederek tarassud ettirmek ve harekât-ı şahsiyyemi bilasebeb taht-ı nezarete bulundurmakla; verilen tazyik ve sıkıntı kâfi gelmiyormuş gibi, bu senenin Nisanının dördüncü günü, kış münasebetiyle ve mütemediyen harekâtımın takib ve tarassud edilmesinden dolayı, harice çıkmadığımdan sıkılmıştım. İşte o günü altı aylık ızdırabımı tahfif etmek ve biraz teneffüs ve rahatsızlığımı izale etmek için, havanın güzelliğinden istifade ederek gezmeye gitmiştim. Avdetimde bir komiser ile iki polis ikamet

ettiğim evimin kapısında ve bir komiserle iki polis de bahçenin dışarısında bulunuyorlardı. İçeriye girdim. Komiser ve iki polis beni takib ettiler. Odama çıktım, Onlar da arkamdaydılar. Benimle beraber girdiler. Taharriye başladılar.

(199) Osmanlıca Lem'alar, S: 856

970

Dokuz seneden beri ihtilâttan bila-sebebe men' edildiğimden, mesleğim itibariyle Kur'an ve iman ile hasr-ı iştilgal etmişim.. Ve onun neticesi olarak yazdırdığım eserlerden birisi, Kur'anı Hakimdeki iki bin sekizyüz küsûr lafza-i Celâlin bir sırr-ı kerametini ve nakş-ı i'cazını gösterecek en müstesna bir hat ile yazılmış, gayet kıymettar yirmiden fazla Kur'an-ı Kerim cüzlerini...

2- Beka-i Ruh ve melâike ve haşrin hakkaniyetine dair Yirmi Dokuzuncu Söz nâmı altındaki Risalenin içinde tezahür eden kendimce en ekall bin liraya değer bir sırr-ı azimi gösteren risaleyi...

3- Hazret-i Peygamberin (A.S.M.) Risaletini güneş gibi ispat eden ve harika bir surette on iki saatte te'lif edilen yüz elli sahifelik On Dokuzuncu Mektup nâmı altında, Mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M.) Risalesini, ki o mu'cizatın keramati olarak, o risalede tevafuk nâmıyla öyle bir sırr-ı azim tezahür etmiş ki; O risale tek başıyla maddeten bin lira kadar kendimizce kıymettardır.

4- Vahdaniyyet-i ilâhiyyeyi güneş gibi ispat eden ve Kur'an'ın otuzüç ayet-i azimesini tefsir eden otuzüç pencere nâmındaki otuz üçüncü mektup ki sırr-ı tevafukla beraber, kıymet-i ilmiyesi ve edebiyesi i'tibariyle, ehl-i tevhidce yalnız maddeten bin lira kadar ehemmiyetli olan risaleyi..

5- Şirkin esasını ref' edip vahdaniyyeti nihayetsiz derecede kuvvetli ispat eden "Otuz İkinci Söz" nâmı altındaki eser ki, o eser bir âlim tarafından zayi' edilse, onu elde etmek için bin lira tereddütsüz vereceğini zannettiğim misilsiz risalemden mevcut her iki tanesini..

6- İsraftan kurtarmak ve bu fakir milleti iktisada alıştırmak için yazdığım küçük fakat müstesna bir ehemmiyette olan "İktisad Risalesi" ismindeki risalemin mevcut olan her üç nüshasını..

7- Kendi ihtiyarlığımdan dolayı iman noktasında Kur'anda bulduğum rica ve tesellî nurlarından kaleme aldığım ve mevcudu tam üç nüsha ve iki nüsha da noksan olarak umum beş parçasını ki, bence bu risale benim gibi kabre yakınlaşmış bir ihtiyar adama kıymet takdir edilmeyecek derecede yüksek bir hakikat ile yazılmıştır.

8- Onbeş sene evvel Arapça olarak tab' edilen, Harb-i Umumî de ateş içinde yazıldığı için, o zamandaki baş kumandanın bu yadigâr-ı harbin hayrına iştirâk etmek niyetiyle, kâğıdını kendisi verdiği İşarat-ül İ'caz tefsirini.. Hem 1335 senesinde İstanbul'da tab' edilen Kâtre, Şemme, Habbe, Habbenin Zeyli ve Ankara'da Yeni Gün matbaasında tab' edilen zeylinin zeyli.. ve Ankara matbaasında tab' edilen Habab ve İstanbul'da

971

tab' edilen Zehre ve Şu'le gibi risaleleri havî Arapça matbu' bir mecmuamı.. Ve İstanbul'da onbeş sene evvel tab' edilen Sünûhat isminde kıymettar iki matbu' risalemi.. Ve hem

biraderzadem Abdurrahman tarafından onbeş sene evvel İstanbul'da tab' ettirilen Tarihçe-i Hayat'ımın bir kısmına ait matbu' risalemden üç nüshası tamam.. Ve beş altı nüshası noksan kitaplarımı.. ve hem de İstanbul'da, yeni huruf çıkmadan evvel tab' ettirdiğim "Onuncu Söz" nâmında gayet kıymettar, haşri ve kıyameti gündüz gibi ispat eden risalemi ve daha bilmediğim hususî ve şahsî ve imanî evraklarımı ve risalelerimi tekrar iade etmek üzere, o taharrî neticesinde alıp götürdüler.

Bu taharriyatta o kadar ileri gidildi ki; altı ay evvel oturduğum köşkten, şimdiki oturduğum köşke nakledince sandalye, şişe, demir ve sair eşyaya aid listeye varıncaya kadar aldılar ve el'an da iade etmediler.

Dokuz senedenberi bu memlekette ve bu kadar dostlarımla temas ettiğim halde, şimdiye kadar hiç bir cürüm bana isnad edilmedi. Ve hiç bir vukuatım da olmadı. Ve hayatımda dâî-i şüphe hiç bir emare vücud bulmadı.. Ve menfiliğim de sebepsiz ve ancak ihtiyat ve tevehhüm yüzünden olmakla, İnziva ettiğim bir mağaradan çıkartılarak menfilerle birlikte nefy edildim. Bu müddet zarfında siyasetle ve dünya ile alâkam olmadığına, bu memleketteki dokuz senelik tarz-ı hayatımın şehadetiyle beraber; risalelerimde gerek emniyet dairesi ve gerekæe hükûmet dairesi dâî-i şüphe bir çey bulamadıklarıdır. (Haşiye)

Eğer bir cürüm varsa, dokuz senedenberi mütemadiyen dikkat ettikleri halde cürümünü görmiyen veya gösteremiyenler şimdi göstermeye mecburdurlar.

Şu kitap zayıyatından lâakal şahsî iki bin lira zararım var: Çünkü, bunların hiç birisinin başka bir nüshasını bende bırakmadılar. Vaktiyle tab' etmek için yalnız İşarat-ül İ'caz tefsirine iki yüz elli lira verdim. Arabî mecmuası üç yüz lira. ve Yirmi Dokuzuncu Söz ve Ondokuzuncu Sözler de o sırr-ı azime, hiç bir âlim ve hiç bir edip yoktur ki "Bin lira kıymetindedir" demesin.. Ve bir de onüç sene evvel,

hükûmet DarülHikmet'te yüz lira maaş alacak kadar, iş görebilecek bir adam nazarıyla bana bakmış, ayda yüz lira maaş vermiş. Bu sekiz senede, beni yarım saat bir

(Haşiyeye)Cay-i dikkattir ki; sekiz dokuz senedenberi zulüm ve tazyikat altında gizlemeye mecbur olduğum en eski ve en mahrem evrakları âni olarak tahhari edip, hiç bir şey bırakmayarak alındığı halde, mucib-i telaş ve daî-i endişe ve medar-ı hicab ve hacalet bir şey bulunmaması, garazkâr su-i zanlı ehl-i dünyanın ona karşı ettikleri haksız tazyikat ve tarassud, ne kadar çirkin ve hata olduğu gösteriyor.Acaba onu ittiham eden ve kendini vatana ve millete sadık tevehhüm eden ehl-i dünyanın en büyük me'murundan en küçüğüne kadar, değil sekiz dokuz sene, belki sekiz- dokuz ay zarfında en mahrem en gizli evrakı meydana atılıp tetkik edilse; ona telâş verecek ve utadacak sekiz-dokuz madde çıkmaz mı? S.NURSI

972

köy olan ilama'ya iki defadan fazla gitmeye müsaade edilmeyecek derecede ihtilât ve gezmekten men edildiğim gibi, bir varidatım, bir malım olmamakla beraber, o köyde benim gibi bir adam çalışacak iş bulamadığımdan ve kimsenin bir şeyini de kabul etmemek bir meslek-i hayatım olduğundan; çektiğim perişanîyet ve zarar ve ziyanın takdirini müdde-i umumiliğe havale ederek, ya kitaplarımın hepsini iadesini veyahut bu husustaki zarar ve ziyanımın müsebbiblerinden tazminini dava ediyorum.

TETİMME:

Hükûmetin kanunu, tarikat dersi vermeye ve nusha yazmaya ve nüfûz temin etmeye müsaade etmediği ve ben de bunlarla alâkadar olmadığım ve hükûmet de yanıma gelen ziyaretçileri hoş

görmediği için; bazı adam müteaddit defa tarikat ve nusha niyetiyle yanıma gelmek istedi. Ben de hükûmetin kanununa riyayet etmek ve hükûmet me'murlarını sebepsiz kuşkulandırmamak için kabul etmeyip reddettim. Mesmuatıma göre ,bu helden muğber olanlar, yalan ve asılsız bir surette isnadatta bulunmuş. Böyle hükûmetin kanununa riayeten reddettiğim kimseler yüzünden, onu böyle sıkıştırmaktan, hilâf-ı kanun hareket etmediğim için böyle azap vermek, kanunu dinlememeye mecburiyet veziyetini veriyorlar manası çıkıyor.

Dokuz senedir dünyevî hayatıma gelen her türlü işkencelere tahammül edip sabrettim. Sükût ettim. Fakat dünyalarına karışmadığım halde böyle hayat-ı uhreviyeme su-i kasd suretindeki taarruz karşısında sabrım tükendi. Hakkımı aramak için ikame-i davaya mecbur oldum. Said-i Nursi (200)''

Hazret-i Üstad'ın dilekçesi müdde-i umuma verildikten tahminen bir iki gün sonra, yeniden Üstad ve talebeleri sağdan-soldan toplattırılmış, şiddetli bir surette ve kılı kırk yararcasına istintaklar, sorgulamalar ve soruşturmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu arada Ankara'dan hareket edip gelen içişleri bakanı ve beraberindeki jandarma ve polislerle Isparta'ya ulaşırlar. Bundan sonra da herhalde istintaklar iki üç gün daha sürmüş olabilir.

İçişleri Bakanı Isparta'ya geldikten sonra bizzat meseleyle yakından ilgilenir. Tartar, ölçer. Amik-ariz araştırmalarda bulunur. Amma ipucu, delil olacak ve kanunlarca suç sayılacak hiç bir şey bulamaz.

(200)Barla Lahikası, Envar Neşriyat S: 213

973

HADİSENİN İKİ KURBAN ŞEHİDİ

Evlere baskınlar, mahkemede sorgulamalar yapılmakta iken, Nur talebelerinden iki tane kurban vakî' olup, iki şehid verilir.

Bunlardan birincisi: Evine suçsuz yere baskın yapıp, hiç bir şey bulunmadığı halde, yine de polisler o ihtiyar zatı evinden alıp emniyete getirirlerken âniden düşüp vefat etmesi hadisesidir. Hadise kat'î olmakla birlikte vefat eden zatın ismini künyesini tesbit edemedik.

İkincisi: İstikamet şehidi ünvanını kazanan binbaşı Merhum Asım Bey'dir. Bu zatın hadiseden bir iki sene önce, Üstad'ına yazdığı bir mektubunda; Ona bedelen vefat etmesini istediğini yukarlarda kaydetmiştik. Sıra, bedel ve kurbanlığın tahakkuk safhasına gelmişti. Buna da maddeten bir sebep lâzımdı. İşte bebeb de hazırlanmıştı. Isparta'ya toplattırılan Nur talebeleri arasında binbaşı Asım Bey de vardı. Mahkemede sorgulamalar başlamıştı. Asım Bey mahkeme koridorunda oturmuş, istintak sırasını bekliyordu. Bekliyordu amma, kalbi ve ruhu başka âleme gitmiş, başka ma'nalara dalmıştı. Rabbisine bütün samimiyetiyle yönelmişti: "Eğer ben her şeyi dosdoğru söylesem, ruhumu her an kendisine feda etmeye hazır olduğum aziz Üstad'ıma belki zarar dokunmak ihtimali olabilir. Eğer dosdoğru söylemez ve te'villerle ketim yoluna gitsem, kırk senelik istikametkârane askerlik şerefime ve mertliğime yakışmayacak!..." diye, mahkeme koridorundan; heryerde hazır ve nazır Rabbisine müteveccihen: "Ya Rab ruhumu teslim al!..." deyip niyazda bulunmuş.. Ve anında hemen orada bu samimi, garazsız, sâfi niyazı dergâh-ı ilahide kabul olunmuştur. Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasiah.

Bu acib ve garip ve vefadarlığın, fedakârlığın şahane örneği hadisesi meşhurdur. Hazret-i Üstad bu fedakarlık ve vefadarlık zirvesindeki vakayı Eskişehir mahkeme müdafaatında sıklıkla tekrar edip dile getirmiştir.

Binbaşı Asım Beyin vefat hadisesini, Milaslı İbrahim Halil Çulluoğlu o sıralarda yazmış olduğu bir şiirinde şöyle dile getirmiştir:

"Onlardan ilk tanıdığım Asım Bey isminde sahibi İrfan,

Neçare, zevallıyı Ispartada vermiştik kurban"

Ispartalı terzi Mehmet Babacan ise, Asım Beyin vefat hadisesini şöyle anlatır:

"Mevsim yazdı. Isparta ulu camiinde ancak yedi-sekiz kişiyle cenaze namazını kılabilirdik. (Yani hadise ile tedhiş havasını estiren zamanın ceberût idarecilerinden gelen korku ve telaş yüzünden) cenaze namazını Re'fet beyin (emekli yüzbaşısı) kain babası Hacı Mülazım Efendi kıldırılmıştı.. ve Ispartanın Alaeddin mezarlığına defnedildi.

(Son şahitler-4,Sh.146)

974

Ve nihayet 8 Mayıs Çarşamba 1935 tarihli (çok alçak) Tan gazetesi hadiseyi manşet olarak şöyle veriyordu: "Bir mürteci ifade verirken öldü.."

975

976

İÇİŞLERİ BAKANI ŞÜKRÜ KAYANIN ISPARTAYA GELMESİ VE ESKİŞEHİR'E NAKİL HAZIRLIĞI

Hiçden ve yokdan ihdas edilmiş zulümlü hadise, böylece velvelelerle memleket afakını doldurmuş.. Antalyadan, Aydın'dan, Muğla'dan.. ve civar kaza ve köylerinden ayrıca da, Isparta'nın her tarafından Isparta vilâyet merkezine toplattırılan yüzyirmi mazlum insan,(*) çoğu da işçi, rençber ve esnaf ma'sumların ifadeleri istintakları bir kaç gün sürüyor. Siyasi polisler, savcılar, hâkimler, İçişleri Bakanının nezareti altında incelemelerini sürdürür, enine boyuna incelerler. Fakat hiç, amma hiç bir suç, kanunî hiç bir bahane bulamıyorlar. Bulunan şey, Kur'an dersleri, iman hakikatları ve İslâmın temel mes'elelerini yazan ve ispat eden eserler... Siyasete ait, menfi hareketlere dair hiç bir şey yok, yok, yok...

Evet bunlar yok!.. Lâkin hakikatta büyük bir şey var. Hem de kâinat kadar büyük bir şey.. O da bin senedenberi İslâm Din'inin hakikatları, iman ve i'tikadının temel mes'eleleri aleyhinde, dünya dinsiz zındıklarının yürüttükleri ve hazırladıkları plân ve projelerinin tahakkuk ettirilmesi için; nihayet Osmanlı hilâfet ve devletinin maddî mağlubiyetinden sonra, bilistifade İslâm âleminin, özellikle Osmanlıların hilâfet merkezîyetinin yıkılmış olan enkazı altında mahfuz ve mestûr kalmış ve o manevî vücudun acb-üz zenebi mahiyet ve mesabesinde olan Anadolu Müslümanlarının dinî akidelerini de zedelemek, İmanlarını şüphe ve vesveselerle sarsmak.. Sonra da dinsizlik ve lâdinîlik ve ilmanîlik rejimlerini uygulamak için, maddeten olduğu gibi, manen de büyük fırsat elde ettiklerini sanan ve madde âleminde zemin ve zaman itibariyle de öyle görünen bir ortamda; aynı zamanda lâdinîlik ve ilmanîlik icraatlarına maşa olmuş yerli bazı habis ruhlu adamlarını da bulmuş olarak; emin ve müsterih durup seyrederek, birden baktılar ki: Manevî cânibin aziz kumandanı ve iman kal'asının bahadır

bekçisi Hazret-i Bediüzzaman yine meydanda... İlim ve akıl ve feraset ve mantık meydanında din düşmanı zındıkları mağlubiyetin esfel-i safiline yuvarlatmış.. Kur'anın, imanın ve İslâmın tüm ana umdeleri ve hakikatları kâinat hakikatları içine kök saldıklarını ve bunları çürütmek ve koparıp sökmek ve atmak için, kâinatı elinde tutan bir kuvvete sahip olmak lâzım geldiğini eserleriyle ispat etmiş; akıl, mantık ve ilim meydanında bir seyf-ül İslâm, bir din kahramanı olarak cevalân etmektedir.

Evet hak ve hakikat, akıl ve ilim adına meydanı zabtetmiş olan Hazret-i

(*) Milaslı İ.Halil Çullu oğlunun hatırasında ve ayrıca da zamanın bazı gazetelerinde, bu 120 insanın hepsi Isparta merkezinde toplanmış değil, belki büyük bir kısmı burada toplattırılmış, bilahere Eskişehir'e ayrı ayrı zamanlarda getirilipen yekûn 120 kişi cem'ettirilmiştir. (Bkz. Son Şahitler -4 S:121)

977

Bediüzzamanı, dinsiz zındıklar çok iyi tanıyor ve biliyorlardı. Türkiye'de onun varlığı demek, kendilerinin tüm plân ve projelerinin iflâsı demek olduğunu çok iyi anlıyorlardı.

İşte, bu çok mühim nokta ve derin sırdan dolayıdır ki; Zendeka komitesi ne yapıp-yapıp, Bediüzzaman'ı ve onun açtığı nevvâr ve feyyaz olan iman caddesini imha etmek ve kapatmak için, büyük velveleler ve yaygaralarla memleket afakını doldurarak, hükûmeti ayaklandırdılar. Bu yaygaraya kapılıp evham içinde çırpınmakta olan İçişleri Bakanı ve hatta hükûmet, maalesef heyecanla

ayaklanmıştı. Fakat az zaman sonra tebeyyün etti ki; o yaygara ve velveleler kanun ve nizam ve asayiş noktasında hiç bir değeri olmıyan vesvese, iftira ve yalanlardan ibarettir. Çünkü İçişleri Bakanı

Isparta'ya jandarma kuvvetleri kumandanı ve emniyet umum müdürü ve yüzyirmi polis ve jandarma ile, memleket çapında bir siyasî hadise varmışçasına geldiği halde, bir kaç gün sonra maddeten ve kanunen -ihbar edildiği şekilde- bir durumun bulunmaması üzerine; Bakan Bey, basına ister istemez hadise için: "Adi bir zabıta vak'asıdır" diye beyanat vermeye mecbur olmuştu. Fakat buna rağmen hükûmet, kendisini zındık dinsizlerin velveleli evham ve te'sirinden kurtaramamış, masum olan Bediüzzaman'ı ve mazlum olan talebelerini -Hiç bir sebep yokken- ellerini kollarını bağlamış, askeri cemselerle ve büyük muhafız müfrezeleriyle Eskişehir hapisanesine(*) götürüp doldurmuşlardı. Gizli zendeka komitesi hükûmet kuvvetlerini elde ederek, Üstad'ın ve Nur talebelerinin masumiyetlerine rağmen; yine de Bediüzzaman'ı ve talebelerini imha etme plânını yürütmek için her çareye başvurmuşlardı. Ankara'nın emriyle bu masum ve mazlumlar kafilesini hiç sebep yokken Eskişehir zindanına sokmasını becere bilmişlerdir.

SON DERECE İBRETİ BİR OLAY

Isparta'daki baskınlar ve sorgulamalar hadisesiyle ilgili olarak hadisenin içinde bulunmuş bir kişi olan emekli yüzbaşı merhum Re'fet Barutçu hatırasını şöyle anlatır:

"Isparta'da aniden yapılan baskın ve araştırmalarda ellerine geçen Risale ve mektuplar arasında bir kitabın üzerinde "Ramazana aittir" diye bir yazı bulunmuştu. Kur'an yazısını okuyamadıkları için "Bu ramazan kimdir?" diye günlerce aradılar, taradılar. Nihayet Isparta köylerinden "Ramazan" isimli habersiz bir masumu bulup ellerine kollarına kelepçe vurarak onu da Eskişehir hapsine yollamışlardı.

(*)Tan gazetesi 9 Mayıs 1935 sayısında: Eskişehire Hz.Üstad'ın ve Nur talebelerinin gönderdikleri tarihi, 8 Mayıs 1935 olarak vermektedir.

978

Aradan iki ay geçtikten sonra, kitabın, Ramazan nâmındaki habersiz masum köylüye aid olmayıp, Ramazan ve orucun hikmetlerini beyan eden Bediüzzaman'ın "RAMAZAN RİSALESİ" adlı bir eseri olduğu anlaşınca, mazlum ve masum Ramazanı serbest bırakmışlardı.

Masum Ramazan Efendi, Eskişehir hapsinde iken, Hazret-i Üstad arada sırada onu gördüğü zaman, tebessüm ederek: "Kardeşim Ramazan hakkını helâl et" diyor ve onu teselli ediyordu:"

Yine Ref'et Bey bir hatırasında derki: "Eskişehir hadisesi sırasında, Isparta Tumen Komutanı Rüştü Paşa idi. Ankaradan polis ve jandarmalarla gelen Dahiliye vekiline hiddetle : " biz burada iken neden Ankaradan ayrı bir kuvvetle geliyorsunuz! Bu ne demektir?" söylemişti. (S. Sahitler -4 S: 169)

979

MÜHİM BİR HABER VE BİR HATIRA

Eskişehir mazlumlarından üstad hz.lerinin yakın talebelesi ispartali merhum rüştü çakin in hatirasini bizzat dinleyip kaleme alan mustafa sungur ağabeyin rivayetiyle

H.z.Üstad Barladan geldi. Şükrü Efendinin köşkünde kaldı. polisler mütemadiyen takip ediyordu. Son zamanlarda Üstad b'azılara "gelme!" diyordu. Bir gün, çarşamba günü arama yaptılar. Kitapları aldılar. Hüsrev, Refet, Rüştü, Bekir Ağa, Saatçı Lütfü vesaireyi tevkif ettiler. O günü, (Çarşamba günü) hapishaneye götürdüler, hapsini münferide koydular.Cuma günü resmi daireler tatil olduğu için,

tahkikatın devam edememesiden, cumartesi günü beş altı polis ile beraber Hoca Efendiye (Bediüzzamane) gitmişler, hükümete getirmişler. Ehali o vakit "nevar, neyok!" diye esnaf hükûmetin önüne koşmuşlar. Savcı da "Ispartada isyan var" diye Ankaraya telgraf çektiriyor. O zaman Reis-i cumhurda Eskişehirde imiş .. Mahkemenin Eskişehire nakline karar veriyorlar. kararla beraber Şükrü Kaya, civar vilayetten gelen polislerle beraber gelip, buranın polislerini azlediyor. fırka kumandanı Rüştü Paşa, ve vali Fevzi Daldal Şükrü, Kayayı karşılamaya çıktıklarında Asker ve Polisleri görünce, nevar neyok diye soruyor."İsyan varmış !.." deyince, Rüştü Paşa: " Yahu biz bostan bekçisi miyiz?" diye soruyor ve isyan falan olmadığını söylüyor.

Tahkikat beş altı gün devam etti..Nihayet bir gün dokuz arabayla Afyona sevk edildik. Afyondan da trenle Eskişehire yollandık. hep kelepçeliydik; kafile başı, Yüzbaşı Ruhî bey yolda kelepçeleri çıkartıp, Namaz kılmamıza müsaade etti. Dinar'a varmadan Namazı kıldık.

Yollarda Askeri müfrezelere raslıyorduk. Afyon gayet tenha idi. Eskişehire vardığımızda ikişer kişilik olarak, benimle Antalya Müftüsü Çil Ahmat Efendi beraber kelepçelediler,biz en önde idik. Her kişiye bir polis, bir jandarma düşüyordu .Hapishaneye vardığımızda aramalar yapıldı.

Üstadı tek başına bir odaya verdiler, bizleri de bir odaya koydular. Sonradan gelenlerle beraber cem'an yüzirmi kişi olduk. kırk-kırkbeş günde tahkikat bitti. Biz onbeş kişiyi hariç diğerlerini bıraktılar... İki üç celsede mahkeme bitti. Üstada bir sene hapis bir senede Kastamonuda nefy kalmasına ve bize da altı ay ve o kadar da memleketimiz haricinde ikametimize karar verildi. altı ay sonra, tahliye olup memleketimize geldik.

Milaslı İbrahim Halil Çulluoğlunun Hatırası

Merhum İ.H. Çulluoğlu Eskişehir hapsinde hadiseyi baştan alıp neticesine kadar uzun bir şiirle kaydetmiş. Biz ondan bir hülasa alarak düz ifa

980

de ile ve mealen yazıyoruz. Mezkûr şiirin tamamı Son Şahitler-4, Sh.116-127 dedir.

" 26 Nisan 1935 günü beni ikinci namazında, Milasın Belen camiinden alıp evimi taharri için götürdüler. Evde birkaç el-yazma Risale-i Nur buldular. Sonra beni karakola götürdüler. O gece sabaha kadar ifademi aldılar. Sabaha karşı beni bıraktılar "git yat " dediler. Sabahleyin beni tekrar karakola götürdüler. Milastaki bir kaç nur muhiblerinide getirmişlerdi. İki gün, iki gece daha ifadelerimizi aldılar. üçüncü günü bizi bir arabayla geceleyin Aydın'a, oradanda Nazilli yoluyla Ispartaya götürdüler. Isparta hapishanesinde; oraya toplattırılmış çok kimselerle karşılaştık. 5.günü duydukki, Dahiliye vekili Ispartaya gelmiş. Birkaç gün sonrada gazeteler yazmışki, Dahiliye vekili beyanat vermiş: "Hadise bir adi zabıta vakasıdır."

Birkaç gün sonrada, bizi ikişer ikişer kelepçeliyerek kamyonlara bindirdiler. Başımızda müfreze kumandanı Binbaşı Ruhi Bey vardı. Benim kelepçe arkadaşım Ramazan isminde ma'sum ve tamamen habersiz fakir bir köylü idi. Meğer bu fakir, "Ramazan Risalesi" ismine ad benzerliğinden zulme uğramış.

Ruhi Bey yolda kelepçelerimizi çözdürdü ve teselli etti. Siz masumsunuz, yakında çolukçocuğunuza döneceksiniz..vesaire ile bizi rahatlattırdı. Ruhi bey yolda rasladığı kumandanlarada hep masum olduğumuzu anlatıyordu.

Nihayet geceleyin Afyon'a ulaştık. Bizleri trene bindirdiler. İkinci günü Eskişehir'e vardık. Bizi hapishaneye teslim ettiler. Hapiste fotoğraflarımız çekildi. İkinci günü hapishane müdürü geldi, tek-tek herbirimizin isim ve adreslerimizi resimlerimizin arkasına yazdı.Duyduğumuza göre resimlerimiz Ankaraya yollanmış.

Ve nihayet 13 Ağustos 1935 günü bizleri beşer beşer mahkemeye çağırdılar. O günü öğleye kadar kimlik tesbiti ve sorgulama tarzında geçti. Öğleden sonra, "Müdafaalarınızı yapın" dediler. Herkes birşeyler söyledi. "Yarın tekrar geleceksiniz" diye bizi hapse getirdiler. İkinci günü bizi yeniden mahkemeye götürdüler. Mahkemelerimiz hep gizli oluyordu.

Ve nihayet, Hz. Üstadın büyük müdafaalarından sonra 19 Ağustos 1935 günü, mahkeme kararını açıkladı."

Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin; V'an'dan alınışı olan 25 Şubat 1925'den bu yana, yani 25 Nisan 1935 gününe kadar sürgünlük hayatı, tam on sene iki ayı doldurmuş oluyordu. Van'dan alındığında, yolculukta geçen bir iki ayını hesaptan çıkarmak istesek, tam yüzyirmi ay ediyordu. Bu da bir güzel adede tevafuk ediyordu.

981

VE LÂTİF BAZI TEVAFUKLAR

Kaydedeceğimiz tevafukların, gerçekten bir tesadüf eseri değil, kasdî tevafuklar olduğu görülecektir şöyle ki:

1- Bediüzzaman'ın sürgünlük hayatı, Vandan alınarak yolculuklar hariç Eskişehir hapsine kadar tam yüzyirmi ay..

2- Mesnevi-i Arabîdeki Arapça risaleleri dahil, o ana kadar yazdığı imanî ve Kur'ani risaleler yüzyirmi adet...

3- Isparta ve civarından toplattırılıp Eskişehir hapsine götürülen masum ve mazlum Nur talebelerinin sayısı yüzyirmi adet...

4- Dahiliye vekilinin Ankara'dan yanına almış olduğu polis ve jandarma kuvveti yüz yirmi kişi.

5- Eskişehir hapis hadisesinin başlangıcı olan, ilk baskınlar tarihi,Isparta i'tibariyle 20 Nisan 1935'den, mahkemenin hüküm tarihi olan 19 Ağustos 1935 gününe kadar tam yüzyirmi gündür(201)

6- Hazret-i Üstad da, bu mütevakıf hadiseleri şöyle izah etmiştir:

"...Hem yine manidar tevafukat-ı lâtifedendir ki;Risale-i Nur'un yüzyirmisekiz parçası, yüz onbeş parça kitap ediyor.Risale-i Nur'un şâkirtlerinin ve müellifinin mebde-i tevkifi olan 27 Nisan 1935 tarihiyle, mahkemenin karar ve hüküm tarihi olan 19 Ağustos 1935 tarihi olmasına nazaran, yüz onbeş gün olup, Risale-i Nur kitapları adedine tevafuk etmekle beraber; İstintak edilen ve suçlu gösterilen

yüzonbeş eşhasın adedine tam tamına tevafuk ettiği gibi, gösteriyor ki; Risale-i Nur müellifinin ve şakirtlerinin başına gelen musibet bir dest-i inayetle tanzim ediliyor..(202)”

BASININ RİYAKAR TAVRI

Ve nihayet zamanın dalkavukçu basınının dehşet ve korku saçan velveleli beyanlarından ve Kabih Çehrelerini aks ettiren ifedelerenden bazı nümûneliri ibret için arz etmek istedik .Ancak çok Kabih ve yaltakçı ifade

(201) Osmanlıca Lem'alar S: 950

(202) Bu kısmın haşiyesinde ise, suçlu görülen maznunlardan iki tanesinin isimleri mükerreren yazıldığı için, yüzonyedi olarak kayde geçmiş olmakla; tevkifler başlangıcı olan 25 Nisan 1935'den mahkemenin hüküm tarihine kadar yüzonyedi gün ederek, ayrı bir tarzda tevafuk ettiğini kaydetmiş. A.B.

982

ler olduğundan sarf-ı nazar eyledik. Sadece o günki hadiseyi yezan bir kısım gazetlerin isim ve tarihlerini vermekle yetindik :

1- Tan Gazetesi 5 Mayıs 1935

2- Tan Gazetesi 6 Mayıs 1935

3- Tan Gazetesi 7 Mayıs 1935

4- Tan Gazetesi 8 Mayıs 1935

5- Tan Gazetesi 11 Mayıs 1935

6- Tan Gazetesi 13 Mayıs 1935

7- Akşam Gazetesi 9 Mayıs 1935

8- Akşam Gazetesi 10 Mayıs 1935

9- Cumhuriyet Gazetesi 10 Mayıs 1935

983

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ESKİŞEHİR HAPİS FASLI

(25 Nisan 1935 - 27 Mart 1936)

984

ESKİŞEHİR HAPİS HAYATI FASLI

25 Nisan 1935 - 27 Mart 1936 (1))

Eskişehir hapis faslı -az yukarda genişçe kaydedildiği üzere- sebepsiz ve kanunsuz bir tarzda, başta Üstad Bediüzzaman Hazretleri olmak üzere masum ve mazlum halktan yüzyirmi kişi tutuklanmış, Isparta mahkemesince 25 Nisan 1935 tarihinde tevkifleri kesilmiş ve askerî cemselerle Isparta'dan 8 Mayıs 1935 günü Eskişehir hapishanesine nakledilmek suretiyle gerçekleşmiş ve hapis faslı başlamıştır.

Büyük heyecan ve vevlelelerle ve büyük kuvvetlerle hadise yerine, Isparta'ya gelen Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, geniş ve ince tetkikat neticesinde, bilmecburiye basına şu beyanatı vermiş: "Hadise adî ve basit bir zabita vak'asıdır." demiştir. O halde neden acaba mevcut kanunlar muvacehesinde ve hadisenin değerine göre bu mazlumlar âdilane bir yargılamaya tabi' tutulmadı? Neden Isparta mahkemesi hiç birini müstesna bırakmıyarak bütün bu ma'sumları tevkif etti? Ne idi suçları acaba? Yanlarında el yazma Kur'anî ve imanî birer risale bulunduğu için miydi?..

Acaba bir İslam diyarında Kur'an tefsirinden ve hakikatlarının izahından ibaret, hususî el yazma bir risaleyi yanında bulundurmamak suç muydu? Hani Türkiye Cumhuriyeti hükümeti sözde Avrupavari ba'zı prensipleri benimsiyen bir hükümet sistemiydi.. ve hani fikir, din ve vicdan hürriyetinden, milletin hâkimiyetinden de söz ediliyordu?..

Evet, sağdan soldan toplattırılan o yüzyirmi ma'sum ve mazlum insanların hiç birisinde asayişe zararlı bir halleri, davranışları veya herhangi menfî bir gizli komiteyle alâkaları görülmediği ve dahiliye vekilinin hadise akabinde basına verdiği beyanatı da bunu tasdik ettiği halde, neden bu masum insanlar apar-topar tevkif ediliyordu? Diyelim ihtiyaten ve efkâr-ı umumiyyeye karşı fazla rezil olmamak için, bir kaç günlüğüne siyaseten tevkifleri düşünüldü... Peki neden Isparta hapishanesinden askerî cemselerle, ta Eskişehir'e kadar yollanıp hapsilere tıklıldılar?..

Ve hakeza, insanın zihnine gelebilecek pek çok istifhamlar vardır. Amma bütün bu istifhamların tek bir cevabı vardır, o da şudur:

Türkiye'de dinî hissiyatı tamamen yok etmek ve dinsizlik ve anarşiliği yerleştirmek ve hatta bolşevikleştirmek için, sinsi ve sistemli bir şekilde çalışan gizli zındık ve ifsad komiteleri, farmason teşkilâtları vesaire, o zaman

(1) Tüm tarihçelerde Hazret-i Üstad'ın onbir ay hüküm giyerek çıktığını, onbeş talebesine de altışar ay hüküm verildiğini yazmakta.. Ve Hazret-i Üstad hapisten çıktıktan sonra jandarmalar nezaretinde Kastamonu'ya sevk edildiğini kaydetmektedirler. Buna göre Eskişehir hapsinin ilk tevkif tarihi olan 27 Misan 1935 olduğu, onbir ay hükmün tamamının infazı sonunda da Bediüzzaman 27 Nart 1936'da hapisten çıkmış olduğu ortaya çıkar. Şayet diğer delillere göre bakılırsa ve Hz.Üstad hapiste tam bir sene beklemişse 27 Nisan 1936'da çıkmış olur.

985

ki şartların ve hükümet politikasının esnekliğinden son derece istifade ederek, hükümet kuvvetini ve idareci bazı adamlarını elde etmişlerdi. Türkiye'nin her hangi bir yerinde siyasetsiz ve samimî bir şekilde dine âit bir parlıtı göründü mü, hemen mezkûr gizli dinsiz komiteler tüm güç ve gayretleriyle ve basın ve gazeteleriyle oraya yükleniyor, siyasî bir kulp takarak ve rejim aleyhtarı ilân ederek; imha

etmek ve söndürmek için faaliyete geçerlerdi. Nitekim Menemen vakasında da öyle bir oyun oynanmıştı.

Evet, Eskişehir hadisesinden iki buçuk sene evvel, Menemen vakası vesilesiyle istedikleri doğrultuda hükûmet eliyle emellerini yerine getirdikten sonra, bu defa tüm güçleriyle, Menemen hadisesini serrişte ederek; sönmeyen ve söndürülmiyen Hazret-i Bediüzzaman'ın, hakikat ve ilim meydanında bütün dünya dinsizlerini dize getirmiş olan Kur'andan alınmış Nur Risalelerini de söndürmek ve Bediüzzamanı ve etrafındaki samimi masum Nur talebelerini de imha etmek için planlar düzmeye ve çalışmaya başladılar. Sıra bunun icra kısmına gelmişti. Eğridir'de Risale-i Nur'la alâkadar yarı meczub bir adamın bir jandarma çavuşu ile yaptığı ağız münakaşasını vesile ittihaz ettiler. Yaygara ve feryadlar kopardılar. Planları gereği Bediüzzaman'a ve imanî hizmetine siyasî bir kulp taktılar. İrtica' ile damgaladılar. "Siyasi muhalif " dediler. "Rejim aleyhtarı, gizli cemiyet kurmuş" dediler. "İhtilâl hazırlığı içindedir" dediler, dediler, dediler!..

Ve geldiler, hükûmet kuvvetini evhamlandırarak ayaklandırıdılar. Masum, imanlı, sâf müslüman insanları evlerinden, işyerlerinden topladılar. Evlerini aradılar, baskınlar düzenlediler.. Taharriler yaptılar, baktılar, incelediler... Amma ne buldular?ne gördüler?..

Hiç bir şey!.. Yalanları, iftiralı karalamaları, münafıklıkları meydana çıktı.

Bu defa: "Aman bunları bırakmayın, şimdi bir şey elde edilmedi ise de, bir şey görünmedi ise de, amma bunlar o niyetteler.. yapabilir, edebilirler" dediler.

Hükûmet ve idare, bu defa bunların bu şekil desiselerine aldandı, palavralarına kandı... "Hepsi tevkif edilsin!.." şeklinde lisan-ı hal ve davranışlarıyla emir verdi...

Ne ise, tevkif edildiler.. Bu defa, yok bilmem emniyet mülâhazası, bilmem asayiş düşüncesi.. diye tüm masum ve mazlum insanları Isparta'dan Eskişehir'e yolladılar. Ahıra davar tıkar gibi on kişilik bir koğuşa otuz-kırk insan doldurdular.. ve hakeza zulüm üstüne zulüm, vahşet üstüne vahşet!..

Bununla da kalmayıp, zındık din düşmanları, bu defa Eskişehir'e götürü

986

len bu masum ve mazlum insanları, devletin adalet mekanizması eliyle imha ettirmek için ellerinden geldiğince çalıştılar. Ankara'nın nazarını bu masum insanlar üstüne çekebilecek her türlü menfi propagandayı yaptılar. Ankara hükûmeti de Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinin tüm safahatını dikkatle ve yakından izlemeye başladı. Hatta bazı rivayetlere göre; hükûmet ve hükümet reisi mahkemeye gizli imha direktifi verdiği ve telsizler vasıtasıyla mahkemeyi takib ettiğini de söylediler. Herne ise...

Daha sonra Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi, son derece titizlik içerisinde ve en ufak ve uzak ip uçlarını da değerlendirmek suretiyle, inceden inceye -Gerek elde edilmiş Nur risalelerini, gerekse mazlum olarak tevkif edilen masum insanların hal ve yaşayışlarını- en hassas eleklerle elediler. Siyasete dair, ihtilâle dair, hatta siyasî muhalefete dair tek bir delil, tek bir

ip ucu bulamadılar ve bulunamadı. Böylece soruşturma işi, inceleme faslı nihayete erdi.. İki ay sonra bu masumların yarısını, karar günü olan üç buçuk ay sonra da doksan yediye tamamlanan mazlumların beraat ve tahliyelerini karara bağladı.

İşte Eskişehir mahkemesi hadisesinin şeması ve ana haritası bundan ibarettir. Haritayı böyle çizdikten sonra, tekrar dönüp hadisenin tafsilâtlı geniş seyrini ve teferruatını seyretmek üzere başından başlayıp gelmek istiyoruz:

TARİHİN YÜZ KARASI HADİSE

Evet, Eskişehir hadisesi denilen tarihin yüz karası vakada; sağdan soldan Isparta merkezine toplattırılan yüzyirmi tane masum ve mazlum Nur talebeleri, ilk önce Isparta'da günlerce soruşturma ve sorgulamaları için, Isparta'ya hâriçten celbedilmiş bir sürü siyasî polis ve müstantık hâkimler tarafından sürdürüldü. Aradıkları şey, yani gizli cemiyet, siyasî faaliyet gibi hezeyanlı iftiraların zerrisi dahi bulunmadı, bulunamadı... Bulunmadı amma, yine de bütün o masumlar istisnasız olarak Isparta adliyesince - tevkif edildiler. Tevkifler tamamlandıktan sonra da; -8 Mayıs 1935 günü- Ankara'dan gelen bir emir üzerine; bir sabah vakti mazlumlar kafilesi, hapisten çifter çifter çıkartılarak, elleri kelepçelere vuruldu ve askeri kamyonlara dolduruldu. Masumlar kafilesi Eskişehir'e götürülmek üzere yola çıkarılmadan önce de Isparta, Afyon ve Eskişehir yolu boyunca suvarî asker müfrezeleri yerleştirilmişti. Isparta'nın etrafı da askeri ve emniyet kuvvetleriyle istihkam ettirilmiş ve öylece mazlumlar kervanı Eskişehir yoluna koyulmuştu.

987

Bu arada hadise sırasında ve sonrasında zındık ve münafık din düşmanları Isparta ve civarında kesif bir propagandaya giriştiler. "Bediüzzaman ve talebeleri idam edilecektir." diye... Bundan gaye de Müslüman halkı korkutmak, sindirmek ve yıldırmaktı.

Ne ise, kafiye yola konulur. Bediüzzaman'ı ve Nur talebelerini Eskişehir hapsine kadar götürmekle vazifeli müfrezeye kumandanı binbaşı Rûhî Bey; dikkatle Bediüzzaman'ın harekât ve vaziyetini, duruş ve vakarını sezdirmeden gözledi. Mes'elenin hakikatına ve Bediüzzaman'ın ve talebelerinin masumiyetine kanaat getirdi. Hadisenin dinsizce bir plân neticesi olduğunu ve mazlumların haince bir iftiraya kurban olduklarına vakıf oldu. Yapılan tüm propagandaların yalan, asılsız ve iftira olduğunun farkına vardı. Gizli ve şiddetli emir ve direktiflere rağmen, tüm mes'uliyeti üzerine alarak yolda Bediüzzaman'ın ve talebelerinin kelepçelerini çözdü. Yolda rahatça namaz kılmalarına kolaylıklar gösterdi ve yardımcı oldu. Allah rahmet eylesin amin.

HADİSEYLE İLGİLİ BAZI HATIRALAR

Hadisenin içinde bulunmuş ve Eskişehir hapsinde aylarca hapis yatmış bazı zatların hatıralarını burada, mevzu' ile ilgili olduğu için yâd etmek icab ediyor:

1- Emekli Yüzbaşı Re'fet Barutçu'nun Hatırası:

"...Bizi Isparta'dan Eskişehir'e götürecekleri gün, hepimizi ikişer ikişer kelepçelemişlerdi. Yüzyirmi kişiye kelepçeler kâfi gelmemişti. Başında sarığı olan Antalya Müftüsü Çil Ahmed Efendi ile Bekir Ağayı bir çamaşır ipi ile birbirine bağlamak istiyordu bir çavuş. O sırada muhafız alayından bize nezaret için getirilmiş hamiyetli ve vicdanlı bir teğmen, manzaraya dayanamadı, çavuşa: "çekil oradan!.." diye bağırdı ve bağlattırmadı.

Ne ise, yola koyulduktan sonra, (Müfrezeye kumandanının emriyle) Baldız istasyonunda hepimizin de ellerini çözdüler. Namaz vakitlerinde her zaman mola verdiriliyor, namazlarımızı rahatça

kılabiliyorduk. Yol güzergâhındaki şehirlerden, kasabalardan geçerken, merkez kumandanlarına ve vazifeli kimselere, hakkımızda izahatlarda bulunuyor ve "Bunlar masumdur, sebepsiz bir zulme ma'ruz bırakılmış kimselerdir" diye başımızdaki subaylar söylüyorlardı.(2)"

(2) Nurs Yolu sh: 94

988

2- N.Şahiner'in tesbit ettiği Ispartalı Mehmet Gülırmak'ın Eskişehir hadisesiyle ilgili hatıralarından bazı bölümler de şöyledir:

"Üstad Bediüzzaman Hazretleri, Barla'dan Isparta'ya getirildiğinde; İlk önceleri Şûkrü Efendi'nin ahşap bir köşkünde, bir müddet de, yüzbaşı Re'fet Barutçunun, Ayşe Uzunoğlunun bahçeler içindeki evinde kaldı.

O bir kuyruklu yıldızdı, uçtu gitti elimizden... Bir daha doğmaz. O günlerde, Bediüzzaman sıkı bir kontrol altındaydı. Ben Üstad'ın hizmetine baktığım günlerde, Dünder isminde Eğridir'li bir polis me'muru, Üstad'a ve bize eziyet ederdi. Üstad ona "murdar" derdi.

Bir gün beni tutup karakola götürdü. Falakaya yatıracaktı, Üstad'ın hizmetine bakıyorum diye... Tam o esnada, Üstadın yanından bir arkadaş bir pusula getirdi. Pusula da: "Ben bu mübarek beldeyi (Isparta'yı) çok seviyorum, dua ediyorum. Eğer benim hizmetçim Mehmed'i döver, zulmederseniz, şehrin altını üstüne getiririm" diye yazmıştı. Bunun üzerine polisler korktular, beni dövmediler, bıraktılar.

Eskişehir hapsine götürürlerken, beni Re'fet Bey'le birlikte kelepçelediler. Isparta ve civar illerden toplattırılan yüzyirmi adamı bağlamak için kelepçeler yetişmedi. Sona kalan Bekir Ağa ile Antalya Mûftüsü Çil Ahmed Efendiyi çamaşır ipiyle bağlamak istemişlerdi.

Müfreze kumandanına verilen (Gizli) emir; "Isparta hududundan çıktıktan sonra, Issız bir yerde hepsini imha et?" şeklinde imiş.. Fakat kumandan Ruhi Bey, vicdanlı ve insafılı bir insan olduğundan emri yerine getirmede. Bilâkis Bediüzzamanla dost oldu ve hatta Dinar'da kelepçeleri çözdürdü.

Üstad Bediüzzaman, o eski günleri anlatırken Ruhî Beyden bahseder ve şöyle konuşurdu:

"Hadiseyi haber alan hükûmet, Ruhi Bey'i taltif etmek yerine ordudan tard cezasını verdiler.

Eskişehir hapsine girdikten sonra; saatler geçti, bizi helâya çıkartmıyorlardı. İçimizde ihtiyarlar çoktu. Hep sıkışmıştık. Merakla "Acaba ne olacak?" diye bekliyorduk. Sonra bir baktık, oradan (Duvardan) bir boru saktular. Meğer oradan küçük abdesti yapacakmışız. Katiyyen dışarı çıkartmadılar. Hep o borudan küçük ihtiyaçlarımızı gördük.

Zaten tüm mahpushane idarecileri, bize "İdam mahkûmu" gözüyle bakıyorlardı. Hiç bir ziyaretçi, yanımıza bırakıyorlardı. "Siz idam olursunuz, bunlarla konuşursanız.." diyorlarmış.

Hapiste geceleri pislikten, tahta kurularından, hamam böceklerinden uyumak kabil değildi...

989

Hapishanede aramızda hiç tanımadığımız birisi vardı. Bize "Sizin yüzünüzde nur parlıyor" diyerek bize yanaşmak ve bizimle konuşmak istiyordu hep... Sonra Üstad, çaydanlığının altına bir pusula yapıştırıp göndermişti. Pusula da: "Dikkat edin, ileri geri konuşmayın!.. O adam çavuştur, içimize casusluk yapmak için sokulmuştur. O, ın adamıdır" diye yazılıydı..(3)"

3- Jandarma eri İsmail Karaman'ın hatırası:

"1912 Konya Akşehir doğumlu ve 1933 Nisanında dördüncü numaralı Edirne jandarma okulunda askerliğine başlamış, okulu bitirdikten sonra da, M.Kemal Paşa'nın müstakil jandarma muhafız taburuna dağıtımı yapılmış, bir müddet burada kaldıktan sonra, Çankaya jandarma karakoluna verilmiş, daha sonraları çiftlik karakoluna gönderilmiş olan jandarma eri İsmail Karaman şunları anlattı:

"Bir gün akşam üzeri, jandarma bölük kumandanı beni ve iki arkadaşımı tam teçhizatlanarak tabura gelmemizi söyledi. Tabura gittiğimiz de, bizimle birlikte tabura çağırılanlar yirmi iki kişiyi(4) bulmuştuk. Sebebini bilmiyordum. Sonra yüzbaşımız geldi.. ve bizden "Kubilay" hadisesini sordu. Bir iki arkadaşımız hadiseyi bildikleri kadarıyla anlatmaya çalıştılar.

Yüzbaşımız: "İşte Kubilay hadisesi gibi, bir hoca başına yirmi otuz kadar hocayı toplamış, Isparta'ya gelmiş, Isparta zabıtası da onu yakalamış, hapse koymuş. Hep beraber gidip o Kürd hocayı alacağız.(5)" diye tabura çağırılmamızın sebebini anlattı.

Bizi tekrar güzelce teşkilâtlandırıdılar. Başımızda da dahiliye Vekili Şükrü Kaya, jandarma genel komutanı Kâzım Orbay ve emniyet genel müdürü vardı.

Tam teçhizatlı olarak Ankara'dan trene bindik. Afyon'da trenden indik ve kamyonlarla yola devam ettik. Gün doğarken de Isparta'ya girdik.

(3) Son Şahitler-1 S: 87

(4) Her halde şu yirmi iki kişi, sadece bir taburdandır. Diğer seksen jandarma ise başka taburlardan olsa gerek. A.B.

(5) Yüzbaşının ifadesinde görüldüğü üzere, Bediüzzamanın Eskişehir hadisesinde bir plân çerçevesinde Menemen hadisesi tipi bir olay ıka' etmek istenilmiş ve ona göre hükûneti ayaklandırmışlardı. A.B.

990

BEDİÜZZAMAN'I BİZE KÖTÜ TANITMIŞLARDI

Bize onu daha önceleri de kötü tanıtmışlardı. Dolayısıyla biz de onun hakkında menfi düşünüyor ve menfi telakki ediyorduk. Bizleri Isparta belediyesi

önünde indirdiler. Orada yemeklerimizi yedik. Sonra yanımızda Isparta başsavcısı, hapishane baş gardiyanı olduğu halde, hapishaneye geldik. Hapishanenin her tarafını askerlerle çevirmişlerdi. Teğmenimiz: "İsmail Benimle gel!" diyerek beni yanına aldı. Isparta savcısı elindeki dosyadan Nur talebelerinin isimlerini okumaya başladı. En son olarak da

Bediüzzaman'ın ismi okundu. Hepsinin ellerini kelepçeledik. Fakat Bediüzzaman'ın ellerine kelepçe vurulmadı. Sonra kamyonlara bindirdik, Bediüzzaman'ı ayrı bir vasıtaya bindirdiler.

Bediüzzaman hapisten çıkarken elinde bir çanta, bir de topraktan bir su bardağı vardı. Isparta'dan çıkıp ayrılırken, binlerce insan sel halinde akıyordu. Hepsi mahzun idi. Halk ağlıyordu. Üstad'ın bu tarzda Isparta'dan götürülüşüne dayanamıyor, göz yaşlarını döküyordu.

Komutanımız Üstad'a karşı saygılı davranıyordu.

Ben de onu (Bediüzzaman'ı) görür görmez, bize anlattıkları gibi biri olamayacağını anlamıştım. Bakışları sert ve keskindi. Isparta'dan ayrıldıktan sonra, akşam namazı vakti gelmişti. Komutanımız bana: Kamyonlara işaret vererek, bir çeşme başında durmalarını söyledi. Ben de işaret verdim ve kamyonları bir çeşme başında durdurdum. Nur talebeleri burada abdest aldılar ve beraber cemaatla namaz kıldılar. Namazdan sonra, tekrar kamyonlara binerek yola devam ettik. Yolların her tarafını süvari askerlerle tahkim etmişlerdi.

Gece vakti Afyon'a geldik. Afyon'da Vali, jandarma komutanı hazır bir şekilde bizi bekliyorlardı. Bizi tren istasyonuna götürdüler. Orada hepsini trene bindirdik. Üstad'ı yalnız başına bir kompartımana bindirdiler. Üstad'ın ve diğer Nur talebelerinin kompartıman kapılarında sıra ile nöbet bekliyorduk. Üstadın kapısında nöbet sırası bana geldi. Teğmenimiz bana: "İsmail gözünü dört aç, tufenge süngü tak, sakın hiç oturma!.." diyerek beni ikâz etti. Ben artık Üstad'ın kapısında süngülü vaziyette bekliyordum. Şafak sökerken, Üstad kompartımanın penceresini açtı, bana baktı, sonra toprak destideki su ile abdest aldı. Sabah namazına durdu. Böylece Bediüzzaman'ı ve Nur talebelerini götürüp Eskişehir hapishanesine teslim ettik.(6)"

(6) Son Şahitler-1, 2. Baskı, S: 88

991

4- Tüccar Şükrü Şahinlerin Hatırası:

"Bir ticari iş vesilesiyle Milas'da, Halil İbrahim Çulluoğlu'yu tanıdım. Daha sonra o bana bir mektup göndermiş ve cevap istemişti. Bu gönderdiğimiz cevab yüzünden, bizi de Nur talebeleri arasına katıp Eskişehir hapishanesine yollamaya sebep olmuştu. Böylece Eskişehir hapishanesinde Bediüzzaman'ı ziyaret etmek nasib olmuştu.

Aydın'da göz doktoru Şevket Gözaçan isminde bir zat vardı. Bu adam- çağız Bediüzzaman'ın bir talebesinin gözünü tedavi ettiği için, Üstad ona üç beş satırlık bir teşekkür mektubu yazmış.. Bu sebepten Şevket Bey'i de Eskişehir hapsine getirdiler.

Yine Bediüzzaman'ın talebelerinden Ahmed Feyzî Kul, Barla'ya bir mektub yazmış. Mektubun altına da "Aydın Müftüsü" diye imza atmış.(7) Eskişehir hadisesi patlayınca, tabii Aydın müftüsünü -Hiç bir alâkası olmadığı halde- Eskişehir'e getirdiler. Müftü Mustafa Efendi de bizimle birlikte aylarca yattı. Eskişehir hapsi, böyle garipliklerin ve karışıklıkların bir araya geldiği yerdi.(8)"

5- Edirneli Postacı Kâmil şöyle demiş:

“1935 yılında Eskişehirde jandarma eri olarak askerlik vazifemi yapıyordum. Hapishane işinde görevliydim. Bir haber duydum: “İdamlıklar gelecekmiş, hem de hocalarmış (*)” merakla beklemeye başladık. Birkaç gün sonra Hoca efendi (Bediüzzaman) arkasındanda talebeleri getirildiler.

Temyiz mahkemesi o tarihlerde Eskişehirde idi. Beni oraya çağırarak, muhbir olarak hapishanede çalışmamı emrettiler.. “ Biz sana orada serbest hareket etme imkânı sağlarız.” demişlerdi. “Sen bize bu hocaların gaye ve maksatlarını ve buna ait hususî söz ve hareketlerini bildirirsin” diyerek vazifelendirdiler. Mahpusların bazıları, -daha önceki bir sabıkamdan dolayı mahpus yattığım için- beni tanırlardı. Hapishanenin içerisine girdiğimde, beni tanıyanlar: “O.. Kamil, gine sen.” dediler.

Üstad ve talebeleri hapse geldikten sonra, mahpushane birbiriyle kaynaşmıştı. Birlikte namazlar kılınıyor, Kur'anlar okunuyor ve dualar yapılıyordu. Üstad Bediüzzaman için Sübyan (çocuk) koğuşunu boşaltmışlar, onu oraya tek başına koymuşlardı.

Üstadın aleyhinde bize çok menfi telkinatlar yapılmıştı. Bizde bir derece o menfi telkinlerin tesiri altındaydık.

(7) Ahmed Feyzi'den gelen mektubun üstüne Üstad Hazretleri "Aydın Müftüsû" diye yazmıştı.
M.Sungur Ağabeyden

(8) Son Şahitler-1, 2.Baskı S:85

(*) Bu ifade dahi gösteriyorki; Eskişehir hadisesi bir plan neticesinde ve belli bir çizgide hazırlanmış bir komlodur. A.B.

992

Bir gün yanına gittim, ellerini öptüm, oda beni kucakladı. Bir pir-i fanî idi, zaifti, saçları uzundu. Sakalı biraz uzamıştı. Ben onun ellerini öperken duygulanıp ağlamıştım. Üstad bana kendi hayatından anlattı. Kafkas cephesinde gönüllü alay kumandanlığı yaptığını, yaralanıp esir düştüğünü vesaire anlatmıştı. Hakikaten Üstadın vaziyetinden onun kahraman bir insan olduğu anlaşılıyordu.

Ben onun o konuşmasından duygulanmış ve heyecanlanmıştım. Ona reva görülen bu haksızlıktan çok üzülmüştüm. Ama halimi kimseye sezdirmeden yinede vazifeme devam ediyordum.

Yine birgün Üstadla görüşmemizde, iki parmağıyla alınımı sildi ve bana: “Tevbe-i istiğfar et, altmış kişiye yemek yedir ve diyetini öde!” Ben hayrette kaldım. Ben adam öldürdüğümü söylememiştim. Ama o bana bunu bildiriyordu. O, büyük bir veli idi.

Ben hocanın talebeleriyle beraber kalıyordum, onlardan birçok dinî meseleler öğrendim. Hepside pırl pırl insanlardı. Kendi hatıra defterime bu hocalardan güzel hatıralı sözler yazdırdım, imzalarını attırdım.

Ben, araştırmaların neticesinde, mahkeme üyelerine şunları söyledim:

“Bunlar, sizin anladığınız gibi menfiliklerle alakaları olmayan kimselerdir. Devlet işleri ile bir meseleleri yoktur. Hepsı temiz insanlardır. v.s.”

Eskişehir hapisanesinin karanlıklı koğuşları Kur'an nuruyla aydınlanmıştı. Hergün Kur'an hatimleri yapılırdı... o ne güzel günlerdi. Hem cemaatle namazlar kılınır, dualar yapılırdı. Hapishane adeta bir meşid olmuştu..." (Son Şahitler-4, Sh.149-150)

İşte Eskişehir hapis faslı, böylece evham ve belki de sinsi plânlar neticesi başlanmış oluyordu. Eskişehir hapsinin bundan sonraki fasla maalesef istenildiği şekilde vâzih ve mufassal değildir. Yani, meselâ mahkeme duruşmaları kaç defa olmuştur? Hangi gün ve tarihlerde olmuştur? Mahkeme heyetindeki hâkimlerin, savcılarının, sorgu hâkimlerinin isimleri nedir? Nerelidirler? Bir celseden öbür celseye mahkeme hangi sebeplerden te'hîr edilmiştir? Davaya avukatlar girmiş midir? İki ay sonra, üç buçuk ay sonra arada tahliye edilenler hangi günde ve hangi sebepten tahliye edilmişlerdir? Bunların içinde en mühimi, Eskişehir hapsine konulan, mahkemesine sevk edilen yüzyirmi mazlumun -Belli bir kaç kişiden başka- isimleri nelerdir? Bilinmemektedir. Yani kısacası Eskişehir mahkeme dosyaları ele geçmediği için bunlar bilinmemektedir.

993

Evet, Hazret-i Üstadın, Cumhuriyet devrindeki şu ilk mahkemesi olan Eskişehir hadisesi; Din, Kur'an ve Âlem-i İslâm namına çok muazzam bir hadisedir. Maddecî, tabiatçı ve inkârcî zihniyetin; akıl, ilim ve mantık meydanında; dinin hakikatlarıyla bir nevi murafaalı münazaraları şeklinde olup, mutlak mağlubiyetlerini netice veren fevkalâde büyük bir hadisedir. Aynı zamanda Bediüzzaman'ın o mahkemesi; İttihâm edildiği şeylerle ona bakılırsa, bir nevi istiklal Mahkemesi hüviyetindedir. İşte bu noktalardan hadisenin değerine lâyük şekilde -çok maalesefki- kâfi malûmat elimizde mevcut değildir. Gerçi bu ifadeler bir aczin ifadesidir. Amma ne yapalım, şartlar bu acze sebeptirler.

Yukarda sıraladığımız, sebebi meçhul istifhamlardan birisi için, çok kuvvetli karineler işaretiyle diyebiliriz ki: Üstad'ın Eskişehir mahkemesine Kendisini ve davasını mudafaa eden herhangi bir avukat girmiş değildir. Çünkü buna dair hiç bir emare ve ifade yoktur. (*) Hem de Bediüzzaman'ın müdafaalarından başka, -talebelerinin mahkeme zabıtlarına geçen ufak-tefek cevaplarından gayri- bir müdafaaları da varid olmamıştır. Buna göre, Hazret-i Bediüzzaman hem kendi şahsının, hem davası olan İman ve Kur'an hakikatlarının, hem kitapları olan umum risalelerin, hem de beraberinde hapse konulan yüzyirmi ma'sum talebelerinin; daha doğrusu Âlem-i İslâm namına Kur'an'ın, imanın ve İslâmın hem müdafii, hem avukatı, hem müşkillerinin hall edicisi, hem ilmî ve muğlak suallerin ve yanlış anlaşılabilen dinî mes'elelerin cevablayıcısı.. Hem cumhuriyet ve demokrasi prensiblerinin ve hukuk devleti biçiminin gerçek manada vassafı, şârihi olarak; tek başına -fakat çok ağır şartlar ve müşkilât içerisinde müdafaalarda bulunmuştur. Bunun yanında, beraberinde hapsedilmiş olan umum talebelerinin şahsî hukuklarının müdafiliğini de deruhde ederek, Eskişehir mahkemesi şahsında, tüm dünyaya karşı hakikatları ilân etmiş ve haykırmıştır.

Evet, Hazret-i Bediüzzaman'ın Eskişehir Ağır ceza mahkemesinde ve Temyiz Mahkemesine gönderdiği temyiz lâyihası ve tashih-i ilâm layihalarında yaptığı müdafaalarını gören her ilim adamı, her hukukçu, her içtimaiyatçı ve hakiki din âlimleri, bu dediklerimizi tasdik edeceği muhakkak olduğu gibi Bediüzzaman'a hayran kalmaması, onu takdir etmemesi mümkün değildir kanaatindeyiz. İlerde bu büyük şâheser müdafaalardan bazı parçalar dercetmek niyetindeyiz.

(*) Ancak Milaslı İbrahim Halil Çulluoğlunun hatırasında . "Bir- iki kişi, kedilerini kurtarmak için Avukat tuttularsa da , hiç bir fayda vermedi diyor. (Bkz. Son. Sahitler-4 Sh. 116-127)

ESKİŞEHİR MAHKEMESİ MAZNUNLARI

Yukarda da arz ettiğimiz veçhile, Eskişehir hadisesinde maznun olarak tevkif edilenlerden ancak Üçte biri kadar isimler biliyoruz. Diğerlerini dosya elimize geçmediği için öğrenemedik. Tesbit ettiğimiz kadarıyla bir kaçının isimleri şöyledir:

- 1-Emekli Yüzbaşı Re'fet Barutçu
- 2- Emekli bin başı M.Asım Bey
- 3-Ispartalı Husrev Altınbaşı
- 4-İslamköylü Hafız Ali
- 5-Bedreli Sabri hoca
- 6- Milaslı Halil İbrahim Çulluoğlu
- 7-Atabelyi Küçük Lütfi
- 8-Atabeyli Mus'ud
- 9-Atabeyli Büyük Zühdü
- 10- Adilceviz menfilerinden Bekir Berk
- 11- Ispartalı Rüştü Çakın
- 12- Ispartalı Şükrü Efendi
- 13- Atabeyli Abdullah Çavuş
- 14- Barla'lı Hafız Tefvik
- 15- Barla'lı Abdullah Çavuş
- 16- Barla'lı Mustafa Çavuş
- 17- Barla'lı Hafız Halid
- 18- Barlalı Müezzin Şem'i Güneş
- 19- Antalya Müftüsü Çil Ahmad Efendi
- 20- Antalyalı Aşçı Hüseyin zevki Usta
- 21- Barla Muallimi Ahmed Galip Bey
- 22- Egridir'li Hakkı Tığlı
- 23- Eğridirli hafız Mustafa

24- Ispartalı Hafız Mehmed Zühdü

25- Vanlı Nuh bey

26- Hatırasını anlatan Ispartalı Mehmed Gülırmak

27- Aydınlı Göz doktoru Şevket Gözaçan

28- Aydınlı Şükrü Şahinler

29- Müftü Mustafa Efendi

30-Kuleönlü Sarıbıçak Mustafa,

31-Kuleönülü Lütfü Efendi,

32- Ispartalı Keçeçizade Mustafa,

33- Ve oğlu Hafız Ahmed

34-Ispartalı Saatçı Lütfü

995

35- Antalya Ulu cami İmamı ,Tongul Hafız Mehmed Efendi

36- Antalyılı Tapucu Ali Rıza efendi

37- Milaslı Mehmed ince

38- Milaslı Şefik Sariağa

39- Ve Ramazan ismindeki bir fakir köylü ... ve gazetelerin yazdığına göre Milestan 3-4 kişi daha ...

Ve bunlar gibi çoğu Isparta vilâyetinden olmak üzere isimlerini tesbit edemediğimiz yüz yirmi kişilik mazlûmlar bölüğü...

HAPİSTE ÜSTADIN TECRİDİ

Üstad Bediüzzaman Eskişehir hapsinde olduğu gibi, ondan sonraki iki hapsinde de hep tecridlerde bulundurulmuşlardır. Eskişehir hapsinde Üstad, beraberinde hapse giren bütün talebelerinden tecrid edilmiş ve iki ay hiç birisiyle mutlak tecrid içinde görüştürülmemiştir. Daha sonraları mahkemenin hüküm tarihi olan 19 Ağustos 1935 gününe kadar da, çok az istisnalar hariç yine tecrid halini devam ettirmişlerdir.

Bu durum, Üstad'ın Büyük Tarihçe-i Hayat'nda şöyle ifade edilmektedir “Yüzyirmi talebesiyle Eskişehir hapisanesine getirilen Said-i Nursi, tam bir tecrid-i mutlak içerisine alınarak; kendisine ve talebelerine dehşetli işkenceler tatbikına başlanır...(9)”

Târihçe-i Hayatın bu paragrafındaki “Dehşetli işkenceler tatbikine başlanır...” cümlesi herhalde; dövme, vurma şeklinde bir işkence değildir de, beşerî ihtiyaçları kısıtlama, kimse ile görüştürmeme,

kanunî ve normal isteklerinin yerine getirilmeme vesairenden ibaret olsa gerektir. Yoksa, bilhassa Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın aziz şahsiyetine, yani zatına hiç kimsenin haddine düşmemiştir ki, parmağını uzatmış olsun veya kaba kuvvetle yanaşsın!.. Bu hiç bir zaman vaki' olmamıştır ve olması da mümkün değildir.

MAHKEME'NİN DURUŞMALARI

Üst tarafda da ifade ettiğimiz gibi, Eskişehir mahkemesinin duruşmaları ve duruşma tarihi hakkında yanımızda bir bilgi mevcut değildir. Sadece bilinen mahkemenin karar günü olan 19 Ağustos 1935 günüdür. İlk duruşmalar ve sorgulamalar; savcının Isparta'dan gelen evhamlı ve garazlı, gayr-ı hukukî zabıtnamelerine bina edilmiş, derme çatma hazırladığı iddianamesine göre; ve ayrıca da Eskişehire başka yerlerden celbedilen sorgu hâkimlerinin yürüttükleri sorgulamalar tarzında başlamıştır. İki aylık ilk

(9) Büyük Tarihçe 960 baskılı S:173

996

tahkikat soruşturmaları neticesinde mazlumlardan bir çoğu men-i muhakeme ile tahliye edilmişlerdi.(10)

Sorgu hâkimlerinin sorgulama neticesinde hazırladıkları kararnamelerinden sonra, müdde-i umumi yeniden bir iddianame hazırlamış ve bu iddianameye göre Ağır Ceza Mahkemesi duruşmalara başlamıştır. Mahkemenin kaç celse ve duruşma yaptığını bilemiyoruz . Bildiğimiz şey, mahkemenin çok çabuk ve kısa

zamanda karara vardığıdır. Zira Isparta'da ilk toplu tevkifler tarihi 27 Nisan 1935, Ispartadan Eskişehire nakil edildiği gün ise,8 Mayıs 1935, mahkemenin karar günü de 19 Ağustos 1935'dir. Buna göre, tevkif tarihinden mahkemenin karar gününe kadar üç ay yirmi iki gündür. İki ay kadar da ilk sorgulamalar sürmüş ise, bir ay yirmi iki gün bir zamanda mahkeme karara varmış oluyor.

Anlaşılan, Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi, bu kalabalık maznunları en çok iki defa mahkemeye çıkarabilmiş ve duruşma yapabilmıştır. Üçüncü duruşmadan önce, Savcı Bey son mütalâasını okumuş, mahkeme heyeti de 19 Ağustos 1935 gününde, iddia makamının tecziye talebi doğrultusunda(11) Üstad'ın bunca hakikatlı sarıh ve açık müdafaalarını nazara almadan,

onun ve on-onbeş talebesinin tecziyesi talebini, geri kalan maznunların beraet ve tahliyeleri tarzında karara varmıştır. Yine anlaşılan odur ki; Önceleri Sorgu hâkimlerinin men-i muhakeme ile tahliye ettikleri maznunlarla birlikte, mahkemenin karar gününde toplam doksan yedi kişinin beraet ve tahliyeleri gerçekleşmiştir.

Eskişehir savcısının iddianamesi,Isparta müdde-i umumisi ve sorgu hâkimlerinin ve Eskişehir mahkemesine gelen misafir sorgu hâkimlerinin ileri sürdükleri mütalâa ve hükümlerinden derlenmiş tahmin ve zarlardan ibaret karma bir iddianame şeklinde bir şey olsa gerektir. Eskişehir sorgu hâkimlerinin mütalâaname ve kararnameleri altmış üç sahife kadar uzun olduğuna göre (12) herhalde iddianamenin tamamı o nisbette uzun ve muğalaalıdır.

Savcının mezkûr iddianamesi elimize geçmediği için, mahiyetine tamamen muttali' olmamakla beraber, Üstad Bediüzzaman Hazretleri mahkemede onu bütün bütün çürütücü cevabî müdafalarından onun esaslarını okumaktayız.

Yine Hazret-i Üstadın müdafalarından okuyoruz ki, makam-ı iddianın hazırlamış olduğu üç tane iddianamesinden ikincisi, sorgu hâkimlerinin kararnamelerinden çıkarılmış yirmidokuz sahifelik (13) bir hezeyannamedir.

(10) Osmanlıca Lem'alar, S: 761

(11) Osmanlıca Lem'alar S:761

(12) Aynı eser S:738

(13) Aynı eser S:338

997

Ve hülâsa olarak:Savcının ikinci ve üçüncü iddianame ve mütalanamelerinin temel esasları şu gelecek esaslarda toplandığını görmekteyiz:

1- İrtica hezeyanı...

2- Nurların bazı yerlerinin,yeni çıkan kanun ve inkılâblara karşı muaraza ettiği...

3- 163. Maddeye uyan şahsî nüfuz te'mini ve gizli cemiyet kurma hareketleri...

4- Kürtlük ve Kürtçülük yaptığı iddiası.

5- Gizli cemiyet...

6- İzinsiz neşriyat ve benzeri iddialar...

MÜHİM BİR HATIRA

Erzurumlu M. Kırkinci Hocamızdan: (Mealen) "...Hazret-i Üstad Bediüzzamanın ziyareti için Ispartaya gittiğimizde, Rüştü Çakın Ağabey bizzat bana anlatmıştı: " Biz Eskişehir hapsi hadisesinde mahkemeye çıkarılmıştık. Üstadımızı en önde tek olarak oturtmuşlardı. Bizlerde onun arkasında, sıralarda dizilmiştik. Savcı bizim idamımızı talep eden iddianamesini okuyordu. Hepimizi bir korku telaşı sarmıştı, fakat baktık Üstadımız, cübbesinin eteği üstünde tesbihinin ipini kırmış, yeniden onu ipe dizmekle meşgul. Onun sanki hiç birşey yokmuş gibi, savcının laflarına beş para ehemmiyet vermeyen pervasızlık içerisindeki tavrını görünce, bizlerde kuve-i maneviye ve cesaret geldi."

(Bediüzzamanı nasıl tanıdım-M.Kırkinci,Sh.101-102)

MAHKEMENİN HALİ

Bu faslın başında da kaydettiğimiz veçhile , Hazret-i Üsdad Bediüzzaman ve Nur talebelerinin Isparta' daki tevkifleri, bir evham ve iftira yaygaralarının verdiği telaş ve idarecilerin beceriksizlikleri neticesi olarak, kanunsuz,mantıksız, adalatsız ve keyfî bir tarz-ı muamele üzerine bina edilmiştir. Mahkemenin bütün safahatında gerek savcılarının, gerek sorgu hâkimlerinin iddianame ve kararnamalereinde kanunî

mueyyidelerin taalluku için " etmişlerdir, yapmışlardır, fiilî hareketleri budur, delilleride şudur" diyerek herhangi belli bir suçu ortaya koymamışlardır.

Buna göre, Eskişehir mahkemesi müdde-i umumisinin iddianamesi böyle kanunsuz, delilsiz, boş ve haksız isnadlar üzerine bina edilmiş, mah

998

keme safahatı da o boş ve hayalî ve "Edebilirler, yapabilirler" in üzerinde cereyan edip durmuştur.

Yine üst tarafta yazdığımız gibi; zamanın İçişleri bakanı Isparta'da yürüttüğü tahkikat neticesinde, aradıkları şeylerden zerresinin dahi bulunamaması üzerine, ister istemez "Hadise basit bir zabıta vakasıdır" demeye mecbur olduğu halde ve buna rağmen, güya hükümetin haysiyeti namına, Isparta'nın beceriksiz hâkim ve savcılarını "edebilirler, yapabilirler" tezinden hareketle, adaletin hükümleri hayalî tekerlekler üstüne bindirilerek; bilâ-istisna bütün o masum ve mazlum insanlar tevkif ettirilmiş.. Buda yetmemiş gibi, bir de Ankara'dan gelen bir emirle Isparta'dan alınarak Eskişehir hapsine yollanmışlardır.

Hazret-i Üstad, mahkemede tüm o mevhûm ve hayalî ve kanunsuz, adaletsiz iddiaları müdafaatında teker teker çürüttüğü ve mahkeme de işin mahiyet ve hakikatına kanaat hasıl ettiği halde, zamanın acımasız zalim idare ve hükümetinin baskıları ile iğrenç zulmünü ve bütün bütün beceriksiz durumunu ortaya koymamak, perestijini sözde rencide etmemek için; başka basit bir iki madde uydurup, Bediüzzaman'ı ve onbeş arkadaşını tecziyeye tabi' tutmaya kendilerini mecbur bilmişler, belki de mecbur ettirilmişlerdir.

Lâkin Eskişehir Mahkemesi, Hazret-i Üstad'ın bir çok mühim ve çok büyük ve hall edilmesi farz olan mes'eleleri beyan etmesine, ifade etmesine iyi bir zemin olmuştur. Çünkü Üstad burada hem hizmet ve davasının mahiyet ve asliyetini.. Hem İslâm dininin bir çok muğlak mes'elelerini ve Kur'anın hakikatlarını fasledip ortaya koymuş.. Hem isnad edilen mevhum suçlamaları ilim, akıl ve temel hak ve kanun muvacehesinde çürütmüş. Hem de beraberinde tevkif edilmiş umum talebelerinin şahsî hukuklarını, yani İslâmî yaşamak ve imanına ve dinine ve Kur'anına samimî bağlanmak haklarını müdafa etmiştir. Nitekim Üstad'ın bu cerhedilmez, reddedilmez ve karşı gelinmez gerçek müdafaaları sonunda; mahkemenin karar gününe kadar doksan yedi ma'sumun tahliyeleri ve beraatleri gerçekleşmiştir. Böylece Eskişehir Mahkemesi dahi bu sonuca vararak verdiği o karar ve hareketiyle, kanaatı gelmiş olmalıdır ki, Hazret-i Üstad'a isnad edilmiş suçların hiç birisinin, kanunlarında da yeri ve sübutu yoktur ve vaki' değildir.

999

ESKİŞEHİR HAPSİNDE BEDİÜZZAMAN'IN AHVALI

Hazret-i Üstad'ın mahkemede yaptığı müdafaat safhasına geçmeden önce, onun hapisteki yaşayış ve ahvali, yaptığı te'lifatı.. Ve talebelerini teşci', teselli, ikaz ve irşad ve terbiye eden mektupları vesaire hakkında bir inceleme yapmak istiyoruz.

Evvelâ bir hatıra:

Avukat Kemal Taner anlattı: "Ben Bediüzzaman'ın Eskişehir hadisesi, sırasında maznun olarak değil, hukuk talebesi stajiyer avukat olarak mahkeme safahatını takib ediyordum. O zamanki stajiyerler,

mahkeme celselerine girip mahkemeyi takib ettikleri gibi, hapisaneye de girip çıkmalarına da bir mani' yoktu.

Bir gün hapisanenin içine girdim ve Bediüzzaman'la görüşmek istedim. Yanına gittim, namazı yeni kılmış, tesbihatını yapıyordu. Elini öptükten sonra, efendim dedim: "Size bir çok kerametler gösterir diyorlar. Halbuki ben sizi takib ettiğim kadarıyla, sizde herhangi harika bir hal görmedim. Eğer gerçekten öyle şeyler gösterebiliyorsanız, bana da gösterin. Mesela şu elinizdeki tesbih kendi kendine yürüsün"

Benim bu tekellüflü teklifim üzerine, Bediüzzaman Hazretleri bir tebessüm eyledi ve bana şu temsilli hikâyeyi anlattı:

"Bir adamın çok sevdiği sevimli, sevgili bir tek küçük oğlu varmış. Adam bu çok kıymetli yavrusuna en değerli bir hediye almak için, bir kuyumcu dükkanına götürmüştü. Çok çeşit elmas ve mücevherattan hangisini isterse onu oğluna alacağını söylemiş.

Dükkâncı, mücevherat dükkânını süslemek için ayrıca tavana çok çeşitli renklere büyük lâstik balonları da asmış. Çocuk dükkâna girince, gözü tavandaki balonlara takılıp kalmış ve "Baba, ben bu balonlardan istiyorum:" deyip tutturmuş ve ağlamaya başlamış... Adam, "Oğlum ben sana çok pahalı ve kıymetli elmas ve mücevherlerden bir şeyler almak istiyorum. Yeter ki sen iste!" demişse de, çocuk anlayamamış.. "Hayır ben balon istiyorum" diyerek ağlamış ve isteğinde ısrar etmiş."

Bediüzzaman Hazretleri bu hikâyeyi anlattıktan sonra, bana dönüp dedi ki: "Ben Kur'an'ın elmas ve mücevherat dükkânının dellâliyim, bekçisiyim. Ben baloncu değilim. Benim dükkânımda, benim pazarımda Kur'anın ebedî, ölümsüz elmasları vardır. Ben onları satıyorum, balon satmıyorum" dedi.

1000

Bediüzzaman'ın ne demek istediğini anlamıştım. Yaptığım hareketten de mahçup olmuştum.(14) "

ÜSTAD'IN ZEHİRLENDİRİLMESİ

Eskişehir hapsinde Üstad'a verilen zehir hadisesi, Bediüzzaman'ın kendi beyanıyla sabittir. Ancak bu iş, aşı ve iğne yoluyla mı, yoksa yemeklerine, suyuna konulmak suretiyle mi olmuş bilinmemektedir. Hazret-i Üstad'ın Eskişehir hapsinden sonraki her iki hapsinde de, bu su-i kasd vakaları bir kaç kez cereyan etmiş, hem de her defasında hapsin tecridinde tek başına iken ve yalnız başına münferid koşullarda durdurulduğu vakitlerde yapılmıştır. Eskişehir hapsinde vaki' olan bu zehir de yine herhalde Hazret-i Üstad hapsin ilk aylarında, iki üç aylık tecrid ve münferid yaşattırılmakta iken vaki' olduğuna kuvvetli ihtimalle hükmedilebilir.

Eskişehir hapsinde vaki' olan şu zehirlendirilme hadisesi için Hazret-i Üstad şöyle işaret ederek beyanda bulunmuştur:

"Garib ve bana pek ağır gelen, bu üç günde bir bardak ayran ve bir bardak sudan başka bir şey yedirmiyen garib hastalığın üçüncü gününde(15)"

HARİKA HAL

Nakledeceğimiz harika vaka,veya hal Üstad'ın büyük Tarihçe-i Hayat kitabında da yer aldığı ve onu Üstad gördüğü halde, herhangi bir tashihde bulunmamış, tasdik etmiştir. Hadisenin doğruluğunda

herhangi bir şüphe söz konusu olmamakla birlikte, fakat nakil ve rivayet usulüne göre zabt edilmediği için, kaydedenlerin bir hatası mevcuttur. Mesela rivayet şekli: "O zamanın Eskişehir müdde-i umumisinin ihbarı "veya" Hapishane müdürünün rivayeti" diye kaydedilmiş. Amma müdde-i umumi veya hapishane müdürü bunu kime anlatmış diye araştırma yapılmamıştır. Ayrıca onu işiten ikinci adam, kime nakletmiş gibi rivayet usulünün çok zarurî bir icabını nazara almadan kaydetmişlerdir. Eğer hadise, rivayet usulüne göre zabdedilmiş olsa idi, daha parlak ve cazib olacaktı. Gerçi Hazret-i Üstad hadiseyi tasdik etmiş ve bilâhare Denizli hapsinde ve sonra Afyon hapsinde aynı şekilde hadisenin tekrerrüü üzerine, Afyon hapsi mektuplarında gayet zarif bir şekilde onun hakikatı hakkında beyanda bulunmuşlardır.(16)

(14) Son Şahitler-1, 2.Baskı S: 89

(15) Osmanlıca Lem'alar, S: 816

(16) Şualar, Envar S: 453

1001

HADİSE, HAPİSDE İKEN DIŞARDA GÖRÜNMEŞİ

ŞEKLİNDE CEREBAN ETMİŞTİR

Büyük Tarihçe-i Hayat, hadiseyi aynen şöyle kaydetmiştir: "Bediüzzaman hapiste iken, bir gün o zamanın Eskişehir müdde-i umumisi Üstad'ı çarşıda görür. Hayret ve taaccüble ve vazifesine son vereceği ihtarıyla hapishane müdürüne:

"Ne için Bediüzzaman'ı çarşıya çıkardınız! Şimdi onu çarşıda gördüm." Müdür: "Hayır! Bediüzzaman hapishanede hatta tecriddedir. Gidip bakınız!" diye cevap verir.

Gider bakarlar ki, Üstad yerindedir. Bu harika vaka adliyede şayi' olur. Hâkimler, "Bu hale akıl erdiremiyoruz" diye birbirlerine nakletmişlerdir."

Tarihçe-i Hayat, bu mes'elenin haşiyesinde Denizli hapsinde de tekrerrû eden aynı vak'adan bahsettikten sonra; Eskişehir hapsinde tekrarlanmış ikinci bir vak'ayı şöyle kaydeder:

"Yine Eskişehir hapishanesinde iken, bir cuma günü, hapishane müdürü kâtip ile otururken bir ses duyarlar:

- Müdür bey, Müdür bey!..

Müdür bakar, Bediüzzaman... Ona yüksek bir sesle: "Benim bugün mutlaka Akcami'de bulunmam lâzım.(17)"

Müdür: "Peki Efendi Hazretleri:" diye cevap verir. Kendi kendine de: "Herhalde Hoca Efendi kendisinin hapiste olduğunu ve dışarıya çıkamayacağını bilmiyor" diye söylenir ve odasına çekilir.

Öğle vakti, Bediüzzaman'ın gidip gönlünü alayım, Akcamiye gidemeyeceğini izah edeyim düşüncesiyle, Üstad'ın koğuşuna gider. Koğuş penceresinden bakar ki; Bediüzzaman içerde yok. Hemen jandarmaya sorar, "İçerdeydi, hem de kapısı kilitli.." cevabını alır. Derhal camiye koşar, Bediüzzaman'ın cami'in ileri ve birinci safında, mihrabın sağ tarafında namaz kıldığını

görür. Namazın sonlarında Bediüzzaman'ı görmeyince, hemen hapisaneye döner, Hazret-i Üstad'ın "Allahü Ekber" diyerek secdeye kapandığını hayretler içerisinde müşahede eder.Hadiseyi o zamanki hapisane müdürü bizzat anlatmıştır.(18)''

(17) Hadisenin bu şekilde nakledilmesi hem aynı şekilde cereyan etmiş olmasıyla; herhalde Hazret-i Üstad'ın o günü Eskişehir Ak Camii'nde bulunmak istemesinin bir hikmeti ve bir manası olması lazımdır. Çünkü nakil şeklinde "Mutlaka bulunmam lazım" tabiri vardır. O ise mutlaka bir manayı ve bir kesin lüzumluluğu ifade eder. Lâkin o lüzumluluk ve mecburi bulunmaklığın mana ve hikmetini bizler bilemiyoruz. A.B.

(18) Büyük Tarihçe-i Hayat, Eskişehir hapis faslı, S: 178

1002

Bilâhare Denizli ve Afyon hapislerinde de tekerrür eden aynı bu vaka, resmî ihbarlara ve şayi'alara sebep olduktan sonra, Hazret-i Üstad onu şöyle zarifane bir şekilde Afyon hapsindeki talebelerine açıklamış:

"...Bir zaman meşhur bir allâmeyi harbin müteaddit cephesinde cihada gidenler görmüşler. Ona demişler... O da demiş: "Bana sevab kazandırmak ve derslerimden ehl-i imanı istifade ettirmek için, benim şeklimde bazı evliyalardan benim yerimde işler görmüşler."

Aynen bunun gibi, Denizli'de camilerde beni gördükleri, hatta resmen ihbar edilmiş ve müdür ve gardiyana aksetmiş. Bazıları telâş ederek: "Kim ona hapisane kapısını açıyor?" demişler: Hem burada dahi aynen öyle oluyor. Halbuki benim çok kusurlu, ehemmiyetsiz şahsiyetime pek cüz'î bir harika isnadına bedel; Risale-i Nur'un harikalarını ispat edip gösteren SİKKE-İ GAYBÎ mecmuası yüz derece, belki bin derece ziyade Nurlara i'timat kazandırır ve makbuliyetine imza basar. Hususan Nurun kahraman talebeleri hakikaten harika halleri ve kalemleriyle imza basıyorlar. Said-i Nursi(19)''

Evet Hazret-i Üstad hadiseyi böylece reddetmeyip tasdik etmekle beraber, hem cüz'ilik ve küçüklük ile tavsif ediyor.. Hem de anlatış şekli içinde, hakikatını beyan ederek şahsiyetini de setretmek istiyor.

Acibdir ki, bizim gibi avam insanlar için çok harika olarak karşılanan bu vak'ayı, çok cüz'î ve basit olarak niteleyen Hazret-i Üstad, daha çok acib ve daha garib harika halleri gösterme imkânına izn-i ilahi ile sahip olduğunu anlatmak istemiş ve işaret etmiş olmakla beraber; Allah'ın kâinatta koyduğu sebep ve adetlerine riayet yolunda her sıkıntıyı, her musibeti ve her türlü zehirli ihanetleri de, su-i kasdları da sabr içinde çekmesini bilmiş ve yapmıştır. Hem keramet ve benzeri gibi şeylere -Avukat Kemal Taner'in hatırasında görüldüğü üzereoyuncak balon nazarıyla bakarak fazla ehemmiyet vermemiştir.

Fakat bütün bunlara rağmen, çok nâdir olarak; bir kısım zavallı insanların dünyayı başı boş, sahipsiz ve herşeyin sadece kuvvet ve cebirde olduğunu sanmalarının yanlışlığını.. Ve ona ve talebelerine yaptıkları keyfi, zulümkârane muamelelerinin hatalı olduğunu.. Ve kendilerinin sahipsiz olmadıklarını ve ancak hakikî kuvvet ve hâkimiyet sahibinin Cenab-ı Hak olduğunu ve saire için; ve zavallı zalimleri birazcık olsun düşündürmeye sevk etmek hikmetiyle zarurî olarak öylesi hallerin Bediüzzaman'da ara sıra görülmesi ve gösterilmesi olmuştur denilebilir.

(19) Şualar Envar Neşriyat, S: 453

1003

ESKİŞEHİR HAPSİNDE BİR ŞEYH VE HADİSESİ

Hapiste Nur talebelerinin içinde câzibedarane tarikat dersini telkin etmeye çalışmış şeyh olan bu zatın kimliği hakkında, -isminin Şerafeddin olarak bilinmesinden başka- Herhangi bir bilgiye sahip olmadığımız gibi; Eskişehir hapsine Üstad Bediüzzaman ve talebelerinden evvel mi, sonra mı hapse getirilmiş, yoksa Nur talebeleriyle birlikte mi hapsedilmiş bilinmemektedir. Fakat Üstad Hazretleri hapisteki talebelerini ikaz ederken, bu şeyhden bir kaç defa bahsetmiştir. Kasd-ı mahsusla Nur talebelerinin Üstad'la ve Risale-i Nur ile olan kuvvetli irtibatlarını koparmak veya gevşetmek için hapsedilip Nur talebeleri içerisine getirildiğine dair de bir delil, bir emare elimizde mevcut değildir. Hazret-i Üstad da bu cihetlerden hiç bahsetmemiş, amma talebelerini ona karşı ikaz etmeyi de ihmal etmemiştir. Eskişehir hapsinde Hazret-i Üstad'ın üst üste tekerrür eden bir kaç ikazların

1004

dan sonra yüzyirmi talebesinden, Risale-i Nur'un mesleğini ve makamını henüz anlamamış iki adamdan başka, hiç bir Nur talebesi o şeyhin cazibesine kapılmamış ve bağlanmamıştır.

Hazret-i Üstad da bilâhare bu hadiseyi bazı vesilelerle dile getirirken, her defasında, son derece takdirkârlık hissi içerisinde Kastamonu'da ve Denizli hapsindeki talebelerine hikâye etmiş ve Nur talebelerinin o hasletlerini çok kıymettar görmüş.. Ve diğer Nur talebelerine de ders olsun diye sadakat ve vefadarlığa misal göstermiştir.

Hazret-i Üstad mektuplarındaki mevzu-u bahs o bölümü aynen şöyle yâdetmiştir:

"Feyzi kardeşim!

Sen Isparta vilâyetindeki kahramanlara benzemek istiyorsan, tam onlar gibi olmalısın. Hapishanede Allah rahmet eylesin- mühim bir şeyh ve mûrşid

ve câzibedar Nakşi Evliyasından bir zat, dört ay mütemadiyen Risale-i Nurun elli altmış şâkirtleri içinde celbkârane sohbet ettiği halde, yalnız bir tek şâkirdi muvakkaten kendine çekebildi. Mütebakisi o câzibedar şeyhe karşı müstağnî kaldılar...(20)"

Yine aynı manada olarak, Denizli hapsinde talebelerini teşci' ve takviye etmek için, Denizli hapsindeki talebelerine şu mektubu yazmıştır:

"Aziz siddik kardeşlerim!

Eski zamanda bir şeyhin müridleri çok olmsından o memleketin hükûmeti siyasetçe telâş edip, onun cemaatını dağıtmak istemiş. O zat hükûmete demiş. Benim yalnız bir buçuk müridim var.. Başka yok. İsterseniz tecrübe edeceğiz."

O zat bir yerde çadır kurdu. Kendi binler müridlerini oraya toplattı. O da emretti. Ben bir imtihan yapacağım. Her kim benim müridim ise ve emri kabul etse, cennete gidecek. Çadıra birer birer çağırdı.. Gizli bir koyun kesti, güya hâs bir müridini kesti, cennete gönderdi. O kanı gören binler müridler daha hiç biri şeyhi dinlemedi, inkâra başladılar. Yalnız bir adam dedi: "Başım feda olsun!" Yanına gitti. Sonra bir kadın dahi gitti, başkalar dağıldılar.

O zat, hükümet adamlarına dedi: "İşte benim bir buçuk müridim bulunduğunu gördünüz!"

Cenab-ı Hakk'a yüzbinler şükürler olsun ki; Risale-i Nur Eskişehir imtihan ve mahkemesinde, şâkirdlerinden yalnız bir buçuk kaybetti. O eski şeyhin aksine olarak Isparta ve civar

kahramanlarının himmetiyle o zayı' olan bir buçuk adam yerine, onbin ilâve oldu. İnşaallah bu imtihan

(20) Kastamonu Lahikası, ilk baskı S:52

1005

da dahi hem Şark hem Garb'ın kahramanlarının himmetiyle çokları kaybedilmeyecek ve bir giden yerine on gelecek.(21)"

ESKİŞEHİR HAPSİNDE ÜSTAD'IN TESELLİ VE TEŞÇİ MEKTUPLARI

Hazret-i Üstad, Eskişehir hapsinde bulunan yüzyirmi talebesine karşı, bir çok yönlerden onları irşad eden mektuplar yazdı. Teselli mektupları.. İkaz ve dikkat mektupları.. Şecaat ve kahramanlık mektupları ve saire gibi...

A- TESELLİ MEKTUPLARI:

İlk mektup: "Aziz kardeşlerim! Sizin için çok müteessirdim, elem beni eziyordu. Fakat bana ihtar edildi ki: Kader ve kısmetinizde; beraber bu hapishanenin suyunu içmek ve ekmeğini yemek vardı. Bir eser-i rahmet-i ilâhiye ve bir cilve-i inayet-i Rabbaniye olarak bu suyu ve bu ekmeği beraber yememizin ve içmemizin en kolayı ve en hafifi ve en hayırlı ve sevaplısı.. Ve Risale-i Nur şâkirtlerinin en menfaatli bir dersaneleri ve en feyizli bir çillehaneleri.. Ve düşmanlarına karşı ne derece ihtiyatlı davranmak lâzım geldiğini talim eden en hassas bir imtihan meydanı ve her birinde ayrı ayrı

güzel meziyetleri bulunan bu arkadaşların birbirinin âli meziyetlerinden ve güzel hasletlerinden ve birbiriyle te'sis ve tecdid-i uhuvvetinde istifade etmek ve ders almak için en nurlu bir dersane, bir tekye suretinde gördüğümünden, bu vaziyetten değil şekva, belki bütün ruhumla şükrettim.

Evet, mesleğimiz şükürdür.. Ve her şeyde bir vech-i rahmeti, bir cihet-i ni'meti görmektir:

Umumunuzun elemleriyle müteellim

Kardeşiniz

Said-i Nursî(22)"

Teselli mektubu-2:

"Kardeşlerim!

Hafiz-i Zülcelâlin hıfz ve himayetine bakınız ki; Meselemiz münasebetiyle Risale-i Nur'un risaleleri adedine muvafık olarak yüzyirmi küsûr adamın mahrem evraklarıyla istintakda oldukları halde ve ecnebilerin entrikalarıyla ve muhalif komitecilerin dolaplarıyla, mevcut ve müteaddit cemiyetlerin hiç biriyle Risale-i Nur'un hiç bir şâkirdinin münasebat

(21) Şualar - Envar S: 287

(22) Osmanlıca Lem'alar S: 913

1006

tarlığını gösterecek hiç bir emare bulunmaması, gayet zahir ve parlak bir himayet-i Rabbaniye ve muhafaza-i ilâhiye.. Ve İmam-ı Ali ve Gavs-ı A'zâmın Risale-i Nura ait keramet-i gaybiyelerini cidden te'yid eden bir inayet-i Rahmaniyyedir. Kırk ikilik bir top güllesini, kırk iki ma'sum ve mazlum kardeşlerimizin dergâh-ı ilâhiyyeye açılan elleriyle durdurup, geri çevirip, atanların başlarında ma'nen patlattırdı. Bizlere zararı, yalnız ehemmiyetsiz ve sevablı,

hafif bir kaç yara- bereden başka olmadı. Böyle bir Seneden beri doldurulan bir toptan böyle pek az bir zararla kurtulmak harikadır. Böyle pek büyük bir ni'mete karşı şükür ve sürûr ve sevinçle mukabele etmek gerektir Bundan sonraki hayatımız bize aid olamaz. Çünkü müfsidlerin plânına göre, yüzde yüz mahv idik. Demek bundan sonraki bu hayatı kendimize değil, belki hak ve hakikata vakfetmeliyiz. Şekva değil, belki daima şükrettirecek her şeyde rahmetin izini, yüzünü, gözünü görmeye çalışmalıyız. Said-i Nursi(23)''

Teselli mektubu-3: (Ve zarif bir tevafuk)

''Manidar bir tevafuk-u lâtife:

Risale-i Nur şâkirdlerini ittiham ettikleri ve cezalarını istedikleri yüz altmış üçüncü maddesi, Risale-i Nur müellifinin medresesine yüz elli bin lira verilmesine dair layihanın, iki yüz meb'usundan yüzaltmış üç adedine tevafuk edip, ma'nen o tevafuk diyor ki: Hükûmet-i Cumhuriyenin yüzaltmış üç meb'usunun takdîr-kârane imzaları, 163. madde-i kanuniyenin hükmünü onun hakkında iptal(*) ediyor.

Hem yine manidar tevafukat-ı lâtîfedendir ki: Risale-i Nur'un yüzyirmi sekiz parçası, yûzonbeş parça kitap ediyor. Risale-i Nur'un şâkirdlerinin ve müellifinin mebd-i tevkifi olan 27 Nisan 1935 tarihi ile, mahkemenin karar ve hüküm tarihi olan 19 Ağustos 1935 tarihi olmasına nazaran, yûzonbeş gün olup, Risale-i Nur kitapları adedine tevafuk etmekle beraber, İstintak edilen yûzonbeş suçlu gösterilen eşhasın adedine tam tamına tevafuk ettiği gibi, gösteriyor ki; Risale-i Nur müellifinin ve şâkirdlerinin başına gelen musibet, bir dest-i inayetle tanzim ediliyor. (Hâşiye)''

(23) Osmanlıca Lem'alar, S: 923

(*) Hz. Üstadın şu ilk mahkemesi münasebetiyle Eskişehirde hapiste iken,163. maddenin , kendisi hakkında iptal edilip hükümsüz kaldığını söylemesi, bir ihtar-ı bil-gayb gibidirki ; Ondan sonra, kendisi ve talebeleri hakkında cereyan eden binden fazla mahkemeler, hep o ma'hud 163. maddeyle cezalandırmak istedikleri halde, tam aksiyle neticelendiğine işaret olabilir.. Ve hep te öyle olmuştur. A.B.

1007

(Haşiye) Cay-i dikkattir ki; Risale-i Nur şâkirdlerinin tevkiflerinin bir kısmı 25 Nisan 1935 tarihinde başlamış olup, kararnamede suçlu gösterilen yüz on yedi kimse ise de, ikisinin ismi mükerrer olmasına nazaran, bu suretle şâkirdlerin adedi olan yüz on yedi adedine, o kısmın tevkifinden hüküm tarihine kadar yüz on yedi gün olmakla tevafuk edip, evvelki tevafukata bir letafet daha katmıştır. Said-i Nursi(24)''

B- İRŞAD VE TERBİYE MEKTUPLARI:

İrşad-1:

“Kardeşlerim!

Rica ederim ki sıkıntı veya ruh darlığından veya titizliğinden veya nefis ve şeytanın desiselerine kapılmaktan veya şuarsuzluktan; arkadaşlarından sudur eden fena ve çirkin sözler ile birbirine küsmesinler ve haysiyetime dokundu demesinler. Ben o fena sözleri kendime alıyorum. Damarınıza dokunmasın. Bin haysiyetim olsa, kardeşlerimin mabeynindeki muhabbete ve samimiyete feda ederim.

Said-i Nursi(25)”

İrşad-2:

“TENBİH: İki küçük hikâye:

BİRİNCİSİ: Bundan onbeş sene evvel Rusya'nın şimalinde esir olduğum zaman, doksan esir zabitlerimizle beraber bir fabrikanın koğuşunda bulunuyorduk. Sıkıntı ve ruh darlığından çok münakaşalar, gürültüler oluyordu. Umumun bana karşı ziyade hürmetleri olduğundan teskin ediyordum. Sonra sükûneti muhafaza için dört beş zabiti tayin ettim ve dedim: "Hangi köşede bir gürültü işittiniz, hemen yetişiniz.. Hangi taraf haksız ise, ona yardım ediniz!" Hakikaten bu tedbirle gürültünün önü alındı.

Benden soruldu: “Ne için haksıza yardım ediniz diyorsun?”

Cevaben o zaman demiştim ki: "Haksız, insafsızdır. Bir dirhem menfaatını kırk dirhem istirahat-ı umumiye için bırakmaz.. Haklı adam ise, insafılı olur. Bir dirhem hakkını sükûnet-i umumiyedeki kırk arkadaşı

(24) Osmanlıca Lem'alar, S: 949

Aynı eser, S:923

1008

nın menfaatına feda eder, bırakır. Gürültü kalkar, sükûnet iade edilir. Bu koğuşdaki doksan zat istirahat eder. Eğer haklıya muavenet edilse, gürültü daha ziyadeleşecek. bu nevi hayat-ı içtimaiyede menfaat-ı umumiyenin ehemmiyeti nazara alınır ... ”

İşte ey kardeşlerim! Bu hayatın bu içtimainda, "Bu kardeşim bana haksızlık etti diye küstüm" demeyiniz. Bu pek hatadır. O arkadaşın sana bir dirhem zarar vermiş ise, sen küsmekle kırk dirhem bizlere zarar veriyorsun. Belki kırk lira Risale-i Nura zarar vermek muhtemeldir.

Fakat lillahilhamd pek haklı ve kuvvetli müdafaatımız, arkadaşların mükerrer isticvaba gitmelerinin önünü aldığından, fesadın önü alındı. Yoksa birbirinden küsmüş kardeşler, bir sinek kanadı kadar küçük bir çöpün göze girmesi gibi ve yahut bir kıvılcımın baruta düşmesi gibi, az bir garazla büyük bir zarar verebilirdi.

İKİNCİ HİKÂYE: Bir vakit ihtiyar bir kadının sekiz oğlu varmış. Her birisine mevcut sekiz ekmekten birer ekme verdi, kendine kalmadı. Sonra her birisi ekmeğinin yarısını ona verdi, onun ekmeği dört oldu. Ötekiler yarıya indi.

Kardeşlerim, ben de kırkınızın her birinin musibet hissesinin manevi elemnin yarısını kendimde hissediyorum. Kendi şahsıma ait elemi aldırmiyorum. Bir gün fazla muztar bulundum... "Acaba hatamın cezası mıdır çekiyorum?" diye geçmiş haleti tedkik ettim, Gördüm ki, bu musibeti kaynatmağa ve tahrik etmeye hiç bir cihette müdahalem olmadığını ve bilâkis kaçmak için mümkün tedbirleri istimal ediyordum. Demek bu bir kazay-ı ilâhidir Ve bililtizam bir senedenberi müfsidlerin tarafından aleyhimizde ihzar ediliyordu. Kaçınmak kabil değildi. Alaküllü hal başımıza geçirecek idiler. Cenab-ı Hakk'a yüzbin şükür ki, musibeti yüzden bire indirdi.

İşte bu hakikata binaen "Senin yüzünden bu belâyı çektik" diye minnet etmeyiniz; Belki beni helâl ediniz ve bana dua ediniz. Hem birbirinizi tenkid etmeyiniz, demeyiniz ki, sen böyle yapmasaydın, böyle olmayacaktı.

Meselâ bir kardeşimiz iki üç imza sahibini söylemesiyle, müfsidlerin pek çok zatlari belâyaya atmak için düşündükleri plânı küçültüp çoklarını kurtarmış.. Değil zarar, belki büyük menfaat olmuş.. Çok masumların bu belâdan kurtulmasına bir vesile oldu. • Said-i Nursi(26)"

(26) Osmanlıca Lem'alar, S: 887

1009

İrşad-3 :

"Kardeşlerim!

Kalbime ihtar edildi ki: Nasıl ki, Mesnev-i Şerif Şems-i Kur'andan tezahür eden yedi hakikatından bir hakikatın ayinesi olmuş, kudsî bir şeref almış.. Mevlevîlerden başka daha çok ehl-i kalbin layemut bir mürşidi olmuş.

Öyle de, Risale-i Nur Şems-i Kur'anienin ziyasındaki elvan-ı seb'ayı ve o güneşdeki renk renk ,çeşit çeşit yedi nuru birden ayinesinde temessül ettirdiğinden, inşaallah yedi cihetle şerif ve kudsî ve yedi Mesnevî kadar ehl-i hakikata bakî bir rehber ve mürşid olacak. Said-i Nursi (27)"

İrşad-4 :

"Gülistan sahibi Şeyh Sa'di-i Şirazî naklediyor, der: "Ben bir ehl-i kalbi tekyede seyr ü sülûk ile meşgul iken görmüştüm. Bir kaç gün sonra, onu talebeler içinde medresede gördüm. " Ne için o feyizli tekyeyi terk edip, bu medreseye geldin?" dedim.

O dedi ki: Orada, yalnız herkes kendi nefsinin -eğer muvaffak olursa-kurtarabilir. Burada ise, bu âli-himmet şahıslar kendileri ile beraber çoklarını kurtarmaya çalışıyorlar. Uluvv-ü-cenab, uluvv-ü himmet bunlardadır. Fazilet ve himmet bunlardadır. Onun için buraya geldim. "

Şeyh Sa'dî bu vak'ayı kısaca hülâsasını Gülistan'ında yazmıştır.

Acaba talebelerin gibi sarf ve nahvin küçücük mes'eleleri, tekyelerdeki viridlere râcih gelirse; Risale-i Nur'un:

deki hakaik-ı kudsiye-i imaniyyeyi en kat'î ve vazîh bir surette ders verip, en muannid zındıkları ve en mütemerrid feylesofları susturup ders verirken; onu bırakıp, yahud sekteye uğratıp ve yahud kanaât etmeyip; tarikat hevesiyle Risale-i Nurdan izin almıyarak, kapanmış hangahlara girmek, ne derece yanlış olduğunu ve bizim bu şefkat tokadına ne derece istihkak kesbettiğimizi gösteriyor. Said-i Nursi (28) ”

(27) Osmanlıca Lem'alar, S: 921

(28) Osmanlıca Lem'alar, S: 925

1010

C- İHTAR VE İKAZ MEKTUPLARI:

İKAZ-1 : (Şiddetli ihtar)

“Aziz kardeşlerim!

Gücenmemek şartıyla bu defa takdirkârane değil, belki tenkidkârane iki küçük mes'eleyi beyan edeceğim:

Birincisi: Ben sizleri ve Risale-i Nur'u müdafaa için çok davalarda bulundum. O davalardaki şahidlerimin birinci sınıfı sizlerdiniz. Halbuki inkârınızla hem beni şahidsiz bıraktınız, hem de hakkımdaki ittihami takviye ettiniz. Çünkü sizin kaçmanız ve inkârınız;(29) "Demek bir şey var ki bunlar yaşamıyorlar" diye bir fikir verdi.

Hem ben sizin nasıl tebrienize çalıştım.. Sizden, çoluk ve çocukları olmiyan kısmı beni yalnız bırakmamak için, merdane yaşamak lâzımdı. Fakat iş işden geçti. Yeniden yaşamaya lüzum yok...

İKİNCİ MES'ELE: Seciye-i âliye-i sahabiyyeyi ve meşreb-i nuranî-i Peygamberîyi ,(A.S.M.) beyan eden Risale-i Nur dairesindeki feyze kanaât etmeyip; bir kısım kardeşlerimiz tarikat hevesiyle Üstad'ının ve kardeşlerinin şahs-ı manevisinin rızasını ve iznini almadan, başka yerde o hevesle, hem kendine faydası olmıyarak, hem sizlere hem Risale-i Nur'a hem musibet-zede arkadaşlarımıza Risale-i Nur'a girmiyen rüfekanıza zarar..Ve müteaddit ve dikkatle bizi tecessüs eden adamların nazar-ı dikkatini celbe medar bir hevesde bulundular.

Ben ki, her birinizi yüz hemşehrime değiştirmedigimi resmen muhakemede iddia ettim.. Ve beni ziyaret edenlere karşı iddia etmişim ki: Risale-i Nur talebesinin en küçüğünü, hariç bir veliden daha ehemmiyetli gördüğümü ve Kuleönlü Ali ve Lütfi gibi genç ve halis Risale-i Nur talebelerini hâriçdeki büyükçe bir veliye tercih ettiğimi çok emarelerle benden anladığınız halde, nasıl oluyor ki; menfaatsız, belki zararlı bir heves yolunda arkadaşların şahs-ı manevilerinin malûm ve âli makamını ve Üstad'ınızın müsellemler size karşı hayırhahlığını düşünmeyip, hariçte makamı sizce meçhul ve hem o biçareye zararlı bir surette şeyhlik damarını tahrik etmek suretinde sohbet etmek muvafık değildir

Bu tenkid, hâşâ sizin umumunuza ve ekserinize ait değil, yalnız bir iki-üç zatın kusurlarına da değil, kalblerinin fazla safvetinden ve Tari

(29) Eskişehir hapsinde olduğu gibi, bilâhare Denizli ve bilhassa Afyon hapsinde de benzeri haller olmuştur. Bazı zaif ve dışarda iş ve ticaretleri çok karışık olan kimseler, zahiren ve muvakkat olarak mahkemede Nur talebeliğinden teberrî ve Nurculuklarını bir nevi inkâr etmeleri üzerine, Hazret-i

Üstad çok fazla rencide olmuş ve o zatlara da şiddetli ihtarlar vermiştir. O ise, iman ve İslam'ın, hususiyle Risale-i Nur iman derslerinin verdiği mertlik, âlicenablık ve yiğitliğe ters düşüp yakışmadığından, bir nevi harb ve cihaddan kaçır gibi addedilmiştir. A.B.

1011

kat'a ziyade heveslerindedir. Hem Isparta'nın en zayıf damarı, sebab-i ittihamımız olan tarikatı en kuvvetli göstermesi, zannederim bu manasız tarikat hevesi sebebiyet vermiştir. Burada bu tevkifimizin en kuvvetli sebebi, bu bazı safdillerin hevesinden ve benimle de münasebetleri tarikat süsü verdiğiinden tahmin ederim. Pek çok rica ederim, benim bu tenkidimden gücenmeyiniz.

Said-i Nursi (30) ”

İHTAR-2 :

“Kardeşlerim!

Maatteessûf başımıza gelen bir şefkat tokadını, iki üç gündür kat'î bir kanaatla anladım. Hatta ehl-i isyan hakkında gelen bir ayetin çok işaretinden bir işareti bize bakıyor gibi fehmettim. O da şudur:

Yani: "Onlara ihtar ettiğim ders ve nasihatı unuttukları ve amel etmedikleri vakit onları tutup musibet altına aldık"

Evet, en ahirde sırr-ı ihlâsa dair bir risale bize yazdırıldı. Elhak gayet âli ve nuranî bir düsturu uhuvvet idi.. Ve on binler kuvvetle ancak mukabele edilir hadiseler ve musibetlere karşı o sırr-ı ihlâs ile, on adamla mukavemet ettirilebilir bir düstur-u kudsî idi. Fakat maatteessûf başta ben, biz o ihtar-ı manevi ile amel edemedik. Bu ayetin manay-ı işaretini ile cifer tarihiyle 1352 eder. Aynı tarihiyle tutturulduk. Bir kısmımız şefkat tokadına giriftar olduk. Bir kısmımız hakkında tokat değil, belki tokada ma'ruz olan kardeşlerimize medar-ı tesellî ve kendilerine medar-ı sevab ve istifade olmak için bu musibetin içine alındı.

Evet, ihtilâttan men' olduğum için, üç aydan beri -yeniden üç gündür- ben kardeşlerimin dahilî ahvaline de muttali' oldum. Hiç hatır ve hayale gelmez en halis zannettiğim kardeşlerimde sırr-ı ihlâsa münafî

harekat vukua gelmişti. Ondandır ki Ayetin uzaktan uzağa bir manayı işaretini bize de bakıyor. Ehl-i dalâlet için nazil olan bu ayet onlara azaptır. Fakat bizim için terbiye-i nüfûs ve keffaret-uz zünub ve tezyid-i derecat için şefkat tokadıdır.

Biz elimizdeki kıymetli nimet-i ilâhiyyeyi tam takdir etmediğimizden tokad yediğimize bir delil şudur ki: En kudsî bir mücahede-i maneviyeyi tazammun eden ve sırr-ı veraset-i nübüvvetle velâyet-i kübranın feyzine mazhar ve sahabenin sırr-ı meşrebine medar olan Risale-i Nur ile hizmet-i kudsiye-i Kur'aniyemize kanaât etmeyip; menfaatı şimdilik bi

(30) Osmanlıca Lem'alar S: 918

1012

ze pek az ve bu vaziyetimize mühim zararı muhtemel, tarikat hevesinin bir kaç defa şiddetle ihtarımın önü alınmasıdır. Yoksa hem vahdetimizi bozardı. Hem dört elifin tesanüdüyle 1111'den, dört

kıymetine tenzil eden teşettüt-ü efkâra ve bu gayet ağır hadiseye karşı kuvvetimizi hiçe indiren tenâfür-ü kuluba uğrıyacaktı.

Said-i Nursi(31)''

ESKİŞEHİR HAPSİNDE ÜSTAD'IN TE'LİFATI

Hazret-i Üstad Eskişehir hapsindeki onbir aylık (veya oniki aylık) zamanında toplam altı büyük risale te'lif etmiştir. İlk ve birinci te'lifi, Yirmisekizinci Lem'adır. Bu risalenin te'lifine Eskişehir hapsine ilk girdiğinden itibaren başlamış ve otuzbir parçalar halinde ikmal etmiştir. Bütün bu parçaların mevzuu teselli terbiye, irşad, ikaz ve moral vermektir ibarettir. Yirmisekizinci Lem'a'yı te'lif ederken, aynı zamanda mahkeme müdafaalarını da hazırlıyor ve bir sürü mantıksız, keyfî ittihamlı sualleri de cevablandırıyor. Aynı zamanda pek muazzam ve çok harika olan Yirmi Dokuzuncu Lem'ayı Arabiyeyi de tecridi günlerinde te'lif ve tertib ve tanzim etmişti. Böylece Hazret-i Üstad'ın hapisteki tecridi sırasında müdafaat risalesi olan yüz otuz büyük boy sahifeden ibaret Yirmiyedinci Lem'ayı.. ve otuzbir parçadan ibaret Yirmisekinci Lem'ayı.. Ve yüz sahifeden ibaret olan Arabî Yirmi Dokuzuncu Lem'ayı, hapsinin ilk üç buçuk ayı içerisinde te'liflerini tamamlamış bulunuyordu.

Bilâhare de mahkemenin hükûm ve karar gününden ta tahliyesine kadar, yüzyirmi sahifeden ibaret Otuzuncu Lem'anın harika olan altı adet risalesini.. Ve bu risaleden sonra KULHÜVALLAHÜ EHAD hakikatını çok acib ve harika şekilde izah, ispat ve beyan eden İkinci Şua risalesini.. ve tahliyesine yakın zamanında da İşarat-ı Kur'aniye olan Birinci Şua risalesini te'lif etmiştir. Bu altı risalenin Osmanlıca lem'alar mecmuasının sahifeleri ölçüsüne göre, toplam dörtyüz altmış sahifedir.

Sübhanallah Ya Rabbi!.. Eskişehir hapsindeki hayat-memat meselesinde Hazret-i Üstadla birlikte hapse doldurulan yüzyirmi masum ve mazlumun manevî mes'uliyetini ve hukuk müdafaalarını da kendi üzerine aldığı, hem kendisinin ve umum o masumların tertiblenmiş plânlı zulümden kurtarılmasını düşündüğü ve kudsî davasının ve nurların müdafaasını da yapmak birinci derecede mecbur olduğu bir zamanda; - Ki ehl-i gafletin akılları eremeyip-, anlaşılamiyan umum muğlak ve mübhem mes'eleleri şerh ile izah etme mecburiyetide hasıl olduğu en sıkıntılı ve mes'uliyetli bir hen

(31) Osmanlıca Lem'alar, S: 923

1013

gâmda ve bunları binbir müşkilat ve yalnızlık ve hastalık ve zehirlendirilmeler içerisinde muvaffakiyetle yürütürken; aynı zamanda imanın en derin ve en geniş ve en yüksek ve en ulaşılmaz ve erişilmez nâzik ince hakikatlarını da.. Ayrıca bunların yanında Kur'anın gaybî esrarı olan en uzak ve en gizli işaretlerini de.. Ve Hazret-i Ali Radiyallahü Anhünün ondört asırdır keşfedilememiş Celcelutiye ve Ercûze kasidelerindeki gizli ve gaybî esrarlı işaretlerini de.. Hem bunların yanında talebelerinin uhuvvet ve birlik ve tesanüdlerini te'mine medar lâzım gelen ikaz, irşad, terbiye, tesellî ve teşci' işlerini de beraber ve bir arada düşünmek ve yazmak ve yürütmek; elbette ve herhalde ve hiç şüphe yoktur ki: Çok kudsî bir dehanın ve şaşmaz, yorulmaz, yanılmaz ve usanmaz ulvî bir kuve-i kudsiyenin ve ilâhi bir ilim, feraset ve zekânın harika bir tecellisi olabilir, başka olamaz. Bu noktalar kadir-şinas ve hakperest insanların malumudur.(32)

ESKİŞEHİR MAHKEME MÜDAFAALARI

Üstad Bediüzzaman Hazretleri Eskişehir Ağırceza mahkemesinde yaptığı müdafaaları, temyiz layihası, tashih-i karar layihası vesaire kayda geçmiş şekliyle hepsi yüzyirmibeş sahifeden ibarettir. Bu ise, elde mevcut müdafaalar -Üstad'ın ifadeleriyle- müdafatının ancak üçte biridir.(33) Buna göre, eğer müdafaalarının tamamını var kabul etsek, mecmuu büyük boy üçyüz yetmiş beş sahife tutacaktır.

Bu hususta Hazret-i Üstad, Yirmiyedinci Lem'a ismini almış olan Eskişehir müdafaanamesinin baş tarafında şu cümleleri kaydetmiştir:

“Risale-i Nur'u mahv ve Risale-i Nur'un yüz şâkirdlerini imha etmek için su-i kasd ile ihzar edilen gaddar ve müthiş bir plâni akim bırakan, fakat gayet mülâyimane bir müdafsadır ki; Otuz Birinci Mektub'un Yirmiyedinci Lem'a'sı olmuştur.”

Yine aynı müdafaanın baş kısmında ayrıca bu cümleler de yazılıdır:

“TENBİH: Bu lem'a, mûdafaatın üç kısmından bir kısmıdır. İhtilâttan men' edildiğim için, mahkemenin zabtına ve defterine geçen yüz sahifeden ziyade müdafaatımdan yalnız bir kısmını noksan kalemimle kaydedebildim. Bu kısmında kıymeti ve ehemmiyeti nisf-ı ahirde tezahür ediyor. Said-i Nursi’”

Bu ifadelerden fehmedilen mana şudur: Zındık din düşmanları oyunlarıyla, Türkiye'de dini ders veren tüm müesseseler kapatıldığı ve umum di

(32) Evet, bu halet-i kudsiye ve faaliyet-i ulviye İsm-i Â zama mazhariyetin aşikar delilidir. M. Sungur .

(33) Osmanlıca Lem'alar, S: 72?

1014

nî kitaplar, yazılar ve neşriyat yasaklandığı ve bütün din âlimleri susturulduğu günlerde, susmıyan ve sönmıyen ve söndürülemeyen tek bir din ışığı kalmıştı. O da şüphesiz Bediüzzaman Said-i Nursi idi. Gerçi resmî bir Diyanet İşleri Riyaseti de vardı. Fakat bu teşkilât dinin hakikatlarını ve imanın nurlarını ve İslâmın tamam ahkâmını tam bir hürriyet içinde neşretmek şöyle dursun, yarım yamalak bir tarz

çinde ancak imam ve müezzinlerin tayin işlerini ve maaş durumlarını yürüten hükûmete bağlı basit bir müdürükten başka bir fonksiyonu yoktu. İşte böyle bir ortamda zındık, farmason komiteleri hükûmetin lâiklik prensibini benimsemesinden ve çıkarmış olduğu esnek kanunlarından azamî derecede istifade ederek; Hazret-i Bediüzzaman'ı ve neşretmiş olduğu Kur'an ve iman nurlarını söndürmek ve yok etmek.. Yani önlerindeki şu en büyük engeli de kaldırmak için, çok geniş çaplı bir plân hazırlamışlardı. Sonra da hükûmetin evhamını tahrik ve Müslüman halkı sindirmek için büyük ve geniş yaygaralı propagandaya başlamışlardı. Hükûmet de bu velveleler üzerine dahiliye vekili ile, jandarma genel kumandanıyla, emniyet genel müdürüyle Isparta'ya gelmiş.. Günlerce tahkikat ve incelemeler sonunda zındık münafıkların yaygaralı propagandalarının aslı faslı olmadığını görünce, hükûmet adına İçişleri Bakanı Şükrü Kaya ister istemez beyanat verdi: "Basit bir zabita vakasıdır" dedi ise de, zındık münafıklar bu defa hareket tarzını değiştirmişler ve başka bir oyun tezgâhlamışlar ve "Yapabilirler, edebilirler" oyunu ile, yine hükûmeti ve idare adamlarını kandırır, Bediüzzaman'ı imha ettirebiliriz demişler.. ve bu yolda bu defa her çareye baş vurmuşlar ve bir dereceye kadar da muvaffak olmuşlardı.

Lâkin zulmen Eskişehir hapisanesine doldurtturulan mazlumlar kafilesi kumandanı, belkide ahirzaman deminin en yüksek Müceddi-i dini ve Kuran ve iman mümessili ve müdafii olan Hazret-i

Bediüzzaman yaptığı emsalsiz harika müdafaalar neticesinde, oynanan bütün şeytanetler, kurulan umum tuzaklar ve plânlanan tüm desiseler suya düşmüş, iflâs etmişti. Hakikat gün gibi, güneş gibi meydana çıkmıştı. Her ne ise sadedimize dönelim.

Hazret-i Üstad, Eskişehir mahkemesinde yaptığı müdafaalarını bilâhare tanzim ederken baş tarafına şu gelecek tarifeli fihristi koymuştur:

"MÛDAFAAT SAFAHATININ FİHRİSTİ

Birinci Safha: Sorgu hâkimlerinin suallerine karşı cevablardır. Bu kısım onların zaptına geçmiş, fakat biz kaleme alamadık.

İkinci Safha: Yine sorgu hâkimlerinin manasız, lüzumsuz suallerin

1015

den kurtarıp son müdafaat namıyla müskit, gelecek umum suallere cevap olarak son müdafaat namındaki kısımdır

Üçüncü Safha: Son müdafaatın gayet mühim iki tetimmeleridir.

Dördüncü Safha: Müdde-i umuminin, sorgu hâkimlerinin tahkikatına istinaden yirmi dokuz sahifelik iddianamesine karşı, ondokuz sahifelik birinci itiraznamedir.

Beşinci Safha: Mahkemede sorgu hâkimlerinin altmış üç sahifelik lüzum-u muhakeme kararını bize karşı mahkemede okuduktan sonra, o kararnameyi çürütecek "Beş umde" ile ağır bir hastalık içinde son müdafaatın mukaddemesi olan dört madde ile müskit cevaptır. Hem tahrirî olarak yirmi dokuz sahifelik son müdafaattır. Sorgu hâkimlerine karşı istintakta söylendiği gibi, mahkemeye de tahrirî olarak verildi.

Altıncı Safha: Müdde-i umuminin tecziye talebine dair iddianamesine karşı iki mühim noktadan ibaret üçüncü bir itiraznamedir.

Yedinci Safha; pek haksız ve sebebsiz mahkûmiyetimizin tebliğinden sonra, davamızı temyize dair mahkeme-i temyize verilen lâyiha-i temyiziyedir

Sekizinci Safha: Temyiz mahkemesi davamızı nakzetsiz tasdik ettiği tenkid ve şikâyeti mutazammın hey'et-i vekileye yazılıp gönderirken arzı haldir"

VE BU UMUM M'ÛDAFAALARINDAN BAZI BÖLÜMLER

Üstadın Büyük Târihçe-i Hayatı'nda Eskişehir mahkeme müdafaasından mühim kısımları neşredilmiştir. Müdafaatın kayda geçen şekliyle tamamı ise Osmanlıca Lem'alar Mecmuası'nda Yirmi Yedinci Lem'a olarak yer almıştır.

Biz ise bu kitapta, müdafaat safhalarının tümünden; Hazret-i Üstad ve talebelerini mes'ul etmek istedikleri maddelere göre bölümler dercedeceğiz. İsnad edilen o maddelerin sebep ve mahiyetleri itibariyle ne kadar çürük, ne kadar esassız, ne kadar kanunsuz ve keyfi ve ne kadar gayr-i ilmî ve gayr-ı hukukî ve evham i1e kasıd ve garaz halitasından ibaret olduğunu gösteren Üstad'ın cevaplarından kısımlar alacağız. Aynı zamanda cumhuriyet, demokrasi ve lâikliğin tariflerini esasdan ele alan

izahlarının bir kısmını da dercedeceğiz. Bunları madde madde sıraya koyarak Üstad'ın cevap ve izahlarını da altında yazacağız.

Meselâ, gizli cemiyet kurma ittihamı.. Hükûmeti devirme teşebbüsü.. Asayiş ve emniyeti bozma hareketi.. Kürdlük ve Kürdçülük hissiyatı ile ha

1016

reket ittihamı vesaire gibi şeyler...

İsnad edilmiş ittihamlı maddelerin cevapları olarak, müdafaanamenin umum safhalarından bölümler alınacak ve alınan o bölmler, mevzu' ile en çok münasebettar kısımlarından derlenecektir. Bu yüzden müdafaanamenin mevcut sırası takip edilmeyeceği gibi, alınan bölümlerin bazıları uzun, bazıları da kısa olabilecektir.

Hazret-i Üstad ve talebeleri hakkında ileri sürülen mesuliyet maddelerinin topyekünü; Isparta müdde-i umumisi ve sorgu hâkimlerinin ve bilâhare de Eskişehir C.Savcısı ve başka yerden celbedilmiş sorgu hâkimlerinin mütalâa ve kararlarından alınmış ve nihayet hepsi de yüz altmış üçüncü kanun maddesinin dört müeyyidelerine uygulanmak istenilmiştir.

MESULİYET MADDELERİ

MADDE-1 : Dini alet edip dahili emniyeti ve umumî huzuru bozacak hareketlerin isnadı...

Cevaplar: “.. Yüz bin defa hâşâ, işğal ettiğimiz ulum-u imaniyye rıza-i ilâliiden başka hiç bir çeye alet olamaz. Evet, güneş kamere peyk ve tabi olmadığı gibi, saadet-i ebediyenin nuranî ve kudî anahtarı ve hayat-ı uhreviyenin güneşi olan İMAN dahi hayat-ı ictimaiye-i siyasiye-i dünyeviyenin aleti olamaz.

Evet, bu kâinatın en muazzam mes'elesi ve şu hilkat-ı âlemin en büyük mııamması olan sırr-ı imandan daha ehemmiyetli bir mes'ele-i kâinat yoktur ki, bu mes'ele-i sırr-ı iman ona alet olsun hâşâ!..

Ey hey'et-i hâkime! Eğer bu işkenceli tevkifim, yalnız hayat-ı dünyeviyeye ve şahsıma ait olsa idi, emin olunuz ki, on senedir sükût ettiğim gibi, sükût edecektim. Fakat bu tevkifim çokların hayat-ı ebediyelerine ve muazzam tılsım-ı kâinatın keşfini tefsir eden Risale-i Nura aid olduğundan yüz başım olsa ve her gün biri kesilse, bu sırr-ı azimden vazgeçmiyeceğim.. Ve sizin elinizden kurtulsam, elbette ecel pençesinden kurtulamıyacağım. Ben ihtiyarım,(34) kabir kapısındaım.

İşte o müthiş tılsım-ı kâinatın keşşafı olan, Kur'an-ı Hakimin o muazzam keyfini gözlere gösterir bir surette tefsir eden Risale-i Nur, o tılsıma aid yüzer mes'elelerinden bu herkesin başına gelecek olan ecele ve kabre ait yalnız bu sırr-ı imana bakınız ki; acaba bu dünyanın bütün muazzam mesail-i siyasiyesi ölüme, ecele inanan bir adama daha büyük olabilir mi ki, bunu ona alet etsin!.. Çünkü vakit muayyen olmadığından her

(34) Hazret-i Üstad 1935 tarihinde tam altmış yaşında olduğu için sinn-i kühûletin, birinci basamağına bastığından, "Ben ihtiyarım" tabirini kullanmaktadır. A.B.

1017

vakit baş kesebilen eccl; ya idam-ı ebedidir.. ve yahut güzel bir âleme gitmeye bir terhis tezkereaidir.. Ve hiç bir vakit kapanmıyan kabir, ya hiçlik ve zulümat-ı ebediye kuyusunun kapısıdır. Ve yahut daha daimî ve daha nuranî baki bir dünyanın kapısıdır.

İşte Risale-i Nur, keşfiyat-ı kudsiye-i Kur'aniyenin feyziyle "İki kere iki dört eder" derecesinde kat'iyetle gösterir ki: Eceli idam-ı ebediden terhis vesikasına ve kabri dipsiz, hiçlik kıyusundan müzeyyen bir bahçe kapısına çevirmeleri Şüphesiz, kat'i bir çaresi var. İşte bu çareyi bulmak için bütün dünya saltanatı benim olsa, bilâ-tereddüt feda ederim. Evet hakiki akli başında olan feda eder...(35)"

"...Mahkemenin reis ve azalarından ehemmiyetli bir hakkımı talep ederim şöyle ki:

Bu mes'elede yalnız şahsım medar-ı bahs değil ki, siz beni tebrie etmekle ve hakikat-ı hale muttali' olmanızla mesele hall olsun. Çünkü ehl-i ilim ve ehl-i takvanın şahs-ı manevisi bu meselede nazar-ı millette ittiham altına girdiği ve hükûmete dahi, ehl-i takva ve ilme karşı bir emniyetsizlik geldiği..Ve ehl-i takva ve ilim tehlikeli ve zararlı teşebbüslerden nasıl sakınacağını bilmesi lâzım olduğu için, benim müdafaatımı, kendim kaleme aldığım bu son kısmı herhalde yeni huruf ile matbas vasıtasıyla intişarını isterim. Tâ ki, ehl-i takva ve ehl-i ilim entrikalara kapılmayıp, zararlı tehlikeli teşebbüslere yanaşmasınlar ve şahs-ı manevisi nazar-ı millette ittihamdan kurtulsun.. Ve hükûmet dahi ehl-i ilim hakkında emniyet etsin ve bu anlaşmazlık ortadan kalksın.. Ve hükûmete ve millete ve vatana pek çok zararlı düşen bu gibi hadiseler ve anlaşmazlıklar daha tekerrür etmesin..(36)"

"...Eğer idare-i millet ve asayiş-i memleketin hakiki esaslarını bilmiyen bir cahil-i hamiyetfuruş dese: "Senin Risalelerin asayiş bozanlara ve idareyi karıştıranlara bir medar

olabilir. Bu cihetle ve sen dahi ihtiyatsızlık edip idare-i hazıraya itiraz etsen, Risalelerin kuvvetiyle bir gaile açmak ihtimaliyle sana ilişiyoruz?"

ELCEVAB: Risale-i Nurdan ders alan, elbette çok masumların kanını ve hukukunu zayı' eden fitnelere giremez.. Ve bilhssa tecrübeleri ile mükerreren akim ve zararlı kalan fitnelere hiç bir cihet ile yanaşmazlar. Ve bu on senedeki on fitnelere, Risale-i Nurun şâkirdleri ondan birisi, belki asla hiç birisi karışmadığı gösterir ki, Risaleler böyle fitnelere zıd asayiş te'mine medardırlar.

(35) Osmanlıca Lemalar; S: 733

(36) Osmanlıca Lem'alar, S: 775

1018

Acaba idarece ve asayiş muhafazaca bin imanlı adam mı. yoksa on dinsiz serseri mi daha kolaydır?..

Evet İman, güzel seciyeleri vermekle; hem merhamet hissini hem zarar vermektan sakınmak meylini verir.

Amma benim ihtiyatsızlığım ise, bu on üç senedir imkân dairesinde ne kadar elimden gelmişse, hükûmetin nazar-ı dikkatini celbetmemek ve onunla uğraşmamak ve işlerine karışmamak için, Isparta vilâyetinde malum olan harika bir surette münzeviyane ve merdümgirizane ve meşakkatkârane ve siyasetten müctenibane yaşadığımı(37) bu memleket bilir.

Ey beni bu belâya sevk eden insafsızlar! Anlaşıyor ki, asayiş aleyhinde hareket etmediğimden benden kızıdınız, hiddet ettiniz ve asayişe düşmanlık damarıyla beni tevkif ettirdiniz!..

Evet, asayiş bozmak ve idareyi karıştırmak isteyenler, benim hakkımda hükümeti iğfal ederek ve adliyei lüzumsuz işgal edip, bizi tevkif ettirenlerdir. Onların hakkında değil yalnız biz, belki memleket namına başda müdde-i umumi olarak hey'et-i hâkime dava etmelidir...(38)"

"...Şimdiye kadar bana hücum eden ve hükümeti aleyhimize çeviren kimselerin garazkâr oldukları ve sırf garaz ile iliştikleri bununla anlaşılıyor ki; bizi vurmak için her kapıya baş vurdular. Evvela tarikatçılık.. bir şey bulamadılar. Sonra cemiyetçilik.. Sonra siyasetçilik ve inkılabı muhalif hareket ve muhalif komitecilik ve izinsiz neşriyatçılık gibi çok cihetlerle ittiham etmek ve bizi vurmak için çalıştıkları halde, bunların hiç birinde tutunacak bir emare bulamadıklarından, en nihayet bir madde-i kanuniye(39) nin kuyud-u ihtiraziye(40) nazara alınıyor zahiri umumiyetten istifade edip hiç bir zî-akl kabul etmeyecek ve onlara hak vermiyecek bir nokta ile bizi ittiham ve mahkûm etmek istiyorlar.

Evet, bu bahsedeceğimiz noktayı dünyada hiç bir zî-akl hakikat olarak kabul etmez.. Ve zerre miktar insafı olan bu iftiradır diyecektir. O nokta şudur: "Said-i Kürdî dini siyasete alet ediyor..." tabiridir. Bu tabirdeki ittihamı çürütecek onbeş yirmi delilden ziyade ve beş on kadarı müdafaatımda zabtınıza geçirilenlerden birisi şudur ki:

(37) Bediüzzaman'ın bu sözleri gerçeğin gerçeğidir. Hem son derece samimî ve satidir. Çünkü Isparta vilâyetinde olsun, Kastamonu da olsun, Emirdağ'ında olsun kendisine ve imanî hizmetine karşı yapılan tüm bed muamelelere, zulümlere ve ihanetlere kendi ihtiyarı ve iradesi ile göğüs gererek sabretmiş, sebat etmiş ve metanet göstermiştir. Yoksa şayet istemiş

olsa idi, dünyanın öbür ucundaki Sibiry'a'nın Kosturma vilâyetinden tek başına firar edip, kürenin yarı dairesi kadar bir mesafeyi katedip, rahat ve selamete geldiği gibi... Başka bir niyeti ve siyasî bir arzusu bulunmuş olsaydı, herhalde meskûn bulunduğu yerlerden daha çok rahatlık ve kolaylıkla zalim düşmanların ellerinden kurtulup gidebilir ve istediğini yapar ve yaptırabilirdi. A.B.

(38) Osmanlıca Lem'âlar, S: 766

(39) 163/1 Maddesidir. A.B.

(40) Kuyudu ihtiraziye; sakındırıcı, muhafaza altına alıcı ve bir muayyen hudut tayin edici kanun kayıtları demektir. A.B.

1019

"Yüzler şâhidin şهادetiyle ispat etmeye hazır olduğum şu beyan edeceğim halim o ittihamı esası ile çürütüyor, şöyle ki: Dokuz sene oturduğum Barla köyü halkının müşahedesiyle ve dokuz ay ikamet ettiğim Isparta'daki dostlarımın işhadiyle, onüç sanedir ki, siyaset lisanı olan hiç bir gazeteyi ne okudum ve ne de dinledim ve ne de istedim. Hatta mühim bir kaç hadisede şahsım ile alâkadar zannedilen ve herkesi merakı sevk eden vakialardan(41) bahseden gazeteleri okumak arzusu bulunmadı ve okumadım. Ve okutmadığımla beraber, yüz Risale içinde onbeş maddeden başka bütün mesaili ahiretime ve imana ve hakikata müteveccih olduğu hükümetin tedkikat-ı amikası ile tezahür eden Risale-i Nur, sekiz-dokuz sene evvel hükümetçe kanun-u medenî kabul edilmeden ve medar-ı tenkid bulunan o onbeş maddeyi yasak edecek kanunlar çıkmadan evvel, yazıldığı halde; "Said

Risale-i Nur ile dini siyasete alet ediyor" Yani: Kâinatta en yüksek ve mukaddes tanıdığı bir hakikat-ı kudsiye olan din-i hakkı ve iman-ı tahkikiyi siyasete, yani ihtilâlkârane en tehlikeli ve en günahlı ve çok hukukun ziyasına sebebiyet veren akim, süfli bir maksada alet etmiş denilir mi? Böyle diyenler ne kadar daire-i akl ve vicdandan uzak düştükleri ve uzak hükmettikleri anlaşılazmı (42) ?”

Madde-2 :

Yine aynı gayelerle gizli cemiyet ve teşkilât kurma isnadı?

Cevab: “...Bizi hayrette bırakan ve gayet şaşırtan ve bir garazı ihsas eden ve bil-iltizam hiçden bir sebep-i ittiham icad etmek nev'inden müsırrane bir cem'iyet ve teşkilât varmış gibi soruyorlar.. Ve bu teşkilâtı yapmak için “Nereden para alıyorsunuz” diyorlar.

Elcevab:Evvelâ, ben dahi soranlardan soruyorum.. Böyle bir cem'iyet-i siyasiyenin bizim tarafımızdan vücuduna dair hangi vesika, hangi emareler var?.. Ve para ile teşkilât yaptığımızı hangi delil ve hangi hüccet bulmuşlar ki, bu kadar müsırrane soruyorlar?..

Saniyen: Meselemiz imandır, İman uhuvvetiyle bu memlekette ve Isparta'nın yüzde doksan adamlarıyla uhuvvetimiz var. Halbuki cemiyet ise, ekseriyet içinde ekalliyetin ittifakıdır. Bir adama karşı doksan dokuz adam cemiyet olmaz. Meğer gayet insafsız bir dinsiz, herkesi hâşâ- kendisi gibi tevehhüm edip bu mübarek dindar milleti tahkir etmek niyetiyle böyle iş'a'a eder.

(41) Herhalde bu vakıalar 1930'da vuku bulan Zilan Deresi Faciası ve 1931'de çıkan Ağrı Dağı isyanıdır. A.B.

(42) Osmanlıca Lem'alar, S: 825-826

1020

Salisen: Benim gibi ciddî bir muhabbetle Türk milletini seven ve Kur'anın senasına mazhariyetleri cihetiyle Türk milletini pek çok takdir eden ve altı yüz seneden beri bütün dünyaya karşı koyan ve Kur'an'ın bayraktarı olan bu millete karşı gayet şiddetle taraftar

bulunan.. Ve bin Türk'ün şehadetiyle bin milliyetçi Türkçüler kadar Türk milletine bilfiil hizmet eden ve kıymettar otuz-kırk Türk gençlerini, namazsız otuzbin hemşehrilerine tercih etmekle, bu gurbeti ihtiyar eden.. Ve hocalık haysiyetiyle izzet-i ilmiyeyi muhafaza eden ve hakaik-ı imaniyeyi pek vâzıh bir surette ders veren bir insanın on sene zarfında yirmi-otuz değil, belki yüz ve bin talebesi sırf iman ve hakikat ve ahiret noktasında onunla fedakârane bağlansa ve ahiret kardeşi olsa çok mudur ve zararı mı var?.. Hiç ehl-i vicdan ve insaf bunları tenkide cevaz verir mi ve bunlara cemiyet-i siyasiye nazarıyla bakabilir mi?... (43)”

“...Ey efendiler! Beyhude yorulmayınız, eğer aradığınız faraza varsa, hiç bir ucunu bu kadar zaman bulamadığınızdan biliniz ki; onu idare eden öyle acib bir deha var ki, mağlub edilmez ve mukabele edilmez. Çare-i yegane: onunla musalâhadır. Yoksa bu kadar masumlara zarar vermek ve ezmek yeter. Belki gayretullaha dokunur, gala ve veba gibi belâlara vesile olur. Halbuki benim gibi asabî ve en gizli olan sırrını yabanî adamlara çekinmiyerek söyleyen ve Divan-ı Harb-i Örfi'de meşhur ve pek merdane ve fedakârane müdafaatı yapan ve ihtiyarlık zamanında en ziyade akibeti tehlikeli ve meçhul sergüzeşlerden sakınmaya meslekçe mecbur olan bir adamın vasıtasıyla; böyle hiç keşfedilmeyen ve

hiç keşfedilmeyecek komiteciliği isnad etmek, nihayet derecede bir safdilliktir.. ve yahud bir entrikadır.. veya bir anarşiliktir.. veya divaneliktir...(44).”

“...Bir hocanın, bir muallimin etrafındaki şâkirdleri, bir bakkalın samimi müşteri dostları hükmünde olan, nâdiren görüşebildiği ve bazılarını bir defa gördüğü bazı dostlarım bir cemiyetin faal azaları gibi neşriyata vasıta oluyor diye ittiham edilmişler?

Acaba, benim gibi bir adamın on sene zarfında on dostu bulunması ve o neşriyat dedikleri birer ve yahut ikişer nüshadan başka bulunmamakla beraber, bunlara: "Said'in vasıta-i neşriyatı" demek, ne kadar manasız olduğu bununla anlaşılır ki: Ben on gün, muhbirlerin dediği gibi niyet edip neşriyat yapsam, yüz adamı da bulup neşriyat yapabilirim...(45)"

(43) Osmanlıca Lem'alar, S: 751-753

(44) Aynı eser, S: 773

(45) Osmanlıca Lem'alar, S: 803

1021

Madde-3 :

“İman ve Kur'an nurlarını neşreden Nur Risalelerinin hükûmet müsaadesi alınmadan neşriyle, ilerde bir gaileye sebep ve bir meseleye medar olabilir?

Cevabları:

“...Risale-i Nur nurdur. Nurdan zarar gelmez. Siyaset topuzunu on üç senedenberi atmıştır. Ve bu vatanın ve bu milletin iki hayatlarının temel taşları olan hakikat-ı kudsiyesini tesbit eder.. Ve bu mübarek milletin yüzde doksan dokuzuna zararsız menfaati olduğuna, eczalarını okuyan bütün zatları işhad edebilirim. Haydi biri çıksın "Bundan ben zarar gördüm" desin...(46)”

“...Eğer denilse, sen vazifesizsin! Milletin hürmetini kabul edip vazifedarlar gibi dini ders veremezsin. Hem dini ders verecek resmi bir daire var, onun müsaadesi lâzımdır?

Elcevab: Evvelâ benim matbaam yok ve kâtiblerim yoktur ki; vazife-i neşri yapsın. Bizimki hususidir. Hususi işlerde hususan imanî ve vicdanî olsa, hürriyet-i vicdan düsturu onun serbestiyetini temin eder.

Saniyen: Hükûmet-i İttihadiye ittifakla beni Darül-Hikmet-il İslâmiye'de Avrupa'ya karışı hakaik-ı İslâmiyeyi ispat edecek ve millete ders verecek bir vazife ile tavzif etmeleri.. Ve Diyanet Riyasetinin Van'da beni vaiz tayin etmesi.. ve şimdiki kadar yüz Risaleden ziyade eserlerim ulemanın elinde gezmesi ve tenkid edilmemesi ispat eder ki, millete ders vermeye hakkım vardır.

Salisen: Eğer kabir kapısı kapansaydı ve insan dünyada lâyemût kalsa idi, o vakit vazifeler yalnız askerî ve idarî ve resmî olurdu. Madem her gün lâakal otuzbin şâhid cenazeleriyle “El mevtü hakkun” davasını imza ediyorlar. Elbette dünyaya ait vazifelerden daha ehemmiyetli imanî vazifeler var...

İşte Risale-i Nur o vazifeleri Kur'anın emriyle ifa ediyor. Madem Risale-i Nur'un âmiri ve hâkimi olan Kur'an'ın kumandası üçyüz elli milyona hükmedip talimat yaptırıyor.. ve her gün lâakal beş defa, beşden dördünün ellerini dergâh-ı ilahiyeye açtırıyor ve bütün camilerde ve cemaatlarda ve namazlarda kudsî ve semavî fermanlarını hürmetle okutturuyor.. Elbette onun hakiki bir tefsiri olan ve o güneşin bir nuru ve onun bir me'muru olan Risale-i Nur o vazife-i imaniyyeyi biiznillah sad

(46) Aynı eser, S: 743

1022

melere uğratmıyarak görecektir. Öyle ise ehl-i dünya ve ehl-i siyaset onunla mübareze değil, belki ondan istifade etmeye çok muhtaçdırlar.

Evet, kâinatın şu tılsım-ı muğlakını keşfeden ve mevcudatın "Nereden.. ve nereye.. ve ne olacaklarının" tılsımını açan Risale-i Nur'un eczalarından YIRMİDOKUZUNCU SÖZ; ve tahavvulat-ı zerratin muammasını keşfeden OTUZUNCU SÖZ; ve kâinatta mütemadiyen fena ve zeval içinde faaliyet ve hallakiyet-i umumiye tılsım-ı acibini hall ve keşfeden YIRMİDÖRDÜNCÜ MEKTUP; ve tevhidin en derin ve en mühim muammasını keşf ve hall ve izah

eden ve haşr-i beşerîyi bir sineğin ihyası kadar kolay olduğunu ispat eden YIRMİNCİ MEKTUP; ve tabiatperestlerin fikr-i küfrîlerini esasiyla bozan ve tahrib eden TABİAT RİSALESİ namındaki YIRMİÜÇÜNCÜ LEM'A

gibi Risale-i Nur'un çok cüzleri var. Bunların yalnız birisindeki muammayı keşfeden bir âlim, bir edip, bir profesör hangi hükümette olsa, takdirle mükâfat ve ikramiye verileceğini bu risaleleri dikkatle mütalâa eden tasdik eder...(47)"

Madde-4 :

Kanunen yasaklanmış tarikat dersini verdiği isnadı...

Cevabları:

"Evvelâ elinizde bulunan bütün kitaplarım şâhidirler ki, ben hakaik-ı imaniye ile meşgulüm. Hem müteaddit risalelerimde yazmışım ki; tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsız cennete gidecek pek çok... Fakat imansız cennete girecek hiç yok... Onun için imana çalışmak lâzımdır diye beyan etmişim.

Saniyen: Şu on senedir Isparta vilâyetinde bulunuyorum. Biri çıksın, bana tarikat vermiş desin!.. Evet, bazı hâs kardeşlerime ulûm-u imaniyye ve hakaik-ı âliye dersini hocalık

itibariyle vermişim. Bu tarikat talimi değil, belki hakikat dersidir.Yalnız bu kadar var ki, ben Şafîyîm, Namaz sonundaki tesbihatım Hanefî tesbihatından biraz farklıdır. Hem akşam namazından ta yatsı namazına kadar ve fecirden evvel hiç kimseyi kabul etmemek şartıyla kendi kendime günahlarımdan istiğfar ve ayetleri okumak gibi şeylerle meşguliyetim var. Zannederim, dünyada hiç bir kanun bu hale yasak diyemez..(48)"

"...İddianamede "Telvihât-ı Tis'a" nâmında tarikatın bazı hakaikine dair bir risalede medar-ı tenkid olunan şu fıkrâ: "Ehl-i sünnet velcemaata mensûb bir kısım ehl-i siyaset ve bir kısım gafil insanlar, ehl-i tarikatın

(47) Osmanlıcs Lem'alar, S: 770

(48) Aynı eser, S: 747

1023

içinde gördükleri bazı su-i istimalâtı ve bir kısım hatiâtı bahane ederek, bu hazine-i uzmayı kapatmaya belki tahrib etmeye ve bir nevi' ab-ı hayatı dağıtan o kevser menbainı kurutmaya çalışıyorlar.. ve merkez-i hükûmet olan İstanbul'u beş yüz elli sene bütün âlem-i Hıristiyanî'nin karşısında muhafaza ettiren, İstanbul'da beş yüz yerde fıskıran envar-ı tevhid.. ve merkez-i İslâmiyetteki ehl-i imanın nokta-i istinadı o büyük cami'lerin arkalarındaki tekyelerde, o Allah Allah diyenlerin kuvve-i imaniyeleri ve marifet-i ilâhiyeden gelen bir muhabbet-i ruhaniye ile cuş u huruşlarıdır. İşte ey insafsız hamiyetfuruşlar ve sahtekâr milliyetperverler! Tarikat 'ın hayat-ı içtimaiyemizde bu hasenesini çürütecek hangi seyyiatlarıdır, söyleyiniz!.." diye yazılı olan fıkra aleyhime tenkidkârane dercedilmiş.(49)"

Elcevab: Bu fıkra hakikat noktasında çok hatiâtımı affettirir mübarek bir fıkradır. Hem bu fıkra, hükûmetçe tarikatın yasak olduğuna dair kanunların neşrinden hayli zaman evvel olmakla beraber, bu tarikat ta'limi değil, tarikatın bir hakikat-ı ilmiyesini ilmen beyan etmektir. Bune yasak temas edemez. Hem bu milletin -bin seneden beri- ruhlarını feyizlendiren ve mezaristanda yarı ecdatları onunla merbut olan bid'atsız halis ve hakikat-ı takva olan bir nevi tarikatın içtimaî bir faydasını beyan etmeliğim nasıl aleyhimde istimal edilebilir?..(50)"

MADDE-5 :

Kürtlük ve Kürdçülük, yani ırkçılık isnadları...

Cevabları: "...Adalet noktasından tarafgirlik fikrini verip adaletin mahiyetini zulme çeviren hakkımda sarfedilen bir tabirdir ki; Ispartada ve burada bazı istiçvablarda, benim ismim Said-i Nursi iken, her tekrarında "Said-i Kürdî" ve bu Kürt'tür" diye beni öyle yâd ediyorlar.. Bununla hem ahiret kardeşlerimin hamiyet-i milliyelerine ilişip aleyhime bir his uyandırmak.. hem mahkeme ve adaletin mahiyetine bütün bütün zıt ve muhalif bir cereyan vermektir.

Evet, hâkim ve mahkeme tarafgirlik şâibesinden müberra ve gayet bitarafane bakması birinci şart-ı adalet olduğuna dair, binler vukuât-ı tarihiyeden "Hazret-i Ali Radiyallahü anhünün hilafeti zamanında bir Yahudî ile mahkemede beraber oturmaları.. Ve çok padişahların âdî adamlar ile mahkeme-i adalette görülmesi gibi, çok hadisat-ı tarihiye varken,

(49) Benzeri cümleler; çıkarılan "bazı kanunları ilmî ve mantıkî şekilde bir tenkid ameliyesidir. Fikir ve vicdan hürriyetinin varlığından söz edilen bir ülkede bu gibi tenkidler ve mantıkî eleştirmeler her vatandaşın hakkı iken, görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad hemen muahaze edilmiş ve tecziyesi istenmiş. Hani fikir ve. söz hürriyeti vardı? Hani Anayasa teminat mevcuddu? Fakat heyhat!..

(50) Osmanlıca Lem'alar, S: 788

1024

benim hakkımda bir yabanîlik hissini veren ve nazar-ı adaleti şaşkırtmak isteyen adamlara derim:

Efendiler! Ben her şeyden evvel Müslümanım.. ve Kürdistan'da dünyada geldim. Fakat bu Türklere hizmet ettim.. ve yüzde doksan dokuz menfaatlı hizmetim Türklere olmuş.. Ve en çok hayatım Türkler içinde geçmiş.. ve en sadık ve en halis kardeşlerim Türklerden çıkmış.. ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, meslek ve hizmet-i Kur'aniyem cihetiyle, her milletten ziyade Türkleri sevmek ve taraftar olmak, kudsî hizmetimin muktezaası olduğundan; Bana KÜRD diyen ve kendini milliyetperver gösteren adamların bini kadar Türk milletine hizmet ettiğimi hakiki ve civanmerd bin Türk gençlerini işhad edebilirim...

...Ey efendiler! Benim hakkımda tesbit edilmeyen ve tesbit edilse dahi bir suç teşkil etmeyen ve suç olsa bile, yalnız beni mes'u1 eden bir madde yüzünden, kırktan fazla Türkn en kıymetli gençlerini ve en muhterem ihtiyarlarını büyük bir cinayet işlemişler gibi bu belâyâ atmak milliyetperverlik midir?..

...Ben ki sizin nazarınızda yabanî(*) millettenim. Diyorum, bu mevkuf olan civanmerd ve muhterem Türk gençleri ve ihtiyarları içinde öyleleri var ki; onların bir tanesini kendi milletimden yüz adama değiştirmem.. ve onların içinde öyleleri var ki; on sene bana zulüm eden memurların, beş seneden beri onların hatırı için o zalimlere bedduayı bıraktım.. Ve onların içinde öyleleri var ki; âli seciyelerin en halis nümunelerini o âlicenab Türk arkadaşlarda kemal-i hayret ve takdir i1e gördüm ve Türk milletinin sırr-ı tefevvukunu onlarla anladım...

...İşte ey Türkçülük dava eden mülhid zalimler!Türk milletinin medar-ı iftiharları olabilecek bu kadar zatları gayet adî ve ehemmiyetsiz bahanelerle, sizin tabirinizle "benim gibi bir Kürd" yüzünden perişan etmek, tezlil etmek milliyetçilik midir? Türkçülük müdür? Vatanperverlik midir? Haydi o insafsız vicdanınıza havale ediyorum...(51)"

"...Gizli bir kuvvet, bililtizam beni mahkûm etmek istiyor.. ve her bahaneyi bulup bin dereden su getirmek gibi, her bir çâreye müracaat ile, kurdun keçiyeye bahanesinden daha garip bahanelerle beni ittiham altına almak ve mahkûm ettirilmek istenildiğini hissediyorum.

Mesela, üç aydır bu kelimeyi tekrar ediyorlar: "Said-i Kürdi dini siyasete alet ediyor"

Ben de bütün mukaddesatıma yemin ediyorum ki; bin siyasetim olsa, hakaik-i imaniyyeye feda ederim. Ben nasıl hakaik-i imaniyeyi dünya siyasetine alet edebilirim...

(*) Ehl-i garaz olan siyasi ırkçılar, hep böyle Üstada ve Üstadın mensup olduğu millete yabani baktılar, bir kısmı halen de bakıyor. A.B.

(51) Osmanlıca Lem'alar, 5: 755-760

1025

...Düşman bir ecnebinin müthiş bir adamı bir memlekete gelse, onunla temas eden ve dost olan adamlar muahaze edilmediği halde, benim gibi bu vatanın evlâdı ve bu milletin masum bir ferdi olan bir adamın, onunla temas eden veyahut bir dostluk gösteren her bir ma'sum

dosta bir kulp takmak ve müttehem vaziyetini vermek hangi maslâhata istinad ettiğini, hangi fikir ile olduğunu hakikaten bilmiyoruz, mütehayyiriz. Eğer farz-ı muhal olarak bu derece vücudum vatana ve millete zarardır ve benimle temas eden ve dost olan müttehemdir.. size ilân ediyorum: Meb'usandan,

vükelâdan belki binlerce ma'ruf adamlarınız benimle dostturlar. Acaba bu zatları dostluk yüzünden hapse sevk edecek bir kanun var mı?...(52) ”

Madde-6 :

İnkılâb ve lâiklik ve cumhuriyet prensiblerine muarız olup onları ortadan kaldırmaya fiili teşebbüs isnadları...

Cevabları:

(Önce, Eskişehir müdafaalarında takrirî söylenip, mahkemenin zabıtlarına geçen ve fakat o sıra üstad tarafından kaydedilmeyen, cumhuriyet hakkındaki çok mühim bir izahı vardır ki, bilâhare Denizli mahkemesinde yazılarak mahkemeye takdim edilen o izahı aynen buraya dercediyoruz:)

“Eskişehir mahkemesinde gizli kalmış ve resmen zabta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir kıssay-i müdafaayı beyan ediyorum:

Orada benden sordular ki: "Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?"

Ben de dedim: Yaşlı mahkeme reisinden başka, daha siz dünyaya gelmeden, ben dindar bir Cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara veriyordum. Ekmeğimi onun suyu ile yerdim. Benden sordular, ben dedim: "Bu karınca, ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. Cumhuriyetperverliklerine hürmeten, taneleri karıncalara veriyorum.”

Sonra dediler: “Sen selef-i salihine muhalefet ediyorsun?” Cevaben diyordum: Hülefa-i Raşidin hem Halife, hem Reis-i Cumhur idiler. Sıddık-ı Ekber (R.A.) aşere-i mübeşereye ve sahabe-i kirama elbette Reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat manasız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan manay-ı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.

(52) Osmanlıca Lem'alar, S: 805-808

1026

Ey müdde-i umumi ve mahkeme azaları! Elli seneden beri bende olan bir fikrin aksi ile beni ittiham ediyorsunuz; eğer laik cumhuriyeti soruyorsanız, ben biliyorum ki, laik manası, bîtaraf kalması.. Yani hürriyet-i vicdan düsturuyla, dinsizlere ve sefahatcilere ilişmediği gibi, dindarlara ve takvacılara da ilişmez bir hükûmet telâkki ediyorum...

Yirmi beş senedir hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim.Hükûmet-i cumhurire, ne hal kesbettiğini bilmiyorum. Eliyazübillah, eğer dinsizlik hesabına; İmanına ve ahiretine çalışanları mes'ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmiş ise; bunu size bilâperva ilân ve ihtar ederim ki: Bin canım olsa, imana ve ahiretime feda etmeye, hazırım. Ne yaparsanız yapınız! benim son sözüm olarak, sizin beni idam ve ağır ceza ile zulmen mahkûm etmenize mukabil derim:

Ben Risale-i Nur'un keşf-i kat'isiyle i'dam olmuyorum.. belki terhis edilip, nur ve saadet âlemine gidiyorum.. ve sizi ey gizli düşmanlarımız ve dalâlet hesabına bizi ezen bedbahtlar! İdam-ı ebedî ile ve daimî haps-i münferid ile mahkûm bildiğimden ve gördüğümünden, tamamiyle intikamımı sizden alarak kemal-i rahat-ı kalb ile teslim-i ruh etmeye hazırım...(53) ”

Başka bir parçadan:

“...Bu mübarek vatanda ve fitraten dindar bu millete hükmedenler, elbette dindarlığa taraftar olması ve teşvik etmesi vazife-i hâkimiyet haysiyetiyle lâzımdır. Hem madem lâik cumhuriyet cihetiyle ve prensibiyle bîtarafane kalır ve o prensible dinsizlere ilişmez.. Elbette dindarlara dahi bahaneler ile ilişmemek gerektir...(54)”

“...Eğer faraza lâik cumhuriyetin mahiyetini bilmiyen bir dinsiz dese: "Senin risalelerin kuvvetli bir dinî cereyan veriyor, Lâdinî cumhuriyetin prensiblerine muaraza ediyor?"

Elcevab: Hükûmetin lâik cumhuriyeti, dini dünyadan ayırmak demek olduğunu biliyoruz. Yoksa hiç bir hatıra gelmiyen, dini reddetmek ve bütün bütün dinsiz olmak demek olduğunu gayet ahmak bir dinsiz kabul eder.

Evet, dünyada hiç bir millet dinsiz olarak yaşamadığı gibi, Türk milleti misillü bütün asırlarda mümtaz olarak, bütün aktar-ı cihanda ve (nerede Türk varsa, müslümandır.. sair anasır-ı İslâmiyenin küçük de olsa, yine bir kısmı İslâmiyet hâricindedir.) Böyle ciddî ve hakikî dindar ve

(53) Şualar, Envar Neşriyat, S: 337

(54) Osmanlıca Lem'alar, S: 736

1027

bin sene kadar hak dininin kahraman ordusu olarak zemin yüzünde mefahir-i milliyesini milyonlar menabi-i diniye ile çakan ve kılınçlarının uçları ile yazan bir mübarek milleti; dini reddeder veya dinsiz olur diye ittiham eden yalancı dinsizler ve milliyetsizler, öyle bir cinayet işliyorlar ki, cehennemin esfel-i safilin tabakasında ceza görmeye müstahak olurlar.

Halbuki, Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyenin kanunlarını da ihata eden dinin geniş dairesinden bahsetmez. Belki asıl mevzuu ve hedefi, dinin en hâs ve en yüksek kısmı olan imanın erkân-ı azimesinden bahseder...(55)”

“...Hem hükûmetin inkılâbına karşı bir tecavüz hedefi olsa idi, on sene zarfında yalnız yirmiotuz, uzaktan uzağa ahiret kardeşi bulmak değil, belki benim gibi yüz derece haddinden fazla teveccüh-ü ammeye istemiyerek mazhar olan bir adamın yirmi bin, yüzbin şerikleri, dostları bulunacaktı...(56)”

“...Müdafaatımın bütün safahatında hükûmetle müsâlâhakârane , fakat gizli ve müthiş bir komiteye karşı mübareze vaziyetini gösteren bir kısım tarz-ı ifademdeki maksadım şudur: Nasıl ki hükûmet-i cumhuriye, dini dünyadan tefrik edip bî-tarafane kalmak prensibini kabul etmiş.. Dinsizlere, dinsizlikleri için ilişmediği gibi; dindarlara da dindarlıkları için ilişmemesi o prensibin icabatındandır.

Öyle de, ben dahi bîtaraf ve hürriyetperver olan hükûmet-i cumhuriyeyi dinsizliğe taraftar ve entrikaları çeviren ve hükûmetin memurlarını iğfal eden gizli menfi komitelerden tefrik ediyorum. O entrikacılarla bazen mübareze ediyorum...

Evet inkâr edilmez ki; kâinatta dinsizlik ile dindarlık, Âdem zamanından beri cereyan edip geliyor ve kıyamete kadar gidecektir. Bu meselemizin künhüne vakıf olan herkes, bize olan bu hücumun doğrudan doğruya dinsizlik hesabına dindarlığa bir taarruz olduğunu anlar. Ekser hükemanın Garbta ve Avrupa'da zuhuru.. ve ağleb enbiyanın Şark'ta ve Asya'da tulu'ları, kader-i ezelinin bir işaret ve

remzidir ki; Asya'da hâkim-i gâlib din cereyanıdır. Elbette Asya'nın ileri karakolu olan bu hükûmet-i cumhuriye, Asya'nın bu fitrî hasiyetinden ve madeninden istifade eder ve bitarafane prensibini, değil dinsizlik tarafına, belki dindarlık tarafına temayül ettirecektir..(57)”

(55) Aynı eser, S: 765

(56) Osmanlıca Lem'alar, S: 800

(57) Aynı eser, S: 819-820

1028

Madde-7 :

Risale-i Nurları ile milletin ve halkın nazarını sırf ahirete çevirdiği ve dünyadan soğuttuğu isnadı...

Cevabları :

“Eğer insanîyetin mahiyetini hayvaniyetin en bedbaht ve en aşağı derecesinde telâkki ve dünyayı dâimî ve layezal tevehhüm ve insanı bakî ve lâyemut tahayyül eden bir serhoş ve vicdansız tarafından denilse: "Senin bütün risalelerin imanî pek kuvvetli ders veriyor, dünyadan soğutuyor, nazarı ahirete çeviriyor. Biz ise bütün kuvvet ve dikkat ve zihnimizle dünya hayatına müteveccih olmamız ile bu zamanda yaşayabiliriz. Çünkü şimdi yaşamak ve düşmanlardan sakınmak çok müşkilleşmiştir?”

Elcevab: İman-ı tahkikinin dersleri, gerçi nazarı ahirete baktırıyor. Fakat dünyayı o ahiretin mezraası ve bir çarşısı ve bir fabrikası göstermekle, daha ziyade dünya hayatına çalıştırır. Hem imansızlıktaki müthiş bir surette kırılan kuvve-i maneviyeyi gayet kuvvetli bir tarzda kazandırır ve me'yusiyet içinde atalet ve lâkaydlığa düşenleri şevk ve gayrete, sa'ye sevk eder çalıştırır. Acaba bu dünyada yaşamak isteyenler, böyle hayat-i dünyeviye'nin lezzetini, hem çalışmaya şevki, hem hadsiz musibetlerine karşı dayanmaya medar kuvve-i maneviyesini te'min eden ve itiraz kabul etmiyen deliller ile ispat edilen iman-ı tahkikinin derslerine yasak diyecek bir kanunun vücudunu kabul ederler mi? Ve öyle bir kanun olabilir mi?..(58)

Madde-8 :

Asayiş ve idareyi bozmak veya bozmak isteyenlere alet olabilmek ihtimali vesaire gibi isnadlar...

Cevabları:

“İman ilminden ibaret olan Risale-i Nur eczaları emniyet ve asayişî te'min ve te'sis ederler. Evet güzel seciyelerin ve iyi hasletlerin menşe' ve menba'ı olan iman, elbette emniyeti bozmaz, temin eder. İmansızlıktır ki, seciyesizliği ile emniyeti ihlâl eder.

Hem bunu biliniz ki: Yirmi otuz sene evvel bir gazete de gördüm ki; İngilizlerin bir müstemlekât nâzırı demiş: "Bu Kur'an Müslümanların elinde varken, biz onlara hakiki hâkim olamayız. Bunun kaldırılmasına ve çürütülmesine çalışmalıyız.”

(58) (Osmanlıca Lem'alar, S: 800

1029

İşte bu kâfir-i muannidin bu sözü, otuz senedir nazarımı Avrupa feylesoflarına çevirmiş olduğundan; nefsimden sonra onlar ile uğraşıyorum, dahil bakamıyorum.. Ve dahildeki kusuru Avrupa'nın hatası ve fesadıdır diyorum, Avrupa feylesoflarına hiddet ediyorum. Onları vuruyorum. Felillahilhamd Risale-i Nur o muannid kâfirin de hülyâsını kırdığı gibi; maddiyun, tabiiyyun feylesoflarını tam susturur bir vaziyete girmiştir.

Dünyada -hangi şekilde olursa olsun- hiç bir hükûmet yoktur ki; kendi memleketinin böyle mübarek bir mahsulünü ve sarsılmaz bir kuvve-i maneviyesini yasak etsin ve maşirini mahkûm eylesin! Avrupa'da rahiplerin serbestiyeti gösteriyor ki, hiç bir kanun târik-i dünya olanlara ve ahirete ve imana kendi kendine çalışanlara ilişmez... (59)”

“...Hem nazar-ı adalet ve insafa arz ediyorum ki: on senedenberi laparta vilâyetinde mazlum bir surette tazyik altında, asayiş-i dahiliye ve emniyet-i umumiyeye zarar verecek hiç bir emare, hiç bir tereşşuhat olmadığı halde; emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek teşebbüsü ile ittiham edilmeliğime hangi insaf, hangi vicdan müsaade eder.? Eğer yüzaltmış üçüncü madde-i kanuniye manasına bizim hakkımızda vech-i tatbiki gibi mana verilse, o vakit başta Diyanet Riyaseti, bütün imamlar, hatibler ve vaizlere teşmil etmek lâzım gelir. Çünkü hissiyatı diniyeyi telkin etmekte onlar ile beraberiz.

Eğer telkinat-ı diniye, emniyet-i dahiliyeyi mutlaka ihlâl etmek gibi manasız bir fikir ileri sürülse, umuma şamil olur. Evet benim onların fevkinde bir cihetim var ki; o da kat'iyetle şeksiz ve şüphesiz hakaik-ı imaniyyeyi izah etmeliğimdir. Bu ise farz-ı muhal olarak umum ehl-i dine bir i'tiraz gelse, bu hal, bizi i'tirazdan kurtarmaya vesile olur...(60)”

Madde-9 :

Şapka giymediği vesilesiyle kanunlara karşı geldiği isnadı...

Cevabları:

“...Diyorlar ki: "Sen şapkayı başına koymuyorsun. Mahkeme gibi çok resmî yerlerde başını açmıyorsun. Demek o kanunları reddediyorsun. O kanunları reddetmenin cezası şiddetlidir?”

Elcevab: Bir kanunu red etmek başkadır. Ve o kanunla amel etmemek bütün bütün başkadır. Evvelkinin cezası idam ise, bunun cezası ya bir gün hapis veya bir lira cezay-i nakdî veya bir tekdir veya bir ihtardır.

Ben o kanunlarla amel etmiyorum. Hem amel etmekle dahi mükellef olamıyorum. Çünkü münzevi yaşıyorum. Bu kanunlar hususi ikametgâhlara giremez.

(59) Aynı eser, S: 745

(60) Osmanlıca Lem'alar, S: 777

1030

Amma red ise, bende red kuvveti olmadığı gibi, Velî derecesinde belki hakiki Velî telâkki ettiğim has kardeşlerimin başlarındaki şapkalar, bana kanaât vermiş ki: Şapka ihtida edip Müslûman olmuş.. O geldi başa, secdeye gitme dedi.. Secde onu secdeye getirdi. İnşaallah başdaki iman onu imana getirdi. Yalnız istemiyerek giyse, belki kurtulur inşaallah...(61)”

“...İddianamenin evvelinde ve ahirinde, şapka iktisası hakkındaki i'tiraza, size takdim edilen son müdafaatımın nihayetinden altı sahife evvel cevabı yazılmıştır. Hem de Haziran 13'üne kadar hem vâzlik, hem imamlik vesikam vardı. 13 Haziran 1935 tarihinden sonra resmen yasak edilmeyen bereden bir tane aldım, fakat giymiyorum. Münzevî, hususî odamda bu kanunla amel etmiyorsun denilmez...(62)”

Madde-10 :

Kanun-u medenînin getirdiği irsiyet, kadın hakkı vesaireye karşı geldiği isnadı...

Cevabları:

“İddianamede Onbeçinci Lem'a nâmındaki Fihriste risalesinde ayetlerinin eskiden beri, medeniyetin itirazına karşı bütün tefsirlerde bulunan bir hakikatı değil sekiz sene evvel, onbeş sene evvel ve bu hükûmetin kanun-u medeniye kabul etmeden hayli zaman evvel verdiğim gayet kat'î ve şüphesiz bir cevab-ı ilmî, iddianamede benim aleyhimde nasıl isti'mal edilebilir?..(63)”

“...On üç veya onbeş sene evvel te'lif edilen Arapça Ve Türkçe eski matbu' ve gayr-ı matbu' risalelerimden alınan ve “Notalar” nâmında ONYEDİNCİ LEM'A Risalesinin bir mes'elesi olan tesettüre dair Risaleye, sonradan "yirmi dördüncü lem'a" namı verilmiş... Bu risalenin aslı başta doktor Abdullah Cevdet olarak Avrupa medeniyet ve felsefesi namına ve belki İngilizlerin ifsad siyaseti hesabına tesettür ayetine ettikleri itiraza karşı, gayet kuvvetli ve müskit bir cevab-ı ilmîdir. Böyle bir cevab-ı ilmî, değil bundan onbeş sene evvel, her zaman takdir ile karşılanır. Bu hürriyet-i ilmiye elbette hürriyet-perver bir hükûmet-i cumhuriye tahdid etmez(64)...(65)”

(61) Aynı eser, S: 772

(62) Aynı eser, S: 779

(63) Osmanlıca Lem'alar, S: 787

(64) Hâkimiyet-i millet, hürriyetperverlik, cumhuriyetçilik, demokrasilik, fikir ve vicdan hürriyeti gibi laflar çok söylenirken; lâkin çok maalesef bunlar hep laf-u güzafda kalmıştır. Bu sebeble o devirlerdeki rejimin tatbikat şekline Cumhuriyet ve demokrasi denilmesinin hiç bir manası yoktur. Keyfî bir dikta rejiminden başka birşey değildir. A.B.

(65) Osmanlıca Lem'alar, S: 792

1031

“...Hem bin seneden beri çarşaf altında bulunan muhadderat-ı İslâmiye, şimdi de çarşaflarını muhafaza ediyorlar. Avrupa gibi ekseriyeti açık saçık olmadıklarını gösteriyorlar. Bu Risale, hükûmetin kanunlarıyla muaraza etmiyor

Hem “tesettür aleyhinde olanların yüzüne şamar vurmak” fıkrası ise, o zaman payitaht olan İstanbul'da bana haber verilen bir vukuat münasebetiyle, Abdullah Cevdet gibilerin yüzüne havaledir. Sonra bu hadiseye benzer yeni payitaht olan Ankara'da bir vakia münasebetiyle, bu eski cevabı yeniden ve ileride çıkacak ref'-i tesettür kanununa temas edilmesi suretiyle bu

hakikata ve gizli ve husuai kalmış cevab-ı ilmiyeye "Ahaliyi ifaad" namını vermek, ne kadar insaf ve adaletten uzak olduğu takdir için vicdanınıza havale ediyorum...(66) "

"...Acaba umum Avrupanın mal-ı müştereki olan medeniyet.. ve yalnız bu zamanın ilcaatına binaen hükûmet-i cumhuriyenin, o medeniyetin bir kısım kanunlarını kabul etmesiyle, o medeniyetin menfaatlı kısmına değil, belki kusurlu kısmına hakaik-ı Kur'aniye hesabına olarak müdafaat-ı ilmiyeye hangi suretle "Hükûmetin prensibine ve hükûmetin rejimine muhalif ve hükûmetin inkılâbı aleyhine hareket" namı veriliyor? Acaba, bu hükûmet-i cumhuriye Avrupa medeniyetinin kusurlu kısmının dava vekillğine tenezzül eder mi..? Ve o kusurlu medeniyetin İslâmiyete muhalif kanunları, eski zamandan beri hükûmetin hedefi midir? Hükûmete muarız vaziyet almak nerede, bu kısım kusurlu medeniyet kanunlarına karşı hakaik-ı Kur'aniyeyi ilmî bir surette müdafaa etmek nerede?..

Kur'an-ı Hakimin âyat-ı kat'iyesiyle, bin üç yüz seneden beri milyonlar tefsirlerinde ve halen kütüphanelerde dolu olan tefsirlerde gibi ayetlerin hakaik-i kudsiyetlerini Avrupa feylosoflarının itiraz ve tecavüzatına karşı otuz seneden beri ettiğim müdafaat-ı ilmiyemi, hükûmetin inkılâbına, prensibine ve rejimine muhalefet-i kasdî var diye, beni ittiham etmek, öyle bir zâhir garaz ve öyle bir esassız vehimdir ki, buradaki mahkeme-i adileye taalluk etmese idi, müdafaa ve cevab vermeyi lâyük görmezdim... (67)"

Madde-11 :

M.Kema1 ve inkılâblarına karşı tahkir ve muaraza isnadı...

(67) Omanlıca Lem'alar, S: 795

(68) Aynı eser, S: 804

1032

Cevabları:

"...Demişim: "Ankara'da kendi nefsimde ihtiyarlıkların tahatturu ile, en kara bir halet-i ruhiye hissettim" dediğim halde, o halet-i ruhiyemi Ankara'ya çevirmiş, aleyhimde isti'mal etmiş. Hem o Ricada demişim:"Hilâfet saltanatının vefatı..." Yani millî saltanatının, yerine ikamesi murad ettiğim halde, bir vav ilave ve bir nunu noksan edip "hilâfet ve saltanatın vefatı" diye tahrifle beraber manasını da tağyir edip; eski saltanatı tahassürle yâd ettiğimi, hatıra gelmiyen aleyhimde isti'mal etmiş...(68)"

"...Kararnamede kelimeler üzerinde oynanılıyor. Bir kelimenin kasdî olmadığı halde, bir manasından ta'riz çıkarıyorlar. Halbuki Risale-i Nur'da hedef, bütün bütün ayrı olduğundan kelimatındaki kasde makrun olmayan ta'rizler değil, belki tasrihlerde bulunsa, şâyan-ı af ve müsamahadır. Bu noktayı izah eden bu misal kıyasdır:

Meselâ, ben bir maksadımı hedef ederek yoluma koşup gidiyorum.. ihtiyarsız, yolumda koşarken büyük bir adama çarpıp, o adam yere düşse; desem: "efendi affet, ben maksadıma gidiyordum, bilmeyerek çarpıldım" elbette affeder ve gücenmez. Eğer kasdî olarak bir parmağımı o adama ta'ciz suretinde kulağına iliştişsem, hakaret telâkki edecek ve benden gücenecek.

İşte madem hükûmetin tahkikat-ı amikasıyla ve yüz yirmi kûsûr risalenin, bir iki me'murun zulmüne karşı şekva suretinde olan ve intişar edilmeyen bir iki tanesi müstesna, mütebakisinin

hedefi, iman ve ahiret olduğundan; harekât-ı ilmiye ve fikriyesinde ehl-i dünyanın siyasetine de çarpı ve şiddetli kelimat da bulunsa, şayan-ı af ve müsamahadır...(69)"

Madde-12 : 163. madde ve gereği gibi isnadlar...

Cevab: Bu maddenin cevapları sabık maddelerin cevaplarında ve ilerde gelecek temyiz layihası müdafaalarında geçtiği ve geçeceği için, burada tekrarına lüzum görülmedi.

TEMYİZ LÂYİHASINDAN BİR KAÇ PASAJ

Bilindiği gibi; Hazret-i Üstad Bediüzzaman Eskişehir hapsinde yaptığı müdafaaları.. Ve tahlil ve şerh ettiği ilmî, dinî ve hukukî meseleleri.. Ve medar-ı ittiham umum itiraz ve isnadları çürüten müdellel ve hüccetli cevapları, yekûn olarak üç yüz yetmişbeş sahife kadar tuttuğunu kaydetmiştik. Ayrıca ileri sürülen bütün o ittiham ve isnadların kanunî ve hukukî manada

(67) Omanlıca Lem'alar, S: 795

(69) Aynı eser, S: 806

1033

kendisine ve talebelerine bir temas yönlerinin bulunmadığını ispat etmiş olduğu müdafaalar yapıldığı halde; yine de Eskişehir Ağırceza mahkemesi 19/8/1935 tarihinde karara varmış ve Üstad Hazretleri ile, onbeş seçkin talebesinin tecziyesi cihetinde karar vermiştir. Kararlarının gerekçesini de, kanaât-ı vicdaniye ile iki basit ve cevabı ispatlı ve müdellel şekilde verilmiş maddeden almış idi. Hazret-i Üstad Bediüzzaman'a on iki ay hapis ve bir sene de Kastamonu'da genel gözetim altında bulundurulması.. ve on beş talebesine de altışar ay hapis cezasını vermişti.

Hazret-i Üstad bu keyfi kararı usulü dairesinde hemen temyiz etmiş, temyiz mahkemesine uzun ve müdellel ve bütün ittihamları çürüten lâyiha göndermişti. Bu lâyiha onbeş sahife kadardır. Lâyihanın tamamı büyük tarihçe-i hayatta neşredilmiştir. Biz ise, burada sadece nümune için bazı pasajlarını almakla iktifa edeceğiz:

"163. madde-i kanuniye, "asayışı ihlâl edebilecek hissiyat-ı diniyeyi tahrik edebilir" mealinde bulunan şu kanunun elbette bu hadsiz genişlik içinde bir tefsiri var.. ve elbette bir kuyud-u ihtiraziyesi bulunacak.. Yoksa bu madde bu geniş mana ile beni mahkûm ettiği gibi; bütün eh1-i diyanete ve başta Diyanet Reisi olarak bütün vâizlere ve bütün imamlara -Bana teşmil edildiği gibi- teşmil edilebilir...

...Evet, bu madde tefsirsiz, kuyud-u ihtiraziyesiz ve garazkârlar istediği adamları onunla çarpmasına müsaid hudûtsuz bir manada olamaz...

...Beni yakından tanıyan zatların çehadetiyle, on üç seneden beri şeytandan kaçır gibi, siyasetten kaçtığımı ve hükümetin işine karışmadığımı

ve tahammül-ü beşer fevkinde işkencelere tahammül edip dünyaya karışmadığımı ve iman hizmetini bu dünyada en büyük maksad telâkkî ettiğim halde; "Said, dini siyasete alet edip, asayışı ihlâl

teşebbüse niyet ediyor" diye beni 163. maddeye temas ettirmek ve mahkûm etmek, bütün ruy-i zemindeki adliye ve mahkemelerin haysiyetine ilişecek ve nazar-ı dikkati celbedecek hiç görülmemiş bir hadise-i adliyedir kanaatindeyim...

...En ziyade tenkid edilen, beni ve umum kitaplarımı muahazeye sebebiyet veren (70) beş on mes'ele içinde en mühimmi gelecek bu iki mes'eleki;

(70) Eskişehir hapis hadisesinde mahkemeye sevk edilip üstünde muhakemesi yapılan ve muahazeye medar olan maddeler olarak, elde edilen kitaplardan bir çoğu 1921-1922 ve 1923'lerde tab' edilmiş kitaplardır. O ise ki; O zaman cumhuriyet kanunlarının belki henüz kafalarda bile tasavvuru yoktu. Buna ramen mahkeme bu eski kitapları da musadere etme cihetine gitmişti. A.B.

1034

ayetleridir. Ben hakiki menfaatli medeniyete karşı değil, belki kusurlu ve zararlı, mimsiz ta'bir ettiğim medeniyete karşı, otuz-kırk eeneden beri İcaz-ı Kur'anı esas tutup, o medeniyetin muhalif noktalarını aşağı düşürüp, medeniyetin acziyle i'caz-ı Kur'anı ispat etmek esası üzerine matbu' ve gayr-ı matbu' Arapça ve Türkçe çok kitaplar yazdım. İrsiyet hakkındaki kanun-u medenînin, Kur'anın bu iki ayetine muhalif maddelerini vaktiyle muvazene etmişim. Onların en muannid feylosoflarını da ilzam edecek deliller göstermişim. Hükûmet-i cumhuriyenin ilcaat-ı zamana göre kabul ettiği bir kısım kanun-u medenînin bir kısım maddelerini kabulünden evvel bu mes'eleleri medeniyete ve feylosoflara karşı yazmışım ve müdafaa etmişim.. Ve kurun-u ula ve vusta'daki zayi' olan kadınlık hukukunu Kur'an-ı hakim gayet ehemmiyetle muhafaza ettiğini ispat etmişim.

Şimdi bu iki mes'eledeki beyanatım, hükûmet-i cumhuriyenin kunununa muhalifdir diye 163. madde ile muahaze edildim.

Ben de, adliyenin en yüksek mahkemesine derim ki: Bin üçyüz elli senede ve her asırda üç yüz elli milyon insanın hayat-ı içtimaiyesinde en kudsî ve hakikî ve hakikatlı bir düstur-u ilahînin üçyüz elli bin tefsirlerin tasdiklerine ve aynen hükümlerine istinaden ve bütün ecdadımızın ruuhlarına hürmeten Kur'anın i'cazını Avrupa mülhidlerine karşı göstermek için, iki nass-ı ayeti onbeş sene evvel ve on sene evvel ve dokuz sene evvel üç kitabımda zikretmekliğim, beni şimdiki şerait dahilinde ve ahval-ı sıhhiyem noktasında yaşıyamıyacağım bir me'yusiyetle bir mahpusiyete mahkûm edip; ve dolayısıyla bir cihette adeta idamıma hükmeden ve yüz onbeş risalemi bunun gibi beş mes'ele yüzünden mahkûm eden haksız bir kararı elbette ruy-i zeminde adalet varsa, bu kararı red ve bu hükmü nakzedecektir...(71)"

İşte sadece bir iki nümunelik parçasını arzettiğimiz temyiz lâyihasından bu cüz'î pasajlar gibi, hep ilim ve mantık ile mücehhez olan lâyihanın, müsbet veya menfi bir cevabı henüz Ankara'dan (*) gelmemişken; yani temyiz mahkemesi Üstad'ın gönderdiği temyiz lâyihası müdafaatı üzerinde henüz bir karara varmamışken; Hazret-i Üstad, zamanın heyet-i vekilesine de (Bakanlar kurulu) bir arz-ı hal ve tashih-i karar için istid'a göndermiştir.

Medar-ı hayrettir ki, bakanlar kuruluna gönderilen arz-ı halin başındaki bu cümle: "Mahkemei temyiz, davamızı nakzedmeyip tasdiki takdirinde..." şeklinde yazması ile; temyiz mahkemesinin müstakil ve hürriyet için

(71) Osmanlıca Lem'alar, S: 834-844

(*) O zaman Temyiz mahkemesi Eskişehirde bulunduğu halde , "Ankaradan gelmişken" tabirini bilerek kullanmışım. Çünkü herşey Ankaranın emriyle oluyordu. Bunun çok misalleri var. A.B.

1035

de, bilhassa o tarihte adaletle hükmedemeyeceğini ve davayı nakzedip bozamiyacağını ihbar etmektedir. Bu ihbar ise, ya keskin ferasetiyle, zamanın hal ve durumundan hissetmiş.. yahud da gayb-aşına kalb basiretiyle keşfetmiştir.

Mezkûr tashih-i karar veya tashih-i da'va dilekçesinden bazı bölümler:

"...Ey ehl-i hall ve akd! Dünyada emsali nâdir bulunan bir haksızlığa giriftar edildim. Bu haksızlığa karşı sükût etmek, hakka karşı bir hüremtsizlik olduğundan bilmeceburiye gayet ehemmiyetli bir hakikatı fâş etmeye mecburum.. Ve diyorum ki: Ya benim idamımı ve yüz bir sene cezaı istilzam edecek kusurumu kanun dairesinde gösteriniz.. ve yahut bütün bütün divane olduğumu ispat ediniz.. ve yahut benim ve risalelerimin ve dostlarımın tam serbestiyetimizi verip, zarar ve ziyanimızı müsebbiblerinden alınız!..

Evet, her bir hükûmetin bir kanunu, bir usulü var. O kanuna göre ceza verilir. Hükûmet-i cumhuriyenin kanunlarıyla beni ve dostlarımı en ağır cezaya müstahak edecek esbab bulunmazsa, elbette takdir ve mükâfat ve tarziye ile beraber, tam hürriyetimizi vermek lâzımdır. Çünkü meydandaki gayet ehemmiyetli hizmet-i Kur'anियem, eğer hükûmetin aleyhinde olsa; böyle bir senelik ceza bana, bir kaç dostuma altışar ay mahkûmiyetle olamaz. Belki yüz bir sene ve idam gibi ceza bana.. ve en ağır cezaları da benim ciddî hizmetime irtibat edenlere vermek lâzım gelir:

Eğer hizmetimiz hükûmetin aleyhinde olmazsa; o vakit değil ceza, hapis ve ittiham.. belki takdir ve mükâfat ile karşılanmak lâzım gelir. Çünkü bir hizmet ki; Yüz yirmi risale o hizmetin tercümanları olmuş.. Ve o hizmetle koca Avrupa Feylosoflarına meydan okuyup, esasları zir ü zeber edilmiş.. elbette o te'sirli hizmet, ya dahilde gayet müthiş bir netice verir.. veyahut gayet nafi' ve yüksek ve ilmî bir semere verecek. Onun için göz boyamak nev'inde ve efkâr-ı ammeyi aldatmak tarzında ve hakkımızda zalimlerin entrikalarını, plânlarını setretmek suretinde çocuk oyuncağı gibi, bana bir sene ceza verilmez. Benim emsalim ya idam olurlar, dar ağacına mûftehirane çıkarlar.. Ve yahut lâyıık olduğu makamda serbest kalırlar...

...Hiç bir hadisede görülmemiş bir tarzda umumî bir propaganda, bir entrika ve bir dehşet aleyhimizde döndüğüne delil şudur ki: altı aydır yüz bin dostum varken, hiç biri bana bir mektup yazamadı, bir selâm gönderemedi. Hükûmeti iğfale çalışan entrikacıların ihbaratiyle, vilayat-i şarkiyeden ta vilayat-i garbiyeye kadar her yerde istintaklar, taharriyatlar devam ettiğidir Bu işde bu entrikacıların çevirdikleri plan; benim gibi

1036

binler adamı en ağır cezalara çarpacak bir hadiseye göre tertib edilmiş.. Halbuki, en âdi bir adamın en âdi bir hırsızlığı gibi bir hadiseyi andıracak bir ceza vaziyetini netice verdi...(72)"

İşte yukarda az bazı bölümlerini nümüne için arzettiğimiz müdafalar ve cevabî müskit izahlar ve mantikî ve hukukî delil ve ispatlara rağmen, Eskişehir Ağırceza mahkemesi ve zamanın temyiz mahkemesi; Denizli mahkemesi gibi tam hakperestane ve âdilane davranmaya muvaffak olamamış ve

kendi müstakil ve bî- taraf olan adalet makamını, yaygaracıların tesirinden ve hâricî baskı ve tahvilflerden kurtaramamıştır. Hükümetin prestijini vikaye yolunda ve zındık münafıklara da bir paye vermek, bir kemik atmak nev'inden; Üstad Bediüzzaman'da ve onun beraberindeki talebelerinde ve te'lif etmiş olduğu iman nurlarından ibaret olan risalelerinde, siyasi herhangi bir hareket, bir mülâhaza ve emniyet ve asayiş bozacak herhangi bir davranışın zerresini dahi bulamamışken; fakat bahaneli sebeplerden tutturarak, davayı kanaât-ı vicdaniye ile başka bir maddeye çevirmiş ve küçültmüşlerdi. O da Kur'anın verasete ve kadınların örtünmesine dair bir iki ayetini ilmî ve mantıkî tefsirini muahazeye sebep göstermişlerdi.

Gülünç Bir Mantıksızlık

Şu acib ve gülünç mantıksızlığa dikkat edilsin ki; Türkiye'de bir taraftan fikir ve vicdan ve kelâm hürriyetinden söz edilir, bir yandan da vicdan hürriyetinin anayasa teminatı altında olduğundan bahsedilir, en acib ve garib bir yanı da Kur'anın kendisi ve umum tefsirleri meydanda ve kütüphanelerde bulunur olduğu halde; Bediüzzaman Hazretleri Kur'an'ın mezkûr ayetlerini tefsir edip, aklî ve ilmî ve mantıkî hikmetlerini yazdığı için; kanunlarla muahazeye tabi' tutulur ve mes'ul gösterilirdi. Bilmiyoruz, dünyanın hiç bir yerinde böyle keyfi bir muamele, kanun namına kanunsuzluk ve mantıksızlık olmuş mu ve görülmüş müdür?..

Lâkin bütün bu işlere rağmen, Eskişehir mahkemesinin gizli ve perdeli de olsa, küçük bir adaletinden söz etmek de mümkündür, şöyle ki:

Türkiye cumhuriyeti hükümetinin o dönemlerinde, dine ve din ehline çok fazla düşmanlık, kin, küçümseme ve iğbirar varken; din düşmanı zındık komiteler de onun bu tutumundan ve kanunlarının din aleyhindeki es

(72) Os. Lem'alar Sh. 837 Hazret-i Üstad'ın bu gerçek, hakikatlı ve pervasız ifadeleri de göstermektedir ki: Münafık ve zındık din düşmanı komiteler, her yerde dehşet saçan propaganda yapmışlar ki "Bediüzzaman ve talebeleri idam olacaklar!.." diye... Nitekim de bu plân ve emel ile Üstad ve talebeleri Eskişehir hapishanesine yollanmışlardı. Ama "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar" darb-ı meseli gibi, Eskişehir hapishanesine doldurulan masumlardan birçoğu iki ay sonra, doksanyedi kişisi ise 3.5 ay sonra tahliye edilmeleriyle, munafıklık ve yalancılıkları meydana çıkmıştır. A.B.

1037

neklüğinden çok istifade ile, Bediüzzaman'ı ve talebelerini yüzde yüz imha etmek plânıyla tuzak hazırladıkları ve sahte gerekçelerle Eskişehir mahkemesine sevk ettikleri halde, mahkeme dahi bir çok maddî ve manevî baskı ve te'sirlerin altında iken, onun hâkimleri yine de âdil davranmışlardır denilebilir. Zira mahkeme, sorgulama ve duruşmaları başladıktan karar gününe kadar üç buçuk ay zarfında doksan yedi masumun beraat ve tahliyelerini gerçekleştirebilmiştir. Geri kalan on beş masum Nur talebesine ve üstadları Bediüzzaman'a basit bir ceza vermekle meseleyi küçültmüşler ve bir nevi kurtarma cihetine gitmişlerdir diye bir te'vil-i hasen ile bakılabilir.

Evet, Eskişehir ağır ceza mahkemesi bu küçük ve basit cezayı ister istemez, din hasmı kesilmiş bazı hükümet ricaline ve Türkiye'de o sıra bir nevi hâkim durumunda bulunan gizli zındık komitelere rüşvet vermiş ve meseleyi böylece kurtarabilmiştir.

Gerçi Hazret-i Üstad mahkemenin karar gününe kadar masum ve mazlum Nur talebelerinin hatırları için, çok yumuşak ve musalâhakârane müdafaalarda bulunarak talebelerinin yüzde doksanını kurtarmıştır. Fakat mahkeme kendisi ve onbeş talebesi hakkında cezalı hüküm kararını verdikten sonra, artık şiddetli ve sert tavır takınmış, izzet ve şehamet-i imaniyyesini göstermiştir. "Ben bu küçük madde ve mesele için mahkemeye verilmedim. Benim ve talebelerimin asıl muhakemeleri ya idam, ya yüz bir sene hüküm..veya beraetle neticelenecek maddelerle mahkemeye verildim. Mahkemenizin başında da o maddelerle yargılandım. savcının ilk iddanamesi de aynı yönde hazırlanmıştı. Bu sizin bize verdiğiniz ceza; bir beygir hırsızına, bir kız kaçırıcısına verilir. Ben bu cezaı kabul etmiyorum... Ya beraetimi istiyor, yahut da asıl mahkemeye verildiğimiz maddelerin muciblerini gösteriniz!." mealinde hem temyiz mahkemesine, hem Bakanlar Kuruluna, hem Meclis-i Meb'usan riyasetine pervasız ve ayn-ı hakikat müdafaalar yazıp göndermiştir. Fakat bütün bunlara rağmen Hazret-i Üstad'ın o

sert ve meydan okuyan merdane ve hakikatlı müdafaaları cevabsız kaldı. Temyiz mahkemesi de o sıra zamanın nezâketi dolayısıyla işi idare-i maslâhat adına alarak, ört-bas etmeyi uygun buldu ve Eskişehir Mahkemesinin kararını onayladı.

Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinin kararı: 19/8/1935 gün ve 121 sayılı i'lâm..

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin tasdiki: 12/10/1935 gün ve 2111 sayılı i'lâmdır.(73)

Eskişehir mahkemesi kararında Hazret-i Üstad'a bir sene hapis cezası ve 173. kanun maddesi uyarınca da Kastamonu'da bir sene genel gözetim altında bulundurulmasına diye yazılıydı.

(73) Denizli Dosyası; S: 78

1038

Böylece Hazret-i Üstad Eskişehir hapishanesinde cezasının tamamını yattı. Hapis müddeti bitti. Mahkemenin kararına göre hapisten sonra, Kastamonu vilâyetinde bir sene müddetle polis nezareti altında bulundurulmak üzere Kastamonu'ya gönderildi.

KÜÇÜK BİR DÜZELTME

Eskişehir Mahkemesinin ilgili dosyası elimize geçmediği için; Hazret-i Üstad Bediüzzaman'a tatbik edilen bu hüküm hususunda kesin bir bilgiye sahip olmamakla beraber Üstad'ın Büyük Tarihçe-i Hayatı bu hükmü onbir ay diye yazmış.(74) N.Şahiner de tarihçeye dayanarak o da onbir ay demiş. Fakat Hazret-i Üstad'ın ifadelerinde ise, hep bir sene tabiri geçmektedir(75). Merhum Eşref Edip 1952'de neşrettiği ve takib eden yıllarda bir kaç baskısı yapılan "Risale-i Nur Müellifi Said Nur" adlı eserinde de bir sene diyor(76). Keza 1950 ve 1951'lerde iki defa teksiri yapılan eski harf tarihçelerde yine bir sene(77) diye geçmektedir. Biz de Eskişehir mahkemesi safhalarında, Üstad'ın Büyük Tarihçe-i Hayat kitabına hürmeten bunu onbir ay olarak kabul ederek yer yer kaydettik. Gerçi bir ayın fazla bir önemi yoktur. Lâkin biz Bediüzzaman'ın Tarihçesini yazarken, onun hakkında vukua gelmiş hadiselerin objektif olarak gün gününe tarihlerini kaydetmek istiyoruz.

Bununla beraber, acaba Büyük Tarihçe'nin kaydetmiş olduğu "Onbir ay hapis cezası" tabiri kesin bir bilgiye istinad ediyor mu? diye şüphemiz vardır. Gerçi Hazret-i Üstad hem Büyük Tarihçe-i Hayatı, hem de ondan önce neşredilen tarihçeleri gördü, dinledi ve okudu. Bu hususta herhangi bir şey demedi. Bu durumda hangi taraf kesin hesaplıdır bilemedik.

Mühim bir tarafı da şudur ki: hapis ve ceza usulünde infaz yasası diye her zaman mahkûmlara tatbik edilen cezanın -Mahkumun iyi hal göstermesi takdirinde- Onun cezasının üçte biri düşürülür. Meselâ eskide ceza bir sene ise, onun sekiz ayı tatbik edilir, geri kalan üçte birisi de, meşruten tahliye ismi altında af edilirdi. Fakat bakıyoruz ki: Bu usûl Bediüzzaman hakkında tatbik edilmemiştir. Çünkü bütün tarihçelerde "Verilen cezanın tamamını yatmıştır" şeklinde bir mana anlaşıldığı gibi, Hazret-i Üstad'ın, 26. Lem'a'nın Onaltıncı Rica'sında "Bir sene hapis yattım" ifadeside vardır. Eskişehir ve Denizli dosyalarını inceleyen Afyon Mahkemesi sorgu hâkimliğinin kararnamesinde de, Eskişehir hapis müddeti için bir sene demektedir.(78) Buna göre Hazret-i Üstad'a verilen bir sene veya onbir ay cezanın tamamı tatbik edilmiştir diyebiliriz.

(74) Büyük Tarihçe S:174

(75) Osmanlıca Lem'alar, S: 848, 849 ve 715

(76) Risale-i Nur müellifi Said Nur, S: 54

(77) Eski harf Bediüzzaman'ın hayatından harikalar, S: 84

(78) Denizli Dosyası, S: 78

1039

DOKUZUNCU BÖLÜM

KASTAMONU HAYATI

(1336-1943)

1040

1041

KASTAMONU HAYATI FASLI

Eskişehir hapis faslı ve müddeti, Yukarda kısa ve muhtasar şekli ile geçtiği üzere sona erdi. Bu müddet ise onbir ay veya tam bir senedir. Her iki hesap da doğrudur denilebilir. Eğer onbir ay hapis devam etmişse, Hazret-i Üstad 27 Mart 1936'da hapisten çıkmıştır. Yok eğer tam bir sene beklemişse, 27 Nisan 1936 da tahliye edilmiştir.

Hz. Üstad hapisten çıkar çıkmaz, hemen mi Kastamonu'ya götürülmüş.. Yoksa bir kaç gün Eskişehir'de bekletildikten sonra mı götürülmüş, diye bir bilgi mevcut değildir. Lâkin biz Üstad'ın hapisten çıkar çıkmaz Kastamonu'ya götürüldüğünü hesaplıyacağız. Çünkü aksini ispatlayan herhangi bir delil mevcut değildir.

Buna göre, Üstad'ın Kastamonu'ya götürülmesi, herhalde Eskişehir'den Ankara'ya kadar kara trenle.. Oradan da Kastamonu'ya başka vasıtalarla olmuştur. Bu yolculuğu iki gün olarak hesaplasak; birinci hesaba göre, 29 Mart ikinci hesaba göre 29 Nisan 1936 günü Üstad Kastamonu'dadır.

Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'ya vardığı sene, mübarek yaşları, sabit hesap olan Rumî ve Miladiye göre tam 59'dur. Fakat Kamerî, yani Hicri takvime göre olsa, 60'ı tamamlamış, 61'in içine girmiş bulunmaktadır.

Üstad Bediüzzaman'ı Kastamonu'ya götüreren muhafızlar, mahkemenin kararı gereğince onu, oranın emniyetine teslim ederler. Çünkü kararda, "Bir sene Kastamonu vilâyetinde polis gözetimi altında bulundurulacak" hükmü vardır. Kastamonu emniyeti deKas koca Bediüzzaman'ı alelade bir insanmış gibi teslim alarak, Kastamonu'nun Araba pazarı semtindeki çarşı polis karakoluna yerleştirdiler. Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın Yüzbin kere hâşâ onun şahsiyetine- alelade, ayyaş veya -Hâşâ sümme hâşâ- canî bir insanmış gibi karakollarda, zamanın fasık polislerinin içerisinde bırakılmasına cevaz gösteren ve ona bunu reva gören, devrin hükûmet adamlarının tinet, anlayış ve karakterlerine bir ölçü olmak için kâfi bir mi'yardır.

Hazret-i Bediüzzaman böylece ilk üç ayını polis karakolunda geçirdikten sonra, yine Vâlinin ve emniyetin müsaadeleriyle, aynı karakolun karşısında ve aralarında ancak iki-üç metre kadar bir mesafe bulunan ahşap ve çok köhne bir evi -Kirasını kendisi ödemek üzerekiralyarak yerleşti. Burada onun her hareketi karakolca gözetleniyor ve kolaylıkla görülüyordu. Evinin karakola bakan odasının pencerelerine perde asılmasına müsaade edilmemişti. Pencereleri perdesizdi. Karakoldaki polisler istedikleri anda onu görebiliyorlardı. İşte Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın Kastamonu'daki yürekler parçalayıcı hazin hayatının acı tablosu...

Evet, Hazret-i Üstad Bediüzzaman Kastamonu'ya ilk geliş günlerin

1042

den itibaren, Denizli hapsine tevkif edilerek gönderildiği tarihe kadar, -yukarda kaydedilmiş iki hesaptan birincisine göre- tam yedi sene, beş ay, yirmi bir gün.. ikinci hesaba göre; yedi sene, dört ay, yirmibir gün zamanını Kastamonu'da mezkûr tarzda geçirmiş oluyordu. Halbuki hükümeti yönetenlerin ön saflarında yer alan bir çok adamlar, Bediüzzaman'ın çok büyük ve te'sirli vatan ve millet hizmetlerini görmüş ve bilmiş adamlardı...

KASTAMONU ŞEHİRİ

Kastamonu vilayeti, aslında Anadolunun temiz-saf ve dindar halkı ile.. Ve yetiştirmiş olduğu büyükle Ulema ve evliyası ile beraber, oradan çıkan büyük devlet adamlarıyla meşhur ve mümtaz, şirin bir beldedir. Aynı zamanda güzel ve temiz havası, etrafındaki dağlık ve ormanlığıyla, güzel ve şirin yaylaları ve mesiregâ0hlarıyla tatlı ve güzel bir şehirdir. Hazret-i Üstad da böylesi bir yeri sever ve arardı zaten...

Fakat ehl-i dünya, zaman zaman bu cennet gibi şirin beldeyi ona cehenneme çevirtici tarassud ve ta'cizleri, hatta vücudunu yok etmek için müteaddit defalar zehirler vermeleri eksik olmuyordu. Amma bütün bu ta'cizler, bu işkenceler, tazib ve tazyikler Hazret-i Bediüzzaman'ın azmini, iradesini ve gayretini kamçılıyor, daha çok imana ve Kur'ana hizmet ettiriyordu. Maneviyat sahasında da bu tazyiklerden dolayı daha çok mertebeler kat'edip yükseliyordu.

ÜSTAD'IN NUFÛS KAYDI KASTAMONUYA GETİRİLİYOR

Ehl-i dünya, Hazret-i Üstad'ı Kastamonu'ya getirdiklerinde, artık burada ölür, gider plânıyla; onun nüfûs kaydını bile, Ankara'nın emriyle Kastamonu'ya nakletmişlerdi. Artık Üstad Kastamonu'lu idi. Üstad'ın ismi, kanunlarla çıkarılan afların hiç birisinde yoktu. O, onlarca ebediyen nefye mahkûmdu. 1928, 1933'lerde çıkan umumi af kanunları ona isabetten uzak kalmıştı. Her defasında o müstesna tutuluyor, ona ayrı ve hususî muamele uygulanıyordu. •

Diyelim ki; bu defa Eskişehir Mahkemesi onun hakkında yalnız bir sene Kastamonu'da bulunmasına karar verdi. Mahkemenin kararı olduğu için uygulandı da.. Peki bu hüküm ve kararın infazından sonra, neden ona diğer efrad-ı millet gibi "Artık serbestsiniz, hükmünüz bitmiştir, istediğiniz gibi yaşayabilir ve istediğiniz yere gidebilirsiniz" demiyorlardı. Bilâkis mahkeme kararının infazından hemen sonra, başka bir hüküm ve başka bir karar infaz safhasına giriyordu. Onun istek ve iradesinin dışında olarak, onu Kastamonu'ya daimi şekilde yerleştirmek üzere, keyfî bir tarzda onun

1043

nüfus kaydı Kastamonu'ya getiriliyordu.

Acaba neden bu zulümler, bu keyfî muameleler sebepsiz yere yapılıyordu? Onun bir suçu mu vardı? Memleket ve millet onun yüzünden bir zarar mı görmüştü? Yahut da böyle dâimi şekilde sürgün ve tarassudlar altında bulundurulmasına dair bir mahkemenin kararı mı mevcuttu?..

Hayır, hayır, hayır!.. O halde neden?

İşte, Üstad Bediüzzaman Hazretleri hakkında uygulanan o keyfî zulümkârane bed muameleler ve gayr-i insanî, kanunsuz uygulamaların sebeplerinin cevabını bulmak üzere küçük bir fasıl açmak gerekmektedir.

NEDEN ÜSTAD'A ZULÜM

Evet, diyelim hükümet, emniyet mülâhazasıyla Hazret-i Üstad hakkında şüphelendi, vesvese etti.. Onun durumunu ve hizmet şeklini bir siyaset zannetti.. ve bu sebeple Üstad'ın her tarafı, kitapları ve mektupları arandı, bulundu, bakıldı ve tedkik edildi. Delil olacak hiç bir şey bulunmadı.. Ellerine geçen şey, bir kaç tane Kur'an tefsirinden ibaret olan imanî ve ilmî risaleler... Yine

tatmin olmadılar, şüpheleri zail olmadı... Bir mahkemenin tedkik etmesini istediler, beklediler. Mahkeme dahi bu risale ve mektupları inceden inceye tedkik etti. Aranılan mevhum suçun zerresini dahi bulamadı, beraat verdi. Yine tekrar vesveseler, evhamlar devam etti. Bu defa yeniden gizli takibatlar, gizli kontroller sürdürüldü. Evhamları kabartacak vesveseler, hülyalar büyüdü. Yeniden taharriler, baskınlar yapıldı. Yine aradıkları şeyin hiç bir eseri bulunmadı. Buna rağmen şüpheli zanlarının izalesi için Üstad ve talebeleri yeniden tevkif altına alındılar. Dosyalar üzerinde derinden derine incelemeler yapıldı. Bilirkişilere tedkik ettirildi. Ayrıca aylar süren sorgulamalar, istintaklar yapıldı, yürütüldü.. yine netice de; idareye, asayişe, siyasete taalluk edecek bir emare, bir delil bulunamadı. Yani her noktadan o mesele bitmiş oldu veya bitmiş olmalıydı.

Peki acaba neden tekrar Bediüzzaman'ın elleri kolları bağlandı,. bir menfadan diğer bir menfaya gönderildi? Ve neden onun hakkında yapılan araştırmalar, gizli ta'kib ve kontroller bitmedi? Bilâkis daha çok arttı, genişledi ve sıklaştı.. Evet bunlar neden?.. bu zulümlü bed muameleler, işkenceli ta'zibler bir asayiş, emniyet ve idarenin muhafazası ve mülâhazası namınamı idi? Hayır!.. Çünkü idarece, asayişçe medar-ı ittihâm hiç bir şey yoktu, bulunmamıştı. O halde neden ve niçin?..

Evet, evet, evet, işte bu suallerin, bu istifhamların ve bu sebepsiz zulümlü ve kanunsuz muamelelerin altında yatan mananın bilinmesi için tek bir cevap vardır. Başka da hiç bir şey yoktur.. O da: Bu vatana küfrî rejimleri,

1044

dinsizlik esaslarını, zındıklık prensiblerini yerleştirmeye çalışan gizli ifsad komitelerinin plânlarının yerleştirilmesine karşı; hariç ve dahil din düşmanı, gizli ve aşikâr zındık ve münafıklar, Bediüzzaman'ı ve onun imanî ve Kur'anî eserlerini kendilerine büyük bir mani', kuvvetli bir engel ve yıkılmaz bir sed bildikleri ve gördükleri için idi... Başkaca maddî ve kanunî hiç bir sebep yoktu. Çünkü maddi alemde, Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretlerinin hükümet işiyle ve onun siyaset ve idaresiyle, dahilî emniyet ve asayiş ile menfi olarak hiç bir dolaşığı yoktu. Bilâkis asayiş, emniyet, memleket huzuru , sulh ve sükûnunu temin etmeye medar en büyük ve en te'sirli hizmeti yapıyor ve ifa ediyordu. Her ne ise sadede dönüyoruz.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri yukarda mezkûr tarzdaki acıklı ve zulümlü olan Kastamonu hayatının kendi kalemiyle çok hülâsalı ve fezlekeli tablosunu şöyle çizmektedir:

"Bir zaman ihtiyarlık vaktinde, Eskişehir hapsinden bir sene cezaı çekip çıktım. Beni Kastamonu'ya nefyettiler. Polis karakolunda iki üç ay misafir ettiler. Benim gibi, sadık dostlarıyla görüşmekten sıkılan bir münzevî ve kıyafetinin tebdiline tahammül etmiyen bir adam, böyle yerlerde ne kadar azab çeker anlaşılır.

İşte, ben bu me'yusiyette iken, birden inayet-i ilâhiye ihtiyarlığımın imdadına geldi. O karakoldaki komiser, polislerle beraber sadık dost(1) hükmüne geçtiler .Hiç bir vakit şapkayı başıma koymayı ihtar etmedikleri gibi, benim hizmetçilerim misüllü istediğim zaman beni şehrin etrafında gezdiriyordular. Sonra o karakolun karşısında Kastamonu'nun medrese-i Nuriyesine girdim. Nurların te'lifine başladım. Feyzî, Emin, Hilmî, Sadık, Nazif, Salahaddin

gibi Nur'un kahraman şâkirdleri Nurların neşri, teksiri için o medreseye devam ettiler. Gençliğimde eski talebelerimle geçirdiğim kıymetli müzakere-i ilmiyeyi daha parlak bir surette gösterdiler...(2)"

Evet, Hazret-i Üstad, bu şeker gibi ifadeleri ile, her şeyde, her musibet altında inayet ve Rahmetin tecellî cihetini görerek, göstererek imanın verdiği tesellî ve te'siri göstermek istemiştir. Yoksa hakikaten ve maddeten ve sebebler noktasından düşünülse, Hazret-i Üstad'ın o tarz-ı hayatı bir nevi esaret hayatıdır.

(1) İlerde nakledeceğimiz bazı hadiselerde, bir kısım polis ve komiserlerin sebepsiz Üstad'a musallat olup onu ta'ciz etmeleri neticesinde, yedikleri tokat ve manevi darbe ile kötü akibetleri görülecektir. Fakat Hazret-i Üstad umumî ahval içerisinde hayatını anlatırken bunların sözünü etmemiştir. A.B. (2) Lem'alar, Envar Neşriyat, S: 263

(2) Lem'alar, Envar Neşriyat, S:263

1045

1046

ISPARTAYA İLK MEKTUP

Üstad'ın Kastamonu'daki polis karakolu içinde geçirdiği iki-üç aylık çileli, ızdıraplı hayatı böylece sona erdikten sonra, yukarda yazıldığı gibi, aynı karakolun karşısında bulunan fakir bir kadına ait köhne ve ahşap bir evi kendi parasıyla kiraliyarak yerleşti. Üstad henüz bu eve yerleşmeden önce ve daha karakolda iken, emniyet müdürlüğü müsaadesiyle Ispartadan bir talebesini hizmetine yardım için, Ispartalı Hüsrev Ağabeye, Kastamonu emniyet müdürlüğü eliyle gönderdiği mektubunun altında

11/Mayıs/1936 tarihi yazılıdır. Bu tarih ise, Eskişehir hapis müddeti ve Kastamonu'ya geliş tarihi hususunda yapılan iki ihtimalli hesaptan birincisine göre, Üstad'ın Kastamonu'ya gelişinin 42. günü olduğu.. Ama ikinci kuvvetli ihtimale göre olsa, henüz on ikinci günü olduğu görülmektedir ve kanaatımızca doğru olanı da budur. Mektup aynen şöyledir:

Aziz Kardeşim Hüsrev

Şükür, hakkımda inayet-i İlâhiye devam ediyor. Ben burada rahatım. Fakat hizmete şiddetli ihtiyacım var. Sizlerden biriniz yanımda bulunmazsa çok üzüleceğim. En evvel hizmet nöbeti sana düştü. Sonra başkası yapar. Bu husus için ben burada hükûmete ve emniyet müdürüne müracaat ettim. Eğer senin yol masrafı verilse veya teshilat gösterilse, çok iyi olur. Yoksa borç ediniz, burada beraber çalışıp o borcu vereceğiz. Gelirken beraber mu'cizeli Kur'anımızı ve matbu' Onuncu Söz'ü ve Hafız Ali'nin el yazısıyla benim için tevafuklu yazılan onuncu Söz'ü ve altı esma-i İlâhiyenin altı nükteleri -eğer yazmışsan- birlikte getir. Bu husus hakkında burada zabıtaya ve hükûmete bildirdim.

Süleyman ve kardeşlerime çok selâm...

11 Mayıs 1936 Kardeşiniz

Kastamonu Emniyet Mûdüriyeti eliyle(3)" Said-i Nursi

Üstad'ın bu mektubu üzerine ona hizmet için Isparta'dan kimsenin Kastamonu'ya gelip gelmediğini bilemiyoruz. Fakat geldiğine dair hiç bir emare de yoktur.

Bu mektubun yazılışından sonra, Üstad'ın polis karakolunda geçirdiği günler, onun ifadesiyle tamamı "iki-üç ay" karinesinden, herhalde tam üç ay olmayıp, iki aydan da fazladır. Eğer bu müddeti tam iki buçuk ay kabul etsek, ikinci ihtimalli hesaba göre mezkûr mektuptan sonra

altmış üç gün daha karakolda kaldığı anlaşıldığı gibi, karakol karşısındaki menziline de 14 Temmuz 1936'da yerleşmiş olması düşünülebilir.

(3) Osmanlıca Kastamonu teksir-2 S: 28

1047

Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi yerleştiği ve "küçük medrese-i Nuriye" olarak tavsif ettiği bu hazin gurbet

evinde; -Karakolda geçirmiş olduğu iki-buçuk aylık hayatı hariç- yedi sene, iki ay, altı gün imrar-ı hayat etmiş oluyordu.

Üstad'ın Kastamonu'ya gelişinin ilk on ikinci gününde Isparta'ya gönderdiği mezkûr ilk mektup ile birlikte, Birinci ve İkinci Şua'ların bazı müsveddelerini de yollamıştı. Fakat bunların ulaşım ulaşılmadığına dair herhangi bir haber, bir cevap alamamış ve böylece Isparta'yla iki sene kadar muhaberesiz, muvasalasız durduğu ve bu ilk iki sene zarfında Birinci Şua'nın tebyizinden başka herhangi bir risaleyi de te'lif etmediği anlaşılmaktadır.(4) Ancak Kastamonu'ya gelişinin ikinci senesinden sonra, yani 1938 senesi içinde hem Isparta ile muhabereye, hem de eksik kalan "Şualar" dizisinin te'lifine başlayabilmiştir. Aynı yıl içinde Nazif Çelebî ve oğlu Selahaddin de(5) Üstadla tanışmış ve Risale-i Nur hizmetine başlamışlardı.

ÇOK MÜHİM BİR ŞAHİTLİK

Kastamonulu Satı Yılmaz derki:

“Üstad Bediüzzaman Kastamonuda bulunduğu yıllarda, arasıra gider, Hacı İbrahim dağından kuru odunlar toplar, alır getirir, fırıncıya verirdi. Onun mukabilinde ekmeğ alırdı...”

(Son Şahitler-5, Sh.234)

Bu şahidin ifadesinden anlaşılıyor ki, Hazret-i Bediüzzaman, dağlara teneffüs kasdıyla çıktığında, kuru odunlarda topları, gelirken onları sırtına yüklenir getirmiş.. Taki, kimsenin minneti altına girmesin.

KASTAMONU'DA TELİFAT

Kastamonu'da 1938 yılından başlayarak te'lifleri yapılan 3.4.5.6.7.8. ve 9. Şua'ların te'lifleri, bir sıra takip edip etmediği tam ve kesin anlaşılmamakla(6) birlikte, 1938 Ramazanında -ki o senenin kasım ve aralık ayları içindedir- Ayet-el Kübra olan "Yedinci Şua" Risalesiyle, Üçüncü Keramet-i A1eviye Risalesi olan "Sekizinci Şua" risalesi araya zaman girmeden peş peşe te'lif edildikleri Üstad'ın mektuplarından fehdilmektedir.(7) Dokuzuncu Şua'nın ise, 1940 yılı içerisinde te'lif edildiği yine Üstad'ın beyanlarından anlaşılıyor(8). Yine Ayet-el Kübra'nın

(4) Osmanlıca Kastsmonu-2 S: 3 ve 52

(5) Aynı eser, S: 66

(6) Osmanlıca Kastamonu -2,S:1

(7) Şualar-Envar Neşriyat,S:691

(8) Aynı eser, S: 160

1048

te'lifinden sonra, yirmidokuzuncu Lem'a-i Arabiyeden hülâsa edilen Hizb-ül-Ekber-i Nurî risalesi de tanzim edilmiş ve neşredilmiştir. Bu tarihten sonra, ta Denizli hapsine kadar Risale te'lifi muvakkat bir tevakkuf devresini geçirdiğini Üstad yazmaktadır(9).

Böylece Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın Kastamonu hayatının üçüncü senesi başından itibaren başladığı ve 18.8.1943 tarihine kadar sürdürmüş olduğu altı sene üç ay zarfındaki muhabere mektuplarıyla, te'lif ettiği risalelerinin mecmuu; -farz-ı muhal, diğer Risale-i Nurların ve mektuplarının yok olduğu farz edilse bile- tek başına iman, ihlâs, uhuvvet, hizmet düstûrları ve ihtiyat tavsiyeleri bakımından herşeye kâfi büyük bir Nur hazinesi mesabesindedir... Ve dünya kadar büyük, cihan kadar azametli bir davanın müstakimane yürütülmesine, yerleştirilmesine ve devam ettirilmesine kâfi bir mürşid ve ölmez bir rehberdir.

Üstad'ın Kastamonu'dan Isparta'ya gönderdiği mezkûr muhabere mektuplarının sayısı, hususî ve umumîleri dâhil ikiyüz yetmişbeş adedi(10) bulunduğu gibi, Eskişehir hapsinin son günlerinde te'lif etmiş olduğu ve fakat tebyizini yapmadığı ve neşretmediği Birinci ve İkinci Şua'larla birlikte, Kastamonu'da te'lifi yapılan -Çünkü Birinci ve İkinci Şua'lar Kastamonu'da tebyiz edilip neşredildi- Risalelerin adedi de on taneyi bulmaktadır.(11) Bu sayıya Onuncu Şua' ismini alan ve talebelerine Kastamonu'da iken

yazdırılan fihristenin ikinci bölümü -ki Onbeşinci Lem'a'dan sonraki risalelerin umumi fihristesidir- de ilave etsek, tam on bir risâle olur.

TAFSİLÂT

İşte, Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Kastamonu hayatı küllî veçheleri ve ana hatlarıyla böylece tayin edildikten sonra; Onun teferruatına ve Kur'anî hizmetiyle ilgili olarak cereyan eden hadiselerin kritiğine geleceğiz. Teferruata girmeden önce, bir hususu ehemmiyetle kaydetmeliyiz ki; Üstad'ın Kastamonu hayatı, Barla hayatına nisbetle ve bir yönüyle daha çok yönlü ve renklidir. Çünkü zalim ehl-i dünya ve gizli dinsiz zındıklar burada onu daha çok sıkı bir mürakabe altında bulundurmuş ve daha çok baskı ve zulümler uygulamıştır. Hazret-i Üstad ise, hem bütün bu plânlı,

evhamlı mürakabe ve tazyiklere karşı çok ihtiyatlı ve tedbirli davranma mecburiye

(9) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 442

(10) Bu ikiyüz yetmiş beş adet mektupların içerisinde on tane kadarı talebelerin takriz mahiyetindeki mektub ve fıkralardır. Mezkûr mektupların tamamında el yazma Kastamonu Lahikalarının asıllarında mevcuttur. Onun için atıflar ona göre yapılmıştır.

(11) Bu sayıya Hizbul-Ekber-i Nuride dahildir.A.B.

1049

tindedir. Hem de Isparta ve Kastamonu'da yeni yeni gelişen iman hizmetinin selâmetle yürütülmesi için, talebelerini sık sık ikaz, irşad ve terbiye edici muhabere mektuplarını yazmak ve selâmetli yollarla ulaştırmak mükellefiyetiyle karşı karşıyadır!. Ve hâkeza, Barla hayatının bir derece sâde hizmet tarzına nisbeten çok çeşitlenen ve Nur talebelerinde bir kaç kat misli artan Kastamonu hayatı, Üstad'ı bir çok mes'elelerle ilgilendirmeye, talebelerinin ve Nurun hizmet ehlinin meydana çıkan bir sürü problemlerini dinleyip halletmeye onu mecbur duruma getirmiştir. Bundan dolayıdır ki, Barla'da yazılan hizmet tedbirlerine dair ancak otuzotuzbeş mektuplar on sene zarfında yazılmışken, burada yedi buçuk sene zarfında ikiyüz yetmişbeş mektup yazılmıştır.

Şunu da ilâveten kaydedelim ki: Eskişehir hapis hadisesinden sonra, bilhassa ve bilhassa Isparta ve civarı, kaza ve köylerinde aşk ve şevke gelerek, Risale-i Nur hizmetine koşup el atan yüzlerce, binlerce talebe çıkmış, kaleme

sarılıp Nurları yazmaya başlayan insanlarla dolup taşmıştır. Bu arada Kastamonu civarında da, yeni-yeni müştak talebeler çıkararak, adeta Isparta ile yarışma ahengine girmişti. Hele Kastamonu'nun İnebolu kazası faaliyet, hareket ve gayretlerinden "Küçük Isparta" ünvanını kazanmıştı. Kastamonu ve civarında Mehmed Feyzîler, Eminler, Hilmiler, Tahsinler, Sadık Beyler, Hafız Tevfik'ler, Ahmed Nazif ve Selahaddin Çelebiler, İbrahimler.. ve Denizli hapsinden sonra da, nasıl ki Eflânî'de, Safranbolu'da meydana çıkan mübarek faal talebeleriyle, gerçekten Kastamonu ve civarı bir ikinci Isparta kıymetini almıştı. Elbette gelişen bu hizmetler, yetişen bu talebe ve nâşirlerin bir çok sualleri ve problemleri olacaktı. Hazret-i Üstad da bütün o meseleleri, sualleri cevablandırmak, hizmetlerine yön vermek mecburiyetindeydi.

Bir taraftan Nur Risalelerini yazan ve neşredenleri şevk ve gayrete getirmek için okşayıp taltif etmesi, fitrî bir şekilde teşvik etmesi, iltifatlarda bulunması yanında, bir de ihlâs derslerini, uhuvvet, samimiyet ve tesanüd öğütlerini ve hizmette ciddiyet,

sebat ve dikkat ihtarlarını da veriyordu. Aynı zamanda dünyada cereyan eden hadiselere, âfakî ve mâlâya'ni şeylere ciddi alâkadar olup katılmanın çok büyük zararlarını da sık sık tekrar edip ikazlarda bulunuyordu.

İşte Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'da te'lif ettiği veya tebyize çekip tanzim ettiği on adet risalelerinin yanında, ikiyüz yetmiş beş adet mektubuyla (12) da bu vazifeleri yerine getirmiş oluyordu. Ayrıca Nur talebeleri tarafından elle yazılıp çoğaltılan ve tashih için kendisine gönderilen bir çok Ri

(12) Bu ikiyüz yetmiş beş adet mektupların içerisinde on tane kaderî talebelerin takrez mahiyetindeki mektub ve fıkralarıdır. Mezkur mektupların tamamında el yazma Kastamonu Lahikalarının asıllarında mevcuttur. Onun için atıflar ona göre yapılmıştır.

1050

saleleri okuyup tashih etmek vazifesini de beraber yürütüyordu. Yine bu arada bilhassa Kastamonu'da mektep talebeleri içinde ve kadınlar taifesi arasında başlayan inkişaf ve Nurlara karşı teveccûh, şevk ve faaliyet neticesi; yani Nur hizmeti dolayısıyla genç talebeler ve hanımlarla dolaylı dolaysız ilgilenmesi, Nur Risalelerinden onların anlayacağı parçaları okutturup yazdırması ve tavsiyelerde bulunması veya ziyaretleri esnasında şifahî dersleri vermesi de beraber oluyordu.

Bütün bu hizmet ve vazifelerin yanında asla ve kat'a ihmal etmediği ubudiyet, münacât, zikir ve tesbih ve tefekkür vazifelerini de son derece titizlik içerisinde ve a'zamî bir şekilde ifa ediyordu.. Ve hakeza hizmet şu'belerinin çoğalmasında nisbetinde, alâka ve teveccûh bekliyen işler ve vazifeler...

HİZMET ŞUBELERİ

Hizmet şubelerinden terbiye, irşad ve ikaz metodlarıyla ilgili yol ve dallarının ana kanallarını bir kaç merkezde toplamak mümkündür, şöyle ki:

1- Nur talebelerinin hizmette şevk ve gayretlerini arttıracak -hakikat olarak- Risale-i Nurun şahs-ı manevisinin kudsîliğini, büyüklüğünü ve Nur hizmetinin fevkalâde azamet derecesini zaman zaman anlatması..

2- Risale-i Nur hizmetindeki talebelerin birbirlerine karşı muhabbet, sadakat, samimiyet, tesanüd ve ihlâslı muamele ve

muâşeretlerde bulunmalarını temin edici, mıknatıs gibi tesirli dersler vermesi.

3- Gizli din düşmanlarının Nur hizmetini bozmaya müteveccih sinsi faaliyet ve metodlu, sistemli desiselerine karşı uyanık bulunup, ihtiyatlı ve dikkatli davranmayı temin edici ikaz ve irşadlarda bulunması...

4- Âlemde ve Türkiye'de cereyan eden çeşitli âfakî hadiselerle kapılıp da, bilhassa ve bilhassa herhangi bir tarafa ciddi şekilde tarafgir duruma düşmemelerini temin edici ilmî, müdellel beyanlarda bulunması..

5- Zaman zaman Nur talebelerinin, hizmetin hareket tarzına dair sordukları suallerini aklî ve ilmî şekilde cevablandırılan izahlarda bulunması.

6- Nur talebelerinin her halde ve0 mutlaka takva ve amel-i salih üzere bulunmalarını ve sünnet-i seniyye ve Şeriat-ı Ahmediye (A.S.M.) dairesinde olmalarını beyan eden ve yol ve şartlarını gösteren irşadlarda bulunması..

Ve bütün bunların cûz'iyatlarını; irşad, terbiye ve ikaz diktelerini, Kastamonu Lahikası denilen muazzam ve emsalsiz ve ölmez kitapda bulabilmek mümkündür. Aynı zamanda bu eser, Üstad'ın Kastamonu hayatı için en doğru en sâğlam kaynak ve me'haz de odur.

1051

Şekil ve adları sıralanan hadiseleri ve onlara dair irşad ve terbiye metodlarını böylece kaydettikten sonra, bu sınıflara bakan ve işaret eden umum mektupları veya onlardan bölümleri tamamen buraya dercetmek mümkün değildir. Ancak her madde ve mesele için birer ikişer mektuptan, ikişer üçer bölüm ve pasaj alabileceğiz:

TENBİH:

Kaydedeceğimiz nümûnelik bölümleri, sadece Kastamonu hayatında yazılmış olan lâhika mektuplarından alacağız. Aynı mes'elelerin devamları, belki daha geniş izahları, Nur Risalelerinde ve hususiyile Emirdağ 1,2 mektuplarında da mevcuttur. O sıraya ve tarihe geldiğimiz zaman bu hususların daha genişçe olan izahlarını da ele alacağımızı ümit etmekteyiz.

DİKKAT VE İHTİYAT TAVSİYELERİ:

A- Siyasetin, daha doğrusu âfakî günlük hadiselerin tarafgirliğinin, Risale-i Nur hizmetine yaptığı zararlar hakkındaki ikazlardan bazı bölümler:

"...Üstadımız diyor ki: "Evet bu zamanda merak ile radyo vasıtasıyla, ciddî alâkadarane küre-i arzdeki boğuşmalara merak edip bakanlar, dikkat edenler; maddî ve manevi pek çok zararları vardır. Ya aklını dağıtır manevi bir divane olur.. Ya kalbini dağıtır manevi bir dinsiz olur.. ya fıkrını dağıtır manevi bir ecnebi olur.

Evet, kendim gördüm; lüzumsuz bir merak ile, mütedeyyin iken adi bir adam, biri de ilme mensubiyeti varken; eskiden beri İslâm düşmanı olan bir kâfirin (*) mağlubiyetiyle ağlamak

derecesinde bir mahzuniyet.. Ve Âl-i Beytten Seyyidler cemaatının bir kâfire karşı mağlubiyetinden mesruriyetini gördüm. Böyle âmî bir adamın alâkası bir geniş daire-i siyaset için, böyle kâfir bir düşmanı bir seyyide tercih etmek, acaba divaneliğin ve aklı dağıtmaklığın en acib bir misali değil midir?..(13)"

"Sual: Âlem-i İslâmın mukadderatıyla ciddî alâkadar olan bu cihan harbinin dehşetli zamanlarında elli gün kadar(14)" ne bizden ve ne de her gün hizmetinizde bulunan Emin'den bir defacık olsun sormadınız. Acaba bu büyük hadiseden daha büyük diğer bir hakikat mı hükmediyor ki, bunu ehemmiyetten iskat ediyor. Yahut onunla meşgul olmanın bir zararı mı var? diye Üstadımızdan sorduk, o da elcevab diyor ki:

"Evet, bu cihan harbinden daha büyük bir hakikat ve daha azim bir hadise hükmettiği için, cihan harbi ona nisbeten çok ehemmiyetsiz düşüyor...

(*) Hz. Üstadın Eskidenbari İslam düşmanından muradı,İngilizlerdir A.B.

(13) Kastamonu-1, S:50

(14) İkinci Cihan Harbi başlangıç olarak 1 Eylül 1939'dur. Ancak harbin kızışma hengamı 1940 veya 1941 seneleridir.

1052

Bu zamanda her mü'min için belki herkes için, küre-i arz kadar bâkî bir tarla ve o tarla baştan başa bahçeler ve kasırlarla müzeyyen ebedî bir mülk almak ve o mülkü kazanmak veya kaybetmek davası açılmış. Eğer İngiliz, Alman

kadar serveti ve kuvveti olsa ve akli da varsa, yalnız o davayı kazanmak için bütününü sarf edecek...(15)"

"...Risale-i Nurun hâs talebeleri bâkî elmaslar hükmünde olan hakaik-ı imaniyenin vazifesi içinde, zalimlerin satranç oyunlarına bakmakla, vazife-i kudsiyelerine fütûr vermemek ve fikirlerini onlarla bulaştırmamak gerektir. Cenab-ı Hak bize nur ve nuranî vazifeler vermiş...(16)"

"...Sakin sakın dünya cereyanları, hususan siyaset cereyanları ve bilhassa harice bakan cereyanlar sizi tefrikaya atmasın. Karşınızda ittihad etmiş dalâlet fırkalarına karşı perişan etmesin. "Elhubbullah, velbuğzu fillah" düstur-u Rahmanî yerine, eliyazübillah, "Elhubbu fissiyaset velbuğzu lissiyaset" düstur-u Şeytanî hükmedip, melek gibi bir hakikat kardeşine adavet ve elhannas gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve taraftarlıkla zulmüne rıza gösterip cinayetine manen şerik eylesin..."

"...Ben tahmin ediyorum ki, bütün küre-i arzın bu yangınında ve fırtınalarında selâmet-i kalbini ve istirahat-i ruhunu muhafaza eden ve kurtaran yalnız hakiki ehl-i iman ve ehl-i tevekkül ve rızadır. Bunların içinde de, en ziyade kendini kurtaranlar Risale-i Nurun dairesine sadakatla girenlerdir...(17) "

"...İman hizmeti, iman hakaikı bu kâinatta her şeyin fevkindedir. Hiç bir şeye tabi' ve alet olamaz. Fakat bu zamanda ehl-i gaflet ve dalâlet ve dinini dünyaya satan ve bakî elmasları şişeye tebdil eden gâfil insanlar nazarında, o hizmet-i imaniyeyi hâriçteki kuvvetli cereyanlara tabi' ve alet telâkkî etmek ve yüksek kıymetlerini umum nazarında tenzil etmek endişesiyle, Kur'an-ı Hakimin hizmeti bize kat'î bir surette siyaseti yasak etmiş...(18)"

...Bugün namazda ve tesbihatında iken, manevî tarzda denildi ki: Küre-i arzda çarpışan, mücadele eden cereyanlar, her halde birisi İslâmiyete ve Kur'ana ve Risale-i Nura ve

mesleğimize taraftar olacak. bu noktadan ona karşı merakla bakmak gerekti. Bakmamak için bir iki mektupta yazdığım sebepler çendan kalbe, akla kâfidir. Fakat meraklı ve hevesli nefse kâfi gelmiyor diye kalbime geldi.

(15) Os. Kastamonu-1, S:108

(16) Aynı eser, S: 227

(17) Aynı eser, S: 238

(18) Osmanlıca Kostamonu-1, S: 278

1053

Aynı tesbihatta ihtar edildi ki: Ehemmiyetli sebebi ise; bakmakta bir tarafa tarafgirlik hissi uyanır. Târafgir nazarı ise, taraftar olduğu cereyanın kusurunu görmez, zulmüne rıza gösterir. Belki alkışlar. Halbuki küfre rıza küfür olduğu gibi.. Zulme rıza (razı olmak) dahi zulümdür. Elbette zemin yüzünde bu dehşetli düelloda semavatı ağlatacak zulümler ve tahribat oluyor: Çok masum ve mazlumların hukukları kayboluyor.

Mimsiz, gaddar medeniyetin zalimane düsturu olan! "Cemaat için ferd feda edilir. Milletın selâmeti için cüz'î hukuklara bakılmaz." diye öyle dehşetli bir zulüm meydana açmış ki; Kur'ân-u Üla vahşetlerinde de emsali vuku' bulmamış. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın adalet-i hakikiyesi: "Bir ferдин hakkını cemaate feda etmez. Hak, haktır, küçüğe, büyüğe, aza çoğa bakılmaz." diye kanun-u semavî ve hakikî adalet noktasında Risale-i Nur şâkirdleri gibi hakikat-ı Kur'an ile meşgul adamlar, zaruret olmadan lüzumsuz, yalnız hevesli merak için, netice itibariyle faidesi bulunan ve netice daha gelmeden evvel lüzumsuz bakmak ve zalimane tahribatlarını alkışlamak suretiyle; İslâmiyet ve Kur'an lehine hizmet edeceği o cereyanın hareketini fikren takib etmekle meşgul olmak münasib olmadığı için, nefis de akıl ve kalbe tabi' olup, merakını bırakmış diye anladım...(19)"

"Sual: Geçen sene sizden sormuştuk ki; "Elli gündür merak edip dünya cereyanlarına bakmadınız ve sormadınız". O zaman bize bir cevap verdiniz, gerçi o cevap hakikattir ve kâfidir. Fakat Risale-i Nur'un intişarı ve hizmeti ve âlem-i İslâmın menfaatı noktasında bir derece bakmanız lazım iken, şimdi onüç ay oluyor, aynı hal devam ediyor. Merak edip hiç sormuyorsunuz?"

Elcevab: Ayetine en a'zam bir tarzda şimdiki boğuşan insanlar mazhar olmalarından, onlara değil taraftar olmak veya merak ile o cereyanları takib etmek ve onların yalan, aldatıcı propagandalarını dinlemek ve müteessirane mücadelelerini seyretmek; belki o acib zulümlere bakmak da câiz değil. Çünkü zulme rıza zulümdür. Taraftar olsa, zâlim olur. Meyletse,(21) ayetine mazhar olur.

Evet, hak ve hakikat ve din ve adalet hesabına olmadığına, belki inad ve âsabiyyet-i milliye ve menfaat-ı cinsiye ve nefsin enaniyetine dayanan, dünyada emsali vuku bulmayan gaddarane bir zulüm hesabına

(19) Os. Kastamonu-1, S:304

(21)Ayetten alınan "Meyl" kelimesi, sevmek ve taraftarlık etmek demektir. A.B.

1054

olduğuna (20) kat'î bir delil şudur ki: Bin masum, çoluk-çocuk, ihtiyar, hasta bulunan bir yerde bir iki düşman askeri bulunmak bahanesiyle, bombalar ile onları imha etmek.. ve tabakat-ı beşer cereyanları içinde burjuvaların en dehşetli müstebitleri ve sosyalistlerin ve Bolşeviklerin en müfritleri olan anarşistlerle ittifak etmek(23) ve binler, milyonlar masumların kanlarını heder etmek ve bütün insanlara zarar olan bu harbi idame ve sulhu reddetmekdir:(24)

İşte, böyle hiç bir kanun-u adalete ve insaniyete ve hiç bir düstur-u hakikata ve hukuka muvafık gelmeyen boğuşmalardan, elbette Âlem-i İslâm teberri eder, yardımcılıklarına tenezzül edip tezellül etmez. Çünkü onlarda Öyle dehşetli bir firavunluk, bir hodgamlık

hükmediyor; değil Kur'ana, İslama yardım, belki kendine tabi' ve alet etmekle elini uzatır. Öyle zalimlerin kılınçlarına dayanmak, hakkaniyet-i Kur'aniye elbette tenezzül etmez.. ve milyonlar masumların kaniyle yoğrulmuş bir kuvvet yerine, Halık-ı Kâinatın kudret ve Rahmetine dayanmak ehl-i Kur'ana farz ve vacibdir. Gerçi zendaka ve dinsizlik, o boğuşanların birisine dayanıp ehl-i diyaneti ezer. Onun tazyikinden kurtulmak, onun aks-i cereyanına taraftar olmak bir çaredir. Fakat şimdiye kadar o taraftarlık bir menfaat vermiyerek çok zararları dokunmuş. Hem zendeka, nifak hasiyetiyle her tarafa döner. Senin dostunu kendine dost eder, sana düşman eder. Senin taraftarlık cihetiyle kazandığın günahlar faidesiz boynunda kalır.

Bizzat Tahiri Mutlu Ağabeyden duyduğum bir mes'elenin burada zikri münasib görüldü. Tahiri Ağabey dedi: "Ben Kastamonu'ya Üstad'ımızı Ziyarete gittim, kendisinden dinlediğim ve oradaki Nur talebelerinden etrafıca duyduğum bir hadise şöyledir: Hazret-i Üstad, İkinci Cihan Harbi başlarında; İslam milletine büyük darbeler vuran İngiliz ve Rusların Alman ordusu karşısında mağlubiyetlerini büyük sevinçlerle karşılamışken, hatta bir ara Alman ordusuna muvaffakiyet için dua etmeye başlamışken, fakat bir müddet sonra, Almanların çok acib zulümlere başladığını ve masum çocuk demeden bombalarla imha ettiğini işitince ,dua defterinden onların ismini sildi ve sırt çevirdi . Hatta Tahiri Ağabey Alman mağlubiyetinin Üstad 'ın dua sını kesmesinden sonra başladığını da söylüyordu. A.B.

(22) Bu ibarenin birinci bölümü, nasilki Almanlar'ın zulümlü vahşetlerine işaret ediyor..İkinci bölümde Ruslarla ittifak eden İngiliz ve müttefiklerinin yaptıklarına bakmaktadır. A.B.

(23) İkinci Cihan Harbi Âlem-i İslâm'ın dışında ve tamamen uzağında iken; O harbde yapılan firavunane zulüm ve ceberûtlar ve vahşetli gadırlarla mahvolan ve ezilen milyonlarca masum insanların kanı ile yer yüzü bulandığı ve boyandığı o harpte; ve hepsi de gayr-i müslim veya Hıristiyan iken; taraflardan her hangi birisine burada İslâm memleketinde iken, taraftarlık yapmakla veya bir tarafı muhabbetle alkışlamakla, bu derece zulme adaletsizliğe ve haksızlığa düşerse; acaba bu gün (İran-Irak Harbi) İslam âleminin ortasında iki Müslüman devlet, Devlet rejimi müslüman olmasa da halkı ve ahali müslüman olan- bir inad ve garaz veya mülk hırsı için bu kadar İslam milletinin kanının dökülmesine sebebiyet veren, hele bunlardan bir tarafı bütün ara buluculukları, müsâlâha tekliflerini tersleyip sulhu reddedip harbin zalimane vahşetinin idamesine sebep olmakta olan o devlet; zalim, hunhar, azgın ve taği olduğu Kur'anca ve dinen sabit olduğu halde, bunların dışında kalan diğer Müslümanlar, bazı göstermelik laflarından dolayı ona taraftarlık gösterip alkışçılığını yaparsa, ne kadar zulme, haksızlığa, adaletsizliğe ve şarlatanlığa düştüğü anlaşılır sanırım. A.B.

1055

Risale-i Nur şâkirdlerinin vazifeleri iman olduğundan, hayat mes'eleleri onları çok alâkadar etmez ve merakla baktırmaz. İşte bu hakikate binaen, değil onüç ay, üç sene dahi bakmasam hakkım var Sizler baktınız, günahlardan başka ne kazandınız? Ben bakmadım ne kaybettim...(25)"

İNGİLİZ SİYASETİNİN PROPAGANDASINA ALDANANLARA MÜHİM BİR DERS:

(Bu dersin başında "Bu mektup bir derece mahremdir. İngiliz siyasetine taraftar olanlara gösterilmesin" diye yazılıdır.)

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Büyük Hafız Ali'nin hususî medresesinde bir hemşiremizin intak-ı bilhak nev'inden: "Galib cereyanın ileri gitmemesinin bir sebebini, Risale-i Nur Şâkirtlerinin siyasete bakmamaları ve çarpışmadan gelen zulümlere hissedar olmaması için merakla hareketlerini İslâmiyet menfaatı

noktasında dualarıyla takib etmedikleridir" demesi.. hem Hafız Ali'nin Hüsrev ile görüşmesi "Üstadımız bizi siyasetten men' ediyor, zarardır" demesine makabil, bir kardeşimiz "Ne ile sabittir?" diye istifsarı ve onüç aydan beri harbin vaziyetini nazara almadığımın sebebini soran buradaki kardeşlerime verdiğim cevaba Hafız Ali'nin istihansı münasebetiyle, kaidemize muhalif olarak bir iki dakika siyasete bakıp(25) bir iki kelime beyan ediyorum(25):

Evvelâ: Buradaki bir kısım Risale-i Nur şakirtleri; Âlem-i İslâmda çok müstemlekâtı bulunan bir devlet, bu Anadolu hâricindeki Müslümanlara -yalnız kendi menfaatı için- bir derece dinlerine ilişmiyor veya ilişemiyor diye o devletin hariç İslamlara tatbik ettiği siyasete bütün bütün muhalif bir siyaseti takib ettiği, bu memlekette faaliyette bulunan propagandasına kapılıp o cereyana taraftarlıkla, Risale-i Nurun safvet ve halisiyetine zarar verdiğinden, o siyasî şâkirde dedim: "O devlet, bu memleketteki hükümete müstemlekâtındaki Müslümanlar ısınmamak ve iltihak etmemek için eskiden beri bu vatanda dinsizliği tervic etmiş.

(24) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 435-436 •

(25) Hazret-i Üstad'ın "Bir iki dakika siyasete baktım" tabirinden anlaşılan mana o dur ki; "Gazeteleri teftiş ettim, radyoları dinledim ve bu neticeye vardım" şeklinde düşünülmesin. Çünkü bir dakikada bu işler olmaz.olsa olsa, kalb ve ruhunun rasad ve radarlarıyla âlemde cereyan eden politik mes'eleler üzerine biraz bakmış ve bu neticeyi görerek kaydetmiştir. A.B.

1056

Şimdiki ilhad dahi onun ifsad komitesinin eseridir. Hatta... yüzde beş-on dinsizlerin hatırlarını saydı. Mesleklerini (rejim) resmen takdir ederek (26) yüz milyon İslâmın hatırlarını kırdı.. ve mağlub olduğu halde, inad ve menfaati için sulhu reddetti. Küre-i arzı ateşe verdi ve bu âlem-i insaniyetin her tarafında sönmez yangın oldu.

İşte madem siz bu vatanın evlâdısınız, burada onun propagandasına kapılmayınız ve siyasete karışmayınız. Eğer hariçte olsanız, oradaki müsaadekâr siyasetine taraftarlık gösterseniz, eğer lüzum olur ve Risale-i Nur dahi müsaade etse- belki zarar olmaz. Yoksa zarar ve hatar ve hatadır.

Amma öteki galib cereyan ise, ne vakit Kur'an'a ve Risale-i Nur'a ve bize ve İslâmlara yardım etse ve Kur'an'ın hakikatına hizmete bilfiil teşebbüs eylese, siz de o vakit Kur'an ve Risale-i Nur hesabına onun hareketine merakla bakabilirsiniz. Yoksa şimdiden tarafgirane bakmak ile, tahribatındaki zulümlere hissedar olmak ihtimali var.. Ve hariç Âlem-i İslâmın nanevî cereyanlarına muhalif olur.

Said-i Nursi(27)"

Bu mevzuda sadır olan Üstad'ın diğer ikaz ve irşadları için Kastamonu lahikasının asıllarına havale ederken; Üstad'ın şu son mektubundaki pek ince ve çok muazzam bir meselenin esasını teşkil eden mes'elelere dikkatle eğilmeye ve hedef tayin etmeye değer olduğunu düşünüyoruz.

EHL-İ DÜNYANIN DESİSE VE DOLAPLARINA KARŞI İHTİYAT VE TAHAFFUZ HAKKINDA

"Kardeşlerim, çok dikkat ediniz! Münafıklar çoktur. Mümkün o1- duğu kadar Risalelerin buradan irsal edildiğini söylemeyiniz. Tâ Risale-i Nur hizmetine zarar gelmesin. Maatteessûf ben burada bütün bütün yalnız kaldığım için, çok ehemmiyetli hakikatlar yuzılmadan geldiler, gittiler ...(28)"

"...Hüsrev'in daima isabetli ve faideli ve çok yüksek fikri Kur'an hizmetinde kıymettardır. Lâkin bu cümlesi: "İhtiyata o kadar ihtiyaç kalmamış" diye bir ihtiyatsızlık olabilir. Çünkü münafıklara karşı daima ihtiyat lâzımdır...(29)"

(26) Lozan Muahdesinde bizimkilerin takındığı tavırlanna işaretler. A.B.

(27) Os. Kastamonu , S: 449

(25) Osmanlıca Kastamonu-1, s: 11.

(29) Os. Kastamonu-2, S: 129

1057

"Aziz Siddık Kardeşlerim! İhtiyat her vakit iyidir. Zaten Hazret-i Ali de (R.A) kerametkârane bize ihtiyatı tavsiye ediyor. Şimdi Şark tarafında bir şeyh tarafından kendi müridleri ve halifeleri vasıtasıyla, din lehinde eskiden beri meşhur olmuş Şeyh Ahmed nâmında türbedar-ı Nebevi tarafından "Vasiyetname-i Nebevi" nâmında bir eser o havalide gezmiş, intişar etmiş.. Oralarda çalışan kahraman Selahaddin'i bir derece ihtiyata sevk edip; bütün siyasetlerin fevkinde ve siyasetlere tenezzül etmiyen Risale-i Nur cereyanı öyle siyasete temas edebilen cereyanlarla iştirâki görünmemek için daha ziyade ihtiyat ve tevakkufa mecbur olmuş...(30)"

"...Sizin beraatiniz ve manen galebeniz zalimleri şaşırtdı, cepheyi burada değiştirdiler. Düşmanane taarruzdan vazgeçip, dostane hulul edip, hâs talebeleri Risale-i Nur'un hizmetinden geri bırakmak için memuriyet gibi bir meşgale buluyorlar.. veya terfian işi çok diğer bir memuriyete veya hayırlı bir meşgaleyi buluyorlar. Burada o neviden çok vakıalar var. Bu taarruz bir cihette daha zararlı görünüyor.(31)"

"İkinci Mes'ele: Risale-i Nur'un Isparta'da kat'î galebesi zındıkları şaşırtdı. Fakat bazı mütemerrid ve muannid ve ölen herifin ruh-u habisi hükmünde bazı zındıklar, o mağlubiyete karşı gelmek fikriyle, baştan aşağıya kadar Kur'an ve Peygamber (A.S.M.) aleyhinde, fakat perde altında aynen münazara-i şeytaniye bahsinde hizbüş-şeytanın peygamber ve Kur'an hakkında mesleklerinde söyledikleri tabirâtı başka bir tarzda o zındık herif istimal etmiş... Onun gibi Yahudi mütemerrid ve dinsiz feylosoflarından ve Avrupa'nın zındıklarının eskiden beri Kur'an ve Peygamber Aleyhisselâmın hâlâtından medar-ı tenkid bildikleri noktaları, bu İslâm ismi altındaki zındık, kurnazcasına safdil Müslümanlara ve Risale-i Nuru görmiyenlere dinlettirmek ve göstermek için öyle bir tarzda gitmiş ve küfrünü gizlemeye çalışmış ki; şeytanette şeytandan ileri gitmiş. Beni çok müteessir etti.

Kardeşimiz Sabri'nin mektubunda, "Muannid mülhidlerin Risale-i Nurun cereyanına karşı kurdukları çürük ve vahî hud'aları örümcek ağı ve yuvası gibi kuvvetsiz ve o şeytanet perdeleri kıymetsiz ve mukavemetsizdir Risale-i Nur'a karşı yırtılır ve yırtılacaktır" dediği gibi; bu zındık ve muannid ve mütemerrid ve ölen herifin ruh-u habisi olan zındığın yazdığı ve zahiren Müslümanlara Türkçülük lehinde, fakat hakikatte Kur'an ve Peygamber Aleyhisselâmın azamet ve haşmet-i manevilerini kırmak ve hiçe indirmek ve âdileştirmek niyetiyle yazılan bu matbu

(30) Aynı eser, S: 452

(31) Aynı eser S: 278

1058

eserde(32) mu'cizat-ı Kur'aniye ve Mu'cizat-ı Ahmediyeye karşı örümcek ağı da olamaz, parçalanır. Fakat binler teessüf ki, Risale-i Nuru görmiyenlere kat'î zarar verdiği gibi; Risale-i Nuru görenlere de, merak edip, "Acaba ne var" demekle, safi kalblerini bulandırır, lâakal vesvese, evham verir.

Risale-i Nurun kahraman şâkirdleri böyle şeylere karşı müteyakkız davranmak ve faaliyetlerini ziyadeleştirmek lâzım geliyor. Fena şeyle zihnen meşgul olmak da ,fena olduğu için kısa kesiyorum.

Sakın ona ehemmiyet vermekle, halkları meraklandırıp baktırılmasın, belki ehemmiyetsiz, dinsizcesine, yalnızca esma-i mübareke ve ayat-ı mübarekenin bazı mealı, içinde hariç olmak itiberiyla, ehemmiyetsiz bir paçavradır bilinsin...(33)"

ENANİYETLİ EHL-İ İLİM VE SOFİ MEŞREB KİMSELERE KARŞI İHTİYATLI DAVRANMA HAKKINDA

"...Size yzsmıştık ki, muarızlara adavetle mukabele etmeyiniz. Mümkün olduğu kadar ehl-i takva ve ehl-i ilme karşı dostane vaziyet alınız. Fakat bu noktaya dikkat ediniz ki; Risale-i Nur'un zararına ve şâkirtlerinin salâbet ve metanetlerine ilişecek bir tarzda daireniz içine sokmayınız. Öyleler niyet-i halise ile girmezse, belki fütûr verirler. Eğer enaniyetli hodfuruş ise, Risale-i Nur şâkirtlerinin metanetlerini kırarlar. Nazarlarını Risale-i Nurun hâricine çekip dağıtırlar. Şimdi çok dikkat ve metanet ve ihtiyat lâzımdır....(34)"

"...İstanbul'da malum i'tiraz hadisesi îma ediyor ki; İlerde de meşrebini çok beğenen bazı zatlar ve hodgâm bazı sofi-meşrebliler ve nefsi-i emmaresini tam öldürmiyen ve hubb-u câh vartasından kurtulmıyan bazı ehl-i irşad ve ehl-i hak, Risale-i Nur'a ve şâkirdlerine karşı kendi meşrebleri ve mesleklerinin revacını ve etba'larının hüsn-ü teveccühlerini muhafaza niyetiyle itiraz edecekler. belki dehşetli mukabele etmek ihtimali var. Böyle hadiselerin vukuunda bizlere i'tidal-i dem ve sarsılmamak ve adavete girmemek ve o muarız taifenin de rüesalarını çürütmemek gerektir...(35)"

(32)Bahsi yapılan menhus Kitap Doktor Duzi nin" islam Tarihi " adlı iftirakar ve zındıkca şeytanetli eseridir ki;Abdullah Cevdet ismindeki zındık onu Türkçeye tercüme ettiği gibi sair münafık ve zındık feylesofların eserlerinden de aynı eserdeki iftiralara benzeyen tenkid noktaları da ilave etmiş ve tab ettirmiştir.Üstad'ın bu mektubu yazdığı sıralarda, zındıklar o menhus ve zındıkça eseri, Risale-i.Nur'a karşı yeniden neşretmişlerdir A.B.

(33) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 452

(34)Osmanlıca Kastamonu-2, S: 427

(35) Aynı eser, S: 520

1059

"...Aziz Kardeşlerim, bu defa yazılarınızda ihlâs risalelerini gördüğüm için, sizi o gibi risalelerin dersine havale edip, ziyade bir derase ihtiyaç görmüyorum. Yalnız bunu ihtar ediyorum ki; mesleğimiz sırr-ı ihlâsa dayanıp hakaik-ı imaniye olduğu için, hayat-ı dünyeviye, hayat-ı içtimaiyeye mecbur olmadan karışmamak ve rekabete ve tarafgirliğe ve mübarezeeye sevk eden hâlâttan tecennüb etmeye mesleğimiz itibarıyla mecburuz. Binler teessüf ki, şimdiki müthiş yılanların hücumuna maruz biçare ehl-i ilim ve ehl-i diyanet, sineklerin ısırması gibi cüz'î kusurâtı bahane ederek birbirini tenkid ile, yılanların ve zındık münafıkların tahribatlarına ve kendilerini onların eliyle öldürmesine yardım ediyorlar...(36)"

"..Hem şimdilik bu müşevveş vaziyetlerde çok zararlı, hem hocaları hem ehl-i siyaseti Risale-i Nura karşı cephe almaya ve tecavüz etmeye sebebiyet veren "Şapka ve Ezan" mes'elelerini ve "Deccal ve Süfyan" unvanlarını Risale-i Nur şâkirtleri yabancılar karşı lüzumsuz medar-ı bahs ve münazaa edilmemek lâzımdır.. ve ihtiyat etmek elzemdir.. ve i'tidal-i demi muhafaza etmek vacibdir. Hatta sizde cüz'î bir ihtiyatsızlık, buraya kadar bize sirayet ediyor...(37)"

"Haşiye: Atıfa muaraza eden ve hücum eden tarikatçı müftü ve tassuplu vaiz ve hoca ve ehl-i tarikat; ehemmiyetli ehl-i ilim ve tarikat bu muarazada en son perdesi rejim hesabına ve tarafgirliğine ve himayesine dayanıp, Atıf' ın müdafaa ettiği Sünnet-i seniye mesleğine taarruz suretine girdiğine ve Risale-i Nur'a muaraza eden bilerek veya bilmiyerek zendakaya yardım ettiğine bir delil, bu defa âdliyece benden sordular ki; "Kürt Atıf rejim aleyhinde çalışıyor.." demek onun muarızları rejime dayandılar...(38)"

EHL-İ İMAN VE EHL-İ İLİM VE EHL-İ TARİKAT İLE UHUVVET

İÇİNDE YAPILACAK MUAMELELER HAKKINDA

"...Hafız Ali'nin mektubunda, İslâm Köyü'ndeki hocalara muhabbete ve dostluğa karar vermesi bizi memnun eyledi. Evet, İslâm Köyü nasıl ki Risale-i Nurda pek ziyade imtiyaz ve sebkât kazanmış.. öyle de, ben orada iken, sair hocalara nisbeten İslâm Köyü hocaları dahi daha ziyade insafî ve Risale-i Nuru takdir ettiklerini gördüğümden, bu havalideki hocaların lâkaydılıklarına karşı onları hüsn-ü misal gösteriyorum. İnşaal

(36) Aynı eser, S: 473

(37) Aynı eser, S:523

(38) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 550

1060

lah onlardan zarar gelmez. Ben İslâm Köyü'nü Nurs Köyü gibi biliyorum. O hocalara da akrabam nazarıyla bakıyorum. Onlara da selâm ediyorum. Evet, onların insafî ve Risale-i Nura karşı dostluklarıyla, Nur fabrikası o köyde dağdağsız teessüs etti, tahmin ediyorum...(39)"

"...Sandıklı tarafında kemal-i şevk ve ciddiyetle faaliyette bulunan Hasan Atıf kardeşimizin bir mektubundan anladım ki; Orada perde altında faaliyetini durdurmak için bazı hocalar, bir kısım tarikata mensub adamları vasıta edip fütür veriyorlar. Halbuki mesleğimiz müsbet hareket etmektir.

Değil mübareze, belki başkaları düşünmeye de mesleğimiz müsaade etmiyor. Hem müşterileri de aramağa mecbur değiliz. Müşteriler yalvarmalı... O kardeşimiz hakikaten halis ve tam sadık, kalemi gibi kalbi, ruhu da güzel.. Fakat birden herşeyi mükemmel ister. Onun için biraz sıkıntı çeker. Mümkün olduğu kadar hem ihtiyat etsin, hem de mübtedi' hocalara mübareze kapısını açmasın...(40)"

Atıfın manidar yazdığı cümleler içinde bir parça ehl-i bid' aya siddet gördüm. Zaman, zemin Risale-i Nurun müsbet mesleği, ehl-i bid'a ile değil fiilen, belki fikren ve zihnen dahi meşgul olmaya müsaade etmez...(41)"

"...Gayet muhlis kardeşimiz Hasan Atıf'ın mektubunda bir ihtiyar âlim ve vaiz, Risale-i Nur'a zarar verecek bir vaziyette bulunması, benim gibi binler kusurları bulunan bir biçarenin ehemmiyetli iki ma'zerete binaen bir sünneti terk ettiğim bahanesiyle, şahsımı çürütüp Risale-i Nura ilişmek istemiş.

Evvelâ: Hem o zat, hem sizler biliniz ki; ben Risale-i Nur'un bir hizmetkârıyım ve o dükkânın bir dellaluyum. O ise, Arş-ı A'zamla bağlı olan Kur'an-ı Azimü-şân ile bağlanmış bir hakiki tefsirdir. Benim şahsımdaki kusurât ona sirayet edemez. Benim yırtık dellâllik elbisem, onun bâki elmaslarının kıymetini tenzil edemez.

Saniyen: O vaiz ve âlim zata benim tarafımdan selâm söyleyiniz. Benim şahsıma olan tenkidini, i'tirazını başım üstüne kabul ediyorum. Sizler de o zatı ve onun gibileri münakaşa ve münazaraya sevk etmeyiniz. Hatta tecavüz de edilse, beddua ile de mukabele etmeyiniz. Kim olursa olsun, madem imanı var, o noktada kardeşimizdir: Bize düşmanlık da etse, mesleğimizce mukabele edemeyiz. Çünkü daha müthiş düşman ve yılanlar var. Hem elimizde Nur var, topuz yok. Nur incitmez, ışığıyla okşar.

(39) Aynı eser, S: 424

(40) Aynı eser, S: 505

(41) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 518

1061

Ve bilhassa ehl-i ilim olsa, ilimden gelen enaniyeti de varsa, enaniyetlerini tahrik etmeyiniz, mümkün olduğu kadar düstûrunu rehber ediniz.

Hem Hasan Avnî ismindeki zat, madem evvelce Risale-i Nura girmiş ve yazısıyla da iştirâk etmiş, o daire içindedir. Onun fikren bir yanlışı varsa da affediniz. Biz değil onlar gibi ehl-i diyanet ve tarikata mensub Müslümanlarla, şimdi bu acib zamanda imanı bulunan ve hatta fırka-i dalleden bile olsa, onlarla uğraşmamak.. ve Allah'ı tanıyan ve ahireti tasdik eden Hıristiyan bile olsa, onlarla medar-ı niza' noktaları medar-ı münakaşa etmemeyi, hem bu acib zaman, hem mesleğimiz, hem kudsi hizmetimiz iktiza ediyor.. ve Risale-i Nur'un Âlem-i İslâmda intişarına karşı hayat-ı içtimaiye ve siyasiye cihetinde maniler çıkmamak için, Risale-i Nur şâkirdleri müsalahakârane vaziyeti almaya mükellefdirler...

Sakın, hocaların cuma ve cemaatlarına ilişmeyiniz. İştirâk etmeseniz de, iştirâk edenleri tenfir etmeyiniz.. Gerçi İmam-ı Rabbanî demişki: "Bid'a olan yerlere girmeyiniz!" maksadı: Sevabı olmaz demektir. Yoksa, namaz battal olur demek değil. Çünkü selef-i salihinden bir kısmı Yezid ve Velid gibi şahısların arkasında namaz kılmışlar. Eğer mescide gidip gelmekte kebaire ma'ruz kalırsa, halvethanesinde bulunması lâzım...(42)"

"Saniyen: İstanbul'un büyük âlimlerinden ve kıymetli vâizlerinden Risale-i Nur hesabına bir medet, bir yardım, bir

takdir ve tahsin bekliyordum. Başta merhum fetva emini Ali Rıza olarak, bir kısım mübarek zatlar takdir ve tahsinleriyle Risale-i Nur şâkirtlerini ebediyyen minnettâr ve müteşekkir eylediler.Cenab-ı Hak onlardan ebeden razı olsun. Hususan yeniden haber aldım ki; meşhur ve hakikatlı ve kıymettâr ve te'sirli vaiz ve âlimlerden Mahmud Efendi(43) ,Ali Haydar Efendi Risale-i Nurun ehemmiyetini tam takdir ederek, bizleri pek çok mesrur edip, bizi himaye eden merhum Ali Rıza Efendi'nin zevalindeki acıyı izale ettiler .Biz şâkirtler dahi o zatları bu mübarek günler ve gecelerdeki manevî kazançlarımıza hissedâr edeceğiz. Bizim tarafımızdan o kıymettâr zatlara pek çok arz-ı hürmet ve selâm ve selâmetlerine duamızı tebliğ edin. Oradaki o iki zatın sisteminde Risale-i Nuru takdir eden zatların isimlerini bilmemiz lâzım ki, manevî kazancımıza hissedâr edelim.

Said-i Nursi(44)"

(42) Os. Kastamonu -1 S:521

(43) Vaiz Mahmut Efendi, Urfalı Mahmud Kâmil Hocadır. Bu zat ömrünün sonuna kadar her yerde ve herkese karşı Üstad Bediüzzaman'ı ve Risale-i Nur'u mudafaa etmiştir. Ahir hayatında Urfa müftülüğünü yaparken 1953'te Urfa'da vefat etti. Allah rahmet eylesin A.B.

(44) Ziyadat-ı Kastamoniyе,s:51

1062

MEDRESE EHLİ OLAN HOCALARA VE EHL-İ TARİKATA

RİSALE-İ NUR HAKKINDAKİ VAZİFELERİNİ İHTAR

"...Evet bu asrın ehemmiyetli ve manevî ve ilmî bir mürşidi olan Risalet-ün Nurun hey'et-i mecmuası sair şahsî, büyük mürşidler gibi kendine muvafık ve hakikat-ı ilmiyeye münasib olarak bir kaç neviden ve bilhassa hakaik-ı imaniyenin izharında, intişarında azim kerametleri olduğu gibi; Üç keramet-i zahiresi bulunan Mu'cizat-ı Ahmediye, Onuncu Söz ve Yirmi Dokuzuncu Söz ve Ayet-el Kûbra gibi çok risaleleri her biri kendine mahsus kerametleri bulunduğu çok emareler ve vakıalar bana kat'î bir kanaat vermiş. Hatta sekeratta bulunan talebelerine, imanını kurtarmak için bir mürşid gibi yetiştigiğine müteaddit vakıâlar şüphe bırakmıyor. "Bir saat tefekkür, bir sene ibadet-i nafilâ hükmünde" bir misali HİZB-ÜL EKBER'dir diye müşahede ettim ve kanaât getirdim.

Haşiye: Ayet-el Kûbra'nın üçüncü menziline başında Ahmed-i Farukî Risalet-ün Nur hakkında demiş ki: "Mütekelliminden biri gelecek, bütün hakaik-ı imaniyeyi kemal-i vuzûh ile beyan ve ispat edecek. Zaman ispat etti ki; O adam,

adam değil, belki Risale-i Nurdur. Ehl-i keşif Risale-i Nuru, ehemmiyetsiz olan tercümanı suretinde keşiflerinde müşahede etmişler, bir adam demişler.(45)"

"Evliya divanlarını ve ulemanın kitaplarını çok mütalâa eden bir kısım zatlar tarafından soruldu: "Risale-i Nurun verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'an onlardan çok kuvvetli olmasının sebebi nedir?"

Elcevab: Eski zatların ekser divanları ve ulemanın bir kısım risaleleri imandan ve marifetin neticelerinden ve meyvelerinden bahsederler. Onların zamanlarında imanın esasatına ve köklerine hücum yoktu ve erkân-ı iman sarsılmıyordu. Şimdi ise, köklerine ve erkânına şiddetli ve cemaatlı bir surette taarruz var.

O divanlar ve risalelerin çoğu has mü'minlere ve ferdlere hitab ederler. Bu zamanın dehşetli taarruzunu def edemiyorlar.

Risale-i Nur ise, Kur'an'ın bir manevî mu'cizesi olarak imanın esasatını kurtarıyor.. ve mevcut imandan istifade cihetine değil, belki çok deliller ve parlak bürhanlar ile imanın ispatına ve tahakkukuna ve muhafazasına ve şübehattan kurtarmasına hizmet ettiğinden; herkese bu zamanda ekmek gibi, ilâç gibi lüzumu var olduğunu dikkatle bakanlar hükmediyorlar.

Osmanlıca Kastamonu –2, s: 14.

1063

O divanlar derler ki: "Velî ol, gör! Makamata çık bak Nurları feyizleri al..."

Risalet'ün Nur ise der: "Her kim olursan ol, bak, gör! Yalnız gözünü aç, hakikatı müşahede et, saadet-i ebedi yenin anahtarı olan imanını kurtar!.."

Hem Risalet'ün Nur sair ulemanın eserleri gibi, yalnız aklın ayağı ve nazarı ile ders verip, ve evliya misillü yalnız keşif ve zevk ile hareket etmiyor. Belki akıl ve kalbin ittihad ve imtizacı ve rûh ve sair letaifin teâvünü ayağıyla hareket ederek evc-i a'laya uçar. Taarruz eden felsefenin değil ayağı, belki gözü de yetişmediği yerlere çıkar, hakaik-ı imaniyeyi kör gözlerine gösterir.

Said-i Nursi(46)"

"İkinci Mesele: Kardeşlerim, Eskişehir hapishanesinde; Ahirzamanın hadisatı hakkında gelen rivayetlerin te'villeri mutabık ve doğru çıktıkları halde, ehl-i ilim ve ehl-i iman onları bilmemelerinin ve görmemelerinin sırrını ve hikmetini beyan etmek niyetiyle başladım, bir iki

sahife yazdım. Perde kapandı, geri kaldı. Bu beş senede, beş altı- defa aynı meseleye müteveccih olup muvaffak olamıyordum.

Yalnız o meselenin teferruatından bana ait bir hadiseyi beyan etmek ihtar edildi. Şöyle ki: Hürriyetin bidayetinde, Risale-i Nurdan çok evvel, kuvvetli bir ümit ve i'tikad ile ehl-i imanın me'yusiyetlerini izale için: "İstikbalde bir ışık var, bir nur görüyorum" diye müjdelere veriyordum. Hatta Hürriyet'ten evvel de talebelerime beşaret ederdim. Tarihçe-i Hayatımda merhum Abdurrahman' ın yazdığı gibi, sünûhat misillü risalelerde dahi "Ben bir ışık görüyorum" diye dehşetli hadisata karşı o ümit ile dayanıp mukabele ederdim. Ben de herkes gibi o ışığı siyaset âleminde ve hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyede ve çok geniş bir dairede tasavvur ederdim. Halbuki hadisat-ı âlem, beni o gaybî ihbarda ve

beşarete bir derece tekzip edip ümidimi kırdı. Birden ihtar-ı gaybî ile kat'î kanaât verecek bir surette kalbime geldi, denildi ki:

Ciddî bir alâka ile senin eskiden beri tekrar ettiğin bir ışık var, bir nur göreceğiz diye müjdelerin te'vili ve tefsiri ve ta'biri; sizin hakkınızda, belki iman cihetiyle âlem-i İslâm hakkında dahi en ehemmiyetlisi Risalet-ün Nurdur. Bu ışıktır, seni şiddetle alâkadar etmişti.. ve bu nurdur ki eskide de tehayyül ve tahminin ile geniş dairede belki siyaset âleminde gelecek mes'ûdane ve dindarane haletlerin ve vaziyetlerin mukaddemesi ve müjdecisi iken, bu muaccel ışığı, o müccel saadet tasavvur ederek, eski zamanda siyaset kapısıyla onu arıyordun..."

(46) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 42

1064

Evet otuz sene evvel bir hiss-i kablel vuku' ile hissettin, fakat nasıl kırmızı bir perde ile siyah bir yere bakılsa, karayı kırmızı gösterir: Sen dahi doğru gördün, fakat yanlış tatbik ettin. Siyaset câzibesi seni aldattı...(47)"

"...Risale-i Nur dairesinin yakınında bulunan eh1-i ilim ve ehl-i tarikat ve sofi-meşreb zatlar, onun cereyanına girmek ve ilim ve tarikattan gelen eski sermayeleriyle ona kuvvet vermek ve genişlenmesine çalışmak ve şâkirtlerini teşvik etmek.. ve bir buz parçası olan enaniyetini, tam bir havuz kazanmak için dairedeki ab-ı hayat havuzuna atıp eritmek gerektir ve eritendir. Yoksa Risale-i Nura karşı rakibane başka bir çığır açmakla, hem o zarar eder, hem bu müstakim ve metin cadde-i Kur'aniyeye bilmiyerek zarar verir, zendekaya bir nevi yardım olur...(48)"

"...Evet kardeşlerim, Hazret-i İsa Aleyhisselâm İncil-i Şerifde demiş ki: "Ben gidiyorum, tâ size tesellici gelsin. " Yani Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm gelsin demesiyle; Kur'anın beşere gayet büyük bir neticesi, bir gayesi, bir hediyesi tesellisidir.

Evet, bu dehşetli kâinatın fırtınaları ve zeval ve tahribatları içinde, bu boşluk, nihayetsiz fezada herşeyle alâkadar olan insan için, hakikî teselliye istinad ve istimdad noktalarını yalnız Kur'an veriyor. En zivade o teselliye muhtaç bu zamandır. Bu asırda en ziyade kuvvetli bir surette o teaelliyi ispat eden, gösteren Risale-i Nurdur. Çünkü zulûmat ve evhamın menbaı olan tabiatı delmiş, geçmiş. Hakikat nuruna girmiş. Onaltıncı Söz gibi ekser parçalarında hakaik-ı imaniyenin yüzer tılsımlarını keşif ve izah edip akli inkârdan ve tereddütlerden kurtarmış.

İşte bu hakikat içindir ki, bu çok usandırıcı ve dehşetli zamanda usandırmıyacak bir tarzda çok tekrar ile beraber, akli başında olanları Risale-i Nur ile meşgul ediyor...(49)"

"...Mühim bir hakikatı, bu hakikat münasebetiyle bu zamanda ehl-i medreseye ve hocalara taalluk eden bir meseleyi beyan ediyorum, şöyle ki:

"Eski zamandanberi ekser yerlerde medrese tâifesi, tekyeler taifesine serfurû etmiş. Yani inkiyad gösterip, onlara velâyet semereleri için müracaat etmişler. Onların dükkânlarında ezvak-ı imaniyeyi ve envar-ı hakikatı aramışlar. Hatta medresenin en büyük bir âlimi, tekyenin küçük bir Velî şeyhinin elini öper, tabi' olurdu. O ab-ı hayat çeşmesini tekyede aramışlar.

(47) Aynı eser, S: 42

(48) Aynı eser, S: 222

(49) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 415

1065

Halbuki medrese içinde daha kısa bir yol hakikatın envarına gittiğini.. ve Ulum-u imaniyede daha sâfi, halis bir ab-ı hayat çeşmesi bulunduğunu.. ve amel ve ubudiyet ve tarikattan daha yüksek ve daha tatlı ve daha kuvvetli bir tarik-ı velâyet; İlimde, hakaik-ı imaniyede ve ehl-i sünnetin ilm-i kelâmında bulunmasını, Risale-i Nur Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın mu'cize-i maneviyesiyle açmış, göstermiş, meydandır. İşte Riaale-i Nura herkesten ziyade kemal-i şevk ile tarafdarane ve müftehirane medrese taifesinden olan ulemalar koşmaları lâzım ve elzem iken, maatteessüf daha medrese ehlinin ekseri, kendi medresesinden çıkan bu ab-ı hayat çeşmesini ve bu kıymettar bâki hazinesini tanımıyor, aramıyor, muhafaza etmiyor?!..(50)''

RİSALE-İ NURUN HÂRİCİNDE RASTGELE KİTAPLARA KARŞI İHTİYAT TAVSİYELERİ

"Risale-i Nur talebelerinin hasları olan sahip ve varisleri ve haslarının hasları olan erkân ve esasları olan kardeşlerime bu günlerde vuku' bulan bir hadise münasebetiyle beyan ediyorum ki; Risale-i Nur hakaik-ı İslâmiyeye dair ihtiyaçlara kâfi geliyor. Başka eserlere ihtiyaç bırakmıyor. Kat'î ve çok tecrübelerle anlaşılmiş ki; İmanı kurtarmak ve kuvvetlendirmek ve tahkikî yapmanın en kısa, en kolay yolu Risale-i Nurdadır:

Evet, onbeş sene yerine onbeş haftada Risale-i Nur o yolu kestirir, İman-ı tahkikiye isal eder. Bu fakir kardeşiniz yirmi seneden evvel, kesret-i mütalâa ile, bazan bir günde bir cild kitabı anlıyarak mütalâa ederken, yirmi seneye yakındır ki; Kur'an ve Kur'an'dan gelen Resail-in Nur bana kâfi geliyorlardı. Bir tek kitaba muhtaç olmadım. Başka kitapları yanımda bulundurmam. Risalet-ün Nur çok mütenevvi' hakaika dair olduğu halde, te'lifi zamanında yirmi senedenberi ben muhtaç olmadım. Elbette siz yirmi derece daha ziyade muhtaç olmamak lâzım gelir. Hem madem ben sizlere kanaat ettim ve ediyorum.. başkalarına bakmıyorum, meşgul olmuyorum. Siz dahi Risalet-ün Nura kanaât etmeniz lâzımdır. Belki bu zamanda elzemdir.

Hem şimdilik(51) bazı ulemanın yeni eserlerinde, meslek ve meşreb ayrı ve bid'atlara müsaid gittiği için; Risale-i Nur zendekaya karşı hakaik-i imaniyeye çalışması gibi, bid'ata karşı da

hurûf ve hatt-ı Kur'aniyeyi muhafaza etmek bir vazifesi iken, hâs talebelerden birisi, bilfiil hurûf ve

(50) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 437

(51) Asıllarda "şimdilik" şeklinde yazılmış... Fakat makamın iktizasına göre "şimdiki" olması lazım- dır diye düşündüm. A.B.

1066

hatt-ı Kur'aniyeyi ders verdiği halde, sırrı bilinmez bir hevesle, hurûf ve hatt-ı Kur'aniyeye ilm-i din perdesinde te'sirli bir surette darbe vuran bazı hocaların, darbeye isti'mal ettikleri eserleri almışlar. Haberim olmadan dağda, şiddetli bir tarzda o hâs talebelere karşı bir gerginlik hissettim. Sonra ikaz ettim, Elhamdülillah ayıldılar. İnşallah tamamen kurtuldular.

Ey kardeşlerim! Mesleğimiz tecavüz değil, tedafü'dür. Hem tahrib değil tamirdir. Hem hâkim değil, mahkûmuz. Bize tecavüz eden hadsizdirler. Mesleklerinde elbette çok mühim ve bizim de malımız hakikatlar var...

Ohakikatların intişarına bize ihtiyaçları yok. Binler o şeyleri okur, neşreder adamları var. Onların yardımlarına koşmamızla, omuzumuzdaki çok ehemmiyetli vazife zedelenir..ve muhafazası lâzım olan ve birer taifeye mahsus bir kısım esaslar ve âlî hakikatlar kaybolmasına vesile olur.

Meselâ, hadisat-ı zamaniye bahanesiyle ve Vehhabîlik ve Melamîlik bir nevine zemin ihzar etmek tarzında, bazı ruhsat-ı şer'iyeyi perde yapıp, eserler yazılmış. Risale-i Nur gerçi umuma teşmil suretiyle değil, fakat herhalde hakikat-ı İslâmiyenin içinde cereyan edip gelen esas-ı velâyet ve esas-ı takva ve esas-ı azimet ve esasat-ı sünnet-i seniye gibi ince, fakat ehemmiyetli esasları muhafaza etmek bir vazife-i asliyesidir. Sevk-i zaruretle, hadisatın fetvalarıyla onlar terk edilmez.

Said-i Nursi(52)"

"...Şimdi biçare hocaları ve sofileri, Risale-i Nur'a karşı bir çekinmek, bir soğukluk vermek için, hiç hatıra gelmeyen bir vesile bulmuşlar. Şöyle ki diyorlar: "Said yanında başka kitapları bulundurmuyor. Demek onları beğenmiyor.. ve İmam-ı Gazalîyi de tam beğenmiyor ki, eserlerini yanına almıyor?..."

İşte bu acib, manasız sözlerle bulantı veriyorlar. Bu nevi hileleri yapan perde altında ehl-i zendekadır. Fakat sâf-dil hocaları ve bazı sofileri vasıta yapıyorlar. Buna karşı derim:

Hâşâ, yüz defa hâşâ!.. Risale-i Nur şâkirtleri Hüccet-ül İslâm İmam-ı Gazalî'yi ve beni Hazret-i Ali ile bağliyan yegâne üstadımı beğenmemek değil, belki bütün kuvvetleriyle onların takib ettiği mesleği ehl-i dalâletin hücumundan kurtarmak ve muhafaza etmektir. Fakat onların zamanında bu dehşetli zendeka hücumu erkân-ı imaniyeyi sarsmıyordu. O muhakkik ve allâme ve müctehid zatların asırlarına göre, münazara-i ilmiyede ve diniyede isti'mal ettikleri silâhlar hem geç elde edilir, hem bu zaman düşmanlarına birden galebe edemediğinden; Risale-i Nur Kur'an

(52) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 134

1067

ı Mu'ci-zûl Beyan'dan hem çabuk, hem keskin, hem tam düşmanların başını dağıtacak silâhlar bulunduğu için, o mubarek ve kudsî zstların tezgâhlarına müracaat etmiyor. Çünkü umum onların merci'leri ve menba'ları ve üstadları olan Kur'an, Risale-i Nur'a tam,

mükemmel bir üstad olmuştur. Ve hem vakit dar, hem bizler az olduğumuz için vakit bulamıyoruz ki; O nuranî eserlerden istifade etsek... Hem Risale-i Nur şâkirtlerinin yüz mislinden ziyade zatlar o kitaplarla meşguldurlar ve o vazifeyi yapıyorlar. Biz de o vazifeyi onlara bırakmışız. Yoksa, haşa ve kellâ o kudsî üstadlarımızın mübarek eserlerini ruh-u canımız kadar severiz. Fakat her birimizin birer kafası, birer eli, birer dili var. Karşımızda da binler mütecaviz var. Vaktimiz dar, en son silâh mitralyoz gibi Risale-i Nur bürhanlarını gördüğümüzden mecburiyetle ona sarılıp iktifa ediyoruz...(53)"

İHLÂS, SADAKAT, FEDÂKARLIK, UHUVVET, İFTTİFAK

VE TESANÜD DERSLERİ

A - TESANÜD VE İTTİFAK:

"...Nur ve gül fabrikalarının hademe ve sâhipleri, insanın başında iki göz gibidir. Zahiren ikidir, fakat bir görürler. Ahvel gözlü (şaşı) iki görür Lillahilhamd bu iki cereyan-ı nuranî kemal-i ittihadıdır.(54)"

Not: Nur ve gül fabrikaları: İslâm Köyü cemaati ile, Isparta merkezi cemaatidir. Bu iki cemaat arasında ufak bir nazlanma hadisesi hakkındaki izahı yukarlarda geçmiştir.

"Aziz Siddık Kardeşlerim! Sizin fevkalâde sebat ve ihlâsınızın galebesi ve o musibeti def ' inden sonra, ehl-i dünya cebheyi değiştirdi. Zendekeanın desiseleriyle bu havalideki bizlere karşı perde altında maddî ve manevî tahşidatı başlamış. Gayet dikkatle ve şeytancasına şâkirtlerin hakiki kuvvetleri olan tesanüdü bozmaya çalışıyorlar. Sizlere Risaleleri iade ettikleri halde, kurnazcasına dolaplar çevriliyor. Biz sizin bir şubeniz hükmünde olduğumuz halde, bizi asıl ve merkez telâkki ettiklerinden, daha ziyade desiseleri bize karşı isti'mal ediyorlar: Hâfız-ı Hakikî Cenab-ı Hak'tır. İnşallah hiç bir zarar edemeyecekler. Fakat bu şuhur-u mübarekenin eyyam ve leyalî-i mübarekesinde hâlis dualarınızla bize yardım ediniz. Bir şey yok.. Fakat mümkün oldukça ihtiyat ve dikkatli olunuz...(55)"

(53) Aynı eser, S: 344

(54) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 33

(55) Aynı eser, S: 310

1068

"...Sakin dikkat ediniz! İhtilâf- ı meşrebinizden ve zaif damarlarınızdan ve derd-i maişet zaruretinizden ehl-i dalâlet istifade edip, birbirinizi tenkid ettirmeye meydan vermeyiniz. Meşveret-i şer'ie ile reylerinizi teşettütten muhafaza ediniz. İhlâs risalesinin düsturlarını her vakit göz önünde bulundurunuz. Yoksa az bir ihtilâf, bu vakitte Risale-i Nura büyük bir zarar verebilir. Hatta -Sizden saklamam, işte şimdi Feyzî de, Emin de biliyorlar ki- mabeyninizde gayet ehemmiyetsiz bir tenkid, bize burada zarar veriyor gibi, size hiç bilmediğim halde bu noktaya dair iki mektup yazdım ve ruhen çok endişe ediyordum. "Acaba yeni bir taarruz mu var?" diye muzdarib idim. Hem o zarardandır ki, mübarek Hüsrev'in gelmesiyle, yeni bir şevk ve sür'atle bize hizb-i Nurî'nin arkasına ilhak edilen münacat parçası(56) onbeş gün te'hire uğradı. Onbeş gün evvel bize geleceğini tahmin ediyordum.

İnsan kusursuz olmaz ve rakibsiz de olmaz. Risale-i Nurun kahraman şâkirtleri her müşkilâta galebe ettikleri gibi, inşaallah bu ehemmiyetli ve dehşetli mevsimde yine galebe ederler. Safvet ve ihlâslarını bozmıyacaklar ve hizmetlerine de fütûr getirmeyecekler...(57)"

Siz tedbir-i maddiyi benden daha iyi bilirsiniz. Fakat Hüsrev'le Rüştü, Risale-i Nurda çok ehemmiyetli rükünlerdir.. Hem etraflarında Risale-i Nurun çok ehemmiyetli şâkirtleri var.. Ve madem Hafız Ali, Tahiri, Hafız

Mustafa, Küçük Ali Risale-i Nur hizmetinde tam muvaffakiyetleriyle tam makbul oldukları tahakkuk etmiş.. Bu iki cereyan, baştaki iki göz gibi olmalı. Tam bir tesanüd lâzım ki, bu ağır defineye omuzları dayanabilsin.

Umum kardeşlerimize birer birer selam ederiz.

Kardeşiniz

Said-i Nursi (58)"

(56) "Münacât Parçası" "üçüncü şua" olan müracât Riselesinin arapçasıdır. Arabî olan "Teffekkürname" ismindeki kitapta mevcuttur.A.B.

(57) Hazret-i Üstad'ın şu acib emsalsiz tarz-ı idare, sevk ve istihdamına bakılsın ki; Nur talebelerinin ileri gelenlerinden bir zat, bir beşer olarak,- her nedense- hiss-i tefevvuk ve hubb-u makam gibi şeylere hilkaten giriftarlığından dolayı; ve bu yüzden takındığı inatlı ve asabiyetli durumundan gelen bir haletle, tüm hizmet şekilleri ve umum hizmet ehli kendisine bağlı ve kendi emri atında bulunmasını istemesinden ötürü, gerek bahsi yapılan 1942'lerdeki Isparta'da vuku' bulmuş hadisede olsun.. gerekse bilahare 1943-1944'lerde Denizli hapsinde olsun... ve gerekse daha sonra 1948-1949 Afyon hapis hadisesinde olsun hep ihtilâf ve mübayenet onun hissiyatlı ve asabiyetli davranışlarından çıktığı.. Hatta 1953'den sonraki yıllarda doğrudan Hazret-i Üstad'ın şahsiyetiyle bir çeşit rekabet içine girdiği halde.. ve fakat bütün bunların yanında o zatın Risale-i Nurun neşir hizmetinde fevkaled büyük bir azm ve gayret ve faaliyeti olduğu için; Üstad Hazretleri her hadisede ve her zaman onun tarafını

-Büyük hizmetleri için- tutmuş ve onu tenkidlerden müdafaa etmeye çalışmış ve o zatıda hep idare etmiştir. A.B.

(58) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 495

1069

Aziz Sıddık Kardeşlerim, birden ruhuma gelmiş bir endişeyi beyan ediyorum. Ehl-i dalâlet Risale-i Nurun elmas kılıncılarına mukabele edemedikleri için, şâkirtleri içinde derd-i maişet cihetinden ve bahar mevsimi gafletinden istifade ederek, meşrebler veya hissiyatları muhalefetinden zaif damarları bulup, şâkirtleri içinde tesanüdü sarsmak istediklerini hissettim ve anladım.

Sakin çok dikkat ediniz! İçinize bir mübayenet düşmesin. İnsan hatadan hâli olamaz. Fakat tevbe kapısı açıktır. Nefis ve şeytan sizi kardeşinize karşı itiraza ve haklı olarak tenkide sevk ettiği vakit, deyiniz ki: Biz değil böyle cûz'î hukukumuzu, belki hayatımızı ve haysiyetimizi ve dünyevî saadetimizi Risale-i Nurun en kuvvetli rabitası olan tesanüde feda etmeye mükellefiz. O, bize kazandırdığı netice itibariyle dünyaya, enaniyete ait her şeyi feda etmek vazifemizdir deyip, nefsinizi susturunuz. Medar-ı niza' bir mesele varsa meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız. Herkes bir meşrebde olmaz. Müsamaha ile birbirine bakmak şimdi elzemdir...(58)"

"...Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, inayet-i ilahiye ve Himeyeti Rabbaniye devam ediyor. Fakat yalnız ehemmiyetli bir plân ki, ayrı bir cephede mütemerrid münafıklar tarafından bir hücum var. Çok ihtiyat ve dikkat ve sebat ve tesanüd lâzımdır ki, ta onların bu plânı da akim kalsın. Plân da budur:

Risale-i Nur talebeleri içinde tesanüdü bozmak... Onsekiz senedenberi hakkımızda programları: Has talebeleri bizden kaçırmak, soğutmak idi...(60) Bu plânları akim kaldı.

Şimdi tesanüdü bozmak ve bazı menfaatperest fakat ehl-i ilim, ehl-i dinden Risale-i Nurun cereyanına karşı rakib çıkartmak suretiyle intişarına zarar vermeye çalışıyorlar.

Hem Ramazan Risalesinin ahirinde nefis-i emmareyi her nevi azabtan ziyade açlık ile temerrüdünü terk ettiği gibi; şimdiki ehl-i nifakın mütemerridâne sefahetinin cezası olarak umumî ve masumlara da gelen bu açlık, derd-i maişet belâsından ehl-i dalâlet istifade edip Risale-i Nurun fakir şâkirtlerinin

aleyhine istimal etmek ihtimali var. Madem şimdiye kadar ekseriyet-i mutlaka ile Risale-i Nur şâkirtleri, Risale-i Nur hizmetini her belaya, her derde bir çare, bir ilâç bulmuşlar. Biz her gün hizmet derecesinde maişette kolaylık, kalbde ferahlık, sıkıntılara genişlik hissediyoruz, görüyoruz. Elbette bu dehşetli yeni belâlara, musibetlere karşı da, yine Risale-i Nurun hizmetiyle mukabele etmemiz lâzımdır...(61)"

(59) Osmanlıca Kastamonu-2. S: 510

(60) Hazret-i Üstad'ın kürdlüğünü.. ve Türk milliyetçiliğini zedelediğini propaganda ile ileri sürmek gibi planlar... Nitekim Denizli hapishanesinde savcı bu ahirki meseleyi Üstad hakkında resmen iddia etti. Fakat öyle bir cevap aldı ki, ebediyen onu mahçup ve perişan etmek lâzım idi. A.B.

(61) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 513

1070

B - CESARET, METANET VE FEDAKÂRLIK

"...Bundan on dakika evvel, cesurca fakat kalemsiz iki adam Risale-i Nur dairesine; biri birisini getirdi. Onlara dedim ki: Bu dairenin verdiği büyük neticelere mukabil, sarsılmaz bir sadakat ve kırılmaz bir metanet ister. Isparta kahramanlarının gösterdikleri harikalar ve cihanpesendane hidemat-ı Nuriyenin esası, harika sadakatları ve fevkalâde metanetleridir. Bu metanetin birinci sebebi, kuvvet-i imaniye ve ihlâs hasletidir. İkinci sebebi: cesaret-i fitriyedir.

Onlara dedim: "Sizler cesaretle ve efelikle tanınmışsınız.. ve dünyaya ait ehemmiyetsiz şeyler için fedakârlık gösterirsiniz. Elbette Risale-i Nurun kudsî hizmetinde ve cihana değer uhrevî neticelerine mukabil, merdane ve fedakârâna cesaret ve metanet gösterip sadakatınızı muhafaza edersiniz" dedim. Onlar da tam kabul ettiler... (62)"

"...Salisen: Hasan Atif 'ın mektubunda cesur ve sebatkâr zatlardan -ki efeler tabir ediyor- Ben o cesur ve sebatkâr kardeşlerimizi ruhu canla kabul ediyoruz. Fakat Risale-i Nur dairesine girenler, şahsî cesaretini kıymetleştirmek için, sarsılmaz bir sebat ve metanete ve ihvanlarının tesanüdüne cidden çalışmaya sarf edip, o cam parçası hükmündeki şahsî cesaretini, hakikatperestlik siddikiyetindeki fedakârlığına çevirmek gerektir..

Evet, mesleğimizde ihlas-ı tammeden sonra, en büyük esas, sebat ve metanettir. Ve o metanet cihetiyle şimdiye kadar çok vukuat var ki; Öyleleri, her biri yüze mukabil bu hizmet-i Nuriyeye muvaffak olmuş. Adî bir adam ve yirmi-otuz yaşında iken, altmış yetmiş yaşındaki Velilere tefevvuk etmişler var. Hem bir adam kendi başına cesareti güzel de olsa, bir cemaat-i mütesanideye girdikten sonra, onların istirahatını ve sarsılmamalarını muhafaza etmek için o şahsî cesareti isti'mal edemez.

(*) Hadis-i şerifinin sırrıyla hareket etmek...(63)"

(62) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 290

(*) Bak: (Siyirül-kebir-imam muhammed 2/614 ve Esrarul merfua-Molla Aliyyül kari,S: 137)

(63) Osmanlıca Kastamonu -2, S: 475

1071

RİSALE-İ NUR'DAN İSTİFADE EDEBİLME ŞARTLARI OLAN İHLÂS VE SADAKAT HAKİKATI

"Feyzî Kardeşim!

Sen Isparta vilâyetindeki kahramanlara benzemek istiyorsan, tam onlar gibi olmalısın. Hapishanede (Eskişehir) Allah rahmet eylesin, mühim bir şeyh, mürsid (Şeyh Şeraf-ed din) ve cazibedar bir nakşî evliyâsından bir zat; dört ay mütemadiyen Risale-i Nur'un elli-altmış şâkirtleri içinde celbkarane sohbet ettiği halde, yalnız bir tek şakirdi muvakkaten kendine çekebildi. Mütebakisi o câzibedar şeyhe karşı müstağnî kaldılar. Risale-i Nurun yüksek kıymettar hizmet-i imaniyesi onlara kâfi olarak kanaât veriyordu. O şâkirtlerin gayet keskin olan kalb basireti şöyle bir hakikatı anlamış ki; Risale-i Nurla hizmet ise, imanı kurtarıyor. Târikat ve Şeyhlik ise, velâyet mertebeleri kazandırıyor. Bir adamın imanını kurtarmak ise, on mü'mini Velâyet derecesine çıkarmaktan daha mühim ve daha sevablıdır. Çünkü iman, saadeti ebediyeyi kazandırdığı için, bir mü'mine küre-i arz kadar bir saltanat-ı bakiyeyi temin eder. Velâyet ise, mü'minin cennetini genişletir, parlattırır. Bir adamı sultan yapmak, on neferi paşa yapmaktan ne kadar yüksek ise, bir adamın imanını kurtarmak on adamı Velî yapmaktan daha sevablı bir hizmettir.

İşte bu dakik sırrı, senin Ispartalı kardeşlerinin bir kısmının akılları görmesede, umumunun keskin kalbleri görmüş ki; Benim gibi biçare, günahkâr bir adamın arkadaşlığını, evliyâlara belki eğer bulunsa idi, müctehidlere dahi tercih ettiler. Bu hakikata binaen, bu şehre bir kutub, bir Gavs-ı Azam gelse; "Seni on günde velâyet derecesine çıkaracağım" dese, sen Risale-i Nuru bırakıp onun yanına gitsen, Isparta kahramanlarına arkadaş olamazsın.

Elbaki Hüvelbaki Kardeşiniz

Said-i Nursi (64)"

"Evet, hayat-ı dünyeviye için, zaruret derecesinde olmak şartıyla, bazı umur-u uhreviyeye muvakkaten tercih edilmesine ruhsat-ı şer'iyeye var. Fakat yalnız bir ihtiyaca binaen helâkete sebebiyet vermiyen bir zarara göre tercih edilmez, ruhsat yoktur.

Halbuki bu asır, o damar-ı insaniyi o derece şırınga etmiş ki; küçük bir ihtiyaç ve âdî bir zarar-ı dünyevî yüzünden elmas gibi umur-u diniyeyi terk eder.

(64) Aynı eser, S: 146

1072

Evet, insaniyetin yaşamak damarı ve hıfz-ı hayat cihazı bu asırda israfât ile ve iktisadsızlık ve kanaatsızlık ve hırs yüzünden bereketin kalkmasıyla; ve fakr ü zaruret ve maişet ziyadeleşmesiyle, o derece o damar yaralanmış ve şerait-i hayatın ağırlaşmasıyla o derece zedelenmiş ve mütemadiyen ehl-i dalâlet nazar-ı dikkati şu hayata celb ede ede o derece nazar-ı dikkati kendine celbetmiş ki; en edna bir hacet-i hayatiyeyi büyük bir mes'ele-i diniyeye tercih ettiriyor.

Bu acib asrın bu acib hastalığına ve dehşetli marazına karşı, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın tiryak-misal ilâçlarının nâşiri olan Risale-i Nur dayanabilir.. ve onun metin, sarsılmaz, sebatkâr, hâlis, sadık fedakâr şâkirdleri mukavemet edebilirler. Öyle ise, herşeyden evvel onun dairesine girmeli, sadakatla tam metanet ve ciddî ihlâs ve tam itimad ile ona yapışmak lâzım ki, o acib hastalığın te'sirinden kurtulsun...(65)"

"...Gördüm ki: Ehl-i diyanet, belki de ehl-i takva bir kısım zatlar, bizimle gayet ciddî alâkadarlık peyda ettiler. Bir iki zatta gördüm ki; diyaneti ister ve yapmasını sever, ta ki hayat-ı dünyeviyesinde muvaffak olabilsin, işi rast gelsin. Hatta tarikatı keşif ve keramet için ister. Demek ahiret arzusunu ve dinî vezaifin uhrevî meyvelerini dünya hayatına bir dirsek, bir basamak gibi yapıyor. Bilmiyor ki; Saadet-i uhreviye gibi saadet-i dünyeviyeye dahi medar olan hakaik-ı diniyenin fevaid-i dünyeviyesi, yalnız müreccih (tercih edici ve teşvik edici) derecesinde olabilir. Eğer illet derecesine çıksa ve o amel-i hayrın yapmasına sebep o faide olsa, o ameli iptal eder, lâakal ihlâs kırılır, sevabı kaçar.

Bu hasta ve gaddar ve bedbaht asrın belâ ve vebâsından ve zulüm ve zulümatından en mücerreb bir kurtarıcı, Risale-i Nurun mizanları ve muvazeneleriyle neşrettiği Nur olduğuna kırk bin şâhid vardır. Demek Risale-i Nurun dairesine yakın bulunanlar, içine girmezse, tehlike ihtimali kavidir...(66)"

"...Risale-i Nur dairesine sadakat ve hizmet ve takva ve içtinab-ı kebair derecesiyle o ulvî ve küllî ubudiyete sahip olur. Elbette bu büyük kazancı kaçırmamak için takvada, ihlâsda, sadakatta

"...Bu günlerde benim yanıma müteaddit ayrı ayrı zatlar geldiler. Ben onları ahiret için zannettim. Halbuki ya ticaret veya çalışmak gerektir...(67)"işlerinde bir kesat ve muvaffakiyetsizlik olduğundan, bize ve Risalet-ün Nura muvaffakiyet için ve zarardan kurtulmak niyetiyle müracaat edip dua ve istişare istediklerini anladım.

(65) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 188

(66) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 197

(67) Os.Kastamonu- 1, S. 182

1073

Ben bunlara ne edeyim ve ne diyeyim diye tahattur ettim. Birden ihtar edildi: "Ne sen divane ol ve ne de onları divanelikte bırakıp divanece konuşma!.." Çünkü yılanlar zehirine karşı tiryak tedarikine ve onları kaçırmamasıyla meşgul ve vazifedar bir tek adam, yılanlar içinde duran ve sineklerin ısırmasıyla meşgul olan ve sinekleri kaçırmak için çok yardımcıları bulunan diğer bir adama, yılanların ısırmasını bırakıp, ona sinekler ısırmasına yardım için koşan divanedir.. ve onu çağırın dahi divanedir. O sohbet dahi divanece bir konuşmaktır.

Evet, hadsiz hayat-ı uhreviyeye nisbeten muvakkat ve fanî kısacık hayat-ı dünyeviyenin zararları, sineklerin ısırması gibidir. Hayat-ı ebediyenin zararları ona nisbeten yılanların ısırmasıdır.

Said-i Nursi(68)"

HÜSN-Ü ZANDA İFRAT ETMEMEK VE ALDANMAMAK HAKKINDA İKAZLAR

"...Ey Risale-i Nurun kıymettar talebeleri ve benden daha bahtiyar ve fedakâr kardeşlerim! Şahsiyetim itibariyle sizin ziyade hüsn-ü zannınız, belki size zarar vermez. Fakat sizin gibi hakikat-bin zatlar vazifeye, hizmete bakıp o noktada bakmalısınız. Perde açılrsa, benim baştan aşağıya kusurât ile alude mahiyetim görünse, bana acıyacaksınız. Sizi kardeşliğimden kaçırmamak, pişman etmemek için kusuratımı gizliyorum. Şahsiyetime karşı haddimin pek fevkinde tasavvur ettiğimiz makamlara irtibatınızı bağlamayınız. Ben size nisbeten kardaşım, mürşidlik haddim değil.. Üstad da değilim, belki

ders arkadaşım. Ben sizin kusurata karşı şefkatkârane dua ve himmetlerinize muhtacım. Benden himmet beklemeniz değil, bana

himmət etmenize istihkakım var. Cenab-ı Hakk'ın ihsan ve keremiyle, sizlerle gayet kudsî ve gayet ehemmiyetli ve gayet kıymettar ve her ehl-i imana menfaatli bir hizmette taksim-ül mesaî kaidesiyle iştirak etmişiz. Tesanüdümüzden hasıl olan bir şahs-ı manevinin fevkalâde ehemmiyet ve kuvveti ve üstadlığı ve irşadı bize kâfidir...

...Risale-i Nurun talimatı dairesinde ve bizlere bahşettiği hizmet noktasında feyizli makamlara kanaat etmeliyiz. Hadden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ve müfritane âlî makam vermek yerine, fevkalâde sadakat ve sebat ve müfritane irtibat ve ihlâs lâzımdır, onda terakkî etmeliyiz...(69)"

(68) Osmanlıca Kastamonu-1, S 225

(69) Aynı eser, S:163

1074

"Aziz siddik kardeşlerim ve hizmet-i Kur'anîyede kıymetli, dirayetli arkadaşlarım!

Bu zaman, cemaat zamanıdır. Ehemmiyet ve kıymet, şahs-ı maneviye göre olur. Maddî ve ferdî ve fanî şahsın mahiyeti nazara alınmamalı. Hususan benim gibi bir biçarenin kıymetinden bin derece ziyade ehemmiyet vermekle, bir batmanı kaldıramıyan zayıf omuzuna binler batman ağırlığı yüklense, altında ezilir. Lillahilhamd Risalet-ün Nur bu asrı belki gelen istikbali tenvir edebilir bir mu'cize-i Kur'anîye olduğunu çok tecrübeler ve vakıalar ile körlere de göstermiş. Ona ait medh ü senanız tam yerindedir Fakat bana verdiğinizde, binden birini de kendime lâıyk göremem.Yalnız pek büyük bir ni'mete ve muvaffakiyete sizin gibi hakikatlı talebelerin iştirâk ve sa'y ve gayretleriyle mazhariyetim noktasında Risaletün Nur hesabına ebede kadar iftihar ederim...(70)"

"...Sizin fevkalâde sadakat ve uluvv-ü himmetinizden tereşşuh eden bir hafta evvelki mektubunuza karşı hüsn-ü zannınızı bir derece cerh eden benim cevabımın hikmeti şudur ki: Bu zamanda öyle fevkalâde hâkim cereyanlar var ki; her şeyi kendi hesabına aldığı için, faraza hakiki beklenen o zat dahi bu zamanda gelse, harekâtını o cereyanlara kaptırmamak için siyaset âlemindeki vaziyetinden feragat edecek ve hedefini değıştirecek diye tahmin ediyorum...(71)"

"...Kardeşlerim, mektuplarınızda çok yüksek düşünce ve takdirat binde bir hisse de benim olsa, hadsiz şükrederim. Belki Risale-i Nurun manevisi şahsiyeti ve çok kesretli talebeleri içinde bilmediğimiz gayet yüksek bir makam sahibi bir zatın te'sirati ve kumandası hissediliyor. Benim gibi bin derece uzak bir biçarede tasavvur ediliyor. Hakkım olmadan bana verilen ziyade ehemmiyetiniz inşaallah size zararı olmaz. Fakat Risale-i Nurun hüsn-ü cereyanına zarar ihtimali var. Siz bir hakikatı hissediyorsunuz.. ve fevkalâde sadakat ve ihlâsınız inşaallah hak görür. Fakat surette bazen aldanılır. Biz hizmetle mükellefiz. Neticeleri ve muvaffakiyet Cenab-ı Hakk'a aittir...(72)"

(70) Osmanlıca Kastamonu-2 S:3

(71) Aynı eser-2, S:164

(72) Aynı eser, S: 153

1075

MÜCEDDİDLİK VE MEHDİLİK HAKİKATLARI VE İZAHI HAKKINDA İRŞADLAR

"...Hem üç mesele var. Biri Hayat, biri Şeriat, biri İmandır.(73) Hakikat noktasında en mühimmi ve en a'zamı İMAN meselesidir. Fakat şimdiki umumun nazarında ve hal-i âlem ilcaâtında en mühim mesele hayat ve şeriât görüldüğünden; O zat şimdi olsa da, üç meseleyi

birden umum ruy-i zeminde veziyetlerini değiştirmek, nev-i beşerdeki cârî olan adetullaha muvafık gelmediğinden, herhalde en a'zam meseleyi esas yapıp, öteki mes'eleleri esas yapmıyacak. Tâ ki, iman hizmeti safvetini umumun nazarında bozmasın.. ve avamın çabuk iğfal olunabilen akıllarında o hizmet başka maksadlara alet olmadığı tahakkuk etsin. Hem yirmi senedenberi tahribkârane eşedd-i zulüm altında o derece ahlâk bozulmuş ve metanet ve sadakat kaybolmuş ki; ondan, belki de yirmiden birisine itimad edilmez. Bu acib hâlâta karşı çok fevkalâde sebat ve metanet ve sadakat ve hamiyet-i İslâmiye lâzımdır. Yoksa akim kalır, zarar verir. Demek en halis ve en selâmetli ve en mühim ve en muvaffakiyetli hizmet, Risale-i Nur şâkirtlerinin daireleri içindeki kudsî hizmettir...(74)"

"...Bu mes'elenin sırr-ı hikmeti budur ki: Âlem-i İnsaniyette ve İslâmiyette üç muazzam mesele olan İman ve Şeriat ve Hayattır. İçlerinde en muazzamı iman hakikatları olduğundan, bu hakaik-ı imaniye-i Kur'aniye başka cereyanlara, başka kuvvetlere tabi ' ve alet edilmemek ve elmas gibi Kur'an'ın hakikatları, dini dünyaya satan veya alet eden adamların nazarında cam parçalarına indirmemek ve en kudsî ve en büyük vazife olan imanı kurtarmak hizmetini tam yerine getirmek için, Risale-i Nurun has ve sadık talebeleri gayet şiddet ve nefretle siyasetten kaçıyorlar..(75)"

"Aziz Sıddık Kardeşimiz Hoca Haşmet!(76)

Senin müceddid hakkındaki mektubunu hayretle okuduk ve Üstadımıza da söyledik. Üstadımız diyor ki:

"Evet, bu zaman, hem iman ve din için ve hayat-ı içtimaiye ve Şeriat için, hem hukuk-u amme ve siyaset-i İslâmiye için gayet ehemmiyetli birer müceddid ister. Fakat en ehemmiyetlisi hakaik-ı imaniyeyi muhafaza noktasında tecdid vazifesi en mukaddes ve en büyüğüdür. Şeriat ve ha

(73) Nurun sair yerlerindeki, bilhassa Emirdağ-1 lahikalarındakine ne bir derece mugayir olarak, sadece bu mektubta; evvela hayat, sonra şeriat ve iman şeklinde yazılmış. Başka yerlerde ise, daima birinci derecede iman, sonra şeriat, en sonra da hayat ve siyaset-i İslamiye gelmektedir. A.B.

(74) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 165

(75) Aynı eser, S: 294

(76) Hoca Haşmet, aslenecdadı Tunuslu olup, Yozgat'a yerleşmiş ler ,kendiside orada vefat etmiş bir din âlimidir. A.B.

1076

yat-ı içtimaiye ve siyaset daireleri ona nisbeten, ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kalır. Rivayat-ı hadisiyede tecdid-i din hakkında ziyade ehemmiyet ise, İmanî hakaiktaki tecdid i'tibariyledir. Fakat efkâr-ı ammede hayat-perest insanların nazarında zahiren geniş ve hâkimiyet noktasında câzibedar olan hayat-ı içtimaiye-i insaniye ve siyaset-i diniye cihetleri daha ziyade ehemmiyetli görüldüğü için; o adese ile, o nokta-i nazardan bakıyorlar, mana veriyorlar. Hem bu üç vezaif birden bir şahısta, yahut

cemaatta bu zamanda bulunması ve mükemmel olması ve birbirini cerh etmemesi pek uzak, adeta kabil görünmüyor. Ahirzamanda Â1-i Beyt-i Nebevi'nin cemsat-ı nuraniyesini temsil eden Hazret-i Mehdî'nin cemaatındaki şahs-ı manevide ancak içtima edebilir.

Bu asırda Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki; Risale-i Nurun hakikatı ve şskirtlerinin şahs-ı manevisi hakaik-ı imaniye muhafazasında tecdid vazifesini yaptırmış. Yirmi seneden beri o

vazife-i kudsiyede te'sirli ve fâtihome neşri ile gayet dehşetli ve kuvvetli zendeka ve dalâlet hücumuna karşı tam mukabele edip, yüzbinler ehl-i imanın imanlarını kurtardığını, kırk binler adam şahadet eder. Amma benim gibi âciz ve zaif bir biçarenin böyle binler derece haddimden fazla bir yükü yüklemek tarzında şahsımı medar-ı nazar etmemeli" diyor...(77)"

"Hafız Ali'nin ... ahir fıkrasında: "Muhbir-i Sâdık'ın (A.S.M.) haber verdiği manevî fütûhat yapmak ve zulûmatı dağıtmak; zaman ve zemin hemen hemen gelmesi" diye fıkrasına bütün ruhu canımızla Rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz, temenni ediyoruz... Fakat biz Risale-i Nur şâkirtleri ise, "vazifemiz hizmettir. Vazife-i İlâhiyeye karışmamak ve hizmetimizi onun vazifesine bina etmekle bir nevi tecrübe yapmamak olmakla beraber; kemiyete değil, keyfiyete bakmak..." Hem çoktan beri sukût-u ahlâka ve hayat-ı dünyeviyeyi her cihetle hayat-ı uhreviyeye tercih ettirmeye sevk eden dehşetli esbab altında, Riaale-i Nurun şimdiye kadar fütûhatı ve zendekaların ve dalâletlerin savletlerini kırması ve yüz binler biçarelerin imanlarını kurtarması ve her biri yüze ve bine mukabil yüzer ve binler hakiki mü'min talebeleri yetiştirmesi; Muhbir-i Sadık'ın (A.S.M.) ihbarını aynen tasdik etmiş ve vukuatla ispat etmiş ve ediyor.. Ve inşaallah hiç bir kuvvet, Anadolu sinesinden onu çıkaramaz. Tâ, ahirzamanda hayatın geniş dairesinde asıl sahipleri Cenab-ı Hakk'ın izniyle gelir, o daireyi genişlendirir ve o tohumlar sümbüllenir. Bizler de kabrimizden seyredip Allah'a şükrederiz..(78)"

(77) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 392

(78) Osmanlıca Kastamonu-2, S: 193

1077

RİSALE-İ NURUN MAKAMI VE HİZMETİNİN

KIYMET VE EHEMMİYETİ

(Bu mes'ele, bir kaç madde içinde ele alınacak ve çeşitli nevilerle örnekleri gösterilecektir:)

1- ONBEŞ SENE YERİNE ONBEŞ GÜNDE İMAN HAKİKATLARININ TAHSİLİ.. VE NUR TALEBELERİNİN İMANLA KABRE GİRECEKLERİ VE EHL-İ CENNET VE SAADET OLACAKLARI HAKKINDA

"...Risalet-ün Nur, kendi sâdık ve sebatkâr şâkirtlerine kazandırdığı çok büyük kâr ve kazanç ve pek çok kıymet neticeye mukabil, fiyat olarak o şâkirtlerden tam ve halis bir sadakat ve daimî ve sarsılmaz bir sebat ister.

Evet, Risale-i Nur, onbeş senede kazanılan kuvvetli iman-ı tahkikiyi on beş haftada ve bazılara onbeş günde kazandırdığını, yirmi senede yirmi bin zât tecrübeleriyle şahadet ederler. Hem iştirâk-ı a'mal-i uhreviye düsturuyla, her bir şâkirdine her bir günde binler hâlis lisanlar ile edilen makbul duaları ve binler ehl-i salâhatın işledikleri a'mal-i salihanın misl-i sevablarını kazandırıp, her bir hakikî sâdık ve sebatkâr şâkirdini amelce binler adam hükmüne getirdiğine delil; kerametkârane ve takdirkârane

İmam-ı Ali radiyallahu Anhünün üç ihbarı.. ve keramat-ı gaybiye-i Gavs-ı A'zamdaki tahsînkârane ve teşvikkârane beşareti.. ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın kuvvetli işaretiyle, o hâlis şâkirtler ehl-i saadet ve ashab-ı cennet olacaklarına müjdesi pek kat'î ispat eder...(79)"

"Kardeşlerim, bu günlerde biri Risalet-ün Nur talebelerine, diğeri bana ait (Medeniyetçilere)(80) iki mesele ihtar edildi. Ehemmiyetine binaen yazıyorum:

BİRİNCİ MES'ELE: Birinci Şua'da iki-üç ayetin işaretinde Risalet-ün Nurun sâdık talebeleri imanla kabre gireceklerine ve ehl-i cennet olacaklarına dair kudsî bir müjde, kuvvetli bir

beşaret bulunduğu gösterilmiştir. Fakat bu pek büyük mes'eleye ve çok kıymetli işarete tam kuvvet verecek bir delil ister diye beklerdim. Çoktan beri muntazırdım. Lillahilhamd "iki emare" birden kalbime geldi.

Birinci Emare: İman-ı tahkiki, ilmelyakinden hakkalyakine yakınlaştıkça, daha selbedilmeyeceğine ehl-i keşf ve tahkik hükmetmişler ve demişler ki: "Sekerat vaktinde, şeytan vesvesesiyle ancak akla şüpheler verip, tereddüde düşürebilir. Bu nevi iman-ı tahkiki ise, yalnız akılda durmuyor.. Belki hem kalbe, hem ruha, hem sırta, hem öyle letaife sirayet ediyor, kökleşiyor ki; Şeytanın eli o yerlere yetişemiyor. Öylelerin imanı zevalden mahfuz kalıyor..."

Osmanlıca Kastamonu –1 s: 392.

(80) Burada, bu kelimenin mevzu ie münasebeti ikinci mesele ile, ki aslında mevcuttur. A.B.

1078

Bu iman-ı tahkikinin vüsûluna vesile olan bir yolu, velâyet-i kâmile ile keşif ve şuhud ile hakikata yetişmektir. Bu yol, ehass-ı havassa mahsusdur, İman-ı şuhudîdir

İkinci yol: İman-ı bilgayb cihetinde sırr-ı vahyin feyziyle bürhanî ve Kur'anî bir tarzda akıl ve kalbin imtizacıyla, hakkal-yakın derecesinde bir kuvvet ile zaruret ve bedahet derecesine gelen ilmelyakin ile hakaik-i imaniyeyi tasdik etmektir. Bu ikinci yol; Risale-i Nurun esası, mayesi, temeli, ruhu ve hakikati olduğunu has talebeleri görüyorlar. Başkalar dahi insafla baksa, Risale-i Nur, hakaik-i imaniyeye muhalif olan yolları gayr-i mümkün ve muhal ve mümteni' derecesinde gösterdiğini görecekler.

İkinci Emare: Risalet-ün Nurun sadık şâkirdleri, hüsn-ü akibetlerine ve iman-ı kâmil kazanmalarına o derece kesretli ve makbul ve samimî dualar oluyor ki; O duaların içinde hiç biri kabul olmamasına akıl imkân vermiyor. Ezcümlle, Risale-i Nurun bir hâdimi ve bir tek şâkirdi, yirmi dört saatte Risale-i Nur talebelerinin hüsn-ü akibetlerine ve saadet-i ebediyeye mazhar olmalarına yüz defa Risale-i Nur talebelerine ettiği dualar içinde, hiç olmazsa, yirmiotuz defa selâmet-i imanlarına ve hususî hüsn-ü akibetlerine ve imanla kabre girmelerine, aynı duayı en ziyade kabule medar olan şerait içinde ediyor.

Hem Risale-i Nurun talebeleri bu zamanda her cihetten, ziyade hücumu maruz iman hususunda birbirine selâmet-i iman hakkındaki samimî, masum lisanlarıyla dualarının yekûnü öyle bir kuvvettedir ki; rahmet ve hikmet onun reddine müsaade etmezler. Faraza mecmu'u itibarıyla reddedilse, tek bir tane onların içinde kabul olursa, yine her biri selâmet-i iman ile kabre gireceğine kâfi geliyor. Çünkü her bir dua umuma bakar ...(81)"

"...Size Risalet-ün Nurun kerametinin bu havalide zuhûr eden çok tereşşuhatından bir iki hadise beyan ediyorum:

Birisi: Hatib Mehmed nâmında ciddî bir ihtiyar talebe, İhtiyar Risalesini yazıyordu.. Ta birinci ricanın ahirlerinde ve merhum Abdurrahman'ın vefatının tam mukabilinde kalemi LAİLÂHE İLLAHU yazıp ve lisanı dahi LÂİLÂHEİLLALLAH diyerek hüsn-ü hatimenin hatemiyle sahife-i hayatını mühürleyip; Risalet-ün Nur talebelerinin imanla kabre gireceklerine dair olan işarî beşaret-i Kur'aniyeyi vefatiyle imza etmiş. Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsi'ah...(82)"

(81) Kastamonu-1, S: 25

(82) Aynı eser, S: 34

1079

2- NURLAR MANEVÎ İLAÇ OLDUĞU GİBİ, MADDETEN DE BAZEN ŞİFA VE İLÂÇ OLDUKLARI

"...Savlı Ahmed'in mektubunda, Risale-i Nurun okumasını Hüsrev'in hastalığına ilâç olduğu gibi, pek çok defalar da, hatta geçen müthiş hastalığımda gelen doktora okudum, hem ona hem bana ilaç olduğunu gördük. Evet, manevî deva olduğu gibi, bazen maddî ilaç da olur...(83)"

"...Çoktan beri benim hususî bir virdim ve hiç kaleme alınmayan ve mesleğimizin dört esasından en büyük esası olan şükrün, en geniş ve en yüksek mertebesini ihata eden ve bende çok defa maddî ve manevî hastalıkların bir nevi' şifası olan ve ism-i A'zam ve besmele ile dokuz ayat-ı uzmayı içine alan.. Ve ondokuz defa şükür ve hamdi a'zamî bir tarzda ifade ile tahmidatın adetleriyle o eşyanın lisan-ı hal ile ettikleri hamd ve senayı niyet ederek o hadsiz hamdlerin yekûnünü kendi hamdleri içine alarak azametli ve geniş bir tahmidname ve teşekkürname ve sekinedeki Esmâ-i sittenin muazzam yeni dersini izhar etmeye sebep olmasıdır...(84)"

NURUN HİZMETİNDE BULUNAN TALEBELERİN

PROBLEMLERİ HAKKINDA

FIKHÎ VE ŞER'Î SUALLER:

"...Sabri kardeş! Sabırlı ol, ehemmiyetsiz ve zararsız vehmî ve asabi hastalığına ehemmiyet verme. Şifaya dua edilmekle beraber, zararsız, hatarsızdır. Çünkü eğer hatarat-ı seyyie ise, ayinede temessül eden pislik, pis değil.. ve ayinedeki yılan sureti ısırılmaz.. Ve ateşin timsali yakmaz.

Öyle de, kalbin ve hayalin ayinelerinde rızasız, ihtiyarsız gelen pis ve çirkin ve küfrî hatıralar zarar vermezler. Çünkü ilm-i usulde:

"Tasavvur-u küfür küfür değil.. Ve tahayyül-ü şetm, şetim olmaz." Hasene ise, nuranî olduğundan, tasavvur ve tahayyülü dahi hasenedir. Çünkü ayinede nûranînin timsali ziya verir, hasiyeti var. Kesifin misali ölüdür, hayatsızdır, tesiri yoktur.

Eğer sair teellümat-ı ruhaniye ise, sabre, mücahedeye alıştırmak için Rabbanî bir kamçıdır. Çünkü emn ve ye'sin vartasına düşmemek hikmetiyle, havf ve reca muvazenesinde sabır ve şükürde bulunmak için "Kabz, bast" haletleri, Celâl ve Cemal tecellisinden intibah ehline gelmesi, ehl-i hakikatça medar-ı terakkî bir düstur-u meşhurdur...(85)"

(83)os- Kastamunu-1 S: 315

(84) Osmanlıca Kastamonu-2, S:494

(85) Aynı eser, S:92

1080

KUR'ANIN HIFZI VE RİSALE-İ NUR YAZISI HAKKINDA:

"...Bu defa mektubunuzda; Hıfz-ı Kur'ana çalışmak.. ve Risale-i Nuru yazmak, bu zamanda hangisi takdim edilse daha iyidir?

Sualinizin cevabı bedihidir. Çünkü bu kâinatta ve her asırda en büyük makam Kur'anındır.. Ve her harfinde ondan, binler sevab bulunan Kur'anın hıfzı ve kıraati her hizmete takdim ve müreccahdır. Fakat Risale-i Nur dahi o Kur'an-ı Azimüşşanın hakaik-i İmaniyesinin burhanları, hüccetleri olduğundan ve Kur'anın hıfz ve kıraatına vasıta ve vesile ve hakaikini tefsir ve izah olduğu cihetle; Kur'an hıfzıyla beraber ona çalışmak elzemdir...(86)"

FIKHÎ BİR MES'ELE:

"...Sorduğunuz mes'ele, Ulema-ı Şeriat cevab vermiştir. Hayvanat birer istihale makinası olduğundan, yedikleri pis şeyi temizlettirir. Yalnız pis şeyin kokusu gelse, mekruh demişler...(87)"

YİNE ŞER'Î BİR MES'ELE:

"...Bana benzeyen bir dost ki, rü'yada üstadıma benim suretimde görünmüş.. Üstadımızın yanına geldi, dedi ki: "Ayının yağını toplıyanlardan alıp müezzin ve tesbih yapan bir adamın tavsiyesi ile, mühim bir adama her sabah hastalığı için yutmasını nasıl görüyorsun?"

Üstadımız da; Rü'yada güldüğü gibi aynen öyle gülmüş. Birden rüya hatırına gelip, o acib ve aynı aynına tabiri kemal-i taaccüb ve hayretle karşılayıp ona demiş: "Sakın isti'mal etmesin...(88)"

BU ZAMANDA HELAL VE HARAM MAL MES'ELESİ:

"...Ehl-i ibadet ve salâhat dahi, ekser insanların aç kaldığı bu zamanda ve çok karışmış ve haram ve helâl fark edilmeyecek bir tarza gelmiş ve şüpheli mal hükmünde ve manen müşterek olan erzak-ı umumiyeden, helâl olmak için miktar-ı zaruret derecesine kanaat ediyorum diye bu mecburî belâya riyazet-i şer'îye nazarıyla bakmaktır...(89)"

(86) os Kastamunu-2 -1, S:137

(87) Aynı eser, S:177

(88) Aynı eser, S: 222

(89) Aynı eser, S: 266

1081

ŞER'Î BİR MES'ELE HAKKINDA:

"Sabri kardeş, hastaya Cenab-ı Hak şifa versin. Öteki mesele, Hanefî mezhebinde haml mani değil.. Yalnız vaz'-ı haml ile iddet biter. Fakat haml vaktinde talâk menhidir...(90)"

İSLÂM'IN YEDİ RÜKNÜ VE ZEKÂT HAKİKATİ:

Aziz sıddık kardeşlerim, Nur fabrikasının sahibi, Birinci Şua'nın dördüncü ayeti bahsinde; Hakikat-ı İslamiyetle beraber yedi esas parlak bir surette ispat edildiği cümlesine dair soruyor ki:

"Erkan-ı İslâmiyeyi beş biliyoruz... Hem vücub-u Zekât rüknü risalelerde ne surette izah edildiğini soruyor?"

Elcevab: İslâmın rükünleri başkadır, hakikat-ı İslâmiyetin esasları yine başkadır. Hakikat-ı İslâmiyetin esasları, altı erkân-ı İmaniye ile ve esas-ı ubudiyet ki İslâmın beş rüknü olan "SAVM, SALÂT, HAC, ZEKAT, KELİME-İ ŞAHADET" mecmuunun hülâsasıdır. Risale-i

Nur altı rükn-ü imaniye ile bu esas-ı ubudiyeti isbat edip cilvesine mazhariyeti muraddır.

Vücub-u zekâtın izahından murad ise, zekâtın teferruatı, tafsilâtı değil.. Belki zekâtın hayat-i ictimaiyede derece-i lüzumunu ve ehemmiyetli kıymetini isbat etmiş demektir. Evet Risale-i Nurdan evvel yazdığımız risaleler de, hem Risale-i Nurun müteaddit yerlerinde vücub-u zekâtın hayat-i ictimaiyede ne derece ehemmiyetli olduğu kat'iyen ve vazıhan isbat edilmiş demektir.(91)"

ZEKÂT İLE ÖŞÜR AYNI ŞEYLER OLDUĞU

HAKKINDA ÜSTADIN FETVASI

"Kardeşim! Öşür, şer'î zekâttır. Zekât ise, mustahaklardır...(92)"

Not: Hanefi Ulemasının bir kısmı zekât ile öşrü birbirinden ayırmışlar. Hatta öşrü zekâta dahil etmemişlerdir. Hazret-i Üstad ise, ikisinin de zekât olduğunu Bedreli Sabri Hoca'ya bu şekilde işaret edip bildirmiştir.

KUR'AN HİZMETİ İÇİN İCAB ETTİĞİ ZAMAN RUHSATLA AMEL EDİLEBİLECEĞİ HAKKINDA :

"Sâbri kardeş! İmamet vazifesinde Risalet-ün Nura zarar yok. Ruhsatla amel niyetiyle şimdilik çekilme!.. (93)"

(90) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 422

(91) Aynı eser , S:422

(92) Aynı eser S: 536

(93) Aynı eser S: 7

1082

CUMA GÜNÜNE RAST GELEN KURBAN BAYRAMI HACC-ÜL EKBER OLDUĞU HAKKINDA

"... Cuma gününe rast gelen bu bayram, çok kıymetli olan Hacc-ı ekber olduğundan, Hacca bu sene gidenler çok kazanmışlar. Cenab-ı Hak bizi de onların hayırlı dualarına hissedar eylesin amin.(94)"

FAKİR OLAN NUR TALEBELERİNİN ZEKÂTI ALABİLECEKLERİ HAKKINDA

"... Herkes bir ahlâkta olamaz. Bazıları meşru dairede rahatını istese de itiraz edilmemeli. Zarurete düşen bir şâkirt, zekâtı kabul edebilir. Risale-i Nurun hizmetine hasr-ı vakteden rükünlere ve çalışanlara zekâtla yardım etmek de Risale-i Nura bir nevi hizmettir. Hem yardım edilmeli. Fakat hırs ve tama' ve lisan-ı halle de istemek olmamalı. (95)"

"...Müdekkik ve muhakkık, Sabrinin, "la ve neam" ile cevap istediği meselesine : " Her zamandan ziyade, bu acib ihtikârdan zaruret-i kat'iyeye düşen fakirlere ve miskinlere, zenginler zekât ile imdatlarına koşsalar, bire yüz kazanırlar. Bu maddi musibetin bir çare-i yegânesi zekât-ı şer'idir (96)"

BİR MÜSTAHAB OLAN NAMAZLARIN ARKASINDAKİ TESBİHİN EHEMMİYETİNİ BEYAN EDEN HAZRET-İ ÜSTAD'IN ÇOK MUHİM BİR İKAZI:

"... Kardeşlerimizden birisinin namaz tesbihatında tekasül göstermesine binaen dedim :

Namazdan sonraki tesbihatlar, Tarikat-ı Muhammediyedir (A.S.M) ve Velâyet-i Ahmediyenin evradıdır. O noktadan ehemmiyeti büyüktür.

Sonra bu kelimenin hakikati böyle inkişaf etti: Nasıl ki Risalete inkılab eden Velâyet-i Ahmediye (A.S.M) bütün velâyetlerin fevkindedir.. Öyle de, o velâyetin tarikatı ve o velayet-i kübranın evrad-ı mahsusası olan namazın akabindeki tesbihat, o derece sair tarikatların ve evradların fevkindedir.

(94)) Osmanlıca Kastamonu Lahikası-1 S 445

(95) Osmanlıca Kastamonu Lahikası-1 S:470

(96) Osmanlıca Kastamonu-1, S: 408

1083

Bu sır dahi şöyle inkişaf etti:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahut hatme-i nakşiyede, bir mescidde birbiriyle alâkadar hey'et-i mecmuada nurani bir vaziyet hissediliyor. kalbi hüşyar bir zat, namazdan sonra deyip tesbihi çekerken, o daire-i zikrin reisi olan zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtu vesselâmın muvacehesinde, yüz milyon tesbih edenler, tesbih elinde çektiklerini manen hisseder. O azamet ve ulviyetle der.

Sonra,ser-zakirin emr-i manevisiyle ona ittibaen dediği gibi, o halka-i zikrin ve çok geniş dairesi bulunan hatme-i Ahmediye Aleyhissalâtu vesselâmın dairesinde yüz milyon müridlerin larından tezahür eden azametli bir hamdi düşünüp, içinde ile iştirâk eder...

Vehakeza ve duadan sonra, otuzüç defa oTarikat-ıAhmediye Aleyhissalâtu vesselâmın halka-i zikrinde ve hat0me-i kübrasında o sabık mana ile, o ihvan-ı tarikatı nazara alıp; o halkanın ser- zâkiri olan zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtu vesselâma müteveccih olup:" der, diye anladım ve hissetim ve hayalen gördüm. Demek tesbihat-ı salatienin çok ehemmiyeti var...(97)"

Bir hadisin,ahirzamanda Müslümanların göğsünden,bilhassa hıfz-ı Kur'an'a çalışanların göğsünden Kur'an'ın çıktığını ve unutulduğunu beyan eden hakikatini Hz. Üstad şöyle beyan etmektedir

"... Risale-i Nur talebelerinden bir genç hafız, pek çok adamların dedikleri gibi, dedi: Bende unutkanlık hastalığı tezayüd ediyor, ne yapayım?"

Dedim: "Mümkün oldukça namahreme nazar etme! Çünkü rivayet var, İmam-ı Şafii'nin dediği gibi: "Haram nazar, nisyan verir"

Evet, ehl-i İslamda nazar-ı haram ziyadeleştikçe, hevesat-ı nefسانيye heyecana gelip, vücudunda su-i istimalât ile israfa girer. Haftada bir kaç defa gusle mecbur olur. Ondandır tıbben kuvve-i hafızasına za'af gelir.

Evet, bu asırda açık saçıklık yüzünden, hususan bu memalik-i harrede o su-i nazardan, su-i istimalât umumî bir unutkanlık hastalığını netice vermeye başlıyor. Herkes cüz'î-küllî o şekvadadır. İşte, bu umumî hastalığın tezayüdiyle; Hadis-i şerifin verdiği müthiş bir haberin te'vili ucunda görünüyor. Ferman etmiş ki: "Ahir zamanda hafızların göğsünden Kur'an nez'ediliyor, çıkıyor, unutuluyor."(*)

(97) Yeni Yazı Kastamonu S: 87

(*) Hadisin kesin mehzaları için Bkz: R.N.K. kaynakları 2. baskı , Sh: 860

1084

Demek bu hastalık dehşetlenecek, hıfz-ı Kur'ana sed çekilecek, o hadisin te'vilini gösterecek...(98)"

Ve daha bu kabil problemlerden olan fıkhi, ahlakî ve ruhî meselelerden takva meselesi ve riya meselesi gibi, halledilmiş meseleler Kastamonu hayatındaki mektuplarında çok vardır. Bu mes'elelerin numunelerinden kısa birer paragraf verdiğimizle iktifa ediyoruz.

RİSALE-İ NUR HAKKINDA TECELLİ EDEN RAHMET VE İNAYET CİLVELERİ İLE NUR HİZMETİNİN KIYMETİ HAKKINDA.

".. Üç gün evvel hediyez Kastamonu'ya geleceği anında, rüyada görüyorum ki, terfi-i makam ve rütbe için bizlere ferman-ı şahane, ma'nevî bir canibten geliyor. Kemal-i hürmetle ellerinde tutup bize getiriyorlardı. Biz baktık ki; O ferman-ı âli, Kur'an-ı Azim-üş Şan olarak çıktı. O halde iken, bu mana kalbe geldi: "Demek Kur'an yüzünden Risale-i Nurun şahs-ı manevisi ve biz şâkirtleri bir terfi' ve terakki fermanını âlem-i gaybtan alacağız!" Şimdi tabiri ise, o fermanı temsil eden masumların kalemiyle manevisi tefsir-i Kur'anı aldığımızdır. (99)"

"... Bu zamanda gayet kuvvetli ve hakikatli milyonlar fedakârları bulunan meşrebler, meslekler bu dehşetli dalâlet hücumuna karşı zahiren mağlûbiyete düştükleri halde, benim gibi yarım ümmî ve kimsesiz, mütemadiyen tarassud altında, karakol karşısında ve müthiş müteaddit cihetlerle aleyhimde propagandalar ve herkesi ondan tenfir etmek vaziyetinde bulunan bir adam, elbette dalâlete karşı galibane mukavemet eden ve milyonlar efradı bulunan mesleklerden daha ileri, daha kuvvetli dayanan Risale-i Nura sahib değildir. O eser onun hüneri olamaz ve onunla iftihar edemez. Belki doğrudan doğruya Kuran-ı Hakimin bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi, rahmet-i ilahiye tarafından ihsan edilmiş. (100)"

"...Risale-i Nurun hakikatıyla ve şâkirtlerinin şahs-ı manevisiyle tezahür eden fevkalâde imanî hizmetlerin ehemmiyetli bir kısmını biçare tercümanına vermek suretiyle; Ehl-i dünya ve ehl-i siyaset ve avamın ve akikatsızların nazarında birinci derece zannedilen ve hakikat nazarında imana nisbeten

ancak onuncu derecede bulunan siyaset-i İslâmiye ve hayat-ı içtimaiye-i ümmete dair hizmeti; Kâinatta en büyük mesele ve vazife ve hizmet olan hakaik-i İmaniyenin hizmetine çalışmasına râcih gördüklerinden, o tercümana karşı arkadaşlarının pek ziyade hüsn-ü zanla

(98) Yeni yazı Kastamonu, S: 133

(99) Osmanlıca Kastamonu,S: 218

(100) Aynı eser S: 330

1085

rı, ehl-i siyasete bir inkılabçı, bir siyaset-i İslamiye fikrini vermek suretinde; Risale-i Nura karşı hayat-ı içtimaiye noktasında cephe almak ve fütûhatına mani' olmak, pek kuvvetle ihtimali vardı. Bunda hem hata hem zarar büyüktür.

Kader-i İlahî bu yanlış tashih etmek ve o ihtimali izale etmek ve öyle ümit besleyenlerin ümitlerini ta'dil etmek için, en ziyade öyle cihetlerde yardım ve iltihaka koşacak olan Ulemadan ve sâdâttan ve meşayihden ve ahbaptan ve hemşehrilerden birisini muarız çıkardı. O ifratı ta'dil edip adalet etti. "Size kâinatın en büyük meselesi olan iman hizmeti yeter" diye bizi merhametkârane o hadiseye mahkûm eyledi...(101) "

"Aziz siddik kardeşlerim! Risale-i Nurun intişarına ve fütûhatına karşı gelen birisi semavî, biri arzî iki musibete mukabele edecek ayrı bir inayet-i ilâhiye cilvesi görülmeye başladı.

Arzî ve insanî olan musibet; Isparta'da ve İstanbul'da olduğu gibi, Kastamonu'nun havalisinde de ehl-i dalâlet Risale-i Nurun intişarına sed çekmek için halis talebelerin ve ciddî çalışanların şevklerini kırmak ve onlara fütûr vermek için ayrı ayrı tarzlarda umumî bir plân dahilinde taarruz ediliyor. Halislere fütûr veremediklerinden, başka meşgaleler bulmakla çalışmalarına zarar veriyorlar.

Semavî musibet ise: İhtikâr neticesinde hayat ve yaşamak hissi, hissiyat-ı diniyeye galebe çalıp, ekser nâs, midesini, maişetini daima düşünüyor. Hatta ekseri fukara kısmından olan Risale-i Nur talebeleri bu musibete karşı çabalamak mecburiyetiyle hakikî ve en mühim vazifesi olan neşir hizmetini bırakmaya mecbur oluyor. Hem insanların zihinleri, fikirleri kasden ve bizzat hakaik-i İmaniyeye karşı bu yüzden bir derece lâkaydılık bir vaziyet almasından, bir tevakkuf devresi gelmesine mukabil; Cenab-ı Hakkın inayet ve rahmetiyle başka bir tarzda Risale-i Nurun intişar ve fütûhatına meydan açmış.

Ezcümle: İstanbul âfakında yüksek ulemadan ALİ RIZA, AHMED SİRVANÎ, ve parlak vaizlerden ŞEMSÎ gibi zatlar Risale-i Nura ciddî ve takdîrîkârane münasebetliğe başlamalarıdır.

Hem mühim bir zat teşebbüs ediyor ki; mühim parçalardan bir kısmını Ankara'da büyük rütbeli birisinin(102) muavenetiyle tab'etmek niyeti var...

Velhasıl: Bir kapı kapansa, inayet-i ilâhiye daha parlak kapıları Risale-i Nur yüzünden açıyor, yol gösteriyor...(103)"

(101)Os. Kastamonu-1, sh:410

(102) Bu zat, Albay Muhammed Yümni Bey'dir ki, Ankarâ da Risale-i Nura ait büyük hizmetleri olmuştur. A.B.

(103) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 419

1086

İşte, ancak yüzden bir ikisini kaydedebildiğimiz, Kur'an ve iman hizmetinin Risale-i Nur vasıtasıyla; ihlâs, sadakat ve samimiyet içinde yürütülmesi hususunda, Nur cemaatinin rehberi, kılavzu olacak dersler, irşad metodları gibi çok nümüneler sıralamak mümkündür. Bunlar nurun meslek ve meşrebini aydınlatıcı, istikamet verici ve yüzlerce dinî ve imanî

mes'elelerin halledici ve tahkim edici ifade ve beyanlarıdır. Bu nokta-i nazardan Kastamonu Lahikası kitabı tek başıyla, İslam'a iyi, sağlam ve mustakim şekilde hizmet etmek isteyenlere, Kur'an hâdimliğ'ini yapmak arzu edenlere, ebedî ölmez bir mürşiddir diyebiliriz.

Bütün irşad, ikaz, terbiye ve tenvir dersleri içinde en mühimi ve göze en çok çarpan tarafı; Hz. Üstadın Kur'an hizmetlerindeki talebelerini siyasî günlük hadiselerle meşgul olmamalarını, bilhassa ve bilhassa tarafgirlik çemberine düşüp de, ona takılmamalarını.. ve ona takılmakla kalb ve akıllarını hakaik-i imaniyeden soğutmamalarını, fikirlerini dağıtmamalarını temin edecek, lâzım gelen her şeyi yazması, her nasihatı etmesi ve tüm ikna', mantık üslublarını kullanmasıdır. Hz. Üstad bu ikazlı dersleri verirken de, evvelâ ve ilk önce kendi nefsinde uygulaması ve bu halini ayan-beyan dost ve düşman herkese göstermesi olmuştur.

2. CİHAN HARBİNDE TÜRKİYE SİYESİLERİNİN TUTUMU VE BEDIÜZZAMANIN DEĞERLENDİRMESİ

Bilindiği üzere, 1939 yılı sonlarında başlayıp devam eden ikinci Cihan Harbi, ana ve baş olarak iki devletin harbi şeklinde cereyan etmişti. Bunlardan birisi Alman Devleti, diğeri İngilizler idi. Türkiye bu harblere bilfiili iştirak etmemekle birlikte; zamanın hükümeti, ticaret ve ekonomide Nazi Almanyasıyla ortak idi. Bu ortaklığı da 1930'lardan beri samimi bir şekilde devam ettiriyordu (104) Bu noktadan Türk Hükümeti Alman'ların dostu ve ortağı iken veya öyle olması lâzım iken, fakat harbin başlamasıyla; Alman'larla olan dostluğu zahire göre yürütmekle beraber, perde altında İngiliz'lerin tarafını tutuyor ve siyasetinin tesiri altında onun taraftarlığını yürütüyordu. Bu yüzden Türkiye'deki Müslüman halk, Alman'cı ve İngiliz'ci olarak bir nevi iki kamp halinde ayrılmış durumda idi. Ama İngilizciler hükümet desteğini açıkça görüyor... Almanlılar ise, Hükümet nazarında müttehem ve zararlı addediliyordu. Hatta Ankara'nın siyasi çevrelerinde "yüz elliler" diye adlandırılmış bir grub, Hükümetin siyasetine zıd olarak Alman tarafını tutuyorlardı. Tabii bu yüz elliler, başta M. Kemal'in sonrada İnönü'nün acımasız zulümlerine maruz kalmışlardı. Buna göre bir evde baba

(104) Türkiye'de çok partili politikanın açıklanmalı kronolojisi S: 10

1087

İngilizci, oğul Almancı olabiliyordu. Harb sırasında münakaşalar tarafgirlikler son safhada idi.

İşte Hazret-i Üstad o çok heyecanlı, merak-aver harb hadiseleri ve havadisleri içerisinde ve o tarafgirane münakaşaların hüküm sürdüğü günlerde, talebelerini irşad, ikaz ve terbiye etmesini başarmış ve kurtarmıştı. Bu davanın doğru olduğuna delil de Isparta'da, Kastamonu'da, Denizli, İstanbul ve Antalya gibi vilayetlerdeki Nur talebelerinin; dünyayı meşgul eden ve herkesi alık alık

hayret ve dehşet içinde harb hadiselerini dinlettiren radyo ve gazetelerin te'sir sahalarının dışında kalarak, yüzlerce, binlerce nüsha Nur risalelerini yazmalarıdır. Hem her yerde Nur talebelerinin o faidesiz, boş, fakat günahlı ve zararlı münakaşa ve tarafgirliklerin dışında kalmış olmalarıdır.

Ancak, burada şunu da hemen kaydetmek gerektir ki; Hazret-i Üstad, Kur'an hâdimleri olan Nur talebelerini fırtınalı siyaset hadiselerinin günlük, basit, faydasız ve fuzulî olan münakaşa ve tarafgirliklerinden kurtararak; İman ve Kur'an hizmetinde nurlu, feyizli sevablı ve tesirli olan istihdamını muvaffakiyetle temin edip gerçekleştirdiği gibi; Küre-i Arzda cereyan eden hadiselerin altında ve neticesinde kaderin hikmet ve esrarını da; kalbinin nâfiz basireti, aklının keskin feraseti ve ruhunun hurdebîn radarıyla araştırmış ve bulmuştur. Aynı zamanda

hamiyet-i İslâmiyenin gerektirdiği sâikle, Kur'ân'ın menfaati ve İslâm dininin maslahatı adına zaman zaman fevkalküll bir şekilde, Kur'an'ın nuruyla mezkûr hadiselerin iç yüzüne bakmış, gerçek mahiyet ve zübdelerini çıkarmış ve iman hizmeti çerçevesinde bazı değerlendirmelerde de bulunmuştur. Fakat Üstad'ın bu değerlendirmelerinin mihrak noktası ise; birer beşer ve insan olarak talebelerinin kâinat ve dünya hadiseleriyle fitrî alâkadarlıklarının zarurî ve hakikî ihtiyaç cihetlerini, gayet hakîmane, üstâdane ve mürşidane; ve Kur'an hizmetine fayda verecek bir şekilde beyan etmiş ve talebelerinin ve diğer ehl-i imanın asıl hakikî ve fitrî merak ve ihtiyaçlarını da böylece gidermiştir.

Hazret-i Üstad'ın bu irşad metodu, bu terbiye usulü hakikat olarak benzeri yok bir tarzdadır. Zira bütün herkesi hatta Ulema ve takva ehlini de, avam halk gibi günlük ve boğucu, sersem edici harb hadiselerinin propagandalı neşriyatı ortasında bir çeşit mütehayyir ve sarhoş etmişken; Hazret-i Üstad çok şiddetli ve kesretli îkaz ve ihtarlarla Nur talebelerini o dumanlı, sersem edici ve boğucu havanın atmosferinden çekip, çıkarıp, uzaklaştırdıktan sonra; dönüp birer insan olarak onların asıl hakikî ihtiyaç noktalarını ve gerçek merak cihetlerini -Risale-i Nurun hizmet çizgisinden ve gayesinden saptırmadan- yağdan kıl çeker gibi, sâkin ve temiz bir hava içinde, o hadiselerin Müslüman halk ve özellikle Nur talebelerine hakikat

1088

olarak temas eden faydalı yönlerini ilmî ve mantikî değerlendirmelerden geçirdikten sonra beyan etmişlerdir.

İşte bu iki acib ve garib ve zahirde tezat gibi görünen meselenin iki tarafını karşılaştırdığımız da, hayret içinde kalmamak mümkün değildir. Amma her iki taraftaki netice ve gayeyi de idrak edebildiğimiz ve mukayesesini yapabildiğimiz zaman da, "Bin barekallah, Maşaallah bu irşad metoduna!" demekten kendimizi alamayacağımız da muhakkaktır.

Hazret-i Üstad'ın bu acib, üstâdane ve hakîmane irşad metodundaki en garib ve en acib tarafı şudur ki: Radyo dinlemez, gazeteleri okumaz ve okutmaz, ağızlarda dolaşan günlük havadisleri de merak edip dinlemez olduğu halde; yani, cereyan eden hadiselerin hakikî malûmatları için hasbe-z-zahir tüm iletişim vasıtalarından tamamen uzak ve dışında iken; fakat müteveccih olup değerlendirmesini yaptığı zaman ise, ruhu ve yağî mesabesindeki gerçek neticelerini çekip çıkarırcasına, gayet ulvî bir üslubla beyan ve ifade etmesidir. Hadiselerin adım adım takipçisi olan en dahî diplomatların da gerçek neticesine varamıyacakları, belki çok gerisinde kaldıkları bir üslup ve usûlde dile getirmesidir.

Peki acaba bunları Üstad Hazretleri nereden öğreniyor ve nasıl bilebiliyordu?..

İşte bu sorunun cevabı madde âleminde yoktur diyebiliriz. Çünkü, bir kere kendisi esir ve menfi idi. Karakol karşısında tarassud altında idi. Ayrıca radyo, gazete, günlük havadis vesaireyi dinlemekten ve işitmekten kat'iyen içtinab etmekteydi. Ve hâkeza, maddi sebeplerden tamamen uzak olduğu halde!..

Şimdi bu söylediklerimizin, yani ahval-i âlem ve hadîsatı altındaki kaderin hikmet ve esrarı noktasından, Hazret-i Üstad'ın gayet rûsûh ile hakikatı ortaya koyan değerlendirmelerinin bir kaç örneğini vermek istiyoruz:

AHVAL-İ ÂLEM VE BEDIÜZZAMAN

İKİNCİ CİHAN HARBİNİN PATLAYIŞ SEBEPLERİ VE ASILMAHİYETİ VE KADER NOKTASINDAKİ ADALET VE HİKMETLERİ:

"... Kardeşlerim, sizin hatırınız ve askerliğiniz endişesi için hadîsat-ı zamana baktım. Kalbime böyle geldi:

Menfi esasata bina edilen ve Karun gibi deyip, ihsan-ı Rabbanî olduğunu bilmeyip şükretmeyen.. Ve maddiyun fikriyle şirke düşen..Ve seyyiatı hasenatına gâlib gelen şu medeniyet-i Avrupaiyye, öyle bir semavî tokat yedi ki: Yüz senelik terakkisinin mahsulünü yaktı, tahrib edip yangına verdi.. Ve İngiliz, Fransız zulümleriyle; Avrupa'nın zalim hükümetleri

189

zulümleriyle ve Sevr Muahadesiyle âlem-i İslâma ve merkez-i hilâfete ettikleri ihanete mukabil, öyle bir mağlubiyet tokadını yediler ki; dünyada dahi bir cehennem girip çıkamıyorlar. Evet, bu mağlubiyet aynen zelzele gibi ihanetin cezasıdır. (104)"

"... Adalet-i ilâhiye; İslâmiyete ihanet eden mimsiz medeniyete öyle bir azab-ı manevî vermiş ki; Bedevîliğin ve vahşiliğin derecesinden çok aşağıya düşürmüştü. Avrupa'nın ve İngilizin yüz sene ezvak-ı medeniyesini ve terakkî ve tasallut ve hâkimiyetin lezzetlerini hiçe indiren, mütamadî korku ve dehşet ve telâş ve buhran yağdıran bombaları başlarına musallat etmiş..(105)

"... Bu cihan harbinde iki hükümet küre-i arzın hâkimiyeti için mürafaa ve muhakeme davasında bulunmaları içinde; iki muazzam dinin musalâha ve sulh mahkemesinde barışmak davası açılarak... Ve dinsizliğin dehşetli cereyanı de semevi dinlerle mücadele-i azimesi başladığı hengâmda; nev-i beşerin sosyalist tabakasıyla, Burjuvalar Tâifesinin mahkeme-i kübralarında açılan büyük davaları... (106)"

İKİNCİ CİHAN SAVAŞINDA BİZİM HÜKÜMETİN DURUMU

"... Yirmi sene evvel tab' edilen SÜNÛHAT risalesinde hakikatlı bir rü'yada, âlem-i İslâm'ın mukadderatını meşveret eden bir meclis tarafından bu asrın hesabına eski Said'den sordukları suale karşı verdiği cevabın bir parçası şimdilik tezahür etmiştir. O zaman o manevi meclis demiş ki:

"... Bu Alman mağlubiyetiyle neticelenen bu harpte Osmanlı Devletinin mağlubiyetinin hikmeti nedir?"

Cevaben Eski Said demiş ki: "Eğer gâlib olsa idik, medeniyet hatırı için çok mukaddesatı feda edecektik. (Nasıl ki yedi sene sonra edildi) ve medeniyet nâmıyla âlem-i İslâma, hususen Haremeyn-i Şerifeyn gibi mevaki-i mübarekeye; Anadolu'da tatbik edilen rejim, kolaylıkla cebren teşmil ve tatbik edilecekti. İnyet-i ilâhiye ile onların muhafazası için, kader mağlubiyetimize fetva verdi."

Aynen bu cevaptan yirmi sene sonra, yine gecede; "Bitaraf kalıp, giden mülkünü geri almakla beraber, Mısır ve Hindi de kurtararak bizimle

(104)Osmanlıca kastamonu -1 S: 22

(105) Aynı eser, S: 33

(106)Aynı eser S:109

1090

ittihada getirmek; (107)siyaset-i âlemce en büyük muzafferiyet kazanmak varken; şüpheli, dağdağalı, faidesiz bir düşmana (İngilize) taraftarlık göstermekle, muzaaf bir surette zararlı

bir yolu tercih etmek; böyle zeki, belki dâhî insanların nazarında saklı kalmasının hikmeti nedir?" diye benden sual oldu.

Gelen cevap: (Manevi canibten geldi) Bana denildi ki: "Sen yirmi sene evvel manevî suale verdiği cevap, senin bu sualine aynen cevaptır. Yani eğer gâlib tarafı iltizam edilseydi, yine mimsiz madeniyet namına galibane, mümanaat görmeyicek bir tarzda bu rejimi âlem-i İslâma, mevaki-i mübarekeye teşmil ve tatbik edilecekti. Üç yüz elli milyon İslâmın selameti için bu zahir yanlışı görmediler, kör gibi hareket ettiler (108)"

"... Risale-i Nurun tam mutabık çıkan bir ihbar-ı gaybîsini beyan ediyorum: "Hüsrev ve Hulusî ve Rüşdü ve Re'fet gibi Risale-i Nurun çok şâkirtleri meslek-i askeriye ve bu ikinci harb-i umumiye münasebettar bir surette girmelerini ve ikinci bir harb-i umumi olacağını ve iştirâkimizi altı yedi sene evvel haber vermiş. Çünkü yirmi sekizinci Lema olan ikinci Keramat-i Aleviyenin, ikinci emarede: bahsinde beraber olsa,1940 küsûr oluyor.. Allahü âlem o tarihte bir harb-i umumiye iştirâkimizi, yani eski müttetikle değil, belki taraftarane onun hasmıyla iştirake işaret ediyor diye haber vermiş. İşte şimdi aynı tarihteki Risale-i Nurun erkân-ı muhimmesi iştirâk ediyor...(109)"

İNGİLİZ SİYASETİ VE BİZİMKİLER:

"... Kaidemize muhalif olarak bir iki dakika siyasete bakıp bir iki kelime beyan ediyorum:

Evvela: buradaki bir kısım Risale-i Nur şâkirtleri; âlem-i İslâmda çok müstemlekâtı bulunan bir devlet, bu Anadolu hâricindeki Müslümanlara -yalnız kendi menfaati için- bir derece dinlerine ilişmiyor veya ilişemiyor diye, o devletin hariç İslâmlara tatbik ettiği siyasete bütün bütün muhalif bir siyaseti takip ettiği, bu memlekette faaliyette bulunan propagandasına kapılıp o cereyana taraftarlıkla, Risale-i Nurun safvet ve halisiyetine zarar verdiğiinden o siyasî şâkirtlere dedim:

O devlet, bu memleketteki hükümete müstemlakatındaki Müslü

(107)Üstad Hazretleri Mısır ve Hindi de bizimle ittihada getirmek sözüyle; Hindistan İngiliz hakimiyeti altında bulunduğu müddetçe, Hind Müslümanları hep Osmanlı hilafetiyle alakadar ve taraftar buldukları gibi,1948'de Pakistan olarak teşekkül edip ayrılan Müslümanlar da Türk Hükûmetiyle hep müttehid ve taraftar çıkmıştır. A.B.

(108) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 27

(109) Aynı eser, S:170

1091

manlarısınmamak ve iltihak etmemek için eskiden beri bu vatanda dinsizliğı terviç etmiş. Şimdiki ilhad, onun ifsad komitesinin eseridir.Hatta yüzde beş-on dinsizin hatırını saydı. Mesleklerini (rejim) resmen takdir ederek, yüz milyon İslâmın hatırını kırdı.. ve mağlup olduğı halde inad ve menfaatı için sulhu reddetti. Küre-i arzı ateşe verdi. Madem siz bu vatanın evladısınız, burada onun propagandasına kapılmayınız ve siyasete karışmayınız..(110)"

İKİNCİ HARB-İ UMUMİDE EZİLEN MASUM MAZLUMLARA ŞEFKAT HAKKINDA

"... Şefkat-ı insaniye merhamet-i Rabbaniyenin bir cilvesi olduğundan, elbette rahmetin derecesinden aşmamak ve rahmeten-lil âlemin zatın (A.S.M.) mertebe-i şefkatından

taşmamak geretir. Eğer aşsa ve taşsa, o şefkat elbette merhamet ve şefkat değildir. Belki dalâlete ve ilhada sirayet eden bir maraz-ı ruhî ve bir samak-ı kalbîdir.

Mesela, kâfir ve münafıkların cehennemde yanmalarını ve azab ve cihad gibi hadiseleri kendi şefkatine sığdırmamak ve te'vile sapmak; Kur'an'ın ve edyan-ı semaviyenin bir kısm-ı azimini inkâr ve tekzib olduğu gibi, bir zulm-u azim ve gayet derecede bir merhametsizliktir. Çünkü ma'sum hayvanları parçalayan canavarlara himayetkârane şefkat etmek, o biçare hayvanlara şedid bir gadr ve vahşî bir vicdansızlıktır.. Ve binler Müslümanların hayat-ı ebediyelerini mahveden ve yüzer ehl-i imanı su-i akibete ve müthiş günahlara sevk eden adamlara şefkatkârane taraftar olmak ve merhametkârane cezadan kurtulmalarına dua etmek, elbette o mazlum ehl-i imana dehşetli bir merhametsizlik ve şedid bir gadrdir...

.. Bir zaman eski Harb-i Umumi'de düşmanların ehl-i İslâma ve bilhassa çoluk-çocuklara ettikleri kattı ve zulümlerinden pek çok müteellim oluyordum. Fitratımda şefkat ve rikkat ziyade olduğundan tahammülüm hâricinde azab çekerdim. Birden kalbime geldi ki: O maktul ma'sumlar şehid olup Velî oluyorlar. Fâni hayatları bâkî bir hayata tebdil ediliyor.. ve zayı' olan malları sadaka hükmünde olup bâkî bir mal ile mübadele olur.Hatta o mazlumlar kâfir de olsa, ahirette kendilerine göre o dünyevî âfattan çektikleri belâlara mukabil rahmet-i ilahiyyenin hazinesinden öyle mükâfatları var ki; eğer perde-i gayb açılrsa, o mazlumlar haklarında büyük bir tezahür-ü rahmet görünüp "Ya Rabbi şükür Elhamdülillah!" diyeceklerini bildim ve kat'î bir surette kanaat getirdim ..Ve ifrat-ı şefkatten gelen şiddetli teessür ve teellümden kurtuldum...(111)"

(110)Osmanlıca Kastamonu-1 S: 450 -Bu parçanın tamamı yukarıda da yazıldığı halde bu makam ile münasebeti ziyade olduğundan bir kısmını tekraren kaydettik.A.B.

(111) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 130

1092

"Şiddet-i şefkat ve rikkatten, bu kışın şiddetli soğuşuyla beraber manevî ve şiddetli bir soğuk ve musibet-i beşeriyeden biçarelere gelen felâketler, sefaletler, açlıklar şiddetle rikkatime dokundu. Birden ihtar edildi ki:

Böyle musibetlerde kâfir de olsa, hakkında bir nevi merhamet ve mukâfat vardır ki; O musibet ona nisbeten çok ucuz düşer. Böyle musibet-i semaviye masumlar hakkında bir nevi şehadet hükmüne geçiyor.

Üç dört aydır ki, dünyanın vaziyetinden ve harbinden hiç bir haberim yokken, Avrupa'da ve Rusya'daki çoluk çocuğa acıyarak tahattur ettim. O manevî ihtarın beyan ettiği taksimat, bu elim şefkate bir merhem oldu, şöyle ki:

O musibet-i semaviyeden ve beşerin zâlim kısmının cinayetinin neticesi olarak gelen felâketten ve vefat eden ve perişen olanlar; eğer onbeş yaşına kadar olanlar ise, ne dinde olursa olsun şehid hükmündedir. Müslümanlar gibi büyük mukâfat-ı maneviyeleri o musibeti hiçe indirir.

Onbeşinden yukarı olanlar, eğer ma'sum ve mazlum ise, mukâfatı büyüktür. Belki onu cehennemden kurtarır. Çünkü, ahir zamanda madem fetret derecesinde din ve Din-i Muhammedîye (A.S.M.) bir lâkaydlık perdesi gelmiş.. Ve madem ahir zamanda Hazret-i İsa'nın din-i hakikisi hükmedecek İslâmiyetle omuz omuza gelecek, elbette şimdi Fetret gibi karanlıkta kalan ve Hazret-i İsa'ya mensub Hıristiyanların mazlumları çektikleri felâketler, onlar hakkında "şehadet" denilebilir. Hususen ihtiyarlar ve musibetzedeler, fakir ve zayıflar; müstebid büyük zalimlerin cebir ve şiddetleri altında musibet çekiyorlar. Elbette o musibet

onlar hakkında, medeniyetin sefahetinden ve küfranından.. Ve felsefenin cehaletinden ve küfründen gelen günahlara keffaret olmakla beraber, yüz derece onlara kârdır diye hakikattan haber aldım. Cenab-ı Erhamürrahimine hadsiz şükrettim ve o elim elem ve şefkatten teselli buldum.

Eğer o felâketi gören zalimler ise ve beşerin perişanlığını ihzar eden gaddarlar ve kendi menfaatı için insan âlemine ateş veren hodgam, alçak insî şeytanlar ise; tam müstehak ve tam adalet-i Rabbaniyedir.

Eğer o felâketi çekenler, mazlumların imdadına koşanlar ve istirahat-i beşeriye için ve esasat-ı diniyeyi ve mukaddesat-ı semaviyeyi ve hukuk-u insaniyeyi muhafaza için mücadele edenler ise, elbette o fedakârlığın manevî ve uhrevî neticesi o kadar büyüktür ki; o musibeti onlar hakkında medar-ı şeref yapar, sevdirir ...(112)"

"Aziz Sıddık kardeşlerim! Bu şiddetli kışta ve manevî dehşetli ayrı tarz bir kışta ve nev-i beşerin içtimaî hayatında müthiş kanlı diğer tarz bir kışta

(112) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 212

1093

çırpınan biçarelere rikkat-i cinsiye ve şefkat-ı nev'iyeye cihetinden gayet derece bir hüznü ve elem hissettim. Çok yerlerde beyan ettiğim gibi, yine Erhamür-rahimîn ve ahkem-ül hâkîmin olan onların Halık-ı Kerim ve Rahiminin hikmet ve rahmeti benim kalbimin imdadına yetişti.. Manen denildi ki: Senin bu şiddet-i teessürün, o Hakim ve Rahimin hikmetini bir nevi tenkid hükmüne geçer. Rahmet-i ilâhiyeden ileri şefkat olunmaz. Hikmet-i Rabbaniyeden daha mükemmel hikmet dair-i imkânda olamaz. Âsiler cezalarını, masumlar, mazlumlar zahmetlerinden on derece ziyade mükâfatlarını alacaklarını düşün. Senin dairei iktidarın hâricinde olan hadisata onun merhamet ve hikmet ve adalet

ve rububiyeti noktasında bakmalısın!.. Ben de o lüzumsuz şiddetli elem-i şefkatten kurtuldum!..(113)"

2. CİHAN HARBİNDE TARAFLARIN DURUMU VE AHVAL-İ ÂLEM

Âlemin hadisetinden olan İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında bir tazaf; sefih ve merhametsiz olan medeniyetin mimsiz kısmının zâlim düsturlarına göre hareket ile, kapitalizm ve emperyalizm zulmünün en gadirli ve vahşetli prensiplerini yaşayanlarla; halk sınıfına ve Hıristiyanlık dininin esasına istinad ettiklerini ilân eden diğerleri, müthiş bir şekilde bir-biriyle boğuşurlarken ve bu berikiler ilk başlarda her tarafta galib durumunda oldukları bir sırada; Üstad Hazretleri ahval-i âlem icraatında cereyan eden hadiselerin keyfiyetlerine azıcık bakmış ve ahir zamanda Hazret-i İsa'nın nüzûlü ile ilgili vurûd eden pek çok sahih hadislerin küllî manalarının bu hadiselere bazı işaretlerinin vech-i tatbikini düşünmüş.. Ve o çok çeşitli rivayet şekilleriyle gelen hadislerin bir kısmının zuhûrunun bir köşesinin te'vilini bu hadiselerle ilgili olduğunu hissetmiş ve kaleme almıştır.

Hazret-i İsa'nın ahir zaman hadiseti hakkında evvelce yazmış olduğu bazı eserlerinde de bu hakikate çok kere temas etmiş ve ilhamî manalarla o gibi hadislerin hakikatlerinden bir parçacık beyan etmiştir. Bilhassa 1938'de tanzim ve tebyiz ettiği BEŞİNCİ ŞUA' eserinde çok ilmî, hakikatli ve hadiset-i âlemin ve adetullah'ın seyri ve cereyanı istikametinde te'villi mana ve hakikatlerini izhar etmiştir.

Ancak burada şu noktayı da kaydetmek gerekir ki; Hazret-i İsa'nın (A.S.) nüzûlünü, hadis tefsir eden bazı müçtehid âlimlerin veya büyük hadis âlimi ve râvilerinin içtihadlı

istinbatlarının gösterdikleri manalar ki; "Hazret-i İsa'nın (A.S.) nüzûl hadisesini hep âlem-i İslâmın merkezlerinde ve doğrudan doğruya İslâm aleminde cereyan edeceği" şeklindedir. Lâkin Bediüzzaman, bu mevzuda gelen hadislerin mecmuundan istihrac ettiği

(113)Osmanlıca Kastamonu-1 S: 463

1094

bir mana ile; Hazret-i İsa'nın nüzûlünün en birinci sebep ve hikmetini, Hıristiyanlık dini ile münasebetliliği cihetinde düşünmüş ve bu hikmetin esası da, çok geniş ve maddeten pek kuvvetli olan Hıristiyanlık dininin İslâmiyete iltihakını ve ona maddeten kuvvet sağlamak olduğunu anlamış ve hep bu istikamete göre mezkûr hadisleri tefsir etmiştir.

Bu noktadandır ki; Hazret-i Üstad bütün hayatında hep Hıristiyanlık âleminden İslamiyete maddî bir imdad, bir kuvvet geleceğini beklemiş ve zaman zaman bu hakikatin bazı parıltılarına ümidle müteveccih olmuştur.

İşte burada da, İkinci Cihan Harbi sıralarında, ahir zaman hadiselerinden haber veren bir hadis-i şerifi şöylece tev'il edip tefsir etmiştir:

"Küçük Hüsrev olan Feyzî'nin ve Emin'in suallerine bir cevap olarak ve haşa hurafe diye tevehhüm edilen bir rivayetin bir mu'cize-i gaybiyesidir:"

"Ahir zamanda Hazret-i İsa (A.S.) nüzûlüne ve Deccalı öldürmesine ait ehadis-i sahihanın ma'nay-ı hakikleri anlaşılmadığından; bir kısım zâhiri ulemalar, o rivayet ve hadislerin zahirine bakıp şüpheye düşmüşler veya sıhhatini inkâr edip veya hurefevâri mana verip, adeta muhal bir sureti bekler bir

tarzda avam-ı müslimine zarar verirler. Mülhidler ise, bu gibi zahirce akıldan çok uzak hadisleri serrişte ederek hakaik-i İslâmiyeye tezyifkârane bakıp taarruz ediyorlar.

Risale-i Nur bu gibi ehadis-i müteşabihenin hakiki te'villerini Kur'an'ın feyziyle göstermişŞimdilik nümüne olarak bir tek misal beyan ederiz şöyle ki:

"Hazret-i İsa (A.S.) Deccal ile mücadelesi zamanında, "Hazret-i İsa onu öldüreceği vakitte, on arşın yukarıya atlayıp; sonra kılıncı onun dizine yetiştirebilir" derecede, vücudca Deccalın heykeli, Hazret-i İsa'dan büyüktür diye mealinde rivayet var.

Demek Deccal, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dan on, yirmi misli yüksek kametli olmak lâzım gelir.

Bu rivayetin zahiri ifadesi, sırr-ı teklife ve sırr-ı imtihana münafi olduğu gibi, nev-i beşerde carî olan âdetullah'a da muvafık düşmüyor. Halbuki bu rivayeti, bu hadisi haşa muhal ve hurafe zanneden zındıkları iskât... ve o zahiri aynı hakikat i'tikad eden ve o hadisin bir kısım hakikatlerini gözleri gördükleri halde, daha intizar eden zâhiri hocaları dahi ikaz etmek için bu zamanda da aynı hakikat ve tâm muvafık ve mahz-ı hak müteaddit manalarından bir manası çıkmıştır, şöyle ki:

İsevilik dini ve o dinden gelen adet-ı müstemirresini muhafaza hesa

1095

bına çalışan bir hükümet(1) ile; resmi ilanıyla zulmetli pis menfaati için dinsizliğe ve bolşevizme yardım edip tervic eden diğer bir hükümet(2) ki, yine hasis menfaati için İslâmlarda ve(3) Asya'da dinsizliğin intişarına taraftar olan fitnekâr ve cebbar hükümetlerle

muharebe eden evvelki hükümetin şahs-ı manevisi temessül etse.. Ve dinsizlik cereyanının bütün taraftarları da bir şahs-ı manevisi temessül eylese; üç cihette bu müteaddit manaları bulunan hadisin bu zaman aynen bir manasını gösteriyor.

Eğer o galib hükümet, netice-i harbi kazansa, bu işarî mâna dahi bir manay-ı sarih derecesine çıkar. Eğer tâm kazanmasa da yine muvafık bir mana- yı işerîdir.

Birinci cihet: Din-i İsevînin hakikatini esas tutan İsevî ruhanîlerinin cemaatı ve onlara karşı dinsizliği tervice başlayan cemaat tecessüm etseler; bir minare yüksekliğinde bir insanın yanında bir çocuk kadar da olamaz.

İkinci cihet: Resmî ilâniyle Allah'a istinad edip "Dinsizliği kaldıracağım, İslâmiyeti ve İslâmları himaye edeceğim" diyen bir hükümet, yüz milyon küsûr iken; dört yüz milyona yakın nüfusa hükmeden bir diğer devlete.. Ve dört yüz milyon nüfusa yakın ve onun müttefiki olan Çin'e ve Amerika'ya.. Ve onlar ise, zahîr ve müttefik oldukları olan bolşeviklere gâlibane öldürücü darbe vuran hükümetteki muharib cemaatın şahs-ı manevisiyle, mücadele ettiği dinsizlerin ve taraftarların şahs-ı manevileri tecessüm etse; yine minare boyuda bir insana nisbeten küçük bin insanın nisbeti gbi olur.

Bir rivayette "Deccal dünyayı zabteder" manası ekseriyet-i mutlaka ona taraftar olur demektir. Ve şimdide öyle oldu.

Üçüncü cihet : Küre-i arzın dört kıt'aları içinde (114) en küçüğü olan Avrupa'nın ve bu kıt'anın dörtte biri olmayan bir hükümetin memleketi; ekser Asya, Afrika, Amerika, Avusturalya'ya karşı galibane harp ederek; Hazret-i İsa'nın vekâletini dava eden bir devlet ile beraber;(*) dine istinad edip, çok

müstebidane olan dinsizlik cereyanlarına karşı semavî paraşütlerle muhabere ve mücadele eden o hükûmet ile, ötekilerin şahs-ı manevileri insan suretine girse; ceridelerin eskiden beri yaptıkları gibi, devletlerin kuvvetlerini ve hükûmetlerin derecelerini göstermek nev'inden, o manevî şahıslar dahi ruy-i zemin ceridesinde bu asır sahifesinde insan suretinde tersim ve tasvirleri gibi temessül etseler; aynen ve tam tamına hadis-i şerifin mucizane ihbar-ı gaybîsi nev'inden beyan ettiği hadise-i ahir zamanın müteaddid manalarından tam bir manası çıkıyor. Hatta “şahs-i İsa'nın semavattan nüzülü” işaretiyle, bir mana-yı işaretisi olarak; Hazret-i İsa'yı (A.S.) temsil ederek

(1) Bu hükümet İtalya ve Almanya'dır. A.B.

(2) Bu ise Rusya'dır. A.B.

(3) Bu da İngiliz hükümetidir. A.B.

(114) Avusturyaya dikkate alınmamış-Müellif

(*) 2.Cihan harbinde Almanlar'ın İtalyanlar ile ittifakı demektir. A.B.

1096

ve namına hareket eden bir taife dahi, şimdiye kadar işitilmemiş ve görülmemiş bir tarzda tayyarelerle, paraşütlerle semadan bir bela-i semavî gibi nüzûl ettiriyor, düşmanların arkasına indiriyor. Hazret-i İsa'nın nüzûlünün maddeten bir misalini gösteriyor.

Evet, hadis-i şerifin ifadesiyle Hazret-i İsa'nın semavi nüzülü kat'i olmakla beraber, mana-yı işaretisiyle başka hakikatleri ifade ettiği gibi, bu hakikate de mu'cizane işaret ediyor... (115) ”

“... Ahmedin rü'yası çok mübarek ve güzeldir. Hazret-i İsa'nın kuvvetli sadasını işitmek, İsevîlerden kuvvetli bir imdat hizb-i Kur'an'a iltihak etmeye işaret olabilir...(116)”

“...İşarat-ı Kur'anîyenin bu zamanımıza temas eden küçük bir şua'ı bugün sure-i Vel-Asr'i nükte-i i'caziyesi münasebetiyle; Sure-i fil'den ma'nay-ı işaret tabakasından tevafuk düsturuna istinaden bir nüktesini beyan etmem ihtar edildi, şöyle ki:

Sure-i ... meşhur ve tarihî bir hadise-i cüz'iyeyi beyan ile, küllî ve her asırda efradı bulunan o gibi ve ona benzeyen hadiseleri ihtar ve tabakat-ı işariyeden her tabakaya göre bir manayı ifade etmek, uzun asırlarda umum nev'i beşerle konuşan Kur'an-ı mu'ciz-ül beyanın belagatının muktezası olmasından, bu kudsî sure, bu asrımıza da bakıyor, ders veriyor. Fenaları tokatlıyor. Manay-i işaret tabakasından bu asrın en büyük hadisesini haber vermekle beraber; dünyayı her cihetle dine tercih etmek ve dalâlette gitmenin cezası olarak; cifir ve ebced ile üç cümlesi aynı hadisenin zamanına tetabuk edip işaret ediyor.

Birinci cümlesi: Kâ'be-i Muazzama'ya hücum eden Ebrehe askerlerinin başlarına Ebabil tayyareleriyle semavî bombalar yağdırmasını ifade eden

Cümle-i kudsiyesi 1359 edip, dünyayı dine tercih eden ve nevi beşeri yoldan çıkararak medeniyetçilerin başlarına semavî bombalar ve taşları yağdırmasına tevafukla işaret ediyor.

İkinci Cümlesi: ... kelime-i kudsiyesi, eski zaman hadisesindeki Kâ'be'nin nurunu söndürmek için, hilelerle hücum edenlerin kendileri yokluk zulümat dalâletinde aksülamel ile aleyhlerine dönmesiyle

tokat yedikleri gibi; bu asrın aynen hilelerle, desiselerle, zulümlerle edyan-ı semaviye kabesini, kiblegâhını dalâlet hesabına tahribe çalışan cebbar, mağrur ehl-i dalâletin tatlil ve idlallarına semavî bombalar tokadıyla cezalanmasına aynı tarihi kelime-i kudsiyesi 1360 makam-ı cifrisiyle tevafuk edip işaret ediyor.

(115) Osmanlıca Kastamonu-1 S:146-149

(116) Aynı eser S:251

1097

Üçüncüsü cümle-i kudsiyesi Resul-i Ekrem Aleyhisselatü Vesselâm'a hitaben: "senin mübarek vatanın ve kiblegâhın olan Mekke-i Mükerrreme'yi ve Ka'be-i Muazzama'yı harîkulade bir surette düşmanlarından kurtarmasını ve o düşmanları nasıl bir tokat yediklerini görmüyor musun?" diye mana-yı sarhiyle ifade ettiği gibi; bu asra dahi işaret eden o cümle-i kudsiye mana-yı işariyle der ki: "Senin dinin ve islâmiyetin ve Kur'an'ın ve ehl-i hak ve hakikatin cebbar düşmanları olan dünyaperest ve dünyanın menfaati için mukaddesatı çiğneyen o ashab-ı dünyaya, senin Rabbin nasıl tokatlarla cezalarını verdiğini görmüyor musun? Gör, bak!.." diye manay-ı işariyle bu cümle aynen makam-ı cifrisiyle tam 1359 tarihiyle aynen sfat-ı semaviye nev'inden semavî tokatlarla islâmiyete ihanet cezası olarak... diye manay-ı işarî ifade ediyor. Yalnız yerinde gelir. Fil kalkar, dünya gelir.

Bu fil lafzı kalkmasının sırrı; eski zamanda dehşetli fil-i Mahmudî azametine, heybetine dayanmış hücum etmişler. Şimdi ise, dünya servetine ve malına ve o servetle filolar teşkil edip; hatta kırk milyon bir millet, o fil gibi filolarla dört yüz milyonu esaret altına almış.. Ve Avrupa medeniyetçileri medeniyetin mehasiniyle, iyilikleriyle, menfaatleriyle değil; Belki medeniyetin seyyiatı ile ve sefahetiyle ve dinsizliğiyle üç yüz elli milyon Müslümünların her tarafta hâkimiyetlerini imha edip istibdadına serfûrû etmiş ve musibet-i semaviyeye sebebiyet vermiş.. Ve dünyaperest gaddar zalimler zulümlerine ceza olarak tokatlar gelmeye ve

masumlar ve mazlumlara fanî mallarını ve hayatlarını ahiretlerine çevirmek ve kıymettar eylemek ve dünyadaki günahlarına keffaratüz-zünub etmeye kader-i İlahi'ye fetva verdiler.

Ben bir buçuk senedir, dünyaperestlerin o musibetten vaziyetlerini ve sefahatlarını ve Harb-ı Umumi safhalarını kat'iyen bilemiyordum. Fakat iki sene evvelki vaziyetleri bu sûre-i kudsiyenin manay-ı işarî tabakasından tokatlar, tam tamına onların başlarına iniyorlar ve sûrenin bir manay-ı işarisini tam tefsir ediyorlar...

Evet bu tokattan pür-şer beşer şirkten şükre girmezse ve Kur'an'a tarziye vermezse, melaike elleriyle de ahcar-ı semaviye başlarına yağacağını bu sûre bir mana-yı işariyle tehdit ediyor.(117)"

ZELZELELER HAKKINDA

Hazret-i Üstad Bediüzzaman Kastamonu da iken, Türkiye de bir kaç dehşetli zelzele vuku buldu. Bunlardan en büyüğü 27-28 Aralık 1939'da vuku bulan Erzincan ve İzmir zelzeleleridir. Bu zelzelelerde Erzincan mah

(117) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 432-435

1098

voldu, kırkbin ölü verdi. İzmir'de de büyük tahribat vuku' buldu.

20 Haziran 1943 Adapazarı ve Geyve civarında da müthiş bir zelzele oldu. Büyük zayıatlar oldu. Hazret-i Üstad, bu zelzelelerin ehl-i dalâlet ve tuğyanın dalâletleri yüzünden bir eser-i gazab-ı ilâhi olarak vuku' bulduğunu, fakat içinde masumların yanmasını da; kendilelerinin şehid, mallarının sadaka olduğunu yazdı. Hatta Erzincan zalzelesi münasebetiyle kaleme almış olduğu küçük bir risalecik, Ondördüncü Söz'ün zeyli olarak ilhak edildi. Bu mevzu'da talebelerine yazdığı bir mektupta da şöyle diyordu:

"... Size bu defa, bu zelzele münasebetiyle hem insî hem manevî taraftan sorulan beş-altı küçük suallere gayet kısa cevaplar gönderiyorum. Ondördüncü Söz' ün ahirindeki bahse bir tetimmedir.(118) O cevaplar dahi hem manevî ihtar ile, hem mühim noktalarda beni sükûta mecbur etmek ile hissettim ki size faydası var.(119)"

Erzincan zelzelesi münasebetiyle yazılmış parçadan sadece son ve yedinci sual ve cevabı yazıyoruz:

"Yedinci Sual: Bu hadise-i arziye, bu memleketin ahali-i İslâmiyesine bakması ve onları hedef ittihaz etmesi ne ile anlaşılıyor? ve neden Erzincan ve İzmir taraflarına daha ziyade ilişiyor?..

Elcevab: Bu hadise hem şiddetli kışta, hem karanlıklı gecede, hem dehşetli soğukta, hem Ramazan'ın hürmetini tutmayan bu memlekete mahsus olması, hem tahribatından intibaha gelmediklerinden, hafifçe gafilleri uyandırmak için o zelzenenin devam etmesi gibi, çok emarelerin delâletiyle bu hadise ehl-i imanı hedef edip, onlara bakıp namaza ve niyaza uyandırmak için sarsıyor ve kendisi de titriyor.

Bıçare Erzincan gibi yerlerde daha ziyade sasmasının iki vechi var:

Biri: Hataları az olmak cihetiyle, temizlemek için ta'cil edildi.

İkincisi: O gibi yerlerde kuvvetli ve hakikatlı iman muhafızları ve İslâmiyet hâmileleri az veya tam mağlub olmak fırsatıyla, ehl-i zendekanın orada te'sirli bir merkez-i faaliyet te'sis etmeleri cihetiyle en evvel oraları tokatladı, ihtimali var...(120)"

20 Haziran 1943'de Adapazarı ve civarında vuku' bulan zelzeleyi de Üstad şöyle değerlendiriyordu:

"Medar-ı ibret ve hayret bir hadise:

Risale-i Nur'un erkân-ı mühimmesinden bir zat yazıyor ki: Adapazarı

(118) Bu bahis gibi birde 1930'larda İzmir civarında vuku' bulan bir zelzele münasebetiyle yazılmış ve "Gafil kafaya bir tokmaktır" başlığıyla ondördüncü Söz'e ilhak edilmiş bir parça daha vardır. A.B.

(119) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 23

(120)Ondördüncü Sözün Zeyli

1099

zelzelesinin aynı gününde, zelzeleden bir kaç saat evvel, umumî ve herkese göstermek için bir büyük tiyatro teşekkülüyle ve oyuncu kızlarından dört güzelini çırılçıplak olarak alayışla çarşı ve pazarda gezdirerek o cazibelere kapılan, tiyatro binasında toplanan bin kişiden fazla seyirciler, oyun başlarken

birden bire arz kemal-i hiddet ve gayzla onların hayasız yüzlerini dehşetli tokatladı, mahvedip zir ü zeber etti.. Ve o binayı hâk ile yeksan eyledi.

Ben dünyanın bu nevi hadiselerinden iki senedir hiç haberim yoktu, bakmıyordum. Fakat bu günlerde hem Hüsrev hem kahraman Çelebî zelzeleden haber vermeleri.. Ve Hüsrev ve rüfekasının kanâatiyle Isparta'nın gürültülü zelzelesi karşısında, Risale-i Nur'un kuvvetli bir kalkan olmasıyla hiçbir zarar vermemesi.. ve Risale-i Nura muarız bir hocanın bütün hasılatını mahveden dolu o muarıza hâs kalması, başkalarına ilişmemesi bir derece kanaat verir ki; ekser vilâyetlere giren ve Adapazarı'na girmiyen Risale-i Nurun ehemmiyetli bir esası olan tesettür şiarını bu derece açık ihanetiyle, Risale-i Nur onların yardımlarına koşmamış diye yalnız bu hadiseye baktım.

Said-iNursi(121)

Daha sonra, Denizli hadisesi ile hapse giren Nur talebelerinden Hüsrev Altınbaşak, hem bu iki zelzele hadisesini, hem de 27 Kasım 1943 de Corum, Tokat, Amasya ve Kastamonu'da vuku' bulan zelzele hadisesiyle beraber; 1 Şubat 1944'de Bolu, Gerede ve Düzce civarında vuku' bulan zelzeleler hadisesinin her birisi Risale-i Nur ve talebelerine ilişme hadiselerine tevafuk ettiğini ispatlı şekilde yazmış.. Üstad Hazretleri de onu tasdik etmiştir. Yerinde ve sırasında kısmen kaydedilecektir. İnşallah.

KASTAMONU'DA HÜKÜMET ADAMLARININ BEDIÜZZAMAN'A KARŞI TUTUM VE MUAMELELERİ

Bu faslın başından buraya kadar yer yer kaydettiğimiz Üstad Bediüzzaman'ın fiil, hareket ve hizmet şekillerini ortaya koyan, onun ifade ve beyanlarından şeksiz, şüphesiz anlaşılmalı olduğu üzere; O, hükümetin, idarenin, asayişin ve nihayet siyasî hadise ve işlerin tamamen

dışında kalmış olduğu görülmüştür. Hatta Üstad Hazretleri bu gibi şeylerle zihnen meşguliyeti de abes gördüğü halde; ve onun bu hali hükümet ve idarecilerce de çok yakından ta'kid edilip görülmesine rağmen; Kastamonu'da iken, hükümet ve idareciler tarafından ona uygulanan muamele ve tecessüs politikasının nümunelerinden ve Hazret-i Üstad'ın bunlara karşı zamanzaman hakikat-i hali dile getiren ifadelerinden bazı örnekler vermek istiyoruz. Bu ifadeler,

(121)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 495

1100

talebelerine hem beray-i ma'lûmât, hem de ders olsun diye kaleme alınmış şeylerdir. Yoksa hükümete herhangi bir müracaatı olmamıştır.

"... En ziyade bize nezaretle, bizimle meşgul ve siyasetle alâkadar mühim bir me'mur yanıma geldi. Ona dedim ki: Bu on sekiz senedir sizlere müracaat etmedim ve hiç bir gazete okumadım. Bu sekiz ayda bir defa "cihanda ne oluyor" diye sormadım. Üç senedir, burada işitilen radyoyu dinlemedim. Tâ ki, kudsî hizmetimize manevî zarar gelmesin.

Bunun sebebi şudur ki: İman hizmeti, İman hakaiki bu kâinatta her şeyin fevkindedir. Hiç bir şeye tabi' ve alet olamaz. Fakat bu zamanda ehl-i gaflet ve dalâlet ve dinini dünyaya satan ve bâki elmasları şişeye tebdil eden gafil insanlar nazarında o hizmet-i İmaniyeyi hariçteki kuvvetli cereyanlara tabi' veya alet telâkki etmek ve yüksek kıymetlerini umum nazarında tenzil etmek endişesiyle, Kur'an-ı Hakimin hizmeti bize kat'î bir surette siyaseti yasak etmiş. Sizler ey ehl-i siyaset ve hükümet! Evham

edip bizlerle uğraşmayınız!.. Bilâkis teshilat göstermeniz lâzım... Çünkü hizmetimiz, emniyet ve hürmet ve merhameti te'sis ile, hem asayişi, hem inzibati, hem hayat-i içtimaiyeyi anarşilikten kurtarmaya çalışıp, sizin hakiki vazifenizin temel taşlarını tesbit ediyor, takviye ediyor... (122)"

"Daimî hizmetinde bulunan Risale-i Nur Şâkırtleri tarafından olan bir suale cevaptır:

"Sual: Bu kadar zamandır hizmetinizde bulunuyoruz. Dünyaya, hayat-i içtimaiyeye ve siyasete dair bir alâkanızı ve merakınızı görmedik. Daima iman ve ahiret dersinden başka bir meşgalenizi görmüyoruz. Öyle anlamış ki; bu on sekiz senedir vaziyetiniz böyle imiş. Nedendir ki, Isparta'da hiç bir şey yok iken, memleketi heyecana getirip, sizi mahkemeye verdiler(123) ve yüzer, kardeşinizi dört ay mahkeme tetkikatı neticesinde, dünya ile siyaset ile alakaya dair hiçbir şey bulamadılar. Yalnız kendilerini ve mahkemelerini ebedi mahçup edecek bir bahane buldular.. Ve yüzden yalnız beş on adama beş- altı ay ceza verdiler.

Hem burada altı seneden ziyade karakolun nezareti ve nazarı altında, oturduğun odanın pencereleriyle daima senin her vaziyetin karakolca görüldüğü halde, bundan iki üç ay evvele kadar her vakit gizli aşikâr seni tarassud ve kaç defa taharrî etmeleri, dostları senden kaçırmak için tahkikatlarla sana en mühim ve karışık bir siyasetçi gibi bakmaları nedendir? Biz bundan hem müteessir hem mütehayyiriz. Ancak iki üç aydır yanınıza serbest gelebiliyoruz. Evvelde korkarak gizli gelebilirdik. Bu meseleyi bize izah et!"

(122)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 260

(123)Eskişehir Mahkemesi demektir. A.B.

1101

Elcevab: Ben de sizin gibi, belki sizden çok ziyade bu vaziyetten hem hayret hem taaccüb ediyordum. Bu sualinizin izahlı cevabı, yirmiyedinci lem'a olan mahkemeye karşı müdafaat lem'asıyla, onaltıncı mektup risalesidir. Şimdilik kısaca bir iki esas beyan ediyorum.

Birincisi: Asayişi te'min ve idare me'murları, inzibat polisleri ve komiserleri bize ve mesleğimize karşı, değil tevehhüm-kârane taarruz ve evhama düşmek, belki himayetkârane teşvik ve teşçi' etmek vazifelerinin muktezasıdır. Çünkü onların vazifelerinin temel taşı: hürmet, merhamet, helâl haramı bilmekle, itaat düsturuyla hayat-ı içtimaiye emniyet dairesinde cereyan edebilir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı vakit, bu esasları te'min ediyor. neticesi de bilfiil görülmüş... Risale-i Nurun en mühim merkezi Isparta ve Kastamonu olduğundan, sair memlekete nisbeten zabita me`murları insaf ile dikkat etseler, Risale-i Nurun onlara parlak yardımını görecekler. Hem talebelerinde bu kadar kesret ve kuvvet ve hak ellerinde bulunduğu halde, asayişe hiç bir zararı dokunmadığını.. ve talebelerden bin adam, on adam kadar hayat-i içtimaiyeye zarar vermediklerini kalbi bozuk olmiyan görür...

Bu kardeşiniz siz de biliyorsunuz, bu on sekiz senedir o kadar muhtaç olduğum halde; siyasete, hayat-ı içtimaiyeye temas etmemek için hükûmete karşı bir tek müracaatım olmadığını(124) ve bu on sekiz aydır küre-i arzın bu hercû mercinde bir tek defa ne sual ve ne de merak etmek ve ne de anlamak ve ne de medar-ı sohbet etmediğimi, hatta şimdi sulh olmuş mu, harb bitmiş mi, İngiliz ve Alman'dan başka kimler harb ediyor bilmediğimi biliyorsunuz. Hem herkesi geveze ve sersem eden ve üç seneden beri odamdan işitilen radyoyu iki defadan başka ne dinlediğimi ve ne de sorduğumu benimle

beraber olan sizler biliyorsunuz. Bu derece bu vaziyetlere karşı alâkasız ve lâkayd bir adamın ta'kib ettiği mesleğe taarruz eden ve evhama düşüp tarassudla sıkıntı veren, ne derece insaftan uzak düştüğünü en insafsız da tasdik eder.

İKİNCİ ESAS: Ey kardeşlerim! Sizler biliyorsunuz ki, bizim mesleğimiz benlik, enaniyet, şan' u şeref perdesi altında makam sahibi olmaktan, öldürücü zehir gibi ondan kaçıyoruz. Onu ihsas eden halâttan şiddetle içtinab ediyoruz. Elbette burada altı yedi sene gözünüzle ve yirmi seneden beri tahkikatınızla anlamışsınız ki; ben şahsıma karşı hürmet ve makam vermek istemiyorum. Sizleri o noktada şiddetle takdir etmişim. Benim haddimden fazla mevki' vermeyiniz diye sizden darılıyorum.

(124)Üstad Bediüzzaman Hazretleri 1926 yılı başlarından 1946 yılı sonuna kadar o kadar haksız yere ta'ciz, tarassud, nefyler ve saire gördüğü halde, bir tek defa hükümete "Bu muameleler ne içindir. Neden yapıyorsunuz.? " yahut da "Şu ihtiyaçlarım var, Kanunî şu işlerimi istiyorum" diye hiç bir müracaatta bulunmamıştır. Fakat 1946 dan 1949 a kadar zulüm ve ta'cizler artık Son safhaya geldiği için, hakikat-ı hali beyan eden bazı istidaları varid olmuştur. A.B.

1102

Yalnız Kur'an-ı Hakimin bu zamanda bir mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nur hesabına ve ben de onun bir şâkirdi olmak haysiyetiyle, ona karşı tasdikkârane teslimi ve irtibatı şâkirane kabul ediyorum.

İşte bu derece enaniyetten ve benlikten ve şan u şeref nâmı altındaki riyakârlıktan kaçmayı düstur-u hareket ittihaz eden adamlara karşı ehl-i hükûmetin, ehli-i idare ve zabitanın evhama düşmeleri ne kadar ma'nasız, lü-zumsuz olduğunu divaneler bile anlar.

Kardeşiniz

Said-i Nursi(125)"

"Selahaddin Çelebî, bugün beş ay Ankara'ye bir vazife ile gitmek için buraya geldi. Bir hafiye onu takib edip, o da arkasından girdi. Ben de o casusa (126)-Selahaddin kalktıktan sonradedim ki: Risale-i Nur ve ondan tam ders alan şâkirtleri, değil dünya siyasetlerine, belki bütün dünyaya karşı da Risale-i Nuru alet edemeyiz ve şimdiye kadar da etmemişiz. Biz ehl-i dünyanın dünyalarına karışmıyoruz. Bizden zarar tevehhüm etmek divaneliktir.

Evvela: Kur'an bizi siyasetten men'etmiş... Tâ ki, elmas gibi hakikatları ehl-i dünya nazarında cam parçalarına inmesin.

Saniyen: Şefkat, vicdan, hakikat bizi siyasetten men' ediyor. Çünkü tokata müstehak dinsiz münafıklar Onda iki ise, onlarla müteallık yedi sekiz ma'sum, biçare çoluk çocuk, zaif, hasta ihtiyar var... Belâ, musibet gelse, o sekiz masumlar o belâya düşecekler. Belki o iki münafık dinsiz daha az zarar görecek. Onun için siyaset yoluyla idareye, asayiş-i ihlâl tarzında; neticenin husul'u de meşkûk olduğu halde girmek, Risale-i Nurun mahiyetindeki şefkat, merhamet, hak, hakikat şâkirtlerini men' etmiş...

Salisen: Bu vatan, bu millet ve bu vatandaki ehl-i hükûmet ne şekilde olursa olsun, Risale-i Nur'a eşedd-i ihtiyaç ile muhtaçtırlar. Değil korkmak veyahut adavet etmek, en dinsizleri de onun dindarane, hakperestâne düsturlarına taraftar olmak gerektir. Meğer ki, bütün bütün millete, vatana, hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ola... Çünkü bu millet, vatan, hayat-ı içtimaiyesi ve siyasiyesi anarşilikten kurtulmak ve büyük tehlikelerden halâs olmak için beş esas lâzım ve zarurîdir:

1- Merhamet...

2- Hürmet...

3- Emniyet...

(125) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 275

(126)Bu hadise Denizli hapis hadisesinden iki üç ay önce olduğunu göstermekle beraber, zamanın hükûmeti, içine düştüğü garazlı evham ve planlarını da ihsas ettirmektedir. A.B.

1103

4- Haram, helâli bilip haramdan çekinmek...

5- Serseriliği bırakıp, itaât etmektir.

İşte Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı vakit, bu beş esası temin edip; hem asayişin temel taşını tesbit ve temin eder.

Risale-i Nura ilişkinler kat'iyen bilsinler ki; onların ilişmesi anarşilik hesabına vatan ve millet ve asayişe düşmanlıktır.

İşte bunun hülâsasını o casusa söyledim, dedim ki: Seni gönderenlere böyle söyle. Hem deki: On sekiz senedir istirahatı için hükûmete müracaat etmiyen.. Ve yirmi bir aydır dünyayı herc' ü merc eden harplardan hiçbir haber almayan ve çok mühim makamlarda çok mühim adamların dostâne temaslarını istigna edip kabul etmiyen bir adam; Ondan korkup, tevehhüm edip, dünyanıza karışmak ihtimaliyle evhama düşüp tarassudlarla sıkıntı vermekte hangi

ma'na var? Hangi mashalat var? Hangi kanun var?... Divaneler de bilirler ki; ona ilişmek divaneliktir.(127) O casusa dedik. O casus da kalktı gitti..(128)"

ŞEYH ABDÜLHAKİM HADİSESİ VE BEDIÜZZAMAN

Yukarda, Hz.Üstad'ın beyanlarından da anlaşılmiş olduğu vechile; zamanın hükûmeti, özellikle Reis İsmet İnönü, Türkiye'de gittikçe Risale-i Nurun revacı ve parlaması karşısında, Üstad'a türlü türlü zulümlü tarassutlar, tecessüs ve tazyiklerin yanında, Risale-i Nurun revacını kösteklemek maksadıyla, zahire göre hükûmet olarak din ile ve din ehli ile bir nevi musalâha etmek.. ve bu maksadla güya din namına ve perdesi altında görünen bazı zındık habislerin eserlerini Risalei Nur'a karşı çıkarıp neşretmek.. Ve bu arada bazı meşhur hoca ve şeyhleri de Risale-i Nur'a karşı çıkararak, tenkid ettirmek gibi plânlar da uygulanmaktaydı.

İşte bunlardan birisi de, İstanbul'da ün yapmış meşhur ve sülale sâhibi Şarklı bir şeyhi Üstad'ın aleyhine geçirmeyi sağladılar. Bu şeyh olan zat, zâhiri sebep olarak, Hazret-i Üstad'ın Birinci Şua'da bazı Kur'an ayetlerinin işarî ve remzî manalarının külliyetinde, cifir ve ebced tevafuklarıyla, bu asırdaki bazı işaretli tezahürlerini istihraç edip beyan etmesini tenkid mevzuu yapmaya başladı.

(127) Üstâd'ın bu cümlesinin bir, zâhirî bir de mâ'nevî mânâsı olsa gerektir. Zâhire göre tamâmen suçsuz ve onların işine ve siyasetine karışmadığı halde, ona ilişmenin boş yere ahmâkâne, beyhûde ve zararlı olduğu için... Mânevi mânâyâ göre de ; Çünkü obir me'mur-u ilâhîdir. Allah (C.C.) onunla ve

onun Risâle-i Nûrûyla bu dini tecdid ve takviye edecektir. Öyle ise, Allah (C.C.)'ın irâdesine karşı gelmek ahmaklıktan, divânelikten başka ne ile târif edilebilir. A. B

(128) Osmanlıca kastamonu-2, s: 452.

1104

Şeyhin kendi mantığına göre güya Hazret-i Bediüzzaman o ayetleri, daha doğrusu Kur'anı kendi keyfine göre tevîl edip manalandırıyor diye Üstadın aziz şahsiyetini ta'n etmeye girişmişti. Hatta bu vesileyle Üstadın cinsiyetini, köylülüğünü vesairesini de diline dolayarak gıybet etmeye başladı.

Hazret-i Üstad, bu hadiseye çok müteessir olmuştu. Hem hemşehri, hem sülâle sahibi ve Âl-i Beyte mensub, hem mutasavvıf ve hem de âlim bir zâtın yanlış anlama, Korku evhamı ve hissiyata bina' edilen bu dehşetli hatasıyla vartaya düşmesinden ziyadesiyle rencide oldu. Hadisenin başlangıcında Hazret-i Üstad bu zatı, şer'î ve ilmî kaideler içerisinde hakikate ve insafa çağırıldı ise de, fakat Üstad'ın bu hakperestane mektuplarına hiç kulak verilmedi. Bunun üzerine Hazret-i Üstad şiddetli cevaplar vermeye mecbur oldu.. İkaz etti. Onun akrabası ve Üstad'ın eski talebelerinden Seyid Şefik Hocayı araya koydu. Ancak bu zat, yine de dinlemeden ve Üstad'ın cevaplarını okumadan gıybetlerine devam ediyordu. Üstad ise, bu zatın sebepsiz, birden bire böyle ortaya atılmasının maddî- ma'nevî sebeplerini araştırdı ve bazı talebelerini araştırmaya sevk etti. Elde edilen bir çok maddî manevî sebeplerin içerisinde en başta geleni bu idi ki; hadisenin arkasında hükûmetin destek ve plânıyla; hükûmette meb'us bulunan o zatın yakın akrabaları vasıta edilerek, dolap çevrildiğini ve bu plânın arkasının arkasında da, gizli din düşmanı zındık ve habis bazı çevrelerin rol oynadıkları öğrenildi. Yani o zatın şöhretinden ve ünlü şahsiyetinden böyle tuzaklı bir yolda istifade etmek plânını onlar hazırlamışlardı. O zat hem ihtiyar, hem hassas, hem de evhamlı olmasıyla da, o planın onun eliyle tatbik edilmesine çok uygun bulunmuştu. O zata Üstad'ı şöyle intikal ettiriyorlardı: Sözde Bediüzzaman Hazretleri, Türkiye'de Şeyh Said tarzında veya Menemen hadisesi gibi bir ihtilâl hazırlığını yapıyor da, Kur'an'dan da bazı ayetlerin kendisinden haber verdiğini

işaya çalışıyor diye... Plân, zamanın hükûmetinin desteğiyle de, gizli zındık mülhidlerce, Denizli hadisesinden bir buçuk sene öncesinden hazırlanmıştı. Mübarek şeyhe de o şekilde durum intikal ettirilince; güya kendini ondan teberrî ettirmek ve temize çıkarmak.. ve bu arada mevhum ve hayalî ve asl u faslı bulunmayan bir siyasî hadisenin müteşebbisi olacak olan Bediüzzaman'ı da kötüleme ile meseleyi halletmek gibi hayalî ve vehmi bir atmosferde didinmeye başladı. Lâkin hadise neticesinde ve her şeye rağmen, hükûmetin verdiği evham ve aldatılmışlığının beyhude çabası da, yine onu kurtaramadı. Denizli hadisesinde onu da rahatsız ettiler. Denizli'ye kadar getirdiler ve ifadelerini aldılar ve saire ve saire, Her ne ise ...

1105

İstanbul da, bu zat, i'tiraz-vâri tenkidli ve gıybetli konuşmalarını yapmakta devam etmekte iken, İstanbul'un diğer meşhur âlim ve vâizleri buna cevap vermeye başladılar. Başta Eski Fetva Emini Muğlalı Ali Rıza Efendi, vaiz Ali Haydar Efendi, Mahmud Kâmil efendi, Meşhur Ulemadan Ahmed Şirvanî Hazretleri gibi zatlar ilim, din ve Şeriat noktasında onu susturdular. Zaten Hazret-i Üstad da lâzım gelen cevapları vermiş ve göndermişti. Neticede ilim ve hakikat meydanında o hadise susturulduğu ve söndürüldüğü gibi; Risale-i Nura ufak bir zarar yerine, İstanbul'da Risale-i Nurlar

büyük Ulema dairesinde merakla takib edilmesine, okunmasına ve parlamasına vesile oldu. oldukları halde, ehl-i nifak ve dalâlet, meşreblerine zıd olduğu halde,

İşte o hadisenin başlangıcı ve sonucu itibariyle, Hazret-i Üstad'ın çeşitli yönleriyle verdiği ilmî, dinî ve mantikî cevaplarının bazı noktalarını ve o hadisenin sebep ve mahiyeti hakkında yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen delil ve vesikaların bazı cihetlerini derc etmek istiyoruz. Hadiseyi, sadece bir gizli ve sinsî plân neticesinde tahakkuk safhasına konduğu ve arkasında dinsiz zındık komitelerinin plânları bulunduğu hasebiyle (129)" bahse medar ettik. Yoksa, merhum olmuş mübarek âlim ve şeyh ve seyyid ve velî bir zatın ufak bir i'tirazı bir şey değildir. Zaten Hazret-i Üstad da sonunda onunla helâllaştığını bildirmiş ve hadiseyi ta o zaman unutmuştur.

Hadisenin, Denizli hapis hadisesinden tam bir sene önceki vuku'u zamanında Hazret-i Üstad, onu te'sirsiz hale getirmek ve bertaraf etmek için, her zâviyeden ona bakmış ve yirmi kadar umumî ve hususî mektuplarla mukabele etmiştir.

Hadiseyi haber veren Üstad'ın ilk mektubu:

"Aziz siddik Risale-i Nur şâkirtleri kardeşlerim!

Risale-i Nurun şâkirtlerinin zaif kısımlarına zarar veren, hatıra gelmiyen ihtiyar bir zatın tarafından bir i'tiraz münasebetiyle ve o gibi itirazların esasını kesecek bir hakikatı beyan etmeye mecbur oldum. Evvelce birisine dediğim gibi, bunu tekrar ediyorum:

(129) Aynı bu hadise tarzında hadiseden on altı sene sonra; Urfalılarının çok hürmet ettiği ve velî olarak tanıdığı ihtiyar bir hocayı C.H.P liler, Risale-i Nur ve Üstad Bediüzzaman aleyhine evhamlandırıp konuşturdular. Urfa'daki zat da âlim, fazıl ve mutasavvıf bir kimse idi. İşte bu zat ta 1958'lerde Urfa'da camilerde, meclislerde Üstad'ın aleyhine konuşmaya başladı, tıpkı İstanbul'daki zat gibi hayali, tenkitler yaptı. Daha önceleri ise, Üstad'a ve talebelerine o kadar, hürmetkârane ve şefkatkârane muamelelerde bulunuyordu ki: herkes hayret ederdi. 1958 yıllarında cereyan eden bu hadiseyi Hazret-i Üstad'a mektupla bildirdiğimizde: "Benden ona selam söyleyiniz. O mübarek bir zattır. Ondan zarar gelmez." şeklinde cevap göndermişti. Bilâhère bu zatı evhamlandırıp konuşturan C.H.P lilerin plânıyla, o partinin Urfa'da ileri gelenlerinden âlim bir zat, Risale-i Nur'un hakkaniyetine âşinalık peyda ettikten sonra, kendisi

itiraf ederek ve tövbe edip yaptığına nedamet getirerek, bize bizzat şunları anlatmıştı: "Hocayı ben konuşturuyordum. Çünkü bana çok itimadı vardı, Ne dedi isem, aynen kabul ediyor ve cami'lerde konuşuyordu" demişti. Allah her ikisine de rahmet eylesin. o hoca zat, merhum Buluntu Abdurrahman Efendidir. Onu evhamlandırıp, konuşturan zat da, Müderris Muhammed efendidir. A.B.

1106

Hem mucib-i taaccüb, hem medar-ı teessüftür ki; ehl-i hakikat, ittifaktaki fevkalâde kuvveti zayi' ettikleri ve o ziya' sebebiyle mağlub ittifaktaki ehemmiyetli kuvveti elde etmek için ittifak ediyorlar. Bu ittifaktan kazandıkları kuvvetle yüzde on iken, doksan ehl-i hakikati mağlub ediyorlar.

Ve en ziyade medar-ı taaccüb ve medar-ı hayret şudur ki: En ziyade muavenet ve teşvik beklediğimiz ve onlar da o yardıma İslâmiyetçe ve meslekçe ve vazifeten mükellef oldukları halde, bize yardım

yapmayıp, bilâkis yan1ış anlamasına binaen, Risale-i Nurun hizmetine fütûr verecek bir tarzda mevki-i ictima'lerinin ehemmiyetine istinaden itiraz etmişler...

Bu aciz kardeşiniz hem o eski dost zata, hem ehl-i dikkate ve sizlere beyan ediyorum ki; Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyanın feyziyle, yeni Said hakaik-i İmaniyeye dair o derece mantıkça ve hakikatça bürhanlar zikrediyor ki; değil Müslüman uleması, belki en muannid Avrupa feylosoflarını da teslime mecbur ediyor ve etmektedir.

Amma Risale-i Nurun kıymet ve ehemmiyetine işarî ve remzî bir tarzda Hazret-i Ali'nin (R.A.) ve Gavs-ı Azamın (K.S.) ihbaratı nev'inden Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan dahi bu zamanda bir Mu'cize-i maneviyesi olan Risale-i Nura nazar-ı dikkati celbetmesi, manay-ı işarî tabakasından rumûz ve îmaları bulunması, i'cazının şe'nindendir ve o lisan-ı gaybın belâğat-ı mu'cizekâranesinin muktezasıdır.

Evet, Eskişehir hapisanesinde dehşetli bir zamanda ve kudsî bir teselliye pek çok muhtaç olduğumuz hengâmda, manevi bir ihtar ile: "Risale-i Nurun makbuliyetine dair eski evliyalardan şâhid getiriyorsun . Halbuki

sırrıyla bu meselede söz sâhibi Kur'an'dır. Acaba Risale-i Nuru, Kur'an kabul eder mi? Ona ne nazarla bakıyor?.. " denildi.

O acib sual karşısında bulundum. Ben de Kur'an'dan istimdad eyledim. Birden otuzüç ayetin manay-ı sarihinin teferruatı nev'indeki tabakatından manay-ı işarî tabakasında; ve o many-ı işarî, many-ı sarihinin altında dahil bir ferdi Risale-i Nur olduğunu.. ve duhûluna ve medar-ı imtiyazına bir kuvvetli karine bulunmasını, bir saat zarfında hissettim. Ve bir kısmı bir derece izahlı ve bir kısmı mücmelen gördüm. Kanaatıma hiç bir şek ve şüphe ve vehim ve vesvese kalmadı. Ben de ehl-i imanın imanını Risale-i Nurla muhafaza niyetiyle o kat'î kanaatımı yazdım ve hâs kardeşlerime mahrem tutulmak şartıyla verdim.

O Risalede biz demiyoruz ki; ayetin many-ı sarihi budur.Ta, hocalar fihi-nazar desin. Hem dememişiz ki, many-ı işarinin külliyeti budur. Bel

1107

ki diyoruz ki, many-ı sarihinin tahtında müteaddit tabakalar var. Bir tabakası da many-ı işarî ve remzîdir. Ve o many-ı işarî de bir küllîdir, cûz'iyatları var. Risale-i Nur dahi bu asırda o many-ı işarî tabakasının külliyetinde bir ferttir. Ve o ferdin kasden bir medar-ı nazar olduğuna, ehemmiyetli bir vazife göreceğine; eskiden beri Ulema mabeyninde carî bir düstûr

i cifrî ve riyazî ile karineler, belki hüccetler gösterilmiş iken, Kur'an'ın ayetine veya sarahetine değil incitmek, belki i 'caz ve belagatına hizmet ediyor.. Bu nevi' işaret-ı gaybiyeye i'tiraz edilmez. Ehl-i hakikatın nihayetsiz işaret-ı Kur'aniyeden hadd ü hesaba gelmiyen istihraçlarını inkâr edemiyen, bunu da inkâr etmemeli ve edemez.

Ama benim gibi ehemmiyetsiz bir adamın elinde böyle ehemmiyetli bir eserin zuhur etmesini istiğrab ve istib'ad edip, i'tiraz eden zat, eğer buğday tanesi kadar çam çekirdiğinden dağ gibi çam ağacını halkeylemek azamet ve kudret-i ilahiyeye delil olduğuna düşünse; elbette bizim gibi acz-i mutlak ve fakr-ı mutlakta, böyle ihtiyac-ı şedid zamanında böyle bir eserin zuhûru vüs'at ve rahmet-i ilâhiyeye delildir demeye mecbur olur...(130)"

Hadise hakkında Hazret-i Üstad'ın ikinci kısa bir mektubu:

"Aziz siddik kardeşlerim! Ehl-i dalâletin Isparta muvaffakiyetine (131)" karşı, bir meb'usun amcası ve akrabasından on taneden fazla me'muriyette bulunan İstanbul'da hoca ve şeyh zatın; cereyanlarına bir perde suretinde elim bir tarzda, ihtiyarlık ve vehhamlık ve taassubundan istifade edip aleyhimizde isti'mal ettiler. Fakat merak etmeyiniz, bu cephede de bir şey kazanamayacaklar. Cenab-ı Hakk'a havale ediyoruz... (132)

Hadisenin esbabını araştıran Nur talebelerinin elde ettikleri bir kaç sebep şekli vardır. Ancak biz bunların hepsini burada sıralamıyacağız. Geçmiş hadisenin teferruatını tekrarlamanın bir manası ve faidesi yoktur. Hadisenin en mühim yönünü ve üst tarafta kaydettiğimizin tamamlayıcı kısmını kaydetmekle iktifa edeceğiz. O da şöyledir:

"...Biz tahkikatımızla bu garazın esbabını taharri ettik. Hem Ankara'dan, hem vilâyât-ı Şarkiyeye'den gelen muhacirlerden anladık ki; tahkikatımız doğrudur. Bulduğumuz o garazın esbabının bir kaç tanesini beyan ediyoruz;

BİRİNCİSİ: Risale-i Nura karşı Isparta cephesinde münafıklar mahkemeyi musallat ettiler. Risale-i Nurun galebesiyle neticelendi. Bizim cep

(130) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 299

(131) Isparta muvaffakiyeti, hadisenin aynı senesi olan 1942'de oranın adliyesinin Risale-i Nurları tetkikten sonra, beraat vererek sahiblerine iade etmeleridir. A.B.

(132) Aynı eser S: 303

1108

hede Üstadımıza ve dolayısıyla Risale-i Nura karşı İstanbul Ulemasının i'tirazlarıyla hücum ettiler. Fakat İstanbul Uleması Üstadımızın cerhedilmez tahkikatını kemal-i takdirle karşılıyorlar. Ezcümle: Bu ihtiyar zatın itirazı münasebetiyle İstanbul'un en mu'teber ve en eski ve en büyük âlimi ALİ RIZA, bu ihtiyar hocanın i'tirazı münasebetiyle demiş ki:

"Bugün Bediüzzaman'ın Risale-i Nuru müceddid-i dindir. Onun eserine karşı bir şey denilmez ve dil uzatılamaz. Bizim anlamadığımız rumuzlar vardır. O ihtiyar mu'terizin mutalâası yanlıştır. Bugün bu eserleri tetkik ve tenkid için Bediüzzaman'ın kâ'binde olmak lâzımdır Bu zamanda o da yoktur" demiş, o mu'terizin i'tirazını reddetmiş...

İşte münafıklar bu noktadan da bir şey yapamadıkları için, Üstadımızla fazla münasebettar ve hemşehrî ve İstanbul'da ziyade hürmet kazanmış bir zatın zaif damarından bilerek veya bimeyerek onu büyük hataya sevk etmişler...(133)"

Bu tahkikatlı yazıda da sıralanan sair sebepleri bu makamda yazmaya lüzum görmedik. İsteyen Kastamonu Lahikası asıllarında bulabilir.

İstanbul'da vaki' i'tiraz hadisesinin neticesi olarak, zarardan çok çok ziyade fayda verdiği gibi; aynı hadiseye Kur'an'ın gıybet ayeti de işarî manasıyla işareti görüldü ve Kur'an'ın ma'nen Risale-i Nuru müdafaa ettiği anlaşıldı. Bu hususî işareti ihtar ve ilham ile keşfedip gören Üstad Bediüzzaman'dır. Şöyle kaydeder:

"BİSMİHİ SÜBHANEHU

Kardeşlerim!

Kur'an'ın bir tek ayetinin bir tek işareti, ihbar-i bilgayb nev'inden bir lem'a-i i'caziyeye tevafuk suretiyle gösterdiğini ma'nevî bir ihtar ile gördüm:

Bu ayet-i kerimenin makam-ı cifrisi, şedde ve tenvin sayılmazsa, 1351'dir. "MEYTEN'in aslı MEYYİTEN' olmasından,1361 ederek bu tarihte umur-u azimeden bir dehşetli gıybeti bu ayetin many-ı işarî külliyetinde dahil ediyor. Umur-u azimeden böyle acib gıybeti, aynı tarihte, aynı senede vukua geldi...

Bence, Kur'an'ın nasilki her sûre ve bazen bir ayet ve bazen bir kelimesi bir mu'cize olur. Öyle de, bu ayetin bu işareti bu asırda Risale-i Nur şâkirtlerinin hakkındaki gıybete baktığına üç emare var.

Birincisi: Birinci Şua' olan işaret-ı Kur'aniye risalesinde, Risale-i

(133) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 339

1109

Nura ve tercümanına da işaret eden beşinci ayet olan gayet kuvvetli karineler ile "MEYTEN" kelime-i kudsiyesi cifer ve ebced hesabıyla ve üç cihet i manasıyla Said-i Nursi ye tevafuk etmesidir.

İkinci emare: ayetinin makam-ı cifrî ve RİYAZÎSİ 1361 etmesidir ki; aynı tarihte o acib hadise oldu.

Üçüncü emare: İhtiyar zatı unutmak, belki şahsıma karşı tezyifatını ihtiyarlığına ve çok cihetlerle mabeynimizdeki uhuvvete hürmeten helâl etmeye karar verdiğim ve biz hizmetkâr olduğumuz Kur'an'a havale edip bıraktığım hengâmdaya; birden ihtiyarım hâricinde beş vechile zemmi zem eden ve mu'cizane gıybetten altı cihetle zecreden ayeti karşımda kendini gösterip temessül eyledi. Ma'nen "bana bak" dedi. Ben de baktım, birden tesbihat içinde gördüm ki;1351'den, ta 1361 tarihini gösterdi. Halimize baktım, perde altında elli birden ta altmış bire kadar Risale-i Nur medet beklediği İstanbul âfakında perde altında bir nevi taarruz bulunmuş.. Ve altmış birde birden patlamasıdır...(134)"

Hadisenin neticesini şöyle bağlıyor Hazreti Üstad:

Aziz Sıddık Müstakim Kardeşlerim!

Gayet ciddî bir ihtar ile bir hakikatı beyan etmeye lüzum var. Şöyle ki: sırrıyla, ehl-i velâyet gaybî olan şeyleri bildirilmezse bilmezler. En büyük bir velî dahi hasmının hakikî halini bilmedikleri için, haksız olarak mübareze etmesini, Aşer-i

mübeşşerenin mabeynindeki muharebe gösteriyor. Demek iki velî, iki ehl-i hakikat bir birini inkâr etmekle makamlarından sukut etmezler. Meğer bütün bütün zâhir-i Şeriat'a muhalif ve hatası zahir bir içtihad ile hareket edilmiş ola...

Bu sırta binaen deki uluvv-ü cenab düsturuna ittibaen ve avam-ı mu'minîn'in şeyhlerine karşı hüsn-ü zanlarını kırmamakla imanlarını sarsılmadan muhafaza etmek.. ve Risale-i Nurun erkânlarının haksız i'tirazlara karşı, haklı fakat zararlı hiddetlerinden kurtarmak lüzumuna binaen.. Ve ehl-i ilhadın iki taife-i ehl-i hakkın mabeynindeki husûmetten istifade ederek; birinin silâhıyla, i'tirazıyla ötekini cerhedip.. ve ötekinin delilleriyle, berikini çürütüp ikisini de yere vurmak ve çürütmekten içtinaben;

Risalei Nur Şâkirtleri bu mezkûr dört esasa binaen; muarızlara hiddet ve tehevürle ve mukabele-i bil-misil ile karşılammalı. Yalnız kendilerini müdafaa için musalâhakârane medar-ı i'tiraz noktaları izah etmek ve cevab vermek ge

(134) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 369

1110

rektir. Çünkü bu zamanda enaniyet çok ileri gitmiş. Herkes kameti miktarınca bir buz parçası olan enaniyetini eritmeyip bozmuyor. Kendini ma'zur biliyor. Ondan niza' çıkıyor. Ehl-i hak zarar eder. Ehl-i dalâlet istifade ediyor.

İstanbul'da malûm i'tiraz hadisesi ima ediyor ki; İleride meşrebini çok beğenen ba'zı zatlar ve hodgam bazı sofimeşrebler, nefs-i emmaresini tam öldürmeyen ve hubb-u cah vartasından kurtulmıyan bazı ehl-i irşad ve ehl-i hak, Risale-i Nura ve şâkirtlerine karşı kendi meşreblerini ve mesleklerinin revacını ve etba'larının hüsn-ü teveccühlerini muhafaza niyetiyle i'tiraz edecekler. Belki dehşetli mukabele etmek ihtimali var. Böyle hadiselerin vukuunda bizlere itidal-i dem ve sarsılmamak ve adavete girmemek ve o muarız taifenin de rüesalarını çürütmemek gerekir.

Fâş etmek hatırıma gelmiyen bir sırrı faş etmeye mecbur oldum.. Şöyle ki:

Risale-i Nurun şahs-ı manevişi ve o şahs-ı manevişi temsil eden hâs şâkirtlerinin şahs-ı manevişi, FERİD makamına(135)mazhar oldukları için, değil hususî bir memleketin kutbu, belki ekseriyet-i mutlaka ile Hicaz'da bulunan kutb-u azamın tasarrufundan hariç olduğu Ve onun hükmü altına girmeye mecbur değil... Her zamanda bulunan iki imam(136) gibi onu tanımaya mecbur olmuyor.

Ben eskide Risale-i Nurun şahs-ı manevisini o imamlardan birisini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki; Gavs-ı A'zamda kutbiyet ve ve Gavsiyetle beraber FERDİYET dahi bulunduğundan; Ahir zamandaki şâkirtlerinin bağlandığı, Risale-i Nur o ferdiyette(137) makamının mazharıdır.

(135) Burada Hazret-i Üstad yine kendi aziz ve şerif şahsiyetini setrediyor. Yoksa bu ifadedeki taksimîn fitrî seyri, bir cümle daha icab ettirir, o da şöyle olması lazım: "Ve o hâs şâkirtleri temsil eden Nurun tercümanının makamı" veya bu mealde bir cümle... A.B.

(136) Ehl-i hakikat ve tasavvufça kat'î olarak bilinen şu Kutb-u A'zam ile iki imam meselesi şöyle tesbit edilmiştir: "Yeryüzündeki -kendi zamanına göre- umum ehl-i velâyete baş ve reis olmak üzere bir Kutb-u Azam vardır. Bir de onun iki emirlerine tabi'dirler. Vezirleri makamında olan iki imam vardır. Birisi Kutb-u A'zamın sağında, biri de solunda bulunur. Sağdaki meleket âlemiyle, soldaki ise, mülk âlemiyle meşguldur... "diye kaydetmişlerdir. A.B. (Bkz. Ta'rifat-ı Seyyid Şerif Cürcanî S: 23).

(137) 1962'de merhum Ahmed Nazif Çelebî bizzat Urfa'da bize nakletti ki: Ben Afyon hapsinde, Üstadımız Bediüzzaman Hazretlerinden sordum; "Üstadım, sizin makamınız mı, Gavs-i Geylanî'nin makamı mı daha ileridir?"

Üstad Hazretleri bu sualim üzerine bir kaç dakika durup düşündü. Sonra buyurdu ki; "Ben eskide Risale-i Nurun hizmetinde tezahür eden bütün harikaları onun silsilei kerametinden biliyordum. Fakat şimdi anlıyorum ki, bütün onlar Risale-i Nurun şahs-ı manevisinin silsile-i kerametindendirler... Ve eskiden ben ma'nen ondan ders alıyordum. Şimdi ikimiz beraber diz dize aynı dersi alıyoruz." A.B.

1111

Bu gizlenmeye lâîk olan bu sırr-ı azime binaen; Mekke-i Mükerre'me'de dahi-farz-ı muhal olarak- Risale-i Nur aleyhinde bir i'tiraz Kutb-u A'zam'dan dahi gelse, Risale-i Nur şâkırtleri sarsılmayıp, o mübarek Kutb-u A'zamin i'tirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için medar-ı i'tiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir...(138)"

İşte, İstanbul'daki Şeyh zatın i'tiraz hadisesi böylece neticelenerek durdu. Hazret-i Üstad bütün ilmî mukabelelerinde ve izahlarında hep o zatın ilmini, kemalini, hatta velâyetini teslim etmekle beraber, fakat velî olmakla, âlim olmakla, hatta kutub olmakla da, bütün hakikatlara nüfûz etmiş ve ihata etmiş sayılmıyacağını, belki yine bir insan olarak, her zaman hataya düşebileceğini, yanlış kanaâtlara zehab edebileceklerini de birlikte ifade buyurmuşlardır. Evet, her ne kadar o hadise İstanbul'da sükûnet buldu ve bitti ise de, fakat dalâlet ehli yine durmadı, yine yer yer bazı hocaları ve âlimleri Risale-i Nur aleyhine geçirmeyi ve aleyhte konuşurmayı becerebildiler. Kimisine, Üstad Bediüzzaman başka eser okumuyor.. kimisine; İmam-ı Gazali'yi beğenmiyor. Kimisine tarikata karşıdır, gibi hezeyanları söyledirdiler. Fakat Hazret-i Üstad tek tek bunlara karşı ilmî, dinî cerh edilmez cevaplar verdi ve tek tek susturdu.

KASTAMONU'DA HAZRET İ ÜSTADIN BİR KAÇ DEFA ZEHİRLENDİRİLMESİ

Bu zehirlendirilme hadiselerine Hazret-i Üstadın ifadelerinden başka, onun Kastamonu'daki hizmetkâr ve talebeleri de bir çok defa şahid olmuşlar ve bu şahadetlerini zaman zaman yazı ile de kaydetmişlerdir. Fakat gününü, tarihini maalesef yazmamışlardır. Amma 1938-1943 arasında vuku'bulan zehir hadisesi kesin olarak tesbit edilmiştir. Üçüncü defa'sı da vardır. Lâkin bunun müdellel vesikaları bulunamamıştır.

Zulmün, kanunsuzluğun, haksızlık ve adaletsizliğin ve kâfirane muamelelerin şu noktasına bakınız ki; Sebebsiz ve haksız yere Üstad Bediüzzaman memleketindeki inzivagâhı olan mağarasından alınıp sürgün edilmekle beraber; dünya hadiselerinin hiç birisiyle yakın-uzak bir alakasının olmadığı herkesçe, hatta bizzat ona bu muameleleri uyguluyanlarca da kesin olarak sabit iken; hem de zahirde eli kolu bağlı, garib, kimsesiz bir misafir iken; İnsafsızca ve vicdansızca onca tarassutlar ve karşısına çıkarılan o kadar ihanetli hadiseler yetmemişçesine; bir de onun aziz vücudunu ortadan kaldırmak için def'alarca su-ı kasıtlı zehirler verilmişti...

(138) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 380

1112

Acaba bunlar nedendi?. Bir menfi hareketi mi, memleket asayişine zarar verici bir hali mi vuku' bulmuştu? Hayır... Peki neydi, ne için idi bu gayr-i insanî muameleler ve zulümler?.. Her neise...

Şimdi Hazret-i Üstadın zehirlendirildiğini gören ve doktorlarca da tesbit edilen hadiselerin belge ve şahitlerine geliyoruz. En başta üstadın zehirlendirilme vak'alarına şâhid olmuş bilhassa onun her gün hizmetinde bulunmuş Çaycı Emin Çayır ile, Mehmed Feyzi Efendidir.

Çaycı Emin Beyin hatırasında; Üstad Hazretlerinin sık sık zehirlendirildiği yazmakta,(139) Feyzi Efendi ise, dağda düşüp

Kastamonu'da üst-üste tekerrür eden bu zehirlendirilme hadiseleri kesin olarak kaç defa vaki' olduğu belli olmamakla beraber, üç defası için mutlak ve kesindir diyebiliriz. Üstad Hazretleri yalnız en ağır ve en şiddetlisi olan en sonuncusundan bahsetmektedir.

Dağda bayılıp düştüğü hadise hakkında, Kastamonulu bazı Nur talebelerinden edindiğimiz mâlûmata göre şöyle olmuştur: Üstad kırlara çıktığı günlerde yolu üstündeki bir bakkaldan bazen yiyecek meyve gibi şeyler alır gidermiş. Bu âdetleri ekseriya vaki' olurdu. Üstadın bu hareketini uzaktan gözleyen bazı vicdansız, zındık herifler, gözlerine kestirdikleri bu bedbaht bakkalı, ya para ile veya tehdit yolu ile kandırıp vicdanını satın almışlar. Sattığı meyvelerinin en üstekilerine müthiş bir zehir zerketmişler. Üstad Hazretleri yine bir gün oradan geçerken, biraz erik veya elma almak istemiş. Bedbaht bakkal ise, zehirli ve işaretli meyveleri tartıp Üstada vermiş. Tabî Üstad dağa gittikten sonra, bu meyvelerden biraz yemiş. Yedikten hemen sonra baygın düşmüş ve istifrağ etmiştir. Yarı baygın ve çok muzdarip bir vaziyet içinde çırpınıp dururken; az ilerde nakledeceğimiz Feyzi Efendinin hatırasında, evinde uyurken manevi bir işaret alıp Üstad'a ulaşması ve alıp şehre getirmesi şeklinde vuku' bulmuştur.

Kastamonuda en sonki zehir hediseleri hariç.. Diğer zehirlendirilme vak'alarının tafsilatı hakkında bir bilgi elde edemedik. En ahirki vak'ayı Hazret-i Üstad tarihiyle anlattığı için açıktır. Bununla beraber Kastamonu'da bu iki vak'a dışında da bir iki defa daha olduğu kat'îdir ve lahika mektuplarından da bir derece anlaşılacaktır.

Şimdi evvela Kastamonu Lahikası'nda, Hazret-i Üstad'ın hastalık durumunu kaleme alan ve Üstad'ın tasdiki altında o zamanlar lahika mektubu olarak neşredilen talebeleri ve hizmetkârlarının bir iki mektubundan biraz

(139) Son Şahitler-1 S: 109

(yani zehirden) bayıldığı hadiseyi anlatmaktadır.(140)''

(140) Son Şahitler-1 S: 161

1113

okuduktan sonra, üstadın daimi hizmetkârlarından merhum Çaycı Emin Bey ile Mehmet Feyzi Efendi'nin hatıralarından da ta' kib edeceğiz:

Aziz siddik Mübarek Kardeşlerim, dünyada medar-ı tesellilerim ve Berzah yolunda nuranî yoldaşlarım ve Mahşerde inşaallah şefaâtçilerim!

Sizin Leyle-i Kadrinizi, hem Bayramınızı(141) Bütün ruh-u canımla tebrik ediyorum, tes'id ediyorum.

Saniyen: Şimdiye kadar hiç görmediğim bir surette dehşetli bir hastalıktan fevkalme'mul bir tarzda Risale-i Nurun hâs talebelerinin şifa duasının neticesi olarak, mu'cize gibi birden harika bir kerametle şifa bulmamı size haber veriyorum.

Bu vak'ayı müşahede eden Emin ile Feyzî'nin o harika hastalığaait bu gelecek fıkrasını medarı ibret için size gönderiyorum. Bütün kardeşlerimiz birer birer selâm ediyorum. Hüsrevi de merak ediyorum.

El Baki Hüvelbaki Kardeşiniz

Said-i Nursi (142)"

ÜSTADIN HİZMETKÂRLARININ MEKTUPLARI

"Isparta'da Aziz kadeşlerimize!

Üstadımızın hastalığı hakkındaki meşhudatımızı arz ve üstadımızın kesb-i afiyetini sizlere müjde etmek istiyoruz:

Ramazan-ı Şerifte, beş gün savm-ı visal içinde gıda olarak; ekmezsiz muhallebi üç kaşık ve beş altı kaşık da soğuk yoğurt... Üçüncü gece, yarım kaşık muhallebi... Dördüncü iftarda, sulu şehriyeden beş kaşık ve beş kaşık da sahurda yine o şehriye ve yoğurt üç kaşık... Su sayılmamak şartıyla şehriyeden beş dirhem, yoğurt süzülse on dirhem, muhallebi susuz altı yedi dirhem...

Beşinci gecede, tanesiz gibi gayet hafif şehriye beş altı kaşık... Sahurda altı yedi kaşık pirinç çorbası, mecmuu otuz dirhem gıda ile, beşgün savm-ı visal; teravîh noksan olarak sair vazifelerin yapılması, Risale-i Nur şâkirtlerini ihata eden inayetin harikalarından bir kerametini gördük.

Üstadımızdan hiç görmediğimiz ikimiz (Yani Emin, Feyzî) Barla, Isparta Süleymanları gibi inceden inceye hastalık hiddetlerini tahrik etmemek

(141)Allahu alem bu bayram ve Ramszan,1940 yılının Ramazanıdır. Lahika mektupları bunu böyle gösteriyor. A.B.

(142)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 173

1114

için ihtiyat edemediğimizden şiddetli hiddetini gördük (143)

Bu hastalık da yine eser-i merhamettir ki; hiç hatır ve hayale gelmiyen aşr-ı ahirin gayet mühim gecelerinde Üstadımızın tam ifa edemediği vazifesi yerinde, bu havalide her bir şâkirt, kendi hususî çalışmasından başka bir saati Üstadı hesabına, Risale-i Nurun şâkirtlerinin mücahede-i maneviyelerine iştirâk ve onları hedef edip onların defter-i a'maline geçmeye aynı Üstad gibi çalışmaya başladılar...

Yine hastalığın letaifindedir ki; Üstadımızın hiç sesi çıkmıyordu, konuşmıyordu. Hiç beklenilmeden iftar vaktinde bir doktor geldi, elini tuttu. Üstadımız dedi ki: "Ben hastalığımı muayene ettirmem. Ben hekimlere muhtaç değilim. Hekim Cenab-ı Hak'tır" birden canlandı, sesi çıkmaya başladı. Güya kendisi bir doktor şekline aldı. Doktor ise, hasta vaziyetine girdi. Doktora ehemmiyetli bir mektup okudu. Doktorun derdine deva olacak bir ilaç oldu. Sonra top atıldı. Doktora dedi ki: "Burada iftar et!" Doktor dedi ki: "Bugün kusur etmişim, oruç tutamadım." demesiyle; Çok hayret ettiğimiz Üstadımızın vaziyeti, orucunu bozmuş bir doktorun tıp noktasında hâkimane vaziyeti kabul etmediği için, o vaziyet ona verildiğini bildik... (144)"Yine aynı hastalık hakkında ikinci bir mektup:

Aziz Sıddık Kardeşimiz Hafız Ali,

Mektubunuzda yazmış olduğunuz Sav ümmilerinden kardeşimiz Mustafa ve Hüseyin'in rü'yaları, Üstadımız hakkında tam tamına zahirî tabirini gözümüz ile gördük. Hem Risale-i Nur talebeleri telsiz telefon gibi manevî haber alıyorlar gibi bir hadisedir.

Evet, Üstadımızın tesbihi kırıldı... Yani mübarek gecelerde evrad-ı muntazamasını tesbihlerle çekmek vazifesi parçalandı. Ehl-i dünya doktorlarıyla (145) Üstadımızı muayene edip bahanelerle, belki kendi hastahanelerinde misafir etmek yüzde yüz ihtimal vardı...

Bunların münasebetiyle yirmi günden beri Üstadımızın musırrane tekrar ettiği bir mes'elenin ucunda garib bir vak'a gördük, şöyle ki: Yirmi günden beri bizlere ısrar ile diyordu: "İki üç rızık, benim rızkım içine girmiş. Ben yiyemiyorum. Feyzî, birisi senin rızkın olmak kanaatım geliyor. İkisi daha var. Herhalde ehemmiyetli iki misafirim olacak. Çünkü bunu Barla'da

(143)Hastalık o kadar şiddetli idi ki; dört gecede hemen bir saat uyku geldi. Emin, Feyzi.

(144)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 174

(145)Ramazanda hastalıkta muayene için gelen şimdi, SAİD namında o doktor yanımızda oturuyor. O zat on gün zarfında otuzuncu lem`ayı mükemmel tevafuklu, Hüsrev gibi yazdı. Hem mükemmel anladı hem has şakirtlerden oldu. Eski hallerinden sıyrıldı, fevkalâde bir surette terakki etti. Emin, Feyzi

1115

çok tecrübe ettim, ne vakit ehemmiyetli bir misafirim gelecek, herhalde o vakte yakın bir rızık benim rızkım içine girdiğine benim kanaatım gelmişti. Şimdi daha ehemmiyetli görüyorum. Ya Isparta'dan veyahut başka yerden ehemmiyetli misafirim olacak..."

Bu hadiseyi yirmi otuz gündür musırrane bize söylüyordu. Şimdi birden bire hiç hatır ve hayale gelmiyen Kardeşi Abdülmecid Efendinin büyük oğlu NİHAT pederinden izin almadan bir hiss-i kablel vuku' ile o dehşetli hastalık zamanında kendi parasıyla Ankara'ya gidip merhum Abdurrahman'ın oğlu VAHDET'i görüp; "Gel beraber amcamıza gideceğiz" deyip acele olarak o geldi. Vahdet de gelmek üzeredir. İnşallah bahara kadar Üstadımızın yanında kalacaklar. Üstadımız diyorki: "Bu dehşetli hastalıktan sonra, nisbeten en ziyade alâkadar olduğum iki biraderzadelerim, belki eski zamanda Abdülmecid ve Abdurrahman'ın sisteminde bir küçük Abdülmecid ve bir küçük Abdurrahman medar-ı tesellî olarak Cenab-ı Hak feyziyle ihsan etti... (146)"

İkinci bir hastalıktan haber veren Üstadın bir mektubu: (Bu ikinci hastalık, birincisinden bir sene sonra, yani tahminen 1941'de olmuştur.)

"Aziz Siddık Kardeşlerim! Sizin mübarek Ramazanınızı ve kudsî leylei Kadirinizi ve sürûrlü bayramınızı tebrik ediyoruz. Lillahilhamd bu sene dualarınız himmetiyle hastalık beni yatağa düşürmedi. Tacizatını yapıp hafif geçti... (147)"

Ve nihayet üçüncü hastalık ve sarih zehirlendirilme hadisesini bildiren ifadelerine geçiyoruz. Bizim lahikalardan bulup kaydettiğimiz Üstad'ın zehirli hastalıkları birer sene arayla ve hepsi de Ramazan-ı Şerifin içinde vuku' bulmaları bir tevafuktan ziyade, herhalde gizli bir su-i kasd plânını ihsan etmektedir. Bu üçüncü son hastalık ve sarih zehir vak'asını bildiren hadise,1943 Ramazanı başında vuku' buldu. Yani 18/9/1943'de...

Hazret-i Üstad bu vak'aya dair ve aynı günde anî yapılan baskın ve taharriler hakkında, üç tane mektup kaleme almış ve Kastamonu Lahikası'nda derc ettirmiştir. Bu mektupların bazıları gerçi baskınlardan ve Üstad'ın Kastamonu'da tevkifinden sonra kaleme alınmış ise de, lâkin yine

Kastamonu'da olduğu için, Kastamonu Lahikası'na dercedilmiştir. Mektuplardan ikisi aynı hadise zamanında olup ifade tarzı ve cümlelerin şekli değiştir. Biz bunlardan uzun

olanı ile Denizli hadisesinin selamete neticeleneceğini müjdeleyen bir ayetin gaybî ihbarına dair olanından bölümler alacağız:

(146) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 184

(147)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 351

1116

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Ramazan-ı şerifinizi bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz.. Ve bu Ramazan-ı Mübarekin birinci gecesinde ve iki gün evvel bize karşı gâyet ağır zehirli bir hastalık müsibetiyle beraber gayet ağır bir taarruza hedef olduk. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, o dehşetli iki musibeti gayet kolaylıkla defedip beşaret-i gavsıyeye yeni bir masadak oldu. Şöyle ki:

Benim keşfiyatımla ve geçen seneki hastalığımda imdada gelen ve Risale-i Nura talebe olan SAİD nâmında mübarek doktorun tasdikiyle ve ihbari ile, müthiş bir zehirlenmek neticesinde hararet kırk dereceden geçerken, benim ile ölüm mabeyninde yarım derece kalmıştı. Hiç ömrümdede böyle dehşetli hal başımdan geçmediği bir zamanda, inayet-i ilâhiye imdada yetişti.O gecenin sabahında (Yani19.9.1943'de)(148) harareti otuz altı dereceye indirdi. Onda dokuz tehlikeyi bertaraf etti.

Taarruz ise, o hastalık zamanındaki doktorların tavsiyesiyle konuşmamak lâzım gelirken, hem ferah verecek şeylere hastalık itibariyle ihtiyaç varken; birden en sıkıntılı bir tarzda ve en elim bir surette hücreme iki müddei umumî ve bir me'mur-u adliye ile, iki taharri komiseri izinsiz girdiler. Niyetleri de taharrî ve Beşinci Şua'ı bahane edip kitapları taharrî ve müsadere etmek fikriyle geldikleri zamandan üç saat evvel, Hüsrev kalemiyle yazıldığı Mücizat-ı Ahmediye İstanbul'da bir seneden beri parlak fütûhat yaparak elimize geçti. Masa üzerinde parlıyordu. İşaret-ül İ'caz ve kerametli Yirmidokuzuncu Söz'de aynı vakitte Tosya'dan gelip masa üzerinde nazar-ı dikkati celbeder bir tarzda; o düşmanlık niyetiyle gelen taharri ve müsadere me'murların nazar-ı dikkatini celbettikleri zamanda, yine inayet-i ilahiye imdada yetişti. Bidayeten yarım saat kadar onların düşmanlık vaziyetini bildirmeden, hastalık münasebetiyle ziyarete geldiklerini zannederek, onları Risale-i Nura talebe yapmak tarzında derse başladım. Yarım saat sonra bildim ki, dost değiller. Fakat bu kuvvetli ders vasıtasıyla düşman kalmayıp dost oldular. Hatta ifademi almaya ve yahut da bu ne kitaplardır, sormaya cesaret edemediler. Bu ağır taarruz, o ağır zehirlendirmek gibi gayet hafif geçti.

Bu hadiseye de bir bahane olarak: KürtAtıf(149) nâmında bir şâkirdin varmış, rejim aleyhinde Beşinci Şua'ı neşreliyor" diye adliyeye şifre

(148) Fakat diğer kuvvetli bir ihtimal ile, ilk baskın 18/9/1943'de olduğu.. Ve o günü Hazret-i Üstadı muvakkaten serbest bıraktıkları iki üç gün içinde, bu iki son mektubu yazmış ve Isparta'ya gönderebilmiş olabilir. A.B.

(149) Hazret-i Üstad Bediüzzaman'a hayatı boyunca, bu ayrıcalık ve bölücülüğün provasını ifade eden manayı hep takmak istediler. Bu yüzden bazen Türk asıllı olan talebelerine de böyle Kürtlük isnad

ettiler. Amma başaramadılar... Hakiki Müslüman Türk olan talebeleri daha çok Bediüzzaman olan Üstadlarına bağlandılar, canlarını o yolda feda ettiler. A.B.

1117

gelmiş. Ben de dedim: "Atıf Kürt değil, fakat talebemdir. O da benim gibi dünya ile alâkasızdır. Beşinci Şua'ı ben ona göndermedim. Zaten benim yanımda da yoktur, O Şua'ın aslı yirmibeş sene evvel Eski Said'den âlamât-ı Kıyametten sorulmuş, o da cevap vermiş."

Anlaşıyor ki kardeşimiz Atıf, Hocaları ve ehl-i tarikatı gücendirmiş. Onlar da Hükümeti vasıta edip bu surete girmiş. Sonra onlara müdafaatı ve onaltıncı mektubu, Ramazan risalesini verip bu Ramazan-ı Şerifte oruçlarını tutmalarını teklif edip onlar da mahcubiyetle döndüler(150)"(*)

Bu mektup, Denizli hadisesinin başlangıcı olan 18/9/1943 baskınından sonra, 20/9/1943 baskınıyla Üstad'ı tevkif ettikleri tarihleri arasında yazılıp Isparta'ya gönderildiği kat'i'dir. Amma bu mektubun aynı muhtevasında olan ve besmele ile duasıyla başlanan mektubun Kastamonu'da Üstad'ın tevkifinden sonra yazıldığı anlaşılıyor. Ayrıca ayetinden müjdeli teminat istihrac eden mektup da, Kastamonu hapishânesi veya nezarethanesinde yazıldığı da kesin gibidir. Bundan dolayı bu ahirki mektup, hem Denizli mektupları içinde dercedilmiş, hem de Kastamonu Lahikası'nda yazılmıştır.

ÇAYCI EMİN VE MEHMED FEYZİ EFENDİNİN ŞAHİDLİKLERİ

Hazret-i Üstad'ın -Kastamonu'da iken- müteaddit defalar zehirlendirilmesine şâhid olan merhum Çaycı Emin ve Mehmed Feyzi Efendinin hatıralarından mevzua dair kısım şöyledir:

ÇAYCI EMİN'İN HATIRASINDAN

"... Üstadı sık sık zehirlerlerdi... Bir defasında ben ile Muhammed Feyzi yanında kalmıştık. Ateşler içinde yanıyordu. Sonra biraz yatağa uzandı, bayılmış kalmıştı. Biz de biraz yattık. Bir ara uyandıgımda bir dua, münacât ve niyaz sesleri geliyordu. Hazin sada odayı kaplamıştı. Ben Allah Allah dedim, Üstad çok şiddetli hasta idi. Bu okuyan kim acaba?"

Feyzî kardeşime seslendim, "Acaba bu okuyan kimdir?" Feyzi Efendi: "Sus kat'iyyen sesini çıkarma!" dedi. Ben kalktım, Üstad'ın yanına vardım.

(150) Ziyadat-ı Kastamoniyeye S: 69

(*) "İnşaallah bu acib heyecan veren bu iki elim hadise ve devam eden sevablı hastalık cihetiyle, kemal-i ihlasla Ramazan-ı Şerifi istikbal etmek, ondan büyük bir ferah-ı maneviye mazhar olmaya işaretler. Hem o taharri me'murlarını en ziyade mağlub eden ve düşmanlıklarını dostluğa çeviren; yanıma gelen casusa söylediğim ve size de evvelce gönderdiğimiz ve Hüsrev'in de çok takdir ettiği parçadır.

Said-i NURSI"

1118

Aynen yattığı gibi baygın vaziyette uyuyordu. Sonra o ses kesildi. Sabaha bir saat kala, Üstad yine her zamanki gibi kalktı, giyindi. Abdest aldı, seccadenin başına geçti... Dua, ibadet, Cevşen ve Kur'an'la başbaşa...

Sonra bize dedi: "Ben Cenab-ı Hakk'a şükrediyorum ki; evradımı tamamlayamamıştım, birisi benim evradımı tamamladı"

Ben ve Mehmed Feyzi kardeşim hayretler içinde kalmıştık. Üstad'dan gördüğüm bu hal, imanım gibi gerçektir, bir kelime hilâf yoktur.

Üstad, sabahleyin" Allah'a şükür hastalığım geçti, beni zehirlediler, bir meyve vermişlerdi bana... Onunla beni zehirlediler" dedi. Üstad'ın bu rahatsızlığı on-on beşgün kadar devam etti.

Üstad, sık sık kırlara teneffüs kastiyle çıkardı. Hancı Mehmed isminde bir zat, her zaman kendisine bir at verirdi. Çoğu zaman Üstad kırlara atla giderdi.

Yine bir gün atla gidiyor, Mehmed Feyzi kardeşimize de haber gönderiyor, gelip bana yetişsin diye... Dağda birisi yiyecek bir şey, parası mukabilinde vermiş. Üstad onu yiyince orada hastalanarak yarı baygın düşmüş. At da oradan ayrılıp kendi başına dönmüş, şehre gelmiş.

Tam o sırada Mehmed Feyzi kardeşimizin kapısı vurulur. "Efendi hazretleri seni çağırıyor!" diye sesleniliyor. Feyzî kardeşimiz kapıya çıkıyor, hiç kimse yok. Bu hal üç tefa tekerrür ediyor. Üçüncü defasında da kapıda kimseyi göremeyince, bunda bir iş var, diyerek kalkıyor ve atın kaldığı hana gidiyor. Bakıyor ki: at içerde, Fakat Üstad yok...

Mehmed Feyzi hemen doğruca dağa gidiyor, Üstad'ı yolda yarı baygın vaziyette buluyor. Üstad bir ara gözünü açıyor ve "Feyzî kardeşim, beni zehirlediler. Bir tanıdığım adamdı, beni o zehirledi." şeklinde ancak bir ifade-i meram edebiliyor.

Mehmed Feyzi Üstad'ı alıp tekrar atla eve getiriyor. Üstad böylece günlerce hasta yattı." Cevşen'in feyziyle Allah'a şükür zehirler te'sir etmedi, amma kulağımda âğırlık yapıyor" diyordu(151)"

MEHMED FEYZÎ EFENDİNİN HATIRALARINDAN

"... Bir gûn dışardan bir kadın: "Hoca efendi seni çağırıyor" diye seslendi. Uykudan kalkarak kapıya baktım, kimsecikler yoktu. Hemen kalkıp Üstad'ın evine gittim. Evde de kimse yoktu. Arkadaşlarla dağa gitti dediler. Ben dağa gittim. Üstad beni görünce: "Nereden çıktın sen!" dedi. Ben de "Siz çağırmışsınız efendim" dedim. "Hayır ben çağırmadım" dedi. Dağda hastalanmıştı. At'a bindirerek eve getirdim (152)"

(151)Son Şahitler-1 S: 108

(152) Son Şahitler-2 S: 161

1119

HÜKÛMETİN TEŞVİKİYLE ÜSTADA YAPILAN EZİYETLER

Bu mevzu'da bir çok örnekler, misaller vermek mümkündür. En birincisi ve bârizi: Üstad Hazretleri ilk Kastamonu'ya getirildiği günlerde, üç ay kadar polis karakolunda bulundurulup, çok sıkıca ve merhametsiz bir şekilde nezaret altında tutulmasıdır. Daha sonraları yedi sene üç ay karakolun hemen yanında ve tam karşısında, köhne bir evde göz hapsinde bulundurulmasıdır. Bu da yetmemişcesine en fasık ve münafık ve kalbsiz adamları vasıtasıyla sık sık kontrola ve murakabeye

tabî' tutturulup ta'ciz ettirilmesidir. Ayrıca dışardan ziyaret için gelen din kardeşleri ve eski talebe ve dostları karakollara çağrılıp ifadeye çekilmeleri, hatta dayaklar atılmasıdır.

Bu zulümlerin bir örneği olarak: "Üstad'ın eski talebelerinden Van'lı Molla Hamid, sırf ahiret faydası için, Van'dan kalkıp Kastamonu'ya kadar

1120

gelmiş.. Fakat emniyetçe farkına varılmış.. Bu mübarek, sâf, hâkiki mü'min insan, Üstad'ıyla görüşürülmediği gibi, karakolda falakaya yatırılmış ve dayak attırılmıştır. Bu hadiseyi Merhum Molla Hamid çok zaman bize anlattığı gibi, başkalarına da anlatmıştır.

Şimdi bu mevzudaki ehl-i dünyanın Üstada karşı uyguladıkları ta'ciz ve eziyet örneklerini okumak üzere, Üstad'ın Kastamonu'dan Isparta'ya gönderdiği mektuplarından bir kaç misal kaydedelim:

"Aziz Kardeşlerim! Bil-mukabele bayramınızı tebrik ederim. Sıhhatimi soruyorsunuz... Buranın şiddetli kışı ve odanın çok soğuğu ve üç hazin gurbetin te'siri ve üç asabî hastalığın sıkıntısı ve bütün bütün yalnızlık ile kabil-i tahammül olamıyacak çok zahmetlere ma'ruz olduğum halde, Halık'ıma hadsiz şükür ederim ki; her derdin en kudsî dermanı olan imanı ve iman-ı bil- kaderden kazaya rıza ilâcını imdadıma gönderdi. Tâ'm sabır içinde şükrettirdi.

Said-i Nursi(153)"

"Sabri Kardeş! Beni saran ve bağlayan ağır kayıtlara ehemmiyet vermiyorsun. Halbuki buradaki evhamlı ehl-i dünya benim ile pek fazla meşgul ve alâkadarlılar. Hatta, hatta, hatta.... Her ne ise...(154)"

"... Üstadımız dedi: Bu mektupları oradan kaldıracamız. Biz onlara baktık, gerçi siyasetle alâkaları yoktur. Fakat vehham casusları, aleyhimize habbeyi kubbe yapmaya ehemmiyetli bir vesile olurdu. Biz hem onları hem de daha bahaneyle medar olabilen başka şeyleri kaldırdık. O heyecanımızdan casuslar haber alıp anladılar ki hazırlandık... daha hücum etmeden, yalnız ikinci gün Emin, elinde bir torba ile menzile girdi. Tam arkasından, karakol komiseri gizli hissettirmeden girdi. Emin'in elinde kitap yerine yoğurdu gördü, tavrını değiştirdi...(155)"

"... Bu defa kahraman Tahirîyi umumunuz namına gördüm.. ve onda bir Lütfü,bir Hafız Ali,bir Hüsrev ve bir Said, fakat genç Said müşahedeettim. Cenab-ı Hakka çok şükür ettim. Bu defa onun kokusunu alıp, o daha gelmeden benim yanıma gelen komiser ve taharri adamları münasebetleriyle benden talebeler tarafından sual edilen bir mes'ele belki de size de faydası var diye gönderildi..... (156)"

"... Aziz sıddık kardeşlerim! sizin fevkalâde sebat ve ihlâsınızın galebesi ve o musibeti def'inden sonra, ehl-i dünya cepheyi değiştirdi. Zendekeanın desiseleriyle bu havalideki bizlere karşı perde altında maddi

(153)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 21

(154)Aynı eser, S: 22

(155)Osmanlıca Kastamonu-2 S:87

(156)Aynı eser S: 272

1121

manevi tahşidatı başlamış. Gayet dikkatle ve şeytancasına şâkirtlerin hakiki kuvvetleri olan tesanüdü bozmaya çalışıyorlar. Sizlere risaleleri iade ettikleri halde, kurnazcasına dolaplar çevriliyor. Biz sizin bir şu'beniz hükmünde olduğumuz halde, bizi asıl ve merkez telâkki ettiklerinden daha ziyade desiseleri bize karşı isti'mal ediyorlar..(157)"

TOKATLAR HADİSESİ

Üstteki mevzu' ile dolaylı şekilde alâkadar bulunan tokatlar hadisesinin şekilleri çoktur. Bunlardan bir kısmı; Üstad Hazretlerinin şahsına zendeka hesabına eziyetlerde bulunan kimselerin feci' akibetleriyle, nefsinin hiylesine kapılıp da hizmet-i Nuriyede fütûr getirenlerin yedikleri şefkat tokatlarını beraber saysak, bir çok hadiseler ve vakıalar tesbit edebiliriz. Rivayet yollu ulaşan vakıalardan sarf-ı nazar edip; Üstad'ın Kastamonu hayatında talebe ve hizmetkârları onun nazareti altında kaydettikleri hadiselerin bir kaç örneğini vermekle iktifa edeceğiz. Üstad'ın Barla'daki hayatında da bu neviden çok vakıalar görülmüş ve kısmen mektubat ve lemalar mecmualarında kaydedilmiştir. Burada sadece Kastamonu hayatıyla ilgili hadiseler kısmından bir kaç örnek vereceğiz:

ZECR TOKATLARININ NÜMUNELERİ

"... Risale-i Nur ve şakirtleri aleyhinde çalışanlara şiddetli tokatlar geldiğini görüyoruz. Ezcümle Risale-i Nurun erkânından birisi kat'î bir surette haher veriyor ki: Üç dört adam, dünya servetinin hatırı için toplanıp münafikane, Risale-i Nur şakirtleri aleyhinde tedbir kurdukları hengâmda, üç gün sonra, o üç dört adamın haneleri ve birinin dükkânı yanıp, her biri binler lira zayıatlarla tokat yediler.

Hem bir desso adam, Risale-i Nur şâkirteri aleyhinde çalışıyordu ki, onları hapse attırsın. Bir gün serbest olarak: "Ben bir ip ucu bulamadım ki, bunları hapse soksam... Eğer bir ip ucu bulsam, onları hapse sokacağım!" diye ilân ettiği vakitten iki gün sonra, bir iş yapıp Risale-i Nur şâkirtleri yerinde o adam iki sene hapse girdi.

Hem bedbaht bir muannid adam, Risale-i Nur aleyhinde hem şâkirtlerinin bir rüknü aleyhinde mütecevizâne hareketlerde bulunduğu hengâmda, bir iki gün sonra, meyhaneye gitmiş, içe içe çatlamış, orada ölmüş...

Bu neviden çok hadiseler var. Demek Risale-i Nur dostlara tiryak oldu

(157)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 285

1122

ğu gibi, düşmanlara da saika oluyor.

Risale-i Nur Şâkirtlerinden Emin, Feyzi(158)"

".. Hem mezkûr hadisat zamanında vuku' bulması münasebetiyle Risale-i Nurun kerametkârane iki tokadını aynı anda vazifece iki müteceviz ve muacciz iki adamın tecavüz ve ta'cizi anında, (*) birinin kafasına, diğerinin çiğerine vurması,(159)" Bizde hiç şüphe bırakmadık; Hizmet-i Kur'aniyedeki inayet-i Rabbaniyenin bir hıfız ve himayet sillesidir. Artık yeter, durunuz, tokada müstehak oldunuz diye söylemesidir...(160)"

ÇAYCI EMİN'İN HATIRASINDA GEÇEN BİR ZECR TOKADI (161)

"... Nuri isminde bir komiser vardı. Zaman zaman Üstad'a eziyet ediyordu. Üç günde bir gelip odasını arıyor tarıyordu. Bir gün bu komiser çok şiddetli hasta olmuş, kafası kulağı ağrımış... Ne yaptılarsa, o ağrı ve ızdırap dinmemiş. Sonra komiserin kayın pederi "Sen Bediüzzaman'a eziyet ediyordun, bu sebepten bu hastalık başına geldi" diyor. Adam gelip Üstad'dan özür diledi, iyileşmesi için dua etmesini rica etti.

Sonra, komiser beni çağırarak dedi ki: "Bundan sonra Bediüzzaman'ın hizmetini sen göreceksin. Kimse sana karışmayacak. Sen istediğin zaman gelip yanına çıkabilirsin" dedi.

Ben artık rahatlıkla Üstad'ın yanına gidip geliyordum. Başka kimseyi yanaştırmıyorlardı. Havalar iyi olduğu günlerde Üstad'la beraber dağlara giderdik. Akşamları da kitapları tashih ederdi. Her gün ikindiden sonra kapısını içerden kilitlerdi. Kastamonu'nun kışı şiddetli geçirdi. Bazı günler odasındaki yer tahtalarının arasına kırağı yağmış gibi olurdu. Küçük bir sobası vardı. Odayı pek iyi ısıtmazdı. Bekçi ile bir mangal ve bir tahta kürsüsü aldırılmış, yorganını kürsünün üzerine atarak, içindeki mangalla bu şekilde ısınabiliyordu.

(158)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 418

(*) Hüsnü Bayramoğlu Ağabeyin Kastamonulu Mehmet Feyzi Efendiden naklen anlattığı bir hatıra:

26.02.1995 günü Ş.Urfada Hüsnü Ağabey şöyle anlattı: " Mehmed Feyzi Efendi demişlerdi ki: Üstadımız Kastamonuya geldiği ilk günlerinde polis karakolunda kalıyordu. Karakolun üst katındaki odasında, evrad ve ezkârını seslice, hazinane okuyormuş. Bir komiser, Üstadın seslice evrad okumasına öfkelenmiş" Üstada :“Dualarınızı böyle seslice okumayın” demiş. Üstadda ona: “Evladım, sen kendi işine bak, bana karışma!” demiş.

Bu komiser başka birgün yine Üstadın yanına çıkmış, kabaca ve hakaretvari bir tavırla, müdahale etmiş. Sonra bu komiser tokat yiyerek karnı sancılanmaya başlamış. Neetmişlerse, çare bulunamamış. Akrabaları Üstada recaya gelmişler. “Onu affet!” diye yalvarmışlar. Hz. Üstad: “Ben affedersemde, Kur'an affetmez” demiş.. ve nihayet, o komiser müstahakını bulmuş, ölmüş gitmiş.”

(159) Biri taharri komiseri, diğeri birinci komiser idi. Birisi öldü, ötekisi de dehalet etti kurtuldu.

(160)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 105

(161)Bu hadise Üstad'ın vefatından sonra kaydedilmişse de, Üstad'ın çok sadık ve mert bir hizmetkârı olan Merhum Çaycı Emin tarafından rivayet edildiği için mutlaka doğrudur. A.B.

1123

Bir müddet sonra, aynı komiser, tekrar Üstad'ı rahatsız etmeye başladı. Bir gün Üstad'ın odasını ararken, adam elini yorganın altına, kürsünün içine sokmuş.. Adamın eli, ateş dolu mangalını içine girmiş. Eli yanan komiser mahcub olmuş. Üstad kendisine demiş ki:

"Senin ismin Hafız Nuri'dir. Risale-i Nurun ismi de Nurdur. Bu sana tokattır. Dikkat et, bir daha bana ilişme!"

Bu komiserin başına çok musibetler ve hastalıklar geldi. Kendisini alıp Ankara ya götürüyorlardı. Fakat doktorlar bir türlü teşhis koyamıyorlardı. Orada biraz iyileşiyor, Kastamonu'ya dönünce, hastalık yine aynı şiddette başlıyordu. Ankara'ya kaç defa gitti geldi... Nihayet bu komiserin annesi ve ailesi Üstad'a gelip yalvardılar, özür dilediler. Affetmesini rica ettiler. Üstad onlara: "Ben ona birşey yapmadım. O Kur'an'ın tokadını yedi" dedi.. Ve onuncu Sözü onlara verdi. Komiser Hafız Nuri'nin onu okumasını söyledi. Fakat herhalde iş işten geçmişti. Bir kaç gün sonra, komiser Hafız Nuri müthiş ızdıraplar ve can çekişmeleri içinde öldü, gitti...(162)"

Çaycı Emin'in hatıralarını te'yideden başka bir hadise: (Motkili Nadir Baysal anlatıyor)

"... Valînin Siyasî Komiseri Avni Bey kahveye geldi, (Çaycı Eminin Çayhanesine) oturdu, Çaycı Emin Ağabeye dediki: "Bu gece başıma bir hal geldi. Ben hocanın kitaplarını,

yahut herhangi bir halini suç-üstü yakalama planını yatağımda düşünüyordum. tam o anda birden karnımın şiştiğini hissettim, nerede ise patlayacaktım. O esnada hareket ve düşüncemin yanlış olduğunu anıyarak fikren dönüş yaptım. Derhal karnımın şişkinliği indi.

Evet, bu sözleri ben bizzat Valinin siyasi polisi Çaycı Emin beye anlatırken dinlemiştim."

(Son Şahitler-4, Sh.285)

VE ŞEFKAT TOKADLARINDAN BİRKAÇ NÜMUNE

"... Risalet-ün Nur şâkirtlerinin hüsn-ü hizmetinde âcil mükafât gördükleri gibi, hizmetinde kusur edenlerin dahi tokat yediklerini; Isparta'da olduğu gibi, burada dahi gözümüzle gördük. Pek çok vukuattan yalnız beş altısını beyan ediyoruz:

BİRİNCİSİ: Ben Tahsin(163) bir gün,yeni açtığımız dükkanın meşgalesiyle bana emir olunan vazifeyi tembellik edip yapmadım. Aynı vakitte şefkatli

(162)Son Şahitler-1 S: 105

(163)Bu zat Tillolu Tâhsin Aydın Efendidir. Urfa'da vefat etti. A.B.

1124

bir tokad yedim. Dükkada otururken, birisi geldi. Tebdil olmak için emanet olmak üzere, yüz lira verdi. Bu paranın sahibine Allah için bir hizmet etmek üzere, tebdil için maliye sandığına gittim. Bu parayı sayarken aralarında bir kalp lira bulundu. Bu yüzden ifadeye, sual ve cevap ve muahezeye ma'ruz kaldığım gibi, evimizi de taharri etmek icab etti. Beni mahkemeye verdiler. Fakat terbiye ve şefkat tokadı olmak cihetiyle, yine Risalet-ün Nur kerametini gösterdi. Zararsız kurtuldum.

İKİNCİSİ: Üstadımıza ve Risale-i Nura dört beş sene hizmet eden ve nurları okutturan ve cidden taraftar bulunan bir zat, birden bir gün elinde dine ait bir gazeteyle geldi. Risalet-ün Nur'un mesleğine muhalif bir cereyanın sâhiblerine taraftarane bir tavır gösterdiği zaman, Üstad'ımın canı çok sıkıldı. Bir iki gün sonra, şiddetli fakat şefkatli bir tokat yedi. Bir doktor ona dedi ki: "Eğer ameliyat yaptırmazsan, yüzde yüz ölüm var" O da bilmeceburiye ameliyat yaptırdı. Fakat şefkat ciheti imdada yetişerek çabuk kurtuldu.

ÜÇÜNCÜSÜ: Bir me'mur Risalet-ün Nuru kemal-i iştiyakla okurdu. Üstad ile görüşmeye ve tam dersini almaya çok çalışıyordu. Birden bir komiser tarafından ona evham verildi. O da görüşmeyi ve okumayı bırakıp başka bir şehre giderken, sebatsız bir tarzda bir ayağı kırıldı. Bir ay çekti. Yine şefkat yâr oldu ki, şimdi tekrar okumaya şevk ile başladı.

DÖRDÜNCÜSÜ: Ehemmiyetli bir zat, Risalet-ün Nuru kemal-i takdir ile hem okur, hem yazardı. Birden sebatsızlık gösterdi.Şefkatsiz bir tokad yedi. Gayet meftun olduğu refikası vefat ile, iki oğlu da başka yere gitmesiyle acınacak bir hale girdi.

1125

BEŞİNCİSİ: Dört senedir Üstad'ın çarşı işinde hizmet eden bir zat, birden sadakatı bırakıp mesleğini değiştirdi. Birden şefkatsiz bir tokad yedi.. ve bir senedir daha çekiyor.

ALTINCISI: Bir hocaya ait hadisedir. Belki helâl etmez, biz de onu görmüyoruz. Tokadı şimdilik kaldı, Bu vukuat nev'inden hem çok var, hem Risâlet-ün Nura karşı kusura binaen kat`iyyen tokat olduğuna şüphemiz kalmadı.

Risale-i Nur Şâkirtlerinden

Hilmi, Emin, Tahsin

Evet ben de tasdik ederim

Said-i Nursi (164)

Mehmet Feyzi Efendinin kendi ifadesiyle, yediği şefkat tokadı:

"Üstadım bana, kardeşim Hüsrev Efendi tarzında Mucizat-ı Ahmediye risalesini yazdırıyordu. Ben (yani Feyzi) bir parça tenbellik ettim. Birden yirmisekizlilerle(165) askere istenildim. Üstadım dedi: "Git, Mu'cizat-ı Ahmediyeyi yaz! Seni şimdi vermeyeceğim."

Yazmaya başladım, bir hafta geri kaldı. Tekrar bir arıza ile yazı noksan kaldı, tekrar askere çağrıldım. Yine Üstad dedi: "Git yaz!" Ciddi çalışmaya başladım. Fevkalme'mû1 emir geri kaldı. Bir hafta sonra tekrar bir ma'zerete binaen yazıyı bıraktım.

Üstadım dedi ki: "Senin şimdi vazifen Risale-i Nur noktasında askerliktir." birden emir geldi, bir şefkat tokadı yiyip vazifeye gönderildim. Cenab-ı Hakk'a şükür Risale-i Nur'a âla kader-i takat çalıştım ve çalıştırıldım. Üstad'ımız bize söylediği gibi, yedi ay sonra terhis edilip Üstad'ıma ulaştım. İnşaaillâh bu kabahatim af olmuştur...(166)

HUSUSİ İNAYET VE TEVFİKLER

Az yukarıda küllî inayet ve rahmet cilvelerinden, Risale-i Nur hizmetleriyle alâkadar olan bazı örnekler vermiştik. Şimdi de hususî tevafuk ve inayet ve hizmette teshilât gibi nevilerinden; şefkat tokatlarının aksine, nurun hizmetinde güzel hizmet edenlerin mazhar oldukları tevfik ve inayet nûmunelerinden bir kaç misal verelim:

(164)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 84

(165)İkinci Cihan Harbi sırasında ihtiyat askerliğine çağrılan 1328 doğumlular demektir A.B.

1126

"Emin ve Tahsin ve Hilmi'nin bir fıkrasıdır:

Bu günlerde ziyade bir hassasiyetle risalelere bakıldığından; İnaletin himayeti dahi bir nevi hassasiyet ile ikramını gösterdi. Gayet cüz'î bir nümûnesi şudur ki: Risalet-ün Nur şâkirtlerinin maişet cihetinde bir ikram-ı İlâhi ve küçük fakat şayan-ı hayret ve gayet lâtif bir tevafuk, bir vakıa; Risale-i Nur hizmetinin şüphesiz bir kerametidir. Evet, Risale-i Nurun bir silsile-i Kerametinin bir menba'ı olan tevafuk, bu vakıada o cinsten altı adet tevafukatın ittifakı ise, tesadüf ihtimalini kökü ile keser diye hükmettik şöyle ki:

Bir kaç günden beri Üstadımızın ziyaretine gitmediğimizden, kardeşim Emin ile beraber Üstadımızın ziyaretine gittik. İkinci vakti beraber namaz kıldıktan sonra, bize emretti ki: "Size yemek yedireceğim. Burada ta'yininiz var. Mükerreren, yemezseniz bana dokuz zarar olur." dedi. "Çünkü yiyeceğinize karşı, Cenab-ı Hak gönderecek." Yemek yemekten affımızı rica ettik ise de emretti: "Rızkınızı yeyin, bana gelir." emrini kırmamak için lütf buyurduğu tereyağı ve kabak tatlısını ekmek ile yemeye başladık. Daha sofrada iken, ümit edilmeyen vakitte ve bir tarzda aynı miktarda, bir adam geldi, elinde yediğimiz kadar taze ekmek.. aynı yediğimiz miktarda fındık kadar tereyağı ve diğer

1127

elinde bize verilenin tam bir misli kabak tatlısı olarak kapıyı açtı. Artık taaccüb edilecek, hiç bir cihette tesadüfe mahal kalmıyarak Risale-i Nur şâkirtlerinin rızkıdaki bereket-i Rabbaniyeyi gözümüzle gördük.

Üstad'ımız emretti: "İhsan on misli olacak. Halbuki bu ikram tam tamına mislidir. Demek ta'yin ciheti galebe etti. Tayin te'mini ise, mizan ile olur."

Sonra aynı akşamda sadaka ciheti dahi hükmünü gösterdi. Biz gördük ki: ekmek on misli, tereyağı tatlısı o da on misli.. ve kabak tatlısı çok sevmediği için kabak patlıcan turşusu on misli, me'mulun hilâfında Risale-i Nur'dan ikinci Şua'nın bir hafta mütalâasına mukabil bir manevî ücret olarak geldi. Gözümüzle gördük. Demek kabak tatlısının tatlılığı, tereyağı, un helvasına girdi. Kendisi turşuda kaldı...(167)"

"... Hem Risalet-ün Nurun sühûlet-i intişarının bir kerameti, bu mektubu yazdığımız zamanında ve yemekte keramet dakikasında gözümüz ile gördük, şöyleki:

Ehemmiyetli yedi sekiz risale ve İşarat-ı Kur'aniye şua'ı ve mühim bir mektupla beraber, bir torbada ehemmiyetli bir kardeşimize, bir şehre göndermiştik. Şoför o paketi düşürmüştü. Böyle bir zamanda böyle eserleri münafık casuslar haber almadan, emin bir el ile beş gün sonra elimize geçmesi, kat'î kanaatımız geldi ki; bir İnalet bizi himaye ediyor.

Risale-i Nur hakkında İnalet-i Rabbaniyenin lâtif bir himayesi de şudur ki: Karanlık bir vaziyette, korkutan bir zamanda casusların ve taharri me'murlarının evhamları ve tecessüsleri Üstad'ımızın menzilini sarması dakikasında, bir fare Üstad'ımızın bir çorabını aldı, ne kadar aradık, hiç bir yerde bulamadık. O farenin yuvasını gördük. Kabil değil, çorap oraya giremez. İki gün sonra gördük ki: O hayvan o çorabı getirmiş, öyle bir yere- saklanmış ve muhteviyatları unutulmuş olan- mahrem

mektuplar ve evrakların tam yanında bırakmış. Halbuki iki defa oraya bakmıştık, görememiştik. Hem o çorabı o yere getirmek, soba borusuna çıkıp yukarıdan olur. Gayet kurnaz ve zeki adam ancak o işi yapar. Hiç bir cihette tesadüf ihtimali kalmadığından Üstadımız dedi:

"Bu mektupları oradan kaldıracamız. Biz onlara baktık, gerçi siyasetle alâkaları yoktur. Fakat evham casusları aleyhimize habbe kubbe yapmaya ehemmiyetli bir vesile olurdu. Biz hem onları, hem daha bahaneyeye medar olabilen başka şeyleri kaldırdık. O heyecanımızdan casuslar haber alıp anladılar ki, hazırlandık. Daha hücum etmeden. yalnız ikinci gün Emin elinde bir torba ile menzile girdi. Tam arkasında Karakol komiseri gizli hissettirmeden girdi. Emin'in elinde kitap yerinde yoğurdu gördü. Tâvırını

(167) Osmanlıca Kastamonu-2 S:83

1128

değiştirdi.

Elhasıl: Risalet-ün Nurun intişarına karşı gelen bütün düşman ve casuslara mukabil bir tek fare çıktı, planlarını zirü zeber etti.

Evet Evet Evet Evet Evet Evet

Tevfik Ahmet Tahsin Hilmi ÇaycıEmin BakırcıEmin

Evet

İtfaiyeci Emin

Ben de tasdik ederim

Said-i Nursi" (168)

"Gavs-ı A'zamin Üstadımız hakkındaki fıkrasıyla inayet ve teshile daima mazhar olduğuna.. ve tevafuk Risale-i Nurun kerametinin bir ma'deni bulunduğuna pek çok emarelerden, bu bir iki gün zarfında küçük ve lâtif, fakat kat'î kanaat veren cüz'î hadiselerin tevafukatında, gözümüzle gördüğümüz inayet-i Rabbaniyenin nümûnlerinden beş altısını beyan ediyoruz ki, onlar bir iki gün zarfında vuku' bulmuş.

Birincisi: Dün Üstadımız, Risale-i Nura ait üç hizmet lâzım geldi, kimse de yok.. Biz de uzaktayız. Merdivenden inip, bir çocuğu bulup bizlere göndermek niyetiyle kapıyı açtı. Risale-i Nurun o hizmetini görecektir fevkâlâde bir tarzda dakikasıyla üç şakirdi kapıya geldiler.

İkincisi: İki seneden ziyade Risale-i Nurun mühim parçaları, Risale-i Nurun berekâtıyla hânesi yangından kurtulan Hafız Ahmed, kendisine yazdırıp başka bir kaza nahiyesinde bulunan bir iki zat onları istinsah için aldılar. İki seneden beri ellerinden kaçırıp mahcubiyetlerinden haber vermedikleri için, hem biz hem hafız Ahmed, hem merak hem hiddet ediyordu. O kitaplar bugün geldiği aynı vakit, (dün aynı saatte Üstadımıza beş seneden beri her bir kaç gün zarfında Üstadımıza kolaylık için bir parça yemek pişirmekle hatırını soruyordu. İki seneden beri o adeti terk etmişti. Hem komşuluktan da başka yere nakletmesiyle iki senedir o adet terk edilmiş iken,) yine dün o aynı satte iki sene evvelki aynı adetiyle o zatın hanesinden, evinden aynen eskisi gibi küçücük bir hatır sorma nev'inde oğlu getirdi. Üstadımız dedi: "İki sene evvelki adete lüzum kalmamış. Siz de komşuluktan gitmişsiniz." dedi.

Bugün aynı vakitte o Hafız Ahmed'in yazdırdığı kaybolan kitaplar mükemmel bir surette ıstinsah ile geldi. Bizde şüphe bırakmadı ki;bu lâtif tevafuk da Risale-i Nur hakkındaki inayetin bir cilvesidir.

(168) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 86

1129

Üçüncüsü: Üstad'ımız aynı yine bugün, Emin'e dedi: "Üç dört aydır her hafta karyesinden buraya gelen hâne sahibesi gelmedi. Kirasını dört aydır almadı. Herhalde cevap gönderin, gelsin alsın!" dedi. Aynı dakikada dört aydan beri yanına gelmiyen o hane sahibesi kapıya vurdu, geldi, beş aylık kirasını aldı. Üstadımız bu hadise-i İna yetten memnuniyeti için uzak bir nahiyeden gelen yuvarlak, hiç görmediğimiz ve burada bulunmayan bir küçük ekmeği o hane sahibesine verdi. Aynı vakitte, yirmi dakika zarfında burada bulunmayan aynı ekmekten, iki sene Risale-i Nurun iki kitabını alıp mütalaasının manevi ücretinden binde bir ücret olarak geldi.. ve bir parçacık âşure çorbasını dahi yine o ev sahibesine verdi. Aynen o âşurenin on misli kadar lâtif üç ekmek, yine iki sene iki kitabının okumasına binde bir ücreti diye geldi. Gözümüzle gördük.

Hem yine, Üstadımız bugün o hâne sahibesine yedi senedir adını bilmediği için "İsmin nedir? diye sormuş. O da demiş: "Hayriye'dir" Hayriye isminde olmak tefeülüüyle, iki saat sonra Hayrî namında Risale-i Nurun bir şâkirdi haberimiz yok iken İstanbul'a gitmiş, hem ticaret münasebetiyle iki mühim şâkirtleri dahi gidip geç kaldılar. Maddî-manevi fırtınalar münasebetiyle Üstadımız onları hem oradaki mühim bir şâkirdi çok merak ediyordu. Bugün o Hayrî, iki saat Hayriye den sonra geldi, o üç şâkirt hakkındaki merakı izale ettikten sonra, dört

aydan beri devam eden "Tefarik" namında Üstadımızın bir kokusu bugün bitmiş idi. Hayrî nin elinde bir küçük şişe, dedi: "Size tefarik getirdim." Biz de bu küçücük lâtif tefarikteki tevafuka (barekallah) dedik."

Bu iki gün zarfında bu küçücük nümuneler gibi, Üstadımız Mu'cizat-ı Ahmediye'nin tashihati ile meşgul olduğu için, bunlardan başka çok nümuneler görmüş. Madem iki günde böyle inayetin cilvelerini görüyoruz, Risale-i Nur dairesi içinde dikkat edilse, herkes kendi nefsinde hizmeti derecesinde böyle nümuneleri görebilir. Tebyize vakit bulamadık...

Risale-i Nur Şakirtlerinden

Tevfik, Feyzi

Evet Evet Evet Evet Evet Evet

Hafız Tevfik Fevzi Emin Hilmi Kamil Hayri

Bunları gözümüzle gördük. Evet ben de tasdik ediyorum

Said-i Nursi(169)

(169) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 421

1130

"... Bu yakında Üstad'ımızla beraber kıra çıkmıştık. Çay yapılmasını, hem ikişer çay, hem üçer şekerle içilmesini emir buyurdular. Hepimiz üçer şekerle, ikişer çay içtik. Yalnız Emin kardeşimiz, bir şeker kendisine noksan olarak içmiş. Akşam üzeri Risale-i Nurun menba-ı intişarı olan üstadımızın odasına geldik. Emin kutuya sarf olunan şekerleri koymak istemiş. Fakat kutu sekiz şekerden başka almamış. Emin fesübhanallah der, onyediyer şeker yerinde kutu sekiz şekerle dolsun diye taaccüb ettik. İşte bu vakia bize şuhûd derecesinde kanaat verdi ki; Bu sır, Risale-i Nur hadimlerine bir inayet-i ilâhiye ve bir iltifat-ı Rabbanidir.

Yine aynı günde ben (yani Küçük Hüsrev) evvelce yazıp Üstad'ıma teslim ettiğim HÜCUMAT-I SITTE risalesini bana vermek için sakladığı yerden ararken, fevkalme'mul bir surette bulunmaz. Birden o anda adetlerinin hilâfında olarak hiç vuku' bulmamış bir hadise zuhuruyla, gözlüklerini bırakarak merdiven tarafına müteveccih olurlar. Aynı vakitte Risale-i Nurun intişarına ve hizmetine zarar vermek niyetiyle casus bir adamın merdivene doğru zahiren ziyaret maksadıyla yürüdüğü görülür. Üstad'ın telâşlı olduğunu hisseder. Üstad onun nazarını öteki hadise-i bedeniye çevirir, ona der ki: "Görüyorsun, ma'zurum. ziyareti başka vakte bırak!" O da döner gider. Hem Mehmed Feyzi hem Hücumat-ı Sitte hem başka işlerimiz o tecessüsten kurtuldu.

Evet, Hücumat-ı Sitte'nin saklandığı muayyen yerinde fevkalâde bir surette kaybolması, ehemmiyetli bir hadisenin önünü aldı. Üstad'a arız olan bu hilâf-ı adet hal ve o Risalenin muayyen yerinde bulunmaması kat'iyen tesadüfe hamledilmez. Bir hafta sonra, o Risaleyi hilâf-ı me'mul bir yerde bulduk. Üstad'ımın emriyle Emin kardeşime ehemmiyetli bir surette okudum. Üstad'ım bize izahat veriyordu. O vakte kadar öyle mühim ve te'sirli ders almamıştık. Demek bu iki mühim sırta binaen Risale kendini göstermedi. İşte bu hadise, Risale-i Nurun ihlâslı ve sadık şâkirdleri her vakit bir hıfz ve bir inayet altında olduklarına, hem daima himayet altında bulduklarına şüphe bırakmıyor.

İKİNCİ BİR VAKIA-İ BEREKET:

"Üstad'ımızın bir okka kadar peyniri vardı. Ekser günlerde o peynirden hoşuna gittiği için-bir iki defa yiyordu ve bize de yediriyordu. Hem yemeksiz olduğu ekser vakitlerde ondan yediği halde, altı ay kadar devam ettiğini ve halen de yüz dirhem kadar o peynirden bulunduğunu ben, yani daimi hizmetçisi Emin.. ve ben, yani Küçük Hüsrev yakinen görüp tasdik ediyoruz. Fakat bu hadise-i bereketin ifşasından sonra, evvelce görünme

1131

yen dibi görünmeye başladı. Noksaniyetini gösterdi. Evet bereket hususunda şayan-ı hayret bir hadisedir.

Hem yarım kilo tereyağı, ekser günlerde fazlaca sarf olduğu halde, elli güne yakın devamı şüphesiz bir bereket içine girmiş.

Yine aynen aynı Ramazan Bayramında Üstad'ın rızası olmadığı halde, Tahsin ve ben (Yani Emin) bir kilo ince şeker getirmiştik. Ekser yoğurt, süt ve tatlı kabağı ve sair şeylere bazen otuz dirhemden fazla kattıkları halde, halen o üç aydan sonra, o şekerden yüz dirhem kadar kalması elbette bereket sebebiyledir.

Hem bu havalideki şâkirtler, herkes cüz'î küllî hissetmiş ve i'tiraf ediyorlar ki; Risale-i Nura çalıştığımız zaman, hem rızımıza bereket ve suhûlet, hem kalbimize bir inşirah ve ferah zahiren hiss ediyoruz.

Ezcümle ben, yani Emin kendim i'tiraf ediyorum ki; Risale-i Nur dairesine girmezden evvel, bütün sene çalışırdım. Ne vakit Risale-i Nur dairesine girdim, senede üç dört ay çalışabildiğim halde, evvelkinden daha müreffeh ve daha mes'ud bir halde yaşamaklığım, yüzde yüz Risale-i Nurun hizmetinin berekâtıyla olduğunda hiç şüphem yoktur.

(Evet ben Küçük Hüsrev bütün kuvvetimle tasdik ediyorum ki Emin kardeşimiz memleketimize geldiği zaman, çok faal bir surette her ay çalışırdı. Şimdi ise, üç dört aydan fazla çalıştığını görmüyorum. Bunun sebebi ise, Risale-i Nurun berekâtı olduğunda kat'iyyen şüphem kalmadı. -Mehmed Feyzi)

Hem ezcümle Üstad'ımız diyor ki; "benim de kanaat-i kat'iyyem çok tecrübeler ile gelmiş ki; Ben Risale-i Nurun tashihatıyla meşgul olduğum zaman pek zahir bir tarzda hem rızkımda bereket, hem kolaylık görüyorum "

Hem Üstad'ımız diyor: -Ve biz de tasdik ediyoruz ki- "Ben son zamanda anladım ki, şimdiye kadar hem ben, hem dostlarım hakikatin suretini başka şekilde görmüşüz, şöyle ki: Hapishanede bir tek ekmeğe, sekiz ve bazen on gün bana kâfi geldiği gibi, burada aynen o tarzda yaşıyorum. Hem ben hem kardeşlerim bunu az yemek ve iştihatsızlığımıza veriyorduk. Halbuki çok emarelerle kat'iyyen anladık ki; o acib hal, bereketin neticeleri imiş. Bir kaç defa sekiz günde bana kafi gelen bir ekmeği aynı iştihâ ile; -çalışmadığımdan berekete mazhar olmadığım zaman-, iki günde, bazen bir buçuk günde bitiriyordum. Demek bu on altı- on yedi seneden beri benim mükemmel ta'yinatım Risale-i Nurun hizmetinden gelen bir bereketten idi"

1132

Evet,bize de aynel-yalkin derecesinde kanaât gelmiş ki; bu kesretli hadisat-ı bereket, Kur'an-ı Mü'ciz-ül Beyanın i'caz-ı manevisinin bir şua'dır. Manen der: Ey Kur'an şâkirtleri! Sizi vazife-i mukaddesinizden ekseriyetle geri bırakan maişet telaşesidir. O ise, Kur'anın feziyle bereket nev'inde size veriliyor. Vazifenize bakınız!...

Hem hadisat-ı bereketin aynı zamanında Resail-i Nurun bir kerameti olarak, bir şâkirdinin binlerce lira kıymetinde hanesinin ona pek yakın dehşetli yangından fevkalme'mul bir surette Risale-i Nurun bereketiyle kurtulması.. ve Risale-i Nur tercümanına ahiret cihetinde çok alakadarlık gösteren bir hanım, o dehşetli yangında yanan hanesinin üçüncü katında bulunan elmas ve mücevharât ve altunlarını kurtarmak için, koşup çıktığı vakit, ateş her tarafını sarmış. Mücevheratını kurtaramadığı gibi, kendi nefsinin de bütün bütün tehlike-i kat'iyyede gördüğü dakikada; Risale-i Nur tercümanı, o ateşten talebesinin hanesini kurtarmasına şiddetli dua ederken, o biçare hanım hatırına gelmiş, "Acaba o yangında o ahiret hemşirem bulunmasın" diye ona da Risale-i Nuru şefaathı edip dua etmiş... " Ya Rab! Ona merhamet eyle!" niyaz etmiş... Aynı zamanda o hanım pencereyi kırmış, kendini iki kat yükseklikte avluya atmış, fevkalâde bir surette ne incinmiş, ne de bir yeri kırılmış... Hem bakırı ve demiri eriten o dehşetli ve şiddetli yangından sonra, bütün mücevheratını hiç biri zayi' olmıyarak ve bozulmıyarak bir un muhafaza etmiş, bulmuş almış. Risale-i Nurun bereketinden hem canını, hem malını kurtarmış...(170)"

ÇEŞİTLİ HARİKA HALLER VE İNAYETLER

Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretlerinin hizmet-i imaniye ve Kur'aniyesine, zendeka hesabına muaraza edip, onun aziz şahsiyetini ta'ciz edenlerin, yahut da hizmette tenbellik edip fütûr getirenlerin yedikleri zecr ve şefkat tokatlarının bazı misallerinin kaydı münasebetiyle; bir de Üstad'ın

Kur'ana hizmeti ile alâkadar olarak görülen bazı harikaların bir kaç örneğini de müteferrik ahval içerisinde kaydı münasib görüldü.

(170)Osmanlıca Kastamonu-2 S:103

1133

BİRİNCİ ÖRNEK: SİYAH MÜREKKEBİN KIZIYA TAHAVVÜLÜ

(üstadın kaleminden)

"...Sizin te'lifiniz olan fihristenin tashihinde bir müstensihin noksan bıraktığı bir sahifeyi Tahsin'e dedim yaz. O da yazmaya başladı. Simsiyah bir mürekkebtan ve temiz kalem ile, birden yazdığı ikinci cild fihristenin makbuliyetine hüccet olarak o siyah mürekkebe, güzel bir kırmızı suretini aldı. Ta yarım sahife kadar bu garib hadiseye taaccûb edip bakarken, o mürekkebe simsiyaha döndü. Sahifenin öteki yarısı aynı kalem, aynı hokka, tam siyah yazıldı.

Bir zaman Barla'da bağlardaki köşkte, Şamlı, Mes'ud, Süleyman'ın müşahedesiyle aynı hadiseyi başka şekilde gördük, şöyle ki:

Ben sevmediğim için siyah bir mürekkebi kısmen döktüm. Birden mütebakîsi çok beğendiğim güzel bir kırmızıya tahavvül etti. Risale-i Nur Şakirtlerini şevkleştirirdi. Gözümüne silsile-i kerametın bir ucunu ve bir tereşşuhunu gösterdi... (171)"

İKİNCİ ÖRNEK: HULÛSÎNİN BİR GAİLESİ VAR?

Kaydedeceğimiz bu acib, tevafuklu hadisenin aslını evvela merhum albay Hacı Hulusi beyin hatıralarından okuyalım :

"Ben Elaziz'de tabur komutanlığı yapıyordum.1938 Dersim isyanının sebep olduğu facia hadisesi neticelenmek üzere idi. Bizi de Dersim isyanını önlemeye ve bastırmaya me'mur ettiler. İsyana dedikleri şey de, bazı dağ köylerinin o yıl vergi vermeme meselesi idi. Aslında hadise basitti. Fakat nedense onu büyüttüler ve umumileştirdiler.

Bize verilen emir : Dersim ahalisini külliyen imha emri idi. "Canlı tek bir insan bırakılmayacak... genç-ihtiyar, suçlu-suçsuz, çoluk-çocuk, kadın-erkek ne varsa hepsini imha..." Gerçi me'mur edildiğimiz bölgenin bir çoğu Rafizî idi. Amma yine de bizim raiyetimiz ve halkımız idiler. O tarz muamele ve emir nasıl bir uygulama şekli idi bilemiyorum.

Ben kıt'a komutanı idim. En çetin ve zor vazifeyi de bize vermişlerdi. "Sen piyadesin, seni topla da takviye etmek gerekir." dediler. Çok mahzun ve muzdarib idim. Neticede vuku' bulacak haksız zulüm ve gadirleri düşünüyordum. Aynı zamanda iki tane çıkılmaz hissin ortasında kalmıştım:

(171)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 38

1134

Birincisi: Askerlikte emre mutlaka itaat...

İkincisi : Göre göre bildiğim, olacak olan zulümlerden kaçmak, o ortamda isti'fa etmek, belki başka manalar verilmek endişesi...

Bu me'yusane hüznü halet-i ruhiyemi Üstad'a da bildiremiyordum. Kâğıda bunları nasıl yazıp da derdimi dökebilirdim. Fakat Hazret-i Üstad, benim bu hüznü ye'is ve kederimi hissetmiş olacak ki; hazırlığımızı tamamlayıp, sabahleyin merhum babamla vedalaştım ve atıma bindim, kıt'anın başına gidiyordum. O günü isyan yerine hareket edecektik.

Bir baktım, bizim hizmet eri arkamdan kşup geliyor. Elime bir mektup verdi, açtım gördüm ki; Hazret-i Üstad Kastamonu'dan Ürgüp müftüsü olan kardeşi Abdülmecid vasıtasıyla bana gönderiyor. (172) Benimle şöyle konuşuyor:

“Salisen: Hulusinin bir gailisi var diye hissediyorum. Merak etmesin. Risale-i Nur şâkirdlerine İnalet ve Rahmet nezaret ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevab verir, geçerler. O musibetlere karşı sabır içinde şükür ile, metanetle mukabele edilmek gerektir. Hem o, hem sizler bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz...(173)”

Hazret-i Üstadın bu kerametkârane acib mektubu, hem Hulusî beyin İnalet ve Rahmet nezareti altında himaye edileceğini bildirmesi içinde, haksız yere zulmen musibete uğrayan masumlarında (174) akibet ve neticelerini bildirmektir.

Hulusi bey diyor: Mektub bana büyük bir teselli verdi, nefes aldım. İsyân bölgesine vardık. Çok uzak mesafelerden birbirimize tek-tük birkaç mermi attıksa da, hiç kimseye birşey olmadı. Kimsenin burnu kanamadı. Döndük dolaştık, kimseyi bulamadık. Bölgeyi terk etmiş, mağaralara çekilmişlerdi. Rahmet-i İlahiye yardımımıza yetişti. Elimizi kirletmeden ve kana bulaştırmadan kurtardı ve muhafaza etti.”

Merhum emekli Albay Hacı Hulusi bey, bu vakıyı birçok defa anlatmışlardı. Bizde bizzat dinlemiştik. Ayrıca da N.Şahiner, Hulusi Bey hatıratı içinde Son Şahitler-1 kitabında da kaydetmiştir.

(172) Mektup, Kastamonu'da yazılıp Isparta'ya gönderilmiş. Buradan da Ürgüp müftüsü Abdülmecid Efendi'ye yollanmış. Buradan da Hulusi Bey'e gönderilmiştir. Bu durumu en

azından mezkûr mektup, bu hadiseden bir ay önce yazılmış olmalıdır. O ise Hacı Hulusi Bey'in maruz kaldığı durum ancak bir haftalık bir meseledir. Bu hale göre Hazret-i Üstad hadiseyi vuku' ve zuhurundan çok önce hissetmiş görünmektedir.A.B.

(173) Osmanlıca Kastakonu-1 S:17

(174) Malatyalı emekli Yüzbaşı Şevki Bey'den bizzat dinlemiş olduğum, o da yakın bir subay arkadaşından duymuş olduğu çok acib ve canavarca bir hadiseyi şöyle anlatmıştı:

“Dersim isyanında isyan eden bazı insanlarla askerler harb ederken, isyancılar yavaş yavaş çekilip dağın zirvesine doğru gitmişler. Bizim askerler onlara ulaşamıyor ve bir şey yapamıyorlardı. Bu defa herhalde gelen emirler mucibince, Hulusi Bey'e de verilen emir gibi, geri dönüp ma'sum çocuk, çocuk, ihtiyar demeden katletmeye başlamışlar. Hatta hınçlarını alamıyarak bazı taburların topladıkları çocuk-çocuk, kadın ihtiyar, bîgünah masumları büyük avlulu surlu bir evin içine doldurmuşlar.. Ve birçok teneke gazyacı döküp bunları ateşe vermişlerdir. Bu ateş içinde yükselen feryatlar ve çığlıklar ortasından, bir kadın kucağındaki bebeğini ateşte yanmaması için surun üstünden dışarıya fırlatmış. Fakat bir yüzbaşı o bebeği süngülüyerek, süngü ile tekrar surun üstünden ateşin ortasına atmıştı. Gözümle gördüm” dedi. Nitekim 1951'de Büyük Doğu Mecmuası da hadiseyi aynı şekilde yazdı.A.B.

ÜÇÜNCÜ ÖRNEK : ALLAH'Ü A'LEM TAMAMDIR

Bir acib vakiayı da Kastamonulu Mehmet Feyzi Efendinin ağzından dinliyoruz. Bir iki defa bizzat Mehmed Feyzi Efendi'den dinlemiştik. Şöyle demişti:

“1938 yılı içerisinde idi. Günlerden bir gün, Üstadımızın daimi adeti üzere onunla sabah vakti kıra çıkmak üzere evden çıkmıştık, Şehrin kenarında bulanık, çirkef gibi suların birikintisinden meydana gelen küçük bir gölcük gibi bir yerden geçiyorduk. Üstadımız orada biraz durdu, düşündü. Sonra hiç görmediğim bir tarzda, eğilip yerden bir taş aldı. O taşı o çirkef gölün ortasına doğru fırlattı. Taş o çirkef suya vurulduktan sonra, yine biraz bekledi durdu. Sonra yürüyerek kendi kendine; “Allah'u a'lem” tamamdır dedi. Ben bundan hiç bir şey anlayamadım. Fakat Üstad'dan da hiç bir zaman bir şey sormadığım gibi, bunu da sormadım. Amma hayretimi mucib olmuştu.

Bu hadiseden bir hafta kadar sonra duyuldu ki; dünyaca büyük bir makamı işgal eden meşhur bir adam öldü diye haberler dolaşmaya başladı”

BEŞİNCİ ÖRNEK: ÜSTAD'IN KURTARDIĞI KÜLHANBEYLERİ, AYYAŞLAR VE SARHOŞLAR

Evet, Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'da bulunduğu sıralarda bir çok ayyaş, sarhoş ve külhanbeylerini kurtardığı gibi; bir çok efe ve beyleri de eski zulümlü ve kaba hallerinden kurtarıp, itaatli, mü'min haline getirdikleri çoktur. Bunların başında Taşköprülü meşhur Sadık Bey gelir. İhsan Sırrı ve Araçlı Deli Mü'min gibi kimseler de bunlardandır.

Taşköprülü Sadık bey, Ilgaz eteklerinde ün salmış bir yiğittir. Ta Bolu, Düzcelere kadar onun yiğitliği, beyliği yaygın ve meşhurdur. Gittiği bir düğünde Sadık bey dururken, kimse elini cebine atmaz, herkes ona hürmetkârdır. İşte Bediüzzaman Hazretlerinin irşadı, bu zatı bütün eski efeliklerinden, ağalıklarından kurtarmış ve Risale-i Nur hizmetine pâbeste kılmıştır. Sadık Beyin Risale-i Nura ve Üstad'a talebe oluşu ve kahramanâne hizmetler görmesi hadisesi Kastamonu vilâyetinde meşhurdur.

Taşköprülü Sadık Beyin bu mevzu'da Risale-i Nura ilk talebeliği ile ilgili hissiyatlarını ifade eden şu asîl ruh ile yazdığı mektubudur:

“Mübarek ve kudsî ve ma'nevî Üstadımız olan Risale-i Nura bütün İmanım ve intisab-ı hakiki ile bilakayd u şart, zuhûr edecek bir emir değil, en ufak bir işaretin ben aciz talebesine malımı, canımı evlâd ve iyalımı, hatta ihtiyar ve hasta mizac

1136

validemi dahi terke kâfi olduğuna.. ve hiç bir zaman ve hiç bir ân ruh ve hayalimden te'sir-i manevîlerinin zail olmadığına ve o te'sir-i manevinin gıday-ı ruhanîsinin ruhuma ilka ettiği cesaret-i maddiye ve maneviyenin menba'ı olan o manevi üstadımın teveccühleri en büyük mukaddesatım olduğuna; nefsim kabza-i tasarrufunda olan Zat-ı Zülcelal şâhid-i âdildir.

Yazı işlerinde ve ziyaretlerinde bizlere vacib olan faaliyet yerine, gösterdiğim bataetten Üstad'ımın tekdirine lâyıık isem de, menba-i hidayet-i Rahman ve şâhid-i Vahdaniyyet ve envar-ı hakikat-ı İmaniyyeyi ifade ve ifazasıyla, en sönük ruhları irşad ve ihya eden.. Ve felsefe-i tabiiyeyi füyuzat-ı Kur'andan aldığı ilm-i hakikat ve hakikat-ı İlmiyesiyle çürütüp zirü zeber eden.. Ve Şemail-i Şerifesini yazmakta kalemimin iktidarı olmıyan Risale-i Nurun şahs-ı manevisi Müceddid ve Ferid-i zaman Bediüzzaman Üstadımız! benim gibi günahkâr, hata ve nisyan içinde çabalayan bu biçareye af ve

merhamet buyuracakları şe'ninden olduğuna büyük bir kanaat-ı imaniye ve itmi'nan-ı kalble teselliyâb olmaktadır.

Ayat-ı Kur'aniyeden tereşşuh ederek, envar-ı Kur'an`iyyenin şua'ları ve lem'alarını.. Ve tılsım-ı Kur'anîyi kâinata -Üstad'ımıza hâs bir üslub ve ifade ile-ilân eden tefsir-i kebir olan o büyük ve ulvî ve kudsî sözler ve risalelere lâyük bir tarzda hizmet etmek bu hayatta en büyük bir maksadım ve vazifemdir.

Risale-i Nur Sâkirtlerinden Sadık(175)"

(175)Ziyadat-ı Kastamoniye S: 49

1137

KURTALAN SÜRĞÜNLERİNDEN

YUSUF TOPRAĞIN İHTİDANAMESİ

(Bazı bölümlerini alıyoruz)

"...Ey yarımın doktoru!. ve ey dalâlet uçurumunda yuvarlanan ruhumun halâskârı.. Ve ey İlahî ve kudsî yolların rehberi!...

Evvelden hiç bir muarefemiz yokken, seni kal'a üstünde ilk ve tesadüfen gördüğümde; "Dalâletten halâsın, Allah'ın Rahmetine vüsûlün en kısa yolu var mı?" diye sordum.

"Çok kısa bir çare-i Kur'aniye vardır" diye buyurdunuz. Fakat dalâletim, gafletim, enaniyetim i'tibariyle bu kısa ve merdâne cevabtaki hizmet-i azimeye, nebaan-ı rahmete dikkat etmedim. Ruhuma ihanet ederek aldırmadım ve felaket-i maneviyede bir müddet daha kalmış oldum.

Vakta ki, Risale-i Nur, hatta enhür-ü Nur demeye şâyeste olan mektuplardan yine tesadüfen elime geçen bir nüshayı görünce ve münderecatındaki hakaike dalınca; İna-yet-i Rabbaniye, Mu'cizat-ı Kur'aniye, himmet-i sübhaniye keramet-ı ruhaniye eseri olmalıdır ki: Kasî kalbime, âsi ruhuma, gafil aklıma, mağrur vicdanıma, sakim düşünceme "Tak!" diye bir tokmak vuruldu. Bir intibah halkası takıldı. Hemen düşündüm:"Ulemanın midad-i aklamı, şühedanın kanından mübeccedir" ve g gibi hadislerle Hazret-i İsa'nın (A.S) Havariyyuna, Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.) Ensar'a tekliflerini ve onların icabetlerini hatırladım. Adeta fetret devri demeye seza olan bu zamanda irsiyet-i

Nübüvvet makamında, i'la-i kelimetullah uğrunda maddeten uğraşan, seyl-i dalâletle kapanmış olan râh-ı hakka çığır açan bir Recül-ü fedakâr'a iltihak ve muavenet etmek ve bu vesile fırsatı ganimet bilerek; Zulmetten nura mazhar olmak lüzumunu his ve intikal ettim.

Pek âdî bir mahlûk olduğum ve kalbime müstevli ağır dalâlet darbesi, kalın perdesi altında hasta bulunduğum için; fazileti, maneviyatı anlamadım... Yalnız bunca mesavî ve mütereddî hareketlerimle huzur-u sâmilerine lütfen kabulünde; yüksek ruhunuzdan yağın samimi şefkat, hakikî re'fet, halimâne iltifat, kerimâne hüsn-ü kabulünüz; beni bir takım ümitlere, ihtiyarsız muhabbetlere sevk ve büyük sürurlara gark etti.

Riyakârlık olmasın; Selim fikrinizden, ciddi tavrınızdan, Kur'an'a ittiba' ve temessük yolundaki doğru irşadınızdan, hakikî sözlerinizden, samimî telkinlerinizden, umumî hayırhâh hissiyatınızdan; alil kalbime, mecruh ruhuma uzanan tîğ-ı şifa, neşter-i ümidimin te'siriyle dilşad ve mutmain ol

1138

dum. Türlü türlü evhamın açtıkları menfezlerden rahnedâr kalan ruhuma tâm ve muvafık buldum...

Elbette bu keyfiyet bana Hacc-ı Ekber, Râh-ı saadet, Ömr-ü ebed, Tayr-ı devlet, Enfal-ı ganimet sebebi olunca, sürurumdan ne kadar kabarsam ve siz halaskâr ve hakîm-i derdime ne kadar teşekkür ve izhar-ı mahmedet eylesem hakkım olmaz mı?

İşte bu vesiledir ki; beni Kur'an dellalının, Risale-i Nur müellif'inin şâkirtliğine tahsis ve kabul ettirmek gibi azim lütuflarına mazhar kılan Rabb-ı Rahimime karşı dünyada kaldığım ve imkân bulduğum müddetçe kalemimi, hayatımı bu uğurda is'timal etmeye söz ve karar verdirdi...

Sonsuz minnettarlığımın kabulünü, manevî himmet ve teveccühünüzün devamını rica eder, Nur ile meşgul, nurlu ellerinizden öperim efendimiz, büyüğümüz!..15 Şubat 1943.. Rumî 1359

Talebe namzedi sefil Yusuf Toprak(176)"

YİNE BU KABİL İNSANLARDAN İHSAN SIRRI'NIN İLTİCANAMESİ

(Bazı kısımları alıyoruz)

Vakıf-ı esrar-ı sübhan, Ferid-i Bediüzzaman, Esseyid Said-el Kürdî Hazretleri huzur-u samîlerine!

Esselâmü aleyküm ey Mürşid-i Kâmil!

Kemal-i ta'zimle hâk-ı payinize yüzlerimizi sürmeme ve mübarek ellerinizi takbil etmeme müsaadenizi yalvarırım.

Bendeniz, şu ilticanamemi zat-ı alinize sunan sirac-ı Ahmedî fakirinizin oğluyum. Üstad-ı kaderin ezelde levh-i kazaya çizdiği yazılar hükmüyle mahkûm olmuş zavallı bir âvareyim...

Yolunu şaşırılmış, nur-u hakikatı görmekten mahrum masiva-perestlere Risale-i Nur ile destgir ve şefi' olduğunuzu yıllardan beri bildiğim için, kapınıza boynumu uzatarak hidayet yolcularınız meyanında yer alabilmek emel-i halisanesiyle halka-i irşadınıza bütün ruhumla

şitap ediyorum. İrşadat-ı aliyenize muhtaç bulunduğumu arz ederken, cür'etimin nazar-ı affınıza mazhar buyurulmasını yalvarır, kemal-i ta'zimle mübarek ellerinizi takbil ve tev'kir ile kesb-i şeref-i can eylerim, büyük mürşidim efendim Hazretleri!

Bir gün zalimlere dedirir hazret-i Mevla Risale-i Nur şâkirtlerinden İhsan Sırrı(177)"

(176) Ziyadat-ı Kastamoniye S: 16

(177) Ziyadat-ı Kastamoniye S: 19

1139

YİNE BU GİBİ İNSANLARDAN BİRİSİ OLAN ARAÇLI DELİ MÜ'MİN VE HİKÂYESİ

Araçlı Deli Mü'min, (Meydanî) Kastamonu civarında eşkıyalığı ile, soygunculuğuyla, külhanbeyliğiyle, adam öldürmekle meşhur bir kişidir. Yapmadığı kötülük kalmamış. Hayatın tüm acı zehirlerini içmiş, derbeder kalmış bir insan.. Son günlerini içki içip sarhoş olmakla geçirmektedir. Bu insan da;

Kastamonu'ya zalimlerin eliyle sürgün gönderilmiş bir hidayet mü'ridini duymuştur. Bir gün bir seher vakti Kastamonu sokaklarında sarhoş sarhoş dolaşırken, Hazret-i Bediüzzaman'ın kapısının yanına gelmiş.. Ve artık tek kurtuluş ümidini bu kapının eşig'ine iltica etmekte bulmuş ve Bediüzzaman'ın kapısının âtebesine başını koymuş, yatmıştır.

Seher vakti Üstad'ının -Her gün gelip-sobasını yakmak ve hizmetini görmek bahtiyarlığını kendine vazife bilen Çaycı Emin Bey, gecenin karanlığında Bediüzzaman Hazretlerinin kapısının taşına kafasını koyup yatan birisini görür. İyice yaklaşınca bu insanın meşhur Araçlı Deli Mü'min olduğunu görür. Koluna girer, ayağa kaldırır ve sorar:

"Ne arıyorsun burada? Yine mi çok içmişsin?" Araçlı Deli Mü'min, kimin kapısında olduğunu şuurunda... Çaycı Emin Bey'e :

"Ben tevbe etmeye geldim. Ben Üstad'a hizmetkâr olmaya, talebesi olmaya geldim. Ne olur beni kurtarın!" diye yalvarmaya başlar.

Çaycı Emin bey, Deli Mü'min'in yalvarış ve yakarışlarını ciddi bularak durumu Üstad'ına bildirmeyi uygun görür.

Günahkârların melcei, düşmüşlerin destgiri, asilerin penahı olan büyük Üstad, Çaycı Emin'e: "Beli kardeşim! Git onu getir!" diyor, Deli Mü'min'i huzuruna kabul ediyor, nazar ediyor ve kurtarıyordu.

Artık o mutlu seherin feyizli mülâkatından sonra, Deli Mü'min kurtulmuş, Veli gibi bir mü'min olmuştu.

Hadiseyi Kastamonu halkı çok iyi bilmektedir. N. Şahiner de hadiseyi güzel tasvir ederek son şahitler - 2 kitabında kaydetmiştir.

Ve daha bunlar gibi nice deli mü'minler... Ve Kastamonu kal'asının başında âfakı seyrederken Üstad, kal'anın altından geçip kötü bir yere giden bir insana bağırması ve "Kardeşim oraya gitme! dön, git abdest al, tövbe et!" dediği adamın hikayesi.

1140

YUNUS ÇAVUŞ VE İBRAHİM FAKAZLI'NIN MÜŞTEREKEN

ANLATTIKLARI ACİB HADİSE

Tahminen Şubat başı 1988'de İbrahim Fakazlı, kardeşinin İstanbul'daki evinde aynen bize şunları anlattı:

"Bize, Kastamonu'da Üstadla çok uğraşan Holivotlu Hafız Polisin bir tokadını anlatan, o sıra Orman işlerinde soför olarak çalışan İsmail adındaki şahıs şöyle demişti: "Ben hep sarhoş ayyaş bir halde yaşıyordum. Bir gün yine gece yarısına kadar içe içe eve geldim. Yattım, sabahleyin annem başıma su dökmek suretiyle beni zor uyandırdı. Nasihat etti.. Fakat dinliyecek bir durumda değildim. Kalktım giyindim, kal'anın arkasındaki pis bir yere gitmek üzere yola çıktım. Kalenin arkasındaki yoldan geçerken, kal'anın üstünden birisi bağırıyor: "Oğlum oraya gitme! Dön, hamama git, guslet, tevbe et!" diyordu. Ben bu sözleri duyunca âdeta vücudum lerzeye geldi. Orada bulunan bir ağacın köküne dayanarak düşündüm. O halde iken, Holivotlu polis Hafız Nuri yanıma geldi. Orada o da Üstad'ı takib

ediyormuş. Bana, Ağzını bozarak:" o Kürd sana ne söyledi"dedi Ve hakaretli sözler sarfetti. Ben döndüm hamama gittim, yıkandım ve tevbe ettim. Allah'a şükür kurtuldum.

Bilâhere bu polis hafızın başına gelmedik kalmadı. Hatta ben bir gün bir köyde iken bir evde geceleyin misafir kaldım. O köy polisin köyü imiş. Gece yarısı benim kaldığım evin kapısı çalındı. Hafız polisin şiddetli sancılandığını, onu araba ile şehre götürmemi söylediler. Ben polisi alıp hastahaneye götürdüm."

Yunus Çavuş'un anlattıkları

Yunus Çavuş, uzun yıllar Kastamonu kal'asında yangın gözetleyicisi ve Ramazan topçusu olarak bulunduğu için, Bediüzzaman Hazretlerini kale başında defalarca görmüş, konuşmuş ve sohbet etmiştir. Adı geçen hikâyeyi bir çok kimselere şöyle anlatmıştır:

"Bir gün sabahın erken saatlerinde Bediüzzaman kalenin şehre bakan ve altı çok derin burcunun üzerinde oturmuş, ayaklarını aşağıya sarkıtmış vaziyette kitaplarının tashihiyle meşguldür. Bu esnada içip içip sarhoş olmuş, ayyaş bir adam, kalenin altındaki yoldan geçerek kötü bir yere gitmektedir. Adam, hoca Efendinin hizasına geldiğinde, birden bire ayakları yere saplanıp kalırcasına dikilip durmuş. Bediüzzaman hazretleri, kötü yola düşmüş giden bu biçare sarhoş adama, şefkatle bağırıp selâm vermiş ve: "Dön, kardeşim dön, evine dön! Git hamamda yıkan, temizlen, tevbe et, Oraya gitme!" demiş.

1141

Şaşırın ve neye uğradığını bilmiyen gafil şaşkın adam, ağlıyarak döner, hamama gider, tevbe eder ve namaza başlar.

Aynı gün ve aynı vakitte, Bediüzzaman Hazretlerini tâkible vazifeli ve kalenin altından doğru Bediüzzaman'ı gözliyen Holivotlu Hafız diye anılan polis me'muru ise; geri dönüp evine giden sarhoş adamı yakalıyor ve adama soruyor: "Ne söyledi sana o Kürt!" diye adamı sıkıştırıyor.

İbrahim Fakazlı'nın rivayetine göre o bedbaht polis, Üstad'ın aziz şahsiyetine karşı ağzını bozarak şetmettiğini ve neticede bu polis me'mururun hayatı feci' bir akibetle noktalandığını kaydeder.

BEDİÜZZAMANA ULAŞAN MEVLÂNÂ HALİD-İ BAĞDADÎ'NİN CÜBBESİ VE HİKÂYESİ

Bu mübarek cübbenin hikayesi, Hazret-i Üstad'a ulaşması ve devir teslimi şöyledir:

Tahminen 1940'lı yıllarda, Âsiye nâmındaki bir mübarek hanım, kocası hapishane müdürü olan zatın Kastamonu'ya hapishane müdürü olarak tayini çıkıp gelince, Âsiye Hanım da burada Hazret-i Üstad'la tanışıp talebesi olmuş.. ve yanlarında uzun zaman muhafaza ettiği mübarek cübbeyi Üstad'a teslim etmiştir.

Mevlânâ Halid Hazretlerinin halifelerinden olan ve "Küçük Aşık" lâkabıyla ma'ruf Şeyh Muhammed bin Abdullah el-Hâlidî'nin torunlarından olan mübarek Asiye Hanım; dedesinin mübarek yadigarı olan o cübbeyi, kendisi ve ailesi çok itina ve titizlik içerisinde uzun zaman muhafaza etmiş ve bir çok yerlerde beraberlerinde gezdirmişlerdir. Nihayet bu mübarek emanetin sahibi Bediüzzaman Hazretleri olduğuna kanâat getirmiş ve Üstad'a sağ-salim teslim etmiştir.

Mevlânâ Halid Hazretleri; önceleri Bağdat'da ilim tahsili için gitmiş olan Afyonkarahisar'lı Küçük Mehmedi, (Küçük Aşık) ilmini bitirdikten sonra, daire-i irşadına almış ve Halife ta'yin ederek Anadolu'ya gönderdiği zaman, mübarek bir cübbesini de ona hediye etmiştir. Bu zat ise, Anadolu'ya geldikten bir müddet sonra Mısır'a gitmiş, orada Nakş-i Bendî tekyesinde irşada başlamış... Ve nihayet Rumi 1300, Miladi 1884 Mısır'da vefat etmiştir.(178)

Amma bu mübarek cübbe, acaba ailesi tarafından tekrar Mısır'dan Anadolu'yamı getirilmiş, yoksa o zat, Mısır'a giderken onu burada mı bırakmış bilinmemektedir. Lâkin bu cübbe o zatın vefatından sonra; Asiye

(178) Hediye-tül Arifin Fi esma-il Müellifin, C: 5, S: 383

(*) Herhalde bu İşârât-ül Îcâz Mürşidi mevlâna Halit H.z lerinin emriyle olmuştur. Nitekim Mevlâna Halit bir halifesini o sıra İatanbul'a göndermiştir. A.B.

1142

Hanımın babası olan ve küçük aşığın oğlu Muhammed Bahaeddin Efendiye intikal etmiş olduğu ve uzun bir zaman yanlarında mahfuz kaldığı Asiye Hanımın ifadeleriyle sabittir.

Asiye Hanım, Afyonkarahisar'da 1885'de, yani dedesinin vefatından bir sene sonra dünyaya gelmiş... İstiklal savaşında Yunanlıların Afyon'u işgallerinde Asiye Hanım, ailesi ile birlikte bu cübbeyi her şeyden önce muhafazasını düşünmüş, memleketlerini terke mecbur kaldıkları ve muhacir oldukları günlerde bile, cübbeyi en mukaddes bir emanet şeklinde bilmiş ve yanlarından hiç ayırmamışlardır. Nihayet Tahir Bey isminde bir zatla evlenen mübarek Asiye Hanım, yukarda kaydedildiği üzere Kastamonu hapisane müdürlüğüne tayinleri çıkınca, ailece gelip Kastamonu'ya yerleşmişler. Böylece mübarek cübbede asıl sahibine ulaşmıştır.

MÜBAREK CÜBBE'NİN ÜSTAD'A TESLİM ŞEKLİ

Nur talebeleri bir çok zatlardan duyduğumuz kadarıyla ve Kastamonu'daki Üstad Bediüzzaman'ın büyük talebelerinden Mehmed Feyzi Efendinin rivayetiyle; Cübbenin Üstad'a teslimi şöyle gerçekleşmiştir:

Asiye Hanım, mübarek yadigâr cübbeyi ve büyük emaneti sahibine teslim etmek istiyor... Amma Üstad Hazretlerinin hiç kimseden hiç bir hediye almadığını da biliyor. Cübbeyi

götürüp, "Efendim bu sizindir veya sizin olsun" desem, belki Üstad kabul etmeyecek diye, kendi kendine şöyle bir plân düşünmüştür. Mehmet Feyzi'yi araya koyacak ve "Bu mübarek cübbe, sizde emanet kalsın" diyecektir. Planladığı şekilde cübbe götürülüp Üstad'a arz ediliyor. Üstad ise, sanki bu cübbe kendi öz malıymış gibi sahib çıkıyor ve Feyzî Efendi'ye, temiz bir kab içinde, suyunu da yere döktürmemek şartıyla yıkattırıyor, astar çektiriyor. Üstadın bu haline hem Asiye Hanım, hem Mehmed Feyzi Efendi, hem diğer talebeleri hayret ediyorlar.

Eh1-i Hakikat bir âlim olan Üstad'ın talebesi ve hizmetkârı Mehmed Feyzî Efendi cübbenin Üstad'a teslimi hususunda şunları anlatıyordu:

"... Asiye Hanım (Mülazimoğlu) dedesi Küçük Aşık'ın, Mevlânâ Halid Hazretlerinden aldığı cübbeyi getirmişti. Cübbeyi yıkadım, suyunu kabristana döktüm... Ve Üstad'a ben giydirdim. Hayatta iftihar ettiğim bir husus da budur.. (179)"

Hazret-i Üstad bu mübarek cübbeyi üç sene Kastamonu'da, sonra Denizli hapsinde ve ilk Emirdağ hayatında ve Afyon hapsi ve sonrasında onbir sene kadar yanında bırakmış ve çoğu zaman da onu giymiştir. Nihayet

(179)Son Şahitler-1 S:162

1143

1951 sonlarında cübbeyi, diğer bazı eşya ve kitapları ile birlikte Urfa'ya göndermiştir. Gönderirken de kendisinin de yakında Urfa'ya geleceğini söylemiş ve buna dair bir yazı kaleme almıştır. Ancak bu "yakında" dediği geliş, on sene sonra gerçekleşebilmiştir. Hem Urfa'ya geldigindedeyalnız bir buçuk gün ve iki gece hayatta kalabilmiş, buradan Rahmet-i Rahman'a kavuşmuş, Dar-ı Ahirete rihlet etmiştir.

Mübarek cübbenin Kastamonu'da Bediüzzaman Hazretlerine ilk gelişiyile ilgili olarak, Üstad şöyle bir mektupla Isparta'daki talebelerine bildirmiştir:

"... İkincisi: Eski zamanda ondört yaşında iken icazat almanın alâmeti olan Üstad tarafından sarık sardırma, bir cübbe giydirmek vaziyetine maniler bulundu. Yaşımın küçüklüğü, memleketimizde büyük hocalara mahsus kisveyi giymek yakışmadığı...

Saniyen: O zamanda büyük âlimler bana karşı Üstad'lık vaziyeti değil, ya rakib ve yahut teslimiyet derecesine girdikleri için, bana cübbe giydirecek ve Üstad'lık vaziyetini alacak kendilerine güvenenler bulunmadı... Ve Evliya-i azimeden dört beş zatın vefat etmeleri, elli altı senedir (180) icazetin zâhiri alâmeti olan cübbeyi giymek ve bir Üstad'ın elini öpmek, Üstad'lığını kabul hakkımı bu günlerde yüz senelik bir mesafede Hazret-i Mevlânâ zülcahaeyn Halid-i Ziyaeddin (K.S.), o cübbeye sarılan bir sarık; kendi cübbesini pek garib bir tarzda bana giydirmek için gönderdiğini bazı emarelerle bana kanaât geldi. Ben de o mübarek ve yüz yaşında cübbeyi(181)" giyiyorum,Cenab-ı Hakka a yüzbinler şükür ediyorum...(182)" •

Mübarek cübbenin tarihçesi bahse medar olması hasebiyle ve Üstad'ın hayatında manevî büyük bir hadise olarak kaydedildiği için, Risale-i Nur'da ondan bahseden umum mektupları burada cem' etmek münasib

(180) Garib bir tevafuktur ki, mübarek cübbenin Mevlana Halid'den kendisine intikal eden küçük Âşık lâkabıyla meşhur Şeyh Muhammed Hazretlerinin Mısır'da vefat ettiği tarih, Rumi 1300, Miladi 1884'dür. Hazret-i Üstad'ın "Elli altı sene evvel" icazet almaya hak kazandığını

ve bir sarık ve cübbeyi giymeye istihkak kesbettigini söylediği yılda, -Küsûnatnazara alınmazsa- aynı tarihe rastlamaktadır.. Şöyle ki: Cübbenin kendisine (Üstad'a) ulaştığı sene olan 1940 hesabı kesin olsa, Rumi karşılığı 1356 dır. Elli altı seneyi de tam ve kesin ve eksiksiz kabuletsek ve cübbenin teslim tarihinden elli altı sene geri gitsek, tam 1300 kalır: Buna göre ve bu tevafuk karinesiyle Hazreti Üstad'ın icazet alma alâmeti olan bir cübbe (Yani mezkûr cübbe ta o tarihte, o zatın vefatıyla ve o kanal ile Hazret-i Üstad'a mânen intikal etmiş demektir. Lâkin ancak elli altı sene sonra bizzat

ulaşabilmiştir. Bu tevafukun başka bir şekli ise şöyledir: Eğer küçük Aşık Hz. İlerinin vefatı Hic.1300 olsa cübbenin Üstada ulaştığı senenin hicri karşılığında 1359 dur ki üç sene fazlalık olur. Demek, az olan küsûratı nazara almadan 56 yıl geri gitsek, tamtamına Hz. Üstadın ilmini bitirip icazet aldığı sene olan Hic. 1309'a tevafuk eder. A.B.

(181) Bu mübarek emaneti Risale-i Nur talebelerinden ve Ahiret hemşirelerimizden Asiye namında bir muhterem Hanımın eliyle aldım. Said-i Nursi

(182) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 170

1144

olur diye düşündük. Tâ ki, mübarek cübbe bahsi ikmal edilmiş olsun. Tesbit ettiğimiz kadarıyla cübbeden bahseden beş mektup vardır. Bunların ikisi Kastamonu Lahikası'nda, ikisi Denizli hapsi mektuplarında, biri de Emirdağ-1 lahika mektuplarındadır.

Kastamonu Lahikasında cübbeden bahseden ikinci mektup şöyledir:

".. Dua'da namı zikredilen ve Hazret-i Mevlânâ'nın cübbesini tam muhafaza edip bize yetiştiren Asiye Hanımın lisanına gelen bir fıkra size gönderilecek...(183)"

DENİZLİ HAPSİ MEKTUPLARINDA CÜBBE BAHSİ

Birinci Mektup: "

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Yüzyirmi yaşında(184)" bulunan Mevlânâ Halid'in (K.S.) cübbesini size bir gün göndereceğim. O zat, onu bana giydirdiği gibi; Ben de onun namına sizin herbirinize teberrüken giydirmek için hangi vakit isterseniz göndereceğim...(185)"

İkinci Mektup:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim! Risale-i Nur şakirtleriyle çok alâkadar Hazret-i Mevlânâ Halid'in cübbesini; kardeşlerimizden sebat ve sadakatını muhafaza etmek şartıyla, hem Mevlânâ Halid'in hem Risale-i Nurun dâimî

(183) Aynı eser S: 216

(184) Üstad Hazretleri bu mektubu 1944'de yazdığına göre; Hicrî hesaplama -ki o sıra 1362'dir. Yüzyirmi sene geri gitsek, tam taminde Mevlânâ Halid Hazretleri Şam'da vefat tarihi olan Hicri 1242'ye tevafuk eder. (h) Bu tevafuklu işarete binaen; Acaba bu cübbe Mevlânâ Halid'in giydiği en son cübbesi midir? diye akla geliyor. Eğer öyle olsa, Mevlana Halit Hazretleri bu cübbeyi Şam'da vefat edeceği günlerde halifesi Küçüktürk Aşık'a hediye etmiş olabilir diye düşünüyoruz A.B.

(185) Osmanlıca Şu'alar S:268

(h) Elhadaikul verdiyye fi Ecillain Nakşibendiyye sh: 248

1145

talebesi olur niyetiyle giymeli. Hem başka koğuşlardaki kardeşlerimize de verebilirsiniz. Fakat ben o cübbe ile namaz kıldığım için, mezhebimizce, şiddetli temizlik şart olduğundan, yaş yere konulmasın veya yaş eller yapışmasın.

Said-i Nursi(186)"

Cübbeden bahseden Emirdağ-1 Mektuplarından birisinin içindeki parça:

"... İnyet-i Rabbaniye, sizleri bu kırılmış, bozulmuş, ihtiyar Said yerinde; kırılmaz, bozulmaz, genç, dinç, metin, sebatâr pek çok Saidleri o hizmette istihdam ediyor. Ben de kemal-i sürur ile dayanıyorum.

Evet, biliniz! Denizli hapsinde Mevlânâ Halid'in (K.S.) cübbesini giyen zatlar, sadakat ve sebat etmek şartıyla derecelerine göre kendi yerimde kabul edip vazifemi de onlara havale ediyorum... İzin veriyorum (187)"

HATIRALAR VE MENKİBELER BÖLÜMÜ

Hazret-i Üstad Kastamonu'da iken, onunla görüşen ve beraber yaşayan talebesi ve hizmetkârları olan zatların hatıraları çoktur. Bunların bir çoğu sadece Hazret-i Üstad'la nasıl görüşüklerinin ve nasıl Risale-i Nurlara başladıklarının hikâyelerinden ibarettir. Bu hatıraların bir çoğu N.Şahiner'in "Son Şahitler" kitapları dizisinde mevcuttur. Bunların içinden, gerek şahsen dinlediklerimizden, gerekse N.Şahiner'in kaydetmiş olduğu kısımların en mühimlerinden bir kaç taneyi seçtik.

BİRİNCİSİ: Üstad'ın Kastamonu hayatının ilk günlerinden itibaren son ayrıldığı gününe kadar; Barla'lı Siddık Süleymanlar gibi hizmetini gören ve Üstad'ın hizmetinde her bir fedakârlığı göze alan ve bir cihette Kastamonu vilâyetinin Risale-i Nura karşı intibahınaümmiliğine rağmen- (Ispartadaki Bekir Bey gibi) sebep olan ve Hazret-i Üstad tarafından ona "Rahmetullah"(188) ünvanı verilen ve ismi memleketinde; Yemen Bey iken, Üstad tarafından "EMİN" olarak değiştirilen; ve kendi memleketi olan İran'da iken, "Şikâkâ" aşiretinin namdar yiğit reisi İsmail Ağa (Simiko) ile birlikte Ermenî çetelerine kan kusturan.. Ve Şâha karşı baş kaldırmalarına Osmanlılar yardım olarak verdiği cephaneye ve silah malzemelerini almak için o zamanlar Emin Bey'in müfrezesiyle İran'a götürülen namdar yiğit, bey, ağa olan Merhum Emin Bey'in hatıralarından bir kısmı şöyledir:

(186)Aynı eser S: 411

(187)Emirdağ-1 Osmanlıca S: 25

(188)Hazret-i Üstad, Çaycı Emin Ağabey nâmiyle mâruf Emin Bey'e "Rahmetullah" ünvanını verdiği hakkında şöyle diyor: "... Size ince ve derin iki meseleyi yazmak niyet edip bu mektubu yazmaya başladım. Fakat "Rahmetu- İlahi Aleyhi, Rahmeten vasiyeten" kelimesine geldiğim dakikada, beş seneden beri Rahmet-i İlahiyyenin benim istirahatıma ve hizmetim hakkında bir cilvesinin bir zahiri ayinesi olması hasebiyle ona "Rahmetullah" namını verdiğim Emin geldi. Daha vakit müsaade etmedi:' (Sarı bez cild Kastamonu Lahikası Osmanlıca S: 19)

1146

HAZRETİ ÜSTAD'LA İLK GÖRÜŞMESİ

Kastamonu'nun Nasrullah camii şadırvanında küçücük bir çay ocağı kurarak geçimini sağlamakta olan merhum Emin Bey, bir gün (1936 yılının bahar aylarında) Nasrullah camiinin avlusuna, Asr-ı Saadet'i, kiyafetiyle yaşatan bir zatın girdiğini görür. o kâbuslu, karanlıklı günlerde öylesi kiyafetli bir insanın dolaşması, Emin Bey'in nazar-ı dikkatini şiddetle çekti, gözünü ayırmadı, baktı ki;

Bu zat, elindeki su destisini Nasrullah Camiinin meşhur suyu ile doldurmaya başladı.

Çaycı Emin Bey duramadı. Kalktı, arkadan bu zata yaklaştı. Selâm verdi ve sordu: "Kurban nerelisin?..!"

Suyunu testisine doldurmakla meşgul yaşlı zat, Emin Bey'i önceden tanıyormuş gibi, Emin Bey'in selâmını aldıktan sonra: "Beni takib ediyorlar, bana yaklaşma! sana zarar dokunur." diye cevap verir.

Bu çok kısa ve sür'atli tanışmadan sonra; Emin Bey'in kalbi tutuşmuş, bir daha onu nasıl görebilirim diyerek merak ve hasret içinde çırpınıp duruyormuş.

Emin Bey der ki; gördüğüm o zatı eşkaliyle ta'rif ederek, sordum soruşturdum. Nihayet o zatın çarşı polis karakolunda kaldığını ve arasıra bir bekçi, ya da bir polisle birlikte Kastamonu' kal'esine çıktığını öğrendim.

ÜSTAD'DA EMİN BEYİ ARIYORMUŞ MEĞER

"Bir gün bir polis gelip beni çağırırdı. Polisle birlikte kal'aya çıktık. Üstad orada idi. Üstad polise dedi:

"Kardeşim bu benim hemşehrimdir. Sen bir iki dakika bizden ayrıl, ben onunla biraz konuşacağım" Polis yanımızdan ayrılınca, Üstad kendi durumunu acı acı anlatmaya başladı. Sihatinin iyi olmadığını, bir kaç defa zehirlediklerini söyledi. Şeker, çay gibi ufak tefek ihtiyaçlarını bir vasıta ile kendisine ulaştırmamı söyledi. "Benim yanıma kimseyi bırakmıyorlar. Ben komisere söyleyeceğim ki; yatağımı satacağım... Arada bir vasıta olsun ki, ara sıra sen gelesin. Bir şeyler lâzım oldukça hem onu alırsın, hem de bu yatak meselesini hallederiz" dedi.

Bana üç tane sarı altın verdi. "Bunlar Harb-i umumi'den kaldı. Uzun yıllar saklıyorum. Bunlar senin yanında kalsın. Bozdurur, bana lâzım olan şeyleri o parayla alırsın" dedi.

Ben durumumun iyi olduğunu o gibi ihtiyaçlarını kendimin alabileceğimi söyledim.

Üstad "Kat'iyen karşılıksız bir şey kabul etmem" dedi. Altınları alarak yanından ayrıldım. Ertesi günü çarşıda birisini bozdurdum. Daha ertesi

1147

günü, komiser beni çağırırdı: "Bu hoca efendi yorganını satmak istiyor. Sen bunun yatağını alır mısın?" dedi.

Ben de alabileceğimi söyleyince, Komiser: "Sen bununla nereden tanışıyorsun?" dedi.

Ben de "O benim hemşehrimdir, tanışırız" dedim.

Yatağı satın almak üzere beni karakolun üst katına, Üstad'ın yanına çıkarttılar. Yatağa baktım, yirmibeş lira kıymet biçerek yatak benim oldu. Bu defa aynı yatağı kira ile kendisine bırakmak üzere anlaşma yaptık. Bu vesileyle, her gün yatağın günlük kirasını almak bahanesiyle karakola gidip geliyordum. İhtiyaçlarını böylece te'min ediyordum.

.... Ben artık rahatlıkla Üstad'ın yanına gidip geliyordum. Başka kimseyi yanaştırmıyorlardı. Havalara iyi olduğu günlerde beraber dağlara giderdik. Akşamları da kitapları tashih ederdi.

Kastamonu'nun kışı şiddetli geçerdi. Bazı günler odasındaki yer tahtalarının arası kırağı yağmış gibi olurdu. Küçük bir sobası vardı. Odayı pek ısıtmazdı.

Üstad ikindiden sonra kapısını kilitlerdi. Daha kimseyi yanına kabul etmezdi. Tâ ertesi gün kuşluğa kadar...

KAYBOLAN ÇORAPLAR

... Bir gün ben Üstad'ın yanına gitmişim. Kaybolan çorabını arıyordu. Ben de kendisine yardım ettim. Bana dedi ki: "Kardeşim, ben çoraplarımı her yerde aradım. Hatta gülerek dedi, kibrit kutusunun içini bile aradım. Bazı meczub evliyalar var, bana yardım edecekleri yerde benimle eğleniyorlar. Bu ızdıraplarım, bu şiddetli tazyik ve takiblerim altında bana yardımları olması lâzımken, bilâkis böyle maniler çıkararak benimle uğraşıyorlar. Halk Partisi'nin bu eşedd-i zulmüne karşı neden bana yardım etmiyorlar."

Sonra gülümsüyerek "Beşyüz banknot tazminat vermezlerse kabul etmiyeceğim" dedi.

Daha sonra, mütebessim bir vaziyette kalktı. Abdest aldı, namaza durdu, duasını yaptı. Duadan sonra sobanın deliğine müteveccih olup bakıyordu. Çorabın ucu sobanın borusunun yanından çıkmış, sarkmıştı. Meğer fâreler çorabı alarak, sobanın içinden alıp götürmüşler, sobanın boru deliğine bırakmışlardı. Üstad "bunda bir hikmet var" dedi.

Meğer daha önceleri Risale-i Nurun bazı parçalarını soba deliğine saklamış. Fakat zamanla oraya sakladığını unutmuş, hatırından çıkmıştı. Bu hadise üzerine Nurun o parçalarını oradan alarak, daha başka emin bir yere sakladık. Az sonra kapı açıldı. Polis, jandarma ve bekçiler içeri doldular.

1148

Her tarafı didik didik aradılar. Fakat hiç bir şey bulamadan zabıt tutup çıktılar.

Bilâhare Üstad bu fare hadisesini ve arama meselesini bizzat kaleme aldı. Biz de Feyzi Efendiyle birlikte o mektubu imzaladık.

ÜSTAD DAĞDA NE YAPARDI?

Üstad her ne zaman dağa teneffüs için çıksa, peşine polisler veya bekçiler düşerdi. Halbuki Hazret-i Üstad dağ'da oturur ibadet eder, tefekkür eder veya eserlerini yazar ve tashih ederdi.

ÜSTAD'IN ACİB İBADETI

Üstad'ın çok garib ve hayret verici ibadet şeklinin sadece bir misalini vermek istiyorum. Ben hemen her sabah erkenden Üstadımızın evine gider sobasını yakar, ihtiyaçlarını görürdüm. Üstad bana sıkı tenbih etmişti ki, Hiç bir zaman fecirden evvel gelme!" diye...

Bir gün her nasılsa, ayın aydınlığına aldanarak sabah olmuş zannıyla erken gitmişim. Çok soğuk bir gündü. İçeri girdim, Üstad seccadesinin başına oturmuş ibadet ediyordu. Gözleri yumuk, rengi sapsarı kesilmiş, mum ışığında seherin soğugunda hazin hazin münacaat edip, yalvarıp yakarıyordu. Ben bu

haline hiç rastlamadığım için, haşyet ve dehşet içinde adeta ayakta dikili kalarak seyretmeye koyulmuşum. Tâ'm bir buçuk saat kadar beklemiş durmuşum.

Ben o halde beklemekte iken bir ara Hazret-i Üstad: "Kanbur!(189) nasıl sözüme geldin mi?" diye bir söz konuştu. Ben daha çok hayret ettim, bekledim, ta ezan sesleri- Tabii zamanın Tâ'nrı uludur maskaralı ezan sesleri- gelmeye başladı. Üstad, o haşyet verici

tazarru'kâr durumundan çıktı ve bana dönerek: "Kardeşim ben sana tenbih etmemiş miydim ki, şafaktan evvel gelme. Niçin geldin?" dedi.

Ben, efendim ay ışığı beni yanılttı. Kasden gelmemişim deyip özür diledim. Bir daha böyle bir şey yapmayacağımı söyledim.

Sonra sabah namazını beraber kıldık. Namazdan sonra dedi: "Karde

(189)Bu kanbur meselesini, ben bizzat 1962'de Van'da Çaycı Emin Ağabey'den duymuştum ki; seher vaktinde vuku' bulduğunu söylemişti. Fâkat N. Şahiner, o hadisenin bir ikindi namazından sonra vuku' bulduğunu Çaycı Emin Ağabeyin hatıratından nakletmektedir. Gerçi seher vakti veya ikindi vakti mühim değildir. Asıl olan o hadisenin o şekilde vukuudur. A.B.

1149

şim benim bir vaktim vardır.(190) O vakitte melaike de gelse, kasem ederim ki, kabul edemem."

Ayrıca buyurmuşlardı ki: "Belki sen o kanbur lafımdan merak etmişsin. Onu sana anlatayım: Bir zaman ben Haşir Risalesini Barla'da yazarken, Arefeye bir kaç gün vardı. İslâhı gayr-i kabil bazı İslâm düşmanlarına kahr ile beddua etmek istedim. Fakat Hicaz da dahil, bütün meczub veliler güruhu ve onların başındaki kanbur olan kutb-u A'zam, hep beraber onların ıslahı hususunda dua ederek onları ma'nen müdafaa ettiler. Benim duam ferdî kaldığı için bana iade edildi.

Amma bu sene (1938-1939) bakıyorum ki, hepsi benim sözüme gelmişler, bana hak veriyorlar ve onlar da bana iltihak ederek beddua ediyorlar. İşte benim hitab ettiğim kanbur, zamanın meczub velilerinden kutb-u A'zamdır. Ve Hicaz'da bulunmaktadır."

Hazret-i Üstad'ın bu husustaki izahatından sonra, az bir zaman geçmişti; Bütün Anadolu'da yer yer şiddetli zelzeleler oldu. Erzincan(191)yerle bir oldu. Uzunköprü şiddetle sallanmıştı. Bütün Türkiye korku içinde kalmıştı. Bu hadiselerle Mehmed Feyzî kardeşim de aynen şahittir...

VALİ AVNİ DOĞAN

... Bediüzzaman'ı hangi vilâyete göndermişlerse, oraya onunla devamlı uğraşacak, ona eziyet verecek bir Valiyi de peşinden gönderiyorlardı. Avni Doğanda(193)"Cumhuriyetin o çeşit valilerinden birisiydi. Risaleleri, mektupları kömürlüğe ve odunların altına saklıyorduk. Bir gün gelen mektupların hepsini ele geçirmişlerdi. Üstadın evine baskın yaptılar. Her tarafımı

(190)Hazret-i Üstad'ın o garip hali ve bu acib ifadesi, Peygamber Aleyhisselatü vesselam'ın şu hadia-i Şerifini hatırlatmaktadır:

Bu hadisi İmam-ı Kuşeyri meşhur risalesinde şeklinde kaydetmektedir.

Birinci şekil hadisin manası: "Benim Allah ile bir vaktim vardır ki; Onda ne bir melek-i mukarreb, ne de bir nebiy-yi mürsel aramıza giremez." Bu hadis, her ne kadar meşhur hadis kitaplarında yer almamakta ise de, lâkin hiç bir nakkad onun gayr-i sahihliğ'ine dair bir tenkide cür'et edememiştir. İmam-ı Şemseddin Sahavi'nin "El makasid-ül Haseneh kitabının 356. sahifesinde; Acluni'nin "Keşf el Hafâ' kitabının ikinci cildinin 273. sahifesinde; Molla

Aliy-ül Karînin "E1 Esrar-ül merfu'a'sının 299. sahifesinde bu hadis-i şerif ele alınmış ve sihhati cihetinde kanaat getirmişlerdir.

Mevlânâ Halid Hazretleri farsça olan Divanında, Peygamberimizin medhinde bu hadisini şöyle nazımlaştırmıştır:

Demek ki, Hazret-i Peygamberin umumun üstünde ve fevkalküll bir makamda mazhar olduğu bu kudsî hakikatten, derecelerine göre evliya-i ümmetin de hisseleri vardır. A.B.

(191)Erzincan zelzelesi 26 Aralık 1939'da vaki' oldu.

(192)Avni Doğan 1936 yılına kadar Halk Partisi'nin tek iktidar modelinin Yozgat meb'usu iken,1936'da Kastamonu'ya Vali olarak atandı ve beş sene Kastamonu'da valilik yaptı. A.B.

1150

zı aradılar, taradılar. Hatta o kadar ki, saatin kapaklarını bile açıp baktılar. Mehmed Feyzî'yi, kardeşim Bahri'yi ve beni karakola götürüp çok sıkıştırdılar. "Siz gizli cemiyet kuruyorsunuz... Kimlerle haberleşiyorsunuz?" diye boş ve manasız sorular sordular.. Ve bizi ayrı ayrı odalara tıktılar.

Mehmed Feyzi Efendi: "Müdür Bey, Risale-i Nurun hakikatları dünyaya değil, ahirete bakar. İsterseniz size biraz okuyayım" diyerek Kur'an hakikatlerinden okumaya başlamış. Müdür biraz dinledikten sonra, hiddetle: "Siz beni de zehirleyeceksiniz" diyerek dinlemek istememişti.

Sonra evlerimizdeki aramalarda, benim sandıkta biraz paralarım vardı. Bu paralar üzerinde çok durdular. Bizi bu yüzden sıkıştırdılar. Vali Avni Doğan bizzat: "Bu paraları nereden buldun? Bunlar gizli teşkilâtın paralarıdır" diyordu.

Memleketimden geldiğim zaman bu kadar param vardı. Ben on-onbeş nüfusa bakarım. Bu kadar nüfusun elbette ikibin lira parası olur dedim. "Benim maddi durumumu isterseniz Ahlat kaymakamlığından sorun" dedim.

Bizi mahcup edecek hiç bir suç aleti ve suçluluk delili bulamayınca, devamlı bu iki bin lira üzerinde durdular.

Vali Avni Doğan, Bu hadiseden önce de Üstad'la çok uğraşırđı. Sık sık evine baskınlar düzenlerdi. Bir defasında yine tevhide dair bir risaleyi alıp gitti. Onun bir süretini bir daha alamadık (193)(194)"

Merhum Çaycı Emin Ağabey'in hatıratında geçen baskın hadiseleri, son Denizli hadisesi münasebetiyle yapılan umumî aramalar ve baskınlardan çok öncedir. Çünkü Vali Avni Doğan 1936'dan 1941'e kadar Kastamonu Valiliği yapmış, Ondan sonra , vali Mithat Altıok yerine gelmişti. Vali Mithat, Avni Doğan'a nisbeten biraz insaniyetli ve Üstad Hazretlerini 1907'lerden beri tanıyan ve bilen bir kişiydi. Vali Mithat zamanında bir tek defa Üstad Valiliğe çağrılmasından başka(195) herhangi bir

zulümlü tecavüzleri -En son Denizli hadisesi münasebetiyle mecburiyet tahtında yapılan baskınlar hariç- Vaki' olmamıştır.

N.Şahiner, her ne kadar Vali Mithat Altıok'la ilgili, Kastamonu'lu Niyazi Karatay'ın anlattığı, Münib Efendinde çokça medar-ı bahsettiği hadiseyi, ki "Üstadı Vilayet'e çağırılmış, Üstad ise hiddet ve şiddetle ona bağırılmış, Vali titremeye başlamış vesair... yazmışsa da; Bunu hususiyle Mehmed

(193)Avni Doğan'ın alıp götürdüğü tevhide dair Risale meselesi Mehmet Fevzi Efendi de anlatmaktadır. Fakat bu Risale hangi risaledir? Üstad bu mühim hediseden hiç

behsetmemiştir. Sureti hiç kalmayan bir risale midir? Yoksa müsveddeleri Üstad'da mevcut Risale-i Nurdan bir risale midir; bilinmemektedir. A.B.

(194) Son Şahitler-1 S:104-108

(195)Emirdağ-1 S: 168

1151

Feyzi Efendiye sordum. hadisenin aslı, yani Üstad 'ın Vilâyete çağırılması doğru... Fakat gerisi mübalağa ve yalandır." dedi. "Çünkü o günü ben de Üstad'la beraberdim, sadece merdiven başında nasihatvarı bir iki konuşma oldu, Üstad'la onun arasında..." dedi.

Gerçekten de Hazret-i Üstad, tüm Kastamonu hayatında tek bir defa vilâyete çağırılmış, o da yalnız bu hadisedir. Üstad hazretleri Emirdağ-1 mektuplarında ve bazı dilekçelerinde bir kaç defa hadiseyi dile getirmiştir.

İKİNCİSİ: Kastamonu'nun medar-ı iftiharı ehl-i hakikat bir âlim olan Mehmed Feyzi Pamukçu Efendidir. Der ki:

İlk defa,1937 senesinde İstanbul'da Kastamonu'lu bir adam bana: "Kastamonu'ya bir hoca geldi" diye Üstad'dan bahsetmişti. Daha sonraları Kastamonu'ya geldikten bir sene kadar geçmişti ki, Üstad'ı tanımak şerefine erdim. Beni nurlara celbeden "Otuzikinci Söz" olmuştu. Otuzikinci Sözü okuduğum zaman, yattığımda bir rü'ya görmüştüm: Büyük bir şose, hava ise sünbulî ala karanlık... Büyük kalabalık insanlar vardı. "Bu asrın vazifeli şahsiyeti geliyor" denildi. Ekin biçildiği zaman çıkan tırpan sesi işitiyordum. Hışırta devam ediyordu. Daha sonraki senelerde, Üstad'la beraber tevkif edilip Denizli'ye gittiğimiz zaman aynen o yolu orada gördüm. Nazif Çelebi'deki Üstad'ın abası, rü'yadaki aynı aba idi.

ÜSTAD HİKMET KANUNLARINA GÖRE İNSANLARI İDARE EDERDİ

Üstad kimini medhü sena ile, kimini tekdir ile, kimini de takbihle idare etmişti. işte bu idarecilik bir kemal alâmetiydi. Herkesi kendi mertebesinde idare ederdi.

İkinci Cihan Harbi'nde İstanbul'da yedi ay kadar ihtiyat askerliği yaptım. Fatih'te bulunmuştuk. Terhis olduktan sonra, orada kalmak istiyordum. Kardeşimiz Tahsin, (Tillolu Tahsin Aydın) bana mektup yazmıştı. Üstad mektubun altına şu notu kaydetmişti:

"Feyzi kardeşim! İstanbul Eski Said'i bilir. Yeni Said'in kardeşi Feyziyi aldatıp kendine çekmesin. Senin orada kalmana Risale-i Nur razı değil..."(196)

Bu notu Üstad kırmızı kalemle yeni bir ucla yazmıştı, kendi hattıydı.

Üstad'la beraber bulunduğumuz yılların hatıraları hülaseten, şöyledir: "Eskiden ismim Mehmed Fevzi idi. Üstad, "Muhammed Feyzî olsun" dedi.. Ve öyle oldu.

(196)Üstad'ın bu notu üzerine Fevzi Efendi İstanbul'da kalmamış, orada Üstad'ın bazı eski eserlerini de bularak alıp Kastamonu'ya dönmüştü. A.B.

1152

At üstünde bile vaktini boşa geçirmez, risale tashih ederdi.

Mektupları ve risaleleri dağda veya evde tebyiz ederdim. Yahut da Üstad'ın ağzından kaydeder yazardım. Atla dağa giderken, yolda bile boş durmazdı. Siyah bir atı vardı.

Hayvanın üzerinde eserlerini tashih edeceği zaman, dizginini tutmadığımız halde, at kendiliğinden dururdu.

Bir gün kırdı namaz kılıyorduk. Namaz esnasında yanımıza iki casus geldi. İki üç metre kadar yaklaştılar. Ben korktum ve telâşlandım. Namazdan sonra Üstad bana : "Senin telâşın benim namazımı da teşviş etti" dedi.

ÜSTAD'IN ARABI TÜRKİ UMUM ESERLERİNİ KENDİSİNE OKUDUM

Üstad'ın kendi eserleri olan Risale-i Nurun Arabî, Türkî eserlerinin tamamını kendisine okudum. O da dinledi. İşte ben bununla iftihar ederim.

VALİ AVNİ DOĞAN ÜSTAD'A EN ZİYADE EZİYET EDENDİ

Üstad'a en çok sıkıntı veren ve eziyet eden Avni Doğan'dı. Vali Mithat onun kadar eziyet etmemişti. Mithat Altıok, İttihad ve Terakki fırkasında kâtipmiş. Üstadı ta o zamanlardan beri tanıyordu. Belediye reisinin evinde Üstad'la görüşmek istedi. Fakat Üstad görüşmeyi kabul etmedi...(197)"

Feyzi Efendi'nin hatıralarının diğer bölümleri hadiselerin geliş seyrine ve tarihine göre kaydedilecektir.

ÜÇÜNCÜSÜ : İnebolu'lu Ahmed Nazif Çelebi'nin oğlu Selâhaddin Çelebi'dir. Hazret-i Üstad'la ilk tanışmasını ve İnebolu'ya Risaleleri götürmesini şöyle anlatırdı:

"1936 senesinde Kastamonu'da bulunan yüz otuz birinci alaydan terhis olduğum zaman, Bediüzzaman isminde âlim bir zatın sürgün olarak Kastamonu'ya geldiğini işitmiştim. Kendisinin bir karakol karşısında nezaret altında yaşadığını ve yüzünden zarar görmemesi için kimseyle görüşmediğini söylediler. Terhis olup İnebolu'ya geldiğimde, babam Ahmed Nazif Çelebi'ye bunları anlattım. Babam: "Ben bu zatı tanırım. Meşrutiyet'ten sonra yanında bir hey'etle İnebolu'ya gelmiş idi. Bizim buranın meşhur âlimi Hacı Ziya Efendi ile birlikte şehirdeki camileri gezmişti. Şadırvanda abdest alırken, yüzlerce insan toplanmış, hürmet ve saygı ile kendilerini seyrediyordu. Ziya Efendi halka: "Ayıptır çekilin" deyince, hey'etten bir zat : " Bırakın baksınlar. Bu zat, bakılacak bir zattır." dedi. Sonra Yahya Paşa camiinde namaz kıldılar. Vapura uğurlarken, caddenin iki tarafına dizilen halkı, elini

(197)Son Şahitler-2 S: 160

1153

kalbinin üzerine getirerek selâmlamıştı. İstanbul gazetelerinde de yazılarını okumuştum. Yarın Kastamonu'ya gidip ziyaret edeceğim" dedi.(198)"

Babam Kastamonu'ya gitti ve geldi.(199) Beraberinde "Dördüncü Şua" olan ayet-i hasbiye risalesini getirdi. Bu risaleyi yazdı. Bana verdi. Üstad'ı nerede ve nasıl görebileceğimi ta'rif ederek beni Kastamonu'ya yolladı. Kastamonu'ya geldiğimde, Nasrullah camiinin avlusunda çayhane işleten şarklı "Şikâkân âşiretinin bir kolu olan "Küresin" aşiretinin beyi olan Emin Bey'i (Emin Çayır) ve Hacı Tahir'in oğlu Ahmed Kuzu'yu aradım. Onlar vasıtasıyla Üstad'ı ziyaret edecektim. Ahmed Kuzu'nun oğlu Selâhaddin ile birlikte Üstad'ın evine gittik. Evde yoktu. Karadağ'a çıkmıştı. Haydi seni oraya götürüyüm dedi. Selâhaddin küçük olduğundan, sen zahmet etme, tarif et, ben bulurum dedim.

Kastamonu yakınlarında bir saatlik mesafede yürüyerek dağa çıktım. Karadağ'da ufak bir tepenin zirvesinde, bir ağacın altında beyazlar giyinmiş bir zat namaz kılıyordu. İçimden "herhalde bu odur" dedim. Namazdan selâm verdikten sonra, başıyla oturmamı işaret etti. Diz çöküp duasına amin dedim. Âlem-i İslâmın selamet ve huzuru için dua ve niyaz ediyordu. Duadan sonra, getirdiğim kitabı kendisine verdim. "Sen hoş geldin kardeşim" dedi. "Bu risalenin tashihini yapayım" dedi. Tashih yarım saat kadar sürdü. Tashihati çok dikkat ve i'tina içinde yapıyordu. Bana dönerek: "Sen de yazı biliyor musun?" dedi. Evet dedim. Bana bir cümle yazdırdı. "Maşaallah güzel yazıyormuşsun. Bir risale de sana versem yazar mısın?" dedi. Memnuniyetle, deyince; bana birden dokuza kadar küçük sözleri verdi. Babama da ayrıca Onbir ve On ikinci Sözleri gönderdi. "Eğer arzu ederse, yazsın ve bana tashiha göndersin. Eserler aynen yazılmalıdır." dedi. Müsaade isteyerek huzurundan ayrıldım.

İşte Nur Risalelerinin İnebolu'ya girişi böyle oldu. Bu tarihten sonra, İnebolu'da yüzlerce parmak nurları yazmaya başladı. Nazifler, İbrahimler, İzzetler, Ziyalar, Osmanlar, Salihler ve Ömerlerin kalemleri beş sene bir matbaa te'sisleri gibi işledi. Kastarrionu-İnebolu arasında "Nur postacıları"da teşekkül etmişti. Böylece Nurlar bir nevi İnebolu limanından Anadolu'ya sevk ediliyordu. Bu Nur postacılığını Recep Dilek, Ahmed Köroğlu ve Değirmencioğlu yapıyorlardı...(200)"

(198)Ahmed Nazif Çelebi merhumun gençliğinde Hazret-i Üstad'ın 1910 yılında İnebolu'ya uğrayarak Batum yoluyla Van'a gittiğini beyan eden yazısının mühim bir kısmını bu kitabın baş taraflarında kaydetmişizdir. Ayrıca Osmanlıca Kastamonu Lahikası S: 33'de yazının tamamı kayıtlıdır. A.B.

(199)Merhum Ahmed Nazif Çelebi, oğlu Selahaddin'in anlattığı şekilde 1936 değil,1938'de Üstad'ı ilk ziyareti vaki' olduğu onun yukarıda mezkûr yazısından anlaşılmaktadır. A.B.

(200) Son Şahitler-2 S:130

1154

Merhum Selâhaddin Çelebi'nin hatıralarının diğer kısımlarını tarihi sırasında yazacağımızdan bura ile ilgili olanı bu kadardır.

DÖRDÜNCÜSÜ: Kastamonu'nun o zaman belediyesinde uzun zaman hizmet yapmış Mehmed Münib Yalaz'dır.1937'de Üstad'la tanışan bu zat, hatıralarını şöyle anlattı:

1937 senesinde Bediüzzaman Efendiye Kış mevsiminde odun ve tahta parçaları gibi yakacak şeyler gönderiyordum. O senelerde Belediye Reisi olan Adil Yücebıyık, Bediüzzaman'a yardım için encümene teklif etti. Ben de encümenin tabîi azası idim. Encümen ayda dokuz lira yardım yapılmasını karar

altına aldı. Bu yardımın kendisine tebliğ vazifesini bana verdiler. Bu vazife ile araba pazarındaki evine gittim. Karyolada oturuyordu. Mehmed Feyzî Efendi de kâtipliğini yapıyordu.

Selâmlaşmayı müteakib, Bediüzzaman bana: "Hoş geldin Hemşehrim" dedi.

Ben de hoş bulduk diyerek hemen mevzuya girdim ve:

Efendi Hazretleri, size belediyeden ayda dokuz lira maaş bağlanacak. Bu durumu size bildirmem için beni me'mur ettiler.

Bu tebliğe karşı Bediüzzaman aynen şu cevabı verdi:

"Hemşehrim, ben Kastamonu'da ikamete me'murum. Kastamonu'luların misafiriyim. Belediye Reisleri, beldenin reisleridirler. Dışardan gelen misafirlere bakmak da belediyenin vazifeleri

arasındadır. Fakat bu paralarda tüyü bitmemiş yetimlerin hakkı vardır. Ben bu parayı alamam. Fakat kaldığım ev misafirhane kabul edilirse, ben de misafir olduğuma göre; bu paranın içinden sadece üç lirasını ödediğim kira bedeli olarak kabul edebilirim(201)

Bahri Efendi'yi(202) mu'temed yapalım. O bu işi takib eder. Ev sahibine her ay üç lira kira bedelini götürüp verir."dedi.

BANA İKİ TANE ESERİNİ VERDİ

Bana okumam için Eskişehir müdafaalarıyla, kardeşi oğlunun hazırladığı kendi tarihçesini vermişti. Vali muavini Bediüzzaman'ı çok merak edi

(201)Üstad Hazretleri Kastamonu'da kendisine belediyece verilen bu para gibi bir de, iskân me'murluğu tarafından her gün bir ta'yin ekmek veriliyordu. Üstad bu hadise hakkında şöyle der: "... Üç senedir, bana hapiste verdikleri gibi, arzuma muhalif olarak her gün bir ta'yin veriliyordu. Ehemmiyetli bir iki sebebe binaen kabul etmeye mecburdum. Fakat onu yemezdim. Tebdil ederek; şeker, çay, ekmek tedarik ederdim. Bir gün Iskân me'muru geldi, Ta'yin verdi ve dedi: "Bundan sonra daha sana ta'yin vermeyeceğim. Ben memnun oldum..." (Osmanlıca Kastamonu-1 S: 10)

(202)Bahri Efendi, Çaycı Emin Ağabeyin küçük kardeşidir. A.B.

1155

yordu. Bu eserleri benden istemişti, verdim. Onda kaldı. Abidin Bey'in sonra Vali olarak başka yere tayini çıktı, Kastamonu'dan ayrılıp gitti.

ONA İLİŞENLER HEP CEZASINI GÖRDÜ

Bir polis vardı. Hafızdı. Bediüzzaman'ı takib eder, ta'ciz ederdi. Sonunda hastalanarak ölüp gitti. Elyakut köyünden olan bu hafız, Bediüzzaman'a yaptıklarının tokadını yedi. Ona ilişkinler hep musibetlere uğradılar. Bediüzzaman'ın en büyük meziyeti, afvetmek ve bağışlamaktı.

Onunla uğraşanlardan birisi de, Polis Safvet'ti. Bir gün Vali Mithat Altıok, bunu kumar oynarken bastırdı. Safvet de rezil-kepaze oldu Buna mukabil Bahri Çavuş isimli bir zat, Bediüzzaman'a hizmet eder, iyilik ederdi. Bu adam daha sonraki senelerde çok iyi günler gördü... Onun dostları hep mes`ud oldular, iyi günler gördüler.

HİLMİ ERKAL MESELESİ

Kastamonu yakınlarındaki Tepelice köyünden, Küçük Şeyhlerin Hilmî Bey (Hilmi Erkal) Hacı İbrahim dağında bekçi idi. Bediüzzaman'ın dağa çıktığı bir gün, "Hilmi, Hilmi!" diye kendisini yanına çağırmak istiyor. Fakat Hilmî nedense bu sesi duymuyor. Üstad'ın canı sıkılıyor. Az sonra ormanda çok şiddetli bir fırtına başlıyor. Fırtınanın şiddetinden Hilmi Bey, telâş ve heyecanla Bediüzzaman'a sığıyor. Bediüzzaman ise: "O kadar çağırdım niçin duymadın?" diye Hilmi Bey'e serzenişlerde bulunuyor.

BİR KADIN VE AT MESELESİ

Bir kadın, küçük bir çocukla Bediüzzaman'a bazen bir at gönderiyor, o da onunla dağlarda gezmeye çıkıyordu. Nedense bu kadın, bir gün içinden atı göndermek istemeden atı gönderdiği zaman, Bediüzzaman atı kabul etmiyor ve bir daha da o ata binmiyor.

BELEDİYE REİSİNİN ÜSTAD'I ZİYARETİ

Belediye reisimiz Adil Bey'in babası vefat etmişti. Rüyasında babasını görmüş, Bediüzzaman'a yardım etmesini istemiş. Bana söyledi. Sonra beraberce Üstad'a gittik. Belediye Reisi Adil Bey diye takdim ettim.

Bediüzzaman: "Rü'yamda Kuddusi Bey'i (Kuddusi Akay, Adil Bey'in hem eniştesi, hem de onunla dayı çocuklarıdır). Zâbit elbisesiyle gördüm" dedi.

1156

Adil Bey, Yirmibeş lirayı hediye olarak Bediüzzaman'a vermek istedi. Bediüzzaman teşekkür ederek, kabul etmedi. Adil Bey çok ısrar etti. Fakat Bediüzzaman katıyyen kabul etmedi. Adil Bey'in yine çok fazla ısrarları üzerine Bediüzzaman yirmibeş liranın sadece bir lirasını aldı.. Ve kendisinin bezden, ağzı büzmeli bir kesesini açarak bir lira çıkardı ve Adil Bey'e hatıra olarak verdi.

BABASI ÜSTAD'IN DOSTU BİR VALİ MUAVINİ

Kastamonu Vali muavinlerinden Feridûn Çayır'ın babası büyük bir âlimmiş, bu zatla Bediüzzaman eskiden tanışmış, dost ve ahbabmış. Feridun Bey'i, arzusu üzerine Bediüzzaman'a götürmüştüm.

Bediüzzaman ona: "Evinize geldiğim zaman, bana kapıyı açan siz değil miydiniz?" dedi.

Aradan seneler geçmiş, belki kırk elli sene geçmiş. Feridun bey büyümüş. İzmir'de çeşitli yerlerde me'murluk yapmış, Vali muavinliğini yapmış, bu yaşa gelmiş... Buna rağmen daha ilk görüşmede tanışmazdan evvel, Bediüzzaman hemen onu hatırladı... (203)"

BEŞİNCİSİ:1940'lardan beri Risale-i Nura ve Üstad Bediüzzaman Hazretlerine olan talebeliğinde hiç bir engel tanımadan sadakat ve vefadarlıkta daima ileri giden Araçlı Abdullah, (Abdullah Yeğin Ağabey) diye Risale-i Nur camiasında hürmet ve ta'zimle karşılanan insan... Bu zat,1940-1941 yıllarında Üstadıyla Kastamonu'da ilk görüşmesini şöyle anlatır:

"Kastamonu Lisesi, orta kısım ikinci sınıfındaydım. Üstad'ın kiraladığı evin sahibinin ve bize gelen bazı zatların sitayişle "Bediüzzaman" diye bir zattan bahsetmeleri üzerine, bende onu görmek ve ziyaret

etmek arzusu uyandı. Onun hakkında duyduklarım: Büyük biz zat olduğu, hediye kabul etmediği ve herkesi ziyaretine almadığı şeklindeydi.

Bir gün okulda, teneffüs arasında sıra arkadaşım Rif'at'a bu mevzuyu açtım. Burada çok kıymetli bir hoca varmış, deyince, arkadaşımız: "Ben onu tanırım, evi bizim evin karşısındadır. Çok iyi bir kimsedir. Beraber seninle gidelim. Ben bazen ona gidiyorum" dedi.

Münasib bir vakitte birlikte gittik. Kapıyı çaldık. Kapı açıldı. Yukarı çıktık. Sağdaki kapıdan odasına girdik. Evvela Rif'at, sonra ben elini öpüp oturduk. Karyola gibi yüksek bir divan üstüne oturmuş, dizlerine yorganı çekmiş, geriye doğru yaslanmıştı. Elinde bir kitap vardı. Saçları kulakları

(203) Son Şahitler-2 S:187-189

1157

nın hizasına gelmişti. İnce gözlüğünün üzerinden bize bakarak: "Safa geldiniz" dedi. Arkadaşımdan beni sordu. O da "Benim mekteb arkadaşımıdır" diye beni tanıttı. İsmimi sordu.

çok iltifat etti. Bize İslamiyet'ten, imanın güzelliğinden, ölümden, ahiretten bahsetti. Biraz oturduk ve sonra ayrıldık.

ACABA ARAPÇA BİLİYOR MU?

Yine bir gün ziyaretimde, Üstad'ı çok engin ve mütevazı gördüm. Onun bu tevazuundan bana, sanki bir şey bilmiyor gibi gelmişti. Çünkü hep seviyemize inerek bizim bildiğimiz şeylerden anlatıyordu. Hatta bir gün Mehmed Feyzi Efendi'ye: Acaba Hoca Efendi Arapça biliyor mu?" diye sormuştum. Tabii Feyzi Efendi benim bu sualime gülmüştü.

Üstad'ın tevazuu, mahviyeti, alçak gönüllü oluşu, sevgi ve alâkası bizi kendisine bağlamıştı. Zaman zaman diğer bazı arkadaşları da alıp ona götürürdüm. Çeşitli suallerimize gayet güzel cevaplar verirdi. Mektepte bir kısım muallimlerden edindiğim din aleyhindeki menfi fikirler, ancak Üstad'ın yanına gidince zâil olurdu. Ümit ve şevkle ayrılırdık yanından...

MUALLİMLERİMİZ ALLAH'TAN BAHSETMİYORLAR

Yine bir ziyaretimde, O'na şöyle bir sual sormuş ve talepte bulunmuştum: "Muallimlerimiz Allah'tan bahsetmiyorlar. Bize halikimizi tanıttır."

Üstad bu mevzu'da uzun uzun izahlarda bulundu. Bu sualimizin cevabı ne zaman kaleme alınıp yazıldığını iyice hatırlamıyorum. Yanına gittiğimde Ayet-ül Kübra'dan, Küçük Sözlerden Mehmed Feyzi Pamukçu okur, biz de defterlerimize yeni yazı ile (204) yazardık. Ekseriyetle kâtipliğini Mehmed Feyzi Efendi yapardı.

Kastamonu civarında "Karadağ ve Hacı İbrahim Dağı" denilen yerlere bazen pazar ve tatil günlerinde müteaddit defalar Üstad'la birlikte giderdik. Üç dört kişi kırda Ayet-el Kübra'dan ve Sözler'den okurduk. Bazen Üstad iki risa

(204) Abdullah Ağabey başta olmak üzere, Kastamonu'da masum gençlerin Risale-i Nura ve Üstad'a karşı samimî teveccüh ve incizabları neticesinde, ilk başta "Tenbih-ül Gafilin" olarak bir araya cem'

edilen Gençlik Rehberi esasının parçaları yazılmasına sebebiyet verdikleri gibi; yeni yazıyla Risalelerin yazılmısına ve Üstad'ın buna izin vemesine de sebep olmuşlardı. A.B.

1158

leyi karşılaştırır, tashih ederdi. İmanî, İslâmî mevzularda konuşmalar ve sohbetler olurdu.

ÜSTAD YAZDIKLARINI YAŞIYORDU

Ben ilk olarak Üstad'ımın yanına şunun için gitmiştim:"Kimseden hediye almazmış..."

Yaşayışını gördüm, Hakikaten fakirdi. Odasının birinde bir kilim ve bir kaç tane bezden seccade vardı. Diğeri ise, tam takır boşdu. Halkın eşrafı ve zengin kimseler ona birşeyler getirseler, çok latifane ve kırmıyacak bir surette onu reddederdi. Kimseyi de gücendirmek istemezdi. Mutlaka bır karşılık vermeden birşey almaz ve yemezdi. Hakikaten yazdığı derslerdeki hali yaşıyordu. Konuşmaları hep Risale-i Nur'du. O derslerin lisan-ı halle bir tekrarı gibiydi. Ben bazen dikkatsizlik ederek ve bazen de sözlerine aldırış etmezdim. Bu yazılıdır, ben bunu okurum veya biliyorum" zannı ile hareket ederdim. Bu gafletimi de hiç unutmuyorum.

Kostamonu'da iken, işim olmadığı vakitlerde ziyaretine giderdim. Ve bazen de odun kırmak, suyunu getirmek gibi hizmetlerini yapmak isterdim. Bunu ben sırf şefkatle ve onun kimsesizlik haletine, fakirliğine merhameten yapmak isterdim. Bunu sonradan hatırlıyorum.

Üstad bilâhare Emirdağ'ında bana:"Ben şimdi eski Abdullah'ımı kaybetmişim. Eski Abdullah yok.."derdi. Çünkü hakikaten ben Emirdağ'ında "Üsdat büyük bir zattır. Ahir zamanda gelen büyük bir islâhatçıdır" diyerek, ona daha başka şekil ve hürmetle hizmet etmek isterdim. Üstad bunları hisediyordu böyle derdi: "Ben kendime hürmet istemiyorum.Bana bağlanmayın Risale-iNura bağlanın.O Kur'an'ın dersidir."

RİSALE-İ NUR KİMDİR?

Üstadımızın yanına ilk gittiğimiz günlerde, hep Risale-i Nur, Risale-i Nur diye medhederdi. Ben ise,- Çocukluktan olacak- " Bu hocanın bahsettiği "Risale-i Nur kimdir?" diye düşünüyordum. Bir gün Feyzi Efendi ye sormuştum, Risale-i Nur kimdir?" "Hatta ilk günlerde Risale kelimesini, "cisale" şeklinde anlıyarak defterime öyle yazmıştım.

Feyzi Efendi bana, aynı odada kitap mütelâasıyla meşgul olan Üstadımızı göstererek "Efendi, Efendi.." demişti. Ben de taaccüble bakmıştım ve demiştim: "Peki Efendi kitap yazabilir mi, Arapça bilir mi?" diye taaccübümü ifade etmiştim.

Üstadımızın, insanın en yakın dostu, en fedakâr kardeşi, en samimi arkadaşı gibi hareketleri, ister istemez insanı kendisine bağlıyordu. Fakat o, kendisine değil, Kur'an hakikatlarına, Risale-i Nura bağlanmamızı te'mine çalışıyordu.

(205)Son Şahitler-1 S: 362-398

1159

ÖNCELERİ KÜRTLERE KARŞI BİR NEFRET, SOĞUKLUK BENDE VARKEN...

Üstadımızın lisan-ı kalı gibi, hali de bedi' olduğundan onu gören hayretle ona bakardı. Çünkü kıyafeti, hali, hareketi kimseye benzemiyordu. Onun için onun şemaili hiç hatırımdan çıkmaz. İlk gördüğüm zaman, Orta okulda talebe olduğum halde, kıyafeti bende öyle te'sir bırakmıştı ki; ecnebi kılığını bir şiar-ı medeniyet telâkki eden Avrupa mukallidlerine kaşı içimden bir nefret hasıl olmuştu.

Hatta önceleri Kürtlere karşı bende nefret hissi, bir soğukluk vardı. Bizde Kürtlere hakaret ederler, hakir görürler. Elekçilere, çingenelere de Kürt derlerdi. Üstad'ı gördükten ve onun samimi, şefkatli, ali-cenab, imanlı, Merhametli tavır ve sözlerini dinledikten sonra; fakirlere, Kürt denilen kimselere; İman, cihad ve din kardeşlerimize bir muhabbet ve bir hürmet hasıl oldu. Eskiden konuşmak istemediğim, o kılık kıyafeti bize benzemiyen kimselere karşı bir sevgi hasıl olmuştu.

Zulmün şiddetli devrinde, polisten, jandarmadan çok çekinildiği zamanlarda, aynı eski kılık kıyafetiyle ve sert ve dik adımlarla polis nezaretinden vali konağına doğru gidişini(Üstad'ın) ve etraftan halkın ona hayretle bakışını, ürpererek seyredişimi hiç unutmam.

O zaman ben ve birkaç arkadaşım Kastamonu Lisesi bahçesinde idik. İmanı, inancı yüzünden ve her halinden okunan bu vatanın kahraman evlâdı; halıyla ,tavriyla müstevlilerin medeniyet nemına telkin ettikleri sehtekar zihniyete azimla karşı duruyordu. Bu hali ben o zaman düşünemiyordum. Fakat içimde dinsizlere, din aleyhindekilerine karşı bir nefret hasıl olmuştu.

Üstad'ımın lisan-ı hali bana bu dersi verdiği gibi; onun daima Allah'a iman, ahirete iman, Kur'an'ın kudsiyeti, dinsizleri sevmemek, onlara taraftar olmamak halini telkin etmesi, zihinlere nakşediyordu...(205)"

ABDULLAH AĞABEYİN BAŞKA BİR HATIRASINDAN

"1943 senesi baharında, okulların ta'tiline yakın, ziyaretine gitmiştik. Bize uzun ahlâkî ve imanî dersler verdikten sonra, söylediği şu sözlerini hiç unutmuyorum:

"Kardeşlerim,çoktandır sekiz seneden fazla bir yerde kalmamışım Şimdi buraya geleli sekiz sene oluyor. Bu sene herhalde ya vefat edeceğim veya başka yere gideceğim. Belki bir daha görüşmeyiz. Bir zaman gelecek her tarafta Risale-i Nurun talebeleri bulunacak... birbirinizden ve Risale-i Nurdan ayrılmayınız."

(205)Son Şahitler-1 S: 362-398

1160

Üstad'ın bu şekildeki konuşması bana çok te'sir etmiş, çok üzülmüştüm.

Çok üzüldüğümü görünce : "merak etmeyiniz! İnşallah yine görüşürüz" dedi.

Üç ay sonra ta'til bitmiş, Araç'dan tekrar Kastamonu'ya, okula dönmüştük. Ziyaretine gitmek istedim. O zaman talebelerinden Çaycı Emin bey'e tenbihatta bulunmuş" beni ta'kip ediyorlar, kimse gelmesin" biz de bu sebepten yanına gidemedik.

Bir gün Kastamonu lisesi bahçesinde teneffüste iken, caddeden bir faytonla onu götürüyorlardı. Yanında hasırdan bir zenbil, bir ibrik ve çaydanlık gibi basit bir kaç eşyası vardı. Sonra fayton durdu ve indiler. Yanında bir jandarma çavuşu ve bir kaç polis vardı.

Bu hadiseden kaç gün geçti bilemiyorum... Bir gece saat oniki sıralarında evlerimiz sarsılıyordu. Zلزله başlamıştı. Bu şekilde sarsıntı on-beş gün kadar devam etti. Halk "Hoca Efendi iyi bir insandı... Ona iliştikleri, zulm ettikleri ve ona iftira ettikleri için bu zelzele oluyor" diyorlardı...(206)"

Abdullah Yeğın Ağebeyın uzunca olan hatırat ve maceralarını kendisinden defalarca dinlediğimiz gibi, onun hususî hatırat defterinden de okumuşumdur. Ayrıca kendisi yazarak N. Şahiner'e gönderdiği kısımları Son Şahitler-1 ve Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi kitaplarında da neşredildi. Burada sadece Kastamonu hayatına dair kısmı seçildi. Geri kalan bölümler, Emirdağ, İstanbul ve Urfa hayatına aittirler. Onlar da tarihleri sırasında yazılacaktır, inşaallah.

Kastamonu'da Abdullah Yeğın Ağabey başta olmak üzere, lise gençlerinin sual ve istifsarlarına cevap olarak Üstad'ın verdiği dersler ve bilâhare kaleme alınıp "Gençlik Rehberi" eserinin esasını teşkil eden o parçalar, ilerde "Üstad ile gençler" bölümünde kısmen kaydedilmeye çalışılacaktır.

ALTINCISI : 1927 yılı içerisinde vuku' bulan Motki-Sason bölgesindeki şapka ve harf inkılabına karşı ayaklanmada, hükûmet tarafından başlatılan tep

Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi, 6. Baskı S: 317;

1161

leme ve imha hareketi neticesinde, 1929'da Garbi Anadoluya nefy edilep, 1928 affı dışında bırakılan ve sonra 1928'deki Dersim isyanı sebebiyle 1929'da Kastamonuya sürgün ve mûhacir gönderilen Bişar ağanın (Bişarey çeto) -Kardeşi Nadir Baysal ve Ahmet Ataklının Üstad Bediüzzamanla ilgili müşterek hatıraları şöyledir:

"1939'da Kastamonuya nefyedildik. Memleketteki mal ve mülkümüz yakılıp yıkıldığı için, perişan ve çok düşkün bir halde idik. Kastamonuda hiç kimseyi tanımıyoruz. Sonra duyduk ki burada Molla Said-i Meşhur vardır. Bişâr ağa ile ikimiz (yani Ahmet ataklı) perişan bir vaziyette Seydanın yanına gittik. Bizi o halde görünce çok üzöldü. Hükûmetin (daha evvel) ona tahsis ettiği şehir kenarındaki evini bize verdi.. ve bize: "üzölmeyin evlatlarım, bütün yakılıp yıkılan mal ve mülkünüz sizin için sadaka hükmüne geçti."

Ben (Ahmet Ataklı) hammallık yapıyordum. Bende (Nadir Baysal) küçük olduğumdan, çaycı Emin ağabeyin yanında çıraklık yapıyordum.

Kastamonuya gelen sürgünler arasında Kurtalanlı zengin aileye mensub Yusuf Efendi (*) de vardı. Birgün bu zat geldi, benden biraz para istedi. Onun parama bir ihtiyacı olmadığını biliyordum. Bunun ne olacağını sordum, dedi ki:

"Ben Bediüzzaman Hazretlerine iki karpuz alıp hediye götürmek istiyorum. Adana karpuzları yeni çıkmıştı. Bizde adettir, büyük zatlara mevsimin ilk sebze ve meyvelerinden götürürüz. Parama haram karışmış olabilir. Sen hammallık yapıp helal para kazandığın için üstad Hazretleri belki seninkini kabul eder.

Yusuf Efendi benim cüzdandan biraz para aldı gitti. iki karpuzla geldi, doğruca Bediüzzaman'a gittik. Yusuf Efendinin elindeki karpuzları gören Üstad, hiddetle dediki: "nedir onlar?"

O da: “Afedersiniz, bizim tarafta adettir, Alimlere ,Şeyhlere, mevsimin ilk meyvelerinden götürürüz, eğer kabul buyurursanız size getirdim” dedi.

Üstad: “Yusfu Efendi, benim kimseden hediye kabul etmediğimi biliyorsun, adetimi niye bozmak istiyorsun.” dedi.

Hazret-i üstadın şu sözleri karşısında üzgün vaziyette beklerken, Üstad bir elini kaşlarının üstüne koydu ve biraz düşündü.. ve sonra: “Ben sizi karpuzlarla geri gönderecektim. Fakat Muhacir Fakir ahmedin kalbini kırmamak için kabul edeceğim” dedi.

(*) Bu Yusuf Efendi, Yusuf Topraktırki Lahikalarda Hz. Üstada hitaben yazdığı mühim bir mektubu vardır. O mektubun bazı kısımları Üstadın Kastamonu hayatında (bu kitapta) dercedilmiştir. A.B.

1162

Fakat Üstad o karpuzları yememiş, uzun müddet bir iple tavana asmıştı.

Bir gün Yusuf Efendi bir yakını ile birlikte Üstadın ziyaretine giderler. Üstad o karpuzları onlara ikramen yedirir.

Birgünde, Kastamonu başkomiserlerinden Alyakutlu Hafız, Hz. Üstada karşı bağırarak demiş ki: “Sen hep Kur'an okuyorsun, latin harflere hiç bakmazsın, sarığınla duruyorsun. Ben senin sarığını boynuna takıp seni birgün çarşıda dolaştırarak rezil edeceğim.”

Molla Said-î Kürdi ise ona: “Bana karışma, benden elini çek” demiş.

O ise: “Senden vazgeçmem, bütün hocalar şapka geydi. Sen kanunlara karşı geliyorsun vesaire” dedi.

Bunun üzerine Hz. Üstad çok garip bir şekilde celallandı ve komisere:

“Münafık, sen bana ve Kur'ana hiç birşey yapamazsın” dedi.

Etraftakiler, Üstadın bu hiddetinden ürpermekte iken, Komiser Hafız aniden karnını tuttu ve sancılanmaya başladı. Doktora götürdüler, müdahale vesaireye rağmen kurtulamadı, öldü.

(Not: Bu Hafız Nurî ismindeki komiserin macerasını Kastamonulu sair talebelerde anlatmışlardır.)

Motkili Nadir Baysal ise, Kastamonuya geliş hikayelerini ve Üstadın ilkin kalmış olduğu evine yerleştiklerini ve ağabeyisi bişarin Üstadla sıklıkla görüştüğünü aynen Ahmed Ataklı gibi anlattıktan sonra şöyle der:

“Ben Kastamonuya ailemiz sürgün gittiği zaman 12 yaşındaydım. Üstadın hususî işlerini çok görürdüm. Ağabeylerde bana bazı işleri yaptırırlardı. Çünkü küçüktüm, benden şüphelenmiyorlardı. Bazen ziyaretçileride Üstada dolanbaçlı yollardan götürüyordum.

Birgün ağbeyim askerlikten gelmiş, Üstadın ziyaretine gitmişti. Onun ifadesine göre, Üstadın yanında üç tane misafir varmış, bir mevzu' konuşuyorlarmış. Üstad birden hiddetli bir şekilde raftaki Kur'anı göstererek: “Benim yanıma bunun için gelen, baş ve göz üstüne; başka maksatla kimse gelmesin! Ben muskacı, şucu bucu değilim” demiş. Adamlar da kalkıp gitmişler.

(Not : Şu ahirki hadiseye, Hz. Üstad Kastamonu Lahikasında şöyle temas eder. “Birgün yanıma birkaç adam geldiler... Ben bunlara ne edeyim ve diyeyim...ilh”)

(Son Şahitler-4, Sh.282-286=s.Ş=5,Sh.129-130)

YEDİNCİSİ: Kastamonu-Devrekânîli Ahmed Kureyşî Hz.Üstadla ilgili bir hatırasını şöyle anlatır:

1163

(Manisalı muallim Maksud Belen rivayeti ile N.Şahinerin Son Şahitler 4 ve 5 deki haberi müştereken şöyledir)

“(Mealen) Ben Kastamonuda Üstadı ilk gördüğümde bana “Küçük Sözleri” vererek “bunu yaz, hemen bana getir” demişlerdi. Eseri yazdım, babamla kendisine gönderdim. Yedinci Sözün dua kısmında bana dua ederek “Ahmed Kureyşî” diye yazmış. Ben belki Üstad beni ilk olarak gördüğü için ismimi unutmuş olabilir, fakat baktım, Dokuzuncu sözünde dua kısmında, yine aynı şekilde “Ahmed Kureyşî” demiş.

Sonraları kendisine gittim, bana “Sen Arapsın, Seyyidsin” dediler..Biz bunu hiç bilmiyorduk.

Bilahare eski kitaplarımızın arasında “Seyyid” olduğumuzun vesikası elimize geçti.

Maksud Belen derki: “Ahmed Kureyşî Ağabey İzmir-Kemeraltı Camiinde hadiseyi bizede anlattı ve şeceresinide gösterdi.”

Yine Ahmed Kureyşî Ağabey der ki: “Bir ziyaretimde Üstad bana şöyle buyurmuşlardı: “Bize bu yakınlarda bir hal olursa, seni buraya vekil bırakacağım, vazifen var.”

Aradan 15 gün geçti. Denizli hadisesi çıktı. Herkesi aradılar ve topladılar, bana birşey olmadı. Bir zaman sonrada, sağa-sola gidip kardeşleri teselli etmeye çalıştım..”

(Son Şahitler-5, Sh.124-125)

ÜSTADIN KASTAMONU HAYATININ ÖZETİ

Üstad, Tarihçe-i Hayat'ının - Merhum Abdurrahman'ın yazdığından başka - yazılmasını, denizli hapsinde bir ihtar-ı manevî ile talebelerine arz etmesiyle başlayan hazırlık ve düşünce; Denizli hapsinden sonra, Kastamonulu Sadık Bey in o mevzu' üzerinde önemle durması ve Üstad'ıyla bu konuda yaptığı muhabereleden sonra, kendisine ve Feyzî Efendi'ye havale edilen Kastamonu Hayatı bölümünü Feyzi Efendi ve Emin'in beraberce çok hülâsalı olarak şu aşağıdaki parçayı kaleme aldılar ve Emirdağı'na Üstad'a gönderdiler. O zaman bir lahika mektubu şeklinde neşredilmişti. Bir zaman sonra da, Büyük Tarihçe-i Hayat'tâ(207) dercedildi. Bu parça, Üstad'ın Kastamonu hayatının çok güzel, hülâsalı bir fihristesi, bir fezlekesini dile getirdiği için, bu makamda derci münasib görüldü. Lahikada neşredildiği şekliyle kaydediyoruz.

Büyük Tarihçe sh: 264

1164

PARÇA BUDUR

"Risale-i Nurun gayet ehemmiyetli bir şakirdi ve çok zaman sır kâtibi(208) Mehmed Feyzi'nin ve sekiz sene Süleymanlar gibi sadakatla nurlara ve bize Mehmed Feyzi ile beraber hizmet eden Emin'in bir fıkralarıdır. Onların hatıraları için hiç ilişmedim. Üstadları hakkında çok ziyade hüsn-ü zanlarını kırmadım. Aynen lahikaya geçebilir. Said-i Nursî

Çok sevgili, Çok kıymetli, çok müşfik Üstadımız Efendimiz Hazretleri!

Evvelâ:Leyle-i Mi'racınızı tebrik eder, el ve ayaklarınızdan öper, kusurumuzun affını rica ederiz.

Saniyen: Üstadımızın tercüme-i halini merak edenlere deriz ki: Kur'an-ı Hakîm otuz üç âyâtının i'cazîkâr işaretleriyle, İmam-ı Ali'nin (R.A) Celcelutiye ve Ercüzesinde kerametkâr delâletiyle, Gavs-ı A'zam kudde sirruhu beşaretkâr beyanatıyla; Üstadımızın tecrüme-i halini ve Risale-i Nurun hakikî mahiyetini beyan etmişler. Üstadımızın şahs-ı manevisini bilmek isteyenler, Risale-i Nurun işaret-i Kur'aniye ve Keramât-ı Aleviye ve beşaret-i Gavsîye Risalelerini, eğer mümkün olursa risale-i Nurun sair eczalarıyla beraber dikkatle tetebbu' etmeleri lâzımdır.

Yalnız bizim Üstadımız hakkındaki kanaat-ı kat'iyemiz şudur ki: İsm-i Nur ve İsm-i Hakime mazhariyetle; Kur'an-ı Hakimin hazinesinden nail olduğu hakaik ve maârifi, yegâne tahdis-i ni'met maksadıyla beşere ilân eden bu âllâme-i zûfunûn Bediüzzaman Hazretleri, ahlak-ı Muhammediye ile (A.S.M) tahalluk etmiş nefis ve heva berzahlarından geçmiş, mekârim-i ahlâkın en mümtaz ve müstesna bir timsal-i mücessemi olarak bu asırda bulunmuş.. Şimdiye kadar bütün hayatında şayan-ı hayret bir uluvv-ü himmet ve sekînet ve iffet ve mahviyet içinde yaşamış.. Gınay-ı kalbî ve tevekkül ve kanaâtı harikulâde ve maişet ve kıyafeti pek sâde ve mekârim-i ahlâkı pek fevkal'âdedir.. Dünyaya zerre kadar meyl ve muhabbet etmez, Hem öyle bir tarda izzet-i ilmiyeyi hayatında muhafaza etmiş ki; asla kimseye arz-ı iftikar etmemek hayatının mühim bir düsturudur. Dünya kendilerine teveccüh etmişte, o ondan yüz çevirmiş olan Üstadımız, emr-i maaşta Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle iffet ve nezaheti daima muhafaza eder... Sadaka, zekât ve hediyeleri almaz...

1165

Biz yakinen biliyoruz ki; Kastamonu'da buldukları zaman, oturdukları evin icarını vermek için yorganını sattılar da, yine hiç bir suretle hediye kabul etmediler.

Hem üstadımız tekellüf ve ta'azzumdan asla hoşlanmazlar. Talebelerinin de tekellüf kaydından âzâde olmalarını emreder ve buyururlar ki: "tekellüf şer'an ve hikmeten fenadır. Çünkü tekellüf sevdası insanı hadd-ı ma'rufu tecavüze sevk eder. Mütekellif olanlar bazen hodbinane bir tezahür ve tefahür ve muvakkat ve soğuk bir riyakâr vaziyeti takınmaktan kurtulmazlar. Halbuki bunların ikisi de ihlâsî zedeler."

Hem Üstadımız gayet mütevazî'.. tefevvuk ve temeyyüz daiyelerinden, şöhret sevdalarından ziyadesiyle sakınırlar. Kendilerine mahsus safî meşrebi, o gibi can sıkacak şeylerden âlidir. Herkese, hele ihtiyarlara ve çocuklara ve fukaralara rıfk ve mülâyemetle uhuvvetkârane bir muamele-i halisanede bulunurlar.

Mübarek yüzlerinde mehabet ve beşâşetle karışık bir nur-u vakar lemean eder. Heybetle beraber asâr-ı üns ve ülfet dahi görünür. Daima mütebessim bulunurlar. Fakat bazen tecelliyatın muktezası olarak, mehabet ve celâl nazarı o derece tezahür eder ki; artık o zaman yanında bulunup da söz

söylemek isteyen adamın adeta dili tutulur da, ne demek istediği anlaşılmazdı. Bu âcizler çok defa bu hali müşahede ettik.

Üstadımızın az söylemek adetidir. Fakat söylediği veciz sözler, herhalde düstur-u hikmet olarak pek manidar, pek şümullu birer câmi-ül kelimdir.

Üstadımız ne kimseyi zem eder ve ne de yanında kimseyi gyıbet ettirir. Bunlardan asla hoşlanmaz. Kusur ve hataları setrederler. Hem o kadar hüsn-ü zannâ mâliktirler ki, hatta kendisi hakkında bir nâseza söz tebliğ edene: "Hâşâ bu yalandır. Bu sözü söyledi dediğin zat, böyle sözü söylemez" buyururlar.

Üstadımızın nefisle mücahedede o derece bir rüsh ve ihtisası vardır ki, asla huzûzat-ı nefsanîyelerine hizmet etmezler. Bir insana kâfi gelmeyecek derecede az yerler ve az uyurlar. Gecelerde sabaha kadar calib-i dikkat bir hâl-i hâşiane ile ubudiyette bulunurlar. Yaz ve kış bu adetleri tehalûf etmez. Teheccüd ve münacât ve evradlarını asla terk etmezler.

Hatta bir Ramazan-ı Şerifte, pek şiddetli hastalıkta, altı gün savm-ı visal içinde ubudiyetteki mücahedelerini terk etmediler. Komşuları her zaman derlerki: "Biz sizin Üstad'ınızın sekiz

sene, yaz ve kış geceleri aynı vakitlerde sabaha kadar hazin ve muhrik sadasıyla münacaat seslerini dinler, böyle fasılasız devamlı mücahedesine hayretler içinde kalırdık."

1166

Hem Üstadımız taharet ve nezafet-i şer'iyeye son derece riayet eder, her zaman abdestli olarak bulunurlar. Asla mübarek vaktini boş geçirmez, ya Risale-i Nur te'lifiyle veya tashihıyla meşgul veya münacaat-ı Cevşeniyeyi kırat veya secdegâh-ı ubudiyette kaim veya tefekkür-ü Âlâ-i İlâhi bahrine müstağrak bulunurlar.

Ekseriyetle yaz zamanı şehre uzak ormanlık dağ vardı. Üstadımızla oraya giderdik. Yolda hem Risale-i Nur tashih ederler, hem de bu aciz talebelerinin okudukları risaleye dikkat ederler, tashih için hatalarını söylerler.. ve yahut eski müellefatından birisinden ders verirler. Bu suretle yolda mübarek vaktini vazifeyle geçirirlerdi.

Evet, biz i'tiraf ediyoruz ki; Üstadımızın nutkündeki letâfet ve ülfetindeki halâvet o derece feyizbahş idi ki; insan sabahtan akşama kadar o vaziyette ders alsa, yol yürüse, asla sıkılmak ihtimali yoktu.

Hem Üstadımız Risale-i Nurun hizmetini herşeye tercih ederler, buyururlardı ki: "Yirmi senedir Kur'an-ı Hakimden ve Risale-i Nurdan başka bir kitabı ne mütelaa etmişim ve ne de yanımda bulundurmuşum. Risale-i Nur kafi geliyor."

Evet, Feyyaz-ı Mutlak tarafından bütün hakaik-i Kur'aniye kalb-i münevverlerine ilham ve ilka-i küllî ile ifaza olunur da; Kur'an-ı Muciz-ül Beyandan başka neye muhtaç olur. Bunda şüphesi olanlar, Risale-i Nura dikkat etsinler. Cenabı Hak Üstadımıza Risale-i Nurun te'lifinde öyle bir iktidar-ı bedî' ihsan etmiştir ki; bu herkese nasib olacak hasletlerden değildir. O güzelim Nur Risaleleri her biri gurbette hem hastalık içinde, dağda bağda kâtipsiz, tahammülü müşkil gayet ağır şerait dahilinde zahirî nice müşkilâtlarla meydana gelmiş de, mü'minlerin imdadına yetişmişlerdir. Fakat Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki; İnyet-i İlâhiyye harika bir tarzda fevkalâde bir muvaffakiyet ihsan etmiştir. İşte bu

sırdandır ki, Cenab-ı Hak Üstadımıza kâinatı bir kitap, sema ve arzı birer sahife gibi keşf ve şuhudla bihakk-il yakın okuyacak bir iktidar vermiş, mahz-ı inayetiyle böyle kudsî bir esere sahib kılmıştır.

Evet, âyât-ı teşri'iyeyi havî Kur'an-ı Mu'ciz'ül-Beyanın hakaik ve maârifini.. ve âyât-ı tekviniyeyi şâmil kitab-ı kebir-i kâinatın vezaif ve ma'anisini beyan edip, marifetullahın en yüksek derecatına uruca nev'i beşeri teşvik eden ve bugün ki günde ölmeye yüz tutan kalbleri bile izn-i ilâhî ile ihtizaza getirecek kadar harika bir eser-i bedi'a, bir serayan-ı seria olan Risale-i Nurla neşri hakaik eden bu vücud-u mes'udla beşeriyet iftihar etmek lâzım gelirken; çok gariptir ki ehl-i şekavet tarafından zehir verilmeye cesaret, taş atılmaya bile cür'et ediliyor.

Evet, sırrı ile Enbiyanın vârisi

1167

olanların türlü türlü belâlara uğramaları hikmet-i ilâhiye iktizasından olmasıyla; O zümre-i mübareke gibi, Üstadımız dahi nice nice belâlara hedef olmuştur. Hatta Kastamonu'ya ilk teşrif ettikleri zaman, çocuklara bedbaht bir şakî tarafından teşvik edilip, abdest almak için çeşmeye çıktıkları vakit taş attırmışlar. Fakat Üstadımız daima gördüğü eza ve cefalara ululazmane sabır ve tahammül eder. Hem safay-i sadre ve selâmet-i kalbe malik olduklarından, o

çocuklara dahi hiddet etmeyip, buyurlardı ki: "Bunlar sûre-i Yasin den mühim bir ayetin nüktesini keşfime sebep oldular" diye onlara dua ederlerdi. Sonra bu çocuklar, Üstadımızın duası berekâtıyla şayan-ı hayret bir hal kesbetti ki; Üstadımızı uzak-yakın nerede görseler, koşarak yanına gelirler, mübarek elini öperler, duasını alırlardı.

Hem Üstad'ımızın harika haleti ve şâyân-ı hayret garaib-i ahvali başta Risale-i Nur olarak pek çoktur. Evet biz it'iraf ediyoruz ki; Üstadımız bizim hatırat-ı kalbimizi bizden ziyade okur, çok defa bizi haberimiz olmadan bir meseleden şiddetle, telâşla ikaz ederler, bizi hayrette bırakırlardı. Sonra günler geçtikten sonra, aynen Üstadımız'ın ikaz ettiği şeyle karşılaşır, aklımız başımıza gelirdi.

Bazen Üstadımız'la dağa gittiğimiz zaman, daha dönmek zamanı gelmeden birden bire Üstadımız kalkarlar, bize de emrederlerdi. Hikmetini sormak istediğimizde: "Acele gidelim, Risale-i Nur hizmeti için bizi bekliyorlar." Hakikaten şehre avdetimizde, mutlaka mühim bir Risale-i Nur şâkirdi bizi beklemekte veya birkaç defa gelmiş gitmiş diye komşular haber verirlerdi.

Yine bir gün Mevlânâ Halid Hazretlerinin küçük Âşık namında bir talebesinin neslinden gelen mübarek bir hanım (Asiye Hanım) yanında çok senelerden beri muhafaza ettiği Mevlânâ Hazretlerinin cübbesini Ramazan-ı Şerifte teberrüken Üstad'ın yanında kalsın diye Feyzî ile gönderir. Üstadımız hemen Emin kardeşimize, yıkamak için emrederek Cenab-ı Hakk'a şükretmeye başlar. Feyzi'nin hatırına gelir ki: "Bu Hanım benim ile yirmi gün için gönderdi. Üsad'ım neden sahib çıkıyor?" Hayretler içinde kalır. Sonra o hanımı görür, Feyziye der ki; "Üstad'ın hediyeleri kabul etmediğinden bu suretle belki kabul eder diye öyle söylemiştim. Fakat emanet onundur. Canımız dahi feda olsun" der. O kardeşimizi de hayretten kurtarır.

Evet, mübarek Üstadımız, o cübbeyi Mevlânâ Halid den sonra. Vazife-i tecdid-i dinin kendilerine intikaline zahir bir alâmet (209) telâkki ederek, bilâ tereddüt sahip çıkmış olmalıdırlar. Hem öyle olmak lâzım... Çünkü: Hadis-i sahihde

(209)Az yukanda Mevlânâ Halid'in cübbesi bahsinde, zuhûr etmiş pek acib tevafuklar da bu hakikata kat'i işaret etmektedirler. A.B.

1168

buyurulmuş. Mevlânâ Halid Hazretlerinin velâdeti 1193, Üstadımız Hazretlerinin ise, 1293'dür. Bu hadisin tam izahı Risale-i Gavsîye'de vardır.

Yine bir zaman Feyzî, İstanbul'da gayet câzibedar bir âlimin dersine kapılarak orada kalmak niyet etmiş. Fakat acaba Üstad'ım müsaade eder mi? diye mütereaddit iken; O günlerde buradan bir Risale-i Nur şâkirdinin Feyziye yazdığı mektubunu Üstadımız görürler. O mektubun zeyline: "İstanbul Eski Said-i bilir, Yeni Said'in kardeşi Feyzi'yi aldatıp kendine çekmesin. Risale-i Nur razı değil.." diye yazmışlar. Feyzî İstanbul'da bu mektubu alınca birden ayılır, akli başına gelir. Üstad'ından, kusurlarının afvını ister.

Yine Denizli hapsi vakaasından evvel, arasına lâtife tarzında bizlere hususan Feyzi'ye Üstad'ımız buyururlardı ki: "Cezanız var, tokat yiyeceksiniz. Hapse gireceksiniz." diye Denizli hapsimizi bize remzen haber verip, hem bizi ikaz, hem kablel-vuku' bu muhim hadiseyi keşfen beyan ediyorlardı. Hakikaten çok geçmeden Üstadımızın dediği gibi çıktı.

Yine Denizli hapsinden evvel buyururlardı ki: "Kardeşlerim çoktandır sekiz seneden fazla bir yerde kalmamışım. Şimdi buraya geleli sekiz sene(210) oluyor. Bu sene herhalde ya vefat edeceğim veya başka yere nakledileceğim" diye Kastamonu'dan teşrifini haber veriyorlardı.

Hem Denizli hapsi musibetinden evvel Üstad'ımız buyururlardı ki: "Kardeşlerim, Risale-i Nura bir kaç cihette hücum hissediyorum. Ziyade ihtiyat ediniz!" Hakikaten çok geçmedi, İstanbul'da bir ihtiyar hoca bilmiyerek, bir risalenin bir meselesine itiraz ediyor. Sonra eski Fetva Emîni merhum Ali Rıza Efendi Hazretleri o hocanın itirazını reddediyor ve Risale-i Nurun hakkaniyetini tam tasdik ediyor.

Bir müddet sonra, birden hayvan (at) ürküp Üstad'ımızın mübarek bacağı incindi. Aylarca ızdıraplar içinde vazife-i ubudiyetini ve Risale-i Nurun hizmet-i kudsiyesini çok müşkilâtlarla ifa edebildi.

Sonra, tekrar dağda müthiş bir zehirlemeden gayet ağır bir surette hasta iken, Denizli hapsi tevkifi meydana çıktı. Fakat o Ferd-i ferid tahammülü pek müşkil ve dehşetli halde hem hizmet-i imaniye ve Kur'aniyedeki azm-ı metnini, hem ubudiyetteki vazifesini ifaya son derece gayret edip, asla fütûr getirirmeden ulul-azmane bir sabırla ispat ediyordu.

Yine üstadımız, tevkifimizden evvel mükerrer buyururlardı ki: "Ehl-i dünya Risale-i Nura ilişmesinler. Eğer ilişirlerse, âfatların hücumuna sebep olurlar." Hakikaten herkese malûmdur ki; Risale-i Nur şakirtleri tevkif edi

(210)Hicri hesapta hakikaten sekiz senesi dolmuş oluyordu. Amma sabit hesap olan miladi veya Rumiye göre yedi buçuk senesi tamam oluyordu. A.B.

1169

lir edilmez, her tarafta afetler, zelzeleler, hastalıklar başladı. Tâ Risale-i Nurun hakkaniyeti tasdik olunup, vatana faydalı olduğu itiraf edilinceye kadar.. Çok yerlerde ezcümle Kastamonu'da zelzele devam etti. Hatta Kastamonu'nun tarihî yüksek kal'ası -ki bazı risalelerin medresesi hükmüne

geçmişti- Risale-i Nura ve müellifi olan Üstad'ımıza iştîyak ve hasretinden matem tutup en sağlam köklü taşlarını aşağı atarak; Üstad'ımızın ihbar-ı gaybîsini maddeten tasdik etmiştir. Üstad'ımız, tevkifimizden mukaddem buyurdular ki: "Risale-i Nura müthiş bir hücum plânı var. Fakat merak etmeyiniz! Müjde, inayet-i ilâhiye imdadımıza yetişecek. Şöyle ki: Bu gün okumak için "Hizb-i A'zam-ı Nuri"yi açmıştım. Birden karşıma

ayeti çıktı. Baktım, gördüm ki: manasının çok tabakalarından hususan many-ı işarisiyle ve cifrisiyle hem hapis musibetine, hem necatımıza işaret ve bize beşaretediyor(211)" buyurdular.

İşte Denizli mahkemesi beraet kararını vermezden dokuz ay evvel, bilâterreddüt bu ayetin definesinden aldığı cevheri izhar edip, hem ayet-i kerimenin mühim bir nükte-i i'caziyesini keşf, hem de kuvve-i ma'neviyeye muhtaç zayıf talebelerini tebşir etmekle, bizi mesrur eylemişlerdir. Bu ayetin tam izahı Denizli mudafaası içinde ve lahikasındadır.

Nüsha-i nâdire-i zaman olan Üstadımız gayet şeci' ve metin ve ulu'l- azmane bir cesaret-i fevkal'âdeye mâlik bir lisan-ul haktır ki, hak yolunda söz söylemekten çekinmez, levmi-lâimden korkmazlar.

Bir gün, ismullah yazılı kabir taşlarını lağımlar üzerinde konurken görürler... Orada dünyaca mühim zatlar da hazır oldukları halde, kimsenin söyleyemediği haklı ve fakat gayet acı sözlerle, o haksız işe ve daha başka müthiş haksız işlere sedd-i sedid olmuşlardır.

Hem memleketimizde her kim Üstadımız'ı rencide etmeye cesaret etmişse Risale-i Nur'a zarar getirmişse, mutlaka su-i âkibete uğramışlardır. Bazıları dehalet edip akılları başlarına gelmiş ise de, bazıları da cezalarını çekmişlerdir. Bu vakıaların bazıları lahikada yazılmıştır.

Elhasıl: Mübarek Üstad'ımızın evsaf-ı kemalini ve mehasin-i ahvalini bizim gibi âcizlerin bihakkin tasvir ve ta'rif edebilmesine imkân yoktur. Halık-ı Zülcelal velcemaal Hazretleri Üstad'ımızı bir vücud-u müstesna olarak yaratmış ve tevfik-i ilâhîsine mazhar kılmıştır. Ne saadet ona ki, onun bizzat iştigal ettiği ve ehemmiyetle teşvik ve tavsiye ettiği Risale-i Nur ile hizmet-i Kur'aniye ve imaniyede buluna ve Risale-i Nurdan dersini almış ola...

(211)Ayetin bu işari manası, Denizli hadisesinde tevkiflerinden sonraki ilk günlerde ihbar edilmiş... Öncelerinde ise sadece onun müjde tarafı gösterilmişti. A.B.

1170

Üstadımız bizim memlekette bulunduğu müddetçe, fasılasız neşr-i hakaik eylemiş ve bizim saadetimiz için feyiz bahşeden mübarek nefesini sarfetmiştir. Cenab-ı Erhamürrahiminden bütün ruh-u canımızla niyaz ederiz ki; mahşer gününde dahi bizleri hadisi şerif'ine mazhar olan Üstadımız, define-i ulûm ve fûnûn, Bediülbeyan, âllâme-i Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretleri ile birlikte haşretsın. Tâki, o korkulu günde nurlu, müşfik, mübarek elile elimizden tutsun, huzur-u Resul-ü Ekrem Aleyhissalatü vesselâm'a bizi götürsün inşaallah!..

Risale-i Nur Şâkirtlerinden

Feyzi, Emin(212)"

TAKRİZLER VE HİSSİYAT İFADELERİ

Üstadın Kastamonu hayatında yazılan lahika mektuplarının yüzde doksanından fazlası Hazret-i Üstad'ın bizzat mektuplarıdır. Barla hayatında ise, lahika mektupları mevzuunda durum değişiktir. Onda Üstad'ın lahikaya geçen mektupları pek azdır. Talebelerin takriz ve hissiyatlarını ifade eden mektuplar, ekseriyet teşkil ederler. Bunun böyle olmasının sebebini tam bilmemekle beraber, Barla'da Hz. Üstad Risale-i Nurun yüzde seksen risalelerinin te'lifiyle meşgul olduğu ve talebelerinin Kastamonu'da az olması ve Isparta uzakta kalması gibi sebeb olabilir. Barla da ise, durum bunun tamamen aksi olduğu içindir.

Hazret-i Üstad'ın Kastamonu hayatında, takrîzan ve ona hitaben yazılan yazılardan sadece bir kaç nümune arzedeceğiz. Bu nünuneler dahi umum Nur talebelerinin ulvî his ve telâkkilerine de ayna olduğu için kısa geçeceğiz.

Birincisi: Risale-i Nurun karadeniz bölgesinde en çok neşir hizmetini ifa eden ve bunda Isparta kadar muvaffak olabilen merhum Ahmed Nazif Çelebi'nin kaleme aldığı takrizli fıkralarından birisinin bazı bölümlerini alıyoruz:

"Tahminen ve takriben altı sene evvel bir gazete sütununda, Isparta'da halkın fazla alâka göstermesinden, din ve iman telkin etmesinden ürken ehl-i dünya tarafından tevkif edildiğini teessürle okumuştum. Otuz senelik uzun bir zaman içinde(213) bir defa böyle acı haber aldığım halde, akibetin

(212)Emirdağ-1 Dosyası Sıra No: 208... Ve Büyük Târihçe S: 264

(213) Ahmed Nazif Çelebi Efendi'nin bu fıkrasının baş tarafında 1908'de İstanbul gazetesinde ismini, 1910'da da İnebolu'ya uğradığı zaman kendisini gördüğünü ve o zamanlardan beri kalbinde Üstad'a karşı bir muhabbet beslediğini yazmaktadır. Fıkranın bu kısmı kitabımızın baş taraflarında yazıldığı için buraya almadık. A.B.

1171

den kat'iyen başka bir ma'lûmat edinmemiştim. O seneden beri Cenab-ı Rabb-ül Âlemin Hazretlerinden niyazımda daima beş vakit dualarımda "Ya Rab bana bir mürşid-i kâmil ihsan buyur" niyazında iken, bundan üç sene evvel, yani hicri 1357 ve miladi 1938 senesinde İnebolu'da bir kahvede Kastamonulu(214) bir zavallı sarhoşun sitayişle bahsettiği bir zatın Kastamonu'da mevcudiyetini ve menfi olarak bulunduğunu işittim. Dikkat ettim ve tahkik ve ta'mik ettim, anladım ki: Otuz senedir kalbimde saklı olarak taşıdığım o zamanki "Said-i Kürdi" olduğunu hayretle öğrendim... Ve kalbimdeki sevgi günler geçtikçe ateşlendiğini hissettiğimden her tehlikeyi göze alarak, ziyaret edip mübarek ellerini öpmek lâzım ve şart olduğunu bildim. Ziyaretimde Yeni Said'in ism-i mübarekleri "Bediüzzaman Said-i Nursi" ve "Risale-i Nur müellifi ve sahibi olarak buldum. Kemal-i aşk ve ihlâsla sarıldım. Ve benim yegâne mürşidim ve rehberim ve büyük üstadım o Risale-i Nurdur dedim. Bana o hadsiz ihsanatı hidayet ve inayet buyuran Cenab-ı Hakk'a Kur'an-ı Hakimin harfleri adedince şükrederek ELHAMDÜLİLLAHİ HAZA MİN FAZLİ RABBİ dedim (215)

Risale-i Nura intisab etmezden evvel, maddî ve dünyevî her işlerimizde ve ticarethanemizin kazançlarında ve şahsî ve hususî işlerimizde, Risale-i Nura intisabtan sonraki hârikulâde farkları ve bereketleri görmekte beraber, en büyük bir ticaret sahibi veya mes'ud bir zengin müreffeh ve serbestliğinden daha fazla ferah ve sürûr ve serbest yaşayış tarzında sıhhat ve afiyetle

EHAMDÜLİLLAH mes'udane imarar-ı hayat eylemekte olduğumuzu ve Risale-i Nurun kudsi lütuf ve kerametlerine medyun bulunduğumuzu i'tiraf ve tasdik ederiz...

Bu içinde bulunduğumuz Alman ve İngiliz harbinin bidayetinden devamı müddetince, hadsiz zındık ve münafıkların hiç yoktan sebepsiz olarak, şahsıma bir isnadat olsun için, gerek münevver fikirli âlim ve gerekse câhil, mülhid hemen hemen -Bir kaç dostlarım müstesnaBütün memleket halkı kudsi hizmetimden küstürmek için; Şeytan aleyhi mayestahik bütün memleket halkını iğfal ederek aleyhime tahrik etmiş olacaktır ki: "Nazif muhalif bir siyasetle ittihad-ı İslama taraftardır. Siyaset propagandası yapıyor" zihniyeti şiddetle aleyhimde memleket halkına ve erkân-ı hükûmete kadar sirayet ettiriyorlardı. Bütün şeytanların tecessüsleri tahrik edilmiş, güya aleyhtarlarım benden bir intikam hissiyle giyabımda hem müthiş cereyanı şiddetlendirmek için, kendilerince menfur tekâkkî etikleri "Alman

(214) Bu fıkranın yazılış tarihi de 1941'de olduğu ortaya çıkmış oluyor. A.B.

(215) Evet bazı ehl-i velayetin ileride talebesi olacak zatlar, daha dünyaya gehneden evvel, hiss-i kablelvuku'un inkişafıyla kerametkârane keşfettikleri gibi, Risale-i Nurun talebelerinin mühimlerinden bir kaç zat dahi çok zaman evvel bir hiss-i kabl-el vuku' ile ileride Said ile alakadar bir surette bu nura hizmet edeceğine hissetmiş. İşte onların birisi Nazif'tir. Said-i Nursi.

1172

cı" nâmiyla hakaretlere ma'ruz bırakmaktan çekinmediler. Halbuki, ben lillahilhamd Risale-i Nurun irşadiyla hakaik-i imaniyeyi ve kuraniyeyi, değil küre-i arzdeki cerayanlara, belki bana verilse de bütün dünya saltanatına da alet edemem. Ben yalnız hakikatçı ve imancı ve Kur'ancı Risale-i Nurun bir hadimiyim.. (216)"

Bir bayram münasebetiyle Üstadı'na gönderdiği bir hediyesinin adem-i kabulü üzerine, Ahmed Nazif Çelebi'nin Üstada yazdığı ikinci bir fıkrasından:

"Çok Aziz ve çok kıymetli müşfik ve fedakâr Üstad-ı a'zamım, efendim Hazretleri!

Hazineler dolusu mücevherattan daha fazla kıymetli, hatta bu fânî dünya hayatının zinetleriyle ölçülemeyecek derecede kıymetli mektubunuzu, mübarek Ramazan-ı Şerifin yirmi üçüncü günü akşamı, iftardan on dakika evvel postadan aldım. Cenab-ı Allah kabul buyursun, iki iftarı bir yaptım. Elhamdülillah haza min fadli Rabbî...

...Bizim ve gerekse mübarek Zekeriya kardeşimizin kıymetsiz, değersiz hediyelerini; me'zuniyetsiz kabul ederek takdim etmek cesaretinde bulunduğumdan mütevellit aziz Üstadımın adem-i kabul ve hoşnutsuzluğuyla tekdiratına maruz kalacağımdan korkarak, intizarda iken, müvezzi' iki mektubu verdi. İftar vakti dar olduğundan ayakta zarfı açtıktan sonra, kıymet takdir edemeyeceğim çok şirin ve câzib olan hatt-ı fazılaneniz sanki "Korkma" diye hitap ediyormuş gibi tebessüm ederek, gözüme ilişince sürurumdan okuyamadım. Hemen haneme koşarak okumaya başladım.

Şefkatli Üstadım! Hizmet-i Kur'anda ve Risale-i Nurun neşriyatındaki zerre-i vâhide kabilinden olan mesâimin nezd-i âli-i üstadanelerinde hüsn-ü kabule mazhariyeti; zaif, fakir, aciz hizmetkârınız ve iktidarsız, idrâkı nakis, ihatası dar, şuuru muhtell talebenizi ne derece sevinç ve sürura kalb ettiğini ta'rif edemem.

Böyle ma'nevî ve kudsî takdirata mazhar buyurulan ve bizim gibi günahkârlara otuz senelik iştiyakla, on senelik münacât ve niyaz mukabilinde siz Üstad'ımızı ihsan buyuran.. Ve kullarının isyanlarına bakmıyarak her istediklerini bilen ve işiten ve "Bellağa ma bellağ" veren ve bütün mükevvenatı yed-i kudretinde tutan ve herşeye sahip ve mâlik ve hâkim bulunan Canab-ı Hak ve feyyaz-ı Mutlak Hazretlerine ne suretle hamd ve Şükür edeceğimi bilemiyorum...

(216)Osmanlıca Kastamonu-2 S:65

1173

Mektubat risalesinin ikinci mektubunu daima hatırlıyarak bu emirlerinize riayet etmeye çalıştığım halde, bir mücbir-i gaybî bendenizi tahrik ederek, ikinci mektuba muhalefete sevk ediyor. Niyetim halis sadakat ve merbutiyetim ciddî ve çok sağlam, her türlü riyadan âri ve hiç bir maddi menfaata ma'tuf ve müstenid olmıyan Allah rızası yolunda Kur'an namına ve Risale-i Nura hizmet gayesine ma'tuf ve bilhassa bizim gibi âciz, âsi ve günahkârların hidayet ve irşad ve islâhına ve ehl-i dalâleti ve ehl-i bid'ayı tarik-i Hakk'a da'vet ve hakaik-i İmana hadim bir kudsî zat, bizlere ve memleketimize veditullah olarak ihsan buyurulmuş, kıymetli misafirimiz, nasilki biz günahkârların manevî yardımına koşuyor ve gece gündüz mağfiret-i ilâhiyyeye ve irşadımıza çalışıyorsa; bizler de bu aziz misafirimizin maddî yardımına seve seve ve iştiyakla ve ancak Allah için koşmak ve çalışmak vazifesiyle mükellef bulunduğumuzu hissediyoruz...

Af dilerim, kıymetli ve sevgili Üstad'ım! Bilirimki, hediyeleri kabul etmiyorsunuz. Fakat zekât ve sadaka gibi muaveneti arkadaşlarımızın ısrarı üzerine yazmaya mecbur oldum. Hem de maddî ihtiyaçlarınıza, ikametgâh kirası, odun ve kömür gibi mübrem ihtiyaçlar için lâzım olduğunu düşünmüştüm...

Kıymetli ve müşfik Üstad'ım! Şu kadar var ki; hizmetkârınız Üstad namına değil, kıymetli ve garip bir misafiriniz namına ve rizaen lillah yardım etmek istiyoruz. Hem manevî zarar görmemeniz için kuvvet ve kudret ve azamet sahibi Cenab-ı Allah'a niyaz ve tazarru' ederek dergâh-ı ilâhiyesinde hüsn-ü kabula mazhar eylesenizi dua ediyoruz...

Daimî kudsî dualarınıza Muhtaç, günahkar hizmetkâr ve talebeniz Ahmed Nazif Çelebi (R.H) (217)"

İKİNCİ FIKRA : Ispartadan Hüsrev Altınbaşak'ın müjdeli bir mektubu:

"Aziz Üstadım!

Yüksek ve ciddî irşadlarınızla adım atmayı en büyük bir maksat bilen talebeleriniz, son zamanlarda şâyan-ı şükran bir vaziyete girdiler. Hulusi-i sani beş on arkadaşıyla.. Hafız Ali civarındaki yirmi yirmibeş arkadaşıyla.. Mübarekler, Otuz otuzbeş refikleriyle.. Bilhassa Hafız Ali, köyünden Ahmedler ve Mehmedlerin çok halis gayretleriyle umumiyet itibariyle hem hiç mübalağasız bin kalemler belki daha fazla; en geride kalan Isparta da ise, Kahraman Rüşdü'nün ve risaleleri kendine tamamen yazan Mehmed Zühdi'nin ve küçük Ali'nin ve Osman Nurî gibi faal talebelerin gayret ve him

(217)Ziyadat-ı Kastamoniyeye S:13

1174

metleriyle otuz ile kırk arasında, hatta bir cihette mümtaziyet kazanan Mehmed Zühdü'nün küçük Hafız Ali gibi hem Risale-i Nuru yazarak, hem kendi evinde yüz elli kadar çocuğu serbest olarak üç aydan beri okutmasıyla; Ve civarında diğer köylerde bulunan onbeşer, yirmişer arkadaşlarıyla talebeleriniz Kur'anî hizmetlerinde gayretli bir surette çalışmaktadırlar.

Mübareklerin yazdıkları gibi, dört köyde dört ay zarfında, elif-bayı okuyamıyan kırk elli ümmî adam, Risale-i Nuru mükemmel yazmaya muvaffak olmaları harika bir keramet-i Risalet-ün Nur olduğuna kanaatımız geldi.

Risale-i Nur

Şakirtlerinden Hüsrev(218)

ÜÇÜNCÜ FIKRA: Elaziz'dan gelen Albay Hulusi Bey'in acib mektubu:

"Aziz Üstadım!

Ondokuzuncu Mektub'u bir mecliste ve bir cuma gecesi okumak niyetiyle üzerime almıştım. Şiddetli yağmurlu bir geceydi. O mecliste okumak üzere elimi cebime koydum. O mübarek eser yerinde olmadığını hayretle gördüm. Eseri koyduğum ceb yırtık ve delik olmadığı gibi, ben de başka hiç bir yerde durmadığıma göre bu hale hayret etmemek kabil mi?..

O geceyi uykusuz geçirdim. Müteessir oldum. Hazret-i Gavs'dan mübarek eseri istedim. Lillahilhamd ertesi günü bu eseri dinlemekle namaza başlamış olan bir muallim vasıtasıyla bulundu.

Şakır şakır yağmur altında çamur içinde bu mübarek eser bulunsa bile, artık okunamayacak derecede olacağını tahmin edersiniz değil mi? Şayan-ı hayret ve cây-i dikkat ve medar-ı ibrettir ki, en ufak bir leke bile olmamıştır. Hafız-ı hakiki o mübarek eseri, ona manen ve

cidden bağlı olanlar gibi muhafaza buyurmuş. Hafız ve âlîm ve hakîm isimlerinin zâhir bir tecellisi böylece lemaen etmiş oldu. Hulusî (219)"

Merhum Albay, Hacı Hulusi Bey'in gönderdiği benzeri mektupları üzerine, Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'dan kendisine yazdığı bir mektubun bu makama ilhaki münasib görüldü:

"Aziz Siddık Muhlis kardeşim ve İman hizmetinde sebatkâr arkadaşım!

(218)Ziyadat-ı Kastamoniye S: 2

(219)Aynı eser S: 3

1175

Evvela: Kat'iyen bil, sen eski mevkiini Nur dairesinde tâm muhafaza ediyorsun.. Ve senin ile muhabere hiç kesilmemiş. Ben kardeşlere yazdığım mektuplarımda "Aziz, siddık" dediğim vakit, daima saff-ı evvelde Hulusî muhatabdır. Senin bu ağır şerait altındaki Nur hizmetlerine bin barekallah deriz.. Ve bu biçare hasta kardeşine ettiğin çok yüksek duana binler amin deyip, Allah senden razı olsun. Sizi tebrik ederiz.

Saniyen: Lillahilhamd Nurların her tarafta fütûhatları var. En ehemmiyetli yerlere sizin gibi kahramanlar gönderiliyor. O havalide ve Kars'ta Nurlarla alâkadar kardaşlara, hususan biradarzedem

Nihad'a çok selâm ve selâmetlerine dua edip dualarını isteriz.

Elbaki Hüvel-baki

Kardeşiniz ve sizi unutmayan

Said-i Nursî

Buradaki Nurcular size arz-ı hürmetle çok selam ediyorlar.

Aziz Kardeşim! Beni merak etme! Cenab-ı Hakk'ın inayeti devam ediyor. Hem de dünya madem geçer, Meraka değmiyor. Sen her günde belki yirmi defa duada tahattur edilirsin.(220)”

Dördüncü Fıkra: Bedreli Hulusi-i Sani ünvanıyla meşhur mübarek Sabri Hocanın mektubundan bir parçadır.

"Hamden lillahi Tâlâ, lâ'hika nâmıyla müsemma risalemiz yevmî ve usbu'î zuhûrat ve ahval ve mukteziyat sebebiyle husule gelen; tabiri caiz ise, Hazret-i Musa'nın binbir kelâmı misillû şu lahikamız o kadar zengin ve rengin ve o derece manidar ve revnekdar bir hale gelmiş ve daha tekemmül ve tezâyüd edecektir ki; bütün Risale-i Envarı elde edemiyen, Mektubat lahikasını elde etse, lahikada mevcut hâkaik ve mesail, kârîni tamam Risalet-ün Nuru mütalâa etmiş derecede müstefid ve kendini hasarettten kurtarabilir derim.

Risale-i Nur Şakirtlerinden Sabri(221)

Ve daha bu nevi takriz mektupları ve fıkralarından otuz kırk kadarını burada sıralıyabilirdik. Fakat bahis uzar, kitap büyür, belki de bazılarına usanç verir diye bu bir kaç nümunelik fıkralarla iktifa ettik.

(220) Ziyadat-ı Kastamoniye S: 30

(221) Aynı eser S: 62

1176

NUR ÂLEMİNDEN YİNE ZULMET ÂLEMİNE

Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin Kastamonu'daki hayatı - diğer yerlerde olduğu gibi - bir taraftan zulümlü tecavüzler, kesafetli tazyikler ve evhamlı tarassudlarla devam edip giderken; öbür tarafta Nur ve hidayet saçan güzel ve şirin vaziyetler, irşadkâr nasihatlar ve meymenetli hallerle doludur. Onun için, hayat denilen ilâhî hikmetli tecelliyatın bir ayinesi olan şeyin, gece ve gündüz gibi, yahut nur ve zulmet gibi mübadeleli haller gösteren her iki tarafının vaziyetleri görülmektedir. İşte tekrar bir nebze zulmetli tarafın durumlarından bahis açacağız.

Evet, Hazret-i Üstad'ın bütün o katı ve katmerli, zulmetli ve kesafetli tarassud ve tazyikler altında; Ve bütün bunlara rağmen neşrettiği Kur'an nurlarıyla Anadolu'nun bir çok beldelerinde iman ve irfan filizleri açmış, Kur'an ve iman hizmeti olan Nur risalelerinin yayılması yavaş yavaş, fakat heybetli ve azametli, fütûhatçı ve teshir edici neşriyatı sayesinde iman ve Kur'ana fedâî mücahidler yetiştirmesiyle birlikte; zındık ve münafık olan ehl-i dalâlet gayz ve kinlerinden kudururcasına bahaneler aramaya ve kanunlar eliyle ma'sum Nur talebelerini ezdirmeye yarayan en ufak bir ip

ucunu ejderha gibi göstermeye başlamak üzere harekete geçtiler. İlk önce Nurun neşriyat merkezi olan İsparta'da mahallî hükümet ve Emniyeti evhamlandırıdılar. Isparta merkezinde sırf Allah için hâlisane ve alicenabane Kur'an'a büyük hizmetler yapan ve kendi evinde hasbetenlillah yüz elli kadar çocuğu Kur'an ve iman dersleriyle okutturan merhum Mehmed Zühdü Efendi'nin evini baskın yaparak taharri ettirdiler. Buldukları risale ve Kur'an cüzleriyle birlikte Isparta adliyesine sevk ettiler. Bu hadise 1941 sonlarında vuku' bulmuştu. Adliye, tetkik neticesinde Mehmed Zühdü Efendi'ye beraet ve risalelerin iadesine karar verdi.

1177

Hadiseyi, Mehmed Zühdü Efendi'nin bir sene sonra vefatı münasebetiyle, Isparta'lı Kâtip Osman Efendi Üstad'ına hem bu vefat hadisesini, hem de Mehmed Zühdü'nün fedakârane hizmet şekillerini mektubuyla şöyle anlatmaktadır:

"Sevgili Üstad'ım!

Şu içinde bulunduğumuz asrın dağdağalı, zülumatlı bir zamanında dünyaya güneş gibi ziya ve Nur veren ve zulümat perdelerini yırtan, hak ve hakikatı ve Sırat-ı Mûstakim yolunu açan ve bütün ehl-i İman üzerlerine rahmetler saçan "Risale-i Nur"u eline alıp, koynuna ve cebine doldurup çarşı pazar ve İstasyon caddelerinde ve şosa yollarında, uzak-yakın ve Şarktan Garba, Garbtan Şarka giden yolculara tevziat me'murluğu yapan.. Ve ma'sum ve ma'sume çocuklardan iki yüz -üç yüz çocuğu evine toplayıp onlara Kur'an ve Risale-i Nuru ders gösteren; ve münafık ve zındıkların bir sene evvelki hücumlarıyla mahkemeye verilerek, beraat etmiş olan; ve Kur'an ve Risale-i Nur hesabına her saat ve her dakika canını feda edencesine çalışan ve bu fedakarlığı yüzünden pek çok kimselere iman ve ihlâs kazandıran MEHMED ZÜHDÜ' Efendi kardeşimiz kader-i ilâhi ile dünyaya gözünü kapayıp, Arş-ı Rahmana gözünü açarak tekbir ve kelime-i şehadet ile sahib-i emanet olan zat-ı Zülcelâl hazretlerine teslim-i ruh eylemiştir.(222)"

Mehmed Zühdü'nün hadisesinden bir müddet sonra da; Sav, Kuleönü gibi Isparta'nın bazı köylerinde Nur talebelerinin iman ve Kur'an'a ait hizmet ve faaliyetlerini büyüterek ihbar ettiler. İçinde "Beşinci Şua" risalesi de olduğu halde bir çok el yazma Nur risalelerini baskınlarda elde ettiler. Zabıtlar tuttular ve bunları suç aleti diye Isparta adliyesine yeniden

sevk ettiler. Davaya Isparta ağır ceza mahkemesi baktı, inceledi. Mahkeme, bu risalelerde mevcut kanunlara temas eden bir durumun olmadığını gördü ve tüm maznunların beraatine ve müsadere edilen Nur risalelerinin sahiblerine iadesine karar verdi.

İste gerek o hadise dolayısıyla, gerekse önceleri Kastamonu'da her bir kaç günde bir Hazret-i Üstad'ın menzili ya aranmakta veya bir hafiye tarafından tarassud ettirilmekteydi.

Bu evhamlı ta'kibat hadiselerinin delili, Üstad'ın Kastamon'dan yazıp Isparta'ya gönderdiği bir çok mektuplarından okunabilir. Bu mektuplardan bazı bölümler yukarılardada gerçi yazıldı. Lâkin bu makada tekrarına zarurut hasıl oldu.Sadece bir kaç örnek verelim:

Tahminen 1938 yılı ortalarında(223) yazdığı bir mektupta şöyle de

(222) Ziyadat-ı Kastamoniye S: 66

(223)Kastamonu Lahika mektuplarının başlangıcı 1938 yılı başlarında olduğu az yukarda ispat edilmiş olmakla; Mektup sıralarının durumuna göre bu tahmini yürütmek imkân dahilindedir. A.B.

1178

mektedir:

"... Yeni bir medar-ı keramet ve inayet ve sürur olan mektubunuzu aldım. Risale-i Nura bir inayet, bir ikram ve himayet-i ilâhiyeyi gösterdi. Şöyle ki: Bundan dört beş gün evvel, bir taharri ile menzirim teftiş edildi. Her tarafa baktıkları halde, hıfz-ı ilâhî ile bizi mahzun edecek bir şey bulamadılar:..(224)

2- Yine tahminen 1938'in son aylarında, Celal Bayar'ın başvekil olduğu dönemde, yanındaki hizmetkâr ve talebeleri tarafından yazılan bir mektupta şunlar yazılı:

".. Risale-i Nur hakkında inayet-i Rabbaniyenin lâtif bir himayeti şudur ki: Karanlık bir vaziyette, korkutan bir zamanda casusların ve taharrî me'murlarının evhamları ve tecessüsleri Üstad'ımızın menziline sarması dakikasında, bir Fare Üstad'ımızın bir çorabını aldı. Ne kadar aradık hiç bir yerde bulamadık...(225)"

3- Daha sonraki yıllarda yazılan bir mektupta, Hz. Üstad şunları yazıyordu:

"Sabri kardeş! beni saran ve bağliyan ağır kayıtlara ehemmiyet vermiyorusun. Halbuki buradaki evhamlı ehl-i dünaya benim ile fazla meşgul ve alâkadardır. Hatta...hatta... hatta... her ne ise...(226)"

4- Üstad'ın başka bir mektubu da şöyledir:

"... Bu defa kahraman Tâhirî yi umumunuz namına gördüm.. Ve onda bir Lütfî, bir Hafız Ali, bir Hüsrev ve bir Said - Fakat genç Said - Müşahede ettim. Cenab-ı Hakk'a şükrettim. Bu defa onun kokusunu alıp, o daha gelmeden benim yanıma gelen komiser ve taharri adamları...(227)"

5-1939 yıllarında yazıldığı tahmin edilen bir mektuptan:

Sizin beni çok mesrur eden mektubunuza Isparta yoluyla cevap vermediğim sebebi, benim Isparta merkezi ile olan münasebetime burada çok dikkat edilmesidir...(228) "

Bu mevzudaki diğer belgeler, ilerde tarihi sırasında kaydedilecek. Burada aynı konudaki belgelerden daha bir çoklarını sıralamak mümkündür. Üstadın hizmetkârı bir çok zatların bilhassa Çaycı Emin'in hatıraları bu durumu bâriz göstermektedir ki; Hazret-i Üstad'ın menzili her zaman kontrol ve mürakabe altında olup, her keyifleri istedikçe, mahkeme kararı vesaire vız gelerek, Üstad'ın evini taharrî edebilmektedirler, Böylece vâlinin, Emniyet

(224)Osmanlıca Kastamonu-1 S: 20

(225)Aynı eser S: 87

(226) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 22

(227) Osmanlıca Kastamonu, S:37

(228)Osmanlıca Kastamonu-1 S: 272

müdürünün, Siyasi şube müdürünün ve savcının kimisi şahsî düşüncesi ve keyfi icabı, kimisi Ankara'ya yaranmak ve vazifeperverlik gösterişi için istedikleri zaman Hazret-i Üstad rahatsız edilmektedir.

Ne kadar şayan-ı taaccübdür ki; bütün bu sıkı kontroller, tarassudlar, takip ve teccüsler altında, her fırsatı değerlendirmesini bilen Hazret-i Üstad, Isparta'daki talebeleriyle en azından haftada bir iki mektup ile muhaberesini devam ettirmiş ve 1938 yılından itibaren altı sene zarfında ikiyüz yetmiş beş kadar mektubu selâmetle Isparta'ya ulaştırabilmiştir . Herhalde giden bu mektupların üç dört misli kadar da Isparta'dan Kastamonu'ya gelenleri olmuştur. Ayrıca bu mektupların belki bir kaç misli kadar da, Isparta da elle yazılıp çoğaltılan risaleleri Üstad, ne yapıp yapıp bütün bunları casuslara sezdirmeden, yerli yerince ulaştırma imkânını sağlamaktaydı. Gerçekten bu vakia harika bir hadisedir denilebilir.

Nihayet, gele gele 1942 yılı bahar aylarında, Şükrü Saraçoğlu'nun başbakanlığı döneminde, tıpkı Eskişehir hadisesinde olduğu gibi; Isparta'da yeniden geniş taharriler yapıldı. Fakat Isparta adliyesi ağır ceza mahkemesi (229) içinde "Beşinci Şua" risalesinin de bulunduğu, elde edilmiş bütün kitapları sahiplerine iade etti ve beraat verdi. Üstad Hazretleri o hadiseye çok ziyade sevindi. Isparta'yı ve adliyesini ve Nur talebelerini tebrik etti.

Isparta hadisesi ile yakından ilgilenen Üstad, o mevzu'da Isparta'ya gönderdiği mektupları çoktur, iki üç nümune kaydedelim:

1- "... Aziz Siddık Kardeşlerim!

Hadise-i taarruziyeden mütessir olmayınız. Çünkü mükerrer tecrübelerle Risale-i Nur inayet altındadır.(230) Hiç bir tâife şimdiye kadar böyle ehemmiyetli hizmette bizler kadar az meşakkatle kurtulan olmamış. Hem geçen Ramazandaki hastalığın ve Eskişehir'deki vaziyetimiz gibi, çok vakıalarla zahiri sıkıntılı meşakkatli halât altında, Risale-i Nurun faydasına olarak inkişafâtı ve daha te'sirli fütûhâtı görülmüş. İnşallah bu sıkıntılı hadise dahi münafıkların aks-i maksudu ile Risale-i Nurun fütûhatını başka bir mecrada teshile vesile olur.

Beşinci Şua' yirmibeş sene evvel mesaili yazılan, yalnız bir iki sahife tatbikat ilâve edilip Şua'lara giren "Beşinci Şua"ellerine geçmesi ehemmiyetlidir. Fakat bunda da bir hikmet var. Belki onlara mesleklerini bildirmek ve cehenneme gidenin mahiyetini bilmek için fevkalâde iktidar haricinde bir kaza-i ilâhidir diye Cenab-ı Hakk'ın inayetine ve hıfzına itimat edip merak etmeyiniz... (231)"

(229)Osmanlıca Kastamonu-1 S: 311

(230)Hadisenin ilk vukuunda Üstad'ın şu kesin ifadesi ile, neticenin beraat olacağını remzen haber vermektedir. A.B.

(231) Osmanlıca Kastamonu-1 S: 264

2- Isparta hadisesinin bir başka safhasından bahseden bir mektubtada şöyle demektedir:

"... Evet, azm ve sebatınız ve ihlâs ve ciddiyetiniz, ehl-i dünyayı mağlub etmiş ve ediyor: Yoksa bir tek risaleyle yûzyirmi adamı tevkif eden adamlar, yüzotuz risaleyle bir tek adamı tevkif edemediklerinin sebebi, ihlâsınız ve metanetinizdir hükmediyorum...(232)"

Demek ki; Isparta'nın bu hadisesinde hiç bir Nur talebesi tevkif edilmemiştir.

3- Isparta hadisesinin neticesinden bahseden mektubundan da şunları okuyoruz:

"Aziz siddik kardeşim! musibetzedelerin manevî galebesi, beraeti; değil yalnız sizleri ve bizleri, belki bu memleketteki bütün ehl-i imanı sevindirir bir mahiyettedir. Çünkü Risale-i Nurun hürriyetine meydan açtı. Şimdiye kadar müsadere tevehhümüyle pek çok ihtiyata mecbur olmuştuk. Bu on sekiz senede ve bilhassa buradaki altı senede(233) Risaleleri gizlemek hususunda pek çok zahmet çekerdim ve daima endişe ederek azap çekiyorduk. Cenab-ı Hakk'a Risale-i Nurun hurufatı adedince hamd-ü sena ve şükür olsun ki; Bu defa Risale-i Nurun manevi galebesiyle o zalimane ve zülmetkârane perdeyi parçaladı... (234) "

Böylece Isparta hadisesi beraetle neticelenmesiyle; bir sene sonra vuku' bulan Denizli hapis hadisesi neticesinde mahkemenin beraet vermesine de bir nevi kuvvet vermiş ve yol açmış oluyordu. Hem Risale-i Nurun beraet kararlarına Isparta adliyesi bir nevi öncülük yapma şerefini de kazanmış oluyordu.

Ancak ne var ki; Hazret-i Üstad'ın beklediği ve hak ve adaletin iktiza ettiği tam serbestlik ve hürriyet meydana gelmemişti, Ne gezer... Altı okçu zihniyetini bir iman haline getiren zamanın hükûmeti ve en başındaki Lozan müteahhidi olan kişi ve onun kıpkızıl Başbakanı Şükrü Saraçoğlu ve İç işleri bakanı Şükrü Kaya, öyle adliye ve mahkeme kararlarını hak ve kanun muvacehesinde dinliyecek ve uyacak tinetten uzak idiler. Kanun ve adliye ve her şey bizzat ve yalnız kendileriydi!..

Evet, Isparta adliyesinin ağır ceza mahkemesinin bu âdilane ve hakperestane kararını, hükûmetin değil dinleyip hürmetkâr davranması, tam aksine o beraet hadisesi onları bütün bütün küplere bindirmişti. Risale-i

(232) Aynı eser, S: 268

(233) On sekiz sene tabiri Üstad'ın Van'dan alınış tarihi, altı sene ise Kastamonu'ya geldiği tarihten sonra geçen zamanı ki 1942'yi göstermektedir. A.B.

(234) Aynı eser. S: 296

1181

Nurun bu manevi galebesi ve muvaffakiyetine karşı gelmek ve te'sirini kırmak için, zendeka komitesiyle hükûmet işbirliği edip beraberce bir kaç koldan harekete geçtiler. Böylece iman

ile küfür, Nur ile zulmet 1942-1943 yılları arasında çok kesif ve amansız bir manevî mücadele içine girmiş oldu. şöyle ki:

Zulmet ehli olan dinsiz, gizli zındık komite teşkilâtları ve bunların bir nevi oyuncağı olan o tarihteki hükûmetin başındakileri, Risale-i Nurun te'sir sahasını kırmak, daraltmak, gevşetmek ve yahut bütün bütün te'sirsiz hale getirmek için başlıca plânları şunlardı:

- 1- Meşhur Hoca ve Şeyhleri elde edip, Üstad ve Risale-i Nur aleyhine konuşurmak.
- 2- Diyanet İşleri reisliğine, Kur'an'a yeni bir tefsir yazdırarak (235) nazarları Risale-i Nurdan çekmek.
- 3- Hükûmetin şahs-ı manevisini dine ve dindarlara karşı olmayıp, dine hürmetkâr olduğunu göstermeye çabalamak.
- 4- Bazı zındıkların eskiden yazmış oldukları "İslam Târîhi" gibi sinsi ve münafikane eserlerini neşrettirmekle, milletin nazar-ı dikkatini o tarafa çekmeye çalışmak.
- 5- Risale-i Nur talebelerinin arasına bir çok vesilelerle ihtilâf sokmaya çalışmak.
- 6- Risale-i Nurun metin ve faal rükünlerine yüksek maaşlı memuriyet gibi parlak işler bulup meşgul eylemek...

Evet,bunlar plânlandı ve tatbikine de geçildi.Lâkin bu vâhî, hud'alı plânları hiç bir halt edemedi. Bilâkis Risale-i Nurun revacını ve kıymettarlığını ve daha çok işitilmesini ve merakların uyanmasını temin etti. Amma plânlarının birisinde muvakkaten biraz muvaffak gibi oldular.

Bu plânlar tatbik sahasına konulduğu sene içinde, (Yani 1942-1943) Nur talebeleri de hizmet ve faaliyetlerini kızıştırdılar. Isparta'nın sadece bir tek köyü olan Sav'da bin kalemle Risale-i Nurlar yazılmaya başlandı. Bu, Isparta'nın tek bir köyü idi... Isparta ve etrafında, başta da kaydettiğimiz gibi; yüzlerce binlerce risale yazıldı. Bu arada, "Ayat-el Kübra" gibi küfrün bel kemiğini kıran ve ilim ve hakikat meydanında onun kökünü kal'eden bir Risale Isparta'lı Tahirî Ağabeyin eliyle 1943 yılında İstanbul'da tab'a ve

(235) O sıra bu iş İsmet İnönü'nün istegiyle, Diyanet Riyaseti Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır Efendi'nin yazdığı, bir eseri neşretti. Fakat Hamdi Efendi yazdığı eserinde Kur'an'ın ve İslâm'ın hakikatlarından hiç bir ta'viz vermeden gayet güzel bir eser yazdı. Bu eser, ne Üstad'a, ne de Risale-i Nura karşı değil muaraza etmek, tam aksine Risale-i Nurun müdafaa ettiği hakikatleri tervec ediyor ve ma'nen destekliyor mahiyetinde bir eser idi. Bu eserin adı "Hak Dini, Kur'an Dili" idi. Fakat o sıra Diyanet Reisi Ş. Yalçınkaya'nın da o istikemette birşey yazıp yazmadığını bilmiyoruz. A.B.

1182

rildi. Aynı zamanda Tâhirî Ağabeyin eliyle yazılan "Hizb-ül Kur'an "eseri ve bunun arkasında Hafız Ali'nin eliyle yazılan "Hizbün Nuri"de fotoğraf yoluyla tab'edilmişlerdi. Yine aynı bu sene içinde "Beşinci Şua" Risalesi şöhret kazanmış, çok duyulmuş ve her tarafta merak ile aranmaya başlanmıştı... Yine aynı bu sene içinde Hazret-i Üstad, müteferrik Nur risalelerini birbirine ekliyerek, mecmualar halinde toplamaya ve bazılarını daktilo ile yeni yazı ile çoğalttırmaya başlamıştı. Bu mecmualar "Hüccet-üllahi-l baliğa" ve "Misbah-ül İman" adlarındaki Asayı- Musa'nın birinci bölümünü teşkil eden risalelerdendi. Ayrıca "Mu'cizat-ı

Ahmediye ve Mu'cizat-ı Kur'aniye, Gençler ikaznamesi veya Tenbih-ül Gâfilin" olan Gençlik Rehberinin ilk adı... Ve Mecmua-i İşarat ki, Sikke-ı Tasdik-i Gaybînin ilk ismi gibi mecmualar... bunlar bilâhare Denizli hapsinden sonra daha da tekmil ettirilerek,Asa-yı Musa, Zülfirkâr, Sikke-i Tâsdik-i Gaybî, Gençlik Rehberi gibi isimlerle neşredildiler.

Böylece, zulmet ve nifak ehli ve tarafı zulüm ve nifak, cebir ve kuvvet, hile ve şeytanet plânlarını çevirip dururlarken; Nur ehli ve tarafı da doğruluk, hakikat, ilim, akıl, sadakat, iman ve Kur'an, Nur ve ziya ile mukabele ediyordu.

Bu yazdıklarımızın sübutunu gösteren ve vakıalar halinde cereyan şeklini ve Üstad'ın bunları hissederek yaptığı karşı tedbir diktelerini bildiren maddeler, Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'dan yazıp Isparta'ya gönderdiği mektuplarından okunmaktadır. Bunlardan bazılarını kaydediyoruz. (Gerçi alttaki ilk mektup, Isparta'da henüz beraat hadisesi olmazdan evvel ise de, yine bir derece bu hadisatın ucunu göstermektedir.)

Evvela Hükûmet'in tutumunun zahiren değişikliğini ve Din ile bir nevi müsalâha şeklini ihsas eden şu malumatlardır:

"... Mektubunuzu almadan iki gün evvel gördüğüm bir rü'yayı beyan ediyorum, şöyleki gördüm: Şimdiki reis veya şimdiki reisler, tanıdığım ehemmiyetli bir iki hocaya hilafet rütbesini ve mes'elelerini tatbik etmeye.. Ve hilafet o hocalara veya reislere hangisine verileceğini rüyada anlamadım.. ve o netice-i kararları bana göstermek için, bana karşı geldiklerini gördüm. Sonra uyandım, sabahleyin kardeşlerime söyledim, dedim: Allahû a'lem Isparta havalisinde Risale-i Nurun maddî mağlubiyeti içinde, ma'nevî gâlibiyeti olmuşki; Büyük makamât-ı resmîyeden en mühim mesail-i İslâmiye medar-ı bahs olacak. Biz Isparta'da o musibetin ne derece ileri gittiğini bilemediğimizden ve çoktanberi de, ne hal-ı alemde ve ne de resmi halden anlamayıp dinlemediğimiz halde, bu rü'yanın rü'yay-i Sadıka olduğuna bir emare olan beni bir gün baktırdı. O emare şudur ki: Risale-i Nurun ehemmiyetli bir talebesi Ankra'dan gelip, ben sormadan dedi: "Reis (İsmet) Kur'ana yeni bir tefsir yazmaya emretmiş. O da yazıyormuş.

1183

Hem söylemiş ki: Dahiliye vekili yirmi senelik bir adeta muhalif olarak;" Dinsiz bir millet yaşayamaz "diye din lehinde beyanatta bulunduğunu.. Ve maarif nazırı da âdab-ı İslâmiye lehinde eski prensiblerine muhalif olarak beyanatta bulunduğu " Ehemmiyetli bir değişikliği ihsas ettiğinden; kulağımı kapadığım sekiz aydan sonra, bu rü'ya hatırı için bu haberleri aldım. Bunun sebebini cidden arzu ettim. Bir ihtar edildi ki:

Ehl-i dalâlet, memur-u siyasiyeyi aldatıp Risale-i Nur aleyhinde genişçe, buradan oraya kadar bir daire içinde taarruz edip, derece-i kuvveti anlamak istediler. Gördüler ki: Sökülmeyecek, mağlub edilmeyecek bir kuvvette gördüklerinden; ehemmiyetli büyük makamât-ı resmîyede mahiyetini medar-ı bahs ve dikkat ettiklerinden, bilmecburiye bir nevi musalâhaya yol hazırlamak ve şimdiye kadar hakikat ve hikmete muhalif olarak, iyilikleri ölen reise ve fenalıkları millete, orduya vermek yerinde, o hatay-ı azime bedel, bütün fenalıkları ölene verip, kendilerini bir derece o dehşetli hatiattan kurtarmak çaresini aramaya bir zemin teşkil etmeye çalışılmış ki; hem rü'ya hem bu haberler haber veriyor...(236)!"

2- Nur talebelerinin arasına ihtilâf sokarak hizmette şevk ve gayretlerini kırmak ve birlik ve beraberliklerini zedelemek için uygulanan sinsî planlara karşı, Üstad'ın büyük tahşidatla ikazlarından bir iki örnek verelim: Hazret-i Üstad'ın o çok ehemmiyetli ve müessir ikaz ve

irşadlarını kayıddan önce, Isparta'da o münafıkane planın bir derece hüküm icra etmesinden söz etmek istiyoruz. Şöyle ki:

Isparta'da Nur hizmetinin yazı ve neşir işinde faal ve azimkâr rükünlerin arasına ihtilaf sokmak için, Ispartan'ın beraet hadisesinden sonra, daha çok neşelenen şevk ve gayrete gelen Nur talabeleri yazı faaliyetlerini kızıştırdıkları, bir nevi memduh müsabaka halini aldığı bir hengâmda, bir birleriyle yek-aheng içinde olupta daha çok hizmetlerin yapılabileceğini düşünen münafıklar, meşreb ihtilafını ve meşru' makamcılık damarını tahrik etmek için fırsat kolladılar.. ve maalesef sonunda bir menfez, bir medhal bulabildiler... İstişareyi ve karşılıklı fikir alış verişiyle daha iyi neticelere varma düşüncelerini pek dinlemeyen birisini keşfettiler. Bu fırsattan istifade ile hemen ortaya dedikodu üretip serptiler. Hadise büyüdü ve kızıştı. Hatta bir ara rekabetkârane bir durum olarak daha da büyümeye doğru gidiyordu.

Hazret-i Üstad bu plânlı oyunu ve zararlı durumu hiç bir haberi olmadığı halde, ferasetiyle sezmişti. Sık sık ve en te'sirli bir şekilde ikazlar gön

(236)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 262

1184

dermeye başladı. Bu rekabet sonrasında, Hazret-i Üstad'dan gelen tüm ikazları kendi lehine çevirerek te'vil eden birisi, şahsî hissinden vazgeçmeye ve feragat etmeye pek benzemiyordu. Amma onun karşısındaki zat ise, bütün hislerini ve nefsî arzularını yenebilen bir zat idi. Nefsinin bogazına ve gururuna basarak o ateşe su dökmeyi başardı ve hadise de böylece yatıştı.

Hazret-i Üstad bu duruma ve o zatın yüksek fedakârlığına çok memnun oldu, tahsin ve tebrik etti. (Bu zat İslam Köylü merhum şehid Hafız Ali idi. Rahmetullahı aleyhi)

Şimdi Hazret-i Üstad'ın bu mevzudaki irşad ve ikazlarından, ayrıca da netice itibariyle memnuniyetini, tebrik ve tahsinlerini bildiren bölümler ifadelerinden veriyoruz.

Aziz siddik kardeşlerim!

Sizin fevkalâde sebat ve ihlâsınızın galebesi ve o musibeti def'inden sonra, ehl-i dünya cepheyi değiştirdi. Zendakanın desiseleriyle bu havalideki bizlere karşı perde altında maddî ma'nevî tahşidatı başlamış. Gayet dikkatle ve şeytancasına şâkirtlerin hakikî kuvveti olan tesanüdü bozmaya çalışıyorlar. Sizlere Risaleleri iade ettikleri halde, kurnazcasına dolaplar çeviriliyor Biz sizin bir şu'beniz olduğumuz halde, bizi asıl ve merkez telâkki ettiklerinden daha ziyade desiseleri bize karşı isti'mal ediyorlar. Hafız-ı hakikî Cenab-ı Haktır, İnşallah hiç bir zarar edemeyecekler.(237)Fakat bu şuhur-u mübarekenin eyyam ve leyali-i mübarekesinde halis dualarınızla bize yardım ediniz. Bir şey yok, fakat mümkün oldukça ihtiyat ve dikkatli olunuz. Hazret-i Ali Radiyallahu anhü ve Gavs-ı Geylanî Kuddise sirrühû gibi kahramanların manevî te'minatı ve hitapları bize her vakit cesaret ve kuvve-i maneviyeyi veriyor... (238)"

"... Sizler her zamandan ziyade bu fırtınada tesanüdünüzü ve ittihadınızı ve birbirinin kusuruna bakmaması, birbirini tenkid etmemesi Risale-i Nurun vazife-i kudsiye-i imaniyesi hesabına mükellef ve muhtaçsınız. Sakın birbirinizden gücenmeyiniz ve tenkid etmeyiniz. Yoksa az bir za'af gösterseniz, ehl-i nifak istifade edip sizlere büyük zarar verebilir...(239)"

(*) Bu mektup biraz üst taraftada geçtiği halde, burada tekrar edilmesinelüzûm oldu A.B.

(237)Hazret-i Üstad bu ihtarıyla Denizli hapis hadisesini haber veriyor gibi konuşuyor. Neticesinin de zararsız geçeceğini ima ediyor. A.B.

(238)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 285

(239)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 429

1185

"... Sakın dikkat ediniz, ihtilâf-ı meşrebinizden ve zayıf damarlarınızdan ve derd-i maişet zaruretinden ehl-i dalâlet istifade edip birbirinizi tenkid ettirmeye meydan vermeyiniz. İhlâs risalesinin düsturlarını her vakit göz önünde bulundurunuz. Yoksa az bir ihtilâf bu vakitte Risale-i Nura büyük zarar verebilir. Hatta sizden saklamam;- İşte şimdi Feyzi de, Emin de biliyorlar ki- Mabeyninizde gayet ehemmiyetsiz bir tenkid, bize burada zarar veriyor gibi, size-hiç bilmediğim halde-bu noktaya dair iki mektup yazdım ve ruhen çok endişe ediyordum. Acaba yeni bir taarruz mu var? diye muztarib idim. Hem o zarardandır ki; Mübarek Hüsrev'in gelmesiyle(240)Yeni bir şevk ve sür'atle bize Hizb-ün Nurî nin arkasına ilhak edilen münacaat parçası on beş gün te'hire uğradı. Onbeş gün evvel bize geleceğini tahmin ediyordum.

İnsan kusursuz olmaz ve rakibsiz de olmaz. Risale-i Nurun kahraman şâkirtleri her müşkilâta galebe ettikleri gibi, inşaalah bu ehemmiyetli ve dehşetli mevsimde yine galebe ederler...(241)"

Hadisenin neticesini ve Üstad'ın memnuniyetini ve tebrik ve tahsinlerini bildiren bir mektubu:

"Aziz, Sıddık, mübarek Kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ediyorum ki; Bu acib zamanda sizin gibi halis, muhlis, mahviyetli, fedakâr kardeşleri bize ihsan eylemiş. Bu defa Hüsrev'in, Hafız Ali'nin, Hafız Mustafa'nın, küçük Ali'nin birbirine hitaben yazdıkları dört mektuplarını okudum. En derin kalbimizde bir sürur, bir hiss-i şükran, bir memnuniyet hissettim. Bu çok kıymetli kardeşlerimin ne derecede alîhimmet ve yüksek ruhlu, Risale-i Nur hizmetinde ne derece fedakâr olduklarını anladım.. Ve Risale-i Nur böyle kuvvetli ve halis ellere tevdi' edildiğinden bize kat'î kanaat verdi ki, Risale-i Nur mağlub olmayacak. Bu kuvvetli tesanüdlerini daima yaşattırıp parlattırarak..

Evet kardeşlerim, sizler ihlâs sırrını tam muhafaza ediyorsunuz. Tefrika içinde vahdetinizi muhafaza, hakikaten bir harikadır: Hafız Ali'nin hakikaten müstesna bir mahviyet ve tevazu' içinde ihlâsı ve fena fil-ihvan düsturunu muhafaza etmesi..Ve Hüsrev'in hakikaten tedbirce bana ihtiyaç bırakmayacak bir derecede tedbiri ve dirayeti.. Ve Hafız Ali gibi

(240)Hüsrev Altınbaşak, ihtiyat askerliğini Üsteğmen olarak bitirip geldiği tarihi bildirmektedirA.B.

(241)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 450

1186

yüksek ihlâs ve mahviyeti.. Ve Hafız Mustafa'nın Hizmet-i Nuriyede büyük iktidarı içinde kuvvetli bir sadakatı ve fedakârane teslimiyeti.. Ve hem Abdurrahman hem Lütfi hem Hafız Ali manasını taşıyan büyük ruhlu küçük Ali Risale-i Nur hizmetini dünyada her şeye tercihen hayatının en mühim maksadı yapması ve sebep-i ihtilâfa karşı kuvvetli mukavemeti bulunduğunu bu dört mektubunuz bana bildirdi.

Aynı sistemde, mes'elede alâkadar kahraman Tahirî ve kahraman Rüşdü'nün dahi aynı hakikatta, aynı ahlakta bulduklarını hiç şüphe etmiyoruz. Bu altı rüknün bu muvakkat sarsıntıdan hakiki bir tesanüdle birbirine el ele, omuz omuza, baş başa vermesi; altı yüz, belki altı bin kıymet-i maneviyeyi alıyor diye Cenab-ı Hakk'a Risale-i Nur hesabına hadsiz şükür ediyoruz ve sizi de tebrkik ediyoruz...(242)"

Ve daha bunlar gibi Hazret-i Üstad'ın bu hadisede(Barla hayatında bir kısmı yazılmış mektupları gibi) memnuniyet ve tebriklerini ifade eden çok bölümler, Osmanlıca Kastamonu lahikasının 460, 461 ve 471. sahifelerinde mevcuddurlar. Okuyucuların oralara bakmalarını da tavsiye ederiz.

3- Bazı meşhur Şeyh ve hocaları kandırmak yoluyla elde edip, Hazret-i Üstad'ın şahsına ve Risale-i Nur aleyhine konuşurma plânlarına karşı Üstad'ın îkaz ve irşadlarından bazı örnekler de şöyledir:(243)

"... Sandıklı tarafında kemal-i şevk ve ciddiyetle faaliyette bulunan Hasan Atıf kardeşimizin bir mektubundan anladık ki; Orada perde altında, faaliyeti durdurmak için bazı hocalar ve bir kısım tarikata mensub adamları vasıta edip fütur veriyorlar. Halbuki, mesleğimiz müsbet hareket etmektir. Değil mübareze, belki başkaları düşünmeye de mesleğimiz müsaade etmiyor. Müşterileri de aramaya mecbur değiliz. Müşteriler yalvarmalı...(244)"

"... Gayet muhlis kardeşimiz Hasan Atıf'ın mektubunda, bir ihtiyar âlim ve vaiz, Risale-i Nura zarar verecek bir vaziyette bulunması, benim gibi binler kusurları bulunan bir biçarenin ehemmiyetli iki ma'zerete binaen bir sünneti (sakal) terk bahanesiyle şahsımı çürütüp Risale-i Nura ilişmek istemiş.

Evela hem o zat, hem sizler biliniz ki; Ben Risale-i Nurun bir hizmetkârıyım ve o dükkânın bir dellaluyum. Risale-i Nur ise, Arş-ı A'zamla bağlı olan Kur'an-ı Azimuşşan ile bağlanmış bir hakiki tefsirdir:

(242) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 457

(243) Bu hususta, gerekse ittifak ve tesanüd mes'elelerinde az yukarda aynı ikazlardan bölümler yazılmış olabilir. Ancak mes'elelerin çok yönlü olması sebebiyle burada tekrar etmekte bir beis görülmedi. A.B.

(244) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 459

1187

Saniyen: O vâiz ve âlim zata benim tarafımdan selâm söyleyiniz. Benim şahsıma olan tenkidini, itirazını başım üstüne kabul ediyorum. Sizler de o zatı ve onun gibilerini münakaşa ve münazaraya sevk etmeyiniz. Hatta tecavüz edilse de, beddua ile de mukabele etmeyiniz. Kim olursa olsun, madem imanı var; O noktada kardeşimizdir. Bize düşmanlık da etse, mesleğimizce mukabele edemeyiz. Çünkü daha müthiş düşman ve yılanlar var... (245)"

Üstad Hazretlerinin bu mevzu'daki ikazlarının bir kısmı da, İstanbul'da ihtiyar Hoca ve Şeyh zatın i'tirazı meselesinde ele alındığından burada bu kadarıyla iktifa edildi.

Maddelerin diğer ikisini, yani Nur talebelerinin yüzlerini Risale-i Nurdan çevirip çekmek üzere me'muriyet vesaire gibi parlak işler bulma plânı ve Diyanet Riyaseti vasıtasıyla eser yazdırarak, Risale-i Nura karşı çıkarma işi yukardaki maddelerin içinde münderiç olarak

geçtiği için, ayrıca da bu hususta belli şahıslar ve vakıâlar göstermeye izin olmadığından yazmaktan sarf-ı nazar edildi.

Yukardaki maddelerde geçen plânlara karşı, Üstad'ın ikaz ve irşadlarından başka, Nur talebeleri câmiası ve başta Hazret-i Üstad olarak müsbet yöndeki faaliyet ve hizmetleri de şöylece özetlenebilir:

A- Gençlere ve mekteplilere müteveccih Risale-i Nurdan istifade etmeleri için, o zamanki ismiyle "Gençler ikaznamesi" (Gençlik Rehberi) ve Hücet-illah-i Baliğa (Asa - yı Musa'nın Hücetler kısmı) yeni yazıyla izin verilerek neşredilmesidir. Bu hususu açıkça ifade eden mektuplar çoktur. Kastamonu aslı lahikalarda mevcuttur. Üstadın gençlerle ilgili kaleme almış olduğu parçalar, o zamanlar Orta okul ve lise talebesi olan araçlı Abdullah Yeğın ve arkadaşlarının sordukları suallerin cevabı; Veya Üstad'ın bu gençlere müteveccih verdiği şifahî derslerin bilâhare kaleme alınmasıyla teşekkül eden Gençlik Rehberi eserinin esasını teşkil ederler. Bütün o parçalar Gençlik Rehberi kitabında yer aldığı gibi; Hazreti Üstad aynı o mevzuları başka bir üslub ve beyanla Denizli Hapsinde te'lif edilen Meyve Risalesinin içinde de dercetmiştir.

Bu söylediklerimizin Osmanlıca Kastamonu Lahikasında tertib ve dizilişleri sahifeler itibariyle şöyledir:

Osmanlıca Kastamonu- I, S: 89; 94,144,145,

Kastamonu- 2, S: 249, 292, 278, 319, 324, 409, 413, 427, 443, 447, 464, ve 469

(245) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 474

1188

Verdiğimiz bu sahife numaraları, aynı zamanda bazı risalelerin yeni yazılarla neşredilmesine dair izinlerin sâdır olduğunu da göstermektedir.

Yine aynı mananın başka bir vechesine bakan bir husus da, üstad Hazretlerinin mübarak taifei nisa' olan hanımlarla ilgili yazdığı dersler... Ve bilâhare Denizli hapis hadisesinden sonra, "Hanımlar Rehberi"nin mühim bölümlerini teşkil eden parçaların Kastamonu'da yazılmasıdır. Ancak Kastamonu'da bu parçalar bir araya getirilip de, kitap halinde neşredilmiş değildir. Fakat o sıra hanımlar arasında bunlar büyük çapta te'sirler icra etmişlerdir. Adı geçen mektup ve parçaların Osmanlıca Kastamonu lahikalarındaki sahife numaralarını vermekle iktifa ediyoruz:

Osmanlıca Kastamonu-1, S:144,174, 240, 268, 287, 526, 534, ve 553 ve Ziyadat-ı Kastamoniyeye S: 55

B- Nur Risalelerinin te'lifleri itibarıyla, başlangıçtan ta 1942'lere kadar müteferrik ve birer müstakil risale şeklinde neşredilmekte iken; bu yılın (1942) başında zâhiri hiç bir sebep yokken, Hazret-i Üstad çeşitli mevzulara dair müteferrik Nur risalelerini mecmualar haline getirerek, isimler verip neşrettirmiş olmasıdır. Bu hareketin büyük faydeleri ve hikmetleri Denizli hapis hadisesinde daha iyi anlaşılmuştur. Risale-i Nurun ikamesine çalıştığı iman hakikatlarının çeşitli dal ve mevzularıyla bir araya getirip ve bir birine ekliyerek ve bazılarını diğerlerine zeyiller yaparak mecmualar tarzında neşrinin faydalarından birisi de, aynı mevzu'

etrafında ika'edilen çeşitli şüphe ve vesveseleri bertarf etmek, bir delik ve rayb bırakmamak olan hikmetinin ortaya çıkmış olmasıdır.

Nur mecmularının bu tarzda neşir ve tertib keyfiyetini bildiren Hazret-i Üstad'ın ifadeleri Osmanlıca Kastamonu lahikalarındaki yerleri şöyledir:

Osmanlıca Kastamonu- 2 S:199, 284, 312, 369, 403, 407 ve 406

C- Hizb-ül Ekber-ül Kur'ani ve Hizb-ül Ekber-i Nurî'nin fotoğraf yoluyla tabedilmeleri ve bunların arkasında "Mu'cizeli Kur'an" ile tarif edilen tevafuklu Kur'anın aynı usullerle tab'etme niyeti ve hazırlığını bildiren Üstad'ın beyan ve ifadeleri:

Osmanlıca Kastamonu- 2 S: 283, 352, ve 437

Ç- Bu arada Beşinci Şua' risalesinin te'lifi ve onun mahiyeti ve tarihçesi hakkında verilen malumatlarla beraber, o risalenin ehl-i iman arasında büyük merakla aranıp istenmesini ve o risalede derin ve râsihâne bir hakikat-i ilmiye ile Ahir zamanda gelecek müthiş şahısların, Deccel ve Süfyanların kimler olduğunu bildiren Üstad'ın beyanları:

Osmanlıca Kastamonu- 2 S: 35, 47,258.

Ve bunların dışında Denizli Hapsinin arefesinde en büyük bir hiz

1189

met ve nuranî tahşidat olarak ta, aynı yılın yaz aylarında merhum Tahirî Mutlu ağabeyin büyük gayretleriyle, O sıra çok büyük bir hadise olan "Ayet-el Kübra" Risalesinin İslam harfiyle tab' işi gerçekleşmesidir. Ancak Ayet-el Kübranın tabedilmiş nüshaları matbaa'dan çıkıp gelirken ve Denizli Hapsinin az öncesinde henüz ele geçmemişken, hapis hadisesi zuhur etmiş, fakat hapis sırasında dışarda resmi ve gayr-ı resmî bir çok insanın eline geçerek, onunla çok büyük imanî bir hizmetin husul bulmuş olmasıdır. Buna dair Hazret-i Üstad'ın beyanları, daha çok Denizli hapsi mektupları içinde mevcuttur.

VE SENE 1943, DENİZLİ HAPİS HADİSESİNİN ÖN BELİRTİLERİ

Kastamonu hayatı başında da belirtmeye çalıştığımız gibi, Denizli hadisesinin esas sebebi BEŞİNCİ ŞUA' RİSALESİDİR. Bu hususta belgeler ilerde gelecektir. Ondandır bir sene önce de, Isparta adliyesi bu risaleyi ve diğer umun Nur Risalelerini ağır ceza mahkemesinde tetkik etmiş ve sahiplerine iade etmişti. Buna rağmen gizli ajanlar bu risaleyi yeniden her yerde gizli gizli aramaktaydılar. Bu sebeple 1943 yılı içerisinde Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'daki menzili müteaddit defalar aranmış, fakat aradıkları Beşinci şua' bulunamamıştı. Zaten Üstad Hazretleri, Isparta adliyesinin verdiği beraat kararı haberinden sonra da, bir iki mektubunda çok büyük memnuniyet ve teşekkürlerini ifade etmekle beraber, gizli zındık din düşmanlarının Hükûmet adamlarını evhamlandırarak hazırlamakta oldukları geniş ve büyük çaplı bir taarruzu da hissediyordu. Talebelerine beraatten sonra bile çok sıkı ihtiyat tavsiyelerini yapıyordu.

Evet, Isparta adliyesi Ağır Ceza Mahkemesinin vermiş olduğu beraet kararı ile; Adalet ve Hukuk, Kanun ve İdare noktasından Risale-i Nurların artık tamamen serbest olmaları icabederken; Üstad Bediüzzaman da talebelerine değil ihtiyatı, bilâkis serbestçe hareket etme tavsiyelerini vermesi lâzım iken; tam aksine ve zıddına, baştaki hükûmet adamları, zındıkların oyununa gelmişçesine sınıksız ve adım-adım Nur talebelerini ta'kib etmeye başlamışlardı. Bu durumu çok iyi hissedenden Üstad Hazretleri de talebelerine beraet kararına rağmen daha çok

dikkat ve ihtiyat tavsiye etmekteydi. Zamanın hükûmetinin Başbakanı olan Şûkrü Saraçoğlu'da zaten maalesef gizli komünist teşkilâtlarla uyum içinde hareket etmekteydi. Onun Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel ise, zaten dünyaca bilinen kıpkızıl bir komünistti. Her ne ise.

Şimdi Denizli hadisesini netice verecek şekilde plânlanan gizli tâkib ve hazırlanan tuzak karşısında Hazret-i Üstad'ın Nur talebelerine yap

1190

tığı ihtiyat tavsiyeler;ve dikkat örneklerinden bazı nûmuneler verelim:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim, her vakit ihtiyat iyidir: Zaten Hazret-i Ali (R.A) de kerametkârane bize ihtiyatı tavsiye ediyor..."

"... Sizin şimdiye kadar fevkalâde sebat ve metanet ve tesanüd ve ittihadınız, bu memlekete medar-ı iftihar olacak ve istikbalini kurtaracak derecededir. Dikkat ediniz, bu yeni fırtına sizin tesanüdünüzü bozmasın...(246)"

"... Kardeşimiz Hasan Atıf'ın mektubundan anladık ki, hakikaten tam çalışıyor. Kendi tâbiriyle; Risale-i Nurun mücahidlerinin ve Efelerinin kalem yadigârlarını bize hediye olarak irsal ettiğine mukabil deriz: Cenab-ı Hak ebeden onlardan razı olsun.. Ve daha çok manidar yazdığı cümleler içinde bir parça ehl-i bid'aya şiddet gördüm. Zaman, zemin, Risale-i Nurun müsbet mesleği ehl-i bid'a ile değil fi'len, belki fikren ve zihnen dahi meşgul olmaya müsaade etmez. İhtiyat her zaman lâzım...(247)"

"... Hem şimdiki bu müşevveş vaziyetlerde çok zararlı hem hocaları, hem ehl-i siyaseti Risale-i Nura karşı cephe almaya ve tecavüz etmeye sebebiyet veren "Şapka ve Ezan" mes'elelerini ve "Deccal ve Süfyan" Unvanlarını Risale-i Nur şâkirtleri yabanilere karşı lüzumsuz medar-ı bahs ve münazaa edilmemek lâzımdır ve ihtiyat etmek elzendir ve i'tidal-ı demi muhafaza etmek vâcibtir. Hatta sizde cüz'î bir ihtiyatsızlık buraya kadar bize te'sir ediyor... (248)"

Ve daha bunlar gibi(kismende üst tarafta geçtiği üzere)ehl-i dalâletin sinsî planlarının şerrinden tahaffuz için Hazret-i Üstad'ın bir çok ihtiyat tavsiyeleri vardır. Fakat arzettiğimiz nûmuneler maksada kâfidir.

DENİZLİ HADİSESİ YAKLAŞIYOR

İşte Denizli Hapis hadisesi başlangıç olarak böyle gele gele, Atıf Egemen Ağabeyin Denizli, Aydın ve Afyon'un Sandıklı civarlarında yaptığı nurani hizmet ve faaliyetleri neticesinde, fevkalâde inkişaf ve dindârâne vaziyetler, münafık ehl-i dalâlet ve bunlara alet olmuş dine mensup ehl-i bid'atın nazar-ı dikkatlerini büyük çapta celbetmeye sebep oldu. Aslında Isparta'da yapılan büyük hizmetler karşısında bu bir zerre gibiydi. Fakat Atıf Ağabeyin hizmetleri hücumlarına bahane olmaya müsaide görüldü. Nihayet, mesele, Denizli vilâyetinin Çivril kazasının müftü ve vâizinin rejime

(246) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 452

(247) Os.Kastamonu-2,S:518

(248) Aynı eser S: 523

1191

dayanarak, Atif Egemen Ağabeyle ve Nurlu hizmetiyle muaraza şeklinde kendini gösterdi ve fiilî durum aldı. İlim ve hakkaniyet noktasında Atif Ağabeyin elindeki Nurlu risalelere karşı âciz kalan ve tutunamıyan müftü ve vaiz, çok maalesefki, mes'eleyi büyüterek Hükûmete kadar götürdüler. Bu arada fırsatı ganimet bilen ve bekliyen zındık komiteler hükûmeti evhamlandırıdılar. Emniyet kuvvetleri harekete geçti. Atif Egemen Ağabeyin o sıra hizmet sahası olan Denizli Vilâyeti Çivril kazasının Homa nahiyesinde taharriyata giriştiler. Burada bazı elyazma nur risaleleriyle birlikte, bir nüshada Beşinci Şua risalesi ellerine geçmiş oldu. Hadise büyük yaygaralarla büyütüldü.. Ve Atif Egemen ile bir kaç Homa'lı masum arkadaşı 1943 Temmuz ayı sonu veya Ağustos başında tevkif edildiler.(249) Hadiseyi Üstad Hazretleri haliyle duydu ve talebelerine şu mektubu yazdı:

Aziz sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Bu Ramazan-ı Şerifteki (250) dualar -ihlâs bulunmak şartıyla İnşaallah makbuldur. Fakat maatteessüf ekseriyetçe Risale-i Nurun şâkirtlerinin nazarlarını dünyaya çevirmek ve huzur-u kalbi bozmak için taarruzlar yüzünden o ihlâs, o huzur-u tam bir derece zedelenir. Merak etmeyiniz, her şeyi Cenab-ı Hakk'a havale edip, öyle taarruzlara ehemmiyet vermeyin. Atif'ada yazınız: "Merak etmesin, o da bir kazay-i ilâhidir.(251)" İnşaallah Sava'lı Mehmed Hâfız'ın hadisesi gibi Risale-i Nurun lehine dönecektir. "Haşiye" Hem Atif 'ın parlak hizmeti tevakkufa uğraması ve gerilemesi ve merhum Mehmed Zühdü Bedevî'nin yüksek ve geniş hizmetinin perdelenmesi düşüncesi beni ziyade mahzun ettiği hengâmda, elime bir mektup verildi. O mektup o endişemi izale etti. "Risale-i Nurun hizmetinde bir kapı kapansa, daha mühim kapılar açılır" diye olan kaide, yine hükmünü icra etti, ki Sabri gibi Risale-i Nurun gayet büyük bir rüknünün amucası ve Risale-i Nurun bir kahramanı olan Tahir'in eniştesi ve Risale-i Nurun Saff-ı evvelinde şâkirtlerinin başında bir zaman nâzırlık vazifesini gören ve şimdiye kadar da Risale-i Nur

(249)10 Eylül 1943'de İstanbul kapalı çarşısı büyük bir yangın geçirdi. Tarihi çarşıda 202 dükkan kül oldu. Maddi zarar çok büyüktü. Bu hadise Atif Ağabeyin tevkifinin ilk günlerine tevafuk etmişti. (Bkz. Elli Yılın Tutanagı sahife 115)

(250)Bu mektubun, Ramazan-ı Şerife pek yakın bir zamanda yazıldığı anlaşılıyor.O ise 1943 yılının Ramazan başı 19.9.1943 günüdür. Bu tarihten az müddet sonra Üstad Hazretleri de Kastamonu'da tevkif edilmiştir. A.B.

(251)Denizli Hapis hadisesi iptidalarında Hazret-i Üstad sık sık "Bu bir kaza-i ilâhidir" şeklinde ifadelerde bulunmakla; O hadise, sebepler üstü gaybî bir dest-i İnyet tarafından tanzim edildiğine hususiyle işaret etmektedir. A.B.

1192

hakkında kalbini bozmıyan Büyük Hafız Zühdü'nün samimî kemal-i sadakat ve ihlâsı gösteren mektubuyla; Ve Hülus-i salis Abdullah Çavuş'un haşiyesinde tasdikiyle, bu eski ve yeni gayyur kardeşimiz Büyük Hafız Zühdü, resmiyete bakmıyarak Risale-i Nurun mühim vazifelerinden olan masumlara Kur'an dersini vermekle, gösterildi ki; Merhum Zühdü Bedevî yerine bu Büyük Zühdü'yü yeni veriyor... Ve Atif'in tevkifi yerine bu müdekkik ve muktedir ve hatip büyük Hafız Zühdü'yü faaliyete getirdi. Cenab-ı Hakk'a şükrediyoruz, bu günden itibaren Risale-i Nurun hâs şâkirtleri içinde şirket-i maneviye-i Nuriyeden hissedar olmasını ve ismiyle duaya girdiğini selâmımla tebliğ ediniz.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm eder ve dualarını rica ediyorum.

SAİD-İ NURSI

"Haşiye: " Atıf'a muaraza eden ve hücum eden tarikatçı müftü ve taassuplu vâiz ve hoca ve eh1-i tarikat, ehemmiyetli ilim ve tarikat, bu muarazada en son perdesi rejim hasabına ve tarafgirliğine ve himayesine dayanıp, Atıf'ın müdafaa ettiği sünnet-i seniye mesleğine taarruz suretine girdiğini ve Risale-i Nura muaraza eden bilerek veya bilmiyerek zendekaya yardım ettiğine delil; Bu defa Adliyece(252)benden sordular ki: "Kürt Atıf rejim aleyhinde çalışıyor" Demek onun muarızları rejime dayandılar.

Ben de dedim: Rejimi reddetmek ne vazifemizdir ve ne de kuvvetimiz var ve ne de düşünüyoruz ve ne de Risale-i Nur izin verir. Fakat biz kabul etmiyoruz. Red başka, kabul etmemek başkadır. Amel etmemek daha başkadır. Hazret-i Ömerin taht-ı hükmünde kanun-u Adalet-i Şeri'yesini reddetmiyen ve ilişmiyen Yahudilere, Nasaraya ilişmiyordular. Demek kabul etmemek, amel etmemek, tasdiketmemek, idarece bir cünha, bir suç teşkil etmiyor ki; o çeşit muhaliflere ve münkirlere en kuvvetli padişahların idaresi ve siyaseti altında bulunmuşlar, ilişilmemiş. İşte bu nokta-i nazardan Risale-i Nur şâkirtlerinden en müthiş bir muhalif ve rejim müessisini tel'in de etse; Bilfiil idareye ilişmezse, onun mefkuresine kanunen ilişilmez. Hürriyet-i vicdan ve Hürriyet-i fikir onları tebriye eder! "Haşiye" (Haşiyenin haşiyesidir:)

Haşiye: "Şimdi de aldığımız haber, Denizli Valisi ehemmiyetli bir şifreyle bura valisine Atıf meselesini i'zam ederek şifre yazmış. Hafız-ı hakikînin Hıfzına dayanıp telâş etmeyiniz. Fakat ihtiyat ediniz. Hapis olan Atıf ve arkadaşlarına teselli verip merak etmesinler. Allah Kerim ve Rahimdir.(253)"

(252) 4.8.1943'de Üstad'ın Kastamonu'daki evinin arandığı ve ifadesinin alındığı günlerden sonra adliyece bu sualler sorulmuştur. A.B.

(253) Os Kastamonu - 1, S:550

1193

"KÜRT ATIF" TABİRİNİN HATIRLATTIRDIKLARI

Atıf Egemen'in tevkifini bildiren Üstad'ın üstteki mektubunun şu haşiyesinde ve Üstadın Denizli hadisesi başlangıcında menzili arandığı zaman, kendisinden sorulan en mühim ve onların yanında en çok üzerinde durulan şey, "Kürt Atıf" vesile edilerek Kürtlük meselesidir.

Evet, Hazret-i Üstad, Cumhuriyet dönemindeki bütün hayatında ta vefatına kadar, hiç bir zaman kurtulamadığı husus, ehl-i dalâletçe çok isti'mal edilen ve Kasdi olarak münafık zındıkların dilinden hiç düşmeyen şu Kürtlük meselesiyle her zaman Hazret-i Üstad'ı lekelemek ve ayıplamak istemişlerdir. Halbuki hadisede adı geçen Atıf Ağabeyin ırkı Kürt değil, belkide Türktür. Yada balki Çerkestir Ama Türklerin içinde ve Türkçe olarak imanî ve Kur'anî eserler yazan ve Türk kardeşleri'nin hatırı için otuz kırk sene Kürtçe konuşmayan hir zatın, bu pek zalimane ve münafıkane ittihamından kurtulamayışı;çok sinsi habis ve şeytanca bir düşmanlığın eseridir. Türkiye Cumhuriyeti hududları içerisinde yaşayan herkes -sözdeşit olarak her hakka sahip olduğu ve hiç bir kimse-ırkı ne olursa olsun-öbür kimseden üstün olmadığı; kendilerinin de ,yani bu sözleri işa'aya çalışanların da içinde oldukları hey'et ve komisyonların yaptıkları "Anayasa" larda kendilerince sarih bir hüküm iken; ardi arkası kesilmiyen bu ayrıcalık ve üveyilik muamelesi, üstelik hükümetlerin üst kademelerinde yer alan adamlardan gelmesi çok düşündürücü bir hususdur. "Türklük kürtlük yoktur, herkes eşittir" diyenlerin

ne kadar açık ve büyük bir yalanı ve münafıklığı olduğu gün gibi aşikârdır.. Ve onunla ne kadar tefrikayı ve bölücülüğü ve ırkçılığı körükliyen bir zihniyet taşıdıkları apaçıktır. Her ne ise...

DENİZLİ HADİSESİ AREFESİ VE İMHA PLANI

Ağustos 1943'de Denizli-Çivril'de tevkif edilen Atif Egemen ve Homalı bir kaç arkadaşı meselesi, hazırlanmış plânlar gereğince, çok fazla i'zam edilerek Ankara'ya bildirildi. En önemli bir meseleymiş gibi Ankara bile meşgul ettirildi.. Bütün mes'ele de "Beşinci Şua" risalesi idi. Reis-i Cumhur İsmet, Başbakan Sükrü Saraçoğlu, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel hadise ile direkt ilgilendiler. Denizli Valisi her tarafa şifreli telgraflar gönderdi. Özellikle Isparta ve Kastamonu Valiliklerine... Isparta bu meselede daha çok dikkatle arandı. Eylül ayı içinde bir çok masumlar Isparta'da tevkif edilerek hapsedildi. Üstad'ın Kastamonu'daki menzili de bu hadisede ilk olarak 14.8.1943 günü şiddetli bir şekilde didik didik arandı.(254) Fakat aradıkları Beşinci Şua' risalesi yoktu, bulamamışlar

(254) İslam hattı Şualar S: 334

1194

dı.

Bu arada Denizli ve Isparta'da yapılan tevkiflere rağmen, Üstad'a karşı, bir kaç gün bir sükûnet devresi içinde uzaktan murakebe edildi. Gizli zındık komiteleri başka bir plân hazırlamaktaydılar. Bir kaç gün sonra o şeytanca ve zındıkça plânları tatbika konulmuştu. Plân şu idi: Üstadın vücudunu gizli bir zehir ile ortadan kaldırdıktan sonra, geriye kalan ve bir nevi müdafaasız durumda kalacak olan Nur talebelerini ezmek kolay olacaktı.

Plân tatbik edilmişti,17.9.1943'de plânladıkları şekilde müthiş bir zehiri Hazret-i Üstad'a yutturmaya başardılar. Ertesi günde de, gelen şifreli emirlere uyularak, Üstad'ın menzili daha çok şiddetli bir surette arandı. Üstad'ın o günü zehirin te'sirinden hastalığı dolayısıyla mutlaka istirahatta bulunması ve konuşmaması ve ferahlatıcı işlerle ferahlandırılması elzem ve tıbben zarurî iken ve o günün geçen gecesinde harareti 41 olmuşken; arama başlanmıştı. Arama gününde birden hararet otuz altıya düşmüştü. Taharriye gelen müdde-i umumî ve komserlere Üstad Hazretleri lâzım gelen dersleri vermişti. O gündede aradıkları şeyi bulamamışlardı. Sureten ve siyaseten yine bir şey demeden çekip gitmişlerdi. Zehir plânı tutmayınca ve bu aramada da aradıkları şeyin bulunmayışına rağmen, gelen emir; kesin tevkif... Ve tekrar taharri...

20.9.1943 günü üçüncü kez olarak Üstad'ın evi arandığı gibi, o günü sabahtan akşama kadar, "kimler geliyor, kimler gidiyor" diye gizli ajanlar vasıtasıyla gözetlendi. Aynı günde Üstad'ın hizmetkârı Çaycı Emin'in evi de(255)didik didik arandı. Fakat hiç bir şey bulunamamıştı. Bu son defaki Üstad'ın evinin aranmasında odun ve kömürlerin içleri ve altları da aranmıştı. Kömürlerin altına saklanan "Yirmidördüncü Lem'a" Risalesi-ki kadınların örtünmelerini emreden Ayet-i Kerimenin ilmî bir tefsirinden ibarettir.- bulunmuştu. Sikke-i Tasdik-i Gaybinin parçaları vesaire de ele geçmişti. Ama bu yirmidördüncü Lem'a risalesi bahane olmuştu. Bu risale olsaydı, olmasaydı, yine de bu tevkif mutlaka olacaktı. Ama bu, bir serrişte oldu. halbuki hadise ve mesele Beşinci Şua' risalesi idi...

ACABA BEŞİNCİ ŞUA' NE İDİ?

Evet, pek çok yaygara, evham ve velveleler içinde hükûmetin, emniyetin ve ajanlarının aramaya seferber olduğu Beşinci Şua' risalesinin mahiyeti ise: Ahir zaman hadiselerinden haber veren peygamberimizin mu'cizekâr söz ve hadislerinin, küllî ve umumî, şahıs tayin etmeden ve ancak hadisele

(255) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 501

1195

rin hadis-i şeriflere küllî tatbiklerinin te'villerini yapan ilmî bir tahlilden ibarettir, hepsi bu kadar...

HAZRET-İ ÜSTAD'IN TEVKİFİ

Böylece Hazret-i Ustad, son taharrî günü olan 20.9.1943'te Isparta savcısının gelen ta'limatı gereğince tevkif edilmişti. Evvela Kastamonuda on beş yirmi gün kadar durduruldu.(256) ve sonra 13 Ekim 1943 günü Kastamonudan Ispartaya gönderilmek üzere yola çıkarıldı.

HADİSENİN ÜSTAD TARAFINDAN İZAHİ

Hazret-i Üstad, Kastamonu'da tevkifinden sonra, hapishanede ve nezarethanede iken kaleme almış olduğu bir iki mektuplarında ve bilâhere de Denizli Hapsinden sonra Emirdağn'nda, kendi Kastamonu hayatına dair yazmış olduğu Yirmi Altınca Lem'anın Onaltıncı Ricasın'da hadiseyi gayet güzel ve net anlatmaktadır. Evvela Yirmi Altıncı Lema'nın Onaltıncı Ricasından:

"... Sonra gizli düşmanlarımız bazı memurları ve bir kısım enaniyetli hoca ve şeyhleri aleyhimize evhamlandırıdılar. Bizi Denizli Hapsine, beş altı vilâyetlerden gelen Nur talebelerini o medrese-i Yusufiyede toplamaya vesile oldular. Bu Onaltıncı Rica'nın tafsilatı, Kastamonu'dan gönderip lahikaya geçen ve Denizli Hapsinde oradaki kardeşlerime gizli gönderdiğim küçük mektuplar ve mahkemesindeki müdafaat Risalesidir ki; Bu ricanın hakikatını parlak gösteriyorlar. Tafsilâtını lahikaya, müdafama havale ederek gayet kısa işaretle edeceğiz:

Ben mahrem ve mühim mecmuları, hususan Süfyan'a(257) ve nurun kerametlerine dair risaleleri kömür ve odunlar altında sakladım. Ta benim vefatımdan ve baştaki başlar hakikatı dinleyip akıllarını başlarına aldıktan sonra neşredilsin diye müsterihane dururken, birden taharrî memurları ve müddei umuminin muavini menzilimi bastılar. O gizli ve ehemmiyetli risaleleri odunların altından çıkardılar. Hem beni tevkif edip Isparta hapishanesine, sıhhatim muhtell bir halde gönderdiler. Pek çok müteellim ve nurlara gelen o zarardan dehşetli müteessir iken, bir inayet-i ilâhiye imdadımıza yetişti. O gizlenmiş ve ehl-i hükûmet onları okumaya çok muhtaç olan o ehemmiyetli risaleleri kemal-i merak ve dikkatle okumaya başlayıp, büyük resmî daireler adeta bir dersane-i

(256) Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'da mevkuf olarak bir müddet bırakıldığı hakkında, ilerde nakledeceğimiz İnebolu'lu Ziya Dileğin hatıratından anlaşılmaktadır.A.B.

(257)Süfyan'a dair olan Beşinci Şua' risalesi bu arama hadisesinde Üstad'ın evinde ele geçmemiştir. İlerde ispatı yapılacaktır.A.B.

1196

Nuriye hükmüne geçti. Tenkid fikriyle, takdire başladılar. Hatta Denizli'de hiç haberimiz yokken, fevkalâde perde altında matbu' Ayet-el Kübra 'yı resmî ve gayr-i resmi pek çok adamlar okudular. İmanlarını kurtardılar. Bizim hapis musibetimizi hiçe indirdiler...(258)"

Lahika mektuplarından hadisenin mahiyeti

Hadiseyi daha açıklığıyla ifade eden Hazret-i Üstad'ın üç adet mektupları vardır. Birinci ile ikinci mektupların ifade tarzlarından, sanki Üstad'ın tevkifinden evvel kaleme alınmış ve Isparta'ya gönderilmiş. Fakat hadisenin başlangıcı Ramazan-ı Şerifin başında olması, o ise 19.9.1943`te olduğu ve resmî kayıtlarda, Hazret-i Üstad'ın evinin son arama günü 20.9.1943'te olduğu ve Hazret-i Üstad'ın bu tarihten sonra tevkif edildiğinin yazılması ile; ve mektuplarda geçmiş bir hadiseden haber vermeleri hasebiyle, onun tevkifinden sonra Kastamonu hapsinde veya nezarethanesinde yazıldığını göstermektedir.

Bu mektupların bazı kelime ve ifade tarzlarının değişikliğinden başka, aynı şeyler ve aynı manalardır.

Risale-i Nur'un silsile-i kerametinden(259) "Mu'cizat-ı Ahmediye" ve kerametli "Yirmidokuzuncu Söz "ve" İşarat-ül i'caz" himayetkârane ve mu'cizane yeni bir kerametleri şudur ki: Bu Ramazan-ı Şerif başında doktorun ihbarı ile ve kuvvetli emarelerin delâletiyle ve birden hararet kırk dereceden geçmesiyle tebeyyün eden, zehirlemekten gelen şiddetli hastalık hengâmında, kardeşimiz Atif'in habbe gibi hadisesini, hariç vâliler kubbe yaparak buranın hem adliye, hem zabıta, hem vilayetine şifrelerle Risale-i Nur aleyhine sevk edildiği aynı zamanda; İki saat evvel mu'cizat-ı Ahmediye (A.S.M) İstanbul'dan koşup gelmiş, masada iken; Yirmidokuzuncu söz ve kerametli İşarat-ül i'caz Tosya kasabasından imdada gelmiş gibi, aynı vakitte yaldızlı cildleri ile masa üzerinde dururken; Onların müsadere endişesi ve elliden ziyade sair risalelerin de namazsız ellerin zabıtına geçmek ihtimali ve şiddetli hastalığın konuşturmama vaziyetiyle beraber, Risale-i Nurun o üç kerametli risaleleri öyle harika bir himayet ve muhafazaya vesile ve o zehirlenmeye panzehir ve tiryak oldu ki, bu hale müttalî olan bizler şimdi de hayretteyiz. Güya hiç bir hastalık yokmuş gibi, gayet kuvvetli hem şiddetli tokatlar vurarak, o

(258) Lem'alar - Envar Neşriyat- S: 263. Bu ricarım geri kalan kısımları Denizli hapsi sırasında yazılacaktır.

(259) "Risale-i Nurun silsile-i Kerametinden" tabiri bu mektuptan ve bu tarihten sonra başlar. Daha öncelerinde her defasında Gavs-ı Geylânî'nin silsile-i kerameti diye yazılmaktaydı. Emirdağ-ı Mektuplarında bu sır daha da açık yazılmıştır. A.B.

1197

düşmanlık vaziyeti dostluğa çevrildi. Hem adliyenin büyük memurları ve taharrî komiserleri şiddetli taharrî ve müsadere için geldikleri halde, elliden ziyade kitaplardan hiç birine el uzatmadan yalnız o risalelerin kerametlerini kısmen dinliyerek, onların ma'nevî himayeti altında risaleler muhafaza edildi. Yalnız "Müdafaat "ve" Onaltıncı Mektup" ve "Ramazaniye"risalesini mütalâa etmek için biz verdik.

Üçüncü günde daha şiddetli arama ve taharrî etmek için zabitanın siyasî komiseri, bir taharri komiseri ile geldiği vakitte, iki üç saat evvel, üç kerametli Risalelerin kumandasında bütün risaleler kendilerini ellere vermemek için ortada görünmediler. Bütün iki saat o taharrî neticesinde Ankara'dan gelen bir Ramazan tebriki ile(260) Bir Ramazan Risalesini elde ettiler. Mütalaadan sonra iade etmek va'diyle

aldılar. Bütün bu halât, yüksekte duran Mu'cizatlı Kur'an-ı Azim-üş şan ile beraber, İ'cazlı Hizb-i Kur'anî nin nüshaları ve Hizb-i Nurînin risaleleri bu harika vaziyeti gösterdiler. Cenab-ı Hakk'a onların hurûfatı adedince ve şehri-i Ramazanın dakikalarının âşireleri sayısınca hamd'ü sena ediyoruz. Elhamdülillah alâ külli hal.

Hem hastalıktan gelen teessür ve Atif hadisesiyle kalbime gelen teellüm ve onlara acımak ve Isparta'ya sirayet etmek endişesinden neş'et eden sıkıntı.. ve bu mübarek şehirde Risale-i Nurun "Sırrın Tenevveret"perdesi altına girmesi ve üçüncü günde iki taharriden sonra, akşama kadar gelen ve gidenlerin mütemadiyen tarassud edilmesi ve Emin'in hanesi de bir şey bulunmadan taharri edilmesi cihetiyle, ziyade muztarip ve müteelim iken; Cenabı Erham-ür Rahiminin Rahmetiyle şimdiye kadar devam eden İnyet-i İlähiye himayeti ve rızaya teslim ve tevekkül.. Ve ihlâsın verdikleri teselli, bütün o muz'îç şeyleri akim bıraktı. Kemal-ı ferah ve istirahatla; "Görelim Mevlâm neyler, Neylerse güzel eyler." deyip kemal-i teslimiyetle müsterih olduk. Siz de öyle olunuz, fütûr getirmeyiniz.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ederiz.

Kardeşiniz

SAİD-İ NURİ(261)

Aynı hadiseden haber veren ve etraflıca anlatan Üstad'ın ikinci mektubu:

(260) Bu tehrik mektubu Ankara'da felsefe hocalığını yapan dindar bir hanımdan Üstad'a gelmişti. Bu yüzden o muallime hanım da, Ankara'da günlerce ifadelerde ta'ciz edilmişti. A.B.

(261)Osmanlıca Kastamonu-2 S: 449

1198

Bu mektup zehirler faslında kaydedildiği için burada tekrar edilmedi.

Üçüncü Mektup: Bu mektup da, büyük ihtimalle Isparta hapishanesinde kaleme alınmıştır. Ancak Hazret-i Üstad'ın henüz Kastamonu'da tevkif edilmeden önce de, mektupta bahsi yapılan Ayet-i Kerimeyle kalben ve zihnen meşgul olmakta olduğu gelen rivayetler arasındadır. Mektup, aynen şöyledir.

"Ramazan-ı şeriften bir gün evvel, gizli zındık düşmanlarım tarafından kuvvetli ihtimal verdiğimiz ve doktorun tasdikiyle bir zehirlenme hastalığıyla hararetim - Doktorun ihbarıyla - kırk dereceden geçmeye başlamış iken, Adliye müdde-i umumileri ve taharri komiserleri menzilimi taharriye geldiler. Ben, sonra başımıza gelen bu dehşetli taarruzu bir hisse-i kabl-el vuku'ile anlıyarak ve şiddetli zehirli hastalığım da ölüme gidiyor diye Isparta vilayetinde kıymettar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip, o mübarek toprakta defnolmayı kalben niyaz ettim ve hizb-i Kur'aniyi açtım.Birden bu ayeti kerime:<> <>karşıma çıktı" Bana bak!" dedi.

Baktım, üç kuvvetli emare ile manay-ı işarî cihetinde bana teselli veriyor.Şimdi başımıza gelen bu musibeti hiçe indirdi... Ve Isparta'ya mevkuften beşinci nefyimi(262) o kalbî duamın kabul olmasına delil oldu. Isparta vilayetinde kıymettar kardeşlerimin kucaklarında teslim-i ruh edip, o mübarek toprakta defnolmamı kalben niyaz ettim ve hizb-i Kur'aniyi açtım.Birden bu ayeti kerime:

karşıma çıktı "Bana bak!" dedi.

Bir emare: Şeddeler sayılır, hesab-ı ebcedi ile 1362 ederek, bu senenin arabî aynı tarihine tevafuk edip der: "Sabreylye! Başına gelen kazay-i Rabbaniye teslim ol!.. Sen İnyet gözü altındasın. Merak etme, gecelerde yaptığın tesbihat ve tahmidata devam eyle."

(Mektubun bu kısmından sonra harflerin ebcedî ve cifrî adetlerini yapan bir tahlil vardır. Buraya yazılmasına ihtiyaç görülmedi)

İkinci Emare: Bu ayetin manası tam tamına hakkımda me'mulümün çok fevkinde aynen müşahede ettim...

Üçüncü Emarenin beyanına şimdilik lüzum olmadığından yazdırılmadı.

SAİD-İ NURSİ (263)

(262)Beşinci nefy, Isparta'ya beşinci defa olarak gitmek değildir. Belki sürgünlük seferleri muraddır ki; Birincisi Van'dan Burdur'a, ikincisi Burdur'dan Isparta'ya, Üçüncüsü Isparta'dan Barla'ya, dördüncüsü Isparta'dan Kastamonuya ve beşincisi de Kastamonu'dan tekrar Isparta hapisanesine olan nefy adetleri muraddır. A.B.

(263) Osmanlıca Kastamonu-2 S: 506

1199

ONUNCU BÖLÜM

DENİZLİ HAPİS HAYATI FASLI

(20 Eylül 1943 - 15 Haziran 1944)

1200

1201

DENİZLİ HAPİS HAYATI FASLI

Denizli hapis hadisesi hakkında; az yukarda bir nebze tafsilât arz olunduğu vechile, Denizli ili Çivril kazasının Homa nahiyesinde 28,29 Ağustos 1943(1) günlerinde, Atıf Egemen isimindeki bir Nur talebesinin ve bir iki arkadaşının, üstünde aramalarda el yazma tek bir nüsha "Beşinci Şua" risalesi bulunmasıyla başlamıştı. Türkiyede sanki umumî, büyük bir siyasî ve dini hareket varmışcasına, Ankara hükûmeti yurt çapında, Risale-i Nurla alâkadar olan herkesi toplattırma emrini verdi. Bir çok vesikalardan anlaşıldığına göre; -Eskişehir hadisesinde olduğu gibi- beş on vilâyetten yüz küsür masum insan tevkif altına alındı(2) Fakat bu insanların yarısı kadar bir kısmı az zaman içinde takipsizlikle serbest bırakıldı. Tahtı tevkife alınan ve bilâhare hepsi Denizli hapsine toplattırılan altmış dokuz insan(*) bu defa Eskişehir hadisesinde olduğu gibi, ekseriyetle rastgele ma'sum köylü ve reçberlerden müteşekkil değildi. Belki tevkif altına alınan bu zatların, ekseriyet itibarıyla daha çok belli başlı Nur talebelerinin seçkin kimselerindendi. Bunlar Kastamonu, Ankara, İstanbul, Isparta, Denizli ve Antalya'dan toplattırılmıştı. Bu insanların bir çoğu evvelâ kendi memleketlerinin hapisanelerinde, kimisi üç ay, kimisi bir ay beklettirildikten sonra, hepsi Denizli hapisanesine naklettirilmişlerdi.

Eskişehir hadisesi maznun ve mazlumları gibi, bunların da tamamını kesin olarak isim ve künyelerini bilmemekteyiz. Ancak adetlerini ve sadece isimlerinin listesini bilebiliyoruz. Çünkü Denizli hadisesi dosyasını da maalesef elde edemedik. Temyiz mahkemesi ilâm kararında maznunların isim listesi varsada, adres ve künyeleri bulunmamaktadır. İlerde ayrıca izahı gelecektir.

Liste Aynen Şöyledir:

1- Mirzaoğlu Said-i Nursi

2- Ahmetoğlu Emin Uzun

3- Mehmetoğlu Hüsrev Altınbaşak

(1) İzmir'den Atif Ağabeyden, 6 Nisan 1987'de aldığım bir mektubunda bu kesin tarihi vermişlerdir. A.B.

(2) Osmanlıca Şualar S: 289

(*)Listede 58 kişi görünmekte, fakat bizdeki hususi Denizli dosyasında 69 olarak geçmektedir.

1202

4- Mehmetoğlu Nuri Benli

5- İbrahimoğlu Osman Yıldırım kaya

6- Veli oğlu Mehmet Tefik Göksu

7- Hüsnüoğlu Tahirî Mutlu

8- Mehmetoğlu Atif Egemen

9- Mehmetoğlu Halil İbrahim Çulluoğlu

10- Süleymanoğlu Sabri Arseven

11- Mehmetoğlu Ahmet Fevzi Kul

12- Mustafaoğlu Ahmet Akçay

13- Hasanoğlu Sami Tüzün

14- Hüseyin Hüsnüoğlu Re'fat Barutçu

15• Hasanoğlu Mustafa Ertürk

16- Mehmetoğlu Ahmet Nazif Çelebi

17- Ahmet Nafiz Çelebioğlu Salahaddin Çelebi

18- İzzetoğlu Mehmet Fevzi Pamukçu

19- Ahmetoğlu Hilmi Sürme

- 20- Maksudoğlu Emin ayır
- 21- Haliloğlu Halil Boz
- 22- Osmanoğlu Muhyiddin Yener
- 23- İsmailoğlu Rüşdü akın
- 24- Ahmetoğlu Ali Büyükgöl
- 25- Ahmetoğlu Mehmet Soylu
- 26- Mehmetoğlu Ahmet Soylu
- 27- Mustafaoğlu Emin Uzundemir
- 28- İbrahimoğlu Mehmet İnce
- 29- Ahmetoğlu Mehmet Ertunç
- 30- Hüseyinoğlu Mehmet Ali akıcı
- 31- Hasanoğlu Mehmet Güler
- 32- Mahmutoğlu Ahmet Savaş
- 33- Mehmetoğlu Mehmet Boyracı
- 34- Hasanoğlu Kadir Suyun
- 35- Ramazanoğlu Hasan iek
- 36- Abdurrahmanoğlu Hasan Türk
- 37- Ömeroğlu Sadık Gündoğdu
- 38- Osmanoğlu Mehmet Öğütçü
- 39- Yusufoğlu Mustafa Hemdem
- 40- İsmail Hakkıoğlu Mehmet Hakkı Yavuz
- 41- Zeyneloğlu Mehmet Nuri Acar
- 42- Alioğlu Osman Türkyılmaz
- 43- İsmailoğlu Halil Enercan
- 1203
- 44- Sadıkoğlu Hüseyin Kuru
- 45- Mehmetoğlu İbrahim Fakazlı

- 46- Hakkioğlu Ömer Lütfi Gedik
- 47- Hasanoğlu Ahmet Köroğlu
- 48- Ahmetoğlu İzzet Turgut
- 49- Mustafaoğlu Ziya Dilek
- 50- Mehmet Eminoğlu Mehmet Tevfik Kayaercan
- 51- Mehmet Alioğlu Sadık Demirelli
- 52- Mehmetoğlu Ahmet Esen
- 53- Hüsnüoğlu Salih Subhi Selçuk
- 54- Şevkioğlu Cevdet Yazıcı
- 55- Osmanoğlu Mustafa Yılmaz
- 56- Osmanoğlu Salih Yıldız
- 57- Hüseyin oğlu Ahmet Şirin
- 58- Süleyman oğlu Mustafa Karapınar

Bu mazlumların ekserisi evvelâ Isparta ceza evinde toplattırılmıştı. Günlerce sıkı isticvab ve sorgulamalardan sonra; Isparta C.Savcısı iddianamesini hazırladı. Hazret-i Üstad tüm mazlumlar adına savcı ve mahkemeye bir kaç parça yazılı müdafaalar sundu. Daha sonraları Adalet Bakanlığı emriyle; Hadisenin ilk zuhûr mahalli olan Denizli vilâyetine bütün maznunların toplattırılması ve dosyaların birleştirilmesi isteğiyle, Isparta'dan ve başka yerlerden kafileler halinde bu maznunlar Denizli hapisanesine sevk edilmiştir.

KISA BİR FEZLEKE

Denizli Hapishanesinde toplattırılan bu günahsız mazlumların yeniden istintakları, sorgulamaları yapıldı. Nihayet savcılık, hadise dosyasını ve elde edilen umum Risale ve mektupları alelacele mahallî bir ehl-i vukufa, tetkik ettirmek üzere 8.11.1943 tarihinde tevdi' etti.

Bu birinci ehl-i vukuf, iki lise mualliminden müteşekkildi. Birisi tarih, birisi de edebiyat muallimi idi. İşte bu cahil ehl-i vukuf, savcıyla aralarında gizli anlaşma gereğince, gayet acele, çok zâlimane ve son derece sathi.. Ve gizli bazı talimatlar doğrultusunda, kendilerini dünya durdukça ilim muvacehesinde ebediyen mahçup edecek bir rapor hazırladı. Ve Denizli C. Savcılığına gönderdi.

Üstad Hazretleri bu çok câhilane ve garazkârane rapora, mahkeme nezdinde şiddetle i'tiraz etti... Ve "Bu vukufsuz ehl-i vukuf, Risale-i Nuru anlıyamaz. Nurları yüksek bir ilim hey'etine, icab ederse beynel milel bir ehl-i vukuf ki

1204

şilere tetkik ettiriniz!.." diye mahkemedan talep etti. Mahkeme Üstad'ın bu yerinde ve haklı ve ispatlı talebini kabul etti... Ve hadise, dosyasıyla birlikte tüm kitaplar ve mektuplar yeniden bir Âlim bilir

kişiyi tetkik ettirilmek üzere Ankara Ağır ceza mahkemesi kanalıyla tetkiki için 9. 3. 1944 tarihinde Ankara'ya yollandı.

Ankara 1.Ağır ceza reisi Emin Böke'nin riyaseti altında yüksek bir ilim hey'eti, ehl-i vukuf olarak tayin ettirildi.(4) Bu, bir derece ilme vekif ikinci ehl-i vukuf, dosyayı ve bütün risale ve mektuplarını gayet titizlik içerisinde inceden inceye tetkik etmeye başladı... Ve 22 Nisan 1944 tarihinde bitirerek, mütalâasıyla birlikte dosyayı ait olduğu makama teslim etti. Bir kaç gün içinde Denizli Ağır ceza mahkemesine gelen bu ikinci ehl-i vukuf raporuna, Üstad Hazretleri % 90 memnun oldu ve kabul etti. Fakat cüz'î bir kaç sehivlere karşı tashih mahiyetinde mahkeme nezdinde cevaplar da verdi.

Nihayet 31 Mayıs 1944 çarşamba günü, Denizli mahkemesi, dava ile ilgilenen müdde-i umumisi de son mütalâasını beyan etti. Aynı günde Hazret-i Üstad, savcının tecziye talebine karşı çok kısa ve sözlü bir cevap verdi. Yazılı olarak da ikinci ehl-i vukuf raporunun bazı sehivli noktalarına cevap vermişti.

Bilâhare Üstad, savcının tecziye talebine dair olan mütalâasına genişçe i'tiraz ve ilmi cevaplar verdikten sonra, Denizli Ağır ceza mahkemesi 15 Haziran 1944'de karara vardı ve Berat!.. Beraatle beraber bütün kitapların sahiplerine iadesi... Aynı günde başta Üstad olmak üzere bütün mazlum maznunlar tahliye edildiler.

Fakat Savcı tecziye iddiasında ısrar ederek, müddeti içerisinde mahkemenin kararını temyiz etti. Dosya, Ankara temyiz birinci dairesine tevdi' edildi. Temyiz mahkemesi dosyayı kısa

zamanda inceledi ve karara vardı. 30.12.1944 tarihinde, Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin kararını âdil bularak oy birliğiyle tasdik etti.

HAZİN BİR DRAM

Denizli hapsinde kimisi on ay, kimisi dokuz ay ve bazıları daha az olarak hapis bekledikten sonra. mahkemenin beraet kararıyla tahliye olup çıkan mazlumlara; bir kaç gün içerisinde herkes kendi memleketine ve evlerine dağılıp gittiler. Ama bir yere gidemiyen ve belli bir yeri ve meskeni olmıyan birisi vardı.O da Hazret-i Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi idi. Evet

(4)Denizli Dosyası-1, S: 73

1205

Üstad Hazretleri, mahkemenin şu beraet kararına rağmen, yine de serbet değildi. Ankara Hükümeti Bakanlar kurulunun vereceği karar ve tayin edeceği yere gidebilecekti ancak(5) ...

Ankara'dan gelecek emir ve karar için Üstad Denizli vilâyetinde 47 gün bekletildi. Nihayet mahkeme kararı ve hukuk ve kanun diye bir şey tanımayan; kanunu da hukuku da, hükmü de ancak kendi zatlara ve keyfleri olan adamların keyfi ve zulümlü emri Ankara'dan geldi; Bediüzzaman Said-i Nursi Afyon Karahisar'ın Emirdağ'ı kazasında mecburî iskâna tabi' tutulacaktı.Tâbiki emir hemen yerine getirildi. Biraz da göstermelik olarak bir miktar harcırah da gönderilmişti. Ağustos ayı başında yine muhafızlar nezaretinde Üstad Hazretleri Denizli'den Emirdağ'a gönderildi.

Hazret-i Üstad, mahkemenin iade kararını verdiği kitaplarının geri alınması için temyiz kararını bekledi. Bu arada kitap sahipleri olan bütün nur talebeleri de, kitaplarının Üstad Bediüzzaman Hazretlerine verilmesi için vekâletnameler gönderdiler. Nihayet temyiz mahkemesi de, mahkemenin

kararını onaylayınca bir müddet yine bekledikten sonra, Üstad Denizli Barosu Avukatlarından Ziya Sönmez'e, umum kitap ve eşyalarını mahkemeden teslim alması için Emirdağ Noterliğinden 22.3.1945 tarihinde bir umumi vekâletnâme çıkararak Avukat Ziya'ya gönderdi.

Avukat Ziya Sönmez de iki üç ay sonra, yani 29.6.1945 tarihinde mahkeme emanet memurluğunda bulunan kitapların kendisine teslimi hususunda Ağır Ceza Mahkemesi başkanlığından müzekkere çıkarttı ve bütün kitap ve saire eşyayı teslim alarak Üstad'a göndermek üzere, Denizli'li tüccar Hafız Mustafa'ya teslim etti.

VE GENİŞ TAFSİLAT

Denizli hapis hadisesinin bir genel haritasını üstteki fezleke ile çizdikten sonra, geniş tafsilatına ve hadiselerin belge ve vesikalarına geçmek istiyoruz.

Evet üstteki fezleke beyan edildiği üzere, 1943 yılının temmuz sonu veya ağustos başında, Denizli vilâyetinin Çivril kazasının Homa nahiyesinde ve köylerinde, Nur risalelerinin hakikatlarını neşretme meşgul Atıf Egemen isminde faal bir Nur talebesi, nurlu ve hakikatlı hizmetlerini engellemek; Daha doğrusu bir plân neticesinde, oynanan bir oyunla kaza merkezinin müftü ve vaiziyle el birliği ederek evvelâ cami'lerde vaızlarla Risale-i Nur, Hatta Üstad Hazretlerinin şahsı ve Nur talebesi Atıf Egemen aleyhin

(5) Bu ifadelerimiz kader cihetindeki hikmetler ve faydalar noktasında değil, insanların acib zulümlerinin ve katmerli keyfi kanunlarının tablolarını göstermeye bakar.

1206

de, bir sene önce İstanbul'daki ihtiyar Şeyhin taklidini yaparak konuşmalar yaptırdılar. Bu yol bir netice vermeyince, bu defa rejime dayanarak hükûmetin nazar-ı dikkatini çekmeye çalıştılar. Neticede emniyet ve jandarma Homa ve civarında aramalar yaptı. Bir kaç el yazma Nur risaleleriyle birlikte, bir de bir nüsha el yazma "Beşinci Şua' " risalesini buldular. Bunun üzerine Atıf Egemen ile bir kaç arkadaşını Çivril'de tevkif ettirdiler. Aynı tarihten bir sene kadar önce Isparta adliyesinin Beşinci Şua' risalesi dahil bütün bu kitapların aynısı hakkında vermiş olduğu beraat kararına rağmen, bu masumlar tevkif edilmekle birlikte, Denizli Valisi hadiseyi çok büyüterek; Ankara, Isparta, İstanbul, Kastamonu Muğla ve Aydın valilerine de şifrelerle bildirdi. Ankara hükûmeti başta Reis-i cumhur İnönü Ve başbakan Şükrü Saraçoğlu ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel üçlüsü ayaklanarak hadisenin genişçe arama ve taranmasına gizli emirler verdiler.

Kastamonu emniyeti de gelen şifre üzerine 14.8.1943 günü Üstad'ın evini aradı. Fakat bir şey bulamadı. Yani aradıkları Beşinci Şua' risalesi ele geçmemişti. Başka kitaplar mevcuddu, bir ikisini teftiş etmek üzere alıp götürmüşlerdi. Mesele zahiren kapanmış gibi oldu. Tam bu sırada; İki üç ay önce Tahiri Mutlu Ağabeyin İstanbul'da tab'a verdiği Yedinci Şu'a eseri tab'edilmiş ve Tâhiri Ağabeyin adresine sandıkla yollanmıştı. Hadisenin yaygaralarla gazetelerde neşredilmesi üzerine, matbaa sahibi Aziz Bozkurt durumu emniyete bildirdi. (6) Isparta Emniyeti de gelen bu ihbar üzerine daha çok harekete geçti. Isparta ve civarı köyleri didik didik tarandı. Bir çok Nur risaleleri sahiblerinden alındı. İşin garib tarafı da İstanbul'da Tahiri Mutlu Ağabeyin eliyle tab' edilen iman ve tevhid risalesi olan Ayet-el Kübra risalesi, Beşinci Şua' risalesi zannedilmesiydi. Hatta Denizli ilk ehl-i vukufuna dosyalar gidinceye kadar bu yeni tab' edilen eserin, hâlâ Beşinci Şua' olarak bilinmesiydi.

Isparta'da da bir çok insan tevkif edildi. Isparta savcısı daha çok gayretkeşlik içine girerek, meselenin üzerinde çok fazla durdu. Etraf vilâyet ve kazalardan bir çok insan da Isparta'ya celbedildi. Hatta ilk başta Muğla ve Denizli'den de mevkuf olan maznunlar Isparta'ya getirildi. İfadeler, sorgulamalar çok genişletilerek, derinleştirilerek sürdürüldü.

(6)Rivayeti bizzat Tahiri Mutlu Agabeyden şöyle dinledim: "Ayet-el Kübrayı İstanbul'da, daha önceleri tanıştığımız matbaacı Aziz Bozkurt'la anlaşarak teslim ettim. Ücretinin tamamını da verdim. Adresimi bırakarak ayrıldım. Bir müddet sonra Denizli hadisesi dolayısıyla bizi Isparta hapsine doldurdular. Biz hapiste iken Aziz Bozkurt, baskısı tamamlanan Ayet-el Kübraları sandıklı yarak adresime yollamış ve tahmin ediyorum; evhamından, arkasından da emniyete ihbar etmişti. Çünkü Ayet-el Kübra sandıkları bizim Atabeye gelir gelmez, emniyet kuvvetleri henüz trende iken bulup almışlardı. A.B.

1207

Bu arada Isparta savcısı Kastamonu Savcısından, Bediüzzaman'ın da tevkif edilerek Isparta'ya gönderilmesini talep etti. Bunun üzerine Kastamonu zabıtası ve savcısı yeniden harekete geçti. Aniden Üstad'ın evi ikinci kez basıldı. Bundan bir gün önce de, Üstad'a çok müthiş bir zehir verilmişti. Zehir hastalığı içinde yapılan bu ikinci baskın tarihi 18.9.1943'de idi.

Üstadın menzili savcı muavini nezaretinde taharri komiserleri eliyle didik didik aranmıştı. Fakat çok şiddetle aradıkları şey, yani Beşinci Şua' yine bulunmamıştı. Yukarda kayıtlı Üstad'ın ifadelerinde tafsili geçtiği üzere, bu tarihten üç gün sonra,yani 20.9.1943 günü(7) " Yeniden ve daha şiddetli bir surette menzili aranmıştı Fakat yine aradıkları şeyi

bulamamışlardı. Üstad'ın bu mevzuyu anlatan ifadelerinden anlaşılabilir ki; Bu tarihten bir iki gün sonra tekrar baskın ve yine arama olmuş, bu defa kömür ve odun yığınları altında saklanmış olan Yirmidördüncü Lem'a ve Sikke-i Gaybiyenin bazı parçaları bulunmuş ve alınmıştı. Bu defa Üstad Hazretleri o hastalıklı haliyle getirilip tevkif edilmişti. Bu hesaba göre bu iş o senenin Ramazan ayının dördüncü gününde olmuştu.

ÜSTAD KASTAMONU'DAN ISPARTA'YA GÖTÜRÜLÜYOR

Üstad Bediüzzaman'ın Kastamonu'dan Isparta'ya nakl hadisesi hangi günde olduğu yani hangi tarihte yola çıkarıldığı kesin olarak belli değildir. Ancak o günü, Hazret-i Üstad'ın bindirildiği otobüste, memuriyetine gitmek üzere yolculuk yapan İnebolu'lu Ziya Dilek'in anlattığına göre: o günün akşamında Hazret-i Üstad yolculara nasihat ederken; "Bu gece ağleb-i ihtimal ile Kadir gecesi'dir"(8) şeklinde ifadesi vardır.O ise, Kadir gecesinin ağleb ihtimali Ramazan-ı şerifin aşr-i aherinin tek gecelerinde olması ve bu ifadenin karinesiyle büyük ihtimal ile Ramazanın yirmi dördüncü günü olduğu anlaşılır. Çünkü hem tek gecelerde olan kadir gecesi olması, hem ekseriya İslam alemi bizden bir gece önce Kadir gecesini yapması ihtimali ile de Ramazan-ı şerifin yirmibeşinci gününün yirmi altıya bağliyan gecesinde olduğuna ihtimal verilebilir. Buna göre Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'dan alındığı gün 11 veya 12 Ekim 1943 olup 20 Eylül'den 11 Ekim'e kadar Kastamonu'da bırakıldığı anlaşılır.

(7) Osmanlıca Kastamonu -2 S: 334 .

(8) Bilinmiyen Taraflıyla Said-i Nursi 2.Baskı 308

1208

BU YOLCULUĞUN İKİ ŞÂHİDİ

Şahitlerden birincisi: Üstte bahsi geçen İnebolu'lu Ziya Dilektir. Hadiseyi şöyle anlatır:

"İlgaz ilçesine vazifeli olduğum memuriyetime gidiyordum. İnebolu'dan Kastamonu'ya geldim. İlgaz'a giden otobüs'e bindim. Kastamonu'nun olukbaşı karakolu yanında polis ve jandarmalar otobüsünü durdurarak en arka kısmında önceden ayırmış oldukları yere Bediüzzaman Hoca Efendi'yi yerleştirdiler. Otobüs hareket edince, yetmiş yaşındaki ihtiyar ve hasta olan Hoca Efendi otobüsün arka koltuklarındaki sarsıntıdan rahatsızlandı ve "Beni madem siyasî mücrim kabul ediyorlar. Hususî bir taksi ile gönderilmem lâzımdır." deyince; Yanımdaki ikinci numaralı koltukta oturan bir asker hemen yerinden fırlayarak, "Ben buradan kalkıyorum, Hocam siz buyurun" dedi. Böylece askerle hocanın yerini değiştirdiler.

Ben çok korkuyordum, hoca efendiye sahip çıkamıyordum. Askerle yer değişmesiyle tam gelip yanımda oturan Hoca Efendi, ismimi sordu. "Ziya Dilek" deyince, "Sen bizim Ziya'mısın, Kastamonulular namına beni yolcu etmeye mi geldin?" dedi.

Sonra, kendisini muhafız olarak götürmekle görevli, arkalarda oturan Polis Safvet'e hitaben: "Safvet, evime baskın yaptığınız zaman, ben Kur'an-ı Kerimden nereyi okuyordum?" dedi. Ve bir kâğıt isteyerek bana ayeti yazdırdı. "Ben bu ayeti okumuyor mu idim?(9)" diye yazdırdı ve şu ayeti 10

meali -i Şerifi "sabreyle, başına gelen kazay-ı Rabbanîye teslim ol! Sen inayet gözü altındasın. Merak etme, gecelerde tesbih ve tahmidata devam eyle!"

Sonra bana hitaben: "Ziya, arkadaşlarına müjde ver, Merak etmesinler. Mahkûm olmayacağız... ya mütareke veya müsalâha edeceklerdir." dedi.

Benimle, tevkif edilmiş arkadaşlara selâm ve müjde haberini gönderiyordu. Halbuki ben memuriyetime gidiyordum. O tarafa bir yolculuğum yoktu. Herhangi bir tevkifim de mevzu' değildi."

OTOBÜSTEKİ YOLCULARA NASİHATI

"Sonra bir ara, bana dedi ki: "Şoför Efendiye söylerseniz, acaba makineyi durdurur mu? dinde icbar yoktur. Arabadakilere bir nasihatim var" deyince,

(9) Anlaşılan Hazret-i Üstad, hadisenin başladığı günlerde ve taharriler esnasında bir hücum ve taarruzu hissetmiş olacak ki, zihnen ve kalben hep bu ayet-i kerime ile meşgul imiş. A.B.

(10) Tur Suresi, Ayet 48

1209

şoför arabayı durdurdu. Hoca Efendi hemen konuşmaya başladı: "Bu gece ağleb-i ihtimal, leyle-i kadirdir. (11) Diğer günlerde Kur'an okunursa, harf başına on sevab, Ramazanda okunursa, bin sevab, leyle-i Kadirde okunursa, otuzbin sevab verilir.

Size, şimdi "Şu işi yaparsanız beş sarı lira var." denilse onu kazanmak için o işi yapar mısınız?"

Yolcular: "Evet yaparız ve isteriz" diye cevap verince, Hoca Efendi, konuşmasına devamla: "Bu fanî hayatta beş sarı lira kazanmak için bütün gücünüzü ve enerjinizi sarfedersiniz. Sonsuz ebedî bir hayat için dağarcığınıza azık hazırlamak istemez misiniz?"

Yolcular: "Evet isteriz" deyince, Bediüzzaman:

"Öyle ise, şimdi her Müslüman üç ihlâs, bir fatiha, bir ayetel kürsî okursa, ebedi hayatı için dağarcığına azık hazırlamış olur" dedi.

Şöför Rizeli Lütfi ve diğer yolcular, "Allah razı olsun Hocam sizden" dediler.

Az sonra İftar vakti geldi, Ilgaz'ın meşhur çamlığındaki su başında otobüs iftar molası verdi. Orada hoca efendiye Belediye tarafından verilen azık ile benimkini değiştirdik ve öylece iftar yaptık. Akşam namazını da beraber kıldık. Ilgaz'da Hoca Efendi'den ayrıldım ve işime gittim. Fakat bir kaç gün sonra beni de tevkif ederek İnebolu'ya oradan da Denizli'ye sevk ettiler. Ben Denizli'ye gittim Henüz Hoca Efendi'yi oraya getirmemişlerdi. Hapishanedeki arkadaşlar merakla "Üstad Hazretlerini gördünüz mü?" diye sorunca. Ilgaz yolunda araba içinde yazdırdığı ayet hatırıma geldi. Onu çıkarıp arkadaşlara okudum. Yolda cereyan eden hadiseleri de anlattım. Onlar da teselli bulup çok memnun oldular(12)

Üstad Kastamonu'dan alındığı gün, İnebolu'lu Selâhaddin Çelebi'nin Kastamonulu'lardan duymuş olduğu bir rivayet de şöyledir:

"Üstad Kastamon'unun olukbaşı Karakolundan ayrılırken, oradaki po

(11)Hazret-i Üstad'ın Kastamonu'dan ne zaman alındığı hakkında tek me'hazımız şu kavli-âhad sayılan tek râvili rivayet yoludur. Bu rivayet kavli-âhad olmakla birlikte, onu cerh eden ikinci bir rivayet yolu da yoktur. Tüm rivayetler, bu hadise 1943 yılı Ramazan ayı içinde

olduğu cihetindedir. Biz de Ustad'ın bu yolculuk tarihini mezkur rivayete bina ederek tarih sıralamalarını ona göre tanzim ettik. Bunun yanında, az ilerde nakledeceğimiz Selâhaddin Çelebi'nin hatırasında da "Üstad'ın Ankara'ya getirildiği günler, Ramazan sonu" diye kaydedilmektedir. A.B.

(12)Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi 2. Baskı S: 308

1210

lislere şöyle demiştir: " O Mithat'a(13) söyleyin, benim eski ve yeni yazı ile yazılı müdafaalarını peşimden göndersin" diyerek otobüse binmiştir(14)'

İkinci Şahid: İsmail Tunçdoğan

Aslen Elaziz Harput'lu bir aileden olup, Karadeniz Ereğlisinde 1903 yılında dünyaya gelen bu zat, Kastamonu'da jandarma Astsubay olarak vazife yaparken, Bediüzzaman'ı Kastamonu'dan Isparta'ya kadar muhafız olarak götürmüştür. Bu yolculuk ile ilgili hatıralarını şöyle anlatmıştır:

"Maltepe küçük zabıt mektebini 1933'de bitirip mezun olduktan sonra çeşitli yerlerde, bu arada Mersin'de de vazife yaptıktan sonra, Kastamonu'ya merkez Karakol Kumandanı olarak tayin edilmişim.

Mithat Altıok burada Vali idi. Ben kendisini daha önceleri Düzce'de Hükûmet tabibi iken de tanıyordum. Bir gün Vali bey beni çağırdı: "Burada Bediüzzaman isminde bir hoca var. Bu zati incitmeden alıp Isparta'ya götüreceksin!" dedi. Sabahleyin, yanında Safvet isimli bir sivil polis me'muriyle otobüse geldiler. Hoca Safvet'ten rahatsız oluyordu. Daha önceleri de, bu adam kendisini ta'ciz etmişti.

Çankırı üzerinden Ankara'ya gidiyorduk. Bir yerde Namaz için mola verdik. Safvet'in gelmesini istemiyordu. Hatta "Bu bizimle gelirse, ben gitmem"dedi (15)" (Hatıranın diğer bölümünü az ilerde kaydedeceğiz)

BEDİÜZZAMAN VE ANKARA VALİSİ NEVZAT TANDOĞAN

Hazret-i Üstad, Kastamonu'dan Isparta'ya götürülmek üzere, Çankırı üzerinden karayoluyla Ankara'ya getirildi. Bu yolculuk herhalde o zamanın şartlarına göre, Kastamonu'dan ayrıldığı günün gecesinde Ankara'ya ulaşmış değildir. Bir ihtimal ile geceyi Çankırı'da geçirdikten sonra, sabahleyin yollarına devam etmişlerdir. Buna göre herhalde 13 Ekim 1943 günü Ankaraya varmış olabilirler.

Ankara'ya vardıklarında, jandarma astsubayı İsmail Tunçdoğan'ın ifadesinde o günü Samanpazarı semtinde mütevazi' bir otele indik" demektedir. M. Sungur ağabeyin Ankara'da bir polisten dinlemiş olduğu rivayette ise "Kastamonu oteline" şeklindedir.

Ankara Hükûmeti ve Valisi Bediüzzaman'ı adım adım takip etmiş olacaklardır ki; Üstad otele iner inmez Ankara Valisi Nevzat Tandoğan, Ustadı vilâyete çağırmıştır. Hatta Selahaddin Çelebi'nin hatıratında otel, önceden ayarlanmış ve otel personeli ve hademeleri kıyafetine giren komiser ve po

(13)Mithat Altıok, o zamanki Kastamonu valisidir. A.B.

(14)Bilinmiyen taraflarıyla S. NURSİ S: 306

(15)Son Şahitler-3 S: 101

1211

lisler oteli adeta işgal etmişlerdi.

İşte altıokçu kodamanlarından Nevzat Tandoğan, hazırlanan plân gereğince hem hususî kinini ve ilhad namına olan adavetinin gayzını, İslâm dini mümessili olan Hazret-i Bediüzzaman'ın şahsında, rejim ve hükûmet kuvvetine dayanarak icra etmek üzere; hiç bir ilgisi, hiç bir müdahale hakkı yokken ve mazlum olan Bediüzzaman resmi muhafızlar nezareti altında Isparta adliyesine götürülmekte iken; kendi polisleri vasıtasıyla onu vilâyete celbettirir.

Burada Bayram Yüksel Ağabeyin Üstad'dan duymuş olduğu bir rivayeti hemen nakledelim:

Bayram Yüksel Ağabeyin Üstad'dan duymuş olduğu bir rivayet: Üstadımız buyurmuşlardı ki: "Ben Kastamonu'dan Ankara'ya geldiğimde Vali Nevzat Tandoğan'la olan muamelemizden sonra, Isparta'ya gitmek üzere İstasyona götürüldük. Trene bindim. Başıma sarığımı takmıştım. Meğer Valinin tertibiyle beni sarıklı halde cürm-ü meşhud halinde yakalamak için polisler bekliyorlarmış. Ben trende iken bir pire başımı kaşıttı. Sarığımı çıkarıp bir yere indirmişken, o anda polisler baskın yaptı, beni başı açık görünce geri gittiler. Demek ki bir pire onların plânını berbat etti" Son Şahidler1 Mufassal Târihçe:

Vali Nevzat Tandoğan'la Üstad arasında geçen muameleye dönüyoruz: Vali Tandoğan, dinî an'aneleri, belki tüm esasatını mutlak inkârın verdiği bir cüretle; maddeten eli kolu bağlı, garip, misafir ve yolcu olan Bediüzzaman Hazretlerinin başına frenk serpuşunu koydurtmak ister. Altiokçu Valinin şu münasebetsiz, kanunsuz davranışıyla, din ve dinî akide ile alay etmek ve tahkir etmek hedefi apaçıktır. Çünkü dünyanın her tarafında kanun ve yasaların taalluk etmediği şâz ve nâdir insanlar mevcuttur. Kaldı ki, fiilen ve amelen mevcut bir kanunu kırmak ve bozmak ve reddetmek teşebbüsü vaki' olmadığı zamanda, hiç bir muahezeye tabi' tutulamaz. Az yukarlarda ileri sürdüğümüz husus ki; bu hadise ile, yani Denizli hadisesinin tertibiyle, başta Reis İsmet İnönü ve Başbakan Şükrü Saraçoğlu ve bazı hükümet erkânı alâkadardır diye olan iddiamız burada canlı olarak bariz şekilde ispatlanmış oluyor. Zira eğer normal bir zabıta vak'ası olarak hadise cereyan etmiş olsaydı, mesele Isparta savcısıyla, Kastamonu savcısı arasında bir münasebet tarzında cereyan ederdi.. Ve Bediüzzaman da muhafızları ile birlikte normal seyri ile Ankara'ya uğrar, hiç kimsenin haberi olmaz, sabahleyin yolculuğuna devam eder, giderdi. Ama görülüyor ki, hadise o tarzda değil, Bediüzzaman Kastamonu'dan çıktığı andan itibaren, Ankara'dan takip edilmiş ve otele (belli ve muayyen ve ayarlanmış bir otele) iner inmez, Vali hemen polislerini göndermiş, Üstad'ı vilâyet konağına çağdırtmıştır.

(16)Son Şahitler-1 Bayram Agabey Hatıratı

1212

Evet Altiokçu Vali başka bir sevdada... Şapkayı Bediüzzaman'a giydirmek için yaptığı münasebetsiz, kanunsuz ve keyfice davranışından, onunla Üstad Bediüzzaman arasında şiddetli münakaşalar cereyan etmiştir. İlim ile, kanun ile, mantık ile Bediüzzaman'a karşı mağlub ve perişan düşen bu herif, bu defa makamına, rejime ve kuvvete dayanarak fiilî tevessüle geçmek ister. Bir polise veya odacıya yirmibeş kuruş vererek dışardan bir kasket aldırır ve Bediüzzaman'ın başındaki külâha işaret ederek "Onu çıkar, bunu giy!" diye zoraki teklifte bulunur.

Hazret-i Bediüzzaman ise, boynunu göstererek:" Bu külâh ancak bu kelle ile beraber çıkabilir (17)"der, reddeder.

Gözü dönmüş Vali, bu defa serpuşu eline alarak, bizzat kendi eliyle Bediüzzaman'ın başına geçirmek için ayağa kalkar ve Bediüzzaman'ın yanına gelir. Hadisenin burasında, az ilerde nakledeceğimiz Selahaddin Çelebi'nin rivayetinde zikredilecek durumdan başka, iki rivayet şekli daha vardır. Ankara ve Isparta'da isimlerini şu anda hatırlıyamadığım bazı Nur talebelerinden duyduğum kadarıyla iki rivayet şeklinden birisi şöyledir:

"Vali Nevzat Tandoğan kasketi eline alarak Üstad'ın yanına geldiğinde, kendi eliyle başının üstüne kor ve sorar: sen şimdi kâfir oldun mu? Bediüzzaman ise "Hayır!." der. Onu ben elimle ve kendi rıza ve ihtiyarım ile koymadığım için, ben değil, kâfir sen oldun." diye mukabele eder.

İkinci rivayet yolunda ise: Vali şapkayı Üstadın başına koymaz. Koymaya teşebbüs eder, lâkin ellerini kaldırdığında havada dona kalır, bir şey yapmaz, durur.

Hazret-i Üstad Bediüzzaman Vali Tandoğan'ın dine karşı istihzası ve şahsî kin ve iğbirarının bir tezâhürü olan bu bedbahtça davranışından çok rahatsız olur ve çok ta mütessir olur. O halette Valiye dönerek: "Hey bedbaht, ben sizin bin senelik ecdadınızı temsil ediyorum, Onların bir vârisiyim. Senin bu hareketin keyfi ve küfrîdir." dedikten sonra, şöyle beddua eder: "Başından bulasın!."

Bu hadise, 13 Ekim 1943'de cereyan ettiğine göre, bir iki sene sekiz ay yirmi altı gün sonra, yani 9 Temmuz 1946'da; İtikatsızlığın ve dinsizliğin kapkaranlık olan ümitsizliğinin halet-i ruhiyesi içerisinde bocalıyarak kendi eliyle kafasına tabancayı dayayıp intihar eden Vali Nevzat Tandoğan, (18) bir mucahid Veliyullahtan yediği ma'nevî darbe böylece yerini bulur ve hayatının feci' akibetinin intiharla noktalanmasıyla kendini gösterir.

(17)Emirdağ-2 S:19, Zübeyir Gündüzalp'tan.

(18)Elli Ünlü Vali S: 575

1213

Bilâhere Hazret-i Üstad Emirdağ kazasında bulunduğu sıralarda bu intihar hadisesini duyduğunda şöyle demiştir:

"... Hem Abdurrahman Selahaddin'in medar-ı merak mektubunu ve bana şapka için Ankara'da sıkıntı veren Vali Nevzat'ın intiharıyla, kendi tokadını ve cezası kendi eliyle verilmesini...(19)"

Yine aynı mevzuda; Üstadın hey'et-i vekileye ve Meclis başkanlığına yazdığı dilekçesinin haşiyesinde şöyle demiştir:

"Yalnız beş sene evvel Ankara Valisi Nevzat Bey, cebren kıyafetime ilişmek istedi. Hem muvaffak olamadı, hem kendi kendini intihar etmekle tokadını yedi...(20)"

Üstad'ın bu ifadesinde; Nevzat Tandoğan, kendisinin başına şapkayı cebren koymaya yeltendiği ve fakat başaramadığı, yani manevî bir mani' ile karşılaştığı hükmü teyidedilmiş oluyor.

HADİSENİN İKİ ŞÂHİDİNİN İFADELERİ VE BİR HATIRA

BİRİNCİSİ: Selahaddin Çelebidir. 1942'de Kars gümrük memurluğunda iken,1943'de altı aylık bir kurs için Ankara'ya gelmiştir. Burada bulunduğu zamanlarda, cereyan eden Denizli hadisesinde onun da ismi listeye geçmiş ve kursta iken, bir gün üstü başı, evi ve eşyası aranmış ve bazı Nur risaleleri yanında bulunmuştur. Üstad hazretleri Kastamonu'dan Ankara'ya getirildiği günlerde nezaret ve isticvab altında bulunmakta olan Selahaddin Çelebi, şunları kaydeder:

"... Bir gün komiser Naci Bey; telâşla emniyete geldi. "Sürpriz!" diye bağırdı. "Bediüzzaman Hoca Efendi'yi Kastamonu'dan getirmişler. Geceyi Çankırıkapı'da bir otelde geçirmiş. Otelde müstahdem yerine polisler geçmiş, hizmetine de, garson kıyafetinde bir komiser vermişler. "dedi.

Biraz sonra beni birinci şu'be müdürünün odasına çağırdılar. İçeri girince, Üstad'ı oturuyor gördüm. Derhal elini öptüm. Çok hararetli olan elini bırakmadım. Şiddetli hasta ve yorgundu. Buna rağmen müdüre hitaben: "Bunlar bu vatanın fedakâr imanlı evlâdlarıdır. Bunlar emniyet ve asayiş ihlâl etmezler. Bilâkis muhafaza ederler." dedi. Üstad beni ve benim gibi gençleri kastediyordu. Sonra bana dönerek: "Korkmayınız!.." dedi.

Üstad'ı tekrar otele götürdüler. Ertesi sabah beni iki polis refakatinde götürürlerken, ileride kalabalık bir gurupla Üstad'ı vilâyete götürüyorlardı. Elli metre geriden biz de onları takib ediyorduk.

(19)Emirdağ-1 S:174

(20)Denizli dosyası 4. Fasikül s:41

1214

Daha sonra, alt kata inilirken, orada evraklar tanzim edildi.Üstadın yanında dört beş jandarma ve bir kaç polis vardı. Hükûmet binasının çıkış kapısında duruyorlardı. Üstad'ın kıyafeti her zaman olduğu gibi, millî ve yerli kıyafetti. Sağ omuzunda mahfaza torbası içinde Kur'an-ı kerim, sol omuzunda rule yapılmış bir namaz seccadesi ve ona bağlı bir ibrik... Tarih kitaplarında görülen akıncı yiğitlerin muharip kıyafetini, İsmet İnönü devrinde Ankara'da canlandıran bir tablo gibi görünüyordu. Üst kattan bir kaç memur daha geldi. Polis ve jandarmalara, Denizli'ye (Yani evvela Isparta'ya) götürmeleri için bazı evraklar verdiler. Bu esnada Üstad yürüyüp giderken, ellerini kaldırarak: Selahaddin, korkma!.." diye bir kaç kez yüksek sesle bağırdı. Sonra hareket ettiler. Ben Üstad'ın yanına yaklaşmak istedimse de, bırakmadılar. Orada biriken halk da, aramızdaki on beş-yirmi metrelik mesafeyi doldurmuştu. Bu yüzden Üstad'ın da beni görmesi imkânsızdı.

Üstad'ı yetmiş yaşındaki hasta haliyle, o mübarek Ramazanın çok sıcak gününde istasyona kadar yaya olarak götürdüler...(21)"

Selahaddin Çelebi'nin "Bilinmiyen Taraflarıyla Said-i Nursi adlı kitaba geçen ifade şekli ise böyledir:

"Mübarek Ramazan ayının sonlarında, oruçlu ve sıcak bir gündü. Nevzat. Bey'in kapısı yanında idim. Me'murlar Bediüzzaman'ı getirdiler. Beraberce içeriye Valinin odasına girdiler. Sonra me'murlar çıktı, kapı kapandı. İçerden şiddetli sesler geliyordu . Bir ara zil çalındı kapıcı içeri girdi. Biraz sonra çıktı. Tam bu esnada Bediüzzaman hiddetle Vâli Tandoğana: "ben sizin ecdadınızı temsil ediyorum. Münzevi yaşıyorum. Kıyafet kanunu münzevilere tatbik edilmez. Ben dışarı çıkmıyorum, Beni icbarla siz çıkarıyorsunuz. Başından bul!" diyordu.

Bu esnada odacı, elinde yirmibeş kuruşluk âdi bezden yapılmış eski bir kasketle dışardan geldi. Valinin odasına girdi...(22) "

İKİNCİ ŞAHİDİMİZ: Üstadın Kastamonu'dan muhafızı olarak refakat eden jandarma Astsubayı İsmail Tunçdoğandır. Hadisenin bu kısmı için şöyle diyor:

" Ankara ya geldiğimizde Saman pazarında bir otele indik. İki yataklı bir oda bulduk. Hoca "ben ibadet ederim, yalnız kalmak istiyorum." dedi. Az sonra bir komiser geldi. Hocayla görüşmek istedi. Komiser: "Vali seni istiyor, kalk gidelim" diye biraz kabaca hareket etti. Hoca: "Gitmem. ben ona dargınım" deyince, komiser Hoca'ya karşı biraz daha saygısızca hareket etti.

(21) Son Şahitler-1 İlk Baskı S:135

(22) Bilinmeyen Taraflarıyla Said-i Nursi 2. Bsskı S: 309

1215

Daha sonra başka bir komiser geldi. Karadenizli olan bu zat, Hoca'ya hürmet etti, elini öptü. Valiye gitmesini söyledi. Yine Hoca: "Ben ona dargınım, sen ona selâm söyle. Ben gelemiyeceğim " dedi.

Ben "Hocam gidelim, neden dargınsınız efendim" diye sordum. "Senin aklın ermez" diye cevap verdi. Ben "Hocam burada Reis-i cumhur, Başvekil... onlardan sonra da vali Nevzat Tandoğan gelir. Gidelim" dedim.

Hoca efendi bu teklifimi kabul etti. Bir fayton tutarak vilâyete gittik. Hoca Vali ile eskiden Milis teşkilâtı zamanında tanıştıklarını söyledi. Vilâyette Vali ile görüştüktan sonra, elinde bir kasket ile dışarıya çıktı. Vali kendisini yolcu etti ve arabasıyla tekrar otele döndük.

Vali Hoca Efendi'ye "Merak etme, İstasyona emir verdim. Kompartımanda sana yer hazırlattım." dedi...(23)"

Birinci şahidimizin her iki ifadesiyle, ikinci şahidimizin ifadeleri arasında bir kaç muğayeret vardır. Fakat birinci şahit Selahaddin Çelebi hadisenin içinde ve bu işe daha yakın olduğu için, onun ifadesindeki kronolojik sıralama daha sahih olsa gerektir. Amma her ikisi de Üstad'ın valiliğe çağırılmasında ve Valinin yanından çıkarken elinde bir kasketin bulunmasında müttefikler. diğere muhalefetler ise, önemi olmıyan bazı şeylerdir.

(23) Son Şahitler-3 S:102

1216

HATIRA

Kastamonulu Fevzî Ertemden gelen bir rivayet:

“ Denizli hadisesinde babamıda Ciğnebolu da öğretmenlik yapmakta iken) içeri almışlardı. Bu duruma annem çok üzüldü ve hastalandı. Annem birgün dua ederken, kendi kendine şöyle demiş: “Eğer Bediüzzaman gerçekten veli ise, kocamı salıverirdir.”

O günlerde bir isim benzerliğinden babamı hapishaneden salıverirler. Bir ay sonra babamı tekrar isterlensede, Denizli Mahkemesinden beraat kararı çıkmış olduğundan bir daha götürmediler.”

(Son Şahitler-5, Sh.147)

ANKARA'DAN ISPARTA'YA

Yukarıdaki iki şahidin ifadelerinde ve birinci şahidin her iki ifadesinde görülen muğayeret göz önüne alınırsa; Salahaddin'in rivayetine göre: Vilayet konağında Nevzat Tandoğan'ın kanunsuz, keyfî muamelesini müteakip, Üstad doğruca yaya olarak tren istasyonuna götürülmüş... Fakat ikinci şahidin ifadesi ise, Vali kendi arabasıyla Üstad'ı otele göndermiştir. Amma iki şahidden birisinin ifadesinde aynı günde, yani 14.10.1943 günü Üstad Ankara'dan ayrılıyor. Buna göre Ankara'dan Isparta'ya kadar o zamanki tren yolculuğu herhalde bir gece, bir gün sürmüş olacak. Ertesi günü, yani 15.10.1943 günü Üstad Isparta'ya varmış oluyordu. Üstad'ın muhafızları onu doğruca hapishaneye götürüp teslim etmişlerdi.

1217

Bu kısma ait jandarma Astsubayı İsmail Tunçdoğan'ın hatıratının son kısmını da dinliyoruz. “Vali Nevzat Tandoğan'la görüştüktan sonra otele döndüğümüzde, Osman isimli bir talebesi kendisini bekliyordu. Üstad ondan biraz yoğurt istedi. Akşamleyin beraberce iftar ettik. Hoca akşam namazını kıldı. Daha sonra otelde imam oldu, beraberce teravih namazı kıldık. O gece otelde yattık. Sabahleyin bir faytonla istasyona geldik. Polisler bineceğimiz yeri gösterdiler.

Tren yolculuğu esnasında kendisini Isparta'dan tanıyan bir zat, Üstad'ın ziyaretine geldi.(24) Isparta'ya indiğimizde mahşeri bir kalabalık Hoca Efendi'yi karşılamaya gelmişti. Kendisini bir araba ile hapishaneye götürdük.

Yollarda araba paralarını yirmibeş kuruş, elli kuruş gibi-hep ben veriyordum. Ben Isparta adliyesinde iken bir gardiyan geldi, "Hoca seni istiyor"dedi. Ben de "buradan para almak için bekliyorum, alınca gelirim." dedim.

Daha sonra bir başka gardiyan geldi, "Acele Hoca seni istiyor" dedi. Ben hemen hapishaneye gittim. Tabancamı baş gardiyana teslim ettim. İkinci katta Hoca Efendi'nin yanına çıktım. Büyükçe bir semaver kaynıyordu. Hoca Efendi oturuyordu.Bana doğru parmağını uzatarak: "Gafil! paracıklarım gitti diye neden üzülüyorsun. Bu paraları vermek sana nasip oldu. Benim cüzdanım bile yok ki, sana para vereyim"dedi.

Sonra beni bırakmadı, iftara alıkoydu. Yine davetlisi olarak beraberce iftar ettik, namaz kıldık. Karşısında bir zat diz üstü oturuyordu. Meğer hapishane müdürü imiş. Hoca Efendi o zata: "Müdür Bey, bir telefon et. tren ne zaman kalkacak?" dedi.

Müdür bey, saat on ikide kalkacağını söyledi. Ayrılırken elini öptüm. "Bana hizmetin çok oldu, hakkını helâl et:' dedi...(25)"

Böylece Hazret-i Üstad, çok sevdiği talebelerinin mecma'ı olan Isparta'ya ve Isparta hapsinde toplanmış güzide talebelerine kavuşmuş oldu.

Bu zat, Barlalı .Çaprazzade Abdullah'tır ki, Isparta'ya evine vardıktan iki gün sonra, Üstad'la görüştü diye sorguya çekilmiş ve ifadesi alınmıştı. A.B.

(25) Son Şahitler S:102

1218 MAHKEMEYE İLK İSTİDA

İki gün sonra(26) Isparta savcısına ve onun kanalıyla mahkemesine çok büyük hakikatları ihtiva eden bir dilekçe verdi. Dilekçe aynen şöyledir:

“İSPARTA MAHKEMESİNE, MÜDDE-İ UMUMİ ELİYLE

BİR İSTİD'ADIR.

(Bunu yeni harflerle makamata vermek için, üç dört nüsha bana lâzımdır)

"Kastamonu'da üç defa menzilimi taharrî etmek için iki müdde-i umumi ve iki taharri komiserlerine.. ve üçüncü de gelen polis müdürüne ve altı yedi komiser ve polislere .. ve Isparta müdde-i umumisinin suallerine karşı söylediğim ve ehemmiyetli bir kısmının sureti Kastamonu zabıta ve adliyesi elinde kalan küçük bir müdafaanın hülâsasıdır. Şöyle ki:

Onlara dedim: "Ben yirmi senedir münzevî yaşıyorum. Hem Kastamonu'da sekiz senedir Karakol karşısında daima tarassut ve nezaretiniz altındayım. Kaç defadır menzilimi taharri ettiğiniz halde, dünya ile ve siyaset ile hiç bir tereşşuh, hiç bir emare görülmedi. Eğer bir karışık halim olsaydı, bu Kastamonu Adliyesi ve zabıtası ve hükümeti bilmedi ve yahut bildi, aldırmadı. Elbette benden ziyade

onlar mes'uldürler. Eğer yoksa, bütün dünyada kendi ahiretiyle meşgul olan münzevilere ilişilmediği halde, neden bana lüzumsuz ve vatanın, milletin zararına bu derece ilişiyorsunuz?

Biz Risale-i Nuru, değil dünya cereyanlarına belki kâinata da alet edemeyiz. Hem Kur'an bizi siyasetten şiddetle men'etmiş...

Evet Risale-i Nurun vazifesi ise, hayat-ı ebediyeyi mahveden ve hayat-i dünyeviyeyi de dehşetli bir zehire çeviren küfr-ü mutlaka karşı iman hakikatlarını gayet kat-î ve en mütemerrid zındık feylosofları dahi imana getiren Kur'anî kuvvetli burhanlar ile Kur'ana hizmettir. Onun için biz Risale-i Nuru hiç bir şeye alet edemeyiz.

Evvelâ: Kur'anın elmas gibi hakikatlerini ehl-i gaflet nazarında propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymettar hakikatlere ihanet etmemektir. Risale-i Nurun esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men'etmiş. Çünkü, tokada ve belâya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir iki dinsize mü

(26) "İki gün sonra" diye yazdım. Çünkü bu dilekçenin altında 17.10.1943 yazılı olduğu gibi, hadiselerin seyir karinesinden de bunu çıkarmak mümkündür. Zira mezkur tarihle, Denizli savcısı dosyayı birinci ehl-i vukufa tevdi ettiği 18.11.1943 günü arasında yirmi iki gün bir zaman cardır. Isparta'da üç parça müdafaa ve altı adet mektupların yazılışı. Ve Üstad'ın talebeleri ile birlikte Denizli'ye götürülüşleri hep bu günler içindedir. A.B.

1219

taallık, yedi-sekiz çocuk, ihtiyar. hasta masumlar bulunur. Musibet ve belâ gelse, bu biçareler dahi yanarlar. Bunun için, neticenin de hüsulü meşkûk olduğu halde, siyaset yoluyla idare ve asayişin zararına hayat-ı içtimaiyeye karışmaktan şiddetle men'edilmişiz.

Saniyen: Bu vatanın, bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acib zamanda anarşilikten kurtulmak için "Beş esas" lâzım ve zarurîdir:

1- Hürmet...

2- Merhamet...

3- Haramdan çekinmek...

4- Emniyet...

5- Serseriliği bırakıp itaat etmektir...

Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esası kuvvetli bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise: bu yirmi sene zarfında yüz bin adamı vatan ve millete zararsız bir uzv-u nafi' hükmüne getirmesidir. Isparta ve Kastamonu vilâyetleri buna şâhittir.

Demek Risale-i Nurun (Ekseriyet-i mutlaka) eczalarına ilişenler, herhalde bilerek veya bilmiyerek anarşilik hesabına vatana, millete ve Hâkimiyet-i İslâmiyeye hıyanet ederler. Risale-i Nurun yüzotuz risaleleri - iki üç hususîleri müstesna olarak - Bu vatana yüzyirmiyedi büyük faydasını ve hasenesini,

vehham ehl-i gafletin sathî nazarlarına kusurlu tevehhüm edilen iki üç risalenin mevhum zararları çürütemez. Onlar ile bunları çürüten gayet derecede insafsız ve zalimdir.

Amma benim ehemmiyetsiz şahsımın kusurları ise, bilmeceburiye istemiyerek derim ki: On sekiz sene müddetinde gurbette, haps-i münferid hükmünde yalnız ve münzevi olarak hayat geçiren ve o müddet zarfında ihtiyarı ile bir defa çarşıya ve mecma-ı nâs büyük camilere gitmiyen.. Ve çok tazyik ve sıkıntı verildiği halde, bütün menfi emsaline muhalif olarak istirahatı için bir tek defa hükûmete müracaat etmiyen.. Ve yirmi sene zarfında hiç bir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve merak etmiyen.. Ve tâm iki senedir Kastamonu'da bütün dostlarının şهادetiyle Küre-i Arz yüzündeki boğuşmaları ve harpleri ve sulh olmuş olmamış ve daha kimler harp ettiklerini bilmiyen ve merak etmeyen ve sormayan.. Ve üç senede yakınında konuşan radyoyu üç defadan başka dinlemeyen.. Ve hayat-ı ebediyeyi imha eden ve hayat-ı dünyeviyeyi dahi elem içinde elem, azap içinde azaba çeviren küfr-ü mutlaka karşı gâlibane Risale-i Nur ile mukabele ettiğine onunla imanlarını kurtaran yüz bin şahidin şهادetiyle ispat eden.. Ve Kur'an'dan tereşşuh eden Risale-i Nur ile ölümü yüz bin adam hakkında

1220

idam-ı ebediden terhis tezkeresine çeviren bir adama bu derece ilişmek ve me'yus etmek ve ağlatmakla: O ma'sum yüzbinler kardeşlerini ağlatmak; hangi kanun var? Hangi maslâhat var? Adalet namına emsalsiz bir gadr olmaz mı?. Ve kanun hesabına emsalsiz bir kanunsuzluk değil mi?..

Eğer bu taharrilerde vazifedar memurların itiraz ettikleri gibi, dersiniz ki: "Sen ve bir iki risalen rejime ve usulumüze muhalif gidiyorsun?"

Elcevab: Evvelâ bu usulünüzün münzevilerin çilehanelerine girmeye hiç bir hakkı yok!..

Saniyen: Bir şeyi reddetmek ayırdır, kalben kabul etmemek ayırdır. Ve amel etmemek bütün bütün ayırdır. Ehl-i hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz. İdare ve asayişe ilişmiyen şiddetli muhalifler her hükûmette bulunur. Hatta Hazret-i Ömer'in (R.A.) taht-ı hâkimiyetindeki Hıristiyanlara; kanun-u şeriatı ve Kur'anı inkâr ve peygambere adavet ettikleri halde, onlara ilişmiyordu. Hürriyet-i fikir ve serbestiyet-i vicdan düsturu ile Risale-i Nurun bir kısım şâkirtleri idareye dokunmamak şartıyla, rejim ve usulünüzü ilmen kabul etmezse ve muhalif âmel etse, hatta rejimin sahibine adavet de etse, onlara kanunen ilişilmez.

Risaleler ise; O gibi risalelere mahrem demişiz. Neşrini men'etmişiz. O da bir iki risaledir. Hatta bu defa bu hadiseye sebebiyet veren risale (Beşinci Şua') Kastamonu'da sekiz sene zarfında bir tek defa ve iki nüsha birisi bana getirdi. Aynı günde kaybettirdik.(27)

Malumdur ki, bir mektubta kusur olsa, yalnız o kusurlu kelimeler sansür edilir. Mütebakisinin neşrine izin verilir. Eskişehir mahkemesinde dört ay tetkikat neticesinde, yüz risaleden medarı tenkid yalnız onbeş kelime bulmaları, kat'î ispat eder ki; Risale-i Nura ilişilmez. Onun hedefi dünya değil. Herkes bu zamanda ona muhtaçtır.

Eğer dinsizliği bir nevi siyaset zannedip, bu hadisede bazılarının dedikleri gibi denilse: "Sen bu risalelerle medeniyetimizi ve keyfimizi bozuyorsun?"

Ben de derim ki: "Dinsiz bir millet yaşamaz ve yoktur" Dünyaca bir umumî düsturdur.. ve bilhassa küfr-ü mutlak olsa, cehennemden daha elim bir azabı dünyada dahi verdiğini Risale-i Nurdan "Gençlik Rehberi" gâyet kat'î bir surette ispat etmiş. O Risale ise, bu defa taharride elinize

(27)Isparta mahkemesine Üstad tarafından 17.10.1943'de verilen bu dilekçe gibi tüm Denizli müdafaat parçaları; hapisten beraat kazanıp çıktıktan sonra, Üstad tarafından bazı ufak tefek düzeltmelerden geçirilmiş ve büyük bir kısmı "Siracun-Nur" mecmuasında neşrettirilmiştir. Hatta 1948'de açılan Afyon mahkemesine aynı parçaları bazı düzeltmelerden sonra müdafa olarak yeniden takdim etmiştir. Fakat biz bu parçaları ilk yazıldığı ve mahkemeye verildiği şekliyle kaydediyoruz. Çünkü bu bir tarihçe kitabıdır. O ise, tarih sırasını ve tarihi belgeleri takib ederek aynen kaydedilmesi icab etmektedir. A.B.

1221

geçen risaleler içinde ve "Miftah-ül İman" Risalesinin ahirinde vardır. Bir müslüman Eliyüzü-billah- Eğer irtidat etse, küfr-ü mutlaka düşer... Ve bir derece yaşatan küfr-ü meşkûkte kalmaz. Ecnebî dinsizleri gibi de olamaz.. Ve lezzet-i hayat noktasında mâzî ve müstakbeli olmayan hayvandan yüz derece aşağı düşer. Çünkü geçmiş ve gelecek mevcudatın ölümleri ve ebedî müfarakaları onun dalâleti cihetiyle onun kalbine mütemadiyen hadsiz karanlıkları ve elemeleri yağdırıyorlar. Eğer İman gelse, kalbine girse; birden o hadsiz dostları diriliyorlar. "Biz ölmemişiz, mahvolmamışız" lisan-ı hal ile diyerek, o cehennemî hâleti cennet lezzetine çevirirler.

Madem hakikat budur, sizlere ihtar ediyorum: Kur'an'a dayanan Risale-i Nurla mübareze etmeyiniz. O mağlub olmaz. Fakat bu memlekete yazık olur.(28) O başka yere hicret eder, gider, yine tenvir eder.

Hem eğer başımdaki saçlarım adedince başların bulunsa, her gün biri kesilse; Hakikat-ı Kur'aniyeye feda olan bu baş, zendekaya ve küfr-ü mutlaka baş eğip bu hizmet-i İmaniye ve nuriyeden vazgeçmem ve geçemem diye o üç taife taharricilere söylediğim gibi, size de söylüyorum. Yirmi seneden beri bir münzevinin elbette ifadedeki kusuruna bakılmaz.

Ramazan-ı şeriften bir gün evvel gizli düşmanlarım beni zehirledikleri zaman, şiddetli hastalığımda doktorun ihbarıyla hararetim kırk dereceden geçtiği sırada, bu hadise başıma geldi. Bu da bir kazay-ı İlahîdir diye teslimiyetle sabrettim. Aynı bu senenin tarihini gösteren âyeti beni bütün bu müşkilâta karşı aynı bu senenin tarihini makam-ı ebcedi ile gösterdiği teselli beni kurtardı. Bu kazay-ı İlahînin bir sebebi, yeni talebelerden bir kısım zatlar ve benden uzak, sırr-ı ihlasa muvafık olmayan dünya cihetini Risale-i Nur ile arzu ettiğinden, bazı menfaat perest rakipleri; Yirmibeş sene evvel aslı yazılan ve sekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen ve aynı vakitte kaybettirilen"Beşinci Şua" bir yerde ele geçmesiyle, o

kıskançlar onunla adliyeyi evhamlandırıldığını ve aynı vakitte muvafakatım olmadan Ayet-el Kübra'nın tab' olması ve nüshaları gelmesi, o Beşinci Şua' zannedilerek hükûmete aksetmiş, iki mesele birbiriyile karıştırılmıştır. Güya kanun-u medeniyeye karşı o mahrem risale ve bizde bulunmayan,tab' edilmiş diye ehl-i garaz bir habbeyi yüz kubbe yaparak, gadren bizleri şu hapishaneye sokturmaya sebebiyet verdiler.

(28)Dört defa mübareze zamanında gelen dehşetli zelzeleler "Yazık olur" hükmünü ispat

ettiler .S.N.

1222

Ehl-i dünyanın evhamına karşı deriz: Matbu' Yedinci Şua' baştan ahire kadar imandır, ahirete bakar. Aldanmışsınız... Ve gayet mahrem tutulan ve bizden şiddetle taharrilerde elde edilmeyen ve aslı yirmibir sene evvel yazılan ve ehadis-i müteşâbiheyi inkârdan kurtarmak niyetiyle ve zaiflerin imanlarını takviye etmek fikriyle; Dar-ül Hikmet-il İslâmiye'de bulunduğum zamanlarda aslı yazılan "Beşinci Şua" bütün bütün ayrıdır. Biz bunun değil tab'ına, belki bu zamanda hiç kimseye göstermesine razı olmamakla beraber, o risalede hadisin işaretiyle verdiği haberler doğru çıkmış. Bazı ferdleri bu zamanda çıkmış gibi mana verilebilir ve yanlış tevehhüm edilebilir diye şiddetle saklandı. O risalede ehadis-in ihbarat-ı gaybiyesi var, küllî bir surettedir. Şahısları tayin etmiyorlar. Biz de tayin etmemişiz. Yalnız bu hadisin külliyyetine dahil olabilir bazı şahıslara tatbik etmemek için neşredilmedi. Hem o Risale mübareze etmiyor, ihbar ediyor; Ve mühim noktalarda imanı kurtarıyor.

Elhasıl: Asya'da hüküm süren bir hükûmet, küfr-ü mutlakı mağlub eden Risale-i Nur ile mübareze edemez. Onunla müsalâhaya mecburdur. Bu milletin ekmek gibi bunun hakikatlarına ihtiyacı bulunduğunu pek kuvvetli delillerle ispat etmeye hazırım...

Madem Eskişehir mahkemesi, mahrem ve gayr-ı mahrem yüz risaleyi dört ay tetkikten sonra, yalnız bir iki risaleden hafif bir cezaya temas edecek bir iki noktadan başka mucib-i mes'uliyet bulmamış... Bizler dahi o cezayı muzaaf bir sûrette çektik.. Ve madem bir sene evvel Risale-i Nurun bütün eczaları Isparta hükûmetinin eline geçti. Bir kaç ay tetkikten sonra sahiplerine iade edilmiş.. Ve madem cezadan sonra, Kastamonu'da sekiz sene zarfında şiddetli taharriyatta zabıtayı ve adliye-i alâkadar edecek bir tereşşuh bulunmamış.. Ve madem bu son taharride hiç bulunmayacak ve neşredilmeyecek bir tarzda kaç sene evvel odun yığınları altında saklanmış olduğu görüldü.. Hey'et-i zabıtaca tahakkuk etti.. Ve madem Kastamonu'da polis müdürü ve adliyesi o saklanmış zararsız kitapları bana iade etmek üzere kat'î söz verdikleri halde, ikinci gün birden Isparta'dan tevkif emri geldiğinden daha o emanetlerimi almadım, sevk edildim. Elbette ve elbette bu beş hakikata binaen, adliye ve müdde-i umumî benim çok ehemmiyetli bir hukukumu nazar-ı dikkate almaya vazifelerinin muktezasıdır.. Ve Hukuk-u umumiyeyi müdafaa eden adaletperver müdde-i umumiden ehemmiyetli bir hukuk-u amme hükmüne geçen bu şahsî haklarımı da müdafaa edeceğimi ümitvarım, bekliyorum.

1223

Yirmi iki seneden beri hayat-ı içtimaiyeden çekilen ve şimdiki kanunları ve tarz-ı müdafaayı bilmiyen ve Isparta adliyesine i'timad ederek bütün işlerimi mahkemenin insafına havale eden ve Eskişehir Mahkemesinde o cerhedilmez yüz sahifelik müdafaatını bu mahkemeye karşı da aynen takdim eden ve o zamana kadar kusurlarının cezasını çeken ve ondan sonra mütemaniyen tarassut altında haps-i münferid tarzında yaşayan garib, hasta, ihtiyar, tecrid içinde bulunan.

SAİD-İ NURSI(29)"

HATİME

Yeni Said dünyadan yüzünü çevirdiği için ehl-i dünya ile, siyasilere konuşmayı ve müdafaayı mecburiyet-i kat'îye olmadan yapmıyor, lüzum görmüyor. Fakat şu mesele bu ma'sum rençber adamlar bizimle az bir münasebetiyle tevkif edilerek, bu iş zamanında çoluk çocuklarına nafaka tedarik edemediklerinden şiddetle rikkatime dokundu. Derinden derine beni ağlattırdı. Eğer mümkün

olsa idi, onların bütün zahmetlerini kendime alırdım. Zaten bir kusur varsa benimdir, onlar masumdurlar.

İşte bu elim halet-i ruhiye için, Yeni Said'in sükûtuna rağmen, Eski Said diyor: Madem müdde-i umumî'nin yüzer suallerine bu biçare Yeni Said cevap veriyor... Ben de Isparta'nın mahkemesine değil, belki dokuz sene evvel başta Kaya Şükrü olarak dahiliye vekaletinden ve şimdiki adliye vekâletinden hukukumuzu müdafaa niyetiyle üç sual sormak benim hakkımdır:

Birincisi: Risale-i Nurun talebesi olmayan ve yanında yalnız âdi bir mektubumuz bulunan Eğridirli bir adamın bir jandarma çavuşuyla vukuatsız bir münakaşa-i lisaniyesi bahanesiyle, beni ve yüzirmi adamı tevkif ile, dört ay mahkeme tetkikden sonra; Onbeş biçareden başka, bütünü beraet kazanmakla masumiyetleri tahakkuk eden yüzden ziyade adamlara binler lira zarar vermek, hangi kanun iledir? Ve imkânâtı vukuât yerinde İstimal etmek, adaletin hangi düsturiyledir?..

İkinci Soru: Ferman-ı esasî ile bir kardeşin hatasıyla diğer kardeşi mes'ul olmadığı halde, yanlış mana verilmemek için neşrini kat'iyen men'ettiğimiz ve sekiz sene zarfında bir veya iki defa elime geçen, aynı vakitte kaybettirilen ve yirmibeş sene evvel aslı yazılan ve ehemmiyetli noktalarda imanî şüphelerden ve manası anlaşılmayan bir kısım müteşâbih hadisleri inkârdan kurtaran bir küçük risale

(29) Özel Denizli Dosyası,1. Tomar S:101

1224

nin bizden uzak bir yerde, bilmediğimiz bir adamda bulunmasıyla ve yanlış mana verilmesiyle; Bizleri bu Ramazan-ı Şerifte ve otuz kırk kadar masum rençber ve esnafları, hatta âdi bir mektup ve on sene evvel bize bir dostluk münasebetiyle tevkif edip perişan etmek ve maddeten ve ma'nen onlara ve vatana ve millete lüzumsuz bir evham yüzünden binler zarar vermek, hangi adalet kanuniyledir? Adliyenin hangi madde-i kanuniyesiyledir? Ayağımızı yanlış atmamak için o kanunları bilmek talep ediyoruz.

Evet, tevkifimizin bir sebebinin hakikatı şudur ki: Bir kısım hadislerin manası ve te'vili bilinmemesinden, "Akıl kabul etmiyor" diye inkâr edenlere karşı, avamın imanını kurtarmak fikriyle, çok zaman evvel Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'de iken ve daha evvel aslı yazılan "Beşinci Şua" farz-ı muhal olarak dünyaya ve siyasete baksa ve bu zamanda yazılsa da, madem gizlidir, neşredilmiyor ve bizde de bulunmadı ve gaybî haberleri doğrudur.. Ve şüpheleri izale eder.. Ve asayişe dokunmuyor ve mübareze etmiyor..Ve yalnız ihbar eder ve şahısları tayin etmiyor.. Ve ilmî bir hakikatı küllî bir surette beyan eder.. Elbette o küllî hakikat-i hadisiye bu zamanda dahi bir kısım şahıslara mutabık çıksa; Münakaşaya sebep olmamak için, mahrem tutulsa; adalet cihetinden hiçbir vechile suç teşkil etmez.

Bir şeyi reddetmek ayrıdır; ve ilmen kabul etmemek veya amel etmemek bütün bütün ayndır. O risale istikbalde gelecek bir rejimi ilmen kabul etmiyor diye suç olduğuna, dünyada adliyelerin böyle bir kanunu bulunmasına ihtimal veremiyoruz.

Üçüncü Soru: Bir mektubun yirmi kelimesinden, beş kelime kusurlu görülse, o beşi sansür edilir. Mütebakisine izin vermek bir düstur-u umumi iken; Eskişehir Mahkemesinin dört ay

tetkikinden sonra, yüz bin kelime içinde zahir nazarda zararlı tevehhüm edilen yalnız onbeş yirmi kelimedenden başka bulunmamasıyla ve şimdiki kadar yüzbinler adamın ıslâhına vesile olmasıyla; vatana

ve millete bin büyük menfaati tahakkuk eden Risale-i Nura küçük bir hizmet eden veya kendi imanını kurtardığı için bir risalesini yazan ve hatta onbeş sene evvel Abdullah Çavuş gibi yalnız şahsıma yemek pişirmek gibi rıza-i ilahi için hizmet eden biçareleri bu iş zamanında taht-ı tevkife almak, hükümet-i cumhuriyenin hangi prensibiyle kabil-i tevfik olabilir? Hangi kanunu müsaade etmeye imkânı var?..

Madem Cumhuriyet prensipleri hürriyet-i vicdan kanuniyle dinsizlere ilişmiyor; elbette mümkün olduğu kadar dünyaya karışmayan ve ehl-i dünya ile mübareze etmiyen ve imanına ve ahiretine ve vatanına dahi

1225

nafi' bir tarzda çalışan dindarlara da ilişmemek gerektir, elzemdir. Bin seneden beri bu milletin gıda gibi ve ilâç gibi bir hacet-i zarurisi olan takva ve salâhatı bu mazhar-ı Enbiya olan Asya'da hükmeden ehl-i siyaset yasak etmez ve edemez biliyoruz.

Yirmi seneden beri münzevi yaşayan ve yirmi sene evvelki Said'in kafasıyla sorduğu bu suallerde bu zamanın tarz-ı telâkisine uygun gelmeyen kusurlarıma bakmamak, insanıyetin muktezasıdır. Hasbunallah ve ni'- melvekil derim. 17.10.1943.

Mevkuf SAİD-İ NURSİ(30)''

ISPARTADAN DENİZLİYE SEVK TARİHİ

Üstad Hazretleri bu dilekçesini Isparta savcılığına vermezden önce, savcı Bediüzzaman Hazretlerini çok ma'nasız, alâkasız, münasebetsiz ve mükerrer suallere hedef etmiş, Savcının bu sualleri kısmen dilekçelerden önce, kısmen de sonra ve bir kısmı da dilekçelerin verildiği sıralarda olmuştur. Bu soruşturma ve istintakların kaç gün sürdüğünü kesin bilemiyoruz. Ancak bütün maznunlar Denizli hapishanesine toplattırıldıktan sonra, ora savcısının hadise dosyasını birinci ehl-i vukufa havale ettiği tarih, 8.11.1943 olduğunu biliyoruz.(31) Üstad Hazretlerinin Isparta savcılığına verdiği ilk dilekçesi tarihi ile, bunun arasında yirmi iki gün kadar kısa bir zaman vardır. Buna göre ve Üstad Hazretlerinin Isparta Cezaevinde kaleme alıp savcıya ve mahkemeye vermiş olduğu üç parça müdafaalar ve yazılan altı adet mektupların seyrinden anlaşılan odur ki; en azından burada on gün kadar kalmışlardır. O senenin Ramazan Bayramı birinci günü- Eğer otuz gün çekmişse-18 Ekim'dir. Herhalde üç gün resmî bayram günleri geçtikten dörtbeş gün sonra, Denizli'ye sevk edilmişlerdir. Bu yaklaşık, tahminî hesabı kesin kabul etsek, 25 Ekim 1943 tarihinde Üstad Hazretleri ve Nur talebeleri Isparta'dan yola çıkarılmışlardır.

Hazreti Üstad'ı ve beraberindeki Nur talebelerini Denizli Hapishanesine götürmeden önce; Isparta savcısının çok manasız, mükerrer ve alâkası olmıyan mugalatalı suallerine Üstad'ın nasıl cevablar verdiği hakkında, Isparta lı Hüsrev Altınbaşak Bey'in zelzeleler münasebetiyle bilâhare kaleme almış olduğu uzunca bir yazısından burayla ilgili kısmını alıyoruz:

(30)Denizli Dosyası -1, Tomar S:105

(31) Hüsrev Ağabey hattı Osmanlıca Şualar S: 353

1226

"... İçinde bulunduğumuz Denizli Hapishanesindeki musibetin başımıza gelmesine sebep olan o münafıklar, Rumi 1359 senesinde (Miladi 1943) tekrar başta Üstadımız olduğu halde, bize ve Risale-i Nura hücum ettiler. Bir kısmımızı Isparta'dan topladılar. Bir kısmını Çivril'den Isparta'ya getirdiler. Sevgili Üstadımızı da yalnız olarak Kastamonu'dan Isparta'ya sevk

ettiler. Daha başka vilâyetlerden de arkadaşlarımız Isparta'ya getirilmişti. Ehl-i garazın iğfaline kapılan Isparta adliyesi, Risale-i Nurun gayesi hâricinde bulunan cephelerde bizce manası olmıyan ittihamlar altında bizi sıkıyordu. Bilhassa kıymettar üstadımızı daha çok taziyik ettikleri vakit, Üstadımıza lüzumlu, lüzumsuz bir çok sualler açan Isparta müdde-i umumisinin "Bu belâlar dediğin nedir?" diye olan sualine:

Cevaben: "Evet!..." demiş, "Zındıklar eğer Risale-i Nura ve şâkirtlerine ilişeler, yakında bekleyen belâlar hareket-i arz suretiyle geleceğini" söylemişti.

Daha sonra bizi Denizli'ye sevk ettiler. Kastamonu, İstanbul ve Ankara dahil olmak üzere on vilâyetten adliyelere sevk edilen yüzü mutecaviz Risale-i Nur talebelerinin bir kısmı bırakılmış, yetmiş kişiden ibaret bir diğer kısmı da Denizli'de Medrese-i Yusufiye'de bulunduruluyordu. Bizim bütün müracaatlarımıza sudan cevap veriliyor. Sevgili Üstadımız daha çok taziyik ve sıkıntı içerisinde yaşattırılıyor; ufunetli, rutubetli, zulmetli bir yerde bütün bütün konuşmaktan ve temastan men'edilmek suretiyle, Haps-i münferid'le işkenceli azap çektiriliyordu.

İşte bu sıralarda, Denizli zindanının bu dehşetli ızdıraplarını geçirmekte idik. Allah'tan başka hiç bir istinadgâhları bulunmayan o biçarelerin bir kısmı Kastamonu'dan, diğer bir kısmı İnebolu'dan, diğer kısmı da İstanbul'dan henüz gelmemişlerdi. Şu vatanın her köşesinde hak ve hakikat için çırpınan ve saf kalpleriyle necatları için Rabb-ı rahimlerine iltica eden pek çok masumların, semavatı delip geçen ve Arş-ı Rahmana dayanan âhları boşa gitmedi. Allah ü Zülcelal Hazretleri, O mübarek Üstad'ımızın söylediği gibi; masumları cennete götüren ve zalimleri Cehenneme yuvarlatan dehşetli bir diğer zelzeleyi gönderdi. Risale-i Nur bir vesile-i def-i belâ olduğunu gösterdi. Çok haneler harap oldu. Çok insanlar enkaz altında ezildi. Çokları sokak ortalarında kaldı.

Henüz memleketlerinin hapishanelerinde bulunan kardeşlerimizden Kastamonu'lu Mehmed Feyzi ve Sadık ve Emin.. Ve İnebolu'dan Ahmed Nazif Denizli hapishanesine sevk edildiklerinde şu malûmatı verdiler:

"Zelzele tam gece saat sekizde başladı.(32) Bütün arkadaşlar LAİLAHE İLLALLAH

(32) Bu bahsi yapılan zelzele, Üstad Hazretleri ve talebeleri birlikte Denizli hapishanesine getirildikten bir ay kadar sonra vuku' bulduğu anlaşılıyor. O ise Üstad'ın Kastamonu'dan ayrılmasının kırküçüncü günü, yani 27 Kasım 1943'te vuku bulduğu anlaşılmaktadır. (Bkz. Elli Yılın Tutanığı S: 116. A.B.

1227

zikrine devam ediyorduk. Zelzele bütün şiddetiyle devam etmekte idi. O sırada hatırımza geldi; Aşk ile ve bir manevi sâikle üç-beş defa Risale-i Nuru şefaathı edereke Cenab-ı Hak'tan halâs istedik. Elhamdülillah derhal sâkin oldu.

Kastamonu ise, o gece kal'adan kopan çok büyük bir taş aşağıya yuvarlanarak bir haneyi ezmiş. Tekrar kalkarak bitişindeki hânenin üzerinden aşmış, diğer bir hanenin üzerine düşerek onu da ezmiş.. Çok

hanelerde yarıklar, çıkıklar olmuş. Daha bunlar gibi hasaret ve zayıt çok olmuş... Fakat zelzele her gün olmak suretiyle bir müddet devam etmiş... Tosya'da bin beşyüz ev harap olmuş. Ölü ve yaralı miktarı çok fazla imiş. Kargı, Osmancık tamamen; Lâdik vesair mahallerde zayıt fazla miktarda imiş... İnebolu'da bir minarenin aleml eğilmiş, ufak tefek çatlaklıklar olmuş, hasarat ve zayıt olmamış...

Kastamonu'dan Kastamonu'dan Kastamonu'dan İnebolu'dan

Mehmet Feyzi Emin Sadık Ahmet Nazif(33)"

YİNE ISPARTA HAPSİNE DÖNÜYORUZ

Hazret-i Üstad, Isparta hapsinde üç parça müdafaalardan başka, talebelerine de altı adet tesellici ve kuvve-i maneviyeyi takviye edici mektuplar yazdı. Bunların ilki Ramazan Bayramı arefesinde hapisteki talebelerinin bayramlarını tebrik mektubudur. Bu mektup tahminen 16.10.1943 günü Isparta hapsinde yazılmıştır. Mektup aynen şöyledir:

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Geçen leyle-i Kadirinizi ve gelen bayramınızı bütün mevcudiyetimle tebrik ve sizleri Cenab-ı Erhamürrahiminin birliğine ve rahmetine emanet ediyorum. Sırrıyla sizi teselliye muhtaç görmemekle beraber,derim ki:

Ayetinin manay-i işarisiyle verdiği teselliye tamamiyle gördüm,(34)şöyle ki:

(33)Sirac-ün Nur-2 S: 359

(34)Bu ayetin manevî teselli müjdesine dair parça dahi, Isparta hapsinde kaleme alındığı kat'î olduğu gibi, az yukarda Kastamonu hayatının son safhalarında geçtiği ve hem Kastamonu Lahikasının son mektuplarında yer aldığı için burada da tekraren kaydedilmesine lüzum görülmedi. A.B.

1228

Dünyayı unutmak ve Ramazanımızı âsude geçirmeyi düşünürken, hatıra gelmiyen ve bütün bütün tahammülüm fevkinde bu dehşetli hadise hem benim, hem Risale-i Nurun, hem sizin, hem Ramazanınız, hem uhuvvetimiz için aynı inayet olduğunu ben müşahede ettim. Bana âit ciheti ise, çok faydalarından yalnız iki üçünü beyan ederim.

Birisi: Ramazanda çok şiddetli bir heyecan, bir ciddiyet ve bir iltica ve bir niyaz ile müthiş hastalığa galebe ederek çalıştırdı.

İkincisi: Her birinize karşı bu senede görüşmek ve yakınınızda bulunmak arzusu şiddetliydi. Yalnız birinizi görmek ve Isparta'ya gelmek için bu çektığım zahmeti kabul ederim.

Üçüncüsü: Hem Kastamonu'da, hem yolda, hem burada fevkal'ade bir tarzda elim haletler birden değişiyor ve me'mulumun ve arzumun hilâfına olarak bir dest-i İnayet görünüyor, dediriyor.

En ziyade beni düşündüren; Risale-i Nuru en gafil ve dünyaca büyük makamlarda bulunanlara da kemal-i dikkatle okutturuyor, başka bir sahada fütûhata meydan açıyor... Ve en ziyade rikkatime dokunan ve kendi elemimden başka, her birinizin sıkıntısından başıma toplanan bütün elemlere ve teessüflere karşı, Ramazanda bir saati yüz saat hükmüne getiren o şeh-i mübarekte bu musibet dahi

o yüz sevabı, her bir saati on derecesinde ibadet yapmakla bine iblağ ettiğinden, Risale-i Nurdan tam ders alan ve dünya fâni ve ticaretgâh olduğunu bilen ve

her şeyi imanı ve ahireti için feda eden ve bu dersane-i Yusufiyedeki muvakkat sıkıntıların daimi lezzetler ve faideler vereceklerine inanan sizin gibi ihlâslı zatlara acımak ve rikkatten ağlamak haletini tebrik.. ve sebatınızı gayet istihsan ve takdir etmek haletine çevirdi. Ben de dedim.

Bana ait bu faydalar gibi hem uhuvvetimizin, hem Risale-i Nurun, hem Ramazanımızın, hem sizin bu yüzden öyle faydaları var ki; Perde açılrsa; "Ya Rabbena şükür, bu kaza ve kader-i İlâhi hakkımızda bir inayettir. " dedirtecek, kanaatım var.

Hadiseye sebebiyet verenlere itab etmeyiniz. Bu musibetin geniş ve dehşetli plânı çoktan kurulmustu. Fakat manen pek çok hafif geldi. Çabuk geçer!.. sırrıyla müteessir olmayınız.

SAİD-İ NURSİ(35)"

(35)Şualar -Envar Neşriyat S: 274

1229

Isparta hapsinde yazılan diğer dört beş adet mektuplar ise, Denizli Hapis mektuplarının yüzbir adet mektuplarını ihtiva eden "Onüçüncü Şua" Risalesinde yer almaktadır.

ISPARTA HAPSİNDE ÜSTAD'A KARŞI PLÂNLANIP

UYGULANAN BİR KOMPLO

Vesikalara dayandırarak nakledeceğimiz bu garip hadiseyi, gerçi hem Üstad Hazretleri, hem beraberinde bulunmuş Nur talebeleri onu hususi tutmaya ve işaa edilmemesine taraftar olmuşlardır. Lâkin hadise, tarihi bir vakıa olduğu için ve dalâlet ehli Üstad'a karşı nasıl tuzaklar tertiblediklerini öğrenmek üzere nakletmeden geçemedik. Şöyle ki:

Isparta Savcısı, hapisane müdürü ve başgardıyanı arasında tezgâhlanmış plân ki; daha önceleri orada mahpus kürt asıllı bir adamı kandırıp casus olarak kullanmışlardır. Zahiren Üstad'a hizmet etme perdesi altında, Üstad'dan güya gizli sır ve hususi söz ve davranışları alıp savcıya ulaştıracaktı... Bu adam zavallica o kandırmacaya gelerek; Üstad'ın ne gibi bir hizmeti ve işi varsa, hemen yerine getirebileceğini ve saire yalandan atarak yalancı sadakat göstermeliği yapmaya başlamış. Savcı bu adamı hizmetçi kılığında göstererek, özellikle başgardıyanın emri ve haberi altında, serbestçe Üstad'ın yanına girip çıkmaya başlamış. Bu hadise hakkında üstad Hazretleri, Deniz hapsinenakledildikten sonra yazdığı bir mektubunda şöyle der;

Aziz Siddık Kardeşlerim!

Bana karşı su-i kastın bir nümunesini ve kanunsuz keyfî tecrid ve tazyikin bir misalini beyan etmeye bir ihtar aldım şöyle ki:

Isparta'da müdde-i umumînin ve müdürün tensibiyle bana hizmet perdesi altında esrarımı anlamak ve kimseyle görüşmemek ve görüştürmemek için, aslen kürd bir adamı ta'yin etmişdiler. Ben de bilmiyerek ona itimad ettim. İlerde zarurette kalmamak için büyük bir minder (Kilim) antika bir seccade gibi bir çok eşyayı o adama ve sergardıyana müdürün ve müdde-i umumînin malumatları

altında satmak için teslim ettim. O ikisi gittiler, ucuz sattılar, geldiler. Bana doksan banknot verdiler. Hem müdde-i umumi marifetiyle kitap ve evraklarım içinde Kastamonu zabıtası taharride alıp gönderdiği paradan kırkyedi banknot bana teslim edildi. Tesbihler, şemsiyeler gibi sattığım ufak tefek bazı şeylerimi ayrı ayrı fiatlarla beraber yüzelli banknotu muhafaza edecek hapiste kardeşlerim ve hâriçte dostlarımla, su-i kast eseri olarak hiç bir cihette görüştürmediler, tâ ki emanetlerimi onlara teslim edeyim. Halbuki yal

1230

nız bulunduğum, her tarafta tazyik, bazen taharrî ettikleri için paraları yanımda bırakmadım. Burada sergardıyan beni arama yaptı. Yalnız otuz Banknot bulundu. Bütün hayatımda minnet altına girmediğim ve mukabelesiz hediyeleri kabul etmediğim için, o casusa ve sergardıyan malumatıyla o yüz elli banknotu teslim ettim. Tâki aşağıya gelen bir sadık dostuma versin, muhafaza eylesin. O câsus gitti. Sonra geldi, dedi: "Verdim..." Beni kimse ile görüştürmediklerinden bir şâhit bulamadım. onu darılmamak için bir senet almadım. O hâini sadık zannettim. Halbuki vermemiş...

İşte benim gibi bir adama böyle vaziyette her vesileyle ihanete maruz ve haysiyetimi kırmak ve tese'ül ile rezil etmek için, kanunsuz keyfî tazyiklere hedef olduğum bir zamanda, bu muamele gerçi şahsî ve cüz'îdir; Fakat benim gibi bir adamda böyle bir vaziyette binler lira hükmünde bir zarardır. Demek kardeşlerimden maddeten de en çok zarar görenden, ben daha ziyade yalnız bu paradan zararım var.

Sizi kasmakla temin ederim ki; benim bundan teessürüm, yalnız bununla muhabere cihetinde alâkadar bir iki kardeşimin teessürlerindedir. Yoksa beş para kadar ehemmiyet vermem. Bu maddi zararın binler derece fevkinde Risale-i Nur haysiyetinde gelen manevi zararlara maruz kaldığımız halde, kemal-i sabr ile ve neticesi itibarıyla kemal-i şükr ile ve Âlem-i İslâma imanî hizmet cihetiyle kemal-i iftiharla karşıladığımızdan bu hadisenin hiç bir ehemmiyeti kalmaz.

SAİD-İ NURSİ(36)"

Daha sonraları Hazret-i Üstad bu meseleyi Denizli hapisane idaresine ve adliye memurlarına halini şikâyet kabilinden şöyle ifade etmiştir:

"... Hem Isparta müdde-i umuminin ve hapisane müdürünün tensibiyle bir adamı hizmet için verdiler. Müdde-i umuminin malumatıyla ve hapisane idaresinin marifetiyle satılan yatak ve eşyalarımın bedeli yüzelli banknotu o adama verdim. Ta bir dostuma muhafaza için versin. halbuki beni tese'üle mecbur etmek ile, ihanet etmek niyetiyle vermediğini beş ay sonra öğrendik.(37) "

Daha sonraları Üstad Hazretleri hapisteki talebelerine şu mahrem mektubu yazmıştır:

(36)El yazma Kastamonu Aslı, Kağıt cild S: 54

(37) Denizli Dosyası-2 S: 75

1231

"MAHREMDİR

BİSMİHİ SÜBHANEHU

Eğer o mahpus daha inkâr ediyorsa, hiç ilişmeyiniz. Çünkü o paranın on, belki kırk mislini maddeten zarar ettiği halde, şimdi yine inkârında ısrar ediyorsa, herhalde vazifedar bir iki adamı teşrik etmiş... Beni incitmediklerine mukabil bir nevi rüşvet hesabıyla bir kısmını onlara vermiş, daha tamir edemiyor ki; Bu büyük hasaretini ve su-i şöhretini kabul ediyor. Belkide her fırsattan istifadeye çalışan düşmanlarımızdan bir zındık ve aleyhimizde bir adliye memuru onu tutuyor, cesaret veriyor: Yüzde doksan dokuz adamların nefretine ve tekzibine kendini hedef ediyor. Ben o biçareye acıyorum, onun için o parayı istiyordum. Yoksa hükûmet tarafından işe hem sair masraflara dair ayda verilen, tahsis edilen yüz banknotu kabul etmeyip, hükûmeti kızdırarak maddeten çok zarar ve sıkıntılara tahammül eden bir

adam, o parayı sadaka sayıp, beş para ehemmiyet vermezdi. Hem böyle işlerde Hüsrev alâkadar görünmesin, tâ aleyhinde böyleler bir söz söylemesinler. Risale-i Nurun hizmetine bir zarar gelmesin. eğer ikrar ediyorsa, o paradan başkalarına verdiği kısım kalsın. Yalnız kendisinde kalan miktarı versin, ta bu dehşetli hatadan temizlensin. Ben de onu helâl edeceğim ve bu su-i şöhretini tamir etmeye çalışacağım.

Kardeşiniz

SAİD-i NURSİ(38)"

Isparta savcısının casusu olan o adam, Üstad'ın mezkûr parasını inkârında -plan gereğince devam etti, vermedi. Üstad'da Isparta'daki talebelerine o işin peşine fazla düşmemelerini tavsiye etti. Bir seneden fazla o para yanlarında kaldı. Nihayet Üstad Hazretleri hapisden çıktıktan ve Emirdağı'na geldikten bir müddet sonra, yani tahminen 1944 yılının son aylarında, ne fikir ve düşünce ile olduğunu bilmiyoruz, o adam o parayı getirmiş, Üstad'ın yakın talebesi İspartalı Rüştü Çakın Bey'e bırakmış, gitmiştir.

Hazret-i Üstad, bu teslim-tesellüm hususunda bir mektubunda şunları yazmıştı:

"... Kahraman Rüştü, oraya gelen Mehmet Efendiye demiş ki: "Isparta hapsinde emanet parayı inkâr eden adam, parayı getirmiş teslim etmiş..." Eğer hakikat ise, o paradan Ayet-el Kübra'nın otuz nüshasının fiatlarını alınız. O nüshaları bana gönderiniz. Ta o otuz nushayı ben satacağım, kendi nafakam için o mübarek fiatını sarfedeceğim...(39)

'''

(38) Şeffaf Zarflar Dosyası Sıra No: 54

(39)El yazma Emirdağ-1 Mecmuası S:180

1232

Bu geçen hadisenin benzeri bir vakıa ile ilgili olarakta, Denizli hapsi mazunlarından İnebolu'lu Ziya Dilek'in anlattıkları:

"... Üstad parasının gasbını bize bildiriyordu ve demişti: "Param hiç kalmadı. Şimdi bana bir evliyaullahtan hediye kalan bir keçemi size gönderiyorum, bunu benim için satın..."

Keçeyi çok kimseler almak istiyordu. Bu yüzden fiatı yükseldi. İçimizde zengin arkadaşlarımız vardı. Fazla para verip bunlar almak istiyordu. Nihayet hadiseyi Seyyid Şefık Efendi Üstad'a bildirdi. Gelen

cevapta, Üstad Hazretleri: "Çarşıda raîç fiatını öğrenin. Sonra da talibiler arasında kur'a çekin, kime düşerse o alsın" diyordu.

Çarşıda soruşturduk, kıymeti otuz lira takdir edildi. Kur'a çektik, almasını çok ısrar ile isteyen Nur postacısı lâkabını almış İnebolulu Ahmed Köroğluna düştü ve keçeyi o aldı..."(40)

ISPARTA HAPSİNDEN DENİZLİ HAPSİNE

Yukarda da mücmel olarak temas edildiği veçhiyle; hadisenin ilk zuhür mahalli olan Denizli Vilâyetinin C.Savcılığı nezdinde davanın yürütülmesi hususunda zamanın Adliye Vekilinin emri ile yetki verildi. Bunun üzerine Risale-i Nur talebelerinin dosyaları Denizli Adliyesinde birleştirilmeye başlandı. Isparta hapsinde toplattırılmış mazlumlar gürûhunun Denizli Hapishanesine nakil işlemide yapıldı.

Az yukarda kaydedilen gerek Hüsrev Altınbaşak'ın zelzelelerle ilgili yazısında, gerekse N.Şahiner'in, kat'î vasikalara, rivayetlere dayandırmadan yazdığına göre, İsparta'dan Denizli'ye nakledilen maznunların adedi yüzüymialtı kişi olarak geçmektedir.(41) Fakat bu rakamın kesin olmadığı görülmüştür. Amma herhalde Denizli'de toplattırılan 69 kişi dışında,

Kırk elli kişi daha kadar olduğu kesin... Nakil tarihi ise, yukarıda bir nebze takribi hesabı ve tahlili yapılmış kuvvetli tahmine göre 25.10.1943'dür.

KÖMÜR VE SAMAN VAGONLARIYLA

Nur talebeleri bu defa,1935'de Eskişehir'e götürüldükleri gibi değil de, penceresiz, kömür ve saman vagonlarına doldurularak götürülmüşlerdir. Bir fark daha vardır; Eskişehir hadisesinde gizli imha direktifleri umum için iken; bu defa seçkin ve faal Nur talebelerinin imha ve idam direktifleri vardı. Bunun belgelerini az ilerde kaydetmeye çalışacağız.

(40)Son Sahitler-1 S: 147

(41)Bilinmeyen Taralarıyla Said-i Nursi 2.Baskı S: 310

1233

Denizli Savcısı da bu işi taahhüdüne almış olarak, davayı yürütecekti. Karavagonlara doldurulan Nur talebeleri, Üstlerinde kapılar muhkemce kilitlendiği gibi, ayrıca da kalın demir şişleriyle dışardan kapılar iyice bağlanmıştı.

Isparta'dan nakledilip Denizli hapishanesine teslim edilen mazlumlar, zaman geçirilmeden, müdde-i umumî başlıyor istintak ve sorgulamalara... İlk başta hiç olmazsa seçkin Nur talebelerinden birkaç kişinin idamını kafasına koyarak, sorgulamalar yürüten Savcı, alel-acele bu işi beş on gün içerisinde bitirdikten sonra, dosyayı hazırlamış ve yine alelacele yerli bir iki lise muallimine tetkik ettirmek ve mutlaka menfi rapor aldirmek üzere anlaşmalı bir bilir kişi heyeti teşkil ettirdi.

Bu arada Üstad Bediüzzaman Hazretleri, Savcının kesin ve kat'î emri ile kimseyle görüştürülmemesi ve konuşurulmaması için sınımsız bir tecrid içinde bulundurulmuştur. Kanun tarafı olan bir adliye müdde-i umumisi kendi makamının ve kanunların tatbikinden çok ötede ve çok başka bir tarz-ı muamele ile gayet gaddar bir şekil ve kanunsuz bir biçim içinde Üstad'ı tazyik etmiştir. İlerde bu dediklerimizin ispatı yapılacaktır.

Hazret-i Üstad, Denizli Savcısının Isparta Savcısından daha çok bir gayretkeşlik içersinde olduğunu müşahede edince, ilk başta mülâyim bir iki parça hakikat-ı hali dile getiren dilekçeleri iddia makamına gönderdi.

Bir kaç gün sonra da, 8.11.1943'te birinci ehl-i vukufa tevdi' edilen dosya ve kitaplar hakkındaki raporları geldi. Bunun üzerine müdde-i umumi, dosyaları davanın evvela sorgu mahkemesinde yürütülmesine bıraktı. Sorgu hâkiminin kararnamesini de aldıktan sonra, dosyayı ağır cezaya sevketti.

Hazret-i Üstad, bu kapalı sinsi direktifler altında alelacele menfi olarak hazırlanan ehl-i vukuf raporuna, Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde şiddetle itiraz etti. Göz önündeki açık garazkârlıklarını delillerle ispat eder ek ortaya du. Risale-i Nurun tam tetkik edilebilmesi için yüksek bir ilmî hey'et talep etti. Mahkeme, Üstad'ın bu çok yerinde ve haklı olan isteğini uygun bularak kabul etti.

İşte, Üstad Hazretleri ve Nur talebelerinin Denizli Adliyesinde ilk karşılaştıkları bu çok garazkârane muamelelerin bir örneği olan birinci ehl-i vukufun vukufsuz raporundan medar-ı ibret için bazı bölümlerini alıyor ve Üstad'ın mahkeme nezdinde ona kaşı serdettiği mûskit ve çürütücü cevaplarından bir kısmını barabar kaydetmek istiyoruz:(42)

(42) Bu bölümler Üstad Bediüzzaman'ın Denizli Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde birinci ehl-i vukuf raporuna karşı yaptığı i'tiraz dilekçesindedir. A.B.

1234

"1- Risale-i Nurun Mehdî ve İslâm Deccalı hakkındaki hakikatlı ilmî ve Kur'anî beyanatına, ehl-i vukuf (İndi fikirlerle Mehdî ve Deccal efsanesi...) demiş.

Cevap: - Bu tabirle ehl-i vukuf, hem Risale-i Nurun mahiyetinden, hem İslâmiyetin ruhundan ne kadar uzak düştüklerine delil:

(43) diye olan Peygamber Aleyhisseltü Vesselâm'ın duasına ve umum Ümmetin vird-i zebanı iken, ona "efsane" diyen İslâmiyetin mühim büyük bir hakikatını inkâr etmiştir...

4- "Kur'an'ın bazı kısımlarını indî ve gayr-i ilmî şekilde ebced ve cifir hesaplarına müstenid tefsiri, müsbet ilim ve felsefe ve tasavvuf bakımından ve akl-ı selimde bir kıymeti yoktur...

Cevap: - O kadar garazkârane ve sathî bir vukufsuzluk göstermişler ki; mecburiyet olmasaydı, cevaba değer bir mesele değil diye sükût edecektim. Acaba bine yakın emmareler ve işaretler ve istihraclar tek bir hakikata, tek bir davaya vahdet-i mesele cihetiyle baksa ve birbirine kuvvet verse, adeta riyazî hesaba yakın bir kat'iyetle.. Ve umum ümmetin ekser edipleri ve Ulemaları içinde bir kaide-i istihraç olan Ebced ve Cifir hesabıyla bine yakın emarelerin bir tek davada, "Kıymeti akl-ı selimde yoktur" denilebilir mi? O vukufsuz ehl-i vukufklar akl-ı selimi tanımıyorlar ki; Ve tasavvuf ve müsbet ilmi bilmiyorlar ki: Böyle yanlış hüküm veriyorlar.

6- "Cifir ilmine nazaran aslı olmiyan şeyleri zavallıların gözlerini boyayacak mahiyette -ki Kur'an tarafından müjdelenen- Deccal ve Mehdi efsanesi ve Ahirzaman fitnesi bu risalenin telkinleri arasındadır"

Cevap: - Neşrolunmayan ve mahrem tutulan ve hadis-i sahih ve icma-ı ümmetle sabit olan bir hakikat-ı İslâmiye olan hurûc-u Deccal'a ve Ahirzaman fitnesine "Efsane" diyerek "Zavallıların gözlerini

boyuyor" demek, o kadar ruh-u adaletten ve tetkikten hâriç bir hükümdür ki; cevap vermeye değmiyor. Demek perde altında Ehadis-i Sahihayı neûzübillah "Efesane" tabiriyle yadediyorlar.

(43) Bu hadis, Müsned-i Imam-ı Ahmed bin Hanbel C: 5, S: 285'te şöyle geçer: iki rivayet yoluyla iki defa varid olmuştur. Ayrıca Kütüb-ü Sitte'nin içinde de aynı manada fakat değişik kelimelerle geçmektedir. A.B.

1235

8- "Hurûc-u Deccal efsanesine kendine göre Hıristiyan Deccalı, Rusya'da tatbik edilen idare sistemi.. ve Müslüman Deccalı da "Süfyan" tavsif ve tayininde; Türk inkılâbının yaratıcısında ögrülen vasıf ve vaziyette göstermektedir ve Su-i kasdı telkinatla izhar etmiş bulunmaktadır...

Cevab: Bütün bütün hem İslâmiyetin ruhuna, hem Risale-i Nurun mesleğine kendi yanlış manalarıyla - ki hem Müdafaanamemde hem iddianameye karşı itirazımda on vechile cevap verdiğimi olan gayet mahrem ve sekiz senede bir iki defa elime geçen- Bir risalenin aynı hakikat ve bir iki cümlesine ilişmek istemişler. Akide-i İslâma girmiş, bütün ümmet kabul etmiş Hurûc-u deccala "Efsane" demeleri ve "Rusya'daki bolşevizmin Ahirzamanda gelecek bir komitesi ve nümunesi göstermektedir" diye yazdığımız halde, yanlış mana verip; hem pek

çok Ulema-i İslamın tasdikiyle müteaddit hadislere istinaden Süfyan hakkında -müdafaatımda yazdığım gibi- Bundan otuz sene evvel bazı tevillerini pek doğru olarak yazdığımızı; "Türk İnkılabının yaratıcısına bir hücum" gösteriyorlar. Yaratıcı Cenab-ı Hak'tır. Bu tabir küfre temas ediyor. Böyle tabiri isti'mal eden Risale-i Nurun parlak hakaik-i İmaniyesini muhakeme edemez.

Yine Ehl-i vukufun raporunda; Birinci Şua', İşarat-ı Kur'aniye Risalesi'nin bir ayeti için: "Bu risale mahremdir. Sure-i Nisanın bir ayetidir" diye yazılı iken, "Taife-i Nisa bu esere el süremez, onlara memnu'dur, sakın onlara göstermeyiniz" şeklinde vermişlerdir...(44) "

DENİZLİ SAVCISININ OYUNU

Daha bunlara benzer çok câhilane ve ânûdane olan birinci ehl-i vukuf raporu bu gibi câhilliklerle, ahmaklıklarla doludur.

Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi Hazretleri Denizli Ağır Ceza mahkemesine sunduğu'u raporun garazkârlık ve vukufsuzluk taraflarını ispatlayıp gösteren cevapları ile beraber, bazı müdafaât parçalarını da gördükten sonra, mahkeme heyeti meselenin esasına iyice vukufiyet peyda eder. Fakat âdil reis, çok sâkin ve gayet ağır başlılık içerisinde netice-i evrakı bekler. Bu arada yüksek bir ehl-i vukuf heyetinin teşkili için, hadise dosyasını kitap ve evrakıyla birlikte Ankara Ağır Ceza Mahkemesi riyaseti altında yüksek ilmî bir heyetin teşkil ettirilmesi ve onlara tetkiki yaptırılması için 9.3. 1944'de Ankara'ya gönderir.

Ankara birinci Ağır Ceza Mahkemesi Reisi Emin Böke'nin riyasetinde yetkili ve her birisi kendi dalında feylosof kadar yüksek ilmî seviyeye mâlik

(44)Omsalica Sirac-ün Nur-2 S: 299

1236

ve ünlü şahsiyetlerden üç tane ilim adamı tayin edilir ve dosya bu zatlara tevdi' edilir.

Bu bilirkişi hey'eti, tek tek Nur Risalelerini ve hadise dosyasını bir ay kadar kısa bir zaman içerisinde tetkikten geçirdikten sonra; ilerde metninden bazı bölümler vereceğimiz raporlarını 22 Nisan 1944 tarihinde oy birliğiyle hazırlayıp ilgili makamına teslim ederler.

Bu zatlar zaman ve zeminin çok nâzik ve kritik şartlarına rağmen, vicdanlarının ve bağımsız ilmî şahsiyetlerinin sesini dinliyerek; -Ufak tefek bazı rüşvet-i kelâm tarzındaki ifadeleri hariç kalmak şartıyla- Üstad Bediüzzamanı ve masum Nur Talebelerini o plânlı ma'hud zulümden kurtarmağa ellerinden geldiğince gayret etmişlerdir. Ancak bunun yanında belirlediğimiz gibi, zamanın emansız idaresi ve hükümetinin yüksek kademelerinde çöreklenmiş ve hâkim durumunda olan şer kuvvetlerine de, rüşvet-i kelâm nev'inden bazı ilmî tahtilerde de bulunmuşlardır.

Bazı mu'temed zatlardan duyduğum kadarıyla, bilâhare bu ehl-i vukuf heyetindeki zatlar, Bediüzzaman'a hususî selâm göndererek; Onun cihan-baha ve bikiran kıymetteki eserlerine layık veçhiyle -zaman ve zeminin nezaketi icabı- rapor hazırlıyamadıklarını beyan-ı özür ile bildirmişlerdir.

Ankara ehl-i vukuf raporu, herhalde beş on gün içinde Denizli Ağır Ceza Mahkemesine intikal eder. Üstad ve talebeleri de raporu görürler. Hazret-i üstad bu rapora bir dereceye kadar memnun olup sevinmekle birlikte, bazı sehiv noktalarını da ilmî kaideler çerçevesinde tashih eder ve "Teşekkürname" ismi altında bu tashihli cevabını mahkemeye arzeder.

Bu raporda gerek bilerek, gerekse bilmiyerek yapılan ilmî hatalarını tashih eden Üstad'ın mukabil cevaplarını hâvi parçadan bölümler vermek isteriz. Fakat ondan önce; rapor Denizli'ye ulaştığı zaman, henüz resmî olarak maznunların ellerine geçmemişken, Üstad'a bir sureti gelmiş, o da hapisteki Nur talebelerine hem müjde, hem de raporun mahiyeti hakkında malûmat ve hem de rapordaki ilmî sehivlerin varlığını bildiren şu mektubunu okuyalım:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Bize ihbar edene ve yazana zarar gelmemek için, şimdilik ehl-i vukufun ittifak ile verdikleri kararlarını size göndermiyeceğim. Bu ehl-i vukuf, bütün kuvvetiyle bizi kurtarmak ve ehl-i dalâlet ve bid'iyatın şerrinden muhafaza etmek için çalışmışlar. Bizi, bize isnad edilen bütün suçlardan tebriye ediyorlar ve Risale-i Nurdan tâm ders aldıklarını ihsas

1237

edip Risale-i Nurun ilmî ve imanî kısmının ekseriyet-i mutlakası vâkıfâne yazıldığını.. Ve Said ise, hem samimî hem ciddî kanaatlarını beyan ederek ondaki kuvvet ve iktidar; isnad edildiği gibi, tarikat icadı veya cem'iyet kurmak ve Hükûmetle mübareze etmek te değildir. Belki yalnız Kur'an'ın hakikatlarını muhtaçlara bildirmek kuvvet ve iktidardır diye müttefik karar vermişler.. Ve gayr-ı ilmî tabir ettikleri mahremlere karşı demişler ki:

"Bazen cezbeye ve şuurun heyecanına ve ihtilal-ı ruhiyeye kapılmasından bu eserlerle mes`ul olmamak lâzım geliyor" diye manasını fehmediyorlar.. Ve Eski Said ve Yeni Said tabirinde iki şahsiyet; ikincisinde fevkâlede bir kuvvet-i imaniye ve ilim ve hakikat-ı Kur'aniye manasını vermişler.. Ve "bir nevi cezbe ve ihtilal-ı dimağîye ihtimali var" demişler.

Hem bizi şiddetli ta'biratın mes'uliyetinden kurtarmak, hem muarızlarımızı okşamak için "Sem' ve basar cihetinden Hallüsinasyon hastalığı ihtimali nazara alınabilir" demişler.

Onların bu ihtimalini esasiyle çürüten, ellerine geçen ve bütün akılları geri bırakan Nur risaleleri.. Ve bütün avukatlara hayret veren müdafaa ve meyve risaleleri kâfi ve vâfi bir cevaptır. Ben çok teşekkür ediyorum ki; Bir hadis-i şerifin mazhariyeti bu ihtimal ile bana verilmiş.

Hem o ehl-i vukuf bütün kardeşlerimizi ve beni tâm tebriye ediyorlar ve diyorlar: "Said'in âlimane ve vâkıfane eserlerine iman ve ahiretleri için bağlanmışlar... Hiç bir cihette hükûmete karşı su-i kasdlarına dair bir sarahat ve bir emare, ne muhaberelelerinde ve ne de kitap ve risalelerinde bulmadık" diye o hey'et, ittifak ile karar verip; Biri Necati feylosof, biri Yusuf Ziya âlim, biri de Yusuf Feylosof namlarında üç zat imza atmışlar:

Lâtif bir tevafuktur ki: Biz bu hapse kendimiz hakkında bir "Medrese-i Yusufiye ve meyve Risalesi onun meyvesi" dediğimizden, bu iki Yusuf dahi perde altında: "Biz dahi o medrese-i Yusufiye'deki derslere hissedarız" diye lisan-ı halleriyle ifade etmeleridir.

Hem cezbeye lâtif bir delilleridir ki: Otuzüçüncü sözün, Otuz üç pencere.. Ve otuz üçüncü mektup gibi tabirleri.. Hem kendi kedisinden "Ya Rahim Ya Rahim!" işitmesi... Hem kendini bir mezar taşı görmesi cezbeye ve hallüsinayon ihtimaline delil göstermişler.

SAİD-İ NURSİ(45)"

(45)Osmanlıca Şualar S: 296

1238

Ankara ehl-i vukufunun raporunda yer alan bazı sehivler veya yanlış bazı mana vermeler hususunda, Hazret-i Üstad üç dört parça tashihnameleri yazarak mahkemeye sunmuştur. En

son ve uzun ve camî' parça 31 Mayıs 1944'de mahkemeye takdim edilen parçadır. Bu uzun tashihnamelerden, (asıllarını Sirac-ün Nur ve Osmanlıca Şua'lar kitabına havale ederek,)bazı kısımlarını medar-ı ibret için buraya kaydediyoruz:

"... Evvelce takdim edilen teşekkürnamede kısmen izah ettiğimiz gibi , şimdi raporu gördükten sonra, sekiz dokuz yerde acelelik sebebiyle sehivler ve iltibaslar ve anlamamazlıklar ve yanlışlıklar olmuş. Ben bu zatları tenkid değil, belki onların bu meselede kazanacakları hayrât ve hesenatlarına yardım fikriyle o sehivlerin sahihini beyan edeceğim:

Birinci Sehiv: Onlar ittifakla yüzde doksan risaleleri gayet takdir ile beraber derler: "Bunlarda müellif, hem samimî hem hasbî hem ilim ve hakikattan ve din esaslarından ayrılmamıştır. Bu doksan kitapta dini alet etmek ve cem'iyet teşkil etmekle emniyeti ihlâl hareketinin bulunmadığı sarihtir Şâkirtlerinin birbiriyle ve Said ile muhabere mektupları da bu nevidendir" deyip muhakkikane hüküm verdikleri yerde; şahsımın bir kusurunu beyan için derler: "Said bazen bu ayetin yüz hikmetinden beşi beyan olunacak" der. Bu ise ilim ve karına yakışmaz. Hem bazen "Bu risale dörtbuçuk saatte yazıldı " der. Bu söz ise, kendini medhe ve muhatabını hayrete düşürmek mahiyetinde küçüklüktür.

Elcevab: Ben kusuru ve küçüklüğü nefsimemnuniyetle kabul etmekle beraber, derim: Bu çeşit sözlerimin sebebi, kendimi beğendirmek değil hâşâ!.. Belki Risale-i Nur, Kur'anın bütün nükte ve hikmetlerini ihata edemez. Ancak yüzde dördünü, beşini beyan edebilir diye Kur'anın vüs'at-ı ma'nadaki i'caz-ı manevisini ihtardır ve ona işaretir.

Ve "Dört veya altı veya on iki saatte te'lif edildi" demekle; Risale-i Nur doğrudan doğruya Kur'an'ın şâkirdidir ve Kur'an'ın hazır malını hazinesinden çabuk çıkarır, satar. Bununla kendimi medih değil, belki Risale-i Nurun makbuliyetine bir emare.. Ve bu halde müflis bir hizmetkâr olduğumu göstermek niyetiyle, başka kitaplardan veya diğer fikirlerden ve kendi fikirlerimden olmadığını bildirmektir.

Evet, yirmi seneden beri Kur'an'dan ve Risale-i Nurdan başka hiçbir kitabı yanında bulundurmayan ve okumayan ve hiç bir gazete ve mecmuaları bilmiyen ve istemeyen bir adam, o niyetle öyle söyleyebilir!...

Üçüncü Sehi: Yanlış mana vermekle raporda: "Said bazı kerametler yazar... Yazmak istemezdim, bana yazdırıldı..." Hem bazen: "Bu cevap manevî canibinden ve hakikat âleminde bildirildi. "Hem bazen" Kudsî bir müjde" der... Hem "Yüz senede bir müceddid gelir" fikriyle, kendisinin

1239

zamanın müceddidi olduğu fikrini uyandırıyor." demişler?..

Elcevab: Hâşâ, bin defa hâşâ!.. Benim haddim değilki, o kerametleri benliğime mal edeyim. Belki benim pek çok kusurlarımla beraber, Risale-i Nurla iman hizmetinde çalışmamıza bir ikram-ı ilahî ve o hizmetin makbuliyetine dair bereketten gelen bir emareyi göstermek... Ve "Ne ile yaşıyor, nasıl geçiniyor?" diyenlere karşı, bereket-i ilâhiye bu hizmetimizi dünya maişetine alet etmeye mecbur etmiyor demektir.

Hem bu yazdığım hakikatlar benim fikrimin malı değil, belki herkesin kalbinin bir köşesinde bulunan bir Lümme-i rahmaniye ve melek-i ilham ve bir tarafında bir lümme-i şeytaniye ve vesvesesi bulunduğu ehl-i hakikat ve Diyanetin hükümlerine binaen: Benim kalbimde dahi herkes gibi bazen ihtiyarımın haricinde ve fikrimin fevkinde hatırıma bir hakikat hutur eder.

Yani Kur'an'dan, manevî bir cânibten bir nevi ilham hükmünde bir güzel nükte ilham edilir demektir.

... Eskiden beri ehl-i hakikat mabeyninde câri olan, Üstad'ına karşı fart-ı muhabbetten gelen fevkalhad hüsn-ü zanları tadil etmek ve nimett-î ilâhiyeye karşı küfrân ve inkâr etmemek niyetiyle: "Müceddidlik vazifesi olabilir" Fakat benim değildir, Risale-i Nurundur. Bu zamana bakan Kur'an'ın bir cilve-i hakikatıdır, Risale-i Nur onu temsil ediyor. Ben neci oluyorumki kendime dava edeyim.

Altıncı sehi: Raporda "İşine gelirse ben Kürdüm, Şâfiyim... Biz Hanefi Ulemasının Türkçe ezan gibi kararını tanımamız" diyor demişler?..

Hem "İşine gelince, Kürtlük Türklük yoktur, Biz yek-vücuduz, Müslümanız, kardeşiz... ayrılığı reddeder, milletlerin birliğini çıkarır. Bu ise bir tezattır" diyorlar.

Elcevab: Bundan onbeş sene evvel(46) bir köyde yalnız, tazyik altında insafsız bazı memurlar hususi ibadethanemde "Türkçe ezan ve kamet yapacaksın" dediler. Bunların bütün bütün kanunsuz keyfî zulümlerine karşı o zaman yazdığım Hücumat-ı Sitte'nin zeylinde demiştim: "Ben hem Şâfiyim, hem dilim Türkçe değil... Hem hususi ibadethanemde yalnız bulunduğumdan, Hanefî mezhebinde bulunan bazı hocaların Türkçe ezana fetvaları bana şümülu olamaz" demiştim. "Onların kararlarını tanımıyoruz" dememişim.

Hem bütün arkadaşlarım ve Risale-i Nur eczaları şahittirler ki: Ben eskiden beri milliyetimizi İslâmiyet biliyorum. Kürtçülüğe hiç bir vakit taraftar olmadım ve terviç etmedim. Ve daima derdim ki: "Avrupa milli

(46) 1944 tarihinde bu itiraz ve tashihname yazıldığı için, o tarihten ondört sene geri gitsek,1930'da Barlâ daki mescidine tecavüz hadisesi vuku' bulduğu anlaşılır. A.B.

1240

yetçilik fikriyle Anasır-ı İslamiyeyi birbirinden ayırmaya çalışıyor." Ben de İslâmiyet hesabına milliyeti yalnız İslâmiyet biliyorum, İslâmiyet noktasında bakmışım.. Ve Avrupa'nın bu firengi illetine karşı tedaviye çalışmışım.

Hem o zalim memurların kanunsuz keyfi tazyiklerine karşı yazılan Hücumat-ı Sitte'nin zeyli, bir hiddet zamanında yazıldı. O hususi memurlara Şiddetli lisan kullanılmış. Yoksa Risale-i Nur daima Kur'an edebiyetle zinetlenmiştir. Lisanı nezihdir.

Sekizinci Sehih: Raporun ikinci sahifesinde "İlm-i huruf ile, Ebced hesabıyla hüküm çıkarmak, okunması haram olan ilimlerdenidir" diye Reddül Muhtar şârihi demiş" diye yazmışlar?

Elcevab: Kur'an'ın haddü hesaba gelmez manaları, işaretleri, tefsirleri Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'dan sarıhan görünmüyor.. Fakat bütün o manalar o kudsî menba'nın tereşşuhatıdır. İlm-i huruf değil, belki pek zâhir ve hesabî olan hesab-ı ebced ve gözle görünen tevafuklarla Kur'an'daki işaret ve nüktelerin fehmi için bir vesile yaptığım Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sünnetine ittiba'ımıza elbette hiç bir vecih ile münâfâtı olamaz.

Dokuzuncu Sehih: Raporda denilmiş: Said-i Nursi kendini emr-i bil- ma'rufu mükellef tutuyor. Halbuki emr-i bilma'ruf'un şartı, fitneye müeddî olmamaktır. Kendisi bu işe me'mur değil iken ve şüpheli bir vaziyette bulunurken, emr-i bilma'rufa kalkması, bir akide kitabında haramdır denilmiş..."

Hem ehl-i kible tekfir olunmaz... Said-i Nursi ise, zaruriyat-ı diniyeden olmiyan mes'eleleri ortaya atıyor, sonra "Ey mühlidler, dinsizler" gibi kelimeler kitaplarında bulunuyor. Bunlar dinen caiz değildir. Ehl-i sünnet vel-Cemaat mezhebine göre "Ben Müslümanım" diyen adama, kâfir demek günahdır?"

Elcevab: Hükûmet-i ittihadıyece ittifakla umum Avrupa'ya karşı hakaik-i İslâmiyeyi beyan ve muhafaza etmek için Dâr-ül Hikmet-il İslâmiyede bir a'za kabul edilen.. Ve ondokuz sene evvel Van'da iken, Diyanet riyaseti tarafından bir vâiz kabul edilen.. Ve şimdiye kadar pek çok muarızları bulunduğu halde, sözleri cerhedilmeyen.. Hem şimdiye kadar hiç bir yerde dinen onun derslerinden zarar gören bulunmayan bir adamın; Kur'an'ın gayet sarıh emr-i bilma'rufunu hâs ve halis ve sırf ahireti için çalışanlara söylemesi, değil haram, belki en ehemmiyetli bir farz hükmündedir.

Amma ehl-i kiblenin tekfiri hakkındaki sehivleri ise; Hem Risale-i

1241

Nuru hem benimle temas edenleri işhad ediyorum ki; Benim eskiden beri mesleğim hüsn-ü zandır. Değil tekfir, belki mümkün olduğu kadar Müslümanları tekfir vartalarından kaçmışım. Mezheb-i Hanefide sebep-i küfür gösterilen çok maddeler, Mezheb-i Şafiide yalnız kebair sayıldığı cihedle, ben hüsn-ü zan etmeye mezhebimce mükellefim. Hanefi ulemasından Mezhebimce- daha ziyade

tekfirden çekiniyorum. Hususî ve muayyen insanlarda tâm sarîh küfür görülmezse, kâfir diyemeyiz... Ve Risale-i Nurda "Ey mülhidler ey zındıklar" dediğim vakit, muhtaplarım ise, gizli ve İslâmiyetin ifsadını ve mü'minlerin imanını bozmayı hedef ittihaz eden ve bazen hükûmetin bazı erkânını iğfal edip bizi böyle belâlara sokan ve otuz senedenberi benimle mücadele eden şahsen bilmediğimiz bir kısım münafıklardır.

Onuncu Sehit: "... İki türlü Deccal, Süfyan diye zaruriyat-ı diniyeden olmayan... bunlarda icma' var" diyor. İnanmayanlara "Zındık, dinsiz, Mülhid' hükmünü veriyor. Halbuki Mehdî, deccal, Süfyan gibi şeyler Kur'an'da yoktur. İcma'da yoktur.. Yalnız Teftazanî: "Bunlar gayr-i mümkün şeyler olmadığından bu babta rivayet edilen hadisleri kabul ederiz" demiş. Hem İmam-ı mahfi ve Mehdî-i muntazar batıl olduğuna ehl-i sünnetin ittifakı var?... "

Elcevab: Acelecilik belâsıyla gayet sathî bir surette, yüz risaleden ziyade kitaplar tetkik edilmeden, bir mahrem risalemin bir ibaresinden böyle bir hüküm isnad etmelerini o müdakkik zatlara yakıştıramıyoruz.

Evvela: Teftazanî, Ahirzaman hadisatı hakkında değil, belki hadisat-ı uhreviyeden bir acib kısım hakkında o sözleri "Şerh-ül Makasid' da(47) yazmış.

Saniyen: Risale-i Nurdan mahrem bir cüz'ü "İki Deccal'a inanmıyan dinsizdir" demiyor.. Hem Deccal'ın hurucu bütün akide-i İslâmiye kitaplarında mezkûrdür, icma'a mazhardır. Mehdî ve Süfyan mefküresi ise, Ümmet içinde gayet esaslı bir tarzda ve ehemmiyetli bir hikmete binaen cereyan edip gelmiş. Adeta Ümmetçe telâkki-i bil-kabul nev'inde bir medar-ı teselli olarak, her asırda Âl-i Beyt-i Nebevî'den bir hidayetkâr imdada yetişmesi tesellisiyle, Devlet-i Süfyaniyede ve Emeviye'de, Eski zamanda Yezid ve Velid gibi Süfyan manasını veren

hâkimlere karşı dayanmak için, her asrın ihtiyacı bu mefküreyi idame etmiş.. Ve bu hakikatı cüz'î küllî her asır gösterdiği gibi, bu asır da bir derece göstermiş diye Risale-i Nurun beyanatı hiç bir cihetle hakaik-ı İslâmiyeye münafâtı

(47)Barekallah, Maşaallah yüzbin kere bu nuranî hafızaya ki; yirmibeş otuz sene evvel gözden geçirdiği benzeri ilm-i kelâm kitaplarındaki umum mes'eleleri dekaikiyle hifzediyor!.. Bu ehl-i vukuf ise, hem meşhur ulema, hem her gün yanlarında meşguliyetleri icab-ı okudukları o kitaplardan en bariz bir mes'elesinde de sehvediyor ve yanlışlığı düşünmüyor.A.B.

1242

yoktur. Fakat Hanefi Ülemasından bir kısmı demelerine binaen, Ulemay-ı Hanefiye sair mezhebler gibi Mehdî ve Süfyan hadiselerine akide noktasında bakmıyorlar.

Risale-i Nurun bir üstadı İmam-ı Gazali ve birisi de Abdülkadir-i Geylani'dir. (Fakat tarikat cihetinde değil, hakikat cihetinde) birisi de ve en başta İmam-ı Ali (r.a.) olmasından bunların, ittifak ettikleri meseleler, elbette ma'den-i Risaletten alınmıştır diye Risale-i Nur kabul etmiş... Ve İmam-ı Ali Radiyallahü Anhü kasidesinde Süfyan'a "İslâm Deccal'ı" namını vermesi, bize bir hüccet hükmüne geçmiş. Yalnız Ebu Hüreyre'nin rivayet ettiği hadisden başka, pek çok emareler ve büyüklerden gaybî ihbarlar vardır. Ve vâki-i hal vukuatiyle tam tasdik ediyor.

Hem ehl-i sünnetçe batıl olan mehdî-i muntazar budur ki: Şia'ların bir kısmı "On iki imamdan birisi ölmemiş, bin senedir gizlidir, sonra meydana çıkacak, dünyayı islah edecek, Mehdi-i muntazar budur" ehl-i Sünnet bu fikre batıldır der. Yoksa Ehl-i sünnetin ekseriyetince kabulü olan ve intizar edilen Muhammed Mehdî hakkında hadisler var ve diyen Ulemaların fikirlerini kabul etmediklerinin hikmeti şudur:

Ahir zamanda dinsizlik cereyanına karşı mukabele etmek, ancak İsevilerin hakiki dini, hakikat-ı Kur'an'la ittihad ederek; Kur'an ise esas ve imam olup, İsevî dini ona tabi' olacağına işareten bir rivayette varki: "İsa (A.S.) gelir, namazda Mehdi'ye iktida eder(48)" Eğer o kısım Ulemaların fikri gibi olsa, o halde İsevilik esas ve imam olması lâzım geliyor... (49)"

Böylece Hazret-i Üstadın, Denizli Ağır ceza mahkemesi nezdinde yaptığı müdafaaname parçalarının - Isparta Savcılığı ve Mahkemesine verdiği üç parça istidalar dahil-her iki ehl-i vukuf raporlarına cevablar, sorgu hâkiminin kararnamesine itiraz, makam-ı iddianın iddianamelerine i'tirazlar ve direkt olarak mahkemede yaptığı müdafa parçaları cem'an yirmi iki adet parçadan ibarettir.

Hazret-i Üstad bu müdafaalarında, Savcının ve Mahkeme safahatının durumlarına göre bazen çok şiddetli ve heybetli bir tarzda, bazen çok mülayimane ve müsâlâhakârane şekilde; ve bazen de ilim ve mantık din ve şariat kaideleri içinde ve o atmosferde delil ve bürhanlarla sükûnet ve vakar içerisinde de konuşmuştur. Bu müdafa parçalarının mecmuu bir araya gelse, yüzelli büyük

(48)Bu hadis rivayetinin, bir kaç rivayet şekliyle ibn-ül Kesirin tasnif ettiği "Kitab-ün Nihaye" birinci cildinin 144. sahifesindedir. A.B.

(49) Osmanlıca Şualar S: 302-310

1243

sahife kadar bir hacim tutabilir(50) İşte Denizli Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde yapılan bu müdafaaların esas teşkil ettiği noktasından; burada şimdi bazı sebeplerden açıklayamadığımız, kritik ve fakat bütün münafikane icraatların ana düğümü olan bir takım mevzuların mahiyetiyle ilgili olduğu için, Eskişehir mahkemesi müdafaanesinden daha çok önemli ve kıymetlidir denilebilir. Bu kıymet ve ehemmiyete işaret için Üstad Hazretleri Denizli müdafaanesinin başında şu cümleleri koymuştur:

"On sekiz sene sükûttan sonra, mecburiyet tahtında bu istid'a mahkemeye ve sureti Ankara'ya, makamata verilmişken, tekrar vermeye mecbur olduğum iddianameye karşı i'tiraznamemdir.(51)"

Denizli hapis hadiselerini ve cereyan eden ahvalini ve en ufak teferruatına kadar müdafa parçalarının hepsini ve hapis içinde ve dışında ve mahkeme çevresinde cereyan eden hadiseleri dile getiren şeyleri ve yazılan bütün mektuplarını burada sıralamak ve sergilemek aslında lazımdır. Fakat üzerinde olduğumuz mevzu -ki Üstadın hayatıdır- çok fazla uzayacak ve kitabımız çok büyüyecektir. Bundan dolayı teferruat ve geniş tafsilattan bilmeceburiye sarf-ı nazar ettik. Hem bu mezkûr müdafaaların mühim ekseriyeti Üstad'ın büyük tarihçesinde mevcut olmasından, bu kitapta da az ilerde safhalar halinde o cihan- baba ve ebedî yaşayacak olan kahramanane ve merdane ve ilmî müdafa parçalarından mevzu' ile en yakın kısımlardan bölümler vermeye çalışacağız.

HATIRALAR BÖLÜMÜ

Mevzu, bir kaç kollu ve dallı olmasından, ister istemez bir kaç kez başa dönüp, başka bir mevzu' dalını ele almak ve götürmek mecburiyeti hasıl olmaktadır. İşte burada da yine geri başa dönerek; Denizli hadisesinde hapiste mazlum olarak bulunmuş ve hadise içinde yaşamış Nur talebeleri bazı mühim zatların hadise öncesinde ve hapis içinde cereyan etmiş vaka'lara dair hatıralarından bazı kısımlar alacağız:

Birincisi: Kastamonu Vilâyeti ve civarının medar-ı fahri ve bütün Nur talebelerinin hürmet ettiği âlim, fazıl ehl-i hakikat bir zat olan Mehmed Feyzi Efendi'nin bu safhaya ait hatıraları şöyledir:

(50)Bu yirmi iki adet müdafaa parçaları, kısmen Osmanlıca Sirac-ün Nur mecmuasında, kısmen de Büyük Târihçe-i Hayat kitabında, tamamı ise merhum Zübeyir Ağabeyden bize yadigar kalan "Denizli Müdafaaaları ve Kararlar" dosyasında mevcut olup yanımızda mahfuzdur. A.B.

(51)Osmanlıca Sirac-ün Nur S: 289

1244

1245

1246

"Denizli hapsinden evvel, (yani Üstad henüz Kastamonu'da nezarete veya hapisanede iken) yeşille beyaz karışımı bir sarık sarmıştı. Pencereden bana şöyle seslenmişti: "Feyzi kazay-i ilâhidir!.."

Üstad Kastamonu dan ayrılırken, müdde-i umumilikte ikinci namazını kılarak çıkmıştı. Giderken "Allah'a ismarladık" ile başlayan bir mektup yazmıştı.

M.Feyzi Efendi'nin Kastamonu'daki İfadeleri:

Üstad Hazretleri Kastamonu'dan ayrılmadan az önce, yani 6.10.1943'de Kastamonu ve civar talebelerine de taarruz başlamıştı. Başta Feyzi Efendi olmak üzere o civarın Nur talebeleri, Kastamonu'da on beş-yirmi gün kadar devamlı olarak ifadeleri alınmıştı. Bu mevzuuda Mehmed Feyzi Efendi şöyle der:

"Polis müdürü Şükrü Bey diye bir zattı. Mithat Altıok (Vali) Ondokuz gün, ifade alınırken yanımda bulundu.

İfadem alınmakta iken; (Üstad kasedilerek) akşam evinde kırk baklava tepsisi vardı." Demişlerdi.

Ben de: "Yalan söylemeyin!" diye cevap verdim.

Bir yerde ellerine şöyle bir not geçmişti: "İstanbul'dan kitap geldi, kerameti gözüktü." Bu kitapları kim getirdi diye çok sorup sıkıştırdılar.

Bir akşam vakti beni çağırdı, "Ne yaptınız?" diye sordu. Ne yapacağız, yatsı namazını kıldık, dedim.

Yanınıza kim geldi? dedi.

Bilmiyorum, karanlıktı diye cevap verdim.

Ezanı kim okudu? dedi.

Ben okudum diye cevap verdim. Arapça mı okudun? diye sordular. Evet, demiştim.

Bu ifadelerden sonra, rahmetli Emin Bey'e söyledim; Ben böyle dedim. Sana da sorarlarsa, böyle söyle dedim.

Emin Bey, ne sordularsa "Bilmiyorum" diye cevap vermiş. Bunun üzerine "Yalan Söylüyorsunuz" diye Emin Bey'i tokatlamışlardı...

İfadelerimiz alınırken kamyş kalemle, demir uçlarla çeşitli yazılar yazdırdılar. Tâki, ellerindeki kitapları kimin yazdığını tesbit edebilmek için..."

Ve Denizli Hapsine

İki üç ay sonra, Denizliye götürülen Kastamonu ve civarı Nur talebeleri, Denizli hapishanesinin mahkûmlar bölümüne yerleştirilirler. Hapishane

1247

ve mahkeme safahatı hakkında Mehmed Feyzi Efendi hatıratını şöyle sürdürmektedir:

"Denizli'de müdde-i umuminin muavini, adliye vekiline telgraf çekmiş: "Bediüzzaman ve talebeleri hapishaneyi mektebe çevirdiler" diye.. Üstad ise, hapishanenin mektep olmasından memnun olunsun diyordu.

Mahkûmların Islâhı

Bir çok mahkûmları kötü vaziyetten kurtarmıştık. Pislikten, kötü hayattan; Kur'an okuyarak, nurları okuyarak kurtuldular. Bazılarını Kur'an okurken, bazılarını tesbihat yaparken, bazılarını ise, namazdan alıp götürdüler, idam ettiler. Kumardan ve diğer fenalıklardan alıp götürselerdi, ne olurdu biçarelerin hali?

Üstad "mahkûmlar için yeni yazı ile Risaleleri yazın" deyince, bazıları İ'tiraz ettiler. Sadık Bey ise, sadakatla: "Üstad ne derse o olsun" diyordu.

Mahkûmlar bize dualar yazdırmak istiyorlardı. Ben Delail-i Serif'i yazmıştım. Ağır cezalılardan İbrahim, bunu nüsha yapıp kaçmak istiyordu... Daha sonraları İbrahim'i idam ettiler.

Hapishanede Beylerbeyli Süleyman Honkâr ve arkadaşları kaçmak istiyorlardı. Süleyman: "Deve bile olsa ben yine buradan çıkarırım" diyordu. Üstad ona ümmî diye hitap ederdi.

Süleyman daha sonraki yıllarda hapishaneden kaçarak, Kastamonu'ya Sadık Bey'in yanına gelmişti. Sadık Bey sormuş: "Nasıl kaçabildin?" O da Üstadın Esmâ-i Hüsna manzumesini Feyzi Efendi yazmıştı ya, Onu nüsha yaparak kaçtım demiş.. "

- Mahkeme Safahatı

M. Feyzi efendi mahkeme duruşmalarında ve hapishaneden mahkemeye gidip gelmelerinde Üstad Hazretlerine ait bir hatırasını şöyle anlatır:

"...Denizli deyince, hapishaneden mahkemeye gidip gelişlerimizi hatırlarım. İkişer ikişer kelepçe takarlardı. Her duruşmada çeşitli arkadaşlarla kelepçelenirdik. Bir gün beni Üstad'la beraber

bağladılar. Mahkemeye gidiyorduk. Tam kabristanın yanından geçerken, üstad "Fatih!" diye okumaya başladı. Kelepçe zencirli ve asma kilitliydi. Yan gözümle Üstada baktım, Fatihayı okuduktan sonra, ellerini yüzüne sürdü. Elimiz beraber bağlı olduğu halde, benim elim kalkmamıştı. Bunu Üstad'ın bir kerameti olarak bizzat müşahede ettim."

1248

- Üstad istid'asını geri aldı

"Denizli Mahkemesinde reis Ali Rıza Bey, kademe kademe anfi gibi sıralar yaptırmıştı. Bizler o şekilde sıralarda otururduk. Birgün Üstad hastalığını ileri sürerek "Mahkemeye gelemeyeceğim" diye istid'a vermişti. Sonra mahkemenin müsbet halini görünce, "İstid'amı geri alıyorum" dedi.

Reis: "Said Efendi! İstid'ayı geri mi alıyorsun?" diye tebessüm içinde mukabele etti.

Bir celse de, müdde-i umumi Üstad'ın oturuş şekline itiraz etti. "Mahkemenin nizamını bozuyor." dedi.

Ali Rıza Efendi ise, "Doğru oturunuz!" deyince, Üstad: "Hastayım!" diye cevap verdi.

Reis, Müdde-i umumiye dönerek: "Hasta imiş, ne yapalım!" dedi. Sonra da Üstad'a "Siz gidin, istirahat edin!" diyerek bir gardiyanla Üstad'ı gönderdiler... (52)"

Mehmed Feyzi Efendi'nin bu hatırasını te'yiden, bizzat merhum Tahiri Mutlu Ağabeyden dinlediğim bir hatırayı da buraya dercetmek istiyorum. Tahiri Ağabey dedi: "Bir mahkeme celsesinde bir husustan dolayı, reis Ali Rıza Üstad'a karşı sertçe bağırdı. Hepimiz müteessir olmuştuk. Fakat Üstad hiç müteessir olmadığı gibi, bize de demişti ki: "Mahkemenin kalbini Risale-i Nur fethetmiştir. Reis bunu kasden böyle yapıyor, tâki kimse ondan şüphe etmesin."

ŞAHİTLERDEN İKİNCİSİ: İnebolu'lu Selahaddin Çelebi'dir. Bu zat hatırasının bu kısmı için diyor ki:

".... Ankara'dan Üstad Hazretlerini Isparta'ya yolladıktan sonra, o günü öğle üstü vâli Nevzat Tandoğan'ın Belediye binasında bizi beklediğini bildirdiler. Hemen belediyeye götürüldük. İçeri girerken merdivende genç bir hanımla karşılaştık. "Sizde mi polissiniz?" diye sordum. Hanım: "Hayır, ben felsefe hocasıyım. Bediüzzaman'a bayram tebriki yazmıştım(53)" dedi. Arkamızdaki polisler "Konuşmayın!" diye bizi ikaz ettiler.

Belediyede başkan odasına evvelâ felsefe hocasını çağırdılar. Yirmi dakika sonra o çıktı, "beni serbest bıraktılar, Allah yardımcın olsun" dedi ve gitti.

Kapıda birinci şube müdürü bekliyordu. Emniyet umum müdürü Şinasî Bey kapıyı açtı ve bana gel dedi. İçeri girdiğimde Vali Nevzat Tandoğan

(52) Son Şahitler-2 S: 157-164

(53) Bu Kitabın Kastamonu hayatı kısmının son bölümlerinde, Üstad'ın mektuplarından birisinde bu tebrik mektubundan bahsedilmiştir. A.B.

1249

koltukta oturuyordu. On dakika kadar beni tepeden tırnağa süzdü. "Şinasî elektrikleri söndür!" dedi. Bir dakika sonra tekrar aç dedi. Başını iki tarafa sallayarak gözlüğünü çıkardı, tek camıyla baktı. Ayağa kalktı. "Yanıma gel!" dedi. Omuzumdan tuttu: "Nasıl olur, sen Cumhuriyet çocuğusun... böylesi kimsenin peşine takılırsın. Bunun gayelerini bilmez misin?" dedi.

Cevaben dedim ki: "Ben 1936 senesinden beri Kastamonu'da bu zatın ziyaretine giderim. Eserlerinden okudum ve neşrine çalıştım. Bu eserleri imanî ve Islâmî'dir. Siyasî ve menfî milliyetçilik yoktur. Milletimizin ve devletimizin aleyhinde en ufak bir kelime görseydim veya kendisinden menfi bir düşünceyi hissetseydim, ihbar eder ve herkesten önce ben düşman kesilirdim. Tamamıyla yanlış bir kanaata sahipsiniz!.. Eserleri Kur'an-ı Azim-üşşanın bazı ayetlerinin tefsirlerinden ibarettir. Kastamonu'da onu herkes ziyaret ediyor. Polis karakolunun karşısında bir evde oturuyor. Polisler hergün gireni çıkkanı görüyorlar.

Nevzat Tandoğan: "Kim Kastamonu valisidir!" dedi. Mithat Altıok, dedim.

Bunun üzerine, Mithat Altıok'u kasederek: "Şinası, ne hayvanlar var!" dedi... Ve bana hitaben: "Madem ki eserleri imanidir" diyorsun. Mahkemeye verileceksiniz, orada tetkiki yapılır." dedi.

Kapıda bekliyen birinci şube müdürüne, mahkemeye sevk edilmemi emretti.

Mahkemeye gittik

Yanlarından çıktığımızda hava kararmış, iftar vakti çoktan geçmişti. Bizi iki polis refakatinde mahkemeye sevk ettiler. Gece saat onikiye kadar mahkeme salonunda bekledik. Nöbetçi hâkimi geldi. Tevkifim için gelen telgrafı, gündüzleyin Savcı Kemal buraya vermişlermiş. Bu telgrafın nereye konduğunu bilmiyen ve bulamıyan Savcı muavini, evine telefonla sorduktan sonra, telgraf bulundu ve mahkemeye alındık. TC.K: nun 163. maddesiyle karar verildi. Tevkif müzakkeresi elimize verilerek, gece saat 01.30'da Cebeci Cezaevinin karantina koğuşuna alındım "

İnebolu'ya Sevk

Bir hafta sonra, Zonguldak yoluyla İnebolu'ya sevk edildim. Refaketimde iki jandarma vardı. Trende siyasi mücrim diye hususi kompartıman açılmıştı. İnebolu'ya vardık, orada beni polise teslim ettiler. Emniyet dairesinde iki gün kaldım. Sonra savcılığa götürdüler. Said ismindeki savcı Ankara'da verdiği ifadeyi tekrar ettirdi.. Ve nihayet İnebolu cezaevine gö

1250

türdüler. İnebolu cezaevinin alt katında diğer dokuz arkadaşlarla beraber ibadetimizi yapıyorduk...

Denizli'ye sevk emri gelmeden bir gün evvel, arkadaşlarımızdan bir ehl-i kalb olan İzzet Turgut: "Yarın gidiyoruz, hazır olun! Fakat merak etmeyin, beraat edip geleceğiz." dedi.

Ertesi günü Anafarta vapuru ile İstanbul'a, oradan da İzmir vapuruna aktarma edilerek İzmir'e ve oradan da trenle Denizli'ye götürüldük.

Denizli'ye vardığımızda, halk teessüf içinde bizi selâmladılar. Bazıları: "Sizin başınızda öyle bir hoca efendi varki; Sorgu hâkimi sual sormadan, sorularına cevap verdi. Hiç bir kabahatiniz yoktur... Merak etmeyin, beraat edeceksiniz!" demişlerdi.

Nihayet Kastamonu, İnebolu ve İstanbul'dan getirilen biz Nur talebelerini bir araya, Ağır cezalılarının kısmında büyük bir koğuşa koydular. Aynı günde Üstad Hazretleri küçük bir parça kağıda "Hoş geldiniz" diye bir pusula yazıp meydancı Adem Ağa ile gönderdi.

Mahkûmlar Namaza Başladılar

Kısa zamanda ceza evindeki bütün ağır cezalılar yaptıklarına nedamet ederek tevbe istiğfar ettiler ve beş vakit namazlarına başladılar. Hapishane dayısı Beylerbeyli Süleyman'a bir gün sormuştum: "Ne gördünüz ki, Hoca Efendi'ye karşı bu kadar hürmet gösteriyorsunuz?"

Cevaben demişti ki: "Ben buraya adam yaralamaktan sekiz aya mahkûm olarak geldim. Bir gece rü'yamda bir hoca efendi, "Süleyman sen iyisin. Fakat çok mağrursun ve nefsine güveniyorsun. Yakında cezasını çekeceksin" dedi. Hakikaten çok geçmeden hapishanede kavga olmuştu. Kavgada bir mahkûm ölmüştü. Bu hadiseden ben yirmi dört seneye mahkûm oldum... Bediüzzaman bu ceza evine gelince, bu zatın rü'yamda gördüğüm hoca efendi olduğunu anladım. Zaten Hoca Efendi de gelir gelmez mektup yazarak: "Burası bir hapishane değil, Medrese-i Yusufiyedir. İdareciler zebani değil, birer terbiyecidir arkadaşlardır. Bu günden itibaren gusledip tevbe edeceksiniz" diyordu.

Mahkûmlar Kur'an okumaya başladı

Bizim koğuş komşuları olan Ağır Cezalıların hepsi Nur talebelerinden Elif ba cüz'ünden başlayarak Kur'anı hatmetmişlerdi. İstanbul'un meşhur hocalarından takva sahibi Gönenli Mehmed Efendi'den ders almaya başlayan, dört adam katili Mehmed ismindeki mahkum, Kur'an'ı hatmetmiş ve

1251

"VED'DUHA'dan aşağısına kadar ezberliyerek imtihan kazanmış olduğundan, mahkûmlara imamlık yaptığını gözümüzle gördük.

Tahta kurusunu öldürmeyecek kadar salâh-ı hal

Denizli hapishanesinde, tavan beton olduğu halde, incecik yağmur gibi tahtakurusu ve sivrisinekler dökülüyordu. Sık sık süpürür ve dökerdik. Kağıştaki mahkûm Ağır cezalılar şikayet ederlerdi: "Adam öldürdüm amma, şimdi sivri sineği dahi öldüremiyoruz" diyorlardı.

Nur talebelerini görüştirmiyen Müdür Şevki

Cezaevi müdürü Şevki Bey, bizi diğer koğuşlardaki kardeşlerimizle görüştürmezdi. Ancak mahkemeye gidip gelirken görüşebilirlerdik. Yetmiş kişilik bir kafile, önümüzde Üstad Hazretleri... her defasında başka bir kişiyle Üstad'ı kelepçelerlerdi. Etrafımızda süngülü otuzdan fazla jandarma bulunurdu. Denizli'nin ali-cenab ve misafir-perver halkı geçtiğimiz yolların iki tarafını doldurur, göz yaşlarıyla teessürler içinde sevgilerini, başlarıyla da selâmlarını bildirirlerdi. Cezaevi yolunda eski bir mezarlık vardı. Üstad buradan her gelip geçtikçe fatiha okumadan geçmezdi.

Beraet Kararı

Son mahkemede, merhum Hâkim Ağır Ceza Reisi Ali Rıza Bey ve diğer azalar, bize kararın tebliğ edileceğini ve ayağa kalkmamızı söylediler. Karar okundu. Başta Üstad olmak üzere hepimizin beraetine oy birliğiyle karar verilmişti...

Mahkemeden çıkınca halkın büyük tezahüratı ve "Yaşasın Adalet" nidaları ve alkışları içinde mahemeden Cezaevine geldik. Eşyalarımızı dışarıya çıkardık. Denklerin üzerinde İbrahim Fakazlı oturuyordu. Çarşıdan faytonlar geliyor, sıraya giriyorlardı. Birinci faytona Üstad, ikinci faytona Fevzi Pamukçu binmişti. Bu esnada doğu tarafından ağaçlar arasından bir süvari sür'atle geliyordu. -Ki ağaçların arasından öylesi sür'atle geçmek akıl işi olmadığındanşaşkına dönmüştük. Süvari tam Üstad'ın faytonunun sol arkasında aniden durdu. Atından indi ve Üstad'ımızın karşısında askerce sert bir selâm verdi. Bir kaç kelime söyledi, elini öptü ve yine sert bir selâmla mahmuzları şaklattı. Ve atına binerek aynı istikamette, aynı şekilde sür'atle uzaklaştı. İbrahim Fakazlı ile bu hadiseyi hep konuştuk ve hiç bir zaman çözemedik. Üstad'a sormaya da cesaret edemedik.

Hazret-i Üstad, delikli çınar nâmiyla anılan semtte bir otele yerleşti. Diğer arkadaşlarımızı Denizlililer evlerine götürdüler. Nefis yemeklerle ik

1252

ramda bulundular. Nur talebeleri Denizli'den ayrılmak üzere trene binmeden evvel, Denizli halkının toplayıp, Mustafa Hafız'a verdikleri bir mendil dolusu parayı getirmişti. Talebelere dağıtmak istedi. Fakat hiç kimse bu paraları kabul etmedi. Eşyalarımızı trene yüklerken, tüccar, zengin ve mevki sahibi bir çok zatlar bizzat yardım etmişlerdi.(54)"

ÜÇÜNCÜ ŞAHİDİMİZ: Isparta masumlarından kidemli Nur talebesi kâtip Osman lâkabıyla meşhur Osman Yıldırımka'ya'dır. (R.H.)

Denizli hapis hadisesiyle ilgili ve Isparta'dan Denizli'ye sevk edilirken vukua gelmiş hadiselerle alâkadar hatıralarını şöyle anlatmaktadır:

"sparta'dan ayrılırken, beni Hüsrev Ağabeyle birlikte kelepçelemişlerdi. Yolda kelepçeli halde ancak sıra ile namaz kılabilmiştik. Üstadı da Savlı doksan yaşlarında Hasan dayı ile birlikte kelepçelemişledi. Hasan Dayı'nın yaşlılığı dolayısıyla yürümeye mecali yoktu. Üstad adeta adamcağızı sırtında taşıyorcasına zahmet çekiyordu. Hasan Dayı'ya: "Bana dayan, bana dayan!" diyordu. Zaten ihtiyar adamcağız da Üstad'a dayanarak yürüyordu. Üstad'ın yaşı o tarihte altmışbeş kadardı. (Üstad'ın yaşı o tarihte tam altmış altı olduğu kesindir. A.B.)

Böylece bizi Denizli hapsine götürdüler. Hapishanede Hafız Ali Efendi, Denizli köylülüğünden Pekmezci diye anılan bir adama Kur'an öğretiyordu. Adam bir türlü okuyamıyordu. "Yüvesvisü" kelimesini "Yüvesvisi" şeklinde okumaktan kurtulamıyordu.

Bir gün Hafız Ali adamcağıza hiddetlendi ve "Haydi kalk git!" diye kızdı.. Adam ise, "beni hatmettirmeyince buradan çıkamazsınız" diye mukabelede bulundu.

Böylece acı tatlı bir çok hatıralarımız geçti. Dokuz aylık Denizli hapsi düğün bayram gibi geçti. Bir gün Üstad'a biraz gülyağı hediye etmiştim. O da ağzıma iki çay şekeri koydu. O şekerin lezzeti ve tadı hâlâ ağzımdadır desem, mübalağa etmiş olmam.(55)"

DÖRDÜNCÜ ENTERERASAN ŞAHİDİMİZ: Beylerbeyli Süleyman Honkâr'dır.Bu zat, Denizli hapsinde Üstad'la ve Nur talebeleriyle tanışmış, Islâh-ı hal etmiş bir zattır. Hatıralarından bazı kısımlar dercediyoruz:

"... Üstad Denizli hapsine gelmeden önce, bir gün savcı muavini Cemil Söylemez, hapisane müdürü Şevki Bey hapishanenin içine geldiler. Arka

(54) Son Şahitler-1 S:136-141

(55) Son Şahitler-2 S: 210

1253

larında Tabib, Başgardıyan ve Başçavuş da geldiler. Bize: Şark'tan bir Bektaşî geliyor!.. Bununla kimse konuşmayacak. Konuşanlara dayak attıracağız, işkence edeceğiz." dediler.

Sonra Üstad'ı getirdiler. İlk olarak Ferani meydanında karşılaştık. Biz hapishanenin üç bölümü arasına düşen kısma Ferani diyorduk. Orada Hazret-i Üstad bir iskemle üzerine oturdu. "Hoş geldin Hoca Efendi" dedik. Ben hemen, çay kahve ne içersiniz dedim: "Kahve içmem dedi. Hemen çay temin ettik. Oradan sonra umumî tuvaletin olduğu yerde iki üç gün Üstad'ı yatırdılar. Oraya bir yatak ayırdılar. Sonra Üstad'ı münferid yere aldılar. Bizim konuşmamıza engel olacaktı. Bizi Üstad'la görüştürmeyeceklerdi. Biz ise, Üstad'ı gördükten sonra, sehpaya gideceğimizi bilsek bile, Üstad'la görüşeceğiz dedik." sizin sözlerinizi dinliye dinliye ömrümüz hapishanelerde çürüdü. Biz öyle birisini arıyorduk. Allah Hazret-i Üstad'ı bize yolladı.

Üstad Hazretleri münferid yere gitmişti. Orası tek kişilik yerdi. Ufak suç işleyenleri, o birer kişilik yerlere tıkıyorlardı. İşte Üstad'ı da öyle bir yere koymuşlardı. Tabii kapılar kapanınca, idareden gören olmuyordu. Biz birbirimizin yardımıyla pencerenin önüne çıktık, elini öptük,

hatırını sorduk. O zaman Hazret-i Üstad: "Kardeşlerim benim yüzümden zarar görmeyin, lâf duyarsınız, size işkence ederler." dedi.

Biz, "Hayır Hocam! Siz hiç üzülmeyin. Biz Korkmayız. Herşeye razıyız" dedik. Üstad da "Kardeşlerim sağolun, hoşbulduk" dedi.

Pencereye bir kişi çıkamazdık. (Yani Üstad'ın üst kattaki penceresine) Birbirimizin üstüne basarak çıkardık...

Sonra İstanbul'dan, Kastamonu'dan da hocalar geldi. Onları da karşıladık. Ve arkadaşların rızalarıyla bir koğuşu boşalttık. Temizlettik ve onları yerleştirdik... Böylece beraete kadar hep beraber kaldık.

Sadık Bey de vaktiyle aynı bizim gibi kötü yoldan dönmüşlerdendi. Dedesi Plevne kahramanı Sadık Paşa imiş... Daha sonra Sadık Bey, Üstad Kastamonu'ya geldiği zaman ona talebe olmuş...

Biz Sadık Bey'le çok iyi arkadaş olduk. Üstad'da bana çok itimad ederdi. Bir daktilo getirtmiştik. Üstad'ın müdafaalarını hep Sadık Bey okur, Mümtaz Beyde daktilo ile yazardı. Ben de sağı solu gözetlerdim....(1)"

Süleyman Honkâr'ın hatıraları çoktur ve uzundur. İsteyen Son Şahitler'de okuyabilir.

(1) Son şehitler -1 S: 181

1254

BEŞİNÇİ ŞAHİDİMİZ: İbrahim Fakazlı...1938'li yıllarda Risale-i Nurla ve Üstad Bediüzzaman'la tanışıp Nura talebe olmuş olan bu zat, Denizli hapsi hadisesiyle ilgili hatıralarında şunları kaydeder:

"... O ne dehşetli günlerdi... Ezan Türkçe okunuyor, bazı hocalar tarafından bunun müdafaası da yapılıyordu. Camilere gelenler çok azdı. İhtiyarlar namazdan sonra kaçarcasına dağılıyorlardı. Bir Elif cüz'ü ele geçirip de okuyabilmek bir meseleydi. İslâm kelimesini ağzına almak müthiş bir cesaretti..."

Denizli hadisesinde bizi de hapse attılar. Ramazan-ı şerifin 19. günü bir pazar sabahı polis ve jandarmalar evimizi bastılar . (Ki aynı gün Hz. Üstadın da Kastamonu da evi basılmıştı.) Üç ay kadar İnebolu hapishanesinde kaldıktan sonra, deniz yoluyla İstanbul'a, oradan da İzmir'e, daha sonra trenle Denizli'ye geldik. Trende bitişik kompartımanlarda Denizli tüccarları hep Üstad'dan bahsediyorlardı.

Hapishaneye vardığımızda, dehliz gibi bir aralıktan geçerken Üstad bizi gördü ve bize hitaben: "Merak etmeyiniz kardeşlerim" diyerek bizi teselli etti.

Bizler hapishaneye gelmezden önce, burada şöyle bir hadise cereyan etmiş: Üstad abdest almaya çıkarken, pencereye üşüşen mahkûmlar, kendilerine nasihat etmesini istemişler. Üstad ise, hiç sesini çıkarmamış. Bu hal mahkûmlarda üç defa tekerrür edince, "Gidin temizlenin" diye Üstad söylemiş.

Süleyman Efe isimindeki mahpusların başı, onları toplamış, yetmiş seksen kadar mahkûmlara: "Söyleyin ulan içinizden hanginiz pis?" nihayet içlerinden birisi, üç aydır yıkanmadığını

söylemiş. Süleyman Efe hiddetlenmiş, adama bağırarak hemen git yıkan demiş.

Daha sonra, Üstad bunların yanından geçerken, yine nasihat etmesini istedikleri zaman, onlara namaz kılmalarını söylemiş. Mahkûmlar hep bir ağızdan hiç bir şey bilmediklerini ifade etmişler. Üstad da onlara "peki, benim talebelerim gelecek... Onlar size namaz kılmasını öğretirler" demiş.

"Bizleri bir kaç gün karantinada beklettikten sonra avluya çıkarttılar. Üç yerden bir yer seçecektik. Kararsızdık, "Nereyi seçelim" diye düşünürken, Ağır cezalılardan başı Süleyman Efe ve arkadaşları, bizim yataklarımızı alıp götürdüler. Temizlettirip, badana ettirdikleri bir odaya herkesi kendilerince sıraya dizip yerleştirmişlerdi. Biz de çaresiz onların hazırladığı yere gittik. Herkesin kendi yatağının önüne diz çöküp oturabileceği tahtadan yerler yapmışlardı.

Üstad'la aralarında geçen konuşmalarını anlattılar. Biz her bir mahkûma Kur'an'ı okutmaya ve ilm-i hal öğretmeye başladık. Zekâsı aşağı olanla

1255

ra, zeytin çekirdeklerinden yaptıkları kendi tesbihleriyle kelime-i tevhid çekmelerini öğrettik.

Her akşam dualarımızı, evradlarımızı okuduktan sonra, bir de bir hatim yapıyorduk. Süleyman Efe, adamlarından bazılarını bize hizmetçi tayin etmişti. Fakat ekseriyetle biz onlara iş yaptırmazdık. Ancak ihtiyar ve hasta olanlar iş yaptırıyorlardı. Yattığımız yerde çok tahta kurusu vardı. İliştikçe hücumlarını çoğaltıyorlardı sanki...

Dokuz ay sonra beraet edip çıktık. Tahliye günü hapishanenin önü bayram yeri gibi oldu. Denizli halkı çok âlicenablık gösterdi. Bizleri evlerine götürüp misafir ettiler.

Nur talebeleri memleketlerine gidiyorlardı. Bir arkadaşın maddî durumu zayıftı. O arkadaş için yol parası temin etmeye çalışıyordum. Bu arada zengin bir tüccar, elinde bir mendille oraya gelmişti. Bu parayı muhtaç olanlara dağıtmak istiyordu. Mendilde iki demet para vardı. Ben kırk lirasını alıp gerisini iade etmek istedim. Fakat o zat ısrar ediyordu. Elindeki bir mendil parayı dağıtmak istiyordu. Ama kimse dönüp bakmıyordu.

Denizli'de bir gece Hasan Feyzi Efendi'nin evinde misafir kaldım. O ne unutulmaz, ne mutlu bir geceydi... Hasan Feyzî biz hapisten mahkemeye gidip gelirken, yola çıkar, bir çınarın altında üstadı selâmlardı. Üstad da onun selâmını saygı ile alırdı(56)"

Yine İğnebolulu İbrahim Fakazlı Ağabey anlatmış: Denizli hapis hadisesinde, İğnebolunda Dursun ismindeki bir kardeşimizden "Hücmat-ı Sitte" kitabını sormuşlar. Kitabın muhtevasını "Altı OK"a hücum anlamışlar. Zavallıyı sabaha kadar "Hanı sitti" diye falakadan geçirmişler. Yirmi gün, belki bir ay o zavallı ayaklarına basamadı. Doktora gitti, koltuk değnekleriyle... Doktor bakıp rapor veremedi..."

(Son Şahitler-5,Sh.16)

ALTINCI HATIRA: Şemseddin Yeşil'den nakledilen bir rivayettir. Nakleden ise; Senatörlük, adli Tıp'da vazife, sağlık istatistik planlama genel müdürlüğü gibi mühim görevlerde bulunmuş Doktor Alaaddin Yılmaztürk'tür şöyle der:

"O zamanlar (Yani 1941-1945 yılları) Şemseddin Yeşil Hoca'nın yanına gider gelirdim. Şu hatırayı Şemseddin Yeşil Efendi'den dinlemiştim: "Said-i Nursi Hazretleriyle birlikte, Denizli mahkemesinde ifade vermeye çıktığımız zaman, Üstad hakime: "Sizin benden ifade almaya selâhiyetiniz yoktur. Benim temsil ettiğim davayı muhakeme etmek selâhiyetine sahip değilsiniz!.." dedi.

(56)Son Şahitler-1 S:172

1256

Hakim: "Ne demek istiyorsunuz!" diye hiddet ettiği zaman, şu cevabı vermiş: "Çünkü sizin yıkanıp da gelmeniz lâzım.Temiz değil, cünübsünüz"

Hâkim şaşırıp kaldı. Sonra mahkemeye ara verildi.(57)"

Bu rivayet, bir muhterem insandan (Doktor Alaaddin Yılmaztürk'ten) gemesi hasebiyle elbetteki doğrudur. O hâkim herhalde sorgu hakimlerinden birisidir. Çünkü Ağır Cezaya bütün talebeleriyle birlikte gittikleri için, bu hadise orada vuku' bulmuş olsaydı, herkes tarafından birden duyulur ve rivayet edilirdi.

YEDİNCİ ŞAHİDİMİZ: Merhum Tahirî Mutlu Ağabeydir. Atabeyli Tahirî Mutlu ağabey, merhum Şehid Hafız Ali'nin arkadaşı ve mübarek cübbenin vârisi olan bu çok büyük ruhlu insan Denizli hapis hadisesi ile ilgili hatıralarını zaman zaman bize şöyle anlatırdı:

"Ayet-el Kübra'nın tab' masrafını, bizim orada çobanlık yapan bir arkadaş, uzun zaman biriktirmiş olduğu parasından vermişti. Denizli hadisesinden iki üç ay önce, İstanbul'a gidip, matbaa sahibi Aziz Bozkurt'a Ayet-el Kübra ile beraber ücretini teslim ettim. O, tab'ını bitirip adresime gönderecekti. Henüz İstanbul'dan, bize tab' edilen Ayet-el Kübralar ulaşmadan, bizi Denizli hapis hadisesinde toplayıp hapse tiktılar. Biz hapiste iken,

(57) Son Şahitler-2 S: 47

1257

Ayet-el Kübra sandıkları adresime gelmiş ve henüz trende iken istasyonda müsadere edilmişti. Denizli Mahkemesinde "Hem Ayet-el Kübra'nın, hem Hizb-ül Ekberin tab' işini ben yaptım. dedim.

Üstad buna çok memnun olmuştu.

Sonra Denizli hapsinde Hafız Ali Efendi vefat etti. Üstad Hazretleri ona vermeyi niyetlendiği cübbeyi bana bir sened mukabilinde verdi.(58)" Hapiste, İsparta'lı grup Nur talebeleri tutuklular bölümünde idik. Mehmed Gönenli Hoca her ikindiden sonra., pencereye çıkar, yüksek sesle Kur'an okurdu. Üstad Hazretleri de kendi hüccesinin penceresine çıkar, Gönenliyi dinlerdi... "

Tahiri Ağabeyin hatıraları kısa ve özdür. Zaten hadiseleri fazla hatırlayamaz gibi görünür ve az konuşurdu. Zaman zaman kendisinden dinlediğimizin bir hülâsasını kaydettik.

SEKİZİNCİ ŞAHİDİMİZ: Araçlı Abdullah Yeğin'dir. Denizli hadisesi sırasında lise talebesi iken, kendisine de hadiseden temas eden kısmını şöyle anlatır:

"... Bir gün mektepte coğrafya dersinde idik. Coğrafya hocası: "O mürteci', Bediüzzaman denilen hocanın yanına kimler gitti" diye sınıfta sordu. Altı kişi parmak kaldırdık. Neden, ne için gittiğimizi sordu. Üstad için inkılab düşmanı olduğunu, Atatürk'ü sevmediğini söyledi. Bizi inzibat meclisi denilen disiplin kuruluna sevk etti.

Disiplin kurulunda çeşitli sualler soruldu. Yazılı cevablı ifadelerimiz alındı. Neticede Suat isimli arkadaşımıza ve bana altı gün mektepten tard cezası, diğer arkadaşlara da ihtar, tekdir gibi, cezalar verdiler.

Verdiğimiz ifadelerde dinimizi öğrenmek için gittiğimizi, kimse aleyhinde bir konuşma cereyan etmediğini, dindar olduğumuzu, ibadet etmeyi sevdiğimizi söyledik. Bu hadiseden bir kaç gün sonra, kaldığım evi polisler bastı. İnceden inceye arama yaptılar, birşey bulamadılar.

Üstad'ın evinde bana ait bir defter ve içinde ismim bulunduğu için, Denizli savcısı telgrafla evimizin aranmasını istemiş. Emniyette ifadem alındı. Başımdan geçenleri olduğu gibi anlattım. Savcı. Müftü var, bir çok hocalar var..(59) Ne için onlara gitmiyorsun?" dedi. Ben de müftüyü tanımadığımı söyledim...

(58)Adı geçen cübbenin ve Tahiri Ağabeye Üstad tarafından kendi el yazısıyla yazılıp verilen sened şöyledir.

"Aziz Saddık, Kahraman ikinci Hüsrev, İkinci Hafız Ali ve onun ve Lütfi'nin varisi ve birinci Tahiri kardeşim! O meşlahı sana hediye ediyorum. Kardeşiniz Said-i Nursi"

Bu meşlah, Üstad hazretleri 1925'te Van'dan alınıp, Garbi Anadolu'ya nefy edildiğinde, giyip beraber getirdiği kıymetli kumaştan mamul, Irak işi bir abadır. A.B.

(59)Son Şahitler-1 S: 364

1258

DENİZLİ HAPSİNİN İÇ DURUMU

Yukarda hatıraları geçen şahidlerin ifadelerinden de anlaşıldığı üzere, Üstad Bediüzzaman ile talebelerinin birbiriyle görüşmelerini ve temaslarını kesmek için gayet zalimane ve çok şiddetli bir surette üstad Hazretlerini çocuk koğuşu yanındaki tek, küçük, dar ve ufunetli ve karanlık bir odada tecrid içinde hapsedtiler. Fakat Üstad'ın kaldığı hücrenin bir penceresi, hapishanenin ağır cezalılar bölümünün avlusuna bakmakta idi. Üstad aşağıdaki talebelerine, her fırsatta tedbir, ihtiyat, teselli ve tesanüd gibi hususlara dair küçük kâğıt parçalarına yazıp aşağı attığı mektuplar ve pusulalar veya bazen boş kibrit kutuları içine koyarak pencereden attığı Meyve ve müdafaat risaleleri ile muhabere - idare adamlarının bulunmadığı zamanlardagerçekleşiyor ve devam edebiliyordu. İlk başlarda bazen de hapishanenin meydancı veya aracı adamları ile de yazıp gönderiyordu. Denizli hapsi müddetince Üstad tarafından yazılıp talebelerine gönderilen mektupların tamamı ve Meyve risalesi eseri böyle gizli tedbirler ile yürütülüyordu. Hatta bir ara Üstadın, avluya bakan penceresini, mahpuslarla selâmlaşıyor bahanesiyle kapatıp mıhlamışlardı.

1259

Taşköprülü Sadık Beyin Merdane Hizmetleriyle

İş Kolaylaşıyor

Daha sonraları 6.10.1943'te Kastamonu'da tevkif edildikten bir müddet sonra Denizliye getirilen Mehmed Feyzi Efendi, Emin Bey (Çaycı Emin) Sadık Bey ve Hilmi Beylerin

gelmeleriyle, bu muhabere işi artık güzel yürüyor ve kolaylaşıyordu. Çünkü Kahramanlar ilinden (Kastamonu'dan) gelenlerin içinde gün görmüş, cesur, yiğit ve asil bir bahadır vardır. Taşköprülü Sadık Bey!..

Evet, birçok kimselerin kat'î rivayetleriyle Sadık Bey (Demirelli) Denizli hapsine gelir gelmez, bu işin uhdesinden gelebildi. Yiğit, cesur, cömert ve ağır başlı, asil tavırla, eski mahpuslarla hemen dostluk kurabildi. Hali vakti yerinde ve asil ve hanedan bir aileden yetiştiği için, eli açık olan Sadık Bey, mahpusların efeleriyle, kabadaylarıyla az bir zaman içinde dostluk kurup elde etti. Onların dertleriyle ilgilendi. İkramlar, sigaralar, çaylar ve saire... Nihayet hapishanede iş beceren cesur kimselerden bir ekip oluşturdu. Hapishanenin içine herşey sokabilen bu becerikli, cesur ve yiğit kadro, artık işi oldukça kolaylaştırdılar. Kahraman ruhlu Sadık Bey, bu kadro vasıtasıyla Risale-i Nurun hapishanede herkese yayılmasına dışarı gönderilip getirilmesine ve okunmasına bir nevi vesile olmuş oldu. Sadık bey ve mahpus arkadaşları bir taraftan da Hazret-i Üstad'ın yazdığı müdafaat parçalarını, geceleri sabahlara kadar yazılmasını da temin edip makamata gönderilmesini sağladı.

Hazret-i Üstad, Sadık Beyin bu asil, âlî-himmetliliğine ve merdâne hizmetlerine ve kahramanca muvaffakiyetlerine son derece memnun oluyor ve Sadık Beyi tebrik ediyordu. Hz.Üstad, bu siddikiyet mertebesine ulaşan Sâdik Bey'i sadakatkârlık, vefadarlık ve asaletinin tavırları karşısında; mukabelesiz hiç kimsenin bir şeyini yememiş iken, Sadık Bey'in kendi eliyle pişirdiği çorbasını hiç bir şey demeden yiyordu.

Hem bu meyanda, Hazret-i Üstad'ın hapisteki talebelerinin umumuna hitaben yazıp gönderdiği yüz bir adet mektupların dışında, ayrı ve hususî olarak da, kahraman bahadır Sadık Bey'e kendi el yazısıyla Onun şahsına gönderdiği on beş yirmi kadar mektupları ve küçük pusulaları, Hazret-i Üstad'ın Sadık

Bey'in âlî himmet ve bahadırılık ve sadakatına karşı duyduğu hâs teveccühlerini göstermeye kafidir”
(60)

İşte Sadık Bey'in, müdafaat parçalarının yeni yazıyla daktilo edildiğini

(60) Sadık Bey'in koleksiyonundan elde edilmiş, Hazret-i Ustad'ın eliyle yazılı mektupları ve diğer umumî mektupların tamamı, mecmu ile birlikte, bu sayı yüzotuza çıkabilir sanıyorum. A.B.

1260

Üstad'ına bildiren kendi el yazısıyla gönderdiği bir mektubu şöyledir:

Faziletli Üstadım efendim Hazretleri!

Hizb-ün Nuri okunmaktadır. Yazı makinası Süleyman Bey'in (Süleyman Honkâr) vasıtasıyla gelmiştir. Ücret verilmeyecek. Yeni yazıyla Müdafaat ve Meyve yazılmaktadır. Hürmetle hâkı payinizden öperiz.

Aciz Talebeniz

M. Sadık"

Hazret-i Üstad da Sadık Bey'in bu pusulasına karşı böyle bir mukabelede bulunmuştur:

"Aziz Siddık hakikatli kardeşim Sadık Bey!

Senin kemal-i sadakatını ve bahadırılığını gösteren pusulayı aldım. Zaten seni ilk gördüğümde, sende bir yüksek fedakârlık hissetmişim. Benim şahsım Risale-i Nura nisbeten hiç hükmünde olduğu için, seni Risale-i Nurun hizmetine vermesini Rahmet-i İlahiyeden beklerim ki, tahliye olsun. Evet senin gibi ve Hilmi, Emin gibi fedakârları yanımda hizmetimde arzu ederdim. Fakat hem hanelerinizde talebeler var, hem de Kastamonu'da benim yerimi boş bırakmak olmaz. Yalnız Fevzî kalsa yeter. Hafız Tefvik ise o Kur'an dersi için vazifesi vardır.

Said-i Nursi(61)

Sadık Bey'in Üstad'ına gönderdiği çorbasını, Üstad'ın Onu minnetsiz bulup, mukabelesiz yediğini gösteren şu mektubudur:

"Bismihi Sübhanehu

Aziz Kardeşim Siddık Sadık Bey!

Hakikaten ben sizde ve Hilmi ve Feyzi ve Emin'de; Kardaşta ve evlâтта ve valideynde bulunan halis ve minnetsiz bir şefkat gördüğümden, hem ruh rahat ediyor, hem sizin bu ehemmiyetli hizmetinizi mukabelesiz kabul ediyorum.

En evvel, Hilmi Bey seni bize getirdiği için ona minnettirim. Zaten ben sizin beşinizi bir ruhta telâkki ediyorum. Feyzi, Emin, Hilmî çoktan beri benim akrabam içinde de kazançlarıma hissedar edilir.

Şimdi Gavs-ı A'zamın bize işaretinde hâs kardeşlerim bir kısmını bu fıkrada gösteriyor ki, Sadıklar daha sarıh görünüyorlar. Eğer darılmazsanız, yemek masrafında ben de iştirak edeceğim. Zaten tam

vaktinde bana muvafık hediyeleriniz, manevî kıymeti ondan dokuzu ihsanınız olsun. Biriside daimi ve eski kaidem için ben

(61)Hususi el yazmalar dosyası

1261

versem ne olur? Ben Isparta'da bazı eşyama satmıştım. Çok şükür iktisad bereketiyle o az para bana kâfi geliyor.

Said-i Nursi"

1262 MEYVE RİSALESİ

Böylece Hazret-i Üstad'ın hapishene tecridi içindeki çilehanesinde geçirdiği çok sıkı ve sıkıcı hayatı, öylesi çok ağır şartlar altında olmasına rağmen; hem ubudiyet vazifesini en ekmel derecede yürütmesi.. Hem müdafaât işlerini düşünüp, yazıp yazdırması ve lâzım gelen makamlara göndertmesi.. Hem de altmış dokuz talebesinin çeşitli hususi hal ve meşreplerinin tezahür ettiği ve hapishane havasının sıkıcı durumu bunu her zaman tahrik ettiği ve bu hususî meşreb ve hallerden bir çok münakaşalı gürültülerin akabinde ihtilâfların baş göstermesi ve bu ihtilafları körükliyen gizli ve hususi parmakların durmadan karıştırmaları içinde; onları irşad, ikaz, teselli ve teskin eden mıknatıs gibi müessir nasihatları hâvî yüzden fazla mektupların yazılıp onlara gönderilmesi yanında; bir de çok muazzam olan Tevhid ve İmanın bürhanlarını mutazammın ve "MEYVE RİSELESİ" adıyla müsemma Onbirinci Şua Risalesini de te'lif etmiştir.

Denizli Hapishanesinde te'lif edilen şu Meyve Risalesi, tek başına iman hizmetinde irşad için bir şâh eseridir, benzeri yoktur. Nasıl ki Kastamonu'da Ayet-el Kübra gibi risalelerin te'lifiyle; Risale-i Nurun umumunun, imanî ve tevhidî Risalelerinin hülâsa ve zübdelerini tek bir risalede cem' ederek, çok muazzam ve harika bir tarz-ı beyan ve bedi' üslub-u âlide dile getirmiş ve kudsî iman terakkisinde feyiz ve nurlar vermişse; aynen onun gibi Meyve Risalesi de; Risale-i Nurun bütününün hem imanî hem tevhidî hem ahlâkî umdelerini hülâsa ederek çok orjinal, bedi' ve zarif bir ambalaj içinde bir cennet meyvesi şeklinde te'lif edilip ehl-i imanın istifade sofrasına konulmuş olmasıdır.

Meyve Risalesi,tek bir risale ismi altında toplanmış ise de, amma hakikatta "Küçük Sözler" tarzında, onbir risaleden mürekkeptir. Her bir risale ayrı bir mevzudur. Meyvenin dokuza kadar risaleleri Denizli Hapishanesinde, Onuncu ve onbirinci meyveleri de hapistan sonra Emirdağı'nda 1944 senesinde te'lif edilmişlerdir. Meyve Risalesinin gün ve ay olarak te'lif tarihini bilmiyoruz. Fakat Risalenin başında "İki Cuma gününün mahsülüdür" ibaresi yazılı olduğu gibi, Sekizinci meselede sonunda da "Bu makam yazıldığı zaman Kurban bayramı geldi" şeklinde yazılmıştır. Bu Kurban Bayramı 1943 senesi içindedir. Çünkü 1944 yılının henüz üç ayları içindeyken, Üstad ve talebeleri tahliye edilmiştir.1943'teki Kurban Bayramı ise, birinci günü 27.12.1943'tür. Bu hesaba göre Meyve Risalesinin sekiz meselesi 1943 yılının Ramazan Bayramı ile Kurban Bayramı arasında te'lif edilmiş, dokuzuncu meselesi ise, 1944'ün başlarında te'lifi yapılmıştır.

1263 MEYVE RİSALESİNİN TE'SİRİ

Meyve Risalesinin te'lifinden sonra, hapishanenin rengi birden değişti. Hapishane gerçek bir Yusufiye medresesi oldu. Eski mahpusların kabadayları, efeleri ve bir kaç adam öldüren eşkiyaları birden

salâh-ı hal kesbettiiler. Hatta bir tahta bitini öldüremeyecek derecede uysallaştılar. Hapishanenin bu durumu Hazreti Üstad'ı ziyadesiyle memnun ve mesrur ediyordu. Meyve Risalesini elle yazan ve çoğaltan talebelerini tebrik ediyor, teşvik ediyordu. Meyve Risalesi hapsin içinde olduğu gibi, dışarda da intişar ediyordu. Eli kalem tutan Nur talebeleri durmadan meyveyi yazıyorlardı. Artık hapishane bir medrese olmuştu. İdareciler ve başgardıyan bu hale hayret ediyorlardı. Hatta Savcı Muavini Cemil Söylemez bu durumu resmen Bakanlığa bildirmişti.

Böylelikle, Denizli hapis musibetinin zâhirdeki kesafetli, zulümlü tazyiki ile yeşerip sümbüllenen Meyve Risalesi, Müdafaat parçaları ve yüzotuz kadar küçük küçük mektuplar topluluğu, Risale-i Nur camiasına ve Türkiye'ye ve Âlem-i İslâma kıyamete kadar rehber olacak pek muazzam bir eser netice verdi. Denizli hapsine kadar yazılmış olan yüzotuz parça Nur risaleleri ve Nur lahikaları bilfarz yok addedilse dahi, Denizli hapsinin verdiği şu meyve ve sümbülü olan sair mektup ve mudafaat eserleri, tek başıyla Müslümanların, belki hatta İslâm Âleminin müşkilâtını halletmeye kâfi, ebedî bir istikamet ve hizmet rehberidirler. Elhamdülillah!...

DENİZLİ HAPSİNDE ÜSTAD'IN ZEHİRLENDİRİLMESİ

Zendeka komitesi plâniyla, Denizli hapsine kadar-Tesbit edildiği kadarıyla- Hazret-i Üstad beş defa zehirlendirilmişti. Her defasında da amaçlarının tahakkuk etmediğini ve kendi gözleriyle zehirlerin Üstad'a yutturulduğunu veya zerk edildiğini görüp kat'i bildikleri halde, yeni yeni tecrübelerinden hiç vazgeçmiyorlardı. Kastamonu'da doktorların tasdiğiyle son günlerinde bir müthiş zehir verildiğini ve te'sir etmediğini kör gözleriyle görmüşler iken; bu defa yine aynı zındık komite, yeni bir Su-i kast tercrübesi için Denizli Hapishanesini uygun

bir zemin ve fırsat zamanı bilmişler. Üstad Isparta hapsinden Denizli Hapishanesine nakledildiği günlerde, ilk zehiri aşu ilacı içinde bedbaht bir doktorun eliyle vücuduna zerk ettirmişlerdi.

Denizli Hapsinin bu ilk zehiri için Hazret-i Üstad talebelerine gönderdiği bir pusulada şöyle der:

"Yeni geldiğimiz zaman, çiçek aşısı doktoru beni aşıladı. O kolum çıban oldu ve şişti. O şiş aşağıya iniyor, beni yatırmıyor. Abdestte sıkıntı

1264

veriyor. Acaba benim vücudum aşuya gelmez veyahut başka bir mana var!? Yirmi sene evvel Ankara'da beni aşıladılar. Şimdiye kadar o aşu yeri ara sıra işliyor, bir rahatsızlık veriyor. Bu da öyle olmasın diye hatırıma geldi. Sizde nasıl!... (62)"

İkinci zehir hadisesi ise: "Hafız Ali'nin hapistede şehid olarak vefat edeceği sırada vuku' buldu. Bunun nasıl ve ne şekilde Ustad'a verildiğini bilmiyoruz. Fakat Hazret-i Üstad bunu talebelerine şöyle bildiriyordu:

"Aziz Sıddık mübarek kardeşlerim!

Bir kaç gündür sizinle konuşmadığımın sebebi: Şimdiye kadar emsalini görmediğim şiddetli ve zehirli bir hastalıktır. Ben Risale-i Nur hesabına ahir ömrüme kadar Nur ve gül dairesinde sebatkâr ve metin ve sarsılmaz kardeşlerimizle, Kastamonulu fedakârlarıyla ebeden müteşekkirene iftihar ediyorum ve onlarla bütün zalimlerin sıkıntılarına karşı bir kuvvetli nokta-i istinad ve tam bir teselli buluyorum. şimdi ölsem, onlar var diye ferah-ı kalble ecelimi karşılayacağım... (63)"

Bu mektup, hapiste yazılan mektupların sıra durumuna göre, Hafız Ali'nin vefat hadisesinden sonra yazıldığı için, üçüncü bir zehir hadisesinden mi bahsediyor? Yoksa Hafız Ali'nin vefatıyla neticelenen aynı zehirlenme midir? bilemiyoruz. Ama hadisede bizzat bulunmuş bazı Nur talebelerinden duyduğumuz, Hazret-i üstad'ın Denizli hapsinde üç defa su-i kasdla zehirlendirilmiş olmasıdır.

(62) Osmanlıca Denizli Mektupları ve Kastamonu Lahikaları S: 16

(63) Aynı eser S: 57

1265

HAFIZ ALİ'NİN ŞEHİD'EN VEFATI

Denizli hadisesinde ve daha öncesinde Üstad Bediüzzaman'ın merhum Hafız Ali'ye karşı hususî teveccüh ve alâkalarını bilen gizli din düşmanları, Denizli hapsinde bir defasında Üstad'la birlikte Hafız Ali'yi de zehirlendirmeyi başardılar. Zaten çok zayıf ve nahif olan Hafız Ali, o zehire vücudu tahammül edemiyerek şehid oldu. Zehirli hastalığa tutulmasından önce, merhum Tahiri Mutlu Ağabeyin rivayetiyle, uzun zaman gıda olarak sadece yağsız bir un çorbası yiyor, başka bir şey yemiyordu. Adeta vefatını hisedercesine ruhî ve melekutî âleme dalmış gibiydi. Onun bu halini Hazret-i Üstad'a şikâyet edenlere: "Ona karışmayın!" diye Üstad cevap vermişti.

Hazret-i Üstad, Hafız Ali'in vefatından bir kaç gün önce onun vefatını îma ile bildirmişti. Gönderdiği bir mektubunda şöyle yazıyordu:

Aziz kardeşim, Hafız Ali! Hastalığına merak etme! Cenab-ı Hak şifa versin amin! Hapiste her saat, on saat kadar kıymeti olmasından ve hastalık dahi her bir saat ibadeti, on saat ibadet ayarında bulunmasından çok kârlısın... İlaç istersen, bir kısım dermanlar bende var, sana

göndereyim. Zaten ortalıkta bir hastalık var. Ben mahkemeye gittiğim gün herhalde hasta oluyorum. Belki sen bana yardım için, eski zamanda birbirinin bedeline hasta olması ve ölmesi gibi, harika fedakârlık gösteren zatlar gibi, benim bir parça rahatsızlığımı aldın.(64)"

Hafız Ali'nin zehirlendirilerek vefat ettiğini sarih olarak belgeleyen bir delil gerçi elimizde yoktur. Lâkin hapis arkadaşlarının tümünün kanaati onun zehirlenerek öldüğüdür. Ayrıca da yirmialtıncı Lem'anın onaltıncı Rica'sında Hazretii Üstad bu vakiya dair şöyle der:

"Gizli düşmanlar beni zehirlediler .. Ve Nurun şehid kahramanı Merhum Hafız Ali benim bedelime hastahaneye gitti ve benim yerimde berzah âlemine seyahet eyledi..."

Evet, merhum Hafız Ali Efendinin hastalığı gün geçtikçe ağırlaştı. Nihayet 14 Mart 1944'de hastaneye kaldırıldı ve 17 Martta vefat eyledi, Allah ebeden rahmet eylesin, âmin.

Üstad Hazretleri bu çok acı kayıba pek çok mütessir oldu. Günlerce ağladı. Aynı zamanda hapisteki talebelerine üst üste bir kaç adet ta'ziye ve teselli mektupları yazdı. Mezkûr mektuplardan bir kaç bölüm alalım:

(64) Şualar-Envar Neşriyat S: 305

1266

Aziz Sıddık kardeşlerim,

Ben kendimi, hem sizi, hem Risale-i Nuru taziye ve merhum Hafız Aliyi ve Denizli mezaristanını tebrik ediyorum. Meyve Risalesinin hakikatını ilm-el yakin ile bilen bu kahraman kardeşimiz, ayn-el yakin ve hakka-l yakin makamına çıkmak için, kabirde cesedini bırakıp melekler gibi yıldızlarda, alem-i Ervahta seyahata gitti ve tam vazifesini yapıp terhisle istirahatına çekildi. Cenab-ı Erhamürrahimin, Risale-i Nurun bütün yazılan ve okunan harfleri adedince, Risale-i Nuru ona şirin ve enis arkadaş eylesin âmin!.. Ve Nur Fabrikasına onun yerine on kahramanı ihsan edip çalıştırsın Amin. Amin. Amin... Siz dahi benim gibi dualarınızda onu yâdediniz. Bin lisanı onun lisanı yerine istimal edip, onun kaybettiği bir hayat ve bir dil yerinde, manevî bin hayat kazandı diye Rahmet-i İlâhiyeden ümit-varız.

Said-i Nursi (65)"

"Aziz Sıddık Kardeşlerim! Ben Merhum Hafız Ali'yi unutamıyorum. Onun acısı beni çok sarsıyor. Eski zamanlarda bazen böyle fedakâr zatlar kendi dostu yerine ölüyorlardı. Zannederim, o merhum benim yerimde gitti. Onun fevkalâde hizmetini eğer sizler gibi o sistemde zatlar yapmasaydı; Kur'an'a, İslâmiyete büyük bir zayıat olurdu. Ben onun vârisleri olan sizleri tahattur ettikçe acılar gidiyor, bir inşirah geliyor.

Medar-ı hayrettir ki, ben şimdi onun mâ'nevî, belki maddî hayatıyla - Alem-i berzaha gitmesi cihetiyle- o âleme gitmek için bende bir iştiyak zuhur etti ve ruhuma başka bir perde açıldı. Nasıl ki buradan Isparta'daki kardeşlerimize selâm gönderip muarefe, muhabereyle sohbet ediyoruz.. Aynen öyle de, Hafız Ali'nin tavattun ettiği Alem-i Berzah nazarımda Isparta, Kastamonu gibi olmuş. Hatta bu gece mesmuatıma nazaran buradan birisi oraya gönderilmiş... On defadan ziyade teessüf ettim: "Ne için Hafız Ali'ye onunla selâm göndermedim:" sonra ihtar edildi ki: Selâm göndermek için vasitalara ihtiyaç yok, kuvvetli rabitası telefon gibidir. Hem o gelir alır.

O büyük şehid, Denizli'yi bana sevdireyor, daha buradan gitmek istemiyorum. O ve Mehmed Zühdi ve Hafız Mehmed hayatlarında gördükleri vazife-i imaniye ve nuriye devam ediyor. Onlar pek yakından temaşa ediyorlar, belkide, yardım ediyorlar

Evliya-i Azimenin dairesinde kıymetli hizmetleri noktasında mevki' almalarından, ben de o ikisinin, Hafız Mehmed'le isimlerini silsilede aktapların isimleri yanında yâdedip hediyelerimi bağışlıyorum.

SAİD-İ NURSİ(66)"

(65)Şualar-Envar Neşriyat S: 305

(66)Aynı eser S: 306

1267

Büyük Şehid Hafız Ali Efendi'nin vefatı, Üstad Hazretlerini böyle çok müteessir ettiği gibi, umum Nur camiasını da mahzun eylemişti. Garip, mahpus ve hasta bir halde Denizli'nin çileli hapisanesinde, iman ve Kur'an yolunda şehid olan İslam Köylü Merhum Hafız Ali'nin vefatı üzerine, Nur talebeleride mersiye yazdılar. Bunların içinde bilhassa iki Feyzilerin mersiyesi çok edibane ve parlaktır. Bu Feyziler, biri Ahmed Fezzi, biri de Hasan Fezzi Efendi dir. Ahmed Fezzi'nin mersiyesi nesir ve uzun olduğundan, sadece Hasan Fezzi 'nin kısa ve manzum mersiyesini alacağız. Ahmed Fezzi Efendi'nin mensur mersiyesi "Âlem-i melekûta bir arıza" başlığın altında yirmi otuz sahife kadardır.

1268

HASAN FEYZÎ EFENDİ'İNİN MANZUM MERSİYESİ

"Ey Nur yolunun yolcusu, ey ruh-u münevver

Bu medfen-i pâk'in ola ruhun gibi enver.

Ey ölmeyen, ey fidye-i Üstad-ı mübarek

Razı ola Allah'ü teâlâ ve tebarek.

Gönderdi selâm, bak sana ol Hazret-i Üstad,

Hem Ruh-u azizi dedi her dem ola dilşâd.

Kur'an-ı Kerim uğruna fânideki hizmet,

Bahşeyledi şimdi sana sonsuz ebediyet.

Yerlerde beşer, gökte bütün nurlu melekler,

Her gün sunuyor ruhun için ârşa dilekler.

Bu makbereler fahrecek haşre kadar hep,

Emvata okut nüsha-i enver, aç yine mektep.

Ey menba-i envar ve ey hafız-ı esrar,

Ey canını canana veren zat-ı fedakâr.

"Hafız" diye ben namını duydum o huzurda,

Medhin okunur hem de bugün meclis-i nurda.

Sun kevser-i bâki, bize sensin yine sâkî,

Bahşeylemiş Allah sana bir Âlem-i bakî.

Sormam sana bir şey, ne bugünden ne de dünden,

Bir nokta okut sen bize esrar-ı ledünden.

Hasan Feyzi"

1269

ÜSTAD'IN HAPSİN HARİCİNDE GÖRÜNMESİ

Üstad Eskişehir hapsinde olduğu gibi, Denizli hapsinde de dışarda görünmeleri herkesçe duyuldu. Ne kadar şayan-ı teaccübtürki; Maddi bu kadar tazyik, tecrid, zehirlendirilme, hastalıklar, ihtiyarlık ve sıkıntılar içerisindeki zâhiri sebeplerin ve ilahî âdet, kanun ve

kaidelerine son derece riayetinden dolayı, nihayet âciz ve perişanlık perdesi altında görünmesi yanında; bir de bakarsın, bütün bu esbab ve maddî âdetlerin dışında ve fevkinde olarak, hapsin en merhametsiz tecridleri ve iç-içe bir çok kalın duvarları ve demir kapıları arkasında bağlı ve mahpus bulunmasına rağmen, çarşıda ve cami'lerde müşahede edilmesi hadiseleridir. Hakikaten bu hadise çok acib bir vakı'adır. Akılları gözlerinde olan gâfil ehl-i dünyayı şaşırttığı kadar, talebelerinin ve ehl-i imanın da kuvve-i maneviyelerini takviye ediyor, mahzun olan kalblerine nur ve sürur veriyordu.

Demek ki, o şiddetli kesif, zulümlü esbab ortasında arasına öyle harikaların gösterilmesi bir ihtiyaç idi ki yapıyordu.

Bu hadise hem Eskişehir hapsinde, hem Denizli hapsinde, hem de sonra Afyon hapsinde bir kaç defa tekerrür ettiğini Eskişehir hapis faslında vesikalarıyla kaydettiğimizden tekrarına lüzum görülmedi. Yalnız Denizli hapis hadisesinde bizzat bulunmuş şahidlerden birisinin buna dair ifadesini kaydediyoruz.

İşte İnebolu'lu Selahaddin Çelebi dedi ki:

"İstanbul ülemasından Gönenli Mehmed Efendi, Seyyid Şefik Arvasî, Vaiz Şemseddin Yeşil, Emin Uzun, Mustafa Hemedan ile hep bir koğuştaydık. Bediüzzaman Hazretlerini bir sabah namazında cami'de gördükleri şayiası yayılınca, bu konuşmaları ihbar telâkki ederek kendisini iç koridorlardaki münferidde hapsetmişlerdi...(67)"

ISPARTA VE DENİZLİ HAPİSLERİNDE YAZILAN YÜZ KÜSUR KADAR MEKTUPLARDAN BAZI TASNİFAT

Tasnifattan maksadımız, mektupların muhtevasındaki mevzulardır. Bunları genel olarak bir kaç sınıfa ayırmak mümkündür:

1- Teselli ve teskine dair.

2- Uhuvvet, tesanüd ve ittifaka dair,

3- İstişare ve fikir müdaveleleri...

4- Cesaret, Metanet ve Sabır...

(67)Son Şahitler-1 S:140

1270

5- İhtiyat, tedbir ve dikkat...

6- Selametle kurtuluşun îmalı müjdeleri

Bu yüz küsûr mektuplardan altı tanesi Isparta hapsinde, diğerleride Denizli Hapishanesinde yazılmışlardır. Bu mektuplara, Taş köprülü Sadık Bey gibi bazı Nur talebelerine hususî olarak yazılan pusulaları da ilâve etsek, belki mecmuu yüzotuzu bulur. Bu mektupların tamamı gizli yazılmış ve gizli yollardan talebelerine ulaştırılmıştır. Bunlardan üç dört tanesi Hafız Ali 'nin vefatı münasebetiyle taziye ve teselliye dair, iki-üç tanesi de ilmî ve dinî bazı suallere cevaptır. Bu mektupların ekserisi "Onüçüncü Şua" olarak Şualar kitabında neşredilmiş.. Şualara girmiyen hususî kısımları da asıllarda ve Sadık beyin kolleksiyonunda mevcuttur.

Böylece Üstad Hazretleri Denizli hadisesinde, tevkifinin başlangıcı olan 20.9.1943 tarihinden, tahliye tarihi olan 15.6.1944'e kadar sekiz ay, yirmibeş gün içerisinde yüzotuz kadar mektup ve bunların yanında Denizli Müdafası ve Meyve Risalesinin dokuz parçasını yazmıştır.

HASAN FEYZİ'NİN NUR'A TALEBE OLUŞU

Denizli hapis hadisesinin büyük, mühim ve parlak bir semeresi de âşık Veli Hasan Feyzi Efendi'dir. Bu zat, aslen Denizlili olup, o civarın yetiştirdiği Hacı Hasan Feyzi nâmındaki büyük bir ehl-i keşif Velînin halifesinin halifesidir. MELAMÎ TARİKATININ istikametli kollarından birisinin halkasına mensubtur. Hasan Feyzî Efendi, tasavvuf mesleğiyle meşgul olmakla birlikte, mektep muallimliğini de yapmaktadır. Tasavvuf ilimlerinde geniş ve derin bilgilere sahiptir. Aynı zamanda Aşık ve yanık bir şâirdir.

Hasan Feyzi'nin şeyhinin şeyhi olan büyük Hasan Feyzi, Hazret-i Üstad'ın doğumunu keşfen hissetmiş ve talebelerine bildirmişti. Bu haber o zatın talebeleri arasında dilden dile dolaşmakta imiş. Bu mevzudaki geniş malumat kitabımızın başındadır.

Hazret-i Üstad, Denizli hapsine getirildiğinde, herkes gibi merhum Hasan Feyzi de duymuştur. Din ile, hakikat ile, ilim ile çok meşgul olan bu zat, herkesten daha çok Nur talebelerinin Denizli hapis hadisesiyle ve mahkemesiyle alâkadar olmuştur. Hazret-i Üstadı Hapishaneden mahkemelere götürüp getirirlerken, yol kenarındaki ağaçlıkların arasında durur, Üstad'la uzaktan selâmlaşmakla yetinirmiş. Bu arada Nur talebelerinin ma'ruz kaldıkları büyük zulümden kurtulmaları için elinden gelen çabayı sarfetmiştir. Geniş bir çevreye sahip olan bu zat, Denizli şehrinde başta Avukat Ziya Sönmez olmak üzere, Denizli eşrafından Hafız Mustafalar, Muharremler vesaireler, Hep Hasan Feyzi'nin ahbabları ve talebeleridir.

1271

1272

1273

Hasan Feyzi Efendi, Nur talebelerinin maruz kaldıkları zulümden kurtulmalarına elinden geldiği kadar çalışmalar yaptığı gibi, dışarda Risale-i Nurun neşrine ve revacına büyük çapta hizmet etmiştir. Kısa zamanda Risale-i Nurun mahiyetine ve Hazret-i Üstad Bediüzzaman'ın manevî makam ve mertebesine vukufiyet peyda etmiş, ona can-u gönülden âşık olmuş, Nuruna pervane kesilmiştir.

Nihayet Hazret-i Üstad'ın tahliyesinden sonra, Denizli şehir otelinde pürmüştaki olduğu Üstad'ının ellerini öpme şerefine nail olmuş ve muradına ermiş ve artık ona ve Nur mesleğine ebediyen sadakatla bağlanmaya ahdu peyman vermiştir. Fakat bu zatın Risale-i nur hizmetindeki ömrü yalnız ikibuçuk sene sürmüştür, 13 Kasım 1946 çarşamba günü, aşık-ı zarı olduğu, Nurunun pervanesi olduğu üstad-ı pâkine bedelen, zehirlendirilerek şehid olmuştur. Rahmetullahi Aleyh :Rahmeten vasiah...

Merhum Hasan Feyzi Efendi'nin bu iki buçuk senelik gibi çok kısa zamanda da Risale-i Nura ettiği hizmetleri çok büyüktür. Gerek nasihatlarıyla, gerekse yazdığı şehname şiir ve mersiyesiyle umum Nur talebelerine taze bir şevk, yeni bir aşk ve iman vermiştir. Allah ebediyen onu rahmetine gark eylesin Amin.

Hasan Feyî Efendi'nin vefat hadisesini ve ilgili vakıaları, tarihi sırasında tekraren ele alacağımızdan burada bu kadarıyla iktifa ediyoruz.

VE MEKTUP SINIFLARI

Az üstte mevzuları itibariyle altı sınıfa ayırdığımız mektupların o sınıflara mütabakatlarının bazı nümunelerini arz edeceğiz. Alacağımız örnekler nümune içindir ve ancak yüzde beş nisbetindedir:

1- TESELLÎ VE TESKİNE DAİR: (Isparta hapsinde yazılmış bir mektuptan)

"Bismihî Sübhanehu

Binler selâm ... Bayramınızı tekrar tebrikle beraber sureten görüşmediğimize teessûf etmeyiniz.(68)Bizler hakikaten daima beraberiz. Ebed yolunda da inşallah bu beraberlik devam edecek. İmanî hizmetinizde kazandığınız ebedî sevablar, Ruhî ve kalbî faziletler ve sevinçler şimdiki geçici ve muvakkat gamları ve sıkıntıları hiçe indirir kanaatındayım. Şimdiye kadar Risale-i Nur Şâkirtleri gibi çok kudsî hizmette çok az zahmet çekenler olmamış.

(68) Bütün hapislerinde olduğu gibi, Isparta hapsindedeki Ramazan Bayramı olan 18.10.1943 günlerinde de Üstad'ı talebeleriyle görüştürmemişlerdir. Bayramda bile... A.B.

1274

Evet cennet ucuz değil... İki hayatı imha eden küfr-ü mutlakdan kurtarmak, bu zamanda pek çok ehemmiyetlidir. Bir parça meşakket de olsa, şevk ve şükür ve sabırla karşılamalı. Madem bizi çalıştıran Halikımız Rahim ve Hakimdir. Başa gelen herşeye rıza ile, sevinç ile rahmetine, hikmetine itimad ile karşılamalıyız.

Kahraman bir kardeşimiz(69)Ayet-el Kübra meselesinde bütün mesuliyeti kendine alıp, Hizbül Kur'an'ı ve Hizb-ün Nurîyi ve kalemiyle kazandığı fevkalâde uhrevî şeref ve fazilete istihkakını ve liyakatını tam göstermiş. Beni derin sevinçlerle ağlatmış...(70)"

"Aziz Sıddık Kardeşlerim! şimdi zuhur namazını kıldım. Tesbihat içinde siz hatırıma geldinizki, her biriniz hem kendini hem hanesindeki akrabasını düşünmekle mahzun olur. Birden kalbe geldi ki: Madem eski zamanlarda ahireti dünyasına tercih edenler, hayat-ı içtimaiyenin günahlarından kurtulmak ve ahiretine halisane çalışmak niyetiyle mağaralarda, çilehanelerde riyazet ile hayatlarını geçirenler bu zamanda olsaydılar, Risale-i Nur şâkirtlerinden olacaktı. Elbette bu şerait altında bunlar, onlardan on derece daha ziyade muhtaçtır.. Ve on dereceden fazla fazilet kazanıyorlar.. Ve on derece daha rahattırlar...(71)"

"Risale-i kaderde beyan edildiği gibi, her hadisede iki sebep var. Biri zâhiridir ki: insanlar ona göre hükmederler, çok defa zulüm ederler. Biride hakikidir ki: Kader-i İlâhî ona göre hükmeder. O aynı hadisede beşer zulmünün altında âdalet eder.

Mesela, bir adam, yapmadığı bir sirkat ile zulmen hapse atılır. Fakat gizli bir cinayete binaen kader dahi hapsine hüküm verir. Aynı zulm-ü beşerî içinde âdalet eder.

İşte bu meselemizde: Elmaslar, şişelerden.. Sıddık fedakârlar, mütereddid sebatsızlardan.. Ve halis muhlisler, benlik ve menfaatını bırakmıyanlardan ayrılmak için bu şiddetli imtihana girmemizin iki sebebi var:

Birincisi: Ehl-i dünya ve siyasetin evhamlarına dokunan kuvvetli tesanüd ve ihlâsla fevkalade hizmet-i diniyedir. Zalim beşer buna baktı.

İkincisi: Herkes kendi başına bu kudsî hizmete tam ihlâs ve tam tesanüd ile liyakat göstermediğimizdir. Kader dahî buna baktı. Şimdi kader-i ilâhî ayn-ı âdalet içinde hakkımızda âyn-ı merhamettir ki; birbirine müştak kardeşleri bir meclise getirdi. Zahmetleri ibadete ve zayıatları sadaka yapmak ve yazdıkları risalelerine her tarafta nazar-ı dikkati celbet

(69) Kahraman âli cenab zat, Atabeyli merhum Tahiri Mutlu Ağabeydir. A.B.

(70) El yazma Denizli Mektupları Aslı S:4

(71) Aynı Eser S:8

1275

mek ve dünyanın mal ve evlâdı ve istirahatı pek muvakkat ve geçici ve herhalde bir gün onları bırakıp toprağa girecek olmasından, onların yüzünden ahiretini zedelememek ve sabır ve tahammüle alışmak.. Ve istikbaldeki ehl-i imana kahramanane birer nümune-i imtisal, belki imamları olmak gibi çok cihetle ayn-ı merhamettir...(72)"

CESARET VE METANET DERSLERİ:

"... sen benim tarafımdan ona selâm söyle ve de ki: En ziyade yaralanan, siperini bırakanlardır. Hem bizim karşımızda hükûmet ve mahkeme değil, belki gizli zendeka ve küfrü mutlaka düşenlerin komitesidir... Ve hiç bir te'vil kaldırmayan dehşetli bid'aların tarafdarlarıdır ki; Hükûmeti iğfal edip aleyhimize sevkettiler. Bana kusurum için sıkılan, elbette münafık masonlara yanaşır. Evet, yol şimdi bizim için ikidir... Bir Velî dahi bize hücum etse, bilmiyerek masonlara yardımcı olur... (73)"

" Aziz Kardeşlerim! sizin sebat ve metanetiniz masonların ve münafıkların bütün plânlarını akim bırakıyor. Evet kardeşlerim saklamaya lüzum yok.!. O zındıklar Risale-i Nuru ve Şakirtlerini tarikata ve bilhassa Nakşî tarikatına kıyas edip, o ehl-i tarikatı mağlub ettikleri plânlar ile bizleri çürütmek ve dağıtmak fikriyle yaptılar. Evvela ürkütmek ve korkutmak; Ve o mesleğin su-i İstimalâtını göstermek; Ve o mesleğin erkânlarının ve müntesibinin kusuratlarını teşhir etmek?.. (74)""Aziz Kardeşlerim! Bu eski ve yeni medrese-i Yusufiyede'ki şiddetli imtihanında sarsılmayan ve dersinden vazgeçmiyen ve yakıcı çorbadan ağızları yandığı halde, talebeliğini bırakmayan.. Ve bu kadar tehacüme karşı kuvve-i maneviyesi kırılmayan zatlara ehl-i hakikat ve nesl-i âtî alkışlayacakları gibi, melâike ve ruhaniler dahi alkışlıyorlar diye kanaatım var. Fakat içinizde hastalıklı ve nâzik ve fakir bulunmasıyla, maddî sıkıntı ziyadedir. Buna karşı da, her biriniz her birisine birer tesellici.. Ve ahlâkta ve sabırda birer numune-i imtisal.. Ve tesanüd ve taltifte birer şefkatli kardeş.. Ve ders müzakeresinde birer zeki muhatap ve mucib..Ve güzel seciyelerin in'ikasında birer ayine olmanız; o maddî sıkıntıları hiçe indirir diye düşünüp, ruhumdan ziyade sevdiğim sizler hakkında teselli buluyorum.(75)"

(72)El yazma Denizli mektupları S:10

(73)Aynı eser S: 9

(74) Aynı eser S:11

(75)El yazma Denizli mektupları

"... Kardeşlerim! Madem bir kısmının mahiyetleri bu tarzdadır; Onlara, o kısma teslim olmak, bir nevi intihardır. İslâmiyetten pişman olmaktır. Belki dinden insilâh etmektir. Çünkü o derece ilhadda taassup etmiş ki; bizim gibilerden yalnız teslimiyetle ve tasannu'ile razı olmuyorlar... "Kalbini ve vicdanını bırak, yalnız dünyaya çalış" derler. İşte bu vaziyete karşı inayet-i Rabbaniyeye dayanıp metanet ve sabır ve tevekkül ederek; dört sandık Risale-i Nur eczaları o merkeze yetişip, kuvvetli hakikatlar ile galebe çalmasına dua etmekten başka çare yoktur. Biz birbirimizden çekilmekle ve onlara teslim ve hatta iltihak etmekle fayda vermediği şimdiye kadar tecrübe edildi. Hem hiç merak etmeyiniz. O vekilin o fare fare telâş, za'fına ve tam korkusuna delalet eder. Tecavüze değil, belki tedafüe mecburiyeti bildiriyor... (76)"

İHTİYAT, TEDBİR VE DİKKAT İKAZLARI:

"... Aziz Kardeşlerim. Sizin bu ehemmiyetli mektubunuzun cevabını yazarken benim elime aynı mektubu verdiler. İkinci noktaya başladım, kaldı. İşte tamam ediyorum:

Dikkat ediniz! Eğer beyan eylediğiniz bu fikrin- Faydasız- Avukatınız tarafından tervici varsa, herhalde mahkumiyetimize tarafdar olanların bir tedbiridir ki; Ankarada'ki ehl-i vukuf, buradaki ehl-i vukuf gibi neşrolunmayan mahrem ve hususan "Beşinci Şua' " Risalelerini esas edip, bütün Risale-i Nura teşmil edip, müsadere etmek ve Beşinci Şua'nın mes'elelerinin, Risale-i Nuru okuyan bütün biçare talebelerin dersleridir diye benim suçumla tam bağlamak için dehşetli bir plândır. Beni konuşmaktan men'etmek ve yazdıklarımı müsadere ile Ankara'ya göndermemek fikriyle; müdür ve müddei umumi muavini müşkilât vermeleri kuvvetli bir emaredir ki; Müdafaatın cerhedilmez cevabları yetişmeden, Ankara aleyhimize hüküm vermek içindir...(77)"

"Aziz Sıddık kardeşlerim!

Elimizde itimad ettiğimiz Adem Ağa, bir hadise ile bana şüphe verdi. Siz sakın ona ihsas etmeyiniz, eskisi gibi dostluk gösteriniz. Fakat ihtiyat ediniz.(78)"

"... Kardeşlerim, her ihtimale karşı ihtiyaten, eğer bir arama olsa ve nüshalarınız görülse, diyeceksiniz; Vahdet-i mesele itibarıyla bu iki risale her birimizin tam müdafaasıdır. Elbette her birimizin elinde bulunma

(76) Şualar-Envar Neşriyat S:311

(77) Denizli asıl mektupları S:48

(78)Sadık Beyin El yazma koleksiyonu

sı hakkımızdır. Madem Ankara makamına resmen gitmişler, elbette bu iki müdafaaya elimizde ilişilmez.. Ve her birimizin elinde bulunması lâzımdır.

Eğer denilse, neden bu kadar çok yazıyorsunuz ve çok uzun ve saded haricinde imanî mes'eleleri müdafaat içinde yazıyorsunuz?

Onlara cevaben diyeceksiniz ki: "biz altmış kişiyiz(79) ,çoğunun yazısı yok. Hem binler ma'sum Risale-i Nur şâkirtlerinin ve yüzotuz risalenin müdafaanamesi elbette o nisbette çok uzun olması lâzım gelirken, mecburiyetle gayet kısa yazılmış. Tarihlerde bu çeşit imanî ve

ilmî mahkeme ve hakaik üzerine böyle muhakeme emsali vuku'u bulmamış. Onun için risaleler şeklinde böyle yazıyoruz. Eğer kardeşimiz Said serbest olsaydı ve görüşmekten tecrid edilmeseydi, o ilmî ve imanî hakikatları müdafaa için on, yirmi risale yazılacaktı."

Bununla beraber ihtiyat etmek lâzımdır. Gerçi lehimizde bulunanlar çokturlar. Fakat aleyhimizdekiler çok dessay ve alçak ve hâindirler...(80)"

İSTİŞARE VE FİKİR MÜDAVELESİ:

"Kardeşlerim, ben dünyaya bakamıyorum.. hey'etinizdeki Risale-i Nurun şahs-ı manevisini konuşturmak ve reyini almak için meşveret ediniz. Çelik gibi metin Isparta mübarek ve kahraman kardeşleriniz ile mümkün oldukça müdavele-i efkâr ediniz!.. Hem dünki pusula hem bu pusula benim küçük defterime konmak için o kit'ada bana yazınız. Hem o iki pusulaları Isparta'lılarda görsünler. Bakî selâm...(81)"

Hazret-i Üstad'ın müdafaaları ile birlikte, Meyve Risalesinin de makamata gönderilmesine dair Üstad'ın kesin reyini var iken; hapsin verdiği bir halet-i ruhiye ile bazı talebeler bu hususta tereddüt gösterdiklerinden, Üstad Hazretleri şu aşağıdaki mektubu yazmıştı. (Bir kısmını alıyoruz)

"... Dördüncü Nokta: Risale-i Nur beraet etmezse ve benim müdafaatım nazara alınmazsa, faydasız zahiri inkârınız sizi kurtarmıyacak. Vahdet-i mes'ele haysiyetiyle biz birbirimiz ile bağlanmışız. Yalnız münasebetleri pek az bulunan bir kısım arkadaşlar kurtulabilir... Eskişehir mahkemesi bunu bilfiil gösterdi.

Bir seneden beri gayet dikkatle içimize casusları sokan ve safdil ve cür'etkâr talebelerin ifşaatını zapteden ve bil'iltizam bizi perişan ve mesle

(79)Herhalde dokuz on kişi- Şemseddin Yeşil, Abdülbaki- gibi zatlar bu tarihe kadar tahliye edilmiş olacaklar ki, kalan altmış kişidir. A.B.

(80) Osmanlıca Şualar S: 393

(81) El yazma Denizli Mektupları S: 21

1278

ğimizden pişman etmek için her vesileyi isti'mal eden hatta aleyhimize şeyh Abdülhakim'i sevkettikleri halde, onu ve şeyh Abdülbaki'yi ve bana arasına i'tiraz eden Şeyh Süleyman'ı bizim gibi perişan eden adamlara karşı inkârınız ve kaçmanız; Onların kanaat-ı vicdaniye dedikleri düşüncelerinde beş para te'sir etmedi ve Eskişehir'de dahi etmedi.

Beşinci Nokta: Biz hem burada, hem Eskişehir'de tecrübe ile kat'î anladık ki: Biz vahdet-i mes'ele cihetiyle tam bir tesanüde şiddetle muhtacız. Sıkıntıdan gelen gücenmekler, titizlikler ve itirazlar, bizim perişanlığımızı ikileştirir. Maatteessüf en ziyade güvendiğim ve itimad ettiğim sizlerdiniz. Bazı hatırıma bir telâş geldiği vakit, İstanbul'dan gelen kâmil ve siddik hocalar.. Ve Kastamonu vilâyetinde fevkalâde sadakat gösteren zatları tahattur ile, o endişem zail olurdu. Dikkat ediniz, küfr-ü mutlakı

müdafaa eden gizli komite içinize parmak sokmasın. Benim komşumdaki koğuşa parmağını soktu. Beni azap içinde bıraktı.

Şimdi siz mabeyninizde münakaşasız bir meşveret ediniz. Kararınızı kabul ederim. Fakat benim müdafaatım tâ Ankara' ya gitse ve medar-ı nazar olsa; burada mahkeme, kurtulması mümkün olanlar hakkında kararını verecek ihtimalini, hem şimdi bizimle uğraşan ve Abdalbaki ve Abdulkhakim ve Hacı Süleymanı nefyeden ve Yeşil Şemsi'yi tahliyeden sonra burada durduran adamlar, elbette Hafız Mehmed ve Seyyid Şefik gibi salâbet-i

diniyeleriyle ve onların ölmüş reislerine ve suretine baş eğmemesiyle ve ilhad ve bid'alara taraftarlıklarını göstermemesiyle beraber serbest bırakmak ihtimalini de.. Hem Risale-i Nurun tesettür perdesinden çıkıp, gâyet büyük ve umumi bir mes'elede kendi kendine, merkezlerinde mübarezesi zamanında şâkirtlerini arkasında bulmak ve kaçmamakla sarsılmaz ve mağlup olmaz bir hakikata bağlandıklarını mütereddit ve mütehayyir ehl-i imana ve Âlem-i İslâm'a göstermesi gayet lüzumlu olduğunu dahi nazarınıza ve meşveretinize alınız!.. Sakın, sakın birbirinizin kusuruna bakmayınız...(82)"

"Aziz Sıddık kardeşlerim Sadık, Süleyman!

Ben dairenizde Hafız Ali ve Hüsrev ve Tahiri gibi sadakat ve metanet kahramanlarını görmek arzu ederdim. Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, Sadık ve Süleyman onların sisteminde olan arkadaşlarında bana gösterdi. Sadık, Süleyman bin barekallah müdafaatı çabuk yetiştirdiniz. Ben şimdiden sonra size itimad edip mahkeme işlerini ve müracaatları merak etmeyeceğim. Maşallah tam istediğim hakiki ve muktedir vâris ve kardaşınız. İkiniz işlerimiz hakkında haletmediğiniz bir meseleyi

(82) El yazma Denizli Kastamonu S: 49

1279

meşveret için Nazif, Feyzi, Emin, Hilmi, Selahaddin, Mümtaz gibi kardeşlerimizle müdavele-i efkâr edersiniz. Kararınız benim de kabulümdür Madem siz bu ciddiyetle Risale-i Nuru omuzunuza almışsınız, daha hiç merak etmem. Allah sizden razı olsun ve bu hizmet-i Nuriyede muvaffak eylesin Amin. Amin. Amin.

SAİD-İ NURSİ (83)"

UHUVVET VE TESANÜT VE İTTİFAK DERSLERİ:

"... Maddiyun felsefesinin ve medeniyetin câzibedar sefahat ve uyutucu lezzetli zehirleriyle ifsad etmekle, mabeynlerinde tesanüdü kırmak ve Üstad'larını ihanetle çürütmek ve mesleklerini fennin, felsefenin bazı düsturlarıyla nazarlarından sukût ettirmektir ki; Nakşilere ve ehl-i tarikata karşı isti'mal ettikleri aynı silâh ile bizlere hücum ettiler. Fakat aldandılar. Çünkü Risale-i Nurun meslek-i esası, ihlâs-ı tâmm ve terk-i enaniyet ve zahmetlerde Rahmeti ve elemelerde bâki lezzetleri hissedip aramak ve fani lezzet-i sefihanede elim elemeleri göstermek ve imanın bu dünyada dahi hadsiz lezzetlere medar olmasını ve hiç bir felsefenin eli yetişmediği noktaları ve hakikatları ders vermek olduğundan; Onların plânlarını inşaallah âkim bırakacak ve meslek-i Risale-i Nur ise, tarikatlara kıyas edilmez diye onları susturacak...(84)"

"Aziz Siddık kardeşlerim! Sizin tesanüdünüze benim ziyade ehemmiyet verdiğimin sebebi, yalnız bize ve Risale-i Nura menfaati için değil... Belki tahkikî imanın dairesinde olmayan ve nokta-i istinada ve sarsılmayan bir cemaatın kat'î buldukları bir hakikata dayanmaya pek çok muhtaç bulunan avam-ı ehl-i iman için dalâlet cereyanlarına karşı yılmaz, çekilmez, bozulmaz, aldanmaz bir merci', bir mürşid, bir hüccet olmak cihetiyledir. Sizin kuvvetli tesanüdünüzü gören kanaat eder ki; bir hakikat var, hiç bir şeye feda edilmez. Ehl-i dalâlete başını eğmez, mağlub olmaz diye kuvve-i maneviyesi kuvvet bulur, ehl-i dünyaya ve sefahate iltihaktan kurtulur... (85)"

"Aziz siddık kardeşlerim! Sakın sakın dikkat ediniz, birbirinizden gücenmeyiniz. Yoksa hiç fayda olmadığı halde, büyük zarara vesile olur. Benim, sizin tesanüdünüz ile dünyaya karşı

iftiharımı, titizlik ile tekzib etmeyiniz. Bu hapis sair yerlere nisbeten pek çok sıkıdır. Gayet ehemmiyetsiz şeylere asabiyet ile ehemmiyet veriyorlar. Görüyorsunuz ki: hatta

(83) Sadık Bey koleksiyonu

(84)El yazma Denizli Kastamonu S:12

(85)Aynı eser S: 34

1280

doktora, mahkemeye çıksa ve girse, yeni gelmiş gibi papucuna kadar arıyorlar. Hatta beni de o derece sıkıyorlarki; bir gün Eskişehir'in bir ayı kadar beni incitiyorlar .Tahammüle çalışınız, ikilik içinize düşmesin.

Ben zannederim ki; Hafız Ali koğuşunuzda, ben onun namıyla muamele ettiğimden bir nevi nâzır ve çavuş hükmünde telâkki edilmiş. Buranın pek sıkı, vesveseli, evhamlı idare ve inzibatından bir teessür ve telâş tesiri ve bir ihtiyat eseridir. Başta Erkân-ı selaseden sadakatı metin, Re'fet ve Abdülmecid'den daha ziyade bana yakın Sabri ve büyük kardeşimin namdaşı Abdullah Çavuş benim hesabıma ve Risale-i Nur hatırına, şâkirtlerinin selâmetine Hafız Ali'den gücenmesinler.. Ve kat'iyen bilsinler ki; böyle bir vaziyette bir namazsız me'murun az tahakkümü, bir kardaşımızın on tokadından daha elimdir. Ben hergün tecrübelerini görüyorum.

SAİD-İ NURSİ (86)"

Bismihi Sübhanehu

Aziz Kardaşlarım! Sakın sakın münakaşa etmeyiniz. Casus kulaklar istifade ederler. Haklı olsa, haksız olsa, bu halimizde münakaşa eden haksızdır. Bir dirhem hakkı varsa, münakaşa ile bin dirhem bizlere zararı dokunabilir. Bir zaman Eskişehir hapsinde titiz kardeşlerime söylediğim bir hikayeyi tekrar ediyorum:

Eski Harb-i Umumi'de Rusya'da, şimalinde doksan zabitimiz ile beraber bir uzun koğuşta esir olarak bulunuyorduk. O zatlar bana karşı haddimden çok ziyade teveccühleri bulunmasından, nasihatla gürültülere meydan vermezdim. Fakat bir asabiyet ve sıkıntıdan gelen bir titizlik, şiddetli münakaşalara sebebiyet vermeye başladı. Ben de üç dört adama dedim: "Siz nerede gürültü işitseniz, gidiniz, haksıza yardım ediniz!" onlar dahi öyle yaptılar. Zararlı münakaşalar kalktı. Benden sordular: "Neden bu haksız tedbiri yaptın?"

Dedim: Haklı adam insafli olur. Bir dirhem hakkını istirahat-ı umumiyenin menfaatına feda eder. Haksız ise, ekseriyetle enaniyetli olur. Feda etmez, gürültü çoğalır...(87)"

"... Aziz Kardeşlerim, evvel ahir tavsiyemiz: Tesanüdünüzü muhafaza.. Enaniyet, benlik, rekabetten tahaffuz ve i'tidal-ı dem ve ihtiyattır... (88)"

(86)El yazma Denizli Mektupları S: 46

(87)Aynı eser S: 41

(88)Aynı eser S: 25

1281

SELÂMETLE KURTULUŞ İŞARETLERİ:

Üstad tarafından hapisteki talebelerine ara sıra teselli, müjde babından yapılan işaret ve îmalar iki çeşittir. Maddi ve manevi...

Evvela manevi işaretlerden bir iki nümune arz edelim: (Hapis faslının başında da kaydettiğimiz ayetin cifrî ve ebcedî hesapla verdiği teminat bu nevidendir.)

"Bu hadise te'siriyle ben kendimi ma'sum kardeşlerime rızay-i kalble feda etmeye azm ve cezm ettiğim ve çaresini aradığım vakitte, Celcelutiye'yi okudum. Birden hatıra geldi ki; İmam-ı Ali Radiyallahü anhü" Ya Rabbi, Eman ver; diye dua etmiş. İnşallah bu duanın sırrıyla selâmete çıkarsınız.

Evet, İmam-ı Ali (R.A.) Celcelutiye'de iki suretle Risale-i Nurdan haber verdiği gibi, Ayet-el Kübra risalesine işareten der. Bu işaret de îma eder ki; Ayet-el Kübra yüzünden ehemmiyetli bir musibet Risale-i Nur talebelerine gelecek ve "Ayet-el Kübra hakkı için o fecetten, musibetten şâkirtlerine eman ver!" diye niyaz eder. O risaleyi ve menbainı şefaathı yapar.. Ve Ayet-el Kübra Risalesinin tab'ı bahanesiyle gelen musibet, aynen o remz-i gaybîyi tasdik etti. Hem o kaside, Risale-i Nurun mühim eczalarına tertibiyle işaretlerin hatimesinde, mukabil sahifede der:

yani: "İşte Risale-i Nurun sözleri, harfleri ki, onlara işaretler eyledik. Sen onların hassalarını topla ve manalarını tahkik eyle. Bütün hayır ve saadet onlar ile tamam olur." der.

"Harflerin manalarını tahkik eyle" karinesiyle manayı ifade etmiyen hecâ harfler murad olmadığını, belki kelimeler manasındaki sözler nâmıyla risaleler muraddır.

SAİD-İ NURSİ(89)

"Aziz Kardeşlerim, iki gün evvel sorgu hâkimi beni çağırdığı vakit, ben kardeşlerimi nasıl müdafaa edeyim diye düşünürken; İmam-ı Gazali'nin "Hizb-ül masûn"unu açtım. Birden bu ayetler nazarıma göründü:

(89)El yazma Denizli Mektupları S: 6

1282

baktım ki; Birinci ayet, şeddeler sayılsa ve meddeler sayılmazsa de meddedir, makam-ı cifrî ve ebcedî bin üçyüz altmış iki ederki, tam tamına bu senenin(90) aynı tarihine.. Ve bizim mü'min kardeşlerimizi müdafaaya azmettiğimiz aynı zamanına hem manası, hem makamı tevafuk ediyor: Elhamdülillah dedim. Benim müdafaama ihtiyaç bırakmıyor:

Sonra hatırıma geldi ki: "Acaba netice ne olacak?" diye merak ettim, gördüm: daki iki cümle, tenvin sayılmak şartıyla, makam-ı cifrî aynen bin üçyüz altmış iki (1362) eğer bir medde sayılmazsa... Eğer sayılsa, üç eder.(91) (Yani 1363) tam tamına hıfz-î ilâhîye pek çok muhtaç olduğumuz bu zamanın, bu senenin ve gelecek senenin aynı tarihine tevafuk ederek; bir senedenberi büyük bir daire ve geniş bir sahada aleyhimize ihzar edilen dehşetli bir hücum karşısında mahfuziyetimize teminat, teselli veriyor.

Risale-i Nur bu hadisede daha parlak fütûhatı hâkim dairelerde bulunmasından, şimdiki muvakkat bir tevakkuf bizi me'yus etmez ve etmemeli.. Ve Ayet-el Kübranın tab'ı sebebiyle müsaderesi, onun parlak makamına ve nazar-ı dikkati her taraftan ona celbetmesinden bir ilanname telâkki ediyorum. ayetini şimdi okudum " " cümlesi tam tamına 1362 eder..Bu senenin aynı tarihine tevafuk eder.. Ve bizi çok istiğfara davet ve emreder ki; "Nurunuz tamam olsun ve Risale-i Nur noksan kalmasin"

SAİD-İ NURSİ(92)"

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Bu sabah, namazdan sonra yattım. Gördümki, semada parlak yıldızlar birbirine yığılaşmışlar, güzel bir nakş-ı semavî gösteriyorlar. Baktım, o acib nakş-ı teşkil etmeye kâğıd gibi beyaz ve kısmen süslü bir perde, defter gibi kucağıma geldi. Birden sevinçle uyandım, hayırdır inşaallah dedim.

Tam şimdi sizin ve Lütfi'nin vârisi ve Hafız Alin'nin tam tamına hem vârisi hem halefi ve ikincisi, mübarek kardeşimizin cennet meyvelerinden haber veren ve yıldızlar gibi kalblerde parlıyan, akılları nurlandıran "Meyveler" hediyelerinizle beraber,yedi şakirdi bulunan bir küçük

(90)Bu mektup,1943 senesinin Kurban bayramından evvel yazıldığı, o ise henüz Arabi 1363'e girilmediği gibi, henüz 1944 tarihine de bir kaç gün vardır. A.B.

(91)Risale-i Nurun vie talebelerinin Denizli hadisesinde mahkemedan beraetleri arabi 1363, miladi 1944'te olduğu malümdür. Bu mektup ise beraetten tahminen beşbuçuk ay önce yazılmıştır. A.B.

(92)El yazma Derizli Mektupları S:14

1283

medrese-i Nuriye olan bir haneden yedi yaşında bir masumanenin el yazısıyla sure-i "Elem neşrah lek" hediyesi; Bu üsr'den sonra bize ehemmiyetli yüsr ve sürûr gelmesini müjde vermesi, bana o rü'yayı şöyle ta'bir ediyor ki; Risale-i Nurun maddî ve manevî yaldızlı yıldızları Ankara makamında, Meyvelerin arkalarında parlak bir vaziyet aldıklarını ve benim kucağıma gelen semavî perde ve defter, sizin hediye ve o yüksek dünyevî makamatta nurları yerleştirmeye çalışan meyveler olduğunu bildim. Bu tefeülden hadsiz şükürettim.

Said-i Nursi (1)

HALASIN MADDİ İŞARET VE TESELLİSİ

"... Size başvekilin(93) mektubunu gönderdim. Bakınız sonra bana gönderiniz. Demek Ankara ziyade ehemmiyet vermeye başlamış. Gönderdiğimiz yedi takımın alındığına dair posta makbuzu yedi parça Ankara'dan geldi"

Üstad Hazretlerine resmen bildirilen başvekâlet yazısı şöyledir:

"7.4.1944 Denizli Ceza evinde mevkuf Said-i Nursi TC. Baş vekâlet yazı işleri sicil müdürlüğü,

Yüksek Cumhur Reisliğine sunup başvekâlete tevdi' buyurulan; haksız bir sebepten dolayı uzun müddetten beri mevkuf bulundurulmanızdan şikâyeti havi bulunan 16 Mart 1944 tarihli dilekçeniz incelenerek neticesi size bildirilmek üzere 7 Nisan 1944 ve 3/ 912 numaralı yazı ile Adliye vekiline gönderilmiştir.

Başvekâlet müşteşarı(94)" Ankara'ya, ehl-i vukufa tetkik ettirilmek üzere, Denizli Ağır Ceza mahkemesinden, Ankara Ağır Ceza Mahkemesine gönderilen ta'limatnameyi ciddiyetle ve önemle kabul edip, kitap ve evrakı aceleyle istiyen Ankara Ağır Ceza Mahkemesinin Denizli Ağır Cezasına gönderdiği resmi yazısının sureti:

"Ankara Ağır Ceza Mahkemesi

Denizli Ağır Ceza Reisliğine

9. 3.1944 tarih ve 199 sayılı talimatnameniz üzerine, Said-i Kürdî hakkında ehl-i vukuf tetkikatı yapılması buyrulmuş, Risale-i Nur ve diğer mek

(1) Hususî Denizli Dosyası Sıra No: 89

(93)Yani başvekaletin müşteşarlığı... A.B

(94)El yazma Denizli Mektupları S: 67

1284

tuplar, ehl-i vukufa tetkik ettirilmek istendi ise de, Risale ve mektupların gönderilmesi için 17. 3.1944 gün ve 65 sayılı yazımıza rağmen bu güne kadar gelmemiştir. Geline bittab' gereği yapılacaktır.

Bundan başka maznunun 16. 3.1944 tarihli bir kıt'a arzuhal ile Risale-i Nur, Nur risalelerinden bir nüsha, başkaca da bir müdafaaname gönderilmiş ise de, bu üç parça evrakın kaydiyesi alınmadığı gibi, suretlerinde pulları iptal edilmiştir. Bu itibarla adı geçen evrak iade edildiğinde, kayıtlarının alınması ve pullar iptal edildikten sonra gönderileceği belirtilen diğer Risale-i Nurun ve mektupların birlikte irsali rica olunur.

Ağır Ceza Reis-iAnkara(95)" Hazret-i Üstad, iki mahkeme arasında cereyan eden bu yazışma için de şöyle bir pusula yazmıştır:

"Demek Risale-i Nur ehemmiyetini ve kıymetini onlara ihsas etmiş.

Kardeşlerim Ankara makamatına gönderilen dört taneden, yalnız bir tane resmi noksanlarını tekmil etmek, yine kitaplar ile Ankara' ya iade etmek üzere, oranın Ağır Ceza Reisi buraya gönderildiğine dair emrin suretidir. Hem iyi oldu. Kitaplarla daha ziyade fayda eder. Belki risaleleri çabuk ele geçirmek için bu resmi noksanlığı bahane etmişler.

Yazılarından anlaşılıyor ki; ziyade merakla risaleleri bekliyorlar ki

"Ne için istediğimize rağmen daha gelmediler" diye buranın mahkemesine itap ediyorlar. inşaallah Risale-i Nur kendi kendini onlara kabul ettirerek, onların bir kısmını iman-ı tahkiki dairesine getirecek. Madem mesele bu şekle girdi. Ben ve benim gibi alâkasızlar, bu pek büyük hizmet-i imaniyenin yüzünden bin zahmet çeksek yine şükretmeliyiz.."

Daha sonraları Hazret-i Üstad talebelerine şu mektubu yazmıştır:

"Aziz Siddık Kardeşlerim!

Bir cilve-i İnyet-i Rabbaniyedir ki, daha müdafaatımızı ve evraklarımızı ve kitapları görmeden yalnız perde altında hissedip, Maarif vekilinin dehşetli püskürmesi ve hücumu; Beşinci Şua' ve Hücumat-ı Sitte'nin zeyli gibi gayet şiddetli mahrem risaleleri en ehemmiyetli makamat bilfiil tenkid içinde tetkik etmesi.. ve müdafaatımın ciddî dokunaklı, küfr-ü mutlaka cüretkârane darbeleri; Ankara'nın bize karşı çok şiddetli davranmasını beklerken, meselenin âzametine nisbeten gayet mülayimane, belki müsâlâhakârane vaziyet almış... (96)"

(95)Sadık Beyin Koleksiyonu

(96)Denizli Mektupları Dosyası, S: 9

1285

DİNÎ VE İLMÎ BAZI SUALLERE CEVAPLAR

Denizli hapsinde, Hazret-i Üstad'ın talebelerine karşı bir çok mevzularda dersleri sadır olduğu gibi, dinî ve ilmî bazı suallerine de cevapları olmuştur. Bunlar bir kaç çeşittir. Her ne kadar bu cevapların geniş tafsilatları Risale-i Nurun umumunda mevcut ise de, burada hususiyle müteveccih olup kısa kısa yazılan bu cevaplar, bir arada okunması ayrı bir zevk ve şevke medardır diye buraya kaydettik. Bu cevapları beş bölümde topluyarak dercedeceğiz:

Birinci Kısım: Sahabelerin sırr-ı tefevvuku hakkında:

".... Evet temsilde hata yok, nasilki, büyük bir veli, küçük bir ashab kadar hizmet-i İslâmiyede ehl-i sünnetçe mevki' alamadığı gibi; aynen öylede, bu zamanda hizmet-i imaniyede hazz-ı nefsinin bırakıp ve mahviyet ile tesanüd ve ittihadı muhafaza eden bir halis kardeşimiz, bir Veliden ziyade mevki' alıyor diye kanaatım gelmiş. Siz daima bu kanaatımı takviye ediyorsunuz. Cenab-ı Hak sizlerden ebeden razı olsun amin.(97)"

İkinci Kısım: Müteşabih hadisler meselesi:

"Aziz Siddık Kardeşlerim! Bu nevi hadisler müteşabih kısmındandır. Hem cüz'î ve hususi değiller. Hem umumî yerlere bakmıyorlar. Bir kısım ise: Ümmetinin başına gelen dinî fitnelere yalnız bir tek zamanı ve Hicaz ve Irakı misal olarak gösteriyor. Zaten Abbasilerin zamanında o tarihte Mu'tezile, Râfîzî, Cebrî ve perde altında zındıklar, mülhidler İslâmiyeti zedeliyen çok fırak-ı dalle meydana gelmişdiler. Şeriât ve i'tikad noktasında ehemmiyetli sarsıntılar olması hengâmında; Buhari, Müslim, İmam-ı A zam, İmam-ı Şâfiî, İmam-ı Malik, İmam-ı Ahmed bin Hanbel ve İmam-ı Gazali ve Gavs-ı A'zam ve Cüneyd-i Bağdadî gibi pek çok eazım-ı İslâmiye imdada yetişip, o fitne-i diniyeyi mağlub ettiler. O tarihten sonra üçyüz sene kadar o galebe devam ile, perde altında yine o ehl-i dalâlet

fırkaları siyaset yoluyla Hülâğu, Cengiz fitnesini İslamların başına getirdiler. Bu fitneden hem hadis, hem Hazret-i Ali Radiyallahü anhü sarîh bir surette aynı tarihiyle işaret ediyorlar.

Sonra bu zamanımızın fitnesi en büyük bir fitne olduğundan, hem müteaddit hadisler, hem çok işaret-i Kur'aniye aynı tarihiyle haber veriyorlar. Buna kıyasen ümmetin geçireceği safahatı küllî bir surette bir hadis beyan ettiği vakit, bazen o küllînin bir tek hadisesini misal olarak tarihi gösterir. Böyle müteşabih ve manası tamam anlaşılmiyan hadislerin Risale-i Nur eczaları kat'î bir surette te'villerini beyan etmiş. Yirmidördüncü Söz ve Beşinci Şua'da, bu hakikatı düsturuyla beyan etmiş.

SAİD-İ NURSİ(98)"

(97)El yazma Denizli Mektupları S: 70

(98) Denizli Kastamonu Lahikası Osmanlıca S: 31

1286

Üçüncü Kısım: Bazı fikhî meseleler:

1- Sabah namazının sünnetinin Kur'anda işareti olduğu hakkında:

"Aziz Sıddık kardeşim Re'fet Bey!"

Senin âlimane suallerin Risale-i Nurun Mektubat kısmında çok ehemmiyetli hakikatların anahtarları olmasından, senin suallerine karşı lâkiyd kalamıyorum. Bunun kısaca cevabı şudur:

Madem Kur'an bir hutbe-i ezeliyedir, nev-i beşerin umum tabakatıyla ve ehl-i ibadetin bütün tâifeleriyle konuşur. Elbette onlara göre müdeaddit manaları ve küllî manasının çok mertebeleri bulunacak. Bazı müfessirler yalnız en umumî veya en sarîh.. veya vâcib.. veya bir sünnet-i müekkedeyi ifade eden manayı tercih eder. Meselâ bu ayette 'den ehemmiyetli bir sünnet olan iki rek'ât teheccüd namazını ve den sünnet-i müekkede olan sabah, fecir sünnetini zikretmiş. Yoksa, evvelki mananın daha çok efradı var. Kardeşim seninle konuşmak kesilmemiş...

SAİD-İ NURSİ(99)"

2- Tesbihatın izharının makbuliyeti hakkında:

"Aziz Kardeşlerim! bu gece evrad ile meşgul olurken, nöbetçiler ve başkalar işitiyordular. Kalbime geldi, acaba bu izhar, sevabını noksan etmiyor mu? diye merak ettim. Birden Hücet-ül İslam İmam-ı Gazali'nin meşhur bir sözü hatıra geldi. O demiş: "Bazen izhar, çok defa ihfadan daha ziyade efdal olur" yani âşikâre yapmakta, başkalar ya istifade veya taklid etmek.. veya gafletten uyanmak.. veya dalâlette ve sefahatte muannid ise; karşısında şeâir-i İslâmiye nev'inde izhar etmek, İzzet-i diniyyeyi göstermek gibi, çok cihetle, hususan bu zamanda ve ihlâs dersini tam alanlarda, değil riya belki gizliden- tasannu' karışmamak şartıyla -çok ziyade sevablı olabilir diye bir teselli buldum...

SAİD-İ NURSİ(100)"

3- Arefe Gününde bin ihlâs hakkında:

"Aziz Mübarek Kardeşlerim!

Pek çok selâm... Bizim memlekette eskide ârefe gününde bin ihlâs-ı şerif okurduk. Ben şimdi bir gün evvel beş yüz ve Arefede dahi beşyüz okuyabildim. Kendine güvenen birden okuyabilir...

S.N.(101)"

(99) Denizli Kastamonu asıl mektupları S: 58

(100) Aynı eser S: 14

(101) Denizli Kastamonu Lahikaları S: 8

1287

Dördüncü Kısım: Bir ayetin zahirinde;"Biris bir mü'min adamı katlederse ebedî cehennemde kalır" hükmünün manası:

"Muhterem Üstadım Efendim Hazretleri!

Ayet-i celilesi katiller hakkında pek korkunçtur. Bunu soruyorlar: "İstiğfar ettik, kabul olunmaz mı" diyorlar

Cevaben dedim: mucibince kabil-i aftır.

Her iki ayet-i celilenin manalarının te'lifini ve biri diğerini nakzedip etmediğinin bildirilmesini istediler. Üstad'ımıza müracaata mecbur kaldım. Cevabınıza intizar eyler, hürmetle ellerinden öperim efendim.

Ref'et

Üstadın cevabı:

"Birinci ayetin tefsirinde İstihlal (102) ile küfre gider. Ebedî cehennemde kalır demişler:

SAİD-İ NURSİ(103)

Beşinci Kısım: Cinlerden de Peygamber gelip gelmediği hakkında:

Ayet-i celilesi mucibince, cinlerden de

Peygamberler geldiği bildiriliyorsa da, bu husustaki müşkilin halli için vaki' suale, Üsdadımız'ın verdiği cevaptır.

"Aziz Kardeşim, hakikaten senin bu sualinin çok ehemmiyeti var Fakat Risale-i Nurun en ehemmiyetli vazifesi beşeri dalâletten ve küfr-ü mutlakdan kurtarmak olmasından, bu çeşit mes'elelere sıra gelmiyor, onlardan bahis açmıyor. Selef-i salihin dahi çok bahis etmemişler. Çünkü öyle gaybî ve görünmiyen işlerde su-i isti'mal düşer. Hem şarlatanlar hodfuruşluklarına bir vesile yapabilirler. Nasıl ki şimdi ispiirtizmacılar "Cinler ile muhabere" namıyla şarlatanlık yapıyorlar. Dinin zararına alet ederler diye, çokca medar-ı bahis edilmez. Hem Hâtem-ül Enbiya'dan (A.S.M.)sonra cinlerden Peygamber gelmemiş. Hem Risale-i Nur, bu zamanda bir tâun-u beşerî olan maddiyunluk fikrini iptal etmek için, cinnî

(102) İstihlal,haramı helal ve mubah addetmek demektir. O ise haramı helal addeylemek şer'an küfrdür. A.B.

(103) Denizli Kastomunu asıl mektupları S:46

1288

ve Ruhanîlerin vücudlarını tanımamasından; Risale-i Nur herşeyden evvel ruhanilerin vücudlarını kat'î hüccetler ile ispat etmeye çalışmış.. Bu meseleye üçüncü derecede bakmış, tafsilini başkalara bırakmış. Belki inşaallah bir vakit Risle-i Nurun bir şâkirdi sure-i Rahmanı tefsir edip, bu meseleyi de halleder:

SAİD-İ NURSİ(104)"

İşte Denizli Hapishanesinde gizli olarak yazılıp Nur talebelerine gönderilen küçük mektuplar ve pusulalardan aldığımız ve pekaz bazı maddeler içinde çok kısa az bir kısım numunelerini gösterdiğimiz bu parçalar sadece bir fihristedir. Bu makamda mektupların yazılı asıllarını ve büyük tarihçeye alınan kısımları düşünüp bunlarla iktifa ediyoruz.

DENİZLİ MAHKEME SAFAHATI VE ÜSTAD'IN MÜDAFAATI

Üstad Bediüzzaman'ın Denizli mahkemesinde yaptığı müdafaalarının nevilere göre -küçük mektuplar gibi- tasnifine geçmeden önce, medar-ı hayret ve ibret bir noktaya işaret etmek isteriz ki: Bu faslın baş taraflarında adet ve mahiyetlerini kısaca arz ettiğimiz müdafaalarının hiç bir parçasında, sair insanlar gibi "tahliyemi talep ediyorum" veya "beraetimi istiyorum" gibi hiçbir isteğinin bulunmaması vakasıdır. Bütün müdafaalarında sadece hak ve hakikatın anlaşılması ve Risale-i Nur davasının bilinmesi için konuşmuş ve izahlarda bulunmuştur. Kısacası, o kendi davasının ve hizmetinin hak ve hakikat olduğunu ve iman, Kur'an hizmetinden başka birşey olmadığını her çeşit ve her tabaka insanlarca anlaşılmasına çalışmış ve mücadele vermiştir. Dauasının ve hizmetinin hakikat ve mahiyeti akl-ı selim dairesinde ve hamiyetli bazı insanlar yanında anlaşılın da kendisi hapiste kalmış, zindanda çürümüş veya dışarda bulunmuş, onun yanında bir farkı yoktur ve mühim de değildir.

Bu iddiamızı ispatlıyan Hazret-i üstad'ın dört mahkemesinde yaptığı mevcut müdafaalarının hiç birisinde tahliye veya beraet talebine dair birtek

(104) Denizli Kastamonu Mektupları aslı S: 64

1289

kelimesinin bulunmamasıdır. Ayrıca bu hakikat Denizli hapsinde talebelerine yazdığı şu mektubunda açıkça görünmektedir:

"Ben kendime beraet istemem. Fakat burada, hergün Eskişehir'in hapsindeki bir aydan daha ziyade bana ağır geliyor. Siz çıktıktan sonra, ne kadar elinizden gelirse, beni İstanbul, ya Kastamonu veya Isparta'ya naklediniz. Ben kendim müracaat etmem...(105)"

MÜDAFAA NEVİLERİ

Şimdi Hazret-i Üstad'ın Denizli mahkemesi safhasında yaptığı müdafaalarının yirmi iki adet parçalarını da -Küçük mektuplarda yaptığımız gibi- bir kaç kısma ayırarak her kısımdan da sadece nümûnelik parçalar vermek istiyoruz.

BİRİNCİ KISIM: İsparta C. Savcısının ve başka yerlerin müşterek iddianamelerinin bir halitası olan Denizli Savcılığının ilk hazırlık evrakına ait iddianamesindeki isnad ve iftiraları esasıyla çürüten itirazlar.

İKİNCİ KISIM: İki ehl-i vukuf raporlarına ayrı ayrı itiraz ve cevaplar.

ÜÇÜNCÜ KISIM: Sorgu hâkimlerinin kararnamelerine karşı itiraz ve ceveblar.

DÖRDÜNCÜ KISIM: Denizli Savcısının son tecziye talebine karşı itiraz ve müdafaalar.

BEŞİNCİ KISIM: Mahkeme hey'etinin mevcut kanunlar muvacehesindeki müsbet yönde vicdanî kanaatlarını tatmin edici izahlı ve ilmî müdafaalar.

ALTINCI KISIM: Hapisteki maznun talebelerinden sadece onbeşinin kısacık birer müdafaaları.

Sıralanan müdafaat kısımlarının nümunelerini vermeden önce, Hazret-i Üstad'ın bir ara mahkemeye sunmuş olduğu ufak, fakat enteresan bir dilekçesinin hatırasını kaydetmek istiyorum. Bu dilekçe, hatıralar bölümünde M.Feyzi Efendi'nin anlattığı hadise ki; Üstad bir ara mahkemeye hasta olduğundan bahisle gelemeyeceğine dair, (Bir ma'nada mahkeme heyetinin tarafsızlığını tam anlayıncaya kadar duruşmalara gelmeyi askıya almış olduğuna dair) bir dilekçe vermiş. Bilâhare de o dilekçeyi geri aldığını, yani mahkemenin adaletli, vicdanlı, hakperest olduğunu hissederek anladığını, mahkemeye işaretle bildirmek istemiş olan hadiseyi de te'kid etmektedir.

(105)El yazma Denizli Mektupları S: 81

1290

Üstadın mevzu' edilen dilekçesi aynen şöyledir:

"Efendiler! Bizi sebepsiz kısmen mahkûm ve dokuz ay (106) sıkı ve sıkıntılı yerde tevkif etmek, gerçi bu haksız hale karşı çok şiddetli şekva ve itiraz hakkımızdır!.. Fakat "iki sebep" bizi teskin etmiş.

Birincisi: Ne kadar tenkit nazarı da olsa, Risale-i Nura dikkatle bakan, iman noktasında herhalde istifade eder, kalben ona taraftar olur. Meğer bütün bütün kalbi çürümüş ola... Sizler gibi ehl-i insafın kalbleri(107) elbette lehimizdedir.

İkincisi: Bu kadar zaman hâkimiyetiniz altında ve size âmirimiz nazarıyla baktığımızdan sizi yabanî değil, belki hukuk-u hürriyeti veren bir uhuvvet, bir karabet manasını hissettiğimizden ve geldik geledi başka yerlere nisbeten insafılı dediğimizden; hiddet ve şiddeti size ve mahkememize karşı bıraktık.

Fakat otuz-kırk senedenberi ecnebî hesabına ve küfür ve ilhad namına bu milleti ifsad ve vatani parçalamak fikriyle, Kur'an hakikatına ve iman hakikatlarına her vesileyle hücum eden ve çok şekillere giren bir gizli ifsad komitesine karşı, bu mesel'emizde kendilerine perde yaptıkları insafsız ve dikkatsiz me'murlara ve mahkemeyi şaşırtan onların Müslüman kisvesindeki propagandacılarına hitaben, fakat sizin huzurunuzda zahiren sizin ile bir kaç söz konuşacağıma müsaade ediniz!...

SAİD-İ NURSİ(108)"

Hazret-i Üstad'ın bu enteresan dilekçesi, mahkeme heyetinin Risale-i Nur meselesini ve işin hakikatını anladıklarını ima ettiği gibi, beraet ile hüküm ve karara varacağını da işaretle bildiriyor ve mahkemeye de bunu bildiğini iş'ar ediyor.

MÜDAFAALAR ŞEKLİ

Altı sınıfa ayırdığımız Hazret-i Üstad'ın müdafaalarının birinci kısmı olarak İsparta C.Savcısına verilen parça ile, Denizli hapsine getirildikten az bir müddet sonra, savcıya verilmiş ve başında "Bir Cum'a gününün bir kaç saatinin mahsülüdür" diye yazılı ve sonunda "Bu istid'a Kastamonu zelzelesinden yirmi gün evvel yazılmıştır." ibaresi olan parçadır.

(106)"Dokuz ay" tabiri, herhalde hadisenin başlangıcı olan Temmuz 1943'ten beri mevkuf bulunan Atıf Egemen ve arkadaşlarının hapis müddetlerinin o ana kadar dokuz ayı bulduğunu... dilekçenin Nisan 1944'de verildiği anlaşılmalık Üstadın mevkufiyetinin 7. ayı olmuş oluyor. A.B.

(107)Tahiri Ağabey gibi hadisede bulunmuş bazı Nur talebelerinden bizzat duymuşuz ki: "Bir gün Ali Rıza Bey, Üstad'a karşı sert bir çıkışla bağırmişti. Üstad ise, üzülen Nur talebelerine: "Üzülmeyin, onun kalbi bizimdir. Kasten yapıyor, şüpheleri defetsin diye" demiştir. A.B.

(108) Denizli Müdafaatı dosyası S: 59

1291

Evet,1943 yılı 7, 8, 9 ve 10. aylarında bir çok vilâyet ve kazalardan toplattırılan Nur talebeleri, nihayet Denizli adliyesinde davaya bakılmak üzere Denizli hapisanesinde bir araya getirilmişlerdir. Sağdan soldan getirilen bütün bu mazlum Nur talebelerinin ayrı ayrı evrak, dosya ve kitapları çok büyük bir hacim teşkil etmiş olması lâzımdır. Hatta yalnız Kastamonu ilinde tutuklanan bir kaç Nur talebesinin dosya ve evrakları Mehmed Feyzi Efendinin anlattığına göre, yerden bir sandalye yüksekliği kadar imiş...İstanbul'un ve İsparta'nın bir çok talebelerinin evrak ve dosyaları da o nisbette hesap edilsin.

İşte tüm bu karmaşık ve çok olan evrak ve dosyalar Denizli'de toplandıktan sonra, ilk iş, Denizli savcılığının bütün bunları tetkik etmesi ve maznunların yeniden ifadelerini alarak neticeyi çıkarması çok uzun bir zaman alması icab ederken, gayet aceleyle, çok kısa bir zamanda bunu bitirmiş ve ilk hazırlık dosyasını tamamlayarak mütalâasını yazmış ve dosyayı sorgu hâkimliğine tevdi etmiştir.

Hazret-i Üstad Denizli hapisanesine geldikten bir kaç gün sonra, C.Savcılığına vermiş olduğu müdafaalı dilekçesinden bölümler alacağız. Bu dilekçe, henüz ilgili evrak ve dosyalar savcılık tetkikatında olduğuna bir zamanda büyük bir ihtimalle 1943 yılının onbirinci ayı başlarında verilmiştir.

Dilekçenin bazı bölümleri:

"Müdde-i umumi bey Hazretleri!

Yirmi senedir hayat-ı içtimaiyeyi, bilhassa böyle resmî ve ince ve siyasî hayatı terketmişim. O hallere karşı olması lazım gelen vaziyeti bilemiyorum ve düşünemiyorum.. Ve düşünmesi beni cidden incitiyor. Fakat mecburiyetle İsparta'da insafsız bir müdde-i umumî, intizamsız ve mükerrer ve lüzumsuz pek çok suallerine verdiğim cevapların hatimesi ve hülâsası ve Sorgu Hâkiminin zabtına geçmiş ve ayrıca size verilmiş olan intizamsız müdafaatım ve istidamla, belki saded hâricinde ve

lüzumsuz ve tekrarlı ve intizamsızlık ve aleyhime dönecek şiddetli tabirler ve bilmediğim yeni kanunlara muhalif ifadeler bulunabilir.

Fakat madem hakikat üzere gidiyor, hakikatın hatırı için o kusurlara bakmamak gerekir. O istid'a da beş altı esas üzere gidiyor.

BİRİNCİSİ: Madem Hükûmet-i cumhuriye, cumhuriyetteki hürriyet-i Vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefahatçilere ilişmiyor.. Elbette dindarlara ve takvacılara da ilişmemek gerektir.. Ve "madem dinsiz bir millet yaşamaz" ve Asya din noktasında Avrupa'ya benzemez.. Ve İslâmiyet hayat-ı şahsiye ve uhreviye cihetinde Hristiyanlığa uymaz.. Ve dinsiz bir Müslüman başka dinsizler gibi olmaz.. Ve bu bin seneden beri dünyayı

1292

diyaneti ile ışıklandıran ve bütün dünyanın tehacümatına karşı salâbet-i diniyesini kahramane muhafaza eden ve bu vatandaki milletin bir ihtiyac-ı fitrîsi hükümüne geçen Divanet, salâhat ve bilhassa iman hakikatlarının öğrenmesi yerini, hiç bir terakkiyat, hiç bir medeniyet tutamaz ve o ihtiyacı onlara unutturmaz.

Elbette bu vatandaki millete hükmeden bir hükûmet, Risale-i Nura âdalet ve kanun ve asayiş cihetinde ilişmez ve iliştiirmemeli.

İKİNCİSİ: Madem bir şeyi reddetmek başkadır.. Ve o şeyi kalben kabu1 etmemek daha başkadır.. Ve onun ile amel etmemek bütün bütün başkadır.. Ve her hükûmette şiddetli muhalifler bulunur ve Mecusî hâkimiyeti altında Müslümanlar ve hükûmet-i İslâmiye-i Ömeriye'de Yahudîler ve hristiyanlar bulunmuş.. Ve asayişe ve idareye ilişmiyenin hürriyet-i şahsiyesi her hükûmette vardır, ilişilmez... Ve hükûmet ele bakar, kalbe bakmaz... Ve madem asayişe ve idareye ve siyasete ilişmek isteyen, herhalde hiç şüphesiz gazeteler ile ve dünya hadisatıyla alâkadar olacak, ta kendine yardım eden cereyanları, vaziyetleri, hadisatı bilsin, ta yanlış ayağını atmasın...

Risale-i Nur ise: şâkirtlerini o derece menetmiş ki, bütün yakın dostlarım bilirler ki; yirmi senedir, değil gazeteleri okumak, belki sormasını ve merak etmesini ve düşünmesini bana terkettirmiş... Ve iki sene, iki aydır kat'iyen dünya cereyanlarından ve vaziyetlerinden hiç bir haber almamak derecede beni hayat-i çtımaiyeden kesmiş. Elbette ve elbette, hikmet-i hükûmet ve kanun-u siyaset ve düstur-u adalet bana ve benim gibi kardeşlerime ilişmez. Bize ilişen, herhalde ya evhamından veya garazından veya inadından ilişir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Isparta müdde-i umumisi yanlış bir mana ile; Beşinci Şua'a dair suallerinde kanun hesabına değil, belki ölmüş bir şahsın dostluğu taassubu hesabına ma'nasız ve lüzumsuz itirazları sebebiyle bu gelecek uzunca tafsilatı vermeye mecbur oldum:

Evvela, bu Beşinci Şua'ı biz gayet mahrem tutuyoruz, neşretmiyoruz. Hem bütün taharrilerde bende bulunmadı. Hem sekiz senede bir iki defa, bir iki saat elime geçti. Hem maksadı, yalnız avamın imanlarını şüphelerden ve müteşabih hadisleri inkârdan kurtarmaktır. Dünya cihetine üçüncü, dördüncü derecede dolayısıyla bakar. Hem verdiği gaybî haberler doğrudur. Hem ehli siyaset ve dünya ile mübareze etmiyor. Yalnız ihbar eder. Hem şahısları tayin etmiyor, küllî bir surette bir hakikat-ı hadisiyeyi beyan eder. Fakat gizli ellerde gezdiği için, bir iki haşiye bilmediğimiz bazı zatlar

tarafından ilave edilerek o küllî hakikatı bu asırdaki dehşetli bir şahsa tam tatbik etmişler. Onun için bu senelerde yeni te'lif

1293

edilmiş zannı ile itiraz ettiler. Hem o risalenin aslı Dar-ül Hikmet'ten daha eskidir. Yalnız bir zaman sonra tanzim edildi, Risale-i Nura girdi. Şöyle ki:

Hürriyet'ten evvel İstanbul'a geldim. O zaman Japonya'nın baş kumandanı İslam Ulemasından dini bazı sualler sormuştu. Onları İstanbul Hocaları benden sordular. Hem çok şeyleri o münasebetle sual ettiler. Ezcümle: Bir hadiste, " Ahirzamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında "haza Kâfirün" yazılmış bulunur" hadis var diye benden sual ettiler?

Dedim : Bir acib şahıs bu milletin başına geçer.. Ve sabah kalkar başına şapka giyer ve giydirir.

Bu cevaptan bunu sordular : "Acaba o zaman onu giyen kafir olmazmı?"

Dedim: Şapka başa gelecek, "secdeye gitme!" diyecek. Fakat baştaki iman o şapkayı secdeye getirecek, Müslüman edecek İnşallah...

Sonra dediler: " Aynı şahıs bir su içecek, onun eli delinecek ve bu hadise ile Süfyan olduğu bilinecek?"

Bende cevaben dedim: Bir darb-ı mesel var ki: çok israfçı adama eli deliktir, yani elinde mal durmuyor, akıyor, zayi' olur denilir. İşte o dehşetli adam, bir su olan rakıya müptela ve onun ile hasta olacak.. Ve kendisi hadsiz israfata girecek, başkalarının da alıştıracak.

Sonra birisi bordu ki: "O süfyan öldüğü zaman, İstanbul'da Dikilitaş'ta şeytan dünyaya bağırarak ki, filan öldü?"

Bende o vakit dedim: "Telgrafla haber verilecek.. Fakat bir zaman sonra radyo çıkmış, işittim. Eski cevabım tam değilmiş bildim. Dar-ül Hikmet'te iken dedim: "Şeytan gibi radyoyla dünyaya işittirilecek."

Sonra, Sedd-i Zülkarneyn ve Ye'cüc ve Me'cüc ve Dâbbet-ül arz ve Deccal ve Nüzul-ü İsa(A.S.) hakkında sualler sorulmuştu. Bende cevap vermiştim. Hatta eski risalelerimde onlar kısmen yazılmışlar.

Bir zaman sonra, Mustafa Kemal iki defa şifre ile ve Van'ın eski valisi ve benim dostum Tahsin Bey'in vasıtasıyla beni Ankara'ya taltif için, neşredilen "Hutuvat-ı Sitte"ye mukâfeten celbetti. Gittim, Şeyh Sinûsî Kürtçe lisanı bilmediğinden, beni onun yerine üç yüz lira maaşla vilâyat-ı şarkiyyeye vaiz-i umumî, hem meb'us, hem Diyanet riyaseti dairesinde Dar-ül Hikmet azaları ile beraber eski vazifem ile memnun etmek ve benim Van'da temelini attığım Medreset-üz Zehra ve Şark dârül fûnunuma, Sultan Reşad'ın verdiği on dokuz bin lirayı, yüzellibin bankonota iblağ ederek, iki yüz meb'us içinde yüzaltmış üç meb'usun imzasıyla kabul edildiği halde, ben Beşinci Şua' aslının verdiği haberin bir kısmını orada

1294

bir adamda gördüm. Mecburiyetle o çok ehemmiyetli vazifeleri bıraktım.. Ve “bu adamla başa çıkılmaz, mukabele edilmez” diye dünyayı ve siyaseti ve hayat-ı içtimaiyeyi terk edip, yalnız imanı kurtarmak yolunda vaktini sarfettim...

Sonra bazı zatlar, ahirzaman hadisatını haber veren müteşabih hadisleri sual etmek münasebetiyle, o eski risalenin aslını tanzim ettim. Risale-i Nurun Beşinci Şua'ı namını aldı...

Bu makamda Isparta Müdde-i umumisinin M.Kemal'e dostluğu taasubuyla, kanunsuz ve lüzumsuz ve yanlış itirazı ve sualleri beni bu saadet harici izahatı vermeye mecbur eyledi.

Ben onun adliye kanunu namına, tamamen şahsî ve kanunsuz sözünü misal olarak beyan ediyorum; Dedi: “Beşinci Şua'da, sen hiç kalben nedamet etmedin mi ki; onu rakıdan ve şaraptan su tulumbası gibi tabirlerle tezyif etmişsin?”

Ben, bu bütün bütün manasız ve yanlış dostluk taassubuna mukabil derim: Kahraman ordunun zaferi ve şerefi ona verilmez, yalnız bir hissesi olabilir. Nasıki ordunun bütün ganimeti, malları, erzakları bir kumandana verilse zulümdür, dehşetli bir haksızlıktır. Evet, nasıl o insafsız müdde-i umumi, o çok kusurlu adamı sevmemekle beni ittiham etti, adeta vatan haini yaptı.. Ben de, onu Orduyu sevmemekle ittiham ediyorum. Çünkü, bütün şerefi ve manevî ganimeti o dostuna verip, orduyu şerefsiz bırakıyor. Hakikat ise; müsbet şeyler, haseneler, iyilikler cemaate, orduya tevzi' edilir... Ve menfi ve tahribat ve kusurlar başa verilir.

Çünkü bir şeyin vücudu, bütün şeraitinin ve erkânının vücuduyla olur ki, kumandan yalnız bir şarttır.. Ve o şeyin ademi ve bozulması ise, bir şartın ademiyle ve bir rüknün bozulmasıyla mahvolur, bozular.O fenalık başa ve reise verilebilir. İyilikler, haseneler ekseriyetle müsbet ve vücudîdir.Başlar sahib çıkamazlar.Fenalıklar ve kusurlar âdemîdir ve tahriptir, Reisler mes'ul olurlar.

Hak ve hakikat böyle iken; nasıl ki bir aşiret futûhât yapsa, "Aferin Hasan ağa!" eğer mağlub olsa, "tuh!.." diye aşiret tezyif edilir, bütün bütün hakikatın aksine hükmedilir. Aynen öyle de: Beni ittiham eden o müddei, bütün bütün hakkın ve hakikatın aksine bir hatası ile, güya adliye namına hükmetti...

Eğer dünyaya karışmak arzusu bizde bulunsaydı, böyle sinek vızıltısı gibi değil, top güllesi gibi ses ve patlak verecekti.

Divan-ı Harb-i Örfi'de ve Mustafa Kemal'in hiddetine karşı divan-ı riyasette şiddetli ve dokunaklı müdafaa eden bir adam, on sekiz sene

1295

zarfında kimseye hissettirmeden, sezdirmeden dünya entrikalarını çeviriyor diye onu ittiham eden, elbette bir garaz iledir. Biz Denizli mahkemesinden ve müdde-i umumisinden ümid ederiz ki; bizi öylelerin ağrazından kurtarsın, hakikat-ı adaleti gösterebilir...

Eğer maddi müdafaa Kur'an menetmeseydi, bu milletin can damarı hükmünde umumun teveccühünü kazanan ve her tarafta bulunan o şâkirtler, Şeyh Said ve Menemen Hadiseleri gibi, cüz'î ve neticesiz hadiseler ile bulaşmazlar. Allah etmesin, eğer mecburiyet-i kat'îye derecesinde onlara zulmedilse ve Risale-i Nura hücum olsa, elbette hükûmeti iğfal eden zındıklar ve münafıklar bin derece pişman olacaklar.

Elhasıl: madem biz ehl-i dñyanın dñyalarına ilişmiyoruz, onlar da bizim ahiretimize ve imanî hizmetimize ilişmesinler. Mevkuf

SAİD-İ NURSİ (109)"

Müdde-i umumî ilk tahkikatını bitirip, esas hakkındaki mütalâsını beyan ettikten sonra, Hazret-i Üstad'ın mahkeme nezdinde yaptığı itiraznamesinden:

"...İddianamede, başka yerlerdeki sathî tetkikata binaen gizli bir cem'iyet-i siyasiye noktasında bakmış... buna cevabımız:

Evvelâ: Bütün benim ile arkadaşlık eden zatların şهادetiyle, on dokuz seneden beri bir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve sormayan ve bu iki sene ve beş aydır harb-ı umumiden hiç bir haber almıyan ve merak etmeyen ve bilmeyen bir adam, elbette siyasetle hiç bir alâkası yoktur.. Ve siyasî cem'iyetlerle hiç bir münasebeti olmaz.

Saniyen: Risale-i Nurun yüzotuz parçaları meydandadır. İçinde imanî hakikatlardan başka bir hedef, bir maksad-ı dünyevî olmadığını Eskişehir mahkemesi -yalnız bir iki risalelerden başka- ilişmemesi.. Ve koca Kastamonu zabıtasının sekiz sene zarfında daimî tarassud ile beraber iki hizmetçiden ve yalnız üç adamdan başka, bir bahane ile müttehem bulmaması, kat'î bir hüccettir ki; Risale-i Nur şâkırtleri hiç bir vechile siyasî bir cemiyet değiller. Eğer iddianamedeki cemiyetten maksadları, imanî ve uhrevî bir cemaat ise, ona cevaben deriz ki:

Eğer Dar-ül Fünûn talebelerine ve her nevi esnafa bir cemiyet namı verilse, bize de o neviden bir cemiyet namı verilebilir.

Eğer dinî hissiyatla emniyet-i dahiliyeyi ihlâl edecek bir cem'iyet namı veriliyorsa, buna mukabil deriz: Yirmi sene zarfında bu fırtınalı za

(109)Denizli Dosyası S: 23

1296

manda Risale-i Nurun yüzer risalelerinden binler nüshaları, binler adamın kemal-i merakla okudukları halde, hiç bir yerde hiç bir vukuatla, emniyet-i dahiliyeye ilişmeleri ne hükûmetçe ve ne de mahkemece kaydedilmemesi bu ittihamı çürütüyor.

Eğer hissiyat-ı diniyeyi kuvvetlendirmesinden, istikbalde emniyet-i dahiliyeye zarar verebilir diye bir cem'iyet namı verilmiş ise, buna mukabil deriz: Evvela başta Diyanet Riyaseti ve bütün vâizler aynı hizmeti gürüyorlar...

Acaba Otuzbir Mart hadisesinde, Bab-ı Seraskerî'de, Şeyh-ül İslâm ve Ulemayı dinlemeyen sekiz taburu bir nutukla itaâte getiren bir adam, sekiz sene zarfında (Zabıtnamelere göre) çalışmış.. Ve Kastamonu'da yalnız beş adamı iğfal edebilmiş denilir mi?..

Eğer o sathi zabıtnamelerde iddia edildiği gibi yapsa idim, beş değil, belki beşyüz ve beşbin adamları kandırabilirdim. O zabıtnamelerde ne kadar yanlışlar bulunduğunu bir iki nümuneyi beyan ediyorum:

Zaman-ı saadetten şimdiye kadar carî bir adet-i İslâmiyeye ittibaen Risale-i Nurun hususî menba'ları olan yüzer ayat-ı meşhureyi, bir hizb-i Kur'anî yaptığımızı, "dinde tahrifat yapıyor" diye mülâhaza etmiştir.

Hem Eskişehir mahkemesinde medar-ı nazar olup ehemmiyet verilmeyen ve bilmediğimiz bir zatın ilavesi bulunan "Ladîni zamanında latin harflerinin kabulü tarihine tevafukla, inkâr-ı haşre bir emaredir" diye bizi bugün yazılmış gibi mes'ul etmek istiyor...

Hem Ankara'da hükûmetin başında bulunan birisine söylediğimiz itirazlara ve ağır sözlere mukabele etmeyip, sükût eden, öldükten sonra onun yanlısını gösteren bir hakikat-ı hadisiyeyi beyandaki fitrî ve lüzumlu ve mahrem tenkidlerim medar-ı mes'uliyet yapılmış.

Ölmüş ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir şahsın hatırı nerede? Hükûmetin ve milletin bir hatırı ve Cenab-ı Hakkın bir tecelli-i hâkimiyeti olan adalet kanunları nerede?...

İşte bu nümûnelere kıyasen, ne kadar hilâf-ı hakikat ve adalet bir muamele olduğunu inşaallah insaflı ve adaletli olan Denizli Müdde-i umumisi ve mahkemesi göstererek, o zabıtnamelerin evhamlarına ehemmiyet vermeyecekler.

Hem en acibi budur ki: Isparta müddei umumisi benden sordu: "Mahrem Beşinci Şua'da demişsin: Ordu dizginini o dehşetli şahsın elinden kurtaracak... Muradın, orduyu hükûmete karşı sevketmek midir?"

Ben de dedim: Maksadım, o kumandan ya ölecek veya tebdil edilecek. Ordu onun tahakkümünden kurtulacak demektir.

1297

Müdafaatımda yirmi yerde, hüccetlerle ispat etmişiz ki, bütün dünyaya karşı da olsa, din ve Kur'an ve Risale-i nuru alet edemeyiz ve edilmez ve biz onların bir hakikatını dünya saltanatına değiştirmeyiz ve bilfiil öyleyiz. Bu davanın emareleri yirmi senede binlerdir.

Halbuki iddianame, başka zabıtnamelere binaen, güya bütün maksadımız ve sa'yimiz, dünya entrikalarını çevirmek ve dünya garazlarıyla dini hasis şeylere alet etmek, kudsiyetini düşürmektir diye bizi ittiham ediyorlar.

Madem böyledir ben ve biz bütün kuvvetimizle deriz: Hasbunallahü ve ni'mel-vekil.

Mevkuf

SAİD-i NURSI(110)"

Üstad Bediüzzaman Hazretleri üstteki iddianameye karşı yaptığı itiraznameden sonra, ona bir tetimme olarak üç dört sahifelik bir itirazname daha yazmış.. Bazı bölümleri alıyoruz:

"... Aslı faslı olmıyan ve hatırıma gelmeyen bir siyasî cemiyet namını masum ve siyasetle hiç alakadar olmayan Risale-i Nur talebelerine takıp ve o daire içine giren ve iman ve ahiretinden başka hiçbir maksadları bulunmıyan biçareleri, o cem'iyetin ya nâşiri, ya fa'al bir rüknü, ya mensubu veya Risale-i Nuru okumuş veya okutmuş veya yazmış diye suçlu sayıp mahkemeye vermek, ne kadar adaletin mahiyetinden uzak olduğuna kat'î bir hücceti şudur ki: Kur'an

aleyhinde yazılan doktor Duzî'nin vesair zındıkların o muzır eserlerini okuyanlara, hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiye düsturuyla bir suç sayılmadığı halde; hakikat-ı Kur'aniyeyi güneş gibi bildiren Risale-i Nuru okumak veya yazmak bir suç saymış.. Ve yüz Risale içinde yanlış mana verilmemek için mahrem tuttuğumuz ve neşrine izin vermediğimiz iki üç risalede, yalnız bir kaç cümlelerini bahane gösterip ittihat etmiş.

Halbuki o risaleleri biri müstesna, Eskişehir mahkemesi tetkik etmiş ve müstesnasını ise, hem istid'amda hem itiraznamede gayet kat'î cevabı verildiği Ve "elimizde nur var, siyaset topuzu yok" Eskişehir mahkemesinde yirmi vecihle kat'î ispat edildiği halde; o insafsız, üç mahrem ve neşir olunmayan risalelerin üç dört cümlelerini bütün Risale-i Nura teşmil eder gibi, Risalei Nuru okuyan ve yazanı suçlu ve beni de hükûmetle mübareze eder diye ittihat etmişler.

... Acaba hiç imkânı var mı ki: bir adam mübareze ettiği adamları tanımasın ve bilmeyi merak etmesin? Dost mu, düşman mı karşısındakini

(110)Denizli Dosyası-1 S: 28

1298

tanımasına ehemmiyet vermesin? Bu hadiselerde anlaşılıyor ki: bil-iltizam herhalde beni mahkûm etmek için gayet asılsız bahaneleri icad ederler.

Madem keyfiyet böyledir; Ben de buranın mahkemesine değil, belki O insafsızlara derim: Ben sizin bana vereceğiniz en ağır cezanıza beş para vermem ve hiç ehemmiyeti yok!.. Çünkü ben kabir kapısında yetmiş yaşındayım. Böyle mazlum ve ma'sum bir iki sene hayatı, şehadet mertebesiyle değiştirmek benim için büyük saadettir.

Risale-i Nurun binler hüccetleriyle kat'î imanım var ki; Ölüm bizim için bir terhis tezkeresidir. Eğer idam da olsa, bizim için bir saat zahmet, ebedi bir saadetin ve rahmetin anahtarı olur.

Fakat siz ey zendeka hesabına adliyeyi şaşkırtan ve hükûmeti bizimle sebepsiz meşgul eden insafsızlar!.. Kat'î biliniz ve titreyiniz; siz idam-ı ebedî ile ve ebedî haps-i münferid ile mahkûm oluyorsunuz, intikamımız sizden pek çok ve muzaaf bir surette alınıyor görüyoruz. Hatta size acıyoruz.

Evet bu şehri yüz defa mezaristana boşaltan ölüm hakikatı, elbette hayattan ziyade istediği var.. Ve onun idamından kurtulmak çaresi insanların her meselesinin fevkinde en büyük ve en ehemmiyetli ve en lüzumlu bir ihtiyac-ı zarurî ve kat'îsidir.

Acaba bu çareyi kendine bulan Risale-i Nur şâkirtlerini ve o çareyi binler hüccetler ile bulduran Risale-i Nuru, âdi bahaneler ile ittihat edenler, ne kadar kendileri hakikat ve adalet nazarında müttehem oluyorlar, divaneler de anlar. Bu insafsızları aldatan ve hiç münasebeti olmıyan bir siyasî cem'iyet vehmini veren üç maddedir:

Birincisi: Eskiden beri benim talebelerim benimle kardeş gibi şiddetle alâkadar olmaları bir cem'iyet vehmini vermiş.

İkincisi: Risale-i Nurun bazı şâkirtleri, her yerde bulunan ve cumhuriyet kanunları müsaade eden ve ilişmiyen cemaat-ı İslâmiye hey'etleri gibi hareket etmelerinden bir cem'iyet zannedilmiş. Halbuki, o

mahdut üç dört şâkirdin niyetleri cem'iyet değil, belki sırf hizmet-i imaniyede halis bir kardeşlik ve uhrevî bir tesanüddür.

Üçüncüsü: O insafsızlar kendilerini dalâlet ve dünyaperestlikte bildiklerinden ve hükûmetin bazı kanunlarını kendilerine müsaid bulduklarından, fikren diyorlar ki "Herhalde Said ve arkadaşları bizlere ve hükümetin bizim medenîce nâmeşru' hevesatımıza müsaid kanunlarına muhalifdirler. Öyle ise muhalif bir cem'iyet-i siyasiyedirler?"

Ben de derim: Hey bedbahtlar! Eğer dünya ebedî olsa idi; ve insan içinde daimî kalsa idi; Ve insanî vazifeler yalnız siyaset bulursa idi; belki bu ifti

1299

ranızda bir mâna bulunabilirdi. Hem eğer ben siyasetle işe girseydim; yüz risalede on cümle değil, belki yirmi bin cümleyi siyasetvâri ve mübarazekârane bulacaktınız. Hem farz-ı muhal olarak eğer biz dahi, sizin gibi bütün kuvvetimizle dünya maksadlarına ve keyiflerine ve siyasetlerine çalışıyoruz, Ahiretten haberimiz yok, perde altında dünya garazları peşinde koşuyoruz diye - Ki şevtan da bunu inandırmaya çalışmıyor ve kimseye kabul ettiremez haydi böyle de olsa, madem bu yirmi senede hiç bir vukuatımız gösterilmiyor.. Ve hükümet ele bakar kalbe bakmaz.. Ve her bir hükûmette şiddetli muhalifler bulunur.. Elbette yine adliye kanunu ile bizi mes'ul edemezsiniz.

Son sözüm:

SAİD-İ NURSI(111)"

İKİNCİ KISIM MÜDAFAALAR

Bu kısımdaki müdafaalar birinci ve ikinci ehl-i vukufun raporlarına karşı verdiği cevaplar ve yaptığı itirazlardır. Bunun bazı örnekleri az yukarıda geçtiği için tekrarına lüzum görülmedi.

ÜÇÜNCÜ KISIM MÜDAFAALAR

Savcılık tahkikatından sonra, iddianamesiyle birlikte dosyanın sorgu hâkimliğine gitmesi ve bu hâkimliğin hazırladığı iddia ve kararnamesine karşı verilen cevaplar ve müdafaalardır. Ayrıca Üstad'ın bizzat sorgu hâkimliğinde verdiği ifadeler ve konuştuğu sözler de olduğu halde, bunların nelerden ibaret ve nasıl bir şeyler olduğu malûmumuz değildir. Çünkü bunlar sorgu hâkimliğinde istintak şeklinde alınan ifadelerdir ve hâkimliğin dosyasındadır. Bunların asılları elimize geçmemekle birlikte, sorgu hâkimliğinde üstadın müdafaaları kendi ifadesiyle; sorgulanmak için hakimliğe gideceği gün, "Kardeşlerimi nasıl müdafaa edeyim diye düşünürken İmam-ı Gazali'nin Hizb-ül Masunu'nu açtım (112)" mektubunda işaret edilen pek mühim müdafaaları dosyaya geçmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Burada Sorgu Hakimliğinin aleyhteki kararnamelerine karşı, Üstadın sadece Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde yaptığı itiraz ve ettiği müdafaala

(111)Denizli Dosyası-1 S: 34

(112) Osmanlıca Sirac ün Nur 2 S: 316

1300

rından bir kısmını alıyoruz:

Reis Bey efendi!

Kararnamede İki madde esas tutulmuş:

Birisi: Cem'iyettir. Ben buradaki bütün Risale-i Nur şâkirtlerini ve benimle görüşenleri veya okuyan ve yazanları aynıyle işhad ediyorum; Onlardan sorunuz ki, ben hiç birisine dememişim: "Bir cemi'yet-i siyasiye veya cem'iyet-i Nakşiye teşkil edeceğiz." Daima dediğim budur:

"Biz imanımızı kurtarmaya çalışacağız." Umum ehl-i iman dahil oldukları ve üçyüz milyondan ziyade efradı bulunan bir mukaddes cemaat-ı İslâmiyeden başka mabeynimizde medar-ı bahs olmadığını.. Ve Kur'an'da hizbullah nâmı verilen ve umum ehl-i İmanın uhuvveti cihetiyle- Kur'an'a hizmetimiz için - Hizbül-Kur'an ve Hizbullah dairesinde bulmuşuz. Eğer kararnamede bu mana murad ise, bütün ruhumuzla kemal-i iftihar ile i'tiraf ederiz. Eğer başka manalar murad ise, onlardan haberimiz yoktur.

İKİNCİ MADDE: Kararnamenin i'tirafı ile, Kastamonu zabitasının rapor ve tasdiğiyle; Hiç neşrolunmıyacak tarzda odun ve kömür gibi yığınların altında ve mıhlı sandıklarda bulunan ve Eskişehir Mahkemesinin tetkikinden ve tenkidinden geçen ve bir hafif cezayı çektiren ve kat'iyyen mahrem tutulan "Tesettür Risalesi ve Hücumat-ı Sitte ve Zeyli Risalesi" gibi kitaplardan bazı cümlelerine yanlış mana vererek, dokuz sene evvelki zamana bizi götürüp cezasını çektığımız suç ile mes'ul etmek istiyor.

ÜÇÜNCÜ MADDE: kararnamede, kaç yerinde "Devletin emniyetini ilhlâl edebilir ve yapabilir" gibi tabirlerle; imkânât, vukuat yerinde isti'mal edilmiş.

Herkes mümkündür ki, bir katil yapsın.. bu imkân ile mes'ul olabilir mi?

Mevkuf

SAİD-İ NURSİ(113)"

DÖRDÜNCÜ KISIM MÜDAFAALAR

Müddei Umumi, Denizli Ağır ceza mahkemesinde 31.5.1944çarşamba günü, son tecziye talebine dair iddianamesini okumasından sonra, Üstad Bediüzzaman'ın çok hiddetli ve şiddetli yaptığı müdafaalarıdır. Bunlardan da yine nümune için bazı bölümler alıyoruz:

Mahkemede söylediği bir parçadır.

(113)Sirac-ün Nur-2 S: 354

1301

Bismihi Sübhanehu

Efendiler! Size kat'î haber veriyorum ki, buradaki zatların, bizimle ve Risale-i Nur ile münasebeti olmıyan ve az bulunan veya inkâr edenlerden başka, istediğiniz kadar hakiki kardeşlerim ve hakikat yolunda hakikatlı arkadaşlarım var.Bizler Risale-i Nurun keşfiyat-ı kat'iyesiyle, iki kere iki dört eder derecesinde sarsılmaz bir kanaatle bilmişiz ki:Ölüm bizim için sırr-ı Kur'anla i'dam-ı ebediden terhis tezkeresine çevrilmiş..Ve bize muhalif ve dalâlette gidenler için, o kat'î ölüm; ya idam-ı ebedidir- Eğer

ahirete kat'î imanı yoksa -veya ebedi karanlıklı haps-i münferiddir- Eğer ahirete inansa ve sefahet ve dalâlette gitmişse

Acaba bu meseleden daha büyük, daha ehemmiyetli bir mesele-i insaniye var mı ki; bu ona alet olsun, sizden soruyorum. Madem yoktur ve olamaz, neden bizimle uğraşıyorsunuz?

Biz en büyük cezanıza karşı kendimizi âlem-i nura gitmek için bir terhis tezkiresini alıyoruz diye kemal-i metanetle bekliyoruz. Fakat bizi reddedip, dalâlet hesabına mahkûm edenleri, sizi gördüğümüz gibi idam-ı ebedî ile ve haps-i münferid ile mahkûm ve pek yakın bir zamanda o dehşetli cezayı çekeceklerini müşahede ederecesinde biliyor ve görüyoruz. Onlara insaniyet damarıyla cidden acıyoruz. Bunu kat'î ispat etmeye ve en mütemerridleri dahi ilzam etmeye hazırım. Değil vukufsuz, garazkâr, maneviyatta behresiz ehl-i vukufa karşı; belki en büyük âlim feylosoflarınıza karşı gündüz gibi ispat etmezsem, her cezaya razıyım.. Ve Risalei Nurun umdelerini ve hülâsa ve esaslarını beyan ederek ve Risale-i Nurun bir müdafaanesi hükmüne geçen "Meyve Risalesini" ibraz ediyorum. Ve Ankara makamatına vermek için yeni harfle yazdırmaya müşkilatlar içinde gizli çalışıyoruz. İşte onu okuyunuz, tam dikkat ediniz!. Eğer kalbiniz -Nefsinize karışmam- beni tasdik etmezlerse, bana şimdiki tecrid-i mutlakın içinde her hakaret ve işkenceyi de yapsanız sükût edeceğim.

Elhasıl: Ya Risale-i Nuru tam serbest bırakınız.. Ve yahut bu kuvvetli ve zedelenmez hakikatı elinizden gelirse kırınız. Ben şimdiye kadar sizi ve dünyanızı düşünmüyordum ve düşünmiyecektim. Fakat mecbur ettiniz... Belki sizi ikaz lâzımdıki; Kader-i İlâhi bizi böyle yerlere sevketti. Biz de

düstur-u kudsîyi kendimize rehber edip, her bir sıkıntınızı sabırla karşılayacağız ve azmettik.

SAİD-İ NURSİ(114)"

(114)Denizli Mektupları S: 37

1302

"Mahkemede son sözüm

Efendiler! Çok emareler ile kat'i kanaatım gelmiş ki, hükûmet hesabına, bizi hissiyat-ı diniyeyi alet ederek emniyet-i dahiliyeyi ihlâl etmek için bize hücum edilmiyor. Belki bu yalancı perde altında zendeka hesabına, bizim imanımız için ve imana ve emniyete hizmetimiz için bize hücum edildiğine çok hüccetlerden bir hücceti şudur ki: Yirmi sene zarfında Risale-i Nurun yüzirmi nüshalarını ve parçalarını yirmi bin adamlar okuyup kabul ettikleri halde, Risale-i Nurun şâkirtleri tarafından emniyetin ihlâline dair hiç bir vukuât olmamış ve hükûmet kaydetmemiş.. Ve iki mahkeme bulmamış.. Halbuki kesretli ve kuvvetli propaganda, yirmi günde vukuâtlar ile kendini gösterecekti. Demek hürriyet prensibine zıd olarak bütün dindar nasihatçılara şamil, lâstikli bir kanun olan 163. maddesi sahte bir maskedir. Zındıklar hükûmeti iğfal ederek ve adliyeyi şaşkırtıp bizi herhalde ezmek istiyorlar. Madem hakikat budur, biz de bütün kuvvetimizle deriz:

Ey dinini dünyaya satan ve küfr-ü mutlaka düşen bedbahtlar! Elinizden ne gelirse yapınız! Dünyanız başınızı yesin ve yiyecek!.. Yüzer milyon kahraman başlar feda oldukları bu kudsî hakikata başımız dahi feda olsun, her cezanıza ve idamınıza hazırız!..

Hapsin harici bu vaziyetten yüz derece dahilinden daha fenadır. İstibdad-ı mutlak altında hiç bir hürriyet; ne hürriyet-i ilmiye, ne hürriyet-i vicdan, ne hürriyet-i diniye olmamasından; ehli nâmus ve

diyanet ve tarafdar-ı hürriyet olanlara, ya ölmek veya hapse girmekten başka bir çaresi kalmaz. Biz de diyerek Rabbimize dayanıyoruz.

SAİD-İ NURSİ(115)"

Efendiler! Her hükûmetin adliyesi, kanunundan başka bir istinadgâhı yoktur... ve onun adliyesi her bir merkezde aynı kanunla amel eder.. ve yüz cinayeti bulunan bir adamın dahi müdafaa hakkı var, o hakkından men' edilmez.. ve bu memlekette madem Kur'an serbesttir, Kur'an'ın hakikatlarını küfre karşı müdafaa etmek vazifesi yasak edilmedi biliyorum. Halbuki,

bu altı aydır beni konuşmaktan, görüşmekten kanunsuz olarak men' ettiler. Eskişehir hapsinde adliye malûmatı altında müdafaattan başka, on risale daha te'lif ettim ve müteaddit nüshalar yazıldığı halde, bize kanun cihetinde ilişmediler. Burada ise, yeni harf bilmediğimden mecburiyetle eski yazıyla müdafaatımı yazdım. Benim yazım

(115) Denizli Mektupları S: 38

1303

yok, nakıs, herkes okuyamaz diye başkalara yazdırdım.

Risale-i Nur meselesi hem hükümeti, hem âlem-i İslâmı tam alâkadar edecek bir umum hadise hükmünde bulunmasıyla; hem benim ve arkadaşlarımın, mes'elenin vahdeti haysiyetiyle bir müdafaanamemizi ve Risalei Nurun mahiyetini gösteren o hakikatları cerhedilmez diye ispat eden onun bir nevi müdafaanamesi hükmünde bulunan Meyve Risalesini, her birisinden dört nüsha yazdırmıştım. Tâ ki, hem burada Adliyeye ve Ankara makamamatına vereyim. Birden onları kanunsuz olarak, evrak-ı muzırğa gibi elimden aldılar, daha vermediler. Sonra çok yalvardık, bize bir makineye müsaade ediniz, ta hakkımızı müdafaa edeceğiz. Kanunsuz olarak müsaade etmediler. Ben mecburiyetle, temas edemediğim arkadaşlar vasıtasıyla yeni huruf ile üç nüsha yazdırdım. Biri Ankara Ağır Ceza mahkemesindeki evraklarımız ve kiaplarımızla oraya gönderilmiş, birisi de reisi-i cumhura, diğer biri de Diyanet İşleri Riyasetine göndermek için hazırladık. Fakat makineye serbestiyet verilmediği için, el yazısı müşevveş ve noksan ve okunmaz diye, onların okunmasına yardım etmek fikriyle, iki alâkadar me'murlara söyledik. Bize müsaade yüzü gösterdiler. Madem kitaplarımız eski harfle Ankara'ya mahkemeye gönderildi, biz dahi yeni harfle ve eski harfle iki müdafaa göndereceğiz diye hapishane müdürüne verdik. O da sabahleyin dedi: "Eski harfle yasaktır, ben daha bunları size vermem" diye kanunsuz müsadere etti.

Ben dedim: Bütün buradaki arkadaşlarımın müdafaası hükmündedir. Çünkü mes'ele birdir. her birinin elinde hakkını müdafaa etmek için bulunmak kanunen haklarıdır. Hem madem altı aydan sonra şimdi makineye müsaade ettiniz, tashihli nüshalardan bir nüshayı makine ile makamata vermek için yazana veriniz.. ve bir nüshayı da bana veriniz ki, onunla tashih edeyim diye çok ısrar ettim. Yalnız bir nüsha bana verdi, ötekileri müsadere etti, vermedi. Halbuki kendi i'tirafı ile aynı hakikat olduğunu söyledi.

Reis-i Cumhura ve Ağır Ceza Mahkemesine ve Büyük Millet meclisine yazılan aynı hakikat olan müdafaat risalesinin müsadere edilmek için dünyada hiç bir kanun olmaz ve ihtimal vermiyorum. Hem aynı mes'eledede müşterek adamların ellerinde, o müşterek müdafaaname bulunmasının yasak olması, hiç bir hükûmet kanununda yoktur ve olamaz biliyorum. Biz böyle hilâf-ı kanun mes'elelere hedef olmuşuz. Şimdiye kadar sabrettik, sabrımız kalmadı.

SAİD-İ NURSI(116)

(116)Denizli Dosyası-2, S: 45

1304

Hz.Üstad bundan başka, müdde-i umuminin son tecziye talebini mahkemede okuması üzerine, mahkemede önce kısaca şifahi, sonra da yazılı olarak yaptığı müdafaalar olmuştur.

1- 31 Mayıs 1944 Çarşamba günü mahkemede bir saat müdde-i umuminin okuduğu iddianamesine karşı söylediği bir müdafaası:

"Efendiler! Yirmi sene bir mazlumiyet hayatında yüz kitaplarımda ve en mahrem mektup ve risalelerimde, asabiyetle bililtizam onu mahkûm etmek fikriyle, yalnız sekiz dokuz sehivli bahaneler bulmaları gösteriyor ki; Risale-i Nur mahkûm olamaz.

Kim var ki, yirmi sene mazlumiyet hayatında bin yanlış olmasın!...

Bu mahkeme yalnız bir hazır zamanı değil, belki iki istikbalin dehşetli tenkidlerini nazara alıp öylece muhakeme etsin...

SAİD-İ NURSI(117)"

2- Yazılı müdafa

"Efendiler!

Bizi sebepsiz kısmen mahkûm ve dokuz ay en sıkı ve sıkıntılı yerlerde tevkif etmek, gerçi bu haksız hale karşı çok şiddetli şekva ve i'tiraz hakkımızdır. Fakat iki sebep bizi teskin etmiş..."

Bu parçanın devamı az yukarıda kaydedildiği için, tekrar edilmedi.

"Denizli Ağır Ceza Mahkemesi yüksek huzuruna!(118)

(Son Müdafaam)

İddia makamı, ne sahafat-ı muhakemeyi ve ne de bize karşı irad ettiği indî edillenin hiçliğini, kifayetsizliğini, çürüklüğünü, delilsizliğini.. ve gerek hak ve hakikatı zerre kadar nazara almıyarak, mutlaka bizi cezalandırmak emeliyle, hâlâ cemiyetçilik teranesini tekrar etmekte ve bu ana kadar yüzlerce defa cevabı verilmiş mes'eleleri yeni baştan mahkeme-i celile huzuruna sevketmekte, hiç bir ehliyet-i ilmiyeyi haiz olmıyan eski ehl-i vukufun sırf ilhad ve inkârın müdafaasını istihdaf eden raporlarına istinad ederek, en yüksek adlî makamın nezaret ve murakebesi altında merkez-i hükûmette, devletin en selâhiyetli profesörlerinden mürekkep bir ilim heyetinin tetkiklerini hiçe saymakta ve tanımamaktadır.

(117)Aynı Dosya S: 58

(118)Bu müdafa parçası bir avukat tarafından tanzim edilmişe benziyor. A.B.

1305

Biçare bir kısım temiz nasiyeli ve bu memleket için cidden nafi' ve vefakâr vatan evlâdlarını tecziye ettirilebilmek suretiyle, koyu bir inkârın ve ölmüş bir şahsın intikamını almak için yanıp tutuşan müdde-i umumi muavini bey efendi, hey'et-i hâkimeyi aleyhimize tahrik için, kısmen yirmi otuz sene evvel yazılmış ve herşeyden önce ilmî olması icab eden ve hakaik-i İslâmiyenin ta bidayetten beri cereyan etmekte bulunan bir kısım tecelliyatını aksettirmekten başka bir maksad taşımayan.. ve su-i tefsir edilir korkusuyla ve milletimiz arasında herhangi bir sarsıntıya sebep olur düşüncesiyle, mevcudları ortadan kaldırılan ve hatta bir kısım nüshaları imha edilen bir eseri öne sürmekte ve bazı şahsiyetlerle, evvelce aramızda tekevün etmiş bazı vakaiden mütevellid ve sırf benim şahsıma aid aks'ül-âmeleri yâdederek, bunlardan tamamen bihaber ve sırf dinî hakikatların taharrisi kaygısıyla kitaplarımı yazmış ve okumuş olan bir kısım bîgünahları sırf saika-i diyanetle, aciz şahsıma ve eserlerime karşı hüsn-ü zanlarından dolayı mahkûm ettirmek istemektedir.

Eğer ortada o meşhur şahsiyetlere karşı işlenmiş bir suç varsa, bundan ben mes'ulum. Sırf dinî noktadan aciz şahsıma ve hakikatta benim olmıyan ve hakaik-i Kur'anienin birer aksinden ibaret olan müellefatıma hüsn-ü zan etmeleri yüzünden bir kısım biçare ve hüsn-ü niyet sâhibi vatandaşları, benim bu şahsî cürümüne ne için teşrik ediliyor? Bu kadar açık bir gadr tarih-i adliyenin neresinde meşhuddur?..

Eğer benim Rical-i devlet ile bir maceram gelmiş geçmiş ise; ve tarihe karışmış olan bu macerayı iddia makamı bir türlü hazmetmiyor ise, düşünsün ki; ben o günün adamıyım ve onlarla aynı seviyede o macerayı birlikte yaşamışım. Bu gün sırf benim Kur'an'dan gelen ilmimden dolayı, aciz şahsıma hüsn-ü zanda bulunan habersiz biçarelerin benim sabık mücadelatımdan mes'ul olmaları hak ve âdaletin neresine sığar!..

İddia makamının bizi mutlaka cezalandırabilmek için tekrar tekrar öne sürdüğü ve bugünün hadisesi imiş gibi gösterdiği mektupların çoğunun hesabı Eskişehir Mahkemesinde görülmüştür.. Ve üzerlerinden aflar geçmiştir. Bilhassa her zaman öne sürdüğü mahrem tesettür risalesi bu meyardadır.

İddia makamı, mahrem risalelerinin evimde, odun yığınlarının altında, çivili sandık içinde bulunması gibi mahremiyet iddiamızın mesnedini teşkil eden bir delili de çürütebilmek için, bunu benim müfarakatımdan sonra mensublarım tarafından yapılmış olması muhtemeldir gibi, imkânatı vukuat yerinde kullanarak indî bir mütalâa serdetmiştir. Halbuki bu arama tevkifimden evvel huzurumla yapılmıştır.

1306

Hakikatların mahall-i izharı olması icab eden bir makamın böyle çocukça ve hiç delilsiz bir mütalâa yürütmesine o makamın şeref ve vakarıyla kabil-i te'lif göremiyorum.

Aleyhimizde serdedilen diğer bir iddia da, güya milliyetçiliğe karşı cebhe almışızdır. Bin senedenberi alemdar-ı İslâmiyet olarak liva-i hidayeti ve hakiki meşâ'le-i medeniyeti omuzlarında dalgalandırmış, beşer kütlelerine adalet ve insaniyet ve saadet şu'leleri, ümit ve inşirah ziyaları saçmış olan bu kahraman necib ve muzaffer Türk Milletinin dahilî bünyesinden kuvvetlenmesi demek olan müsbet bir milliyet sevgisini, biz muarız olanlardan değil, bilâkis onu samimî ruhumuzla isteyenlerdeniz. Bizim muarız olduğumuz cihet, sâdece menfî milliyetçiliğin Müslümanlık uhuvvetini kıracak ve bir cemiyet hodgamlığı, tecavüz ve nefret ruhu doğuracak şekilde su-i telâkki edilmesi ve su-i istimalidir.

Müslümanlık camiasını, evet hakiki insanlık ve fazilet mefkûreleri etrafında toplanmış olan bu insan camialarını sebepsiz birbirine düşman yapacak kadar öyle dar bir düşünüşün ve koyu iftiracılığın fikren muarızı olmak, bu millete hiyanet midir? Yoksa hizmet midir? Bunun takdirini ehl-i insafa bırakıyorum. Biz bu kabil telâkkilerimizin propagandacısı da olmadık...(119)”

"... Takdim edeceğim müdafaanamemden iddianameye karşı mukayese edildiğinde hakikat meydanda görülecektir.

Bu nûmunelerden lâtif bir vakıayı beyan ediyorum: Eskişehir mahkemesinde makam-ı iddia, nasılsa bir sehiv neticesi, Risale-i Nurun iman derslerine "Halkları ifsad ediyor" gibi bir tabir ve sonra da o tabirinden vazgeçtiği halde, Risale-i Nur şâkirtlerinden Abdürrezzak namında bir zat mahkemeden bir sene sonra demiş: "Hey bedbaht, otuzüç ayat-ı Kur'aniyenin işaretinin takdirine mazhar ve imam-ı Ali'nin üç kerametinin ihbar-ı gaybiyesiyle ve Gavs-ı A'zamın kuvvetli bir tarzda ihbarıyla kıymet-i diniyesi tahakkuk eden ve bu yirmi sene zarfında idareye hiç bir zararı dokunmayan ve hiç kimseye hiç bir zarar vermemesiyle beraber, binler vatan evlâtlarını tenvir ve irşad eden ve imanlarını kuvvetlendiren, ahlâklarını düzelten Risale-i Nurun irşadlarına ifsad ediyorsun! Allah'tan korkmuyorsun, dilin kurusun!..." demiş. şimdi bu şâkirdin haklı olarak bu sözünü makam-ı iddia gördüğü halde, "Said etrafa fesad saçmış" tabirini insafınıza, vicdanınıza havale ediyorum.

Makam-ı iddia Risale-i Nurun içtimaî derslerine ilişmek fikriyle "Di-nin tahtı ve makamı vicdandır. Hükûmet kanununa bağlanmaz. Eski

(119)Denizli Dosyası-1 S: 60

1307

den bağlanmasıyla, içtimaî keşmekeşler olmuştur" dedi.

Ben de derim ki: Din yalnız iman değil, belki amel-i salih dahi dinin ikinci cüz'üdür... Acaba katl, zina, sirkat, kumar, şarap gibi hayat-ı içtimaiyyeyi zehirlendiren pek çok büyük günahları işliyenleri, onlardan men' etmek yalnız hapis korkusu ve hükümetin bir hafiyesinin görmesi tevehhümü kafi gelir mi? O halde her hanede, belki herkesin yanında daima bir polis, bir hafiye bulunmak lâzım gelir ki, serkeş nefisler kendini o pisliklerden çeksinsinler. İşte Risale-i Nur amel-i salih noktasında, iman cânibinden herkesin başında her vakit bir manevî yasakçıyı bulundurur. Cehennem hapsini ve gadab-ı İlâhiyi hatırına getirmekle dalâletten kolayca kurtarır.

Hem makam-ı iddia bir risalenin güzel ve fevkalâde kerametkârane bir tevafukunu imza etmeleriyle, bir cem'iyet efradı diye manasız bir emare beyan etmiş... Acaba esnafın ve hancıların defterlerinde bulunan bu nevi imzalara cemiyet namı verilir mi?

Eskişehir'de aynı böyle bir vehim oldu. Cevab verdiğim ve Mu'cizat-ı Ahmediye Risalesini gösterdiğim zaman taaccüble karşıladılar.

Eğer mabeynimizde dünyevî bir cemiyet olsa idi, bu derece benim yüzümden zarar görenler, elbette kemal-i nefretle benden kaçacak idiler. Demek nasıl ben ve biz İmam-ı Gazalî ile irtibatımız var, kopmuyor. Çünkü uhrevîdir, dünyaya bakmıyor. Aynen öyle de, bu ma'sum ve safi ve halis dindarlar benim gibi bir biçareye iman derslerinin hatırı için bir kuvvetli alâka göstermişler. Ondan bu asılsız mevhum bir cemiyet-i siyasiye vehmini vermiş...

Son sözüm: Mevkuf

SAİD-İ NURSİ(120)"

SON SÖZ

Efendiler!

Dikkat ediniz, Risale-i Nuru ve şâkirtlerini mahkûm etmek, doğrudan doğruya küfr-ü mutlak hesabına hakikat-ı Kur'aniye ve hakaik-i imaniyeyi

mahkûm etmek hükmüne geçmekle; bin üçyüz seneden beri, her senede üç yüz milyon onda yürümüş, üçyüz milyar Müslümanların

(120) Denizli Dosyası-1 S: 62

1308

hakikate, saadet-i dareyne giden cadde-i kübralarını kapatmaya çalışmaktır ve onların nefretlerini ve itirazlarını kendinize celbetmektir; Ve bu mübarek vatanın başına bir kıyamet kopmaya vesile olmaktır. Acaba mahkeme-i kübrada bu üçyüz milyar davacıların karşısında sizden sorulsa ki: "Doktor Duzi'nin baştan nihayete kadar serapa İslamiyet ve vatanınız ve dininiz aleyhinde ve frenkçe tarih-i İslam nâmındaki eseri gibi zındıkların, kütüphanelerinizdeki kitaplarına ve serbest okunmalarına ve okutmalarına ve o kitapların

şâkirtlerinin kanununuzca cem'iyet şeklini almalarıyla beraber; dinsizlik veya bolşevizimlik veya anarşistlik veya pek eski olan ifsad komitecilik veya Türancılık gibi, siyasetinize ilişen cemiyetlerine ilişmiyordunuz? Neden hiç bir siyasetle alâkaları olmıyan yalnız iman ve Kur'an cadde-i kübrasında kendilerini ve vatandaşlarını idam-ı ebediden ve ebedi haps-i münferidden kurtarmak için, Kur'an'ın hakiki tefsiri olan Risale-i Nur gibi gayet hak ve hakikat bir eseri okuyanlara ve hiç bir siyasî cem'iyetle münasebeti olmıyan o halis dindarların birbiriyle uhrevî dostluk ve uhuvvetlerine cem'iyet namı verip ilişmişsiniz. Onları pek acib bir kanunla mahkûm ettiniz?" dedikleri zaman, ne cevap vereceksiniz? diye biz de sizlerden soruyoruz!. ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşkırtan ve hükûmeti bizimle vatana, millete zararlı bir surette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar, münafıklar; İstibdat-ı mutlaka cumhuriyet nâmı vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye kanun ismi vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahat-ı mutlakaya medeniyet ismini takmakla; hem sizi iğfal hem hükûmeti işgal, hem bizi perişan ederek; hâkimiyet-i İslâmiyeye ve bu millet ve vatana ecnebî hesabına darbeler vuruyorlar.

Ey Efendiler! Dört senede dört defa dehşetli zelzeleler tam tamına dört defa Risale-i Nur şâkirtlerine şiddetli bir surette taarruz ve hem zulüm zamanında tevafuku ve her bir zelzele aynı taarruz zamanında gelmesi ve hücumun durmasıyla durması işaretiyle; şimdiki mahkûmiyetimiz ile gelen semavi ve arzî belâlardan siz mes'ulsunuz.

Denizli Hapishanesinde

Mevkuf

SAİD-İ NURSİ(121)

"Efendiler!

Şimdiki hayat-ı içtimaiyyeyi bilmediğimden, sizin musammem mahkûmiyetimize bir bahane olmak için, pek musırrane ileri sürdüğünüz cemiyetçilik ittihamına karşı, pek çok kat'î cevaplarımızı, Ankara ehl-i vukufunun dahi müttefikân tasdikleri ile beraber, bu derece bu noktada ısı

(121)Denizli Dosyası-164

1309

rarınıza çok hayret ve taaccübte bulunurken, kalbime bu mana geldi:

Madem hayat-ı içtimaiyyenin bir temel taşı ve fitrat-ı beşeriyenin bir hacat-ı zaruriyesi ve aile hayatından ta kabile ve millet ve İslâmiyet ve insaniyet hayatına kadar en lüzumlu ve kuvvetli rabita.. ve her insanın kâinatta gördüğü ve tek başına mukabele edemediği medar-ı zarar ve hayret.. ve insanî ve İslâmî vazifelerin ifasına mani' maddi ve manevî esbabın tahaccûmatına karşı bir nokta-i istinad ve medar-ı teselli olan dostluk ve kardeşane cemaât ve toplanmak ve samimane uhrevî cem'iyet ve uhuvvet, siyasi cephesi olmadığı halde.. ve bilhassa hem dünya, hem din, hem ahiret saadetlerine kat'î vesile olarak iman ve Kur'an dersinde halis bir dostluk, hakikat yolunda bir arkadaşlık ve vatanına ve milletine zararlı şeylere karşı bir tesanüd taşıyan Risale-i Nur şâkirtlerini pek çok takdir ve tahsine şayan dersi imanda toplanmalarına cem'iyet-i siyasiye namını verenler, elbette ve herhalde ya gayet fena aldanmış veya gayet gaddar bir anarşisttir ki; hem insaniyete vahşiyane düşmanlık eder.. Hem İslâmiyete nemrudane adavet eder.. Hem havat-i içtimaiyyeye anarşistliğin en bozuk ve mütereddî tavırla husumet eder.. ve bu vatana ve millete ve hâkimiyet-i İslmiyeye ve dinin mukaddesatına mürtedane, mütemerridane, anûdane mücadele eder.. veya ecnebî dinsizleri hesabına bu milletin can damarını kesmeye ve bozmaya çalışan elhannas bir zındıktır ki; hükûmeti iğfal ve adliyyeyi şaşırtıp, ta o şeytanlara, firavunlara, anarşistlere karşı şimdiye

kadar isti'mal ettiğimiz manevî silâhlarımızı kardeşlerimize ve vatanımıza çevirsin veya kırdırsın!

Mevkuf

Said-i Nursi(122)"

BEŞİNCİ KISIM MÜDAFAALAR:

İlmî sükûnet ve vakar içinde, mahkeme hey'etinin vicdanî kanaatlarını müsbet yöne çekmesini temine medar ilmî ve tahkikî müdafaalardır. Bu müdafaalar, bu faslın baş tarafında savcılığa verilen uzun istid'alar içinde de geçtiği için, burada sadece bir parça takdim etmekle iktifa edeceğiz:

"Gayr-ı resmi ciddî bir hasb-ı halimi ve ehemiyetli şekvalarımı Denizli mahkemesinin reislerine ve müdde-i umumisine ve sorgu hâkimlerine takdim ediyorum.

Efendiler! Yirmi seneden beri hayat-ı içtimaiyyeyi -ahiret hesabına

(122)Denizli Dosyası-1 S: 65

1310

olmadan- alâkası ve düşünmesi beni incittiğinden bilemiyorum. İfadedeki kusurlarıma bakmayın, affediniz.

Ben dokuz sene evvel bir büyük zatın evhamına uğradım. Yüzer risalelerimiz tetkikden sonra, yalnız bir risalemin bir iki mes'elesiyle bir sene ceza verdiler. Ben de hem o cezayı hem sekiz sene bir haps-i münferid hükmünde bir odada karakol karşısında yalnız vakit geçirdim. Tâ ki, ehl-i siyasetin evhamına dokunacak bir halim bulunmasın.

Kastamonu hükûmeti ve adliyesi ve zabıtası beni tasdik eder... Ve o cezadan sonra çok defalar menzilimi taharrilerde karışık bir halim görünmedi, bulunmadı. Eğer bulunsa idi, Kastamonu hükûmeti bilmedi veya aldırmadı, benden ziyade onlar mes'ul olur.

Madem hükümet prensibi cumhuriyetin serbestiyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefahatçilere ilişmiyor.. Elbette mümkün olduğu kadar dünyaya ve siyasete karışmayan dindarlara da, o prensip hükmiyle ilişmez ve ilişmemeli. Kastamonu'da sekiz sene nezaret ve tarassut altındaki hayatım ve zabıta ve adliyenin tasdikiyle şahiddir ki; şimdi bana işenler hükümet-i cumhuriyenin prensibiyle ve kanunuyla değil, belki evham ve garaz yüzünden habbeyi kubbeler yaptılar. Evet vehim ve inad ile ilişme hadiselerinin iki üçünü müsaadenizle beyan ediyorum:

Birisi: On beş sene evvel bana hizmet eden ve Eskişehir mahkemesinden beraetinden sonra, daha hayatından dahi haberim olmayan bazı zatlara ve hiç görmediğim bir mektubta çabuk Kur'an okumuş ve imanî risaleleri yazıyor diye hoşuma gitmiş; ben de Maşaallah, Berekallah dediğim on iki, on üç yaşlarında tahmin ettiğim bazı çocukları ve Eskişehir mahkemesinde bahsi geçen fakat ehemmiyet verilmiyen bir kısım eski mektuplarım yüzünden, bazı rençber ve esnafları ellerine kelepçe vurup benim şimdiki mevhum suçumun şerikleri olarak taht-ı tevkife alınmalarındır.

İkincisi: Kastamonu adliye ve zabıtası gayet dikkatle bir aramada bütün kitap ve mektuplarımı ve gizli eşyayı aldıkları halde, beni değil tevkif, belki kitaplarımı ve eşyayı taahhüdlerine binaen bana iade edeceklerini beklerken, birden Isparta müdde-i umuminin tevkif işârı

üzerine adliyedeki emanetlerimi almadan sevkedildim. Isparta'da gayr-ı mevkuf olarak bir sual cevab beklerken, en müthiş bir canı gibi tecrid-i mutlak içinde gayet âdi bir bahane ile, yani bir jandarmanın akşam namazını yol üstünde camiin dışında kazaya kalmamak için kılmama müsaade etmesi bahanesiyle, öyle bir vaziyet o müdde-i umuminin emriyle verildi ki; ifadeye gittiğimiz vakit, hem benim, hem biçare arkadaşlarıma yolda şimendifer içinde kelepçe vurmalarıdır.

1311

Üçüncüsü: Yirmibeş sene evvel bir hadise bir mana verdim, dedim ki: "Şapka başa gelecek ve başa diyecek:" Secdeye gitme" fakat baştaki iman o şapkayı secdeye getirecek, belki imanı ona galebe edecek.."

Bir zaman sonra şapka çıktı, yine ben dedim: "Şek, yakînin hükmünü bozmaz" kaide-i şer'iyesiyle şapka bir şek verir, yalnız bir emaredir. Kalbteki iman ise, yakiniyyete, kuvvetli hüccetlere dayandığı için, o şekkin hükmünü bozar, dalâletten kurtarır.

Hem bundan dokuz sene evvel, Isparta'da bir müdde-i umumi benim aleyhimde bir inad ile şapka meselesini Eskişehir mahkemesine yazmış. Ben de o zaman dedim: Bir şeyi reddetmek ayrıdır, cezası on sene olsa, onunla amel etmemek ve kalben beğenmemek, bütün bütün ayrıdır. Cezası olsa olsa bir ihtar, bir tekdir veya bir iki gün hapis olduğu halde, ben münzevi yaşıyorum. Hem başım çok nezlelidir, başı açık olamam, ma'zeretim var... Fakat bu kanuna ilişmemek için, böyle resmi makama

ve çarşıya gitsem elimde tutuyorum, beyan ettim. O mahkeme ise, Isparta müdde-i umumisinin şiddetine rağmen beraetimi müttefikan verdiği halde, güya ben şapka kanununa karşı red ile mübareze ediyorum diye habbeyi yüz kubbe yapıp, beni şiddetli hasta ve gecelik libasımla çok kalabalık insanların ortasında teşhir etmeleridir.

Dördüncü: Size ifadelerimin hatimesi olarak takdim edeceğim istid'amdır. Gayet kat'î cevabı verilen Beşinci Şua'nın(123) aslını Dar-ül Hikmet-il İslâmiye'de yazdım. Sonra bazı mes'eleleri bu zamanda dahi mutabık çıktığı için, tam mahrem dedim. Sekiz senede bir veya iki defa elime geçti, aynı vakitte kaybettirdiğimiz halde, benim iznim olmadan o risaleyle isim müşabeheti bulunan ve sırf imanî olan "Yedinci Şua" eski harflerle tab' edilmesi sebebiyle; o yedinciyi, beşinci Şu'a tevehhüm edip, yirmi senelik Risale-i Nur eczalarının ve on beş seneden beri yazılan ve ele geçen mektupları, ne mürur-u zamanı ve ne de af kanunları ve ne de Eskişehir mahkemesinin tebriye ve tahliye ve tasfiyesini nazara almayıarak, öyle lüzumsuz ve manasız sualler ve verdikleri yanlış manalarla muahezeye çalıştı.

Ezcümle, yirmi sene evvel bir rivayete binaen demiştim: "Dehşetli Süfyan İstanbul'da ölecek, Dikilitaş'ta şeytan bağırarak ve dünyaya işittirecek. Yani "radyo ile öldü" diye ilân edecek. İşte bu cümledeki "diye" kelimesini müdde-i umumi okumadı ve itiraz etti. "Sen öldü diyorsun" ben dedim: "diye " kelimesi var. Sonra sustu.

(123)Gizli ellerde gezdiği için bir iki haşiyeye kimin tarafından ilave edildiğini bilemediğim zatlar yapmışlar, bazı şahıslara tatbik etmişler. Ondan yeni yazılmış tevehhüm edilmiş. S.NURSI

1312

Daha çok emareler var ki, bana karşı bir habbeyi evham ve garaz yüzünden yüz kubbe yapmışlar. Hatta en acibi şudur ki; hiç bir şeyi bulamadıklarından, Eskişehir mahkemesinden beraet kazandığımız tarikatçılık ve cem'iyetçilik ve dinî hissiyatı alet etmek, emniyet-i

dahiliyeye zarar vermek ihtimal ve imkânı gibi eski nakaratı tazelemek ve yüz elli sahifelik müdafaatım ile gayet kat'î reddedilen o asılsız bahaneler ile bizi muaheze etmeleridir.

Ben bütün bu asılsız bahanelere karşı derim: Eğer bu sekiz sene bana dikkatle bakan ve ilişmiyen Kastamonu hükümetini ve dokuz sene evvel bir iki risalenin bir iki mes'elesiyile yalnız bir sene ceza verebilen, başkasına ilişmiyen Eskişehir mahkemesini; ve bir sene evvel Risale-i Nurun bütün eczalarını üç ay tetkikden sonra aynen iade eden Isparta adliyesini ittiham edebilmek; ve şimdi benim münasebetimle tevkif olunanların münasebetleri derecesinde benimle ve Risale-i Nur ile münasebetleri bulunan ve bu milletin ruhen en mübarek ve bir cihette ve keyfiyetçe ekseriyet teşkil eden ve hadsiz ve zararsız mütedeyyin zatları mahkemeye sokabilirlerse; O vehham mü'terizler, Risale-i Nurun o meselesini muannid ve hakkımda evhamlı Isparta müdde-i umumisi gibi inceden inceye tetkike çalışan ve yirmi senenin mahsûlünü birden bu senenin mahsûlüdür, hiç af kanununa rastgelmemiş diye bizleri onun ile ittiham ederek mahkemeye verebilirler. Yoksa koca milletin hazır olan âdalet ve hak ve kanununu bazı şahısların hatırı için kırmakla, en ziyade bîtaraf ve hiç bir te'sirat-ı hâriciye altına girmeyen ve padişahları, âdi adamlar sırasında ve önünde diz çöktüren mahiyet-i âdalet, onları dairesinin haricine atacak.

Ben Denizli mahkemesine teslim olmuşum. Onu hakkımda hakiki bir âdalet dairesi bilmek ve görmek Halıkımın rahmetinden beklerim. (124)

Madem Şimdi hayatım Denizli mahkemesiyle alâkadardır. Elbette sıhhatim dahi ona bakar. Ben hastalığım için Şefkatli bir hekim istedim, bekledim, gelmedi. Burada doktorların hey'etine yazdığım istirhamnameyi, Şimdi benim merciim mahkemenin merhametli hâkimlerine suretini takdim ediyorum. Doktorlara hitaben yazmıŐtıam ki:

"Siz hakîm olmak haysiyetiyle Şefkat etmek, sizin meslekçe ehemmiyetli bir seciyeniz olmasını ve hakikat-ı mevti ve ölüm mahiyetini her taifeden ziyade sizin bilmenizin lüzumunu.. ve küçük bir kainat hükmünde olan insanın teşrihatındaki Hikmet-i Rabbaniye, her meslekten

(124) Hazret-i Üstad'ın Denizli mahkemesinin başlarında söylediği bu cümleleri ile temennisi, belki bir gaybî ihbarı gibi, mahkeme hakiki adalet ile Risale-i Nuru ve Nur talebelerini muhakeme etmiş ve tarihî beraet hükmünü ve karar'ını vermiştir. A.B.

1313

ziyade mesleğinizde medar-ı nazar bulunması nokta-i nazarından, müdde-i umumiden evvel, bizimle alâkanız var. Çünkü bu mes'elemizde bütün vatani alâkadar edecek olan Risale-i nura bir nevi taarruz ihtimali var. Risale-i Nur ise, İsm-i Hakim ve İsm-i Rahime mazhar olduğu gibi, en ehemmiyetli bir esası da Şefkat olduğundan büyük bir manevî doktordur. Her gün nev-i beşerde otuz bin cenaze ile "Ölüm haktır" diye imza edilen hakikat-ı mevtin tılsımını ve dehşetli ölümün sevimli muammasını açarak, sırr-ı Kur'an ile ölümü yüzbinler adam hakkında idam-ı ebedî mahiyetinden çıkarıp terhis tezkeresine çeviren.. ve ehl-i iman hakkında ölüm terhis tezkeresi olduğunu o derece kat'î isbat etmiş ve hakikî teselli vermiş ki; yirmi seneye yakındır, zındıklara, maddiyunlara, tabiiyyunlara meydan okuduğu halde, hiç bir feylosof hiç bir mes'elesini cerh edememiş olan Risale-i Nuru müdafaaya mecbur olduğumdan ve sıhhatim bir kaç cihette muhtel olmasından, nazar-ı Őefkatinizi ciddî bir surette rica ediyorum. Çünkü ben on senedir bir hastalık sebebiyle haps-i münferid hükmünde münzevî ve yalnız yaşamışım.. ve yirmi senedir yine içtimaî ve manevî bir rahatsızlık cihetiyle hiç bir gazeteyi ne okudum ve ne de dinledim ve ne de merak ettim.. ve yine ehemmiyetli bir maraz-ı içtimaî cihetiyle Şimdi iki sene ve iki aydır, zemin yüzündeki harplerden ve hadiselerden hiç bir haber

almadım ve merak etmedim ve sormadım. Halbuki ben Risale-i Nur itibariyle binler adam kadar alâkadarım.

Saniyen: Gerçi ben on sekiz sene haps-i münferid hükmünde yalnız bir odada yaşamışım. Fakat menzirim bu haps-i münferid gibi dar, rutubetli, ufunetli, manzarasız değildi. Teneffüs ederdim. Bir iki dostumla görüşürdüm. Hem Şimdi ihtiyarım, yetmiş yaşındayım. Hem zayıfım, iyi bir hizmetçiye ihtiyacım var. Hem kırk elli senelik bir kulunç illetine mübtelâyım, soğuğa dayanamıyorum. Bu geçen ramazanda yalnız iki ekmek yiyebildim. Onun için benim sıhhatimin muhafazası bu ağır Şerait altında vazifenize ve himmetinize bakar. Ehemmiyetsiz şahsım itibarıyla sıhhatim dahi ehemmiyetsizdir, kıymetsizdir. Fakat madem zararsız bir surette hem vatana ve hem millete hem idareye hem asayişe hem inzibata büyük faydaları tahakkuk eden ve yüzbin adamlar onunla imanlarını tehlikelerden kurtaran ve yüzotuz Risale binler nüshalarıyla nâşir-i efkârı bulunan ve dünya cereyanlarından hiç bir cereyanla alâkası bulunmıyan ve siyasetten bilkülliye tecerrüd eden ve asılsız bir evham yüzünden bir seneden beri aleyhine hücum plânı çevrilen imanî ve Kur'anî ve sırf uhrevî bir taife-i azimenin müdafaası ve evhamın zararından kurtarılması benim sıhhatim ile ve i'tidal-ı demimle bağlanmış. Elbette siz binler masum Şâkirtlerin hayır dualarını kazanmak niyetiyle sıhhatimin Őeraatine ciddiyetle bakarsınız. Yoksa tevkif altına alınmış bir müttehem ada

mın sıhhatinin ne ehemmiyeti var diye, yalnız resmi bakarsanız, hekimlikteki hikmet ve şefkat ve insaniyet incinecekler. Benim de şimdiki insanlardan ümidim kesilecek. Ben şimdi eskiden beri isti'mal ettiğim kinin ve aspirine çok ihtiyacım var, bulamıyorum. hem iştihasızlık ve kulunç beni sıkıyor. Hayli ihtiyar ve çoktan hasta ve çok zayıf ve cidden ve tam müteessir.

SAİD-İ NURSÎ (125)

Üstad'ın müdafaatının bu beşinci kısmı olan mu'tedilâne ve ilmîlerin bir tetimmesi olarak, doktorlar hey"etine vermiş olduğu istidada gösterilen kanunsuz ve keyfi tarzda tazib edilmesinin bir diğer kanunsuzluğunun acib tarzı da, savcı muavininin ona karşı gösterdiği ve açık bir garazı ihsas eden tavrı hadisesidir.Savcının bu tavrının bir nümunesi de şöyle dile getirilmiştir:

"Denizli C.Savcılığı vesat-ı âliyesiyle Denizli ağır ceza mahkemesi Yüksek Reisliğine!

Ben ve benimle beraber yetmiş vatandaşın kanunsuz istinadatla, altı aydan beri taht-ı tevkif ve muhakememizi mucib olan mevhum bir cürümden dolayı mahkeme-i aliyenizde iddia makamını işgal eden C.M.U muavini Cemil Söylemez, vazife-i kanuniyesini alenen ihlâl etmiş ve bi- taraflığını muhafaza edememiş olduğundan, mumaileyhin mes'elemizde müddei sıfatıyla iddia makamını işgal etmesini şu sebeplerden dolayı reddediyorum:

1- Müdde-i umumi olan her şahıs, iki tarafın hukukunu müdafaa etmekle mükellef iken, muavin Cemil; tek cepheden aleyhimize şiddetle hareket etmekte bulunması...

2- Ben yetmiş yaşını müteceviz bir halde ve ölüm derecesinde hasta olduğum için, yürüyemediğimden hapisane müdürünün tensibiyle araba ile mahkemeye geldim. Bunu gören muavin Cemil, gazab ederek hapisane Müdürü ve Başgardıyanını takdir ve isticvab etmesi ve hastalığının şiddetinden ve Basur illetinin tazyikinden, huzur-u mahkemede terbiyeli oturmadığımdan şikayetle mahkeme-i aliyenizde müteaddit defalar hakaretlerine maruz kaldığımdan; merhamet ve şefkatlerini tahrik ettiğimden olacaktır ki, mahkemenin muhterem reisi tarafından istirahatım için beklettirilmiyerek hapisaneye gönderilmeme

müsaade etmeleri üzerine, yürüyecek halde olmadığım için, beni bekliyen arabama beni binmekten men etmesi ve ölüm halinde pek güçlükle ve ellerim kelepçeli olarak hapisanedeki münferid menzilime gönderildiğimdir

(125)Denizli müdafaaları hususi defteri S:11.. Bu defterde "Zatınızı bu şehirdeki umum hâkimler ve hekimlerin şahs-ı manevisinin bir mümesili olarak düşünüp öyle konuşuyorum" diye yazılıdır. A.B.

3- Yetmiş yaşındaki zaif, ihtiyar ve hasta bir şahsın kaçmak tehlikesi ve ihtimali bulunmadığı kat'iyetine rağmen, sırf garaz olarak, halka teşhir maksadıyla ellerim kelepçeli olarak mahkemeye götürülüp getirilmekliğim kanunsuzluğunu hakkımda kasten tatbik ettirmektedir.

4- Altı aydan beri müdafaalarımı yazdıracak bir yazıcı bulamadığımdan, müteaddit defalar yaptığım ricalarımın istihza ile karşılanması.. Ve şiddetle beni ihtilattan men ederek hiç bir talebe ile görüştürmemesi ve hiç bir kimseye müdafaalarımı yazmaklığıma mani' olması..Ve bir kaç gün evvel

hem yeni ve hem eski harflerle Ankara makamatına yazdığım müdafaanamerimin gönderilmesine mani' olması ve eski yazılarla olan müdafaalarımın iyi okunabilmesi için göndermek istediğimi ricalarla yalvardığım halde, reddedip bunlarda iade edilmeyerek müsadere etmesi...

5- Çarşıda yazıcılara varıncaya kadar: "Hocanın yazılarının yazılmaması..." hakkında tebliğatı şifahiyede bulunmak suretiyle yazıcı ve avukatlara nüfuz etmesi...

6- Kastamonu'da bana hizmet eden ve ayrı koğuştta mevkuf bulunan hizmetçimin hizmetine çok şiddetle muhtaç olduğum hastalığım sırasındaki talep ve ricalarımın reddedilmesi; aşikâr bir garaz-ı şahsî hissiyle muavin Cemil'in aleyhimde olarak hareket etmekte bulunduğundan; mûma -ileyhin reddiyle yerine başkaca bitaraf ve hakikat- perver bir müddei umuminin ikame ve tayin buyrulmasını ehemmiyetle rica ederim. 15. 3. 1944

Denizli Cezaevinde Mevkuf

SAİD-İ NURSİ (126)

Yine aynı savcının kanunsuz hareketinin bir nümunesini de Üstad Hazretleri bir parça müdafaatında şöyle gösteriyor:

"Mahkûmiyetimize hükmeden mahkemeyi ve aleyhimizdeki hakimlerini ebedi mahkûm eden bu tecziye ve ta'zibimizde en acınacak ve düşmanları da rikkate getirecek en garibi şur ki: Bu dokuz ay zarfında her vesileyle şahsıma kanunsuz ihanet etmek ve za'af ve ihtiyarlığım için muhtaç olduğum hizmetçilerimden sebepsiz men'etmek ve müdafaalarımı yazdırmak için hapisteki arkadaşlarımla konuşturmamak ve temas ettirmemek ve gürültüden çok müteessir olduğum, hususen ibadet vaktinde ve kaç defa şekva ettiğim halde, yanı başımda gayet haylaz gençleri bulundurup benim damarlarıma dokundurmak, hatta bilâ istisna bütün şahsî arzularıma aksi ile muamele etmek ve arkadaşlarıma ehemmiyet

(126)Denizli Dosyası-1 S:15

1316

sizliğimi söyleyip beni çürütmek ve haylazları hürmetsizliğe teşvik fikriyle: "Said işi düşse gelir elimizi ayağımızı öper" demek ile(!) o mevhum cem'iyet-i sivasiyyeyi(!) bozmak için ihanetlerine karşı; hadsiz şükür olsun ki, sabır ve tahammül ihsan edildi(127)"

Gadderane kanunsuzlukların bir üçüncü nümunesi de, Üstad Hazretleri doktorlar heyetine yazdığı istid'asına karşı bir cevap -Yine savcı muavini Cemil Söylemez'in müdahaleleriylealamaması üzerine, bilmecubriye emniyet müdürlüğü ve zabitasına yazdığı bir dilekçesinde görülmektedir. Şöyledir:

"Emniyet dairesindeki hey'et-i zabıtaya bir maruzatımdır:

Efendiler! Benim başıma evham yüzünden gelen hadise ile hey'et-i

zabıta, emniyet-i dahiliye cihetiyle çok alâkadardır diye size de bir hakikatı beyan edeceğim. Çünkü hem Kastamonu'da, hem Ankara'da, hem Isparta'da taharri memurları ve komiserler bizim esrarımızı anlamak için çok temas ettiler.. Kastamonu zabıtası bildiki, biz zabıta vazifesine endişe vermek değil, belki yardım ediyoruz.. Ve Isparta zabıtası dahi müteaddit temasında bizi ve Risale-i Nuru ve Şâkırtleri asayiş ve inzibat cihetinde yardımcı ve dost görmeye başladılar. Hatta en mahrem esrarımızı ki,

Isparta müdde-i umumisi dinlemesinden telâş ettiği halde, bilâ tereddüt Isparta zabıtasına verecektim ve benimle gelecek sivil komiser ile gönderecektim. Fakat beni kelepçelediler. Onlar da gelmediler. Ben de gönderemedim.

Evet, gerçi şahsım itibariyle ehemmiyetsizim ve kıymetim yok. Fakat kırk senedir memleketin çok yerleriyle alâkadar olmuşum. O yerlerde ciddî dostlarım ve hakiki kardeşlerim, Risale-i Nur dersinde arkadaşlarım kesretle varlar. Eğer onların vaziyeti inzibat ve asayiş lehinde olmasaydı, elbette şimdiye kadar vukuatları görünecekti. Halbuki hem Eskişehir mahkemesinde hem bu defada, vukuata binaen değil, belki imkanata bina edilmiş.. Yani yapmış diye ilişmiyorlar. Belki yapabilir diye evham yüzünden ilişiyorlar. İşte buranın zabıtasına en mahrem esrarımı -bilaperva- içine alan müdafaatımı isterlerse takdim edeceğim. Çünkü ekser vilâyetlere Risale-i Nur ve şâkirtleri girmişler. Herhalde Denizli'ye eğer girmemişse, girecek... Böyle hasbî, fahrî bir tarzda, fenalığı, ahlâksızlığı, anarşiliği, serseriliği izaleye ciddî çalışan ve te'siratını Kastamonu'da ve Isparta havalisinde gösteren yılmaz ve geri çekilmez bir inzibat kuvvetini, buranın Emniyet dairesi nazara alıp asayiş lehinde isti'mal etmek varken; bu kuvvete şüpheli ve müttehem nazarıyla baksa, bir kaç cihette zarardır diye arz ediyorum.

(127) Aynı eser S: 66

1317

Ben buranın adliyesine karşı ehemmiyetsiz şahsımı değil, belki memlekete zararsız bir surette menfaatlı ve kıymetli Risale-i Nur ve şâkirtlerini nazara alıp müdafaa ettiğim halde; "Sen kendini müdafaa et ! diye beni acib bir cânî tarzında herşeyden ve konuşmaktan tecrid ve haps-i münferide ve sıhhatime ve ihtiyarlığıma tam dokunacak bir şekilde soktular. Bir kaç gün bir doktor geldi.. Öyle bir acele ile baktı ki , güya müttehem ve vatana muzır bir şahsiyetin sıhhati ne ehemmiyeti var? diye manasını fehm ettim. Daha onlara yazdığım istirhamnameyi vermedim.

Şimdi en son size de müracaat ediyorum. Bu gurbette hiç dost bulmayan ve herkes ona müttehem nazarıyla bakan bir adamın derdini de dinlemek gerektir. Bir vazife ile bir sivil polis gönderebilirsiniz. Ta ki hakikat-ı hali anlasın, size haber versin.. ve Isparta ve Denizli

adliyelerine karşı müdafaatımın suretini size getirsin.. Ve zabıta ile Risale-i Nur şâkirtlerinin ortasında anlaşmazlık girmesin.

Haps-i Münferidde

SAİD-İ NURSİ (128)"

Baştan buraya kadar nümunelerini verdiğimiz müdafaa kısımlarında görüldüğü üzere, Hz.Üstad hakkında isnad edilen suçların hülasaları şöylece sıralanabilir:

- 1- Gizli cemiyet kurup hükûmet icraatıyla mübareze etmek..
- 2- Dini alet ederek şahsî nüfuz te'min etmek..
- 3- Cumhuriyet ve Atatürk inkılablarına karşı mübareze etmek...

Evet, bunlar ve benzeri gibi çok basit ve hiçbir zaman Bediüzzaman hakkında isnad edilmesi mümkün olmayan ve hiçbir surette bu gibi küçük ve basit ve cüz'î işler onun şanına yakışmayan isnadlarla

mahkemeye verilmesiyle; Bediüzzaman'ın muazzam ve cihan değer ve bütün müşkülleri halleden ilmî müdafaaları meydana çıkmasına vesile olmuştur.

Böylece Hazret-i Bediüzzaman, keskin ve gayb-bin, dekaik-aşına ferasetiyle Keşfettiği ve müdafaalarında hakikî çehresini ve maskeler gerisinde sırtan riyakâr yüzünü açığa çıkarıp ortaya koyduğu meselenin gerçek tarafı ki; Zahiren Beşinci Şua' Risalesi vasile edilerek, pek geniş ve büyük çapta hücum ve taarruzlarının asıl mahiyeti Beşinci Şua' olmayıp, belki imanı billah hakikatını ve Vücut ve Vahdaniyet-i İlâhiyye imanını güneş gibi ispat edip gösteren "Asa-yı Musa. Miftah-ul İman ve Hizb-ül Ekber-i Nuri" gibi Nur Risaleleri olduğudur. İşte Hazret-i Üstad bu mevzuda, hapisteki tale

(128)Sirac-ün Nur-2, S: 319

1318

belerine şu kesin ve hakikatlı malûmatı vermektedir:

"Aziz Siddık kardeşlerim, bize karşı bu geniş ve ehemmiyetli hücum ve tecavüzün hakiki sebebi Beşinci Şua' olmadığını, belki Hizb-ün Nurî ve Miftahül-İman ve Hücetü'llahil-baliğa olduğunu bu fecirde bir ihtar-ı manevî ile hissettim. Dikkatle Hizb-ün Nuriyi kısmen okudum. Miftahı da düşündüm. Zındıklar küfr-ü mutlak mesleğini bu iki keskin elmas kılınçların darbelerine karşı muhafaza edemediklerinden, bir parça az siyasetle münasebeti bulunan Beşinci Şua'ı zahir bir sebep gösterdiler. Hükûmeti iğfal edip aleyhimize sevktiler.

Aynen bu ihtar ile beraber hatıra geldi ki; Bir kısım zayıf kardeşlerimiz muvakkaten vazgeçseler, belki kendilerini bu belâdan kurtarabilirler diye izin vermek istedim. Birden ihtar edildi ki: Bu derece alâkası devam eden ve iki defa bu imtihana giren ve mukabilinde bu kadar zahmet çektikten sonra, faydasız zararlı kalben vazgeçmek değil, belki yalnız onları aldatmak için sırf zâhiri bir içtinab gösterebilir. Yoksa hem kendine, hem bizlere, hem kudsî mesleğimize zararı dokunur, cezası olarak aksi maksadı ile tokad yer.

SAİD-İ NURSİ (129)"

Hazret-i Üstad aynen bu mevzu gibi,1952'de verildiği İstanbul Gençlik Rehberi mahkemesinden sonra da buyurmuşlardır ki; "Gizli dinsizlerin asıl hedefleri Gençlik Rehberi'ndeki tesettür meselesi değil, belki ondaki onların bellerini kıran "Hüve Nüktesi" ve Nur Âleminin Bir Anahtarı Risalesindeki tahkikî iman dersleri olduğu halde; "Rehberi bahane ettiler" mealinde bir beyanı olduğu malumdur.

İşte aynı hakikat ve mahz-ı hak olan Hazreti Üstad'ın bu beyanları gösterir ki; Türkiye'de dinsizlik ve bolşeviklik yerleştirmek için, kanunlar perdesi arkasına

saklanıp, kendilerine siper ederek; Hazret-i Üstad'a isnad ettikleri maddeler vev'inden bir kaç sahte maske bulmuşlar ve bunlara dinî inkişafı hükümetlere ve kanunlar eliyle baltalamak işini maalesef bir derece becermişlerdir.

Lâkin hakiki çehreleri ve oynadıkları rollerin arkasındaki maskeli sahte yüzleri iman dahisi olan Hazret-i Bediüzzaman gibi bir ehl-i feraset ve hakikatın hurdebin ferasetiyle keşfedilmiş ve Risale-i Nurun iman hizmetiyle maskeleri düşürülmüş ve şeytanî plânları tar u mar edilmiştir Elhamdülillah...

(129) Denizli Kastamonu Lahikaları aslı S: 79

ALTINCI KISIM: Nur talebelerinin ileri gelenlerinden bazılarının kısacık birer müdafaalarıdır ki, kısa ve öz olmasını Hazret-i Üstad emretmiştir (130) Bu müdafaalardan sadece iki üç nümune alabileceğiz. Geri kalan kısmını bilhassa Osmanlıca Şualara havale ediyoruz:

1- Nur talebelerinden Hüsrev Altınbaşak'ın 3 Şubat 1944 günü Denizli Ağır Ceza mahkemesinde okuduğu ifadesinden bazı bölümler:

"dini eserlerini okuyup yazmakla, cidden istifade ettiğim Bediüzzaman Hazretleriyle uzun senelerden beri yakından alâkadarlığımı kesmiş değilim. Risale-i Nur nâmındaki eserlerinin hemen hemen hepsini de okumuş bulunuyorum. Barla'da, Isparta'da, Eskişehir hapisanesinde kendisiyle beraber buldum. Daha sonra da muhaberemi kesmedim. Ben bu vatanın bir öz evlâdı ve Türk milletinin bir ferdiyim. Dindarlık ve Müslümanlığın telkin ettiği faziletkârlığının hakikaten meftunuyum. İyi olmak ve iyilik edenleri sevmek ve iyi olanlarla arkadaşlık etmekle iftihar ederim. Daha bu gibi yüksek seciyeler arkasında koşan bir ferdim. On iki seneden evvel Hakkın lütfiyle Bediüzzaman Hazretlerine vasıl olmuş ve eserlerini okumuşum. Müslümanlık dininin pek büyük kudsiyetine ve pek yüksek fazilet telkin ettiğine bu eserleri okumakla muttali' oldum. Asar-ı Nurun ve müellifinin; bu milletin iki hayatlarının saadetlerine çalışıklarına o kadar bariz deliller gördüm ki; bu delail karşısında hayran olmamak elden gelmiyor...

Sebeb-i ittihamım olarak ileri sürülen, evimde aramada bulunan Risale-i Nurun bazılarındaki bugünün görüşüne uygun gelmiyen bir iki cümle ile, bazılarında imzalarımın bulunması ve Üstad'ım Bediüzzaman'a yazdığım eski ve yeni mektuplarımın ele geçmiş olmasıdır. Te'lifleri eski olan yüz kırk küsur Risalenin hepsi de Eskişehir mahkemesi safahatından geçmiş risalelerdir. O mahkeme, şimdi huzurunuzda bulunan beş altı arkadaşım, bana yüzaltmış üçüncü maddeye istinaden kanaat-ı vicdaniye üzerine, ihtimal ile ceza verirken, yüz küsur arkadaşımızı beraet ettirmişti. Bugünkü ittiham edilmek istenildiğimiz isnadlar, o günde de vardı. Tarikatçısınız... Cemiyetçisiniz... Halkı hükûmet aleyhine teşvik ediyorsunuz!..

Ben yüksek mahkemenize arz ederim ki, bizler hakikaten ehl-i garazın kurbanı bi-günah kimseleriz. Hem içimizde esaretin acısını tatmış olanlar var. Millet ve hükûmet mefhumunun ne demek olduğunu bilmiyorlar değiliz. Eski cezamıza yeni bir ceza daha ilâve etmekle, bizi daha çok ezmeyiniz. Eskişehir mahkemesinde söylediğim şu sözlerimi, şimdi bu yüksek mahkemenizde de tekrar ediyorum: Bize Üstad'ımız tarikat dersi vermiş değildir. Hem Üstad'ımız yalanı asla irtikab etmezler. Siyaseti çoktan ter

(130)Denizli-Kastamonu Lahikası S: 79

kettiğini daha Isparta'da iken, kerratla ağ'ızlarından işittim. Hem de biz hiç bir cemaatin mensublarından değiliz. Ancak şu Müslüman milletin dindar birer ferdiyiz.

HÜSREV(131)"

2- Nur talebeleri büyüklerinden ve Denizli Hapishanesinde tutuklu iken vefat eden Şehid-i merhum Hafız Ali Efendi'nin mahkemede okuduğu ifadesinden bazı bölümler:

“... Ben Risale-i Nuru hakaik-i İmaniye ve kur'aniye ve kevnîyeyi kat'î bürhanlarla izah edip, insanların yüzünü ahirete çeviren, dünyadan ziyade ahirete sevkeden mukaddes bir eser bulup, binler menfaat görmüşüm.

Garaibtendir ki: Bu sır iddianamede keşfedilip "Dünyayı unutturacak derecede telkinat-ı diniye verilmiş" diye yazılı olduğu halde, siyasî cemiyetçi, tarikatçı, halkı hükümet aleyhine teşvik ediyorlar diye olan ithamlarla nasıl kabil-i te'lif oluyor?

Evet, ben Risale-i Nurdan hemen ekser parçalarını anlıyarak okuduğum gibi, Üstad'ım Said-i Nursi'nin dahi on iki seneye yakındır en gizli ve en ince esrarına kendimi vâkîf biliyorum. Ben ne Risale-i Nurda ve ne de Üstad'ımda emniyet ve asayişe zarar verecek bir emare ve bir meyil görmediğim gibi, asayiş ve emniyetin temel taşlarını onlardan öğrendim. Müddet-i ömrümde mahkeme safahatlarını ancak bu defa gördüğüm gibi, şu benim gibi suçlu olarak huzurunuzda bulunan cemaat-ı nuriyenin de ifadelerinden, benim gibi olduklarını anlıyorum. İşte böyle sırf ahireti için Kur'anın i'caz-ı manevisinden gelen Risale-i Nuru okuyup kendi istifadesine çalışan bir ehl-i Kur'anı ve ehl-i âhireti cezalandıracak bir kanun tasavvur etmediğim gibi, itham edildiğim siyasî cemiyetçilik ve tarikatçılık ve halkı hükümet aleyhine teşvik etmek gibi suçlarla hiç bir alâkam olmadığından yüksek mahkemenizden beraetimi talep ederim.

HAFIZ ALİ(132)”

(131)Osmanlıca Şualar S: 338

(132)Osmanlıca Şualar S: 340

1321

3- Hazret-i Üstad'a Kastamonu'da beş altı sene hizmet ve kâtiblik yapmış değerli din âlimi Mehmed Feyzi Efendi'nin mahkemede okuduğu müdafaasıdır:

"Yedinde beşyüzseksen cild kütüb-ü ilmiye ve diniye bulunduğu resmen sâbit olan bir insanın ilme ne kadar müştak ve hakikata ne kadar âşık olduğuna başka bir delile lüzum yoktur. Böyle bir insanın yakınında bulunan bir din âliminin ilminden alâkasız kalması hiç düşünülemez. Miletin saadet ve selâmetini yegâne hedef tanır, dünyevi hiç bir emel taşımaz muhterem bir zatın hizmetini edişim ve onun feyzinden tefeyyüz etmek kasdını güdüşüm büyük bir cürüm telakki edilmiş.

Ben Risale-i Nur müellifi olan Üstad'ımı beş senedir tanırım. Üç senedir mütemadiyen hakaik-i imaniye ve Kur'aniyeyi ders almak için yanına gittiğim gibi, eserlerini de okudum. Ne eserlerinde ve ne de kendi fikrinde bize isnad edilen suçlarla alâkadar bir kelime bile görmedim. Ben yüksek seciyeli bir milletin bir ferdi ve bu vatanın bir evlâdıyım. Ben

Risale-i Nuru hakaik-i imaniye ve Kuraniyyeyi izah ve ispat eden imanî ve dinî, hak ve hakikat bir eser olarak biliyorum. Hem meydandadır. Bu hakikat yüksek vicdanlı hey'et-i hâkimenin tetkikatında tezahür edeceğinde şüphem yoktur. Asla yalana tenezzül etmem.

Yemin ederim ki, hiç bir cemiyet ve tarikatla alâkadarlık yoktur. Efendim, dindar bir adamın hedefi siyaset olamaz. Biz için hakikatını biliyoruz. Dindar bir adamdan hıyanet beklenemez.

Said-i Nursi'ye hizmet mes'alesine gelince: İlminden çok istifade ettiğim bir zata hizmeti ma'aliftihar yaptığımı burada tekrar ederim. Bundan pişman değilim.

Dilimi Kürtçeye çevirmeliğim iddiası ise, çok gariptir. Bir insan lehçesini değiştirebilir mi? Benim küçüklüğümden beri lisanımın bu tarzda olduğuna beni bilen bütün Kastamonu'lular şâhiddir.

Sakal mes'alesine gelince: Büsbütün acib bir iddiadır. Peygamberimizin sünnetini genç yaşında tatbik edişimi cürüm sebebi addetmek, akideme ve hürriyetime karışmaktan başka ne ile izah edilebilir?...

Ben Üstad'ımın evine mütemadiyen zabitanın gözü önünde giriyordum. Polis dairesi tam karşımızda bize bakıyordu. Polis dairesinden dinlense, görüştüğümüz iştilirdi. Bir cem'iyetin serkâtibi olarak işlerini senelerce çevirmiş olan bir insanın uzun müddet zabitanın gözü önünde, irtikâb-ı cürümden çekilmemesine imkân var mıdır?

Mektupların mahiyetine gelince, bunlar sorulan mesail-i diniye ve ilmiye-. ye müteallık ve Risale-i Nur nasıl âsar-ı ilmiye ise, bu mektuplar da aynı

1322

eserin eczalarıdır. Bunlarda hiç bir siyâsî taraf düşünülemez. İlim, siyaset olamaz. Risale-i Nura şâkirt olmak, sadece o kitapları okumaktan ibarettir ki, bu da bir vazife-i diyanettir... Şayet bu halis ve her türlü riyadan âzade vaziyetim bir ceza görmeliğime sebep teşkil edecekse, Hasbunallah ve ni'mel vekil demekten başka elimden ne gelir?...

M. FEVZİ PAMUKÇU

4- Plevne kahramanı Sadık Paşa'nın öz torunu Taşköprülü Sadık Bey'in müdafaatından:

"Üstad'ım Bediüzzaman Said-i Nursi'yi mukaddes ve hak dinimizi nurlandıran ve ebede kadar nurlandıracak olan Kur'an-ı Azimüşşanı tefsir ve teşrih eden bir din âlimi olarak biliyor ve tanıyorum. Kanunda müsarrâh din hürriyetinden ferdan istifade ederek; dinî ve imanî, ahlâkî ve içtimaî bilgilerimi kuvvetlendirmek ve bilmediklerimi öğrenmek gayesiyle, ilk ve hazırlık tahkikatlarında isimlerini söylediğim Üstad'ımın Risale-i Nur eserlerini okudum ve bir ikisini de yazdım... Makam-ı iddiaca serd ve iddia edilen tarikatçılık ve cemiyetçilik hakkında veya dinî mukaddesatı alet ederek devletin emniyetini ihlâl edecek bir tarzda hiç bir imaya dahi muttali' olmadım.. ve böyle bir mevzuuya dair hocamı ziyaretimde bir söz ve bir fikir dahi duymadım ve hissetmedim...

Üstadım Bediüzzaman'ın Kızıl İcaz namında mantığa dair eseriyle, Şark ve Garpta ilm-i mantığın me'hazı olan İbn-i Sinaları geride bırakan ve Risale-i Nur ile, İslâm âleminde eserleri menba-ı ilim olan Fahr-ı Razi, Sekkakî, Seyyid Şerif-i Cürcanî ve Taftazanî gibi ilm-i beyan ve akaid ulemalarına tefavuk eden bir âlimin eserlerini okumanın ne dereceye kadar bir suç teşkil edeceğini düşünemiyorum.

Gençlik sarhoşluğunda sermaye-i hayatımı dünya ve ahiretine zararlı ve ifrat bir derecede israf ile geçirmiş ve bazı uygunsuz ahval bende müzmin bir iptilâ halini almıştı. Ancak bu dinî ve imanî ve ahlâkî ve içtimaî eserleri okumaklığımınla tehzib-i ahlâk yoluna dönebilmişimdir...

Vukufsuz, behresiz münekkidler tarafından noksan zabıtnamelere ve cesaret-i ilmiye ve medeniye sahibi olmadıklarından tarafgirane mütalaalarına binaen tanzim ettikleri gay-i ilmî ehl-i vukufun raporlarına değil, ancak ve ancak o hakikat üzerinde selâhiyet-i ilmiyesi müselleme ve muhakkak

Ülemadan müteşekkil ehl-i vukufun vereceği bitarafane raporla tecellî edeceğini takdiri şüphesizdir. Bu hakikatta merkez-i hükümette selâhiyetdar makamının tensib ve ta'yini ile teşekkül eden ve beyn-el milel tanınmış yüksek ilim adamlarından ve profesörlerinden müteşekkil ehl-i vukufun

1323

tetkikatiyla Risale-i Nurun hazine-i Kur'an'dan aldığı kudsî ve ulvî felsefe ve beyanının cerhedilmez bir hakikat olduğu şüphesizdir...

M. SADIK DEMİRELLİ(133)

5- Merhum Tahiri Mutlu Ağabeyin ifadesidir:

"Ben Isparta'nın Atabey nahiyesinden olduğum halde, Bediüzzaman Hazretlerini Kastamonu vilâyetine gittikten sonra, müteveffa kardeşim Hafız Ali delâletiyle beş sene evvel tanıdım ve Nurlu eserlerden kısmen okudum ve yazdım. O zamana kadar gafletle geçen gençliğimin sarhoşluğundan beni kurtarmaya âmil olan Risale-i Nurun müellifine karşı duyduğum bir iştiyakla kendisini ziyarete Kastamonu'ya kadar gittim. Kendilerini bizzat ziyaret ettim. Gerek Üstad'ım Bediüzzaman Hazretlerini ziyaretimde ve gerek eserleri olan Risale-i Nurda ve gerekse Risale-i Nura talebe olanlardan şimdiye kadar bize isnad edilen halkı hükümet aleyhine teşvik etmek.. Veya siyasî bir cemiyet teşkil etmek.. Ve yahut tarikatçılık etmek gibi suçlardan hiç bir şey ne işittim ve nede gördüm. Ben saf ve temiz ruhlu arkadaşlarımın ahiretlerine ve imanlarına hizmet etmek maksadıyla hizbül Kur'an ile Hizb-ün Nuriyi, parası şahsıma ait olmak üzere sevgili Üstad'ımın müsaadeleriyle tab' ettirdim. Daha sonra sevgili Üstad'ımın müsaadelerine bakmıyarak beşyüz adedini bin lira mukabilinde Ayet-el Kübra risalesini mü'min kardeşlerimin istifadelerini temin maksadıyla eski harfle tab'ında mahzur görmediğimden ve esasen o eser sırf imanî ve uhrevî bulunduğundan tab' ettirmiştim. Her nasılsa tab' edilen nüshalarının tamamı sandığıyla beraber, biz hapse konulduktan sonra müdde-i umumilikçe Isparta istasyonundan alınmış...

Yukarda arz ettiğim gibi, hayırhahlıktan başka cemaatlarında ve risalelerinde ve üstadlarında birşey görmedim. Bu zümre-i nuriyenin içine kendimi en son girmiş bir şâkirt biliyorum. Arkadaşlarıma iyilik etmekten başka bir gaye takib etmediğim şüphesiz şimdiye kadar anlaşılmış olduğu kanaatıyla, şu ifadem, diğer kardeşlerim gibi hüsn-ü niyetle söylenmiş bir ifade olarak kabulünü yüksek mahkemenizden diler, beraetimi talep ederim.

Atabeyli

TAHİRİ MUTLU(134)

(133)Osmanlıca Şualar S: 354

(134)Osmanlıca Şualar S: 357

1324

6- Merhum Ahmet Feyzi Kul'un müdafaasıdır.

"İddia makamı bizi zorla cem'iyetçi yapıp, bir kısım temiz ve fazilet âşığı

vatandaşları her ne pahasına olursa olsun, tecziye ettirebilmek maksadıyla, bir türlü mevhum cem'iyetçilik teranesini elden bırakmıyor. Halbuki ne safahat-ı muhakeme ve ne de vesaiin tetkiki, iddia makamının bu iddiasını haklı çıkaracak sarih ve müsbet hiç bir delil tesbit etmiş değildir...

İlk iddianamede şahsım için serdedilen bir çok indî ittihamlar meyanında, yüz doksan beş parça kitabın yedimde bulunması keyfiyetidir ki, sorguya verdiğim ve bilâhare iki defa mahkeme-i âliyenize sunduğum itiraznamede cevap verilmiş. Bu âsârın listesi evrak arasında yoksa, bunların esamîsinin hakikatinin tavazzuhu namına Aydın'dan sorulması talep edilmişti...

Makam-ı iddianın bizim vaziyetimizi anlamadığı ve anlamak istemediği mes'elelerden birisi de; laikliğin telâkkisi tarzında rastlanır. Memleketimizde en çok su-i tefsire ve su-i isti'male uğriyan bu tabir, devlet rejiminin hakiki mahiyetini kavramıyan bir takım sathî beyinler nazarında, sadece dindarlık düşmanlığı manasına alınıyor. Fransızca'da "Cismani" demek olan bu tabir, Ruhanî teokratik kelimesinin zıddıdır. din ve mezheb ve akide meselelerinin daha çok bitaraf olması istenilen idare işlerine karıştırmamak demektir. Evet yalnız idarecilikte dinî icabların dışında kalmak demek olan bu tabir, hiç bir zaman dini imha etmek, dinî hayatı baltalamak, dindarlığı ta'yib ve takbih ve tezyif ve tazyik etmek manasına gelmez. Bil'âkis amelî mahiyette vicdan hürriyetlerine azamî derecede yer vermek ve bu meyanda dinî serbestiyi de en yüksek derecede tanımak demektir. Din vazifelerinin ifası, din hakikatlarının öğrenilmesi ve bu hakikatlara uygun kanaât ve iman taşınması ve kanaatların dindarlar arasında izharı gibi dinî hayatın tecelliyatı olan safhalar ise, bu hürriyetin tezahür tarzıdır. Maalesef akidesizliği ve maneviyatta mahrumiyeti yegâne meziyet ve mazhar-ı mübahât bir irfan ve ilericilik nişanesi addeden ve sırf bir eser-i taklid olarak; Garbın eskimiş, çürümüş, iflâsa uğramış ve amelî sahada insanlık ve fazilet fikirlerini ifna suretiyle ruh-u insaniyeti yıkmış olan hayat, bazı inkarî mesalik-i felsefesini, hakikatın yegâne tarz-ı ifadesi zanneden bir kısım sathî beyinler, dinî hayatın vatandaşta tecellisi fitrî ve zarurî olan bu muhtelif tezahürlerini lâiklik prensibine bir tecavüz ve taarruz telâkkî etmektedirler. Vatandaşın mesela malûmat-ı diniyesini öğrenmek için cehdi ve bu uğurda hüsn-ü zan ettiği herhangi bir ilim menbaini müracaat etmesi ile; dinî esasları vesile ittihaz ederek siyaset propagandacılığı yapması ve iddia makamının her vesileyle belirttiğine göre, dinî hüküm halinde idareye sok

1325

mak için icra-i faaliyet etmesi, başka başka şeylerdir. Birisi dinî hayatın ve memleketimizde temel hak olan vicdan hürriyetinin bir zarureti, diğeri de bir siyaset dalavereciliğidir.

İşte iddia makamının bir türlü anlamak istemediği budur. Makam-ı iddia dinî hakikatları öğrenmek için, her nasılsa bir ilim menbai etrafına toplanmış görünen saf vatandaşları, bazı şahsî ve samimî kanaât-ı diniye taşımalarından dolayı bir siyasî cemiyet manasında görmek istiyor. Bu hayatı yaşayan biçareleri, "Devletin laikliği ile muaraza ediyorlar. Devletin prensibini yıkmak istiyorlar" şeklinde gösteriyor. Vatandaşın yakın bir mazide hakaik-i İslâmiyeyi Avrupa âlem-i Hıristiyaniyetine karşı müdafaa için seçilmiş yegâne bir irfan menbainin ilminden hissemend olmasını bir türlü hazmedemiyor. İşte biz bu haksız ve sakat görüşünün kurbanıyız. Bu görüşte ısrar eden ve bir sürü bigünah vatandaşları haksız yere bu damga ile damgalıyarak, ceza görmelerini can u gönülden isteyen muhterem müdde-i umumi, bu emelinin tahakkuku için en yüksek ilmî nüfuz ve otoriteyi haiz bir ilim ve ihtisas heyetinin raporuna, devlet merkezinde en yüksek adlî makamın manevi mürakabesi altında, reddedilmez edilleye müsteniden yapılan esaslı inceleme neticesine de saygı göstermiyor.

Bilâkis şahsiyetleri meçhul, ehemmiyetsizlikleri ve garazkârlıkları malum eski ehl-i vukufun gayr-i ilmî ve sırf hissî temayülâtını tercih ediyor... Ve bu ilmî ve resmî ve en yüksek ehliyete mâlik heyetin kanaatlarını, yüksek mahkemenin takdir hakkına bir nevi müdahale telâkki ediyor. Kendi hissiyatlarının mürevvici olan diğerlerinin, bizim gizli bir teşekkül vücuda getirdiğimiz şeklindeki karar ve kanaatlarını her nedense mahkemenin takdir hakkına saymıyor.

Adalet terazisinin bir tarafındaki hukuk-u devlet addedilince, artık diğer tarafta kalan ferd için hiç bir hak tanımamak, bütün müzaheretleri devlet hesabına ve devlet lehine kullanmak ve bu durum sebebiyle hakkının müdafaası güçleşen ferdi ve ona bağlı ailesinin mukadderatını kurban etmek, adaletten anlaşılan mana ve hikmet-i idare icabatından mı oluyor?

AHMET FEYZİ KUL(135)

Denizli hapis hadisesinde bulunmuş Nur talebelerinden müdafaa yazan on beş kişiden yalnız altısının numunelik müdafaalarından bölümler aldık. Geri kalan ve müdafaaları buraya alınmayan Nur talebeleri de şunlardır:

1- İnebolu'lu Ahmet Nazif Çelebi

İnebolu'lu Selahaddin Çelebi

(136) Denizli Kastamonu Lahikası S: 74

1326

Milaslı Halil İbrahim

4- Kastamonulu İhsan Sırri

5- İstanbul'lu Emin Hoca

6- Çaycı Emin

7- Kastamaonu'lu Hilmi

8- Atabeyli Abdullah Çavuş

9- Savlı Mustafa Çavuş...!

Sadedimize dönüyoruz:

Evet, bütün bu cerhedilmez ilmî, ispatlı ve delilli müdafaalar.. ve başta Hazret-i Üstad olmak üzere bütün Nur talebelerinin samimî, halis hal ve durumları ve hapis içindeki çok azim ve şayan-ı takdir irşadkâr hizmet ve faaliyetleri.. Ve Ankara ehl-i vukufunun müsbet yönde ağırlıklı raporları.. Ve ondan bir buçuk sene önce Isparta Ağır Ceza Mahkemesinin vermiş olduğu beraet ve iaede kararı nazara alınarak; Denizli Mahkemesi adalet-perver Hâkimleri kendi vicdanlarının sesine kulak vererek; hârici tazyik, propaganda ve gizli direktiflere rağmen; neticesi neye patlasa patlasın, hukuk ve adaleti rehber alarak 15 Haziran 1944 perşembe günü tarihî kararını verdi.

BERAET VE BÜTÜN NUR RİSALELERİNİN SAHİBLERİNE İADESİ!.. Bu beraet, din düşmanı gizli zındıkların başlarında patlıyan bir bomba te'siri yapmıştır.Çünkü kanun, hukuk ve adalete göre artık Risale-i Nur

eserleri ve onun talebeleri tamamen serbestti..Ve bu beraet kararı, onu takib edecek umum beraet kararlarına yol açmış olacaktı.Nitekim öyle oldu da...Fakat nerede?.. Hukuk ve adalet de ne imiş?.. Herşey kendi keyf ve arzularına göre olan altı okçu zihniyeti bu beraet kararına hiç de saygı duymadı.Saygı şöyle dursun, hiç tanımadı bile... Üstad Hazretleri ve Nur talebeleri bu tarihten sonra daha çok takib ve tecessüslere maruz kaldılar...

Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin âdil hâkimler heyeti şu zatlardan müteşekkildi:

1- Reis: Muğla'lı Ali Rıza Balaban

2- Birinci Aza: Isparta- Senirkent kazasından ve uzaktan Tola ailesine akraba, Hâkim Hasna Şener Hanım

3- İkinci Aza: Hakkı Tüzüner

1327

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinden "Hâkimi-i Adil" Unvanını kazanan Denizli Ağır Mahkemesi Reis ve azalarının ittifakla verdikleri gerekçeli tarihi kararlarını şöyle yazmışlardır:

"DENİZLİ AĞIR CEZA MAHKEMESİ

15. 6. 1944 gün ve 199-136 sayılı karar.

Şâhidlerin ifadeleri de, maznunlara atf ve isnad olunan suçlu işledikleri hakkında adem-i ma'lumat beyan etmişler. Bilhassa Ankara Ağır Ceza Mahkemesi a'zasından Emin Böke'nin riyaseti altında ehl-i vukuf intihab olunan; Ankara Diyanet İşleri müşavere heyeti a'zasından ders-i amm ve profesör Yusuf Ziya Yörükân.. ve Ankara Dil Târih Fakültesi Şarkiyat Enstitüsü müdürü Necati Lugal.. ve Türk Tarih Kurulu ve Türk İslâm kitapları derleme hey'eti azasından Yusuf Aykut tarafından tanzim kılınan, evrak arasında mevcut raporlarından "Saidi Nursi'nin yekân-yekân tetkik olunan risale ve kitaplarında: Halkı dini ve mukaddesatı alet ederek devletin emniyeti ihlâlâ teşvik etmek veya cem'iyet kurmak kasdında olduğunu gösterir bir sarahat ve emare olmayıp, kendisini yegâne âlim mahiyetinde göster

1328

meye meraklı bir tavır takındığı, mevkuflardan Said-i Nursi'nin mensuplarına gelince: Onlar Said-i Nursi'nin zihnen normal olduğu bir zamanda ilmî ve ekseriye vakıfane eserlerine kapılarak cezbeli ve ruhî heyecan halinde yazdığı gayr-i ilmî eserlerine aldanmışlar ve onlardan dahi din mes`elelerini ve Kur'an hakikatlarını öğreneceğiz diye sâfiliklerinden peşine düşmüşler ve bunlar hüsn-ü niyet sahipleri olup, sırf dinî itikad yönünden Said'e ve okudukları risalelere bağlılık göstermekte, bu maksadla yaptıkları muhabere mektuplarının münderecatı da hükûmete karşı kötü maksad beslemedikleri ve bir cem'iyet veya tarikat kurmak fikriyle hareket etmedikleri anlaşılmiş olduğuna" mütedair olduğu görülmüş...

Ve her ne kadar evrak arasında mevcut sorgu hâkimliğince, Denizli ehl-i vukuf raporunda Said-i Nursi'nin bazı âsarından istidlâl tarikiyle ve mesnedsiz olarak kendisinin ve mensublarının hükûmete karşı kötü bir maksad besledikleri beyan olunmakta ise de, evrak-ı tetkikiye münderecatına ve şuhudun, maznunlara atfen ve isnad olunan ef'al hakkında gayr-ı sahih malumat beyan etmelerine.. Ve Ankara Ağır Ceza Mahkemesiyle yaptırılan ehli vukuf raporu, mahiyet ve münderecatına göre,

şayan-ı ihticac ve iltifat görülmemiş ve esasen maznunların ekseriyet-i azimesi okumak -yazmaktan aciz bulunmuş.. Diğer kısmı da kendilerini ibadet ve taate vermiş oldukları... Binaenaleyh, devletin emniyetini ihlâl edecek mahiyet arzeden şerait ve evsafı haiz kimselerden olmadıkları tezahür ve tahakkuk etmiş.. Ve Mahkemenin kanaât-ı vicdaniyesi de bu merkezde tecelli ve tahassüs etmiş olmakla; müdde-i umuminin tecziyeleri hakkındaki mütalâası, yukarda zikri tadat olunan delâile karşı gayr-i varid görüldüğünden reddi ile; zan altına alındıkları ef'alden BERAETİNE ve başka sebeple mevkuf değillerse TAHLİYELERİNE müttefikan karar verildi.15. 6.1944

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi ittifakla verdikleri beraet kararlarına hükümleriye imza ediyorlar:

Reis A'za: A'za Ali Rıza BALABAN Hasan Şener Hakkı Tüzüner

ŞAYAN-I TAACCÛB SİRİN BİR TEVAFUK

Denizli hadisesinin başlangıcında ve sonunda iki Ali Rıza, ikisi de Muğla'lı, Bediüzzaman Hazretleri'nin ma'ruz kaldığı zulüm ve tecavüzün karşısına dikilmiş ve Üstad Bediüzzaman'ı maddeten ve manen müdafaa etmişlerdir.

BİRİNCİ ALİ RIZA: Osmanlı Devleti son devrinin yetiştirdiği mümtaz âlimlerinden ve ilm-i şeriat ve ulüm-u İslâmiyede söz sâhibi olanlarından olarak Darül-Hikmet-il İslâmiye Reis muavinliği ve Meşihat-i İslâmiye'nin Fetva Eminliği vazifelerinde bulunmuş, Muğlalı Ali Rıza Efendi, Üstad'ın Denizli hapis hadisesinden bir sene kadar önce, İstanbul'da Şarklı ihtiyar bir hoca ve şeyhin; Din düşmanı çevrelerin kandırmalarına ve evham vermelerine gelerek, Hazret-i Üstad Bediüzzaman hakkında çok nâseza, galiz ve hiç ehl-i ilim ve tasavvufa yakışmıyacak bir

1329

tarzda gıybetli sözler sarfetmeye başladığı hengâmda; Eski Fetva Emni âllâme Ali Rıza Efendi, ona mukabil cevablar ve fetvalar vererek; Çok iyi bildiği ve ilminin derecesine vakıf olduğu ve yakından tanıdığı Bediüzzaman Hazretlerinin şahsiyetini ve mevhibe-i ilâhiyye olan ilmini müdafaa etmiştir. Bu zatın müdafaaaları üzerine İstanbul'un diğer Uleması da Ali Rıza Efendi'yi te'kiden o ihtiyar zata cevab vermişlerdir. Bunlar vaiz Ahmed Şirvanî, Vaiz Mahmud Kâmil, Ali Haydar, Gönenli Hafız Mehmed ve Seyyid Şefik gibi zatlardır. Bu mesele Kastamonu hayatında tafsilatlı olarak geçmiştir.

İKİNCİ ALİ RIZA İSE: İşte şu Denizli Mahkemesi hey'etinde Reis olup, zamanın şart ve icablarına bakmadan, vicdanının sesine kulak verip, Mahkemenin reisi olarak beraet kararına en evvel imzasını koyan ve Hâkim-i Adil Unvanını kazanan Muğla'lı Hâkim Ali Rıza Balaban'dır. Allah rahmet eylesin.Amin

ÜSTAD BEDİÜZZAMAN DENİZLİ ŞEHİR OTELİNDE

Yukarıda tafsili geçtiği üzere; Denizli Ağır Ceza Mahkemesi karara vardığı

1330

gün,15 Haziran 1944 perşembe günü, hapiste o güne kadar yatan Nur talebelerinden ellisekiz kişi, başta Üstad olmak üzere hepsi mahkemenin kararı gereğince aynı günde tahliye edilmişlerdir. Denizli şehri o günü bayram yapmış ve onun dindar ve hamiyetkâr insanları bu garip misafirlere ve mücahid Nur talebelerine kucak açmış, üçer beşer evlerine götürüp misafir etmişlerdir. Hatta Denizli şehrinin

eşrafından olan tüccar Hafız Mustafa Efendi, musibettede misafirleri için ehl-i hamiyetten topladığı büyük meblağ paraları bu mücahidlerin fakir olanlarına dağıtmak istemişse de, hiç birisi o paradan almamıştır.

HAZİN BİR HAL

Nur talebeleri hapisten tahliye olduktan sonra, iki üç gün içerisinde herkes memleketine ve evine dönmüştür. Amma evi barkı, yeri yurdu olmayan; ve fakat memleketin her tarafı onun öz evi ve Müslüman halkı da onun öz kardeşinden daha çok samimî mü'min kardeşleri olan birisi var idiki, kendi re'yi ile serbest olarak bir yere gidememiş, Denizli'de bir otelde kalmıştı. Zahirde ve sebeb dünyasında hükûmetin ona mesken olarak ta'yin edeceği mıntıka ve yer için karar ve emrini bekliyordu. Amma hakikatte ise, Rahman ve Rahim, Hakîm ve Müdebbir olan Rabbisinin, onun hakkında vermiş olduğu hükmüne ve kaderinin kararına muntazırdı. Denizli Şehrinin o zamanki havadar ve güzel manzaralı şehir palas otelinin üst katında kalmaya başlamıştı. Kendilerinin kurmuş oldukları bir adalet mahkemesinde Üstad sözde beraet etmiş ve herşeyden kurtulmuştu. Lâkin heyhat! Nerede o kanunperest adaletli hükûmet? Nerede o adlî bir merciin vermiş olduğu karara saygılı hakperest idare?..

1331 HÜKÜMETİN TAKTİĞİ

Evet, mahkemeden beraet etmesine rağmen yine Hazret-i Üstad sımsıkı ta'kip ve mürakebelere ma'ruzdu. Otele, Üstad'ın Denizli'deki talebeleri yanına hergün gidip geliyorlardı. Fakat gelen gidenlerin gizlice tesbitleri yapılmakta idi. Hasan Feyzi Efendi, Hafız Mustafa, Muharrem ve Yakub Cemal gibi zatlar Üstad'ın yanına devam ediyorlardı. Bilhassa Veli-yi Âşık olan Hasan Feyzî Efendi Üstad'ına pervana kesilmiş, pür-aşk ile ona ve nurlara hizmet etmişti. Bu arada tabi MİT'in de raporları Ankara'ya gidiyordu. Üstad Hazretleriyle görüşenler ve Denizli Şehrinde beraetten sonra inkişaf eden fevkalâde dinî hayat, tek tek, raporlanıp Ankara'ya gönderilmekteydi. Ankara ise, daha çok evhama kapılmıştı. Hangi çareye başvurdularsa, netice alamamış, bilâkis gittikçe inkişaf edip parlamış olan Hazret-i Bediüzzaman'ın Kur'anî ve İmânî hizmetinde, zahirde bir müsâlâha kılığına bürünerek, belki onu artık elde eder, kandırırız, plâniyla ona bazı iyilikler teklif etmek ve konuşarak müsâlâha etmek taktiği ile; Üstad'ın yanına siyasî yüksek memurlar ve müfettişlerini göndermişlerdi. Hazret-i Bediüzzaman'ın azametli, vete'sirli nüfûz sahasını ve hizmetini takdir şeklinde şöyle bir sual tevcih etmişlerdi: (Üstad'ın kaleminden:)

"Büyük memurlardan işimizle alâkadar olanlar sordular, dediler ki:

Mustafa Kemal sana üçyüz lira maaş verip, Kürdistan'a ve vilâyat-i şarkiyeye Şeyh Sinûsî yerine seni vâiz-i umumî yapmak teklifini ne için kabul etmedin? Eğer kabul etseydin, ihtilâl yüzünden kesilen yüzbin Kürdün canlarını kurtaracaktın?

Ben de onlara cevabımda dedim ki: Yirmişer, otuzar senelik hayat-ı dünyeviyeyi yüzbin adam hakkında kurtarmadığıma bedel, yüzbin vatandaşa, her birisine milyonlar senelik hayatlarını kazandırmaya vesile olan Risale-i Nur o zâyiatın yerine binler derece fevkinde iş görmüş. Eğer ben o teklifi kabul etseydim, hiç bir şeye alet olmıyan ve tabi' olmıyan ve sırr-ı ihlâsı taşıyan Risale-i Nur meydana gelmezdi. En mahrem kardeşlerime yazmışım ki; Ankara'ya giden Risale-i Nurun şiddetli tokatları için, beni idam eden zatlar, eğer Risale-i Nur ile imanlarını kurtarıp i'dam-ı ebediden necat bulsalar, ben ruh-u canımla onları helâl ediyorum.

Beraetimizden sonra, beni tarassud ile ta'ciz eden polis müdürüne ve iki mülkiye müfettişine ve başka büyük arkadaşlarına karşı dedim: Risale-i Nurun kabil-i inkâr olamıyan bir karametidir ki; yirmi sene mazlumiyet hayatımda yüzer risale ve mektuplarımda ve binler şâkirtlerinde hiç bir cereyan ile ve hiç bir cem'iyet ile dâhili ve hârici hiç bir komite

1332

ile, hiç bir vesika ve hiç bir alâka, dokuz ay tetkikatta bulunmamasıdır. Hiç bir fikrin ve tedbirin haddimidir ki; o harika vaziyeti versin. Bir tek adamın bir kaç senedeki mahrem esrarı meydana çıksa, elbette onu mes'ul edip mahcub edecek yirmi madde bulunacak.

Madem hakikat budur, ya diyeceksiniz ki; pek harika ve mağlub olmaz bir deha bu işi çeviriyor.. Veya diyeceksiniz ki: inayetkârane bir hıfz-ı ilâhidir. Elbette böyle bir deha ile mübareze hatadır, millete, vatana büyük bir zarardır... ve böyle bir hıfz-ı ilâhiye ve inayet-i Rabbaniyeye karşı gelmek firavunane bir temerrüddür.

Eğer deseniz, sizi serbest bıraksak ve tarassud ve nezaret etmesek; derslerinle ve gizli esrarınla hayat-ı içtimaiyemizi bulandırabilirsin?

Ben de derim: Benim derslerim bilaistisna bütünü hükûmetin ve adliyenin eline geçmiş, bir gün cezayı mucib bir madde bulunmamış. Kırk elli bin nüsha Risale ve dersler dahi milletin ellerinde dikkatle ve merakla gezdiği halde, menfaatten başka hiç bir zararı hiç bir kimseye olmadığına, hem eski mahkemenin, hem yeni mahkemenin mucib-i mesuliyet bir madde bulamamaları cihetiyle; yenisi ittifakla beraetimize, eskisi bir büyük adamın hatırı için yüzotuz Risaleden beş on kelimeyi bahane edip, yalnız kanaât-ı vicdaniye ile yüzirmi mevkuf kardeşlerimden yalnız onbeş adama altışar ay ceza vermesi kat'î bir hüccettir.. Hem daha yeni bir dersim kalmadı ki nezaretle ta'diline çalışsanız... Ben şimdi hürriyetime çok muhtacım. Yirmi senedenberi lüzumsuz ve haksız ve faydasız tarassudlar artık yeter. Benim sabrım tükendi. İhtiyarlık zaafiyetinden şimdiye kadar yapmadığım bedduayı yapmak ihtimalim var.. "Mazlumun ahı arşa kadar gider" kuvvetli bir hakikattir.

Sonra, o zalim ve dünyaca büyük makamlarda bulunanlar dediler: "Sen yirmi senedir bir tek defa tâkiyemizi başına giymedin ve eski ve yeni mahkemelerin huzurunda başını açmadın, eski kıyafetinle bulundun. Halbuki, onyedi milyon bu kıyafete girdi?..

Ben de dedim: Onyedi milyon değil, belki rızasıyla ve kalben kabulü ile ancak yedi bin Avrupaperest sarhoşların kıyafetlerine, ruhsat-ı şer'îye ve cebr-i kanunî cihetiyle girmektense; âzimet ve takvay-ı şer'îye haysiyetiyle yediyüz milyar zatların kıyafetlerine giren, benim gibi otuz senedenberi hayat-ı içtimaiyeyi terk eden adama: "İnad ediyor, bize muhaliftir" denilmez.

Haydi inad dahi olsa, madem Mustafa Kemal o inadı kıramadı.. ve iki mahkeme kırmadı.. ve üç vilâyetin hükûmetleri onu bozmadı... siz neci oluyorsunuz ki, beyhude hem milletin hem hükûmetin zararına o inadı kırmaya çalışıyorsunuz?..

Haydi siyasî muhalif de olsa, madem tasdikinizle yirmi senedir dünya ile alâkasını kesen ve manen yirmi seneden beri ölmüş bir adam, ye

1333

niden dirilip faydasız, kendisine çok zararlı olarak hayat-ı siyasiyeye girerek, sizin ile uğraşmaz. Bu halde onun muhalefetinden tevehhüm etmek divaneliktir. Divanelerle ciddî konuşmak dahi bir divanelik olmasından, sizin gibilerle konuşmayı terk ediyorum. Ne yaparsanız yapınız, minnet çekmem... dediğim, onları hem kızdırdı, hem susturdu.

Son sözüm: SAİD-İ NURSİ(137)

DENİZLİ'DE KALDIĞI GÜNLER VE BAZI HATIRALAR

Böylece ehl-i dünya Üstad Bediüzzaman'ı güya hizmetinden vazgeçirip elde etmeye matuf çabalarının boşa gitmesi ve sinsice sordukları suallerine elmas kılıncı gibi cevaplar gelmesiyle beraber, tamamen o sahte yaklaşımdan ümidini kesmiyen zamanın hükûmet adamları, bu defa ikinci bir yaklaşım ve müsalâha taktiğini göstermişlerdir ki; Üstad Hazretlerini Emirdağ'ına gönderirlerken, o zamana göre büyük bir meblağ olan dört yüz banknotu harcırah için tahsis etmişlerdi.

Bu mevzuda Denizli eşrafından tüccar Hafız Mustafa Kocakaya'nın, bilâhere Hazret-i Üstad Emirdağ'ına gönderildiğinde Taşköprülü Sadık Bey'e yazdığı bir mektubunda şöyle kaydeder:

"30.7.1944

"Sevgili ve muhterem Sadık Bey kardeşimize,

25.7.1944 tarihli iltifatkâr mektubunuzu aldım. Üstadımız efendimiz Hazretlerine aid olan kısmını takdim ettim. Pirinci de aldım. Merak etmeyiniz, efendimizin sıhhati ve âfiyeti yerindedir. Yapılması lâzım gelen hürmeti halk yaptı. Çok memnun ve mesrûr olarak, bugün Afyon vilâyetine ikamete memur olarak gönderildi. Kendisi de memnundur. Hükûmet büyük iltifat gösterdi, dört yüz lira harcırah gönderdi. Bir komiserin refakatinde hareket etti. İki defa hapisaneye, bir defa da kabristanda Hafız Ali Efendi merhumun kabrini ziyarete gitti. Başka tarafa gitmedi. Pirinç torbasını eşyalarının içine koyduk gönderdik.

Alelusul evrakınızı müdde-i umumilik temyize gönderdi. İnşallah tasdik edilir. Bu yüzde yüz tasdiki muhakkak biliniz.(*). Merak etmeyiniz. Neticesi bildirilecektir...

Kardeşiniz

HAFIZ MUSTAFA (138)"

(137)Osmanlıca Şualar S: 319

(*) Ankara Temyiz mahkemesine giden dosya ve mahkemenin berat kararının tasdiki için, ciddi şekilde alakadar olup meşğul olanlardan biriside, eski Alay Müftülerinden Ankaralı Osman Nûrî Efendidir. (Bkz.Son Şahitler-4.sh.270)

(138)Son Şahitler-2 S: 143

1334

1335

Hafız Mustafa'nın mektubu hükûmetin müsalâha tavrı içindeki yaklaşımını bildirdiği gibi, Üstad'ın Denizli'den ayrılma tarihini de bildirmektedir. Buna göre Üstad'ın Denizli Şehrinde ikamet müddeti tam tamına kırkbeş gündür.

Daha sonraları, Üstad Emirdağ'ına gitiği ilk günlerinde, üçüncü kez bir yaklaşım gösternişlerdi. Bunu Emirdağ hayatında ayrıca ele alacağız.

BİR KAÇ HATIRA

Şimdi Hazret-i Üstad'ın Denizli-Şehir Palas otelinde geçirdiği bu kısacık hayatına aid bir iki hatırayı da kaydettikten sonra; Emirdağ kasabasına gidişini ve orada Afyon hapsine kadar geçirmiş olduğu üç buçuk senelik çok sıkıntılı hayat şeridini temaşa etmek üzere, tarih teleskopu denilen belge, vesika ve hatıraları inceleyeceğiz.

HATIRALAR

Birinci Hatıra: Hazret-i Üstad Denizli'den ayrılmadan bir gün önce yazıp, Siddık, vefakâr, âlîcenap talebesi olan Sadık Bey'e gönderdiği mektubudur:

"Aziz Siddık Hakikatlı kardeşim Sadık!

Yarın Afyon'a beni gönderiyorlar. Merak etmeyiniz. İnyet-i İlâhiyyenin himayeti devamdadır. Senin ettiğin hizmet, tam makbul olmasına ve her gün bir ay kadar kıymetli olduğuna bende şüphe kalmadı. Sen yüzümüzü ak ve kalbimizi mesrur eyleyen, halisane hizmetinle; Gavs'ın (K.S.)

fıkrasında seni de Said'e Sadık bir kardeş olduğuna kerametkârane işaret ediyor diye kanaâtım geldi.

Başta muhterem hemşirem valideniz olarak, kardeşim olan kardeşinize ve hanenizdekilerine çok selâm ve dua ederek, bu mübarek aylarda dualarını istiyorum. Benim yanımda kıymettar ve isimlerini söylemek münasib görmediğim zatlara çok selâm ederim.

S.A.N. (139)"

(139)Son Şahitler-2 S: 145

1336

Üstad'ın bu mektubu, 29.7.1944'de yazılmış olup, Hafız Mustafa'nın

mektubuyle beraber Sadık Bey'e gönderildiği anlaşılmaktadır.

İkinci Hatıra: Yine Üstad'ın kaleminden... Üstad Emirdağ'na geldikten bir müddet sonra kaleme almış olduğu "Meyvenin Onuncu Meselesi'nin Haşiyeleri" diye yazılan ikinci haşiyenin başında şöyle der:

"Denizli Hapsinden tahliyemizen sonra, meşhur şehir otelinin yüksek katında oturmuştum. Karşımda güzel bahçelerdeki kesretli kavak ağaçları birer halka-i zikir tarzında gayet lâtif, tatlı bir surette hem kendileri hem dalları, hem yaprakları havanın dokunmasıyla cezbedarane ve cazibekârane hareketle rakslarını; kardeşlerimin müfarakatından ve yalnız kaldığımdan, hüznü ve gamlı kalbime ilişti. Birden güz ve kış mevsimi hatıra geldi ve bana bir gaflet bastı. Ben o kemal-i neşe ile cilvelenen o nazenin kavaklara ve zihayatlara o kadar acidım ki, gözlerim yaş ile doldu. Kâinatın süslü perdesi altındaki ademleri, firakları ihtar ve ihsas ile; kâinat dolusu firakların, zevallerin hüznüleri başıma toplandı...

Birden hakikat-ı Muhammediye (A.S.M.)'nin getirdiği Nur imdada yetiştirdi. O hadsiz hüzünleri ve gamları, sürurlara çevirdi. Hatta o nurun herkese ve her ehl-i iman gibi, benim hakkımda milyon feyzinden yalnız o vakitte, o vaziyete temas eden imdad ve tesellisi için zat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) karşı ebediyen minettar oldum...(140)"

ur Bediüzzaman'ın odasına girdiler. Yarım saat kadar içerde kaldılar. Sonra çıkıp gittiler. Onlar gittikten sonra, ben yine yanına girdim." Bazı sorularını cevaplandığını (141)" söyledi bana...

Ertesi günü yine yatsıyı arkasında kıldım ve yattım. Sabah namazına o beni çağırdı. Bu namazlarda bambaşka bir heyecan duyuyordum. Namaza başlarken sanki kemikleri çatırıyordu.

- Herkes kerametinden bahsediyordu

Gerek otelci, gerekse civarda vazifeli kimseler Üstadın hep kerametlerini anlatıyorlardı. Bediüzzaman'ın menkıbeleri halkın arasına çok yayılmıştı.

Kadınhan'dan bazıları Üstad'ı ziyaret için, Denizli'ye gelmişlerdi. Bunlardan Haydar Özarlan isimindeki adam sar'alı idi. Otuz senedir hasta idi. Hergün sokakta düşer, bayılır ve çırpınırdı. Bu adam gelip halini Bediüzzaman'a anlatmak, dua ve nüsha yaptırmak istemiş.

Bediüzzaman ona: "Biz nüsha ve saire yapmayız. Yalnız ben sana dua edeceğim, sen de âmin diyeceksin. Belki Allah şifa verir" Sonra, Bediüzzaman ellerini kaldırmış şöyle duaya başlamış: "Ya Rab! Bu kulun zaif, dayanamıyor. Bunun hastalığını bana ver. Bu adama da şifa ver!.."

Bizim memleketli olan bu adam (Üstad'ın duasından sonra) yirmialtı sene sar'a hastahğı görmedi, iyileşip şifa buldu. Fakat (yirmi altı seneden sonra) son günlerinde yine bazen sar'ası tutuyordu... (142)"

Dördüncü hatıra: Doç Dr.Nureddin Topçu'dan... Bu zat 1944'de Hazret-i Üstad Denizli Şehir otelinde iken, birkaç kez görüşmüş... daha sonraları 1952'de Üstad Gençlik Rehberi mahkemesi dolayısıyla İstanbul'da Akşehir Palas otelinde iken de görüşmeleri olmuştur.1944 yılındaki Üstad Bediüzzaman'la görüşmelerini şöyle anlatır:

(140) Şualar-Envar Neşriyat S: 203

(141)Herhalde Üstad'ın yanına gelen memurlar, yukarda izahı geçen ve cevapları kaydedilen kimselerdir .A.B.

(142)Son Şahitler-1 S: 236

"...1944'de İstanbul'dan Denizli'ye (Muallim olarak) tayin edildim. İmtihan ayı olan Haziranda Denizli'ye gittim, Şehir oteline indim. Halen Ödemiş'de Savcı olan Müslihuddin Sönmez ve ablası Seher Sönmez vasıtasıyla Bediüzzaman Said-i Nursi'yi tanıdım. Otelin üst katında kalıyordu. Bütün şehirde onun ismi dolaşıyor, herkes ondan bahsediyordu. O günlerde Denizli'de devam eden muhakemesi neticelenmiş ve beraet etmişti. Beraetten sonra Şehir otelinin üst katında bir odaya yerleşmiş orada kalıyordu. Sıkı bir kontrol altındaydı. Yanına gidip gelen ziyaretçiler de aynı şekilde ta'kib ediliyor ve tesbit ediliyordu. Ziyaretçiler yanında çok az kalabiliyor, hemen çıkıyorlardı. Akşam yemeklerinde herkes çekilip gidiyor, otelde kimse kalmıyordu. Hatta kâtibi de yemeğe çıkıyordu. Ben

de o sıralarda yanına çıkıyordum. Yarım saat kadar kalıp, ziyaret edip görüşüyordum. Din, iman, ahlâk, gençlik ve cemiyet mes`eleleriyle alâkalı konuşuyordu.

Denizli Ağır Ceza Mahkemesi eserlerini bilirkişiye havale etmiş, liseden iki kişiyi bilirkişi tayin etmişler(143) zannediyorum. Bunlardan biri edebiyat, diğeri de tarih hocasıydı. Bunlar çok dinsiz adamlardı. Hele biri büsbütün yıldı. Sonradan feci' şekilde ölüp gitti. Ben Bediüzzaman'ı ziyaret ettiğimde kendisi bana:

"Onları bana gönder de, ben onları dine davet edeyim" dedi. Ben de: "Efendim onlar çok fenadırlar, vazgeçin." dedim.

Bunun üzerine: "Peki öyle ise, ehvenini getir, az fena olanı çağır. Ben onları dine davet edeceğim. Ben onları affettim." diyordu. Bediüzzaman'daki büyüklüğe bak! Biz olsak, "başını ezmeli" deriz. "Ben onları affettim" diyor. İşte büyüklük budur. Ruhî bir ışıktır bu...

Hakikaten onlardan birisi diğere kıyasla biraz daha mu'tedil idi. Fakat Tahir ismindeki çok fena bir adamdı. Mehmet Akif'in: "Acırım tükürüğe billah, tükürsem yüzüne" dediği gibi birisiydi. Rahatsız ederler, kim bilir ne söylerler, canını sıkırlar diye ben onları çağırmadım.

Bediüzzaman çok büyük bir insandı. "Ben onları affettim" diyordu. İnsanın idamına sebep olacak şekilde aleyhinde olanları af edebilmesi, büyük bir fazilettir.

-Ben muallimlere dargınım

Hareket adamıydı. Girişkendi. Herkesle konuşurdu. Davasını anlatırdı. Pısrıklığa ve miskinliğe taraftar değildi.

Otelin kaldığı odadaki penceresi genişti. Bir gün ziyaretine gittiğimde, oraya oturmuştu. Dışarıya bakarak: "Denizli'de bir zamanlar altmış iki medresenin bulunduğunu, bunların hepsinin kapatıldığını üzümlere anlattı. "Bu sebepten ben muallimlere dargınım" dedi.

Akşam yemeğini getirdiler. Mükellef bir sofraya idi. Getiren garsona yemeği iade etti. "Bunu fukaralara götür" dedi. Yanında zeytini vardı. Yemeği kabul etmedi. Ekmeğini zeytin taneleriyle yedi. "Bir ekmeği onbeş günde bitirebiliyorum." dedi. Semaveri vardı, çay kaynatıp çay içiyordu. Bize de ikram etti.

(143) Bu bilirkişiyi tayin eden (ilk bilirkişi) Ağır Ceza mahkemesi değil, savcısı tayin etmişti, bilahere Ağır Ceza Mahkemesi dosyayı ve kitapları Ankara'da yüksek ilmî bir heyete tedkik ettirmek üzere göndermişti. A.B.

Hapishaneden yeni çıkmıştı. Orada eşya olarak hiç bir şey yoktu. Eserleri yazma ve formalar halindeydi. Binlerce yazma kitap ellerde dolaşıyordu. Her tarafta yazılıyordu. Köylerde, kazalarda hep Nur Risaleleri çoğaltılıyordu.O devir gönül alıcı bir devirdi. Güneşin doğuşu gibi bir zamandı...

Talebelerinden Hasan Feyzi ile tanışıp, görüştük. Âşıkıydı o, muallimdi. Ona da Muslihiddin Bey götürdü beni. Sevimli bir insandı. Temiz ruhlu bir insan,sevgi ile yaşayan bir adamdı. Bediüzzaman'a âşıkı. Sonra da vefat etti. Bediüzzaman'ın aşk ve muhabbetinden vefat etti. Ondaki ayrılığa dayanamadı. bilmiyorum insan böyle vefat eder mi?

- Git temizlen de gel

Bediüzzaman Denizli'de iken, yanına gelen polis müdürüne hiddet etmiş:"Git temizlen de gel!" demiş. Adam hakikaten temiz değilmiş.

- Dost Düşman ona hayrandı

Çok mert ve cesur bir hali verdi. Cesareti, kerameti pek çoktur, saymakla bitmez. Sonra zekâsının buluşları fevkâladedir. Musibetlere sabırla razı olmuştu. Kendini vermişti Allah'a... Zaten o eserler hep o hallerin mahsûlüdür. Bütün Denizli'de onun zevki ve şevki vardı. Dost

düşman ona hayrandı. Denizli'nin gecesi gündüz olmuştu. Fethetmişti o Denizli'yi... Onun ruh ve aşk tarafına ulaşılmaz. Onun Allah'a yakınlığı bambaşkadır. O yakınlık bir lütf-u ilâhidir.

- Dünya gözüne görünmezdi

Sabri, inzivası, şükrü bambaşkaydı. Para nedir bilmez, dünya gözüne görünmezdi. Böyle zatlara pratik bir maksad gözeterek gitmek, onları rahatsız eder. Ruh ve gönül sultanlarına dünyevî basit çıkarlar için müracaat etmek cinayettir, müthiş cinayettir. Müthiş bir haksızlık ve anlayışsızlıktır.

Bana dua etti, İnşaallah duası kabul olur. Kelimeler tam hatırımda değil. Ruhî feyzim için dua etti. Zaten umumiyetle hep böyle manevî şeyler için dua ederdi.

1952'de İstanbul'da Akşehir Palas otelinde de ziyaret ettim... Bugünki büyük postahanenin üstündeki ağır ceza mahkemesindeki son muhakemesine gittim. İkinci namazının vakti girmişti. Kalktı: "Siz kararınızı verin. Ben namaza gidiyorum" dedi ve yürüdü. Hiç umurunda değil, belki mahkûmiyet kararı verecekler, idam bile verecek olsalar, hiç aldıracağı yok...(144)

BEŞİNCİ HATIRA:Gönenli Mehmed Efendi'den: (Ehl-i kalb, Hafız, Mücahid, Vaiz, âlim, yetimlerin kimsesizlerin, fakirlerin babası Gönenli Hafız Mehmed Efendi... İstanbul'un birçok camiilerinde mü'minlere va'z ü nasihat ile meşgul... Sultan Ahmed Camii'nin baş imamı,Velî Mehmed Efendi, Allah rahmet eylesin.)

"1944 Denizli hapsi ve sonrası için hatıralarını şöyle anlatır:"1943 Denizli hapsinin arefesinde bir rüya gördüm:

Polislerin gelmesi bu rüyanın akabinde oldu. Üstad'ın yanına gidince bana: "Hoş geldin Muhammed Efendi, Hoş geldin!... Sen burada lâzımdın... Korkma, korkma!" dedi. Korkum yok efendim dedim...

(144)Nurs Yolu S:123

Katillerin arasında yaşadık, Üstad'la görüştük, mahkemeye gidip geldik. Beraber kelepçelendik. Bazen Üstad'a Kur'an okudum. İşte böyle... Elhamdülillah, tatlılandık, lezzetlendik...

Denizli hapsinden tahliye olduktan sonra, içimde Üstad'la beraber bir namaz kılmak arzusu belirdi. Bir müddet sonra, Üstad kalbî arzuma muvafık olarak:

"Beraber namaz kılalım" diye beni çağırttı. Otelin önünde de kalabalık bir cemaat, "İstanbul hoca, va'az edecekmış" diye bekliyordu. Ben o sırada gerçekten mütereddit kalmıştım. Sonra Üstad'dan beni rahatlatan haber geldi: "Vazifesini yapsın, sonra gelsin, namaz kılarız."

Tahliyeden sonra, bir hafta kadar Denizli'de kalmıştım. Müftü "Sen hangi camii istersen, orada va'az ver.. Hutbe oku!" diyerek müsaade vermişti."(145)

ALTINCI HATIRA: İnebolu'lu Selâhaddin Çelebi den:

"... Denizli hapsinden tahliyeden sonra; Üstad delikli çınar namıyla anılan semtte bir otele yerleşti. Otelde Üstad'ın hizmetinde iki gün kaldım. Her gün beşyüzün üzerinde ziyaretçi

geliyordu. Rusya'da esir iken arkadaşı olan emekli bir subay da gelmişti. Yaşlı gözlerle Üstad'la kucaklaştılar. Esaret günlerini yâdettiler.

- Otuz senelik yemek kaşığı

Üstad'ın ağaçtan olan sapı kırılmış ince bir çivi ile perçin yapılmış bir tahta kaşığı vardı. Ben çarşıdan güzel bir kaşık aldım. Ağaç kaşığı da çöp sepetine attım. Akşam yemeğini götürdüğümde, ağaç kaşığı aradı. "Efendim eskimiş ve kırılmıştı. Çöp sepetine attım" deyince, "Benim otuz senelik arkadaşım. Onun kıymetine paha biçilir mi? Derhal bul ve getir" dedi.

Hemen çöp sepetine koştum. Bereket versin, bir yağlı kâğıda sarmıştım. Aynen duruyordu. Aldım ve suda kaynattıktan sonra hemen getirdim...(146)"

(145)Son Şahitler-3 S:112

(146) Son Şahitler-1 S:141

ONBİRİNCİ BÖLÜM

EMİRDAĞ HAYATI

(1 Ağustos 1944 - 23 Ocak 1948)

EMİRDAĞ HAYATI FASLI

Üstad'ın Emirdağ Hayatı'nın, Afyon hapsine kadar olan üç buçuk senelik kısmı; o güne kadarki hayatının en acı, en sıkıntılı ve en zulümlü hayatıdır.. Rusya'da esir iken bile, böylesi bir hayat tarzı görmemiştir denilebilir. Münafık zındıklar ve din düşmanı gizli komiteler; vargüçleriyle desiseler, dolaplar çeviriyor, en acı ihanetleri resmî adamların elleriyle uyguluyorlardı.

Merhum Hasan Feyzi Efendi; Üstad'ının 1945 başlarında Emirdağında müthiş bir zehirle zehirlenmesi üzerine yazdığı vasiyetnamesinden sonra, kaleme almış olduğu uzun, acıklı mersiyesinin bir bölümünde, Üstad'ın şu Emirdağ hayatını âdeta canlandırırçasına şunları yazmıştır: (1)

Hadis-i âlisine havale ederek, vasiyetnamenizde onun için mi beyan ve tasrih buyurmadınız? Eğer böyle ise, Emirdağ'ını intihap ve ihtiyar ettiğiniz anlaşılıyor.

Ah o Emirdağı!.. Biz onun nasıl bir dağ olduğunu hâlâ anlayamadık. Ondaki esrarı hâlâ çözemedik.O dağ, hakikaten Emirdağ'ı mı?Yoksa Esirdağ'ı mı?.. O dağ bize bir dağ oldu.O dağın vurduğu dağ, yine bizi dağladı.Onun dağı bizi yaktı, kavurdu.O dağ bizim bir dağımıza binler dağ vurup hepimizi dağ-ı dar-i hüznü elem etti. Âh, o dağ, yüzbinlerle kardeşin yetim kalmasını kasd etti. Hepimizi diri diri ateşlere yaktı.

Hasılı: O dağ seni harap bizi kebab etti Üstad'ım. Ona Emirdağı değil, Emerdağı ve Eceldağı demeli. Seni aramızdan alıp kendine ve içine çeken o dağa, Emirdağı değil, Emendağı demeli...(2)"

Evet, Merhum Hasan Feyzi Efendi'nin bu tasviri gibi; Hazret-i Üstad'a sık sık zehirler veriliyor, şapka giymiyor diye zaman zaman karakollara savcılığa, mahkemelere çağrılıyor, rahatsız ediliyordu. Bütün bu emirler, talimatlar da Ankara'dan geliyordu. Bundan amaç da; Bediüzzaman'ın izzet-i İmaniyesi ve şahamet-i fitriyyesi icabı, en cabbar kumandanlara baş eğmeyişi ile, "İhanetlere tahammül edemez, karşı kor, bir hadise çıkarır" diye zındık komitelerinin plânlarıyla hükûmetin bazı ileri gelenleri bunda rol oynuyorlardı. Bundan gaye: Bediüzzaman'ı hiddete getirip hadise çıkartmak... Ondan sonraki şey malûm...'

Evet, bu dediklerimizin ispatlı delil ve şahidleri ilerde zikredilecektir.

BEDİÜZZAMAN'IN DENİZLİ'DEN EMİRDAĞI'NA GETİRİLiŞİ

Denizli'den Emirdağı'na getirilmesi, gün olarak tam kat'î belli değilse de, fakat Denizli'den ayrılışı 30.7.1944 olduğu kesindir. Denizli tüccarı ünvanıyla meşhur Hafız Mustafa Kocakaya'nın, Denizli'den Taşköprülü Sadık Bey'e

(1) Muvatta' Cenazeler 27, Müsned Ahmed bin Hanbel C:1, S: 7

(2) Sirac-ün Nur-2 S: 457

yazdığı mektup(3) bunun delilidir. Buna göre, Üstad Hazretleri Denizli'de, hapisten çıktıktan sonra, orada kaldığı günlerin de kesin olarak kırkbeş gün olduğu anlaşılabilir oluyor.

Denizli'den Afyon'a oradan da Emirdağı'na kadar devam eden yolculuğun o zamanın durumuna göre ne kadar sürdüğünü bilmiyoruz. Hem Afyon vilâyet merkezinde durdurulup, durdurulmadığı (*) da malûmumuz değildir. Amma Afyon şehrinde hiç durdurulmadan Emirdağı'na getirildiğini kabul edip ona göre hesaplasak; herhalde bu yolculuk iki günden fazla sürmüş değildi.

Az ilerde nakledeceğimiz merhum Doktor Tahir Barçın'ının hatıralarında kaydedilmiş ifadesine göre, "Üstad Emirdağı'na geldiğinde, "vakit ikindi ile akşam namazı arasıydı," şeklindedir. Buna göre Hazret-i Üstad, Denizli'den sabah çıkmış, ikinci gün 1.8.1944 günü Emirdağı'na varmış olduğunu göstermektedir. Bu hesaba göre Üstad'ın ilk Emirdağ hayatı 1 Ağustos 1944'den başlayarak, Afyon hapis hadisesinde tutuklandığı tarih olan 23.1.1948'e kadar üç sene, beş ay, yirmi bir gündür diyebiliriz.

Üstad Hazretleri, kırkbeş günlük Denizli hayat faslında -üstte kaydettiğimiz veçhilehükûmetin siyasî memur ve müfettişleri; Üstad'ın Denizli hapsinden beraet edip çıkmasından sonra, bir plân mucibince maddî bazı iyiliklerle yaklaşım içine girmişlerdir. Herhalde bu plânlarının hedefi, maddî hapisler, tazyikler ve sürgünlerle ve nihayet zehirler ve ihanetlerle mağlub edemedikleri Bediüzzaman'ı, belki böyle bazı iyilik yaklaşımlarıyla müsalâhâ yolunu bulup, onu alt eder, imanî ve Kur'anî hizmetinden vazgeçiririz idi. Fakat heyhat!... Hazret-i Bediüzzaman bu plânı da hemen sezmiş, ona göre tavır almıştı. Plânlarının son üçüncü kez tecrûbesi ise, Emirdağı'na geldikten sonra, orada güzel bir ev inşa etmek şeklinde görülmüştü. Fakat Hazret-i Üstad onu da reddetti. Bu son reddeden sonra, Üstad hem mecburî iskâna tabi' tutulmuş, hem ona harcirah için gönderilen 400 lira parayı geri almışlar.. Sadece o paradan bir aylık masraf ismi altında iki buçuk lira iaşe bedelini vermek istemişlerdir.

EMİRDAĞI'NDA İLK GÜNLER

Büyük Tarihçe-i Hayat kitabında:" Hazret-i Üstad, Emirdağı'nda ilk onbeş yirmi günlerini mütevazî bir otelde(4) geçirdikten sonra; hükûmetin isteği doğrultusunda, Emirdağı hükûmet binası karşısında ve çarşı içinde iki odalı küçük bir ev kiralanır. Kirasını da kendisi ödemek üzere bu eve yerleşir. Afyon hapsinden evvel ve sonraki sekiz seneye yakın hayatını da bu menzilde geçirir."

Üstad Bediüzzaman, Denizli Ağır Ceza Mahkemesinde beraet etmiş olmasına rağmen, hükûmetin nazar-ı dikkatini celbetmemek için, Emirdağı'nda

(3) Son Şahitler-2 S:143

(*) Ancak N.Şahiner, Son Şahitler-4,Sh.41 de vasika göstermeden: "Denizliden - Afyona getirildiğinde, burada 20 gün kadar Afyon Ankara otelinde bekletildikten sonra, Ağustos ayı sonlarında Emirdağa getirilmiştir." diye kaydetmiş.

Emirdağlı Mehmet Çalışkan Ağabeyin hatıratında da :“ Üstad Emirdağa Ağustos ayı sonlarında getirildi” demektir. (Bkz.Son Şahitler-4,Sh.52)

Eğer bu hesaba göre olsa, Hz.Üstadın ilk Emirdağ hayatı 3 sene 5 ay sürmüş demektir.

(4)Bu otel, Emirdağlı Mehmet Çalışkan merhumun ifadesinde “Gücenmeniz oteli”

diye geçmektedir.(Yani Hasan Gücenmez in oteli) (Bkz.Son Şahitler-4 Sh:51-66)

son derece bir uzlet hayatını yaşayarak, kimseyle görüşmemek, konuşmamak ve dünya ahvaliyle hiç ilgilenmemek tarzında ihtiyat etmektedir. Denizli mahkemesinin kararı temyizde iken, evham ve yaygaralarla te'sir ettirmemek için elinden geldiği kadar herşeyden çekinmiştir. Lâkin buna rağmen bir müddet sonra Üstad'la uğraşmaya başladılar. Sudan bahaneler aramaya koyuldular. Özellikle Hazret-i Üstad bunların tekliflerini reddettikten sonra, artık gözlerinde Üstad'ı bir diken gibi görmeye başladılar.

Üstad ise, dediğimiz gibi, ihtiyatın her türlüünü yapmaktaydı. Emirdağı halkı kısa bir zaman içinde Üstad'a karşı büyük ve samimi bir alâka ile, muhabbetle yaklaşmak ve hizmet etmek istedikleri halde; Üstad mümkün mertebe çekinmek ve konuşup görüşmemek istiyordu. Hatta 1944'ün Ramazan ayı ve Kurban bayramlarında kimseyle görüşmemiştir. Bu senenin kurban bayramı arefesi olan 26.11.1944'de Emirdağlılara hitaben yazdığı şu tebliğ mahiyetindeki pusulası bu meseleye delildir. Mektup aynen şöyledir:

"Bayramınızı tebrik ederim... ehemmiyetli bir ma'zerete binaen görüşmiyeceğim. Fakat Ramazan Bayramı günü on dakika sureten görüşmeye mukabil, bir ay kadar manevi kazançlarıma, dualarıma - gelip benimle bayramlaşmak isteyenleri- şerik edeceğim.. va'd ediyorum. Gücenmeyiniz, kapımı bu bayramda dahi açamıyorum. Bura ahalisini ruh-u

canımla hem takdir ediyorum, hem severim. Eğer o ma'zeretim olmasaydı, sizleri başım üstünde kabul ederdim. 26.11.1944

SAİD-İ NURSİ'(4)"

Büyük Tarihçe kitabında.. Üstad Hazretleri Emirdağ'ına geldikten bir müddet sonra, çarşı camiine namaza gider, gelirdi. Hatta çoğu zaman -Kırlara çıkmadığı günlerde- ikindide camiye gider, yatsı namazını da kıldıktan sonra evine dönerdi. Fakat daha sonraları kaymakam resmen onu camiye gitmekten men'etti.

RESMİ İSKÂNA TABİ' TUTULMASI

Üstad Emirdağ'na ilk geldiği günlerde, onun kaydı iskân memurluğunda resmen tescil edildiği gibi, bir müddet sonra Bakanlar Kurulu Kararıyla Üstad'ın nüfus kaydı da Kastamonu'dan alınıp Emirdağ nüfusuna getirildi (5)

Bütün bunlar Üstad'ın iradesi dışında yapılmaktaydı. Bu manasız iskân muamelesinin kanunî bir yönü olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat şimdi arzedeceğimiz Üstad'ın bu hususta iskân memurluğuna verdiği dilekçesiyle, muamelenin gayri kanunî olduğunu görüyoruz. Dilekçe aynen şöyledir:

"İskân memuru Bey Efendiye!

Benim tarafımdan kaymakam beyefendiye ve doktor beye selâm ile beraber, benden gücenmesinler ki; bu tahsisatı kabul etmedim. Çünkü eskiden beri bu gibi yardımları ne hükûmetten ve ne de hiç bir kimseden zaruret-i kat'iyeye olmadan kabul etmemek bir düstur - u hayatımdır. Bu

(4)Denizli Dosyası-1 S: 16

(5)Tafsilat için bkz. Emirdağ-1 (5)Tafsilat için bkz. Emirdağ-1 S: 33

kaidemi bozamam. Fakat bu defa harcırah namıyla bir tahsisat ise, hükûmetin bu sırada bir iltifatı binlerce banknot kadar bana ehemmiyetli görüldüğü için, sükût ile adem-ikabul izhar etmedim. Her nasılsa Afyon'da veya Denizli'de, hükûmetin bu ehemmiyetli iltifatını değiştirerek; "Bir menfi iaşesine" çevrilmişti.

Evet, Denizli'de benim için tek ayda iaeş masrafı için cüz'î bir parayı verdirip, sebepsiz iltifatını geriye almaz kanaatındayım. Hem beni Kastamonu'da on seneden beri(6) iskan edip, hatta istemediğim halde, hükûmet benim için bir ev satın almış duruyor. Şimdi beraetimden sonra, bu sebepsiz tecrid ve iskânın manasını anlamadım.

SAİD-İ NURSİ (7) "

TALEBELERİNE GÖNDERDİĞİ İLK MEKTUP

Üstad Hazretleri (bu ilk mektubundan da anlaşıldığı üzere) Emirdağ'na geldikten beş altı ay sonra, ancak bu mektubu yazmıştır. Üstad'ın bu son derece titizlik içindeki dikkat ve ihtiyatı, herhalde temyizde bulunan davasının herhangi bir dış te'sir olmadan müsbet karara bağlanmasıdır.

Isparta'ya yazılan İlk mektup aynen şöyledir:

"Aziz siddik kardeşlerim!

Beni burada çok sıkıyorlar ve tarassud ediyorlar.Tecrid-i mutlak içinde ve haps-i münferid hükmünde bir vaziyette olduğum halde, hadsiz şükür olsun ki; Sizden gelen sevinç ve sürur bütün sıkıntılarımı ve elemelerimi ve endişelerimi izale eder.

Bu günlerde zarurî hizmetimi gören adamlar dahi çekinmeye başladıkları münasebetiyle, mektubun arkasındaki bu fıkrayı, onları tatmin ve temin için ellerine verdim. Belki size de faydası var diye gönderdim.

Beni merak etmeyiniz. Ben daha tam Risale-i Nurun eczalarına bakamadım. Fakat bu kışta benim ve ihvanımın en güzel ve tatlı manevî erzaklarımız olacaklarını tebşir ederim...(8) "

EMİRDAĞ'LILARA HİTAB EDEN FIKRA

"Emirdağ'ındaki kardeşlerime!

Benim hakkımda evham edenlere deyiniz ki: Biz hizmet ettiğimiz bu adamın yirmi senelik hayatının bütün mahrem ve gayr-ı mahrem mektuplarını ve kitaplarını ve esrarını, hükûmet şiddetli taharriyatla elde etti. Dokuz ay hem Isparta hem Denizli, hem Ankara adliyeleri tetkikten

(6)Denizli hapis müddeti de dahil olmak üzere, Kastamonu'da geçirdiği günler ve Eskişehir hapis günleri, dilekçenin yazıldığı tarihe kadar ortalama on sene demektir:A.B.

(7) Denizli Dosyası-2, İkinci Kısım S:4

(8)El yazma Emirdağ-Benim- S: 1

sonra: bir tek gün cezaı, bir tek talebesine vermeyi mucib bir madde -beş sandık kitaplarında ve evraklarında- bulunmadı ki: hem Ankara ehl-u vukufu, hem Denizli mahkemesi ittifakla beraetine karar verdiler.

Hem, bu zarurî işlerini ihtiyarlığına hürmeten gördüğümüz adam, mahkemece dava etmiş ve bütün hazır arkadaşlarını şahid gösterip tasdik ettirmişki; yirmi senedir hiç bir gazeteyi ve siyâsî eserleri ne okumuş, ne sormuş, ne bahsetmiş... Ve on senedir, hükûmetin iki reisinden ve bir Valî ve bir meb'usundan başka hiç bir erkânı ve büyük memurlarını bilmiyor ve tanımıyor ve tanımaya merak etmemiş... Ve üç senedir harb-i umumiye ne sormuş, ne bilmiş, ne merak etmiş, ne radyo dinlemiş... ve intişar eden yüz otuz te'lifatından, yirmi sene zarfında yüz bin adamın dikkatle okudukları halde, ne idareye, ne asayişe, ne vatana, ne millete hiç bir zararı hükûmet görmemiş. Beş vilâyetin dikkatli zabıtalrı ve taharri memurları ve mahkeme işiyle iştiğal eden üç vilâyetin ve merkez-i hükûmetin dört adliyelerinin Ağır Ceza Mahkemeleri en ufak bir suç bulamamış ki, tahliyelerine mecbur oldular.

Eğer bu adamın dünya iştihası ve siyasete meyli olsaydı; hiç ihtimal var mı ki, bir tereşsuhatı ve emareleri bulunmasın! Halbuki mahkeme safahatında hiç bir emare bulamadılar ki, muannid bir müdde-i umumi mecbur olup vukuat yerinde imkânaatı isti'mal ederek, mükerreren iddianamesinde "yapabilir" demiş.. ve yapmış dememiş. Yapabilir nerede? yapmış nerede? Mahkemede Said ona demiş: "Herkes bir katli yapabilir, bu iddianız ile herkesi ve sizi mahkemeye vermek lâzım geliyor..."

Elhasıl: Ya bu adam tam divanedir ki, bu derece dehşetli umur-u dünyaya karşı lâkayd kalıyor.. veyahut bu vatanın ve bu milletin en büyük bir saadetine ihlâsla çalışmak için, hiç bir şeye tenezzül etmez ve ehemmiyet vermez. Öyle ise bunu ta'ciz ve tazyik etmek, vatana ve millete ve asayişe bir nevi ihanettir.. ve onun hakkında bu çeşit evham etmek bir divaneliktir.(9)

- Bir ev inşasına dair teklif'in reddi

Az yukarıda bahsi yapılan iskân ve bir aylık iaşe verme meselesinde, Üstad'ın ona dair dilekçesi ve o meselede kendi hayretini ifade eden beyanı ile; Üstad'ın şu nakledeceğimiz istişare mektubundan anlaşılan, Emirdağ hükûmeti onun adına, iaşe ve iskânı için Ankara'ya müracaatta bulunmuş... Ankara'dan gelen cevapta ise, herhalde -tahmin ediyoruz- bazı şartlarla kendisine iaşe tahsisi ve bir ev inşaatını kabul etmiştir. Emirdağ hükûmeti bu yazışma sonunda teşekkül eden durumu Üstad'a bildirdiğinde, Üstad onu da reddetmekle birlikte, resmi adamları kızdırmamak, daha doğrusu Risale-i Nurun neşriyat hizmetine zarar vermemek için teşekkür ile beraber nâzikâne red içinde, arada ufak bir kapıda bırakmıştır. Amma sonra meseleyi talebelerine götürmüş ve istişarede bulunmuştur. İstişare mektubu şöyledir:

emri ile kardeşlerimle bir meşverete muhtacım.

(9)Emirdağ-1 S: 9

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Şimdi bir emr-i vaki' karşısında bulunuyorum. Benim iaşem için her gün ikibuçuk banknot, hem yeniden benim için bir hane- mobilyasıyla beraber ve istediğim tarzda- yaptırmak için emir gelmiş. Halbuki, elli altmış senelik bir düstur-u hayatım bunu kabul etmemek iktiza eder. Gerçi Dar-ül Hikmet-il İslamîye'de bir iki sene maaşı kabul ettim. Fakat o parayı kitaplarımın tab'ına sarf ederek ve ekserisini meccanen millete verip milletin malını yine millete iade ettim. Şimdi eğer mecbur olsam ve size ve Risale-i Nura zarar gelmemek için kabul etsem, yine ilerde millete iade etmek üzere saklıyacağım. Zaruret-i kat'iyeye derecesinde kendime yalnız az bir parça sarfedeceğim.

İşittim ki: Eğer reddetsem onlar, hususan lehimde iaşem için çalışanlar gücenecekler. Ve aleyhimde onlar diyecekler: "Bu adam başka yerden iaşe ediliyor." O bedbahtlar, iktisadın harikulade bereketini bilmiyorlar ve iki günde beş kuruluşluk ekmek bana kafi geldiğini görmemişler ki, bütün bütün asılsız bir evhama kapılıyorlar

Eğer kabul etsem, yetmiş senelik hayatım gücenecek.. ve bu zamandan haber verip, tama' ve maaş yüzünden bid'atlara giren ve ihlâsı kaybeden âlimleri tokatlıyan İmam-ı Ali (Radiyallahü anhü) dahi benden küsecek, ihtimali var... Ve Risale-i Nurun hakikî ve sâfi olan ihlâsı, beni de ihlâssızlıkla ittiham etmek ciheti var!.. Ben hakikaten tahayyürde kaldım.

Ben işittim ki: Eğer kabul etmezsem, beni daha ziyade sıkacaklar ve belki Risale-i Nurun tam serbestiyetine ilişecekler. Hatta şimdiki tazyikleri, beni o iaşe tekliflerine mecbur etmek için imiş. Madem hal böyledir:

kaidesi ile zaruret derecesinde olsa, inşaallah zarar vermez. Fakat ben reddettim. Reyinize havale ediyorum...(10)"

Üstad'ın bu istişare mektubundan sonra, iaşe ve iskân tahsislerinin bir daha teklifi yapılmadığı anlaşılmalı beraber, artık o günden itibaren Üstad'a karşı ihanetlerin, gadirlerin ve tazyiklerin başladığı görülmüştür.

ÜSTAD'IN EMİRDAĞ'INA GELDİĞİ İLK GÜNLERİNE DAİR

BİR İKİ ŞAHİDİN İFADESİ

Birinci Şahid: O sıra Emirdağ hükümet tabibi, aynı zamanda iskân işlerine de bakan Doktor Tahir Barçın Bey, şunları söyler: (Meal en ve kısım kısım alacağız)

"... Yorucu bir yaz mesai gününde, daireden çıktuktan sonra, akşama yakın hükümet konağının önünde bir kahvede oturmuş, bir iki arkadaşıyla çay içiyorduk. Güneş gruba yaklaşmakta idi. Afyon tarafından bir vasitanın Emirdağ'a doğru toz duman kaldırarak geldiği görüldü. Az sonra gelen vasıta, Emirdağ'ı yol kavşağındaki hükümet binasının yanında durdu. İçinden yetmiş yaşlarında, başında sarık, sırtında cübbesi olan bir zat acele indi, arkasından da vazifeli memurlar... O yaşlı zat, elinde seccadesi, acele namaz için temiz ve müsaid bir yer arıyordu. İkinci namazını kılmamıştı anlaşılın... Kibleyi sordu ve hemen

(10)Emirdag-1 S: 23

namaza durdu. Beraberinde gelen vazifelilerden birisi masamıza yaklaştı. Arkadaşlar bu yaşlı zatla gelen Tâhir isminde(11) ki memura: "Kimdir bu zat? Nereye gidiyorsunuz? Nereden geliyorsunuz?" diye merakla sormaya başladılar.

Gelen vazifeli memur; "Bu zat büyük bir Hoca imiş, derin bir alimmiş... Türkiye'de bunun gibi bir âlim yokmuş, İsmi Bediüzzaman Said-i Nursi... Buraya gönderdiler, burada kalacaktı." dedi.

ÜSTAD'I İSKÂNA KAYDEDİYORUZ

Emirdağ'ında hem hükümet doktoru hem iskân işleri müdürüydüm. Bize yazı geldi, bu yazıda: "Bediüzzaman Said-i Nursi Emirdağ'a gönderilmiştir, oraya iskân edilmesi..." diye yazıyordu.

Biz bu yazı üzerine Üstad'ı Emirdağ'ı nüfusuna kaydettik. Sonra Üstad beni çağırmişti. Gittim, görüştük, bana Denizli hapisanesinin bir meyvesi olan eseri verdi. O zaman maalesef bu kıymetli eseri okuyamadım. Daha sonra yine beni çağırmişti, yine gidip görüşmüştüm.

- Halk partililer Üstad'la uğraşıyorlardı

Emirdağ'ına ilk geldiği zamanlar, onu sevenler daha çoktu. Fakat sonra Halk Partililer Üstad'la uğraşmaya başladılar. Bir takım asılsız şeyler uyduruyorlardı. Milleti korkutup Üstad'ın yanına yaklaştırmak istemiyorlardı. Biz kalben Üstad'ı sevdiğimiz için, bu iftiralara aldırış etmiyorduk. Çekinmeden yanına gidip geliyorduk.

-Bir sene sonra Bitlis'e gönderildim

1945'de beni Bitlis'e sağlık müdürü olarak tayin ettiler. Ben gitmek istemiyordum. Yanımızda sağlık memuru olan Hayri Dinçer Üstad'a hizmet ediyordu. Benim tayin haberimi Üstad'a o vermiş, gitmek istemediğimi de söylemişti. Üstad: "Gelsin de bir görüşelim" diye yine beni

çağırılmıştı. O sıralarda risalelerden bazılarını okumuştum. Üstad'a karşı muhabbetim daha da artmıştı. Eserleri Hayrî Dinçer getirip veriyordu.

Gidip görüştüğümde, gitmek istemediğimi söyledim. Üstad: "Git, Git!.. yine gelersin sonra..." diye gitmemi uygun buluyordu.

- Bir rüya gördüm

Bitlis'e gitmeden önce, hemşiremin hastalığı dolayısıyla İstanbul'a gittim. Hemşiremin Fatih'deki evinde iken, halen te'sirinden kurtulamadığım şöyle bir rü'ya gördüm:

Daha önceleri Mısır'da bir buçuk sene kadar tahsil yaptığım için, rüyamda Mısırda'yım. Kendimi Seyyide Zeynep camiinde görüyorum, namaz kılıyordum. Namazdan sonra bir zat ayağa kalktı, ayakta konuşmaya başladı. Bende şemail-i şerif kitabı vardı. Onu okudum... Tasbit ettim, o konuşan zat, Hazreti Peygamber

(11)Ne şirin bir tevafuktur ki:1921'lerden beri Bediüzzaman'ı tanıyan Doktor Tâhir Barçın, Üstad'ını yirmiüç sene sonra Emirdağ kasabasında ihtiyarı dışında, herkesten önce şuuru taalluk etmeden gelip istikbal ettiği gibi, Bediüzzaman'ı Denizli'den getiren polis mumurunun ismi de Tahir idi. Demek bir Tahir, Tahir ve mutahhar bir insanı getirip, öbür tahire, Doktor Tâhir'e bir nevi teslim edip emanet ediyordu.A.B.

Aleyhisselatü Vesselâmdı. Camiinin son cemaat yerinde de başka bir zat konuşuyordu. O da Bediüzzaman'dı. Rüyada kendi kendime "Herhalde bu zat "Peygamberimizin vekilidir" diye düşünürken uyandım.

Bu rüyadan sonra, Nur risaleleriyle yakından alaâkadar olmaya başladım. Sonra Bitlis'e gittim, eserleri okuyordum. Bitlis ve kazalarını dolaştım.

- Şark Üstad'ı ölmüş biliyordu

Şark'ta on ay kadar kaldım. Hizan'ın köylerindeki dolaştım. Üstad'ın hemşehrileri onu ölmüş biliyormuş. Onlara Üstad'ı anlattım, eserlerinden dağıttım... Eserler Şark'ta çok hizmetlere vesile oldu. Dokuz ay kaldıktan sonra, tekrar Emirdağ'na döndüm. Dönüşümde Üstad bana çok iltifat etti ve "Sen Şarkın kapısını açtın" diyordu. Halbuki bir iş yaptığım yoktu. Fakat Üstad yine de iltifat ediyordu...(12)

İKİNCİ ŞAHİT

(Üstad'a Emirdağ'nda ilk ev kiralayandır)

Bu şahidimiz, Simavlı, emekli uzatmalı jandarma onbaşı İbrahim Mengüverli'dir. Şöyle der: (Meal ve hülâseten alıyoruz)

"Başka yerden Emirdağ'na tayinim çıkmıştı. Jandarma uzatmalısı olarak vazife görüyordum. Birgün komutanımız beni çağırttı. Komutanın odasında Osmanlı kıyafetli, sarıklı, cübbeli, ayakta dimdik duran bir zat vardı.

Komutan yanındaki adamı bana göstererek: "Kim bu,biliyor musun?" dedi.

Ben ise; aklıma, işittiğim Türkiye'de meşhur din alimi (Yani Bediüzzaman) geldiye de, birşey diyemedim: "Hayır bilmiyorum... Kim ki bu?" dedim.

Komutan: "Bediüzzaman'dır" dedi.

Ne?... diye bağırdım ve hemen ellerine sarılıp öptüm. Dünyada meşhur diye işittiğim din âlimi meğer karşımdaymış. Komutan: "Bu zata bir ev tutulacak... Sen bul ve tutuver. Senin tanıdığın vardır. Yalnız ev, muhakkak karakolun karşısında olacak" dedi.

Çarşıda Karakolun karşı sırasında bir bakırcı Hasan vardı. Onun alt katı dükkân üst katı ev olan biryeri vardı. Orası kiralıktı. Bakırcı Hasan akşam, sabah içerdi. Ona arasıra bende katılırdım. Sarhoş adam, içmeden edemezdi. Aslen bu Hasan Trabzon'lu idi.

Çarşıya gittim. Bakırcı Hasan'ın dükkanına vardım. Ona: "Hasan Usta! Şu üst katı bize kiraya ver de, Hoca Efendi'yi oraya koyalım" dedim.

Hasan Usta: "Kardeşim ben sarhoş, o ise Hoca... Nasıl geçiniriz" dedi. Öyle ya, Hoca Efendi'ye bu evi tutmak belki de yanlış bir şeydi.

Sonra gittim Hoca Efendi'nin yanına... meseleyi anlattım. Ev sahibi sarhoş dedim. Üstad kızacak zannediyordum, amma hiç kızmadı. "Varsın sarhoş olsun" dedi. Hemen koştum Hasan ustaya, evi tuttuk dedim. Aynı günde Üstad'ın eşyası denilen şeyleri -ki bir ekmek çıkını, bir abdest ibriği falan gibi şeyler-taşydık eve. Hasan da bizi bekliyordu zaten...

(12) Son Şahitler-2 S:126

Hoca Efendi Hasan Ustaya: "Gel bakalım Hasan Usta!" dedi.

Hasan, ezile büzüle yanına vardı ve: "Buyur Hocam!" dedi.

Üstad: "Sen içer misin?.." diyerek sordu.

Hem de sabah akşam, dedi Hasan Usta.

Üstad Hasan'ın sırtına elini koydu, üç kez sıvazladı. "Haydi oğlum, bundan sonra vazgeçersin" dedi.

Bu ne iştir Yarabbi! Sabah akşam demeden içen bu adam, ertesi günü Üstad'la beraber sabah namazını kıldı. Ondan sonra da içkiyi ağzına hiç almadı. Her günde Üstad'la beraber namazlarını kılmaya devam etti.

- Onunla uğraşanlar belâsını bulurdu

Onunla uğraşmaya gelmezdi. Uğraşanlar, ona zulmedenler mutlaka belâsını bulurdu. Ya ortalıktan kaybolur, ya da kudura kudura, delire delire ölür giderdi.

Evi kendisine tuttuktan sonra, İnönü hükûmetinin emriyle kapısına nöbetçi konuldu. Ben de bekledim. Kimseyi yanına sokmıyacak, görüştürmeyecektim. Amma ben kaçamak olarak onun ile bazılarını görüştürür, yanına bırakırdım.

Üstad'ın, zengin halıcı bir talebesi vardı. Bir'gün Üstad'ı kırdı yaya gezerken görmüş, ona bir taksi almıştı. Sonra bu mesele adliyeye intikal etti. Hâkim, taksii alana: "Ona sen mi bu taksii aldın?" dedi.

O da: "Evet aldım.. Sen de benim gönlümü fethet, sana taksi değil, teyyare alayım. Milyonları sana vereyim" dedi.

Sonra Üstad ayağa kalkarak, uzunca bir konuşma yaptı, derken iki saat zaman geçmişti.

Hâkim, yeter dedi. O zaman Üstad celâllandı, eliyle bir daire çizerek, işaret parmağını hâkime uzattı ve "Benim sekiz saat söz söylemeye hakkım var, istediğim kadar konuşurum." (13)dedi.(14)

ÜÇÜNCÜ ŞAHİD: Emirdağı eşrafından, Üstad'ın sadık talebesi Tüccar Hamza Emek'tir. Üstad'ın o günkü hayatıyla ilgili hatıralarını şöyle anlatır: (Mealini ve hülâsasını alıyoruz).

Emirdağlı merhum Hamza Emek (Üstadın hizmetkarlarından) amcası Hasan Efendiden naklen demişti:

"Amcam Hasan Efendi, Üstadımız Emirdağına gelmeden on iki sene evvel bir rüya görmüş. Rüyada Hz.Ali (RA) kendisine bir sandık vermiş ve "Bu sandığın içinde Hz. Mehdi vardır. Bu sana emanettir" demiş.

Oniki sene sonra, Hz. Üstad Emirdağ'a geldiği zaman, amcama demiş: "sende bir emanet var. İşte o emanet benimdir" der.

(Son Şahitler-4, Sh.264)

(13)Bu şahidin ifadesindeki taksit meselesi ve mahkeme hadisesi, herhalde 1945'lerde, başta Konyalı Sabri Halıcı ve bir kaç Nur talebesinin müştereken satın aldıkları araba hadisesidir. Araba Üstad'ın haberi olmadan alınmıştı. Fakat yalnız birgün ve bir gece Üstad'ın evinin önünde kalabildi. Sonra Üstad kabul etmedi ve reddetti. İlerde izahı gelecektir. A.B.

(14)Son Şahitler-3 S:121

Şimdi bizzat Hamza Emeğin hatıraları:

"Üstadımız Emirdağı'na geldikten sonra, ilk başlarda onun hususi hizmetlerini görmek için bir kaç arkadaştan her gün birimiz nöbet alıyorduk. Kardeşlerim bana dediler ki: "Senin dükkânın var, yalnızsın. Sen yalnız pazar günleri hizmet nöbetini al... Dükkânın kapalı kalmasın."

Ben de, yalnız pazar günleri nöbet alıyordum. Her pazar, Üstad'ın tashih edeceği kitapları, çay takımını alır Üstadımız'la birlikte kıra giderdik. Üstad kırdan yalnız oturur, tashihatla meşgul olurdu. Biz kendisinden biraz aralıklı dururduk. Çay yaptığımızda, alır kendisine götürür, verirdik.

- Sen bugün gelme

Bir pazar günüydü, beraber evden çıktık. Üstad çarşı camiinde abdestini tazeledi. Hiç bir sebep yokken, bana: "Kardeşim sen bugün gelme!" dedi.

Peki efendim dedim, eve gittim. Bir müddet sonra, kaymakam emir vermiş... Konyalı jandarma başçavuşu Ziya, yanına iki jandarma ile bekçi Halil'i almış (Bu bekçi Halil daha sonraları perişan bir durumda öldü, gitti.) gitmiş, kırdan tenha bir yerde Üstad'ın sarığını almışlar ve Üstad'ı karakola getirmişlerdi.(15) Sonradan benim haberim oldu. O günde Eskişehir'den binbaşı Reşad bey gelmiş, Üstad'ı ziyaret etmek istiyordu. Ben "Üstad'ı karakola götürmüş, vaziyet böyle böyle... ve ben oraya gidiyorum" dedim. Hemen karakola doğru koştum, baktım ki Üstad karakoldan başında bir takke ile dışarı çıkıyor. Beni görünce, "Gel kardeşim gel, gidelim" dedi.

Eve döndük, Üstad karyolasına oturdu. Ben sobayı yaktım. Üstad pencereyi açtırdı. İçerde soba yandığı halde havalandırıyordu. Bir ara ben bir fırsatta "Efendim Eskişehir'den Binbaşı Reşad Bey

gelmiş, ziyaret etmek istiyor" dedim. Getir! dedi. Ona bir sandalye verdi, oturttu. Geçmiş hatıralarından ona anlattı... Divan-ı Harbte Hürşid Paşa'ın suallerine şiddetli cevaplar verdiğini, Rus başkumandanına ayağa kalkmadığını, Hutuvatt-ı Sitte eseriyle İngiliz Başkumandanının başına vurduğunu anlattı. Daha sonra uzun bir ders yaptı. Dersin sonunda, başı ucunda asılı bulunan Kur'an-ı Kerimi göstererek:

"Kardaşım Reşad Bey, şu Kur'an hakkı için; Üstad'ım İmam-ı Ali'nin şu Celcelutiyesi var ya, otuz seneden beri virdimdir." dedi.. ve aniden Celcelutiyeyi açtı, dedi ki: "Fakat şu iki satırı hiç okumamışım... diyeceksiniz ki: "Neden şu iki satırı okumuyorsun?" Çünkü, Üstadım İmam-ı Ali Radiyallahü anhü burada bana diyor ki: "Ya Said, Sen bunaldığın zaman bu iki satırı oku, Cenab-ı Hak ifritlerden sana iki hadim gönderecek... Ben de bunu tabî bir hiddetli zamanımda okuyacağım, karşıma geldikleri ve "Emret!" dedikleri zaman, emredeceğim..."

(15)C.H.P devrinin azgın zulüm ve kanunsuzluğuna bakılsın ki; Bediüzzaman gibi bir din âlimi, bir milli kahraman kırda tek başına, تنها bir yerde otururken, başına koyduğu puşusuna taarruz ediliyor, arkasından da bir jandarma çavuşu eliyle karakola getiriliyordu. Neden şapka giymiyoisun diye ifadeye çekiliyordu. Bir din alimine, mücahid bir kahramana frenk şapkasını giydirmeye zorlamak olan bu muamele neyin manasını ifade ediyordu acaba?!... A.B.

Hayır!... bizim vazifemiz hizmettir. İhlâsla vazifemize devam etmektir. Ben bunu okumamışım ve okumuyorum... Yoksa bu zalimlerin bin tanesinin canını cehenneme gönderirim. Hiç bir talebemin de elini kana bulamam.

Evet, kuvvet var. Fakat isti'mal etmek yok....(16)"

DÖRDÜNCÜ ŞAHİD:1944'de Emirdağ'ında jandarma onbaşı iken, bir ara Bediüzzaman'ı takib etmekle vazifelendirilmiş, 1925 doğumlu, Gaziantep'ten Halil Gönülalan diyor ki:

"Benim onbaşı hemşerim Hayri Özhelvacı izinli olarak Anteb'e gitmişti. O zaman bana: "Bediüzzaman'ı sen takib et" dediler, vazifeyi bana verdiler. Kumandanımız İsmail Güneybölük'tü. Bediüzzaman'ın kıyafetine bile müdahale etmemizi istiyorlar, başındakini bile çıkarttırmamızı emrediyorlardı.

Oturduğu evin karşısında bir kahvehane vardı. Oradan takib ederdik. Kendisi "Ben şapka giymem" diyerek şapkayı başına koymazdı. Hem de sarık sarardı.

Bölük kumandanı sarığını yırttı. Amma o işi yaptığı için karısıyla beraber geceleri yatamıyorlar, devamlı olarak kâbus basıyor... bir gece saat üç sıralarında Bediüzzaman'dan özür dilemeye gittik, rica ettik, af diledik... Bana: "Sen git, benim suçum nedir? Varsın rahat yatsın?" dedi.

Benim gedikli başçavuşu olarak orduda kalmaya niyetim vardı. Bediüzzaman bana: "Bu meslekte kalma! Memleketine git, ev sahibi de, zengin de olacaksın" diye dua etti. Allah'a şükür ev sahibi de oldum, rahat hayat da geçiriyoruz.

Camide örtülü bir yeri vardı. Namazları orada kılardı. Bir gün hep beraber yağmur duasına çıktık. "Hepimiz Halıkımızdan yağmur isteyeceğiz" dedi. Hakikaten çok miktarda yağmur geldi.

Sırtındaki cübbesi ve başındaki sarığıyla eski hocalara benzerdi. Gözleri heybetliydi...

Vefatından birkaç gün önce kendisini Anteb'de gördüm. Eski postahanenin önünde, sabahın erken vakitlerinde yabancı bir araba gidiyordu. Baktım ki Bediüzzaman... Hemen koşarak elini öptüm. "Ben Urfa'ya gidiyorum" diye dua istedi. Yanında talebeleri vardı.

İşte böyle... Allah büyük bir insanı görmek nasib etti bana...(17)"

BEŞİNCİ ŞAHİD: Aslen Yunanistan muhacirlerinden olup, Bediüzzaman Hazretleri Emirdağ'ında bulunduğu sıralarda o da orada askerliğini jandarma eri olarak yapmış olan Hasan Ergen'in hatıralarında, hükûmet adamlarının Üstad'a karşı nasıl bir tarz-ı muamelede bulunduğunu göstermesi bakımından dikkate şayandır. Hasan Ergen'in hatıralarından mealen ve hülâseten bazı bölümler alacağız:

"Ben Emirdağ'ı jandarma birlik komutanlığı kaleminde, hafif hizmetlerde çalışıyordum. Afyon'da iken , tanıştığım Bahrî isminde bir arkadaşımın kardeşi bir gün Emirdağ'ına bizim karakola geldi. Komutanın odasına girdi. Odadan komutanın bağıra bağıra konuşma sesi gelmeye başladı:

(16)Bilinmeyen Târaflarıyla Said-i Nursi 6. Baskı S: 342

(17)Son Şahitler-3 S: 119

"Sende mi Kürtsün? Said-i Nursi ile neye görüşeceksin? Nereden tanıyorsun onu?" ve sonra çok iyi tanıdığım Afyonlu Bahri Beyin kardeşini odasından kovdu, çıkarttı. Bu durumu görünce misafiri odama çağırdım, teselli ettim. Yer gösterdim ve kiminle görüşmek istediğini sordum.

O da bana: "Burada Said-i Nursi isimli büyük bir din alimi vardır. Onunla görüşmeye geldim. Amma kumandan izin vermedi."dedi.

Ben kendisine biraz oturmasını söyleyerek, jandarma komutanının yanına girdim. Komutana teminat verdim. Gelen adamı Afyon'dan iyi tanıdığımı söyledim. O ana kadar da Emirdağ'ında öyle din âlimi, büyük bir insanın varlığından haberim yoktu. Bu vesileyle ilk defa bunu öğreniyordum.

Komutan bana: "Sana karşı i'timadım çoktur. Buyur al anahtarını" diyerek çekmecesinden bir anahtar çıkardı, bana verdi ve "Mes'uliyet sana aittir, götür adamı görüştür" dedi.

Teşekkür ederek anahtarını aldım... Arkadaşı olarak bize tarif edilen evi bulduk, dışardan kilitli olan kapıyı açtık. İçerden de kendisi kapıyı kilitliyormuş,(18) çaldık kapıyı... Az sonra açıldı, bembeyaz pamuk gibi nuranî bir insan karşımıza çıktı. Hemen ellerine sarılıp öptüm.

- İsmimle bana hitap etti

Bana "Hasan oğlum bu yaptığın hizmet, Allah indinde çok makbuldur. Allah senden razı olsun. Çok büyük bir iyilik yaptın" dedi. ve teşekkür etti.

Az sonra, yine bana ismimi söyleyerek: "Hasan oğlum, sen Allah'ın temiz kalbli iyi bir kulusun. Yalnız iki kusurun var." dedi.

Ben de, hocam çok affedersiniz benim kusurlarımı söyler misiniz. dedim. Üstad: "Aslında bu iki kusur, senin kalbinde mevcut değil... Fakat sen te'sir altında kalmışsın. Bunlardan birisi orucunu tutmuyorsun. Bir de namazını kılmıyorsun" dedi.

Bu konuşmamızdan sonra getirdiğim misafirle ilgilenmeye başladı ve "Beni görmek için bu kadar zahmet edip neden geldin" dedi.

O arkadaş da: "Ben küçük iken, siz Kars'a babamla görüşmeye gelmiştiniz. Sizi o zaman görmüştüm. Şimdi burada olduğunuzu işitince, sizi görmek ve duanızı almak arzu ettim. Fakat jandarma komutanı çok zorluk gösterdi. Allah razı olsun, Afyon'dan tanıdığım Hasan Bey vesile oldu." dedi.

Biraz oturduktan sonra, Üstad misafire: "Başka bir arzun var mı?" diye sorunca, arkadaş da "size maddî bir yardımda bulunmak istiyorum " dedi.

Bunun üzerine, mübarek insan: (Üstad) "Oğlum benim dünya malına hiç bir ihtiyacım yoktur. Amma sen mutlaka birşey niyet etmişsen, bir küçük bozuk paran var mı?" dedi. O da cebinden bozuk paraları çıkarttı. Hoca efendi içinden

(18) Anlatılan bu durum, yani Üstad'ın kapısının dışardan, hükümet ve kaymakam tarafından.. İçerden de kendisi tarafından kilitlenme hadisesi, yani gayr-i resmî ve kanunsuz şekilde tecrid ve hapis muamelesi doğrudur ve gerçektir. Bu katmerli zulüm hadisesinden Üstad Hazretleri de çok defa söz etmektedir. Amma bu hal, Üstad'ın Emirdağ hayatı boyunca değil, tahmin ediyoruz Afyon hapsine yakın günlerde bir müddet için uygulanmış, gayr-i insanî ve gayr-i kanuni emsalsiz bir muamele örneği idi. A.B.

bir beş kuruşu aldı ve "Allah kabul etsin alıyorum" dedi. O parayı yere koydu. Sonra aldı "Tekrar bunu sana hediye ediyorum" diyerek gönlünü aldı:(19)"

Jandarma Hasan Ergen'in hatırasının diğer bölümlerini, şahidlerden yazılmayan ifadeleriyle birlikte, ileride sırasında kaydetmeye çalışacağız inşaallah.

Şimdi de Üstad Bediüzzaman'ın, kendisi ilk Emirdağ hayatı hakkında Yirmi Altıncı Lem'anın Onbeşinci Rica'sında az temas etmiş olduğu fihriste gibi kısacık bir kısmını burada kaydetmek

istiyoruz. Bu kısımdan sonra, Büyük Tarihçe-i Hayat kitabının hülâsa ederek yazdığı hayat şeklini dercedeceğiz.

Onbeşinci rica diyor ki:

"Bir zaman Emirdağ'nda ikamete me'mur ve tek başıma menzile, âdeta bir haps-i münferid ve bana çok ağır gelen tarassudlar ve tahakkümler ile bana işkence vermelerinden hayattan usandım. Hapisten çıktığıma teessüf ettim. Ruh-u canımla Denizli hapsini arzuladım ve kabre girmeyi istedim.. ve "Hapis ve kabir bu tarz hayata müreccahtır" diye ya hapse veya kabre girmeye karar verirken; İnayet-i İlâhiyye imdada yetişti. Kalemleri teksir makinesi olan Medreset-üz Zehra şâkirtlerinin ellerine, yeni çıkan teksir makinasını verdi. Birden Nurun kıymettar mecmualarından her tanesi bir kalemle beşyüz nüsha meydana geldi. Fütûhata başlamaları, o sıkıntılı hayatı bana sevdirdi, hadsiz şükür olsun dedirtti.

Bir miktar sonra, Risale-i Nurun gizli düşmanları fütûhat-ı nuriyeyi çekemediler. Hükûmeti aleyhimize sevkettiler. Yine hayat bana ağır gelmeye başladı. Birden İnayet-i Rabbaniye tecelli etti; En ziyade Nurlara muhtaç olan alâkadar memurlar, vazifeleri itibarıyla müsadere edilen Nur risalelerini kemal-i merak ve dikkatle mütalâa ettiler. Fakat Nurlar onların kalblerini kendine taraftar eyledi. Tenkid

yerine takdire başlamalarıyla Nur dershanesi çok genişledi. Maddî zararımızdan yüz derece ziyade menfaat verdi. Sıkıntılı telaşlarımızı hiçe indirdi...(20)"

(Onbeşinci Rica'nın kalan kısmını Afyon hapis faslında yazmayı düşünüyoruz, orayla ilgilidir.)

-BÜYÜK TARİHÇE-İ HAYAT İSE DİYOR Kİ:

"Daimi tarassud altındadır. Mahkemden beraet etmesi ve eserlerinin iade edilmesine rağmen, serbest bırakılmış değildir. Eskisinden daha ziyade kontrol ve mütemadiyen pencere ve kapısından nezarete ma'ruzdur. Denizli hapsinin bir aylık sıkıntısını bazen bir günde Emirdağ'da çekiyordu. Üstad'a yapılan bu bed-muamele ve tavırlar, Emirdağ ahalisince yakından bilinmektedir. Denizli mahkemesinin beraatı üzerine, mahkeme eliyle Nurların intişarına ve Said-i Nursinin hizmet-i imaniyesine sed çekemiyen gizli dinsizlik komiteleri, bu defa başka yollardan, idarî makamları evhamlandırıp aleyhe geçirerek, hatta imhasına kadar çalışıyorlardı. Bu plân kat'î idi.

(19)Son Şahitler-1 S: 180

(20)Bugün Emirdağ halkı umumiyetle Nurlara dost ve taraftardır. Pek çok talebesi vardır. Emirdağ'ında ve civar köylerde Nur dersleri okunmaktadır.T.H.

Bir bekçi kapısı önünden ayrılmazdı. Üstad'la görüşebilmek pek müşkildi. Emirdağ'da ilk defa Üstad'la yakından alâkadar olmaya başlayan Çalışkanlar hanedanı; kasabalarına nefyedilen bu âlim ve fâzıl ihtiyar zata yakından dostluk göstermişler, hizmetine koşmuşlardı. Sırf Allah için olan bu iltifatlarını su-i tefsir edenlerin yalan ve tezviratına aldırılmıyarak, alâkalarını gevşetmemişlerdi. Çalışkanlarla beraber Emirdağ'da bir çok sadık müminler Nura talebe olmuşlar, Üstad'ın hizmet-i nuriyesine iştirak etmişlerdir. Nur risalelerini okuyup yazmaya ve etrafa neşretmeye başlamışlardı. Üstad'ın Emirdağ'da ikamete başlamasından sonra, Risale-i Nurun dersleriyle halkın mühim bir kısmının ilim, iman, ahlâk ve fazilet bakımından terakki ettiği herkesçe ma'lum olduğu gibi, resmi zatların ikrarıyla da sabittir(21).

Emirdağ'lı Nur talebeleri, Üstad'ın Emirdağ'daki hayatına dair diyorlarki:

"Üstad Emirdağ'ında daimi tarassud altında bulunuyordu. Açık havalarda gezmeye çıkardı. Üstad'ın bahar ve yaz mevsimlerinde mutlaka kırlara çıkmak adetiydi. Yalnız başına gider, bir kaç saat kalır, sonra evine dönerdi. Kırlara çıktığı zaman, çok defalar arkasından takib ettirilirdi. Bazen bekçiler, bazen jandarmalar takib ederdi. Hatta bir defa arkasından kurşun atılmış, fakat isabet etmemişti. Bir gün bir resmi memur, Üstad'ın arkasından koşarak: "Dışarı çıkmak yasak! Başına bere koyamazsın, sarık saramazsın!" diye mütehakkimane ve mütecevizane ifadeler kullanmış, Üstad da geriye dönmüştür. Buna benzer muameleler çoktur.

MAKAM İLE ALAKADAR BİR İKİ HATIRA

1- Emirdağlı merhum Mehmed Çalışkan diyor ki: " Birgün Ahmed Feyzi Efendi Emirdağ'a gelmişti. Üstadla görüştü. Üstad ona: "Çabuk bir vasita bul ve git!" dedi. Fakat akşam bir sohbet yapması için ben onu bırakmadım. O gece çok güzel ve nurlu bir sohbet olmuştu. Sohbet geç vakte kadar devam etmişti.

Sabahleyin -birden- Üstad Ahmet Feyzi'yi çağırttı.. Halbuki onun kaldığından Üstadın haberi yoktu. Ahmed Feyzi çok korktu. beraberce - Üstadın yanına gittik. Üstad ona: "Sen akşam ne konuştu isen, ben aynen kabul ediyorum." diyerek Ahmed Feyziye iltifat etti.

(Son Şahitler-4,Sh.62)

2- Emirdağlı Şerife Hanım (Ş.Kantarıcı) kendi beyi İbrahim Kantardan duyduğu bir hadiseyi şöyle anlatır:

"Beyim kasaplık yapardı. Üstadın yanına gider gelirdi. Birgün bir camız almış, kesip sucuk yapacaktık. O günü Üstadın yanına varmış ve abdest suyunu ellerine dökerken, aklından aldığı camızı geçiriyormuş. Ne kadar kâr edecek diye kafasında hesabını yapıyormuş. Tam bu esnada Hz. Üstad kendisine: "Keçel-i Keçel! bir camız başı olsada bizde yesek.. demiş. Beyim bu söz üzerine mahcubiyetinden kızarmış durmuş.

(Son Şahitler-4,Sh.244)

(21)Üstad Said-i Nursi, Emirdağ'ı bir dersane-i nuriye manasında kabul ettiğini söylerdi. Sav, Barla,Emirdağ, Eflani gibi nurların ekseriyetle yayılıp okunduğu kasaba ve köyleri birer dersane-i nuriye unvaniyle yad eder ve kendi Nurs köyü gibi sağ ve ölü umum ahalisine, masum çocuklar ve mübarek hanımlarına dua eder, manevi kazancına hissedar ederdi. T.H.

3-Konya'nın Kula ilçesinin Aktaş Köyünden Mehmet Erol adındaki bir zatın mühim bir hatırasıdır:

"1984'de aynı köyde bizzat görüştüğümüz Mehmet Erol'un oğlu Hasan Erol bize babasının hatırasını ve Üstad Hazretleriyle 1947 yılı içinde görüşmeleriyle ilgili, Üstad'dan selamet-i iman için dua istemesi üzerine, Hazret-i Üstad'ın ona dua ettiğini şöyle anlatmıştı:

"Babam Mehmet Erol ile Hacı Resul, Emirdağ'na at arabasını almak üzere gitmişlerdi. Hazret-i Üstad'ın orada olduğunu önceden bildikleri için, oraya gelmişlerken, Üstadı da ziyaret etmek istemişler ve ziyaretin yolunu aramışlar. Üstad'ın evinin kapısına gitmişler,

Üstad'ın hizmetkârları Üstad'ın biraz sonra kırlara çıkacağını, ancak o zaman falanca köprünün yanında görüşebileceklerini" söylemişler.

Babam Mehmet Erol demişti ki, biz köprünün başına gittik. Aşağıdan bir hanım, elinde bir bakraç yoğurt ile üstad'a doğru geliyordu. Üstad ona bağırarak: "gelme sen maksadına nail oldun" Bize de teveccüh etti, isteklerimizin olup olmadığını sordu. Ben de hüsn-ü hatime ve selâmet-i iman için dua istedim. Bunun üzerine, Üstad "İnşallah sen iman üzere öleceksin" diyerek parmağıyla işaret ederek aynı kelimeyi üç defa tekrar etti.

Babam Mehmet Erol 15 Mayıs 1980 Reğaib gecesinde vefat ederken; gözleri yumuk olduğu halde, kendi kendine "şimdi Emirdağ'lı Hoca geldi" dedi. Bende yasin-i şerif okuyordum. ayetine geldiğimde, babam konuşarak kelimeyi-i şehadet getirdi ve bana kapiya doğru parmağıyla işaret etti ve ruhunu teslim etti."

Bu rivayeti ayrıca şimdi Ankara Yenimahalle'de Belediye Zabıtası olan Hasan Erol'dan bilvasita sormamız üzerine, mektubuyla da te'yid etti.

- Üstad'ın meşgalesi- (Büyük Tarihçeden)

Üstadın Emirdağ'ındaki hizmeti ve meşgalesi, başka yerde olduğu gibi, yalnız bir vazifeye münhasır değildi. Gerek lahikalardaki mektupların, gerek ziyaretine gelen dostların ve eski ilim arkadaşları ve talebelerinin ihbarından ve gerekse de kendisiyle yakından alâkadar olmuş talebe, komşu ve halkların müşahedelerinden anlaşılıyor ki; Hakka müteveccih, hakikattan lema'en eden müteaddit hizmetleri ve vazifeleri vardı. Her günde bu vazifelerini ifaya çalışırdı. Hakaik-i Kur'aniye nurları olan "Lem'alar ve Sözlere" gibi eserlerini telif, tashih ve neşir ile meşgul olmakla beraber, kelimat-ı kudret olan masnuât ve mevcudatı seyir ve temaşaya, kitab-ı kâinatı mütalaya çok müştak idi. Zemin yüzünde yazılan, bahar sahifesinde teşhir edilen Rahmet ve Hikmetin mu'cizeli eserlerini, eşcar ve nebatat ve hayvanattaki san'atı ilâhiyenin harikalarını, simalarında parıldayan tevhid sikkelerini okumaya ziyadesiyle meftun idi. Böylece hakaik-i imaniyenin ve ma'rifetullahın nihayetsiz fezasında hakkalyakîn mertebesinde kanat açıp geziyordu.

Esasen Kur'an'dan aldığı mesleğinin bir esası tefekkürdür. Eserlerinde insanı daima tefekküre sevk eder ve tefekkürü ders verir. İlim ve tefekkür ile kazanılan ma'rifet-i ilâhiyenin kalb ve ruh için kâinat vüs'atinde bir genişlik te'minettiğini ve her bir şeyde sani-i vahide işaretler,

delil ve ayetler bulunduğunu ifade eder, sırrına göre hareket ederdi.(22)"

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Hazret-i Üstad'ın Denizli hapsinden beraet edip çıktığı ve Emirdağ'ı kasabasına geldiği yıl olan 1944'den, Afyon hapsinden çıktığı yıl 1949 ve sonra 1950 yılı ortalarına kadarki hayatında;dünyada ve Türkiye'de olup biten hadiseler, değişmeler ve siyasi döğüşme ve çekişmelerden mühim bazı hadiseleri burada göz önüne getirmek icab ediyor. Çünkü Hazret-i Üstad, inkişaf eden her bir müsbet hadiseyi ve Risale-i Nur ve Kur'an ve Âlem-i İslâm ile

münasebettar her bir gelişmeyi, Risale-i Nur ölçüleri ile değerlendiriyor ve bazı mektup ve yazılarında bunları kaydediyor ve talebelerine bildiriyordu.

İşte, sene 1944:

1-9.7.1943'den, 5.8.1946'ya kadar Türkiye Cumhuriyeti C.H.P. iktidar Başbakanı Şükrü Saraçoğlu'dur.(23)

2-1930'lardan 1944'lere kadar Türkiye Cumhuriyeti Nâzi Almanya'sıyla sıkıfıkı ticaret ortağı ve müttefiki görünümü içindeyken, İkinci Cihan Harbi'nde ise, İngiliz yanlısı ve siyasetinin mürevvici olarak kaldı.

3-1944'ün son aylarında Rusya'dan Türkiye'ye iltica eden -Bir rivayete göre-İkiyüz kadar Müslüman insanın, Rusların tehditkârane geri istemelerine karşı, hiç bir direniş gösterilmeden bu insanların Ruslara teslim edilmesi ve Kars-Rus hududunda Türk askerlerinin ve köylülerinin gözleri önünde bu masum insanların kurşuna dizilerek öldürülmesi hadisesi... Fakat o günün basını bu ciğer-sûz hadiseyi yazamadı.

4-22.3.1945'de Sovyetler Birliği Türkiye ile yaptığı saldırmazlık andlaşmasını yenilemeyeceğini ileri sürdü.

5-12.6.1945'de Celal Bayar, Refik Koraltan, Köprülü ve Menderesler "Dörtlü Takrir" diye adlandırılan muhtırayı meclis grubuna verdiler.

6-İnönü'nün her zaman, özellikle 1950 seçiminden sonra müşahede edilen daimi dostları bolşevik Rusya, Türkiye'yi bir kaç yönden sıkıştırması üzerine; İnönü ister istemez, fakat arkasına dönüp ümitkârane Ruslara baka-baka, Batı dünyasına yanaşmaya mecbur oldu. Amerikalılar da, Türkiye'nin demokrasiye girmesi şartıyla onu koruyacağını ileri sürdü. Bunun üzerine Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti 26 Haziran 1945'de, Birleşmiş Milletler Antlaşmasını imza etmeye mecbur oldu.

7- 7 Temmuz 1945'de ilk muhalefet partisini kurmak üzere meşhur İstanbul'lu milyoner Nuri Demirağ tarafından müracaat edildi.. Ve 18 Temmuz 1945'de bu parti resmen kuruldu.

(23) Şükrü Saraçoğlu, kendi Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile birlikte öteden beri komünist oldukları bilinmeleri ile birlikte, bilâhère düpedüz meydana çıktı. Dine ve dini terbiyeye zehir diye haykıran Saraçoğlu ve Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, kabineden atıldıkları gibi, C.H.P'lilerce de gözetim altına alındılar. (Bkz. Afyon Mahkemesi Müdafaatı S: 123)

8- 17 Temmuz 1945'de de Ruslar boğazlar savunmasına karşılık Kars ve Ardahan'ı Türkiye'den rüşvet istediler. Tabii göstermelik de olsa, Türkiye demokrasiye doğru adım attığı için, batı dünyası ve Amerikalılar boğazlar veTürkiye'nin kendi garantörlüklerinde olduğunu ilân etti. Ruslar bu durumda bir şey yapamaz oldular.

9-15 Ağustos 1945'te, Türkiye Cumhuriyeti ve Millet Meclisi de Birleşmiş Milletler antlaşmasını onayladı.

9/1 17 Ocak 1946'da, Celal Bayar, Menderes ve arkadaşları tarafından Demokrat Partisi kuruldu.

10- 5-9 Nisan 1946 Amerikan filosu İstanbul'u ziyaret etti. İnönü Amerika'lıları kabul etti. Bu bir demokrasiye doğru ister istemez atılan bir adımın başlangıcıydı.

11- 31 Mayıs 1946'da, tek dereceli meb'us seçimi için kanun tasarısı meclise geldi. Menderes buna şiddetle karşı çıktı.

12- 5 Haziran 1946'da seçim kanunu tasarısı kanunlaştı. Bu kanunla, daha önceleri kararlaştırılan 1 Ekim 1947 yerine, erken seçim için 21 Temmuz 1946 şeklinde düzenlendi.

13- 21 Temmuz 1946'da Milletvekili seçimi yapıldı. Açık oy, gizli tasnif sistemiyle; CHP'li hükümet kuvvetlerinin büyük baskısı ve propagandası altında yapılan bu seçimde Demokrat Parti yine de altmış altı meb'us aldı. Afyon Vilayetinde D.P'liler listeyi kazanmıştı. CHP'liler Afyon'u seçimden sonra cezalandırdı. Tüm me'mur kadrosunu değiştirmişti ve bunu Bediüzzaman Said-i Nursi'den biliyordu.

14- 15 Ekim 1946'da CHP, eski Dahiliye Vekili Hilmi Uran'ı,(24) Nâfi Atıf Kansu yerine CHP genel sekreterliğine getirdi.

15- 18 Ekim 1946'da Mareşal Fevzi Çakmak ve arkadaşları İnsan Hakları cemiyetini kurdu.

16- 3 Mart 1947 tarihine kadar Türkiye'yi bir çeşit garantörlüğünde tutan İngiltere, bu tarihten sonra gün be gün zayıfladı, geriledi ve tâli bir devlet oldu. Bu tarihten sonra onun yerini Amerika aldı.

17- 11 Mart 1947'de Türkiye uluslararası para fonu teşkilâtına girdi.

18- 2-7 nisan arası 1947, Amerikan donanması tekrar İstanbul'u ziyaret etti. İnönü Amerikalı amiralleri karşılamak üzere Ankara'dan İstanbul'a gitti.

19- 16-17 Temmuz 1947, Hükûmet Amerikan yardım antlaşmasını imzaladı.

20- 8 Ağustos 1947 Bir Türk askerî heyeti Amerika'ya gitti.. Ve 1 Eylül 1947'de meclis, Amerikan yardım antlaşmasını onayladı.

21-Bu tarihlerde Türk Hükûmeti bilmeceburiye o ana kadar kapatmış olduğu Hac kapısını nisbeten açtı ve Kur'an kursu mekteplerini ve ilkokullarına ihtiyarî Din derslerini de koydu. Aynı sene içinde Ruslar da, Hacca çok insan gönderdi.

(24) Hilmi Uran sonraları C.H.P'nin iç duumunu iyice anlayınca partiden çekildi.

22- 10 Şubat 1948'de CHP Meclis grubu ilkokullarda ihtiyarî din derslerini okutturma kararını aldı.

23- 15 Şubat 1948'de CHP Dışişleri Bakanı beyanat vererek hükûmetinin Nato'ya doğru adım attığını söyledi.

24- 4 Temmuz 1948'de Amerikalılar birkaç yönden Türkiye'de faal rol oynamaktaydı.

25- 15 Aralık 1948'de Türkiye Dışişleri Bakanı Necmeddin Sadak, Akdeniz Savunma Birliği Konferansında görüşmelerde bulunmak üzere Londra'ya gitti.

26- 16 Ocak 1949'da Şemseddin Günaltay CHP hükûmetinde Başbakan oldu. Ve Başbakanlığı 22. 5.1950'ye kadar devam etti.

27- 23 Ocak 1949'da CHP'liler tarafından Meclise teklif edilen Kur'an'ın Türkçe'ye çevrilmesi mevzuu muhalefetle CHP'liler arasında fırtınalı tartışmalara sebep oldu.

28- 4 Haziran 1949'da "İslam ilâhiyat" ismi altında bir fakültenin kurulmasını öngören bir kanunda değişiklik kararı alındı.

29- 8 Haziran 1949'da Başbakan Şemseddin Günaltay, CHP adına İslam dinini alet eder mahiyette beyanatta bulundu.

30- 19 Eylül 1949'da CHP'li Nihat Erim, İzmir'de Amerikan meddahlığını yapan nutuklar attı.

31- 23 Eylül 1949 Türkiye ve Irak, komünizme karşı müşterek tedbir hususunda işbirliği kararını aldı.

32- 31 Ekim 1949'da Ankara ilâhiyat fakültesi açıldı.

33- 18 Ocak 1950'de CHP Devlet Bakanı Reşad Şemseddin Sırer: "Biz Müslüman bir devletiz, amma laiklikten de vazgeçemeyiz" şeklinde beyanat verdi.

34- 21.2.1950 yeni seçim kanunu meclisten geçti.

35- 1 Mart 1950'de CHP hükûmeti; 30.11.1925 tarihli tekke ve türbe kapatılmasına dair olan kanunu yürürlükten kaldırdı.

36- 23 Mart 1950'de İnönü ilk seçim konuşmasını yaptı.. ve 25 Mart 1950'de Kırıkkale'de İnönü, Anayasadan altıoku kaldıracağını vadetti.

37- 12 Nisan 1950'de Mareşal Fevzi Çakmak öldü. CHP hükûmeti ne bir tören, ne bir bayrak yarıya indirme, ne de herhangi bir şey yaptırmadı.

38- 16 Mayıs 1950 Milletvekili seçimi yapıldı. DP 408 milletvekilini kazandı. 16 Haziran 1950, DP ilk ve büyük icraatlarından biri olan ezanın Arapça yasağını kaldırdı.(Bkz: Türkiye'de çok partili politikanın açıklamalı kronolojisi, s: 12-68)

Göröldüğü üzere,1944-1950 arası ITürkiye siyasetinde; Türkiye'nin eski bir dostu, yani CHP'lilerin dostu olan bir devletin dirsek çevirmesi ve tehditkârane bir şekilde Kars hududunda mültecilerini kurşuna dizmesi ve Kars ve Ardahan'ı rüşvet istemesi üzerine, batı dünyası ve Amerikan devleti; Türkiye'nin İnsan Haklarına, din hürriyetlerine ve demokrasiye dönüş yapması şartıyla kendisine sahip çıkabileceğini ileri sürmesi karşısında; diktacı ve solcu ve Rus dostu olan İnönü, zoraki ve ister istemez, neticenin öyle olacağını pek sanmıyarak, insan hakları antlaşması birliğine, din hürriyetine ve demokrasi kaidelerine dönmeyi kabullenmiş gördüğü gibi; o sıralarda, Avrupa'nın bazı devletleri (İsveç, Norveç, Finlandiya

gibi) Kur'an'ın hakikatlarını kabul ederek mekteplerinde ders olarak okutmaya karar vermeleri ve Amerika ve İngiltere'de gayet serbestçe Kur'anı ve İslâmiyeti savunan cemiyetleri ve siyasî ve ilmî büyük şahsiyetlerin meydana çıkması, hatta Amerika'da bir profesör Allah'ın kâinattaki kudret ve idaresini gösteren büyük eserleri ve delilleri,kitabında yazması ve bu kitabının Türkiye'de o sıra çıkmakta olan "Millet Mecmuası" nda neşrini istemesi... Yine aynı sıralarda Hindistan Hükümeti resmen Türkiye'den üç milyon(25)liralık basılmış Kur'an istemesi...

Dahilde ise, Risale-i Nur talebelerinin üç büyük ve Türkiye çapındaki hapis hadiseleriyle ve Risale-i Nurun Türkiye'de ve İslâm âleminde fevkalâde yayılması, Avrupa ve Amerika'da kısmen intişarı..Ve Nur talebelerinin Türkiye'deki sayıları Ankara'ya giden raporlarda pek büyük gösterilmesi karşısında; İnönü ve CHP iktidarı, ister istemez -ilk başlarda- sahte bir şekilde olsa bile, demokrasiye dönmek ve din ile bir nevi müsalâha etmek, hatta dini kendi siyasetlerine alet etmek tarzında vaziyet almaya mecbur oldu. Bunun işaretleri de iktidarları döneminde, yani demokrasiye ilk adımın atıldığı tarihlerde, ilk okullara ihtiyarî din derslerini koymak, Kur'an kurslarının açılmasına razı olmak, ilâhiyat fakültesini açmak ve tekke ve türbelerin kapatılmasına dair eski kanunu yürürlükten kaldırmak... Ve Türk ordusunun başındaki şapkaları, Amerikan ordusu gibi kısmen kaldırmak gibi, icraatları göstermek mecburiyetinde kalmaları gibi;1950 seçimlerine yaklaşıldığı günlerde, 8 Haziran 1949'de Başbakan Şemseddin Günaltay "CHP'nin dine karşı olmadığını, bilâkis hürmetkârı olduğunu" açıkça söylemesi.. Ve 18 Ocak 1950'de CHP'li Devlet Bakanı Reşad Şemseddin Sırer'in Meclis'te açıkça: "Biz müslüman bir devletiz, amma laiklikten de vazgeçemeyiz" demesi.. İnönü ise, seçim propaganda konuşmasında, 25 Mart 1950'de Kırıkkale'de: "Anayasa'dan altıoku kaldıracağız" demesi gibi bir çeşit dindarlara ta'viz, aynı zamanda dini siyasete alet etme girişimi gibi, görünmekle ama aslında bununla siyaseti dinsizliğe alet etme taktiği içine girmiş bulunmaktaydı.

CHP ve İnönü bütün bu tavizleri ve dini siyasete alet etme politikasını yaparken; dahildeki dindar Müslümanların kendilerini ve icraatlarını sevmediklerini ve karşı olduklarını çok iyi bilmekteydiler. Bu yüzden de Üstad Bediüzzaman Said-i Nursi'nin imanî ve kur'anî fikirleri neşreden eserlerinin revaç bulmasını hiç, amma hiç istemiyorlardı. Çünkü yaptıkları zulüm ve diktatörlüklerinin farkındaydılar. Aynı zamanda Bediüzzaman'ın nasıl bir dahiy-i A'zam olduğunu ve Müslüman halkın üzerindeki büyük tesirini de çok iyi biliyorlardı. Hatta bir gün Adliye Bakanı(26) Meclis'deki bir konuşmasında: "Yirmibeş senedir Said-i Nursi'nin faaliyetlerine mani' olamıyoruz(27)"açık itirafı da bunu iyi gösteriyordu. Bunun için CHP iktidarı, Hazret-i Üstad'ın Denizli Hapsinde beraetle çıkmasından sonra, ona sureten de olsa, bir nevi tarziye vermek

(25)Bugünkü parayla yani, 1992 başları hesabıyla 20 milyar lira eder. Eğer 1996 başları hesabıyla olsa 180 milyar eder ve eğer 1996 ortalarına göre hesaplanırsa, 220 Milyar lira eder.Çünkü o sıra bir dolar ikiyüzseksen kuruşumuz idi.

(26)Bu Adliye Bakanı, Rize Milletvekili Fuat Sirmen'dir ki,1948'de meclis konuşmasında bu sözleri söylemiştir.

(27)Konferans-Zübeyr Gündüzalp S: 36

ve müsâlâha zemini aramak istemiş, yaklaşımlarda bulunmak istemiş, siyasi müfettişlerini yanına göndermişlerdi. Daha sonra Üstad'a harcırah tahsisatını çıkarmış ve bilâhare de Emirdağı'nda Üstad'a bir ev inşaatını teklif etmişler idi ise de; Bediüzzaman Hazretleri bu teklifleri; hizmetinin kudsiyetini korumak, hem hayatının daimi ve değişmez bir düsturu ve kaidelerini muhafaza etmek; Hem de bunların niyetlerinin altındaki manayı sezdiği için, bütün bu teklifleri vakar ve sekinet ve ilmî izzet içinde reddetmiştir. Üstad'ın bu kesin tavrı üzerine

CHP kendilerine ve diktalı, katı ve dinsiz rejimlerine Bediüzzaman'ın dost olamayacağına kesinlik kazanmasıyla; artık her türlü zulmü, iftirayı, kanunsuz muameleleri yeniden reva görmeye başlamışlardı. Tecrid, zehir, hatta âlenî su-i kast, iftira,tazyik vesaire her türlü muameleyi yapmakta tereddüt etmemişlerdi.

Hazret-i Üstad, bu acı ihanetlerin ve zâlimane, belki de kâfirane muamelelerinin sebeplerini bir mektubunda şöyle anlatır

"Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Bana şimdiki tazyikatın üç sebebi var:

Birincisi: Hey'et-i vekilenin kararıyla hergünde iki buçuk lira iâşe vesair levazimatım için bir tahsisat ve istediğim tarzda bir hane inşa etmek ... Ben bunu reddettim, onlar da kızdılar...

İkincisi: Denizli'de teveccüh-ü ammenin pek ziyade olması ve her tarafta haddimden ziyade hüsn-ü teveccüh gösterilmesidir. Bundan da kuşkulandılar.

Üçüncüsü: Afyon valisinin, malum ölmüşün hesabına bana garazıdır... ve lehimde olarak Ankara tarafından gelen itaba karşı(28) bir bahane araması yüzünden tarassud etmesidir.

Ben de hiddet ettim, daha kapımı kapadım. Yoksa istersem, perdeyi kaldırabilirim...

SAİD-İ NURSİ(29)

RİSALE-İ NURLARIN RİSALE ADEDİ

Hazret-i Bediüzzaman Denizli Hapsinden beraetle Emirdağı'na geldiğinde, o zamana kadar Risale-i Nurun mecmu'u olan yüz kırk iki Risale ile beraber gelmişti. Çünkü Denizli hapsinde 11.12 ve 13. şualar da te'lif edilmiş, Risale-i Nura eklenmişti. Zira Hazret-i Üstad Eskişehir hapsine girdiğinde, Risalelerin adedi olan yüzyirmi risaleye, hapiste te'lif edilen onbir parça risale bu sayıya eklenmesiyle, yüzotuzbir parça olmuştu. Kastamonu'da ise, sekiz risale daha te'lif edilmiş ve Risale-i Nurun sayısı yüzotuzdokuz parçayı bulmuştu. Denizli hapsinde üç risale (bir cihette 14 Risale) daha te'lif edilmiş ve bu sayıya eklenmiş olmasıyla, yüz kırk iki risale olmuştu.Evet Denizli hapsinde

(28) Valiye gelen bu itab, herhalde Üstad'ın heyet-i vekileye ve meclis başkanına yaptığı kanunî şikayetler üzerine gelmiş olabilir A.B.

(29)El yazma Emirdağ mektuplar aslı, orta boy S: 209

te'lif edilen Onbirinci Şua' olan Meyve Risalesinin dokuz meyvesi, Denizli hapis müddeti olan dokuz aya tevafuk ederek hapiste te'lif edilmiş ve iki meyvesi kalmıştı. Hazret-i Üstad Emirdağ'na geldikten sonra, bu iki meyve de burada te'lif edilmiş ve Meyve Risalesinin onuncu ve onbirinci meselesi diye ilhak edilmişti

-Sair ahval

Hazret-i Üstad'ın Emirdağ'na gelmesinden, ta Afyon hapsine kadarki üç buçuk senelik hayatında; Tuğyan ehli olan kimseler tarafından ona reva görülmüş zulmün, tazyik ve kanunsuz muamelelerinin başlıcalarını şöylece sıralayabiliriz:

- 1- Üç defa su-i kast niyetiyle zehir verme..
- 2- Bir defa pusuya yatırılan jandarmalar eliyle su-i kasd için arkasından kurşunlar attırma...
- 3- İki defa kanunsuzca kıyafetine ve başındaki puşusuna ilişme..
- 4- On iki defa keyfi olarak karakola, savcılığa veya mahkemelere celbettirme..
- 5- Kapısını dışardan kilitleyip, kilidi de karakol komutanı yanında bulundurmak suretiyle, gayr-i resmi şekilde hapse kapatma..
- 6- Ziyaretçileri görüştürmemek, kimseyle temas ettirmemek ve bu niyetle onun camiye gitmesini men' etmek vesaire..
- 7- Yalandan, tezvirden ibaret, hakkında: "siyasî maksad güdüyor" diye Müslüman halkı ondan ürkütme...
- 8- Bir çok defalar kanunsuz şekilde evine ânî baskınlar yaparak taharrilerde bulunma.. Hatta bir defasında kapısını kırarak içeri girme..
- 9- Hakkında yalandan şeni' iftiralar düzme vesaire...

NUR CİHETİNDE YAPILAN MÜSBET HİZMETLER

Bu tarafta, yani mübet iman hizmeti cihetinde yapılan hizmetler ise özetle şöylece değerlendirilebilir.

1- Yukarıda sıralanan bütün o gaddarane ve zındıkane muamelelerin arkasında gizli zındık komitelerinin plânları olduğu için; yani, bütün o bedmuamelelerle bir hadise çıkartmak, Üstad'ı hiddete getirmek ve "Artık yeter" detirterek sahte bir Menemen hadisesi gibi bir olay ihdas ettikten sonra, şiddetli bir surette bastırmak... ve nihayet Türkiye'de ayakta kalmış olan bu son bir din ışığını da söndürmek...

Hz.Üstad bütün bu gizli ve plânlı gaye ve maksadları çok iyi bildiği için, son derece bir sabr-ı cemil ve azm-ı metin ile karşı duruyor, her ezaya, her cefaya göğüs geriyordu.

2- Hazret-i Üstad Emirdağı'na geldikten, ta Afyon hapsine kadar olan üç buçuk senelik hayatında; Meyve Risalesi'nin Onuncu ve Onbirinci Meyvelerini ve Yirmialtıncı Lem'anın Ondördüncü ve Onaltınca Ricalarını te'lif etti.Yine bu dönem hayatında talebeleriyle yaptığı hizmet programı muhaberelelerinde çok kıymetli ve ilmî ve hem karışık, girift hadiselerin içinden, yağdan kıl çeker gibi hakikatlı, isabetli, doğru ve müstakim rehber hakikatları dile getiren ikiyüz elli kadar mektup ve yazılar yazdı ve talebelerine göndererek neşrettirdi.

Bu muhabere mektuplarından teşekkül eden "Emirdağ-ı Lahikası" kitabı aynı zamanda yine çeşitli vesile ve hadiseler üzerine yazılan ikiyüzyetmiş beş adet Kastamonu mektuplarını ve

Denizli hapsinde kaleme alınan yüzyirmi küsûr küçük büyük mektuplar topluluğunu te'kid, takviye ve onların bir nevi şerh ve izahları mahiyetindedir. Farz-ı muhal olarak, önceleri yazılan o dörtyüz küsûr mektupların yokluğu farzedilse bile, tek başına bu Emirdağ lahikası mektupları, bir iman hizmetinin ve onun sâlik ve hizmetçilerinin selâmet ve istikamet içerisinde yürütülmesi, yürümesi hususunda kâfi ve vâfi ve ebedî rehberdir.

3- Nur talebelerinin hizmet ve faaliyetleri de, aşağıdaki tarzda cereyan etmiştir:

A- Teksir makinası çıkmadan önce, Denizli hapis hadisesiyle başlayan küllî ve muazzam ilanât ile; eskiden iki üç vilâyette Risale-i Nurun yazılması ve neşredilmesi ile İman ve Kur'an hizmetleri olurken; Denizli hapsinden sonra Türkiye'nin bir çok vilâyet, kaza ve köylerinde binlerce insan Risale-i Nur dairesine katılmış, Nurların hizmet şeklinin ve mahiyetinin hakikatını anlamıştır. Kimisi yazarak, kimisi okuyarak, kimisi köy köy, kasaba kasaba dolaşarak iman hizmetini ifaya, Kur'an nurlarını neşre başladılar.

Evet, Denizli hapis hadisesi bereati dinsizlerin, fermasonların başında bir bomba gibi patladığı ve neye uğradıklarını şaşırtdıkları gibi, hadiseden sonra inkişaf eden Risale-i Nur hizmeti ve fütûhatı onları bütûn bütûn çıldırtmış gibi oldu.

B-1946 tarihinde Türkiye'ye ilk gelen teksir makinelerinden üç tanesi alınmış; İsparta ve İnebolu'da Nur neşriyatına hummalı bir şekilde çalışmaya başlanmıştır. Bu çalışma ile, mecmualar halinde Nur risaleleri binlerce nüsha çoğaltılma işi gerçekleşmişti. Denizli teksir makinası ise, İsparta ve İnebolu, mevcut ihtiyaca kâfi geldiği için çalışmamıştı.

C-1946-1947 yılında Hac yolunun açılmasıyla, Hacca giden Nur talebeleri beraberlerinde götürdükleri Nur mecmualarını oradaki Müslüman büyük dinî şahsiyetlere hediye etmeleriyle, İslâm Âleminde de Nur hizmetinin yayılması hadisesi duyulmaya başlanmıştır.

Ç- İnebolu'nun çıkartmış olduğu yeni yazı teksir Asa-yı Musa ve tab' edilen Gençlik Rehberi gibi Risalelerin ecnebî misyönerlere verilmesi ve Amerika'ya kadar gönderilmesi hizmetleri ve bu vesilelerle, Türkiye'den yirmi seneden beri dinî faaliyet ve hizmete dair hiç bir ses ve sada dışarıya aksedilmemişken; birden bire hem Âlem-i İslâm'da hem Avrupa ve Amerika'da, Türkiye de zuhûr eden böyle bir eserin duyulması ile, elbette Nur hizmetinin nuranî akislerinin aleme duyulma hadisesi idi ki, pek büyük bir hadise idi o zamanda...

TAFSİLAT

Üstad'ın buradaki hayat seyrinde genişçe ele alınabilmesi için, yeniden faslın başına dönerek, şu ilk Emirdağ hayatında cereyan etmiş hadiselerin tarih seyrine ve Üstad'a karşı uygulanan bedmuamelelerin şekil ve biçimine birer birer bakmak üzere taharriye girişmek istiyoruz.

Gerçi Hazret-i Üstad'ın bu hayat faslını (Yani Denizli hapsi bereatinden sonra ta Afyon hapis hadisesine kadar) hakkıyla tasvir etmek için on def'ada geri dönüp, başından girsek ve sonundan çıksak, yine de lâıkiyla tasvirini yapmış olamayız. Üstad'ın bu fasl hayatının tam tasviri ve hakkıyla beyanı için, ancak bu üç buçuk sene zarfında birer hadise vesilesiyle kaleme alınmış ikiyüz elli adet lahika mektupları ve istid'a ve arzu halleri tarih sırasına koyarak, hepsini burada kaydetmekle belki mümkün olabilir. Buna ise, bahis fazla

uzayacağından imkân elvermemektedir. Ayrıca mezkûr mektup ve arzuhallerin hepsine tarih konulmadığı için kat'î bir sıralamada mümkün olmayacaktır.

Amma, kaydetmeye çalışacağımız hadise ve muamelelerin tamamı 1 Ağustos 1944'den, 23 Ocak 1948 tarihleri arasında cereyan etmiş olduğundan, hem az bazı vakıaların zaman ve tarihi de kesin bilindiği için, onlara dair Üstad'ın beyanlarını tatbik etmeye çalışmak mümkündür.

ÜÇ AYLAR

Evet, Hazret-i Bediüzzaman, Emirdağı'na geldiği ilk günleri, 8 Ağustos 1944'de, o senenin Ramazan-ı şerifine bir ay kadar kalmış, mübarek şa'ban ayı başı idi. Hz. Üstad üç ayları ve Ramazanını âsude geçirmesini, hem temyizdeki davasının müsbet şekilde neticelenmesini te'min için bütün gücüyle hükûmet ve idare adamlarının nazar-ı dikkatini çekmemek ve evham verecek işlerde bulunmamak üzere, o senenin hem Ramazan bayramında, hem de Kurban bayramında kapısını kapamış ve kimseyle görüşmemiş. Bu meseleye dair Üstad'ın beyanı üst tarafta kaydedilmiştir.

ÜSTAD'IN CÂMİ'DEN RESMEN MEN' EDİLMESİ

Büyük Tarihçe-i Hayat kitabında yazıldığı üzere; Üstad Hazretleri Emirdağı'na geldiği seneden itibaren, bir buçuk sene kadar ekser günlerinde ikindide Emirdağ çarşı camiine gider, ta yatsı namazını da orada kıldıktan sonra, evine döner gelirdi. Amma bilâhare 1946 senesi ilk kış aylarında bir gayretkeş kaymakamın emriyle Üstad cami'den menettirildi. Bhanesi de "Cami'de halkla görüşüyor" idi. Halbuki Üstad, bilâkis görüşmekten kaçmak ve görüşmemek için camiin içinden hiç çıkmadığı gibi, kimseyle de görüşmüyordu.

Üstad'ın camiden menediliş hadisesini kendisi şöyle anlatır:

"Aziz Siddık Kardeşlerim!

Bir kaç aydan beri aleyhimde çevrilen desiseleri meydana çıktı. Hifz-i İlahî ile o musibet yirmiden bire indi. Hâlî zamanda cami'ye gidiyordum. Haberim olmadan talebeler beni üşütmek için mahfelde bir kulübecik yapmıştılar. Ben de dört beş gündür kendi kendime karar verdim: "Daha gitmeyeceğim". O malum zabıt adam vasıta olup, o külübeceği kaldırdılar. Bana da resmen tebliğ ettiler ki: "Daha camiye gitmeyeceksin!" Fakat manasız habbevi kubbe yapıp bir heyecan verdiler.

Hiç ehemmiyeti yok, hiç de merak etmeyiniz. Tahminimce her tarafta haddimden fazla teveccüh-ü ammeyi kırmak için bana böyle bazı bahanelerle ihanet ediyorlar. Eski zamanımı düşünüp, güya tahamül etmiyeceğim!... Halbuki Risale-i Nurun selâmet ve intişarına halel gelmemek şartıyla, her gün

bin ihanet ve tazibler de gelse, Allah'a şükrederim. Ben ehemmiyet vermediğim gibi, buradaki talebelerde hiç sarsılmıyorlar. Çoktan beri beklediğimiz bu hadisede İnanet-i İlâhiye ile hafif geçti.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve dua ediyoruz.

SAİD-İ NURSİ(30)

Doktor Tâhir Barçın da hadiseyi anlatıyor

Hadise hakkında, o sırada Emirdağ Hükûmet tâbibi olan merhum Doktor Tâhir Barçın şunları söyledi:

"... Kaymakam, Gaziantep'te Abdülkadir Uraz idi. Mülkiyeden mezundu. Sosyalistdi. Emirdağ'na geldikten sonra, Hazret-i Üstad'ın aleyhinde bir takım tedbirlere girişmiş, bizim hiç haberimiz yoktu. Halbuki kendisiyle konuşuyorduk. Aramızda sadece bir yol vardı. İlk geldiği zaman parasızdı, perişandı. Biz bir kaç arkadaş maddi yardım ediyorduk. Meğer adam Üstad'la uğraşmaya başlamış.

Üstad bazen namaz için camiye gidiyordu. Nur talebeleri de, ihtiyar halinde üşümemesi için, camiiin son cemaat mahfelinde bir küçük yer yapmışlar, oraya mangal koymuşlar... Bizim kaymakam bir gün gizlice camiye gitmiş, sanki Üstad orada gizli-kapalı birşey yapıyormuş gibi... arkasından bir de iftira çıkarttı. Geceleri yanına tepsilerle baklava geliyormuş, falan fişmekan...

Üstad'a hizmet edenleri çağırılmış: "Artık hiç biriniz yanına gitmeyeceksiniz" diye tehdit etmiş. Bekçileri Üstad'ın yanına göndermiş. "Ne isterse, siz görün!" diye emir vermiş.

-Savcının müdahalesi

Benim bu durumlardan hiç haberim yoktu. Bana Mehmed Çalışkan haber verdi. "Bu adam Üstad'ın yanına talebeleri sokmuyor. Yabancılara Üstad'ı zehirletecek." dedi.

Durumu müdde-i ümumiye haber vermeyi kararlaştırdık. Savcı gerçi ayyaştı, fakat imanlı ve Üstad'a hürmeti vardı. Üstad'ın evinin karşısında oturuyordu. Geceleri on iki-bir de evine döndüğünde; Üstad'ın zikir ve münacât sadalarını duyar, ürperirmiş.

Gittik kendisine durumu anlattım. Çok taaccüb etti.. Ve "yahu bu zattan ne zarar gelecek? Sabahlara kadar ibadet edip dua ediyor. Bu zattan ne fenalık gelecek? Burada ikamete memur edilmiş... Amma kimseyle konuşmayacak gibi bir karar yoktur ki... Hürriyetini tahdit etmek olur mu? Olmaz öyle şey!..." dedi.

Sonra bekçileri çağırılmış, onlara çıkışmış: "Bundan sonra kapısına yaklaşırsanız, sizi hapsederim" diye tehdit etmiş. Bekçiler gitmişler, kaymakam Abdülkadir Uraz'a durumu aynen bildirmişler ve bu adam dediklerini yapar demişler.

(30)El yazma Emirdağ S:172

- Dahiliye vekilinin emriyle Üstad'ın imhası için

Kaymakam bu işleri yapmakta iken, âniden askerliği geldi. Kış ortası, karısı hamile, perişan bir durumda... Meğer askerlikten te'cil muamelesi unutulmuş. Dahiliye Vekâletin'den Milli Müdafaa'ya gönderilmemiş...

Kışı geçirmek için Afyon'dan rapor aldı. Apandist ameliyatına yatırdık. İki ay askerliği geciktirdik. Sonra Doğubeyazid'e asker olarak gitti. Onun yerine bir kaymakam vekili geldi. Kaymakam askere gitmek üzere ayrıldığında, onu Afyon'a kadar yolcu etmek için beraber giden bu arkadaşta:

"Said-i Nursi'nin imhası için, kendisinin Dahiliye Vekili tarafından gönderildiğini" söylemiş. Bu arkadaş da bunu sonra bana söyledi...(31)"

Merhum Doktor Tahir Barçın'ın anlattığı bu hadiseler 1945-1946 arasında cereyan etmiş olsa gerek... Dahiliye Vekili ise, o zaman maalesef hatalı bir zehabe kapılan Hilmi Uran'dır.

Merhum Doktor Tâhir Barçın'ın anlattığı bu hadiseler nev'inden olan işleri ve çevrilen bütün su-i kâsd plânlarını Hz.Üstad çok iyi biliyordu. Hatta adı geçen kaymakamın tedbiriyle Emirdağ'nda Üstad'a verilen ikinci zehir hadisesi, Doktor Tâhir Barçın Bitlis'te bulunduğu sıralarda gerçekleşmiş. Daha sonraları ise, Üstad'ın cami'den men' ve kapısının anahtarı hizmetçilerinden alınma işi ve ikinci bir su-i kâsd tedbiri çevrilmekte iken, Hazret-i Üstad, perde altında hazırlanan tehlikeyi ve düşmanların sinsi plânlarını pek yakından sezdiği sıralarda, fedakâr ve vefadar "çalışkan" ailesine hitab eden şu yazıyı kaleme almıştır.

ÇALIŞKANLAR AİLESİNE HİTAP

"Aziz Siddık Kardeşlerim ve benim hakkımda bu gurbette samimi akrabalarım(*) Osman, Mehmed, Hasan Efendiler!

Sizin halisane bana ve Risale-i Nura karşı hiç unutulmıyacak hizmetinize bir mükâfat-ı acile olarak, Hasan Feyzi ve sair talebelerin çalışkan hanedanına karşı fevkalâde teveccühleri ve umum memlekette sizin şerefınızı neşretmeleri ve ehl-i hakikatı size dost yapmaları cihetiyle; benden ziyade Risale-i Nur ve şâkirtlerini himaye ve muhafaza etmek ve ehl-i siyasetin ve beni zehirliyen düşmanların desiselerinden kurtarmak için gayet derecede bir ihtiyat ve tam bir sadakat ve benim yerimde tam bir dikkat ile mükellefsiniz. Yoksa az bir hata, yalnız bana değil, belki umum ma'sum kardeşlere ve şimdi parlıyan şerefimize dokunacak.

Benim bu vaziyetim ve verilen sıkıntılar altı vechile kanunsuz olmasından, ilerde mes'uliyetten kurtarmak için insafsız ve kanunsuzca beni ta'zib edenler, kendilerine bir bahane, bir vesile arıyorlar. Pek çok dikkatli olmanız lâzımdır.

SAİD-İ NURSI(32)"

(31)Son Şahitler-1, Sh: 130 de

(*)Bu haşiye matbu' tarihçe Sh:1117 de elyazısı ile bulunmaktadır.

(32)Elyazma Emirdag aslı S: 210

(33)Emirdağ Dosyası S: 23

ÇALIŞKANLAR AİLESİNİN BİR MÜMESSİLİ OLAN "OSMAN ÇALIŞKAN"'A HZ. ÜSTADIN BİR HUSUSİ MEKTUBU DAHA

"Aziz Siddık Kardeşim Hacı Osman!

Manevî bir ihtar ile size ve buradaki kardeşlerime bir hakikati beyan etmek lazım geldi. O hakikat şudur:

Risale-i Nuru hizmetinde ve şakirdlerinin selametinde tam sadakat ve ihlas bir esaslı şart olduğu gibi; belki şimdilik daha ziyade elzem... Ve mühim ikinci esaslı şart: tam ihtiyat

etemek ve münafıkların zahirce dostane hulûllerine meydan vermemek ve tam dikkat etmektir.

En evvel sana söylüyorum. Çünkü, sen sadakatta ve nurlara hizmette "Haslar" dan olduğun gibi, bana akraba olan çalışkan hanedanının ehemmiyetli bir rüknüsün.. benim hakiki bir kardeşim hükmündesin. Sen, ticaret mesleği itibariyle herkese dostane muamele ettiğinden, Nurlar aleyhindeki bir kısım bedbahtlar, senin merdliğinden ve doğruluğundan ve temiz kalbten ve safvetinden istifade edip, nurların intişarına zarar verdiklerini hem maddî hem manevî haber eldim. Şahsıma gelen sıkıntıya hiç ehemmiyet vermem. Şahsî bin zararım olsa, Nurun intişarına dokunmazsa beş para kıymeti yok... Fakat dessay ve zındık bir komite, zahiri -benim şahsıma- bir bahane ile sıkıntı verir, ta nurlara perde çekilsin. Şakirdlerin şevki kırılsın.

SAİD-İ NURSI"

Bir haşiyecik:

Buraya Eşref (in) gelmesi ve kitaplar (ın) Konyaya gönderilmesini o münafıklar hissetmişler. Gerçi kanun bize hiçbir cihetle ilişemez. Fakat münafıklar bahane arıyorlar.

(Merhum Osman Çalışkanın Eskişehirdeki oğlu Fevzi Çalışkanın koleksiyonundan)

ÇALIŞKANLAR AİLESİNİN SAMİMİ MUKABELESİ .

"Manevi babamız, ilimde hocamız, iman yolunda üstadımız çok mübarek ve sevgili efendimiz hazretleri!

Emirdağ'na teşrif buyurup, biz hakir ve âciz aileyi gaflet uykusundan uyandıran ve su-i ahlâktan ayırıp koruyan, dalâlet yolundan çevirip hakikat yoluna koyan, çok temiz ve tahir manevî âl-i Resulden olduğ'unuza kat'iyen şüphe olmayan zat-ı âlinize bizler gibi insanlıkla alâkası olmıyan, içi dışı günahlarla dolu olan bizleri kendine akraba eden, yazan, kaydeden mübarek mümtaz vücud-u şerifnize nasıl hizmet edeceğiz? Bu şükrü nasıl ifa edeceğiz? Bize hakikati haber veren, dürüst imanı içimize dolduran, ebediyet yolunu gösteren zat-ı âlinize nasıl hizmet edelim bilmiyoruz... Zaif aklımıza, aciz fikrimize göre Nurun kerametleri, Nurun bereketleri pek açık ve âşikârdır. İsalet olan yangın dolayısıyla, bütün dünyadan ve vefakâr hâs-ul hâs kardeşlerimizden gelen taziyete, tebrike, takdire, çalışkanlığa hiç de lâyük olmıyan bizler ve aciz, zaif, miskin bizler nasıl cevab verelim? O müthiş Nur deryalarına nasıl kalem kaldıralım? Hemen ancak dileğimiz, kalbimize gelen şudur:

"Ya Rabbi İsm-i A'zam ve Nur-u Kur'an ve Habib-i Ekrem ve müceddid-i ekber olan Risale-i Nur yüzü hürmetine, dünyada nurcular milyonlara çıksın ..ve bütün dünya nurcular ve nurlar ile dolsun. Kalemleri mahşere kadar yazsın. Dilleri berzaha kadar okusun. Nurculara su-i kasd eden münafıkları ve zendeka şüphecilerini Cenab-ı Rabb-ül Mennan Hazretleri kahretsin!... Nurcuları ta'zib için tecessüs etmek isteyenlerin gözlerini kör etsin!.. İlişmek isteyenlerin el ve ayakları kırılsın! Ve yahut Cenab-ı Hakk kalblerini nur şu'arı ile doldurup nefislerini islâh etsin amin...

ÇALIŞKANLAR NAMINA

OSMAN(33)"

EMİRDAĞI'NDA ÜSTAD'A ÜÇ DEFA ZEHİR VERİLMESİ

Birinci ve ilk zehir hadisesi,1945 yılının başlarında ve kış içinde vaki' olmuştur. Bu ilk zehirlenme hadisesi için Hazret-i Üstad "Dokuzuncu Zehirlenme" diye kaydeder. Bundan önceki su-i kastlı zehirlerin birincisi:1922-1923 yıllarında Ankara'da Meclis'te şırınga ile...

İkincisi:1935'de Eskişehir hapsinde.

3.4. ve beşincileri de: 1936-1943 araları Kastamonu'da...

6.7. ve sekizincisi ise:1943-1944 Denizli hapisanesinde vuku' bulduğu anlaşılmaktadır.

Emirdağı'ndaki bu üç defa zehirlenmelerin her defasında Hazret-i Üstad hal ve durumunu talebelerine mektuplarla bildirmiştir.

Birinci ve ilk zehir hadisesi: Kaymakam Abdülkadir Uraz'ın henüz Emirdağı'na gelmediği sıralarda, hem de Ramazan ayı içinde olmuştur.

Hazret-i Üstad bu birinci zehirlenme hadisesi hakkında şu mektubu yazmıştır:

"Aziz Siddık kardeşlerim! Evvela sizin birer birer Ramazanınızı ve leyle-i kadrinizi ve bayramınızı tebrik ediyorum.

Saniyen: Gerçi çok sıkıcı ve kederli bir memlekete gönderildim. Fakat size ve mübarek Isparta'ya bir derece yakın bulunduğamdan çok memnunum, şükrederim.

Salisen: Size meyvenin Onuncu meselesini gönderdim. Bir iki gün zehirli ve şiddetli bir hastalık içinde yazıldığından muğlak ve gayet muhtasar düşmüş; pek anlaşılmaz. Fakat ehemmiyetlidir. Hem bu mektubun arkasındaki fıkralar büyük makamlarda medar-ı nazar olmasından size gösterildi.

(33) Emirdağ Dosyası S:23

Kardeşlerim, bu Ramazan-ı şerifte(34) şiddetli hastalığımdan vesile-i necatım sizin dualarınız olduğuna kanaât ettim.Çünkü birden bire bir şifa ile leyle-i kadre çalışabildim...

SAİD-İ NURSİ(35)"

VASİYETNAME VE MERSİYELER

Birinci zehir hadisesinden sonra, Hazret-i Üstad tam şifa bulmakla birlikte, zaafiyet, ihtiyarlık ve sıkıntılardan ölümü çok yakın hissederek, birinci vasiyetnamesini yazdı. Üstad'ın bu vasiyetnamesi üzerine Nur talebeleri çok telâş ettiler, ağladılar ve bir çok zatlar da mersiyeleler, şiir ve kasideler yazdılar.

Ezcümle: başta Hasan Feyzi Efendi, Halil İbrahim, Zekaî vesariler... Lahikaya girip neşredilen birçok mersiyeleden nümune olarak sadece adları yazılan üç zatın yazı ve şiirlerinden birer parça alıyoruz:

1- Hasan Feyzi merhumun mersiyesinden:

"Anam, babam ve tatlı canım sana feda olsun üstadım! bir kaç gündür acılarımıza zehirler katan ve ciğerlerimize şişler ve hançerler saplıyan ve gözyaşlarımızı kızıl ırmaklara çeviren, acı ve kara haberler almaktayız. Işığında derdimize devalar aradığımız o mübarek ay, âkibet husufa mı uğruyor...

Nuruyla bu güzel vatani aydınlatan ve parlatan Üstad'ımız bir daha dönmemek ve bizlere görünmemek üzere akibet göç mü ediyor... Vâhalilah!..

Neşir ve tamim buyurduğunuz vasiyetname, bizler için böyle bir kara haberi bildiren bir ye'is ve matem işareti midir? Yoksa yıllardan beri ruy-i zeminde ağlayıp inliyen kimsesiz Müslümanların büsbütün kurtuluşu beşareti midir?. Bize bir haber sal, sal ki; Eğer böyle bir beşaret ise, senelerden beri hep ağlıyan gözyaşlarımızı tutup, biraz da gülmesini bilelim ve öğrenelim... acaba bu, bize tahminlerimizi te'yid ve takviye edecek bir nevruci mi, yoksa maazallah gözyaşlarını çağlatıp umman edecek bir nevmidi mi verecek?... O bir vasiyetname mi, yoksa bir tebrikname mi?... "

Merhum Hasan Feyzi Efendi'nin bu acıklı, ağlayıcı ve ağlattırıcı mersiyesi tam dokuz büyük sahifedir, Osmanlıca Sirac-un Nur eserinin ahirinde mevcuttur.

Hasan Feyzi Efendi mersiyesinin sonunda da, daha önceleri Üstad Hazretleri Denizli'den ayrılmasıyla acı bir firak hasreti içinde yazmış olduğu şiiri yer almaktadır. Bu şiiri aynen alıyoruz.

"Hazretinizden buradan ayrılırken söylemişim:

Çekilip nur-u hidayet yine zindan olacak

Yine firkat, yine hasret, yine hüsrân olacak.

Yine sen yaş yerine kan akıtıp ağla gözüm,

Çünkü hicran dolu kalbim yine hicran olacak.

(34) Emirdağ hayatının başında Üstad'ın başka bir mektubu için "Emirdağ'ı ilk mektubu" diye kaydetmiş isek de, fakat buradaki mektubun muhtevası, bunun ilk mektub olduğu anlaşılıyor. Çünkü, onuncu meseleden ve Ramazandan bahsediyor. O ise 1944' Ramazanı Eylül ayında olduğuna göre, bu mektub Emirdağ'ının ilk mektubudur denilebilir.A.B.

(35) El yazma Emirdağ aslı S: 6

Yine göç var diye mecnuna haber verme sakın,

yine matem, yine zarî, yine efgan olacak.

Açılan ol gül-ü tevhid sararıp solsa gerek,

Kapanıp ka'be-i irfan yine viran olacak.

Haber aldım ki yarın yâd olacakmış bize yar,

Ne büyük yara ki kimler buna derman olacak,

Bu büyük derd'ü elemden kime şekva edeyim,

İşiten nalemi hep ben gibi nâlan olacak.

O temiz pâk nefesin ab-ı hayatı bu çölün,
Onu dâr etme ki her ferd ona reyyan olacak.
Hele ol nur-u şerifin kime deĝmişse eĝer,
Küçücük zerre de olsa meh-i taban olacak.
O lütufkâr, o keremkâr eli öptükçe benim,
Bu küçük kalb-i hazinim yine handan olacak.
Bab-ı feyzinden irak olmayı asla çekemem,
Dahi nezrim bu ki canım sana kurban(36)olacak.
Nazarın erse garib başıma ey nur-u Hüda,
Bugün artık bu hakir bende de umman olacak
Bu ânasır yüzüne her ne kadar çekse hicap,
Yine haksın buna şahid yine Kur'an olacak.
Kabe kavseynden alıp dersimi bildim ki âyan
o güzel nur-u bedi' manevi sultan olacak.
Sakınıp Feyzi'y-i biçareye bahs açma bugün,
Yeni baştan yine şeyda, yine gıryan olacak.
Biçare talebeniz HASAN FEYZİ(37)"

2- Muğla'lı merhum Halil İbrahim Efendi'nin mersiyesinden:

"Mübarek muhterem sevgili Üstad'ımız efendimiz hazretleri! Mektub-u âlilerinde "İşarat-ı gaybiyenin altmış dörtte Risale-i Nur te'lifce tamam oluyor diye iki hal tasdik ediyor" cümleleri bizleri ağlatmış ve mahzun ve mükedder eylemiş ve ciğerlerimizi daĝlamıştır. Zira hayatımızın hayatı ve canımız baharı ve gönlümüzün safası ve gözlerimizin nuru, kalbimizin sürûru, maddî ve manevî gıdamızın umde-i hayatiyyesi olan Nur denizinin kaptanı, eşref zamanın bedi'i ve

(36)Bu şehid kardeş gibi, nurun kahraman fedakâr şâkirdlerinin pek kuvvetli duaları o zehiri kırdı. O vasiyetnamenin hükmünü te'hire vesile oldu.

SAİDİ NURSI

(37)Osmanlıca Sirac-ün Nur S: 333

Risale-i Nurun müellif-i muhteremi biricik Üstad'ımız efendimiz hazretleri acaba bizleri yetim mi bırakacak?... ve bu asr-ı zulmette parlıyan şems-i taban seyrini mi deĝistirecek?.. Ve yegâne kesb-i şeref-i fahrimiz olan Üstad-ı yektamız, dide-i dünyadan ufuluyla bizleri mahzun ve mükedder ve müteessir mi eyliyecek?. Ve onun şefkat-i maneviyesinden mahrum mu kalacağız?..

... Hasseten ayat-ı beyyinatiyle sarahat derecesinde işaret buyurduğunuz mev'ud-ü peygamberî ve sahabet-i Haydarî ve himayet-i Gavsî ve selef-i salihinden aktap ve asfiya ve mümtaz evliyanın zuhurundan haber verdikleri ve tarif ve tavsifinden âciz ve nakıs bulunduğumuz muhterem ve muazzam ve mübarek ve muazzez ve mübeccel Üstadımız efendimiz, nurumuz, ziyamız, sevgilimiz, müşşidimiz, güzelimiz, kaptan-ı deryamız, ağabeyimiz, kardeşimiz, arkadaşımız, teselli-i hatırımız., nâsırımız, muinimiz, şefiimiz,. sebab-i necatımız, cevherimiz, gevherimiz, şukufe-i baharımız, bülbülümüz, zümrüd-u ânkamız, hümay-i devletimiz; bu kadar ünsiyet ettiğimiz, ta makam-ı mahbubiyetin şahikalarına yükselen medar-ı tesellimiz ve dürrü yektamız!..

Acaba senin firakın bizleri deli divane etmez mi? Senin gaybubetine bizler nasıl tahammül edebiliriz?.. Aman aman Üstad'ımız, efendimiz! sen sağ ol, ben sana kurban olayım. Tâlebelerinin dide-i dünyada gaybubetine tahammülü yoktur.

"... Sevgili Üsta'ım, sizin duanız müstecabtır, vâhib-ül hayat olan mucibüd da'avata niyaz buyurun, ömrünüze bereketler ihsan buyursun... Ve altmış dört senesini, (Hicri 1364- Miladi 1945) şimdi hükümferma olan miladî 1964(38) senesine tahvil buyursun...

HALİL İBRAHİM(39)"

3- Zekâ'i'nin şiiri:

AZİZ ÜSTAD'IMA

Sabî iken aşikârdı hak yolunun daisi

Olacakmış en sonunda nur âsarın dahîsi

Öpmüş alnından rü'yada hak dini'nin bânisi

Bu sırdandır hasmi idi zındıkların adisi

Ta ezelden ufuklara semalara a'lâya

Âşık idin sürüklendin menfalara hücraya

Hikmet-i Hak zıندانlarda Hak emrini ifaya

Girmiş idin sandı hasmın mahkûm olur a'daya

Her çilleye şükür edip cefalara katlanan

Her hasmına acıyarak yol gösterip ağlayan

Ehl-i İman yarasına tiryakları bağlayan

Sendin Üstad hem hayatı fanilere satmayan

Emr-i hakkı lâyıkıyla bilâperva yazdın sen

Hak yolunda kaleminle mezarını kazdın sen.

Gam cihanı içindeyken bize nuru saçtın sen

Binler iman ehlinin de duasını aldın sen.

(38)Halil İbrahim Efendinin bu söz ve temennisinde bir gaybî ihbar var gibidir.Zira Hz. Üstad Miladî 1960'a kadar kaldı. A.B.

(39)Elyazma Emirdağ-1 Aslı S:190

Fâni dedin, geçer dedin mihnetleri zevkettin,

Zâlim zındık hepsi sana zulmetti de şükrettin,

Alçak eller on tecrübe zehirleri hazmettin,

Cevşen, baha iksiriyle te'sirini def`ettin.

Lâkin şimdi şu son günler ve acılı zamanda,

İftiharla vazife son, işim bitti manada,

Bir vasiyetnamenizle karşılaştık bir anda,

Hazan oldu bir cihan ki alevlendi bu canda

Şâkirtlerin ruhu hasta bu acılı haberden

Yaş yerine kan akıyor gözlerinden kederden

Zekâî'nın dertli başı bu cihan-ı elemden

Sana bedel kurban gitsin söz al Üstad ecelden.(40)"

MEYVE RİSALESİNİN DEVAMI

Hazret-i Üstadın az yukardaki mektubunda: Meyve risalesinin onuncu meselesi 1944 yılı Ramazanında (Ki Emirdağ'ına geleli bir buçuk aydır) te'lifi yapıldığı gibi, meyvenin onbirinci meselesi de 1945 yılı başlarında te'lif edildiği anlaşılmaktadır. Çünkü mezkûr mektuptan sonra, altı ay zarfında yazdığı dokuzuncu mektubunda, Denizli avukatı Ziya Sönmez'e gönderdiği vekâletnameden bahsediyor ki; 22. 3. 1945 tarihindedir.

TEMYİZİN BERAET KARARI

Hazret-i Üstad'ın ikinci ve üçüncü zehirlenme hadiselerine geçmeden önce, bu araya bir fasl koyarak; Denizli mahkemesinin 15.6.1944 tarihli beraet kararını savcı bozma talebiyle temyiz etmişti. Savcının iddialarını inceleyen temyiz mahkemesi Birinci Ceza dairesi 30.12.1944 tarihinde Denizli Ağır ceza mahkemesinin âdil kararım oy birliğiyle tasdik etti. Ancak temyiz bu kararı üstünden iki-üç ay geçmesinden sonra, Hâkim-i Adil unvanını alan Denizli Ağır Ceza mahkeme Reisi Ali Rıza Balaban, bütün kitapları Üstad'a teslim edeceğini söylemesi üzerine, Üstad Hazretleri 22.3.1945 tarihinde Emirdağ noterliğinden iki vekâletname Avukat Ziya Sönmez adına tanzim etti ve gönderdi. Fakat hem avukatın hem Hâkim-i Adilin herhalde müşterek reyleriyle, ortamın biraz daha yatışmasını beklemişler ki,

üç ay daha bir zaman geçmiş, nihayet 29.6.1945 tarihinde Avukat Ziya Sönmez, Ağır ceza Reisliğinden kitapların teslim alınması için müzekkere çıkarmış ve kitapları adliye emanet memurluğundan tamamen teslim almış ve Denizlili tüccarı Hafız Mustafa Efendi eliyle Emirdağı'na getirilmiş, Üstad'a teslim edilmiştir.

Bu gelişmeleri sırasıyla kaydedelim:

Evvela, kitaplar mahkemeden henüz teslim alınmazdan evvel, Üstad Hazretlerinin bir beyanını, sonra da temyiz mahkemesi i'lâmının suretini

(40)Kırmızı cilt Emirdağ-1 asıl mektupları S: 98

kaydedeceğiz. Daha sonra Üstad'ın Avukat Ziya Sönmez'e gönderdiği vekâletname suretini, arkasından da kitapların mahkemeden teslim alınmasıyla ilgili müzekkere suretini ve kitapları Üstad'a getiren Hafız Mustafa'ya Üstad'ın yazdığı mektubunu ve Avukat Ziya Sönmez'e teşekkürnamesini kaydediyoruz:

1- Üstad'ın beyanı:

"Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela: Sizin Receb-i Şerifinizi(41) ve leyle-i Regaibinizi tebrik ederek, bu mübarek şuhûr-u selâsede dualarınızı ruh-u canımla isterim. Bu üç ayda ahiret ticareti için kâr, bire yüzdür ve bazen bin ve binlerdir.

Saniyen: Denizli'de zahiren hapisteki Risaleler pek çok faaliyet gösterdiğini ve gizli intişarla kendini okutturmasını kat'iyen bildim. Birden Denizli'yi, hapihanesi misüllu nurlandırmış, benim merakımı izale etti. Siz de merak etmeyiniz. Perde altında ehemmiyetli vazifesi bir derece bitse, teslim alınacak.

Salisen: İhtiyar risalesi ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınması için geçen hadiseye sebep oldu. Her tarafta merakla kendini okutturuyor. Hakikaten o lem'a çok kıymetlidir. İhtiyarları birden Risale-i Nura bağlar.

Rabian: Şimdi bir derece açlık cihetiyle herkes dünyaya, maişet derdine dalacak. Fakat Risale-i Nur şakirtleri kanaât ve iktisad bereketinden istifadeleri cihetinden inşaallah gaflete mağlub olmayacaklar.

Bu dakikada acele yazmaya mecbur oldum, kısa kestim. Umum kardeşlerimize binler selâm.

SAİD-İ NURSİ(42)"

Temyiz mahkemesi birinci ceza dairesi i'lâm kararı:

"30.12.1944 gün ve 300512193 sayılı karar tebliğname: 2019

TEMYİZ İ'LÂMI

Dinî hissiyatı ve dinen mukaddes tanınan şeyleri alet ittihaz ederek, devletin emniyetini ihlâl eden suçlu eşhastan Mirza oğlu Said-i Nursî ve Ahmed oğlu Emin Uzun, Mehmet oğlu Hüsrev Altınbaşak, Mehmet oğlu Nuri Benli, İbrahim oğlu Osman Yıldırımkaaya., Veli oğlu Mehmet Tefvik Göksu, Hüsnü oğlu Tahiri Mutlu, Mehmet oğlu Atif Egemen, Mehmet oğlu Halil İbrahim Çulluoğlu, Süleymanoğlu Sabri Arseven, Mehmet oğlu Ahmet Feyzi Kul, Mustafa oğlu Ahmet Akçay, Hasan oğlu Sami Tüzün,

Hüseyin Hüsnü oğlu Re'fet Barutçu, Hasan oğlu Mustafa Ertürk, Mehmet oğlu Ahmet Nazif Çelebi, Ahmet Nazif oğlu Selahaddin Çelebi, İzzet oğlu Mehmet Feyzi Pamuk, Ahmet oğlu Hilmi Söme, Maksud oğlu Emin Çayır, Halil oğlu Halil Boz, Osmanoğlu Muhyiddin Yener, İsmail oğlu Rüştü Çakın, Ahmet oğlu Ali Büyükgöl, Ahmet oğlu Mehmet Soylu,

(41)Bu mektup 1945 senesi Recep ayı başında yazıldığına göre, Haziran ayı sonunda kaleme alınmış olduğu anlaşılmaktadır. A.B.

(42)Müteferrik Mektuplar Dosyası Sıra No: 8

Mehmet oğlu Ahmet Soylu, Mustafa oğlu Emin Uzundemir, İbrahim oğlu Mehmet İnce, Hasan oğlu Mehmet Güler, Ahmet oğlu Mehmet Ertunç, Hüseyin oğlu Mehmet Ali Çakıcı, Mahmut oğlu Ahmet Savaş, Mehmet oğlu Mehmet Boyracı, Hasan oğlu Kadir Suyun, Ramazan oğlu Hasan Çiçek, Abdurrahman oğlu Hasan Türk, Ömer oğlu Sadık Gündoğdu, Osman oğlu Mehmet Öğütçü, Yusuf oğlu Mustafa Hemdem, İsmail Hakkı oğlu Mehmet Hakkı Yavuz, Zeynel oğlu Mehmet Nuri Acar, Ali oğlu Osman Türkyılmaz, İsmail oğlu Halil Enercan, Sadık oğlu Hüseyin Kuru, Mehmet oğlu İbrahim Fakazlı, Hakkı oğlu Ömer Lutfi Gedik, Hasan oğlu Ahmet Köroğlu, Ahmet oğlu İzzet Turgut, Mustafa Oğlu Ziya Dilek, Mehmet Emin oğlu Mehmet Tevfik Kaya Mercan, Mehmet Ali oğlu Sadık Demirelli, Mehmet oğlu Ahmet Esen, Hüsnü oğlu Salih Suphi Selçuk, Şevki oğlu Cevdet Yazıcı, Osman oğlu Mustafa Yılmaz, Osman oğlu Salih Yıldız, Hüseyin oğlu Ahmet Şirin, Süleyman oğlu Mustafa Karapınar: Bilmuhakame beraatlerine dair Denizli Ağır ceza mahkemesinden verilen 15.6.1944 tarihli hüküm, temyizen tetkiki C.Müdde-i umumiliği tarafından istid'a edilerek, dava evrakı Cumhuriyet baş müdde-i umumiliği yüksek makamından tebliğname ile temyiz mahkemesi Birinci Ceza Dairesine gönderilmekle; Okunup iş anlaşıldıktan sonra, icabı konuşuldu... Ve aşığıdaki karar tesbit edildi:

Duruşmada toplanan bütün deliller mahkemece münakaşa edilerek beraet kararı verilmiş ve mucib sebepleri de gösterilmiş olmasına.. Ve mahkemenin takdir hakkına karşı C.Müdde-i umumisinin aleyhteki temyiz i'tirazları yerinde bulunmamış olduğundan reddiyle; Usul ve kanuna uygun bulunan beraet hükmünün tebliğnamede yazılı mütalâa gibi tasdikine 30.12.1944 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

Aslı gibidir:15. 2. 1945

Baş katip"

Denizli davasında Üstad Bediüzzaman'dan başka altmış dokuz nur talebesi toplanmış, fakat arada İstanbul'lu hocalar tahliye edildikleri gibi, Hafız Ali Efendi'nin de vefat etmesiyle maznun sayısında görüldüğü gibi, onbir kişinin eksik görülmesine sebep olmuştur. Maznunlar elli sekiz kişi olarak Yargıtay i'lâmında görülmektedir.

Üstaddan Vekaletnameler:

Emirdağ'ı noterliğinde tanzim edilen iki vekâletnamenin suretini buraya almanın bir manası olmadığından sadece klişelerini vermekle iktifa ettik. Bunlardan birisinin klişesi Son Şahitler2 sahife 186 da, birinin sureti de Denizli Afyon dosyasında ve yanımızda mahfuzdur.

Denizli Mahkemesinden kitapların teslimine dair müzekkere sureti:

"DENİZLİ AĞIR CEZA MAHKEMESİ

Esas 199

Karar: 196

ADLİYE EMANET MEMURLUĞUNA

Bağlı üç sahifeden ibaret dizi kağıdında müfredatı yazılı kitap, Risale vesair eşyaların sahibi bulunan Said-i Nursi'ye iadesine mahkemece 25/6/1945 tarihinde karar verilmiş olduğundan, mezkûr kitap ve risalelerin Emirdağı noterliğinden 22/3/1945 tarih ve 219 nolu vekâletname ile Said-i Nursi'nin vekili bulunan Denizli Avukatlarından Ziya Sönmez'e verilmesi zımında müzekkeredir. 29/6/1945

Başkan Ali Rıza

Balaban(43)"

Kitapları Denizli'den alıp Emirdağı'na getiren aslen Burdurlu, Denizli tüccarı namıyla meşhur, Hacı Şeyh Saidin oğlu Hafız Mustafa Kocakaya'ya Üstad Hazretleri'nin hitabı şöyledir:

Aziz Sıddık kardeşim ve Hizmet-i Kur'aniyede muvaffakiyetli arkadaşım!

Sen binler safalarla geldin. Bizi ebedî minnettar ettin... Ve Sadık arkadaşlarınla Risale-i Nurun serbestiyetine hizmetiniz o derece büyük ve kıymetlidir, değil yalnız bizi ve Risale-i Nurun şâkirtlerini, belki bu memleketi, belki Âlem-i İslâmı manen minnettar ettiniz ki, ehl-i imanın imdadına yetişmeye Risale-i Nurun yolunu serbestçe açtınız. Ben bir senedenberi seni ve seninle beraber bu serbestiyete çalışanları merhum Hafız Ali ve Hüsrev gibi Risale-i Nurun kahramanlarıyla beraber manevi kazançlarıma, dualarıma şerik etmişim... Hem devam edecek...

Buraya kadar her bir dakika yoldaki, bir gün Risale-i Nurun hizmetinde bulunduğun gibi, beni minnettar eyledin. Hâkim-i Adil namını alan zatı ve lehimizde onunla beraber çalışanları bu hakiki adalete hizmetleri için ahir ömrüme kadar unutmıyacağım. Altı aydır onları da aynen manevî kazançlarıma şerik ediyorum.

Bana teslim ettikleri risalelerin bir kısmını, kardeşlerime cevab vereceğim; Bütününü yazsınlar, Onlara hediye edeceğim.Çünkü onlar Risale-i Nurun bundan sonraki hizmetine tam hissedardırlar. Bu meselede ben Denizli şehrini kendi karyeme arkadaş edip, bütün emvatını ve ehl-i imanın hayatta olanlarını hem kendim, hem Risale-i Nur talebeleri manevî kazançlarımıza hissedar etmeye karar verdik: Denizli hapishanesini de bir imtihan medresemiz telâkki ediyorum... Ve bizimle alâkadar hem Denizli'de, hem hapiste umumuna ve hususan tam adaletini gördüğümüz mahkeme hey'etine çok selâm ve dua ederiz.

SAİD-İ NURSİ(44)"

Görüldüğü üzere, Hazret-i Üstad Nur risalelerinin mahkemeden teslim alınıp kendisine getirilmesi hadisesine çok ziyade duygulanmış ve Merhum Hafız Mustafa'nın şahsında bütün Denizli ahalisine gayet manidar bir şekilde müteveccih olmuş, dualar etmiş ve teşekkürlerini bildirmiştir.

Avukat Ziya Sönmez'e teşekkürü:

"Aziz kardeşim!

Risale-i Nurun Avukatı Ziya'yı bizim tarafımızdan hem çok teşekkür hem tebrik ediniz. Çoktan beri ruhuma ihtar edilmiş ki:"Ziya" namında birisi Risale-i Nur namına büyük bir hizmet edecek. Bu mesele gösterdi ki ;O ziya, bu Ziya'dır. Bizleri ebede kadar minnettar eyledi.

(43)Denizli Dosyası-1 S: 73

(44) El yazma Emirdağ-1 aslı S: 54

Mahkemede zabıt kâtibi ve a'zadan Hasna Hanım ve sorgu Hâkimi gibi vicdanlı zatlara da teşekkür ederiz... Ve onları unutmıyacağımı, bilhassa başta Müftü Osman, Hasan Feyzi olarak çok ehemmiyetli kardeşlerime selamımızı ve minnettarlığımızı bildiriniz.. Ve Hâkim-i Adil olan zata Risale-i Nurun ekser eczalarını ona hediye etmek için yazdırmaya karar verdiğimi söyleyiniz.. Ve Risale-i Nurun fahrî Avukatı Ziya'ya kısm-ı mühimmini yazdırıp ona hediye etmek niyetindeyim.

Tab' olunan Ayet-el Kübra Risalesinin beşyüz matbu' nüshaları da tab' edenlere verilecek mi(45)merak ediyorum. Biri de: İstanbul'da müsadere edilen ne kadar Risale-i Nur varsa bana aittir. İçinde yirmi risale bulunan mecmuanın bana çok ehemmiyeti var. Hem Denizli'de müfakat ederken, emanet Mu'cizat-ı Ahmediye risalesini orada bazılarına bırakmıştım. O da bana çok lâzımdır. Belki Hoca Musa Efendi biliyor.

SAİD-İ NURSİ(46)

SADEDE, ZEHİR HADİSELERİNE DÖNÜYORUZ

Emirdağ'nda ikinci defa Üstad'a verilen zehir:

Bu ikinci defaki zehir, kaymakam Abdülkadir Uraz'ın bulunduğu sıralarda ve Üstad'ın hizmetçileri resmen men'edilip kapısının anahtarı bekçilere teslim edildiği ve aldatılmış bedbaht bir bekçinin Üstad'ın yemeklerine koyduğu zehirle gerçekleşmiştir. O ise,1945 yılının son aylarında veya ve 1946'nın ilk aylarında kışın soğuk günlerinde olduğu anlaşılıyor. Bu ikinci zehir, Hazret-i Üstad'ı ziyadesiyle sarsmış ve çok hasta etmiştir. Bu zehir o ana kadar verilen zehirlerin onuncusu ve en müthişi idi.

Hazret-i Üstad bu onuncu zehir hadisesi hakkında talebelerine şu mektubu yazmıştır:

Çok aziz, çok siddik ve sadık kardeşlerim ve Risale-i Nur cihetinde emin ve halis vârislerim!

Çok manidar ve kuvvetli bir tevafuk ve şakirtlerin sadakatlarına delil bir zâhir keramet-i nuriyeyi beyan etmeme bir ihtar aldım,şöyle ki:

Ben vasiyetnamemi yazdığım aynı zamanda, gizli münafıklar benim itimad ettiğim hizmetçilerimi zabıta tarafından yanıma gelmekten men'ettikleri aynı vakitte, fırsat bulup, tanımadığım biriyle sâbık dokuz defadan daha te'sirli bir zehiri bana yutturdular.

Hem aynı zamanda Tunus'lu ve alim kardeşlerimizden ve buraya kadar geçen sene beni görmek için gelip, görüşmeden giden Hoca Haşmet Yozgat'tan buraya yazıyor ki: "Said vefat etmiş... Risale-i Nurun yüzotuz Risalesi muhafaza edilsin, ta ki, ileride tab' edeceğiz"

(45)Ayet-el kübralar da bilahere Tahiri Ağabeye teslim edilmiştir.A.B.

(46)El yazma Emirdağ-1 aslı S: 58

Kardeşlerim, merak etmeyiniz!.. Cevşen ve Evrad-ı Bahaiyye bu defa dahi o dehşetli zehirin tehlikesine galebe etti. Tehlike devresi geçti, fakat hastalık devam ediyor.

Umum kardeşlerime birer birer selâm ve selâmetlerine dua edip şüphesiz makbul olan dualarını iserim.

Duanıza muhtaç ve her vakit duanızdan istifade eden kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ(47)"

O sıra Üstad'ın hizmetine de bakan sağlık memuru Hayri Dinçer'in, zehir hususunda Üstad Hazretlerine bazı maddî tavsiyeleri havi mektubu:

Pek Muhterem Üstad'ım!

Ah mübarek Üstad'ım, Emirdağ'ında, iki cihan serveri Resul-i Ekrem'in (A.S.M.) bir vârisiyle ve Kur'an-ı Azim-üş-Şan'ın nuruyla karşılaştığıma, Halk edici Rahman'a hesapsız şükürler olsun. Yalnız lâıyk olan hürmeti ifa edemediğimden afvımızı dilerken, bütün arkadaşlarla birlikte bu uğurda canlarımızı kurban etmeye hazırız.

Geçende rüyada, doğacak çocuğun adının Said konmasını emretmişsiniz, Müsaadeniz var mı?..

Su-i kasda cür'et gösteren grup-u nâriyenin Allah her birisinin belâsını versin. Zehirin dâhil-i beden olduğunu hissedince; acizin bildiği tedbir bir okkaya yakın tuzlu ılık su ve beş-on adet yumurta akı içmeli ki kustursun... Arkasından, yani kay ettikten sonra, müşhil için hint yağı almalı... Gerçi panzehiriniz, Maaşallah Barekallah bunlara ihtiyaç bırakmıyor. Yakında bütün hizmetlerinizi yapmaya ve el ayaklarınızı hürmetle öpmeye meftun, duanıza müştak ve muhtaç, aciz zavallı talebeniz.

Emirdağ'lı Hayri(48)

Hazret-i Üstad bu ikinci zehir hadisesinden sona, Reis-i Cumhura ve Bakanlıklara istid'alar gönderdi. Bilhassa kendisine karşı yapılan bütün bu ihanet, su-i kasdlerin asıl sebeb ve ana

düğümü olan mes'eleleri gayet açıklık içinde yazdı. Bu istid'alar Emirdağ-1 lahikasında mevcuttur. Şimdi buraya almaya lüzum görülmedi. İleride, yerinde kaydedilecektir.

ÜÇÜNCÜ ZEHİR HADİSESİ

Buda tahminen1946 yılı son aylarında vaki' olmuştur ki,sene-i devriyesinin aynı günlerinde başka su-i kastlar'da tahakkuk etmiş ve büyük bir ihtimal ile aynı hadisede Merhum Hasan Feyzi'ye de zehir verilmiş ve vefat etmiştir.

(47) El yazma Emirdağ-1 S: 20

(48)Müteferrik mektuplar Dosyası Sıra No: 9

Hazret-i Üstad bu onbirinci ve Emirdağ'ında üçüncü olan zehir hadisesiyle ilgili olarak şu mektubu yazdı:

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela: Bu günlerde bana su-i kasd edenler, yine Afyon Hükûmetinin evham yüzünden bize ilişmek fikrini hissedip, gayet te'sirli gizli bize iliştiler. Ben yirmidört saatte hayatımda görmediğim dehşetli baş dönmesiyle hastalık gördüm. Hayatımdan ümidim kesildi,vasiyetimi ettim: "Ben öldükten sonra Tâhiri'yi buraya çağırınız; gelsin... malım olan Nurlara sahib olsun..." dedim.

Birden İnyet-i Rabbanîye imdada yetişti. Duanızı bana şifa eyledi. Hatta bu semin darbesiyle yirmi gün sıkıntılar çekeceğim diye düşünürken, birden öyle bir geçti, bir şey olmamış gibi, bu gün at ile gezmeye çıktım. Dün mektubunuzda, onbeş sivil polis Afyon'dan Isparta'ya "Târikat var" bahanesiyle nurlara ehemmiyetsiz bir telâş vermesini gördüm. Fesübhanallah dedim... Demek hem bana, hem kardeşlerime aynı zamanda, eskide geçen sene olduğu gibi iliştiler. Telâş etmeyiniz... Madem bana vurulan şiddetli darbe bir halt etmedi. İnşallah medreset-üz zehra şâkirtlerine de zararları olmayacak.

Evet, o polisler makineye ve Hüsre ve kahraman arkadaşlarına birden ilişmeleri bir emare-i Rahmettir. Aldığım bir habere göre, Afyon'da bize ilişenlere demişler: "Bu zararsız adama neden sıkıntı veriyorsunuz?"

İlişenler demişler: "Biz ondan korkuyoruz, çok kuvveti var. Yüzbinler talebesi var!.." Hatta bu Emirdağ'ında dahi bazı resmi adamlar öyle diyorlar. Hem ürküyorlar, hem ürkütüyorlar.(49)"

Başka bir mektubundan:

"... Evvelâ şimdi bir haletimi beyan etmek için, sinir hassasiyetiyle ve bu defaki tesemmümün doğrudan doğruya dimağıma ilişmesi ve damarımı sarsmasıyla iki haletimi beyan ediyorum:

Birincisi: Öyle bir nisyan, bir unutkanlık bu tesemmümden gelmiş ki; kendi abdest, yemek gibi şahsî işlerimi çok zor ile görebiliyorum. Bir kaşık veya bir kabı almak için kapıyı açıyorum, unutuyorum. Bu halden dehşet aldığım halde, Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki; Risale-i Nura temas eden hallerde ve evradlarımda o acib nisyan şimdilik gelmedi.

İkinci Hal: pek garib bir hiddet ve te'ssür o zehirden bana ârız olmuş ki; Sinek kanadı kadar bir arıza beni müteessir edip hiddete getiriyor. Biçare bana hizmet eden saf ve sadık hizmetçiler de,o lüzumsuz hiddetlerden azap çekiyorlar. Uzun zamanlardaki iki Süleyman'ın hiç beni hiddete getirmiyerek hizmet ettiklerini çok hasretle onları ve o zamanları tahattur ediyorum. Şimdi tahakkuk etti ki, bana su-i kasd edenler iki noktayı hedef etmişler, ona göre zehirli maddeleri bulmuşlar.

(49)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 283

Birinci Nokta: Dimağıma zarar verip, ta nurlara hizmetim olmasın. Bedbahtlar bilmiyorlar ki; Binler Nur sâhipleri ve yüz Nur mecmuaları benim bedelime binler derece ziyade o vazifeyi görüyorlar

İkinci Nokta: Sabır ve tahammülümü kırmak, hiddetimden istifade etmek, bir mes'ele çıkarmak... Hakikaten ihsan-ı ilâhî ile harika bir sabır ve tahammül olmasaydı, tahammül edilmezdi. Fakat o bedbahtlar bilmiyorlar ki; Yüz başım ve yüz haysiyetlerim ve şereflerim ve rahatlarım ve hayatlarım olsa; Risale-i Nurun selâmetine kemal-i sürur ile terk ederim. Fakat bazı resmi adamlar bütün bütün kanun haricinde garazkârane ve sinirlerime kasden ilişmeleri çok ağır oluyor. İnşallah onlara kaşı sabrın güzel neticesi bütün o elemeleri izale edecek, hayırlara çevirecek...(50)"

Başka bir mektuptan:

"Salisen: Siz bana karşı su-i kasdlara merak etmeyiniz. Belki bir cihette memnun olunuz ki; Risale-i Nur ve şâkirtleri yerinde benim cüz'î ve vazifesi bitmiş olan şahsıma hücum ediyorlar, tazib ediyorlar. Bu günlerde buranın büyük memurları çekinmiyerek bazılara demiş: "Said'in vücudu ortadan kalkmalı..." hadisesi var.

İşte gizli düşmanlarım bunun gibi bu fikirlerinden istifade ederek mü'temed hizmetçilerimi dağıtmakla, fırsat bulup beni zehirlediler ve bu gibi memurlardan kuvvet alıyorlar. Fakat hıfz u İnyet-i İlâhiye bu su-i kasdı da akim bıraktı. İnşallah daima inayat, himayet edecek. Bütün plânlarını akim bıraktı ve bırakacak...(51)"

KIYAFET VE SARIĞINA İLİŞME HADİSELERİ

Üstad Bediüzzaman'ın ilk Emirdağ'ı hayatında gerek şâhitlerin ifadelerinde, gerekse Emirdağ'ı lahikası mektuplarında ve Üstad'ın resmi makamlara verdiği istid'alarında tesbit ettiğimiz kadarıyla iki defa resmen ve alenen kıyafetine ve sarığına ilişmişlerdir. Bu hadiseler Afyon hapsinden sonraki dönemde, Demokratların hükûmetleri zamanında da vaki' olmuştur.

Emirdağ hayatında kıyafet ve sarığına taarruz hadiselerinden birincisi: Yukarıda kaydedilen Emirdağ'lı Hamza Emek'in ifadelerinde, kaymakamın emriyle Konya'lı (veya İzmirli) jandarma başçavuşu Ziya'nın eliyle olan hadisedir. Buna dair Üstad'ın da beyanları vardır.(52)Fakat bunu Hamza Emek in hatıratında tafsilâtla geçen beyanına bırakarak iktifa edeceğiz.

İkinci hadisenin delilleri ise Hazret-i Üstad'ın şu sözleridir:

"İkinci mesele: Bayramın ikinci gününde teneffüs için kırlara çıktığım zaman, ehemmiyetli bir memur tarafından beş vecihle kanunsuz bir taarruza maruz kaldım. Cenab-ı Hak rahmet ve keremiyle belime, başıma yüklenen Risale-i Nur eczalarını.. Ve ruhuma, kalbime, yüklenen şâkirtlerinin haysiyyet ve izzet ve rahatlarını muhafaza için fevkalade bir tahammül ve

(50)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 300

(51)Aynı eser S: 209

(52)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 48

sabır ihсан edildi. Yoksa bir plân neticesinde beni hiddete getirip Risale-i Nurun, bâhusus Ayat-el Kübra'nın fütûhatına karşı bir perde çekmek olduğu tahakkuk etti.

Sakin sakın, hiç kederlenmeyiniz. Merak etmeyiniz, hem telâş etmeyiniz, hem bana acımayınız!.. Şeksiz, şüphesiz inayet-i İlâhiye perde atında bizi muhafaza etmekle ayetine mazhar etsin. Onların o plânları da akim kaldı. Fakat bu vilâyette doğrudan doğruya büyük bir makamdan kuvvet alıp şahsımla uğraşanlar var.. Eğer mümkün olursa, buranın havasıyla hiç imtizaç edemediğim cihetini vesile edip münasib bir yere naklime, Denizli mahkemesini ve Ankara temyiz mahkemelerini vasıta yapıp çalışmak lâzım geliyor. Ben kendim yapamadığım için benden daha ziyade alâkadar Denizli dostları teşebbüs etseler iyi olur. Hiç olmazsa oranın hapsine bir daha bahane ile beni alsınlar:

Elbaki Hüvelbaki Kardeşiniz

SAİD-İ NURSI"

MAHREM

O hadisenin hakikatı, Niğdeli bir yüzbaşı buraya yeni inzibat memuru olarak bir kaç gün evvel gönderilmişti. Ben kira çıktığım vakit, yüz metre uzaklıkta bağırarak "Dur!" dedi.(53). Sonra yanıma geldi. Hiç resmi elbisesi yok, libası âdi bir surette iken, dedi: "Başındaki mendil, sarıktır, aç!"

Dedim: "Buranın mahkemesine buna dair bir istid'ayı bu sarıkla beraber göndermişim. Müdde-i umumi görmüş, zabıtaya gönderip tekrar iade etmişler. Beş vechile bana kanunsuz hareket ediyorsun:

Birincisi: Resmi elbisen olmadan sivil olarak hiddetle bana ilişmek kanunsuzdur.

İkincisi: Şehrin hâricidir... Çarşı pazar değil ki; kıyafet kanunları müdahale etsin.

Üçüncüsü: İki mahkeme bu kıyafetime ve başımdaki mendile, sarık demeyip ilişmediğinden, âdi mendile sarık namı verip ilişmek kanunsuzdur.

Dördüncüsü: Bu başımdaki mendil ile cübbeme ait, altı yedi ay evvel bir istad'a ile hem buranın zabıtasına, hem müdde-i umumisine gönderdiğim halde, buna sarık demeyip ilişmediğinden, sizin bu ilişmeniz kanunsuz bir taarruzdur.

Beşincisi: Biz sana rast gelmedik, uzaktan bizi çağırdın. Ortalığa bir velvele verdin. Yakındaki bütün çoluk çocukları başımıza toplattırdın. Mükerrer defa dedim: "Bu çolukçocukların hâricinde seninle konuşayım. Bilâkis daha ziyade bağırıp bir heyecan ortalığa verdin. Hiç bir şey yokken bu vaziyet asayiş, inzibat memurlarında tam bir kanunsuzluk, belki kanun aleyhindedir. Demek anlaşılıyor ki; Bir garaza ve plana binaen bu beş vecih kanunsuzluğa karşı kanun dairesinde seninle bozuşmağa bir vesiledir.

(53) Bilahere, hadiseden gelen umumi nefret karşısında o adam, yaptığını inkar etmiş. "Ben onun Hoca efendi olduğunu bilmedim" diye yalandan suçunu halka karşı gizlemeye çalışmış. (Bkz. El Yazma Emirdağ-1 aslı S:107)

Fakat ben değil bir ihanet, bir sıkıntı, bir zahmeti, belki hayatımı da terk edip dostlarıma bir keder, kitaplarıma bir zarar gelmemek için her sıkıntılara, hakaretlere karşı tahammüle karar verdim. Yoksa hakkımı değil senin gibi kanunsuz memurlara, belki htükûmetin en büyük kanunî dairelerine karşı hukukumu tam müdafaa ettiğimi, bu defa bana hükûmet tarafından teslim edilen mahrem ve gayr-ı mahrem Risale-i Nurun yüzer parçaları cerhedilmez senedir.

SAİD-İ NURSI

MAHREM BİR HAŞİYE

Bana karşı su-i kasd resmen tahakkuk ediyor. Buranın kaymakamı

"...(54)" namında aleyhimde gizli dolabı. Niğdeli o malûm zabitle ve İzmirli bir çavuşla çeviriyor. En hassas damarlarıma dokunduracak tarzlarda beni sıkıyorlar. Hatta resmen demiş: "Belediyece bir adam tayin edeceğiz... Yalnız o gidecek, zaruri hizmetini görecektir. Başkası gitse, onu hapse atacağız. On vechile kanunsuz, divanece telefonla konuşmuş.

Bunun hükmü ve tahakkümü altında benim için yaşamak pek çok ağırdır. Fakat işittim; Onbeş güne kadar başka bir vazifeye gidecek... Kaç ay kalacak bilemiyorum. Eğer tekrar o buraya gelse, benim için dayanmak müşkildir. Siz yine Denizli mahkemesini ve Ankara temyiz mahkemesini ve ehl-i vukufu vasıta yapıp, beni hastalık vesilesiyle başka bir yere naklime çalışınız.

O bedbaht demiş: "Öyle bir adamı ecnebler arıyor ki karıştırsın."

Ben de derim: Hey divane! Eğer Risale-i Nur olmasaydı, İran'dan evvel Bu memleket bolşevikliğe, belki anarşiliğe mecbur edilecekti. Hem bu vatan ve milleti bundan sonra Risale-i Nur tehlikelerden muhafazasına çalışacak...(55)"

BİR FASIL

BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNİN ASAYİŞ KORUYUCULUĞU

Hazret-i Üstad'ın şahsına ve zatına karşı her yerde olduğu gibi, şu Emirdağ'da da uygulanan mezkûr bedmuameleler ve bedbahtça su-i kastlar ve gayr-i insanî kanunsuz ve vahşice uygulamaların tümü üç neticeyi istihdaf ediyordu:

Bunlardan birisi: Ne yapıp yapıp; gizli zehirler vermek, hatta arkasından pusuya yatırılmış adamların elleriyle kurşun attırmak gibi hareketlerle; Onun vücudunu bir bellisizlik kamuflesi içerisinde yok etmek... ve meydanı boş bulup Müslüman halkı bolşevikliğe doğru götürmek...

(54) O kaymakam, herhalde 1945-1946 yılları arası Dahiliye Vekilinin hususi adamı olarak Emirdağ'ına gönderilen G.Antepli Abdülkadir Uraz'dır. A.B.

(55)Emirdağ-1 mektuplar dosyası Sıra No: 3 ve Emirdağ-1 El Yazma aslı S: 96

İkincisi: Müslüman halkın Bediüzzaman'a karşı hüsn-ü teveccühünü bozmak ve kırmak... Bu da, ya korkutmak ve ürkütmek ile ... Yahut da aleyhinde şeni' iftiralar düzmek ile...

Bu iki netice olmayınca, tek bir şey kalıyordu ki, o da Bediüzzaman Hazretleri, bütün hayatında izzet-i imaniye ve şehamet-i fitriyyesi icabı hayatını istihkar ederek, en cebbar zalim kumandanlara baş eğmeyişi bildikleri için, ona karşı böylesi âdî bed-muameleler uygulayarak, onu hiddete getirmek ve karşı koydurtmak ve bir hadise -Küçük de olsaçıkartarak, sonunda bütün güçleriyle yüklenip bastırmak plânı idi.

Elbette, Hazret-i Bediüzzaman gibi misilsiz bir İslâm dâhisi bütün bu plân ve projeleri çok iyi seziyor ve biliyordu. Risale-i Nurun selâmet içinde hizmeti, talebelerinin dağdağasız huzur içinde nurlara hizmet etmeleri ve nihayet ehl-i iman olan umum ma'sum halkın rahat ve sükûnu uğrunda her şeyini, izzet ve haysiyetini fedaya karar vermişti. En alçakça muamelelere karşı da sabır ve sekinet ve vakar içinde tahammül ediyordu. Bu durum hâin ve alçak, müfsid gizli komiteleri çıldırtıyordu. Çünkü hangi plan uyguladılarsa, tutmamıştı. Gerçi Hazret-i Üstadın damarlarında çok dokunuyor ve onu çok sarsıyordu. Amma o, herşeyini İslâm milletinin selâmet ve huzuru için feda etmişti.

Evet, bu dediklerimizin hepsi sabittir, asla mübalağa değildir. Sözü uzatmamak için Hazret-i Üstad'ın bu babta hakikat-ı hali anlatmak ve talebelerini de ona göre ihtiyatlı davranmaya sevk etmek üzere, zaman zaman kaleme alıp talebelerine gönderdiği beyanlarının, sadece asayiş hususuna temas eden kısımlarından bazı bölümler okuyalım:

HADİSE ÇIKARTMAK PLANIYLA İLGİLİ

"Bir derece mahremdir:

Geçen kışta bana karşı su-i kasdlerin İna-yet-i İlâhiyye ile ve duanızın yardımıyla gelen sabır ve tahammülün neticesinde âkim kalan plâni pek geniş bir tarzda olduğuna delil ise, bu yakında Reis-i Cumhur Afyon'da demiş: "Bu vilâyette dinî cihette bir karışıklık çıkacağına zannederek...(*)"

Demek gizli komite beni sıkıştırmakla bir hadise çıkarmak istiyordular. Bir ecnebî müdahalesi hesabına ve Müslümanlar ve vatan zararına bütün bütün kanunsuz ve keyfî bir tarzda damarımına şiddetle dokunan ihanetler ve sıkıntılarla ta'zibleri, onlara dünyada tam zarar, ahirette cehennem ve sakar.. ve bize dünyada mükemmel sevab ve zafer.. ve ahirette inşaallah cennet ve ab-ı kevseri kazandırır. Demek bu gizli plâni hey'et-i vekile ve Reis hissetmişler ki;

buralarda umum memurlar, hatta Vali ve kaymakam ve zabıta benimle görüşmekten kaçıyor ve ürküyordular. Ben de hayret ederdim. Fakat elimizde yalnız Nur bulunduğu ve siyaset topuzu bulunmadığını zerre kadar akli bulunanlar anladılar... (56)"

Bir başka mektuptan:

(*) O gizli planlar, demekki İ. İnönü'nün malumatı dahilinde ve emir ve direktifleri altında uygulanıyordu!.."A.B.

(56) Emirdağ-1 Lahikası S: 156

"Saniiyen: Bu defaki su-i kast, gizli düşmanlara müsadekâr ve teşvikçi bazı memurlardan... Öyle bir hiddet geldi ki; Tahammül edemiyorum diye telâş ettim. Birden "Cennet ucuz değil.. Ve cehennem lüzûmsuz değil. Hatıra geldi. Hiddet gitti. Çok şükür ki, bu vakitte o herifler yanıma gelmiyorlar. Yoksa belki tahammül edemezdim, aradıkları ve bulamadıkları mes'ele çıkacaktı. Zaten bu üç senedenberi, bütün maksadları benim hakkımda, beni hiddete getirip böyle bir mes'eleyi yapıp habbeyi yüz kubbe ederek, biçare ehl-i imana zarar ve telâş vermektir. Cenab-ı Hakk'a şükür olsun ki, damarlarıma en şiddetli ve alçakcasına dokundukları zaman, yine Risale-i Nur şâkirtlerinin selâmeti için harika sabır ve tahammül ihsan ediyor:

Bu günlerde bu ziyade teessürat ve gaddarlara hiddet ziyadeleştiği bir anda, birden ihtar edildi ki; "Sana karşı ettikleri cinayetlerin cezası olarak cehennem yeter.. Ve yakında ebedî idam-ı ebedî ile kabrin hapsi-i münferidinde daimî azap çekmek, senin hayfını ve intikamını yüz derece ziyade alabilir. Sen de sabır ve tahammül ve mücahededen nisbetinde sevab alırsın" diye şiddetli ihtar edildi. Ben de ruh-u canımla kabul ettim.

Fakat o halde, Hücumat-ı Sitte'nin âhîrinde "Ben öldükten sonra bin tane bana zulüm edenler geberecek" fıkrası zihnime ilişti. Acaba Nur şâkirtleri benim intikamımı aramasınlar mı?"

Size haber veriyorum ki: Müntakim kahharın gazabı onlara kâfidir. Kardeşlerim Risale-i Nur talebeleri, zalimlerden intikamımı almağa çalışmasınlar, Cenab-ı Hakk'a havale etsinler. Belki bir cihette o zalimlerin hadsiz azap çekeceklerine acısınlar.

Elhasıl: Eğer emr-i hak vaki'olsa, ölsem; benim intikamımı aramayınız. İntikamımı Nurlar almışlar... Onların güvendikleri putlarını kırmışlar. Kabir azabı ve cehennem dahi onları bekliyor.

Umuma binler selâm ve selametlerine dua ederiz.

Elbaki Hüvelbaki Kardeşiniz

SAİD-İ NURSi(57)

Bir başka parçadan:

"... Evet kardeşlerim, kırk senedenberi hem hakikat-ı İslâmiye ile, hem benimle mücadele eden perde altındaki zındıklar, münafaklar elbette Zülfikarın fütûhatına ve şâkirtlerinin şevklerini kırmak için bazı böyle ehemmiyetsiz iliştiirmek için, ya bazı memurları veya bazı zabıtaı iğfal edip evham veriyorlar. İnşallah bir zarar olmaz. Siz hem ihtiyat ediniz, hem telâş etmeyiniz...(58)"

Başka bir mektubtan:

"... Bir adam ki, hakiki meslek ve meşreb ittihaz ettiği, yirmi otuz senelik hayatında düstur kabul ettiği bir hâlin zıddıyla onu ittiham etmek nev'inde, kanunsuz ve keyfi bir taarruz hadisesinin mahiyeti şudur ki: Ben

(57) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 301

(58) Elyazma Emirdağ-1 S: 359

Risale-i Nur mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan; Şefkat itibarıyla bir masuma zarar gelmemek ve bana zulüm eden canilere değil ilişmek, hatta beddua da edemiyorum. Hatta en şiddetli ve garazla bana zulüm eden bazı fasık, belki dinsiz zâlimlere hiddet ettiğim halde, değil maddi, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men' ediyor. Çünkü o zalim gaddarın ya peder ve validesi gibi ihtiyar biçarelere veya evlâdı gibi masumlara maddî ve manevî zarar ve darbe gelmemek için, o dört beş masumun hatırına binaen, o zalim gaddara ilişmiyorum. Bazen helal ediyorum.

İşte bu sırrı-şefkat içindir ki: İdare ve asayişe kat'iyen ilişmediğim gibi, bütün arkadaşlarıma da o derece tavsiye etmişim ki: Üç vilâyetin insaflı zabıtarlarının bir kısmı i'tiraf etmişler ki: "Bu Nur şâkirtleri manevî bir zabıtaadır, idare ve asayiş muhafaza ediyorlar" dedikleri ve bu hakikata binler şahid ve yirmi sene hayatıyla tasdik.. Ve binler şâkirtlerin de zabıtaca hiç bir vukuat kaydetmemesi ile tasdik ettikleri halde, o biçare adamın ihtilâlcı ve insafsız bir komiteci gibi menzilini basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulamamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hatta Kur'anını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırır gibi toplamak; acaba dünyada hangi kanun buna müsaade eder? Böyle asayişe, hüsn-ü ahlaka hizmet eden dindar binler zıtları evham yüzünden idare ve asayiş aleyhine zorla sevk etmek hangi maslahat icabıdır(59)?.."

Daha bu mevzuda, yani asayiş ve emniyeti muhafaza hususunda, Hazret-i Üstad'ın sadece ilk Emirdağ'ı hayatında, gerek talebelerine yazdığı mektuplarında, gerekse resmi makamlara yolladığı istid'alarında bir çok nûmuneler ve şahidli, ispatlı hadiselerden örnekler vermek mümkündür. Lâkin kaydedilenler maksada kifayet eder.

Evet Hazret-i Üstad'ın üstteki sarıh ifadelerinde görüldüğü gibi, bütün o acib, emsalsiz tazyik ve ihanetlerin gerisinde; Hazret-i Bediüzaman'la, yani Kur'an'ın hakikatlarıyla kırk seneden beri mücadele eden gizli zendeka komitesinin sinsi plânları olup, hükûmetin bâzı adamları eliyle de

maalesef tatbik ediliyordu. Gaye ve hedef de belli... Yoksa menf'i, garip, hasta, ihtiyar, beraet etmiş ve bütün gücüyle hükûmet ve idarecilerin nazar-ı dikkatini celbetmemeye çalışan, iman ve ahiretiyle meşgul, eserlerinin mahiyeti de hep iman, ahiret, ahlâk, serserilikten kurtarmak, asayişî temin etmek gayesine masruf olan bir insanın, bir din âliminin, bir hakikatlar kâşifinin, bir istikamet rehberinin hal ve durumundan hiç bir idare şekli, memleketin selamet ve emniyet içinde idare etmeyi isteyen hiç bir siyaset tarzı kuşkulalmaz ve karışmazdı ve karışmaması icab ederdi. Değil karışmak, bilâkis takviye ve teşçi' ve yardım etmesi lâzımdı. En azından onun çok büyük, çok değerli eski millî ve vatanî hizmetlerinin hatır ve hatıralarına hürmeten onu rahat bırakmaları lâzım idi.!

(59)Elyazma Emirdag-1 aslı S: 496

ZULÜM VE ZULMETTEN NUR VE AYDINLIĞA

Burada zulümlü ve zulmetli ahvali muvakkat bir zaman için bırakarak, biraz da Hazret-i Üstad'ın, Risale-i Nur ve talebelerinin müsbet ve nurânî ahvalinden ve fâtihane hizmetlerinin neticesi olan dinî inkişaf ve te'siratından bahsedeceğiz:

Evet, Nur talebeleri, Denizli hapsinden beraet edip çıktıktan sonra, Risale-i Nur eserleri Türkiye'nin artık her yerinde konuşuluyor ve her tarafta aranıyordu. Hapisten önce, dört beş vilâyette neşir ve hizmet yapılmasına bedel, hapisten sonra buna bir kaç misli ilave olmuş, âdetâ Risale-i Nur okuyanların sayısı ondan yüzlere çıkmıştı. İşte bu ihtiyaç ve isteği karşılamak için Nur talebeleri Risale-i Nurları el yazılarıyla çoğaltmaya yönelik büyük gayret ve faaliyetler içine girdiler. Denizli hapsinden sonra yüzlerce nüsha Nur Risaleleri yazıldı. Nurun dairesi her gün biraz daha genişleniyor, Nurlara ihtiyaç ve istek her gün biraz daha artıyordu. Artık Nur kâtipleri el yazılarıyla ihtiyaçları karşılayamamaya dayanır bir duruma geldiler. Bu arada Nur talebeleri bu ihtiyaçtan dolayı bazı eserleri matbaalarda tab'etmek ihtiyacını kat'î duydular. Evvelâ Denizli'deki Nur talebeleri bu mevzuda çalıştılar. Üstad da bu işe muvafakat etti. Fakat Denizli'de bu tab' işi mümkün olmadı. Daha sonra merhum Tahiri Mutlu Ağabey bu iş için İstanbul'a gitti. Evvelâ Asa-yı Musa'nın yeni harfle tab'ı düşünülüdü. Üstad'da öyle istiyordu. Fakat İstanbul'daki matbaacılar da çekindiler. Yine olmadı.

TEKSİR MAKİNESİ FASLI

Burada, teksir makineleri faslına geçmeden önce, Risale-i Nur hizmetine el atan Denizli vilâyetindeki Nur talebelerinin nasıl bir hizmet içine girdiğini gösteren merhum Hasan Feyzi Efendi'nin Üstad'ına yazdığı bir mektubunu arz ediyoruz:

Ey muhabbetiyle gönülleri dolduran, sözleri ve Risalet-ün Nuruyla âlemleri nurlandıran mübarek Üstad'ımız!

Bu âciz kalemim yine sana bu yazıları yazmaya fırsat buldu. Yine gözlerim nurun ile doldu. Yüksek ve mübarek şahsına, aziz ve kıymetli zatına akraba ettin çalışkan ailesinden buraya gelen mübarek kardeşimizin ayinesinde yine sizi gördük. Yine nurunuzla müşerref olduk. Sıhhat ve afiyet haberinizi bize getiren bu sevimli kardeşimiz; Yusuf'un gömleğini Yakub'a götüren ve o hazrete yepyeni bir çift göz veren BEŞİR'den daha beşaretli, daha neşatlı ve daha saadetli geldi. Bize sükûn ve sürur verdi. Bize sefalar ve şifalar getirdi. Yusuf'un nefesini, Ya'kub'un hasretle yanan kalbine kattı.

Vaktiyle "Çok âşık kardeşlerin var" diye taltif buyurduğunuz buradaki kardeşlerimin, hemen onu görünce etrafına toplandılar. Size gösterdikleri aşk ve alâkayı aynen ona da gösterdiler. Yarı gecelere kadar onunla oturdular "Âşık" diye bahsettiğiniz aşkın eri olduklarını gösterdiler.

Evet Üstadım, bunlar hakikaten âşıktırlar. Aralarında me'mur, muallim, esnaf ve işçi olarak her sınıftan bulunan bu âşık ve sâdık kardeşlerimiz, Risale-i Nurları her gün yazmakla ve

okumakla ve okutmakla, o aşk ve muhabbeti hem arttırıyor ve hem ispat ediyorlar. Eski yazıyı yazamıyan bazı gençler de, yeni harflerle ve bazıları da bunu makinelerle yazıp çalışıyorlar. Çalışan bu kardeşlerin sayısı ve miktarı her gün artıyor:

Bu âciz talebeniz de şimdi her işi terk ederek, sade bu işle meşgul bulunmaktadır. Öğleye kadar her gün yazmakla vaktimi geçiriyorum. Öğleden sonra da, birer birer kardeşlerimizin yanlarına uğrayıp elimden geldiği kadar onlara yazı hususunda ta'rifler ve izahlar yaparak himmetinizle yardım ediyorum. Lâzım olan eserleri, sözleri, defterleri bulup vererek ve değiştirerek hizmet ediyorum.

Geçenlerde matbu' yedinci Şua'lardan, Hüsrev kardeşimizden getirtmiş ve olmiyanlara vermiştim. Bu sefer oradan onbeş daha istedim. Bunları da meraklılarına ve yazabilecek olanlara vereceğim. Bu kerametli Ayet-ül Kübra Risalesini, her arkadaş ayrı ayrı birer tane yazıyor. Bitirenleri de şimdi Meyve Risalesi'ni yazmaya başladılar. Meyve'yi bulamayan yazıcılar da, boş durmamak için iktisad, şükür, Hastalar ve ihtiyarlar Risalelerini ve başka risaleleri yazıyorlar

Yakın zamanda bu hizmete giren bildiğiniz Ahmetlerden başka, bir Ahmet kardeşimiz kısa bir zamanda hem Ayet-el Kübra, hem Meyve, hem şükür ve hem de İktisad Risalelerini gayet güzel olan kendi el yazısıyla yazmış ve bitirmişti. Rü'yasında dahi sizi görüp konuşan ve huzurunuzda kara sakallı bir Velî zatin demesiyle ve sizin ağlamanızla ağlıyan ve yemekleri yiyen ve iltifatınıza mazhar olan bu Ahmed'e söyledim; Büyük dört tane defter alacak, birine Sözleri, birine Lem'aları, birine Şualar'ı, birine de Mektupları yazacak. Kendisi de söz verdi ki; Risale-i Nurun her nüshasını ve tamamını yazacak. Çünkü yazısı hem güzel ve hem kalemi seri'dir.

Bir başka kardeşimiz de altmış-altmışbeş yaşlarında olduğu halde, yine güzel yazılarıyla Ayet-el Kübra risalesini iki defa yazmış ve bitirmiştir. Şimdi de üçüncü defa olarak aynı risaleyi yazmasına başlamıştır. Gündüz akşama kadar nafakasını tedarik etmek için; yarı resmi bir dairede oturup yazı yazar.

Zavallı ihtiyar Hacı Efendi kardeşimiz, gece yarısına kadar kör kandille ve kuru hasır üzerinde hiç durmadan on-onbeş sahife Risalet-ün nur'u yazıyor. Hem âşık, hem sâdık, hem fakir haline sâbir ve hem de siz Üstad'ımıza duacı ve dualarınızı umar ve bekler.. Ve hem haftada bir yedinci Şua meydana getirir .. Ve hem yazdıklarını teberrük ve teberru' eder ve herkesin yazmasına çalışır. Bu Hacı Dede'nin sair yerlerde inşaallah bir numune ve bir örnek olması beklenir

Yedinci Şua'lardan birisini de Müftüye verdim. O da yazmaya başladı. Birisini de bir değirmenciye verdim, o da yazıyor. Hem münavebe usulüyle nüshalar yetmediğinden gece değirmenci, gündüz bir mütekaid yazıyor.

Hamdolsun Üstad'ım, öyleleri var ki; karısı kitaptan okuyup söylüyor, kocası yazıyor. Bir çatı altında hem karı hem koca ve hem de kayın birader münavebe ile yazıyorlar... Ve hem kime vermiş, söylemişsem, kabul ediyor. Yalnız bir adam, "Yazarım" diye söz verdiği ve kitabı aldığı halde ihmal

etmiş ve yazmamıştı. Kitabı da iade etmemişti. Sermayesi olan yüzyirmi lira kıymetinde bulunan kıymetli ve yüzünden ekmek yediği medar-ı kazancı, birisi gelip alarak kaçmış ve bulamamıştır. Arkasından kendisi de bir çok masraflar ederek günlerce arayıp yorulduktan ve ümidini kestikten sonra, hâib ve hâsir geri dönmüş ve şaşkın bir hale düşmüştür. Bu suretle onun sille ve tokat yediğine şahid oldum. Gerçi o anlamadı, amma bize ibret oldu.

Bir kardeşimiz de, bir Yedinci Şua'ı İstanbul'a götürerek, eski harflerle kendi nam u hesabına bir kaç yüz tane bastırmak ve meccanen dağıtarak bu suretle hizmet etmek tasavvurunda bulunuyor.

Burası hakkında "Bir Medreset-üz Zehra olacak, büyük bir İslâm köyü, ikinci bir Isparta olacak" diye yaptığınız duaların te'siri görülmeye ve barigâh-ı ehadiyyette makbule geçtiği artık sezilmeye başladı.

Hiç okuyup yazmasını bilmiyen ve elifi bile bilmiyen, olabildiği kadar ümmi, genç bir kadın; kocası yazarken, yorulup kalemi elinden bırakıp nefes almaya başlayınca, derhal kalemi eline alarak ve kitaba dalarak orada gördüklerini aynen ve harfiyyen yazıp kopya etmesi, hatta sahifeler doldurması; bunun, yani mübarek duanızın kabulünün bir delili ve şahididir. Kadın ve erkek Risale-i Nuru yazan ve okuyan bütün kardeşlerimiz Ahmetler ve Hüseyinler, Muharrem ve Mehmetler.. Ve Müftü ve reis-i âdil ve bütün aile halkımız ve cariyeniz refika-i âcizi ve Fikret ayrı ayrı selâm edip, selâmetinize dua ederler ve hürmetle ta'zimlerini arzederler.. Ve mübarek ellerinizi öper ve duanızı rica ederler.

Ayrılmaz ve sarsılmaz ve himmetinizle ve avn-ı ilâhî ile bu yolda yürümekten yılmaz ve yorulmaz olan bu âciz ve edna talebeniz de selâm, sevgi ve saygılarını sunar, ellerinizi öper, selâmetinize âcizane dua eder ve duanızı bekler, Üstadımız, efendimiz.

HASAN FEYZİ(60)"

NURCU TABİRİNİN İLK ZUHURU

Üstad Hazretleri Denizli hapsinden çıkıp Emirdağ'ına geldikten bir müddet sonra, yani büyük ihtimal ile 1945 yılı başlarında, Risale-i Nur talebelerine "NURCU" diye söylenmeye başlandı. Bu tabir ilk olarak halk içinden, yahut da resmi ve alakadar bazı memurlar tarafından çıktı ise de, (hatta bazende Nur talebelerine "Bediüzzamancı" diye de anılıyordu.) Fakat Hz. Üstad "NURCU" tabirini ma'nidar bulduğu ve hoşuna gittiği için reddetmediği gibi, kendisi de bu tarihten sonra bazı mektuplarında zaman zaman onu kullandı.

Bu tarihten önceki ondokuz sene zarfında Risale-i Nur eserlerini okuyanlara hep yalnız "Nur talebesi" veya "Risale-i Nur talebesi" yahutda "Nur şakirtleri" şeklinde kullanılırdı. Üstad da mektuplarında Risale-i Nur talebeleri için hep bu tabirleri kullanmaktaydı.

Fakat arzettiğimiz gibi, 1945 yılı başlarından itibaren, Risale-i Nurları okuyanlar için, eski mütedavil tabirler devam etmekle birlikte, "Nurcu" kelimesi de tedavüle girdi. Artık Nur camiası da bu tabiri kullanmaya başladı.

(60)Müteferrik mektuplar dosyası S: 2

Bu dediğimizin bir delili olarak, 9.2.1948'de tevkif edilip Afyon hapsine getirilen Kastamonu'lu Mehmet Feyzi Efendi, "Nurcu" tabirini ilk olarak burada duyduğunu söylemektedir.(61)

Amma aslında ise, Afyon hapsinden üç sene öncesinden beri bu ta'bir kullanılıyor ve Üstad Hazretleri de bazı lahika mektuplarında onu kullanıyordu. Belki de Mehmet Feyzi Efendi bütün lahika mektuplarını görmemiş olabilirdi.

Evet, mesela İstanbul'da 6.11.1945'de komünizm aleyhinde yapılan nümayiş üzerine Hazret-i Üstad: "Ey Nurcular! Şimdi maddi imkân hasıl olmuyor diye üzülmeiniz..." mektubunda...

Hem meselâ aynı sene içinde, Selahaddin Çelebi'nin bir misyoner'e Asayı Musa kitabını vermesi üzerine, Üstad: "Hem misyonerler ve Hıristiyan ruhanileri hem nurcular çok dikkat etmeleri elzemdir..." diye "NURCU" tabirini kullandığını görüyoruz.

Hulusi bey de o sıra yazdığı bir şiirinde "Nurcuların elleriyle dirilecek çok ölmüşler" diye Nurcu tabirini kullanıyordu.

Evet, nasılkı Denizli hapsindeki eski mahpuslar, Risale-i Nur talebelerine "HOCALAR" ünvanını verdiklerinde, Üstad memnun olmuş ve manidar bulmuştu.. Öyle de, Denizli hapsinden sonra,1945'lerde Emirdağ'ında Risale-i Nur okuyucularına atfedilen "Nurcu" tabirini de öyle hoş bulmuş ve manidar addetmişti.

Gerçekten bu tabir manidar ve güzel bir tabirdi. Çünkü "Nur" aydınlıktı. Ziya idi, Din idi, Kur'an idi... Dolayısıyla muhabbet, hürmet, şefkat, vefâdarlık, hakikî insanlık, mutluluk, terakkî ve tekâmül, güzel ahlâk vesaire idi bu... O halde bunları istemeyenler Nurcu değildi, zulmetçi idi. O ise kin; Vahşet, zorbalık, merhametsizlik, yalan, riya, rüşvet, nifak, ahlâksızlık, hayasızlık, milliyetsizlik vesaire idi.

Onun için Hazret-i Üstad, bu tabiri memnuniyetle kabul etmiş ve güzel karşılamıştı. Böylece 1945'lerden bu yana "NURCULAR, NURCULUK" Ünvanları devam edegeldi. Afyon hapsinden sonra,1960'lara kadar Üstad bu tabiri daha da sık kullandı.

NURCU MAHALLESİ VE HOŞ TEVAFUK

Hız. Üstad'ın Afyon Emirdağ-Kazasına gelmesinden sonra ortaya çıkan "NURCU" ta'biri ile, Afyon şehrinde çok eskilerden beri mevcut "NURCU MAHALLESİ"nin ismile tevafuk ve münasebetliliği pek şirindir. Hem Üstad'ın hapis müsibetlerinden en büyüğü ve en çetini Afyon şehrinde vuku bulması ve Üstad'ın Afyon hapsinden çıktıktan sonra, bu şehirde ve o mahalleye yakın 72 gün kalmış olması bu şirin tevafuka bir letafet daha katar.

TEKSİR MAKİNELERİ FASLI

Az üstte bahsi geçtiği gibi; Risale-i Nur eserlerine karşı umumî bir rağbet ve teveccüh başlaması üzerine, elle yazılıp çoğaltılan risaleler ihtiyaca kâfi

(61)Son Şahitler-2 S:164

gelmemeye başlamış, matbaacılara başvurulmuş, fakat devrin diktacı hükümetinin zulmünden çekinen matbaacılar korkmuş, yanaşmamışlardı. Nur talebeleri de nurları muhtaçlara yetiştirme zarureti ve mübrem ihtiyacıyla karşı karşıya idiler. Tâmm o günlerde Cenab-ı Hak teksir makinelerini imdada gönderdi. Türkiye'ye ilk gelmiş olan teksir makinelerinden Nur talebeleri hemen üç tane aldılar. Birisi İnebolu, birisi Isparta, birisi de Denizli için alındı. Isparta ve İnebolu muvaffakiyetle

nurları teksire başladı. Denizli ise, O iki makine ihtiyaca kâfidir diye neşriyata fazla girmede. Hem bu tarihte Hasan Feyzi Efendi de vefat etmişti.

Teksir makinesi ile ilgili müjdeli haber ve muvaffakiyet işaretleri Üstad'a ulaşınca, çok seviniyor ve o sıra kendisine karşı katı bir şekilde sıklaşan zulümlü ilişkileri unutuyor, adeta bayram yapıyordu.

Nurun bu yeni fasıl hizmetiyle ilgili olarak Üstad'ın bir iki mektubunu okuyalım:

1- Teksir makinelerinin ilk alınışı hakkında:

Aziz Sıddık kardeşlerim

Evvela Hüsrev'le beraber bir ruh iki cesed ve kendisi ve bahadır biraderiyle nur hizmetinde çok ehemmiyetli mevki' alan kahraman Rüştü'nün acib bir el makinesini nurlar için celbine çalışması ehemmiyetli bir fütûhat-i Nuriyenin mukaddemesidir. İnşallah, Nurcuların Lâyık elleriyle kalemleri gibi tab' ve neşredilecek. Yabanî ve lâyük olmıyanlara muhtaç olmıyacak. Fakat her şeyden evvel sıhhatli ve yanlışsız ve güzel bir tarzda makineyle mümkün ise, evvel eski harfler yazılsa, sonra yeni harfle daha münasibdir. Sizin isabetli tedbirinize havale ediyoruz.(62)"

2- Teksir edilecek Risalelerin tashih mevzu'u ve adet keyfiyeti ve saire hk...da:

"Ceylan! Nazif'e yaz ki: Bin veya beşyüz nüsha yeter. Fazla olsa, şimdilik münasib değil... Hem Isparta'da aynen beşyüz nüsha makine ile yazmaya başlamışlar. Hem Hüsrev ve Tahirî gibi zatların kuvvetli ve dikkatli ve güzel kalemleri İnebolu'ya gelemez. Isparta muhitinde nurların tashihli nüshaları ve çok dikkatli şâkirtleri var. Herhalde meşveretle ve teennî ile hareket etmek ve çoklukla değil, belki sıhhatli ve yanlışsız olmasına ehemmiyet vermek lâzımdır.. (63)"

3- Makinelerin faaliyete başlaması üzerine yine Üstad'ın tashih için bir ikazı.. Ve el ile yazanların telâşlarına karşı ikna edici ve tesellici bir izahı:

Aziz sıddık kardeşlerim!.

Evvela: sizin üç merkezde üç makineye dair müjdeniz, nurun fütûhâtına büyük bir zemin ihzar edilmiş diye bütün ruh-u canımla

(62)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 251

(63)Aynı eser S: 260

mesrurane şükrettim. Tüşihat hakkındaki endişelerim kalmadı. Çünkü sizler daima başında bulunacaksınız. Hem bu pek büyük hizmet-i imaniye temiz, kuvvetli mübarek elleriniz ile olacak. Matbaacıların kirli elleri karışmıyacak. Hem yine tekrar ederim ki; en ehemmiyetli mes'ele tashihine dikkat etmektir. Az olsa, yanlışsız olsa, daha iyidir. Rakibler tarafından medar-ı i'tiraz ve tenkid olmamak için sıhhatine ihtimam etmek gerektir... Ve şimdilik eski yazıyla olsa daha münasibdir. Tevafuk muhafaza edilmezse de zarar yok. Belki kendine mahsus başka tevafuk çıkar. Hem madem iki sahife yazılsa tereşşuh eder.İnebolu gibi yalnız uzun kıt'ada bir sahife yazılsın.

Hem elmas kalemler, makine geldi, hizmetimiz hafifleşti demesinler. Belki daha parlak bir faaliyet meydanı açıldı. Yüzer nüshaların tashihati ve yüzer Risalelerin ayrı ayrı ve beraber yüz binlere

yetiştirmek için beş nevi ibadet hükmündeki kalemlle yazmak vazifesi başka tarzda inşaallah ziyadeleşecek, noksan olmıyacak...(64)"

Teksir makinelerinin masraflarını karşılamak için Nur talebeleri fedakârları iki yerde sermaye topladılar. Ahmed Fuadın bu işde ehemmiyetli yardımı oldu. Isparta ve İnebolu'da... Artık makineler güzelce çalışmağa başladı. İki makinenin faaliyetleri bir buçuk sene kadar sürdü. Bunların semeresi ise şöyledir: (Afyon hapsine kadar)

Üç tane ayrı ayrı Asa-yı Musa, beşyüz nüshadan 1500

Zülfikar mecmuası yine hem İnebolu hem Ispartada beşyüz nüshadan 1000

Sirac ün Nur 500

Sikke-i Tasdik-i Gaybî 500

Tılsımlar mecmuası 500

Gençlik Rehberi Yeni yazı İnebolu'da 1000

Yine Gençlik Rehberi Eskişehir'de matbaa ile 1000

Küçük Sözlere-Eski yazı İnebolu 500

Ve daha bunlar gibi binlerce nüsha Nur risaleleri,1947 sonuna kadar Türkiye'de ve İslâm Âleminde ihtışara başlamış oldu. Az yukarda kaydettiğimiz gibi, bütün sıkıntılara ve baskılara rağmen,Hazret-i Üstad tarafından kaleme alınıp talebelerine gönderilen ikiyüz elli kadar, çeşitli mevzuları aydınlatan lâhika mektupları da bu arada elle neşredildi.

MATBUAT ÂLEMİ İLE İNTİşARA BAşLAMAK

Teksir makineleri neşriyata başlamadan önce, Hazret-i Üstad'ın Asa-yı Musa Mecmuasını tab' etme arzusu ve istişareleri üzerine; gizli komiteler bu meseleyi hissetmiş, yer yer tecavüz ve taarruzlarını resmi adamlar eliyle yaptırmışlardı. Hafiyeler Nur talebelerinin hizmet ve faaliyetlerine karşı büyük aramalar ve takiblere girişmişlerdi. Bazı yerlerde bir kısım Risaleler postahanelerden ve trenden alınmış, Afyon valiliğine gönderilmışti. Asa-yı Musa'nın bu sebeble tab'ı da olmamıştı. Bunun üzerine Hazret-i Üstad, dalâlet ehli komitelerin bu tecavüz ve taarruzlarının esas sebebini keşfetmiş ve talebelerine şöyle bir mektup yazmıştı(65)

(64)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 261

(65)Bu mektup 1945 yılında yazılmıştır.

Aziz siddik kardeşlerim! şimdiye kadar gizli münafıklar Risale-i Nura kanun ile, adliye ile ve asayiş ve idare noktasında hükümetin bazı erkânını iğfal edip tecavüz ediyordular. Biz müsbet hareket ettiğimiz için, mecburiyet olduğu zaman tedâfu'î vaziyetinde idik.şimdi plânları akim kaldı, bilâkis tecavüzleri Risale-i Nurun dairesini genişledirdi.Bu defa yeni hurufla Asa-yı Musa'yı tab' etmek niyetimiz, ihtiyarımız olmadığı halde, tecavüz vaziyeti Risale-i Nura veriliyor gibidir.

Bu hadisenin ehemmiyetli sebebi Şu olmak gerekir; Risale-i Nur bu mübarek vatani_n ma'nevî bir halskarı olmak cihetiyle, Şimdi iki dehşetli manevî bely defetmek için matbuât âlemiyle tezahüre başlamak, ders vermek zaman geldi veya gelecek gibidir zannederim.

O dehşetli belâdan birisi: Hıristiyan dinini maŐlub eden ve anarşiliği yetiştiren Őimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyan, bu vatani manevi istilâsına karşı, Risale-i Nur Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'an vazifesini görebilir... Ve lem-i İslâmın, bu mübarek vatann ahalisine karşı pek Şiddetli i'tiraz ve ittihamlarını izale etmek için matbuât lisanıyla kouŐmak lâzım gelmiş diye kalbime ihtar edildi.

Ben dünyanın halini bilmiyorum, fakat Avrupa'da istilkrane hükmeden ve edyan-ı semaviyeye dayanmayan dehşetli cereyann istilâsına karşı, Risale-i Nurun hakikatları bir kal'a olduğu gibi; âlem-i İslâmın ve Asya kıt'asının hal-i hazırda ki i'tiraz ve ittihamını izale ve eskideki muhabbet ve uhuvvetini iade etmeye bir mu'cize-i Kur'anıyedir. Bu memleketin vatanperver siyasileri çabuk aklını başına alıp, Risale-i Nuru tab' ederek, resmi neşretmeleri lâzımdır ki, bu iki belâya karşı siper olsun.

Acaba bu yirmi sene zarfında İman-ı tahkikiyi pek kuvvetli bir surette bu vatanda neşreden Risale-i Nur olmasaydı, bu dehşetli asırda acib inkilb ve infilklarda bu mübarek vatan Kur'anını ve imanını dehşetli sadmelerden tam muhafaza edebilir miydi? Her ne ise...(66)"

Hazret-i stad'ın beyanındaki o arzu, o sıra sadece evvela Asa-yı Musa'yı tab' ve serbestçe neşir idi. Aynı zamanda ehl-i siyasetten Nurları resmen tab' ettirip neŐrettirmek de istiyordu. "Matbuat âlemiyle konuşmak..." ifadesi sadece bu manayı ifade etmekte idi. Ancak o sıra matbaa işi mümkün olmayacak, siyasilerin akılları ise, başka yerde ve başka sahada olduğu için, Cenab-ı Hak teksir makinelerini imdada gönderecekti. Risale-i Nur böylece matbuat âlemiyle bir nevi yarı nisbetinde tezahüre başlamış oluyordu.

Hazret-i stad'ın 1945'lerde yazmış olduğu mektubundaki bu açık ve kesin ve belli ifade ve muradı, sadece Risale-i Nur neşri iken; bilâhare bazı zatlar, Risale-i Nur camiası adına bir gazetenin çıkarılmasına ve siyasete karıŐılmasına fetva Şeklinde göstermeye yeltendiler. Lâkin bu çok hatalı görüşün, hem zaman ve hem de zemin zararlarını ortaya koydu ve gösterdi.

(66)Elyazma Emirdağ-1 aslı S:157

NURLARIN DÜNYADA MANEVÎ TE'SİRATI

Teksir makineleriyle intıŐara başlayan Risale-i Nur eserlerinin Türkiye'de ve dünyada manevi, büyük te'sirleri ve fthatları görülmeye başlamıştı. Hazret-i stad da Nurların böyle yarı resmi neşriyat ve intıŐarının aynı zamanına tevafuk eden Kur'an ve İslâmiyet ile alâkadar müsbet kıpırdanıŐ ve hadiseleri, Risale-i Nur hizmeti hesabına değerlendirmelere tâbi tutuyor ve nurların manevi tesirleriyle münasebetlerini izah ediyordu. Filhakika Risale-i Nurun intıŐarı ile birlikte Türkiye de ve dünyada görülen o müsbet hadiseler ona tevafuk ediyordu. Bunların yanında âlemde cereyan eden umumî ve fakat Türkiye'yi ve insanlarını da ilgilendiren hadiseleri Hazret-i stad bazen kısacık ve mücmel olarak değerlendiriyor ve bazı beyanatlarda bulunuyordu. Üstad'ın bu değerlendirmelerinden bir kaç örnek verelim:

Birinci rnek: Ruslar 22. 3.1945'de Türkiye ile yapmış olduklan Boğazlar hakkındaki saldırmazlık antlaşmasını yenilemeyeĞini tehdit suretinde ileri sürmesi ve 17 Temmuz 1945'de Boğazların savunmasına katılmaya karşılık, Kars ve Ardahan'ı istemeleri sırasında; Hazret-i stad Risale-i Nurdan

Ayet-el Kübra'nın Denizli mahkemesinden teslim alınıp serbest intişara başlaması tevafuku münasebetiyle şöyle diyordu:

"Aziz Kardeşlerim!

Hazret-i Ali radiyallahü anhü fıkrasında Ayet-el Kübra yüzünden şâkirtleri bir müsibete düşüp, onun berekâtıyla emniyet ve selâmete çıkacaklarını kerametkârane haber verdiği gibi; Ayet-el Kübra Risalesi, Risale-i Nur içinde yüzer matbu' nüshasıyla serbestiyet noktasında daha ziyade mevki' alması cihetiyle; bu memlekete üç büyük yağmur Rahmetine birinci vesile olduğu gibi; Ben dünya halini bilmiyorum, fakat eskiden beri boğazımızı sıkı ve daima bizi istilâ, etmeye fırsat bekleyen ve dehşetli kuvvet alan ve taraftarları bulan ve bizi istinadsız zannıyla, fırsat bekliyenin istilasından esaretinden ayet-el kübra ve arkadaşlarının serbestiyeti, çok hadise ve emarelerle şimdiye kadar Risale-i Nur sadaka gibi belâların def'ine bir vesile olduğundan, bu da bu belâyaya karşı vesiledir denilebilir.. (67)"

Yine aynı manada Üstad'ın başka bir beyan tarzı:

"... Zülfikarın zuhurunun mükaddemeleri başlamasıyla, din lehinde kuvvetli cereyanların çıkması ve aleyhindeki tecavüzlerin durması ve bir kısmı rücu' edip eski hatiatının tamirine çalışması işaretiyle; şimdi bilfiil tezahür ve neşrolmasıyla inşaallah memleket için, İslâmiyet cihetinde büyük bir faidesi olacak ve zulmetleri dağıtacak işareti veriyor.

Evet, şimalden gelen küfr-ü mutlak cereyanını durduracak yalnız Risale-i Nurdur. Siyaset ve diplomatlık bu vazifeyi göremez. Onun için vatanperver ve milliyetçi siyasetçiler nurlara sarılmaya mecburiyet var...(68)"

Yine aynı manada

(67)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 61

(68)Aynı eser S: 187

"... Bu senenin emsalsiz rahmetli yağmuru ve ordunun başından şapkanın kısmen kalkması ve Kur'an mekteplerinin resmen açılması ve Zülfikâr ve Asa-yı Musa'nın iman kurtarmak için te'sirli bir surette intişar etmesi, bunun gibi çok rahmetli neticeleri vermesine delildir... (69)"

DAHA GENİŞ DAİREDE NURLARIN TESİRLERİ

Hazret-i Üstad, (üstte de ifade ettiğimiz gibi,) Risale-i Nurun yarı resmi matbuât âlemiyle, yani teksir makineleriyle intişara başlanması üzerine, Türkiye'de ve dünyada görülen müsbet kıpırdanışlar ve gelişen hadiseleri Nurun neşriyatıyla manevî münasebetdarlığının emareleri olarak değerlendiriyor ve zaman zaman talebelerine bildiriyordu. İşte bu mevzudaki Üstad'ın bir iki değerlendirmelerinde kaydediyoruz:

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Zülfikar ve Asa-yı Musa'nın manevi fütuhatından; Şimal-i garbîde bu asrın Kur'an'a şiddetli ihtiyacını üç medenî devletin kuvvetli imzalarıyla imza ettikleri gibi, Bu defa Amerika'nın en büyük âlim ve feylosof ve misyonerlerinden aynen Ayet-el Kübra'nın bir kaç hakikatını ve Asa-yı Musa'nın vahdaniyet-i İlahiyenin İman-ı Billah hüccetlerinden bir

hakikatını aynen dava edip Amerika'dan yazması ve buradaki "Millet" mecmuasında neşretmesini imza ediyor diye bana hizmet eden şâkirt söyledi.

Demek, en küçük hadiseyi de haber alan Amerika, bu memleketin en büyük bir hadisesi olan Ayet-el Kübra'nın beş yüz nüsha tab'ıyla yüz şâkirdinin dokuz ay hapis hadisesini, bir seneye yakın onların ehemmiyetli misyonerlerinin elinde Asa-yı Musa, bir kısım Zülfikarın bulunması vasıtasıyla; Amerika'nın hey'et-i diniyesi başında olan bu yeni imana dair makale yazan profesör misyonerler, elbette haber almışlar ve Ayet-el Kübra ve Asa-yı Musa'yı görmüşler ki; aynı hakikatların bir hülâsasını makalesinde yazmışlar. Hem Risale-i Nura mahsus bir tarzda, hususan Arı'daki parlak bir surette Ayet-el Kübranın ayetinin tefsirinde parlak beyanı, makalesinde aynen yazması, onların Ayet-el Kübra'yı gördüklerine kuvvetli bir emaredir.

Demek Kur'an'a bu asrın şiddet-i ihtiyacını, şimal gibi, dünyanın öteki yüzü olan Amerika'da hissetmeye başlamış. Evvelce müjde verildiği gibi, Zülfikârın çıkmasıyla ruy-i zeminde fütuhât olacak. İşte nümunesi de dünyanın iki köşesinde görüldü. Ve Zülfikâr'ın yakınında bulunanların aklına ve lakaydlıklarına elbet rûy-i zemin dahi hiddet edebilir bir hatadır. Zülfikar ve Asayı Musa'nın şâkirtlerini sıkıştırırlar akıllarını başlarına alsınlar, insaf etsinler...(70)"

(69) Eski harf Emirdağ-1 "Zübeyr" S:233

(70) Eski harf Emirdağ-1 "Zübeyr" S: 28

Ve nihayet 1947'nin başlarına kadar dünyada hüküm ve hâkimiyet süren ve onun siyaseti bir çok dünya ülkeleri ve siyasî merhalelerinde geçerli olan İngiliz devleti, bu tarihten sonra yavaş yavaş o büyük saltanatını ve dünya üzerindeki hâkimiyetini kaybetmeye başlaması üzerine; Londra'da büyük siyasî hatipleri: "İngilizlerin İslâmîyeti kabul etmeleri artık zamanı gelmiştir." demeleri haberi Üstad'a ulaştığı zaman, bu hadiseyi Üstad şöyle değerlendirmiştir:

"... İngiliz devletinin pay-ı tahtında hatipleri kürsülerinde "artık İngilterenin İslâmîyeti kabul etmesi lâzımdır" diyerek bağdırdıklarını ve beşeriyetin bütün hakiki ihtiyacını câmi' olan Fûrkan-ı Hakimin ayetlerini birer birer okuyup tefsir ve beyan ettiklerini en son gazetede arkadaşların okuduklarını işitiyoruz diye o kardaşımızın bu havadisine bin Elhamdülillah deriz.

Evet, o devletin hem dünyası hem saltanatı ve saadeti onunla kurtulabilir...(71)"

İÇTİMAÎ VE SİYASÎ AHVAL

RİSALE-NUR HİZMETİ HESABINA MÜSBET ŞEKİLDE GELİŞEN

HADİSÂT VE AHVAL-I ÂLEME AİT ÜSTAD'IN BAZI UMUMÎ

DEĞERLENDİRMELERİ

BİR MUKADDEME

Üstad Bediüzzaman Hazretleri siyasetin, hususiyle tarafgirlik ve geniş âfakî dairelerle meşgul olmak gibi olan bir siyasetin envainın her türlüşünden çekinmeyi ve çekindirmeyi esas meslek olarak kabul edip şiar almış ve buna göre havatında gösterdiği tavır ve hareketi ve buna dair talebelerini ikaz ve nasihatları hem Barla hayatında, hem Kastamonu hayatında ve nihayet bu ilk Emirdağ'ı hayatında hiç değişmeden devam etmesi en kuvvetli bir hakikattir. Lâkin bu köklü ve esaslı ve asla değişmeyen esasî

mesleğinin râsih olan tavır ve hareketleri yanında, kendisinin ve mesleğinin ve buna bağlı talebe ve dostlarının fikren ve amelen hiç bir medhali

ve hiç bir iştigali olmaksızın ve herhangi basit bir siyaset ölçüsüyle olmadan âlemde zuhûr eden bazı müsbet hadiseleri ve Âlem-i İslâmın menfaâtı lehine gelişen bazı inkişafı da; fakat öyle bir hüsn-ü eda içinde ve son derece sekinet ve ilmilik dahilinde olarak- iman ve Kur'an hizmeti noktasından değerlendirmelere tabi tutarak talebelerine beyan etmesini de ihmal etmiş değildir. Aynı bu mevzuda Kastamonu hayatında da bazı örnekler arz etmeye çalışmıştık.

Meselenin keyfiyeti hakikat olarak böyle iken; Bediüzzaman Hazretleri hayatında en büyük ve en esaslı düstur ve Kur'anın öz menbaından alınan bu en küllî ve değışmez ve değışmemiş olan kaide üzerinde; kendini siyasî tarafgirliklere kaptırmış bazı çevreler, Üstad'ın vefatından bir kaç sene sonra, felsefî bazı görüş ve değerlendirmelerde bulunmuş ve feylesofane basit bazı kaidelere tatbik etmeye çalışmışlardır. Güyaki, Hazret-i Bediüzzaman da, tek partili sistem döneminde mecburiyet tahtında susmuş, siyasete karışmamış da, fakat sonra çok partili döneme geçişte meydana çıkıvermiş ve siyasete karışmıştır. (!)?..

(71) Eski Yazı Emirdağ-1 "Büyük Boy" S: 262

Feyasubhanellah! Tarih, mantık, hakikat, vaki' ve hal noktalarında tamamen esassız, belki iftira olan bu basit ve felsefi değerlendirmelerin geçersizlik ve tutarsızlığına şöyle bir bakınız ki;1945'lerin içinde baş gösterip çıkan ve teşekkül eden bir sürü parti ve fırkaların.. ve 1946'daki seçimler ile daha da çok kızışan ve bölünen partilerin hiçbirisine Üstad'ın temayül göstermediği.. Ve 1950 seçimleri dahil olmak üzere o ana kadar hiç bir parti ile alâkadar olmadığı delil ve şâhidleri ile sâbit olduğu ve az ileride kaydedileceği gibi, Üstad'ın bu yolda açık ve kesin beyanları bunu alenen ortaya koyduğu halde, bu iftiralı düzmeceleri ve felsefî değerlendirmeleri nereden alıp yaparlar, bilmiyorum...

1950 seçimleri yapılip neticeler alındıktan sonra, Üstad Bediüzzaman Hazretleri D.P hükûmet ve idarecilerine karşı gösterdiği dostluk ve yaptığı hakikatlı bazı tavsiyeleri veya ihtarlarının.. ve ayrıca, sadece 1954 ve 1957 seçimlerinde Demokratlara reyleriyle bir yardım ve yaklaşımlarının tarzı ve şartlı olan alâkalarının hikmetlerini ileride genişçe ele alacağımızdan, burada şimdilik birşey söylemeden, Hazret-i Üstad'ın ilk Emirdağ hayatı olan 1944-1948 arası, dünyada gelişen müsbet hadiselerle ilgili yazı ve beyanlarından bir kaç örnek veriyoruz:

A- İslâm Âleminin birliği ve İstiklâliyetleri hakkında: (Sene 1946)

"Aziz sıddık kardeşlerim!

Evvela, umum Nurcuların mübarek bayramlarını ve Haccül-Ekberde bulunan nur Şâkirtleriyle ve Hac'daki nur taraftarlarının bayramlarını tebrik içinde.. ve çok zamandan beri esaret altında kalmış ve istiklâliyetini kaybetmiş Hindistan, Arabistan gibi âlem-i İslâmın memleketleri birer devlet-i İslâmiye şeklinde; Hint'te yüz milyon bir devlet-i İslâmiye, Cava'da elli milyondan ziyade bir devlet-i İslâmiye Ve Arabistanda dört beş hükûmetleri bir cemahir-i müttefika gibi Arap birliğiyle İslâm birliğinin birleştirmesindeki Âlem-i İslâmın bu büyük bayramının mukaddemesini tebrik ile, bu bayram bize müjde veriyor... (72)"

"... Yalnız ehemmiyetli bir endişe ve bir teselli kalbime geliyor ki: Bu geniş boğuşmaların neticesinde, eski harb-i umumiden çıkan zarardan daha büyük bir zarar, medeniyetin üstadı ve

menba'ı olan Avrupa'da Deccalâne bir vahşet doğurmasıdır. Bu endişeyi teselliye medar; Âlem-i İslâmın tam intibahıyla ve yeni dünyanın, Hıristiyanlığın hakiki dini düstur-u hareket ittihaz etmesiyle ve Âlem-i İslâmla ittifak etmesi ve incil Kur'an'a ittihad edip tâbi' olması, o dehşetli gelecek iki cereyana karşı semavî bir muavenetle inşaallah galebe eder...(73)"

"... Selâhaddin'in Asay-ı Musa'yı Amerikalıya vermesi münasebetiyle deriz: Hem misyonerler ve Hıristiyan ruhanileri, hem Nurcular çok dikkat etmeleri elzemdir. Çünkü herhalde şimal cereyanı, İslâm ve İsevî dininin hücumuna karşı kendini müdafaa etmek fikriyle, İslâm ve misyonerlerin

(72) Yeni yazı Emirdağ-1 S: 58

(73) Aynı eser S: 58

ittifaklarını bozmaya çalışacak.(74) Tabaka-i avama müsaadekâr ve vücûb-u zekât ve hürmeti riba ile burjuvaları yardımına davet etmesi ve zulümden çekmesi cihetinde, Müslümanları aldatıp onlara bir imtiyaz verip, bir kısmını kendi tarafına çekebilir. Her ne ise, bu defa sizin hatırınız için kaideyi bozdum, dünyaya baktım...(75)"

Üstad'ın yazdığı bu acib hakikatı te'kid bakımından, o sıra Hazret-i Üstad'ın hizmetkârı merhum Ceylan Çalışkan'ın kaleme aldığı bir mektubunun bir parçasını buraya dercediyoruz:

"...O vakit cami-ül Ezher Reisi Hocalara demiş ki: "Bu adamla münazara edilmez, ilzam edilmez. Benim fikrim de bu merkezdedir."

"Evet, o Reisin takdirine mazhar olan Üstad'ın verdiği o haberin yarısı çıkmış. İnşaallah öteki yarısı da çıkacaktır. Bu fikre binaendir ki: İşittiğime ve anladığıma göre; Üstad bu harbin (ikinci cihan harbi) evvelinden bir sene evvel "Bir devlet İslâmiyete kuvvet verecek ve İslâm olacak" diye merakla bakmış... Sonra anladığı, zaman gelmemiş... daha yedi sene bakmadı...(76)"

Üstadın başka bir mektubundan:

"... Selahaddin'in, bu ahirde yazdığımız mektuplardan intihab ettiği cümleler güzeldir. Fakat ben kendim ehl-i siyasetlerle konuşmam. Siz meşveret ediniz, nasıl münasib ise yaparsınız.

Irak'ın başvekilinin adı hem Nuri hem Said, hem İslâm birliğini takib etmesi bir fâl-i hayrdır. Keçel Selahaddin hakikaten babası gibi çok çalışıyor. Fakat ben bakamadığım siyaset dairelerine de girip beni de baktırmak istiyor...(77)"

RİSALE-İ NUR HİZMETİ VE TALEBELERİN DURUMU

NOKTASINDAN SİYASÎ GENİŞ DAİRELERE BAKIŞ:

"Aziz Kardeşlerim, Lehülhamd-ü vel-minnet, dün Nurun manevî bir fütûhatı bütün âzamet ve dehşetiyle İstanbul'da görüldü. Küfr-ü mutlakı dünyaya, hususan Âlem-i İslâma yerleştirmek isteyen bir cem'iyet ve onun nâşir-i efkârı ve müevvic-i a'meli bir iki gazete matbaası ve kütübhanesi darmadağın edildi (78) "Dinsiz yaptık, Komünist yaptık." zannedilen gençlik ve mekteplilerin ağzıyla: "Kahrolsun Komünistlik!.. " diye beddualar edildi. Bu cemiyetin

binlerle lira maddî, milyonlar lira da manevi zararı oldu.. ve üzülen bizlere, kalbimiz ve ruhumuzla çok alâkadar bir şahs-ı manevi:

(74)Medar-ı hayrettir ki, aynı o senenin kurban bayramından önce, Ruslar Hac için müslümanları çoklukla hacca göndermişlerdi.Tâ ki, kendilerinin İslam dinine hürmetkâr olduğunu, Türkiye ise, artık din ile alâkası olmıyan bir ülke olduğunu propaganda etmesi için... Çünkü Türkiye o sıra Amerika ve Avrupa ile ister istemez bir ittifak içine girmişti. Aynı sene Türkiye'den Nur mecmuaları Türk hacıları vasıtasıyla İslam Âleminin büyük merkezlerine ulaşmış ve o komünizm propagandasını kırmıştılar. A.B.

(75) Emirdağ-1 S:156

(76)Emirdağ-1 eski harf aslı S: 309

(77)Aynı eser S: 185

(78)İstanbul'da vuku' bulan bu nümayış hadisesi 6 Aralık 1946'da oldu.A.B.

"Ey Nurcular! Şimdi maddi imkân hasıl olmuyor diye üzülmeyiniz, Nurun fütûhatı geniş bir sahada devam ediyor, Küllî bir muvaffakiyet hasıl oluyor..." vesaire vesaireyi bağırırdı. Haza min fadli Rabbi!(79)

"... Saniyen: İstanbul'da Re'fet Beyin ve Mustafa oruç'un yazdıklarına göre; çok zaman İslâm ordusunu idare eden ve sonra Dar-ül Fünuna inkılab eden Harbiye Nezareti ve bab-ı ser-âskeri o muazzam binanın alnında Hatt-ı Kur'anî(80) O manidar Kur'an ayeti yazılmışken, sonra da mermer taşlarla üzeri kapatılıp, o nurları gizlemişlerdi. Şimdi yeniden hatt-ı Kur'anîyeye bir nümune-i müsaade ve Risale-i Nurun takib ettiği maksadına bir vesile ve o Üniversite ileride bir Nur medresesi olmasına bir işaret olduğu gibi; Denizli nurcularından Ahmetlerin; meşhur âlim ve akılca On dokuzuncu asrın en büyüğü ve içtimâî feylosofların en ilerisi olan Bismark'ın eserinden aldıkları bir fıkrada o yüksek Bismark eserinde diyorki:

"Kur'anı her cihetle tetkik ettim. Her kelimesinde büyük bir hikmet gördüm. Bunun misli ve beşeriyeti idare edecek hiç bir eser yoktur ve gelemez.. Ve Peygambere (A.S.M.) hitaben der: "Ya Muhammed sana muasır olamadığımdan çok müteessirim. Beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, ba'dema göremeyecektir. Binaenaleyh senin huzurunda kemal-i hürmetle eğilirim..."

BİSMARK(81)"

NUR TALEBELERİ, DİNÎ DE OLSA, İÇTİMÂÎ VE SİYASÎ GENİŞ DAİRELERLE FİİLEN ALAKADAR OLMAYACAKLAR!

"... Benim ve Nur şâkirtlerinin namına şimdi bu mecmuaları oralara göndermek, her halde inkişafa başlayan İslâm birlik fikri ve ittihad-ı İslâm siyaseti Risalet-ün Nuru kendine bir kuvvet bir alet yapmağa çalışacaktı ve bizleri siyaset-i İslâmiyeye bakmaya mecbur edecekti. Halbuki Risale-i Nurun mesleğindeki sırr-ı ihlâs, iman ve Kur'an hakikatlarından başka hiç bir şeye alet ve tab'i olmadığı, hem müşterileri aramak değil, belki müşterilere hakiki ihtiyacını hissedip ve yarasının tedavisi için Risale-i Nurun aranmasının lüzumu var.Halbuki gönderilecek o mübarek merkezlere şimdilik Nurlara hakiki ihtiyacını değil belki Alem-i İslamın hayat-ı dünyasına ait cihetleri düşünmeye mecbur olması.. Hem Nur mesleğinde benlik ve gösteriş, bir nevi şöretperestlik merdud olduğundan, bu enaniyet zamanında

insanlara kendini satmağa çalışmak ve beğendirmek; Bir anda Nur şâkirtleri böyle büyük bir imtiyaz gibi bu eserlerle meşhur mevkilere kendilerini göstermek bir nevi gösteriş olması cihetiyle; kader-i ilâhi Nur şâkirtlerini tam ihlâsın muhafazası için şimdilik müsaade etmiyor... (82)"

(79)Yeni Yazı Emirdağ-1 S: 106

(80)İstanbul Üniversitesi binasının alınıdaki yazıların açılma hadisesi 1945'de oldu.A.B.

(81)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 262

(82)Elyazma Emirdağ-1 Büyük boy S: 310

"Salisen:ben dünyanın halini bilmiyorum...fakat geçen İstanbul hadisesiyle istemiyerek kulağıma giren İran hadisesi, herhalde siyaset cereyanlarına bir heyecan verip, nazar-ı dikkati celbedecekler. Sakın sakın siyaset cereyanlarına bakmayınız, karışmayınız, merak etmeyiniz. Sizi şaşırtmasınlar. Risale-i Nurun hizmeti sizlere kâfidir.

İman ve İslâmiyete taraftar olanları dost kabul ederiz.Dostumuzdur dersiniz. Fakat "Vazifemizin her şeyin fevkinde kudsiyeti olmasından onun zararına olarak sair işlerle meşgul olamıyoruz." dersiniz. Kendinizi de onların ittihamlarından muhafaza ediniz.

İsabet oldu ki, bu zamanda Asa-yı Musa İstanbul'da tab edilmedi. Hatta bu defa bana hafifçe ilişmeleri ve "Cami'ye gitme" demeleri, bu yeni cereyanların te'siriyledir ki; bir cereyan benden kuvvet almasın. Halbuki yedi sene harb-ı umumiye bakmıyan, onların böyle cüz'î şeylerine tenezzül edip meşgul olmaz. Fakat o bedbahtlar bilmiyorlar...(83)"

NUR TALEBELERİNİN DAHİLDE PARTİ, SİYASET VE TARAFGİRLİKLERE GİREMEYECEKLERİ:

Bu husus bir kaç yön ve noktadandır:

1- Asayiş, emniyet ve hukuk noktasından:

(Asayiş koruma bahsinde yazılan mevzu'lar bu meseleye de ait olduğundan tekrarına lüzum görülmedi)

2-İman ve Kur'an hizmetinin kudsiyeti noktasından tarafgirliklere girilemeyeceği noktasından:

"... Nur şâkirtleri hiç siyasete karışmadılar.. Hiç bir partiye girmediler. Çünkü iman mal-ı umumdur. Her taifede muhtaçları ve sâhipleri vardır, tarafgirlik giremez. Yalnız küfre, zendekaya, dalâlete karşı cephe alır. Nur mesleğinde mü'minlerin uhuvveti esastır... (84)"

" ... Bu sırada dahilde o kadar dâhili, hârici heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut bir kaç arkadaşına bedel, bir çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken; sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celbetmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki; "Sakın cereyanlara kapılmayınız.. Siyasete girmeyiniz.. Asayişe

dokunmayınız!" dediği ve bu iki cereyan, bu çekinmesinden ona zarar verdikleri, eskisi evhamından.. yenisi "Bize yardım etmiyor" diye...(85)"

"... Kahraman Bürhan'ın serbest fırkasının Reisine verdiği cevap güzeldir. Evet Nurcuların siyasetle alâkaları olmaz... Yalnız iman hakikatlarıyla bütün hayatları bağlıdır. Şimdiye kadar gizli komiteden siyaseti dinsizliğe ve zendekaya alet edenler , istibdad-ı mutlak ile

(83)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 173

(84)Yeni yazı Emirdağ-1 S:177

(85) Aynı eser S: 235

Nurcuları ezdiler. İnşaallah bir sebep çıkar, o istibdadı kıracak(86) ma'sum ve mazlum Nurcular'ı kurtaracak. Fakat çok dikkat ve ihtiyat lâzımdır. Risale-i Nur dünyada her cereyanın fevkinde bulunması ve umumun malı olması cihetiyle, bir tarafa tabi' ve dâhil olmaz. Belki müteceviz dinsizlere karşı haklı tarafa yardımcı olur ve dost olur ve ihtiyat kuvveti hükmünde onlara bir nokta-i istinad olur. Fakat siyaset hesabına değil, belki nurların intişarı ve maslâhatı hesabına bazı kardeşler, Nurlar namına değil, belki kendi şahısları namına girebilirler. Hususan mübarek Isparta'nın şimdiye kadar Nurlar medresesi olması ve muarızların dahi ona çok ilişmemesi noktasında, dahilde tarafgirâne vaziyet almamak, mu'terizlerin nedametine ve hakikate dönmelerine bir vesile olabilir. Siz daha iyi bilirsiniz...(87)"

HÜRRİYETÇİLERDEN YARDIM İSTENEBİLECEĞİ HAKKINDA

Hazret-i Üstad'ın üstteki mektubunda; zulümlerin, keyfi istibdatların def'i ve Risale-i Nurların selâmetle intişarı için ve yalnız o niyetle, şahıslar Nur cemaatını temsilen değil, kendi şahsı adına haklı bir tarafa girebilmesine fetva verdiği gibi;1947'lerde yazılan bu mektupta,Nurlar'ın neşri ve zulümlere daha çok maruz kalınmaması veya kurtarılması noktalarından Hürriyetçiler'den, Demokratlar'dan yardım istenebileceğine dair izin ve ruhsatları da varid olmuştur. Mesela bir mektubunda şöyle emreder:

"Kardeşlerim, dünya işlerini bilemediğimden sizlere havale ediyorum. Bu büyük masraflara karşı ekser kardeşler fakirül-hal ve çoktan beri aleyhimize propaganda ile herkeste bir çekinmek ve Nurlar'dan kaçınmak cihetiyle; abone usulüyle hem ucuz verilmemek, ta kıymetini takdir etmeyenlerin ellerine düşmesin. Hem büyük masraflara girmemek.. Hem temkinli ve ihtiyatlı bulunmak ve Hürriyetçiler'in Nur'un neşrinde yardımlarını ve himayelerini elde etmek lâzım geliyor... (88)"

Başka bir mektuptan:

"... Saniyen: Nazif'in haber verdiği yeni bir taarruz alâmeti ne şekildedir. Makineye karşı olmazsa hiç ehemmiyeti yoktur. Eğer o cihette olsa, çok ihtiyat ediniz. Münasib ise, Demokrat Parti'den muavenet isteyiniz. Ben merak ediyorum. Biz dünyalarına karışmadığımız halde, bu derece bize ilişmek bir küfür hesabına... hizmet-i Kur'anîyemize sed çekmek musibetine karşı, bütün Nurcular bütün kuvvetleriyle demir gibi bir metanet ve tesanüd ve sabırla çalışmak.. ve sırren tenevveret altına girmek gerektir. Hem telâş etmeyiniz, onlar birbiriyle meşguldür...(89)"

Aynı sıralarda, Millet Partisi'nden hatta insafılı bazı C.H.P'lilerden de, zulmü defetmek için yardım sağlamak üzere girişimler olmuş idi.Bilâhare Risale-i Nur meselesinin hakikatına vakıf olan eski Dahiliye Vekili Hilmi Uran ki, C.H.P genel sekreterliğinde iken, Üstad'ın ona yazmış olduğu tarihî ve çok manidar

(86) Demokrat çıktı, bir derece kırdı.S.N.(h)

(h) Üstadın üstteki mektubu 1947'de yazıldı. Alttaki dipnot ise, 1950'da kaydedildi. Buna göre Hazret-i Üstad 1950 seçimlerinde de kesinlikle rey ve seçim işlerine karışmadı. Nitekim 1950 seçimlerinden az önce talebelerine karışmamaları için haber göndermişti. A.B.

(87)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 233

(88)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 262

(89)Aynı eser S: 275

yazısı(90) ve ondan önce de Erzurum ilk millet vekillerinden Salih Yeşiloğlu'nun ona, Dahiliye Vekili iken, yazdığı mektup üzerine, Hazret-i Üstad'ın şahsiyet ve mesleği hakkında tam bir bilgiye kavuşmuş, Üstad'a yanaşmak ve elinden geldiğince yardımlarda bulunmak istemişti.

Hilmî Uran, aslında milliyetçi bir kimse olup, ilk başlarda Hazret-i Üstad hakkında yanlış bilgilere dayanan kötü bir zehab içindeyken, Üstad Hazretleri onun hakkında hüsn-ü zanlarda bulunarak kendisine hitaben o yazıyı kaleme almıştı.

Hilmî Uran'ın Üstad'a ve Risale-i Nur'a karşı dostluk içine girdiği sıralarda, bazı yaklaşımlarının alâmeti , şu bilgilerdir; (Emekli yüzbaşı Re'fet beyin mektubundan)

Çok sevgili ve müşfik Üstad'ım, Efendim hazretleri!

Emriniz üzerine kunduracı Mehmed Efendi ile birlikte Ankara'ya gittik. Celal ve Hilmî beyleri göremedik. Birisi İstanbul'da, diğeri fazla meşguliyette bulunduğundan görüşemedik. Fakat kardeşimiz müteahhid İsmail Efendi, Hilmi Bey'le hususî olarak her zaman görüşmekte olduğundan, bu hususta lâzım gelen izahatın verilmesini ona havale ederek, biz doğruca Diyanet Riyaseti'ne gittik. Orada evvela bizim Isparta'da iken tanıdığımız müderris Hasan Hüsnü Bey vardı. Kendisi Diyanet Riyaseti Hey'et-i Müşavere azasındandır. Onunla hususî olarak bir müddet görüştüm ve izahat verdim.

Bilâhare Hey'et-i Müşavere odasına girerek, Ankara ehl-i vukuf raporunda imzası bulunan müderris Yusuf Ziya Bey'i gördüm. Baktım, Zülfikâr ve Asa-yı Musa mecmualarıyla hakkımızda yazılmış olan evraklar önünde duruyor. Yanında yer gösterdi. Mufassalan izahat verdim...

Sonra kendisi dedi: "Bu, oradaki adliye memurlarıyla zabitanın sizin meseleye vuku-u tammeleri olmadığından ileri geliyor. Şimdi evrak önümdedir. Su-i tefehhüme uğramış. Mütalâalarına birer birer cevap vereceğim" dedi.. ve eserleri takdir ettiğini söyledi. Üstad'ımızın selâmını söyledim. Bilmukabele selâm ve duanızı istediğini söyledi.

Oradan ayrıldım, Diyanet Reisi'nin yanına girdim. Onunla da bir müddet görüştüm ve izahat verdim. Cevaben: "Ben Hoca Hazretlerini Dar-ül Hikmet'ten tanırım, hürmetim vardır. Kendisine selâm ve hürmetlerimi iblağ ediniz." dedi. ve biz lâzım gelen cevabı vereceğiz. İnşallah iyi olur dediler.

Bilumum Diyanet müntesipleri takdir ile karşıladılar... Ertesi günü Mehmed Efendi, Erzurum meb'usu Vehbi Paşa'yı görmüş, o zat dahi hem dahiliye vekilini görüp, bu hususta uzun uzadıya görüşeceğim, Üstad hazretlerine hürmet ve selâmlarımı götürünüz demiş...

Kusurlu talebeniz

Re'fet(91)"

(90)Eski harf Emirdağ -Zübeyr- 2 S: 25

(91)Eski harf Emirdağ-1 Büyük boy S: 226

Hazret-i Üstad, Re'fet Bey'in bu teşebbüslerinden sonra bir mektubunda şunları yazar:

"...Hem Erzurum meb'uslarından ve orada başka dost bildiğimiz bazı zatlara, üstümüzden bu gadırlı evhamın kaldırılması için bir suretini gönderirsiniz...(92)"

Üstad başka bir mektubunda, Kâzım Karabekir hakkında da şöyle diyor:

"Salisen: Ben ehl-i siyasetin her nevi ta'ziblerine karşı hasbünallahü ve ni'mel-vekil deyip, sabır ve tahammüle karar vermiştim.Kâzım Karabekir(93)ile eskiden münasebetim var idi. Acaba şimdi de o münasebetin sebebi olan merdâne mesleğini muhafaza ediyor mu? Eğer eskisi gibi ise ve Nurlar'a zararı yoksa; ve Nurlar'a faydası muhtemel ise; ve dost ise; benim selâmımı ona tebliğ edebilirsiniz. Fakat madem ehl-i siyaset hayat-ı bakiyesi için Risale-i Nur'a müracaata tenezzül etmiyor. O hayata nisbeten beş paralık olan bu hayat için onlara müracaata tenezzül etmem ve istirahatım için şekva ve rica etmem... (94)"

Merhum Re'fet Bey'in üstteki mektubundan evel mi, sonra mı bilmiyoruz, Üstad hazretlerinin ziyaretine iki miralay, bir de parti umum müfettişi bir me'bus gelmişler ve dostluk içinde Üstad hazretlerini kemal-i teslimiyetle dinlemişler, Üstad'ı ve davasının hakikatını anlamışlardır. Albaylardan birisi Nur'a talebe olmuş, daha sonra da Hilmi Beyin o müfettiş meb'us vasıtasıyla Üstad'ın ziyaretine hususi şekilde gelme arzusunu bildirmiştir. (Bak. Emirdağ-1 Lahikası, Zübeyr-2 S: 27)

GENİŞ SİYASİ TARAĞIRLIKLARA GİRMEKLE ONUN MERAKI YÜZÜNDEN İHLÂSIN KIRILMASI VE İSTİKAMETLİ MUVAZENENİN KAYBOLMASI NOKTASINDAN SİYASETE GİRİLEMİYECEĞİ

"...Risale-i Nur'un bir talebesini tecrübe ettim. Acaba bu heyecan verici şimdiki siyasete karşı ne fikirdedir diye, boğazlar(95)hakkında boşboğazlığı münasebetiyle bir iki şey sordum. Baktım, alâkadarane ve bilerek cevap verdi. Kalben "Yazık!.." dedim. Bu vazife-i Nuriyede zararı olacak. Sonra şiddetle ikaz ettim: bir düsturumuzdur. Eğer insanlara acıyorsan, geçmiş düstur onlara merhamete liyakatını selbediyor. Cennet adamlar istediği gibi Cehennem de adam ister...(96)"

(91)Eski harf Emirdağ-1 Büyük boy S: 226

(92)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 499

(93)Kazım Karabekir Paşa, 26 Ocak 1948'de Ankara'da vefat etti. A.B.

(94)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 279

(95)17 Temmuz 1945'de, Ruslar Boğazlar savunmasına karşılık, Kars ve Ardahan'ı rüşvet istemeleri hadisesidir ki; Türkiye hükümeti gayet müşkil bir durumdaydı. A.B.

(96)Emirdağ-1 S: 44

"Aziz siddik kardeşlerim, Meyve'nin dördüncü meselesindeki bir hakikatın izahını, Eski Said'in âfaka bakmak damarıyla ve bana hizmet eden kâtibin, Ramazan başlarında bayram alâmetini Şark'ta bir hadisenin te'siriyle heyecanla demesi.. ve bu Ramazan-ı şerifteki kıymettar vakitleri radyonun mâlâyâniyatıyla zayı' etmemesi için,manen kalbime kaç defa ihtar edildi ki; o geniş ve karışık, fırtınalı hakikatın kısaca zararlarını beyan eyle! Ben de gayet muhtasar bazı işaretler nevinde, Risale-i Nur şâkirtlerinin meraklarını ta'dil etmek niyetiyle beyan ediyorum. Fakat mesele çok geniş, vaktim de dar, halim de perişan olmasından, anlamasında zahmet çekeceksiniz. Zekâvetinize güveniyorum:

Meyve'nin o dördüncü meselesinde denilmiş ki:"Dünya siyasetine karışmadığımın sebebi; O geniş ve büyük dairede vazife az ve küçük olmakla beraber, câzibedarlık cihetiyle meraklıları kendiyile meşgul eder. Hakiki ve büyük vazifelerini onlara unutturur veya noksan bırakır. Hem her halde bir tarafgirlik meylini verir, zalimlerin zulümlerini hoş görür, şerik olur." mealinde orada denilmiştir.

Şimdi ben de derim ki: Merak yüzünden ve âfakî hadisatın verdiği serhoşane gafletten zevk alan biçareler, eğer insanın fitratındaki merak, insaniyet damarıyla; sizin farz ve lâzım vazifeniz zararına o hadise, o geniş boğuşmalara sevk ediyor, bu da bir ihtiyac-ı manevidir, fitrîdir dersiniz; ben de derim:

Kat'iyyen biliniz ki; insanın çok mu'cizatlı hilkatine merak etmeyip, dikkat etmiyerek; iki başlı veya üç ayaklı bir insan görse, kemal-i merakla temasına daldığı gibi; aynen bu asırda nev'i beşerin muvakkat ve fânî tahripçi geniş hadiseleri ve zemin yüzünde yüzbin millet; ve insan nev'i gibi çok hadisat-ı acibeye mazhar o milletlerden her baharda yalnız bir tek arı milletine ve üzüm taifesine baksan, bu nev-i beşerdeki hadisâtan yüz defa daha mucib-i merak ve ruhanî, manevi zevklere medar hadiseler var. Bu hakikî zevklere ehemmiyet vermeyip, beşerin zararlı, şerli ârizî hadiselerine bu kadar merak ve zevk ile bağlanmak; dünyada ebedî kalmak ve o hadiseler daimî olmak ve herkese o hadiseden bir menfaat veya zarar gelmek.. ve o hadiseye sebebiyet verenlerin hakikî fâil ve mûcid olmak şartıyla olabilir. Halbuki, havanın fırtınaları gibi geçici hallerdir. Sebebiyet verenlerin te'sirleri pek cüz'î, ondaki zarar ve menfaati o vaziyette; Şarktan, bahr-i muhitten sana göndermez. Senden sana daha yakın ve senin kalbin onun tasarrufunda ve senin cismin onun tedbir ve icadında olan bir Zat-ı Akdesin Rububiyetini ve Hikmetini nazara almayıp, ta dünyanın nihayetinden zarar ve menfa'atı beklemek ne derece divanelik olduğu ta'rif edilmez.

Hem iman ve hakikat noktasında, bu çeşit merakların büyük zararları var. Çünkü gaflet verecek ve dünyaya boğduracak ve hakiki vazife-i insaniyeti ve ahireti unutturacak olan en geniş daire ise, siyaset dairesidir. Hususan böyle umumî ve mücadele suretindeki hadiseler, kalbi de boğuyor.. Güneş gibi bir iman lâzım ki; her şeyde, her vaziyette, her bir harekette

(97) Yeni yazı Emirdağ-1 S:56

kader-i ilâhî ve kudret-i Rabbaniyenin izini, eserini görsün, ta o zulm ü zulmette kalb boğulmasın, iman sönmesin, akıl tabiat ve tesadüfe saplanmasın!..

Hatta ehl-i hakikat, hakikat ve marifetullahı bulmak için, kesret dairelerini unutmaya çalışıyorlar.Tâ kalb dağılmasın ve lüzumlu ve kıymetli şeye sarfetmek lâzım gelen merakı, zevki, şevki; lüzumsuz, fanî şeylerde telef olmasın.

Hatta bu ehemmiyetli sırdandır ki; din düsturlarının bir hadimi olmak cihetinde, güneş gibi imanlar taşıyan bir kısım sahabeler ve onlara benzeyen mücahidînden, selef-i salihînden başka; siyasetçi, ekserce tam müttaki dindar olamaz. Tâ'm ve hakiki dindar, müttaki olanlar; siyasetçi olamazlar. Yani

maksad-ı aslî siyaseti yapanlarda, din ikinci derecede kalır, tebaî hükmüne geçer. Hakiki dindar ise; bütün kâinatın en büyük gayesi, ubudiyet-i insaniyedir diye siyasete aşk u merakla değil, ikinci, üçüncü mertebede onu dine ve hakikata alet etmeye Eğer mümkün ise - çalışabilir. Yoksa, bâki elmasları, kırılacak âdî şişelere alet yapar.

Elhasıl: Nasıl ki sarhoşluk, hakiki vazifelerden gelen elemleri ve ihtiyaçları sarhoşlukla muvakkaten unutturduğu cihetle, menhus ve kısa bir zevk verir. Öyle de, böyle fâni boğuşmaları ve hadiseleri merakla takib etmek, bir nevi sarhoşluktur ki, hakikî vazifelerden gelen ihtiyacı ve yapmamaktan gelen teellumatı muvakkaten unutturduğu için, menhus bir zevk verir veya tehlikeli bir ye'se düşüp ayetindeki emr-i ilâhiye muhalefet eder, tokada müstehak olur.. Veya

olan şiddetli tehdid-i ilâhî tokadına mazhar olur, zalimlerin zulümlerine hasbî olarak manen iştirak eder... Bilstihkak cezasını da dünyada, ahirette çeker.

Yalnız ehemmiyetli bir endişe; ve bir teselli kalbime geliyor ki; bu geniş boğuşmaların neticesinde, eski harb-i umumiden çıkan zarardan daha büyük bir zarar, medeniyetin üstadı ve menba'ı olan Avrupa'da Deccalâne bir vahşet doğurmasıdır. Bu endişeyi, teselliye medar Âlem-i İslâm'ın tam intibahiyle ve yeni dünyanın Hıristiyanlığın hakikî dinini düstur-u hareket ittihaz etmesiyle ve Âlem-i İslâm'la ittifak etmesi ve İncil, Kur'an'a ittihad edip tabi' olması, o dehşetli gelecek iki cereyana karşı semavî bir muavenetle dayanıp inşaallah galebe eder...(97) "

Emekli yüzbaşı Re'fet Bey'in 1946-1947 yıllarında İstanbul'daki Nur hizmetlerini yürütürken;1946 seçimleri olmuş, partcilik tarafgirliği daha da kızışmış olduğu bir sırada, ihtimalki bazı partici adamlarla bazı temasları olmakla; "Acaba artık bir partiye girip de, yardım etmek zamanı gelmedi mi?" diye Üstad'dan istifsar etmiş. Bunun üzerine kendisine Üstad'dan şu cevab verilmiştir:

(İstanbul'a Re'fet'e bir proğram olarak gönderdiğim mektubun bir suretini de gönderiyorum)

"Aziz siddik kardeşim Re'fet Bey!

Evvelâ: Bazı bize temas eden cüz'î hadiseler münasebetiyle bir hakikatı beyan etmek şiddetle ruhuma ihtar edildi, şöyle ki:

Risale-i Nur, hiçbir şeye alet olamadığını ve rıza-i ilâhiden başka hiçbir maksada vesile olamadığını ve doğrudan doğruya her şeyden evvel iman hakikatlarını ders vermek ve biçare zayıfların ve şüpheye düşenlerin imanlarını kurtarmak olduğunu, elbette sizin gibi Nur'un hâs şâkirtleri biliyorlar.

Saniyen: Risale-i Nur'un bu kadar muarızlarına mukabil, en büyük kuvveti ihlâs olduğundan ve dünyanın hiç bir şeyine alet olmadığı gibi tarafgirlik hissiyatına bina edilen cereyanlara, hususan siyasete temas eden cereyanlarla alâkadar olmaz. Çünkü tarafgirlik damarı ihlâsı kırar, hakikatı değiştirir:

Hatta benim otuz senedenberi siyaseti terk ettiğime sebep; Bir mübarek âlimin takib ettiği cereyanın, tarafgirlik damarıyla, sâlih ve büyük bir âlimin onun fikrine muhalif olmasından, tekfir derecesinde tahkir edip.. ve cereyanında kendi fikrine muvafık meşhur ve müteceviz bir münafığı gayet medh ü sena etti. Ben de bütün ruhumla ürktüm. Demek tarafgirlik hissine siyasetçilik de karışsa, böyle acib hatalara sebebiyet veriyor diye

dedim, o zamandan beri siyaseti terk ettim.

O halim neticesi olarak, sizin gibi kardeşlerim bilirsiniz ki; yirmibeş seneden beri hiçbir gazeteyi ne okudum, ne dinledim ve ne de merak ettim... ve on sene harb-i umumiye bakmadım, bilmedim ve merak etmedim.. ve yirmi iki sene bu işkenceli esaretimde tarafgirliğe ve siyasete temas etmemek için ve Nur'daki ihlâsa zarar gelmemek için, müdafaatımdan başka; istirahatım için hiçbir müracaat etmediğimi bilirsiniz. Hem bilirsiniz ki; hapiste size yazdığım gibi; benim idamıma hükmeden adamlar ve beni işkenceli tazib edenler, Risale-i Nur'la imanlarını kurtarsalar, şâhid olunuz ben onları helâl ediyorum..

Ve tarafgiriklik damarıyla ihlâsa zarar gelmemek için, bu iki üç senede dâhilden ve hariçten gelen fırtınalı cereyanlara hiç temas etmedik ve kardeşlerimi de bir derece ikaz ettim...(98)"

GAZETELER, SİYASET, BAŞKA KUVVETLERE BAKMAMAK, ANARŞİLİĞİN MENŞEİ VESAİRE HAKKINDA

Evvelâ gazete ve siyasetin umumi ve müşterek yanlarını ve Nur'un hizmetine zararlı taraflarını açıkça dile getiren Hazret-i Üstad'ın kesin dikteli emirlerinden birkaç numune arz ettikten sonra; diğer mevzulara dair de Üstad'ın kesin emir ve tavırlarını kaydedeceğiz. İşte:

"... Hem bu zarurî işlerini ihtiyarlığına hürmeten gördüğümüz adam mahkemece dava etmiş ve bütün hazır arkadaşlarını şâhid gösterip tasdik ettirmiş ki; yirmi senedir hiçbir gazeteyi ve siyasî eserleri ne okumuş ve ne sormuş, ne bahsetmiş...(99) "

(98)Emirdağ-1-Zübeyr- 2 S: 258

(99)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 4

"... İstanbul, şimdi başka bir tarzda siyasetçilerin ocağı hükmüne geçtiğinden; herhalde Risale-i Nur'u siyasete bulaştıracaktılar. Ben İstanbul'un, bu harpten sonra(100)siyasetten nefret etmiş, çirkinliğini müşahede etmiş, çok zaman İslâmiyet'in bir merkezi olmasından hakaik-i İslâmiye'de zevkini ve tesellisini arayacak vaziyete gelmiş diye Risale-i Nur'un orada tab'ına taraftar olmuştum.(101) Fakat şimdi anladım ki; biçare İstanbul, daha müthiş, daha fena bir tarzda siyasetlerin meydanı hükmüne geçmiş.. hatamı anladım.

Evet, lüzumsuz, zararlı âfakî siyasetlere bulaşmış, meşgul olmuş, menhus zevkleri içinde almaya başlamış ve her maksadın fevkinde siyasetle meşgul olmuş bir kafa; hakiki ve bâki ezvak-ı imaniye ve hakaik-i Kur'aniye'yi elbette sâfi ve halis bir tarzda alamaz, hazmetmez. (102)"

"...Otuzüç ayat-ı Kur'aniye'nin işaretiyle ve İmam-ı Ali'nin üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı A'zam'ın kat'î ihbarıyla tahakkuk etmiş olan Risale-i Nur'un siyasetle alâkası yoktur. Fakat Küfr-ü mutlakı kırdığı için, küfr-ü mutlakın altı olan anarşilik ve üstü olan istibdad-ı mutlakı esasiyla bozar, reddeder... Emniyeti ve asayiş, hürriyeti ve adaleti temin eder..."(103)

"...Şimdilik asabiyetle hâricî ve dahilî cereyanların mücadeleleri içinde dahiliye vekilini mahkemeye vermeye dair pek kuvvetli açık mektubun gazeteye ve makamata verilmemesi isabettir...(104)"

"Salisen: İstanbul'daki Amerikan Sefiri vasıtasıyla Amerika'daki Müslüman hey'etine Zülfikâr'ı ve bir Asa-yı Musa'yı göndermesini isteyen o dostumuz ve kardeşimize deyin ki; sefirlerin kafası siyasetle meşgul olduğundan ve Risale-i Nur'un siyasetle alâkası olmadığından, siyasî bir kafa çabuk takdir edemez. Hem Risale-i Nur müşterileri aramaz... müşteriler onu aramalı ve yalvarmalı. Amerika,

buranın en küçük bir havadisini merakla takib ettiği halde, buranın en büyük bir hadisesi olan Risale-i Nur'u elbette arayacaktır...

Bundan sonra her meselemizde emir, Risale-i Nur'un şahs-ı manevisini temsil eden hâs şâkirtlerinin ve sizlerindir. Benimde şimdi bir reyim var ...(105)"

"Aziz Kardeşim, senin mektubunu iyi gördüm. Fakat şimdiki gazeteciler ve baştakiler bu hakikatları tam takdir edemiyorlar. Hem Risale-i Nur yalvarmaz. Onlar yalvarmalı ve kıymetini takdir edip müşteri olduktan sonra, onların yardımını kabul eder. Hem şimdi nazar-ı dikkati Risale-i Nur şâkirtlerine celbetmemek münasibdir diye düşünüyorum. Fakat yedi sene

(100)İkinci cihan harbinden sonra demektir. A.B.

(101)Risale-i Nurların ilk serbest tab' işi de, başlangıçta evvela İstanbul'da değil, Ankara'da başlamasıyla, üstadın bu arzularının bir manası tahakkuk etmiş oluyordu. A.B.

(102)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 166

(103)Aynı eser S: 186

(104)Aynı eser S: 261

(105)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 387

harb-i umumiye bakmıyan ve yirmibeş sene gazeteleri okumıyan, dinlemiyen bu kardaşınızın fikri bu meselede sorulmaz. Asıl fikir sahibi sizler ve Risale-i Nur'un hâs şakirtleri ve müdakkik nâşirleri meşveretle, -hususan Isparta'dakiler ile- maslâhat ne ise yaparsınız...(106)"

"... Resmi gazetelerin haber verdikleri bir hadise-i semaviyeyi adetime muhalif olarak bir Nur şâkirdi bana haber verdi.

Dedim: Yirmibeş sene gazetelerin havadislerini merak etmedim. Fakat bu taşlar Risale-i Nur'un, dinsizlere mane'î tokadlarını temsil ettiği cihetinde ve beş altı sene evvel ondan haber verdiği için, o şâkirde dedim: "Git o hadiseyi tamamıyla oku, tahkik et...(107)"

"...Hamisen dört aydan beri bir zat, bana buraya bir gazete gönderiyormuş. Ben yeniden haber aldım ki, bana gönderiliyormuş. Burada dostlarım adetimi bildikleri içindir ki; değil gazete, Nur'dan başka hiçbir kitabı, hiçbir mecmuayı kabul etmediğim gibi, yeni yazıdan hiçbir harf bilmediğim için, korkmuşlar, vermemişler ve göstermemişler...

Şimdi bir zat, mektup içinde bir sahifesi benimle konuşan bir gazetecinin, fakat dost ve hemşehri bir zatın mektubunu gösterdi. Dediler ki; çoktan beri senin namına bir gazete gönderiyordu. Biz korktuk sana söylemedik.

Ben de dedim: "O zata benim tarafımdan çok selâm ediniz, o dostun eski bildiğin Said değişmiş, dünya ile alâkası kesilmiş.. Hem hasta, hem hususî mektubu kardeşine de yazamadığından o zat gücenmesin."

Oradaki umum dostlara, hususen Hafız Emin ve Hafız Fahreddin gibi kardeşlerimize selâm ve bayramlarını tebrik ediyorum.

Kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ (108)''

DAHİL VE HARİÇTEKİ KUVVETLERE BAKMAMAK

Dahil ve hariçteki büyük kuvvetlere, yardım edebilecek parti ve diplomatlara bakmadığının sebep ve hikmetlerini beyan eden Hazret-i Üstad'ın bir çok yazıları, izahları ve ikazları vardır. Bunların yanında yukarda örnekleri geçtiği üzere, bazı şahısları veya partili bir kısım zatlara, Risale-i Nur'un iman hizmetini engellemeye çalışan habis güçlere karşı yardıma da'vet etme ruhsatları da vardır. Talebeleri vasıtasıyla teminini sağlamak için ruhsat verdiği şu yardım meselesiyle, büyük kuvvetlere bakmamanın ve alâkadar olmamanın arasındaki farkı nasıl uygulayabiliriz diye insanın aklına bir soru gelebilir?

Evvela: Ruhsatlar hakkındaki Hazret-i Üstad'ın cüz'î ve mahallî ve sırf zulmü def'etmek maksadıyla, hem de talebeleri aracılığıyla verdiği izinlerin ve şartlı ve maslahat adına ve zaruret anına mahsus olmak üzere hatırlattığı

(106) Aynı eser S:170

(107) Aynı eser S: 405

(108) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 489

ruhsatların tarz-ı beyanında kullanılan ma'na ve üslub ile; burada bizzat müteveccih olup bakmak ve dostluk kazanmaya çalışmak ve hulul etmek, daha doğrusu muhaliflerle iş birliği yapmak arasında, çok ama pek çok büyük fark vardır. Birbiriyle iltibas edilmesine asla imkân yoktur.

İşte şu ikinci şık meseleye dair Üstad'ın kesin beyan ve ikazlarından bazı numuneler:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim! Hem manevî, hem maddî birkaç cihette sorulan bir suale mecburiyet tahtında bir cevaptır:

Sual: Neden ne dahilde, ne hariçte bulunan cereyanlara ve bilhassa siyasetli cemaatlara hiçbir alâka peyda etmiyorsun?. Ve Risale-i Nur şâkirtlerini mümkün olduğu kadar o cereyanlara temastan men' ediyorsun? Halbuki, eğer temas etsen ve alâkadar olsan, birden binler adam Risale-i Nur dairesine girip parlak hakikatlarını neşredeceklerdi. Hem bu kadar sebatsız sıkıntılara hedef olmayacaktın?..

Elcevab: Bu alâkasızlık ve ictinabın en ehemmiyetli sebebi, mesleğimizin esas olan ihlâs bizi men' ediyor. Çünkü, bu gaflet zamanında hususan tarafgirane mefkûreler sahibi, her şeyi kendi mesleğine alet ederek, hatta dinini ve uhrevî harekâtını da o dünyevî mesleğe alet hükmüne getiriyor. Halbuki hakaik-i imaniye ve hizmet-i Nuriye-i kudsiye kâinatda hiçbir şeye alet olamaz. Rızay-i ilâhîden başka bir gayesi olamaz. Halbuki şimdiki cereyanların çarpışmaları hengâmında bu Sırr-ı ihlâsı muhafaza etmek, dinini dünyaya alet etmemek müşkilleşmiş. En iyi çare, cereyanların kuvveti yerine, inayet ve tevfik-i ilâhîye dayanmaktır... (109)''

Yine aynı mealde Üstad'ın başka bir izahı:

"Aziz Sıddık sebatkâr muhlis kardeşlerim!

Hem maddî, hem nefsim, hem benim ile temas edenler gayet ehemmiyetli benden sual ediyorlar ki; neden herkese muhalif olarak -hiç kimsenin yapmadığı gibi- sana yardım edecek çok ehemmiyetli kuvvetlere bakmıyorsun, istiğna gösteriyorsun?. Ve herkes müştak ve tâlib olduğu ve Risale-i Nur'un intişarına, fütûhatına çok hizmet edecek ve Risale-i Nur şâkirtlerinin hâsları müttelik oldukları ve senden kabul ettikleri büyük makamları kabul etmiyorsun, şiddetle çekiniyorsun?..

Elcevab: Bu zamanda ehl-i iman öyle bir hakikata muhtaçtırlar ki; Kâinatta hiçbir şeye alet ve tabi' ve basamak olamaz.. Ve hiçbir garaz ve maksad onu kirletemez.. ve hiçbir şüphe ve felsefe onu mağlub edemez bir tarzda iman hakikatlarını ders versin. Umum ehl-i imanın bin seneden beri terâküm etmiş dalâletin hücumuna karşı imanları muhafaza edilsin. İşte bu nokta içindir ki; dahilî ve haricî yardımcılara ve ehemmiyetli kuvvetlerine Risale-i Nur ehemmiyet vermiyor, onları arayıp tabi' olmuyor. Ta, avam-ı ehl-i imanın nazarında hayat-ı dünyeviye'nin bazı gayelerine basamak olmasın.. ve doğrudan doğruya hayat-ı bakiyeden başka hiçbir şeye alet olmıyarak, fevkalâde kuvveti ve hakikatı hücum eden şüpheleri ve tereddütleri izale eylesin...(110)"

(109)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 47

(110) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 100

"...Bu sırada dahilde o kadar dâhilî- hâricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek, yani mahdut bir kaç arkadaşına bedel, binler diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin hazır iken; sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendisine celbetmemek ve dünya ile meşgul olmamak için, bütün arkadaşlarına yazıp ki; "Sakın cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, asayişe dokunmayınız." dediği ve iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri.. eskisi evhamından, yenisi de bize yardım etmiyor diye ona çok sıkıntı verdikleri halde...(111)"

BİR ÇEŞİT MANEVÎ SİYASET OLAN FAZLA HÜSN-Ü ZAN İLE MANEVÎ MAKAMAT NOKTASINDAN GELEN BEKLEYİŞ VE ÖZLEYİŞLERE KARŞI ÜSTAD'IN İLMÎ CEVABLARI

Bediüzzaman Hazretleri, bilhassa Risale-i Nur ile Kur'an ve iman hizmetine başladığı günden, ta vefatına kadar olan otuz beş senelik devre-i hayatında, ona talebe olmuş binlerce, milyonlarca insanın; hem de bunların içindeki nurlarca alim ve fazıl kimselerin samimî kanaatları onun hakkında: Ahir zamanda gelmesi mev'ud ve mübeşşer olan âl-i beytin en büyük imamı ve müceddidi olduğu şeklinde iken, hem bu samimî ve çok büyük ve köklü hakikata dayanan kanaatler karşısında, Üstad Hazretleri hem Barla'da hem Kastamonu'da hem de şu Emirdağ hayatında, bu meseleye dair geniş, ilmî ve hakikatlı cevaplar vermiş.. Kanaatları, hüsn-ü zannın aşırı muhabbet halkasından, ilmîlik ve mantikîlik çerçevesine bağlamaya ve Nur talebelerinin o samimî kanaatlarını ta'dil etmeye elinden geldiğince çalışmıştır. Çok geniş olan Mehdîlik hakikatının bir nevi dümdarlığını.. Ve iman noktasında müceddidiyeti.. Ve hakikat ve ilim ve gerçekler cânibinden de bir manevî imamlığı kabul etmekle birlikte; bu makamın da şerefini, büyüklüğünü, kudsiyetini daima ve her zaman umum Nur talebelerinin büyük olan şahs-ı manevisine vermiş, kendisini de onların içinde bir ferd olarak kabul etmiş ve öyle de yaşamıştır.

Üstad Hazretleri bu mevzu'u Mektubat eserinin birkaç yerinde, Barla Lahikası'nda, Kastamonu Lahikası'nda ve nihayet şu Emirdağ hayatında kaleme aldığı mektuplar içinde defalarca ele almış ve izahına çalışmıştır. Kendi aziz ve şerif şahsiyetini ve kendisine verilmiş olan manevî pek büyük

vazifesini daima şahs-ı maneviye vermek içinde setretmeye çalışmıştır. Bunun yanında Nur talebelerinin o samimi kanaatları; esassız, kuru bir hüsn-ü zan galeyanı neticesinde hülyalardan ibaret olmayıp, pek çok delilli ve bürhanlı işaretlerin külliyyetine dayandığını da kaydetmiştir. Aynı zamanda, Hazret-i Üstad'ın O ilmî ve mantikî ve hakikatlı izahları, sadece meseleyi gizlemek ve perdelemek için değil, aynı zamanda bir hakikatı ve o kanaatlarını taşıdığı büyük ve geniş meselenin, madde âlemindeki tezahürünü de dile getirmeye çalışmıştır. Her dediği hak, her yazdığı hakikat olan Hazret-i Bediüzzaman'ın kerratla ve her defasında biraz daha vuzûha kavuşturduğu bu meselenin asliyetinde, Nur talebelerinin kanaatları yönünde gerçeğin büyük payı var olduğuna işaret etmekle beraber; asırlardır tam tafsilli olarak açıklığa kavuşmamış olan bu küllî hakikatın gerçek tarafının da ortaya konmasına büyük ehemmiyet vermiştir.

(111)Elyazma Emirdağı-1 S: 47

Üstad'ın Kastamonu hayatında da bu mesele hakkında vürûd eden izhatından bir nebze temas ettiğimiz kısmı orada bırakarak, sadece bu ilk Emirdağ hayatında Nur talebelerinin aynı mesele etrafında cereyan eden sualleri ve Üstad'ın ona ciddî müteveccih olup ilmî izahlarla ortaya koyduğu çok muazzam küllî beyanlarından örnekler arzutmeye çalışacağız.

Evvela Hazret-i Üstad'ın fazla hüsn-ü zanlar hakkındaki ta'dilâtları:

"...Risale-i Nur'un hakiki ve hakikatlı bir şâkirdi bulunan, Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyan'ın kâtibi bu defa yazdığı mektubunda, haddimden bin derece ziyade hüsn-ü zannına istinaden bir hakikat soruyor: "Risale-i Nur'un şahs-i ma'nevisinin gayet ehemmiyetli ve kudsî vazifesini ve hilâfet-i nübüvvetin de gayet ulvî vazifelerinden bir vazifesini benim âdi şahsımda Üstad'ı noktasında bir cilvesini gördüğünden, bana o hilâfet-i maneviyyenin bir mazharı nazarıyla bakmak istiyor?"

Evvela: Bâki bir hakikat, fâni şahsiyetler üstüne bina edilmez. Edilse hakikata zulüm olur. Her cihetle kemalde ve devamda bulunan bir vazife, çürümeye, çürütülmeye maruz ve mübtelâ şahsiyetlerle bağlanmaz. Bağlansa vazifeye ehemmiyetli zarardır.

Saniyen: Risale-i Nur'un tezahürü yalnız tercümanının fikriyle veya hud onun ihtiyac-ı manevisi lisanıyla Kur'an'dan gelmiş, yalnız o tercümanın istidadına bakan feyizler değil... Belki o tercümanın muhatapları, ders-i Kur'an'da arkadaşları olan hâlis ve metin ve sâdık zatların o feyizleri ruhen istemeleri ve kabul ve tasdik ve tatbik etmeleri gibi çok cihetlerle, o tercümanın istidadından çok ziyade o nurların zuhuruna medar oldukları gibi; Risale-i Nur'un ve şâkirtlerinin şahs-ı manevisinin hakikatını onlar teşkil ediyorlar. Tercümanın da içinde bir hissesi var. Eğer ihlâsızlıkla bozmasa bir tekaddüm şerefi bulunabilir.

Salisen: Bu zaman cemaât zamanıdır. Ferdî şahısların dehası ne kadar harika da olsa, cemaattan çıkan şahs-ı manevisinden gelen dehasına karşı mağlub düşebilir. Onun için o mübarek kardaşımın yazdığı gibi, Âlem-i İslâmî bir cihette tenvir edecek kudsî bir dehanın nurları olan bir vazife-i imaniye biçare, zaif, mağlub, hadsiz düşmanları ve onu ihanetle ve hakaretle çürütmeye çalışan muannid hasımları bulunan bir şahsa yüklenmez. Yüklense o kusurlu şahıs ihanet darbeleriyle düşmanları tarafından sarsılsa, o yük düşer, dağılır.

Rabian: Eski zamandan beri çok zatlar, üstadını veya mürşidini veya muallimini veya reisini kıymet-i şahsiyelerinden çok ziyade hüsn-ü zan etmeleriyle; dersinden ve irşadından istifadeye vesile olması

noktasından o pek fazla hüsn-ü zanlar bir derece kabul edilmiş, hilâf-ı vâki'dir diye bir derece tenkid edilmezdi.

Fakat şimdi, Risale-i Nur şâkirtlerine lâıyk bir üstada muvafık bir ulvî mertebe ve fazileti, biçare kusurlu bu şahsımda kabul ettikleri sebebiyle, gayret ve şevkleriyle çalışmaları, bu noktada haddimden pek ziyade hüsn-ü zanları kabul edilebilir. Fakat Risale-i Nur'un şahs-ı manevisinin malı olarak elimde bulunuyor diye bilmek gerekir...(112)"

(112)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 95

"...Kendi şahsıma baktım ki; kurumuş, çürümüş, vazifesi bitmiş bir hurma çekirdeği hükmünde iken, Risale-i Nur bahçesinde, bir derece o çekirdekten tezahür eden meyvedar, muhterem koca bir ağaç nazarıyla baktığınızı gördüm. Senin fevkalâde hüsn-ü zannın o ağaçtan ileri geldiğini ve çekirdeğin de bir cihette bir nevi vesile olduğu cihetinden hüsn-ü zanna mazhar olmuş gördüm.

O mektubun birinci sahifesi güzeldir, ben de iştirak ediyorum. İkinci sahifede birkaç yerde kalem karıştırdım, ta'dil ettim.

Ezcümle: "Hazret-i Hasan Radiyallahü anh'ın altı aylık hilâfetiyle beraber, Risale-i Nur'un Cevşenül-Kebir'den ve Celcelûtiye'den aldığı bir kuvvet ve feyizle, vazife-i hilâfetin en ehemmiyetlisi olan neşr-i hakaik-i imaniye noktasında Hazret-i Hasan radiyallahü anh'ın kısacık müddetini uzun bir zamana çevirerek tam beşinci halife nazarıyla bakabiliriz. Çünkü adalet-i hakikiye ile bu asırda insanları mes'ud edebilir bir istidatta bulunan Risale-i Nur'dur.. Ve onun şahs-ı manevisi Hazret-i Hasan radiyallahü anh'nün bir muavini, bir mütemmimi, bir manevî veledi hükmündedir diye senin mektubunu ta'dil ettim. Buna kıyasen sana vekâleten bir iki yerde kalem karıştırdım...(113)"

"Aziz Sıddık kardeşlerim!

(Manen maruz kaldığım iki şıklı bir sualin cevabıdır.)

Birincisi: Neden en ziyade senin şahsın hakkında hüsn-ü zan eden ve sana büyük bir makam veren ve Risale-i Nur'la çok kuvvetli irtibatı bulunan ve sen de onları çok sevdiğin halde, hizmet-i Nuriyenin hâricinde senin şahsın ile temaslarını istemiyorsun.. ve senin hakkında fazla hüsn-ü zan beslemiyeni sobette tercih ediyorsun, daha ziyade iltifat gösteriyorsun, nedendir?

Elcevab: Otuzüçüncü Söz'ün ikinci mektubunda dediğim gibi; bu zamanda insanlar ihsanını, muhtaçlara çok pahalı satarlar. Meselâ, benim gibi bir biçareyi, sâlih veya velî zannedip, sonra bir ekmek verip ve mukabilinde makbul bir du'a ister. Bu kadar fiat vermekten ise, bu ihsanı istemiyorum diye hediyelerin adem-i kabulüne bir sebep gösterdiğim gibi; Risale-i Nur'un hâs şâkirtleri müstesna olarak, başkaları beni büyük bir makamda bilmekle, kuvvetli bir alâka ve hizmet gösterir. Hem mukabilinde dünyada ehl-i velâyet gibi nurânî neticeleri ister.. Sonra bize hizmetiyle ve alâkası ile manevî ihsan eder. Böylelerin bu nevi ihsanlarına karşı istediği fiata sahip olamadığım için mahcub oluyorum.Onlar da ehemmiyetsizliklerimi bildikleri vakit, inkisar-ı hayale uğrarlar, belki hizmette fütura düşerler. Gerçi umur-u uhreviyede hırs ve kanaatsızlık bir cihette makbuldür. Fakat mesleğimizde ve hizmetimizde, bazı arızalar ile inkisar-ı hayal cihetinde; şükür yerine, me'yusiyetle şekva etmeye sebep olur, belki de hizmetten vazgeçer. Onun için mesleğimizde, kanaât daima şükürü ve metaneti ve sebatı netice verdiği için, ihlâs dairesinde, hizmet noktasında çok hırs ve kanaatsızlık gösterdiğimiz halde; neticelerine ve semeratına karşı kanaatla mükellefiz.

(113)Elyazma Emirdag-1 aslı S: 99

Mesela: Rissle-i Nur hizmetiyle Isparta ve civarında binler ehl-i imana fevkalâde kuvvet-i imaniyeyi temin etmek olan bu netice, bizim fevkalâde hizmetimize kâfidir. On kutub derecesinde biri çıksa, bin adamı derece-i velâyete sevk etse, yine bu neticeyi aşağıya düşürmez. Nurun hakiki şâkirtleri bu gibi neticelere kanaat ediyorlar. O büyük kutbun müridlerinin kanaât-ı kalbiyelerini temin eden üstadlarının fevkalâde makamı ve mes'elelerde hükümleri yerine, Risale-i Nur'un sarsılmaz hüccetleri, o müridlerin kanaatlarından çok ziyade şâkirtlerine kanaat verdiği gibi; Bu halet ve i'tikad başkasına da sirayet eder, menfaat verir. O müridlerin kanaatı ise hususî ve şahsî kalır.

Hatta ilm-i mantıkta "Kazaya-i makbule" tabir ettikleri, (yani, büyük zatların delilsiz sözlerini kabul etmektir) mantıkça yakın ve kat'iyeti ifade etmiyor. Belki zann-ı gâliyle kanâat verir. İlm-i mantıkta, bürhan-ı yakînî, hüsn-ü zanna ve makbul şahıslara bakmıyor; cerhedilmez delile bakar ki; bütün Risale-i Nur hüccetleri bu bürhan-ı yakînî kısmındandır. Çünkü ehl-i velâyetin amel ve ibadet ve sülûk ve riyazetle gördüğü hakikatlar ve perdeler arkasında müşahede ettikleri hakaik-i imaniye; Aynen onlar gibi Risale-i Nur, İbadet yerinde, ilim içinde hakikata bir yol açmış.. Sülûk ve evrad yerinde, mantikî bürhanlarla, ilmî hüccetler içinde hakikat-ül hakaika yol açmış.. ve ilm-i tasavvuf ve tarikat yerinde, doğrudan doğruya ilm-i kelâm içinde ve ilm-i âkide ve üsul-ud din içinde bir velâyet-i kübra yolunu açmış ki, bu asrın hakikat ve tarikat cereyanlarına galebe çalan felsefî dalâletlere galebe ediyor, meydandadır.

Teşbihte hata olmasın, nasıl ki Kur'an'ın gayet kuvvetli ve mantikî hakikatı; sair dinleri, felsefe-i tabiiyenin savletinden ve gelebesinden kurtarıp onlara bir nokta-i istinad oldu.. Taklidî ve aklın hâricindeki usullerini de bir derece muhafaza etti. '

Aynen öyle de: Bu zamanda onun bir mu'cizesi ve nuru olan Risale-i Nur dahi, felsefe-i maddiyeden gelen dehşetli dalâlet-i ilmiyeye karşı avam-ı ehl-i imanın taklidî olan imanlarını, o dalâlet-i imiyenin savletinden kurtarıp, umum ehl-i imana bir nokta-i istinad ve yakın ve uzaklarda olanlara dahi zabtedilmez bir kal'a hükmüne geçmiştir ki; bu emsalsiz dehşetli dalâletler içerisinde yine avam-ı mü'minînin imanını şüphelerden ve İslâmiyetini hakikatsızlık vesveselerinden muhafaza ediyor...(114)"

"...Nasıl ki ehl-i hamiyet bir insan, dostlarının hayatını kurtarmak için kendini feda eder.. Öyle de, ehl-i imanın hayat-ı ebediyelerini tehlikeli düşmanlardan muhafaza etmesi için lüzum olsa;-Hem lüzum var-kendim değil, yalnız lâyük olmadığım o makamları, belki hakikî hayat-ı ebediyenin makamlarını dahi feda etmeye, Risale-i Nur'dan aldığım ders-i şefkat cihetiyle terk ederim.

Evet,her vakit, hususan bu zamanda ve bilhassa dalâletten gelen gaflet-i umumiyede ve siyaset ve felsefenin galebesinde ve enaniyet ve hodfuruşluğun

(114)Yeni yazı Emirdag-1 S: 89. Bu mektubun geri kalan kısmı bir vesileyle yukarıda kaydedilmiş olduğundan tekrar edilmedi.A.B.

heyecanlı asrında, büyük makamlar herşeyi kendine tabi' ve basamak yapar. Hatta dünyevî makamlar için dahi mukaddesatını alet yapar. Manevî makamlar olsa daha ziyade alet eder. Umumun nazarında kendini muhafaza etmek ve o makamlara kendini yakıştırmak için bazı kudsî hizmetlerini ve hakikatları basamak ve vesile yapıyor diye ittiham altında kalıp, neşrettiği hakikatlar dahi tereddüt ile revacı zedelenir. Şahsa, makama faydası bir ise, revaçsızlıkla umuma zararı bindir.

Elhasıl: Hakikat-i ihlâs benim için şân ve şerefe ve maddî ve manevî rütbelere vesile olabilen şeylerden beni men'ediyor. Hizmet-i nuriyeye gerçi büyük zarar olur... Fakat kemiyet, keyfiyete nisbeten ehemmiyetsiz olduğundan hâlis bir hadim olarak hakikat-ı ihlâs ile herşeyin fevkinde hakaik-i imaniyeyi on adama ders vermek; Büyük bir kutbiyetle binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetli görüyorum.(115)"

HAKİKAT CİHETİ

Üst tarafta geçen hüsn-ü zan meselesini izah eden parçalardan sonra; şimdi de aynı meselenin asıl hakikat ve mahiyetini ortaya koyan Hazret-i Üstad'ın ifadelerinden bazı örnekler veriyorur:

"Aziz Siddık kardeşlerim!

Evvela: Nurun fevkalâde hâs şakirtleri, Sikke-i Gaybiye'nin müştamilâtıyla ve evliya-yı meşhureden kırk günde bir defa ekmek yiyip, kırk gün yemeyen Osman-ı Hâlidî'nin sarih ihbarı ve evlâdlarına vasiyeti ile.. Ve Isparta'nın meşhur ehl-i kalb âlimlerinden Topal Şükrü'nün zâhir haber vermesiyle; çok ehemmiyetli bir hakikatı dava edip; fakat iki iltibas

içinde bu biçare ehemmiyetsiz kardeşleri Said'e bin derece ziyade hisse vermişler. On seneden beri kanaâtlarını ta'dile çalıştığım halde, o bahadır kardeşler kanaatlarında ileri gidiyorlar.

Evet, Onlar, Onsekizinci Mektup'taki iki ehl-i kalb çobanın macerası gibi, hak bir hakikatı görmüşler.. Fakat tabire muhtaçtır. O Hakikat da şudur:

Ümmetin beklediği ahir zamanda gelecek zâtın üç vazifesinden en mühimmi ve en bûyüğü ve en kıymettarı olan iman-ı tahkikiyi neşir ve ehl-i imanı dalâletten kurtarmak cihetiyle; O en ehemmiyetli vazifeyi aynen bitamamiha Risale-i Nur da görmüşler. İmam-ı Ali (R.A) ve Gavs-ı A'zam (K.S) ve Osman-ı Halidi (R.A) gibi zatlar, bu nokta içindir ki; o gelecek zatın makamını, Risale-i Nur'un şahs-ı manevisinde keşfen görmüşler gibi işaret etmişler. Bazen de o şahs-ı maneviyî bir hadimine vermişler, o hadime mültefitane bakmışlar.

Bu hakikattan anlaşılıyor ki:Sonra gelecek o mübarek zat, Risale-i Nur'u bir program olarak neşir ve tatbik edecek...O zatın ikinci vazifesi: Şeriatı icra ve tatbik etmektir:..Birinci vazife, maddi kuvvete değil, belki kuvvetli i'tikad ve ihlâs ve sadakatla olduğu halde, bu ikinci vazife gayet büyük maddî bir kuvvet ve hâ kimiyet lâzım ki; O ikinci vazife tatbik edilebilsin.

(115)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 101

O zatın üçüncü vazifesi: Hilâfet-i İslâmiye'yi ittihad-ı İslâm'a bina ederek, İsevî ruhanileriyle ittifak edip Din-i İslâm'a hizmet etmektir

Bu vazife, pek büyük bir saltanat ve kuvvet ve milyonlar fedakârlarla tatbik edilebilir...

Birinci vazife, o iki vazifeden üç dört derece daha ziyade kıymettardır. Fakat o ikinci ve üçüncü vazifeler, pek parlak ve çok geniş bir dairede ve şa'şaalı bir tarzda olduğundan, umumun ve âvamın nazarında daha ehemmiyetli görünüyorlar.

İşte, o hâs Nurcular ve bir kısmı evliya olan o kardaşlarımızın tabire ve te'vile muhtaç fikirlerini ortaya atmak, ehl-i dünyayı ve ehl-i siyaseti telâşa verir ve vermiş... Hücumlarına vesile olur. Çünkü birinci vazifenin hakikatını ve kıymetini göremiyorlar, öteki cihetlere hamlederler.

Kardeşlerimin ikinci iltibası: Fânî ve çürütülebilir bir şahsiyeti bazı cihetlerle birinci vazifede pişdarlık eden Nur şâkirtlerinin şahs-ı manevisini temsil eden bu âciz kardaşına veriyorlar. Halbuki bu iki iltibasta Risale-i Nur'un hakikî ihlâsına ve hiçbir şeye, hatta manevî ve uhrevî makamata dahi alet olmamasına bir cihette zarar verdiği gibi; ehl-i siyaseti de evhama düşürüp, Risale-i Nur'un neşrine zarar gelir. Bu zaman, şahs-ı manevî zamanı olduğu için, böyle büyük ve bakî hakikatlar, fanî ve âciz ve sükût edebilir şahsiyetlere bina edilmez.

Elhasıl:O gelecek zatın ismini vermek, üç vazifesi birden hatıra geliyor, yalnız olur. Hem hiç bir şeye alet olmayan nurdaki ihlâs zedelenir. Avam-ı mü'minînin nazarında hakikatların küvveti bir derece noksanlaşır.Yakiniyet-i burhaniye dahi kazayay-ı makbuledeki zann-ı galiba inkılâb eder. Daha muannid dalâlete ve mütemerrid zendekaya tam galebesi mütehayyir ehl-i imanda görünmemeye başlar. Ehl-i siyaset evhama ve bir kısım hocalar i'tiraza başlar. Onun için Nurlar'a o ismi vermek münasib görülüyor. Belki "Müceddidir, onun pişdarıdır" denilebilir.

Umum kardeşlerimize binler selâm...

Elbaki Hüvelbaki kardeşiniz

SAİD-İ NURSI(116)"

"...Çok dikkatli, Risale-i Nur'un manevi avukatı kardaşımız Ahmet Feyzi'nin Mehdî hadisesinin Risale-i Nur dairesi içinde çokça medar-ı bahsetmesi, ehl-i dünyanın evhamını tahrike sebep olabilir. Çünkü Mehdî m'anasında bir siyaset dahi bulunuyor diye eskiden beri fikirlerde yerleşmiş... Risale-i Nur bu meseleyi halletmiştir...(117)"

Ahir zamandaki büyük Mehdi'den başka çok mehdiler gelmiş, geçmiş diye Risale-i Nur ispat etmiş. Rivayetlerin muhtelif olması bu noktadan ileri geliyor.

(116)Osmanlıca Sikke-i Tasdik-i Gaybi S: 2

(117)Risale-i Nur dinin bir çok muammalı tılsımlarını hallettiği gibi, İslam milletlerinin fikirlerinde yer almış olan bu Mehdî meselesini de yine ancak Risale-i Nur tam halledebilmiştir. Halledilmiş din tılsımlarından birisi de bu Mehdi meselesidir, meydandadır.A.B.

Bu zaman şahıs zamanı olmadığından, o ehemmiyetli unvanlar şahıslara verilmez. Hem Risale-i Nur'a da, siyaset manasını taşıyan o unvanı vermemek münasibtir. Müceddidiyet kâfidir.

Gerçi hakikat noktasında ahir zamanda gelecek büyük mehdi, siyaseti tam dindar İseviler'e bırakıp yalnız İslâmiyet hakikatlarını ispata, izhara, icrava çalışır. Bu nokta-i nazardan; Risale-i Nur o zat-ı mübarekin veyahut onun cemaat-ı nuraniyesinin şahs-ı manevisinin çok vazifelerinden en ehemmiyetli vazifesi olan hakaik-i imaniyenin isbat ve neşrini tam yapıyor... Fakat bu evhamlı ve bahaneler arayan ve her şeyi siyaset noktasında düşünen adamlara karşı bu Mehdî unvanını Risale-i Nur'a vermek, Risale-i Nur'un ihlâs sırrına ve dünyaya tenezzül etmemesine muvafık olmaz.

Evet, Risale-i Nur'daki ihlâs, yüzde doksan ihtimal ile de olsa, o makama talib olmamaklığı iktiza ediyor. Çünkü küçük bir memuriyet veyahut zâbit olmak gibi bir makamı düşünen, harekâtını o makama tevcih ediyor, onu maksad yapıp ona çalışıyor, ihlâsı kaybeder. Uhrevî amellerini ona basamak yapar, bütün bütün yanlış olur. İşte böyle kudî ve parlak bir makamı ve me'muriyeti dünyada dahi kendine düşündürmek ve gaye-i hayal yapmak, bütün harekâtını, hatta uhrevî amellerini o

makama yakıştırmak suretini verdiğiinden, hakikat-ı ihlâsı bozar. Eğer öyle bir makam verilse de, ihsan-ı ilahî olur. İnsanın kesb ve ameli ona vesile olamaz ve ekseriyetle bilinmez. Bilinmezse daha iyidir... ve bilhassa efkâr-ı ammede siyasetçilik ve hâkimiyet manası bu Mehdî unvanında bulunduğu ve geçmiş bazı mehdi-misal halifeler o gibi hadislerin bir masadaki ve medarı olmuşlar. Elbette bu zamanda siyasete her şeyi feda eden insanlar nazarına karşı, Risale-i Nur mesleğindeki ihlâs böyle şeyleri aramaz.

Yalnız bu kadar var ki; Şâkirtleri tam i'timad ve kat'î yakınlerini takviye için harikulâde bir surette hem Risale-i Nur'un şahs-ı manevinin, hatta tercümanının pek büyük makamlarda bulduklarını itikad edebilirler. Çünkü eskiden beri Üstadlarına karşı ziyade hüsn-ü zan kabul edilmiş. Hatta Kur'an'dan ve hadisten sonra, en mühim hüccet-i imaniye Risale-i Nur'dur diyebilirler...(118)"

"...Evet, hem Sikke-i Gaybiye, hem onun yazdığı ayetler ve hadisler, müttefikan bu asırda bir hakikat-ı nuraniyeye işaret ediyorlar.. Ve bu asır ve bu zaman cemaât zamanı olduğundan,

şahs-ı manevi hükmedebilir. Hususan ma'nevî vazifelerde maddî şahısların ehemmiyeti azdır. Dağlar gibi vazifeler o zaif şahsiyetlere yükletilmez.

Bazı ayat-ı kerime ve ehadis-i şerife, âhir zaman'da gelecek bir müceddid-i ekberi ma'na-yı işarî ile haber veriyorlar... Fakat o gelecek zatın ve cem'iyetinin üç vazifesinden, hakikatta en ehemmiyetlisi olan ve zahiren en küçüğü görünen imanı kurtarmak ve hakaik-i imaniyeyi güneş gibi göstermek vazifesini Risale-i Nur ve şâkirtlerinin şahs-ı manevisi tam yaptıklarından, o gelecek zata dair haberleri ve işaretleri Risale-i Nur'un şahs-ı manevisine, hatta bazen tercümanına da tatbika çalışmışlar... Ve "şeriatı ihya ve hilâfeti

(118) Elyazma Emirdag-1 aslı S: 150

tatbik" olan çok geniş dairede hükmeden bu iki mühim vazifesini nazara almamışlar... Onların kanaatları, onların Risale-i Nur'dan istifade cihetinde faydalıdır, zararsızdır. Fakat Nur'un mesleğindeki ihlâsa ve hiçbir şeye alet olmamasına ve dünyevî ve ma'nevî makamatı aramamasına zarar verdiği gibi; Nurlar'ın muarızları, her taifenin, hususan siyasi taifenin tenkidine ve hücumuna vesile olabilir...

Bu münasebetle bu günlerde ruhuma gelmiş bir ihtarı, kalbimle gördüğüm bir ma'nayı beyan edeceğim ki, kardeşim Ahmet Feyzi gücenmesin. Şöyle ki:

Nurlar'ın fütûhâtını kalben temaşa ederken, ba'zı hâs kardeşlerimin Nur'un tercümanına verdikleri makam noktasında baktım. O makama nisbeten fütûhat az olmasından, o makamın şerefi için bir hırs ile vazife-i ilâhiyeye karışmak gibi şekva geldi. Binler derece şükür ve sırf rıza-i ilâhi noktasında bazı biçarelerin nurlarla imanlarını kurtarmak cihetiyle, binler hamd ve sena ve şükür lâzım iken; bir teşekkî ve sıkıntı geldi.

Sonra, mahiyet, terk-i enaniyet ve ihlâs-ı tâm ile aynı vaziyete baktım, gördüm ki: O fütûhatta binler hamd ve sena ve taşekkür ve manevi sürûr ve sevinç ruhuma geldi. Ben o halde iken, anladım ki; makamat-ı maneviye dahi mesleğimizde mevzu-u bahs olmamalı. Eğer bazı hâs kardeşlerimin, hakkımdan yüz derece ziyade bana verdikleri hisse ve makam, hakikat da olsa ve hakkımda olsa, mezkûr hakikat için bırakmağa; meslek-i nuriyedeki ihlâsı tamme bırakmağa, mecbur eder.

Elbaki Hüvelbaki

Kardaşınız

Said-i Nursi(119)”

”

(120)

Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Evvela: Nur'un ehemmiyetli ve çok hayırlı bir şakirdi, çokların namına benden sordu ki: "Nur'un hâlis ve ehemmiyetli bir kısım şâkirdleri pek musırrane olarak, âhir zamanda gelen Âl-i Beyt'in büyük bir mürşidi seni zannediyorlar.. Ve o kadar çekindiğin halde, onlar ısrar ediyorlar. sen de bu kadar musırrane onların fikirlerini kabul etmiyorsun, çekiniyorsun...

Elbette onların elinde bir hakikat ve kat'î bir hüccet var.. Ve sen de bir hikmet ve hakikata binaen onlara muvafakat etmiyorsun. Bu ise bir tezaddır, herhalde hallini isteriz...”

Ben de bu zatın temsil ettiği çok mesailere cevaben derim ki: O halis nurcuların ellerinde bir hakikat var... Fakat iki cihette bir ta'bir ve tevil lâzım.

(119) Osmanlıca Elyazma Tılsımlar mecmuası S: 350

(120)Üstada'nın bu mektubu,1947 senesi Kurban Bayramında ilk olarak tekbirlerin arapça alınmasına çok sevinmesi üzerine 24.10.1947 günlerinde kaleme alınmıştır. Bu mektup Afyon Savcısı tarafından çok büyük iddialara sebep olmuş ve "Tekbirat-ül Hüccac" ismiyle zabıtlara geçmiştir. A.B.

Birincisi: Çok defa mektuplarımda işaret ettiğim gibi, Mehdî-i Âl-i Resul'ün temsil ettiği kudsi cemaâtının şahs-ı ma'nevîsinin üç vazifesi var. Eğer kıyamet kopmazsa ve beşer bütün bütün yoldan çıkmazsa o vazifeleri, onun cemiyeti ve Seyyidler cemaâti yapacağını Rahmet-i ilâhiyyeden bekliyoruz... Ve onun üç büyük vazifesi olacak.

Birincisi: Fen ve felsefenin tasallutu ile, maddiyun ve tabiiyyun taunu beşer içine intişar etmesiyle, her şeyden evvel felsefeyi ve maddiyun fikrini tam susturacak bir tarzda imanı kurtarmaktır. Ehl-i imanı dalâletten muhafaza etmek... Ve bu vazife hem dünyayı, hem herşeyi bırakmakla çok zaman tetkikatla meşguliyeti iktiza ettiğinden; Hazret-i Mehdî'nin o vazifesini bizzat kendisi görmeye vakit ve hal müsaade edemez. Çünkü hilâfet-i Muhammediye (A.S) cihetindeki saltanatı onunla iştigale vakit bırakmıyor. Herhalde o vazifeyi ondan evvel bir taife bir cihette görecek. O zat, o taifenin uzun tetkikatı ile yazdıkları eseri kendine hazır bir program yapacak, onun ile o birinci vazifeyi tam yapmış olacak. Bu vazifenin istinadî kuvvet ve manevî ordusu yalnız ihlâs ve tesanüd sıfatlarına sâhip bir kısım şâkirtlerdir. Ne kadar az da olsalar, manen bir ordu kadar kuvvetli ve kıymetli sayılırlar.

İkinci vazifesi: Hilâfet-i Muhammediye (A.S.) unvanıyla Şeâir-i İslâmiye'yi ihva etmektir. Âlem-i İslâm'ın vahdetini nokta-i istinad edip beşeriyeti maddî ve ma'nevî tehlikelerden ve gazab-ı ilâhiden kurtarmaktır. Bu vazifenin nokta-i istinadı ve hadimleri milyonlarla efradı bulunan ordular lazımdır.

Üçüncü vazifesi: İnkılâbat-ı zamaniye ile ahkâm-ı Kur'aniye'nin zedelenmesiyle ve Şeriat-ı Muhammediye'nin kanunlarının bir derece ta'tile uğramasıyla; o zat, bütün ehl-i imanın manevi yardımlarıyla ve İttihad-ı İslâm'ın muavenetiyle ve bütün ulema ve evliyanın ve bilhassa Âl-i Beyt'in

neslinden gelen, her asırda kuvvetli ve kesretli bulunan milyonlar fedakâr seyyidlerin iltihaklarıyla o vazife-i uzmayı yapmağa çalışır.

Şimdi hakikat-ı hal böyle olduğu hade, en birinci vazifesi ve en ehemmiyetlisi ve en yüksek mesleği olan imanı kurtarmak ve imanı tahkikî bir surette umuma ders vermek, hatta avamın da imanını tahkikî yapmak vazifesi ise, manen ve hakikaten hidayet edici, irşad edici manasının tam sarahatını ifade ettiği için; Nur şâkirtleri bu vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ikinci ve üçüncü vazifeler buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecededir diye Risale-i Nur'un şahs-ı manevisini haklı olarak bir nevi Mehdî telakki ediyorlar. O şahs-ı manevinin de bir mümessili Nur şâkirtlerinin tesanüdünden gelen bir şahs-ı manevisi.. ve o şahs-ı ma'nevinin de, bir nevi mümeesili olan biçare tercümanını zannettiklerinden, bazen o ismi ona da veriyorlar. Gerçi bu bir iltibas ve bir sehivdir. Fakat onlar onda mes'ul değiller. Çünkü ziyade hüsn-ü zan eskiden beri cereyan ediyor ve itiraz edilmez. Ben de o kardeşlerimin pek ziyade hüsn-ü zanlarını bir nev'i dua ve bir temenni ve Nur talebelerinin kemal-i itikadlarının bir tereşşuhu gördüğümünden, onlara çok ilişmezdim. Hatta eski evliyanın

bir kısmı işarât-ı gaybiyelerinde Risalei Nur'u, aynı o âhir zamanın hidayet edicisi olduğu diye keşifleri bu tahkikat ile te'vili anlaşılır. Demek iki noktada bir iltibas var, te'vil lâzımdır.

Birincisi: Ahirdeki iki vazife, gerçi hakikat noktasında birinci vazife derecesinde değiller... Fakat Hilâfet ve İttihad-ı İslâm ordularıyla zemin yüzünde Saltanat-ı İslâmiye'yi sürmek cihetinde; herkeste, hususan ehl-i siyasette, hususan bu asrın efkârında o birinci vazifeden bin derece geniş görünüyor.. Ve bu isim bir adama verildiği vakit, bu iki vazife hatıra geliyor. Siyaset manasını ihsas eder. Belki de bir hodfuruşluk manasını hatıra getirir Belki bir şân u şeref ve makamperestlik ve şöhetperestlik arzularını gösterir... Ve eskidenberi ve şimdi de çok sâf-dil ve makamperest zatlar "Mehdi olacağım" diye da'va ederler. Gerçi her asırda hidayet edici bir nevi' mehdî ve müceddid geliyor ve gelmiş... Fakat her biri üç vazifeden birisini bir cihette yapması i'tibarıyla âhir zamanın büyük Mehdî ünvanını almamışlar.

Hem mahkemede Denizli ehl-i vukufu, bazı şâkirtlerin bu itikadlarına göre bana karşı demişler ki: "Eğer mehdilik dava etse, bütün şâkirtleri kabul edecekler"

Ben de onlara demiştim: "Ben kendimi seyyid bilemiyorum. Bu zamanda nesiller bilinmiyor. Halbuki âhir zamanın o büyük şahsı Âl-i Beyt'ten olacaktır. Gerçi manen ben Hazret-i Ali'nin (R.A.) bir veled-i manevîsi hükmünde ondan hakikat dersini aldım.. Ve Âl-i Muhammed Aleyhisselatü vesselâm bir manada hakiki Nur şâkirtlerine şâmil olmasından, ben de Âl-i Beyt'ten sayılabilirim. Fakat bu zaman şahs-ı manevî zamanı olmasından ve Nur'un mesleğinde hiçbir cihette benlik ve şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek ve şân u şeref kazanmak olmaz... Ve sırr-ı ihlâsa tam muhalif olmasından Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür ediyorum ki; beni kendi kendime beğendirmemesinden, ben öyle şahsî ve haddimden hadsiz derece fazla makamata gözümü dikmem... ve Nur'daki ihlâsı bozmamak için uhrevî makamât dahi bana verilse, bırakmaya kendimi mecbur biliyorum" dedim. O ehl-i vukuf sustu.

İşte kardeşim, senin sualine kısa cevab... Tabirattaki kusurlarıma bakılmasın, pek acele olarak bu cevabı yazdım. Siz Islâh edebilirsiniz.

Elbaki Hüvelbaki Kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ(121)"

İşte, Hazret-i Bediüzzaman'ın bu mevzudaki görüşleri böyle... Bu mevzu, Mektubat Mecmuası Birinci Mektup, Onbeşinci Mektup ve Yirmi Dokuzuncu Mektub'da da ana hatlarıyla ve sebep ve hikmetleriyle beyan edilmiştir. Fakat Mektubat'taki izahlar, küllî kaideler hâlinindedir. Lahika mektuplarında ise, o küllî hakikatların şerhleri yapılmıştır. Bu yüzden Mektubat'takileri buraya dercetmeye lüzum görmedik.

"Görüş" tabirini Hazret-i Üstad Beziüzzaman için kullandıksa da, aslında çok yanlış... Çünkü o, neyi söylüyorsa, neyi yazıyorsa; Kur'an'ın işaretlerinden ve hadislerin ilhamlarından alıp söyler. Boş ve heva-Haşa!- bir şey söylemez. Öyle ise, o bir görüş değil, öz gerçeğin anlatılmasıdır. Âhir zaman Mehdisi hakkında vürûd eden çok çeşit ve şekillerdeki pek çok hadislerin mecmuunun

(121)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 259

gösterdiği manayı ve dünyada Allah'ın hikmet kanunlarının işleyiş ve hikmetli nizamından aldığı hakikat dersiyse beraber; kalb ve ruhuna o iki kaynağın mertebe-i arşiyelerinden küllî şekilde ilham olunan manalarının ışığı altında ve onu hiçbir zaman aldatmamış hakikatlı

hatırât ve sünûhâtın parıltıları ortasında kaleme almış olduğu gerçeklerin ta kendisidir diyebiliriz. Öyle ise, onun sadece mücerred aklî bir görüşü, mantıkî bir yorumu değildir.

Hazret-i Üstad, Mehdî hakikatının izahına, Kastamonu'da dört beş defa Emirdağ'ında da bir o kadar defalar müteveccih olmuş.. Aynı manada fakat bazı elfaz değişikliği ile ve "Üç Vazife" hakikatlarının taksimatında, sadece bir yerde lâfız değişikliğiyle beraber, aynı hakikatı, her zaman ayrı üslûb içerisinde yazmıştır. Ve bu meselenin siyasete, hatta manevî siyasete temas eden yönünün -fitrî seyri dışındaki- zoraki ve ihlâsızca olan tarzının Nur talebeleri için kapalı olduğunu.. Ve fakat vazifeleri sadece "Birinci Vazife"nin hizmet ve mükellefeyetleriyle muvazzaf bulduklarını te'vil götürmez sarahat içinde beyan buyurmuştur.

AKİDEVİ VE FIKHÎ BAZI MEVZULAR

Üstad Bediüzzaman Hazretleri üç buçuk senelik ilk Emirdağ hayatında, talebe ve dostlarının sordukları bir çok dinî, ilmî, içtimaî meselelerin yanında; âkidevî, fikhî ve âmelî bazı suallerine de vermiş olduğu hususî ve pek mühim cevaplarından bir kısmını dercetmek istiyoruz.

Buraya kaydedeceğimiz suallerin hususî cevaplarını, sıraya dizerek, Akide, Tasavvuf ve Kelâm ilmine aid olanlarını en başta, fikhî ve âmeli kısımlarını ise daha sonraya kaydediyoruz:

- 1- Umumi akideye müteallik mühim bazı mevzular.
- 2- İman etmek ile, inkâr etmenin arasında pek mühim ve esaslı farkın izahıyla, imanın ziyade ve noksan olabileceğinin izahı.
- 3- İman hakikatları anlatılırken, felsefî tabirleri kullanmanın zararları.
- 4- Münafıkların kimler olabileceğinin, Âlevilerin münafık şümûlüne dâhil olup olmayacağına izahı.
- 5- İçtimaî âkideye taalluk eden sahabeler arasındaki harblerin mahiyet ve hakikatı.
- 6- "Bir Müslüman dinî ahlâkı terk ettiğinde, anarşist olur" hükmünün izahı

7- Bid'atların icra edildiği câmi' ve cemaatlere gidilip gidilemeyeceği meselesi.

8- Cuma namazı meselesi.

9- Seferîlik ve namazın kasrı meselesi.

10- Sakal bırakmanın nasıl bir sünnet olduğunun izahı.

11- Kur'an'ın yeni harflerle okunup okunamayacağı hakkında.

12- Baba-oğul arasındaki karşılıklı şefkat ve itaat meselesi.

13- Kitap ne olursa olsun ona hurmetin lüzümlülüğü

Bütün bu mes'eleler Nur Risaleleri'nde daha mufassal ve daha ilmî izahlarla beyan edildikleri halde, Emirdağ-1 hayatı lahika mektuplarında, hususiyle bu mes'elelere temas edildiği cihetle, bunları bir arada okumanın; ve Risaleler'de küllî ve umumî şekildeki beyanların bir nevi hususî ve hâs izahları olarak beraberce bir arada mütalâa etmenin daha faydalı ve lezzetli olabileceği düşüncesiyle bu makama kaydettik.

Şimdi sıra numaralarını koyduğumuz şekliyle onları bir bir kaydetmeye çalışacağız. Yani bunlara dair Hazret-i Üstad'ın izahlarını okuyacağız:

1- Umumî akideye müteallık bazı mühim mevzular:

"..... Ben hülâsat-ül hülâsayı okuduğum zaman, koca kâinat nazarımda bir halka-i zikir oluyor. Fakat her nevin lisanı çok geniş olmasından, fikir yoluyla sıfât ve esma-i ilâhiyyesi ilmelyekin ile iz'an etmek için akıl çok çabalıyor. Sonra tam görür. Hakikat-i insaniyyeye baktığı vakit; o cmi miyasta, o küçücük haritacıkta, o doğru nümuncikte, o hassas mizancıkta, o enaniyet hassasiyetinde öyle kat'î ve şuhûdî ve izanî ve vicdanî bir itminan, bir iman ile o sıfât ve esmayı tasdik eder. Hem çok kolay, hem hazır, yanındaki ayinesinde hiç uzun bir seyahat-ı fikriyeye muhtaç olmadan iman - ı tahkikiyi kazanır ve in hakiki bir manasını anlar.

Çünkü, Cenab-ı Hak hakkında sûret muhal olmasından, suretten murad; sîrettir, ahlâk ve sıfattır(122)"

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Bir biçare, vesveseli ve hassas ve dinsizlerle görüşen bir adam meşhur Duâ-i Nebevî olan "Cevşen-ül Kebir" hakkında ve akıl hâricindeki sevab ve faziletine dair bir hadisi görmüş, şüpheye düşmüş, demiş:

"Ravî, Ehl-i Beyt'in imamlarındandır. Halbuki hadsiz bir mübalağa görünüyor. Mesela, içinde der: "Bu duaya Kur'an kadar sevab verilir. Hem göklerdeki büyük melâikeler o dua sâhibini gördükçe, kürsülerinden inip ona pek büyük bir tevazu'la hürmet ederler..." bu ise aklın, mantığın mukayeselerine gelmez diye Risale-i Nur'dan imdad istedi.

Ben de, Kur'an'dan ve Cevşen'den ve Nurlar'dan gayet kat'i ve tam akıl ve hikmete mutabık bir cevap verdim. Size gayet kısa icmalini beyan ediyorum. Şöyle ki:

Ona dedim: Evvela, Yirmidördüncü Söz'ün Üçüncü Dalı'nda on adet üsûl var... Böyle şüpheleri esasıyla keser, izale eder. Ona bak, cevabını all..

Saniyen: Her gün bütün ümmet kadar hasenât ona işlenen ve bütün ümmetin saadetlerine yardım eden ve İsm-i A'zam'ın mazharı ve kâinatın hem çekirdek-i aslisi, hem en mükemmel ve cami' meyvesi olan zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm o duanın kendi hakkında o azim mertebesini görmüş, Ona haber veren Cibril Aleyhisselâm'dan işitmiş. Başkalarını kendine kıyas etmiş.. veya edilmiş ... Demek o pek fevkalâde ve âcib sevab , zat-ı

(122)Elyazma Emirdag-1 aslı S: 213

Ahmediye'nin velâyet-i kübrasından ona gelmiş.. o küllî, umumî değil, belki o duanın mahiyetinde böyle bir kıymet var.. Ve İsm-i A'zam'ın mazharı olan Zâtın tebaiyyeti ile başkalarına dahi o sevab mümkündür. Fakat gayet ehemmiyetli şartları var. Yalnız okumak kâfi gelmez. Yoksa muvazene-i ahkâmı bozar, farzlara ilişir.

Salisen: O dua, nasıl ki zat-ı Ahmediyye'ye (A.S.) baktığı vakit, mübalağadan münezzehe ve ayn-ı hakikat oluyor.. Öyle de o duadaki yüzer Esmâ-i Hüsna'nın hakikatlarına baktığı zaman, değil mübalağa, belki onların nihayetsiz tecellilerinden gelmesi mümkün ve gelebilen fayizlerin nihayetsizliğini göstermek için, pek az bir kısmını Muhbir-i Sadık (A.S.) haber vermiş... Ve teşvik için mübhem ve mutlak bırakmış. Sonra mürûr-u zamanla o kaziye-i mümkün ve mutlaka bil-fiil vaki' ve külliye telakkî edilmiş.

Rabian: Yirminci Lem'a-i ihlâsta bir adama beşyüz senelik bir genişlikte bir cennet verilmesine dair olan bir haşiye var, ona da bak, gör ki; O koca cennetin verilmesi, bilmediğimiz tarzda bir mâlikiyet değil.. belki insan nasıl hususî hanesi ne çok cihetlerle mâliktir, sahiptir... Öyle de zemin yüzündeki şeylere duygularıyla bir nevi' mâliktir, tasarruf ve istifade edebilir. Demek bazen fevkalhad harika ve akıl hâricindeki bir kısım sevablar bu mezkûr hakikata bakar.

Hem İslâmiyet'te her sevabın, her fazilet-i a'malin en evvel mazharı ve bizlerin bir duada bir zerre sevabımıza, o duada bir dağ kadar sevab ve feyzi kazanan zat-ı Ahmediye'dir. (A.S.) Hususi virdler ve dualar, şeriat ve risalet cihetiyle değil, belki Velâyet-i Ahmediye noktasında ve umumî olmayan derslerinde kendine verilen en yüksek mertebeyi beyan eder. Kendine tam tebaiyyet eden hâs vârislerini o noktalara teşvik, eder. dedim.

O vesvese edip şüphelere düşen adam lillahilhamd kurtuldu,tam kanaatı geldi. Belki sizin bazılarınıza faydası var diye, size de gönderdim. Umumunuza binler selâm...

Elbaki Hüvelbaki

SAİD-İ NURSİ(123)"

2- İman etmek ile, inkâr etmenin arasında pek mühim ve çok esaslı farkın izahı:

Bu meselenin harika izahını yapan Hazret-i Üstad'ın bu mektubu; 1946'larda İstanbul Üniversiteli Nurcu gençlerden Safranbolulu Doktor Mustafa Oruç ve arkadaşları tarafından Üstad'a müracaat edilmiş ve izahı istenilmiştir. O da bunu böyle yazmıştır:

Aziz Sıddık kardeşlerim ve Nur şâkirtlerinin küçük pehlivanları!

Asa-yı Musa ahirlerinde, bazı nüshalarında mübarekler pehlivanı büyük ruhlu Küçük Ali namında bir kardeşimizin sualine karşı verdiğim bir

(123)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 240

cevab var.. onu okuyunuz ki; O zat, bazı mu'terizlerin, Risale-i Nur'un kıymetini bir derece kırmak için ona demişler: "Herkes Allah'ı bilir. Âdî bir adam, bir velî gibi Allah'a iman eder" diye nurların pek yüksek ve pek çok kıymettar ve gayet lüzumlu tahşidatını ziyade göstermek istemişler.

Şimdi İstanbul'da daha dehşetli bir fikirde, anarşi fikirli küfr-ü mutlaka düşmüş bir kısım münafıklar; Risale-i Nur gibi ekmek ve suya ihtiyaç derecesinde herkesin muhtaç olduğu iman hakikatlarına ihtiyacı düşürmek desisesiyle diyorlar ki: "Her millet, herkes Allah'ı bilir.. Onu daha yeni ders almaya ihtiyacımız yok" diye mukabele etmek istiyorlar.

Halbuki: Allah'ı bilmek, bütün kâinatı ihata eden Rububiyetine ve zerrelere yıldızlara kadar cüz'î ve küllî herşey kabza-i tasarrufunda ve kudret ve iradesiyle olduğuna kat'î iman etmek.. Ve mülkünde hiçbir şeriki olmadığına ve LAİLÂHE İLLALLAH kelime-i kudsiyesine ve hakikatlarına iman etmek, kalben tasdik etmekle olur. Yoksa, "bir Allah var" deyip; bütün mülkünü esbaba ve tabiata taksim etmek ve onlara isnad etmek, hâşâ hadsiz şerikleri hükmünde esbabı merci' tanımak.. Ve herşeyin yanında hazır irade ve ilmîni bilmemek ve şiddetli emirlerini tanımamak ve sıfatlarını ve gönderdiği elçilerini ve peygamberlerini bilmemek; elbette hiçbir cihette Allah'a iman hakikatı onda yoktur. Belki küfr-ü mutlakdaki manevî cehennemün dünyevî ta'zibinden kendini bir derece teselliye almak için o sözeri söyler.

Evet, inkâr etmemek başkadır.. İman etmek bütün bütün başkadır. Evet, kâinatta hiç bir zişu'ûr, kâinatın bütün eczası kadar şâhidleri bulunan Halık-ı Zülcelâli inkâr edemez... Etse, bütün kâinat onu tekzib edeceği için susar, lâkayd kalır.

Fakat ona iman etmek; Kur'an-ı Azim-üş-şan'ın ders verdiği gibi o Halık'ı sıfatlarıyla, isimleriyle umum kâinatın şehadetine istinaden kalben tasdik etmek.. Ve elçileriyle gönderdiği emirleri tanımak.. Ve günah ve emre muhalefet ettiği vakit, kalben tevbe ve nedamet etmek iledir. Yoksa büyük günahları serbest işleyip, hiç istiğfar etmemek ve adırmamak; o, imandan hissesi olmadığına delildir.

Her ne ise evlâdlarım, ehemmiyetli bir hadise size bu uzun meseleyi kısaca beyan etmeye sebep oldu. Şimdilik sizlere Rieale-i Nur'un ehemmiyetli şâkirtleri nazarıyla bakıyorum. Mustafa Oruç çok tali'lidir ki, kendi sisteminde ve ruhunda ve ciddiyetinde az bir zamanda sizleri buldu, bir iken on Mustafa oldu.

SAİD-İ NURSİ(124)"

2 /1 İMANIN ZİYADE VE NOKSAN OLABİLECEĞİNİN İLMÎ İZAHİ

(Bu meseleyi izah eden bu mektub, ilk Emirdağ hayatında yazıldığı kesindir.)

(124) Elyazma Emirdağ-1 aslı S:240, Y.yazı Emirdağ-1 S:159

"Saniyen: Mübarekler pehlivanı hem Abdurrahman hem Lütfü hem büyük Hafız Ali manalarını taşıyana büyük ruhlu Küçük Ali kardaşımız bir sual soruyor. Halbuki o sualin cevabı Risale-i Nur'da yüz yerde var.

Risale-i Nur'un erkân-ı imaniye hakkında bu derece kesretli tahşidatı nedendir? "Bir âmî mü'minin imanı büyük bir velinin imanı gibidir" diye eski hocalar bize ders vermişler diyor?

Elcevab: Başta Matbu' Ayet-el Kübra, hem Yirmisekizinci mektubun üçüncü meselesinin ikinci noktasıda, meratib-i imaniye bahislerinde.. Ve ahire yakın Müceddid-i Elf-i Sani İmami Rabbanî'nin beyanı ve hükmü ki: "Bütün tarikatların müntehası ve en büyük maksadları, hakaik-i imaniyenin inkişafıdır.. Ve bir mesele-i imaniyenin kat'iyetle vuzûhu, binler kerametlerden ve keşfiyattan daha iyidir" ve Ayet-el Kübra'nın en ahiri ve lahikadan alınan o mektubun parçası ve tamamının beyanatı cevab olduğu gibi; Meyve Risalesi'nin tekrarat-ı Kur'aniye hakkında Onuncu Mes'elesi, tevhid ve iman rükünleri hakkında tekrarat ve kesretli tahşidat-ı Kur'aniye'nin hikmeti, aynen tamamen onun hakikî tefsiri olan Risale-i Nur'da cereyan etmesi cevaptır.

Hem iman-ı tahkikî ve taklidî ve icmalî ve tafsilî.. Ve imanın bütün muhacamaata ve vesveselere ve şüphelere karşı dayanıp sarsılmamasını beyan eden Risale-i Nur parçalarının izahatı, büyük Ruhlu Küçük Ali'nin mektubuna öyle bir cevaptır ki, bize hiç bir ihtiyaç bırakmıyor.

İkinci cihet: İman yalnız icmalî ve taklidî bir tasdikte münhasır değildir. Bir çekirdekten, ta büyük hurma ağacına kadar.. Ve eldeki ayinede görünen misalî güneşten, ta deniz yüzündeki aksine, ta güneşe kadar mertebeleri ve inkişafatları olduğu gibi; imanın o derece kesretli hakikatları var ki; bin bir esma-i ilâhiye ve sair erkân-ı imaniyenin kâinat hakikatıyla alâkadar çok hakikatları var ki, bütün ilimlerin ve marifetlerin ve kemalât-ı insaniyenin en büyüğü imandır ve iman-ı tahkikiden gelen tafsilli ve burhanlı marifet-i kudsiyedir diye ehl-i tahkik ittifak etmişler.

Evet, iman-ı taklidî çabuk şüphelere mağlub olur. Ondan çok kuvvetli ve çok geniş olan imanı tahkikî de pek çok meratib var. O mertebelerden ilmelyakin mertebesi, çok bürhanların kuvvetiyle binler şüphelere karşı dayanır. Halbuki taklidî iman ise, bir şüpheye karşı bazen mağlub olur.

Hem iman-ı tahkikînin bir mertebesi de aynel yakın derecesidir ki, çok mertebeleri var. Belki esma-i ilahiye adedince tezahür dereceleri var.

Bütün kâinatı bir Kur'an gibi okuyabilecek bir dereceye gelir.. Ve bir mertebesi de hakkelyakindir ki, onun da çok mertebeleri var. Böyle imanlı zatlara şübehât orduları hücum da etse bir halt edemez.

İlm-i kelâmın binler cild kitapları akla ve mantığa istinaden te'lif edip, yalnız o marifet-i imaniyenin bürhanlı ve aklî bir yolunu göstermişler... ve ehl-i hakikatın yüzer kitapları keşfe ve zevke istinaden o marifet-i imaniyeyi daha başka bir cihette izhar etmişler. Fakat Kur'an'ın mu'cizekâr cadde-i kübrasının gösterdiği hakaik-i imaniye ve marifet-i kudsiye, o ulema ve evliyanın pek çok fevkinde bir kuvvet ve yüksekliktedir.

İşte Risale-i Nur bu câmi' ve küllî ve yüksek cadde-i saadeti ve mi'rac-ı marifeti tefsir edip, bin seneden beri Kur'an aleyhine ve İslâmiyet ve İnsaniyyet zararına ve adem alemleri hesabına tahribatçı küllî cereyenlere karşı Kur'an ve iman namına mukabele ediyor, müdafaa ediyor. Elbette hadsiz tahşidata ihtiyacı vardır ki; o hadsiz düşmanlara karşı dayanıp, ehl-i imanın imanının muhafazasına Kur'an nuruyla vesile olsun.

Hadis-i şerifte vardır ki; "Bir adamın senin ile imana gelmesi sana sahra dolusu kırmızı koyunlardan daha hayırlıdır", (125) "Bazen bir saat tefekkür, bir sene ibadetten daha hayırlı

olur. (126) " Hatta nakşilerin hafî zikre verdiği büyük ehemmiyet, bu nevi tefekküre yetişmek içindir.

Umum kardeşlerimize birer birer selâm ve dua ediyoruz. Kusura bakmayınız, acale yazıldı. Siz tashih ve islâh edebilirsiniz.

Elbaki Hüvelbaki Kardeşiniz

SAİD-i NURSİ(127)"

3- İman hakikatları izah edilirken felsefî tabirlerin veya dinin görüş ve beyanları kaydedilirken felsefeci ve maddî hukukçu müelliflerin terimlerinin kullanılmasının zararları hakkında:

Hazret-i Bediüzzaman bilhassa Risale-i Nur'da ta'kib ettiği te'lif tarzında, felsefî tabirlerin isti'malinden ve felsefeci kimselerin görüşlerinin yazılmasından kat'iyetle ictinab etmiştir. Ayrıcada, bir çok def'alar bu hususta ikaz ve tenbihlerde de bulunmuştur. Bu meseleye, Risale-i Nur'un her yerinde rastlamak mümkündür. Yirmidokuzuncu Mektub'un bir parçasında bu hususta açıkça ve hususiyle temas etmiş ve dikkat çekmiştir. Burada, Emirdağ hayatında, kardeşi Molla Abdülmecid Efendi'nin, oğlunun vefatı üzerine yazdığı "Fuadiye" isimli Risalesinde kullandığı bazı felsefî tabirlere dikkat çekmiş ve kardeşini ikaz etmiştir. Hatta bu yüzden o Risaleyi neşrettirmemiştir. Abdülmecid'e gönderdiği mektubunda şöyle demiştir:

"Hem mesela felsefeye temas eden bazı cümleler:" Mürûr-ü zamanla kabuk bağlamış, sonra taprağa inkılâb etmiş, sonra nebatât husule gelmiş, sonra hayvanat vücuda gelmiş..." gibi tâbirler îcad ve hilkat-ı ilâhiye noktasında felsefidir. Risale-i Nur'un san'at ve icad-ı ilâhî cihetindeki beyanatına münasib düşmüyor. Her ne ise...(128)"

4- Münafık kimler olabileceğinin.. Aleviler zendekaya, küfre giripte münafık şumulüne dahil olup olmayacağıının izahı:

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Ali köyünde Risale-i Nur şâkirtlerinden Ali Efendi, münafıklar hakkında bir ayet-i kerimeyi soruyor. Şimdi zamanım izaha müsaîd olmadığı için kısaca bir iki cümle beyan ediyorum:

(125)Buharî- Cihad 102

(126)Câmiussagir-İmam Suyuti, 2. Cilt S: 77

(127)Osmanlıca Âsâ-yı Musa S: 242

(128)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 271

"Münafık öldükten sonra namazı kılınmaz..." Meâlindeki ayet, o zamandaki ihbar-ı ilâhî ile bilinen kat'î münafıklar demektir. Yoksa zan ile, şüphe ile münafık deyip, namaz kılmamak olmaz. Madem LAİLÂHEİLLALLAH der, ehl-i kible... Sarih küfür söylemezse, yahut tevbe etse; namazı kılınabilir.(129)"

O Ali köyünde Aleviler çok olduğunu ve bir kısmı Rafizliğe kadar gidebilmesi nazarıyla; onların en fenası da münafık hakikatına dahil olmamak lâzım gelir. Çünkü münafık i'tikadsızdır, kalbsizdir, vicdansızdır, peygamber aleyhindedir. Şimdiki bazı zındıklar gibi...

Âlevî ve Şîî'lerin müfritleri ise, değil peygamber aleyhinde, belki Âl-i Beyt'in muhabbetinden ifratkârane muhabbet besliyorlar. Münafıkların tefritlerine karşı, bunlar ifrat ediyorlar. Hadd-ı şeriattan çıktıkları vakit, münafık değil, ehl-i bid'a oluyorlar. Fasık oluyorlar, ekseriyetçe zendekaya girmiyorlar.

Hazret-i Ali Radiyallahü anhü yirmi sene hürmet ettiği, onlara şeyh-ül İslâm'lık mertebesinde onların hükmünü kabul ettiği EBUBEKİR, ÖMER, OSMAN radiyallahü anhüm'e hürmet etseler, farz namazını kılsalar yeter...(130)"

Başka bir mektubunda:

"...Hubb-ü Ehl-i Beyt'i meslek yapan aleviler, ne kadar ifrat da etseler, Rafizî de olsalar, zendakaya küfr-ü mutlaka girmez. Çünkü muhabbet-i Âl-i Beyt ruhunda esas oldukça, Peygamber (A.S.) ve Âl-i Beyt'in âdvetini tazammun eden küfr-ü mutlaka girmezler. İslâmiyet'e o muhabbet vasıtasıyla şiddetli bağlanıyorlar. Böylelerini daire-i sünnete tarikat namıyla çekmek, büyük bir faidedir. Hem bu zamanda ehl-i imanın vahdetine çok zarar veren bazı siyasî cereyanlar, alevilerin fitrî fedakârlıklarından istifade edip, kendilerine alet etmemek için, Nur dairesine çekmek büyük bir maslahattır...(131)"

5- Bir nevi içtimaî akide olan sahabeler arasındaki harplerin mâhiyet ve hakikatı:

Bu mes'elede de Hazret-i Üstad, onbeşinci mektupta ve ondokuzuncu mektubun baş tarafında izahların en ulvisini ve ehl-i sünnet fikrinin en büyük hakikatını beyan etmiş, dile getirmiştir. Burada ise; Emirdağ'ında iken, eski Erzurum meb'uslarından Mehmed Salih Yeşiloğlu'nun bu mevzu'daki bazı suallerine verdiği çok mühim ve gayet ilmî ve ehl-i sünnetin fikrini tam aksettiren cevaplarından bazı bölümler almak istiyoruz:

"... Zalim siyasetin gaddarâne bir düsturu olan" cemaât için ferd feda edilir" diye çok zalimane pek çok vukuâtı ehven-üş şer diye bir nev'i âdalet-i izafiye namında hâkimiyetine bir maslâhat göstermişler. Hatta bu asırda o gaddar düsturun hükmüyle, bir adamın hatasıyla bir köyü mahveder. Beş on adamın, onların siyasetine zarar vermek tevehhümüyle binler adamı perişan eder.

(129)Üstad'ın bu hükmü gibi, son günlerde akılları başlarına gelen İslam aleminin yeni âlimleri de aynı mevzuda te'lifat yaptılar. Mesela bunlardan birisi Salim Behnesavî'nin "El Hükmü ve Kadiyet ü tekfir- il Müslim" kitabı gibi. A.B.

(130)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 106

(131)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 436

İşte eski zamanda bir derece siyasetin bu gaddar düsturu İslâmlar içine girdiğinden, siyasetteki bu müthiş düsturlar karşısında mecburiyetle selef-i sâlih'in sükût ile, ehl-i sünnet vel-cemaatin imamları o kapıları kapamak, deyip o kapıları açmıyorlar... "

"O mes'eleler ile meşgul olmak, şimdiki bu hazır musibet-i diniyeye karşı mükellef olduğumuz vazife-i Kur'anîyeye zarar verir. Ulema-i ilm-i kelâmın ve usul-üd din âllamelerinin ve ehl-i sünnet vel-cemaatin dahi muhakkiklerinin, İslamî akidelere dair çok tetkik ve muhakematla ve âyât ve hadisleri muvazene

ile kabul ettikleri usul-üd din düsturları, şimdiki Risale-i Nur'un meşrebini muhafazayı emrediyor ve kuvvet veriyor..."

"İmam-ı Ali Radiyallahü anhü ve kerremallahü vecchühunun şahsına ve hayatına ve âdalet-i hakikiye üzerine giden siyasetine ilişmek, darbe vurmak başkadır... Şahsiyyet-i zahiriyyesinden ve hayat-ı dünyeviyyesinden ve siyaset-i içtimaiyesinden binler derece daha yüksek olan şahsiyyet-i maneviyyesine, kemalât-ı ilmiyyesine ve makâmat-ı velâyetine ve vârisliğe darbe gelmez ve gelmemiş ve gelmiyor. Kimin haddi var..."

Onun için, iki ciheti birleştirmek tevehhümüyle, karşısında muarazaya çalışanların taarruzu pek dehşetli görünüyor. Ehl-i iman ortasında nasıl böyle vukuât olabilir diye hayret veriyor. Halbuki Yezid ve Velid gibi habis herifler müstesna, ötekilerin kısm-ı âzamı İmam-ı Ali'nin (R.A) harika kemalâtına ve kerametlerine ve verasetine ilişmek değil, belki yalnız hayat-ı içtimaiye-i insaniyyeye aid idaresine darbe vurmağa çalışmışlar, hata etmişler...(132)"

Başka bir mektubundan:

"...Ehl-i sünnet vel-cemaat, sahabeler zamanındaki fitnelerden bahs açmayı men'etmişler... Çünkü Vaka'a-i Cemel'de Aşere-i Mübeşşere'den "ZÜBEYR VE TALHA VE AİŞE-İ SİDDİKA (R.A) bulunmasıyla; Ehl-i sünnet vel-cemâat o harbi içtihad neticesi deyip; "Hazret-i Ali haklı.. öteki taraf haksız... Fakat içtihad neticesi olduğu cihetle af edilir" derler.

Hem Vehhabilik damarı, hem müfrit Râfiziler'in mezhepleri İslâmiyet'e zarar vermesin diye "Siffin" harbindeki bâğilerden de bahs açmayı zararlı görüyorlar.

Haccac-ı Zalim, Yezid ve Velid gibi heriflere, ilm-i kelâmın en büyük âllamesi olan Sa'deddin-i Teftazânî: "Yezid'e la'net caizdir" demiş... Fakat "la'net vâcibdir" dememiş. "Hayırdır, sevabı vardır." dememiş...

Madem zem etmemek ve tekfir etmemekte bir emr-i şer'î yok... Fakat zemde ve tekfirde hükm-ü şer'î var. Zem ve tekfir eğer haksız olsa, büyük zararı var... Eğer haklı ise, hiç hayır ve sevabı yok. Çünkü tekfire ve zamme müstehak hadsizdirler. Fakat zem etmemek, tekfir etmemekte hiçbir hükm-ü şer'î yok, hiç zararı da yok.

(132)Elyazma Emirdag-1 aslı S: 350

İşte bu hakikat içindir ki; ehl-i hakikat, başta Eimme-i Erbaâ ve Ehl-i Beyt'in eimme-i isna âşer olarak, ehl-i sünnetin mezkûr hakikata müstenid olan kanun-u kudsiyyeyi kendilerine rehber edip, İslâmlar içinde o eski zaman fitnelerinden medar-ı bahs ve münakaşa etmeyi câiz görmemişler. Menfaatsız zararı var demişler. Hem o harplerde çok ehemmiyetli sahabeler nasılsa iki tarafta da bulunmuş. O fitneleri bahsetmekte,

1454

o hakikî sahabelere, Talha ve Zübeyr gibi (R.A) Aşere-i Mübeşşere'ye dahi tarafgirane bir inkâr bir i'tiraz kalbe gelir. Hata varsa da, tevbe ihtimali kuvvetlidir..." (133)

Bir başka mektubundan:

"...O malum zatın rü'yası, Hazret-i Ali (R.A) Muâviye'ye karşı şiddetli hiddetini göstermesi hakikatlı değildir. Onlar çoktan barışmışlar... Muâviye'nin siyasî hatası, sahabelikteki çok ehemmiyetli sohbet şerefini kırmıyor. O sohbet-i Nebeviye'ye mazhariyyet, o siyasî hatalarını iskat ediyor. O rü'ya sahibine de selâm ediyorum..."

Kardaşınız ve duanıza muhtaç

SAİD-İ NURSİ(134)"

6- "Bir müslüman dini veya dinî ahlâkı terkettiği zaman anarşist olur..."Hükmünün izahı:

"Maddi, manevi bir sual münasebetiyle garip bir ihtar:

Şöyle denildi: "Sen müdafaatında demişsin: "Müslümanlar din terbiyesini terk etse, anarşist olur. Başka ecnebî milletler gibi, komünist ve sosyalist gibi bir kayıd altında kalmaz... Ve anarşistleri idare etmek, istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlaka ile olabilir. Başka çare olamaz."

"Hem müdafaattta demişsin: "Risale-i Nur küfr-ü mutlakı kırdığı için küfr-ü mutlakın üstü olan istibdad-ı mutlakı.. ve altı olan anarşiliği def'eder, kaldırır" Acaba bir misal gösterebilir misin?."

Ben de dedim: Mahrem ve kısaca bir cevap şudur ki; hakikî anarşilik değil, belki bir tevehhümle bir miktar lâdînî terbiyesi altında kalan bu vatandaki dindar milletlere anarşilik gelmiş.. Veya gelmesi ihtimaline binaen, umumî ve küllî âcib bir rüşvet-i mutlaka nev'inden memurlara maaşı kadar bir ilave.. Ve çiftçilerden şimdi çok maslahatlı ve merhametli olan öşür vergisini kaldırıp, para ile buğdayı onlardan satın almak gibi; dâhilî haricî cereyanlar, anarşilik damarından istifade etmemek için, çok garip maddî manevî, cüz'î küllî rüşvetler göründüğünü, çok zamandan beri hayat-ı içtimaiyeye bakmadığım için, bilmediğim ve istemediğim halde, birden köylülerden işittim.

Yine bu münasebetle manen denildi ki: "Nurcular gayet büyük bir kuvettir. Ne için onlara da hakk-ı sükût olarak tamam serbestiyet vermekle, ma'nevî rüşvet verilmiyor?"

(133)Elyazı Emirdağ-1 aslı S: 345

(134)Daktilo Yazma Emirdağ Lahikası, Sıro No:10

1455

Ben de dedim: Risale-i Nur'un tamamen ehemmiyetini takdir ve kıymetini tam tasdik ettikleri halde, intişarına meydan vermemesiyle, hariçten gelen dehşetli dinsizlik cereyanına, güya Risale-i Nur'u neşrettirmemekle; sûri dinsizcesine, lüzumsuz, faydasız bir rüşvet veriyorlar gibidir. Tâ, o haricî ve hücum etmek isteyenler hücum etmesinler. Halbuki Risale-i Nur dâhilde kuvvetli manevî fütûhatıyla anarşiliğe meydan vermediği gibi, hariçten gelen ve içimizde anarşiliği yetiştirmeye çalışan; şimalden gelen dehşetli dinsizlik cereyanına karşı Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'anîdir. Bu vatandaki milliyetperverler ve vatanperverler ve ehl-i hamiyet; siyasetçe, hayatı içtimaiyeye ve kendi menfaatlarıncı Risale-i Nur'un neşrine mecbur olduklarını iddi'a ederiz... Ve nurları iman için okuyan veya resmen tetkik eden binler şâhit bu davayı tasdik ederler. Eğer bu yirmi senede perde altında Risale-i Nur, Kur'an'ın mu'cize-i maneviyesiyle yüzbinler iman-ı tahkikî sahiplerini yetiştirmeseydi, bu mübarek vatan ve millet pek dehşetli fırtınalara tutulacaktı... Ve tutulmadığına bir sebep de, Risale-i Nur olduğuna sure-i vel-asr işaret ediyor.

SAİD (135) "

7-Bid'atların icra edildiği câmi ve cemaatlara gidilip gidilemeyeceği meselesi:

Hazret-i Üstad bu meseleye de gerek Barla Lahikası'nda, gerekse Kastamonu lahikalarında zaman-zaman temas etmiş.. ve kalben değil, amelî olarak, din hizmeti ve niyeti namına

iştirâkine ve amel edilmesine izinler vermiştir. Emirdağ hayatında da yine bazı sualler münasebetiyle bu husus'a temas etmiştir. İşte bir numunesi:

"...Risale-i Nur dairesi içinde yeni ezan okuyanlar müezzin ve imamlar çoklar var... Bid'alara kalben taraftar olmamak yeter. Umum İslâm'ın ma'bedi olan câmiler ehl-i bid'aya bırakılmaz. Gerçi İmam-ı Rabbanî gibi zatlar demişler ki: "Bid'a olan yerlere girmeyiniz! "Fakat o zaman hususî idi. Böyle taammum eden yerlerde, câmi'ler ehl-i sünneti içinde bulmak ister. Bid'aya iştirâk ile değil, belki câmiin ve cemaatın faziletini kazanmak iktiza eder. Ben de burada camiye hâlî vakitte gidip, o manevi emre tevfik-i hareket ediyorum. Bizim de câmiimizdir. Kalben ehl-i bid'aya yardım etmemekle, bu mübarek aylarda camilere mümkün olduğu kadar sünnet-i seniye dairesinde faziletinden istifade etmek, hafızları dinlemek, inşaallah mecburî bid'alara karşı gelebilir, zararı dokunmaz.

ferman-ı ilâhî teminat verir... (136)"

(135)Emirdağ-1 "Zübeyr"-2 S: 208

(136)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 81

1456

8- Cuma Namazı... ve bir sünnet olan sakal meselesi:

Evvelâ: Cuma'a namazı hususunda, Hazret-i Üstad'ın mensub olduğu Şâfiî mezhebine göre: "En az kırk adamın imam arkasında Fatiha okuması şartı" varken, yine de Hazret-i Üstad bir çok zaman cuma namazına iştirak ettikleri olmuştur. Bilhassa 1949'da Afyon hapsinden sonra, bunu daha da sıklaştırdığını bütün yakın talebeleri şهادet etmektedirler. Buradaki soru ise; Üstad'ın her zaman hiç kaçırmadan gitmediğine dair bir tenkidir. İşte Bediüzzaman'ı dinliyoruz:

"...Risale-i Nur'un nurlarına perde çekmek, intişarına rakabet etmek için derler: " Said Cumâ cemaatına gelmiyor?. Sakal bırakmıyor?.. "

Elcevab: Ben çok kusurları kabul ile beraber derim: Bu iki meselede büyük ma'zeretlerim var.

Evvelâ: Ben şâfiî'yim. Şâfiî mezhebinde cum'anın bir şartı, kırk adam imam arkasında fatiha okumaktır. Daha başka şartlar da var. Onun için burada bana cuma farz değil. Ben mezheb-i A'zamiyi takliden bazen sünnet olarak kılıyordum.

Saniyen: Yirmi senedir(137)haksız olarak beni insanlarla görüştürmekten men ettikleri için, hem bu ahirde resmen dört ay evvel perde altında insanlarla temas ettirmemek için tenbihât olmuş... Hem yirmibeş senedir ben münzevi yaşadığım için, kalabalık yerlerde huzur bulamıyorum ve herkesin arkasında mezhebimce iktida edip namaz kılamıyorum.. Ve okumakta yetişemiyorum.. Ve daha fatihanın yarısını okumadan imam rukû'â gidiyor. Bizde fatiha okumak farzdır.

SAKAL MESELESİ İSE: Bu bir sünnettir(138) hocalara mahsus değil.. bu millette yüzde doksan sakalsız olanların içinde küçüklüğümde beri sakalsız buldum. Bu yirmi senedir bana resmi hücumlarda bazı arkadaşlarımın sakallarını kestirmeleriyle; Benim sakal bırakmadığım, bir hikmet bir inayet-i ilâhiye olduğunu ispat etti. Eğer sakal olsaydı, traş edilseydi; Risale-i Nur'a büyük bir zarar olurdu. Çünkü ölecektim, dayanamıyacaktım.

Bazı âlimler "Sakalı traş etmek câiz değildir" muradları: Sakalı bıraktıktan sonra traş etmek haramdır demektir. Yoksa hiç bırakmayan bir sünneti terk etmiş olur.

(137)Hazret-i Üstad'ın bu mektubunda; "Yirmi senedir" ifadesinden ve Emirdağ mektuplarının tertip ve sırasından anladığımıza göre, bu mektubu,1945 yılı içerisinde yazmıştır. Bu tarihten az sonra, zaten Emirdağ kaymakamı onu resmen camiye gitmekten men' etmiştir. A.B.

(138)Sakalın sünnet olduğu bütün me'haz hadis kitaplarında yazılıdır. Misvak gibi, sünnet olmak gibi, bıyıkların ağza girmemesini muhafaza etmek gibi, koltuk altlarını ve âne yerlerini, tırnağını kesmek gibi sakal da o ayarda bir sünnettir. Mesela: Avn-ül ma'bud, şerh-i sünen-i, Ebi Davud C: 2, S: 252. keza Tuhfet-ül ahvazî bi-şerh-i cami-it tirmizi C: 8, S: 46'da yazılı olduğu gibi... A.B.

1457

Fakat bu zamanda dehşetli pek çok günah-ı kebaireden çekilmek için, bu terk-i sünnete mukabil, Risale-i Nurun irşadıyla yirmi sene heps-i münferid hükmünde işkenceli bir hayat geçirdim. İnşallah o sünnetin terkine bir keffarettir... (139)"

9- Seferilik ve Namazın kasrı meselesi

"...Sordukları mes'ele-i şer'îye ise; şimdiki mesleğimiz ve halimiz o mes'elelerle meşgul olmaya müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar var ki; ruhsat-ı şer'îye olan kasr-ı namaz ve takdimte'hir,(140)vesâit-i nakliye bir kararda olmadığı için, onlara bina edilmez. Belki kaide-i şer'îye olan kasr-ı namaz, sâbit olan mesafeye bina edilebilir.

Eğer denilse ki: Tayyere ile veya şimendiferle bir saatte giden zahmet çekmiyor ki, ruhsata müstehak olsun?

Elcevab: Tâyyare ve şimendiferde abdest alıp, vaktinde namazını kılmak; yayan, serbest gidenlerden daha ziyade müşkilât bulunduğu için ruhsata sebebiyet verir. Her ne ise, şimdilik bu kadar yazılabildi. Bu mes'ele-i şer'îyeyi Ulema-i İslâm halletmişler, bize ihtiyaç bırakmamışlar.

SAİD-İ NURSÎ141

10- Kur'an'ın yeni hartle (Latin harf'ıyla) okunup okunamayacağı hakkında

Aziz masum evlâdlarım!

Kur'anı öğrenmek için ders almaya çalışıyorsunuz. Sizin bildiğiniz yeni harfta noksanlar olduğu için, mümkün oldukça yeni harften okunmamak lâzım gelir. Hem Kur'an'ı okumanın faydası yalnız hâfız olmak ve dünyada onunla bir makam kazanmak, bir maaş almak değil.. belki her bir harfi hiç olmazsa on hayrından ta yüze, ta bine, ta binlere kadar cennet meyvelerini, ahiret faydalarını vermesini düşünüp, ebedî hayatının rahatını ve saâdetini temin etmek niyetiyle okumak lâzımdır.

Evet, mekteplerde dünya maişeti, ya rütbeleri için fenleri ders okumak, bu kısacık dünyevî hayatta derecesi faydası bir ise; ebedî hayatta, Kur'an ve Kur'an'ın kudsî kelimelerini ve nurlu ve imanî ma'nalarını öğrenmek binler derece daha kıymetlidir. Onlar şişe hükmünde, bunlar elmas hükmündedir. Hem peder ve validenize hakikî ve faydalı evlâdlar olabilirsiniz. Siz

(139) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 59

(140) Hazret-i Üstad burada hem Hanefi hem Şafiî mezhebinde namazın kasrı bir ruhsat olduğunu nazikâne beraberce zikrediyor. A.B.

(141)Elyazma Emirdağ-1 Büyük boy S: 306

1458

madem masumsunuz, daha günahınız yok.. Böyle kudsî bir niyetle okusanız, sizleri Risele-i Nur'un ma'sum şâkirtleri içinde kabul edip, umum şâkirtlerin dualarından hissedar olursunuz ve nurlu mübarek talebeler olursunuz.. Hem Üstadınızı, hem sizi, hem peder ve validelerinizi, hem memleketinizi tebrik ediyorum.

SAİD-İ NURSÎ (142)

11- Baba-oğul arasındaki şefkat ve itaâtin zarurîlik ve fitrîliği hakkında:

"...Risale-i Nur'un kahramanlarından baba-oğulun meşrebleri ayrı ayrı olduğundan, birbiriyle tam imtizac edemediklerinden endişe ediyorum. Baba ne kadar haksız da olsa, oğul onun rızasını tahsil etmeye mecburdur. Oğul da ne kadar serkeş de olsa, baba şefkat-ı fitriyesini ona karşı esirgemez ve esirgememeli...(143)"

Rivayet yoluyla gelmiş Hz. Üstadın bir hükmü:

12-Kitaplara karşı hürmet hakkında

Emirdağlı Hüseyin Çalışkan diyor:"Emirdağ pazarında kitap satan bir kişi,fazla kitapları balye yapıp üzerinde oturuyormuş.Bunu gören Hz. Üstad, zübeyr Ağabeyi ona göndererek demişki: "Muhteviyatı ne olursa olsun, içlerinde mukaddeles isimler bulunabileceği için, Kitap üzerine oturulamıyacağını ikaz ederek bildirmişti.(Son Şahitler-4. S.76)

HARİKA VE ACİB BAZI HADİSELER

Harika hadiselerden maksadımız, Hazret-i Üstad ve Nur hizmetiyle alâkadar olarak zuhûr eden bazı harika durumlardır. Bunlar nevi itibarıyla çoktur. İşte bunlardan birisi: Emirdağ kasabası eski hükûmet konağının yangın hadisesi ve bununla ilgili Risale-i Nur'un kerametkârane şekilde görülen bereketidir.

1945 veya 46 yılı kış aylarında cereyan eden bu yangın hadisesi şöyle vaki' olmuştur: Eski belediye ve hükûmet binasının bitişiğinde yirmi kadar esnaf dükkânları vardır. Birden geceleyin müthiş bir yangın binayı sarmış ve dükkânlara sıçramıştır. Çalışkan âilesinden Ceylan'ın babası Mehmed Çalışkan'ın dükkânı da bu dükkânların içinde.. Yangın müthiş bir hücumla ilerlerken; Merhum Ceylan, Üstad'ına koşuyor: "Aman yandık Üstad'ım" diye iltica ediyor. Üstad Hazretleri de, onların dükkânlarında bulunan matbu' Ayet-el Kübra'ları şefaathî ederek, dua ediyor. Yangının hâyü-huyu bit

(142) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 430

(143)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 88

1459

tikten sonra, ateşin tam ortasında kalmış olan Çalışkan'ların dükkânına hiçbir şey olmayıp, sağsalim kurtuluyor. Sadece eşyayı kurtarmaya gelenler, bir iki camını kırıyorlar. Bu durum herkes tarafından hayretle, taaccüble karşılanıyor.

Üstad Hazretleri, yangın hadisesinden sonra., talebelerine hitaben şu mektubu kaleme alıp gönderiyor:

Aziz Sıddık kardeşlerim, Size manidar ve âcib ve Risale-i Nur'un talebeleriyle ve Risale-i Nur ve Ayet-el Kübra'nın kerametiyle ve ehl-i dünyanın bana ilişmek niyetleriyle alâkadar, karşımda eskiden belediye bulunan hükûmet dairelerinden birisi hiçbir şey kurtulamıyarak, hiç görmedğimiz âcib bir parlamakla, gecenin en soğuk bir vaktinde, üç saat cehennem gibi yandığı halde, tam bitişiğinde Risale-i Nur Çalışkanlarından bir Risale-i Nur talebesi, yine iki kardaşının ve ma'sum Ceylan'ın sermayelerinin kısmı azamı içinde bulunan büyük mağazaları o yangın yeri ile iki küçük dükkân fasıla ile o dehşetli yangın, bütün şiddetiyle mağazaya doğru gelirken, biçare Ceylan yanıma geldi, dedi: "Biz yanıyoruz, mahvolduk!.." Ben de, iki gün evvel mağazalarında bulunan Ayet-el Kübra'nın bir kısım matbu nüshalarını yanıma getirmek için söyledim, fakat getirmedi. Demek o ateşi söndürmek için orada kalmıştır. Risale-i Nur'u ve Ayet-el Kübra'yı şefaathı yapıp: "Ya Rabbi kurtar!.." dedim.

Üç saat o dehşetli yangın hücumunda, bütün o büyük daireyi mahvetti. Altında ve bitişiğindeki dükkânları bütün yaktı, yıktı. Risale-i Nur'un ve Ayet-el Kübra'nın hıfzında olan mağazaya kat'iyen ilişmedi.. ve altındaki şakirdin dükkânı da müstesna olarak sağlam kaldı. Yalnız ahalî camlarını kırdılar. Eğer ahalî ilişmese idi, eşyalarını almasaydılar, hiçbir zarar olmayacaktı.

İşte Isparta'nın haliçehanesinin yangınıyla, Risale-i Nur'un derslerine köşklerini tahsis eden zatların o dehşetli yangınıyla bitişik iki kardaşının iki hanesinin kurtulması, Risale-i Nur'un bir kerameti olduğu gibi; Kastamonu'da aynen bu Emirdağ gibi orada karşımdaki dehşetli bir yangının ittisalındaki Risale-i Nur şâkirtlerinden Hafız Ahmed'in evi harika bir surette kurtulması.. Ve hemşiresinin üçüncü katta, yangın içinde harika bir tarzda hem elmas ve altın mücevheratını, hem canını Risale-i Nur'un berekâtıyla kurtarması misillü, burada da bu yangında Risale-i Nur'un çalışkan talebelerinden ve Çalışkan hanedanından üç kardeş olarak dört zatın o dehşetli yangından kurtulması, Risale-i Nur'un ve Ayet-el Kübra'nın bir kerameti olduğuna, hem benim hem onların hem sair kardeşlerimin kat'î kanaatımız geldi. Burada eksik olmıyan az bir rüzgar esse idi, o çarşı dükkânlarının ekserisini yandırabilirdi. Hatta Ayet-el Kübra mağazasından on beş dükkân, ta uzakta eşyalarını çıkarıp kaçırdılar.

Bazı emarelerle Sandıklı'da, hem Afyon Kütahya ortasında Risale-i Nur'a (yeni mektublarımı elde etmeleriyle) ve bana karşı bir ilişmek emareleri görüldü. O iki hadisede, İstanbul hadisesiyle tokat yediler. Bu defa niyetlerinde bana ilişmek cezası olarak bu tokat geldi. İnşallah o niyetten onları vazgeçirdi ve korkutup susturdu...(144)"

Bu acib yangın hadisesi dolayısıyla, Merhum Muallim Hasan Feyzi Efendi'nin kaleme aldığı şu edibâne acib tasviri şayan-ı temaşa olduğundan buraya dercetmeyi münasib gördük:

"Risale-i Nur her ateşi, her yangını söndürür.. İnsanlardaki israf ateşini iktisad Risalesi'nin nuruyla,

Ve ateşler ve alevler içinde kıvranan zavallı hastaların hastalık ateşini, hastalar Risalesi'nin nurlarından akan, yirmibeş devalı çeşmesinden fışkıran ab-ı hayat ve şifa suyu ile,

Kalbi ve kafayı ve bütün aza ve asabı saran ve sarsan vehim ve hayal vesvese ve tasa, korku ve merak yangınının dehşetli ateşini, vesvese Risalesi'nin nuru ve feyzi ile,

Riya ve süm'a, kibir ve gurur hastalıklarının hummalı ateşini İhlâs Risalesi'nin imdad ve inayetiyle,

Benlik ve varlık, zorbalık ve küstahlık kal'asının hedmi ise, "Ene" adlı yani Otuzuncu Söz ve Altıncı Söz'ün irşadı ile kabil olur.

Tabiatın madde ve dareler çukurundan çıkamıyan kör ve serserî kimseleri de, Risale-i Nur'un Tâbiat, zerre ve maddeler adlı Risalelerinin ve kuvvetli uzun ve mevzun, nurlu ve şuurllu elleri çıkarabilir.

İhtiyarların ölüm korkusunun ateşini, evham, ve acılarını gidermeye ise, bu namdaki Risalenin teselli ve imdadı, ma'cun ve tiryakı, feyiz ve nuru kâfi geldiği gibi.. Berzah ve merzahnın elemnâk ve sûznâk ateşi ve azabına karşı da, i'caz-ı Kur'an ve Mu'cizat-ı Ahmediye ve İman-ı Ahiret adlı mübarek ab-ı hayat dolu risaleler birer havuz gibidirler.

Yeryüzündeki bütün şirkin ateşini Ayet-el Kübra, Asa-yı Musa adlı mübarek eser-i azimin nur-u azimi söndürmeye kâfi geldiği gibi.. Bugün dünya ufuklarını saran ve şimdi de İslâm dünyasını tehdiye başlıyan o kara dumanlı kızıl alev karşı, bu nurun şişip kabarmakta olduğunu görüyor ve o müthiş kızıkların gitmesini ve yangınını söndüreceğine candan inanıyoruz.

(144)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 106

Hasılı: Risale-i Nur'un mütalâası ve feyz-i manevi-i daimîsi: nefis-i emmarenin ateşini söndürmeye, azgın ve azılı sıfatları öldürmeye, yırtıcı ve yaralayıcı zâhir ve bâtın askerleri tepelemeye yetişir. Zaten Risale-ün Nur bu fitne ve bu fesad ve bu yangınları söndürmeye me' murdur ve bunun için doğmuş ve gelmiştir diyoruz. Erenler ve evliyalar, şahidler ve fâtipler yatağı olan bu mübarek vatanda yetişen bu mübarek ve meymenetli, şeci' ve asil milletin...

işaretiyle indallah ne kadar mergub ve Mahbub ve cengaver olduklarına yine bel bağlıyoruz.

Risale-i Nur'a sahip olanlarda, hırs ve hiddet zevale yüz tutar. Zulmet ve şehvet erir. Cehalet ve şekavet ateşi söner. Tabiat uykusu azalır. Gaflet uykusu kalkar. Kara ve çirkin, bozuk ve uyuşuk kanlar düzelir. Nefis ve kalb işler. Kan boruları birer mecray-i nur olur. Hubb-ü dünya ve meyl-i masiva kalmaz. Ene ve ente gider, yetmiş bin diye söylenen perdeler kalkmaya ve varlık dağı delinmeye başlar den sesler gelir. Vuslat yolu açılır.. Miskü amber saçılır.. Yüzler sürülür ile memur ve

nişanıyla me'cur olur.

HULÂSADIR:

Risale-i Nur kendisinin bir levha-i Ya Hafız!

Bir safha-i Maşallah!

Bir nüsha-i Berekallah!
Bir kılade-i ümmü-üs sübyan..
Yangına bir tulumba-i Nur,
Dertliye bir reçete-i hikmet..
Bakana bir ayine-i ibret..
Müslümanlara bir mühr-ü nübüvvet,
Mücrime bir vesika-i necat..
Yolsuza bir rah-ı hidayet..
Bîkeslere bir sigorta-ı siyanet..
Antikacıya bir kenz-i sermediyet..
Evsiz bir kâşane-i ebediyet,
Münkire bir sille-i nedamet,
Kâfire bir sehpay-ı adalet
Arife bir sahba-i kudsiyet(145)
Aşıka bir saray-ı vuslat!..

(145) Sehpa; üçayaklı kürsü olup, darağacı demektir. Sahba ise, kızıl aşk şarabı demektir. A.B.

1462

Denizli ve havalisindeki bütün Nur şakirtleri namına

Hasan Feyzi (R.H)

Medreset-üz Zehra erkânları namına bizde iştirak ederiz.

Hilmi, Terzi Mehmed, Halil, İbrahim, Mehmed, Nuri, Osman, Hüsrev, Said, Rüştü, Re'fet.(46)"

İKİNCİSİ: Ölümünden kurtulan adam ve hadisesi.

Emirdağ'ında kaymakamın ve bazı C.H.P'lilerin aldattıkları bedbaht bir adam, (*) verilen talimatlarla, orada burada Üstad'ın aleyhinde âlenî ve şetimli sözler sarfetmeye başlar.. Bu adama ne kadar sulh ve akıl yolu gösterilmişse de, o bildiğinde devam etmiş.. Merhum Ceylan Çalışkan, bu herifin yaptıklarına dayanamayıp, bir gün kendi manevi babası ve aziz misafirleri ve din rehberleri olan Üstad'ına bedbahtça saldırılarına bulunan bu adamın haddini bildirmeye kendi kendine karar verir. Bir arkadaşından bir tabanca emanet bulur ve تنها bir yerde bu adamı yakalamak için fırsat kollamaya başlar. Nihayet bir gün akşam namazından sonra, dar bir sokakta bunu yalnız bulur. Evvelâ küçücük boyu ile bu adamla bir kaç dakika

yumruklaşmaya girişirse de; adam ona nisbeten hem yaşlı, hem cüssece çok iri olduğundan, yumrukla baş edemeyeceğini anlayınca, tabancayı çeker ve yüzüne- yüzüne sıkmaya başlar. Dört beş mermi adamın yüzüne isabet eder. Tabii adam orada yıkılır, kalır. İş bu raddeye gelince, Ceylan Çalışkan adamı orada bırakarak doğruca babasına koşar ve durumu anlatır. Merhum Mehmed Çalışkan da (Ceylan'ın babası) neye uğradığını şaşırır kalır. O esnada hemen gidip, durumu Üstad'a bildirmek aklına gelir. Gider, oda ma'nevî babasına durumu olduğu gibi anlatmak isterken, henüz anlatmadan, Üstad eliyle işaret ederek "merak etmeyin ben hadiseye el koydum. (Diğer bir rivayette "Ben hadiseyi kapattım"dır.) Sükûnetinizi muhafaza edin, hiç telâş etmeyin..." der.

Sonra, yaralanan bu adam karakola, oradan da hastahaneye götürülür. Resmî adamlar ve akrabaları ne kadar uğraşırlarsa da, kendisini kimin vurduğunu söylemez. Yani söyleyemez ve söylettirilmez. Hadisenin tafsilâtını merhum Ceylan'ın babası rahmetli Mehmed Çalışkan amcadan bizzat dinlemiştim.

Vak'ayı Hazret-i Üstad da talebelerine bir mektubla şöyle bildirmiştir:

(146)Emirdağ-1-Zübeyr-2 S: 47

(*) Bu adamın ismi,Emirdağda "Martoşunoğlu Muzaffer Başaran" olarak meşhurdur.(Bkz.Son şahitler-4. Sh.61)

1463

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela: Leyalî-i âşerenizi tebrik ile beraber, size Nur'un iki kerametini bevan ediyoruz, Şöyleki:

Bu sıralarda çok cihetlerde, hususan makine ile nurların inkişafâtı gizli düşman zındıkları şaşırttı. Cüz'î fakat elim bir tarzda bir plân ile çok evhama ve iftiralara medar olabilir bir hadiseyi, biçare, muhakemesiz adamın vasıtasıyla yaptırıldılar ki; Burada nurun en mühim vazifesini yapan en ehemmiyetli bir şâkirdinin tam hanesinin yanında dört gülle ile o biçare adam yaralanıyor. Doktor, yüzde yüz ölecektir diyor.O mecruhun tarafında da'va edecek resmi, gayr-i resmi çok adamlar varken; Ve, yüzde doksan o ehemmiyetli şâkirde isnad etmek ve o vesile ile hanesindeki bütün Nur Risalelerini ve mektuplarını taharri bahanesiyle elde etmek, yüzde doksan ihtimal varken; ve o vasita ile beni ve Nurcuları alâkadar etmek ve o masum şâkirdi de âcib iftiralarla lekedat etmek esbablar hazır olduğu halde ;

sırrıyla inayet-i ilâhiye imdada yetişti. O adam, tam yüzünden dört gülle ile yakından vurulduğu halde, ölmedi... Ve harika bir surette hiçbir şâhid bulunmadı. Hiçbir emare de bulunmadı. Vurulan adam, ne mahkemeye, ne babasına, ne kardeşlerine kimin vurduğunu ısrar ettikleri halde söylemedi, yani söylettirilmedi. Eğer söylese idi, habbeyi kubbe yapan münafıklar, acib iftira edeceklerdi. Cenab-ı Hak İhsan ve keremiyle nurları ve nurcuları himaye edip, o hadise ve o bombanın patlaması bize zarar vermedi. Kat'î kanaatımız gelmiş ki; bu bir keramet-i nuriyedir. Hem o adam, nurların bir parçasını okuduğu cihetle, onun kerametiyle hayatını kurtardığı gibi; ondan aldığı cüz'î bir ders-i hakikat hissiyle o elim vaziyetinde ve inatçı tabiatında, yine Nurlara zarar gelmemek için susturuldu. Ne mahkemeye, ne akrabasına söylettirilmedi. Fakat benim yanıma bir defa geldiği ve istikamete söz verdiği halde, yanlış hareket ettiği için tokat yedi. Hatta ittihama ma'ruz olabilir şâkirdin de, kemal-i sadakat ve ihlâs içinde, bazı lakaydlıkları yüzünden bir şefkat tokadını yediğini anladım... (147)"

Hazret-i Üstad'ın: küçük iken yanına alıp terbiye ettiği ve manevî evlâd olarak babası tarafından Üstad'a verilen ve teslim edilen merhum Ceylan Çalışkan'ın bahsi olması münasebetiyle; onunla ilgili bir iki hadiseyi ve Hazret-i Üstad'ın ona hitaben yazı ile ettiği hususî bazı nasihatlarını burada bir hatıra olarak kaydetmek istiyoruz:

(147)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 469

1464

Merhum Ceylan'ın babası olan Mehmed Çalışkan amcadan bizzat dinlediğim hikâyesini kaydediyoruz:

"Ceylan orta okulu bitirdikten sonra, onu bir liseye veya başka yüksek bir okula göndermek istiyordum. Orta okuldan diplomasını aldıktan sonra alıp Üstad'a gittim ve Ceylan'ı hangi okula göndereyim diye sordum.

Üstad Hazretleri: "Hiç bir okula göndermiyeceksin. Onu ben okutacağım, bana teslim et!" dedi.

Ben de, biri iki etmeden, hemen bir somya ve bir kat yatak, elbise vesairesini alıp beraber Üstad'a götürüp teslim ettim. Üstad Ceylan'ın somyasını evinin ikinci odasına yerleştirdi ve artık Ceylan orada kalmaya başladı."

-Üstad'ın kapı anahtarını Ceylan'a vermeleri

Hadise kuvvetli bir tahmine göre 1945 yılı içerisinde olmuştur. Merhum Ceylan bütün aile ferdleriyle birlikte, Üstad Hazretleriyle yakın bir alâkadarlık içinde ve her gün yanına gidip gelmektedir. O sıra, kendisi bir çocuktur diye Üstad'a hizmet için, kapı anahtarı kaymakamın emriyle Ceylan'a teslim edilir. Bu hadise üzerine Hazret-i Üstad Ceylan'a hitaben şu gelecek satırları bizzat kendi el yazısı ile kaleme alır:

"Bismihi Sübhanehu

Ceylan! sen bahtiyardın ki; Bu acib zamanda Risale-i Nur'un ehemmiyetli bir hizmeti ve onun ma'nevi hazinesinin bir anahtarını elde ettin. Benim de anahtarımı aldın.. Ve küçük bir Abdurrahman ve küçücük bir Hüsrev namını aldın. Bu kudsî ve ehemmiyetli vazifeye lâayık olacağını gayet kuvvetli bir sadakat ve metanet ve ihtiyat ile isbat edersin. Gerçi çocuksun... Fakat sende kuvvetli bir sadakat hisettiğimizden, küçülmüş bir kuvvetli ihtiyar nazarıyla bakıyorum. Sen de dikkat et! Çocukluk hevesatına ve aldanmalarına kapılma!

On adamın şimdiki benim hizmetimde vazifeleri mecburiyetle sana yüklenmiş. Az bir yanlışın büyük bir zarar verir.

Bunu kat'iyyen bil ki: Senin hizmet ettiğin hakikatın, sana vereceği hem dünyada, hem ahirette kâr ve menfaâte mukabil, dünyada hiç birşey gelemmez. Belki bir elmas hazinesini, şişe gibi çabuk kırılacak fânî Dünya menfaatleriyle elinden kaçırma!.. Çocukluk kulağıyla cinnî, insî şeytanların vesveselerine kapılma!...

Said-i Nursi(148)"

(148)Daktilo yazı Emirdağ Mektupları S: 30

1465

Hazret-i Üstad'ın merhum Ceylan hakkında ifade ettiği. âzamî sadakat numunesinin fiilî bir tezâhürü olarak, şu gelecek hatırayı bizzat merhum Zübeyr Gündüzalp'tan duymuştum:

"Merhum Ceylan, Üstad'ın hizmetinde bulunduğu sıralarda bir gün kaymakam, jandarma komutanı yüzbaşı vesaire Üstad'ın menziline çıkarak, hem taharri, hem ihanet niyetiyle gelmişler. Merhum Ceylan, aynen Ankara'da merhum Abdurrahman'ın yaptığı gibi, bunların arka tarafında durarak, Üstad'ın gözlerine bakıyor, bir eli de hançerinin üstünde... Üstad'ın gözlerinden bir işaret bekliyor ve bunların herhangi bir fiilî tecavüzleri olursa, hazır duruyormuş. Üstad ise, öyle maddî mukabele edecek hallerden çok uzak olduğu için, herhangi bir işaret vermesi mümkün değildir..."

-Üstad'ın merhum Ceylan'a kendi el yazısıyla ikinci bir nasihatı

Bu kaydedeceğimiz yazıyı Üstad Hazretleri Eylül 1946 başlarında, Zülfikâr'ın makineyle teksir edildiği sıralar yazmıştır:

"Ceylan! Zaman naziktir. Nurların faaliyeti vaktinde çok dikkat lâzımdır. Nurun ve bizim ve Nurcuların selâmeti ve münafıkların şerrinden kurtulması için sen bu üç maddeyi bil:

Birincisi: İktisada tam riayet etmek lâzımdır... Ta validen ve baban senden gücenip, hizmet-i Nuriyeye zarar gelmesin. Dükkancılık eden, mertlik edemez, on paraya dikkat eder. Mal senin değil, ikram etsen caiz değil.

İkincisi: Şimdilik nazar-ı dikkati kendine celbetmeye ve gösteriş yapmağa çalışma! Senin elindeki Nur emanetlerine zarar gelmesin... hevesatını, faydasız eğlencelerini bırak... Hizmet-i Nuriye'nin, sana verdiği zevkler yeter.

Üçüncüsü: Bizi görmek için buraya gelenlerden herkese açılma! lüzumsuz onlara esrarımızı bildirme... Çünkü içlerinde ya sâfdil veya kurnaz veya aptal bulunabilir, ifşa eder. Habbeyi kubbe yapar. Ondaki münafıklar ve ca'suslar istifade eder. Hususan bu kasabada daha çok dikkat ve ihtiyat lâzımdır.(149)"

(149)Hususi dosya Sıra No: 5

1466

Merhum Ceylan Çalışkanın ihlası

Ceylan Çalışkan -malum- Ağustos 1963'te İstanbul'da bir trafik kazasında şehid oldu. Hz. Üstadın onun hakkında kendi el yazısıyla yazmış olduğu şu yazısı ki böyledir:

"Ceylan benim vekilimdir. Nura ait işleri benim hesabıma yapar. Said-i Nursi"

İşte merhum ceylan Çalışkan Üstadın şu yazısını babası dahil hiç kimseye göstermemiştir. Ta ki İstanbul'da şehit olduğu gün, nüfus cüzdanının arasında bulunmuş...

1467

1468

-ÜÇÜNCÜ HADİSE: Küçük çocukların Üstad'a karşı acib alâkaları:

1946 -1947'lerde Emirdağ'ında küçük masum çocukların Hazret-i Üstad'a karşı görülmedik bir tarzda alâkadar olup, koşup gelip, üstad'ın ellerine sarılmaları pek garip ve ma'nidar ve şirindir. Bu hadise 1949 yıllarından sonra daha da umumileşerek; Emirdağ, Bolvadin ve çevrelerinde sık sık görülmüş ve şayân-ı ibret ve temaşa tatlı bir vaziyet almıştır. Bu şirin manzarayı görenler, hayretle durup seyretmişlerdir. Bu hadisenin şâhidleri o civarda pek çok kimselerdir.

Biz sadece 1946 -1947'lerde cereyan etmiş, çocukların masumane alâkaları hakkında Hazret-i Üstad'ın talebelerine verdiği şu malumatı kaydedelim:

"Hamisen: Bir miktardır, hiç görmediğim bir tarzda pek şiddetli bir alâka ile; Çoktan görmedikleri peder ve validelerine hararetle bir iştiyak ile ellerine sarılmaları gibi, iki yaşından on yaşına kadar masum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit beni görünce, aynen öyle uzaktan koşup, benim ellerime sarılmalarının ne hikmeti var? diye hayret ediyordum.

Birden ihtar edildi ki: Bu küçücük masumlar taifesinin, bir hiss-i kablel vuku'ile; ilerde Risale-i Nur'la saadet bulacaklarını ve tehlike-i maneviyeden kurtulacaklarını, belki içinde çoklar şâkird olacaklarını.. Ve buranın maddî-manevî havasıyla imtizaç edemediğim için menfilere verilen serbestiyet münasebetiyle, buradan gitmemekliğim için lâkayd olan büyüklerin bedeline: "Bizler Nur dairesindeyiz, bizi bırakma, gitme!.." gibi bir mana hissettim...(150)"

DÖRDÜNCÜ HADİSE:- Kuşlar ve hayvanat aleminin Risale-i Nur ve Üstad'la münaaebettarane olan alâkaları:

Yukarda kaydedilmiş üç hadise gibi, bu hayvanat hadisesi şüphesiz bir şekilde görülmüş ve müşahede edilmiştir. Evet, kuşların, kumruların, serçelerin, hüdhüdlerin, hatta fare ve çekirgelerin pek çok hadise ve vukuât ile Risale-i Nurlarla ve müellifi ile alâkadarlıkları görülmüştür. Bunların bir çok hadiseleri de yazı ile kaydedilip tesbit edilmiştir.

Bunlardan birisini, ikisini tesadüfe vermek belki mümkün... Amma on, yirmi, otuz vak'a olursa; artık tesadüf ihtimalini kat'iyetle reddeder. Kuşlar ve hayvanâtın alâkaları, Üstad Bediüzzaman'ın hayatının her devresinde çok görülmüş ve bazı hadiseleri ibret için Risalelerde kaydedilmiştir. Ancak Üstad'ın şu ilk Emirdağ hayatında görülen hadiseler hem çoktur, hem gayet acib ve gariptir. Bilhassa Üstad'ın şahsıyla münasabettar görülen hadiseler daha çok hayret-bahşır.

(150)Emirdağ-1-Zübeyr-2 S: 201

1469

Hazret-i Üstad'ın ve bazı Nur talebelerinin tesbit ettikleri ve kısmen lahika mektuplarında kaydettikleri hayvanât misallerinin tamamını detaylarıyla ve o hadiselere ait yazılmış geniş, yazılılarıyla burada dercetmek çok uzun olacaktır. Öyle ise, sadece hadiselerin özünü ve lahikalardaki sahife numaralarını kaydederek; Üstad Hazretlerinin mevzu ile alâkalı suallicevablı bir yazısıyla, onun şahsıyla alâkadar bir iki hadiseyi yazmakla iktifa etmek istiyoruz. Hayvanatın bu alâkadarlıklarını, güzel, edebî bir tasvir içinde bir yazısında derceden Merhum Hasan Feyzi Efendi'nin yazısının o bölümünü buraya bir mukaddime olarak kaydetmek uygun görüldü:

"...Ruy-i zeminin insanı ile beraber, bütün zihayat mahlukatı dahi seni kabule hazırlanıyorlar. Çekirgeler, Arı, Serçe kuşu ve böcek gibi bir kısım hayvanatın dahi, senin bu sözlerin ve Nur'un

okunurken, pervâne gibi etrafında dolaşıp, sana olan incizablarını ve Nur'undan ve sözlerinden ferahnâk ve zevkyâb olduklarını; başlarını başlarımıza çarpmakla güya bize anlatmak istemeleri ne kadar gariptir. Ezcümle Sava'da iki çekirge ve Emirdağ'ında iki güvercin ve iki kuş bu kerameti gösterdiler...(151)"

HADİSE NEVİLERİ:

Hadise nevilerine geçmeden önce; bir çok Emirdağlı şahitlerin ihbarlarıyla ve ayrıca daha evvelki hayatlarında Molla Hamid gibi zatların şahadetiyle: Hz. Üstadın evindeki kediler, oradaki farelere katiyyen ilişmedikleri ve dokunmadıkları hadi sesidir.

(Bkz.Son Şahit-4, Sh.264)

1- Emirdağ'ında bir gün ve gece içinde bir serçe kuşu, bir kuddûs kuşunun gelip Üstad'ın odasında kalmaları... Ve biri, bir anda kaybolup, ötekisinin onun yerine gelmesi... Emirdağ-1 S: 46

2- Yine Emirdağ'ında Hazret-i Üstadın yanında Nurun hizmetiyle ilgili bir mektup yazılırken, iki güvercinin gelip, ayrı ayrı garip alâkadarlıkları görülmesi... Emirdağ-1 Sahife: 67

3- Isparta'nın Sav köyünde Üstad'ın bir mektubu okunurken, iki çekirge, garip bir tarzda gelip mektubun üstüne konmalarını ve sonuna kadar dinlemelerini yazan Sav'lı Marangoz Ahmed'in şahadeti... Emirdağ-1 Sahife: 67

(150)Emirdağ-1-Zübeyr-2 S: 201

(151)Elyama Emirdağ-1 aslı S: 118

4- Yine Emirdağ'ında Üstad'ın kendi ifadesiyle bir güvercinin gelip müjde verir gibi alâkası... Emirdağ-1 Sahife: 71

5- Savlı Şükrü Efe'nin mektubunda yazdığı hadise... Emirdağ-1 Sahife: 95

6- Yine Hazret-i Üstad'ın kendi ifadesiyle, bir beraet gecesi gündüzünde, Asa-yı Musa'yı tashih ederken, bir güvercinin Üstad'ın odasına girip, garip şekilde Ürkmeden kalması... Emirdağ-1 S:167

7- Yine Üstad'ın müşahede ve ifadesiyle, hüdhüd kuşunun müjdekârâne acib alâkası... Emirdağ-1 Sahife:174.

8- Savlı Mustafa Yıldız'ın, hüdhüd kuşu ile alâkadar garip bir müşahedesini... Emirdağ-1 Sahife: 186.

9- Yine Üstad'ın ifadesiyle bir serçe kuşunun verdiği müjde işareti ve alâkadarlığı... Emirdağ2 S: 104

10- Yine Üstad'ın ifadesiyle, Isparta'dan gelen bir mektubun tashihi esnasında, bir güvercinin gelip garip şekilde alâkadarlık göstermesi... El yazma Emirdağ-1 S: 74

11- Hüsrev ve Tâhirî ağabeyin birlikte müşahede ettikleri bir bülbülün acib alâkadarlık hadisesi... Elyazma Emirdağ-1 Sahife: 132

12- Milaslı Halil İbrahim'in bir kuddûs kuşu ile ilgili müşahede ettiği garip alâkadarlığı... Osmanlıca Emirdağ-1 aslı sahife 137

13- Savlı Marangoz Ahmed'in bir bülbül kuşu ile alâkadar, müşahede ettiği garip durum... Elyazma Emirdağ-1 aslı sahife:148.

14- İnebolulu Nur talebelerinin mektuplarında yazdıkları acib iki kuş hadisesi... Elyazma Emirdağ-1 Sahife: 263

15- Sikke-i Gaybî'nin Sav köyünde mumlu kâğıda yazılmaya başlandığı günlerde, üç-dört hüdhüdün garip şekilde alâkadarlık göstermeleri hadisesi... Elyazma büyük boy Emirdağ-1 Sahife:161.

16- İnebolulu İbrahim Fakazlı'nın refikası Şahide Hanımın bir bülbül kuşundan "Said.. Said... Said" lafzını işitmesi hadisesi...Elyazma büyük boy Emirdağ-1 Sahife: 247

17- İnebolu'nun Cenuriye köyünden Sadullah Efendi ile refikası geceleyin Nurları yazarken, bir kuşun gelip yanlarında sabaha kadar durması..Elyazma büyük boy Emirdağ-1 Sahife: 248.

18- Hazret-i Üstad'ın, serçe kuşuna benzer bir kuşu, garip bir tarzda yatağının altında görmesi... Emirdağ-2 Sahife: 8

19- Sungur Ağabeyden bir rivayettir: "Emirdağ'ında 1950 senesi başlannda Ankara'ya Diyanet Riyaseti'ne ve Reis Ahmed Hamdi Aksekili'ye iki takım Risale-i Nur gönderileceği zaman ve o günlerde Üstad'ımızın odasında aniden peyda olan kuşun, aniden kaybolması ve o münasebetle Safronbolu ve Eflani havalisi Nur şakirdlerine yazılan mektublar vs. Bu hadiselerin şahidi bu fakir Sungur'dur."

İşte lahikalarda kaydedilmiş hayvanât alâkadarlıklarının hadiselerinden tesbit ettiğimiz bu kadar... Şimdi de bir iki hadisenin tefsilatını Hazret-i Üstad'ın bizzat kaleminden dinledikten sonra, mevzu' etrafında istifhamlı şekilde sorulan bir sual ve cevabı da derc edeceğiz:

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Kat'iyen şek ve şüphemiz kalmadı ki; Bu hizmetimizin neticesi olan Risale-i Nur'un serbestiyetini, değil yalnız biz, Anadolu ve Âlem-i İslâm alkışlıyor, takdir ediyor.. belki kâinat memnun olup, Cevvi sema ve fezay-i âlem alkışlıyor ki; Üç dört ayda yağmura şiddet-i ihtiyaç varken gelmedi... Ve Denizli'de mahkemenin bilfiil teslimine karar vermesi, yine Leyle-i Miraç'ta aynen Risale-i nurun Rahmet olduğuna işareten leyle'i Ragaib'e tevafuk ederek, kesretli melek-i ra'dın alkışlamasıyla.. Ve rahmetin Emirdağ'ında gelmesi, o teslim kararına tevafuk etmesi.. Ve bir hafta sonra, -demek Denizli'de vekillerin eliyle alınması hengâmlarında- yine aynen Leyle-i Mi'rac'a ve Leyle-i Ragaib'e tevafuk ederek aynen onlar gibi, cuma gecesinde kesretli rahmet ve yağmurun bu memlekette gelmesi; o tevafuklarıyla kat'î kanaat'verdi ki; Risale-i Nur'un müsaderesine ve hapsine dört zelzenenin tavafuku, küre-i arzca bir i'tiraz olduğu gibi; bu Emirdağı memleketinde dört ay zarfında yalnız üç cuma gecesinde -biri leyle-i Ragaib, biri Leyle-i Mi'rac, biri de Şaban-ı Muazzamın birinci cuma gecesinde- rahmetin kesretli gelmesi ve Risale-i Nur'un da serbestiyetinin üç devresine tam tamına tevafuk etmesi; Küre-i havaiyyenin bir tebriki, bir müjdesidir... Ve Risale-i Nurun da manevî bir rahmet ve yağmur olduğuna kuvvetli bir işarettir... Ve en lâtif bir emare şudur ki;

Dün, birden bire bir serçe kuşu pencereye geldi, vurdu. Biz uçurmak için işaret ettik, gitmedi. Mecbur oldum, Ceylan'a dedim: "Pencereyi aç! O, ne diyecek?" girdi, durdu, ta bu sabaha kadar... Sonra odayı ona bıraktık, yatak odama geldim. Bu sabah çıktım, kapıyı açtım, yarım dakikada döndüm, baktım; "Kuddus, Kuddus" zikrini yapan bir kuş odamda gördüm. Gülererek dedim: "Bu misafir ne için geldi?"

Tam bir saat bana baktı, uçmadı, ürkmedi. Ben de okuyordum, ekmek bıraktım yemedi. Yine kapıyı açtım, çıktım, yarım dakikada geldim; O misafir kayboldu.

Sonra bana hizmet eden çocuk geldi, dedi ki: "Ben gece gördüm ki, Hafız Ali'nin kardeşi yanımıza gelmiş..."

Ben de dedim: Hafız Ali ve Hüsrev gibi bir kardeşimiz buraya gelecek, aynı günde iki saat sonra, çocuk geldi, dedi: Hafız Mustafa geldi... Hem Risale-i Nur'un serbestiyetinin müjdesinin, hem mahkemedeki kitaplarımı da kısmen getirdi.. Hem serçe kuşunun ve senin, hem kuddus kuşunun tabirini ispat etti, -Ki tesadüf olmadığını ispat etti.

Acaba emsalsiz bir tarzda, hem serçe kuşu acib bir surette, hem kuddus kuşu garip bir surette gelip bakması.. Sonra kaybolması.. ve masum çocuğun rü'yası tam tamına çıkması; Risale-i Nurun Hafız Ali gibi bir zatın eliyle buraya gelmesinin aynı zamanına tevafuku, hiç tesadüf olabilir mi?. Hiç ihtimal var mı ki, bir beşaret-i gaybiye olmasın?..

Evet bu mesele küçük bir mesele değil!.. Kâinat ve hayvanât ile alâkadardır. Ben Risale-i Nur'un bir şâkirdi olmak itibarıyla, kendi hissemeye düşen miktar ve neticeyi, binler altın lira kadar kazancım var kanaât ediyorum. Başka yüzbinler Risale-i Nur şâkirtleri ve takviye-i imana muhtaç ehl-i imanın istifadeleri buna kıyas edilsin.

Evet, dinin, şeriatın ve Kur'an'ın yüzden ziyade tılsımlarını muammalarını hall ve keşfeden.. ve en muannid dinsizleri susturup ilzam eden.. Ve mi'rac ve haşr-ı cismanî gibi sırf akıldan çok uzak zannedilen Kur'an hakikatlarını en mütemerrid ve en muannid feylosoflara ve zındıklara karşı güneş gibi ispat eden ve onların bir kısmını imana getiren Risale-i Nur eczaları, elbette küre-i arz ve küre-i havaiyeyi kendi ile alâkadar eder ve bu asrı ve istikbali kendi ile meşgul edecek bir Hakikat-ı Kur'anıyedir.. Ve ehl-i iman elinde bir elmas kılıncıdır...(152)"

Mevzuun etrafındaki istifhamları halleden Üstad'ın sualli ve cevablı bir izahı:

"Sual: Sen bir mektubunda şâirane bir lâtifeyi, yani kuşların; mektuplarını okumak ve yazmak zamanında, yanınıza ve şâkirdlerin yanına gelmelerini, o lâtifeyi ciddî bir tarzda kardaşlarına yazdın. Halbuki o kuşlar, hal-ı âlemi ve Risale-i Nur'un hadisata karşı faydasını bilecek mahiyetten uzaktırlar?..

Elcevab: Emir ve izn-i ilâhî ve havl ve kuvvet-i Rabbaniye ile, umum hayvanatın melâikeden birer çobanı, birer nâzırı olduğu gibi; kuş taifesinin de bir çobanı var.. Onlar bilmese de, emr-i ilâhî ile ve ilham-ı Rabbanî ile çobanları onları sevkeder. O sevk-i fitrî kuşlara gelen ilhama dayanır, kuşlar ilhama mazhardırlar ki; yaşı bir günlük bir Arı yavrusu, havada bir gün mesafede gider; o ilham-ı fitrî ile, o sevk-i Rabbanî ile yolunu şaşırmadan dönüp, gelip yuvasına girer.

(152)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 46

1473

Evet nasıl ki küre-i arz, Risale-i Nur şâkirtlerine gelen zulme itiraz etti.. Ve cevvi hava yağmursuzlukla ve soğukla Risale-i Nur'a gelen tazyikat ve müsadereyi tenkid etti.. Ve bulut, serbestiyetini yağmurla alkışladı.(153) Elbette kuş nev'i de alâkadar olabilir.

Evet, insanın bir kısım sun'î kuşlarının bir bomba yumurtası ile bir köyü harap edip, bin adamı mahveden cinayetine ve cehennemî zakkum yumurtaları taşıyan o insanî kuşların tahripçi kısmını, hem küre-i arza, hem nev-i beşere mütebidane merhametsiz tahribatına karşı bu hayvanî kuşlar; te'sirli bir surette istikbali tenvir eden Risale-i Nur'u elbette tebrik edip alkışlar diye suretindeki hadise, gerçi çok tatlı bir lâtifedir.. Fakat çok ince bir hakikat dahi içinde var...(154)"

MÜTEFERRİK VE ÇEŞİTLİ HADİSELER

1-HÜVE NÜKTESİNİN HATIRLATTIRDIKLARI:

Bilindiği gibi, Üstad Bediüzzaman Hazretleri ilk Emirdağ hayatının tahminen son senesinde.. Ve daha sonraları Afyon hapsinde ve sonrasında; Hava ve Nur unsurunun tevhid ve vahdet-i Rabbaniye ve emir ve irade-i ilahiyeye gâyet aşikâr bir tarzda delâlet ve işaretlerini göstermeleri cihetinde bu iki unsurun hakikatlarıyla meşgul olmaya başlamıştır.

Arabice 1364 (Miladi 1945) yılına girildiğinde, Nur'un te'lif zamanının sonu şeklinde kabul edilmişse de, fakat Rumiye göre 1364'ün karşılığı Milâdi 1948 olduğu için, te'lif devresi Afyon hapsinde "El Hücet-üz Zehra" Risalesinin te'lifiyle son bularak hitama erdiği anlaşıldı. Fakat Nur'un bazı mes'elelerinin tetimme ve haşiyelerinin devamı 1953'lere kadar devam etti. Ancak hicrî senenin 1364'ünde bir cihette tamamlandığı kabul edilen te'lif devresi, bu tarihten sonra başka şekil aldı. Hava ve nur unsuruna ait pek lâtif, çok şirin iman hakikatlarının tezahürüyle kendini gösterdi.

Bu pek tatlı ve çok şirin, cennet gibi güzel hakaikin zuhuru ve Hava ve Nur unsurunun inkişafından fehmettiğimiz bir kanaatımızı burada kaydetmek isteriz ki; Arabi 1341'de başlayıp, yine Arabi 1364'de tamamlanan Nurlar'ın te'lifinin bundan sonraki devrede; üzerinde delil ve bürhan getirilen şey; o seneye kadar daha çok toprak ve su unsuru üzerinde ve maddî ve

(153)Hazret-i Üstad'ın burada işaret ettiği hususların cüz'iyatının her birisi bir çok defalar tekerür etmesi ve mühim hadiselerle tevafuk etmesine dair belgelerin kayıtları yapılmış ve ispatlanmıştır. Bu hadiselerin vukuatlarla şahadetleri ayrıca Denizli hapsi mektuplarında ve diğer lahikalarda aynı meseleye dair işaretler kaydedilmiştir. A.B.

(154)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 90

1474

cismanî mevcudatta tecellî eden Allah'ın sıfat ve esmasının tecelliyatından bahseden hakikatlar olup, ekseriyetle bu iki unsurdan misaller getirilerek te'lif edilmişken; Bu tarihten sonraki dört beş senelik zamanda ise, Hava ve Nur unsurları sahifelerinin mütalâaları için âdeta yepyeni bir devre ve perde açılmış gibi oluyordu. Bu hissî ve şahsî kanaatıma böylece işaret ettikten sonra; Hazret-i Üstad'ın Afyon hapsinde mazhar olduğu yeni ve başka hal ve tecellînin kendisinde zuhûr etmesiyle, bir üçüncü Said olarak kendini bilmesi ve göstermesi tarzında sahne-endaz olmuştur.

Evet, Hazret-i Bediüzzaman'ın esrarengiz olan hayatında böyle büyük ve küllî merhale ve inkılâblar çoktur. Tahsil devresinden tedris devresine.. Tedristen te'lif merhalesine.. ve nihayet 1899'da bütün ulûm-u âliye ve aliyyeden uzanıp, Kur'an'ın hakikatlar mahzeni ve nurlar merkezine atlamasına.. ve 1921'lerde daha başka ve daha âcib küllî ve nuranî bir inkılâb merhalesi olan "Yeni Said" merhalesine geçmesine bakan ve gösteren gerçek ve küllî inkılâb ve merhaleler hak olduğu gibi; Şu bahsetmek

istediğimiz ve fakat tefhim ve izahına muktedir olamadığımız bir başka ve çok yüce ve nuranî bir merhale olan Hava ve Nur unsurları sahifelerinde; Sebeplerin ötesinde cereyan eden tecelliyatın ma'kesleri ve buna bakan, aşikâr mevcudiyet-i ilâhiyenin tezahür hakikatları âlemine girmesi de hak ve gerçektir denilebilir.

Nitekim bu devrede, Hüve Nüktesi adıyla kaleme aldığı büyük ve geniş ve yeni bir merhalenin kapısıyla girdiği letâif ve nuraniyyât âleminin bahsettiği feyiz ve nurlarla te'lifini yaptığı Risaleler ve tetimmelerden "Hüve Nüktesi, Elhüccet-üz Zehra'nın bir kısmı ve Nur Aleminin Bir Anahtarı" gibi Risale parçaları, hep bu Nur ve Hava unsurunun vazifelerinden ve onlarda tecelli eden hikmet ve esrardan bahsederler. Bununla beraber bu mesele havsala ve idrâkimizin dışında olmasından, bu kadcılıkla iktifa etmeye mecburuz.

Bu bahis münasebetiyle adı geçen muazzam hakikatlar hazinesi olan "Hüve Nüktesi"ni burada kaydetmeyi uygun bulduk:

1475

HÜVE NÜKTESİ

Çok aziz ve siddik kardeşlerim!

Kardeşlerim, deki hüve lâfzında, yalnız maddi cihette bir seyahat-ı hayaliye-i fikriyede hava sahifesinin mütalâsıyla, anî bir surette görünen bir zarif nükte-i tevhidde: Meslek-i imaniyenin hadsiz derece kolay ve vücûb derecesinde sühuletli bulunmasını.. Ve şirk ve dalaletin mesleğinde hadsiz derecede müşkilâtli, mümteni', binler muhal bulunduğunu müşahede ettim. Gayet kısa bir işaretle o geniş ve uzun nükteyi beyan edeceğim.

Evet nasilki, bir avuç toprak, yüzer çiçeklere nöbetle saksılık eden kabında; Eğer tabiata, esbaba havale edilse lâzım gelir ki; ya o kapta, küçük mikyasta yüzer belki çiçekler adedince manevî makineler, fabrikalar bulunsun.. Ve yahut o parçacık topraktaki her bir zerre, bütün o ayrı ayrı çiçeklerî muhtelif hâsiyetleriyle ve hayattar cihazatıyla yapmalarını bilsin.. Adeta bir ilâh gibi hadsiz ilmi ve nihayetsiz iktidarı bulunsun.

Aynen öyle de: İrade-i ilâhiyenin bir arşı olan havanın, rüzgârın her bir parçası ve bir nefes ve tırnak kadar olan"Hüve" lafzındaki havada, küçücük mikyasta bütün dünyada mevcut telefonların, telgrafların, radyoların ve hadsiz ve muhtelif konuşmaların merkezleri, santralleri, âhize ve nakileleri bulunsun ve o hadsiz işleri beraber ve bir anda yapabilsin.. Ve yahut o hüvedeki havanın, belki unsur-u havanın her bir parçasının her bir zerresi, bütün telefoncular ve ayrı ayrı umum telgrafcılar ve radyo ile konuşanlar kadar manevî şahsiyetleri ve kabiliyetleri bulunsun.. Ve onların umum dillerini bilsin.. Ve aynı zamanda başka zerrelere de bildirsin, neşretsın. Çünkü bilfiil o vaziyet kısmen görünüyor ve havanın bütün eczasında o kabiliyet var.

İşte, ehl-i küfrün ve tabiiyyûn ve maddiyûnların mesleklerinde, değil bir muhal, belki zerrelere adedince muhaller ve imtina'lar ve müşkilâtlar aşikâre görünüyor.

Eğer Sâni-i Zülcelâl'a verilse; hava bütün zerratiyla onun emirber neferi olur. Bir tek zerrenin muntazam bir tek vazifesi kadar kolayca hadsiz küllî vazifelerini Halıkının izniyle ve kuvvetiyle ve o

Halık'a intisab ve istinad ile ve Sanii'nin cilve-i kudretiyle, bir anda şimşek sür'atinde ve hüve telâffuzu ve havanın temevvücü sühuletinde yapılır. Yani, kalem-i

1476

kudretin hadsiz ve harika ve muntazam yazılarına bir sahife olur.. Ve zerreleri o kalemin uçları.. Ve zerrelere vazifeleri dahi kalem-i kaderin noktaları bulunur. Bir tek zerrenin hareketi derecesinde kolay olur.

İşte ben deki hareket-i fikriye ile seyahatimde hava âlemini temaşa ve o unsurun sahifesini mütalâa ederken, bu mücmel hakikatı tam vâzih ve mufassal, aynelyakin müşahede ettim.. Ve "Hüve"nin lâfzında ve havasında böyle parlak bir bürhan ve bir lema-i vâhidîyet bulunduğu gibi; manasında ve işaretinde gayet nuranî bir cilve-i ehadiyyet ve çok kuvvetli bir hüccet-i tevhid ve "Hüve" zamirinin mutlak ve mübhem işareti hangi zata bakıyor, işaretine bir karine-i taayyün o hüccette bulunması içindir ki; hem Kur'an-ı Mu'ciz-ül-Beyan, hem ehl-i zikir makam-ı tevhidde bu kudsî kelimeyi çok tekrar ederler diye ilmelyakin ile bildim.

Evet, meselâ bir nokta beyaz kağıtta, iki üç nokta konulsa karıştığı; ve bir adam muhtelif çok vazifeleri beraber yapmasıyla şaşıracağı; ve bir küçük zihayata çok yükler yüklenmesiyle altında ezildiği; Ve bir lisan ve bir kulak aynı anda müteaddit kelimelerin beraber çıkması ve girmesi intizamını bozup karışacağı halde; ayn-el yakin gördüm ki: "Hüve"nin anahtarıyla ve pusulasıyla fikren seyahat ettiğim hava unsurunda, her bir parçası hatta her bir zerresi içine muhtelif binler noktalar, harfler, kelimeler konulduğu veya konulabileceği halde, karışmadığını ve intizamını bozmadığını.. Hem ayrı ayrı pek çok vazifeler yaptığı halde, hiç şaşırmadan yapıldığını.. Ve o parçaya ve zerreye pek çok ağır yükler yüklendiği halde, hiç zaaf göstermiyerek, geri kalmıyarak intizam ile taşıdığını.. Hem binler ayrı ayrı kelime, ayrı ayrı tarzda, manada o küçücük kulak ve lisanlara kemal-i intizamla gelip çıkıp, hiç karışmıyarak, bozulmıyarak o küçücük kulaklara girip, o gayet incecik lisanlardan çıktığı.. Ve o her zerre, her parçacık, o acib vazifeleri görmekle beraber, kemal-i serbestiyet ile cezbedarâne hal diliyle ve mezkûr hakikatın şehadeti ve lisanıyla deyip gezer.. Ve fırtınaların ve şimşek ve berk ve gök gürültüsü gibi havayı çarpıştırıcı dalgalar içerisinde intizamını ve vazifelerini hiç bozmuyor ve şaşırıyor ve bir iş, diğer bir işe mani' olmuyor. Ben ayn-el yakin müşahede ettim.

Demek, ya her bir zerre ve her bir parça havada, nihayetsiz bir hikmet ve nihayetsiz bir ilmi ve iradesi ve nihayetsiz bir kuvveti, kudreti ve bütün zerrata hâkim-i mutlak bir hassaları bulunmak lâzımdır ki; bu işlere medar olabilsin. Bu ise zerrelere adedince muhal ve batıldır. Hiçbir şeytan dahi bunu hatıra getiremez. Öyle ise bu sahife-i havanın; Hakk-el yakin ayn-el yakîn, derecesinde, bedahetle zat-ı Zülcelâl'in hadsiz gayr-i

1477

mütenahî ilm ve hikmetle çalıştırdığı kalem-i kudret ve kaderi'nin mütebeddil sahifesi ve bir levh-i mahfuz'un âlem-i tagayyürde ve mütebeddil şuunatında bir levh-i mahv, ispat namında, yazar-bozar tahtası hükmündedir.

İşte hava unsurunun yalnız nakl-i asvat vazifesinde mezkur cilve-i vahdaniyeti ve mezkûr acaibi gösterdiği ve dalâletin hadsiz muhaliyetini izhar ettiği gibi; unsur-u havaînin sair ehemmiyetli vazifelerinden biri de elektrik, cazibe, dafiâ, ziya gibi sair letaifin naklinde

şaşırmadan muntazaman asvat naklindeki vazifeyi gördüğü aynı zamanında, bu vazifeleri dahi gördüğü aynı zamanda, bütün nebatât ve hayvanata teneffüs ve telkih gibi hayata lüzûmu bulunan levazimatı kemal-i intizam ile yetiştiriyor. Emir ve irade-i ilâhiyyenin bir Arşı olduğunu kat'î bir surette isbat ediyor.. Ve serseri tesadüf ve kör kuvvet ve sağır tabiat ve karışık hedefsiz esbab ve aciz, camid, cahil maddeler bu sahife-i havaiyenin kitabetine ve vazifelerine karışması hiç bir cihetle ihtimal ve imkânı bulunmadığını ayn-el yakin derecesinde isbat ettiğini kat'î kanaat getirdim.. Ve her bir zerre ve her bir parça lisan-ı hal ile

dediklerini bildim... Ve bu "Hüve" anahtarı

ile havanın maddî cihetindeki bu âcaibi gördüğüm gibi, hava unsuru da bir "Hüve" olarak, alem-i misal ve alem-i manaya bir anahtar oldu.

(Mütebakisi şimdilik yazdırılmadı. Umuma binler Selâm

SAİD-İ NURSİ(155)"

Hazret-i Üstad bilâhare Hüve nüktesinin bir eki mahiyetinde bu gelecek parçayı da kaleme almışsa da, yine de tamamını yazamamış, ancak izin verildiği kadarını kaydedebilmiştir:

"Hüve nüktesinin ahirinde bu parça yazılacak:

Gördüm ki; âlem-i misal nihayetsiz fotoğraflar ve her bir fotoğraf hadsiz hadisat-ı dünyeviyeyi aynı zamanda hiç karıştırmıyarak alıyor. Binler dünya kadar büyük ve geniş bir sinemay-ı uhreviye ve faniyâtın fanî ve zâil hallerini ve vaziyetlerini ve geçici hayatlarının meyvelerini sermedî temaşağâhlarda ve cennette saadet-i ebediye ashaplarına da dünya maceralarını ve eski hatıratlarını levhalarıyla gözlerine göstermek için, pek büyük bir fotoğraf makinası olarak bildim. Levh-i Mahfuz'un, hem âlem-i misalin iki hüccet ve iki küçük numunesi ve iki noktası; insanın başında olan kuvve-i hafıza ve kuvve-i hayaliye, mercimek küçüklüğünde iken, bir büyük kütüphane kadar hiç karıştırmıyarak kemal-i intizamla yazılması kat'î isbat eder ki; o iki kuvvenin numune-i ekber

(155) Sözlere Envar neşriyat S: 160 •

1478

ve a'zamları olan âlem-i misal; hava ve su unsurlarının hususan nutfelerin suyu ve toprak unsurunun pek fevkinde daha ziyade hikmet ve irade ile ve kalem-i kader ve kudret ile yazıldıklarını ve hiçbir cihetle tesadüf ve kör kuvvetin ve sağır tabiatın ve câmid, hedefsiz esbabın karışması yüz derece muhal ve hiç bir vecihle mümkün olmadığını, Hakîm-i Zülcelâlin kalem-i kader ve hikmetinin sahifesi olduğunu ilm-el yakin ile kat'î bilindi.

(Mütebakisi şimdilik yazdırılmadı

Kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ(156)"

MÜTEFERRİK HADİSELER-2

Üstad için alınan otomobil hadisesi:

Üstad Bediüzzaman'ın her zaman değişmez bir adeti olan kırlara çıkmak, temiz havada teneffüs etmek işi, Emirdağ'ında da her şeye rağmen devam etmiştir. Üstad Emirdağ'ına

geldiği ilk sene, önceleri yaya olarak, sonraları da bazen kiralık bir faytonla, daha sonraları ise Eskişehirli bir zatın tahsis etmiş olduğu hususi faytonuyla bu adetini sürdürmekte idi. Bu arada şark menfilerinin bakiyeleri ve 152'ler için de 1947'de af kanununun çıkması üzerine; Isparta, Denizli gibi yakın vilâyetlerdeki talebelerini görüp ziyaret etmek, aynı zamanda seyahatlerle temiz havalarda teneffüs etmek arzusu uyanmıştı. Üstad bu arzusunu bir gün bir taksi ile kira çıktıklarında; Şoföre, otomobillerden ucuz olanlarının fiyatını sorar. Şoför, küçük tip bir çeşit arabadan bahsederek, bin lira kadar bir parayla alınabileceğini söyler. Üstad Hazretleri beraberinde kira giden genç talebesine: (*)"Keşke böyle bir araba elimize geçseydi, minnetsiz şekilde istediğimiz zaman çıkar gezerdik" demiş.

Bu hadise, tahminen 1946'nın son aylarında cereyan etmiş olsa gerek... Bu talebe akşamleyin Emirdağ'ına döner-dönmez, hemen Emirdağ'ındaki büyük Nur talebelerine, Üstad'ın bu arzusunu ciddî şekilde nakleder. Tabî fedakâr ve vefakar Nur talebeleri hemen harekete geçerler. Konya, Isparta, Denizli ve İnebolu'ya durumu haber ederler. Bunun üzerine az bir zaman zarfında, gayet güzel, hem de dörtbin lira gibi zamana göre büyük bir meblağ parayla bir araba alınır ve Emirdağ'ına getirilir. Fakat bu araba, ancak bir gün ve bir gece Emirdağ'ında kalabilmiştir. Üstad sabahleyin çok şiddetli bir istirham ile arabanın hemen geri gönderilmesini istemiştir.

(156)Emirdağ-1 S: 255

(*) Bu talebe, Merhum Ceylan Çalışkandır. (Bkz. Son Şahitler-4,Sh.55)

1479

Zaman, Üstad Hazretlerinin bu tavrının çok yerinde ve haklı olduğunu kısa bir müddet sonra göstermiştir. Çünkü hükûmetin bazı adamları ve C.H.P'lilerin bir kısmı, bir günlük ömrü olan bir arabayı bile şirretli ve şiddetli şekilde iftira ve dedikodularına mevzu' yaptılar. Hatta hükûmet ve zabıta resmi sual ve cevap konusu yaptı. Arabayı alanları bile suale çektiler.

Bediüzzaman gibi bir İslâm dâhîsinin ve bir millî kahramanın pek büyük hizmetlerine, vatanperverlik ve milliyetperverliğine hürmeten, koca padişahlar, Enver Paşalar, hatta ilk Reis-i Cumhur M. Kemal Paşa, pek çok şeyler vermek ve onu taltif etmek istemişlerken; şu ihtiyarlık halinde basit bir arabanın alınıp, ona hediye edilmesinde, fedakâr talebelerinden bir iki zengin zatın bu hayra iştirâklarını büyük bir siyasî hadise tarzında telâkki eden zamanın hükûmet adamlarının zihniyet, tiynet ve anlayışlarına numunelik bir tek misaldir.

Hazret-i Üstad'ın, arabanın mutlaka geri götürülmesi ve Emirdağ'ında bırakılmaması ve tekrar geri satılması için yazdığı ricakârane mektubu şöyledir:

Aziz siddik kardeşlerim Tâhiri, Sabri, Selâhaddin, Mehmed, Mustafa! Evvela: Bu gelen şuhuru selasenin hürmetine ve Nur şâkırtlerinin sadakat ve ihlâslarının hürmetine çok ehemmiyetli, hakkımda bir sebab-i i'tab ve tokad bir hadiseyi tamire çalışacağız. Gücenmeyiniz, Şöyleki:

Bu gece hiç görmediğim bir i'tab, bir ta'zib suretinde manevî bir şiddetli ihtar ile denildi ki: "Dünyaya, zevke, keyfe tenezzül etmemesine nurlardaki ihlâs ve istiğnayı muhafazaya mükellefdin .. Ve bu asırda

... sırrıyla dünyayı dine tercih etmek ve bilerek elması şişeye tebdil etmek olan hastalığa Nur vasıtasıyla tedaviye çalışmağa vazifedardın.. Yüzer tecrübenle de anladınki; insanların hediyeleri, ihsanları, yardımları sana dokunuyor, hatta seni hasta ediyor. Her gün eserini, tecrübesini görüyorsun. Senin en ziyade itimad ettiğin ve Risale-i Nur'un

fedakâr kahramanlarının yüzlerini Risale-i Nur'un hizmetinden ziyade kendi istirahatine çevirmeye sebebiyet verdin.. İlh..." diye daha manen çok söylendi. Beni tam tekdirdi. Hatta şimdi bir manevî tokattan dahi korkuyorum.

Bu hadisenin çare-i yegânesi: Bu otomobili alan sizler ilân edeceksiniz ki; bu kardeşimiz Said bunu kabul edemedi. Manevî dehşetli bir zarar hissetti.

1480

İkincisi: Otomobil şimdi Konya'lı Sabri'nin yanına gönderilmeli, oraya gitsin. O razı olmazsa, Medreset-üz Zehra erkânlarına gitsin. Sabri merak etmesin. Her ay Nurlara onun harika hizmeti, bir otomobil fiyatından ziyadedir. Onun için gücenmesin.

Saniyen: Kat'iyen bilinizki; Bu dehşetli itabı gördüğümün sebebi, istirahat için bir arzu ne'vinde ve bir temennî tarzında bir otomobil ile gezmeye gittiğim vakitte, otomobilci dedi ki: "Küçük otomobiller çıkmış, bin lira gibi bir fiatla satılıyor" Ben de temennî nev'inde dedim ki: "Keşke öyle bir emanet küçük otomobil elimize geçseydi, sair yerlerdeki Nurcu kardeşlerimi ziyaret etseydim" demiştim. Bunu hakiki ve ciddî bir karar vermemiştim, bir arzu iken; buradaki iki hâs kardeşimiz bu arzuyu ciddî bir karar zannedip bin lira değil, dörtbin lira kadar fedakârane çalışmışlar.. Buraya geldiği vakit, yedi saat memnuniyetle telâkki edip, o arzuyu bir duay-ı makbule zennettiğim halde; birden bütün gecede manevî itiraz ve itab gördüm. O arzumun hatasını anladım. Hiç görmediğim bu tarz manevî itabın üç sebebi var.. Başka vakit izah edilecek.

Bu otomobili alan beş kardeşimiz kat'iyen bilsinler ki; değil beşinin bir otomobil sadaka ve ihsan ve hediye etmeleri, belki onların hayırlı niyetleri cihetinde Risale-i Nur dairesi hizmetinde, her biri tam bir otomobil fiyatı kadar bir hediye bilfiil yapmışlar gibi manen kabul edildiğine, bana bir işaret ve kanaat var.

Madem kardeşlerim, sizin halisane bir hizmetiniz hakkında böyle makbuliyeti var.. Siz müteessir olmayınız. Beni de bu manevî itaptan kurtarınız. Hem benim düstur-u hayatıma, hem Risale-i Nur'un sırr-ı ihlâsına zarar gelmek ihtimali bulunan zararı çabuk ta'mir ediniz. Hem otomobil burada kalmayın. En büyük hisseyi veren zatın yanına gitsin. Üç ehemmiyetli sebebi(157)izahettiğim vakit, bu telâşımın hakikatını anlarsınız. Zaten hem şuhûr-u selase, hem üç ay mühim mecmuaların çıkmasına kadar bütün dünya saltanatı verilse de, bakmamaya mecburum. Şayet otomobile verdiğiniz para tam çıkmazsa, o noksanını âla-küllihal ben her şeyimi satıp tekmiil etmeye karar verdim.

Umumunuza selâm.. Hakkınızı helâl ediniz.. Ben de sizi helâl ediyorum.

El Baki Hüvelbaki

Kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ(158)

(157) O üç ehemmiyetli sebebler, Üstad tarafından yazı ile ve açık şekilde izah edilmemiştir. Fakat araba hadisesinden bir müddet sonra, üstad'ın bir mektubunda; "Nurun muarızı bazı hocalarla siyasileri ilzam eden bir hadise" diye kaydetmiştir.A.B.

(158) Elyazma Emirdağ-1 S: 416

1481

Emirdağlı ve Ceylan Çalışkanın babası merhum Mehmet Çalışkan, mezkûr arabanın alınış hadisesini ve neticesini şöyle anlatır:

“1946 senesiydi. Birgün Üstad kırlarda gezerken ceylana: “Param olsaydı küçük bir taksi alırı, medreseleri gezerdim” demiş. Üstadın bu sözünü Ceylan, Hüsrev ağabeye söylemiş. Hüsrev ağabeyde “Bu bir emirdir derhal taksi alınsın ” demişti. 1946'larda para topladık. Emirdağ, Konya, İnebolu gibi yerlerden biner liradan toplam 6000 lira olmuştu. Tahiri ağabeyinde içinde olduğu bir heyet halinde İstanbul'a gittik. Taksimden Austin tipi siyah bir taksiyi 6800 liraya aldık... Bursadan arabayı teslim alarak Eskişehir'e geldik. Bende büyük bir endişe başlamıştı. Ancak münafıklar taksiyi görünce neler diyecek diye?.. Ben faturayı kendi üzerime yaptırmıştım. “Ticaret için aldım” diyecektim.

Bu ana kadar bu hadiseden Üstada en ufak bir haber bile vermemiştik. Arabayı Emirdağa getirip gece bahçeye koymuştuk. Tahiri Ağabey: “Kardeşim, artık Üstadın haberi olması lazım.” sözü, üzerine kendisini Üstada gönderdik. Üstad güler yüzle karşılamamış. Sonra sabah erkenden “Ceylanı bana çağırın” diye haber göndermiş, Ceylan yanına gitti. İki satır yazıda yazdırarak: “Bu araba derhal geldiği yere gitmeli. Aksi halde hem benim, hemde sizin tokat yeme ihtimali var” demişti.

Bunun üzerine, Tahiri Ağabeyle istişare ettik. Arabayı Konyaya Halıcı Sabriye gönderdik. Onlarda az bir farkla başkasına satmışlardı.

Araba meselesi böylece kapanmakla kalmamıştı. Dedikoducular arabayı iyice görmedikleri halde, yinede ortalığı karıştırmışlardı. Resmi sorgulamalar, isticvablar oldu.

Sorgu hakimi bana: “Araba gelmiş hoca efendiye.. Hangi devletten?.. ve daha neler geldi?söyle bakalım” demişti.

Tahkikat uzun sürdü. Neticede beraet ettik.

(Son Şahitler-4, Sh.55)

Hasan Feyzi ve Savlı Hacı hafız Mehmed'in vefatları-3

Nur talebelerinden bu iki büyük zatın, hususiyle Denizli kahramanı Hasan Feyzi'nin vefatları, Üstad Hazretlerini, Hafız Ali'nin vefatı kadar çok sarsmış ve ağlatmıştır. Filhakika Hasan Feyzi Efendi, iki buçuk sene zarfında Risalei Nur'a çok değerli ve büyük hizmetleri olmuş ve Denizli ve civarının ekseriyetle Risale-i Nur'a dost ve talebe olmasına vesile olmuştur. Ayrıca kaleme almış olduğu sekiz dokuz adet ateşin ve müessir şiir, mersiye ve menkibeleri hem Risale-i Nur camiasında, hem de diğer ehl-i iman arasında büyük şevk ve aşk uyandırmış, gönülleri dalgalandırmıştır.

Hem Hasan Feyzi Efendi'nin Hazret-i Üstad'a karşı çok büyük incizab ve muhabbeti, aşk ve rabitası pek harika ve emsalsiz olup, Üstad'ına bedelen vefatını can u dilden arzu etmiş, Rabbine yalvarmıştır. "Dahi nezrim buki, canım sana kurban olacak" diye olan o samimî ve halisane ve âşıkane niyazını Cenab-ı Hak kabul buyurmuş ve muradını vermiştir.

Hasan Feyzî'nin vefatından bir sene önce de; Hazret-i Üstad'ın Barla'ya ilk vardığı günlerde, onun ilk mihmandarı olan muhacir Hafız Ahmet Efendi, yine aynı senede Üstad'ın Nurs köyündeki amucazadelerinden büyük âlim Molla Davud dahi vefat etmişlerdi. Şu üst üste dört-beş büyük ve Veli talebelerinin vefatları, Hazret-i Üstad'ı çok ziyade müteessir etmiş ve çok ağlatmıştı.

Evet,1944'de Denizli hapsinde İslam köylü Hafız Ali Efendi,1945'de Barlalı Muhacir Hafız Ahmed Efendi ve aynı senede Nurs'da Molla Davud Efendi.. Ve 1946'da Savlı Hacı Hafız Mehmet ve nihayet Denizli Kahramanı Hasan Feyzi Efendi birbirlerini takiben berzah âlemine göç etmişlerdi.

İşte Hazret-i Üstad'ın, Hasan Feyzi Efendi'nin hastalığı ve sonra vefatı ve bu vefatın bir su-i kasd neticesi olduğunu bildiren mektupları:

1- Hasan Feyzî Efendi'nin hastalığı hakkındaki Üstad'ın gizli bir iması

"Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvela pek çok alâkadar olduğum ve Risale-i Nur'un gayet ehemmiyetli bir merkezi ve az zamanda pek çok Nur işini gören Denizli Hüsrev'i ve gayet ciddi ve sadık rüfekaları, hususan Hâkim-i, Adil ve Muharrem ve hafız Mustafa ve sairenin namına bayram tebrikiyle, Hasan Feyzi'nin şiddetli ve tehlikeli hastalığını beyan eden bir mektubu çok ehemmiyetli bir kardaşımız olan Muharrem'den aldım. Kanaat-ı kat'iyem geldi ki; Hasan Feyzi (R.H) aynen Hafız Ali gibi (R.H) benim musibetimin kısm-ı azamını kendine alıp, manevî bir fedakârlık eylemiş. Hafız Ali'nin benim bedelime birkaç emare ile berzaha gittiği gibi, bu Hasan Feyzî de aynı hastalığım zamanında, aynı vakitte, aynı müddette, aynı tarzda, aynı sıkıntılı dışarıya çıkmamakta tevafuku kuvvetli bir emaredir ki; Bana çok acıyan ve şefkat eden o kardaşımız, manen hastalığımı kısmen kendine aldı. Bu dört cihetle tevafuk içinde yalnız bir fark var.. Benimki zehirden, tesemmümden.. Onunki soğ'uktan gelmiştir.(159)Elbette Hastalar Risalesi bizim bedelimize onu teselli edip i'yadetül-mariz gibi keyfini sormuş.. ve hastalıktaki büyük sevablar, sıkıntılarını sürûra kalbetmiş. Cenab-ı Hak şifa-i âcil ihsan eylesin. Amin...(160)"

Said-i Nursi

(159)Hazret-i Üstad ilk gelen habere göre ve zahir hale uyararak, evvela böyle yazmışsa da, bilahare yazdığı mektubunda Hasan Feyzi'ye de su-i kasd neticesi zehir verilerek hastalandığına ve vefat ettiğine hükmetmiştir. A.B.

(160) Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 309

2- Hasan Feyzi'nin vefatı üzerine:

Aziz Sıddık kardeşlerim! Evvelâ:

Risale-i Nur'un kahramanlarından ve Hafız Ali'nin makamına geçen merhum Hasan Feyzi'nin vefatı, Denizli'ye ve Risale-i Nur dairesine ve bu memlekete büyük bir zayıttır...

Ben merhum Hasan Feyzî'nin vefatını onun şahsı itibariyle tebrik ediyorum.. Ve Denizli'yi ve Nur dairesini ve bu memleketi cidden taziye ediyorum. Bu çeşit zülcenaheyn ve hakiki mü'min ve müdekkik bir alim ve yüksek bir edip, muallim ve te'sirli bir vaiz ve müderrisi kaybettiği için büyük bir musibettir. Cenab-ı Hak inşaallah Denizli gibi kahramanlar ocağından çok Hasan Feyzi ruhunda, nurlara sahip ve nâşir çıkaracak. Bir dane, toprak altına

girer, vefat eder.. Fakat yüz dane sümbülün de meydana geldiği gibi; Rahmet-i İlâhiyyeden ümid-varız ki; Hasan Feyzî ile öyle kudsî bir sümbül verecek, çok Hasan Feyziler Nur dairesinde yetişecekler, vazifesini daha ziyade yapacaklar...

...Ben bütün ömrümde bu derece bir vefattan müteessir olup ağlamamıştım. Hem size bundan evvel yazdığım mektuptaki şiddetli hiddetim ve dimağımdaki perişanîyet, şimdi tahakkuk etti ki; o kahraman kardeşimizin vefatı gününden başlamış. Hatta o te'sir, ihtiyarımı selb etmişti. Öleceğim diye hizmetçiye vasyetimi söyledim. Demek ikinci ruhum hükmünde Hasan Feyzi, benim bedelime ölmüş ve ölüyor. Hatta onun vefat mektubunu bütün bütün âdetime muhalif, bir buçuk saat elimde iken açamıyordum...(161)"

3- Hasan Feyzi'nin bir su-i kast neticesi vefât ettiği bildiren Üstad'ın mektubu:

"...Ehl-i siyasete hiç bakmadığım halde, bugün tesadüfen kulağıma girdi ki: Câmileri kaldırmak için meclisde bir kısım meb'uslar çalışmışlar. Aynı vakitte beni tesmim ve Hasan Feyzi'nin ölüm hastalığı tesadüfe benzemiyor. Bu üç su-i kâsd aynı zamanda birbiriyle alâkadar görünüyor. İki şimdilik âkim kaldı. Birisi bir kahramanı aldı..(162)"

"...Bu merhum kardeşimizin Nur'a aid müteaddit vazifelerini tamamen görecek ve şâkirtlerin tensibiyle ve meşveretiyle intihab edilecek bir iki kahraman bulununcaya kadar, o vazifeleri taksim-ül a'mal suretinde her bir şâkirt bir vazifesini yapmağa başlasın. Ahi Osman, bu vazife Isparta'da sana düştü. Hem oradaki kardeşlerin meşveretiyle onun yeri

(161)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 310

(162)Aynı eser S: 320

1484

boş kalmamak için, Nur'la onun gibi çok alâkadar birisi şimdilik Denizli Hüsrev'i vaziyetini alsın. Ona hediye ettiğim takkeyi muhafaza etsin, ta hakiki sahibi çıkasıya kadar...(163)"

Merhum Hasan Feyzi Efendi'nin vefatı 13 Kasım 1946 çarşamba günüdür. Allah bin rahmet eylesin...

TEKRAR ZULÜMLÜ VE ZULMETLİ AHVAL

Üstad'ın ilk Emirdağ hayatı başından 1947 ortalarına kadarki üç senede cereyan eden vakıaları iki taraflı kaydetmeye çalıştık. Gâh zulümlü ve zulmetli ahvalden, gâh nuranî ve Kur'anî inkişafat ve imandan söz ettik.. Fakat tamam yazdık, her şeyi kaydettik, dememize imkân yoktur. Çünkü burada o kadar hadiseler cereyan etmiştir ki!...

Evet, Üstad Bediüzzaman Hazretleri'nin Emirdağ'ına getirildiği seneye kadarki yirmi yıllık iman ve Kur'an hizmetlerinin en inkişafli devresi burada olmuştur. Üç buçuk senelik bu devrede din düşmanı gizli zındık komitelerin en azgın zulüm ve tecavüzleri de burada olmuş, burada son haddini bulmuştur. Adeta bir noktadan kendilerinin ve hempalarının son devrelerini yaşamakta olduklarını hissetmişcesine; Bediüzzaman'ın şahsında tecavüzlerinin en çirkin şeklini icra etmişlerdir. İlk sıra Rumelili Afyon Valisi ve sosyalist Emirdağ Kaymakamı eliyle alenî şekilde ve son derece kanunsuzca Hz. Üstad rahatsız ediliyordu. Kayakam, çekinmeden hükûmet koltuğunda Bediüzzaman'ın vücudu ortadan kalkacaktır(164) diyebiliyordu. Zamanın Dahiliye Vekili de gizli direktiflerle bu durumu destekliyordu. Üç defa su-i kasd niyetiyle zehir, iki defa başındaki sarığına kanunsuz şekilde,- kırdı ve dağda iken-ilişmeler ve karakollara getirilmeler... Kapsısının anahtarını da kendisinden alıp, bekçilere teslim etme gibi gayr-i resmî hapisli zulümler ve su-i kasdlerin apaçık numûneleri cereyan ediyordu.

-Yıl 1947

Zulümler, kanunsuz keyfî muameleler böylece devam edip, gele gele, takvimler 1947'nin ortalarını gösteriyordu. Bu ana kadar dinsizce plân ve projelerin tüm denemeleri boşa gitmişti. Yani, verdikleri zehirler Allah'ın inayetiyle Üstad'ı öldürememişti. Şahsına yapılan keyfi ve küfrî tecavüzleri

(163)Aynı eser S: 317

(164)Tafsilat için bak Emirdağ-1 S:170

1485

de, Üstad sabır ve sekinetle karşıladığı ve umumî asayiş ve Risale-i Nur'un iman hizmetinin selâmeti için tahammül etmesi sayesinde geçiştiriyor, hadisesiz geçiştirilmesini temin için de Hazret-i Üstad sarf-ı himmet ediyordu. Din düşmanı zındık komitelerle C.H.P ileri gelenleri iş birliği halinde, çeşitli plân ve projeler tatbik etmenin denemeleri devam ediyordu. Bunlardan birisi: Afyon Valisi telefonla: "Said-i Nursi'nin kapısını kırın, çarşıda teşhir suretinde başına şapka koyun öylece hükûmete getirin" diye menhus ve plânlı emrinden bir müddet önce de, Reisi-i cumhur İsmet İnönü Afyon'a gelerek burada yaptığı konuşmada:(*) "Bu vilâyette yakında dini bir karışıklık olacak"(165) diye mezkûr plânların sinyallerini veriyordu. Demek bir proje hazırlanmıştı. Amma yine de boşa gitmiş, tutmamıştı.

Bir müddet sonra da, Afyon Valisiyle Emniyet Müdürü, geceleyin Emirdağ'ına gelerek; Üstad'ın kapısını gece yarısında kırıp âniden baskın ile içeri girmeyi istemişlerse de; ayyaş, ama vicdanlı kanunperest savcı buna muvafakat etmemiş, kanunsuz olduğunu söylemişti. Mecburen o işi sabaha bırakmışlar, dışardan ve içerden kilitli olan Bediüzzaman'ın kapısını zulmen kırarak âniden içeri dalınmıştı. Hem de en fasık ve tiynetsiz kimseleri bu işte kullanmışlardı.. Lâkin hiçbir şey bulamamışlar, Kur'an ve dua kitabından başka..."(166) Buna rağmen Üstad Hazretleri ihtiyar, hasta ve çok zaif haliyle hükûmete celbedilmiş ve kasd-ı mahsusla dört saat ayakta ifadesini almışlardı. Bu tâğiyane zulmün cezası olarak aynı günde Emirdağ'ında zelzele olmuş, herkesi korkutmuştu.(167)Ve daha benzeri şenî' ve çirkin tecavüzler...

Evet beşeriyet tarihinde böyle dini için, vicdanî kanaatı için ve hususî münzeviyâne kıyafeti için; bir din âlimi, bir iman rehberi ve vatanperver, kahraman ve mücahid bir İslâm dâhisi böylesi zulüm ve âdfi tecavüzlere hedef olmamıştır desek mübalağa etmiş olmayız.

TAFSİL

Şimdi 1947 yılının birinci yarısından başlayıp ta 1948 başlarına, ta Afyon hapis hadisesine kadar cereyan eden hadiseleri, zulüm ve tecavüz eşkâlini, az ilerde tafsilen kaydedilmesine çalışmaya gayret edilmekle birlikte; bu arada 1944'ten mezkûr tarihe kadar uygulanmış zâlimane ve alçakça muamelelerinin tasvirini yapmak üzere Hazret-i Üstad'ın Emirdağ'ında

(*) Hadisenin içinden sâdık bir şahidin ifadesi Emirdağlı Terzi Mustafa Bilal demişki: İsmet Paşa 1947 senesin içinde Afyona gelip burada yaptığı Konuşmasından sonra, Üstad Hz.lerine karşı tazyik ve zulümler daha da çoğaldı..ve neticesinde onu Afyon hapsine aldılar..(Son Şahitler-4,Sh:20)

(165)Aynı eser S:156

(166)Aynı eser S:170

(167)Aynı eser S:168

1486

mezkûr muamelelere karşı yaptığı müdafaalar veya onlara gönderdiği dilekçelerine bakacağız. İşte:

Hazret-i Üstad 9-10 senelik Barla ve Isparta hayatında ve sonra yedibuçuk senelik Kastamonu hayatında şahsına karşı uygulanan tazyik ve hürriyetine tecavüz muamelelerine karşı hiç aldırış etmeden -talebelerine durumu bildirmekten başka- hiçbir müracaâtı olmamışken; Şu Emirdağ'ındaki üç buçuk senelik hayatında ise, Afyon hapsi öncesinde yazdığı istidallardan başka onbeş defa resmî makamlara yaptığı müracaat veya ikâz dilekçeleri bu zulüm ve tecavüzlerin ne derecede olduğunu açık göstermektedir. Evet Hazret-i Üstad, Emirdağ'ına ilk geldiğinde, iskân memuruna verdiği dilekçe ile, "Kendi kendime bir hasbihaldir" ve onun zeyli.. ve İçişleri Bakanlığı'na yazıp göndermediği dilekçe.. Ve Ankara Emniyet Genel Müdürlüğü'ne gönderdiği istad'a.. ve Afyon Emniyet Müdürü'ne yazdığı dilekçe.. ve Meclis Başkanı ve bazı makamlara yazıp gönderdiği arzuhal.. ve Emirdağ'ı zabitasına verdiği iki dilekçe.. Ve Reis-i Cumhura gönderdiği istid'a ve onun zeyli.. Ve Emirdağ'ı C.Savcısına yazıp gönderdiği arzulah.. Ve Sorgu Hâkimliğine yaptığı müracaat gibi istid'a ve arzuhaller bu çirkin zulümlü tecavüzlerinin bâriz delilleri olduğu gibi; Kastamonu'da, sadece bir defa valî Mithat Altıok'un isteği üzerine vilâyete celbedilmesinden başka, hükümete çağrılmıyan Üstad Bediüzzaman, burada Emirdağ'ında, on defadan fazla zabıtaya ve karakola ve yahut da adliyeye getirilmesi olmuştur. Bu da mezkûr kabih tecavüzlerinin ve keyfî kanunsuz muamelelerinin ayırı bir delilidir.

DİLEKÇE VEYA ARZUHALLER

Şimdi kaydedeceğimiz bu dilekçeler, Hazret-i Bediüzzaman'ın üçbuçuk senelik Emirdağ-1 hayatında resmî makamlara veyahut kendi talebelerine gönderdiği istid'a ve arzuhalleridir. Hem bu dilekçeler, hadiselerin şekil ve biçimini, hem yapılan zulümlü kanunsuz keyfiliklerin tarzını.. Hem zamanın hükûmetinin dine ve din ehline karşı nasıl aldanıp gizli dinsiz komitelere alet olduğunu çok açık şekilde göstermektedir. Bu yazı ve istid'alarda -bir ikisinden başka- asıl suretleri ele geçmediği için maalesef günlük tarih numaraları bulunamamıştır.

1487

BİRİNCİ ARZUHAL

(Kendi kendime bir hasb-ı haldir)

Bu parça da, uygulanan kanunsuz durumları bildirmektedir. İsmi "Kendi kendime bir hasbihaldir." olan parçadan bazı bölümler alıyoruz.

"...Hâkim kendisi müddei olsa, elbette "Kimden kime şekva edeyim ben dahi şaşım" benim gibi biçarelere dedirtir

Evet, şimdiki vaziyetim hapisten çok ziyade sıkıntılıdır. Bir günü, bir ay haps-i münferid kadar beni sıkıyor. Bu gurbet ve ihtiyarlık ve hastalık ve yoksulluk ve zaafiyetimle, kışın şiddeti içinde her şeyden men'edildim. Bir çocukla bir hastalıklı adamdan başka kimseyle görüşemiyorum...

Yirmi senelik bütün eserlerimi ve mektuplarımı üç adliye ve merkez-i hükûmet dokuz ay tetkikden sonra, beraatimize ve tahliyemize karar verildi. Fakat ecnebî menfaati hesabına ve

bu millet ve bu vatanın pek büyük zararına çalışan bir gizli komite, bizim beraatimizi bozmak için her tarafta habbeyi kubbe yaparak bir kısım me'murları aleyhime evhamlandırdılar. Bir maksadları: Benim sabrım tükensin, artık yeter dedirtsinler. Zaten onların şimdi benden kızdıklarının bir sebebi sükûtumdur.. Dünyaya karışmamaklığımdır. Adeta "Ne için karış mıyor? karışsın, ta maksadımız yerine gelsin" diyorlar....(168)"

2- "Adliye vekili ve Risale-i Nur'la alâkadar mahkemelerin hâkimleriyle bir hasb-i haldir"

(Bu parçadan da bazı bölümler alıyoruz)

"Efendiler! Siz ne için sebepsiz bizimle ve Risale-i Nur'la uğraşıyorsunuz?. Kat'iyen size haber veriyorum ki; Ben ve Risale-i Nur, sizinle değil mübareze, belki sizi düşünmek dahi vazifemizin hâricindedir. Çünkü Risale-i Nur ve hakiki şâkirtleri elli sene sonra gelen nesl-i âtiye gayet büyük bir hizmet ve onları büyük bir vartadan ve millet ve vatani büyük bir tehlikeden kurtarmaya çalışıyorlar. Şimdi bizimle uğraşanlar, o zaman kabirde elbette toprak oluyorlar. Farz-ı muhal olarak o saadet ve selâmet hizmeti bir mübareze olsa da, kabirde toprak olmaya yüz tutanları alâkadar etmemek gerektir.

Evet, hürriyetçilerin ahlâk-ı içtimaiyede ve dinde ve seciye-i milliyede bir derece lâubalilik göstermeleriyle; yirmi otuz sene sonra dince, ahlakça, namusça şimdiki vaziyeti gösterdiği cihetinden; şimdiki vaziyetten elli sene sonra bu dindar, namuskâr, kahraman seciyeli milletin nesl

(168)Elyazma Emirdağ-1 aslı S:15

1488

-i âtisi, seciye-i diniye ve ahlâk-ı içtimaiye cihetinde ne şekle girecek? Elbette anlıyorsunuz!.. Bin senedenberi bu fedakâr millet bütün ruh-u canıyla Kur'an'ın hizmetinde emsalsiz kahramanlıklar gösterdikleri halde, elli sene sonra o parlak mazisini dehşetli lekedaredecek, belki mahvedecek bir kısım nesl-i âtinin eline elbette Risale-i Nur gibi bir hakikatı verip o dehşetli sükuttan kurtarmak, en büyük bir vazife-i milliye ve vataniye bildiğimizden, bu zamanın insanlarını değil, o zamanın insanlarını düşünüyoruz...

Evet, eski terbiye-i İslâmiyeyi alan yüzde ellisi meydanda var iken, an'anat-ı milliye ve İslâmiyeye karşı yüzde elli lâkaydlık gösterildiği halde, elli sene sonra yüzde doksanı nefsi-i emmareye tabi' olup, millet

ve vatani anarşiliğe sevk etmek kuvvetli ihtimalinin düşünülmesi ve o belâya karşı bir çare taharrisi; Yirmi sene evvel beni siyasetten ve bu asırdaki insanlarla uğraşmaktan kat'iyen men'ettiği gibi; Risale-i Nur'u, hem şâkirtlerini bu zamana karşı alâkalarını kesmiş.. Hiç onlarla ne mübareze, ne de meşguliyet yok...

Bu millet ve vatanın hakiki düşmanları Risale-i Nur'a hücum edip adliyei şaşırtıp; dehşetli bir haksızlığa ve adaletsizliğe sevk ediyorlar. Küçük iki numunesini beyan ediyorum. Ezcümle:

Hapisteki arkadaşarımdan, selâm-keîâmından ibaret ve Ârabî bir Risalemin fiatı olan on banknotu buradaki bir adama gönderip, ta Isparta'da tab' masrafını veren o nüshalar sahibine verilsin diye, mektubu yüzünden hem adliye, hem hükûmet bana sıkıntılar verip, hem vasita olan adamı taharri etti... Bu sinek kanadı kadar ehemmiyeti olmıyan bir âdi mektubu, hem altı ay zarfında bir tek âdi muhabereyi bu kadar büyük bir mes'ele suretine getirmek, elbette adliyenin şerefine ve haysiyetine yakışmaz.

İkinci Numûne: Benim gibi garip, ihtiyar ve zaif ve beraet etmiş bir misafire; Herkesi, hatta hizmetçilerini resmen propaganda ile ondan ürkütme, kendini perişan bir vaziyete sokmak, bu vilâyetdeki hükûmetin hamiyet-i milliyesine yakışmadığından, sinek kanadı kadar mevhum bir zarara, dağ gibi ehemmiyet verip, aleyhimde resmen propaganda yapmak; "Kimin ile görüşüyor?. Ve yanına kim gidiyor?" diye herkese bir telâş vermek, hükûmetin hikmeti ve hâkimiyeti bu acib hale elbette tenezzül etmemek gerektir. Her ne ise, bu iki madde gibi, muttali' olanlara hayret veren çok maddeler var...(169) "

(169)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 21

1489

3- Reis-i Cumhura ve bazı makamlara gönderilen istid'adan bazı bölümler:

"Yirmi seneden beri sabredip sükûteden bir mazlumun şekvasını dinlemenizi istiyorum.. Hürriyetin en geniş suretini veren cumhuriyet hükûmetinde her bir hürriyetten men' edildiğim halde, düşmanlarım benim aleyhimde her cihetle serbest olarak beni eziyorlar. Hürriyet-i vicdan ve hürriyet-i fikir ve hürriyet-i ilmiyeyi temin eden Cumhuriyet hükûmeti; ya beni tam himaye edip garazkâr, evhamlı düşmanlarımı sustursun.. veyahut bana düşmanlarım gibi hürriyet-i kelâm verip müdafaatıma yasak demesin. Çünkü resmen perde altında her muhabereden men'im için postahanelere gizli emir verilmiş. Su ve ekmeğimi getiren bir tek çocuktan başka kimseyle beni görüştürmemek için tenbihat verildiği bir zamanda, eskiden beri benim muarızlarım fırsat bulup, tam mahkeme-i temyiz beraetimizi tasdik ederek mahkemedeki -Ehl-i vukufun tahsin ettikleri- kitaplarımı almak beklerken; O düşmanlarım hiç münasebetim olmıyan bir iki mahrem risalelerimi verdirip, sonra meslekçe benim aleyhimde bir iki ehl-i vukufun eline geçirip aleyhimde fena bir rapor hazırladıklarını işittim.(170) Daha sabır ve tahammülüm kalmadı.

Ben bütün Hükûmet-i Cumhuriye'nin erkânlarına, belki dünvaya ilân ediyorum ki: Kur'an-ı Hakim'in sırr-ı hakikatıyla ve i'cazının tılsımıyla, benim ve Risale-i Nur'un programımız ve mesleğimiz ve bilfiil semeresini gördüğümüz ve çalıştığımız ve gaye-i hareketimiz ve hedefimiz; Ölümün idam-ı ebedisinden iman-ı tahkikî ile biçareleri kurtarmak ve bu mübarek milleti de her nevi anarşilikten muhafaza etmektir...

Beni hapsilere sokan muarızlarımın bir bahaneleri de, o mahkemede ondan beraet kazandığım Tarikatçılıktır. Halbuki Risale-i Nur'da daima dava edip demişim: "Zaman tarikat zamanı değil, belki imanı kurtarmak zamanıdır. Tarikatsız Cennete gidenler çoktur, imansız cennete giden yoktur." diye bütün kuvvetimizle imana çalışmışız. Ben hocayım, şeyh değilim. Dünyada bir hanem yok ki, nerede tekyem olacak? Bu yirmi sene zarfında bir tek adam yok ki; çıksın, desin: "Bana tarikat dersi vermiş." Ve mahkemeler ve zabıtalara bulmamışlar.

(170)Hazret-i Üstad'ın şu sözünü ettiği ehl-i vukuf hadisesini bilmiyoruz. Amma temyiz mahkemesi 30.12.1944 de Denizli Ağır Ceza Mahkemesinin kararını tasdik ettiği halde, kitapların mahkemeden teslim alınması hususu ancak altı-yediy sonra tahakkuk etmesinden fehmedilen o dur ki; Gizli dinsiz komiteler temyiz mahkemesini te'sir altında bırakmak için durmamışlar, karıştırmak için her şeyi yapmışlar. Fakat gerek temyiz mahkemesi, gerekse Hâkim-i Adil ünvanını alan Denizli Mahkemesi Hâkimleri Adalet duygusundan ayrılmamışlardır. Temyiz mahkemesi, kararını tasdikten sonra, Denizli Mahkemesi sabır içinde beklemiş, nihayet 29.6.1945'de mahkemedeki tüm Risale-i Nur kitaplarını Avukat Ziya'ya teslim edebilmiştir. A.B.

1490

Yalnız eskiden yazdığım Tarikatların hakikatlarını ilmen beyan eden "Telvihat Risalesi" var ki; Bir ders-i hakikattir. Ve yüksek bir ders-i ilmîdir, Tarikat dersi değildir. Hürriyet-i vicdanı esas tutan Hükûmet-i Cumhuriye'nin; elbette bu milletin milyarlar ecdadının ruhlarının bağlandığı bir hakikata ve onun yolunda dünyaya meydan okudukları, iman-ı tahkikiyi galibane felsefeye karşı isbat eden bir eseri ve hâdimlerini himaye etmek ehemmiyetli bir vazifesidir.. (171)"

4- Reis-i Cumhur İsmet İnönü'ye yazdığı en mühim meselelerin ve kendisine karşı uygulanan bütün kununsuz ve gayr-i insanî muamelelerin esas noktası ve bütün düğümlerin can damarı hükmündeki hususları dile getiren istid'asının zeyli:

"REİS-İ CUMHURA GÖNDERİLEN İSTİD'ANIN

ZEYLİDİR Kİ MECBUR OLDUM YAZMAYA

Bana hücum eden garazkârların en esaslı sebebi: Mustafa Kemal'in dostluğu ve tarafgirliği vesilesiyle beni eziyorlar. Ben de o garazkârlara derim ki: Ölmüş, gitmiş ve dünyadan ve hükûmetten alâkası kesilmiş bir adam hakkında, otuz sene evvel bir hadis-i şerifin ihbarıyla Kur'an'a zararlı öyle bir adam çıkacak, dediğimi ve sonra Mustafa Kemal'in o adam olduğunu zaman gösterdi.

Ben de, beşyüz seneden beri kahramanlığıyla ve hakperestliğiyle Dünyaya meydan okuyan kahraman bir ordunun şerefini ve zaferini hilâf-ı hakikat olarak M.Kemal'e vermediğim için, garazkâr dostları beni yirmi senedir bahanelerle tazib ediyorlar.

Evet; Mahkemede ispat ettiğim gibi; Şerefler, müsbet hayırlar, maddî manevî ganimetler orduya, cemaâte verilir, tevzi' edilir.. Kusurlar, menfi icraâtlar, başa, reise verilir diye bir kaide-i hakikatla; Kahraman ordunun ve bilfiil asker ve asker başında çalışan cesur Zabıtların zaferleri ve şerefleri M.Kemal'e verilmez.. Belki kusurlar; hatalar yalnız ona verilir.. diye, beni onu sevmemekle ittiham edenleri, kahraman orduyu sevmemekle ve şerefini kırmakla ittiham edip, onlara hâin-i millet nazarıyla bakıyorum.

Bu hakikatı mahkemede ispat ettiğim gibi; Onun muannid dostlarına ispat etmeye hazırım: Ben bu mübarek milletin bahadır ordusunun milyonlar efradı ve zabitlerini severim.. Hürmetlerini, haysiyetlerini elim

(171)Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 31

1491

den geldiği kadar muhafaza ediyorum. Benim karşımdaki garazkâr muarızlarım, bir tek adamı sevmek yolunda, milyonlar efrada manen ihanet, belki adavet ediyorlar.

Evet, çok emarelerle bildik ki; bana hücum edenleri tahrik eden Mustafa Kemal'e itirazımdır ve ona dost olmadığımıdır. Başka sebebler bahanedir. Bunun için mecbur oldum ki, O muarızlarıma derim:

O beni taltif etmek ve bütün vilâyât-ı şarkiyeye vâiz-i umumi yapmak için Ankara'ya istedi. Ben oraya gittim. Bu gelen "üç madde" beni onun dostluğundan vazgeçirdi. Yirmi sene inzivada azap çektim. Dünyalarına karışmadım.

BİRİNCİ MADDE: Bir hadis-i şerifin "Ahirzaman'da an'anat-ı İslâmiyenin zararına çalışacak...." diye haber verdiği adam, bu olduğunu ef'aliyle göstermesidir. Ben, otuzaltı sene evvel (*) o hadisi tefsir etmiştim. Aynen bu adama manası çıkmış.. Mahkemedeki müdafaatımın üçüncü esasında izahı var.

İKİNCİ MADDE: Bir şeyin vücudu ve tamiri ve hayatı; Ona ait bütün erkân ve şeraitinin vücuduyla olabilmesi.. Ve o şeyin ademi ve tahribi ve ölmesi, bir tek şartın bozulmasıyla olduğa bir kaide-i hakikattir. Umumun dillerinde "Tahrip, tamirden çok kolaydır" diye darb-ı mesel olmuştur.

Bu kat'î kaideye binaen: Meydanda görünen ehemmiyetli kusurlar ve tahripler, o kumandanın hatasından.. Ve ehemmiyetli şerefler ve zaferler ise, ordunun kahramanlığından geldiğinden; O fenalıkları ona, o iyilikleri orduya vermek lâzım gelirken; bütün bütün aksine olarak, cemaâtın hayrını baştaki bir ferde.. Ve o ferdin şerrini cemaate vermek, dehşetli ber haksızlık olmasıdır.

ÜÇÜNCÜ MADDE: Cemaâtın hayrını ve ordunun zaferini başa vermek.. Ve o başın kusurunu cemaâte isnad etmek ise; binler hayırları bir tek hayra indirmek ve bir tek kusuru binler kusur yapmaktır.

Çünkü: Nasıl bir tabur bir dehşetli düşmanı öldürse, her bir neferi bir gâzilik rütbesini alır.. Ve yalnız binbaşısına verilse, binden bire iner, bir tek gâzi olur. O binbaşının hatasıyla zâlimane bir katl yapılsa; ve ona verilmeyip tabura verilse; O bir tek katl, bin cinayet hükmüne geçerek bin neferi mes'ul eder ve cezaya çarpar.

Aynen öylede: Meydandaki görünen ehemmiyetli kusurlar, onları işliyen ölmüş adama verilmezse; beşyüz, belki bin seneden beri

(*) 36 sene evvel dediği 1911 tarihidir.ki Japon Başkumandanı Mareşal Noği İstanbulla geldiğinde o tip sualleri Meşihat-i İslamiyeden sormuş.. Bediüzzaman da cevaplarını vermişti.A.B.

1492

gâziliğini ve hakperestliğini dünyaya gösteren ve ferman-ı şerefini ve Kur'an bayraktarlığını kılıncılarıyla ve kanlarıyla imzalayan bir orduya havalesiyle; O kusurlar binler derece ve erkânları

adedince ziyadeleşir.. O ordunun pek parlak mazisini dehşetli karartır ve bu asrın ordusunu, geçen asırların aynı orduları önünde mahçup ve mes'ul eder.

Ve mevcut şerefler, zaferler tek adama verilse; binler derece küçülür. Erkân ve efrad adedince gâzilik ve hayırlar, bir tek hükümüne geçer, söner. Daha kusurlara karşı keffaret-üz zünûb olmaz.

İşte bu sebebler içindir ki; Ben onun dostluğ'ını bırakıp, onun yerinde ehemmiyetli bir zamanda; içinde bulunduğum(172) ve te'sirli hizmet ettiğim o ordunun dostluğunu aldım ve binler derece daha ehemmiyetli şerefini muhafazaya Risale-i Nur ile çalıştım.

Emirdağ'ında Said-i Nursi (173)

5- Ehl-i dünyanın ve bilhassa Emirdağ hükûmet adamlarının Hazret-i Üstad'a karşı kanunsuz ve keyfî şekilde uyguladıkları muamelelerini dile getiren Üstad'ın umumî bir beyanı da şöyledir:

"Yirmi senede kaç vilâyetin zabıtaları kıyafetime ilişmedi. Yalnız beş sene evvel Ankara Valisi Nevzat Bey, cebren kıyafetime ilişmek istedi, hem muvaffak olmadı.. Hem kendi kendini intihar etmekle tokadını yedi. Hem Afyon Valisinin büyük me'muru, cebren kıyafetime emir vermesine mukabil; Emirdağ'ının küçük bir adliye me'muru(*) ona mukabele edip: "Kanun hâricinde hiçbir şey yapamayız" demiş, kanunperestliğini göstermiş. Hem buranın kaymakamı evham etmeyip bana zulüm etmediği için, o vicdanlı zatın tebdiline çalıştılar. Hem Camiye, Cum'aya gitmeye beni men'eden merdumgirizlik hastalığıyla beraber, maddî bir kaç hastalığa binaen, bir hafta rapor verip beni ifademi almaya sevketmemek için, doktorluk kanunuyla amel ettiğime binaen, ta Afyon'dan iki doktor geldi, onun raporunu bozmak, onu da mahkemeye vermek derecesinde keyfî kanunlara maruz olmuşuz...(174)"

(172)Hz.Üstad ordu içinde tam 9 sene durmadan cihad etmiştir. A.B.

(173)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 279

(*) Bu Adliye me'muru Emirdağ C. Savcısıdır ki; Rumelili olan Afyon valisi telefonla Emirdağ Kaymakamı Abdülkadir Uraza emrederek, "geceleyin onun Kapsını kırıp içeri giriniz alıp hükûmete getiriniz" dediği halde, onlara muvafakat etmemiştir.A.B.

(174)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 281

1493

6- Emniyet Genel Müdürlüğü'ne Üstad'ın yazdığı bir dilekçesinden:

"Ankara'da bulunan Emniyet-i umumiye müdürü Beye!

Yirmi senedir, gayr-i resmî hem haps-i münferid, hem tecrid-i mutlak içinde bulunduğum ve sebepsiz evham yüzünden emsalsiz tazyik gördüğüm halde, sükût eden bir biçare ile resmî değil, hakîki ve ciddî görüşmek istersen; az sizinle konuşacağım.

Evvela: İki sene, iki mahkeme, yirmi senelik hayatımın eserlerini, mektuplarını tetkikden sonra; İdare ve asayiş aleyhinde hiçbir madde bulunmadığına ve bulmadıklarına delil: Mahrem ve gayr-ı mahrem bütün kitaplarımı beraetimle beraber iade etmeleri cerhedilmez bir hüccettir, bir senedir.

Yirmi seneden evvelki hayatım ise: Bu vatan ve millet lehinde fedakârane sarfolunduğuna delil: Eski Harb-i Umumi'de gönüllü alay kumandanı olarak, Başkumandanın takdiratı altında hizmetlerimle ve hareket-ı milliyede fevkalâde hizmetimi Ankara'daki hükûmet reisleri takdir ile ve Meclis-i Meb'usan beni orada görmekle alkışlamasıdır. Demek bu yirmi senede bana verilen azap, bütün bütün kanunsuz ve keyfî bir muameledir. Bu yirmi senede kırk bayramımı münzevi, yalnız geçirdim. Artık yeter.. Kabir kapısındaım, beni dünyaya baktırmayınız!..

Hem Emniyet-i umumiye reisi olduğunuz cihetle, benim hizmetime taraftar olmanız lâzımdır. Çünkü mahkemelerce sâbit olduğu gibi, Risale-i Nur'un dersleri dünyaya baktığı vakit, bütün kuvvetleriyle asayişin temellerini muhafaza etmek, korumak ve fesad ve ihtilâllerin önünü kesmek olmasından; kudsî ve manevî inzibat komiserleri hükmünde olduğuna delil: Üç vilâyet zabıtabalarını işhad edebilirim. Risale-i Nur dersini işitenler, polisten ziyade asayişe hizmet ettiklerini ehl-i insaf zabıtabalar anlamışlar.

Bu ahirde, pek ziyade ahalîyi ve me'murları benimle görüşmekten ürkütmek cihetiyle, anladım ki; hakkımda, haddimden fazla ve lâıyk olmadığım teveccüh-ü ammeyi kırmak için imiş. Ben de bunu size kat'iyen beyan ediyorum ki; -Ve has kardeşlerime mahremce yazdığım mektuplarda,- teveccühü ammeyi kat'iyen mesleğimize ve ihlâsımıza muhalif olduğu için, şahsıma kabul etmiyorum ve reddediyorum.. Ve o hususta çok kardeşlerimin de hatırlarını kırmışım. Yalnız Kur'an-ı Hakimin hakikatını emsalsiz bir surette tefsir eden Risale-i Nur'un hizmetini gösteren eski zatların gaybî haberlerini kabul edip yazmışım.. Ve kendim âdi bir hizmetkâr olduğumu ispat etmişim. Farz-ı muhal olarak bu teveccüh-ü ammeye taraftar olsam da, asayiş lehinde hizmet edecek ve sizin gibi asayiş me'murlarına faydası dokunacak.

1495

Madem ölüm öldürülmüyor, hayattan çok ziyade ehemmiyetli bir meseledir. Yüzde doksanı bu hayatın selâmetine çalışıyorlar. Biz Risale-i Nur şâkırtleri de herkesin başına gelecek olan ölümün dehşetli hücumuna karşı mücadele ediyoruz. Hadsiz şükür olsun ki; şimdiye kadar o ölüm idam-ı ebedisini yüzbinler adam hakkında terhis tezkeresine Risale-i Nur ile çevrildiğine yüzbin şahid gösterebiliriz. Bu hakikat nokta-i nazarından, sizin gibi vatanperver, milliyetperverler bizi teşviklerle alkışlaması lâzım gelirken; evhamlarla, ittiham altına alıp, tarassudlarla ta'ciz etmek, ne kadar insaftan ve hamiyetten uzak olduğunu insafınıza havale ediyorum.

Gayr-ı resmî tecrid ve haps-i münferidde

SAİD-İ NURSİ(175)

7- Afyon Emniyet Müdürü'ne yazdığı kısa, fakat pek mühim ve dostane istid'ası:

"Afyon Emniyet Müdürlüğüne!

Ben sizin insaniyet ve vicdanınıza i'timaden mahrem işlerimi size beyan ediyorum. Hem vazife itibarıyla siz bizimle pek çok alâkadarsınız. Çünkü Risale-i Nur'un asayiş ve inzibata hizmeti pek büyüktür. Polislerin vazifelerini asayiş noktasında yirmi seneden beri yapıyor. Yüzbin şâkırdinden hiçbir vukuât olmadığı gibi, pek çok zabıta me'murlarının i'tiraflarıyla ve bir şey aleyhimizde kaydetmemeleriyle bunu ispat eder. Buraya, Ankara emniyet-i umumiye müdürü geldiğini bir çocuktan işittim. Herhalde benim halimi soracak diye bir şey kaleme aldım ki; rahatsızlığım münasebetiyle ona konuşmak yerine takdim edeyim.. Birden gittiğini işittim. Size leffen onu

gönderiyorum. Münasib görseniz, beray-i malûmat ona gönderirsiniz. Ben dünya işlerini bilmiyorum. Halklarla görüşemiyorum. Senden başka burada kimsem yok ki, reyini alayım. Benim şahsıma âit mesele, gerçi çok ehemmiyetsizdir, cüz'îdir. Fakat Risale-i Nur'a ait meselenin, bu vatana ve millete pek çok ehemmiyeti var.

Size kat'iyen ve çok emarelerle ve kat'î kanaatımla beyan ediyorum ki; gelecek yakın bir zamanda bu vatan, bu millet ve bu memleketteki

(175)Elyazma Emirdağ-1 aslı S:103

1496

hükûmet; Âlem-i islâma ve dünyaya karşı gayet şiddetle Risale-i Nur gibi eserlere muhtaç olacak.. Mevcudiyetini, şerefini ve mefahir-i tarihiyesini onun ibrazıyla gösterecektir.(176)"

SAİD-İ NURSI"(177)

8- Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne Üstad'ın ikinci bir istidası.. bu istida İstanbul'a yeni harfle tab' etmek niyetiyle gönderilen Risalelerin bir kısmı, Afyon- Kütahya arasında bir ihbar üzerine trende ele geçmesi ve nihayet Afyon zabitasına intikal etmesiyle başlayan evham ve tazyik üzerine yazılmıştır. Bazı yerlerini alıyoruz:

"AFYON EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE!

Zatınızı tanımadan bir defa gördüğüm vakit, insafı ve adaletli gördüğümünden, herkesten evvel alâkadar olduğum bir hakikatı size beyan ediyorum. O hakikatı alâkadar makamata vazifeniz itibarıyla bildirmeyi size bırakıyorum. O hakikat da şudur: Benim şimdiki vaziyetim, tarihçe emsali yoktur. Herşeyden tecrid-i mutlak içinde; herkesten, hatta câmideki cemaat adamlarından ve temastan memnu' olduğum halde; İhtiyarlık, hastalık, yoksulluk içinde birden kalbime geldi ki; Madem ben de bu vatanın bir evlâdım.. Bu vatanın saadetine hizmet etmek benim için farzdır. Maddi cihette elimden bir şey gelmiyor. Yalnız Kur'an'dan anladığım ve kaleme aldığım Meyve Risalesi'yle, Hücet-ü Allah-il Balığa'yı yeni hurufla tab'etmek için bazı kardeşlerime izin verdim...

(176) Cumhuriyetin ilânıyla birlikte, en başta İngilizler ve onun siyasetinde rol oynayan siyonistler; bir taraftan Türkiye'ye karşı münafıkâne dostluk çehresini ve sırtan riyakâr yüzünü göstermek içinde; Türkiye'yi dinsizleştirmek ve dinî an'aneleri tamamen yok edip kaldırmak için ne kadar şeytani tuzaklar varsa istimal ettiği halde; dışarda da İslâm Âlemine karşı; Türkiye Müslümanlarının artık İslâmiyetten büsbütün koptuğunu ve tamamen dinsizleştiğini sinsi propagandalarla yaymağa çalışmaktaydı. Amma bu âcib şeytanî siyaset durumunu, Türk siyasileri ya gabavetlerinden, ya da esasında aynı şeyleri istemelerinden anlamıyor ve anlamak istemiyorlardı. O ise ki, İslâm Âleminin Türkiye'ye karşı teveccühü ve Müslüman olarak destek olması dünyada siyaset ve idare için en büyük mesele ve bir nokta-i istinad idi.

İşte Hazret-i Bediüzzaman, başta İngiliz siyaseti olmak üzere, siyonist ve diğer dinsiz komitelerin şeytanca olan bu desiselerini, başından beri çok iyi sezmiş ve anlamıştı. Bu mevzuu, bilhassa Emirdağ hayatındaki eserlerinde zaman zaman dercetmişlerdir. Risale-i Nurla yaptığı imanî ve Kur'anî hizmetiyle; maddeten tahakkuk eden en mühim esas ve en büyük rükün; ve temel iki büyük hizmeti netice veriyor ve bir derece de muvaffak oluyordu.

Bunlardan birincisi: Dinsizlik ve imansızlık âfetinin defedilmesi, dolayısıyla Türkiye de asayiş ve emniyetin tahkimi...

İkincisi: Türkiye halkı eskisi gibi Müslüman olup, dinine ve Kur'an'ına sahip bir millet olduğunu hariç Âlem-i İslâma fiilen bildirmek..

Evet dinsiz münafık ve zındık komitelerin her türlü desise ve bed muamelelerine rağmen, Allah'a şükür bu hizmetin Türkiye'de maddeten büyük tesiri görülmüş ve muvaffak olunmuştur. A.B.

(177)Elyazma Emirdağ-1 aslı S:106

1496

Kat'iyyen size beyan ediyorum ki; benim maksadım, bunun tab'ında bu mübarek milleti ve vatani mânevî ve maddî anarşilikten muhafaza etmek ve asayiş ve inzibata manevî yardım

etmek ve anarşiliği uyandıran hâricî bir cereyanın istilâsına manevî sed çekmek.. ve Âlem-i İslâmın bize karşı itiraz ve ittihamını izaleye ve eski muhabbet ve uhuvvetini celbetmeye çalışmaktır. Fakat maattessüf ben dünya ile alâkadar olmadığım ve ehl-i idare ile de görüşmediğimden ve dünya halini de bilmediğimden ve kanunsuz ilişmek belâsına maruz kaldığım; eskiden beri perde altında bana husumet eden bazı insanlar, fırsat bulup zabıta ve adliye evhamlandırıyorlar....(178)"

9- Birçok ihanet ve tazyiklerin peşpeşe yapılması üzerine, Hazret-i Üstad talebelerine umumî ahvali bildirmek ve tayakkuz ve dikkate sevk etmek için, kaleme almış olduğu bir yazısından bir iki cümle:

"...Biz Risale-i Nur talebeleri bu memleketin ve istikbalinin en büyük iki tehlikesini def' etmeye çalışıyoruz.. ve bilfiil çok emarelerle hatta mahkemede de kısmen ispat etmişiz.

Birinci Tehlike: Bu memlekete hâriçten kuvvetli bir surette girmeye çalışan anarşiliğe karşı sed çekmek..

İkincisi: Üçyüz elli milyon Müslümanların nefretlerini kardeşliğe çevirmekle, bu memleketin en büyük nokta-i istinadını temin etmektir...(179)"

10- Afyon Emniyet Müdürlüğü'ne, Üçüncü bir istidası ve camiden kaymakamın keyfî emriyle men' edilmesi üzerine yazdığı ihtarlı ve şiddetli son istidasıdır:

"Müdür Bey!

Afyon Emniyet Müdürüne derim ki; dünyada eski zamandan beri görülmemiş bu derece kanunsuz ve manasız ve maslâhatsız tecavüzler bana geldiği halde, neden aldırmiyorsunuz?

Bir misali: Camiye hâlî zamanda cemaat hayrına sahip olmak için, bazı bir iki adamdan başka kimseyi yanıma kabul etmediğim halde, resmen "Kat'iyyen camiye gitmeyeceksin" deyip, bu gurbette hastalık ve ihtiyarlık ve yoksulluk içinde bu ihanet hangi kanunladır? Hangi maslahat var?..

(178)Elyazma Emirdağ-1 aslı S:163

(179)Aynı eser S:189

1497

Haberim olmadan, câmiin hâlî bir yerinde iki üç tahta, bir kilimle beni üşütmemek fikriyle, bir zatın yaptığı iki kişilik bir settare yüzünden, ehemmiyetli bir mes'ele şeklinde hem bana, hem umum halka manasız telâş vermek hangi kanunladır? Hangi maslahatladır? Soruyorum... Bana bu ihanetleri yapaların hiçbir bahaneleri yoktur. Yalnız teveccüh-ü ammeyi bahane edip, "Bu menfi adama neden hürmet ediyorsunuz?."

Ben de derim: Bütün dostlarım biliyorlar ki; ben şahsıma karşı hürmet ve teveccüh-ü ammeyi istemiyorum, reddediyorum. Benim hakkımda, başkalarının hüsn-ü zannını kabul etmediğim halde, hangi kanun beni mesul eder ki; ihtiyarım ve rızam hâricinde başkasının hüsn-ü zannıyla bana ihanet ediliyor?

Farz-ı muhal olarak bu teveccüh-ü amme hakikat da olsa; vatana, millete faydası var, zararı olmaz. Hem eğer bir parçasını ben de kabul etsem; Bu ihtiyarlık, hastalık, yoksulluk ve soğuk bir oda içerisinde, dehşetli bir haps-i münferidde, zarurî hizmetlerimi görmek için bir iki insanın dostluğunu kabul etmekteyimde hangi fenalık var? Hangi kanun bunu men'eder? bir iki işçi çocuktan başka kimseyi benimle temas ettirmemek hangi kanunladır?..

O işçi çocuklar her vakit bulunmadığı için, kendim işimi göremiyorum. Bu dehşetli vaziyeti elbette bu memlekette inzibat ve hükümet ve idare adamları nazar-ı ehemmiyete almak borçlarıdır, cidden alâkadar eder, diye size beyan ediyorum. İnsaf ve vicdanınıza havale ediyorum.

Emirdağ'ında bir tecrid-i mutlakta

SAİD-İ NURSİ (180)

11- Cumhuriyetin ilk dönem milletvekillerinden ve Bediüzzaman'ın şahsiyet ve kemalâtını, ilim ve faziletini çok yakından, bilen Erzurum Meb'usu Mehmet Salih Yeşiloğlu'nun, zamanın Dahiliye Vekili Hilmi Uran'a yazdığı hususi ve ayn-i hakikat mektubundan bir iki bölüm:

"...Sayın Beyim, Cumhuriyet serbestiyetinden, teşkilât-ı esasiye kunununun hürriyetinden mahrum kalan bu zavallı ihtiyar adam her suretle himayeye lâayık, bakılmağa muhtaç, akraba ve taallukatı olmayıp, sırf bir İslam hükûmetinin himayesine muhtaç bir İslâm mütefekkiridir.

Şâir-i meşhur Akif Bey merhumun rivayetine nazaran: Mısır'ın en ma'ruf ulemasından olan ve Garbın müteaddit lisan ve felsefesine âşına bulunan Üstad-i azam Abdülaziz Çaviş'in, yirmi küsur sene evvelisi, "EL

(180)Elyazma Emirdağ-1 S: 185

1498

EHRAM" ceridesindeki Said hakkında yazdığı "Fâtin-ül asr" başlıklı makalesini okuyan ve kendisiyle bizzat görüşen ilim adamları, bu zatın fitraten ilmî kudretini ve ilahî mesleğini takdir edebilirler.

Sayın Beyim! Kürtlük sözüyle türlü hakarete hedef olan Molla Said, seciye-i ulviyesi i'tibarıyla takdire şâyan bir Türk âşığı (181) ve İslâmiyet hadimidir. Bundan memleketimiz içtimaen zarar değil, manen fayda görecektir. Ben namus ve şerefim namına şehadet ederim ki; Molla Said kat'iyen temiz bir adamdır. Onun için, sizin gibi milletin dâhilen idare ve mukdderatına el koyan dirayetli zatlardan, insaniyet namına temenniyatım şudur: Yanlış anlayışlı jurnalcıların sözleriyle hürriyet ni'metinden, sâf

hava teneffüsünden, herhangi bir Türk kardeşiyle görüşmeden mahrum kalan bu adamı; hükûmetin âdaleti, makamının ehemmiyeti namına ve adl ve ihsan kaziyesine tevfi ken olsun, bu adam hakkında dahi adalet ve kendisiyle hiç olmazsa bir defa olsun hüsn-ü niyetle görüştükten sonra, onun hakkında ibka ve ifna kararını vermek lütfunda bulunursanız, elbette ehemmiyetli vazifenizi kanun dairesinde ifa etmiş olacağınızdan dolayı, tarihçe-i hayatınıza takdire değer bir fasl derc buyurmuş, adalet perverliğinizi halka ve âcizler gibi bacağı kesilmiş, köşede kalmış, hür fikirli vakanüvislere duyurmuş olursunuz efendim.

Milletini, memleketini, candan seven; Teninde, kanında Kürtlük, Arnavutluk, Boşnaklık kanı, kokusu olmıyan Erzurum'un eski Milletvekillerinden bacağı kesik

Yeşiloğlu Mehmet Salih(182)

Erzurum eski Milletvekili Salih Yeşiloğlu, Dahiliye Vekiline gönderdiği hususi mektubunun bir suretini de Hazret-i Üstad'a göndermişti. Adres olarak ta Emirdağ resmi makamları eliyle şeklindeydi. O sıra Emirdağ'ında jandarma eri olarak askerliğini yapan Hasan Ergen bu mektup hadisesini şöyle anlatır:

"Bölük komutanı beni çağırarak: "Hasan, sen eski harfleri okumasını biliyormusun?" dedi. Ben de evet, dedim. Bunun üzerine komutan mektubu okumam için bana verdi. Mektubu baştan sona kadar okudum. Mektubu yazan Eski millet vekili zat, Bediüzzaman'dan nerede, ne zaman doğduğunu, ilk tahsilini nerede yaptığını, yazdığı eserlerinin ismini soruyordu.

(181)Evet her biri yüze mukabil binler Türk gençleri masumları, ihtiyarları Risale-i Nur şâkirtleri olmalarından, bu acib asırda Türk milletinin Devlet-i Abbasiye inkirazından sonra, İslam yardımına koşmaları gibi, bu şakirtler de aynen koştular. Değ il yalnız Said, belki bütün ehl-i hakikat tahsin eder, Türk'e dost olur. Said Nursi

(182)Elyazma Emirdağ-1 S: 225

1499

Mektubu okuduktan sonra jandarma komutanı yine çekmeceyi açtı. Anahtarı çıkardı, bana verdi. Al, git bu mektubu kendisine ver, tekrar cevabını yazsın, onu getir diye emretti. Mektubu alarak çıktım. Yine bir önceki sefer gibi Üstadın dışardan kilitli kapısını açtım. İçerden de kilitli olduğu için kapıyı vurdum. Kapı açıldı. Üstad'a mektubu verdim. Bana aynen şunları söyledi:

"Oğlum Hasan, kaymakama ve komutana söyle: vazifeleri ne ise onu yapsınlar... Hapis mabis her ne ise ben razıyım. Verilen emri tatbik etsinler. Amma benim için ağır konuşmasınlar. Aleyhimde gıybetimi yapmasınlar" dedi.

Ben, ilk görüşmedeki ikazlarını hatırlatarak, hiç hatırımdan çıkmadığını, çok üzöldüğümü söyledim. Bunun üzerine, "Merak etme, benim de Allah'a karşı kusurlarım var." dedi.

"Sen jandarma görevinde bulunuyorsun, eğer vazifeni yapmazsan sana ne yaparlar" dedi"
Hükümetten korkarsın, Allah'ın emirlerini yapmazsan, ne olur? bizim halimiz. O bizi yoktan yarattı. Onun emirlerini yerine getir, korkma, vazifeden atarlar diye hatırına bir şey getirme! Sen hükümetten korkarsın da, Allah'tan korkmaz mısın?" diye bana ikaz edici dersler verdi.(183)"

12- Dahiliye vekiline ve diğer makamlara göndermek üzere zabıta kanalıyla yollanan şekvaname tarzındaki arzuhalinden, bir suretini de Afyon Emniyet Müdürüne göndermiş.. Fakat Müdür; âdalet, hakperestlik ve emniyet kıstaslarından tamamen insilâh etmiş olacak ki; Üstad'ın bu gayet tabîî müracaattaki şikâyetnamesine karşı düşünmek, gereğini yerine getirmek şöyle dursun, Bediüzzaman'a bunları kim yazmış diye araştırılması için Emirdağ zabıtasına şiddetli emirler vermiş. İşte Üstad Hazretleri bu evhamlı, belki keyfi muamele üzerine Emirdağ'ı zabıtasına yazdığı iki hasb-i halinden bazı numuneler dercediyoruz:

"Emirdağ'ı zabıtasıyla bir hasb-ı haldir:

Hem insaniyyet namına istediğim bir hukukuma karşı yapılan, hem hayretimi mucib acib bir muamelenin sebebi nedir? diye bir iki sualim var...

Birincisi: Bir senedenberi sakladığım şekvamı verdim. Şimdi zabıta vasıtasıyla Ankara makamatına vermek üzere, bir zata gönderdik. Dedim: Afyon Emniyet Müdürü insaflıdır, ona da bir suret elden gönderdim. Ondan istirahatıma dair bir eser beklerken, bil'akis beni sıkıştıran zatlara yazmış: "Bu güzel yazı onun değil, kim yazmışsa takib ediniz!.. "

(183)Son Şahitler-1 S:174

1500

Acaba çok kuvvetli ve ayn-ı hakikat o şekvayı nazara almayıp; lüzumsuz, ehemmiyetsiz, zararsız bir yazıyı merak etmek; benim istirahatımı bozmak; Binler liraya ehemmiyet vermemek, beş paraya çok ehemmiyet vermek gibi olmaz mı? Yüzotuz Risaleden binler nüshaları ayrı ayrı yazılarla üç mahkeme inceden inceye tetkikden sonra ve onları yazanların mühim bir kısmı benimle beraber mahkemede bulunmaları ve zerre miktar mes'uliyeti olmadığı halde, "Kim ona yazıyor? diye tahkik ediniz!.." demek yüzünden bir kanun, bir maslahat var mı? Bir biçareyi bu bahaneyle karakola çağırarak, endişe vermek, bilhassa beni icbarla istemek ne lüzumu var?..

İşte ben de size haber veriyorum; Eğer arzu etsem, binler adam yazılarımı yazacaklar, hem her tarafta millet ve vatan menfaatına yazıyorlar.

İkincisi: İnsaniyyet namına sizden isterim ki; ta bayrama kadar benim yüzümü dünyaya çevirmeyiniz. Ben sizi düşünmediğim gibi, siz dahi beni unutupuz! Bu mübarek aylarda beni, -dünyadan küsmüş bir biçareyi ahiret zararına- gayet ehemmiyetsiz dünya işleriyle meşgul etmeye mecbur etmeyiniz.

SAİD-İ NURSI(184)

13- Anlaşılan, Hazret-i Üstad'ın üstteki bu ricakârane dileği nazara alınmamış.. Kaymakam emir vermiş: "Cebren karakola getiriniz" demiş. Kasden ve keyfice Üstad'ı rahatsız etmek, huzurunu bozmak için yapılan bir çok muamelelerden birisi de bu olmuştur. Kaymakamın keyfi emriyle resmi adamlardan Üstad'a gelenlere Üstad da şu aşağıdaki cevabı vermiş göndermiştir:

"Kaymakamın emr-i cebriyle beni karakola istemeleri üzerine ifademdir:

Ben hastayım, oraya gelemem.. sualiniz nedir? dedim.

Dediler: Ankara makamatına karakol zabıtının vasıtasıyla verdiği şekva mektuplarını kim yazdı?

Elcevab: Ben halkla görüşmüyorum. Bir çocuğa yazdığımı verdim, o da gitti, üç dört suretini bana getirdi. "Yazı güzel" dedim. Daha sormadım. Bir suretini de Afyon Emniyet Müdürüne elden gönderdim. Şimdi Emniyet merak etmiş: "Bu güzel yazı kimindir?" diye sormuş. Güya bir cinayet yapmışım gibi bana sıkıntı vererek: "Kim yazmış" diye beni sorguya çekiyorlar.

(184)Elyazma Emirdag-1 aslı S: 257

1501

Acaba zabitanın tensibiyle ve eliyle dahiliye ve başvekile gönderilen aynı hakikat bir hasb-ı hali tebyize çeken bir adamın ne kabahati var? Benim de bir sene sakladığım o istidayı

zabıtaya verdim, onlar da gönderdiler. O yüzden ne hatam var ki; Bu iki günde iki ay hapis azabını verdiler. Şimdi hem bana hizmet eden yalnız bir tek çocuk korktu, anahtarı verdi.. Hem de yazan adamı ürküttü, yanından gitti. Daha kendini bildirmez.

İnsaniyyet namına bayrama kadar beni lüzumsuz, kanunsuz karakola çağırmayınız. Tahammül edemiyorum.

SAİD-İ NURSİ(185)"

Bu hadise üzerine, yani Üstad'a sebepsiz şekilde verilen sıkıntıların aynı günlerinde, Emirdağ'ında dört defa üst üste zelzeleler oldu. Hiç yere sebepsiz, kanunsuz ve keyfi bir şekilde rahatsız edilen bir Kur'an dellâli, bir İslâm dini mümessili olan Bediüzzaman Hazretleri son derecede, o manasız ilişmeden mahzun olmuştur. Cenab-ı Hak da ikaz ve ihtar verdi zalimlere!..

Üstad Hazretleri, bu hadiselerin cereyan ettiği günlerde vaki olan zelzelelerden şöyle bahsediyor:

"...Bu manidar yeni zelzeleyi merak ettim, Kalben dedim; Eğer sair yerlerde bu şiddetle olmuş ise, herhalde Nur şâkirtlerine dahi yeni bir tecavüz var. Yoksa yalnız Ankara'ya dahiliye vekilini mahkemeye vermeye dair açık mektubumla mı alâkadardır? diye sordum. Dediler: Yalnız Ankara ve hafif Afyon ve Eskişehir ve bu Emirdağ'ında ve en şiddetlisi bu kasabada olmuş. Fakat medar-ı hayrettir ki; dört defa şiddetli olduğu halde, hiçbir zarar olmadı. Bunun bir hikmeti budur: Kat'î emir verilmiş ki; "Said'i cebren hükûmete getiriniz!" Bekçiler ve bir onbaşı gelmişler, kapımı kapamıştım, kilitlemişim.. Onlar demişler: "Biz istifa ederiz, onun kapısını kırmıyacağız." dönmüşler, gitmişler: Demek bu hususi zelzele, müdafaatımdaki zelzeleler gibi Risale-i Nur'la alâkadardır ki; Bu defa hususi kaldı. Hem şiddetiyle beraber zararsız geçti. Eğer Nurun buradaki küçük medresesinin kapısını kırsa idiler, elbette tokad ciddî olacaktı. Yalnız ihtar için olmayacaktı.

Gerçi bu taarruz cüz'î ve hafif idi. Fakat ben gizlemem ki, hiçbir defa bu seferki gibi damarıma dokunmamıştı. Fakat Nur ve Nurcuların hatırı için harika tahammül ettim. Çünkü o bedbaht, hükûmette vazife sandalyesinde bana şetmedip, hizmetçime der: "Git, ona söyle"; hükûmetin nüfuzunu serserî şahsına mal ederek meydan okumuş. Eski Said'in bende

(185)Elyazma Emirdağ-1 S: 258

1502

irsiyet kalan damarıma çok ilişti. Fakat fevkalâde ehemmiyetli olan sükûn ve temkin ve i'tidal-ı dem ve sabır ve tahammülün kat'î lüzumu beni teskin etti...(186"

14- Dahiliye Vekili Hilmi Uran'a hitaben yazılıp, fakat gönderilmeyen; Lâkin, bir sene sonra, yani 1946'da 2. Saraçoğlu Hükümetinin 5.8.1946'da sona ermesiyle, Dahiliye Vekilliği'nden C.H.P genel sekreterliğine getirilen Hilmi Uran'a yeniden gönderilmiş pek mühim, tarihî hasb-ı halinden mühim bölümler:

"Eski Dahiliye Vekili, şimdi parti Kâtib-i umumisi Hilmi Bey!

...Yirmi sene hükümetle konuşmayan, tek bir defa hükümet hesabına hükümetin büyük bir rüknü ile konuşan adam, on saat kadar söylese azdır. Onun için siz benimle konuşmayı bir iki saat müsaade ediniz...

Saniyen: Şimdi partinin kâtib-i umumisi itibarıyla size bir hakikatı beyan etmeye kendimi mecbur biliyorum. Hakikat da şudur: Sen kâtib-i umumi olduğun halk fırkasının, millet partisi karşısında gayet ehemmiyetli bir vazifesi var. O da şudur:

Bin seneden beri Âlem-i İslâmiyet'i kahramanlığıyla memnun eden ve Vahdet-i İslâmiyeyi muhafaza eden ve âlem-i beşeriyetin, küfr-ü mutlakdan ve dalâletten şanlı bir surette kurtulmasına büyük bir vesile olan Türk milleti ve Türkleşmiş olanların din kardeşleri; eğer şimdi eski zaman gibi kahramancasına Kur'an'a ve hakaik-i imana sahip çıkmazsanız ve sizler gibi ehl-i hamiyet, eskide yanlış bir surette din zararına medeniyetin propagandası yerinde, doğrudan doğruya hakaik-i Kur'aniye ve İmaniye tervice çalışmazsanız; Size kat'iyen haber veriyorum ve kat'î hüccetlerle ispat ederim ki: Âlem-i İslâm'ın muhabbet ve uhuvveti yerine(187) dehşetli bir nefret ve kahraman kardeşi ve kumandanı olan Türk milletine bir adavet ve şimdi Âlem-i İslâm'ı mahve çalışan küfr-ü mutlak altındaki anarşiliğe mağlup olup, Âlemi İslâm'ın kal'ası ve şanlı ordusu olan bu Türk milletinin parça parça olmasına ve şark-ı şimaliden çıkan dehşetli ejderhanın istilâ etmesine sebebiyet verecek.

Evet, hâricte iki dehşetli cereyana karşı bu kahraman millet Kur'an'ının kuvvetiyle dayanabilir. Yoksa küfr-ü mutlakı, istibdat-ı mutlakı sefahat-ı mutlakı ve ehl-i namusun servetini serserilere ibahe etmesini alet ederek,

(186) Aynı eser S: 259

(187) Hazret-i Üstad Bediüzzaman, bu azim ve çok hayatî meseleyi 1945'lerde defalarca ehl-i idarenin başına vurmuş, ikaz etmek istemiştir. Amma o sıra kısır görüşlü, belki kör siyasiler bu hakikatı anlamaktan uzak kalmışlar. Lâkin zaman, yirmibeş sene sonra, Yani 1945 yerine 1980'lerde, bizim siyasilerimiz ister istemez İslâm Âlemine karşı ciddî şekilde birlik ve muhabbet içinde yanaşmaya gelmişler, belki de dize gelerek muhtaç olmuşlardır. A.B.

1503

dehşetli bir kuvvetle gelen bir cereyanı durduracak, ancak İslâmiyet hakikatı ile meczolmuş, ittihad etmiş ve bütün mâzideki şerefini İslâmiyyet'te bulmuş bu millet dayanabilir. Bu mümteziç, müttehid milliyetin can damarı hükmünde olan hakaik-i Kur'aniyeyi, terbiye-i medeniye yerine esas tutmak ve düstur-u hareket yapmakla o cereyanı durdurur inşaallah.

İkinci Cereyan: Âlem-i İslâm'daki müstemlekâtlarını kendilerine ısındırmak ve tam bağlamak için, bu vatandaki kuvvetli merkezîyet-i İslâmiyeyi dinsizlikle ittihad etmekle bozmak ve Âlem-i İslâmın irtibatını manen kesmek ve uhuvvetlerini bu millete adavete çevirmek.. -Bir plânla şimdiye kadar bir

derece muvaffak da olmuş.- Eğer bu cereyan akli başında olsa, bu dehşetli plânı da değiştirip hâricteki Âlem-i İslâmı okşadığı gibi,(188) bu merkezdeki İslâmiyet dinini okşasa; hem o da çok istifade eder, hem azim fütûhatını bir derece muhafaza eder. Hem bu vatan ve millet dehşetli belâlardan kurtulur.

Eğer siz kâtib-i umumi olduğunuz hamiyetperver, milliyetperver adamlar; şimdiye kadar cereyan eden ve medeniyet hesabına mukaddesatı çiğniyen usulleri muhafazaya çalışıp, üç dört şahsın inklâb nâmında yaptıkları icraâtı esas tutarak, mevcut haseneleri ve inklâb iyiliklerini onlara verip; ve mevcut dehşetli kusurları millete verilse, o vakit üç dört adamın, üç dört seyyiesi üç dört milyon seyyie olup, bu kahraman ve dindar milleti ve İslâm ordusu olan Türk milletini geçmiş asırlardaki milyarlar şerefli merhum ordularına ve milyonlarla şehidlerine ve milletine büyük bir muhalefet ve ervahına bir manevi âzap ve şerefsizlik olmakla beraber; O üç dört inkılâpçı adamın pek az hisseleri bulunan ve millet ve ordunun

kuvvet ve himmetiyle vücud bulan haseneleri, üç dört adama verilse; o üç dört milyon iyilikler, üç dört haseneye inhisar edip küçülür, hiçe iner. Daha kusurlara keffaret olmaz.

Salisen: Size karşı elbette çok cihetlerde dâhilî ve hâricî muarızlar var. Ben dünya ve siyasetin haline bakmadığım için bilemiyorum. Fakat beni bu senede çok sıkıştırdıkları için, mecburiyetle baktım ki; size karşı bir muarız çıkmış. Eğer o muarız mükemmel bir reis bulup, hakaik-i imaniye namına çıksaydı, birden sizi mağlub ederdi. Çünkü bu milletin yüzde doksanı, bin seneden beri an'ane-i İslâmiye ile ruh ve kalbiyle bağlanmış... Zahiren muhalif-i fitratındaki emre itaat cihetiyle serfûru et

(188)Hazret-i Üstad'ın ismini söylemeden bahsettiği cereyan, İngiliz ve İngiliz siyasetidir ki; Üstad'ın işaret buyurduğu şekilde, akli başına gelmemiş, eski siyasetinde devam etmiş... Bu tarihten az sonra, dünyadaki şevketi gittikçe zayıflamaya başlamış ve 1947'nin başlannda tamamen eski dünya hâkimiyetini kaybetmiştir. A.B.

1504

se de; kalben bağlanmaz. Hem bir Müslüman başka milletler gibi değil, eğer dinini bıraksa, anarşist olur. Hiçbir kayd altında kalmaz. İstibdad-ı mutlakdan, rüşvet-i mutlakadan başka hiçbir terbiye ve tedbirle idare edilmez. Bu hakikatın çok cihetleri, çok misalleri var. Kısa kesip sizin zekâvetinize havale ediyorum. Bu asrın Kur'an'a şiddet-i ihtiyacını hissetmekte, İsveç, Norveç, Finlandiya'dan geri kalmamak size elzemdir. Belki onlara ve onlar gibilere rehber olmak vazifenizdir.

Siz şimdiye kadar gelen inklâb kusurlarını üç dört adamlara verip, şimdiye kadar umumî harp vesair inkılâbların icbarıyla yapılan tahribatları,- hususan an'ane-i diniye hakkında- tamire çalışsanız, hem size istikbalde çok büyük bir şeref ve ahirette büyük kusuratlarınıza keffaret olup, hem vatan ve millet hakkında menfaatli hizmet ederek milliyetperver, hamiyetperver namına müstahak olursunuz.

Rabian: Madem ölüm öldürülmüyor ve kabir kapısı kapanmıyor.. Ve madem siz de herkes gibi kabre koşuyorsunuz.. ve madem o kat'i ölüm, ehl-i dalâlet için idam-ı ebedidir. Yüzbin hamiyetçilik ve dünyaperestlik ve siyasetçilik onu tebdil edemez.. Ve madem Kur'an, o idam-ı ebediyi ehl-i iman için terhis tezkeresine çevirdiğini, güneş gibi ispat eden Risale-i Nur elinize geçmiş ve yirmi seneden beri hiçbir feylesof, hiçbir dinsiz ona karşı çıkamıyor. Bil'âkis dikkat eden feylesofları imana getiriyor.. ve bu on iki sene zarfında dört büyük mahkemeniz ve feylesof ve ulemadan mürekkep ehl-i vukufunuz, Risale-i Nur'u tahsin ve tasdik ve takdir edip, iman hakkındaki hüccetlerine itiraz edememişler.. Ve bu millet ve vatana hiçbir zararı olmamakla beraber, hücum eden dehşetli cereyanlara karşı sedd-i

zülkarneyn gibi bir sedd-i Kuranî olduğuna Türk milletinden, hususan mektep görmüş gençlerden yüzbin şâhid gösterebilirim. Elbette benim size karşı bu fikrimi tam nazara almak, ehemmiyetli bir vazifenizdir. Siz dünyevî çok diplomatları her zaman dinliyorsunuz.. Bir parça da âhîret hesabına konuşan benim gibi kabir kapısında vatandaşların haline ağlıyan bir biçareyi dinlemeniz lâzımdır.

-Küçük bir Haşiye:

Hilmi Bey! Tali'in var!. Ben hapiste ve burada iken, hakkımda seni merhametsiz gördüm. Ne vakit hiddet ettim, bedduaya niyet ettim, Hilmi Bey nâmında benim bir kardeşim ve Nur'un hâs bir şâkirdini her vakit hayırlı duamda ismiyle zikrettiğimden; sana beddua niyet ederken; Bu hayırlı duaya mazhar Hilmi Bey ismi, adeta şafaatçı oldu, beni reddetti. Ben de o niyetten vaz geçtim. Senin beni ta'zib eden memurlarından ge

1505

len eziyete tahammül edip, o bedduadan vazgeçtim. Çok defa hayret ediyordum. Bana bu kadar sebepsiz azab vermekle beraber, sana hiddet etmiyordum. Demek en sonunda seninle dost olacağız diye o hiss-i kabl-el vuku' ile kalbe gelmiş.

Bu istida, yirmi seneden beri hiç müracaat etmediğim halde, bir hiddet zamanımda bir defa olarak beni tazib eden Dahiliye Vekili Hilmi'ye hitaben yazılmış.. Beray-i malûmat Afyon Emniyet Müdürüne gönderilmiş. Ma'nasız lüzumsuz dört beş defa bana sıkıntı verdiler. "Senin yazın böyle değil, kim sana böyle yazmış" diye resmen beni karakola çağdırdılar. Ben de dedim: Böylelere müracaat edilmez, yirmi sene sükûtum haklıymış.

Ey Emirdağ hükümeti ve zabıtası! Bu hasb-ı hali bir sene evvel yazmıştım. Fakat vermedim, sakladım. Şimdi beş cihetle kanunsuz beni hususî ikametgâhımda bir hizmetçiden men' ve müdahale etmeleri gibi, dünyada emsalsiz bir tarzda beni istibdad-ı mutlak altına alıyorlar. Kanun namına kanunsuzluk edenleri, insafa gelmek fikriyle izhar ediyorum. (189)"

15- Yine Hilmi Uran'a -Dahiliye Vekilliği sırasında- yazılıp, fakat gönderilmeyen ve "Hasb-ı Halden bir parça" adıyla kaydedilen bir istidadır ki; mevzuda, şahsına karşı sebepsiz yapılan bed muameleleri dile getirip yüzlerine vurmaktır:

"Dahiliye vekiliyle hasb-i halden bir parçadır:"

Hiçbir tarihte ve zemin yüzünde emsali vuku' bulmayan bir zulme ve on vecihle kanunsuz bir gadre ve tazyika hedef olmuşum. Şöyleki:

Hem şiddetli su-i kasd eseri olarak zehirlenmeden hasta.. Hem gayet zaif yetmiş bir yaşında ihtiyar.. Hem kimsesiz acınacak bir gurbette.. Hem palto ve fanila ve papucunu satmakla maişetini te'min eden fakir-ül-hal.. Hem yirmi beş sene münzevî olmasından, binden ancak tam sâdık bir adam ile görüşebilen bir merdum-griz, mütevahhiş.. Hem yirmi sene hayatını ve eserlerini üç mahkeme ve Ankara ehl-i vukufu inceden inceye tetkikten sonra, bilittifak beraetine ve eserleri vatana, millete zararsız olarak menfaatli olmasına karar verilmiş bir ma'sum.. Hem eski harb-i umumide ehemmiyetli hizmet etmiş bir evlâd-ı vatan.. hem şimdi bu vatani, bu milleti anarşilikten ve ecnebi ifsadlarından kurtarmak için meydandaki te'sirli âsarıyla bütün kuvvetiyle çalışan bir hamiyetperver.. ve

mahkemede yetmiş şâhidle ispat edildiği gibi; yirmi beş senede bir gazeteyi okumayan, merak etmiyen ve yedi sene harbi umumiye bakmı

(189)Yeni yazı Emirdag-1 S: 215

1506

yan, sormayan, bilmiyen.. ve eserlerinde kuvvetli delillerle; siyasetten bütün bütün alâkasını kestiğini ispat eden ve dünyanıza karışmadığını adliyelerinizin resmen itiraf ettiği bir zararsız adam.. hem ahiretine ve ihlâsına zarar gelmemek için şiddetle teveccüh-ü ammeden kaçan ve kardeşlerinin onun hakkındaki hüsn-ü zanlarından ve medihlerinden çekinen, beğenmiyen bu biçare Said'e; başta Dahiliye Vekili olan sen, Afyon Valisini ve Emirdağ zabitasını musallat edip, bir haps-i münferid azabını çektirmek ve tecrid-i mutlak içinde tek başıyla bir haps-i münferidde durmaya mecbur etmek, hangi maslahatınız iktiza eder? Hangi, kanun bu dehşetli gadre müsaade eder? diye hukuk-u umumiye muhafaza eden adliyenin yüksek dairesi vasıtasıyla Dahiliye Vekili'ne beyen ediyorum.

Zulmen bütün hukuk-u medeniyeden ve insaniyeden ve yaşamak hakkından mahrum edilen

SAİD-İ NURSİ (190)"

AFYON HAPİS HADİSESİNİN MUKADDEME VE BELİRTİLERİ

Bu faslın başından buraya kadar kaydedilen arzu-hal ve dilekçeler,1944 senesinin son aylarından başlayıp,1947 yılının son aylarına kadardır. Buradan itibaren ise;1947 yılı ikinci yarısı içinde başlayıp 1948 başlarına kadar cereyan eden hadiseler ve onlara karşı Hazret-i Üstad'ın yaptığı müdafaa ve verdiği istidaları yer alacaktır. Böylece 1947 yılı son aylarında Üstad'a karşı plânlanıp uygulanan hadiseler bir Afyon hapis hadisesinin mukaddemeleri ve manevrasıdır. Fakat o günlerde bu manevralara ait ihdas edilen olayın ilki ve birincisi hangi gün ve ayda olduğunu bilmemekle beraber, şekil ve biçimi lahika mektupları serisinde güzelce görünmektedir. Maddî sebep ve bahane ise; yani Afyon hapis hadisesi manevrasına bahaneler hususunda; Üstad'ın eliyle tashih edilmiş "Muhtelif parçalar dosyası" nâmındaki bir mecmuada şöyle gösterilmektedir:

1-1947 yılı içerisinde Gençlik Rehberi eseri, Eskişehir Emniyet Müdürlüğü müsaadesiyle orada "Işık" matbaasında tab' edilmesi ve bir nevi resmen intişar etmesi..

2- Balıkesir/Dursunbey kazasında, Hüseyin Tabancalı isminde fa'al bir Nur talebesinin ve arkadaşlarının aktif bir şekilde iman ve ahlâk derslerin

(190)Yeniyazı Emirdağ-1 S: 217

1507

den ibaret olan Risale-i Nur eserlerini neşretmeleri...

3- Gediz kazası Gölcük köyü imamı İbrahim Edhem Talas hocanın, köy köy gezerek, Nurlar'ın iman ve ahlâk derslerini ve hakikatlarını ehl-i imana tebliğ etmesi.. Dolayısıyla dalâlet ehlinin, dinsizlik envandan serpiştirdikleri şüphe ve vesveselerinin def' edilip kovulması...

4- Kütahya'da cesur bir vaizin yaptığı serbest ve merdane va'azları ve bu va'azların kısmen Nur'un hakikatlarından alınması.. Ve neticesinde bu vaiz zatin evinin aranmasında, Üstad'ın imzasız ve tarihsiz bir mektubunun bulunması..(191)

İşte bunlar gibi gayet fitrî, gayet lüzumlu ve hükûmetin siyaset ve idaresiyle uzaktan yakından ilgisi bulunmayan, fakat dinsizlik rejimini ilmen ve aklen mağlub edip tardedden Risale-i Nur hakikatlarının kuvvetli intişarıyla; gizli dinsiz komiteler ve habis şer kuvvetleri, yeniden hükûmet kuvvetlerinin ayaklanmasına ve evhamlanmasına yönelik kesif yaygara mekanizmasını döndürmeye başladılar.

Tabii zamanın hükûmeti de bu gibi yaygaralara kabil ve müsaid di. Dehşetli bir evham ile, yeniden hiçten büyük bir hareket ve takibata giriştiler. Evvela Isparta'da teksir makinesinin faaliyetine iliştiler ve bilfiil tecavüz ettiler. Birçok Zülfikâr ve Asa-yı Musa kitaplarını aldılar. Zamanın İçişleri Bakanı Afyon Valisine şiddetli emirler verdi. Bunun üzerine Afyon Valisi ve emniyet müdürü geceleyin Emirdağ'ına geldiler. Gece yarısından sonra, aniden Bediüzzaman'ın kapısını kırarak içeri girmek istediler. Lâkin az yukarda kaydettiğimiz veçhile, ayyaş fakat vicdanlı Savcı bu kanunsuzluğa muvafakat etmedi.. Ve daha sonra başka hadiseler ve başka taarruzlar...

Şimdi sırasıyla, gelişen hadiselerin şekillerini evvelâ en kuvvetli şâhid ve me'haz ve kaynak olan Hazret-i Üstad'ın kendi talebelerine yazdığı mektuplarından takib edelim:

"...Saniyen: Bu defaki hadise bir habbeyi evham yüzünden çok kubbeler yaptıklarını öğrendik. Bir emaresi şudur: Dahiliye vekilinin emri ile gecede menzilimi basmak istemişler. Müdde-i umumi muvafakat etmediğinden, sabaha kadar bekleyip en ziyade aleyhimizde bulunan iki adamı tayin edip, kilidimi kırıp füc'eten baskın yapmaları.. hem aynı gün(192) faytonla çıktığım vakit, burada emsali vuku bulmayan, beş tayyare pek aşağıdan uçup benim faytonumu bildikleri için etrafımda iki defa

(191)Muhtelif parçalar dosyası S: 205

(192) Evet buradaki Nur şakirtleri namına tasdik ediyoruz. Hadise aynen vuku' buldu. evet evet evet evet evet evet

Terzi Mustafa, İsmail, Mustafa, Hizmetkâr'ı Nuri, Hayri, Halil

1508

dönmeleri.. İkinci gün başka bir tarafa, çok görünmeyen gizli-bir dere tarafına faytonla giderken, aşağıda uçan beş tayyareyi bir şey arıyor gibi gördük. Anladık ki, bizi arıyorlar. Yine aynen evvelki gün, o beş tayyare etrafımızda ve kasaba üstünde gezip; Odamıza girdiğimiz zaman onların da gitmeleri, kuvvetli bir emaredirki; bir habbe yüz kubbe vapılmış.

Salisen: Bu defaki musibette her vakit olduğu gibi, yine kaderin adaletine ve inayet-i İlâhiyenin feyzine baktım, gördüm ki; Sair vilâyate nisbeten bir derece Nur'dan geri kalan ve Nur dairesine de yakın bulunan Kütahya adliyesini ve hükümetini, Denizli ve Kastamonu gibi Risale-i Nurlar'la alâkadar etmek..

Bana da bir şefkat tokadı olarak; Dahiliye Vekili Erzurumlu ve hemşehrim(193) ve Afyon Valisi Antalyalı ve şimdiki kadar bana ilişmemesi cihetiyle demiştim: "Gerçi serbest oldum.. Şimdi böyle insafılı bir vali buldum, Emirdağ'ından gitmiyeceğim" diye bir nevi sevinç ve ihtiyatsızlığımın cezası olarak, o iki adamın elleriyle kader-i ilâhi bana tokad vurdu, adalet etti.

Afyon Valisi, Emniyet Müdürü ve buradaki hey'etle, meselemize dair Ankara'ya yazmışlar ki; "Cem'iyetçilik, Tarikatçılık gibi mes'eleler yok. Fakat Said-i Nursi'nin, onun sözüyle kendini feda edecek ikiyüzbin Nurcu kardeşleri vardır" diye başka bir cihette yine hükûmete büyük bir evham vermişler ...(194)"

Hazret-i Üstad, hiçten ve sebebsiz, kanunsuz o taarruz hadisesini on vecihle kanunsuz olduğunu ispat ederek ilân etmiştir. Üstad'ın başucunda asılı Kur'an'ını ve dua kitabını ve bazı imanî levhalarını almış götürmüşlerdi. Üstad bu yazısını talebelerine ve bir nevi açık mektup olarak makamlara göndermişti. Yazı aynen şöyledir:

"Kanunca ifademi almak lâzım iken almadılar. Ben de ifademi şimdi adliyenin şahs-ı manevisine ve dahiliye vekiline beray-ı malûmat beyan ediyorum:

Bu kırk sene zarfında bu vatana ve millete hiç zarar etmeyip, pek çok menfaati dokunan.. Ezcümle Mart ihtilâlinde isyan eden sekiz taburu bir nutukla itaâte getiren ve çok zabitleri kurtaran.. ve hareket-i milliyede "Hutuvatt-ı Sitte" risalesiyle ulemayı ve şeyh-ül İslamı ve İstanbul'u işgal eden ecnebi taraftarlığından kurtaran.. ve eski harb-i umumide merhum Enver Paşa'nın çok takdir ve tahsini ile fedakârane hizmet eden.. Ve üç dehşetli kumandanlar ona hiddet ettikleri halde ilişmeye cesaret ede

(193)Bu dahiliye vekili, eski dahiliye vekili Hilmi Uran'dan sonra gelen Erzurumlu Husrev Göle ismindeki adamdır. A.B.

(194) Yeni yazı Emirdağ-1 S: 270

1509

meyen.. ve gizli zındıkların iftiralarına binaen kanunlar onu mes'ul ettiği halde, üç mahkeme onun takib ettiği hakikata karşı mağlup olup, mahkûmiyetine cesaret etmeyen.. ve Risaleleri ehl-i fen ve ehl-i ilim yanında çok takdir ve tahsinlerle karşılanan ve o Risaleler hesabına konuşan bir adamı bir saat dinlemeniz, vazifeniz itibarıyla elzemdir ve vâcibdir.

İşte başlıyorum:

Elimizde hak var... Hakkımızı kuvvetle ve başka suretle aramaya Cenab-ı Hak mecbur etmesin amin!..

Bu yirmi senede yüzer tecrübeyle inayet-i ilâhiyye bizi himaye ettiği ve dehşetli zulümlerden kurtardığı gibi, bu yeni manasız, bütün bütün kanunsuz gaddarane zulümden de kurtaracağına kat'î kanaat etmeliyiz. Şayet bir parça sıkıntı, zahmet, zarar da görsek; binler derece o zahmetten ziyade rahmet ve inayet-i ilâhiyyeye ve sevaba mazhar olmakla beraber, pek çok biçare ehl-i imanın imanlarına başka bir tarzda bir kudsî hizmet hükmüne geçeceğini rahmet-i ilâhiyeden pek kuvvetli ümid ediyoruz.

Bu hadisenin on vecihle kanunsuz olduğunu beyan ediyorum:

Birincisi: Üç mahkeme ve üç ehl-i vukufun; ve Ankara'nın yedi makamatında ve adliyelerin elinde iki sene Risale-i Nur tetkik ile nazardan geçtiği halde, ittifakla hiçbir muhalif kalmadan, hem umum Risalelerin beraetine, hem Said ile beraber yetmişbeş arkadaşı birlikte beraet ettirildiği halde; Yeniden evrak-ı muzırğa gibi onlara el uzatmak ne derece kanunsuzdur, zerre kadar insafı olan bilir.

İkincisi: Beraetinden sonra üç buçuk sene Emirdağ'ında münzevi, garip, kapısını hem dışardan kilit, içerden sürgü ile kapayan ve yüzde bir adamı zarurî bir iş olmazsa yanına kabul etmiyen ve yirmi seneden beri devam eden te'lifini de bırakıp, daha te'lif etmiyen bir adama; dünya siyaseti için kapısının kilidini kırıp, yanına gelip, ârabî evradından ve yanındaki iki levha-i imaniyeden başka taharriciler birşey bulamadıkları halde, bu eziyetin ne derece hilâf-ı kanun olduğunu zerre kadar akli bulunan anlar.

Üçüncüsü: Mahkemece yetmiş şâhidin tasdiğiyle yedi sene harb-i umumiye bilmiyen ve merak etmiyen, sormıyan -ki şimdi on senedir aynı o halde bulunan- ve yirmi seneden beri hiçbir gazeteyi okumayan ve dinlemeyen ve otuz seneden beri Euzubillahi mineş-şeytani vessiyaseti deyip siyasetten bütün kuvvetiyle kaçan ve yirmi iki sene işkencede sıkıntılar çektiği halde, ehl-i siyasetin nazar-ı dikkatini kendine celbetmemek

1510

ve siyasete karışmamak için, bir defa istirahati için hükûmete müracaat etmiyen bir adama; dehşetli bir siyasî gibi ve siyaset entrikacısı gibi, onun menziline ve inzivagahını basıp, hasta halinde emsalsiz bir sıkıntı ruhuna vermek, hiçbir kanuna muvafık gelir mi? Zerre kadar vicdanı bulunan bu hale acıyacak.

Dördüncüsü: Eskişehir mahkemesinde altı ay tetkikten sonra ve sebebi de, o cemiyetçilik, tarikatçılık olduğu o evham bahanesiyle, büyük bir reisin ona şahsî garazıyla onun aleyhinde bazı adliyecileri teşvik ettiği halde; cemiyetçilik, tarikatçılık ve Risale-i Nur cihetinde beraet ettirip, yalnız Risale-i Nur'un bir küçük parçası olan Tesettür Risalesi'ni bahane ederek kanunen değil de, kanaât-ı vicdaniye ile yüz şâkirt içinde beş on şakirde, altı ay ceza verdiler ki; tetkik zamanına kadar dört ay mevkuf, yani bir buçuk ay hapis kaldıkları.. Ve on sene sonra Denizli mahkemesi, yine dokuz ay, "cemiyetçilik ve tarikatçılık" gibi bir kaç bahane ile, yirmi senelik bütün Mektubât ve te'lifatlarını inceden inceye tetkik ile beraber. Ankara ve Denizli mahkemesinde tetkikte kaldıkları halde. o mahkemeler ittifakla cemiyetçilik ve tarikatçılık(195) vesair bahaneleri cihetinde beraet kararı verip, o kitap ve mektupları aynen sahiplerine iade ve Said'i arkadaşlarıyla beraber beraet ettirdikleri halde; bir siyasî cem'iyetçi nazarıyla ve entrikacı bir siyasi adam tarzında onu ittiham etmek ve adliye memurlarını onun aleyhinde cemiyetçilik ve tarikatçılık noktasında sevk etmek, ne kadar kanunsuz olduğunu, insanıyeti sükut etmiyenler bilir.

Beşincisi: Şöyle ki, ben Risale-i Nur mesleğinin esas ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan şefkat itibarıyla bir masuma zarar gelmemek için, bana zulmeden cânilere değil ilişmek, hatta beddua edemiyorum. Hatta en şiddetli garazla bana zulmeden fâsık, belki dinsiz zalimlere hiddet ettiğim halde, değil maddi, belki beddua ile de mukabeleden beni o şefkat men' ediyor. Çünkü o zalim gaddarın, ya peder ve validesi gibi ihtiyar biçarelere.. Veya evlâdı gibi masumlara maddî ve manevî darbe gelmemek için, o üç dört masumların hatırına binaen, o zalim gaddara ilişmiyorum, bazen helâl ediyorum. İşte bu sırr-ı şefkat içindir ki; idare ve asayişe kat'iyen ilişmediğimiz gibi, bütün arkadaşlarımıza da o derece tavsiye etmişim ki: Üç vilâyetin insaflı zabıtalının bir kısmı i'ti

(195) Nurların esas ve hedefi İman-ı tahkikî ve hakikat-ı Kur'anîyedir. Onun için üç mahkeme, Târikat noktasında beraet vermişler. Hem yirmi sene hiç bir adam dememiş ki; bana Tarikat vermiş... Hem bin senedenberi bu milletin ekser ecdadı bağlandığı bir meslek, sebab-i mes'uliyet olamaz. Hem gizli münafıklar hakikat-ı İslâmiyete tarikat namını takip, bu milletin dinine taarruz ettiklerine karşı

mukabele edenler, tarikatla ittiham edilmez. Cem'iyet ise, Uhuvvet-i İslâmiye cihetinde bir uhrevî kardeşliktir. Yoksa siyasî cemiyet olmadığına üç mahkeme hüküm vermiştir.

SAİD-I NURSİ

1511

raf etmişler ki: "Bu Nur şâkirdleri manevî bir zabıta, idare ve asayiş muhafaza ediyorlar" dedikleri ve bu hakikata binler şâhid ve yirmi sene hayatıyla tasdik ve binler şâkirtlerinde zabıtaca hiç bir vukuât kaydetmemesiyle, tasdik ve te'yid ettikleri halde; O biçare adamın ihtilâlcî ve insafsız bir komiteci gibi menzilinı basmak ve insafsız adamlar ona ihanet etmek ve menzilinde bir şey bulamamakla beraber, yüz cinayeti bulunan bir adam gibi, hatta Kur'an'ını ve başındaki levhalarını evrak-ı muzırğa gibi toplamak, acaba dünyada hangi kanun buna müsaade eder?..

Altıncı: Bundan otuz sene evvel, Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle; dünyanın muvakkat şan ü şerefi ve enaniyetli hodfuruşluk ve şöhretperestliği, ne kadar zararlı ve ne kadar faydasız olduğunu hadsiz şükür olsun ki Kur'an'ın feyziyle anlamış bir adam; o zamandan beri bütün kuvvetiyle nefis/i emmaresiyle mücadele edip, mahviyet etmek ve benliği bırakmak ve tasannu' ve riyakârlık yapmamak için, elinden geldiği kadar çalıştığını ona hizmet veya arkadaşlık edenler kat'î bildikleri halde; ve yirmi seneden beri herkes kendi hakkında hoşlandığı ziyade hüsn-ü zann ve teveccüh-ü nâs ve şahsını medh ü senadan ve kendini manevî makam sahibi olduğunu bilmekten -herkese muhalif olarak- bütün kuvvetiyle

kaçtığını, hem hâs kardeşlerinin onun hakkındaki zanlarını reddedip, o hâs kardeşlerinin hatırlarını kırması ve yazdığı cevabî mektuplarında onların kendi hakkında medihlerini ve ziyade hüsn-ü zanlarını kırması ve kendini faziletten mahrum gösterip, bütün fazileti Kur'an'ın tefsiri olan Risale-i Nur'a ve dolayısıyla Nur şâkirdlerinin şahs-ı manevisine verip, kendini âdî bir hizmetkâr bilmesi, kat'î ispat eder ki; şahsını beğendirmeye çalışmadığı ve istemediği ve reddettiği halde, onun rızası olmadan bazı dostları uzak bir yerden, onun hakkında ziyade hüsn-ü zan edip medh etmek gibi bir makam vermesi.. Ve Kütahya havalisinde tanımadığı bir vâizin bazı sözleriyle ve Kütahya'ya kendim hiçbir mektup göndermediğim halde ve benim imzamı taklid ile ve medar-ı mes'uliyet tevehhüm edilen bir mektup ile; ve kimin yazısı bilinmiyen dokunaklı bir kitap Balıkesir'de bulunmasıyla, acaba hangi kanunla medar-ı mes'uliyet olur ki; o biçare ve hasta, çok ihtiyar, garip ve münzevî adamın odasına bir cinayet işlemiş gibi, kilidini kırıp, taharrî memurlarını sokmak, hem evradından ve levhalarından başka bahane bulamamak, acaba dünyada hiçbir kanun, hiçbir silyaset bu taarruza müsaade eder mi?

Yedincisi: Bu sırada dahilde o kadar dahilî-haricî heyecanlı parti cereyanları varken ve bundan tam istifade etmek; yani mahdut bir kaç arkadaşına bedel, çok diplomatları kendisine taraftar kazanmak için zemin

1512

hazır iken, sırf siyasete karışmamak ve ihlâsına zarar vermemek ve hükûmetin nazarını kendine celbetmemek ve dünya ile meşgul olmamak için; bütün arkadaşlarına yazıp -ki: "sakın cereyanlara kapılmayınız, siyasete girmeyiniz, asayişe dokunmayınız"!!- dediği.. Ve bu iki cereyan bu çekinmesinden ona zarar verdikleri.. Eskisi evhamından, yenisi bize yardım etmiyor diye ona çok sıkıntı verdikleri halde; ehl-i dünyanın dünyalarına hiç karışmayıp, kendi ahiretiyle meşgul olan.. Ve memleketinde ve Nurs karyesinde öz kardeşine yirmi iki sene zarfında bir tek mektup yazmayan ve o

vilâyetlerdeki dostlarına yirmi senede on mektup yazmayan bir biçareye; onun ahiret meşguliyetine bu kadar ilişmek hangi kanun müsaade eder? Bu vatana ve millete, ahlâka çok zararlı olan dinsizlerin kitaplarının intişarına ve komünistlerin neşriyatlarına serbestiyet kanunu ile ilişilmediği halde; Üç mahkeme, içinde medar-ı mes'uliyet olacak hiçbir maddeyi bulmayan, millet ve vatanın hayat-ı içtimaiyesini ve ahlâkını ve asayişini temine yirmi seneden beri çalışan ve milletin hakiki nokta-i istinadı olan Âlem-i İslâmın uhuvvetini ve bu millete de dostluğunu iade ve takviyesine te'sirli bir surette çabalayan.. ve Diyanet Riyaseti'nin uleması tenkid niyetiyle, dahiliye vekilinin emriyle üç ay tetkikten sonra, tenkid etmiyerek, tam kıymetini takdir edip: "Kıymettar eser" diye Diyanet kütüphanesine konulan Zülfikar ve Asa-yı Musa gibi Nur eczalarını evrak-ı muzırğa gibi toplayıp mahkeme eline vermeye acaba hiçbir kanun, hiçbir vicdan, hiçbir insaf buna müsaade eder mi?

Sekizincisi: Yirmi sene sıkıntılı ve sebepsiz bir nefiyden sonra, tam serbestiyet verildiği halde, binler akraba ve ahabı bulunan doğduğu memleketine gitmiyerek, gurbeti, kimsesizliği tercih ederek; Tâ ki dünyaya ve hayat-ı içtimaiyeye ve siyasete temas etmesin.. ve çok sevablı olan cemideki cemaatin hayrını bırakıp, odasında yalnız namazını kılıp oturmasını tercih eden, yani halkın hürmetinden çekinmek olan bir halet-i ruhiyeyi taşıyan ve yirmi sene hayatının şehadetiyle yüzbinler Türk, kıymettar zatların tasdikiyle bir dindar müttaki Türkü, lâkayd çok Kürdlere tercih eden, hatta mahkemede Hafız Ali gibi kuvvetli imanı bulunan bir Türk halis kardeşlerini yüzlere değiştirmedini ispat eden.. Ve hürmet ve ihtiram görmemek için zaruret olmadan halklarla görüşmeyen ve camiye gitmeyen ve kırk seneden beri bütün kuvvetiyle ve âsarıyla İslâmiyetin uhuvvetine ve Müslümanların birbirine muhabbetine çalışan.. Ve şedit düşmanına karşı menfi hareket etmeyen ve hatta onunla meşgul

olmayan, bedduayı dahi etmeyen.. Ve Türk milleti Kur'an'ın bayraktarı ve sena-i Kur'aniyeye mazhar olduğu için, o milleti çok seven ve hayatını onların içinde geçiren bir adam hakkında: Resmi lisaniyle ihanet için bir propaganda yapmak, dostlarını ürkütmek için: "O Kürd'dür, siz Türksü

1513

nüz. O Şâfii'dir, siz Hanefi'siniz" deyip halkları ürkütüp, ondan çekinmeyi; Ve yirmi senede ve iki mahkemede tarz-ı kıyafeti değiştirmeye mecbur edilmeyen ve şapkanın yarı askerin başından kalkmasıyla beraber, münzevi bir adama zorla şapka giydirmeye cebretmesi, hangi kanun buna müsaade eder?

Dokuzuncusu: Çok mühimdir, (Haşiyeye) çok kuvvetlidir. Fakat siyasete temas ettiği için sükût ediyorum.

Onuncusu: Bu da hiçbir kanun müsaade etmediği ve hiçbir maslâhat bulunmadığı, yalnız manasız evhamdan bir habbeyi kubbeler yapmaktan ibaret, hiçbir kanuna girmiyen bir taarruzdur. Bu da mesleğimizce bakmadığımız siyasete temas etmemek için sükût ederek, böylece on vecihle kanunsuz muamelelere karşı yalnız deriz.

SAİD-İ NURSI"

(Haşiyeye) İslâmî hükûmetlerde Hıristiyan ve Yahudî bulunması ve Hıristiyan ve Mecusî hükûmetlerde Müslümanlar bulunduğu gösteriyor ki; İdare, asayişe bilfiil ilişmiyen muhaliflere kanunca ilişilmez. Hem imkânât, medar-ı mes'uliyet olamaz. Yoksa herkes bir adamı öldürebilir, herkesi bu imkânâtla mahkemeye vermek lâzım gelir. (196)"

HULUSİ BEYİN HAZİN BİR ŞİİRİ

1947'de ihdas edilen ve on vecihle kanunsuz olduğu Üstad tarafından ortaya konulan o gaddarane elim ve zalim hadise üzerine Kars'ta bulunan Hulusi Bey vazifesini albay olarak yaparken ve o sıra onun o civarlarda büyük, te'sirli hizmetlerinden ötürü, Hazret-i Üstad: "Nur'un Miralay bir talebesinin nurlardan aldığı hakikatlı mev'izelerle, komünist Rus'un tecavüzüne karşı manevî bir hat çekmekle durdurmuştur" dediği Albay Hacı Hulusi Bey'in yazdığı şiiridir:

Üstad-ı Nur'un emri hiç merak etmeyiniz

Allah'ın inayeti hem himayesindeyiz.

Zulümlerden bizleri kurtarıyor Rabbimiz,

Madem Allah'ımız var, biz Hasbunallah deriz.

(196) Yeni yazı Emirdag-1 S: 272

1514

(Eşkû bessî ve hüznî ilâllah) bilmeli

(Ve a'sâ en tekrahû) fermânını duymalı

Şakirdleri diyor ki münzevi Üstadımız,

Tâ'zib edilmektedir kanunsuz hem sebebsiz.

Ya Rabbena bu zulme son verilsin isteriz.

Zalimleri ıslâh et, budur senden duâmız.

bilmeli

fermanını duymalı

On misal haksızlığı beyan eder ol Üstad,

Zulmü çeker sineye der-can eder ol Üstad.

Derdi sürer yaraya derman eder ol Üstad,

Halıkıyla huzurda şükran eder ol Üstad,

bilmeli

fermanını duymalı

İhvanına şefkati bu Üstad'ın âdeti

Milletine re'feti bu derslerle hizmeti

Islâhına hücceti, Allah için uzleti.

A'dasına rahmeti, Muhammed'in sünneti.

bilmeli

fermanını duymalı

Vehhamlara der zarar ummayın Nurcular'dan,

Sözler Kur'an tefsiri korkmayın Nurcular'dan

Nurlar imanın dersi kızmayın Nurcular'dan

Huzur sükûn sebebi ürkmeyin Nurcular'dan.

bilmeli

fermanını duymalı

1515

Siyasetle şeytanı, meslek-i Hak reddeder,

Diyanetle imanı meşreb-i hak emreder,

Geda ile Sultanı mezheb-i Hak bir eder.

"Muhlis" ile ihvanı menba-ı hak bir eder.

bilmeli

fermanını duymalı HULUSİ

ÜSTAD MAHKEMEDE

Hazret-i Üstad'ın az üstteki, on vecihle kanunsuzluğunu ispat eden muamele hakkındaki yazısı üzerine, onu mahkemeye çağırmışlar ve dört saat ayakta ifadesini almışlardır. Mahkeme, (Emirdağ'da bir mahkeme) Hazret-i Üstad'a çok manasız, basit ve mantıksız sualler sormuş.. Üstad da geniş izahatla yukardaki yazının aynısını(197) onlara söylemiştir. O günü Hazret-i Üstad'ın mahkemede ifadesi alınırken, dört defa zelzele olmuş, aynı günün akşamında da Ankara maarif binası ve otogarı.. Ve İzmir'de bir fabrika, Adana'da büyük bir bina yanmıştı.(198)

HEYET- İ VEKİLEYE YAZDIĞI İSTİDA

Hazret-i Üstad mahkemede verdiği dört saatlik ifadesinden bir müddet sonra da, hey'et-i vekileye (Bakanlar Kurulu) ve meclis başkanına hitaben kaleme almış olduğu şu istid'asını göndermiştir:

"Hey'et-i vekileye ve Milletvekilleri riyasetine cüz'î, fakat ehemmiyetli bir ma'ruzatımdır:

Otuz seneden beri hayat-ı siyasiyeden çekildiğim halde, bu sırada bir defaya mahsus olarak bir vatanî ve millî ve asayişî bir mes'eleyi beyan ediyorum. Şöyleki:

Çok emarelerle kat'î kanaatımız geldi ki; anarşilik hesabına bana ve bu Emirdağ'ı kasabasına ve dolayısıyla bu vatana bir su-i kasd var ki; bir habbeyi kubbeler ve bir sinek kanadı kadar ehemmiyeti

olmayan bir hadiseyi bir dağ gibi gösterip sükûnete muhtaç olan bu vatanda, beni bahane edip anarşilik hesabına ve bir ecnebî plânıyla bize, yani vatandaşlarımızı idam-ı ebediden ve şübehat-ı uhreviyeden kurtarmağa çalışın Nur

(197)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 277

(198) Osmanlıca Afyon mahkeme müdafası S: 185

1516

şakirtlerine, bütün bütün kanunsuz ve keyfî hücum edildi. Pek zahir bir garazla, evhamlar yüzünden baruta ateş atmak gibi bu vatana ve asayişe beni bahane edip su-i kasd edildi, şöyleki:

Üç mahkemenin yirmi senelik hayatımda ve üç seneden beri telifatı terkettiğim ve haftada ancak bir mektup yazabildiğim ve üç dört terzi çırağları her biri bir gün nöbetle bana zarurî hizmetimi mecbur olmadan, başka kimseyi kabul etmediğim halde; ve serbestiyet verildiği, memleketime gitmediğim halde; hiç ömrümdede görmediğim bir tarzda ve resmi bir surette beni hiddete getirip bir hadise çıkarmak için tahkir ve ihanet kasdıyla kanunsuz ve garazla beni taharri ile; kapımın kilidini kırıp, Kur'an'ımı ve ârabî levhalarımı ve evradlarımı evrak-ı muzırğa gibi alıp götürmekle beraber; adliyenin mühim bir memuru resmen buradaki memurlara âmirane demiş ki: "Ne için Said'i iki jandarma ile teşhir suretinde çıkarıp, zorla başına şapka giydirip, öylece ifadeye getirmediniz!" Hem Ona yaşananları dövdünüz." diye ehemmiyetli bir mecliste ve ayn-ı hakikat olan ifademi okudukları vakit söylemiş....

Bunda şek ve şüphe kalmadı ki; beni tahkir ve ihanet edip, hiddete getirip, asayişe bozmak garazı ta'kib ediliyor. Cenab-ı Hakk' a hadsiz şükür olsun ki, binler haysiyet ve şerefimi bu vatandaki biçarelerin istirahatına ve onlardan belâların def'ine feda etmek için bana bir halet-i ruhiye ihsan eylemişki; ben de onların yaptığı ve niyetinde buldukları tahkirat ve ihanetlere karşı tahammüle karar vermişim. Bu milletin asayişine, hususan masum çocukların ve muhterem ihtiyarların ve biçare hastaların ve fakirlerin istirahatlarına ve uhrevî saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım.

İşte, sinek kanadını dağ gibi yaptıklarının bir emaresi şu ki; benim gibi gurbette, hasta, ihtiyar, zaif, tek başına bulunan bir adam için, on gün zarfında beş defa Afyon valisi ve Emniyet Müdürü ve iki defa Afyon müdde-i umumisi benim için buraya gelmesi.. Ve iki günde, her bir günde beş tayyare benim gezdiğim yerlerde beni nezaret altına alması.. ve beş polis hafiyesini burada bana tarassud edenlere ilâve edip ahvalimi teccüss etmek için gönderilmesi.. Ve postahanelere bana ait mektupların müsaderelerine resmen emir verilmesi gösteriyor ki: Şeyh Said ve Menemen hadisesinin on misli bir hadiseyi evhamla düşünmüşler, habbeyi kubbe söylemişler ki, böyle bir vaziyet alıyorlar. Benim eski hayatımı zannedip ihanetle hiddete

gelecek tahmin etmişler. Bilâkis aldandılar. Biz bütün kuvvetimizle anarşiliğe Sedd-i Zülkarneyn gibi bir sedd-i Kur'anînin te'sisine çalışıyoruz. Bize işenler, anarşilik ve belki komünistliğin zararlı kısmına zemin ihzar ediyorlar.

1517

Evet, eğer eski hayatım gibi izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için hiçbir hakareti kabul

etmemek olsa idi; ve vazife-i hakikiyesi de sırf ahiret ve ölümün i'dam-ı ebedisinden Müslümanları kurtarmak olmasa idi; Ve bana işlenler gibi sırf dünyaya ve menfi siyasete çalışmak olsa idi; On Menemen, on Şeyh Said hadisesi gibi bir hadiseye, anarşilik hesabına çalışanlar sebebiyet vereceklerdi.

Hem üç mahkeme ve yirmi senede kaç vilâyetin zabıtaları kıyafetime kanunca ilişmedikleri ve ma'zuriyetim ve inzivama binaen tebdil-i kıyafetime hiçbir ihtar olmadığı halde; böyle keyfî, kanunsuz, cebren ahâlî içinde başıma şapkayı giydirmeye çalışmak, kırk seneden beri bu vatanda, hususan iman-ı tahkikî dirsinde kardaşâne alâkadar olan yüzbinler adam, pek büyük bir heyecan içinde zemini hiddete getirip, emsalsiz ağlamaya vesile olacaktı. Zaten ecnebî parmağıyla hakkımda teveccüh-ü ammeyi kırmak fikriyle; damarlarıma dokunacak kanunsuz muamelelerin mezkûr maksad için yapıldığını çok emarelerle kat'î kanaâtımız geldi. Fakat Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki; benim gibi kabir kapısında alâkasız, dünyadan usanmış, hürmetten ve teveccüh-ü âmmeden kaçmış ve şan ve şeref ve hodfuruşluk gibi riyakârlıklara hiç meyli kalmamış bir vaziyette iken; bunların bana karşı kanunsuz ihanetlerinin hiçbir ehemmiyeti kalmadı. Cenab-ı Hakk'a havale ediyorum. Bana lüzumsuz evham yüzünden eziyet edenlere, yakında ölümle i'damı ebediye giriftar olacaklarını düşünüp, hakikaten acıyorum: "Ya Rab onların imanını Risale-i Nur'la kurtar. İ'dam-ı ebediden sırr-ı Kur'an'la terhis tezkeresine çevir" diyorum. Ben de onlara hakkımı helâl ediyorum.

SAİD-İ NURSİ(199)"

"Haşiye: Yirmi senede kaç vilâyetin zabıtaları kıyafetime ilişmedi. Yalnız beş sene evvel Ankara valisi Nevzat Bey cebren ilişmek istedi. Hem muvaffak olamadı, hem kendi kendini intihar etmekle tokadını yedi. Hem Afyon valisinin büyük bir me'muru cebren kıyafetime (ilişmek için) emir vermesine mukabil, Emirdağ'ının küçük bir adliye memuru ona mukabele edip, "Kanun haricinde hiçbir şey yapamayız" demiş.. Kanun perestliğini göstermiş. Hem buranın kaymakamı (200) evham etmeyip bana zulmetmediği için, o vicdanlı zatın tebdiline çalıştılar. Hem hatta camiye, Cum'aya gitmeye beni men' eden merdüm-girizlik hastalığı ile beraber maddî bir kaç hastalığa binaen bir hafta rapor verip beni, ifade

(199)Elyazma Emirdağ-1 S: 509

(200)Bu kaymakam ilk sosyalist olan Abdülkadir Uraz ismindeki kaymakam değil, ondan sonra gelen ve 1946-47 arasında Emirdağ'ı kaymakamlığı yapan Üstad'a dost ve vicdanlı bir zattır. A.B.

1518

mi almaya sevketmemek için doktorluk kanunu ile amel ettiğime binaen, ta Afyon'dan iki doktor gönderip, onun raporunu bozmak, onu da mahkemeye vermek derecesinde keyfi kanunlara ma'ruz olmuşuz.

SAİD-İ NURSİ (201)"

Bu istidadan sonra, bir zeyl şeklini de ikinci bir istidayı Hazret-i Üstad adliye ve dahiliye vekâletine gönderdi. Bu da çok şayan-ı ibret bir husustur; ve iste o istid'a budur:

ADLİYENİN ŞAHS-I MANEVİSİNE VE DAHİLİYE VEKİLİNE BERAY-İ MALUMAT

TAKDİM EDİLEN VE EMİRDAĞI'NDAKİ İSTİNTAKTA VERDİĞİM İFADENİN

HAŞİYE YE LÂHİKASIDIR

Bu yirmi beş seneden beri hiçbir gazeteyi okumayıp, dinlemeyip; dünki gün bana hizmet eden bir adam, gazetenin bir parçasını bana okudu. İçinde, Ankara maarif dairesi (iki milyon zararlar) hem yine Ankara'da otomobil garajı binası, aynı vakitte İzmir'de ehemmiyetli bir fabrika, hem aynı vakitte Adana'da büyük bir binanın tamamen yandığını işittiğim vakit, pek çok te'essür ve yazıklarla, bu fakir millete acımakla; aynı zamanda bütün ömrümde çekmediğim bir sıkıntı içinde, hiçbir mahkemede benim gibi ihtiyar ve hasta halimde dört buçuk saat mütemadiyen ifademi, sual cevaba mecbur olduğum bir zamanda, eğer bura adliyesinin insanıyeti ve bir derece şefkati olmasaydı, kat'iyen dayanamadığım gibi; kat'î karar vermişim ki; Sert bir sözle bu soğukta, bu hastalığımda hapse girmeyi gözüme almıştım. Hatta bana hizmet edenin birini odamda yatırmak, birine bir tokad vurup benim hizmetim için hapse, yanıma gelmek için karar vermiştik. Fakat bura adliyesinin insanıyeti ve inayet-i ilâhiye bana sabır verdi, tahammül ettim.

Bu acib vaziyetim ve asılsız evhamın sebebini merak ettim. "Gençlik Rehberi"nin resmen tab'

edilmesi ve intişarı, pek çok mekteplileri tenvir etmiş, hatta Ankara Dar-ül Fünûndaki ve İstanbul Dar-ül Fünûndaki kıymettar gençlerin Risale-i Nur'un esasatını; bu vatan milletinin saadetine bir vesile olduğunu bilmeleri ve pek çok muallimler, hamiyet-i milliye ve vataniye ve hissiyat-ı ilmiye cihetiyle, Risale-i Nur'a tamam-ı iştiyak ile alâkadar olmaları, maarif dairesinin nazar-ı dikkatini celbetmiş, Nurlar'a karşı bir derece beğenmemek tarzında bir ilişmek istemişler... Hatta burada "Gençleri elde ediyor, matbu' Gençlik Rehberi'yle mektep talebelerinin nazarlarını dine çeviriyor" diye ihbar edilmiş. Bunun üzerine

(201) Elyazma Emirdağ-1 S: 512

1519

hem bana, hem ekser Risale-i Nur şâkirtlerine bazı vilâyetlerde ilişilmiş. Halbuki ben medreseden çıktığım için hocalardan istimdad etmek lâzımken, bütün kuvvetimle maârif dairesine ve mekteplilere itimad edip, onlara dayanmak istiyordum. Çünkü Nur dairesine girenlerin çoğu mekteplilerdir, hocalar azdır. Çoğu çekindiği halde, mektepliler kemal-i takdir ile Nurlar'a sahip çıktığından kalbimden derdim: İnşallah maarif dairesi Nur şâkirtlerini himaye edecek.. Ve yardımlarını beklerken, birden bize bu yeni taarruzun sebebi matbu' Gençlik Rehberi'nin ahirinde "Nur şâkirtleri hükûmetin müsaadesine binaen, mümkün olduğu kadar Nur dersaneleri açılmak münasibdir" diye bizim gizli düşmanlarımız maarif dairesini aleyhimize çevirmeye çalışması bir vesile oldu.

Şimdiye kadar o düşmanlarımız desiselerle kaç defa adliye cihetiyle bizi perişan etmek istediler, muvaffak olmadılar. Bir şey de çıkaramadılar. Sonra müteassıp ve enaniyetli ve resmî makamlardaki hocaları aleyhimize sevketmeye çalıştılar. Onda da bir şeye muvaffak olmadılar. Şimdi en ziyade bana yardıma güvendiğimiz maarif idaresini aleyhimize isti'mal etmekle, bu hükûmetin bazı me'murlarını üç mahkemede kat'î beraet kazandığımız cemiyetçilik ve tarikatçılık bahanesiyle geniş bir dairede biçare masum Nur şâkirdlerine ve beni Risale-i Nur'un mütalaasından mahrum etmeye çalıştıkları bir zamanda ve benim acınacak dört buçuk saat istintakımın aynı vaktinde maarif dairesinin yanması ve söndürülmesine hiçbir imkân bulunmaması ve tamamen yanması, tesadüfe benzemiyor.. Bir

eser-i hiddet görünüyor.

O ifademın ahirinde ve aynı zamanda demiştim ki: Beni bu gurbette, yalnızlıkta kitaplarımın mütalâasından mahrum etmeyiniz. Yoksa hem bana hem bu vatana yazık olur.(202) Belki zemin yine zelzele ile hiddet eder.. dediğimden üç dakika sonra, üç saniye devam eden zelzele ve o fıkrayı mahkemede tekrar ettiğim aynı zamanda-Ya gece veya gündüzünde- zemin ateşle maarif dairesine saldırması.. ve mahkemece dört defa ispat edilen çok defa zelzelenin Risale-i Nur'a ve şâkirdlerine taarruzun aynı zamanında gelmesi.. elbette bunda tesadüf olamaz.

Demek bu vatanın ve milletin ve asayişin büyük bir temel taşı olan Risale-i Nur'un hakikatlarıdır ki; böyle vukuatlı tokadlarla, bu milletin nazar-ı dikkatini Kur'an'ın hakikî ve hakikatlı ve kuvvetli bir tefsiri olan Risale-i Nur'a çeviriyor, milleti ona teşvik edip muarrızlarına şefkat tokadı vuruyor.

Şimdi nasıl sadaka belâyı def ediyor.. Öyle de Risale-i Nur'un bu memlekette belânın def'ine vesile olduğu çok hadiselerle tahakkuk et

(202)İşte yazık oldu.S.N.

1520

miş. Bu defa da Risale-i Nur'a hücum edilmesiyle aynı zamanda bu yangın belâsının gelmesi, Risale-i Nur belânın def'ine vesile olduğunu ispat ediyor ...(203)”

Hazret-i Üstad bu arada hadisenin mahiyetini ve taarruzun şeklini bir de talebelerine küçük bir mektupla bildirmiştir. Aynen şöyle:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Cenab-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki; bu yeni taarruz'da ve çok geniş ve çok evhamlı taarruz, yüzden bire indi. Dünkü gün dört saat mahkemede ifademi aldılar. Evvelce size gönderdiğim ifadenin aynını ve izahatıyla cevap verdim. Allah Isparta adliyesinden çok razı olsun ki; onların buraya lehimizdeki iş'arı bize çok yardım etti. Yoksa Afyon'daki evham ve burada bazı resimler gizli düşmünlarımızın da yardımlarıyla pek çok zahmet çekecektik.

Müsadere ettikleri Kur'anımızı Diyanet Reisine göndermişler. Biz de İstanbul'a gönderdiğimiz iki cüz'ler ve baştaki cüz' ile beraber, bir mektup, Diyanet reisine yazdık: ” Bunu fotoğrafla

tâb' etmeye çalışmak istiyoruz. Diyanet Reisinin tensibi ve muavenetini ümid ediyoruz" diye mektup yazdık.

Bu defa bana mahkemede sordukları pek çok manasız sualler içinde "Ne ile yaşıyorsun?" dedim ki; iktisad bereketiyle... Hatta bir vakit Isparta'da bir Ramazanda bir ekmek, bir kilo torba yağurdu, bir kilo pirinç ile yaşayan bir adam, maişet için dünyaya tenezzül etmez ve hediye de kabul etmeye mecbur olmaz (204)''

Hazret-i Üstad'ın bu ifadeleri, istidaları ve arzuhallerinden sonra dahi, kurdun keçiye bahanesi nev'inden türlü türlü ta'zib, ihanet ve keyfî muameleler devam ededurdu. Afyon hapsinden az önce bir sürü iftira ve bühtanların yanısıra, ifadesini verdiği, herşeyi söylediği halde; yine mahkemeye yahut zabıtaya çağrılmış ve yeni yeni suallerle ifadeleri alınmak istenmiştir. Bu son keyfi muameleler Hazret-i Üstad'ın canını çok sıkı ve huzursuz etmiştir. Afyon hapis hadisesinden önceki evinin son aranması 16.12.1947 gününde oldu. Zabıt tutanağındaki ifadeye göre, bu arama, Afyon valisi ve Emniyet müdürünün Emirdağ'ına gelerek, Üstad'ın kapısının kilidini kırmak suretiyle içeriye ani baskın hadisesidir. Bu aramada Üstad'ın tevafuklu Kur'an'ını ve ârabî levhalarını ve dua kitabını bile alıp götürmüşlerdir.

(203)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 282

(204)Aynı eser S: 277

1521

Taharricilerin Üstad'ın evini aramalarından sonra tuttıkları tutanağın metni şöyledir:

ARAMA ZABTI

Emirdağ C. Savcılığının 16.12.1947 günkü yazısına atfen, Sulh Ceza Yargıçlığı'nın

16.12.1947 günlü arama yapıp 16.12.1947 günü bir de Emirdağ'ında ikamet eden Said-i Kürdî'nin Bolyadin caddesindeki evi arandı.

Yapılan aramada bir muzır neşriyata ait vesaik görülmediği ancak duvarda teneke mahfaza içinde mahfuz bulunan yirmi sekiz cüz el ile yazılmış Kur'an görülerek, tetkik edilmek üzere muvakkaten alınmıştır. Bundan... (205)''

(205) O sıralarda herhalde Üstad'ın evi ile birlikte bir çok evler de aranmış ve bazı kitaplar

bulunarak mahkemeye getirilmiştir. A.B.

1522

Az üstte de kaydedildiği gibi, son aramadan sonra, Üstad ın verdiği ifade, yazdığı istidallardan sonra da, yine tekrar Hazret-i Üstad ifadeye çağrılmış ve keyfice ta'ciz edilmiştir. Bunun üzerine Hazret-i Üstad Emirdağ'ındaki talebelerine hitaben şu çok mühim yazıyı kaleme almıştır:

"Bir ma'ruzat:

Beni tekrar ifadeye çağdırmamak için mümkün olduğu kadar çalışınız. Çünkü daha bir ifadem kalmadı. Tam dört saat ifademi vermişim. Mahkemeye gelen kitaplar (206) Denizli mahkemesinde mevkuf ve beraet kazanan arkadaşlara iade edilmiş, onlarda buradaki bazı dostlara vermişler. Hatta ben de onlardan bazılarını paramla aldım. Daha o kitaplara ait kanunca ifade vermeye hakkım yok. Benden aldıkları ârabî evrak ve levhaların ise, dünyaya bakacak ciheti yokki ifade vereyim. Eğer ifadesiz vermezlerse, onlarda kalsın.

Ben bir parça telâş ediyorum.. şiddetli rahatsızlığımınla beraber böyle kat'î lüzumu olmıyan resmi yerlere gitmeye alışmadığım için, beni çok üzüyor. Hem benim gizli düşmanlarım, kendini bana dost gösterip ahalinin heyecanı içinde bir velvele çıkarmak ihtimalinden çekiniyorum. Çünkü sebepsiz o sıkıntıyı resmî adamları iğfal ile bu sıkıntıya vesile oldukları gibi, o düşman fakat dost suretine giren adam kalabalık içinde diyebilir ki: "Üstad'ı-ma kanunsuz bu sıkıntı ne için veriliyor?" bu suretle heyecanlı bir mes'ele çıkarması ihtimali var. Eğer münasib görürseniz, sorgu hâkimine selâmımla beraber ona denilsin ki: "Daha bir ifadem yok.. ve gizli bir sırrım kalmamış. Bütünü mahkemelerin elinden geçmiş. Onun için Macid Bey gibi pek ciddi, kanunperest ve kanunu hiç bir şeye feda etmiyen bir hâkim benim için ne yapsa razıyım.

SAİD-İ NURSİ(207)"

(Haşiyeye): Bu defa Osman'ın, taharride elinize geçen Denizli hem Eskişehir müdafaanamelerim benim ifademdir. Onun hâricinde daha bu mes'ele-i Nuriyede ifadem olamaz. Çünkü beraetten sonra bu üç senede hiçbir cihetle kanunca bir suçumuz olmamış ki,

yeni bir ifadeye lüzum kalsın "

(206)Denizli Dosyası-1 2. Kısım S: 36

(207) Denizli Dosyası-2. kısım S:37

1523

1524

Aynı mealde Hazret-i Üstad'ın bir de resmen sorgu hâkimliğine yazdığı tarih numaralı istidasını da okuyalım:

"Emirdağ'ı Sorgu Hâkimliği yüksek katına!

8.1.1948 Perşembe günü ifademi almak için bir davetiye aldım. Evvelce dört saat müdde-i umuminin dairesinde ifadem alınmış, daha bir ifadem kalmadı. Eğer lüzumlu kısaca sual ve cevap varsa ve kanun müsaade ederse, lütfen birisi buraya gelsin ve kısacık sualinin cevabını alsın.

Ben otuz seneden beri merdum-giriz hastalığı ile kalabalık yerlerde dayanamıyorum. Hatta Bayram gününde namaz kılincaya kadar pek çok sıkıntı ve zahmet çektim. Zaruret-i kat'î olmazsa, resmi yerlere gitmeye dayanamıyorum. Hatta memleketime gitmediğim bir sebebi, ahbab ve akrabalarım ile görüşmemek ve insanlarla görüşmeye mecbur olmamak içindir. Bu manevî hastalığım ile beraber kulunç, sinir, sancı ve pek çok iştahsızlık gibi maddi hastalıklarımı benimle temas edenler bütün biliyorlar. Ben istesem başka yerlerde birkaç rapor alabilirim. Fakat madem lüzum-u kat'î yok, kanunun müsamahası var.. vicdanlı ve hakperest sorgu hâkiminin re'yine havale ediyorum. O nasıl münasib görse razıyım. Ne kadar da sıkılsam, hasta da olsam, onun re'yini kırmamak için lüzum olursa gelmeye çalışacağım.

Hasta Said-i Nursi(208)"

MAHREM BİR YAZI

Ve nihayet Afyon hapis hadisesinden çok az önce Hazret-i Üstad'ın sorgu hâkimi Fethî Bey'e mahrem ve hususi şekilde gönderdiği çok mühim ve tarihî bir istidası da şöyledir:

MAHREMDİR

Ehemmiyetli bir şekva

İnsaniyetli, kanunlu kardeşim Fethi Bey Hazretleri! Gayet mahrem bir hakikatı size beyan etmek lâzım geldi. Çünkü emniyet müdürünün kanunsuz bir tavsiyesi için beni mahkemeye celbetmek, ifademi almak hususunda sizden bir defa haber geldi. Eğer ehemmiyetli hastalığım ve büyük mazuriyetim olmasaydı, senin hatırın için gelecektim. Fakat insaniyetli ve hakikatlı, kanunlu bir dostuma gayet mahrem bir meseleyi beyan ediyorum ki, Kanunca üç mahkemede bana beraet kazandırmış şapka meselesidir.

(208) Aynı dosya S: 38

1525

Evet, ben bu yirmi iki senede üç mahkeme, çok defa huzurunda ve üç aya yakın Kastamonu'da komiser ve polis dairesinde misafir kaldığım halde, hiçbir defa şapkayı başıma koymadım.. ve dehşetli mahkemede başımı açmadım.. ve yetmiş kardeşimle beraber büyük bir tehlikeye ma'ruz olduğumuz halde, mahkemede dedim: "Ma'zeretim var, başımı açamam. Şapkayı giyemem. Bu kanunla amel etmem. Fakat o kanunu da reddetmek vazifem değil, karışmam. Dünyada hangi kanun var ki, herkes onunla amel etsin? Bu kanunu reddetmenin cezası ne kadar büyük olursa, onunla amel etmemek, bir mazuriyete binaen en cüz'î bir suç kanunca medar-ı mes'uliyet olamaz. Halbuki bu şapka kanunu münzevilere, çölde kendi kendine gezenlere ve hayat-ı içtimaiyeye girmiyenlere hiç şümülü yoktur ki, üç mahkeme ittifakla şapka meselesini bana beraet ettiler. Hem Eskişehir ve hem Denizli müdafaalarını okuyabilirsiniz.

Şimdi bütün bütün kanunsuz cebren bana şapkayı teklif etmek niyetiyle, beni mahkemeye lüzum olmadan çağırmanın pek ehemmiyetli bir meselenin açılmasına sebep olmak için, gizli düşmanlarım her nasılsa Emniyet Müdürünü kandırmışlar. O mesele de budur:

Manen beni aldatmayan hissiyat-ı kalbiye ile ve maddeten ve çok emarelerle ve kat'î bir ihbar ile bildim ki; kırk seneden beri benim imhama çalışan gizli düşmanlarım komünistlerle teşrik i mesaî edip, bu vatanda bir ihtilâl çıkarmak, bolşevizme girmek ve anarşiliğe zemin hazır etmek için: Beni, ya imha veya hiddete getirip bir karışıklık çıkarmak.. Ve konuşmalarında bir Nurcu işitmiş ki: "Said'e şapka icbar edilse, o tahammül edemiyecek. Ya ölecek, ya

karıştıracak(209)" demişler.

Biri de aynı cemiyette demiş ki: "Onun hemşehrileri bu meselede yüzbin telefiyat verdiler.

Yüzbinlerde muhaceretle perişan oldular Bu hoca dedikleri adam, yirmi iki sene nefy, hapis, ta'zip, ihanet çekmiş..." Nurcu işitmiş, bize mektupla bildirdi.

Madem şimdi şapka askerin yarısının başından kalkmış ve ekseri çok köylerde yasak yoktur.

Demek cezası da ve cebir de kalmamış.

Sabıkan yazılan ihtilâlcilerin plânıyla bu meseleyi tazelememek ve medar-ı niza' ve münakaşaya medar etmemek için; asayiş, idare-i maslahat ve kanun ve adliyenin şerefi namına senin gibi insanıyetli, kanunperest hâkim-i âdil bir Müslüman kardeşime bu mahrem meseleyi beyan ediyorum.

Said-i Nursi (210)"

(209)Hazret-i Üstad'a karşı bu sinsi plân ve metod çoğu zaman din düşmanları tarafından kullanılmıştır. Çünkü kesin biliyorlardı ki; O onu giymez. Zor kullanılarak giydirilmeye çalışılsa, belki bir hadise çıkarır da emellerine ulaşırlar diye ... A.B.

(210)Denizli Dosyası-1 2.Kısım,s: 43

1526

İşte Hazret-i Üstad'ın üç sene zarfındaki toplam yirmi adedi bulan dilekçe ve arzuhallerinin mecmuu gösteriyor ki; ehl-i dalâlet ve zendeka komiteleri Bediüzzaman'a karşı hükûmet eliyle veya hükûmetin bazı beceriksiz idarecileri eliyle tatbik ettikleri muameleler, bunların bir son kozları olduğu görülmektedir. Zira, üst taraflarda da arzettiğimiz vecihle, Üstad'ın Emirdağ'ından evvelki iki hapis hadisesi hariç, on sekiz sene içinde hükûmete ve resmî makamlara tek bir istidası vârid olmamışken; şu Emirdağ'ında üç sene zarfında yirmi iki adet istidasının resmî makamlara gönderilmesi, burada hazret-i Üstad'ın nasıl zâlimane bir çember ve bir tazyik ve ta'zib altına alındığını göstermeye kâfidir. Bütün bu elim ve zalim hadiseler ve Üstad'a karşı takbik edilen sinsi plân ve desiselerin uygulama tarihi, en çoğu komünist olan başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun dönemindedir.

Evet Türkiye Cumhuriyeti hükûmetlerinin onbeşincisi olan Saraçoğlu'nun ikinci hükûmeti

5.8.1946'da sona ermesiyle, onaltıncı hükûmet olan başbakan Recep Peker'in hükûmeti

7.8.1946'da kurulmuş ve 9.9.1947'de sona ermiştir. Bunun akabinde ilk Hasan Saka hükûmeti

10.9.1947'de kurulmuş ve ikinci hükûmette 14.1.1949'a kadar devam etmiştir. Ondan sonra Şemseddin Günaltay'ın hükûmeti kurulmuştur.

1527

İşte Üstad Bediüzzaman'a karşı uygulanan bu zulümlü, azgın bed muamelelerin hepsi, bu üç başbakanın hükûmetleri sırasında olmuştur diyebiliriz.

AFYON HAPİS HADİSESİ ÖNCESİNİN BİR FEZLEKESİ

Afyon hapis hadisesinin ihdası, din düşmanı gizli komitelerin ellerinde kalmış son çare ve son bir oyundur. Evet Hazret-i Üstad Bediüzzaman bilhassa Emirdağ'ına getirildikten sonra, din düşmanı gizli komiteler onun hakkında üç tane olanlarca pek mühim ve büyük ana projeler hazırladılar ve uyguladılar.

Bunlardan birincisi: Onun vücudunu gizli su-i kastla zehirler ve ilaçlarla ortadan kaldırmak..

İkincisi: Ona yönelen Müslüman halkın büyük teveccühlerini ürkütme ve iftiralarla kırmaya çalışmak...

Üçüncüsü: İhanet ve âdî muamelelerle Üstad'ı hiddete getirip bir hadise çıkartmak...

Evet bu üç plan Üstad'ın Emirdağ'ı hayatı boyunca ona uygulanan bâriz ve âşikâr muamelelerdir, ki çok örneklerini arzettik.

Fakat bu üç ana projelerin hiç birisi de tutmadı ve tüm çabaları hoşa gitti. Gele gele,1947'nin ortalarına geldiler.. Bu sene içinde, en son çare olarak, ne yapıp yapıp Üstad Bediüzzaman'ı hiddete getirmek ve karşı koydurtmak olan plânlarını son bir kez daha en âdî şekilde uygulamaya koydurttular.

Hatta Reis-i Cumhur İsmet İnönü bile, tuzaklanan bu plânın o sene içinde tahakkuk edeceğine inanarak, aynı senede Afyon'da yaptığı konuşmasında sinyaller veriyordu.

Lâkin az üstte kaydedilmiş Üstad'ın istida ve arzuhallerinde görüldüğü üzere; o, bu plânı çok iyi seziyor ve biliyordu. Ona göre, bütün izzet-i imaniyesi ve şehamet-i fitriyesi ile; ve zulüm ve hunharlıklara karşı bütün hayatında tahammülsüzlüğü ile beraber, sabır ve sekinet ile

tahammüle karar verdi ve muvaffakda oldu

Mezkûr üç ana projeleri fiiliyatta beş para etmediğini gören zındık komiteler, bir döndüncü plân - ki zaif ve en son uygulanacak bir şey idi- düşündüler. Şöyle ki:

1- Isparta teksir makinesini ve elde ettikleri Zülfikâr ve Asa-yı Musa kitaplarını..

2- Eskişehir'de resmen tab' edilen Gençlik Rehberi'ni..

1528

3- Balıkesir civarında Tabancalı Hüseyin ve İmam İbrahim Ethem Talas'ın Risale-i Nur'u neşir faaliyetlerini..

4- Kütahya'da cesur bir vâizin sert konuşmaları ve evinde Üstad'a ait imzasız bir mektubun bulunmasını..

5- Ahmet Feyzi Efendi'nin yazdığı Maidet-ül Kur'an eserinin umumî neşir sahasına çıkarıldığı evhamını..

6- Kütahya'da Şeyh Said'in bir oğlunun bulunmasını, vâizin konuşmalarıyla münasebettar olduğunu ve bu münasebetin bir ucu da Üstad'a dayandığını yalan ve iftiralarla propaganda yapmaları...

Evet en son ve en zaif plânlarına bu altı maddeyi esas ve sebep göstermişlerdi. Zamanın hükûmeti de, Üstad'ın hapsi için yine kesin karara varmıştı. Afyon'da aradıkları tipte bir savcı ve bir sorgu hâkimi de bulundurulmuştur ki; Mutlaka Üstad ve Nur talebeleri hakkında ağır bir mahkûmiyet kararı alınsın diye..

İZAHLAR VE VESİKALAR

İzah ve vesikaların ibrazı için, azıcık geri dönerek,1947 yılındaki hadiselere bakmamız icap edecektir. Şöyle ki:

Üstte bahsi geçen üç planın uygulanması yanında, mevcut kanunlara göre suç niteliğini taşıyabilecek her türlü hallerin araştırılması ve bu arada Nur talebelerinin isimlerinin tesbit işi de yürütülmekte idi. Ma'hut üç çeşit plânlar tutmadığı takdirde, şu talî plân hazır olsun diye... İşte, Afyon hapis hadisesinin başlangıç noktası içinde, önceki hapis hadiselerinde olduğu gibi, yine Isparta'dan başlandı.

Casus sivil polisler Isparta ve çevresini taradı. Eğridir'de Asa-yı Musa ve Zülfikâr kitabından yüz yetmiş kadarı zabıta eline geçti. Bilâhere Isparta'da da teksir makinesi bulundu ve zabıtaca el konuldu. Daha sonra Hüsrev Altınbaşak ve arkadaşları mahkemeye verildi. Tabî bu hadiselerin her birisinde daima Üstad'a da sirayet ediyor, O da isticvab ediliyordu.

Bir defasında Emirdağ'ında, Üstad'ın ifadesini almak üzere kaymakam, savcı vesaire yanına gelerek, sualli ve cevablı şekilde Üstad isticvab edilmişti. Üstad'ın kaleminden dinliyoruz:

"Bugün Isparta'dan gelen bir sual- cevabı tebliğ etmek için Kaymakam, Ceza hâkimi, Müdde-i umumî, Jandarma kumandanı ve bir yazıcı geldiler. İfadeden evvel tam iyi bir ders-i nuriyeyi teslimkârane dinlediler. Sonra Hüsrev'i sordular. Dedim: "O ne demişse doğru söylemiş..."

O senin akrabam mıdır, neyindir?"

1529

Dedim: İlerde Türk milletinin medar-ı iftiharıdır. Yüz akrabam da olsa onunla değişmem.

- Sonra dediler: "Bu eserleri sen mi gönderdin?"

- Ben de, evet dedim. Mahkeme bana iade etti. Ben de ona gönderdim. Teksir makinesiyle çıkardıkları nüshalar masrafını çıkarmak için satılır. Ben de yüzelli banknot verdim, satın aldım.

"- Ne için bunları yazdın, neşrediyorsun?" dediler.

Dedim: Dahilde zaten yirmi senedir intişar ediyor. Belki İsveç, Norveç gibi Kur'an'ı kabul edenlere iki hüccet-i Kur'aniye olarak onlara göndermek, Hem iki milyon liralık Kur'an isteyen Hindistan'a istedikleri Kur'anlarla beraber göndermek için teksir edilmiş. Makine çokların evinde bulunuyor. Matbaa değil ki, izne ihtiyaç bulunsun. Mahkemenin bana iadesi bir izin hükmündedir. Onlar daha muhtasar yazdılar.(211)"

Hadise, bilâhere Isparta ve civarında zabıtaca el konulmuş kitaplar için, Ankara'ya bildirilmiş.

Orada tedkiki yapılmış ve gelen iş'ar üzerine sahiplerine iade edilmişti.(212)

Daha sonra, Isparta'da Nurlar'ı teksir eden makineyle beraber Hüsrev Altınbaşak ve birkaç arkadaşı Isparta Sulh Ceza Mahkemesi'ne verildi. Mahkeme Nur talebelerine ancak bir ay ceza verebildi. Bu ceza da te'cil edildi. Sungur ağabey der ki: "Hüsrev, Tahirî ve Mustafa Gül

birer ay yattılar." Hüsrev Altınbaşak bu kararı 12.19.1947'de temyiz etti(213) temyiz mahkemesinin bu kararı bozup bozmadığını bilmiyoruz.

Daha sonraları Afyon Valiliği, müsadere ettikleri bazı Zülfikar ve Asayı Musa mecmualarını, yeniden Ankara'ya Diyanet İşleri Riyaseti'ne tetkik için ve ayrıca da İç İşleri Bakanlığına gönderdi.

İç işleri Bakanlığı bu mecmualardan bir kısmı için toplatma kararını aldı. Karar, sonra Bakanlar kurulunca da onaylandı. Bu karar 11.12.1947 tarihli idi.

Diyanet İşleri Riyaseti ise; Bakanlar Kurulu'nun mahkeme kararı olmadan verdikleri karara rağmen, Risale-i Nur kitapları hakkında 16,12.1947'de müsbet bir rapor verdi.(214)

Bakanlar Kurulu'nun Nurlar hakkında toplatma kararını verdiği aynı günde, Afyon valisi ve Emniyet Müdürünün emriyle, Üstad'ın evi Emirdağ'ında aranmıştı. Bunlar elbette bir tesadüf değildi.

(211)Elyazma Emirdağ-1 S: 422

(212)Büyük boy Elyazma Emirdağ-1 aslı S: 282

(213)Emirdağ-1 -Zübeyr- S: 19

(214) Hadiseler dosyası yırtık cild, S: 219

1530

Bu hadiseden önce de, Kütahya'da cesur bir vaizin serbest konuşmaları üzerine evinde yapılan taharride, Üstad'ın imzasız bir mektubu bulunmakla, güya orada bulunan Şeyh Said'in oğlu ile (215) hadise münasebettardır diye dört taraftan hükûmet adamları ve polis harekete geçmiş oldu.

Bundan bir müddet sonra da, Balıkesir'de İbrahim Edhem Hoca ile, Hüseyin Tabancalı isimindeki Nur talebeleri tevkif edilmişlerdi. Tevkiflerinin sebebi de yanlarında bulunan ve kimin olduğu bilinmeyen dokunaklı bir kitap idi. Bu zatlardan alınan kitaplar, Balıkesir Müftülüğü'ne tetkike gönderildi. Balıkesir Müftüsü ise, bu kitapları tetkik ettikten sonra, 28.1.1948'de gayet güzel müsbet bir rapor verdi(216)

Fakat Balıkesir Müftülüğü'nün raporu tanzim edildiği zaman, Nur talebeleri Afyon hapsine

toplattırılmaya başlanmıştı. Hazret-i Üstad da beş gün olmuştu, Afyon hapsine geleli.

AFYON HAPİS HADİSESİ ÖNCESİNE AİT BAZI HATIRALAR

Bu fasla, evvela Üstad Hazretleri ve Nur talebeleri hakkında gizli ve sinsî şekilde çevrilen dolapların fiilî bir numunesi olarak, Emirdağ'ına hususî surette talimatnameler gereğince iftira ve fesad çıkarmakla vazifelendirilmiş olarak gönderilen bazı polis hafiyelerinin hatıralarından başlamak istiyoruz. İşte o polis hafiyeleri içinde o sıra Emirdağ'ına gönderilmiş vicdanlı birisi olan Emekli Komiser, Kırşehirli Abdurrahman Akgül'ü dinliyoruz: (Mealên ve bölüm bölüm kaydedeceğiz)

"...1946 seçimlerinde, Afyon vilayeti Demokrat Parti listesi kazanması üzerine, Afyon'daki bütün memur kadrosu valisinden polis memuruna kadar tamamen değiştirilmişti. Beni bu hadisede Aydın'dan Afyon'a tayin ettiler. Afyon'da bir gün Vali Abidin Özmen ve Afyon Emniyet Müdürü Hayri İrdel beni çağırdılar (217) Elime çok kalın bir dosya verdiler.. Ve "Bu dosyayı tetkik et, sonra seninle görüşeceğiz." dediler.

Dosyanın kapağını açtım, içinde bir sürü resimler, kupürler, raporlar ve yazılar vardı. Dosya Bediüzzaman olarak bilinen Said-i Nursi'ye aitti. O zamana kadar kendisini tanıımıyordum. Dosyayı tetkik ettim ve Emniyet Müdürüne gittim. Müdür bana: "Abdurrahman, bu dosyasını okuduğun adam, şimdi Emirdağ'ında oturuyor. Yanına polis Hasan'la Salih'i alıp beraber Emirdağ'ına gideceksin. Orada

(215)Emirdag Lahikası -1- Zübeyr- S: 22

(216)Hadiseler Dosyası S: 8

(217)Hadise 1947 sonlannda olması lâzımdır. Çünkü Vali Abidin Özmen Afyon Valiliğine 1947 Aralık ayı içinde tayin olmuştur. A.B.

1531

olana bitene dikkat edeceksiniz. Sizi kimse polis olarak bilmiyecek. Sadece kaymakam ve jandarma kumandanı sizi bilecek. Ailelerinize dahi durumu bildirmiyeceksiniz.

Polis olduğunuz ortaya çıkarsa, bunu hayatınızla ödersiniz. Raporlarınızı eski yazıyla tutacaksınız. Raporları posta ile göndermeyin, hususî bir memurla gönderin. Said-i Nursi'nin

postahanelerde adamları bulunur, sizi eğer tanırlarsa öldürürler. Gözünüzle gördüğünüzü, kulaklarınızla işittiğinizi hemen rapor edersiniz.

Jandarma kumandanı, Emirdağ'daki baş çavuşa sizin elektrik teknisyenleri olduğunuzu söyleyecek. Ve ilerde malzeme geleceğini, köylere elektrik çekeceğinizi söyleyecek. Siz de soranlara aynen öyle söyleyeceksiniz...

-Başkomiser Süleyman Faik Örsel'in ikazı

Mezkûr vazife dolayısıyla sık sık emniyet müdürünün odasına girip çıktığımı gören Başkomiser Süleyman Faik Örsel, beni bir ara odasına çağırdı "Abdurrahman gel biraz otur!" dedi.

Oturduğumda durumu sordu. Ben de anlattım. Kendisi beş vakit namazını kılan dindar, dürüst bir zattı. Bana şöyle dedi: "Ben o zatı iyi tanırım, muhterem bir insandır. Ben onu otuz sene evvel İstanbul'dan tanırım. O zaman Dar-ül Hikmet-il İslâmiye'de âza idi. Alim ve fâzıl bir zattır. Sen henüz gençsin. Vazifeni yap, fakat müdürün gözüne gireyim diye o temiz zatı incitme, ileri gitme! Sonra tokad yersin, başına bir belâ gelir. Musibete uğrarsın!.."

Ben Emniyet Müdürüyle başkomiserimin arasında kalmıştım. Henüz tecrübesizdim. Çok heyecanlı ve telâş içindeydim. Daha sonra 1947 senesi aralık ayı onüçüncü günü, sivil olarak Emirdağ'ına geldik. Önce bir otele indik. Orada kaymakamı sordum. "Kulüpte bulunur" dediler. Oraya gittim, fakat köylere gittiği için görüşemedik. Sonra jandarma kumandanıyla görüştüm. Bana Bediüzzaman'ın evini gösterdi ve bu hususta bilgi verdi.. Ve "Ben elimdeki adamlarla bunu takib edemiyorum. Kapı içerden kapanıyor. İçerde ne yapıyorlar, bilmiyoruz" dedi.

- Şaşırdık afalladık

Size bir hatıramı anlatayım: Çarşıya çıkıp kahvaltı için peynir ve zeytin aldım. Bir dükkândan da tere yağı aldık. Dükkâncı tereyağını tartarken, yağı koyduğu kâğıt kadar da, terazinin öbür kefesine kâğıd koydu. Ben doğ

1532

rusu bu hali başka bir yerde görmemişim. Bediüzzaman işte Emirdağ'ını böyle yapmıştı.

Bediüzzaman'ın kaldığı evin karşısında bulunan kahvehaneye oturduk. Küçük yer olduğu için, dikkatler üzerimize çevrilmişti. Bu dikkati dağıtmak için, arkadaşım Salihle tavla oynamaya başladık. Hasan da karşıdaki evi (Bediüzzaman'ın evini) ve oraya gireni çıkkanı gözetlemeye başladı.

Biraz sonra, Bediüzzaman, evinin kapısı önüne çıktı. Tâlebeleri de çıkmışlardı. Hasan bize işaretle durumu haber verdi. Talebeleri hep genç delikanlı idi. Az sonra içlerinden birisi bize, kahvehaneye doğru geldi. Önce kahveci ile görüştü, sonra bizim yanımıza geldi, selâm verdi: "Üstad'ın selâmı var.. Sizinle görüşmek istiyor." dedi

Biz şaşırдық ve doğrusu afalladık. Ama durumu da çaktırmamaya çalıştık. "Kim Üstad, bizimle ne işi varmış? Falan dedikse de, gelen genç ısrar etti. O zaman ben Hasan'ı gönderdim. "Git bir bakıver!" dedim

Bir müddet sonra, Hasan döndü geldi. Ne olduğunu sordum. Bediüzzaman önce Hasan'a: "Evlâdım senin ismin ne?" demiş. O da Ahmet diye cevap vermiş.

Bediüzzaman: "Bak evlâdım Ahmet, doğru söyleyeceğinize söz ver" demiş. Hasan da: "Söz veriyorum" dedikten sonra, Bediüzzaman: "Beni takip için üç tane polis buraya gönderildiğini haber aldım. Benim çok talebe ve dostlarım var. Eğer o üç polis siz iseniz, bana söyleyin ki; adamlarıma ve talebelerime tenbih edeyim, size bir zarar vermesinler." demiş.

Üstad'ın bu sualleri karşısında şaşkına dönen Hasan, tabîi polis olduğumuzu inkâr etmiş..

"Dört yanımı o Kur'an çarpsın, vallahi-billahi biz polis değiliz" demiş. Hasan bu hali bize anlatınca, biz şaşırдық kaldık.

Vaziyet böyle olunca, biz hemen kahvehaneyi değiştirdik. Ertesi günü başka bir kahvehaneye gittik ve yine oyun oynamaya başladık. Yanımıza yine bir genç geldi: "Üstad Bediüzzaman sizi çağırıyor" dedi.

Aramızda istişare yaptık, her ihtimale karşı belki pusu kurarlar, bir komploya uğrarız korkusuyla: "İkiniz gidin, ben dışarda kalayım" dedim. Hasan ile Salih'i gönderdim. "Bir saat sonra geleceksiniz, şayet gelmezseniz jandarmaya haber vereceğim." dedim. Nihayet anlaştığımız saatte geldiler. Karşılaştıkları manzarayı hayret ve heyecanla anlattılar. Onlara

Said-i Nursi:

"Biz manevî zabıtayız. Bizden millete, memlekete zarar gelmez. Hükûmet bizden boşuna endişe ediyor. Yahut da bununla dini baskı altında tutmak istiyor." demiş.

1533

Onlara iman ve Kur'an hakikatlarından bahsetmiş, lokum ikram etmiş. Birer tane de Nur risalelerinden el yazması "Asa-yı Musa ve Gençlik Rehberi" hediye etmiş.. ve "Eğer fazla nüsha olsaydı, her birinize birer tane hediye ederdim. Bunlardan üçünüzde istifade edersiniz. Diğer arkadaşınız niçin gelmedi..." diye sormuş.

- Polis Salih'in yediği tokad

Arkadaşımız Salih, inancı zaif küfürbaz birisiydi. Birgün şöyle bir pusula yazmış: "Said-i Nursi talebesine bakkaldan içki aldirtti." Bu pusulayı bazı kimselere imzalatmak istemiş. Hiç kimse(*) onu imzalamamış. Bu yaptığının cezasını daha sonra şöyle gördü:

"Bir gün beraberce bir düğüne gitmiştik. Bir müddet eğlendik, vakit geçmişti. Kalkalım dedim. Fakat Salih, "Komiser Bey, ben biraz daha kalayım" dedi. Ben de peki dedim. Biz Hasan'la otele döndük.

Salih bizden sonra ölçüyü kaçırmış, çok fazla içmiş, sarhoş olmuş. Sonra etrafındakilerle kavga etmiş, onlar da kendisini iyice dövmüşler.

Gece yarısı bekçiler beni uyandırdılar.. Hasan'la beraber gittik, bir dereye pis suların içinde Salih'i yatıyor gördük. Salih, Salih! diye sarstımsa da kendine gelemiyordu. Baktım üzerinde tabancası da yok. Sordum, cevap verecek hali yoktu. Sonra durumu vilâyete bildirdim. Salih'e tabancasının üç mislini ödettiler. Rütbe tenzili cezasıyla başka yere gönderdiler.

Biz Emirdağ'ında iken, beş-altı defa Vali ve Afyon Savcısı Emirdağ'ına geldiler. Aramalar yaptılar. En sonuncusunda on kişiyi akşamleyin evlerinden diğerlerini de iş yerlerinden topladılar. Bediüzzaman'ı da ertesi sabah emniyetin arabasına alıp hep beraber Afyon'a götürdüler. Biz de aynı gün, yani 17 Ocak 1948'de Afyon'a döndük. Onlar Afyon'da Emniyet Oteli'nde üç gün kaldılar. İfadeleri alındı. Bu üç gün zarfında civardan büyük kalabalıklar toplandı. Üç günün sonunda (218) bütün polisler Emniyet Oteli'nin etrafına ve cezaevi yoluna

dizildiler. Emniyet Müdürü bana: "Bediüzzaman'ı otelden sen alacaksın" dedi.

Ben: "Nasıl olur efendim, beni tanır, çok ayıp olur" dedim. Olsun artık herşey açığa çıktı, dedi.

Resmi elbiseyi giydim, kuşandım ve birkaç polisle otele gittim. Arka

(*)Polis o kağıdı tehtit ile imzalattırmak istediği adamın ismi , Emirdağda içki satan ,serhoş ve ayyaş ” öldüm oğlu” diye söylenen bir adamdır.(Bkz. Son Şahitler - 4,Sh: 58)

(218)Bu ifadeye göre "Üç günün sonundâ " olursa, 20 Ocak olur. Halbuki Üstad'ın tevkifi 23 Ocak 1948'dir. O halde, Hazret-i Üstad bir hafta Afyon'da ifadeler için bekletilmiş ve sonra plânlandığı gibi tevkifi kesilerek ceza evine götürülmüştür.A.B.

1534

daşlar içeri girdi, ben kapıda bekledim. Bediüzzaman çıkarken beni merdiven başında görünce, gülümsiyerek; "Abdurrahman ben seni yine severim. Sen vazifeni yapıyorsun" dedi ve sırtımı okşadı.

Biz Bediüzzaman'ı تنها bir yoldan, talebelerini de halkın beklediği yoldan cezaevine götürdük. Mahkeme Ağır Cezada uzun müddet devam etti. Ben de ifade verdim:

"Bediüzzaman'ın herhangi zararlı bir hareketini tesbit etmedim" diye söyledim (219)"

(219)Son Şahitler-1 S: 11-18

1535

1536

- Emekli Komiser Abdurrahman Akgül'ün

söylediklerinin Üstad tarafından te'yidi

Hazret-i Üstad, Afyon hapsi öncesinde kendisini takible vazifeli polis hafiyeleri, iftiralari ve saireyi talebelerine bir kaç mektupla bildirmiş, ezcümle bir mektubta şöyle demiştir:

"Aziz Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Size hem âcîb,hem elim, hem lâtif bir macera-i hayatımı ve düşmanlarımın hem şeni' hem bin ihtimalden bir tek ihtimal ile, hiçbir şeytan hiçbir kimseyi kandıramadığı iftiralarını ve Nur'a karşı isti'mal edilecek hiçbir silâhları kalmadığını beyan etmeye bir münasebet geldi,

Şöyleki:

Târih-i hayatımı bilenlere malûmdur: Ellibeş sene evvel ben yirmi yaşlarında iken, Bitlis'te merhum Vali Ömer Paşa hanesinde iki sene onun ısrarıyla ve ilme ziyade hürmetiyle kaldım. Onun altı adet kızları vardı. Üçü küçük, üçü büyük.. Ben, üç büyükleri, iki sene beraber bir hanede kaldığımız halde, bir birinden tefrik edip tanıımıyordum. O derece dikkat etmiyordum ki bileyim. Hatta bir âlim misafirim yanıma geldi, iki günde onları biribirinden farketti, tanıdı. Herkes ve ben de bu hale hayret ederdik. Bana sordular: Neden bakmıyorsun?" Derdim: "İlmin izzetini muhafaza etmek, beni baktırmıyor."

Hem kırk sene evvel, İstanbul'da Kâğıthane şenliğinin yevm-i mahsusunda, köprüden ta Kâğıthane'ye kadar Haliç'in iki tarafında binler açık saçık Rum ve Ermeni ve İstanbullu karı ve kızlar dizildikleri sırada, ben ve merhum Meb'us Molla Seyyid Taha ve Meb'us Hacı İlyas ile beraber kayığa bindik.O kadınların yanlarından geçiyorduk. Benim hiç haberim yoktu, halbuki Molla Taha ve Hacı İlyas, beni tecrübeye karar verdikleri ve nöbetle beni tarassud ettiklerini bir saat seyahat sonunda i'tiraf edip dediler: "Senin haline hayret ettik, hiç bakmadın." Dedim: "Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin akibeti elemeler, teessüfler olmasından istemiyorum.... "

Hem bütün tarih-i hayatımda hediyeleri kabul etmek ve minnet altına girip, halkın sadaka ve ihsanlarını almaktan çekindiğimi, benimle arkadaşlık edenler bilirler. Nurların ve hizmet-i imaniye ve Kur'aniyenin şerefini ve selâmetini himaye etmek için, dünyanın maddî ve içtimaî ve siyasî bütün ezvakını ve merakını terkettiğimi ve idam gibi ehl-i garazın bütün tehditlerine beş para ehemmiyet vermediğimi, yirmi sene işkenceli esaretimdeki iki dehşetli hapislerimde ve mahkemelerimde kat'î görüldü.

1537

İşte, yetmiş beş sene devam eden bu düstur-u hayatım varken, Risale-i Nur'un fevkalâde kıymetini kırmak fikriyle, şeytanların bile hatır ve hayaline gelmiyen bir iftira, resmî makamını işgal eden bir adam(220) yaptı..ve demiş:

"Gece tablarla baklavalara, fahişe ve namussuzlara yanına gidiyorlar."

Halbuki benim kapım gecede dışardan ve içerden kilitli. Hem sabaha kadar bir bekçi o bedbahtın emriyle kapımı bekliyordu. Hem buradaki komşular ve bütün dostlar bilirler ki; Ben, işa' namazından sonra, ta sabaha kadar hiç kimseyi yanıma kabul etmemişim. İşte böyle bir iftiraya, bir sefih ahmak insan, eşek olsa; sonra şeytan olsa, buna ihtimal vermez. O adam anladı, o gibi plânlardan vazgeçti. Buradan başka yere cehennem olup gitti. Onun resmiyet cihetiyle beni değil, belki Nurcular'ı lekedar etmek için kurduğu plâni ile, bu yeni hadiseyi vesile edip şakirtlere leke sürmek istenildi. Fakat hıfz ve himayet ve inayet-i ilâhiye o plâni da harika bir tarzda akim bıraktı. Bu beyanla, ben nefsimi terbiye etmiyorum. Belki kudsî hizmet-i imaniye, o nefsi bütün hevesatından vazgeçirmiş ve hizmetteki manevî zevk ona kâfi geliyor, demek istiyorum.. ve Nurcular'ın ihtiyat ve dikkate ihtiyaçlarını beyan ediyorum..(221)"

Emirdağ'ında, üstte bahsi geçmiş son baskın hadisesinden sonra, Hazret-i Üstad talebelerine şu mektubu yazmıştır:

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Evvelâ: Hiç merak etmeyiniz. Yalnız tesanüd ve ihtiyat ve "sırren tenevveret" düsturunu esas tutunuz . Anlaşıldığı, gizli düşmanlarımız son taarruzlarını, bereyi bahane edip, Nurlar'ın fütûhatına bir bulantı vermekle Afyon Vali ve Emniyet Müdürünü iğfal edip, bütün kuvvetleriyle şahsımın aleyhine isti'mal ettiler. Hıfz-ı İlâhi ve inayet-i Rabbaniye beni muhafaza

ediyor. Ben bundan bir cihette memnunum ki, şahsımla uğraşıyorlar. Resmen Nurlar'a ilişemiyorlar. Belki gizli neşriyatı bahane ederek, buldukları bazı Risaleler'i alıyorlar. Hiç ehemmiyeti yok. Merak etmeyiniz. Rahmet-i İlâhiye altında Risale-i Nur kendini muhafaza ve himaye ediyor.. Şimdilik bu ifadeyi gazete ile neşretmeyiniz...(222)"

(220) Bu iftirayı Kaymakam Abdülkadir Uraz da yapmıştı. Dr.Tahir Barç'ının hatırasında geçmiştir. A.B.

(221)Yeni yazı Emirdağ-1 S: 259

(222)Elyazma Emirdağ-1 S: 502

1538

Ve son olarak da Üstad'ın, Afyon hapsine pek yakın günlerde talebelerine göndermiş olduğu şu mektubu da şayan-ı ibrettir,beraber okuyalım:

Aziz Sıddık kardeşlerim!

Nasılki Eğridir'de Asa-yı Musa'yı müsadere eden ve mahkemeye veren adam, kendisi iki sene hapis cezasıyla tokad yemesi.. ve Hüsrev'e hiddetle bir ay ceza veren hâkimin istifaya mecbur olmasıyla ve refikasının oradan müfakatıyla bir nevi tokad yemesi gibi; aynen burada dahi size leffen gönderdiğimiz pusulada yazılan tokatlar, kat'î gösteriyorlar ki: Biz himayet ve inayet altındayız. Bize ilişenler ahirette şiddetli tokadlar yiyecekleri gibi, dünyada dahi bir kısmı çabuk çarpılır. Hem bu defa bize hücumları aynı zamanında kış çok hiddet etti. Şiddetli soğuk ve fırtına ile havanın kızdığını gösterdiği gibi, hücumları durmasıyla ve Nurcular'ın ferahlanmasıyla, bu zemherir günleri Nevruz günleri gibi gülmeye-başladı. O tebessüm devamla manevî bir müjde ve teselli veriyor kanaatındayız.

Bu defa da pusulada yazıldığı gibi, hiçbir şeytanın da kimseyi kandıramadığı acib ve maskaraca bir iftira etmekle teveccüh-ü ammeyi hakkımızda kırmaya çalışan resmi polisler, aynı zamanda tokadlarını yemesiyle gösteriyor ki; bize hücum edenler iftiradan başka hiç çare bulamıyorlar. Başka çareleri kalmamış. Hem biz de çok dikkat ve ihtiyat etmeye ve böyle şayi'alara ehemmiyet vermemeye mecbur oluyoruz.

Elbaki hüvelbaki Kardeşiniz

SAİD-İ NURSİ(223)

(Haşiyeye): Buradaki mahkemeye çağrılmıyacak. Kitaplar Afyon'a gönderilmiş, mucib-i merak bir şey yok.

Said-i Nursi

(223) Yeni yazı Emirdağ-1 S:284

1539

Emirdağlı merhum Mehmet Çalışkanın bir beyanı:

"Afyon mahkemesi baş kâtibi Necati Müftüoğlu bana demiştiki: İsmet İnönü sizinle

uğraşiyor.."Hepsini yakınlarıyla beraber içeriye atın" diye emir veriyor.(Son Şahitler-4-sh.61)

1540

41

42

43

44

45

46

47

48

49

1550